

DR
557
C48
1891
cilt 1-2

Cevdet Ahmet, paşa
Tarihi Cevdet

PLEASE DO NOT REMOVE
SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

12 vols. CEVDET PASA. Tarih-i Cevdet. Ottoman annals 1768 - 1826.
In very good condition. (Istanbul, 1891).

Iskender

2 vols
- 6

Scanned

£28/10/00

فهرست جلد اول

صفحه	
۴	تاریخ جودتك، اخذ لری بیان اول نور
۱۴	مخطره
۱۵	مقدمه
۱۵	فصل اول
	علم تاریخك لزوم وفائده سی بیاننده در
۱۷	فصل ثانی
	حکومتلك اطوار واقسامی بیاننده در
۲۰	فصل ثالث
	دول اسلامیه نك احوال سابقه سی و دولت علیه نك مبدأ ظهوری حقنده در
۳۰	استطراد . توغ و سنجاق قره دائر در
۳۳	عثمان غازی حضر تلرینك استقلالی
۳۳	فصل رابع
	دولت علیه نك اطوار مختلفه سی بیاننده در
۴۳	استطراد . دیوانلرك وضع و ترتیبه دائر در
۴۷	سلطان محمد ثالث و سلطان احمد اول عصر لری
۴۸	استطراد . شرب دخان حقنده در
۵۰	کوپر یلینك صدارتی
۵۸	پروت و قعه سی
۶۱	داماد ابراهیم پاشا دوری
۶۸	استطراد . صنعت طباعت حقنده در
۷۶	عصر سلطان محمود اول
۷۸	راغب پاشا صدارتی
۸۰	۱۱۸۲ سنه سی سفری
۸۷	فصل خامس
	قوانین دولت علیه نك کیفیت انحلالی حقنده در
۱۱۷	فصل سادس
	فن حرب به دائر در

صفحه	
۱۲۴	فصل سابع
	احوال بحریه حقند در
۱۲۹	کیلرک انواعی
۱۳۲	خیرالدین پاشانک ترجمه حالی
۱۳۹	مظفریت عظیمه بحریه
۱۴۰	بحر سویشدن هنده دونما کوندرلدیکی
۱۴۱	خیرالدین پاشانک وفاتی
۱۴۳	طورغود پاشانک احوالی
۱۴۳	بحر هند سفرلری
۱۴۵	پیاله پاشانک قپودانانی
۱۴۷	طورغود پاشانک وفاتی
۱۵۰	صینغین دونما سفری
۱۵۱	قلیج علی پاشانک قپودانانی
۱۵۱	قالیون احدائی
۱۵۴	آقدکیز بوغازنده ایکی قلعه انشاسی
۱۵۵	قالیونلر ایچون قپودانلر نصب و تعینی
۱۵۶	مظفریت بحریه
۱۵۹	قوة بحریه نک کیفیت تنزلی
۱۵۹	چشمه ده دونمانک احتراقی
۱۶۰	جزائرلی غازی حسن پاشانک قپودانانی
۱۶۳	فصل ثامن
	اوروپانک احوال سابقه ولاحقه سی حقنده در
۱۶۴	بابل وینوا شهرلرینک بناسی
۱۶۵	ظهور دولت کلدانیه وکیانیه
۱۶۶	یونان ورومه دولتلرینک ظهوری
۱۷۰	رومه ده دین نصارانک ظهوری
۱۷۱	ایرانده دولت ساسانیه نک وآمانیاده فرانقلرک ظهوری
۱۷۲	قسطنطنیه نک بناسی و دین نصارانک اعلانی ورومه دولتنک ایکی به انقسامی
۱۷۳	خنلرک خروجی و فرانقلرک بلجیقایی وانکل و ساقسونلرک بریتانیایی
	ضبط ایلدکاری

- ۱۷۵ وندیک شہرینک بناسی و دولت رومیہ غربیہ نک انقراضی و آلمان
قرالغنگ ظہوری
- ۱۷۶ غالیادہ فرانق دولتک تشکیلی
- ۱۷۷ قاتولک واریان مذہب لریک تحقیقی ورومہ قانوننامہ سنک تالیفی
- ۱۷۹ پاپالرک ترقیء نفوذ لری
- ۱۸۰ روملرہ اہل فرسک محاربہ لری
- ۱۸۱ کلیساردن تصاویرک رفی منازعہ سی وپایا حکومت جسمانیہ سنک مبدئی
واہل اسلامک اوروپاہ عبوری
- ۱۸۲ فرانق دولتک تجدیدی وپاپالرک حکمداران صرہ سنہ کچدیکی
- ۱۸۵ شارلمانک رومہ ایمپراطوری عنوانی آلدینی وشرق وغرب کلیسالیکنک
بربرندن آیرلدینی
- ۱۸۹ فرانق دولتک اوچہ تقسیمی
- ۱۹۱ فتودالتیہ اصولک تفصیلی
- ۱۹۳ ایمپراطور عنوانک آلمانیا قرالہ کچدیکی
- ۱۹۴ انکلتراہ وروسیہ دولتریکنک ظہوری
- ۱۹۶ آوستریا مرزبانلغنگ احدائی
- ۱۹۶ ایمپراطورلغنگ آلمانیاہدہ استقراری
- ۱۹۸ محاربات صلیبیہ
- ۱۹۹ اتابکان دولتک اہل صایب ایلہ محاربہ سی
- ۲۰۱ صلاح الدینک محاربہ لری
- ۲۰۱ لاتینلرک قسطنطنیہ بی ضبط ایلدکاری
- ۲۰۳ فرانسه قرانک اسارتی وکولہ منلرک غلبہ سی
- ۲۰۴ محاربہ صلیبیہ نک ختامی واوروپادہ علوم حکمیہ نک شیوعی
- ۲۰۵ فرانسدہ مجلس مبعوثان تشکیلی
- ۲۰۶ آلمانیا نک بعض احوالی
- ۲۰۷ فرانسه وانکلتراہ ارہ سنہ محاربہ ظہوری
- ۲۱۱ ہابسبورغ خاندانک آلمانیا ایمپراطورلغنگ انتخابی
- ۲۱۲ فرانسدہ عساکر موظفہ احدائی
- ۲۱۳ اوروپا جہ انقلابات عظیمہ

شارليكنك ايمپراطور باغى	۲۱۴
پروتستان مذهبىك شىوعى	۲۱۵
ژوژويت طريقىك وحقوق دول فنك ظهورى	۲۱۶
دولت عليه ايله دول اوروپا ميانه لرنده كى معاهده لرك مبدئى وديپلوماسى	۲۱۷
فنك ظهورى	
روسىهنك توسعى واسپانيانك تنزلى وفرانسهده منازعه مذهبىهنك امتدادى	۲۱۸
فرانسهده انجمن دانش تشكىلى وآلمانىا مجاسنىك اصول انعقادى	۲۲۰
فرانسهده وانكلتريهده اختلالار ظهورى	۲۲۱
فرانسزجهنك لسان عمومى اتخاذا اولنديغى	۲۲۳
دول اوروپا بيننده محاربه وقوعى	۲۲۴
پروسيافرالغنىك ظهورى	۲۲۶
روسىه وانكلتريه دولتلىرىنك كسب وسعت وقوت ايلدىكلى	۲۲۷
فرانسهنك تكثر ديونى	۲۲۸
اوروپاده ينه محاربه ظهورى	۲۲۹
فرانسهده افكار عمومىهنك اختلالى	۲۳۰
سفر هفت ساله	۲۳۲
استطراد . چيچك اشيصى حقنده در	۲۳۳
لهستانك برنجى مقاسمهسى	۲۳۸
فرانسهنك اغتشاش احوالى وامور ماليهنك اختلالى	۲۳۹
روسىه دولتىك كيفيت توسع وترقيسى	۲۴۱
قينارجه معاهدهنىك انعقادى	۲۴۶
استطراد . مسكوكات حقنده در	۲۴۷
فصل تاسع . قريم وقافقاس جهتلىرىنه دائردر	۲۵۸
استطراد . قرابت رضاعيه حقنده در	۲۵۹
تاتارلرك بعض احوال قديمهسى	۲۶۰
منكى كراى خانهنك دولت عليه التجاسى	۲۶۱
قلغايلق رتبهنىك احداثى وبعض خانان قريمك احوالى	۲۶۲
نورالدينك رتبهنىك احداثى	۲۶۵
خان اغالى مأمورىتىك ظهورى	۲۶۷
متأخرين خانان قريمك اجمال احوالى	۲۶۹
ممالك قافقاسيهنك اقسامى	۲۷۲

صحنه	
ديار قافقاسك بعض وقايع سالفه سي	٢٧٦
چركستانك بعض احوال مخصوصه سي	٢٨١
استطراذ	٢٨٣
چراكسهنك عقايد قديمه سي	٢٨٤
چراكسهنك اخلاق وعادات	٢٨٩
لاحقه . افلاق وبعدان حقه در	٢٩٦
چكانه لرك كيفيت انتشاري	٢٩٨
افلاق وبعدانك دولت عليه كيفيت ارتباطي	٢٩٩
فصل عاشر . عربستان وحواليسي حقه در	٣٠٢
مصر ك اوائل احوالي	٣٠٢
جزارك اوائل حالي	٣٠٧
علي بكك انجام حالي	٣٠٩
جبل لبنانك احوالي	٣١٣
درزيلرك عادات وعقايد	٣١٩
نصيريلرك كيفيت ديانتلري	٣٣٢
طاهر عمر ك احوالي وجزارك برالشامده ظهوري وبرالشامك بعض وقايع	٣٣٤
احوال عراق	٣٣٩
احوال ايران زمين	٣٤١
بابان او جاقلي	٣٤٣
خاتمه	٣٤٤
مورخ واصفك تقريرلري	٣٤٥
تيمورك فرانسه قرالنه نامه سي	٣٤٦
مكتوب مذكور ك صورت ترجمه سي	٣٤٧
سلطان سايمان طرفدن فرانسه قرالنه جوابنامه سي	٣٤٨
ابراهيم پاشانك فرانسه ايلچيسنه خطابي	٣٤٩
پياله بكه فرمان عالي	٣٥١
بالطه جي وزير ك بيورلديسي	٣٥٢
مادام مؤتنه كونك مكتوبي	٣٥٣
بيوك پترونك وصيتنامه سي	٣٥٤
قينارجه عهد نامه سي	٣٥٧
بعدانك دفتر مصارفي	٣٧٠

ترتیب جدید

جلد اول

(از)

نایب محمد

تاریخ جودت اختلاس وقت اولندجه تحریر ایلہ طبع ونشر اولنوب
حالبوکه برجلده درجی انساب اولان بعض وقوعات بشقه جلده کچمش
ومقدمه درج اولنه حق نیجه تفصیلات صکره کی مجدلره قالمش اولدیغنه
مبنی تاریخک اتمامندن صکره هیئت مجموعه سی کوزدن کچوریله رک بروجه
آتی یکیدن ترتیب ایدلمش وبو ترتیب جدیدہ کوره جلد اول مقدمہ دن
عبارت قالمش در

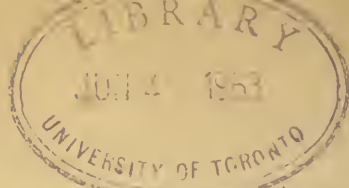
معارف نظارت جلیله سنک رخصتنامه سیاه

(ایکنجی طبعی)

در سعادت

مطبعه عثمانیه

۱۳۰۹

557-
C48
1891

114 1-2

544004

جلد اول

(از)

ناتجیح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حد وثنای بیشمار وشکر وسپاس ممتنع الانحصار اول خالق زمین وزمان تعالی
شانه عن الشبه والنقصان حضر تفرینک درگاه صمدیتنه شایاندر که نسخه جامعۀ
انسانیه نك دیباجۀ فضائل امتیازیه سنی وتیره (انی جاعل فی الارض خلیفۀ)
وسریء (وعلم آدم الاسماء کلها ثم عرضهم علی الملائکة) ایله معلم ومطرز واخلار
اخبار ماضیه واخلار اخیار منقضیهی بصر بصیرت اولی الابصاره سبب اتباع
واعتبار ایدوب ماضیدن حاله استدلال ایله وقوعاتک اسباب صحیحه سنه انتقال
ملکده سنی استحصال ایدنلری محترم ومعزز ایلمشدر. وتحف صلوات وافیہ وطرف
تسلیمات بی نهایه فخر اولین وسند الاخرین تاجدار مسند (كنت نیا وآدم
بین الماء والطين) اولان نبی امینک روضۀ مطهره وتربۀ منوره سنه اولسونکه
خبر صحیح وصادق ویقینی ایله عامۀ عالمینی مسلك مستقیم شریعتہ دعوت وجنود
مجنده ارواح نبی آدمه عهد مقدس ازلیده سزا کوریلان (الست برکم) خطاب
مستطابنی تذکیر وحکایت برله خواص مقرینی سر منزل ومقام معرفته هدایت
ایتشدرد. وتفاریق ترضیه ودعا آنک آل واحباب وعترت واجابنه اهدا قننورکه
اطوار حسنه لری اخلاف امته تعلیمات غفلتزداد وسیر مستحسنه لری حصه جویان

(قصص)

Handwritten signature

قصص وروایتہ مأخذ انتہاد و اہتدادر (بعد ذل) قلم پریشان رقم (احمد جودت)
 بو وجہ صحیفہ نگار افادہ و روایت اولور کہ اسلافک اخلافہ جریدہ عالمہ پایدار
 و وسیلہ تحظر و تذکار اولہ حق الہ کوزل بر کزاری و ایام سالفہ و ائم مختلفہ نک
 یکدیگرہ نسبتہ رجحان و مزیتنک میزان و معیاری فن جلیل تاریخ اولدیغندن
 تاریخ نویسان کتابہ اعصار و دیباجہ طرازان و دیعہ آثار اولان اصحاب فضل
 و معرفت بولندقلری عصر لری و قوعاتنی ضبط ایلہ قرناً بعد قرن بوفن بیعدیلہ
 خدمت و ہر دولت کندی و قوعاتنی ضبط استدر مکہ نثار نقدینہ ہمت ایدہ کلیلہ
 وقایع دولت علیہ دخی سطوت نمای ساحۂ ظہور اولدینی زمان سعادت نشاندن
 بیک یوز سکیان سکر سنہ سنہ کانچہ متصل و مسلسل ضبط و تحریر ایلہ طبع و نشر
 اولنہ کلیشیکن اقتضای وقت و حال و اعتراض انواع موانع حیرت مال ایلہ
 بوداعیلر مودوع پیشختہ ترک و امہال و آردہ ثبت صحیفہ املا و قید جریدہ انشا
 قلمش اولان تسویدات و تحریرات وقعہ نویسان دخی زر مہرہ زدہ تصحیح
 و شیرازہ بستہ تنقیح اولمدن پسماندہ کوشہ نسیان و امہال اولوب قلمشیدی حلبوکہ
 اصل صحایف تواریخہ قید اولنہ حق و ہر فقرہ سندن پک چوق حصہ انتہاد و عبرت
 آلہ حق مسائل تاریخہ بوایام خالیہ و قوعاتنی ایدی . قللہ الحمد نسخہ نفیسہ عدل
 و مرحمت و مجموعہ جمیلہ خلافت و سلطنت سلطان سریر سروری شایان القاب
 اسکندری آبروی دودمان عثمانی افتخار اریکہ صاحبقرانی سلطان معارف پرور
 خاقان معالی کستر پادشاہ جم حشم ظل اللہ فی العالم السلطان ابن السلطان ابن
 السلطان ﴿ السلطان الغازی عبد المجید خان ﴾ خدا اللہ سلطنتہ الی آخر الزمان
 اقدمز حضر تلیرنک جلوس میامن مانوس ہمایونی کہ بوعصرک الہ مسعود و متیمن
 کونیدر . اول روز سعادت بروز دنبرو نشر معارف حقندہ بیدریغ بیوردقلری
 ہمت جہانقیمت جہانبانیلری آثار جلیہ و جلیلہ سندن اولمق اوزرہ کالای
 کرانہای علم و معرفت رواج و قیمت صحیحہ سن واسکیدن انداختہ زاویہ ہجران
 و متواری بیوت عنکبوت نسیان اولان بونجہ محاسن آثار یکیدن دست دلال
 روزکار دہ رغبت صریحہ سن بولوب ونیجہ آثار عتیہ مربوط شیرازہ تجدید
 و تجلید ونیجہ تصانیف جدیدہ مضبوط سررشتہ جمع و تسوید اولہرق عصر
 محاسنحصر حضرت خلافتناہیلری حقا کہ مغبوط اعصار پیشین و مجمع آثار بہین
 اولوب سلسلہ وقایع دولت علیہ دخی تاریخ مذکور دن بوعصر لری دکین یوریدلمی
 مجلس معارف عمومیہ دہ بالدفعات تذکر ایلہ خاکبای حاجتروای حضرت پادشاہیدن
 لدی الاستیذان تاریخ مذکور دن بیک ایکوز فرق برسہ سندہ نکاشتہ جریدہ
 وقوع اولوب دولت علیہ جہ بتون بتون تجدید اصول و فروع ایتمش اولان وقعہ

خیریه قدر اسلافك نامنی احیا ایدہ جك و اخلافك ادعیۂ خیریه لرینی جلب و دعوت ایلہ جك بر اثر وجودہ کتورمکہ بوعبد عاجز بیوایہ نك مأموریتسہ رخصت سنہ ملوکانہ ارزان بیورلغلہ اگرچہ بوکا لیاقت کترانہم کافل و کافی دکل ایسہدہ بو مأموریت مخصوصہ دن بشقہ سایۂ فیضوایۂ حضرت ملوکانہدہ من غیر استیہال مجلس مذکور اعضاسندن بولندیغم نعمتک و عواطف عالمشمول حضرت پادشاهیدن بلااستحقاق نائل اولدیغم انواع الطاف و عنایتک بیکدہ برینک ادای شکرندن کمال عجز عبیدانہ ملہ برابر هیچ اولمز ایسہ باری یولندہ بولنلق یعنی بو بابدہ صرف مساعی ممکنہ اولنلق فریضہ دن بولندیغمہ و درکادہ معارف دستکادہ دولتہ اکتساب انتساب ایلہ حصہ یاب نصاب مفتخرت اولدیغم مرکز دائرۂ وزارت و معدل مدار امن و عدالت خبایا شناس مبہمات امور مهام و زوایا طراز مشکلات مصالح انام وزیر آصف نظیر و ارسطو تدیر صدر اسبق وذات سعادت سماقی مقام نظارت خارجیه باعث و مورث پیرایہ و رونق اولان رشید پاشا یسرہ اللہ مایشاء حضرتلرینک امر اہم معارفہ میل و رغبتی دخی تازیانۂ شوق و غیرت اولدیغمہ مبنی همان عون و عنایتکاری باری یسہ استنادا برمنوال مشروح بیک یوز سکسان سکر سنہ سندن بیک ایکوز قرق برسنہ سنہ دك بر تاریخ یازمغہ اشبو بیک ایکوز یتیم سنہ سی اوائلندہ بدأ و مباشرت اولمشدر . جناب حق عمر وشوکت شاهانہی روز افزون و حضور معارف نشور ہایونلرینہ نیجہ آثار جدیدہ و جلیلہ نك تقدیمہ موفقیتسہ اصحاب علم و فضیلتی مفتخر و ممنون بیورسون (و ہذا دعاء لایردلانہ . دعاء علی کل البریۃ شامل) .

* تاریخ جودتک مأخذلری *

بیک تاریخلرینہ قدر شہنامہ جی و بعدہ وقعہ نویس عنوانیلہ ہر عصر دہ اصحاب معارفدن بری ضبط وقایعہ مأمور بیوریہ کلش اولمسیلہ وقایع دولتعلیہ بوعصر لردہ دك مسلسل و متصل اولہرق مضبوط صحایف ایام و محفوظ اذہان انام اولوب قالمشدر . وقعہ نویس لر روز مرہ وقایعی جریدہ لرینہ قید و ضبط ایلہ آرہ صرہ تبیض و تقدیم ایتمک دأب دیرین دولتعلیہ اولوب تبیض ایدہ مدکلری ضبطنامہ لر دخی خلفلرینہ دور اولنہرق انلرک طرفندن تبیض اولنہ کبشدر .

برموزخ کندو عصرینک تاریخی غرضدن عاری اولہرق حقیقتی اوزرہ یازمق مشکلدہر . وقعہ نویس لرک قلمہ الدقلری تاریخلر ایسہ طمطراق الفاظ ایلہ وادی

عرض خلوصده يازيله كلش اولديني جهتله بونلري برصحيح تاريخ شكلنه قوييق خيلي تفقيحات وتعديلاتنه توقف ايدر .

(تحفة الكبار) كاتب چلينك آثار مشهوره سندن اولوب تعريفدن مستفيدر .
(قوچي بك رساله سي) كوريجهلي قوچي بك نام ذات معارف سماتك سلطان مراد رابعه تقديم ايلمش اولديني لايجهلري جامع بررساله در .

شاني زاده عسكر ك پریشانلي اسبابي بيان سياقنده دير كه كوريجهلي قوچي بك جتتمكان سلطان مراد خان رابع حضر تليسه بومزاياني بر پيرانه ادا ايله بي محبا انها ايتمشدر كه الحق ابوالنجيب رساله سنه فائق ديمكه لايقدر . انتهى .

(حديقۃ الوزرا) و (دوحۃ المشايخ) و (سفينة الرؤسا) و ذيللري معروف اولمغله تفصيله حاجت يوقدر .

(مقدمۃ قوانين تشريعات) نائلي عبدالله پاشا تشريعاتي ايكن باراده سنیه قوانين تشريعات دولتعلیه بي جمع ايله ياديني مجموعه يه شرح اولق اوزره تأليف ايلديكي رساله در كه انده بوقوانينك اسبابي بيان و مقدمۃ قوانين تشريعات ديوتسميه ايتمشدر .

(فائق افندي مجموعه سي) ذيل سفينة الرؤسا مؤلفي سليمان فائق افدينك غرائب وقوعات و نوادر معلوماتي حاوي مجموعه سيدر . كندوسنك خط دستيله اولان نسخهي منظور فقير اولمشدر .

(مونته قوقولينك فن حربيه دائر اولان كتابي) آستريا دولتنده سردار وباش وكيل اولوب بيك التيوز سكسان برسنه عيسويه سنده فوت اولان مشهور مونته قوقولينك فن حربيه دائر تأليف ايلمش اولديني بر كوزل اثر در كه اوج بحثه منقسم و بحث اولي حربك انواع و اصول و فروغنه و بحث ثانيسي نيمچه عساكرينك ديار انكرو سده مدت مديده عساكر عثمانيه ايله وقوع بولان محارباتنه دائر اوله رق شكل مرامه بحث اولي صغري و بحث ثان ي كبري مقامنده اعتبار ايدوب بحث ثالثه قوه قاهره عثمانيه ايله جدال و مصادميه تصدى ايدن دولتر بصيرت اوزره حزم و احتياط ايدرك نصل طاور اتمق لازم اولديغن و غلبه و ظفر نه صورته ملحوظ و متصور و امر خطير حربك تحتنده نه مرتبه مهالك و مخاطرات مستتر و مضمر ايدوكن بيان ايله ماهوالمرامه نتيجه ويرمشدر . مقدا بو كتاب تركجه يه ترجمه اولمش ايسه ده طبع اولنما مشدر .

(قترينه تاريخي) روسيه ايمپراطور يچه سي قترينه نك تفصيل احوالي مين قسترا نام مؤلفك قلمه المش اولديني مشهور تاريخچه در كه فرانسز جه دن تركجه يه ترجمه و طبع اولمشدر .

(آينه ظرفا) وقعه نويسلرك تراجم احوالي جامع بررساله در .

(کلبن خانان) قریم خانلرینک ترجمه حاللرینه دائر حلیمکرایک تألیف
ایتدیکی تاریخدر .

(عبرتنامی دولت) قریم خانلرینک اجمال احوالیله بیک یوز سکسان ایکی سفرینک
احوال کلیه سنی مبین و سائر وقوعات سفریه بی متضمن کتبه اقلامدن کسبی نام
ذاتک ایکوز اون اوچ تاریخنده یازمش اولدینی مجموعه قاقلو بر تاریخچه در .

(مرأة الدولة) سکسان ایکی سفرینک سبب ظهوری و خلقت لباسجه حدلرین
تجاوز ایلدکری و خدمه دولتک کثرتی و رعایانک ضعف و تلاشی خصوصلریله
بوابده نه کونه تدبیر اولتیق لازم ایدوکی بیاننده نهالی افدینک لایحه قاقلو قلمه
المش اولدینی رساله در .

(خلاصة الاعتبار) مذکور روسیه سفرنده وقوع بولان نقائص و خطیاته دائر
رسمی احمد افدینک قلمه المش اولدینی رساله مشهوره در .

(درج الوقایع) بیک یوز طقسان طقوز سنه سندن ایکوز ایکی سنه سنه قدر
بعض وقوعاتی جامع مجموعه قاقلو بر تاریخچه در .

(شهری افندی تاریخچه سی) اواخر عهد عبدالحمید خانی ایله اوائل عصر سلیم
خانیله دائر شهری اسماعیل افدینک قلمه الدینی تاریخچه در .

(تاریخ شمعدانی زاده) وقعه نویس تاریخی اولیوب شمعدانی زاده نک سربست
لسان ایله یازمش اولدینی دولتیله تاریخدر . انک اواخری تاریخمیزک جلد اول
و ثانیسنه مأخذ اولمشدر .

(تاریخ انوری) اوچ جلددر برنجی جلدی بیک یوز سکسان ایکی سنه سندن یوز
سکسان سکر سنه سنه قینارجه مصالحه سنک عقدندن صکره اردوی هایونک
شمیندن حرکتیله درسعادته وصوله ندهک اولان وقایع دولتیله بی حاویدر . و اصف
افندی بونی تبدیل و تغیر ایله کندو تاریخنک جلد ثانسی اعتبار ایشدر . تاریخ
انورینک ایکینچی جلدی ایکوز سکسان سکر سنه سی وقایعنک بقیه سندن یعنی
اولکی جلدک بروجه بالانهایت بولدینی محلدن بدأ ایله یوز طقسان یدی سنه سی
اواخرینه ندهک اولان وقایعی شاملدر . اصل تاریخمیزک برنجی مأخذی بودر .
اوچینچی جلدی بیک ایکوز ایکی سنه سندن اتی سنه سنه قدر اردوی هایون
وقایعنی حاویدر .

(تاریخ ادیب) درسعادت وقایعنی شاملدر . چونکه ایکوز ایکی سنه سنه انوری
افندی بالاصاله وقعه نویس اوله رق اردوی هایون ایله کیروب ایکوز اتی سنه سنه قدر
اردوی هایون وقایعنی یازمش اولدینی کبی ادیب افندی دخی اوزمان رکاب
هایونده تشریفاتی و وقعه نویس و کیلی اوله رق وقایع سائرده ضبط ایلمشدر .

(اردو ژورنالی) بیک ایکوز ایکی سنه سنده اردوی هایونک داود پاشا حیراسندن حرکتی کونندن بدأ ایله مهاده و شیش محاربه لرینی حاوی اولان ژورنال اولوب بودخی تاریخمیزک معتنا مأخذلرنددر .

(روابط العقود) زشتوی ویانی مکمله لرنده وقایع کاتبی بولسان غالب افندینک جمع ایلدیکی مکمله مضبوطه لری مجموعه سیدر .

(تاریخ نوری بک) بیک ایکوز طقوز سنه سی ابتداسندن ایکوز اون اوچ سنه سی اواخرینه دک اولان وقایع دولت علیه یی حاوی بر تاریخدرکه وقعه نویس خلیل نوری بکک اثر خامه سیدر . نوری بک بونده طقوز سنه سندن بدأ ایلمش ایسه ده ده اول یاپلمش اولان قوانین و نظاماتی دخی استطرادا درج ایلدکدنبشقه سلطان سلیم ثالث حضر تاریخک عصر سلطنتلرنده وضع و تأسیس اولان بالجه قوانین و نظاماتی جمع ایله بر مجموعه دخی ترتیب یالمشدر .

(تاریخ واصف) بیک یوز التمش التی سنه سندن بدأ ایله یوز سکسان سکز سنه سنده اردوی هایونک درسعاده عودت و مواصلته قدر اولان وقایع دولت علیه یی شامل اولوب ایکی جلد اولمق اوزره طبع و نشر اولمشدر . واصف افندینک طقسان التی سنه سی اواخرندن بدأ ایدر برقطعه ذیلی اولوب ایکی نسخه سی واردر . بری ماین هایونه تقدیم ایلدیکی نسخه درکه ایکوز برسنه سی واسطنه قدر کلور . دیگر ی سکسان سکز سنه سی واسطنده قریم تصدیقنامه سی مبادله اولندینی آوانده منتهی اولوب دیباجه سی خلیل حمید پاشا نامه در . بویکی نسخه بیننده اجمال و تفصیل و جرح و تعدیل جهت لرله بعض مرتبه فرق واردر . ایجابه کوره زیرده توفیق و محاکمه سنه مبادرت اولنه جقدر . وایکوز اوچ سنه سنده وقوع بولان جلوس سلیم خانیدن بدأ ایله ایکوز سکز سنه سی اواخرینه قدر واصف افندینک دیگر برقطعه ذیلی دخی واردر . واکرچه واصف افندی اشبو تاریخ مطبوعه نک آخرنده یوز التمش التی تاریخندن ایکوز اون یدی تاریخنه قدر نسق واحد اوزره وقایع دولت علیه یی یازمش اولدیغنی بیان ایلمش ایسه ده یالکز مذکور ایکی قطعه ذیلی میدانه چیقمشدر . آینه ظرفا مؤلفی اولکی ذیله دخی دسترس اوله مدینی جهته یالکز ایکنجی ذیلی یعنی ایکوز اوچدن طقوزه قدر التی سنه ک وقایعی شامل مؤلف خطیله برقطعه ذیل تاریخی کوروب ماعداسی زرده قالمش اولدیغک بیله مدیکنی تصریح ایلمشدر . حالبوکه جاوید بکک منتخبانده سالف الذکر ذیل اولدن بحث اولمشدر . و بوجه آتی بیک ایکوز سکز سنه سی وقایعی صره سنده بیان اولنه جفی وجهه واصف افندینک جلوس

سليم خانيدن بدأ ايله ايكوز بش سنه سنه قدر تأليف ايلديكي برقطعه تاريخي مذکور
سکر سنه سی اوائلنده حضور هايونه عرض ايله لاجل الاتمام کندوسنه اعاده
اولنديني محققدر . عبد فقير بوباده خيلي تحريات ايله مشغول اولمشيکن مذکور
ايکي قطعه ذيلدن ماعداسنه دسترس اوله مامشيدم . مؤخرأ واصفک بيک ايكوز
اون يدي سنه سی ابتداسندن اون طقوز سنه سی غايته دك اوج سنه لك وقايي
حاوی اولوب اوزرنده خط دستيله تصحيحاتي بولان نسخه سنه و ايكوز طقوز
سنه سيله اون ايکي سنه سندن اون يدي سنه سنه قدر کندوسنك خط دستيله اولان
مسوده لرندن اکثرينه دسترس اولدم . واصف افندي بوسنه لرك وقايي طاقم
طاقم ترتيب و تقديم ايدوب بونلرك عرض و تقديمه دائريازمش اولديني تقريرلردن
اوج قطعه سنك مسوده لری دخی ذکر اولنان مسوده لر ايچنده بولمغله صورتلری
زيرده (۱) اشارتيله ايراد اولتور .

(حسن افندي جريده سی) ايكوز برسنه سنه واصف افنديك اسپانيه عزيزمتدن
ايكوز ايکي سنه سنه اردوی هايونك حرکته قدر اولان وقايي شاملدر .
چونکه واصف افندي وقعه نويس بولنديني حالد اسپانيا سفارته مأمور اولدوقده
وقعه نويسك مأموريتی عهدسنده ابقا اولنه رق عودته قدر بالوکاله اداره ايتديرلمکه
قرار ویرلمش واجرای امر وکالته تشریقاتی حسن افندي مأمور ایدلمش اولديغنه
مبنی واصف افنديك ايكوز بر سنه سی واسطنده اسپانيه عزيزمتدن صکره حسن
افندي ضبط وقايه مبادرت ايلمشدر . لکن متعاقب روسيه سفری ظهور
ايدوب حالوکه وقعه نويسلرك بالذات اردوی هايونده بولنمی دأب ديرين دولت
عليه دن اولديغندن انوری افندي بالاصاله وقعه نويس اوله رق اردوی هايون
ايله کيدوب اردوی هايون وقايي قلمه آلمش ورکاب هايون تشریفاتچيسي اولان
اديب افندي دخی وقعه نويس رکاب هايون اوله رق درسعادته وقايي سائرهنك
ضبطيله مشغول اولمشدر .

(منتخبات جاويد بک) مجموعه قافلو برتاريخدر که جاويد احمد بک آنی دولت عليه
ايله روسيه دولتی بيننده ظهوره کلان جنك وصالح حائلرينه دائر اولان تواريخ
مشهوره دن انتخاب ايدرک ايکي جلد اولمق اوزره جمع و ترتيب ايدوب جلد اولنده
بيک اوتوز التي تاريخندن بيک يوز سکسان يدي ذی القعدة سنه قدر اولان وقايي
تحریر و جلد نانیسنده تاريخ مذکور دن بدأ ايله بيک يوز طقسان التي سنه سنه قدر
انوری تاريخی و آندن بيک ايكوز بر سنه سنه قدر واصفک سالف الذکر ذیل
تاريخی و اندن اردوی هايونك خروجنه دك ذیل واصف اولان سالف الذکر

حسن افندی جریده سنی وبعده ادیب افندی تاریخك اوانلندن برمقداری
وانوری تاریخنی وایکوز الی سنه سنه قدر کندو مضبوطاتی وواصف ذیلنك
برمقداری خلاصه وجهله درج و تسطیر ایلمشدر .

(هاشم افندی مجموعه سی) انابه قلعه سنك بانسی اولان فرح علی یاشانك کاتبی
هاشم افدینك مجموعه سیدرکه هاشم افندی پاشای مشارایه ایله برلکده چرکستانه
کیدوب خیلی مدت اوراده مستخدم اوله رق اوراق مهمه نك صورتلرینی قید
ویجه مواد غریبه نی ضبط ایله یامیش اولدینی مجموعه در . بروجه آتی چرکستان
وقایبی حقنده صحیح وموثوق برماخذدر .

(دوحه الوزرا) کلشن خلفانك ذیلی اولوب بغداد والیرینك ترجمه حاللرینی
وعراقك وقایع مهمه سنی جامع بر تاریخ مشهور در .

(تاریخ عبدالشکور) مکة مکرمه امیرلرینك ترجمه حاللرینی متضمن مکة مکرمه
علماسندن عبدالشکور افندی نام ذاتك تألیف ایلدیکی عربی العبارة بر تاریخدر .

(تاریخ جزار) جزار احمد پاشانك ترجمه حالته دائر جبل لبنان مورخلرندن
میر حیدر شملان شهابی ینه منسوب اولان عربی العبارة بر تاریخچه در .

(تاریخ جبرتی) مصرک احوال سابقه ولاحقه سنی حاوی علماء مصریه دن عبدالرحمن
جبرتی نام مورخك دیرت جلد اوله رق تألیف ایلدیکی عربی العبارة بر تاریخدر . آنك
اواخری تاریخمژك مأخذلرنددر .

(مظهر التقدیس بخروج طائفة الفرنسیس) فرانسلرك مصره دخوللرندن
خروجلرینه دك یومیسه ظهوره کلان وقایع مصریه حقنده سالف الذکر جبرتی
افدینك قلمه الدینی بر تاریخچه در . وقعه نویس عاصم افندی اتی عربجه دن ترجمه ینه
نقل و ترجمه ایلمشدر .

(تاریخ نیقولا) فرانسلرك مصری استیلا لری اثناسنده جبل دروز حاکمی
میر بشیر طرفندن مصره کوندرلمش اولان (معلم نیقولا الترك) نام کیمسه نك قلمه
آلدینی عربی العبارة بر تاریخچه در که نیقولا فرانسلرله برابر مصرده بولنه رق
جبل لبنانه عودتنده بوتاریخچه نی قلمه المشدر . و بیك سکز یوز اوتوز طقوز سنه
میلادیه سندده فرانسلرجه ترجمه سیله برابر پارسده طبع وتمثیل اولمشدر .

یوسف عورایه منسوب عربی العبارة دیگر برقطعه تاریخچه دخی منظور فقیر
اولدی . لکن بو عینله معلم نیقولانك تاریخچه سی اولوب پك آز محللرده عبارة
وتعیراتجه جزئی فرق وار ایسه ده ماده ومعنی ایکیمی برشیدر . و نیقولا ایله
یوسف عورا خرسیتیان اولمق ملایسه سیله فرانسلرك مداحلری اولوب پونا بارتیه نك
مدح و ثنایى حقنده ایکسنك دخی عربی العبارة منظومه لری وار در .

(تذکره پوناپارته) پوناپارته نك (سنت اله) جزیره سنده منفی ایکن کندو ترجمه حانه دایر یازمش اولدینی رساله در ترجمه مطبوع ترجمه سی وارد .

(ضبطنامه لر) بیك ایکیوز اون سکر سینه سندن یکر می اوچ سینه می غایتسه قدر اندرون هایونده یازمش برطاق ضبط وقایع ورقه لری اولوب بونلر دخی بالمطالعہ تاریخمره مأخذ اتحاد اولمشدر .

(رائف افندی ضبطنامه سی) مکتوبی صدر عالی خافاسندن بلوکات اربعه کاتبی علی رائف افدینک اردوی هایون وقایعه دایر اولان ضبطنامه سیدرکه بیك ایکیوز یکر می سینه سی خالاندن واصف افندی رئیس الکتاب اولدقده یرینه آمدی دیوان هایون خافاسندن پرتو افندی وقعه نویس اولمش ایسه ده یکر می ایکی سینه سی خالاندن فوت اولغله یرینه عامر بک وقعه نویس اولوب او دخی چند ماه صکره استغفا یلمش اولدیغندن مدر سیندن عینتابی عاصم افندی وقعه نویس اولمشدر . انجق بروجه آتی یکر می ایکی سینه سی وقایعی صره سنده بیان اولنه جنی وجهله عاصم افندی اردوی هایونه کیتیموب درسعادتده ضبط وقایع ایله مشغول اولدیغندن اردوی هایون وقعه نویسندن خالی قالمغله مومی الیه علی رائف افندی کندولکندن اوله رق اردوی هایون وقایعی ضبط ایلیوب درسعادتده عودتنده ضبطنامه سنی نجیب افندی یر ویرمش واو دخی بوضبطنامه نك مندر جاتی تاریخچه سینه علاوه ایلمشدر . پرتو افندی ایله عامر بک یازدق لری مسوده لر دخی اردوی هایونندن درسعادتده ارسال ایله عاصم افندی یر تسایم اولمشدر .

(نجیب افندی تاریخچه سی) وقعه سلیمیه یر دایر باب عالی رجالدن نجیب افدینک قلمه الدینی بر تاریخچه در که رائف افدینک بروجه بالا ضبط ایلمش اولدینی اردوی هایون وقایعی دخی شاملدر .

(تاریخ سعید افندی) کتبخدا سعید افندی دیو معروف اولان ذات معارف سماتک وقعه سلیمیه یر دایر قلمه المش اولدینی بر تاریخچه در . فقط اولنه روسیه چاری بیوک پرتو زمانندن بدأ ایله مفصل ومشروح بر مقدمه یازمشدر .

(تاریخ عاصم) وقعه نویس عینتابی عاصم افدینک تاریخی اولوب بیك ایکیوز یکر می سینه سی آخرنده محب افدینک پارس سفارت سینه سنه مأموریتندن بدأ ایله سلطان محمود خان ثانی حضر تلرینک جلوسنه قدر اولان وقایعی شاملدر . فقط نسخهلری پک مختلفدر . زیرا عاصم افندی تاریخی تبیض وتقدیم ایتمکدن صکره دار عقبایه ارتحال ایدن عظامادن حیاتنده ایکن مغبر اولدینی بعض ذواتک قبح و ذمنی التزام ایله نزدنده کی نسخیه بر چوق قتره لر علاوه ایلمشدر . مؤخرأ

بعض ذوات دخی بوقدر دلک چوغنی طی ایله بشقهجه برنسخه میدانه کتورمشدر .
 و برده کتخداسعید افندی تاریخچه سی بوکا مزج اولمغله ایکی جلد اولمق اوزره
 برنسخه میدانه چیقمشدر که سعید افندی تاریخچه سنک مقدمه سی تمامیه و یک
 آزشی علاوه سیله بوکا مقدمه اولمق اوزره درج ایله جلد اولی سلطان سلیمک
 انتهایی سلطنته قدر اولوب جلد ثانیه سی دخی وقعه خلع سلیمدن بدأ ایله دور
 محمود خنی اوائلنه قدر کلور . اندن صکره اون ایکی سنه ضبط وقایع ایلمش
 ایسه ده ترتیب و تبیض ایده مدیکندن ضبطنامه لری خلفی شانی زادیه دور اولمشدر .
 (تفصیحی باشی تاریخی) تفصیحی باشی دیو معروف اولان عارف افندینک وقعه
 سیمیه به دائر قلمه الدینی تاریخچه در .

(فذلکه قوشمانی) قوشمانی ابن دهقانی نام ذاتک فذلکه قوشمانی عنوانیه ایکی
 رساله سی وارد در . بریسی انکلین دونماسنک در سعادت و وروددن سامان
 سلیمک خلعه قدر اولان وقایع متضمن و دیگری مشار الیه حضرتلرینک
 شهادتی میندر .

(یایلا امامی رساله سی) یایلا امامی دیو معروف اولان ذاتک ایکوز بر سنه سی
 او اخرندن یکرمی بش سنه سنه قدر اولان استانبول وقایع حوی تاریخچه سیدر .
 (تاریخچه عطا) جنتمکان سلطان سلیمک خلعه و شهادته دائر انک دورنده باش
 لالا بوانان طیار افندینک مخدومی عصریمز رجالدن احمد عطا یک افندینک پدرندن
 و سائر احباب و قوفدن مسموعات و تحقیقاتی حوی قلمه الدینی بر کوزل تاریخچه در .
 (لایحه ترجمان دیوان) ضیا پاشانک ایکنجی صدارتده دیوان هایون ترجمانی
 طرفندن رساله ققلو تقدیم قامش بر مفصل لایحه اولوب مشار الیهک دفعه اولی
 صدارتدن دفعه ثانیه صدارته کلنجه دول اوروپانک احوال پولتیقه لری و بوائنده
 ظهوره کلان وقایع مهمه دولت علیه بی اجمالاً بیان ایدر .

(سفارتنامه محب افندی) بیک ایکوز یکرمی سنه سنده سفارتله پارسه کیدن محب
 افندینک ایکی سفارتنامه سی اولوب بریسی فرانسه به کیفیت عزیمت و عودتی ایله
 الی سنه مدت پارسده اقامتی اثناسنده ماموریتنه تعلق ایدن بالجه مضابط و مکاتیب
 و تذاکر و تقاریری حوی مفصل و مشروح بر سفارتنامه در . و دیگری اجمالاً
 فرانسه به عزیمت و عودتی ایله پارسک احوال و آثار و رسومی مین رساله ققلو
 بر مختصر سفارتنامه در .

(سفارتنامه وحید افندی) بیک ایکوز یکرمی بر سنه سنده مرخص مخصوص
 اوله رق ناپلیون نژدینه کوندریلان وحید افندینک بر کوزل سفارتنامه سیدر .

(ژورنالر) ناپليون پوناپارته نك دول متفقه ايله محارباتنه دائر اولان ژورنالر دخی مطالعه كذارمز اولمشدر .

(لايحه سباستيانى) فرانسز ايلچيسى مشهور سباستيانىك درسعادتن پارسه عودتنده ناپليونه تقديم ايلمش اولدينى لايحه سنده دخی اول عصر ك احوالنه دائر بعض مسائل تاريخيه واردر .

(تاريخ بلاد سودان) طقوز يوز تاريخندن صكره ظهوره كلان بعض وقايع سودانى متضمن ومصر واليسى محمد على پاشا طرفدن سودانك كيفيت استيلاسنى مين عربى العبارة بر تاريخدر .

مؤلفى سودان اهالى سندن وايكوز قرق تاريخنده مصر باشبوغنك تشكيل ايتديكى ديوانك اعضاسندن بر ذاتدر .

(تاريخ شئانى زاده) اوچ جلد در . جلد اولى بيك ايكوز يكرمى اوچ سنه هجريه سنده وقوعبولان جلوس محمود خانيدن ايكوز يكرمى بش سنه سى غايته قدر و جلد ثانياى يكرمى التى سنه سى ابتدا سندن اوتوز اوچ سنه سى غايته و جلد ثالثى اوتوز درت سنه سى ابتدا سندن اوتوز التى سنه سى غايته قدر اولان وقايعى مشتملدر . و اوتوز يدى سنه سى ابتدا سندن قرق بر سنه سى صفرينه قدر اكر چه وقعه نويستك مأموريتنده بولنش ايسه ده بروجه بالا سلفندن مدور اولان اون ايكي سنه لك وقايعى ترتيب ايله مشغول اولديغندن شومدت ظرفنده اولان وقايعى جمع و ترتيب ايده مديكنه مبنى ضبط نامه لرى خلفى اسعد افندى يه دور اولمشدر .

(تاريخ مير يوسف) سلحشوران خاصه دن احمد پاشا زاده يوسف بكك قلمه الدينى تاريخچه در كه روم فترتك ظهورنده مسقط رأسى اولان انابولىده بولنوب يكرمى ايكي آى انابولى قلعه سنده محصور قالدقندن صكره قلعه نك اشقيايه تسليمنده برانكلنز كيسنه را كبا از ميره و اورادن در سعادته كلديكنده بوتاريخچه يى يازمشدر .

(تاريخ ملك) بيك ايكوز اوتوز التى سنه سنده ظهوره كلان يونان اختلالنه دائر موردلى ملك بكك اثر خامه سى اولان تاريخچه در . ملك بك روم فترتى منتج اولان اتر يانك برنجى مرتبى اقسانتونك تأسيس اختلاله دائر اولان رساله سنى وتواريخ يونانيه نك مندرجات مهمه سنى ترجمه وكندو تحقيقات ومطالعاتى علاوه ايله بويلا بر كوزل اثر وجوده كتورمشدر .

(تاريخ فترت) ذكر اولنان يونان فترته دائر عصر يمز مؤلفلرندن محمد افنديك قلمه المش اولدينى تاريخچه در كه يالكز جزؤ اولى طبع اولمغله الت طرفى هنوز مطالعه كذار يمز اولما مشدر .

خیلی مدت استانبولده اوستریا ایلیچیدی بولان مشهور بارون پروکشک دخی روم
فترته دائر بر تاریخی وار ایسه ده هنوز ترکیهیه ترجمه اولنمیشدر .
(تاریخ وقعه جزیره ساقز) ساقز وقعه سنه دائر بر تاریخچه در .

و بو ترکیک حروف منقوطه سی وقعهیه تاریخدر . یعنی موره و بعض جزائر بحر
سفیدک اختلال و عصیان ائسانسده اشقیانک تجاوزی ایله بیک ایکوز اوتوزیدی
سنه هجریه سنده وحید پاشا محافظ ایکن ساقز آطه سنده ظهور ایدن اختلاله دائر
اوزمان ساقزده قلمه النمش اولان تاریخچه در .

(تاریخ اسعد) وقعه نویس اسعد افندینک بیک ایکوز اوتوزیدی سنه هجریه سی
ابتداسندن قرق برسنه سنه قدر اولان تاریخیدر که سلفنک زمانی اولغله اسعد
افندی بونی جلد اول اعتبار ایشدر .

بوندن بشقه اسعد افندی قرق برسنه سنده ظهوره کلان وقعه خیریهیه دائر مستقل
بر تاریخ یازوب اس ظفر تسمیه ایلمشدر .

بعده اسعد افندی تاریخنک جلد ثانیسنه قرق برسنه سی اولندن بدأ ایله سنه مز بوره
غایتیه قدر برسنه ک اولمق اوزره برنجی قطعه سنی ترتیب و تبیض ایلمش ایسه ده
اندن صکره سنی جمع و ترتیه موفق اوله مامشدر .

اسبق داخایه کاتبی مرحوم باهر افندی موره نک اختلالی ائسانسده موره سرعسکری
صدر اسبق سید علی پاشانک کتابت خدمتیه موره اردوسنده بولغله مشهودات
و مسموعاتنی ضبط و تحریر و اسعد افندی تاریخنک سالف الذکر جلد اولنک
مباحثی میانیه ذیل و علاوه ایلدیکی کبی جلد ثانیسنک اشبو برنجی قطعه سنه دخی
حاشیه لر و آخرینه برده ذیل یازمشدر .

(تواریخ فارسیه) عراق و ایران حوادثنک تحقیق ضمنده لسان فارسی اوزره
یازلمش اولان تاریخلر دخی مأخذ اتخاذ اولنمشدر .

اوروپا حوادثنک تصحیحی ضمننده اوروپا تاریخلرینه مراجعت اولنه کلوب
حالبوکه یونا پارتیه نک ظهورندن صکره دولت علیه نک دول اوروپا ایله مناسبات
و معاملاتی تکثر ایتکله نیجه وقایع دولت علیه نک استکناهی اوروپا حوادثنک
بیانمسنه موقوف اولدیغه مبنی اوروپاده یازلمش اولان تاریخ و رساله لر ده زایده
مراجعت مجبوزیت الیرمشدر .

ذکر اولسان مؤلفادن فضله در دست اولنه بیلان مجالس مکالمه و مشورت
مضبطلری وسائر اوراق رسمیه ایله قیود دفاتر اقلامه دخی مراجعت اولنه رق
تاریخ قید اولمغه شایان نقدر مواد بولندیسه جمع و تحریرینه و وقوعاتنک تصحیحه
بقدر الامکان بذل تاب و توان ایدلمشدر .

مُخْطَرَه

علم تاریخدن غرض اصلی وقوعاتک صدق و کذبته و اسباب حقیقه سنه و قوف ایله موجب تیقظ و انتباه اوله جق معلومات اکتسابندن عبارت اولمغین مورّخک وظیفه ذمتی فائده خبر و یره جک و مدار عبرت اوله بیله جک و قایعک اسباب تحیحجه سنی تتبع ایدوبده هر کسک اکلاویه بیله جکی وجهله سلیس و منقح اوله رق افاده ایتمکدر . یوقسه تکلفات منشیانه ایله ابراز فضل و هنر ایلمک و یاخود ژورنال یوللو روزمره و قوعاتی سویلمک دکلدرد . اما بعض اسلافک بلیغانه و منشیانه یازدقلمری آثار مرغوبه نك علت غائیهمی فائده تاریخیه اولمیوب بلکه فن انشایه بر خدمتدر .

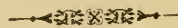
و تاریخلردده تکلفات منشیانه مطلوب و مرغوب اولمدیغی مثلاً منشیانه یازیلان و قایعهده دخی واقعنه ک واقعیه مطابقی ماترم دکلدرد . بنسأ علی ذلک وقایع ماضیهیه دائر اولان کتابلرک یازلمسنده و اوقونمسنده ابتدا غرض نیدوکی بیلنمک لازم کلور . عرب مورّخلری بو ایکی یولده دخی سائر فائق اولوب بوغرضلری بر یرینه قارشیدرمدیلر . لکن متأخریندن بعضیلر مقصد نیدوکی تمیز و تعیین ایتیه رک و قنی فسه خدمت ایلدکلرینی بیلیمیه رک تکثیر سواد ایتلریله یازدقلمری تاریخلردن بر فائده تحیحجه مستفاد اولماز .

ایشته تحریر و تألیفه مبادرت ایلدیکمز کتابدن غرض فائده تاریخیه اولغله تکلفات منشیانه دن صرف نظر اولنه رق فائده خبر و یره جک و قایعک تصحیح و تسقیحنه غیرت اولنوب دیدنه قدیمه دولت علیه دن اولان وقوعات عادیه تحریریه تکثیر سواددن مجانبت اولنور .

شویله که هر سنه موسمی حولنده شتایه دن صیفیهیه و صیفیه دن شتایهیه نقل هایون وقوعی و دونمای هایونک بهار کلدکده آقدکزه خروجی و کوز کلدکده ترسانه عامرهیه دخولی و عساکرک اوچ آید بر قسط مواجی و یرلمک و هر سنه وقوع بولان عادی توجیهات دقلمری و طریق علمیه سلسله سی و هر سنه رمضان شریفک اوائلنده حضور هایونده درس تقریری و اون بشنده خرقة شریف زیارتی و نزول سفینه دعاسی کی اصول جاریه دن اولان وقایع عادیه طی اولنه رق اگر بولره دائر فن تاریخچه فائده و یره جک بر کیفیت وار ایسه تاریخه درج و تحریر قانور .

ایشته اول منوال اوزره اشبو تاریخک تحریرینه مبادرت و انصاف و بیطرفی اصولانه

رعايت ايله بر شخصى يا بر طرفى التزامدن بجانب اولسه رق وقوعاتك تصحيحه واسباب صحيحه سنك تحريسه على قدر الاستطاعه بذل جهد واهتمام قانمشدر .

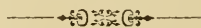

مقدمه

تاريخ جودتك مبدئي اولان بيك ايكيموز سكران سكر سنه هجريه سى دولت عليه جه برحد فاصل كې اولوب اندن صكره وقوعاتك رنكى تغيرايتمشدر .

بر عصر ك وقوعاتى ايسه اعصار سابقه نك اعداد وتهيئه ايتديكى علل واسباب متسلسله نك نتايج ومسبباتى ايدوكندن يازيله جق وقايع تاريخيه نه مقوله اسبابك آثارى ايدوكى بيانك لازم كلور .

بناءً على ذلك مقصوده شروعدن مقدم دول سالفه نك وعلى الخصوص دولت عليه نك وقايع كليه واحوال عموميه ماضيه سى ومصر وقرم كې قطعات مهمه سنك وقايع مشهوره سى ايله تاريخ مطالعه ايدنلره لازم اولان بعض معلومات مهمه بروجه آتى اجمالاً فصل فصل بيان اولنق مناسب كورلمشدر .

فصل اول

❦ علم تاريخك لزوم وفائده سى بياننده در ❦

علم تاريخ افراد ناسى وقايع وماثر ماضيه ووكلا وخواصى خفايا وسراى مقتضيه مطلع ايدوب نفى عامه عالمه عائد وراجع اولديغندن عامه اشخاص مطالعه سنه مجبول و بين الخواص مقبول ومرغوب برفن كثير المنافعدر . زيرا انسان مدنى الطبع اولوب يعنى بهائم كې منفرداً ياشايه ميوب محل بمحل عقد جمعيت ايدرك يكديكره معاونت ايتمه محتاج اولورلر . وبوجعيت بشريه نك درجات متفاوته سى اولوب ادنى درجه سى خيمه نشين اولان قبائلك جمعيتدر كه حوايج ضروريه بشريه يى تدارك ايله شجره حياتك ثمره سى اولان تناسل مقصدينه وصول بولورلر لكن شكل وهيئت مدنيتك نتيجه سى اولان معارف وعلوم صنايعه وسائر خصائص كاليه انسانيه دن محروم اولورلر واهل قري مدائن معظمه اهاليسنه نسبتله آثار ونتايج صحيحه مدنيتدن مهجور عد اولندقلرى كې بونلر دخى قرا اهاليسنه نسبتله مدنيتدن دور قالورلر .

جمعیت مذکورہ نك اعلیٰ درجہ سی دخی مدنیت یعنی دولت و سلطنت مرتبہ سیدر کہ بر دولتک سایہ حفظ و حراستندہ یکدیگرہ غدر و تعدیدن و اعدا و اغیار اندیشہ سندن آزاده اولوب بر طرفدن احتیاجات بشریہ لرینی تحصیلہ و بر طرفدن دخی کالات انسانیه لرینی تکمیلہ مشغول و آمادہ اولور لر شویله کہ دفع مضرت و جلب منفعت داعیہ سی انسانده بر امر جلی اولوب بعضاً بر مقصدده بر نیجه کیسه لک امل و آرزو لری متحد و مزاحم اولدقده باشلو باشارینه قالسه لر یکدیگرہ غدر ایتک ایستدیکندن و بعضاً دخی بر مصلحت عمومیه ده بر جمعیت ایله دیگر جمعیتک بینده بالطبع منازعات و محاربات واقع اوله کادیکندن هر کس حقوق ذاتیه و عمومیه سنی جانب حکومتہ تودیع ایله انک حکم و همته راضی اوله رق لوازم کالات انسانیه تحصیلہ میدان فراغت بولور لر . و اول ملت صنف صنف آیر یلوب کیمیسی زراعت و تجارت و کیمیسی امور ملکیه و عسکریه ده خدمت ایدر . و علوم و صنایع قوتیه یوز کشینک حوائج ضروریه سنی اون کشی حاصل ایتک و مدت مدیده ظرفنده حاصل اوله بیله جک مواد آز وقت ظرفنده حصوله کلمکه باشلیوب اول ملتک اوقاتی حوائج ضروریه تحصیلدن فضله قاهره رق واشبو فضله و قتلر دخی خصائص کالیه انسانیه تکمیلہ مصروف اوله رق لوازم حضریت و مدنیت کوندن کونه بونسبت اوزره مترقی اولوب کیدر . انحق اول ملته ارتق سادہ لک و سبکبارلق قالمیوب تجملات و تکلفات آرتہ رق احتیاجات چوغالور . و اکا کوره منافع ذاتیه و اغراض شخصیہ دخی تزايد و ترقی بولور . و کندکجه اول ملتک اداره سنه صعوبت کله رک حسن اداره نك حصول بولمسيله دولتک ایلرولمسی و ملتک سعادت حال کسب ایدہ بیلمسی مهارت و وقوف احتیاجنک صرف اہتمام و دقتہ موقوف اولور . بویله امور سیاسیه ده مهارت ایسه انحق تجربہ ایله حاصل اوله بیلوب هر صورتی تجربہ یه دخی بر آدمک عمری وافی و بر عصرک تجربہ سی کافی اولدیغندن و عارف اولنلر (السعید من اعظ بغیرہ) حدیث شریفی مؤداسنجه هر شی نفسنده تجربہ یه قالمشیمیه رق سائرندن عبرت و نصیحت الہ کلدکارندن و کلا و خواص علم تاریخدن سائر اشخاص کبی احوال ذاتیه لر نجه منتفع اولدقلرندن بشقه مصالح دولیہ جہ دخی مستفید و متمتع اولور لر . بناءً علیہ وطن و مملکتی سون و دولت و ملتک بقائی استیان اسلاف معارف اتصاف کندی عصر لرینک وقایع و اخبارینی ضبط ایله اخلافه یادکار براغہ رق کندولری دخی مظهر ادعیئ خیریه اخلاف اوله کشلردر . قالدیکه ماضی و مستقبل احوالنه واقف و بلیک ازل وابد اسرارینی عارف اولمغه انسانده بر میل

طبیعی اولدیغندن علی العموم نوع بشرک بوفه احتیاج معنویسی درکاردر .
(لاتشع العین من نظر ولا السمع من خبر ولا الارض من مطر)
وحفظ نظامات دولیه علم تاریخ ایله اولوب اصول سالفه نك وقت وحاله تطبیقنده
ایسه فوائد کثیره متحقق اولدیغندن بعض علما علم تاریخک تعلیم وتعلیمی درجه
وجودده در دیدیلر .

نقل اولنورکه خلفای عباسیه دن قائم بامرالله زماننده اهل خیردن برقاچ نفر
متعینان یهود دارالخلافه بغداده کلوب جزیه دن معافیتلری مشعر سند صورتنده
برورقباره ابراز ایله زعملرنجه حضرت علینک خطی اولمق اوزره طرف
رسالتپناهیدن کندولرینه ویرلمش وایحاب کرامدن برقاچ ذاتک شهادتلی دخی
تحریر اولمش اولغله سندرلی نزد خلیفه ده قبول قلنه رق جزیه دن معافیتلی
بابنده اصدار منشور اولمق اوزره ایکن رئیس الرؤسا بولسان ابو القاسم
بن مسامه یه شک عارض اوله رق سند مذکور ساخته برشی اولمسون هله
برکره مورخ عهد اولان خطیب بغدادی یه کوسترلمی مناسب اولور دیو
خلیفه یه اخطار ایتمکله خطیب مومی الیهه عرض اولندقدن فن تاریخچه سندک
موضوع وساخته اولدیغنی اثبات ایتمشدر . شویله که سند مرقومده محرر اولان
شهوددن حضرت معاویه هجرتک طقوزنجی سنه سی یوم فتح مکه ده شرف
اسلام ایله مشرف اولدی . خیرک فتحی ایسه هجرتک یدنجی سالنده وقوعبولمش
ایدی . کذلک شهود محرره دن بریسی دخی سعد بن معاذ حضرتلری اولوب
مشار الیه ایسه هجرتک بشنجی سنه سی یوم خندقده جسر فادن گذار ایتمکله
خیرفتحنده بولمندی . دیمکله موضوعتی ثبوت بولهرق شق اولندی . بوجهته
مورخ مومی الیه بیت المال مسلمینک انتفاعنه سبب اولمشدر .

فصل ثانی

حکومتلرک اطوار واقسامی بیاننده در

بوعالم دنیایه نظر اولنسه تجدیدات یومیه دن عبارت برهنکامه عبرت اولدیغنی
روما اولور و بومعای تجدید جمیع اعیان واعراضده بولنور . بوقیلدن اولمق
اوزره شخص واحد کړک وجودجه وکړک حالجه برزمان ترقیده و برزمان
تزلده اولدیغنی مثلاً هر دولت دخی بوموال اوزره کاه قوت بولور وکاه ضعف

وقتور حاله کلور . وهر دولت بدایت ظهورنده ساده وسبکار اولوب اکرچه کوندن کونه قوتلور ایسه ده انسان یاشلاندیجه ماکل ومشاربده ومسکن وملا بسده احتیاجی آرتدیغی کبی دولت دخی اسکیدکجه تکلفاتی آرتیره کلدیکندن اولکی ساده لکی قالمیوب مشاغل ومصارفی زیاده لشور وفوق العاده بر وقعه حادث اولدقده ومصارف معتاده سندن زیاده بر مصرف آچاقدقه مضایقه دوجار وامر اداره ده بعض کونه قصور دخی صادر اولور ایسه سر پنجه ضعف وقتوره کرفتار اولور . سنة الله فی العالمین .

والحاصل قنی دولت اولور ایسه اولسون برطوردن طور آخره نقل ایده کلدیکی جهتله هر دورده برطور مخصوصده بولنور . وهر طورده بر درلو طاورانمق وهر دورک مزاجنه کوره چاره وعلاج اراقمق لازم کلور . شویله که هر شخصده سن نما وسن وقوف وسن انحطاط اولدیغی کبی هر دولته دخی بومراتب ثلثه بولنوب هر کس حفظ صحت خصوصنده سننه کوره طاوراندیغی مثلاً هیئت دولت دخی بر جسم انسانی مثابه سنده اولدیغندن هرطور ومرتبیه سنده حرکت مناسبیه دقت اولمق لازم کلور . وطور انحطاط بعضاً حس اولنیه جق صورتده خفی اولور . وبعضاً دخی جلی وآشکار اولوب علاجی مشکل ودشوار اولور . وبعضاً بر دولته زیاده سیله انحطاط وقتور اماره لری ظهور ایتمشیکن تدابیر حکیمانه ایله تجدد ایدوب تازه لندیکی واردر . فقط اول حالده دولتک تهلکه سی زیاده اولوب فوق العاده بعض علل خارجیه دخی ظهور ایدر ایسه تجدد ایدوبده خلاص بولسی پک دشواردر . ووقوعی وارایسه ده وقوعات جسیمه وانقلابات عظیمه ایله حاصل اوله بیلمشدر . ونیجه دولتلر دخی سن وقوفی اکمال ایتدن کندی قصوریله یاخود بر قضا ظهوریه محو ومنقرض اولمشدر .

معلوم اوله که دول نصارانک احکام سیاسیه لری اجتماع آرای عقلا ایله ترتیب اولنمش اولان قوانین حکمیه دن عبارت اولدیغی حالده حکومتلری ایکی قسمه منقسمدر . بری حکومت روحانیه یعنی دینه دیکری حکومت جسمانیه یعنی مادیه در .

حکومت روحانیه قتولک مذهبده پاپانک حکومتیدر که بالجمله قتولک راهبرینک آمری وکلیسالرینک رئیس اولوب اتی حضرت عیسانک وکیلی اولمق اوزره اعتقاد ایدرلر . وبالجمله قتولک دولتلرینک مالککنده انک حکومت روحانیه سی جاریدر . وقتیه اوروپا ایچنده بو حکومت روحانیه نک پک زیاده تأثیر ونفوذی وارایدی . لکن حکمدارلر پاپالک الدن چوق جور وجفا چکدکلرندن رفته رفته پاپالک نفوذلرینی کسر وتقلیل ایتدیلر . روم یعنی اورتودکس مذهبده بولنان

بالجمله خريستانلر پاپاي طانيوب حكومت روحانيه ده استانبول پطريقه تابعدرلر .
ارمنيلرك رئيس روحانيرينه قاتوغيكوس دنيور كه اوچدر . بريسي كرجستانده
واقع آچيازين وديكري قوزانده واقع سيس واوچنجيسي وان طرفنده كائن
اخطمار كليسالرينك رئيس روحانيلايدر . اما پروستانلرك بويلا بر رئيس
عموميلري يوقدر .

حكومت ماديده دنخي اوچ قسمدر . حكومت مطلقه حكومت مشروطه حكومت
جمهوريه در . حكومت مطلقه عنان حكومتى بتون بتون الله المش اولان بر حكمدارك
حكومتيدر . روسيه دولتي كبي .

حكومت مشروطه ملت مجلسنك رآينه اتباع ايدن حكمدارك حكومتى اولوب
بودنخي ايكي قسمدر .

قسم اول مشروطه عموميه اولوب عامه اهالي مساوات اوزره بولنور . المانيا
وايتاليا دولتلرندن بعضيلري كبي كه وكلاي دولتن بشقه ملتجه انتخاب اولنان
اعضادن مركب بر ملت مجلسلري واردر .

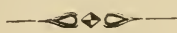
قسم ثاني مشروطه حسببه دركه زادكان ملت بياني اهاليدن وجوه ايله ممتاز ومتحيز
اولورلر انكلترة دولتي كبي كه عامه اهاليسي زادكانك نائل اولدقلى رتب و امتيازانه
نائل اوله ميوب فقط هر قضان انتخاب ايله پايتخته كوندردكلى اعضادن مركب
مبعوثان ملت مجلسي ناميله بر مجلسلري واردر كه بر مصلحت انده تذكر اولندقدن صكره
زادكان ملت مجلسنده قرار كير اولور . بومجلسلر دائما آچيق اوليوب بلكه سنه ده
اوچ درت آي قدر كشاد اولنوب پارلامنت تسميه اولنور . دولتك وكلاسي
قرال طرفندن نصب اولمش مأمورلر اولوب امور دولتي بالتذكر قرالرينه
امضا ايتدردكدن صكره اجرا ايدرلر لكن هر خصوصده پارلامنت طرفندن
مسؤل اولورلر .

حكومت جمهوريه بر حكمدار مخصوصي اوليوب بلكه اكثريت آرا ايله برى انتخاب
اولنه رق قرال مقامنده اولق اوزره موقتاً ملت رئيسي نصب اولنور . امريكا
جمهوري كبي .

فرانسه دولتي مقدملري حكومت مطلقه ايكن ملت ايچنه اختلال دوشه رك
مؤخرًا جمهور اولمشلر ايدى . اولوقت جهانكيرلكله خروج ايدن ناپليون
پوناپارته امپراطورلق رتبه سنى حائز اولغله ينه حكومت مطلقه يه منقلب اولمش ايدى .
واقعا شكل دولت حكومت مشروطه اوزره مؤسس ايدى لكن پوناپارته
هر ايستديكنى اجرايه مقتدر اولدينى جهته حقيقت حالده بر حكومت مطلقه
ايدى . پوناپارته دن صكره حكومت مشروطه عموميه اولوب لوي فيليك ايام

قرالیتده بوحال اوزره کیتدی بیک اکیوز التمش بش سنه سی خالانده وقوعبولان فرانسه اختلانده ینه جمهور اولوب لوی ناپلیونی دوت سنهک اواق اوزره رئیس جمهور نصب ایتدیلر . لکن اهالی بینده اتفاق اولیوب کیمسی قراللق طرفداری و کیمسی تشکیل اولنش اولان عادی جمهوریت طرفداری اولدیلر برطانی دخی بویه عادی جمهوریت قناعت ایتیوب آیتدیلر . وبتون بتون حد معروفک اوته طرفه کیتدیلر . شویله که حقوق ملکیت و زوجیتی انکار ایدوب وهرکس کافه خصوصانده مساوات اوزره اولمیدر دیوب برچوق ادانی دخی بونی مزاجلرینه موافق کورملریله فرانسه جمهوریتی بورنکه بویامغه تثبیت ایتدیلر . فرانسه کبار و عقلاسنک بوندن کوزی اورمکله جمهوریتدن و بلکه حکومت مشروطه سربستلکندن یوز جویروب ناپلیونک هنوز دوت سنه مدت ریاستی ختام بولمزدن اول ایمرطورلغنی بالتصدیق حکومت مطلقه سرفرو برده انقیاد اولدیلر . اشبو فرانسه اختالاتی اراسنده نمچه خلقی دخی سربستلک سوداسنه دوشه رک وپک چوق قانلر دوکهرک حکومتلرینی حکومت مشروطیه قلب ایتک ایتدیلر ایسه ده حکومت ایمرطوریه غالب کله رک ینه حکومت مطلقه تحتنده قالدیلر . بونلرک هر برنده برر کونه فئالق ملحوظ و مشهود اولوب هله جمهوریتک ذکر اولنان فرقه متجاوزده سی بتون بتون عتلدن و نوامیس طبعیه دن بعید بر فکر باطلدر .

اما حکومت اسلامییه خلافت و سلطنتی جامع اولوب امام المسلمین اولان پادشاه اسلام حامی شریعت و محیی سلطنت اولمغله لله الحمد بوکونه تفرق و تشتتدن بریدر . واکرچه زیرده بیان اولنه جنی وجهله دولت عباسیه نک اواخرنده ممالک اسلامییه ده ظهوره کلان اختلالات عظیمه حسبیله خلافت و سلطنت آریله رق خلافت بر ریاست دینه و سلطنت ریاست ماده درجه سنه واردی ایسه ده مؤخرأ دولت علیه عثمانیه نک ظهوریه ملت اسلامییه تجدد ایدرک ینه حالت اصلیه سنی بولدی .

فصلک

ح دول اسلامییه نک احوال سابقه سی و دولت علیه نک مبدأ ظهوری حقنده در

عرب و ترک ماتلری مقتضای موقعلری اولمق اوزره ارالق ارالق جوش و خروشه کله رک وسیل کبی اطراف و اکنافه جریان ایدرک بالدفعات عالمی استیلا اتمش ایکی

مات عظیمه اولوب عربك اڭ قوتلی واک صکره کی هجومی اعلائی کلمه الله ایچون سطوت اسلامیه ایله خروجیدرکه زمان سعادتده قبائل عرب کلمه ایمانیه ده یکنزبان ویکدل اولوب روح پرفقوح نبوی اعلائی علیینه واصل اولدقده نیجه قبائل کریوه ارتداده مائل اولمشیکن زینت افزای مقام امامت کبری اولان حضرت ابوبکر رضی الله تعالی عنه هر طرفه سوق عساکر ظفر مأثر ایدرک مرتدنی تأدیب و تربیه ایدوب طائفه عربی ینه کلمه واحده اوزرینه جمع ایله قازانمش اولدیغنی سرمایه اتحاد و اتفاقی اندنصکره مهابت بخشای منبر خلافت اولان عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه حضرتلری محله صرف ایتشدر . شویله که اصحاب کرامی غزایه تشویق و ترغیب و طرف طرف اردولر ترتیب ایتمکله عامه اصحاب کرام امر جهاده قیام ایله درت طرفه آقین ایدوب کیتدیلر و کیدنلرک اکثری بردها کیر و دونیوب و فاتلرینه دک بویولده بذل تقدینه حیات ایتدیلر . حتی غزایه کیدن اصحاب کزینک خانه لرنده صو طاشیه جق کیمسه لری قالمدیغندن حضرت عمر امیر المؤمنین و خلیفه روی زمین اولدیغنی حالده قریه صر تنده غزات مسلمینک خانه لرینه صو طاشوردی .

عربك بو هجومی لوجه الله بر حرکت عادلانه اولوب انقیصاد ایدنلر هر خطر دن امین و یالکنز سرکشک وادیسنه کیدنلر پامال خیول غزات مسلمین اولدقارندن آز وقت ظرفده حد قیاس و تخمیندن خارج بلاد و ممالک فتحی میسر اولدی اندن صکره رونق افزای دیوان خلافت و امامه سبحه امامت اولان عثمان و علی رضی الله تعالی عنهما حضرتلرینک ایام خلافتلرینده دخی حال بومنوال اوزره جاری اوله رق ممالک اسلامیه وسعت بولدی . وارکان اربعه دین مبین اولان اشبو خلفاء راشدین حضرتنک ایام خلافتلری زمان سعادت کبی کمال عدالتله مرور ایتدی . حتی حضرت عمرک خلافتنده اولاد رسولدن بری کلوبده عرض حاجت ایتدکده بیت المالدن بیک التون ویرلمسنی امر ایتمش و در عقب کندی اوغلی عبدالله کلدکده بر درهم ویرمکله اوغلی اولکی سخاوتنه نسبتله بر درهمی پک جزئی کوروب اعتراض ایدنجه یاعبدالله اولاد رسولک حق طلبی بیت المالدن اولوب خزینه بیت المال ایسه الحمد لله غنی و معموردر اما سنک حقک یالکنز پدرکده اولوب پدریک نه سی وارکه شی کثیر مأمول ایدرسین دیمش اولدیغنی و حضرت علینک بر ذمی ایله حضور شرعده مراغه یه طور دینی مرویدر .

فقط حضرت عثمان و علی رضی الله تعالی عنهما نک ایام خلافتلرینده اهل اسلام ایچنده بعض مرتبه اتفاقمزلق حادث اوله رق حضرت علیدن صکره خلافت بتون بتون مبدل ملک و سلطنت اولوب دولت امویه ظهور ایتدی . دولت امویه دورنده

دخی اهل اسلام داعیۀ غزادن فراغت ایتیه رك نیجه مملكتلر فتح اولنشدی . حتی دولت مذكوره طرفندن افریقا سرعسكری بولان موسی بن نصیر اقصای غربی فتح ایله ساحل بحر محیطه ایندکده بجره آت سوروب آتی کو کسنه قدر صویه طالهرق ایلرویه حرکت ایده مینجه نیزه سن ركز ایله ایشته یاربی اوتهمی یوق یوخسه سنك اسم پاکنی دهها ایلرویه کوتورردم کلام مباهات انجامله ابقای نام ایتمشدر .

وموسی بن نصیرك زیر اداره سنده کی عساكرك برفرقه سی امیری اولان طارق بن زیاد طقسان ایکی سنۀ هجریه سنده بیک یدیوز عسکرله اندلس یعنی اسپانیا قطعنه کچوب حالا کندی اسمنه نسبتله جبل الطارق دینلان طاغه تحصن ایتدکده درحال ساحلده کی سفینی یاقوب معیتده اولان عسکره ایشته ارقکز دکر در اکر صبر وثبات ایدوبده بحر مواج حرب ووغاده شناورلاک ایدرسه کز بومالکه مظفر اولورسکز واکر صبر وثبات ایتزسه کز بالجه دریاه غرق اولورسکز دیو عساكر اسلامی محاربه یه تشویق ایلیه رك وکندینك اضعا ف مضاعفی اولان اعدا ایله بالدفعات طرح قرعۀ کروفر ایدرك نهایت غالب ومظفر اولوب برچوق یرلر قجی میسر اولدقده بوصیتی موسی بن نصیر چکه میوب صکره اون التی بیک عسکر ایله اولدخی ارقه سندن دیار اندلسه کچه رك فتح ممالک وتوسیع مسالک ایدرك اوروبا ایجنه طوغری کیتمشدر .

لکن خلفاء امویه نك بعضیلری کیتدجه حدود شرعی یی تجاوز وتعدی وانواع معاصی ومظالمه اطالاه ایادی ایتدکر نندن وخصوصیه ولید ثانی غایت سفیه اولوب شعائر شرع مبینی تحقیر ومسامینی تنفیر ایلدیکندن غیرت الهیه ظهوره کله رك دولت وحکومتلری چوق سورمیوب مضمحل وخلافت اسلامی یوز اوتوز ایکی سنۀ هجریه سنده خلفاء عباسیه یه منتقل اولدی .

شویله که اول ائشاده ابومسلم خراسانی نام صاحب خروج ظهور ایدرك ایران طرفنده اولان امرای بنی امیه یه غلبه ایدوب عم الرسول اولان حضرت عباسك احفادنندن امام سفاحه بیعت ایتمکه مدت قلیله طرفنده امویه نك نجم اقبالی غروب ایدرك کوکب کوکبۀ عباسیه طلوع ایلدی . مؤخرأً امویه نك برشعبه سی مغرب واندلس طرفلارنده تسلطن ایتش ایه ده حکومتلری اورالر منحصراً اولوب سائر ممالک اسلامی وخلافت شرعیه خلفاء عباسیه النده ایدی .

صکره لری خلفاء عباسیه دخی فرط حضور وتنعماته وانواع اسرافاته دوشوب اداره امور دولیه یه چندان تقید ایتدکر نندن سطوت وسلطنتلرینه ضعف وقوت کاهرك وامر اداره ونفوذ اتر اکن ظهور ایدن بعض متغلبه الهه کچه رك برچوق

وقتل خلفانك يالكز بر نامی قالوب امر خلافت همان بر قوه روحانیه حکمنه
کیرمش و بعض متغلبه خطبه ده دخی نامنی خلفایه تشریک ایتدیرمش ایدی .

شویله که ملت اسلامیه مدینتدن خوشالانہ رق ذوق و صفایه طالب مجرد حسن
ادارهٔ مملکت و ترویج معارف و صنایع و تجارت خصوصاً صرینه حصر نظر ایله
اولکی فتوحات افکاری قالمش اولدیغندن امور عسکریه ده اختیار تکامل
و تسامح اولوب یالکز استانبول قیصرلغیه حدود اوزرنده بعض مجادلات
وقوعه کلوردی .

هارون رشیدک اوغلی مأمون خلیفه نك اسباب مدینتی تسهیل و ترقی علوم و معارفی
ترویج یولنده واقع اولان سعی و غیرتی شایان مدح و ثنا اولدینی حالدہ تدبیر
مملکتجه بر بیوک خطا ایتشد که برادری امینی قتل ایدن طاهر نام شخصه
مکافاهٔ نیشابور شهری پایتختی اولق اوزره خراسان ولایتی وراثت شرطیه
توجیه ایلدیکندن سائر والیسلر بونی امثال اتخاذ ایله بغدادده کی حکومت
مرکزیه دن احتراز ایتیب متوالاً استقلاله قالمش لدر .

بعده معتصم خلیفه دخی عساکر خاصه سی اولق اوزره بر طاقم کنج اتراکی
خدمته الوب انلر ایسه کیتدکجه کسب قوت ایدرک عینله اسکی رومه ایمپراطورلرینک
عساکری کی خلیفه نك اطاعتدن خروج ایله انواع اختلالاته سبب اولمش لدر .

بو وجهله خلیفه لرك نفوذ و قوتی قیریلوب اوروپاده کی (قنودالیه) مالکانه اصولنه
بعض جهات ایله مشابه بر طور و اصول اوزره طرف طرف بر طاقم ملوک
طوائف پیدا اولوب خلیفه لرك حکومتی بر امر اعتباری حکمنده قالمشیدی .

از جمله میلادک سکز یوزیمش و هجرتک (۲۵۷) سنه سنده صفار خاندانی
چیقوب سالف الذکر طاهر خاندانک متصرف اولدینی خراسان و طبرستان
ولایتلیله دیگر بر طاقم ایالتلری ضبط ایدرک نیشابور و مرو شهرلری پایتخت
اولق اوزره برجسم دولت تشکیل ایتکله بغدادک خوارزم و ماوراءالنهر یولی
مسدود حکمنده قالدیغندن متعاقباً اول طرفه دخی سامان خاندانی بر دولت
مستقله تشکیل ایلمشدر .

کذلک خلیفه نك ازادلوسی و ترکی الاصل اولان احمد بن طولون دخی بو ائشاده
مصر و برالشام ولایتلرینک والیسی اولدینی حالدہ استقلال داعیه سنه قیام ایدوب
برقاج سنه صکره و فاتنده اوغلی شام شریفده بر مستقل حکمدار اولمشدر .

اشبو صفار و طولون خاندانلری چوق وقت باقی قالمیوب آل سامان ایسه خلیفه لردن زیاده کسب قوت ایدرک صفار خانداننک خیلی ممالکنی ضبط ایلمشدر .

واو جیوز یکرمی تاریخ هجر یسنده آل حمدان موصلده بر حکومت مستقله تشکیل ایتدیکی کبی ترکی الاصل اولوب مصر ایله بر الشام والیسی بولنان اخشید دخی داعیه استقلاله دوشمکله بو ایکی خاندان بیننده خیلی محاربه لر وقوعه ککش اولدینی حالد خلیفه بغداد دن سیرجی اولوب بو محارباته مداخله بیله ایده مزدی .

ینه بو آوانده بحر خزر سوا حاندن (آل بویه) ظهور ایله کرمان و عراق عجم کبی نیجه ایالاتی ضبط ایدرک بر بیوک حکومت تشکیل ایتمشدر .

بونک کبی سائر طرفلرده و حتی بغداد حوالیسنده دخی ملوک طوائف طورنده مستقل امارت لر ظهوره کیمکله خلیفه لرک تصرفده یالکز بغداد شهری قالوب اوراده دخی نفوذ لری اولماغله امور دولت هپ عساکر اترک ضابط لرینک اللرنده ایدی .

خلیفه راضی بالله بو حال دن خلاص بولق نیتیه بغداده امیر الامرا عنوانیه بر مأمور تعیین ایتشیدی که سر عسکرک عهده سنده بولندینی حالد امور ملکیه و مالیه دخی انک زیر اداره سنده ایدی . واکرچه اول عصرده اندلسده کی امویه دولتده دخی حاجب نامیه بویه بروکیل مطلق وارایدی . انجق بغدادده کی امیر الامرا فوق العاده نفوذلی اوله رق اسمی دخی خطبه لرده خلیفه نک اسمیه برابر ذکر اولنوردی و خلیفه ده هیچ بر امر و اراده قالمیوب سرائک مصارفه بیله امیر الامرا بقاردی . الحاصل بغدادک حکمدار حقیقی سی امیر الامرا ایدی . و بو امیر الامرا الق منصبی ایچون بعض ذوات ارالرنده ظهور ایدن مجادلده دن بغداد اهالیسی مسلوب الراحه اوله رق (آل بویه) دن استمداد ایتلریله (۳۳۴) سنه هجریه سنده (آل بویه) دن مغز الدوله بغدادده کلهرک بومنصبی ضبط ایتمشدر . و (آل بویه) ک خارج بغدادده خیلی قوتلری اولدیغندن یوز سنه قدر بومنصبه تصرف ایله حکومت مطلقه انلرک یدنده قالمشدر .

عجایب احوال جهان دن برکیفیتدرکه دولت عباسیه نک بویه اغتشاش و اختلالی هنکامنده علوم و فنونک رواجنه هیچ سکتکلیوب آل بویه دخی معارفک ترویجنه کلی سعی و همت ایلردی .

الحاصل خلفای عباسیه نک بر برده فرمانی جاری اولیوب مع مافیه اندلس خلفای امویه سنه تابع اولان یرلردن بشقه هر طرفده کی اهل اسلام عننده ملک الملوک عد اولنورلردی . فقط افریقا ده ظهور ایله تونس ایالتده واقع قیروان و مهدیه

شهر لرینی پایتخت اتحاد ایدن خلفای فاطمیه (۳۵۸) سنه هجریه سنده مصری و بعده بر الشام طرف لرینی ضبط ایله بر شیعه دولتی تشکیل ایتدک لرندن خلفای عباسیه نك نفوذ روحانیلری دخی تناقص ایلمشدر .

بناءً علی ذلك بوعصرده ملت اسلامیه اوچ خلافته یعنی عباسیه و امویه و فاطمیه خلافتلرینه منقسم اولوب انجق سیاستاً باشلوجه درت دولت جسمانیه یعنی امویه و فاطمیه و آل بویه و سامانیه دولترلرینه منقسم و منشعب ایدی . و در دنده دخی علوم و صنایع رواجده اولوب انجق فتوحات ایچون ینلرنده اتفاق اولمدیغندن آفدکز جهتندن ماعدا یرلرده اهل اسلام طرفندن اورویایه تعرض وقوعه کزدی . و بالعکس استانبول قصری اوچیزو الی سنه هجریه سندن صکره ممالک اسلامیه به تعرضه جسارت و بالدفعات فزات نهرینی تجاوز ایله الجزیره و لایتنی غارت ایدرک اوراده نیجه قلعهری و بر الشام جهته انطاکیه شهری کبی بعض ممالکی ضبط ایتمشیدی . و (۳۸۷) سنه هجریه سنده افغانستان طرفندن مشهور محمود غزنوی بن سبکتکین ظهور ایتمشدر که شاهنامه طوسی انک نامه نظم اولنمشدر . اشبو آل سبکتکین (آل بویه) به غلبه ایدرک بر جسم دولت تشکیل ایتمش اولدیغی حالده چوق کچمکسزین یعنی هجرت نبویه نك در تیوز او توز تاریخنندن صکره ماوراء النهر دن کلان آل سلجوق انلره غلبه ایله ایرانده بر دولت جسمیه تشکیل ایتمشدر .

اسپانیا طرفنده کی خلفای امویه دخی ایکوزو الی سنه پک کوزل حکومت ایدوب علی الخصوص اوچنجی عبدالرحمن وایکنجی حکم ایله هشامک حاجی اولان محمد بن ابو عمر المنصورک همتلریله اندلس ایلرک ثروت و مدنیت و معارفی الکی اعلی درجه به واصل اولمشیکن بو حاجبک وفاتندن صکره دولت امویه نك حالی فاشلوب و هر یرده شقاق و نفاق پیدا اولوب والیر استقلاله قیام ایله شوراده بوراده اورویا اصلزادکانی کبی مستقل حکمدارلر میدانه چیقوب محاربات داخلیه ایله اشتغال اولنهرق و بتون اسپانیا قطعه سی الت اوست اولهرق بوندن نصاری حکمدارانی خیلی میدان المغه باشلامشدر ایدی . در تیوز سنه هجریه سندن صکره جه خلفای امویه نك نسلی منقرض اولمغه بعض ذوات خلیفه عنواتی المشملر ایهده ینلرنده کی شقاق و نفاقدن ناشی در تیوز الی سنه هجریه سندن صکره بو عنوان دخی بتون بتون متروک اولمشدر . بو جهته عنوان خلافتده دولت عباسیه به رقیب اولان یالکنز مصرده کی دولت فاطمیه قالمشدر .

حالبوکه بغداد ده پک زیاده نظامسزلق پیدا وایالاتده اختلالر هویدا اولدقدن بشقه مصرده تخت نشین اولان خلیفه فاطمی ایله بر الشام امراسی تک طور مدقلرندن ناشی

خلفای عباسیه دن قائم بامر الله امیر سلجوقیدن استمداد ایله بتون ممالك اسلامیه نك حكومت مادیه سنی (۴۴۹) سنه هجریه سنده اكا توحیه ایلش اولمیه آل سلجوق دخی جیحون نهرینك اوته سنده و بروسنده پراکنده طولاشمقده اولان طوائف اترا کی جمع ایدوب، عربلر و متعربلر علوم و فنون ایله مشغول اولدقلری کبی کندولری دخی محارباته نصب نفس اهتمام ایدرک کوندن کونه دولت سلجوقیه نك قوتی تزايد ایلمشدر . و اناتولی اوزرینه حرکت ایدرک استانبول قیصرلغه غالب کلوب حتی قیصر اسارتیه بیله دوچار اولمشیدی . و مکّه مکرّمه ده خلفای فاطمیه نك نامی خطبه لرده ذکر اولنه کلورکن خلیفه عباس ایله سلطان سلجوقینك یعنی الپ ارسلانك اسملری ذکر اولمغه باشلامشیدی .

(۴۶۵) تاریخ هجریسنده الپ ارسلان وفات ایدوب یرینه جالس تخت حکمداری اولان اوغلی جلال الدین ملکشاه پدرندن دهالیاقتلو و هر درلو اوصاف مقبوله ایله متصف اولمغه و کندوسنك نظام الملك نامنده غایت عاقل و مدبر بر وزیرى اولوب ایکسی دخی دولتی حسن ادارهیه اقدام و توسیع اداره دولته اهتمام ایتلریله ملکشاهك اسمی مکّه و مدینه ده و قدس شریف و بغداد و بخارا و سمرقند و کاشغرده زیور السنه خطبا اولدینی کبی اقرباسندن سایمان نام ذاتك همتیه اناتولی و لایتنی تا استانبول بوغازینه قدر تسخیر ایتدیرمشیدی . و پایتختی اصفهان اولدینی حالدّه دواتی هندستان و سمرقنددن استانبول بوغازینه قدر تمتد اوله رق هر طرفه و لوله انداز شهرت و سطوت اولمشیدی . و بغدادده تخت نشین اولان خلیفه عباسینك مادی و جسمانی بر امر و فرمانی جاری اولمیوب خلافتی معنوی و اعتباری بر کیفیت اولمغه ملک شاه اول عصرك اك بیوک حکمداری ایدی . و بوضورتله ملت اسلامیه نك قوت و شوکتی تازه لنش اولدی .

ملت اسلامیه نك بویه ترکار واسطه سیله تجدید سطوت و قوت ایلمسی بالجه نصارا حکمدارلرینه بادی اندیشه اولدینی حالدّه اندلس طرفنده کی قوه اسلامیه ده دخی اوزمان بو تجدید علامتلی رونما اولمشیدی . شویله که افریقاده شهرت بولان مرابطین قبیله سی امیری اولان یوسف نام حکمدار کسب قوت و سطوت ایدرک اندلس طرفته کچوب ملوک نصاریه غلبه ایتکله (۴۹۷) سنه هجریه سنده اسپانیا طرفنده کی ممالك اسلامیه نك اکثری قبضه تصرفه کچمش اولدینی حالدّه خلیفه عباسی یه بیعت ایتکله اهل اسلامك بتون بتون بر اتفاق و اتحاد حالته کیرمک اوزره بولمسی حکمداران اوروپایه پك زیاده تأثیر ایلدیکندن وزیرده بیان اولنه جنی وجهله بواحواله دیگر بعض اسباب دخی منضم اولدیفندن اوروپاده

بر هیجان عمومی حادث اوله رق پیدا اولان اهل صلیب جمعیتلری بلائ اسلامیه یه هجوم واقفحام ایتشلردر .

اول اثناده یعنی (۴۸۵) سنه هجریه سنده بحکمة الله تعالی ملکشاہ فوت اولوب خلفلری ایسه اولیله بر جسم هیئتک اداره سنه مقتدر اوله مدقلرندن سلجوقلر یزنده ظهوره کلان نفاق ورقابتدن ناشی بر قاق دولته منقسم وانلرک یوزندن تازہ لشمس اولان قوه اسلامیه یه متفرق ومتشتت اولوب بوقارغشه لقمده مصرده تخت نشین اولان خلیفه فاطمی دخی قدس شریفی ضبط ایدیورمشدر .

ایشته بوضره ده اهل صلیب زیرده تفصیل اولته جنی وجهله اوروپادن اناطولی یه کذار ایله نیجه ممالک اسلامیه یی پایمال خسار ایدرک قدس شریفی استیلا ایتشلردر .

بوجهتله اهل اسلام دوجار خوف وهراس اولمشیدی . فقط الجزیره ده انا بکان دولتی ظهور ایدوب کلستان صاحبی شیخ سعدینک ممدوحی اولان اتابک عماد الدین زنکی اهل صلیب ایله عظیم جنکله ایدرک مظهر ظفر وغایبه اولدقدن بشقه حاجی ضبط ایدرک سیل کبی آقوب کلان اهل صلیبیه برسد متین اولمشدر . اندن صکره اوغلی نورالدین دمشقی دخی ضبط ایدرک دولت اتابکیه بر مرتبه دها قوت بولمشدر .

دولت فاطمیه نک احوالی مختل اولدینی حالده اهل صلیب دخی مصره هجوم ایتکله خلیفه فاطمی عاضد نورالدیندن استمداد ایدوب او دخی اکبر امراسی اولان شیرکوه اسدالدینی بر مکمل اردو ایله مصره کوندردی . اسدالدین طائفه اکراددن اولوب برادر زاده سی یوسف صلاح الدین بن ایوب دخی انک معیتته مأمور اولان امرادن بری ایدی .

بواردو سایه سنده دیار مصریه افرنج الندن قورتلیدی . واسدالدین مصرده استقلال تام ایله سرعسکر اولدی متعاقباً وفات ایتدکده یرینه صلاح الدین کچوب اداره دولتی تمامیه اله الدی و کندوسی سنی المذهب اولمغه شعائر اهل سنتی اظهاره باشلادی . اول باول شیعی المذهب اولان قضای عزل ایله یرلرینه شافعی قاضیلر نصب ایلدی . و (۵۶۷) سنه هجریه سنده نورالدین طرفندن وارد اولان امر قطعی موجبجه خطبه لردن خلیفه عاضدک نامنی قالدیروب یرینه بغدادده اریکه پیرای خلافت اولان خلیفه عباسی مستضی بامر اللهک نامنی او قوتدردی . عاضد ایسه او زمان آغیر خسته اولوب نامنک خطبه لردن انقطاعی طویمدن فوت اولدقمده سلطنت مصریه صلاح الدین اله کچدی .

مصرده خطبه لرک خلیفه عباسی نامنه او قوندینی خبری بغدادده اصل اولیجق فوق العاده

موجب مومنیت اولدی و نیجه کونلر شلک ایدلدی . و خلیفه مستضی طرفندن نورالدینه و صلاح الدینه و خطبایه خاعتلر و شعار خلافت عباسیه اولان سیاه سنجاقلر کوندرلدی . بوضورتله مصرده کی حکومت شیعیه مضمحل اوله رق مذهب اهل سنت رواج بولدی و صلاح الدین سلطان مصر اولدی .

لکن نورالدین انک استقلالنی طانیوب اتی کندو سر عسکرلری صره سنده طوتاردی . و بالذات کیدوبده انک الندن مصری المق ایستردی . حالبوکه اراسی چوق کچیوب فوت اولغله انک مملکتلری صلاح الدین اته کچدی . و اتابکان دولتی منقرض اولوب صلاح الدین دولت ایوبیه نامیه بر جسم دولت تشکیل ایتدی . و اهل صلیبه غلبه ایدوب حتی قدس شریفی دخی انلردن استرداد ایلدی .

و بوضورتله اسلامک قوتی تزیاید و ترقی ایدرک اهل صلیدن برالشام طرفه منتشر اولان فرنکلرک قوت و غلبه سی ضعف و زواله یوز طوتدی . و اگرچه (۶۴۸) سنه سنده دولت ایوبیه منقرض و مضمحل و سلطنت مصریه انلرک ملوکلرندن اولان ترکمانلره و بعده چراکسیه منتقل اولمش ایسه ده بونلرک استخدام ایتدکلری ملوکلر یعنی کوله منلر اولوقته کوره خلیجه ایشه یارار عسکر اولدیغندن فرنکلری برالشامدن سوروب چیقار مشلردر . لکن اول عصرده ممالک اسلامیه دهابیوک برمصیته دوچار اولمشیدی . شویله که او زمانلر مغول و تاتارلرک هنگامه جوش و خروشلری هنکامی اوله رق جنکیزخان خروج ایله توران و ایران مملکتلرینی تخریب ایتمشیدی .

ایشته بو عریبده لر اره سنده یعنی (۶۲۱) سنه هجریه سنده ملوک ترکستاندن جد اعلائی عثمانیان اولان سلیمان شاه دخی کندوسنه تابع اولان الی بیگ خانه قدر ترکمان عشیرتلیله دیار رومه هجرت ایلیمشیدی .

آل جنکیزدن هلاکوخان (۶۵۶) سنه سنده خطه عراقی استیلا و خلیفه مستعصمی اعدام و خلافت عباسیه نی احیا ایتدکن صکره حلب و حما طرفلرینی دخی یغما ایتدرمشدر . مصر کوله منلری بروجه بالا اهل صلیبه غلبه ایتدکلری کچی جنکیزیلره دخی قویاً مدافعه ایتمشلردر .

الحاصل شرق و غربده عرب دولتلری منقرض اوله رق هر طرفده ملوک طوائف ظهور ایله ممالک اسلامیه اختلاله واردی و اقطار شرقیه تاتارلرک دست استیلاسنه کیردی . غرب طرفده دخی کچوک کچوک حکومتلر بر طرفدن ظهور ایتمکده و دیگر طرفدن منقرض اولوب کیتیمکده ایدی مؤخرآ اندلس قطعه سی بتون بتون اهل اسلام الندن چیقمشدر .

جنکیز خان مسلمان اولدیغندن شرقده بولنان اهل اسلام خیلی مدت دوچار ذل اسارت اولوب مؤخرأ سلاطین جنکیزیهدن بعضیلری اسلام ایله مشرف اولدیلر ایسهده بر مدت صکره انلر دخی منقرض اولهرق اقطار شرقیه تاتیمور خانک خروجنه دک ملوک طوائف النده قالمشدر . واکرچه خلفای عباسیه نسلندن اولوبده هلاکو الندن فرار ایله مصره وصول بولان مستنصره (۶۵۹) سنه سنده بیعت اولمشیدی . اندن صکره دخی خلفا عن سلف عباسیلردن برینه بیعت اولنه کلشدر .

لکن نفوذ و سلطنت جسمانیه سلاطین مصریه اللرنده اولوب خلفانک اللرنده حکومت و مملکت یوق ایدی . و خلافت بر امر اعتباری اولوب انجق مشایخ طرق علیه کبی کندولریله تبرک اولنور . واسملری خطبه لرده سلطان مصرک نامیه برابر اوقونور ایدی .

والحاصل قوه اسلامیه نک جهت وحدتی مفقود و اهل اسلامک مرکز اتحاد و نقطه استنادی نابود اولدیغندن ممالک اسلامیه سراپا اختلالده و اهل اسلام تأسف اولنه جق بر حالده ایدی .

اول عصر لرده حکومت اسلامیه نک قوتلیجه سی قونیهدده تخت نشین سلطنت اولان سلاطین سلجوقیه اولدقلری حالده انلر دخی بر طرفدن سلاطین مصریه ایله مشغول کارزار و بر طرفدن بیدری جانب شرقدن هجوم ایدک تاتارلرک اللرندن بیزار اولوب برارلق تاتارلره سالیانه ویره رک بر مدت دخی بویله حالت ضعف و فتورده یاشامشلر ایسهده نهایت شیرازه انتظاملری مختل اولهرق (۶۹۹) سنه هجریه سنده اشبو سلطنت سلجوقیه دخی سونوب بتمشدر .

ایشته اوزمان لله الحمد و المئه بو مقدمات مظلمه نک نتیجه خیره سی و بونجه قورقولو رؤیالرک تعبیر دلاراسی اولان اقباب دولت عثمانیه مشرق شان وشو کندن ظهور ایله اقطار اسلامیه نی بر نور ایتمشدر .

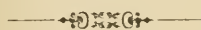
اشبو دولت علیه بدایت حالده اکرچه بر کچوک حکومت شکلنده ایدی . لکن ترکککه مخصوص اولان صفت ثابته مدوحه ایله شجاعت و دیانت عربیه نی جمع ایتش بر جمعیت جمیه اولدیغندن کندوسنده ملت اسلامیه نقطه اتحاد و جهت وحدت استناد اولمق استعداد و قابلیت و ایدی .

و دول سائر کبی بر جمعیت متمیزه ایچنده ظاهر اولوبده حاضر ملک و مدنیت بولمش بر دولت اولیوب بلکه مجدداً فتح بلاد و ممالک و توسیع مدار و مسالک ایدرک کندوسنه تعیین مقام و مقر ایتش بر سلطنت سنیه در . ترکیب و تشکیل ایتدیکی عثمانلو جمعیتی دخی لسانلری السنه عیدده دن مرکب

و طور و شعارلری ملل متنوعه‌نك احسن اداب و اطوارندن منتخب بر هیئت جدیدۀ جلیله در ایسته بودولت علیه‌نك ظهوریه ملت اسلامیه‌نك قوت و سطوقی تازه‌نهرك بر مدت‌نبرو اهل اسلامه طاری اولان ضعف و فتور مبدل حول و حضور اولمشدر .

کیفیت ظهوری بو وجهله درکه بالاده اشعار اولدیفی اوزره فتنه جنکیزیه سبيله ترکستاندن دیار رومه هجرت ایلیان سلیمان شاه اذربایجان و البستان طریقاه حلبه کادکدن صکره عودت‌ایله نهر فراقی کچرکن غریقاً فوت اولغله جعبر قاعه‌سی جوارنده دفن اولمشدر . حالا اورایه ترك مزاری دینلور . بونك اوزرینه ایکی اوغلی ایله برلکده عشیرتک اکثری وطن قدیملری جانبه عودت ایلمش ایسه‌ده دیگر اوغلی ارطغرل کچوک برادری دندار و کندوسنه تابع اولان عشیرت خاقیه برابر اناطولی جانبه عزیمت ایدوب کلورکن قونیه‌ده تخت نشین سلطنت اولان علاءالدین سلجوقینك عسکریه تاتارلرك محاربه‌لرینه تصادف ایتدکده علاءالدین طرفته اعانه ایله تاتارلرك مغلوبیتته بادی اولدیغندن علاءالدین اکا اکرام واحترام ایدوب توطن ایتمک اوزره سکوت ناحیه‌سنی تخصیص ایدوب بوراسی ایسه اوزمان سرحد روم اولدیغندن طغرل بك سرحد بکلرندن معدود و دائماً جهاد و غزایله مشغول اولدیفی حالد (۶۸۰) سنه سنده عازم داربقا اولدقده عثمانجق دیو معروف اولان اوغلی عثمان بك اکا جانشین اولدی .

عثمان بك روملرایله واقع اولان محاربه لرده مظفر و نیجه فتوحات جلیله‌یه مظهر اولدیغنه مبنی قونیه‌ده تخت نشین اولان پادشاه سلجوقی طرفندن کندوسنه نشانه ولایت و امارت اولمق اوزره آق سنجاق و طبخانه‌ایله برقطعه منشور کوندلرلش و بو منشورده عثمان غازی حضر تلری مرزبان عالیجاه عثمان شاه دیو توصیف ایدلمشدی .

اِسْتِطْرَادْ

(توغ و سنجاقلرك شرف و اعتبارینه دائر تاریخ واصله بر مقاله استطرادیه مندرج)
(اولدیغندن بالناسبه بومقامده خلاصه وجهله آتی ایراد ایدلم)

توغ و سنجاق و لوانك احداث و وضعنده سر و حکمت بودرکه بر مصالحته متوجه اولان نفوس کثیره بر بیراغك الله جمع اولدقده میانه لرنده اتحاد حاصل ایدرلر یعنی اول یراق انلرك متحد القلب و متحد الکلمه اولمیرینه آلت و علامت اوله رق انك

تختده اجتماع ايله کندولرینی بروجود حکمنده تصور ایدرلر و اقرار باو تعلقاتدن زیاده یکدیگریله مألوف اولورلر و انانی محاربهده مادامکه برکروهک بیراخی قائمدر ضرب و دفعه منتهی و مستعدلر در دیمک اوله رق ظفردن مایوس اولمازلر و بیراخی اخذ یا اتلاف اولنان کروهه وهم و خشیت طاری اوله رق منهزم یا مترزل اولور بیراقلرک طول قامتی وزیب وزینتی دخی جمعیت خاطره بادی و موجب خوف و خشیت اعادیدر .
زیرا موزیقه صداسی طریق سامعه دن روحه شوق و شجاعت و یردیککی کبی بیراقلرک نمایشی طریق باصره دن اصحابنه غیرت و طرف اعدادیه فتور و دهشت کتورر .
ائم ماضیه و دول منقضیه متنوع موزیقه آلاتی استعمال ایتدکلی کبی بیراق و سنجاقلرک دخی متعدد نوعلرینی اعمال و استعمال ایتشلردر .

عصر سعادتده چانی یوغیدی لکن بیراق و ارایدی . هجرتک برنجی سنه سی شامدن کلان قافله قریش که رئیس ابو جهل اولوب او چیوز نفردن عبارت ایدی بونلرک نیته اوتوز نفر مهاجرین تعیین بیوریله رق رسول اکرم صلی الله وسلم حضر تلی مبارک اللریله بر مزارغه بیاض بژدن برلوا عقد ایدوب ابو مرثد رضی الله عنه یدینه و یرمش و حزه بن عبدالمطلب رضی الله عنه حضر تلینی بوسریه یه سردار تعیین ایه ارسال بیورمش ایدی . اسلامده ابتدا عقد اولنان لوا بولوا بیضادر و ابتدا نیت غنائم ایه کوندریلان سریه بودر . بناء علیه مرثد بیراقدارلرک پییدر دیرلر خیبر غزاسنه کلنجه سرایا و غزو اته بولوا ی مبارک کوندرلشدر . درتیوز نفره دک سریه اطلاق اولنور و سلطان الانبیا علیه افضل التحایا حضر تلینک برلکده بولندقلری سفره غزوه و بیله اولدقلری سفره سریه دینلور ولوا اول علمدرکه صاحب جیشک محله علامت اولمق ایچون کوتوریلور .

خیبر غزاسنده برسیاه لوی کیر دخی عقد اولنوب رایت دیو تسمیه اولندی علمای لغت یننده لوا و رایت بر معنیه در فقط عصر مزک اصطلاحنه نظر آلوا بیراق و رایت سنجاقلر دیو ترجمه اولنور .

بعده عصر خلفاده بیراق و سنجاقلرک انواعی چوغالدی خلفای عباسیه شهدای کر بلا ایچون حزن و ماتم علامتی اولمق اوزره سیاه بیراق چکدیلر و سیاه البسه کیدیلر بناء علیه مسوده تسمیه اولندیلر صکره علویلر عباسیلر اوزرینه خروج ایتدکارنده انلره مخالفت ایچون بیاض بیراق طاشیوب مبیضه دیو مشهور اولدیلر بعده مأمون خلیفه سیاهی قالدیروب یشل بیراق و یشل کسوه استعمالنی عادت ایتدی .

بیراق و سنجاقلرک عدد و مقداری بعض دولترده چوق و بعضیلرنده آزدراندلسده

بنی احمد دولتی الایلرندە یوزدن زیاده مذهب و ملون و اشکال غریبه ایله منقوش
سنجاقلر بولندیرلر ایدی .

مملک شریقه ده و دشت و ترکستان کی قدیم ترک دولتلرندە و دول هند و چینده
بریوک سنجاق اوزرینه بویالی و اورملش آت قویروغی قیللرندن پریشان کیسویه
بکزر برعلامت وضع ایله عسکرک اوکنجه کوتوریلور و حالیش دینلور ایدی .
جنکیز و هلاکو اردولرندە دخی اول حالیش استعمال اولنوردی . دولت ایوبیه
و ملوک سلجوقیه دخی بونی قوللاندیلر فقط بالاسنه مطلا فلکه وضع و قیللرک
اطرافنی کیسوکبی دسته دسته بوکوب تزیین ایتدیلر . ایشته دولت علیه ده توغ
دیدکاری بودر .

و سالف الذکر دول شریقه ده پادشاهلرک باشی اوزرندە کوتوریلور برعظیم رایت
دخی استعمال اولنوردی که نامه عصابه و شطفه و سنجاق دینوردی بونی پادشاهدن
بشقمسی استعمال ایتزدی و خلفا دولتلرندە لوا و سنجاقلرک باشنه شکل هلالیده
نحاس مطلادن علم و یاخود شکل نیرده طرفینی مدور مشقوق الوسط برحیفه
پیکانی وضع اولنوردی مؤخرأ بعض امرا و سلاطین خلفایه تغلب و تحکم
ایتدکلرندە خلفا الویه سنی استعمالدن استنکاف ایله کندولوا و سنجاقلرینه
مطلا طویلردن مدور و مستطیل فلکه لر وضع ایتدیلر و بیوک سنجاقلرینه زرین
یا مطلا صحیفه لردن موزون کتابه لر یاپدیروب سواد و میناکاری نقوش ایله تزیین
ایلدیلر خلفایه مخصوص اولان طرز قدیم بیراقلر و هلالی علملو سیاه ویشل
سنجاقلر کیدرک طرق صوفیه مشایخه قالب جوامع و تکیه لرده بولنه رق اکابر
جنازه لری اوکنجه کوتوریلور و عاشورا و سائر ایام مشهوره ده آچیلور اولدی .
دنیانک ایشی بویله در قننی طائفه نك قوت و شوکتی زائل اولورسه انک و سائل
شهرتی اولان رسوم و آثار دخی متروک و بی اعتبار قالور .

ابتدا عقد اولنان لواء بیضا یرینه دولت علیه ده وزرانک یوروک بیراغی استعمال
و عصابه و شطفه یرینه کبیر سنجاق اتخاذا اولنمشدر . و توغ خصوصه زیاده
اعتنا اولنوب امرایه بر و بکیر بکیلره ایکی و وزیرایه اوچ و پادشاه عالمنه حضر تلیسه
طقوز توغ تخصیص قلمشدر الی هذا الان بو وجه معلوم ایله استعمال
اولنور . انتهى .

یقین و قتلرە دك توغ و علم خصوصندە اصول دولت برمنوال مشروح و اصف
افدینک بیان ایتدیکی وجه اوزره اولوب مؤخر نظام جدیدک تأسسندە

اصول مذکورہ کلیاً تبدل ایتشدر . شویله که باشارله توغ اعطاسی بتون بتون
قالقوب بیراق وسنجا ق خصوصنده جاری اولان اصول ایسه جهلهك معلومی
اولدینی جهته تفصیله احتیاج کورلمز بزینه صده کله لم .

غازی عثمان شاه حضر تلی سباق وسباق احواله نظراً متبوعی اولان دولت
سلجوقیهك قریب العهدده زوال وانقراضی تیقن واولوقت روملر ییننده
مذهب منازعه لری ظهور ایله ایچارنده اداره دولت مطالعه لری متروك ومهجور
اولدیغنه نظراً استانبول ایمراطورلغك دخی تقرب اضمحلالی تفتن ایدرك
میدانی کندوسنه مساعد وبوایکی دولت مختله اده سنده برهیئت صحیحه تشکیله
عالی مستعد کورمش وبر طرفدن شجاعت ذاتیه سنی اظهار وبر طرفدن دخی
اجرای تداییر حکیمانه ابتدار ایدرك بوایکی مقدمه صحیحه مسلمه ایله بر نتیجه
ساله استحصالی یعنی بر حکومت مستقله تأسیسی قورمش واسباب لازمه سنی
تدار که توسل بیورمش ایدی .

بر وجه بالا (۶۹۹) سنه هجریه سنده دولت سلجوقیه منقرض اولوبده هر ایالت
وسنجا ق والی وبکری داعیه استقلاله دوشدکه عثمان غازی حضر تلرینك
نام نامی اثارینه دخی بروسه یکیشهرنده خطبه حکمرانی او قونمشدر .

فصل رابع

دولت علیهك اطوار مختلفه سی یاننده در

اصل اصیل شجره عثمانیه اولان عثمان خان غازی حضر تلی یکرمی بر سنه
ممتد اولان مدت حکومتده کاه بالذات غزایه کیدرك وکاه اوغلی غازی اورخان
بکی سرعسکر لکله ارسال ایدرك ایمراطور لرك اناطولی جانبنده کی مملکتلرندن
چوق یرلری فتح ایتدی وبو ممالک جدیدده دولت سلجوقیهك انقاضیه
بنیان ابدی الدوام دولت علیهی تأسیس ایدوب کیتدی .

اورخان غازی حضر تلی (۷۲۶) تاریخ هجری سنده بروسه یی فتح ایتدیکی اشناده
پدری عازم دار جنان اولغله انک یرینه جالس تحت عثمانی اولوب بروسه یی
پایتخت اتخاد ایلدی . وبرادری علاء الدین پاشایی وزیر ایدوب کندوسی فتح
ممالک ایله اوغراشمقده اولدینی حالدده اودخی نظامات عسکریه وسائر دینی تأسیس

ایله مشغول اولدی . اورخان غازی حضرتلری اناطولی جانبندن نیجه مملکتلری فتح ایله ممالک عثمانیه الحاق ایتدکدن بشقه بیوک اوغلی سلیمان پاشایی روم ایلی جانبنه امرار ایله کلیبولی طرفلرینی فتح واوروبا یولنی کشاد ایتدیرمشیدی .

سلیمان پاشا روم ایلی جانبنده جهاد و غزایله مشغول ایکن وفاتی وقوع بولدی . متعاقباً اورخان غازی حضرتلری دخی عزم دار بقا ایتمکله کچوک اوغلی خداوندکار یعنی مراد اول حضرتلری جلس تحت عثمانی اولدی . و اناطولینک چوقیرلرینی و روم ایلیده ادرنه و فلبه و سلستره کبی نیجه قلاع و بقاعی ضمیمه ممالک عثمانیه قیلدی .

(۷۹۲) سنه سنده غازی خداوندکار حضرتلری عازم دارالقرار اولوب اوغلی یلدرم یایزید خان جلوس ایله پک چوق فتوحاته مظهر اولدی و اب وجدلرینه امیر دینلور ایکن مصرده بولنان خلیفه عباسی طرفندن کندوسنه سلطان اقلیم روم عنوانی ویرلدی و زماننده دولت علیه پک زیاده وسعت و قوت بولدی .

ایشته دولت علیه نیک برنجی دوری بودرکه برسنجاق بکلکی شکنده ایکن یوز سنه ظرفنده تجسم ایدرک بردولت قویه و جسیمه اولدی . چونکه امامه سبجه امارت اولان عثمان غازی حضرتلری دم واپسینده اوغلی اورخان غازی حضرتلرینه اوچ وصیت ایتیش . شویله که اولاهر خصوصده شرع شریفه انقیاد و مطاوعت و مهمام امورده اهل و اربابی ایله مشورت ایده سین . ثانیاً عوام و خواصه مقام و رتبه لرینه کوره اکرام و انعام و خصوصیه دعائم دین اسلام اولان علمای اعلامه زیاده احترام ایدرک (خیر الناس من ینفع الناس) سرینه مظهر اوله سین . ثالثاً چونکه بندن صکره مقام امارته کچه جکسین بو مقامک ارکان ولوازمندن اولان (التعظیم لامر الله و الشفقه علی خلق الله) مقدمه لرینی درپیش و اعلاء کلمه الله نتیجه خیریه سنی طلب و تحری ایدرک فی سبیل الله جهاد و غزایه بذل مساعی ایلیه سین دیش اولدیغنه مبنی اخلاقی دخی بو شاهراه مستحسن و مستقیمه سالک اوله رق مقدما ممالک اسلامیه ده تحداث ایلمش اولان اصول ظلمیه و رسوم تعصیبه یی رفع ایله دیانت صحیحه و عدالت تامه اوزره حرکتی التزام و تمام امارت جلیله شرعییه شایان اوله جق وجه و جیه اوزره اجرا آتیه دوام و اقدام ایدرکلرندن آز وقت ظرفنده بویه قوی البنیان و مشید الارکان بردولت علیه وجوده کشدر .

واو زمان بر یرده موظف و معلم عسکر یوق ایکن دولت علیه ده منتظم و اول عصره کوره معلم عسکر ایجاد اولنمشیدی . شویله که یکی فتح اولنان یرلرک اکثر اراضیمی تیار اعتباریله غزاته تقسیم اولنوب ماعداسی خاص اعتبار اولنه رق بوندن امرایه حصه

افراز اولندقدنصكره بقیه سی خاص هایون نامیله خزینه دولتیه براغیلوردی .
بوجهته ممالك عثمانیه توسع ایتدیکه تیمارلوسواری دخی تزايد ایامکده ایدی بونلر
سلاحشورلق وجندیلک فننده ماهر وبر برینه باقرق اسب واسلحه نك اغلاسی
تدارك واستعماله حریص آدملر اوله رق اولوقته کوره کرکی کی مضبوط وایشه
یارار سواری اولوب سنجا ق بکلی معیتله سفره اش لر دی .

اورخان غازی زماننده اولاد اترا کدن موظف یایا عسکری دخی ترتیب
اولمشیدی بعده خرستیان چوجقلرندن دیوشمره یکچیری تنظیم اولندی که
بونلر کچوک ایکن النوب تربیه اولندقدن صکره یکچیری اورته لرینه ادخال
اولنورلر موظف ودائما قشله نشین جسور وجنگاور ومنقاد ومطیع وکریده
پیاده عسکری ایدیلر .

ومسلم نامیله بر نوع عسکر دها ترتیب اولندی که لدالایجاب برسنچاق بکنك
معیتله سفره اشك اوزره تکالیفدن معاف اولورلر دی .

تیمارلوسواری تیمارلرینك بولندینی سنجا ق داخانده متوطن اولمق شرط اولندیغدن
یکچیریلر کی موظف ودائما آماده بر نوع سواری اولمق اوزره خداوندکار
غازی حضرتلرینك زماننده سپاه بلوکی ایجاد و بعده ساحدار بلوکی دخی کشاد
اولندی . قیو قوی دینلان علوفه لو عسکرک پیاده سی یکچیری اولدینی کی
سوار سی دخی ایشته بو بلوکلردر . واشسبو سواری بلوکلری دخی یکچیریلر
کی دیوشمره نفرا ت کزیده لرندن و محاربه لرده النوب سرای هایونده وامرا
ووزرا دائره لرنده تربیه اولنان اسرا چوجقلرندن ترتیب اولنوردی . یلدریم
بایزید زماننده اصول تعلیم عسکری ایجاد اولنه رق کرک پیاده کرک سواری
عسکرک تعلیمه اهتمام اولمشدر .

عثمان غازی حضرتلرینك زماندنبرو استانبولک فتحی عثمانیانک مطمح نظری
اولوب یلدریم بایزید خان انی قوه قریبه یه کتوردی لکن اواخر ایام سلطنتده
عیش وعشرت واحتشام وسفاهت کی مانع ترقی اوله حق حاکم بلوردی . ایشته
اوصره ده تیمورلنک یدی یوز بیک عسکرله دولت علیه اوزرینه هجوم ایدوب
یلدریم بایزید خان دخی قارشو چیققدده بحکمة الله تعالی اسیر دوشوب کدرندن
نامزاج اوله رق (۸۰۵) سنه هجریه سنده واصل رحمت رحمان اولمشدر .

عثمانلورک آز وقت ظرفنده فوق العاده کسب قوت وشوکت ایلمسی دول
اوروپایه بادئ اندیشه اولدینی حالد یلدریم بایزیدک بو وجهله قضازده اولسی

انلرجه بالطبع موجب محظوظيت اولوب حتى فرانسه قرالى تيمورك مظفرتى تبريك ايتكله اودخى اكا فارسى العبارة برقطعه جوابنامه يازميشيدى كه صورتى ترجمه سيله برابر زيرده (۲) رقيه ايراد اولنور .

يلديرم بازيد دن صكر اوغللى يكدىكريله اوغراشه رق سلطنت سنيه ده اون برسنه فترت و فاصله وقوع بولدى . اويله برضربه اليه اوزرينه بشقه دولت اولسه چوقدن محو اولوردى . لكن دولت عليهك اساسى بك مئين اولديغدن پايدار قالدى . وچايى سلطان محمد خان حضرتلى برادرلرينه غلبه وكسب استقلال ويكيدن دولتك اسباب مكنتى استكمال ايتكله دولت عليه از وقت ظرفنده اولكى راده سنه واصل اولدى . (۸۲۴) سنه هجرىه سنده عازم داربقا اولوب اوغلى سلطان مراد خان ثانى جلس تحت على بخت عثمانى اولدى . انك زماننده دولت عليه بر مرتبه ده وسعت وقوت بولدى . (۸۵۵) تاريخنده عازم دار النعيم اولدقده اوغلى ابو الفتح سلطان محمد خان ثانى حضرتلى تحت سلطنته جلوس ايلدى .

اوزمان روملر بيننده منازعات مذهبيه ظهور ايله استانبول ايمپراطورلغنه ضعف وفتور كلىش و دولت ايمپراطوريه بر قورى دارات ايله صورتى مراسم وعاداتدن عبارت قالش ايدى . حتى سلطان محمد خان ثانى حضرتلى بوغازكسن قلعه سنى بنايله استانبول بوغازينى طوتدقده روملر انديشه عاقبتله دوچار حيرت اولدقلى ائشاده اياصوفيه ده عقد ايلدكلى بر جمعيت عظيمه ده رسماً تقدم وتأخر دعواسيله غوغا ايدرك بر برينك باشلرينه صنداليه اوردقلى مرويدر . شو حاله نظراً استانبولك ده اول فتحى ممكن ايكن بعض عوارض زمانيه دن ناشى بورشته امل دوچار عقدۀ تأخر اوله رق نهايت مشاراليه ابو الفتح محمد خان ثانى حضرتلرينك ناخن همت بلند منقبتلى ايله انحلال پذير اولشدر .

شويله كه مشار اليه حضرتلى (۸۵۷) سنه هجرىه سنده بر بيوك اردو وجسيم طويلر ايله ادرنده دن كلوب استانبولى فتح ايلمشدر .

ايشته دولت عليه شمدى مركز صحيحى بولدى و فاتح حضرتلى جهت سلطنتى اكمل ايله صحيحا ملك الملوك اولدى .

برملتك سعادت حالى اتحاد و اتفاق ايله حسن اخلاق قضيه لر ينك نتيجه خيجسته فالى اولديغى بومسئله ايله دخى مثبت اولوركه عثمانلور اناطوليناك بر كوشه سنده برشردۀ قيله اولوب روملر كرك قوه مالىجه و كرك معلومات دوليه جه انلره

فائق ایدی . حتی استانبولک فتحند نصکره اوروپایه منتشر اولان روملر اورالرده نشر معلومات ایلمش لردر . لکن ایجارینه غرض و نفاق و فساد اخلاق کیرمش اولدیغندن قوه مالیه و علمیه لری کندولرینی خلاص ایدم یوب عثمانلرک مغلوب و محکومی اولدیلر .

استانبولک موقع جغرافیسی حسبیه کره ارضک بر نقطه منتحبه سی اوله رق آند بولنان دولتک سائره تفوق و غلبه سی امرطیعیدر . ناپلیون پوناپارته دن منقولدرکه اگر کره ارض بر حکومت اولسه پایتختی استانبول اولمق لازم کلور دیر ایش . بناء علیه استانبول فتح اولندقد دولت علیه مرکز حیجند تمکن واستقرار ایله سطوت و سلطنتی درجه کماله ایصال وآز وقت ظرفنده دول سائره غلبه اسبابی اکمال ایتشد . اگر استانبول فتح اولنمیدی دولتعلیه در حال بوقوت و قدرتی کسب ایدمزدی . سلاطین عثمانیهک بو دقیقه وقوف و اطلاعلری جای دقت و (لفتحن القسطنطنیه فلنعم الامیر امیرها ولنعم الجیش ذلک الجیش) حدیث شریفی بو نکته اشاره تدر . استانبولک فتحندن صکره دولت علیه آز وقت ظرفنده بر مکمل دونمیه مالک اولدی . وفاتح حضر تلی قریبی تسخیر ایتدکن بشقه اوروپا و آسیا قطعه لرند دها نیجه قلاع و بقاعی ضمیمه ممالک عثمانیه قیلدی . وار باب علم و معارفه یک زیاده رعایت واحترام ایدر اولدیغندن هر طرفدن علما و فضلا آقین ایدوب استانبوله توارد ایلدکلری جهته استانبول او عصرک دار الفنونی اولدی .

فاتح حضر تلی (۸۸۶) سنه هجریه سنده عازم دار القرار اولوب اوغلی سلطان بایزید خان ثانی حضر تلی جالس تخت سلطنت اولدی . وانک زماننده دخی بعض قلاع و بقاع فتح ایدلدی .

چلبی سلطان محمدک زمانندن بو وقتلره دک تقریباً یوز سنه ظرفنده دولت علیهک سطوت و شوکتی فوق العاده متزاید اولدی . قپوقولی دینلان معلم و منتظم عساکرک پیاده سی اولان یکیکچریلره مجدداً احداث اولسان طوپنجی و خبره جی و عربه جی و لغمجی و جبه جی بلوکلری الحاق اولندینی کبی سوار یسی اولان سپاه و سلحدار بلوکلرینه دخی علو فیان یمین و یسار و غربای یمین و یسار نامیه درت بلوک علاوه ایدلدی . تیمارلو ایالات عسکری ایسه خیلیدن خیلی کثرت وانتظام بولدی . بونلردن بشقه دولتک روم ایلده اقینجی نامیه برنوع خفیف سوار یسی وار ایدی که اردوی هایونک حدوده وصولندن مقدم دشمن ممالکنه کوروب یغما و غارت ایله دشمنی شایرردی .

الحاصل دولتعالیه نك تمام دور اقبال و ترقیسی ایدی . لکن یوزسنه انسانه براوزون عمر اولدینی کبی دولتر ایچون بردور اولوب اختیارلق وقتده انسانك اعصابنه ضعف کلدیکی کبی مرور زمان ایله حکومتلره دخی یورغناق کلك امور طبیعیہ دندر . و دور اولك آخرنده دردنجی پادشاه اولان یلدرم بایزید خان زماننده دولته کوشکلك کلكش اولدینی کبی اشبو دور ثانیك آخرنده دردنجی پادشاه اولان بایزید خان ثانی زماننده دخی دولتعالیه یه فتوحاتجه براز طور غولنلق کشیدی .

(۹۱۸) سنه هجریه سنده سلطان بایزید خان ثانی حضر تلی ساطتدن فراغت ایله اوغلی سلطان سلیم خان حضر تلی مهابتی سریر قهرمانی اوله رق افکار فوحاتی تازه لدی . و شان و شوکت اسلامیہ یی درجه عالییه ایصال ایلدی .

شویله که امیر تیموردن صکره جانب ایرانده برمدت انك اولادی و قاره قیونلیر و آق قیونلیر و اوز بکک حکومت ایدوب بواثنده سلسله صفویه مشایخی شیخانی شاهلغه دکشمک نیتیه مشیخت و ارشاد یولنده کوندن کونه مریدان و اتباعی تکر ایدرک نهایت شاه اسماعیل صفوی برشیخزاده ایکن ایران شاهی اولوب مذهب شیعینی اعلان داعیه سیله جمعیتی تکثیر و دیار شرقی ضبط و تسخیر ایتدکن صکره تیمور طورینی طوته رق زعمنجه اسکداره قدر کلوبده بتون اناطولی قطعه سنك ضبطی قورمش . حالبوکه مدار دولت عالیہ مرکز صحیحی بولوب قرار لاشمش اولدینی و یاوز سلطان سلیم کبی بر صاحبقرانك زمان مهابت نشاننده بولندیغی درك و تفتن ایده مامشیدی . انك کلسنه وقت اولیوب یاوز سلطان سلیم خان حضر تلی اردوی هایون ایله واروب شاه اسماعیل اردوسی منهزم و پریشان و دیار ایرانی و بالجله کرجستان و کردستانی پامال و تالان ایتشد . شاه اسماعیل دخی بویله بردولت ابدی الدوامک یانی باشنده دیگر بر حکومت اسلامیہ نك یا شایه میه جغنی درك و تفتن ایتکین اختلاف مذهب ایله دوام حکومته چاره جو اولوب دیار ایرانده مذهب شیعینی ترویج ایدرک بواساس اوزره دولت صفویه یی تأسیس و تشکیل ایله ملت اسلامیہ اره سنه بر تفرقه عظمی براغوب کیتمشدر .

وقعه مذکورده دولت چرا کسه بیانی شاه اسماعیل طرفداری بولندیغن مصر اوزرینه حرکت هایون مقرر اولدینی صرده سلطان مصر اولان غوری دخی شاه اسماعیل کبی دیار رومی استیلا افکارینه دوشوب انجق انك کبی اسکداره قناعت ایتیه درك دها ایلروسنه وارمق خیال محالی ایله استانبولک حصر

وتضيقه لازم اولان مهمات وخزينه تدارك ايتمشكن صاحب قران ظفر باركاه ياوز سلطان سليم شاه حضرتلرى اردوى هايون ايله حلب حواليسنده چراكسه اردوسنى قارشوليوب محاربات شديد وقوعندن صكره سلطان غورى مقتول وعساكر مصريه بامال خيول اولدقده پادشاه ظفر پناه حضرتلرى كوله منلرى تعقيب ايدرك ديار شامى ومتعاقباً (فاتح ممالك العرب) نارينخنده اقطار مصريه وحجازيه يى فتح ايله خادم الحرمين الشريفين عنوانى وخلافت اسلاميه القابى علاوه القاب عاليه دولت عثمانيه قىلدى . وشعار خلافت اولان تبركات سنه نبويه يى مركز سلطنت اسلاميه اولان استانبوله كتوردى . وسلطنت وخلافتى جمع ايتكله دولت عليه مستعد اولدنى درجه عيسايه واصل اولدى . وملت اسلاميه تازلنهر كينه جهت وحدتى بولدى .

بر دولتك وسعت ومكنتى عناصر اصليه سنك جسامت وقوته كوره اولمق امر طبعيدر .

دولت عليه نك خيرمايه اصليسى ابتداى تشكليه اكر چه برقيه دن عبارت ايسده دولت سلجوقيه نك انقراضى سبيله اناطولى جاننده بولنان تركلر اتحاد قوميت حسييله هب بومايه يه منقلب اوله رق كافه سى عثمانلو خورينه قاتلمش اولديغدن عناصر دولت عليه خيليدن خيلى قوت المش ودولت عثمانيه بر دولت جسيمه تركيه اولمش ايدى . حالبوكه اكا مهتديلردن اوقدر افراد قاتلمشيدى كه حقيقت حالده ترك وروم واقوام سائر دن مركب بر دولت عظيمه اولمشيدى .

بعده ياوز سلطان سليم خان حضرتلرى بوجه بالا سلطنت وخلافتى جمع ايتدكه بالمله موحدن بودولت اسلاميه نك اجزاي عنصريه سندن معدود اولمق لازم كلدى . فقط شاه اسماعيل قهسى ظهور ايله ملت اسلاميه اره سنه تفرقه دوشهر ك اهلای ايران بو عناصرك خارجنده قالدقن بشقه بلاد روم ايله ديار ماوراء النهر بيننده برحد فاصل اولدقلردن اول طرفده بولنان سنيلر بو عناصره قارشى شرفندن محروم قالدلر . شو حالده دولت عليه كوره احباب مصلحت شرق وغربده وهندوسنده جهت وحدت خلافت حسييله عناصر اصليه سندن اوله بيله جك قوتلرى جمع ايله كندو قوه كليسى تحته بولنديرمق صورتندن عبارت ايدى .

ايشته ياوز سلطان سليم خان حضرتلرينك افكارى بوايدى . حتى ايرانده هنوز تأسس ايتكده اولان مذهب شيعه يى ومروجى اولان دولت صفويه يى احما ايتك اوزره بوكره دها ايرانه هجوم ايلمك استردى . لکن عمرى قصير اولوب سكر سنه قدر مهابت نماى سررسلطنت وخلافت اولدنى زمان سعد اقترانده شرق وجنوبى پايمال

ایدرك نوبت هنوز غرب و شماله کشیکن (۹۲۶) سنه سنده (ارجی) امرینه امثال
ایدوب کیتمش و اوغلی قانونی سلطان سلیمان خان حضرتلری تخت سلطنت
و خلافته جلوس ایتمش در .

سلطان سلیمان خان حضرتلری دخی شرق و غربه اردولر سوق ایدرك و بالنفس
کیدرك اوچیوز التمش عدد حصن حصینك فتحه موفق اولمش و علوم و معارفی
ترویج و طریق علمیه بی تنظیم و امور مالیه و سائره ایچون مکمل قانونلر ترتیب
و کرک قیو قوی دینلان طوائف عسکریه بی و کرک تیمارلر ایالات عسکرینی
تکثیر ایله برابر قانون و نظاملرینی توثیق و تکمیل ایدوب بوجهتله قانونی دیو
شهرت بولمشدر .

اوزمان اوروپانك پیاده سی صنعت حر بدن غافل برطاقم دیرندی عسکر
و سواریمی حکمداران ایله ادعای مساوات ایدن امرای اتباعندن عبارت
و انتظامسز برلشکر اولدینی حالدده دولتعلیه بویله منتظم و اولوقته کوره معلم پیاده
و سواری عساکر کلیه مالک اولمغله شوکت و سطوتی بتون اقطار عالمه ولوله
انداز دهشت و مهابت اولمشیدی .

پادشاه غازی حضرتلری (۹۳۶) تاریخنده اوستریانك پایتختی اولان (بیج) یعنی
ویانه شهرینی محاصره ایدوب محاربات شدید و قوعندن صکره موسم شتاک
تقریبی سببیه محاصره بی ترک ایله عودت بیورمشدر . دولت علیه نك قوه
بحریه سی دخی اول دورده مرتبه کاله کشیدی که فصل مخصوصنده بیان اولنه جفی
وجهله دولتعلیه دونمائی اوزمان بتون دول اوروپا دونمألرینه فائق و اولوقت
قپودان دریا اولان مشهور خیرالدین پاشا سراپا سواحل اوروپایه دهشت
و یرمش برذات خجسته صفات اوله رق حقا که سلسله نامه امارت بحریه نك
تکمله سی دینکله لایق ایدی . بو وجهله دولت علیه دونمائی آقدکرده غالب
مطلق اولدینی حالدده بحر احمدده و عمان صولرندده بشقه جه دونمألری طولاشوب
یمین و هند سواحنده دخی نفوذی جاری ایدی .

ایشته اول دورده المانیا ایمراطوری هر طرفدن فرانسه بی احاطه و تضییق ایتکده
اولدیفندن فرانسه قرالی فرانسوه انکله لدی الحاربه مغلوب و اسیر اولدقده درگاه
سلیمانیدن استمداد ایچون طرفندن (۹۳۱) سنه سنده فرستاده مخصوص یعنی
اورته ایلچی عنوانیه جوانی فرانچیانی در سعاده کلوب جوابا یازیلان نامه هایون
ایله عودت ایلمشیدی . بونامه هایونك صورتی زیرده (۳) رقیله ایراد اولنور .
(۹۳۳) سنه سنده سلطان سلیمان حضرتلری اردوی هایون ایله مجارستانه کیرمش

واوچ سنه صكره ويانه اوزرينه حركت ايتمش ايسهده اول ائناده فرانسوه ايمپراطور ايله عقد مصالحه ايتمشیدی .

اندن صكره دخی فرانسوه ارسال رسل ورسائل ايله استمداد واستعانهدن خالی قالمش وزيرده بيان اولنهجنى وجهله خيرالدين پاشا طقوز يوز الى تاريخنده دونماي هايون ايله فرانسه امدادين كوندرلمشیدی . مؤخرأ ينه فرانسه دولتي طرفندن سفير مخصوص ارساليله استمداد اولنوب سلطان سليمان حضرتلری ايسه اول ائناده شرق سفرنده بولمغله استانبول قائمقامی اولان وزير ثانی ابراهيم پاشا طرفندن ديوان هايونده سفير مومی اليهه ايراد اولنان نطق رسمی سلطنت سنيهك اوزمان اقطار غريبهده جاری اولان نفوذ وسطوتك درجهسنى ميين اولمغله صورتی زیرده (۴) رقیله ايراد اولنور .

وكيفيت دركاه سليمانیه عرض اولندقده اردوی هايون ايله ترجان صحراسنده بولمغله اورادن قبودان دريا بولنان پياله بكه دونماي هايون ايله فرانسه امدادين كيتمك اوزره برقطعه فرمان عالی اصدار وارسال بيورلمشدركه صورتی زیرده (۵) رقیله ايراد اولنور .

الحاصل سلطان سليمان خان حضرتلری پدرينك تصورات و تسميائندن چوغنی فعله كتوروب زمان محاسن نشانی دولت عليهك الك پارلاق وشانلو زمانی اولهرق اول دورده جلوه كر مجلاي ظهور اولان وقوعات جسيمه واجرات مهمه كنجايش پذير صحائف وسطور اولهماز .

فقط بوجه بالا ياوز سلطان سليمك مسلكی اول امرده اطرافده بولنان طوائف اسلامیهی برنقطهده جمع ايله قوت وشوكت اسلامیهی جسامتلندردكدن صكره غرب وشماله توجه نيتسده ايكن اندن صكره بودقيقهه لایق وجهله رعایت ايديله ميرهك خیلی مدت مجارستان طرفيله اوغراشیدی . واقعا دولت عليهجه داخلی وخارجی پك چوق شانلو ايشلر كوردی . نجه ممالك جديده فتح اولنهرق حدود دولت عليه توسيع ايدلدى . لكن عناصر اصلیهك بومالك جديدهني احاطه ومحافظهيه تحملى اولدینی جهته صكره آز وقت ظرفنده جلهسی الدن كيدرك دولت عليه دائرة اصلیهسنة يعنى ياوز سلطان سليمك عصرنده كسب ايلمش اولدینی قوت وجسامتی دائرهسنة رجعت ايلمشدر . اما ياوز سلطان سليمك مسلكنده دوام ايدلش اولسیدی دولت عليهك قوت وجسامتی پك بشقه حالد اولمق لازم كلوردی ظن اولنور .

مع ذلك بدایت دولت عليهدن بووقته كانجه اريكه پیرای امارت وسلطنت

و خلافت اولان ملوك عثمانیه نك هر بری فرید عصر و یكانه دهر اولوب حقاكه هیچ بردولته بویه اون بیوك ذات متوالیا جالس دیهم حکمرانی اولماشدر . فقط یلدریم بایزید خان حضر تلی برمنوال سابق بر قضایه اوغرایوب سفینه دولت براز مدت لنگر انداز وقوف واقامت و بایزید خان ثانی حضر تلی نك عصر معدلت حصری دخی ایکی حرکت عظیمه اراسنده بر زمان سکون و سکینت اولمشیدی .

و برده کنج ایله مار و لطافت کلزار ایله خار برابر اولمق قاعده طبعیه سنه مبنی عصر سلیمانیده حاصل اولان ثروتك مستیع اولدینی تنم و سفاهت داعیه سی ده اوزمان اوج کوسترمکه باشلایوب مزاج دولته فنا استعدادلر پیدا اولمش و چوق کچمیوب بواسعدادات ردیه نك آثار سیئه سی کورلمشدر .

(۹۷۴) سنه هجریه سنده قانونی سلطان سلیمان خان حضر تلی عازم دارالنعیم و اوغلی سلطان سلیم ثانی جالس دیهم شوکت و سیم اولدی . سلطان سلیمانك وفاقی دولت و ملتجه ضایعات عظیمه دن اولوب فقط مقام صدارتده بولنان صوقولی محمد پاشا غایت عاقل و مدبر و خیر خواه بر وزیر ممدوح الماثر اولغله سلطان سلیمانك وفاقی بیلدرمه جك صورتده دولتی حسن اداره ایدرك اكفی بللو ایتدی . بوجهته سلطان سلیم ثانی زمانی ضرر سرجه كچدی .

(۹۸۲) تاریخنده سلطان سلیم ثانی دخی عازم دار آخرت و اوغلی سلطان مراد ثالث جالس تخت سلطنت اولدی . عیش و عشرت و ذوق و سفاهت داعیه لری چوغالدی . ندما و قرنا یوز بولدی . بوجهته واقع اولان ازعاجاتدن ناشی صوقولی خیلی صیقادی . لکن اصلا فتور کتور میوب طیبانی طور دی هر درلو فنا القلره سد ممانعت اولدی . الحاصل اوج پادشاهك زمان سلطنتده اون بش سنه تمتد اولان مدت صدارتنده دولته مضر بر ایشده بولندی . (۹۸۷) سنه سنده مجذوب شکلنده بر خونریزانی دیوان یرنده شهید ایتدی . او دخی اعدام اولندی . لکن بوجنایی کندولکنندمی اجرا ایتدی یوخسه بوکا اجتراسی بر طرفك تشویق و اغفالندن ناشیمی ایدی بوراسی بیلندی . اندنصرکه امور دیوانیه نك اهمیتی زائل اولوب قوانین و نظاماته رعایت اولنماز . و آز چوق نفوذ بولان ندما و قرنا هر ایشه قاریشور اولدی . مصالح دولت ناهللر انده قالدی . دولتك وضعی بوزلدی طرف طرف اختلاللر ظهور ایتمکه باشلادی . بیهوده یره برده نمچه سفری آچلادی . الحاصل دولت علیه نك اوچنچی دوری بویه مشوش بر حالده نهایت بولدی .

اِسْتِطْرَادْ

(دیوانلرک وضع و ترتیبده حکمت نه اولدیغنه دأتر تاریخ و اصفده بر فقره مفصله)
(مندرج اولغله بو مقامده خلاصه وجهله بروجه آتی ایراد اولنور)

عهد سابقده نبوت و سلطنت بیننی جمع ایدن انبیای ماضیه و عظمای ملوک سالفه
استماع دعاوی و اجرای احکام و حل و عقد امور و فصل منازعات جمهور ایچون
بر مخصوص مکان اتخاذ ایدوب اول امور به بالذات تقید ایدرلردی . حضرت
یوسف علیه السلام مصرده واقع سرای مخصوصنده تخت اوزرنده قعود ایدوب
اجرای احکام ایدری . حضرت داود علیه السلام قدس شریفده قبه معهوده
التنه اوتوروب امور عباد الاهی رؤیت و حضرت سلیمان علیه السلام دخی اوقبه
التنه مرتفع تخت اوزرنده قعود و فصل احکام ایلردی . حضرت موسی علیه
السلام طوردن کلد کده بنی اسرائیله امر ایلدی . بر قاج بیک ذراع قاش تدارک
ایدوب کتوردیلر . بیت النبوة نام ایکی قات وسیع اوتاق دیکدردی . خارجیه
و داخلیه مثللو ایکی طبقه یادیروب داخلیه سی مزین ایدی . انده حضرت
موسی علیه السلام قرن دأشی هرون و اولاد هرون اولان کبار قوم ایله
اوتوروب اجرای احکام ایدرلردی . خارج طبقه ده سائر کبار بنی اسرائیل
اوتوروب اول خیمه دیوانخانه مقامنده اوله رق جمله امور انده کوریلور ایدی .
تاکه و عدالهی اوزره قدس شریفه مالک اولنجیه دک بینلرنده حال بومنوال اوزره
ایدی . مورخین و ارباب قصص تحریری اوزره ابتدا مسند نشین سلطنت اولان
کیومرث خارج بلده ده بر قضاده واقع مدور الشكل و مرتفع صغه شکلنده
بر صخره اوزرینه کونده بر کره چیقوب طلوع شمس و قننده اوتورر . و خالقک
دعوالرین انده استماع و صحف ابو البشرده مسطور احکام الهیه موجبی اوزره
نشر عدل و داد ایلر ایدی . و باشنه ارسلان پوستندن تاج شکلنده سرپوش کیوب
والته قیلان پوستندن سجاده سروب النده دخی عمود واری چوبن طوته رق
اوله جه مسند نشین حکومت اولوردی . خدامی دخی قیلان پوستندن لباسلر
کیوب و دسته چوبلری ایله اجرای سیاست ایچون مقام خدمته ال باغلیوب
طورلردی . صکره هوشنک شاه اول قیایرینه تخت اتخاذ ایدوب بالاسنه سایبان
مثللو چتر و کونا کون زیتلر احداث ایلدی . بعده ملوک اکا سره و قننده جایگاه
سلطان اولان تختگاهک انواع تحف و نوادر جواهر ایله تزین اولندیغی تواریح

مفصله ده مسطور در . تا که سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرت لری بعث اولندی . جمله اصحاب کرام ایله مسجد شریف لرند قعود بیوروب امور اقی رؤیت ایدرلردی . حضرت عمر و حضرت عثمان رضی الله عنهما خانه مخصوصه ترتیب دیوان مثللو مجالس عقد ایتشلردر . معاویه مخصوص دیوانخانه و تخت شکننده کرسی اتخاذ ایدوب بالنفس قعود و اجرای احکام ایدر ایدی . دولت امویه نك ختامنه دك حال بویه ایدی . دولت عباسیه ده اول قانونه مع زیاده رعایت اولنوب واسطه دولتلرنده احتشام و احتجاب افزون اولغله دیوانخانه لری فرش ملوکیه ایله دشنوب وزرا و قاضی القضاة و سائر اصحاب مراتب ایچون مخصوص کرسیلر و صندیلر وضع اولنوب مکان خلیفه خالی قالور ایدی . امور دیوانیه یی وزیر رؤیت ایدر . و خلیفه بر منظره عالیه دن دیوانه نظارت ایله وجودی کورنمز ایدی . لکن عیدلرده اشکارا اوتوروب و اعیان و ارکان و اربوب کیمی مصاحفه و کیمی دستبوس ایدرلردی . معتمد خلیفه که دارات و حشمتده جمله خلفایه غالب ایدی . احتشام و تکلفاتی اریروب دیوان یرینه دار العدل تسمیه ایلدیلر . و سفرلرده اوتانغی اوکنه نردبان ایله چقیلور نقله قابل بر کوشک یاپدیروب اسمنه قصر عدل دیدیلر . و دیوانخانه ده کندو ناظر اوله حق منظره یه کعبه مکرمه کسوه سندن مصنوع سیاه وزر دوز قاشدن پرده آصوب اطرافنه پرواز میخلانمش ایدی . دیوان کونی موکلر پرده یی قالدیرلردی . اما پنجره نك زرین پارمقلرندن خلیفه نك وجودی خارجدن کورلمزدی . و عیدلرده و سائر ملاقات و قتلرنده کوزلر قماشورزینت ایله مرصع تخت اوزرینه قعود ایدوب یاننده نصفه نك نیامندن چیقمش سیف و بر طرفده کانه کچمش تیرآهینن پیکان طورر ایدی . و ارقه سنده اولان خلعت سیاه زردوزک آستینه ملاصق یدی ذراع قدر برطویل آستین زمینه طوغری دوشنوب ملاقاته کلن اول آستین مفروشک اوجنی بوس ایدردی . ثروت کسرویه ده معتمد قدر افراط ایتش یوقدر . بو دیوان پادشاه و قته مخصوص اولان سرای عالیده قاعده قدیمه دندر . اگرچه وزرا و وکلا کسودلره مفوض اولان اموری کوروب جناب سلطنتدن دفع ائقال و تخفیف اشغال ایچون سربايلرنده دیوان ایدرلر . لکن بو دیوانلردن ماعدا اوقات مخصوصه ده سرای پادشاهیده وزرای دولت و وکلا سلطنت حضورنده دیوان مخصوص اولمقده اسرار لایحی واردر . سائر دیوانلر فروع و بو دیوان اصل حکمنده اولمش اولور . اعیان سلطنت و اصناف عسکر کسوه و قیافت متعارفه لرلیه بر نهج قانون مقاملرنده قائم اولوب

عرض واعلام اولئان امور عباد الله جمله نك مواجهه سنده كور يلوب احقاق حق وازهاق باطل قلمغله كويا اول كون يوم موعود كجي متعين ومشهود اوله رق ذاتا وزمانا استحقاق ايله هر كس مقام معلومنده قائم وجناب سلطنته خدمت ولزومه كوره قرب وبعد جهتيله كندو حيزنده ثابت اولديغنده نيجه حكم خفيه واسرار جايله مراد اولنشددر .

وبور سوم وقوانينك كيمي اصلي وطبيعي اولغله قديمدر . وكيمي علما وفضلاي حكما رايلاه بحسب الاقتضا وضع اولنشددر .

دولتعليه ده بوترتيه رعايت اولنه رق قريب الزمانه كلنجه هفته ده ايكي كون ديوان اولوب پادشاه عالمناه قفس عالیده ناظر ووکیل مطلق اجرای حکومت واحقاق حق امورينه رعايت ايتديكندن غیری كندو سرای مخصوصنده دخی هر كون ديوان ايدوب امور عبادی رؤيتله مشغول اولور لر ایدی . كيدرك سرای هايونده اولان ديوان مواجب واعياد واياچيلر ملاقاتنه منحصر قاهره رق اجرای احكام پاشاقوسنه محصور اولوب هر شخصك دعواسی حق وعدل اوزره تمشيت ومظلومك حقى ظالمدن اخذ اولنه رق الى الآن اجرای عدالت اولنقمده در .

ديوان سلطانی فوائدينه متعلق حكاياتدن بری بودر كه نور الدين شهيد مرحومك اوائل دولتنده اكبر امرا اولان اسدالدين شيركويه وكلا وامرادن وسائر اعيان مملكتدن بعض املاك وعقار غصب ايدوب اول سبب ايله امرای سائر دخی خلقدن غصبا وظلما شی المغه باشلادققرنده نورالدينك سمعنه التبا اولنديغی كجي بردار العدل بناسنی فرمان ایلدی . شول رسم اوزره كه موضع سلطان ومواقع امرا بشقه بشقه اولوب مذاهب اربعه قضاات ومفتیسلی ایچون مخصوص موضع تعیینی ايله اجرای احكام شرعیه اولنسه بو وجهله دار العدل بناسنه شروع اولنديغی اسدالدين استماع ايتدكده بحر تفكره طالوب نورالدينك عدل وسياسی شرق وغرب اهلنسه معلوم وامرا وعسكر انك خوفندن موم اولمشلر ايكن دار العدل بناسنه احتیاج یوغیدی غالبا بو دار العدل بنم ایچون بنا اولنه یور دیوب تحت یدنده اولان امرا وعمالی احضار ایدوب نورالدين دار العدل بنا ایدیور . غالبا بزم ایچون اولمق كر كدر . اكر بنسندن یاسزدن شخص واحد شكایت ایتك احتمالی اولور ایسه سزلی بلاقتردد قتل ایدرم دیو تنیه اكید ایلدی . انلر دخی آزرده خاطر ایتدكلی كمسنه لری برر طریق ايله ارضا واسكات ایدوب صالح اولدیلر . دار العدل تمام اولوب نورالدين وزرا وعالما ايله دیوانی

تشریف ایلدکده بر کیمسه کلوب شاکی ووکلا واتباعدن داد خواه اولماغه نورالدینک وفاتنه دك اول دار العدل خالی وبطال قالدی . بوضورتیه اجرای عدله مختص دیوان ملوکانه متعین اولمق عمالك خوف وخشیتته وخالقک اطمینان قلب وراحتته باعثدر .

دول ماضیه پادشاهلرینک سنده برنجیه معین کونلری وار ایدی انده اشکارا اوتوروب قوی وضعیف وشریف کیم اولورسه اذن ویریلوب بالذات پادشاه ایله ملاقات واحوالی عرض ایدرایدی اکا برعام دیرلردی کیدرک بعض موانع ظهوریه بوعدت ترك اولنوب هر دولت استماع دعاوی وفصل خصوم ایچون برر طور ایله تعیین اوقات ایلدکبری معلوم . انتهى . بزینه صده کله لم .

(۱۰۰۳) سنه هجریه سنده سلطان مراد ثالث ترك بزم فنا ایدوب کیتدی . مغنیا والیسی بولسان اوغلی محمد خان ثالث جلوس ایتدی . مزاج زمانه ده پیدا اولان سوء استعداد مبنی اندن صکره شهزاده لرك ولایت وامارت ایله طشره لر کوندرلمسی اصولی ترك ایلدی .

نمچه محاربه لرنده سردار اکرم لر مظفر اوله میوب طرف اسلامیانده آثار انهزام رونما اولمغه بعض خیر خواهان دولت سلطان محمد ثالث حضر تلرینی جدا بجدلری سلطان سلیمان خان غازی حضر تلری کبی بالنفس موقع محاربه یه اظهار مهات بیورمغه سوق وتشویق ایدوب اودخی موافقت ایدرک اردوی ظفر ردیف ایله بالنفس روم ایلی جانبیه تشریف بیوردقده اکری قلعه سی فتح وتسخیر اولمغه اکری فاتحی دیو شهرت بولدی . ومتعاقبا بر بیوک میدان محاربه سی قازانلادی . شویله که علم ظفر توأم شریعت بیضایی پست و بیضه اسلامی بتون بتون شکست ایتک واهمه سی اوزرینه المانیا امپراطوری اولان نمچه جاساری ایله اوروپا دولتلری عقد پیوند اتفاق ایدرک حسابه کلز وصحرالر الماز عساگردن مرکب بر بیوک اردویی حدود دولت علیه یه طوغری سوق ایدوب اکری یه قریب محله کلدکاری اکریده اردوی هایونه دهشت ویردکده مشاوره اولنوب ترك محاربه ایتک یاخود موکب هایون کیروده قالبوده اردوی هایون ایله سرعسکر کیتمک کبی آرای سقیمه القا اولتمش ایسه ده خواجه شهریاری سعدالدین افندی ایله دیگر بعض ذوات شوق وغیرت ویردجک وشهریار انامک شجاعت موروثه سی اظهار ابتدیره جک سوزلر سویلدیکندن بالجمله عساکر ایله موکب هایون اردوی اعدا اوزره واروب اوچ کون محاربات شدید ووقوعندن صکره اعدا غالب اوله رق عساکر اسلامیه طاغلمش وعساکر اعدا اردوی هایون چادرلرینی یغمایه یابلمش

وحتى بعضیلى طنساب خیمه هایونه صارلمش ایکن خواجه شهریارى ایله دیگر بعض ذوات حضور هایونده طوروب صبر وثباته ترغیب ایدر . وپادشاه مشار ایله حضر تلى دخی قطب عالم کبی مرکز استقرارده ثابت قدم اولور ایدی . بوحالده آت اوغلانلى وآشجی مقوله لری وچادر بکچیلری غیرته کله رک بغمایه قویلمش اولان عساکر اعدایى بالظه ولوبودامثالى اللرینه کچن آلابت ایله ضرب ایتمکه واول یغماکرانى اردودن طیشارو سورمکه باشلادینی ودشمن بوزلدى صداسنى ایشیدن عساکر اسلامیه کیرو دونوبده اعدایه هجوم ایلدیکی صره ده جفاله زاده سنان پاشا بوصولدن چیقوب اعدا اوزرینه صولت واقحام ایتمکه دشمن اردوسی بوزلمش والی بیکدن زیاده سی قایچدن کچورلمشدر .

اول وقعده فرار ایتش اولئر حقارنده زیاده شدت کوستریله رک نیجه بیک عسکرک تیمارلری رفع اولندی . بوفراریلر صکره اناطولی طرفنده تجمع ایدرک جلالی عنوانیه دولته عصیان ایتشلردر . قرنا ومقریین نفوذ یارشنه دوشوب اوستریا محاربه لری ایسه متمد اوله رق اناطولی جهتهه باقیله مدیغندن جلالی طائفه سی تکثر ایدرک اناطولی بی تخریب وتالان ایتشلردر .

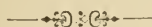
سوء قرینلرک نافذ الکلام اولمسی وخوش امد کویانک یوز بولمسی حسیله (ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) امرینه امتثال اوله میوب مصالح دولت نااهلر اللرنده قالدی . ارتکاب وارثا قبولری آچلدى . منصب ومأموریتلر پاره ایله آنوب صاتیلور اولدی . هر طرفده امور داخلیه اختلاله واردی استانبولده دخی اختلال واغتشاش اماره لری بلوردی . حکمران خطه ایران اولان شاه عباس دخی بو احوالی فرصت اتخاذا ایدرک تجاوزاته باشلادی . (۱۰۱۲) تاریخنده سلطان محمد ثالث حضر تلى داربقایه ارتحال ایله اوغلی سلطان احمد اول حضر تلى جلوس ایلدی . شرق وغربه اردولر سوق ایتدی . خیلی مدت اصلاح امور معوجه ایله اوغراشدی . نهایت اوستریالو ایله عقد مصالحه اولندقدنصکره بالاستقلال صدر اعظم اولان قویسیجی مراد پاشا اناطولی به کچوب جلالی طائفه سی قهر وتدمیر وآب وتاب اقدام وهمت ایله ریاض دولتی خس وخاشاک اشقیادن تطهیر ایلمشدر .

سلطان احمد اول حضر تلى منتهای عمود نسبی اولوب (۱۰۲۶) سنه سنده عازم دار بقا اولدقده دولت علیه ده برنجی دفعه اوله رق برادرى سلطان مصطفی اجلاس اولندی ایسه ده مدت مدیده قفس نشین حبس وانزوا اولمق حسیله اطوار ومشواری عادات مألوفیه منافی اولمغله اوچ آی اون کون صکره خلع اولنه رق سلطان احمدک بیوک شهزاده سی سلطان عثمان خان ثانی اون درت یاشنده اولدیغی

حاله اجلاس اولندی . پاك كنج اولدینی حالدہ دولتك اصلاح احوالنه فوق العاده غیرت ایلدی . نه چاره که ایشلر چغرنندن چیقارلمش عسکرک مزاجی فاسد اولمش زور بالر میدان المش اولدیغندن دوت سنه صکره در سعادتده ظهور ایدن اختلال عظیمده خلع ایله شهید ایدیه رڪ سلطان مصطفی تکرار اجلاس ایلدی ایسه ده مقتضای حالی اوزره ینه امور سلطنت ایله مقید اوله مدیغندن (۱۰۳۲) سنه سنده تکرار خلع ایله سلطان احمدك ایکنجی شهزاده سی سلطان مراد رابع اون ایکی یاشنده بولندی حالدہ اجلاس اولندی . بوقارغه سالقئر ایچنده اکثر قوانین اساسیه دولته ضعف کلدیکی کبی طریق علمیه نك دخی نظام قدیمه خلل کلمشدر .

الحاصل دولتك احوالی هر جهته مختل اولدیغندن دولت علیه باشلوجه اصلاحاته محتاج اولوب حالبوکه دولتی اصلاح ایده جك دولتلورلر دخی بو دائره اختلال واغتشاش ایچنده بولندقلرینه مبنی بو دائره فاسده نك ایچندن چیقوبده اصلاح امور ایتملی محال حکمنه کیر مشیدی . ایشته اوصره لرده شاه عباس فرصت بولوب بغداد و دیگر بعض مواقعی استیلا ایلمشدر . استانبولده ایسه عسکر ایچنه اختلال دوشه رڪ زور بالر میدان آملغه طرف سلطنتده اصلا نفوذ قالماشیدی .

نهایت قهرمان بی مدافع مشار الیه سلطان مراد رابع حضر تلیری یکتلك چاغنه واصل اولدی زور بالری قهر و تدمیر ایله زمام دولتی ید اقتدارینه آلدی . قهوه یی و توتونی شدیداً یساغ ایدوب کیزلوجه تریاکیلری تأدیب ایلمک بهانه سیاه کیجه لری تبدیلا شهر استانبولی طولاشوب نیجه اشراپی اتلاف ایتدی . حالبوکه (المرء حر یص علی مامنع) فحوا سنجه خلقك قهوه و توتونه حرص و انهمای کی آرتدی .

اِسْتِطْرَافْ

شرب دخان حقننده علما اختلاف ایدرک بعضیلری حرمتنه و بعضیلری کراهنه و بعضیلری مباح اولسنه قائل اولوب بعضیلر دخی علی العموم برطرفی قطع ایتیه رڪ ایچنلرک حالنه نسبتله تفصیل ایتدیلر . شویله که شرب دخان خصوصنده امرجئه ناس مختلف اولوب بعضیلرینه مضر اوله رق بعض علتلری دعوت ایدر اولمغله بوه قوللر حقننده توتون ایچمک سم یمک مثابه سنده اولوب وجود جه ضرری متحقق اولان شیئ استعمال دخی حرام اولدیغندن بونلره کوره توتون ایچمک

حرامدر . بعضیله دخی بالعکس نافع اولوب حتی بعض علتله دوا وتوتونی ترک
ایتمکدن ناشی بعض کسانک بعض کونه خسته لکبره مبتلا اولدینی منقولدر انلره
کوره توتون برنوع دوا اولدیغندن استعمال ایتمک خطادر . وبعضی ناسه طبافع
وضرری اولیوب الحق طبعا بعض فوائد جزئیله ملاحظه سیله ایچرلر ایشته بونلره
کوره توتون ایچمک مباحدر . لکن بونلر دخی حد طبیعی یی تجاوزایدوبده
اسراف درجه سنه واردقلری حالد یته حرام اولور . بومباحثک تفصیلی وهر
برینک ادله وبراہینی عبدالغنی نابلسینک توتون حقنده تالیف ایلدیکی رساله سنده
مستور و مبسوطدر . هر نه حال ایسه اوتہ دنبرو توتون ایچمک انظار ابرارده
چیرکین کورنمشیکن صلحادن بعض ذوات دخی اکا مبتلا اوله کلشدر . سمرقند
علماسندن توتونه مبتلا غایت صالح برذات ایله ملاقاتمه ایشدیکمزہ کوره ماوراء
النهر طرفلرنده توتون ایچمک قبایحدن معدود اولدینی حالدہ سنک بوکا ابتلا کر
نه اوله دیو سؤال ایشدیکمده فی الواقع دیار رومه بدایت ورودمده بو کیفیت
نظر مده چرکین کورینوردی . لکن کچوکلکدنبرو مألوف اولدیغ دیاره نسبتله
استانبولک رطوبتی غالب اولدیغندن شدت نوازلہ و بعض کونه خسته لکبره دوچار اولدم
وامر معالجه ده ناچار قالدیم بعضیلر بونی صاعق ویردکرنده تجربه ایتدم فی الواقع
بو خسته لکلری دافع وهر وجهله وجود بجه نافع بولدم واندن صکره استعمالنه
مجبور اولدم دیو جواب ویردی .

مکة مکرمه شرفاسندن عبدالشکور افندی لطائفدن اولمق اوزره تاریخده بر فقره
تحریر ایدر . شویله که مکة منلارندن بری تنباکو ایچمکه مألوف اولوب نائی
دخی انی تحریم ایله ایچنلره بغض ایدرمش نأب مومی الیه ذی الحجه نک سکرنجی
کونی منلا افندی یه افندیم یارین عرفه کونی انشاءالله تنباکو ایچمکی ترک ایدرسکر
سزه مخالصانه و خیر خواهانه بونی اخطار ایتمکی استحسان ایتدم دیدکده منلا افندی
دخی بلکه شمعی احرامه کیردیکم آنده ترک ایلرم دیوب بونکله تنباکونک طیب
نوعندن اولدیغی و محرم اولنلره طیب نوعنک حلال اولدیغی قصد ایدرک تهکم
سیاقنده نأبته جواب مسکت ویرمشدر . وبو مضمونده بعض فضلا بونظمی
انشاد ایامشدر .

* نظم *

* اشرب من التباک واقصده * تودیعہ یامن غذا یحرم *
* فهو لاهل الذوق طیب ومن * احرم فالطیب له یحرم *

الحاصل توتون و تنباکو مجتهدلر عصر نندن صکره ظهور ایتمکله بین العلما منازع فیه بر مسئله اولمشدر . سلطان مراد رابع حضر تتری ایسه شرب دخانی یساغ ایدوب بویهانه ایله تبدیلا کررکن نیجه زور بالری اعدام ایلمشدر .

پادشاه مشارایه حضر تتری بوکی وسیله لر ایله کروه اشقیایی قهر و تدمیر ایله زمام حکومتی دست اقتدارینه الدقندن صکره اردوی همایون ایله جانب شرقه کیتمش وبغدادی استخلاص ایله ایرانولردن کرکی کبی اخذنار ایتمشدر . لکن اندنصکره اختلال ینه عودت ایلمشدر . چونکه انک طنین انداز اقطار عالم اولان صیت و صدای قهر و جلادتی وفاتندن صکره رفته رفته صماخ سرکشاندن زائل اولنجه عالم ینه اسکی بیلدیکی کریوه فساده متوجه ومائل ودولت علیه اولکیدن دهافنا برحاله متحول اولمشدر .

وفاتی (۱۰۴۹) تاریخنده اولوب یرینه جالس تحت سلطنت اولان برادری سلطان ابراهیم خان ایسه عمی سلطان مصطفایه مشابه برحال وطورده اولمغه امور سلطنت شونک بونک الندہ قالدی دولتک احوالی فوقالعاده مختل ومشوش وانا طولی جهتده شورش وعصیانلر ظاهر اولدی بو قارغشہ لقلر ارسنده برده کرید سفری آچلدی . وندیکلو برا کلیس یعنی بهکه سنجاغنه هجوم واقتحام ایتدی سفینه لری دخی مدلولو آطه سنی باصدقندن بشقه چناق قلعه بوغازینی قپادی . آقدکره چقیقه ماز اولدی . حالبوکه عسکریده انقیاد واطاعت وخزینہ ده کفایت اولدیغندن بو حالاته همان نظر حیرت ایله باقیلوردی . چونکه عساکرک اختلالی ونظامات داخلیه نک انحلالی حسیلہ واردات دولت مجاری صحیحہ سنی دکشدرمش وعروق ناسه دم فساد قارشمش اولدیغندن مزاج دولت سراپا رهین اختلال اولمشیدی .

(۱۰۵۸) سنہ سنده خلق ایاقلاندی سوز ایاغہ دوشدی . سلطان ابراهیم خلع ویدی یاشنده اولان اوغلی سلطان محمد خان رابع اجلاس قلندی . اندن صکره دخی دولت علیه سکر سنہ قدر پک زیاده اختلال واغتشاش حالنده بولندی .

نهایت (۱۰۶۶) سنہ سنده کوپرلی محمد پاشا بالاستقلال صدر اعظم اولوب درحال امور مالیه وعسکریه بی یولنه قویدی . ومزاج دولت کسب صحت ایلدی . چونکه محمد پاشا صدارته کلدیکنده سنی طقسانه قریب بریرناتوان ایکن عزمی قوی ورآی جوان اولمغه آز وقت ظرفنده جسم دولته یکیدن جان ویرمشدر . شویله که بر طرفدن تدایر حکیمانه وحركات دلیرانه ایله روضه حکومتی سبزہ بیکانه دن تطهیر وتخلیه ایله اوغراشه رق وبر طرفدن اوردی همایون ایله کاه

دشمنان اخذ انتقام ایچون اردل طاغلرنده و حدود سائرده وکاه آقدکز یولنی آجق ایچون بوغاز بحر سفید طرفلرنده طولاشه رق بش سنه مدت صدارتنده اصلاح امور دولته موفق اولمشدر .

وفاتنده اوغلی فاضل احمد پاشا صدر اعظم اولوب اودخی اکرچه پدرینک عکسنه غایت کنج ایسه ده رأی و تدبیری پیرانه و هر بر حرکتی عاقلانه اولوب و اون بش سنه مدت صدارتنده دولت علیه یه پک بیوک خدمت لر ایدوب مجدداً کرید کی بعض بقاع و قلاع ضمیمه ممالک محروسه قلمشدر .

الحاصل کورپر یلیرک اقدام و همتری ایله مقدما خرابه یوز طوتمش اولان دولت علیه بر درجه یه قدر تعمیر و اصلاح اولنه رق اسکی حالی بولور کی اولدایسه ده اختلالات سابقه اثناسنده ادانی یوزه چیقهرق و نیجه نا اهللر ایش باشنه کچهرک اساس دولته تزلزل کتورمش و حسن اخلاق ملته خلل ویرمش اولدق لرندن دور سابقه نشئه سی تمامیه عودت ایتماش و حتی پولتیقه جه ملترزم و مستحسن اولان معامله بالمجامله اصولی بیله قلامش ایدی . از جمله سلطان سلیمان ردوسی فتح ایدوب حکمدار بولنان (ویلیه دولیل آدام) حضورینه کتورلد کده اختیار لغنه ترحم ایدرک کوزلری یاش ایله طولدیفی حالده بویله براختیار آدمی خانه سندن چیقاردیغمه متأسفم دیهرک وکل احترام ایله کیلره ارکاب ایدرک سوی مطلوبنه بالارسال پولتیقه جه بر حسن مثال کوسترمش ایکن کریدک فتحنده محافظ بولنان جنرالک و معیتنده بولنان و ندیک ضابطلرینک اعدام اولغلری دور سابق ولاحقک بینلرنده کی فرق و تفاوته دلیل کافیدر .

فاضل احمد پاشا صکره صدر اعظم اولان قره مصطفی پاشا کورپر یلی محمد پاشانک تعلیمخانه تربیه سندن چیقمش و مدت مدیده صدارت عظمی قائم مقامنی ایتمش مشاهیر و زرای سلطنت سنیه دن اولوبیدی سنه قدر ممتد اولان مدت صدارتنده حسن اداره یه موفق اولمشدر .

لکن مؤخرأ نمچه اوزرینه سفر آچوب ویانه یی محاصره ایدرک فتحنی قوه قریبه یه کتورمش ایسه ده حدود اسلامییه ایله ویانه اره سنده بولنان یانق قلعه سی نمچه لو یدنده اوله رق دشمنی ارقه ده براغوبده ایلرو وارمق جائز اولدیفی جهتله ابتدا قاعه مذکوره وحوالیسی فتح و تسخیر اولنوبده سنه آیه ده ویانه فتحنه ابتدار اولغق لازم ایکن مصطفی پاشا برسنه صکره اوله بیله جک املی برسنه اول حصوله کتورمک سوداسیله طوغریدن طوغریه ویانه اوزرینه کیتمش و حدود اسلامییه دن خیلی تباعد ایتمش بولندیغندن ویاننده اولان عساکر ایسه کلیتو اولدیغندن اردوی هایونده قحط

و غلا ظهور یاه عسا کره قور کلوب بوضر دده بر طرفدن دخی اهلولر نقض عهد ایدرک هجوم ایتمهکه اردوی هایون منهزم و پریشان اوله رق دولت علیه پک چوق خساره اوغرا مش اولدیغه مبنی خصمائی بو خصوصائی سر رشته ایدرک انی اعدام ایتدیر دیرلر .

اول وقتک مورخلری اکر قره مصطفی پاشا ابقا اولنسیدی سنه آیهده تلافیء مافات و تدارک ضایعات ایلردی دیرلر . خصمائی ایسه شهباز شکسته بال بردخی اوج اعلا یه پرواز ایله صید آمال ایده مز همان عسکره استمالت و سائر عبرت ایچون قتل اولنمیدر دیهرک اعدام ایتدیر دیرلر . لکن او یله بروزر غیورک یرینی کیم طوته بیله جکئی دوشونمیدر یا خود اغراض ذاتیه و منافع شخصی لیرینی مصالح دولته تقدیم ایله صداقت یوزنده خیانت ایلدیرلر . وزیر مشارالیهک بحسب البشریه تعجیلی سببیه خطائی اولسه دخی اعدامی دها بیوک خطاییدی .

پروسیا قرالی مشهور فره در یقک جنراللرندن بریسی بالدفعات بوزلدقده عزل و تبدیل اولمنی کندوسنه اخطار ایتدکرلر نده عزل ایتیموب بوزیله بوزیله البته بوزمنک اصولی اوکر نمشدر . اما بر دیکری نصب اولنسه بوزمنی اوکر نجه او دخی بالدفعات بوزلغه محتاج اولور دیمش . وفی الواقع جنرال مرقوم عاقبه الامر غالب اولمشدر .

قره مصطفی پاشا دخی ابقا اولنسیدی مورخلرک ادعائی وجهله مظفریتی مأمول قوی ایدی . اندن صکره ایسه نمچه محاربه لری نیجه سنه لر سورینوب و اثر مظفریت کوریله میوب پک فنا هزیمت لر و خاطر لر له کمدک فناقلر ظهور ایتمشدر . چونکه هر سنه نمچه سفرینه اردولر چیقار یلوب عسکرده ثبات و متانت قالدیغه و اول ائنده اوروپا عسکری تنظیم اولنش ایدوکنه مبنی سردار اکر ملر موفق اوله میوب منهزمأ عودت اوله کلدیکندن و سلطان محمد رابع اکثر یا صید و شکار ایله مشغول اوله رق مصالح ایله چندان مقید اولدیغندن افکار عامه متغیر اوله رق وار دو ایچنه اختلال دوشهرک زور بالر میدان بولغله اردوی هایونک روم ایلیده مشتائین اولمی ایچون مکرراً فرمان عالی صادر اولمشیکن اردو خاقل طغیان ایدرک عودت و استانبوله تقر بلرنده عرض و محضر تقدیم ایله (۱۰۹۹) سنه سی اوائلنده سلطان محمدی تختندن اینمهک مجبور ایتدکرلرندن برادری سلطان سایان ثانی اجلاس اولندی .

واردونک استانبوله دخولنده سپاهی لر سلطان احمد میداننده و یکچیرلر ات میداننده چادرلر قوروب اجرای حکومت و ایستدکرینی عزل و تبدیل ونفی و تجریم و وزیرانی قتل و تعزیم کبی انواع فضاخته باشلا دیرلر . و برکون باب عالی بی باصوب

صدر اعظم سیاوش پاشای شهید ایلدیلر . فقط غیره الله ظهور ایله مقهور اولدیلر .
 بویله که بوقعه ائناسنده بعض اشقیا بزاستان قربنده شرفادن بریسنک خانه سنی
 یغما ایتدکنر نده شریف مرقوم برصریقک اوچنه برمندیل آصوب مسلمان اولان
 سنجاق الته کلسون دیو ندا ایتمکله خالق باشنه جمع اولوب وسائر طرفلرده دخی
 سنجاغ شریف چیقمش اوازده سی شیوع بولوب عامه اهالی سرای هایونه جمع اولدقده
 شریفک سنجاغی سنجاغ شریف ظن اولنه رق خالقک بریکمسی اثر غیرت الهیه اولدیی
 اکلاشیلدیغندن در حال سنجاغ شریف دخی چیقار یله رق اشقیانک حقندن کنمشدر .
 لکن بواحوال اختلالیه اراسنده وندکلو موره ایالتی آلدی . نمچه لو ایسه بلغراده
 قدر کلدی . وبعده و دین و فتح الاسلام ونیش قلعه لرینی وافلاق دیارینی استیلا
 ایتدی . و رعایادن بری دخی باشنه براز حیدود جمع ایدرک و نمچه لودن تاج یرینه
 برقلالاق کیه رک قومانه قرالغی ادعاسیله خروج ایتدی . وکلای دولت بوقایعدن
 بتون بتون دوچار حیرت اولوب عقد انجمن مشورت ایلدکنر نده بوسوء احوالک
 دها فنانی نتیجه ویره جکی و فکر و تدبیر لرینک عقیم و سقیم ایدوکنی اعتراف و اقرار
 ایدرک بوکا چاره و علاج برمدبر و غیور وزیر دلیره تفویض امور ایتدکنر دیو
 قرار ویرملریله کوپرلی زاده مصطفی پاشایه مهر صدارت اعطا اولندی . بعضیلر
 سفر اوستی وزیر عزل اولنورمی دیو بوکا اعتراض ایتمشل ایدی فی الواقع سفر
 ائناسنده وزیر عزل اولنماز لکن بویله بر ضرورت ظهور ایتدکده براهل تدبیر
 ارامقدن بشقه دخی چاره بولنماز . فقط بویله ایش بکنمز والندن دخی برایش
 کنز کیمسه لر هر عصرده چوقدر . و ذکر اوانسان وقایع خفیه دخی بومقوله
 افکار عقیمه و آرای سقیمه اصحابنک میدان بولملرندن حاصل اولمش نتایج
 و خیمه اولدیغنده شبهه یوقدر .

وزیر مشاورایه مقام صدارته کلدکده ابتدا مضایقه مالیه دن ناشی تزید و اردات ایچون
 کمرکارجه وسائر امانات و التزاملرجه احداث اولنمش اولان بدع و مظالمی ووزرادن
 عیدیه هدایاسی کبی عادات و مراسمی رفع و الغایله اصول عدلیه به تشبث ایتدی .
 لکن خلق بوکا دخی اعتراض ایدوب بدع ظلمیه و واردات رسمیه ایله اداره ده مضایقه
 چکیلورکن بونلر دخی رفع اولندقدن صکره بو وزیر ایچه خصوصنده نه تدبیر ایده جک
 شمدی بونک صره سیمیدی دیرلر ایدی .

حالبوکه امور مسلمانه دن اولدیی اوزره دولتلرک واردات حقیقیه سی ثروت
 صحیحه تبعه و اهالی اوزرینه مؤسس اولان شیر اولوب تزید ایراد دولت تزايد
 سامان رعیت ایله حاصل اوله کلدیکندن اومقوله تضییق امتی و تقایل زراعت

وتجارت و حرفتی موجب اولان تکالیف هر نقدر ابتداسندد بعض مرتبه خزینۀ دولته فائده ویرر کبی ظن اولنور ایسه ده پک آز مدتده ملک و تبعیه مورث اوله جنی ضجرت و ضرورتدن ناشی خزینۀ نك اسکی وارداتنه دخی ایراث نقصان ایلدیکنندن وزیر مشارالیه کمال فطاتی و حکمت شناسانی جهتیه بودقیقه لری بیلمش اولدیغندن اول امرده شو دیدیکمز قیلدن بوانان بدع ظلمیه نك فائده صوریه سندن فراغت ایدرک بونلر دفع ایله اگرچه ظاهر بینان زمانک قول مجروحلرنجه واردات خزینیه بر خیل زیان کوسترمش اولوب فقط اصول عدلیه اوزره تصرفات سائرۀ دن بونک تمام بش قاتی واردات بولدقندن بشقه عدالت ثمره سی اولقی اوزره بالجمله عسکر کندوسیه عزم سفر ایتمکۀ ازل و جان راغب و خواهشکر و عامۀ عالمیانک حسن توجه و خیر دعاسی کندویه بریوک سرمایه فوز و ظفر اولدی . لکن بواننده بر طاقم نا اهللرک مقتنات و تعیناتی قطع اولتمش اولدیغندن وزیر مشارالیه یتۀ خاتک لسانندن خلاص بوله مدی . اما مشارالیه بویه سوزلره احالۀ سمع ایتمه رک همان نظامات داخلیه یی آسویه ایتدکد نصکره اعدادن اخذ ثار ایتمکۀ ایتدار ایتدی .

شویله که اولوقته قدر سنین عیدده دنبرو نمچه وله ووندک دولتلیله اوغراشیله کلشیکن روسیه دولتنک اوتۀ دنبرو قریم خانلرینه ویره کلدیکی جزیه دن خلاصی ایچون روسیه چاری اولوب دلی پترو دیو معروف اولان بیوک پترو دخی بوسنه نقض عهد ایله حدود اسلامییه هجوم ایتمکین اولا وزیر مشارالیه انک اوزرینه تاتار عسکرینی سوق وحواله ایتمکله روسیه عسکری منهزم و پریشان و بالجمله طوپلری و مهمات سائرۀ سی ضبط اولنهرق اردوسی غارت و تالان قانندی .

ووندک اوزرینه سوق ایتدیکی قوه عسکریه دخی مظفر اوله رق اهل اسلامک یوزی کولمکۀ باشلادی . کندوسی دخی اردوی هایون ایله نمچه اوزرینه حرکت ایدرک ابتدا شهر کویندن بدأ ایله نیش قلعه سنک و بلغرادۀ ورنجه قلاع وبقاع سائرۀ نك وسمندره قلعه سنک و صکره بلغراد قلعه سنک فتحیه نائل فوز و ظفر و طونه اوزرنده ترتیب ایتمش اولدینی دونمای هایون ایله و دین قلعه سنک استرداد دی دخی اول ائنادۀ میسر واردل طرفلرینه سوق ایتدیکی فرقه عسکریه دخی منصور و مظفر اولمغله بونجه سنه لر دنبرو ملت اسلامییه عارض اولان اکدار کونا کون بمنه تعالی مبدل صفای درون اولدی .

بواننده سلطان سلیمان خان ثانی حضر تلی ادرنه ده اوطوروب اطرافه احالۀ انظار و بونجه سنه لر دنبرو دولت علیه سنه عارض اولان انهزام وانکسار

اوزرینه تجرع غصص واکدار ایتمکده ایکن بواخبار سارّه ایله منون و مسرور اوله رق استانبوله کلوب کمال صفا و مسرتله سریر آرای سطوت و سلطنت اولمش و مؤخرأ سردار مشار الیه دخی منصور و مظفر اوله رق اردوی هایون ایله عودت ایدوب در سعاده وصول بولمش ایدی .

وزیر مشار الیه اول قیش دخی استانبوله اصول عدلیه و احکام شرعیه توفیق حرکات ایله امرار اوقات ایتدی . لکن بیع و شرا حسن رضا ایله اولور اکا مداخله جائز اولماز دیوب و بونجه معظمات امور دولت ایله مشغولیت اراسنده نرخ و اسعاره صرف افکار ایتمکه وقت بوله میوب بویه جزئیات امور ایله تقید ایتدیکندن ینه خالقک سنک طعنه نشانه اولمشیدی . سبحان الله بوقدر امور جسمیه و فتوحات عظیمه نک عهده سندن کلوبده برسنه ظرفده رکوعه وارمش اولان بر بنانک قیام و استحکامنه سبب اولان بویه بر وزیر بنامه لخنه و مرجهک نرخنه باقیور دیو سنک انداز دخل و اعتراض اولمق نه بیوک انصافسز اقدر .

هرنه حال ایسه وزیر مشار الیه بومقوله قیل و قاله احاله سمع ایتمه رک اول قیش دخی اصول عدلیه و تدابیر حکمیه اوزره خزینه جلیله بر چوق واردات صحیحه بولوب اول بهارده ینه شهریار انام ادرنیه و سردار بنام دخی اردوی هایون ایله بلغراد جانبنه عزیمت بیوردیلر .

لکن سلطان سلیمان ثانی حضرتلرینک عمری آخر اولمغه (۱۱۰۲) سنه سنده ادرنده ختم شهنامه حیات ایدوب برادری سلطان احمد خان ثانی جلوس ایتدی . اول اثناده صدر اعظم مصطفی پاشا دخی بلغراد جانبنده واقع میدان محاربه سنده قورشون ایله اوریلوب شهید اولدی .

اندن صکره ینه بعض احوال مکدره ظهور ایتمکه و وکلا و قرنا بینه نفسانیت کیرمکه باشلادی . حتی دفتردار جانی احمد افندی مال میریدن انچه سکدرمز و اصلا کذب و مداهنه بیلمز بر ذات اولدیغندن بعض مقریینی کوجندر مش اولمسیله عزل ایله یرینه آیقیریدن بری کتوریلوب دفتردار نصب اولندقه افندی مشار الیه خزینه جه معتمد و ملترم بر ذات اولدیغندن صدر اعظم بولنان حاجی علی پاشا ابقاسنه خیلی سعی ایتمشیکن چاره بوله مامغه حضور هایونده خطوب جسمیه صدارتدن استعفا و مهر هایونی تسلیم ایله تقاعد اختیار ایتمشیدی .

سلطان احمد خان ثانی حضرتلری دخی (۱۱۰۶) سنه سنده وداع عالم فانی ایدوب سلطان محمد خان رابعک اوغلی اولان سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلری جالس سریر سلطانی اولدقه ایکی سنه موکب هایون ایله روم ایلی به چیقوب بالذات نمچه اوزرینه

سفر ایدوب ایکی دفعه سنده دخی فتوحات جلیله ومظفریت کامله یه مظهر اولمش وبرنجی سنده روسیه لولوب ازاق قلعه سنی محاصره ایتدکده اوزرینه تاتار خان مأمور اوله رق روسیه عسکری منهزم وپیشان ایتش ایدی . لکن ایکنجی سنده یعنی (۱۱۰۸) سنه هجریه سنده دخی روسیه عساکری کلوب ازاق قلعه سنی استیلا ایتدی . و برسنه صکره وزرا وارکان اردو بیننده اولان غرض ونفاق ائارندن اولقی اوزره نمچه محاربه سنده دخی جانب اسلامیانده هزیمت وانکسار وقوعبولدی .

بناءً علیه کوریلیردن عموچه زاده حسین پاشایه مهر صدارت اعطا اولندقدده اگرچه بو حالاته نظراً اختیار صلح ایله برمدت اقامت واستراحت دولت علیه جه تدبیر حسن عد اولنش ایسه ده (حاضر اول جنکه اگر صلح وصلاح استرایسه ک) مؤداسنجه صدر مشار الیه سنه آتیسه ده اعدادن اخذ انتقام ایچون سنین سابقه دن زیاده عسکر تدارک ایتش وسنه سابقه ده هزیمت اگرچه بزم طرفده واقع اولمش ایسه ده نمچه لونک دخی پک چوق ضایعاتی اولدیغندن واون بش سنی متجاوز محاربه لک امتدادی حبسیله کندویه ضعف وفقور کلدیکندن صلحه راغب اولمشیکن صدر مشار الیه استغنا ایدوب اردوی هایون ایله بلغراده قدر کیتمش ایدی . لکن مؤخرراً انکلتره وفلمنک دولتری توسط ایتدکلرندن وبونجه سنه لدنبرو درت طرفه اردولر سوق اوله رق عسکر یتاب وخزینه نایاب ومملکتلر خراب اولمغه دولت علیه یه دخی یورغونلق کلوب بروجه محرر برمدت بسط بساط سکونت واستراحت محتاج اولدیغندن صدر مشار الیه دخی صاحبه راضی اولوب وقت وحاله نظراً حسن صورته مدت یسیره ظرفده .

* شعر *

* شکر خدارا که بلطف ازل * صلح وصفا شد رخصومت بدل *

* نادى اقبال دیرین کهنه دیر * غاغله انداخت که الصاح خیر *

مؤداسنجه دول اربعه ایله امر مصالحه تمام اولدی . و بش سنه مدت صدارتنده دولتی تدابیر حکیمانه ایله حسن اداره یه موفق اولوب جسم دولت حیات تازه بولدی .

لکن مشار الیه ک صیت شهرت واقبالنی شیخ الاسلام فیض الله افندی چکه میوب مشار الیه ک تکدر خاطرینی موجب حاللر وقوعه کتورمه ک باشلادی . مشار الیه ایسه غایت غیور بروزیر دلیر اولدیغندن بوکا طیانهمیه رق نامزاج اولوب برمدت دیوانه وارمیوب نهایت مسند والای صدارتدن استعفا ایتدکده طرف پادشاهیدن

کندویه سندن خوشنودم لکن طلبکله تقاعده مساعده ایتدم دیو خط هایون
گلشدر .

کوپریلی محمد پاشانک اصول تعلیم و تربیه سی بونده ختام بولمش واندن صکره فن
اداره دولت تحصیلی ایچون بشقه نسخه و مسلکله پیدا اولمشدر . چونکه
فیض الله افندی خواجه شهر یاری بولمغله پادشاه انام حضرتلری حق تعلیمی
ادا ایچون کندویه توجه کلی و میل تام بیورمش ایدی . افندیء مشار الیه ایسه
اوغلنه مشیخت پایه سی ویرمک و بالمله اولاد و منسوباتی مراتب علیه ایرشدرمک
و نفوذ حکومتی و جمیع منافع دولتی کندویه و اولاد و اتباعنه حصر ایتمک کبی
اسلاف علمادن صادر اولمیان و علمای اعلامه یاقشدریله میان فوق العاده و حد
لایقندن زیاده اطوار و حرکاته تصدی ایدوب بومثللو حالاتی ایسه خلق بروقنده
چکمه جکندن بشقه حسین پاشانی مصلحتدن ال چکمه که مجبور ایتسی دخی اکثر مدبران
دولت و مدبران امور سلطنت کندوسندن یوز چورمه سنه بر بشقه جه سبیت ویردیکندن
نهایت (۱۱۱۵) سنه سنده ادرنه وقعه سی کبی دولت علیه ده کورلمدک وایشیدلمدک
بر حادثه فجیعہ ظهورینه سبب اولدی . واکرچه خیر خواهانی طرفندن کندویه
و خصوصیه اوغلنه مقدمجه نصیحت یوزنده بعض مرتبه تبدیل حال ایتلری
سویلنمش ایسه ده فرط اقبال کندولرینی اغفال ایتدیکندن حق کو و خیر
خواه لارک سرد و بیان ایتدیکی مقدمات معقوله یی اصفا ایده میوب بویه برسوء
نتیجه ایله هم کندیلرینه ایتدیلر و همده ولی نعمت لرینک باشنی بلایه اوغرا دوب
کیتدیلر . جناب حق جلله یی افراط اقبالک و خامت مآلندن و تفریط ادبارک سوء
حالندن مصون بیورسون .

بوقتنه عظیمه اوزرینه سلطان مصطفای ثانی حضرتلری غائله سلطنتدن فراغت ایله
اختیار عزلت ایدرک برادری سلطان احمد خان ثالث حضرتلری مرابع نشین
سریر سلطنت اولوب برمدت ریاض دولتی سبزه بیکاندن تطهیر و بنیان حکومتی
ترصین و تعمیر ایله اوغرا شهرق دولت علیه ایجه قوت و انتظام ویرد کدنصکره
روسیه واسوج و قوقعائی ظهوره کلکه باشلادی .

شویله که روسیه چاری مشهور بیوک پترو مقدمجه دولت علیه ایله له و نمجه
ووندیک دولتلری بیننده سنین عیدیه دنبرو تمتد اولان محاربه لری فرصت اتخاذ
ایدرک برسنه اقدم قریم جانبنه سوق ایتمش اولدینی اردوسی بروجه سابق منهزم
و پریشان اولمشیکن بوسنه غالب کلوب ازاق قلعه سنی استیلا ایتشیدی . بعده
اسوج دولتک دانیارقه وله دولتلریله حرب اوزره بولندینی فرصت اتخاذ ایدرک

اسوجه اعلان حرب ایدی . اسوج قرالی اولوب اهل اسلام بینده تیمور باش دیو معروف اولان اون ایکنجی قارلوس غایت مدبر و بهادر بر حکمدار اولمغه بالدفعات خصمانه غلبه ایتیش و پترونی تختندن تنزیل ایتیه درجه سنه کتورمش ایسه ده پترو اصلا فتور کتورمیوب محاربه ده دوام ایدرک نهایت لهستانک حدودنده دولت علیه جوار اولان طرفلرنده نائل غلبه اولمغه اسوج قرالی قید اسره گرفتار اولمغه بر رمق قلمشیکن کهف الامان تاجداران اولان دولت علیه التبا ضمنده بندره فرار ایله دخیل دوشمکین اسوج ممالکنده اختلالر ظهور ایتمکله بحر بالطق ساحلنده اولان اسوج ممالکنک برجسیم قطعه سی روسیه لویدینه کجی .

محاربه مزبورده اثناسنده اسوج عسکرینی تعقیب ایدن روسیه عساکری حدود خاقانیه دن بعض مواقعده تجاوز ایلش ایدو کندن و روسیه لونک نیتی دولت علیه حقنده دخی مضر اولدیغنی تیمور باش پیدرپی دولت علیه یه اخطار ایتمکده بولندیغندن دولت علیه دخی روسیه یه اعلان حرب ایتمکین صدر اعظم و سردار اکرم اولان بالطه جی محمد پاشا طونه اوزرینه کوپری قوروب ایساقچی طرفندن بسارابیا ایالتنه کچدکده اگرچه روسیه اردوسی مقدجه پروت نهرینی کچوب بغدادن طوپراغنده پروت کناریله طونه ساحلنه طوغری اینمکده بولنش ایسه ده سردار اکرم اتی قید ایتیمه رک اوتیه طرفده پروت کناریله یوقارویه طوغری حرکتیه دوام ایدوب حتی ایکی اردو بربرینه محاذی کلدکده دخی توقف ایتیموب تا فالجی کچدینه واردقده روسیه اردوسنک ارقه سنی المق اوزره پروتک صاغ طرفه کذار و عبوره ایتدار ایتمکله عبورینه مانع اولق اوزره پترو کچد باشنه برفرقة عسکریه سوق ایدوب اگر منعه مقتدر اولماز ایسه کوپری انشاسی براق کونه محتاج اولور . و کندی اردو کاهی کچد محالنه آلتی یدی ساعت قدر اولدیغندن اردوی هایون پروتی کچدیک حالد براق کون کندویه نظام ویردکدن صکره مقابله سنه حاضر اوله بیلور زعمنده بولنش ایدی .

عسا کر اسلامیه ایسه درحال کندولرینی صویه آتهرق پروتی کچوب قارشوده اولان روسیه فرقه سنی قاجر مش اولمغه درحال اوکیجه اوچ محلدن کوپر یلر انشا و علی السحر برخیلی عسکر امرار اولنه رق مذکور فرقه عسکریه بی بتون بتون منهزم ایدوب اردولرینه قدر سور مشلر ایدی . فرداسی علی العموم اردوی هایون کچوب و او قوسزلغه باقیه رق اتی ساعت یول یورویوب وقت عصرده روسیه اردوسنه ملاقی اولدقده یول یورغلغنه دخی باقیوب عسا کر اسلامیه همان آیقلری توزیله دشمن اوزرینه هجوم ایتدکلرنده پترو بش اتی کون

صكره وقوعى تخمين ايتديكى بلايه بركون ظرفنده اوغرايجه نه يابه جغنى شاشيروب روسيه عساكرى مغلوب ومنهزم اولهرق فراره قرار ويرمش ايسهده برطرفى صو اولوب طرف آخرينى دخى قريم خانى المش اولديغندن بولنديغى يرده محصور قلمش وطلب امان ايله غايت مغلوبيت حالنده رجاي صلحه مجبور اولمش وحتى بو محصوريتنده روسيه عساكرى آغاج قبوqlرينى يمش اولدقلى صكره دن ثبوت بولمش ايدى . بو حالده هر نه طلب اولنور ايسه قبول ايدم جكنى بيان ايله سردار اكرم دن صلح وامان استمعا ايتديكنده له دولته مداخله ايتماك وازاق قلعه سنى دولتعليه رد ايتماك وحدودده بنا ايتماش اولديغى قلعه لرى كذلك دولتعليه ويرمك واستانبولده ايلچيسى اوتوردليوب عنوانى سائر قراللردن دون اعتبار اولمق كې برحكمدارك قبول ايدميه جكنى شروط شاقه يه ربط ايله سردار اكرم دخى صلحه رضا ويروب پترو ناچار بوتكاليف عيفه يى قبول ايدرك اولوجهاله عقد مصالحه ايتماش وبالطه جى وزيرك بيورلديسييله مملكتى جانبه كيتمش در .

مذكور بيورلدينك صورتى زيرده (۶) رقيه قيد اولنور .

سردار مشاراليه غايت عيار وخرده كار بروزير اولوب حتى مقدمه نيجه دسيسه لر ايله صدر اعظم اولمش ايكن سلطان احمد خان حضر تلى حقيقت حاله واقف اولدقده كندوسندن يوز چويروب عزل ايتمشيدى . مؤخرأ اسوج وروسيه وقوعاتى ظهوره كلهرك حسب المصلحه دفعه ثانيه اولمق اوزره مقام صدارته كتوريلوب فى الواقع ايشه يرامش ويپترو كې بردسيه كاره غالب كلىدر . وروسيه اردوسنى بتون بتون محو ايدميه بيله جك ايكن بوصلحه رضاسى مايوس اولان دشمنك اوزرينه كيتماك مناسب اولميوب حاضر بوقدر غلبه صورتى يوز كوسترمشيكين بوكا قناعت لازمه قاعده حزم واحتياط وشعار مروت اولمق مطالعه سته مبنيدر . لكن بعض مورخين بونى كندوسنك غفلته ويرلر هر نه حال ايسه استانبولده بولنان اركان دولت ومقربان سلطنت كندودن امين اولمق لرندن بويله فرصت اله كيرمش وروسيه اردوسى بتون بتون احا اولنه بيله جك صورته كلىش ايكن صدر اعظم روسيه لودن رشوت الهرق صلحه رضا ويردى ديو عزله سعى ايتمشل ايدى .

لكن سلطان احمد خان حضر تلى بويله غزاده بولنش وزيرك تاطيلى لازمه دن ايكن عزلى مناسب دكلدر ديو رد ايتمكه خيال وخاطره كلكد افتراق علاوه ايدرك نهايت استانبوله كلدن عزل ونفى ايتديرديلر . واكرچه بو افتراقلردن برى الزمه ايسهده اولكى صدارتنده كندوسى دخى سائرينه نيجه دسيسه لر ايتماش اولديغندن (الجزء من جنس العمل) سري ظاهر اولدى .

مهر نه حال ايسه بالاده بيان اولنان واون بش سندن زياده متمد اولان محاربه لرده دولت عايه زياده خسار ديده اولديني حالد بومظفريت ايله اعلاي نام و شان ايتمشدر .
اندن صكره كلان صدراعظمك عدم موفقيتيله صيق صيق عزل اولنه رق نهايت داماد علي پاشا مقام صدارته كلوب دولته حسن نظام ويردكدن صكره قره طاع رعاياسي عصيان ايتمكله اوزرلرينه عسكر سوقيه تاديب و تربيه ايتشيدى .

متعاقبا ونديك محاربه سي ظهور ايتدكده بالذات اردى هايون ايله كيدوب استديل و كوردوس و انابولى و قستل كى نيجه قلاع و بقاى فتح و تسخير ايدرك مظفريت كامله ايله در سعادته عودت ايتدى . سنه آتیه اول بهارنده دخى بتون بتون ونديك دولتى احيا ايتك نيتيله در سعادتن حركت ايتشيدى . لکن سنه سابقده اولان فتوحاته نسبتله بوسنه فى الواقع ونديكى احيا ايديه بيله جكنى نمچه لو جزم ايله بوصورته ونديك كورفرى بتون بتون دولت عليه اننه كچه رك نمچه اوزرينه سفر وقوعى تقديرنده ارتق بلغراد و طمشوار يولندن كيدلمكه حاجت قلمبوب ونديك كورفرنندن سهولتله مهمات و ذخائر ارسال اولنه بيله جكندن بو تقديرجه نمچه حكومتى بتون بتون تهلكيه دوچار اوله جغنى بيلوب در حال ونديك سفرندن فراغت اولمىنى تكليف و فراغت اولمدينى حالد اعلان حرب ايديه جكنى تقرير ايتديكندن نمچه لونك بو وضعى سردار اكرمه آغر كلمكه عنان عزيمتى ونديك سفرندن صرف ايله نمچه اوزرينه حركت ايتشيدى . لکن كستخداى بدخوى و نادان برآدم اولوب عساكره بدمعامله ل ايتسندن و بعض اركانك سوء رويته عدم متانتندن ناشى نمچه محاربه سنده اردوى هايون منهزم و سردار مشاراليه دخى آلندن قورشون ايله اوريله رق شهيداً دارعقباه عازم اولدى .

وزير مشاراليه غايت عاقل و مدبر و عادل و بهادر اولوب تسويه معالجه جهوره و ضبط و ربط اموره الحق بك كوزل موفق اولمش و مدت قيسلده و زرادن برينه نصيب اوليان فتوحاته ظفر بولمش ايدى . و همتى دها على ايدى . اما فلك مساعد اولدى . لکن اندن مقدم اصول و نظام دولت مختل اوله رق حتى طريق علميه نك نظامى دخى خلل پذير اولمش و هله طريق قضا بتون بتون نااهلر اننه كيرمش اولديغندن و وزير مشاراليه ايسه حسب و شفاعته باقيوب هر خصوصده ذات ولياقته نظر ايتديكندن نظامات سائر اثناسنده طريق علميه دخى نظام و يروب اهل علم و كلاك قدرينى ترفيع ايتمش و حتى مدرسيندن برينى فوق العاده اوله رق مجرد فضل و كماله بناءً نشانجى ايتديرمش ايدى . و ارتشاي

وبلكه رشوته قریب اولان هدایانی یساغ ایتشیدی . بناءً علیه مجرد منافع ذاتیه سنه دوشوبده مصالح دولتی دوشمنیان پك چوق کیمسه لر کندودن ممنون دکلر ایدی .

بعض مورخلر یازارلرکه مدت یسیره ده فتوحات کثیره سلاطین عظام ایچنده یاوز سلطان سلیم حضرتلرینه ووزرای بنام ایچنده دخی داماد علی پاشایه میسر اولمشدر . لکن شهریار مشارالیه حضرتلرندن عالم نصل لرزان ایدیسهر سردار مشارالیه دن دخی خلق امین اوله میوب وفاتنده پك چوق کیمسه لر اظهار ممنونیت ایدرک وزیر اولدی . اردو بوزلدی ایسه بزده تحصیل امنیت ایتدک وقتیله اعدادن دخی اخذ انتقام اولنور دیرلر . ولکن آله جق قسفی وزیر اوله بیله جکینی دوشمنزلر ایدی . نظام دولته خلل وطبایع ملتیه کسل کلدکده بویه غیور ومقدم ذواتک سویلمه مسی امر طبعیدر .

اندنصکره نمچه اوزرینه تعیین اولنان سردار اگرملرک عدم موفقیتی وعساکر اسلامک ثبات وغیرتسلرکی حسیله طرف اسلامیانده کوندن کونه صورت مغلوبیت تزیاید بوله رق واردوده درلو فساد واختلالر ظاهر اوله رق نیجه رلر حتی طمشوار دخی نمچه انه کچدی . عسکرک بووجهله ثباتسلرلفی معلوم اولوب بویه نظامسز عسکرله محاربه ممکن اوله میه جفته ونمچه لو دخی صالحه طالب اولدیغنه بناءً شمدی مصالحه اولسون وعسکره حسن نظام ویرلسونده صکره اعدادن انتقام النسون دیو رکاب هایون قائممقامی بولنان داماد ابراهیم پاشا صاح طرفنی ترجیح ایتش ایسه ده عسکری طاقی کندی قباحتلرینی ستر ایتک ایچون قباحت شونده ایدی یوق بونده ایدی یوقسه بز شویله ایدرک هیچ اوکوزل طمشوار اعدایه براغیلورمی دیهرک عالمه ولوله ویردکلرندن وطریق علمیه اصحابی دخی صالحه بووجهله میل وتها لکمزی اعدا کوردکجه ضعفمزه حل ایدر دیوب سائرلری دخی بورایه اتباع ایتدکلرندن ابراهیم پاشا یالکز قالمغه صالح کلامی برطرف اوله رق یته حربه مباشرت اولندی . لکن بودفعه ده ا زیاده هزیمتله وقوعه کله رک بلغراد دخی الدن کیتدی . اولوقت طمشوار ید اعداده ایکن صاح نه دیمک دینسلر بلغرادی بیله نمچه لویه ترک ایله مصالحه خصوصنده ابراهیم پاشایه همزبان اولدیلر . ودرعقب ابراهیم پاشا صدراعظم اولوب اولوجهله مصالحه اولندی . اما چه فائده هم بلغراد الدن کیتدی وهمده دوات علیه بوقدر زیان ترتب ایتدی .

بعض مورخلر بوخصوصده ابراهیم پاشانک حرکتینی تحسین ایدر وبعضیلری

دخی ابراهیم پاشا هم داماد شهر یاری و همدە نافذ الکلم اولدینی حالدە مصالحه طرفه زیاده میل و تهاک کو ستر مکله اعدایی شمار تدیغندن نمچه دولتی هزار ناز واستغنا ایدرک بویه برقا مصالحیه کوچ حاله ارضا اولنه بیلدی . واکر بو طرفدن و قورانە طاورانیلو بده اظهار ثبات و متانت اولنیدی ده اهاون صورتله مصالحه ممکن اولوردی دیرلر .

هر نه حال ایسه ایش بومرتبهیه واروبده مغلوبانه صلح اولنه حق اولدینی حالدە معاهده جه البته بعض مرتبه زیان کوریله چی مقرر اولوب ابراهیم پاشانک بونده جزئی برخفتی اولسه بیله پک بیوک قباحت اولیوب شمیدلک صلح اولسونده عسکره نظام ویرلسون دیو برسنه دنبرو ورد زبان ایتش اولدینی قولی صمیمی اولسه وعملنه مطابق کلسه ایدی حله قصوری عفو اولنوردی . حالبوکه اون ایکی سنه دن متجاوز استقلال تام ایله مقام صدارتده بولنوب عسکره نظام ویرمک شویله طورسون دولتک اسکی اصول و نظامنی بیله مختل ایتدی . واسراف و سفاقتدن بشقه برشی دوشنمیوب هله عسکر و محاربه سوزی عنندنه کله کفر کبی عد اولنوردی . والحاصل عمار و مدینتک تفرعات و زحافاتندن اولان تکلفاته دوشوب بوامر اهمی محافظه ایلیه جک نظامات عسکریه نی وانی بسلیه جک اداره ملکیه نی دوشنمدی . تنکیم زیرده ایراد اولنه حق تفصیلاتدن معلوم اولور . بوصلح ائناسنده بعض کرسی شیخلری ضادی ظا مخرجندن اوقومق لازمدر دیو دعوی ایدوب اگرچه بو خصوص مباحث علمیه دن معدود بر کیفیت ایسه ده عوام ناس وجهاء حفاظ بینده نزاع و غوغا تکنون ایتدیکندن و هر کسک کوزی غوغادن اورکش ایدو کسندن بودعواده اولان شیخ افندیلرک کیمیمی نفی و کیمیمی تکدیر اولنه رق ضاد غوغاسی دخی باصلدی .

محاربۀ مذکوره دولت علیه نک شاننه نقیصه ایراث ایتش و معلم عسکر تنظیم ایتنک لزومی کرکی کبی اکلاتمشدر .

حالبوکه ابراهیم پاشا صدارته کلوبده امضای عهدنامه مصالحه ایتدکده حرب داعیه سی کلیاً برطرف قانوب سیف صارم غازیان نهاده طاق نسیان و حرب لقر دیسی یساغ و عالم اوداعیه لردن ایراغ و جوهر شمشرک قدری شکسته و مکسور و وجهه صفا و موجه صها ملتفت و منظور اولدی . و دستکاه اسلحه یرینه کارکاه مینا و تعلیم خانه عسکریه بدل محل بمحل بزمکاه صفا قورلدی . روسیه لو ایسه دوربین امعان ایله بو حالته نکران اولوب ابراهیم پاشانک و منتسبی اولان رجال عصرک حرب لقر دیسی مراقلرینه طوقسه جفنی جزم و اذعان ایتکله در حال

الچيسى استانبوله كلوب تكاليف عيفيه باشلادی . واکرچه اجوبه مسکته ایراد اولنش ایسه ده مسئله دولیه سیف صارم ایله قطع اولته کدیکندن ایراد اولنان براهین قطعیه بر فائده یی منتج اولمیوب الچی نهایت پروت سنه سی بزمغلوباً و مجبوراً صلح اولوب قدرمز شکست و قراملرک عنوانی سائرلردن پست اولدی تجدد صلح اولنمازسه نقض عهد ایده جکمز مقرر در دیمسیله مجرد دفع غائله ایچون استانبولده روسیه سفیری اوتورمسنه وقرالترینک نامی سائر قراللر عنوانیه معنون اولمسنه وسائر بالمله مطالبنه مساعدده اولنوب یالکتر لهه مداخله ایتامسی خصوصه بر پارچه طیانیلور کبی اولدیسده روسیه ایلچيسى بزم لهه مداخله و دخولمز مجرد دولت علیه اولان دوستاغمز مبنیدر . زیرا لهه جمهوری سربست وقرالری اولان نلققرانه خصمدرلر . لکن باشلو باشلرینه قالور ایسه باشه حقیقه میوب قرال مذکور طوعاً و کرهاً انلری تحت اطاعت وانقیاده کتوروبده استقلال کسب ایتدیکی حالده حدود خاقانییه جوار اولسی حسییه دولت علیه حقنده مضر اولور . و بز لهه دخول ایله حسن انتظام ویردکدن صکره چوق طور میوب چیقارز دیدکده بر صبی نابالغک قانع اوله میسه جنی بویه بر طاقم اذار واهییه قناعت اولنوب بومادهیه دخی مساعدده اولندی . ونجه جانلر تلف ایدیلهرک وبونجه قانلر دوکیه رک قزانلمش اولان مواد عزیزه مجرد جام صفا دوکسون دیو ترک وفدا قانندی . وروسیه لو مواد مذکور نک هریری ایچون نیجه بیگ عسکر تلف ایتمهک محتاج ایکن بوقدر موادی یالکتر نقض عهد ایدرم لقر دیسیله قزانندی . وعسکره نضام ویریلوبده صکره اعدادن انتقام آلتقی اوزره صلح اولنمشیکن نوایجاد آیین وایونلره دوشیلوب طبایع ناسده دخی تنپورلک بلاسنه وسیر وسفاهت صفاسنه استعداد اولدیغندن هرکس انواع سفاهت وملاهییه دوزلدی . وعسکرک نظامی شویه طورسون خلق ایچنده مرعی اولان آداب و اصول قدیمه وزوج ایله زوجه بیننده اولان روابط طبعیه بیه بوزلدی . وانواع مر مردن مصنع طرحلر یاییلوب وکونا کون لاله لر ایله تزیین اولنوب کیجه لرده قدیللر ایله طونادیله رق وقاپلو مباغه لرک صرتنه شمع لر یاقیلوب لاله زار ایچنه براغیلهر رق چراغان ترتیب اولنور . و ابراهیم پاشا بشکطاش قربنده بنا ایتدیکی چراغان یالیسنه پادشاه انامی هر سنه دعوت ایدوب شهریار مشار ایله حضر تلری دخی هر سنه شهزادکان وسلاطین ایله برابر کیدوب سیر چراغان ایچون هفته لرجه اوراده بولنور . وبعضا دخی حلوا صحبتی ایچون پاشا قپوسنه کذلک تشریف ایدوب بش التی کون اکلنور ایدی . وکاغذخانه رجال

و کباره تقسیم اولنه رق الشمس قدر قصر لر و بچهلر تنظیم اولنوب قرق آغاچه قدر آبادان اولمش و سعد آباد قصری بنا اولنوب چاغلان ترتیب و چراغان ایله پرزیب قلنمش ایدی . واکرچه شان و شوکت دولت علیه شایان اوله جق و جهله سفرا و اجانبه کوسترلک اوزره شهریار انامه بویه بر محل فرحزا لازم ایدی . لکن کاغد خانه ده کی ملاهی و سفاهت لر دخی حدینی تجاوز ایتمیشدی .

انواع لاله تکثر ایدوب لاله وکل مضامینی وسعت بوله رق شعرایه بر بیوک سرمایه اولمش و شعر و انشا خیلجه رغبت بولمش ایدی . لکن لاله صوغانی بهایه حقیقه رق حتی محبوب تسمیه اولنان لاله بشیوز التونه صاتلمغه باشلا یوب مراقی اولوبده ایدینه میانلره داغ درون اولدیغدن انواع لاله یه نرخ و یریه رک محبوب لاله صوغاننک بیك غروشدن زیاده یه صاتلمسی یساغ اولمش و بونرخ ماده سی دستور العمل طو تلمق اوزره استانبول محکمه سنده سجه قید ایتدیرلش اولدینی کتب توار یخنده مقیددر .

والحاصل استانبولک الک بیوک عالمی و ذوق و صفاجه الک اعلی دور و دمی ایدی . لکن نظام دولته خلل و طبع ملته کسل و یروب اول دورک خمارینی صکره کلنلر چکدیکندن اولوقنده بولنان اسلافه صکره کلان اخلافک عشق اولسون دیمکه یکده جانی ایستمز .

اول دور اثناسنده سفارته عجمه کیدوب کلش اولان دری افندیکنک افاده سنجه بعض عجم عقلاسی ایرانک حالی یماندر . واکرچه ایچمزده مدبر و کارگذار آدم لر وار ایسه ده میدان بوله میوب فنالر یوز بولدیغدن حال بویه کیدرسه ایکی سنه یه قدر دولت صفویه نك زوالی بی اشتباهدر دیرلر ایش . حالبوکه ایکی سنه یه دخی و ارمیوب افغانیان ظهور و غلبه ایدرک اصفهانی استیلا ایتلریله دولت صفویه نك مضمحل اولدینی خبر التمله مقدا دولت علیه تصرفنده بولنوبده صکره دن عجم النسه کچمش اولان بعض محالرک هنوز برصاحبی ظهور ایتدن ضبط اولنمی مناسب کوریلوب همدان و کنجه و روان و شروان و کورجستان کبی نیجه ایالات ضبط اولنمش ایسه ده وکلاده ایالات مزبورنه ک امر محافظه لرینه لازم کلان عسکر پرورلک صفقی اولمدیغدن مؤخرأ ایرانده نادر شاه ظهور ایدرک کرک طرف دولت علیه دن و کرک روسیه لو طرفدن ضبط اولنان یرلری استرداد ایتمکله بویولده اتلاف اولنمش اولان بونجه خزائن و عساکر بیهوده یره کیتدکن بشقه بوسفرلرله اناتولی دخی خراب اولدیغدن ابراهیم پاشا نادم وهرکس متالم اولدی .

و بوسفرلر ائناسنده روسيه طرفدن دخى تحمل اولماز تكليلار وقوعه
كلوب حتى بر دفعه روسيه يه اعلان حرب اوزرينه فاتحه اوقونمشيكن ينه
صلح طرفى ترجيح اولنه رق وخامتى صكره دن معلوم اولان نيجه مواد مكروهه
اوزرينه عقد معاهده اولنش وبو تقريبن ايله روسيه لولر دخى بحر خزر سواحله
يرلشمش ايدى . بعض مورخين بومصالحه ده ابراهيم پاشايه اعتراض ايدوب
اكر حرب اوزرينه ثبات ومدامت اولنيدى دولت عليه چه شانلو وفائده لو اولور
ايدى ديرلر . لكن اول دورك حال وطورينه نظر آ مصالحه پك اصابت اولمشر .
والا بيك يوز سكران ايكي سنه سى محاربه لرنده واقع اولان هزيمتلكر دها اولوقت
وقوعندن خوف اولنوردى . فى الواقع بوسفاهتلى ترك اولوبده صحيحاً وتمايه
حرب يولنه كيدلمش اولسه نه اعلى اما بروجيه مشروح اركان دولت قورى
دبدبه واحتشامه طالمش وسفها ميدان المش ودشمن ايسه كوندن كونه عسكرينه
نظام ويرمكده بولنش ايكن حرب ايتك بيوك خطا وخطر ايدى . بناءً عليه
ابراهيم پاشانك اولوقت صورت صلى اله آلمسيچون اعتراض ايتك حق وصواب
اوليوب اما بوقدر ذوق وسفاهته طالمسيچون هر نه دينلسه اعتراض بلا جوابدر .

بر طرفدن دخى نادر شاه تك طورميوب اوزرينه وارلق ايجاب حالدن بولنش
ايسه ده جزئى همتله دفع اولنه بيله جك بليه اوليوب اوزرينه بر حركت جسيمه
لازم كلش واركان دولت ايسه سرمست صهباي ذوق وصفا اولديغندن حركته
مجال قالمش ايدى . شويله كه برمنوال محرر افغانيان ظهور ايله اصفهاني استيلا
واخر شاهان صفويه اولان شاه حسين صفوى يي خلع ايتدكرنده بغداد واليسى
احمد پاشا طرفدن شاه حسين مطالبه اولتمغله افغانيلر شاه مشار اليهك باشنى
كسوب بغداده ارسال ايله صفويه خانداني سيوندرمشلر ايدى . لكن اصفهان
استيلاسنده شاه حسين اولادندن شاه طهماسب قزوين جانبنده بولنديغندن اول
طرفلرده تسلطن ايتديكي ائنده عسكريدن وافشار قيله سندن نادر على نام بهادر
ظهور ايله رفته رفته كسب نفوذ وقوت ايدوب شاه طهماسبك قيو جيلر
كتخدالغى خدمتمنده بولنه رق افغانيانه غلبه ايله اصفهانك استخلاصنه سبب
اولديغندن نزد شاهده كسب نفوذ ايدرك اعتماد الدوله يعنى وكيل مطلق اولوب
ايراني بتون بتون افغانيلردن تخليه ايتك اوزره افغان اوزرينه حركت ايتديكي
ائنده شاه طهماسب دخى روان سرعسكري اولان حكيم اوغلى على پاشا ايله
محاربه ده منهزم وبعبده همدان محراسنده دخى بغداد واليسى احمد پاشا ايله

مجاربه ایتدکده کذلک مغلوب و منهزم اولمغه صلحه طالب اولمرق کنجه و تفلیس و روان و شروان دولت علیه ده و همدان و کرمانشاهان طهماسب یدنده قالمق اوزره عقد مصالحه اولمشیدی . لکن نادر علی بوصاحی بکنمیه رک بوبهانه ایله شاه طهماسبی خلع ایله سکر آیلق عباس نامنده اوغلی تختیه اجلاس و چوق کچمکمزین اتی دخی خلع ایله خلعت شاهیی کنندی دوشنه الباس ایدوب بالجمله ممالک ایرانی قبضه تسخیرینه آلمش و ایالات مذکوره به بغته استیلا ایتدکن صکره چونکه صالح لقریدی اوزرینه اول طرفلرک امر محافظه سی ترک اولندیغندن حدود خاقانییه تعرض ایتمکه باشلامش ایدی . بناءً علیه بو کیفیت استانبولده دخی درلو مقالات و اراجیفه سبب اولدی . بو حالات مکدره بی کوروب بعض خیر خواهان دولت ابراهیم پاشانک اطوارینی جرح ایتمکه باشلادی . خلق ایسه بومقوله شیلری هضم ایده میوب ناحق یره جبهیی قبه ایده ککشلر ایکن بویله سر رشته لر اله کیردیکی حالد صوصمیه جقلری مقرر اولغین اسلاف وزرا عسکر تعلیمینه خواهشکر ایکن بو وزیر اویونچی ترتیب و تنظیمه دوشدی . و طرف سلطنتی دخی ذوق وصفایه آلسیدردی . و مراتب دولت و خصوصیه رتبه وزارت بزم رزومه اثبات لیاقت ایدنلره و یریه ککشیکن حلوا صحبتیه ضمیمه شان و شهرت ایتدیردی . و عجمدن بوقدر یرلر آلمشیکن ینه نادرشاهه ویردی و بونجه اهل اسلامی دشمن النده براقدی کچی محبویات و تفوهات ایله هر یرده خفی و جلی ابراهیم پاشانک فصلی سویلنور اولدی . ابراهیم پاشا دخی حل فنا اولدیغنی حس ایدرک نادر شاهک کوزینی قور قوتیق ایچون اسکداره اوتاغ هایون قور دیروب عجم اوزرینه کیدیه جک اوازه سی نشر اولندی . لکن کاه پادشاه عجم سفرینه تشریف ایده جک و کاه یالاکر صدر اعظم کیده جک دیو بر مدت وقت کچورلدکده بوتردد صورتلری عامه به یأس کلی و یروب بعض مفسد و بدخواه لر دخی آتش فتنه و فساد مروهه جناب استعداد اولدقلرندن (۱۱۴۳) سنه سی اوائلنده موکب هایون اسکداره ایکن استانبولده فتنه و فساد علونمکه باشلادی .

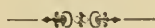
ابراهیم پاشانک بعض خیر خواهانی ظهور و قعه دن اول اخطار کیفیتیه ابتدار ایتشلر ایسه ده ابراهیم پاشا طاقی سرمست می اقبال اولوب حلویات مدهانه بی نقل مجلس ایتمکه معتاد اولدقلرندن بومقوله اخطارات خیر خواهانه دن تلخ کام اولورلردی . حتی قریب و قعه ده بریسی کتخدا بکه کیدوب اطوار عالم فنا کورینه یور افکار عمومیه بی تحویل ایده بیله جک بعض تدایره تثبیت ایتسه کر

دید که بوقتده بویه شیلر لسانه آلتور و خا طره کتور یلور می دیو تکدیر ایتشیدی . بوجهته هر کس بر طرفه چکیلوب اشقیا سوقاقرله دوشد که قولکره قوت دیرلر ایدی . و بعض اعظم ارکان دولت خلیجه مقدم خاکای شاهانه کیفیتی افاده ایتشلرایسهده ابراهیم پاشایه توجه شاهانه حددن افزون اولمق حسیله عزله ظفر یاب اوله مدقلرندن مکدر و محزون اولوب ناچار بر طرفه چکیله رک انلر دخی ظهور قضا و قدره منتظرلر ایدی . بناءً علیه فسادک اوکی اننه میوب کیتد که مشته اولغله واکر چه سنجاغ شریف دخی چیقارلمش ایسهده هر کس ابراهیم پاشانک حرکاتندن بوجه مشروح دلگیر بولندیغندن سنجاغ شریف الته خلق تجمع ایتماکله نهایت سلطان احمد خان حضرتلری ابراهیم پاشایی و بعض منتسبلرینی قتل ایله اشقیایه ویردکدن بشقه کندوسی دخی مشغله سلطتی ترک ایله سلطان محمود اول حضرتلرینی تخت عالی بخت عثمانیه اجلاس ایدوب دفع غائله شرو شور ایتکه مجبور اولدی والا سنجاغ شریف دکل بر شریفک پیراغی حقیقمغله اهالی بریکه رک اشقیانک حقندن کلندیکی بالاده ذکر اولنمشدر .

والخصل شاه طهماسب ایله عقد اولسان مصالحه مذکوره شاه طهماسبک زواله بادی اولدینی مثللو درس عادتده دخی بو وقوعاتک ظهورینه مؤدی اولدی . و سلطان محمود خان حضرتلرینک جالس تخت سلطنت اولسیله اورتالق سکونت بولمش ایسهده افراط دائماً تفریطی دعوت ایده کلدیکی امور مجربدن اولغین دور سابق احیا ایدن قوت که هیئت فسادک اجزاسی اولان اشقیان عبارتدر . انلر دخی حدی تجاوز ایله حرکات نامرضیه به تشبث ایتدکلرندن دولت علیه برمدت دخی انلرک دفع مضرترلرله اوغراشدی . حتی اشقیانک نصب کرده سی اولان استانبول قاضیسی کندویی بیامز بر دیوانه اولغله وقعه عقبنده ویردیکی اعلام بی مال اوزر کاغد خانه ده کی ریاض و قصور علیه خاک ایله یکسان قلنه رق انظار یار واغیارده بر بیوک رزالت کوسترلمشدر .

اول عصرده دولت علیه جه بریکی مدنیت یولنه کیدلمک و عساکر معلمه ترتیب ایدلمک افکاری ظهور ایتشیدی . لکن ایشک باشندن باشلانیموب قوروغندن طوتلمش و بنانک تملنه باقلمیوب سقفک نقشنه اوزنلمش یعنی فرنکستانده منتشر اولان فنون و صنایعک نشر و ترویجینه همت اولنق لازم کلورکن انهار مدنیتک کتوردیکی خس و خاشاک اسراف و سفاهته الدانلمش ایدی . اولوقت ایسه استانبول خلقی پک متصلب و متعصب اولدیغندن طبقه علیاده بولسان مأمورینک

بورفتارندن نفرت ایدرك هر درلو محدثاندن اوركمكه وطرز جدید اوزره
 یاپیلان اینیهی بیله کریه کورمكه باشلامش ایدی .
 الحاصل ابراهیم پاشانك ایام صدارتنده عصرک ایجاب ایلدیکی مدنیت یولنه کیدلمش
 وحتى صنعت طباعت دخی درسعادتده اوزمان تأسیس ایدلمش ایسه ده افکار
 عامه نك هضم ایده میه جکی مرتبه سفاقت یولی التزام ایدلمش اولدیغندن بر وجه
 بالا بر فتنه عظیمه ظهوریه استانبول هرچ مرج اولوب نوظهور بنالریله بر طاقم
 متعصینك ایادی غدر واعتسافیه هدم واحا ایدیله رك استانبولك اول دورده کی
 آثارندن یالکز صنعت طباعت قالب صکره لری برارالق اکا دخی سکتک کشیدی .
 زیرا اول وقعه اوزرینه بتون بتون بر قوری تعصب یولنه کیدیلوب دولتعلیه
 دخی زیرده بیان اولنه جفی وجهله ایران واوروپا سفرلریله مشغول اولدیغندن
 خیلی مدت اوله شیلره باقیله مامشدر . شمدی فن طباعتک زمان اختراعیله
 درسعادتده کیفیت تأسیسنی بیان ایده لم .

اِسْطِطْرَادْ

❦ صنعت طباعت حقنده در ❦

صناعت طبع وتمثیل ام مدنیت اطلاق اولمغه شایان ومخترعات بشریه نك انفع
 واعلاسی دینکه جسدان بر فن جلیل عظیم العیدلدر . وزمانزده اقوام اوروپا
 وامریقانك مشاهد اولان صنایع متنوعه وترقیات عظیمه لرینك اساسی بو اولدیغی
 جمله نك تسلیم کرده سیدر . بر کتابی ال یازوسیله استنساخ ایتک نیجه زمانلره
 ومصرفلره محتاج اولدیغندن بشقه مثلاً اسرع کتابك اوچ آیده بر نسخهنی انحق
 یازه بیله جکی بر کتابك بیک نسخهنی یکریمی کون ظرفنده تمیز وخطاسز اوله رق
 اکمال ایلدیکی جهته انتشار علوم نافعنه انحق بونکله حصول بولمشدر . وعلومك
 انتشاری نیجه نیجه شیلرک یکیدن کشفنه وملل واقوامك بر برینی طانیسنه والحاصل
 انسانك انسان اولسنه یعنی اکمال خصائص ومعارف انسانیه وایفای لوازم وطرائف
 مدنیه ایدرك مستعد اولدیغی کمال ودرجهسنی بولسنه سبب اولمشدر . ومقدملری
 دخی کسب تمدن ایتش اولان بعض ملتزده فنون ومعارف ایلرولمشیکن اثرلری
 منتشر اولدیغندن کندولرینك انقراضیه ایچلرنده دوران ایدن معارف ومعلومات
 دخی کآن لم یکن حکمنه کیرمشدر .

اما شمدی اشبو صنعت طبع و تمثیل ایله هر کتابك نسخ و فیره سی منتشر اولدیغندن هر کوشده هر فردن اوراق و آثار عیدیه بولمغله صنعت مذکوره معارفك بوندن صکره الی ماشاء الله بقاسنه امید قوی ویرمشدیر . صنعت مذکوره نك موجودی کیم اولدیغنده وابتدا قنئی شهرده ایجاد اولندیغنده مورخلر اختلاف ایتمشلردیر . هله ابتدا المانیاده (هس دارمشتاد) غران دوقه لغنك شهر لرندن (مایانس) نام بلده ده (کوتنبورق) ایله (فوست) نام کیمسه لرك بالا شتر اك انشا و کشاد ایتدکری طبعخانه ده میدانه چیقمش اولدینی محققدر . فقط کوتنبورق صنعت طبعی اولجه (ستراسبورق) نام بلده ده بولمش اولمسی ظن و تخمین اولندیغندن حالا بو ایکی مملکت بو صنعتك کندوده ایجاد اولمش اولمق ادعاسیله یکدیگره رقیب و معارض اولوب انحق ایکیسی دخی بونك اختراعنی کوتنبورقه اسناد ایدرك ایکی طرفدن الزان روایتلر دخی فن طبعك موجودی کوتنبورق اولدیغنده شبهه براقز .

چونکه کوتنبورغك فامیلیسی اصل زادکان کر وهنه ملحق اولدینی حالده بیک درتیوز سنه میلادیه سنده یعنی هجرت نبویه نك (۸۰۳) سنه سنده مایانسنده تولد ایلمش ایسه ده (۸۲۸) سنه هجریه سنده ستراسبورق شهرنده بولنوب هجرتك (۸۴۸) سنه سنه قدر اسمی ستراسبورق اهالیسنندن اولمق اوزره مقید و معدود بولمشدر . حتی سکر یوز قرق تاریخنده ستراسبورقه اندره دوریزن و سائر بعض کیمسه لر ایله بعض حرف و صنایع خفیه اوزینه عقد شرکت ایتش اولوب مرقوم اندره دوریزن فوت اولمغله قرنداشی ژورژ دوریزن بالورائه شرکت ماده سنه داخل اولمق ادعاسنه ابتدار ایلمش و (۸۴۳) سنه هجریه سنده لدی الترافع اندره نك شرکتسده اولان حقوقی برادری مرقوم ژورژه ویرلسك اوزره حکم و اعلام اولنش ایدی . اشته صنعت طبع دخی ذکر اولنان صنایع خفیه ده داخل اولمق اوزره ظن و تخمین اولندیغندن بو حالده صنعت مذکوره سکر یوز قرق تاریخ هجریسنده ستراسبورقه ایجاد اولنش اولمق لازم کلور . فقط ابتدا نه درلو یاپلمش و نصل باصلمش اولدیغنه دائر معلومات صحیحه بولنه مامشدر . ظن عمومی یه کوره کوتنبورق ابتدا آغاجدن مصنوع حروفات استعمال ایدرمش لکن طبع ایتدیکی کتابلره هیچ بروقته اسمنی وضع ایتدیکندن مورخلر بیننده پك چوق اختلافلر وقوعه کلشدر .

(۸۴۷) سنه سنده کوتنبورق مایانس شهرنده طبعخانه ایجادینه مبادرت و فوست ایله عقد شرکت ایلمش اولدینی محقق اولوب قرق ایکی سطر تسمیه اولنان و کیمک

باصدنی و نره ده باصدنی محرر اولیان انجیل شریف بو طبعخانه ده مطبوع اولدنی روایات عمومیه دندر . هله (۸۵۵) سنه سنده مشترک بولندقلرنده هیچ شبهه اولوب بریسی تحت اوزرنده حروفات حک ایله وایکنجیسی اوفق اوفق تحتلردن حروفات یاقق ایله و اوچنجیسی دوکمه حروفات ایله اولق اوزره اوچ نوع باصمه ایجاد ایتلدردر .

مرقوم فوست مایانسه متولد اولوب قویو بحیق صنعتیه مشغول اولهرق اصحاب ثروتدن اولسیله فن طبعک اصل موجدی اولان مرقوم کوتنبورغه بعض روایته کوره اچقه و بعض روایته کوره صنعت و مهارتجه خیل اعانه سی وقوعه کش اولوب انجق سکنز یوز التمشه بینلرنده منازعه ظهور ایدرک فسح شرکت ایلدکلرنده فوستک ویرمش اولدنی اچقه مقابل کوتنبورق شرکتده اولان حصه سنی اکاترک ایتکه مجبور اولدیغندن بعض ذواتک اعانه سیله دیگر برطبعخانه انشا ایدوب بعض کتابلر طبع ایلمش و (۸۷۳) تاریخنده مایانسه فوت اولمشردر . اما فوست برمنوال مشروح طبعخانه بی تماماً قبض ایلدکلن صکره پتروس شوفر ایله عقد شرکت ایدرک مذکور طبعخانه بی ایشلمکه باشلامشرو (۸۶۲) سنه هجریه سنده یعنی (۱۴۵۷) سنه عیسویه سی آغستوسنک (۱۴) تاریخیه زبوری حاوی اولوب یسوتیه تسمیه اولنان مجلدی باصمشاردر . تاریخلو اولهرق اک ابتدا باصیلان کتاب بودر . مرقوم شوفر دار مشناد کویلرندن (کرس هایم) نام کویده تولد ایدوب یازیحلق ایله اشتغال ایدرک (۸۵۳) سنه هجریه سنه قدر پارسده اقامت ایلمش وبعده مایانسه کلوب کوتنبورق ایله فوستک طبعخانه سنده استخدام اولمش و صکره فوستک شریکی و دامادی اولمشردر . چونکه شوفر غایت زکی و بولوشلی برآدم اولوب کوتنبورق ایله فوستک طبعخانه سنده حروفی تمغا کی یاپوبده طبع ایده کلشار ایکن شوفر اول تمغای قالب یاپوبده انکله حروف دوکمی ایجاد ایتمکه صنعت طبعی او اکل ایتش اولغین بوا ایجادندن فوست زیاده نمون و محظوظ اولهرق کندویه شریک و قزینی و یروب داماد ایلمشدر . و بویکی حروف ایله مذکور طبعخانه ده ابتدا (۸۶۴) تاریخنده دوراندی نام مؤلفک کتابی و (۶۵) ده قلمانندیسی نظاماتی و (۶۷) ده تاریخلو اولق اوزره ایلک دفعه اولهرق لاتینجه تورات شریفی طبع ایتلدردر . روایات مشروحه یه نظراً فن طبعک موجود اولی کوتنبورق و مکملی شوفر اولوب لکن بعض مورخلر دیرلرکه بو صنعتک مخترع و موجدی قلمنک شهرلرندن (هارلم) نام شهرلی (لوران قوستر) نام کیمسه اولوب انجق امریقا قطعه سنی کشف ایدن (قریستوف قولونب) نام سافر البحر یعنی سیاح ایکن اندن

صکره غلبه لقله اولطرفه سفر ایدن آمریقه نسبت اولندیغنی مثللو (لوران قوستر) ک دخی بووجهله نامی منسی اولهرق کوتنبورق ایله فوسته استاد اولنمشدر .

شویله که مرقوم لوران قوستر برکون طاغده کزر ایکن آغاج قبوقلرندن برطاقم حرف شکلری یابوب بونلرله بعض اشعار باصمش و صکره دامادایله برلکده چالیشهرق برنوع ثابت مرکب دخی ایجاد ایدوب برکتاب طبع ایلمشدر . بعده اشکال حروفی قورشوندن و صکره دهاطیانقلی اولق ایچون قلایدن یابوب وبرطاقم عمله تدارک ایدوب صنعت طبعی میدانله قویمش و فقط بونی عملهدن مکتوم طوتار ایش اشته فوست بوعمله عدادندن معدود بولندیغنی حالده بوسره اکاه اولمش ایسه ده کم اسرار اوزره یمین ایتدیرلش ایدی . لکن برکیجه استادی مرقوم لوران قوستر کلیساده ایکن فوست آلات طباعهینی الوب فرار وبرمدت (آمستردام) طرفلرنده ومحال سائرده کشت وکذار ونهایت (مایانس) شهرنده قرار ایدوب (۱۸۶۶) سنه هجریه سنده بلده مرقومهده برقاچ کتاب باصمشدر . مؤخرأ کوتنبورق وشوفر ایله عقد شرکت ایدرک (۱۸۵۵) سنه سنده بوضعتیه اشتغال ایتمشدر .

بوروايته نظراً فن طبک اصل موجدی لوران قوستر اولهرق کوتنبورق ایله فوست نشر واعلانیه خدمت ایتمشدر دیمک اولوب آنجق اسکی وقتلرده دخی بصمه جی قاللی کبی بعض آلات طبع استعمال اولنه کلشدر . ومهر حکمی دخی بوقیلدن اولهرق برصنعت قدیمه در . اما صنعت طباعت بودیمک اولیوب بلکه حروف مصنوعه بی تألیف وتحاییدن عبارت ایدوکنه ولوران قوسترک بولدیغنی بونلرک قغیسی قیلندن ایدوکی بیلمدیکنه مبنی فن طبک ایجاد یینه کوتنبورغه اسناد اولنق لازم کلور .

هرنه حال ایسه منافع فن طبک هرکسک نزدنده مسلم اولدقدن صکره بونی ابتدا چینلور ویاندرلس عربلری بولمش دیو بعض روایتلر چیقمش ایسه درجه نبوته وارممشدر .

واکرچه اخشابدن مصنوع اشکال حروف ایله بعض شیء طبع اولنق چینده وجابونده واقعا بیک التیوزسنه دنبرو عادت ایش و یونانیلر واسکی رومالیلر وقتلرنده دخی جاری ایش وایتالیاده ناپولی جوارنده (هرکو لانوم) نام خرابه زاده بووجهله مطبوع دعوت تذکره لری بولمش دیوبعضیلر صنعت طبع اوائلده دخی وارایش و تفصیلی معلومنز دکل ایسهده بتون بتون یکیدن ایجاد اولنش برصنعت اولماق لازم کلور دیمشدر ایسهده اوائلده اولان صنعت بروجه مشروح قالب وخاتم قیلندن اولهرق ترکیب وتحلیل حروفدن عبارت اولان فن طبک اصل موجد ومخترعی کوتنبورق اولق کرکدر .

الحاصل صنعت طباعت مایانسنده میدانه چیقوب منوال مشروح اوزره (۸۶۷) سنه سنه قدر بالا فاصله اجرا اولمشدر . تاریخ مذکورده مایانس شهرنده محاربه وقوعیه مملکت استیلا اولمغین طبعخانه لر خراب اولمش وطبع عملی برمدت معطل قاهره اندنصکره بلاد سائرده شیوع وانتشار بولمشدر .

بووقعه دن صکره فوست ایله شوهر ایکی سنه یه قدر کوچ حل ایله طبعخانه لرینی کشاد ایده بیلوب اندن صکره دخی ایکی سنه قدر بعض کتابلر طبع ایتمشدر (۸۷۱) تاریخده فوست پارسه کیدوب مطبوع تورات نسخه لری فروخت ایلدکده بو حریف سحر باز درو بو نسخه لرده سرخه معمول اولان رسم لری انسان قانیله یامیشدر دیو بر طاقم متعصبلر مرقومک حقنده افترا ایدرک حبسه القا ایتدیر مشلرایدی . اولوقت فرانسه قرالی بولنان اون برنجی لویی بو صنعتک ظهورینه مراق ایدوب سیرینی کشف ایتک شرطیله مرقومی حبسدن آزاد ایلمش ايسه ده چوق کچمکسزین همان سنه مرقومه ایچنده مرقوم فوست عات وبادن پارسده فوت اولمغه مایانسنده کی طبعخانه بتون بتون دامادی اولان مرقوم شوهره قالب خیل وقت اعمال ایتمشدر و (۹۰۸) تاریخه قدر طبع ایتمش اولدینی کتابلرده اسمی مطبوع اولوب (۹۰۹) سنه سنده طبعخانه مذکورده حکمه دائر باصلمش اولان برکتانده اوغلی اولان (ژان شوهر) اسمی کورلدیکندن تاریخ مرقومده وفات ایلمش اولسنه استدلال اولمشدر . مایانس وقعه سندن صکره صنعت مذکورده بروجه مشروح بلاد سائرده منتشر اوله رق ابتدا ایتالیاده وبعده فرانسه ده شایع اولمشدر . فقط فرانسه ده مدت قلیله طرفنده پک زیاده رواج بولمشدر . زیرا مشارالیه اون برنجی لویی اگرچه غایت تیز وغدار بر آدم ایدی . لکن صنعت مذکورده نك رواج وانتشارینه همت ایدوب شویله که مایانسنده اوچ کشی جلبله طبع کتبه مباشرت ایتدیرمشیدی . واکرچه صنعت طبعک انتشاریه ال یازوسنک رواجنه خلل کله رک خطاطلرک منافعه طوقه جنی ملاحظه سیله پارس خطاطلری کندو منافع مخصوصه لرینی نفع عامه اوزرینه ترجیح وتقذیم ایدوب اهالی بی تحریک وافساد ایتلرندن ناشی ینه بر طاقم متعصبلر تجمع ایدوب بو اوچ کشی بی دخی سحر بازلق ایله اتهام ایدرک صنعتلرینک منعیله کندولرینک تأدیب اولملرینی استدعا ایتدکدرنده مرقوم بصبه جیلرک اموالی مصادره اولمق اوزره پارلامنت طرفندن دخی بر اعلام ویرلش ايسه ده قرال مشارالیه بو صنعتی زیر جناح حفظ وحایه سنه اله رق مرقوملری بوورطه دن خلاص ایتدکدن بشقه انلره برطاقم امتیازات دخی ویرمش واندنصکره کلان اون ایکنجی لویی دخی بصبه جیلردن

بشق مجدلرینه و خدمه سائر لرینه بيله خيلى امتياز لر اعطا ايلمش ايدى . اندن
صكره فرانسه قرالى اولان برنجى فرانسوه دخى سافلر ينك و ير مش اولدقلىرى
امتيازاتى تصديق و بلكه تزديد ايتمكله صنعت مذ كوره زياده سيله ايلر و لمش ايسه ده
پارسه ده (صور بون) نام دارالفنون خواجه لر ينك شكائتلى اوزر ينه بوا امتيازات
تبديل و تغيير اولوب اولوقت (صانسور) يعنى باصيله جق كتابلىرى اول امره ده
كوزدن كچورمك اوزره مفتش تعيينى اسولدن اتخا اولمشدر .

صنعت مذ كوره اسپانياده دخى (۱۸۷۶) تاريخنده شايع اولوب روسيه ده اندن
يوز سنه صكره باشلانيله بيلمشد .

انكلتره ده دخى (۱۸۷۶) تاريخنده بريسى حروف مصنوعه يى كوتور مش ايسه ده
اعمال و اجراسنه اورانك حكام و ضابطانى مانع اولمشلدر . و صكره انكلتره
شهرلرندن (نورويق) نام شهرده بر طبعخانه انشاسنه تشبث اولمش ايسه ده
اهاليدن بر طاق قباده نلى حريفار طويلانوب بويله فائده سى يوق و ضررى چوق
بر نوع ايجاد صنعتك اجراسى تجويز اولنور مى ديو بويله عاميه نافع بر ماده خيريه نك
منعى استدعا ضمننده پارلامنته عرض حال تقديم ايتمشلر ايدى . لكن بوخلالده
صنعت مذ كوره هر طرفده ميدان الوب ايلروله مكده بولمش اولمسييله آزر آزر
هر طرفده شايع اولوب و صكره كنلر اثبات مهارت ايدرك حروفاته ظرافت
و نزاكت و يروب صنعت مذ كوره درجه كماله اير مش و خصوصيله بيك تاريخلرنده
فلمنكده باصيلان كتابلر يك زياده مقبول اصحاب معارف اولمشدر .

جاي عبرت و اختبار بورا سيدر كه عوام ناس صيان كجى كندى منفعتلر يى
تشخيص ايدمىوب دائماً ايجلرندن بر فرقه متمايزه نك اغراض و منافع شخصيه سنه
خدمت ايتدكلر يى بيلميه رك كندى عليه لر ينه حركت ايدمى كمش اولملىيله اشته
بو قيلدن اوله رق اشخاص معدوده دن عبارت اولان فرنك خطاطلر ينك تحريكاتيله
بر طاق خلق كندولر ينه منافع عظيمه يى موجب اوله جنى دركار اولان بويله بر صنعت
نافعه نك اجراسنى منع ايتمكه خيلى چالشمشلر ايسه ده بو عصر لرده عمران عالمه
اراده ازليه تعلق ايتمش اولديغندن كيمسه بونك ظهور ينه مانع اوله مامش و بونك
ظهوريله دخى معارف و معلومات منشور اوله رق بو مقوله اصحاب اغراضك
تحريكاتنده چندان تأثير قالماشدر .

ممالك شرقيه ده صنعت مذ كوره ابدا در سعادتده رغبت اولوب اتحقق بك چوق
سنه لر صكره مباشرت اولنه بيلمشد . و اكر چه علم و كمالك فضائلى حقتنده (هل
يستوى الذى يعلمون والذين لا يعلمون) و (اطلبوا العلم من المهد الى اللحد)
كجى بونجه آيات و احاديث و آثار اولديغنه نظراً بويله انتشار انوار علومه مدار

اولان وسائله سرعت تثبيت اولنقى فریضه ذمت ایسه ده وقت و حال اقتضاسیله
 واولوقتلر هنوز اوروپالور ایله اختلاط اولماق حسیله (من عرف لسان قوم
 امن من مکرهم) دقیقه سنه رعایت ایدیه میه رك و (اطلبوا العلم ولو كان بالصین)
 طریق سنه کیدیه میه رك بر منوال مشروح اوروپانك هر کوشه سنی اشعه معارف
 ایله روشنا ایدن بویه برسیاره نوظهورك ضیاسی اقطار شرقیه پك کچ واصل
 اولمشدر .

درسعادته کیفیت ظهوری بو وجهله درکه یکر می سکر چلی دیمکله معروف
 اولان محمد افندی سفارتله پارسه مأموریتده اوغلی سعید افندی که او وقتلر
 مکتوبی صدر عالی خلفاسندن اولوب مؤخرأ صدر اعظم اولان سعید پاشادر .
 پدریله برلکده بولنه رق طباعتك منافعی مشاهده ایلمش اولسیله درسعادته
 عودتده بعض اصحاب معارف وکمال ایله بونی مذاکره ایدوب هر بری ترویج
 ایتدکن بشقه اول وقت فنون ریاضیه ده ماهر اولان وانکروسی ابراهیم اغا
 دینلان مجارلو ابراهیم افندی که هنرمند و هزارفن وزکی و مقدم بر ذات اولوب
 کندوسنك خدمت و اقداماتنه مکافات اولمق اوزره درگاه عالی متفرقه لغیه طقسان
 طقوز اچمه تیار احسان بیورلغله ابراهیم متفرقه دیو معروف اولمشدر . فن
 طبعه دائرائیکله بحث آچلقدده کندویه اعانه اولندینی صورتده صنعت مذکوریه
 قوه دن فعله کتوره بیله جکنی افاده ایتمکله فن طبعك محسنانه دائر لایحه قافلو
 برساله قلمه الوب داماد ابراهیم پاشایه تقدیم ایله تفسیر و حدیث و فقه و کلام
 کتابلرندن ماعدلغت و تاریخ و طب و هیئت و سائر فنون حکمت کتابلرینك
 طبعنه رخصت استدعا ایتدکلرندنه چونکه مقدما بوضعتك درسعادته ایجاد
 تذکر اولمشیکن اجراسنه جسارت اولنه مامش ایدوکنسندن بوکره دخی اول
 امرده بویه نوظهور برصعتك اجراسنده ذهنلره تردد و خلجان کیش ایسه ده
 سعید افدینك اصرار و اقدامی و صدر صاحب نفوذك تصحب و التزامی حسیله
 (۱۱۳۹) سنه سی خاللنده شیخ الاسلام بولنان عبدالله افندی و سائر فضلالی
 عصر طرفلرندن رساله مذکوریه اوزرینه بلیغانه تقریضلر یازلدقدن بشقه عبدالله
 افندی صنعت مذکورنك اجراسنه برقطعه قنواى شریفه دخی ویرمش و بوجه
 استدعا تفسیر و حدیث و فقه و کلام کتابلرندن ماعداسنك طبعنه رخصتی حاوی
 سعید افندی ایله ابراهیم افندییه خطابا بالاسی خط شریف ایله موشح برقطعه
 فرمان عالی اصدار بیورلش ایدی .

بونك اوزرینه ارتق ابراهیم افدینك عزم و همتنه مانع و حائل اوله جق

بر محذور قالمیوب وسعید افندی دخی سرمایہ ایله اعانه ده تجویز قصور ایتیموب
بو ایکی ذات غیور ایکی سنه قدر بذلمقدور ایدرک بر طبعخانه تاسیس وآلات
وادوات لازمی اعمال و بی نظیر حروف قالبیری حک ایتدر مشر ایدی .

تصحیح کتب مطبوعه ایچون دخی سابقا استانبول قاضیسی اسحق افندی
وسلانیکنن معزول پیری زاده صاحب افندی و غلطه دن معزول یانیه لی اسعد
افندی وقاسم پاشا مولویخانه سی شیشینی موسی افندی مأمور اولوب ابتدا
(۱۱۴۱) سنه سنده طلبیه اک زیاده لزومی اولوبده اشتراسنده صقندی چکدکاری
لغت کتابلرندن واققولی لغتی ایکی جلد اولمق اوزره طبع اولنه رق هر نسخه سی
اوتوز بشر غروشه فروخت اولنمشدرکه عصر مزده کی اچقه حسابیه درت یوز
غروشه قریب ایدر . ذکر اولنان فرمان عالی و فتوای شریفه صورتلری
ورساله مذکوره اوزرینه یازیلان تقریضلر دخی کتاب مذکورک اولنه طبع
اولنمش اولدیغندن تفصیل مراد ایدنلر اورایه مراجعت ایتسونلر .

وینه سنه مرقومه ظرفنده اثنای تصحیحده دستکاهلر تعطیل اولماق اوزره
تحفه الکبار نام کتابک طبعنه مبادرت قلمشدر . بعده ابراهیم افندینک لاتین
لسانندن ترجمه ایلمش اولدینی افغان تاریخچی و (۱۱۴۲) تاریخنده تاریخ هند
غربی و نظمی زاده نک تیمور تاریخچی و سهینک تاریخ مصر قدیم وجدیدی
و (۴۳) تاریخنده نظمی زاده نک کلشن خلفاسی و بعده ابراهیم افندینک
نظام الامم و فیوضات مقناطیسیه نام کتابلری و کاتب چلینک جهاننامی
و تقویم التواریخ و تاریخ نعیا و تاریخ راشد و ذیل چلبی زاده و عمر افندینک
بوسنه غزواتنه دائر اولان تاریخچی و فرهنگ شعوری طبع اولنمشدر .

بولنلردن بشقه ابراهیم افندی فرانسز حروفی دخی حک ایتدیره رک فرانسزجه
ترکی صرف و بیوجک برقره دکر خریطه سی و برده بحر خزر خریطه سی طبع
ایدوب (۱۱۵۸) سنه سنده وفات ایتمکه خلیفه سی اولان قاضی ابراهیم افندی
یرینه کچهرک واققولی لغتی تکرار باصمش ودها بعض آثار وجوده کتورمش
ایسه ده حروف آشنمش اولدقدن بشقه سهو و خطالری دخی چوقدر .

اودخی وفات ایتدکده دولت علیه بعض مشاغل ملکیه ایله مشغول بولندیغندن
اعمالی بر بشقه سنه امر و تنبیه ایتمکه وقت اوله میوب صنعت مذکوره خیلی مدت
متروک و معطل قالمشدر . زیرده بیان اولنه جنی وجهله (۱۱۹۸) سنه سنده
طبعخانه تکرار احیا اولنوب برکره دخی صبحی و غری تاریخلری و اصول المعارف
فی ترتیب اردو و اعراب الکافیه و مارشال و بان نام ذاتک تالیفاتسندن فن لغ

وفن حرب رساله لريله تروكه نام مؤلفك تأليفاتندن اولان قوانین الملاحه ترجمه لری و اصول المعارف فی تصنیف سفائن دونما طبع و تمثیل اولمشدر . فقط طابع اول اولان ابراهیم متفرقه نك بصره لری کبی خطاسز و تمیز باصیله مامشدر .

بعده دور سلیمیده هر کونه مواد نافعنه نك ترویجینه رغبت اولندیقی صروده عبدالرحیم افندی نظارتیه یکیدن حروف دو کیلوب اسکدارده و خبره خانه ده دستکاهلر وضع اولنه رق قرق بش قدر کتب نافع طبع اولمشدر . ده صکره لری مجدداً طبعخانه لر کشاد اولنه رق در سعادتده صنعت مذکوره مشهودمز اولان درجه نی بولمشدر .

بروجه بالا ارباب تعصبه سر رشته اعتراض اولماق ایچون سعید افندی ایله ابراهیم متفرقه طرفدن تفسیر و حدیث و فقه و کلام کتابلرندن ماعداسی باصلمق استدعا اولنوب فتوای شریفه دخی انلرک استدعاسی اوزرینه تسطیر اولمش ایدو کندن خیلی مدت کتب شرعیه طبع اولنما مشدر . حالبوکه طباعده تعظیمی محل کورینان مزاوله و عملیات و ارایسه ده مجلدك موشته ایله اورشی و کتابلری جندرده صیقشی مطبعه نك مزاوله سندن زیاده تعظیمی محل ایکن علم اصول فقهده مسائل مسلمه دن اولان (الامور بمقاصدها) حکمنجه قرآن کریمک اوراقی پریشان و پراکنده اولدن وقایه ایچون تجلیدی جائز اولدیغی حالده کتب شرعیه نك تکشیری نیت خیریه سیله طبع اولنلرنده باس کورلیسه رك صکره لری نفعاً للطابه کتب شرعیه دخی طبع اولنه رق کافه قون اصحابی مستفید اولمشدر . بزینه صده کله م .

سلطان محمود خان اول حضرتلری غایت غیور برپادشاه ذیشان اولوب زماننده نیجه وقوعات جسیمه و فتوحات عظیمه ظهوره کلشدر . و شرق و غربه اردولر سوق ایدرک همت و غیرت فوق العاده سیله پك بیوک ایشلر حصول پذیر اولمشدر . شویله که نادر شاه ایله مقدم و مؤخر پك چوق محاربهر ایتمش و حتی شرق سرعسکری تعیین بیورمش اولدیغی طوبال عثمان پاشا نادر شاه ایله کرکوک صحراسنده طقوز ساعت قدر محاربه ایدوب نهایت غالب کلسکه نادر شاه منهزم و مجروح اوله رق فرار ایتدکدن صکره دیار ایرانك نیجه یرلری ویران قلمشیدی . و صکره لری دخی نادر شاه ایله بالدفعات محاربهر وقوعه کلوب کاه غالب و کاه مغلوب اولنه رق و نیجه مدت دخی نادر شاهک میدانه قویدیغی مذهب خامس منازعه سیله اوغراشیه رق نهایت سلطان مراد رابع حضرتلری زماننده قطع اولنش اولان حدود اوزره عقد مصالحه اولنش اولوب عقیب صلحه ده

نادر شاهك اقبالی رسیدۀ سرحد زوال اوله‌رق خانان ایران برر برر اطاعتدن روگردان اولمغه باشلايوب انجامكار چوق كچمكسزین كندی مقربینی كندوسنی قتل ایتملریله غائله‌سی بتون بتون برطرف اولمشیدی .

بویران محاربه‌لرنده بغداد والیسی بولنان احمد پاشانك دخی خدمات مبروره‌سی زیور صحائف توارینخدر .

(۱۱۴۸) سنه هجریه‌سنده دولتعلیه ایله اوستریا دولتی بیننده ینه محاربه ظهور ایتمدكه روسیه چاریچیه‌سی بولنان آنه دخی اوستریالو ایله اتفاق ایدرك مونیش نام جنرالك تحت قومانداسنده اوله‌رق دولت علیه علیه بر اردو سوق ایتمش ایدی . جنرال مونیش قدیم روم دولتی احیا ایده‌جکفی اعلان ایدوب روملر دخی بومله دوشمکله بغداد اهالیسی روسیه عسکرینی مملکتلرینه قبول ایدوب دولتعلیه‌نك مختل‌النظام اولان طوائف عسکریه‌سی ایسه معلم عسکره قارشو طورهمدیغندن جانب اسلامیانده انزام صورتلری کورلمش وجنرال مونیش بیانی طونه‌نی کچمك سوداسنه دوشمش ایدی . فقط سلطان محمود خان حضرتلری غایت مقدم برپادشاه اولدیغندن هنوز عروق واعصاب حیتملرینه خلل کلی کلامش اولان عثمانلورك غیرت وصلايت فوق‌العاده‌لرندن استفاده ایله اوستریا جانبنده مظفر اوله‌رق بلغرادلی استرداد ایلمشدر . اوصرده اسوجلونك روسیه علیه‌نه واقع اولان حرکات خصمانه‌سی اوزرینه فرانسه دولتی توسط ایلمکله (۱۱۵۲) سنه هجریه‌سنده عقده‌مصالحه ایدیله‌رك بلغراد دولت علیه‌ده قالمش وروسیه دولتی دخی پروت مصالحه‌سنده کرفتار اولدینی نك وعار مغلوبیتدن عاری اولمشدر .

بوسفرلرده حکیم زاده علی‌پاشا ایله عوض محمد پاشانك زیور حقیقه تحسین اوله‌جق خدمات مبرورملری وقوع بولمشدر . فقط بومحاربه‌لرده دخی تعلیمو عسکرک فائده‌سی کورلمش وسلطان محمود اول معلم عسکر ترتینه راغب اولمش ایسه‌ده دولتعلیه‌نك دوچار اولدینی مشکلات داخلیه ایجابجه موقع اجرایه قونیه‌میوب اندن صکره دخی تنظیم عسکر بجئی خیلی مدت دیلارده طولاشوب قالمشدر .

الحاصل سلطان محمودخان اول حضرتلرینك یکرمی بش‌سنه‌متد اولان زمان سلطنتده دولت علیه حیات‌تازه بولوب وقوعات جسمیه‌نك عهده‌سندن کمشدر . لکن دولتی ضعیف وقتنده وملت کسل وقور حالنده بولمش اولدیغندن اشبو وقوعات جسمیه زورینه اولمش ومجرد همت وغیرت شاهانه‌لریله حصول بولمش اولدینی توارینخه امعان نظر ایله معلوم اولور . حتی نادر شاهدن صکره برمدت دیار ایران صاحبسز کبی قالمغله اذربایجان اهالیسی استحما وعرض دخالت ایتمش

ایکن مساعده به جسارت اولنه مامش ایدی یوقسه دولت علیه نك هنكام ضعف وفتوری اولمسیدی ایرانك پك چوق یرلری ضمیمه ممالك محروسه اوله بیلوردی .
(۱۱۶۸) سنه هجریه سنه پادشاه مشار الیه حضرتلری عازم دار بقا اولوب برادری سلطان عثمان خان ثالث حضرتلری جلوس ایتدی . ویتش سنه سنه سنه مشهور راغب پاشا صدر اعظم اولدی . ویتش برده سلطان عثمان عازم دار بقا اولوب سلطان احمد ثالث اوغلی سلطان مصطفی خان ثالث جلوس ایتدکده راغب پاشایی صدارتده ابقا ایلدی .

راغب پاشا کرک شرق و کرک روم ایلی سفرلرنده بالذات بولنوب حقایق احواله کسب وقوف ایتش اولدیغندن اتی سنه تمتد اولان ایام صدارتده صاحی التزام ایله حربدن اجتناب ایتشدر . حتی سلطان مصطفی حضرتلری بالدفعات محاربه به ابتدار ایله اکر غرض ایتیه ادرنه قپوسندن تاروسبحقه قدرایکی کچلی التون دیزرم دیشیکن راغب پاشا مانع اولوب دولت علیه کز برغضفر حرب ووغادرکه وقوعات جسمه سابقه حسبله انظار اجنبیه ده غایت مهابة تدار . لکن شمديکی حالده شکسته اظفار اولوب حین محاربه ده بوراسی معلوم وآشکار اولدقده اعدا واقف اولوب صکره حال مشکل ودشوار اولور همان عسکره نظام ویرلسونده صکره بوداعیه لره دوشلسون دیدیکی منقولدر . وبوصورتده دولت علیه بیوک خدمت ایلش اولدینی بیك یوز سکسان ایکی سنه سنده آچیلان روسیه محاربه سنه معلوم اولمشدر . لکن نضاسه مذکور التونلری تنظیم عسکر ماده مهمه سنه صرف ایتدیرمکه موفق اوله مامشدر .

شانی زاده دیرکه بیك یوز تاریخندن صکره عقلا سفری استتقال ایدر اولدیلر . حتی راغب پاشا صدارتده دائماً محاربه دن اجتناب ایدردی (رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره) انتهى .

الحاصل اوزمان دولت علیه نك اصول ونظام قدیمنه خلل ومدت مدیده عسکرک متروکیتی وخلقک فراغ وآسایشه میل ایله سکوتی حسبله مات اسلامیه به وهن وکسل عارض اولش واعدایسه معلم عسکر ایجاد ایدرک وفنون حربیه بی ایلرولده رک قوت بولش اولدیغندن برغائله حرب وقوعنده حال مشکل وصعب اوله جغنی سلطان محمود اول سفرلرنده بادیه پیمای تجربه اولان عقلا بیلوب دائماً صاحی ترجیح ایدرلر . واکرچه بوصورتده دولت علیه جه تجدید اصول عسکریه اهم مهام ایدوکی درکار ایه ده هر نضاسه وقت وحال حسبله بوامر اهمه تثبث اولنه میوب بولدقلمی دولابی قیروب دوکمه یدرک اداره ایدوب کیدرلر ایدی .

بواشاده روسیه ده دخی نوبت حکومت ایکنجی قترینه کلوب مشارالیه ایسه روسیه دولتی خاندانندن اولیه رق دلی پترونک حفیدی اولان اوچنجی پترونک زوجہ سی ایکن انواع حیلہ و دسیسہ ایله زوجہ سنی خلع ایدوب یرینه ایمپراطوریچہ اولدقدن صکرہ تحصیل امنیت ایچون زوجہ سنی قتل ایتدرمش ایسده بو کیفیت روسیه ملتہ آغر کلوب اونو تدیریله بیله جک بر قباحث اولمدیغندن بعض وقوعات جسمیه نک عہدہ سندن کلہ رک قباحثی ستر ایتک داعیہ سنہ دشمش ودلی پترونک تصمیم ایدوبده فعلہ چیقارہ مدینگی نیاتی اجرایہ عزیمت برلہ له دیارینہ ودولتعلیہ ممالکنہ تعرض ایتمکی قوروش وابتدا لهستانہ عسکر ادخالیلہ له امورینہ مداخلیلہ باشلامش ایدی . واکرچه لهه دخول و مداخلہ سی عہد نامہ ہایونہ مغایر ودولتعلیہ حقدہ مضر اولدیغندن منعی لازم کلش ایسده دولتعلیہ نک بروچہ مشروح محاربه یہ وقتی اولیوب ابتدا تنظیم عسکرہ محتاج ایدی .

وقترینہ نک بوحر کتنہ ممانعت ایتک پولتیقہ و موازنہ دولیہ جہ بالجلہ اورویا دولتریہ فریضہ ذمت ایکن ہربری منفعت مخصوصہ لرینی محافظہ قیدیلہ برطرفہ چکیلوب یالکز فرانسه لو ایله قترینہ بینندہ برودت خفیہ اولدیغندن فرانسه لو انجامکارک وخامتنی اندیشہ ایدرک وروسیہ لوی محاربه ایله اشغالدن غیری برچارہ اولمدیغنی کورہ رک استانبولده مقیم ایاجیسی واسطہ سیلہ دولتعلیہ یی محاربه یہ تشویق ایتش واکرچه دولتعلیہ نک حرب ایله اشتغال ایدہ جک وقتی اولمدیغنی بیلور ایسده هیچ اولمازسہ برمدت روسیہ یی اشغال ایدر داعیہ سنہ دوشمش ایدی . استانبولده دخی راغب پاشانک وفاتندن صکرہ ارباب تماق ومدانہ فرصت بولہرق محاربه نک مغاسنی کتب لغتدن اوکرنوبده اسباب لازمہ ومقدمات مهمہ سندن بخبر اولنر میدان الہرق برحرب نابہنکامک وقوعنہ استعداد پیدا اولمش اولدینی حسیلہ روسیہ اوزرینہ اعلان حرب اولنق تذکر وتصمیم اولنمشیدی . فقط اولوقت مقام صدارتہ بولنان محسن زادہ محمد پاشا کنجلکنندہ روم ایلی طرفلرندہ طولاشمش وروسیہ عسکرینک کیفیت وکمیتہ تحصیل وقوف ایتش وسرحدلرک احوالی عیاناً کورمش اولدیغندن روسیہ محاربه سنہ مانع اولوب حدودمنر عساکردن ومہمات و ذخائر دن خالیدر . درحال اعلان حرب اولدینی حالہ اردوی ہایون اورالرہ وارنجہ چوق فالقلار ظہورندن خوف اولنور . باری برمدت امرار وقت اولنہرق حدودہ کرکی کبی استحکام ویریلوبده مهمات اردو اکمال اولندقدن صکرہ انشاء اللہ تعالی سنہ آتیہ ده اعلان حرب ایدرز دیمشیدی . لکن رجال وکباردن بعضیلر مجرد منافع ذاتیہ لرینی اجرایہ آلت اولمق اوزرہ

سلطان مصطفی خان ثالث حضر تلینی محاربه یه تشویق ایدرک و صدر اعظمی
جبن ورخاوتله متهم ایلیه رک عزل ایتدر دکن صکره بیک یوز سکسان ایکی
سنه سنده روسیه اوزرینه اعلان حرب ایتدیر دیلر و کندیلری فی الواقع نائل امل
اولدیلر . لکن جسم دولته بر بیوک یاره آچدیلر . واکرچه یروکوک کوتورمز
عسکرله روسیه اوزرینه حرکت اولمش ایسه ده نظامسز عسکر معلم ومنتظم
عسکره مقاومت ایدم دیکندن بشقه اردوی هایون هنوز ادرنه ده ایکن قحط
و غلا ظهور ایتمکه باشلیوب و طونه نک اوته طرفه کچلدکن صکره بتون بتون
اداره اولنمز اولوب اردوی هایونده ضعف و پریشانی صورتلری نمایان اولدی .
واکرچه اوته طرفدن قریمکرای خان روسیه ممالککی نهب و غارت ایتش و برو
طرفدن دخی عساکر اسلامیه دن برازی اوزی صوینی کچرک روسیه یی خلیجه
صیقدرمش و صکره سردار اکرم اردوسی دخی خوتین طرفه کله رک و طورله
اوزرینه جسر انشاسیله عسکر امرار ایدرک ایلرله مککه باشلامش ایدی . وحتی
بوحوادث پترسورغده ایراث هول ودهشت ایدرک آزالمشیدی که سبب اختلال
اوله یازدی . لکن قریمکرای خان وفات ایدوب خافی ایسه کوشکجه اولمغله
انک یرینی طوته مدیغندن و اوسنه موسمک غیری اوله رق نهرلر جوش و خروشه
کلوب عساکر اسلامیه یی بر قاق قسمه تفریق و مهماتی تلف ایتدیکندن روسیه لولر
بو حالدن استفاده ایدرک عساکر اسلامیه یی طونه یه طوغری برخیلی تعقیب
ایتشاردر . بناء علیه پروت سنه سنده روسیه لولر بالطه جی محمد پاشانک غفلتیه
صورت اضمحلالدن خلاص اولدقلری کبی بوکره دخی اوزی صوینک بویله
وقتسز تجاوز و ترقیسی قترینه یی تهلکه دن قورتاردی دیوبعض اوروپا مورخلری
تحریر ایتشدر . هله قریمکرایک وفاتندن روسیه لولر خیلی استفاده ایتشاردر .
بووجهله عساکر اسلامیه پریشان اولوب اندنصکره هر سنه ترتیب اولنان اردولر
بعضا مظهر غلبه اولدیلر ایسه ده انجامکار مغلوب و منهزم اوله کلدکارندن طونه نک
اوته طرفنده اولان بالمله بقاع و قلاع روسیه اله کچدی و بحر بالطقدن کلان
روسیه دونماسی اقدکر آطه لرینه کلی خسار ایتدی و سکسان بش تاریخنده قریم
دخی بتون بتون الدن کیتدی .

اردوی هایونک احوال و حرکاتنه وارکان دولتک بوبابده واقع اولان خطیئاته
دائر اوزمان لادری عنوانیه بر رساله یازلمشدر . مؤلفی کیم اولدینی معلوم
دکدر . فقط سیاق افاده سنه نظراً ارباب وقوفدن بر ذات اولدینی اکلاشیلور .
بورساله ده دیرکه از قدیم دولت علیه نک عصیت مقامنه قائم اولان اصحاب زعامت

و تیار و سائر علوفه خوار عسکری مقوله سنک حربه اقدام لری امر دیانتلرین حمایته مبنی یا خود کندولره مخصوص اولان عنایت پادشاهی بی تحصیله بذل اقتدار و یا تأدیبلرندن خوف واستعاره مبتنی اولوب بو حالده ایسه بر مقتضای دیانت جنکه مبادرت ایدن اقل قلیل اولوب زعامت و تیار و علوفه و سائر پادشاه دیر لکن دخی ایچه و شفاعت و یا خود بر محله خدمت ملابسهرلیه بلا کلفت هر کس تحصیل ایده کیکن جنک و حربه وسیله تزیاد خواهش اولور برشی قلمدیغندن نظام عسکره کلی خلل اطرق ایلمشدر . (انتهی)

بومحاربه به دائر اولان تفصیلات و انده وقوعبولان خطیئات بورساله ده و سائر تاریخلرده و خصوصیه رسمی احمد افندیکن خلاصه الاعتبار نام رساله سنده مسطور اولوب انحق قریم احواله دائر بعض سرگذشت نامه لرده فضله معلومات کورلدیکندن بومقامده تفصیلنه ابتدار اولنور .

شویله که روسیه لو تاتارلره سر بستلک وعد ایدرک اضلاله ابتدار ایدوب بر مددنبرو قریم خانلری دخی اکثریا قریم ایچنده اوتورمیه رق قوشانده اختیار مسکن ایلدکلرندن و طرف دولت علیه دن دخی اولطرفک احواله لایقیله نظارت اولنه مدیغندن روسیه جاسوسلری میدان بولوب ایستدکلری کبی قریم ایچنده فساد ایدرک قریمک رؤسا و میرزالرینی اضلال ایتشلر ایدی . بناءً علیه تاتارلر قریم سرعسکری بولسان سلحدار ابراهیم پاشایه ضمناً استتقال ایدوب اردوی هایون نقایچون ویره کلدکلری عربهلری ویرمکه و بزه عثمانلو عسکرینک لزومی یوق دیمکه باشلادیلر . چونکه تاتارلر روسیه ایله اولان مقاوله خفیه لرینی اظهار ایده مدکلرندن فقط اردوجه لازم کلان معاونتدن محاببت والدرندن کلدیکی قدر اردونک بوزلمسنه غیرت ایدرلردی . وارده معیتده بولسان تاتار عسکری دخی غوغا ایتیه رک معرکه ده ثابت قدم اولوبده غوغا ایدن یالکز عثمانلو عسکری اولوب انلر دخی اقل قلیل ایدی . بر طرفدن دخی مهمات اردو درجه کفایه ده اولیوب اولانی دخی دقتدار و نزل امینلرینک یولسز اداره لرندن ناشی ضایع و تلف اولوب کیتمکده ایدی . بناءً علیه قریم اردوسی هروجه له فنا حالده ایکن سرعسکر مشارالیه حضر تلری ینه غیرتی الدن برافزیدی . حتی سکسان درت سنه سنده روسیه لولر اورقلعه سنه هجوم ایتدکلرنده مشارالیه هزار زحمتله تدارک ایده بیلدیککی قدر عربلر ایله بر ایکی دفعه ده کوچ حال ایله اردوی هایونی اولطرفه نقل ایدرک غالب ومظفر

اولمشیدی . و بوجهتله تاتارلرینه دولت علیه طرفه میل ایتمکه باشلامشلا ایدی .
لکن برو طرفده اردوی هایونک بوزلمسی و بندر و سائر قلاعک روسیه الیه
چکمی کی اخبار مو حشه قریمه منتشر اولنجه تکرار تاتارلر روسیه طرفه میل
ایتدیلر .

بعض قریم مورخلری اول ائشاده قریم خانی قپلان کرای خان ثانی قریمه داخل
اولدقدن ممکن مرتبه تهیمه و تدارک اسباب حرب و قتاله سعی ایدوب حتی روسیه لویه
تابع قالموق طائفه سنی روسیه لودن تفریق ایله قوبان جانبنه اشرار ایلمک اوزره
قرار ویرمشیکن سکسان درت شعباننده عزلی ظهور ایتدی دیو تحریر ایتمشلا
ایسهده اولوقت مأموریتله قریم اردو سنده بولوبده قریملورک اسرارینه کسب
وقوف ایدن بعض ذواتک تحقیقات و تحریراتنه کوره ذکر اولنان اخبار مو حشه
اوزرینه ابتدا نوغای تاتاری روسیه یه تبعیت ایدوب مؤخرأ قریم خانی بولنان
قپلانکرای خان ثانی قریمه کلدکده سر عسکر پاشا ایله کورشدکدن صکره
بغچه سرایه کیدوب ارکان قریمی جمع ایله نوغایک کیفیتنی و قریم اهالیسنه دخی مال
و جانلرینی محافظه ایچون روسیه یه التجا ایتلرینک لزومنی افاده ایدرک درحال
بر محضر یازدیروب ابتدا کندی و صکره سائری تمهیر ایتمشلا ایدی . چوق
چکمکیزین خان مرقومک عزلی خبری کلکله ینه قریم ارکان و میرزالرینی جمع
ایدوب بزی عزل ایتمشلا کیده می یوخسه جواب ویردلمی دیدکده میرزالردخی
کیتمکر مناسبدر . زیرا روسیه ایله اولان معاهده مزدن اکثر قریم خلقنک خبری
یوقدر . خان جدید کلدکده شایدکه قریم اهالیسی ایکی فرقه اولور . عثمانلو
عسکری دخی اولطرفه اعانه ایدمکچکری جهته غالب کاورلر . و بز تهمت التنده
قالورز اما طبعیتله عثمانلو عسکری بوزولوبده فرار ایتدکری حالد بزمعذور
اولورز دیملریله خان مرقوم دخی کلان مباشرله برابر سفینه یه سوار اولوب
کیتمش و مؤخرأ یرینه خان نصب اولنان سلیمکرای خان ثالث قریمه کلش ایدی .
اشبو سنه سر عسکر مشار الیه کفدهده مشتانشین اولدی . لکن اچمه و مهماتجه
اردونک مضایقه سی کوندن کونه تزايد ایتمکه ایدی . و کفیه کیتمزدن اقدم
اور قلعه سنک محافظه سی ایچون براغیله جق مشتا عسکرینک تعینات ولوازمی
تدارک ایچون پرماغنده کی یوزکنه وارنجه کافه مجوهراتی رهن طریقیله میدانه
قویوبده عسکر مذکورک لوازمی اجمال ایتدکدن صکره قشلاغ ایچون کندوسی
کوچ حال ایله کفیه کیده بیامشیدی . و اگرچه مقدمجه برقچ دفعه درسعادته
کیفیتی افاده و اعلام ایدوب سکسان بش سنه سی ایچون کفایت مقداری خزینه

وذخيره ومهمات سائر استعدا ايلمش ايسه ده سنه مذكوره ده قريه مأمور اولان دونماتك ورودى تاخر ايدرك اول بهارك اوچ آيى مرور ايتدكن صكره كمش وكتوردىكي مهمات دخى درجه كفايه ده اولديغندن عسكر ايچنده اختلالر وكوندن كونه فناقلر ظهورينه سبب اولمش ايدى .

حتى ايتش سكر و ايتش طقوز سنه لرنده اخسخته اردوسندن باقى قالوب فاش قلعهنده محفوظ اولان معلوم المقدار ارپه ودقيق قريم اردوسنه حواله اولنديغنه وكفهدن كمى كوندريلوبوده قريمه جلب اولنسنه دائر سرعسكر مشار اليه برامر كمش اولوب حالوكه كفهدن سفينه ارسال اولنوبوده فاش قلعهنده ذخيره نقل اولنه بيلمسى ايكي آيه محتاج اولدقندن بشقه مقدمالچلدر واليسى كورجستان سفرينه مأمور اولدقده مذكور ارپه ودقيق اكا دخى حواله اولنش اولوب لكن برجه قالماش اولديغنى دها اولوقت والىء مشار اليه طرفندن عرض واعلام اولنش ومشار اليه قريم سرعسكرى ابراهيم پاشا اولوقت اناطولى اياتى واليسى بولمغله ذكر اولنان عرض واعلام انك واسطه سيلاه درسعاده كوندرلش ايتش . شمدى قريمه دخى وجودى يوق بويله برارپه ودقيق حواله اولنمسيلاه مأمورين اقلامك دخى اولوقت نه درجه لرده دقتسز ومسيب ايدكلرى معلوم اولور . بوخصوصى سرعسكر مشار اليه يانوب ياقيلهزق واردونك ادارهسى حقدده اظهار سوز وكداز ايدرك بعض خواصنه افاده ايتمشيدى . وبوندن بشقه كفه واليسى وقاعهء جديد ايله روباتى قلعيسى محافظى بولنان ابازه محمد پاشا دخى سرعسكرلكه طالب بولنق حسيلاه سرعسكر مشار اليه حسد ايدرك بينلرنده برودت اولديغندن هرقتدر كندوسنه سرعسكر مشار اليه طرفندن مذكور قلعهلرك محافظه سنه كيتمسي ايچون امر اولنش ايسه ده اچقه ومهمات يوق ديو مأموريتى افاده اظهار تقصير ايدردى .

بوئانده روسيه لونك اور قلعهنه كلدىكى خبريله سرعسكر مشار اليهك سريعاً يتشمسى خصوصنه دائر سايمكراى خاندن تحريرات كلوب انجق اردوى هايونك نقلهچون عربيه اولديغندن اوجاقلو وسائرى كيده ميز ديو جواب ويرمشار ايكن مشار اليه كندى قپوسى خلقى وبرمقدار سپاه ايله حركتة قرار ويروب برمحمده بولشمق اوزره خان مشار اليه جواب يازمش ودرحال وجه مشروح اوزره كفهدن چيقوب اور قلعهنه طوغرى حركت ايتش ايسه ده ميرزالر خان مشار اليهى الدادوب شويلهكه برايكى سنه دنبرو نام عثمانلو عسكرينك اوله بور بودفعه بارى باشلو باشمزه كيدوبده برنام آلهلم ديدكلرنده خان دخى صافدل

وقومك خدعه سندن غافل اولمغه نام اولق سوداسيله سرعسكر مشار اليه
بكله ميهرك طوغرىدن طوغرى به اور قلعه سنه كندكده برطرفدن خلق آنى
استقباله چقمش ايكن ديكر طرفدن تاتارلر قلعه قپوشنى آچوب روسيه عسكرى
الچرويه المربيه خان قلعه به كيرمدن فراره مجبور اولدى . وقلعه ده كى عسكرك
اكثرى دخى شهيد اولوب قريمك كليدى مثابه سنده اولان اور قلعه سى روسيه اله
كردى . اندن صكره سائر قلعه لره دخى مسلط اولوب قريم ايچنه پريشانلق
دوشدى . وسليم كراى خان قريمده دخى طوره ميوب برسفينه راكباً درسعاده
عازم اولدى . اولوقت روسيه لولر بعض اهالىء قريمك انتخابيله صاحب كراى
خان ثانى قريم خانى نصب ايتدرديلر . بصورتله صاحبكراى خان وكالة مسند
حكومه كچدكده برادري شاهينكراى سلطانى قالغاي نصب ايلدى .

سرعسكر پاشا ينه اظهار غيرت وشجاعت ايدوب روسيه لولره طيانش ايسه ده
قالغاي سلطان اولان موسى اليه شاهينكراى برخيلى تاتار عسكريله كلوب روسيه ايله
اولان معاهده لرني اعلان ايله اردوى هايونك چكلمسنى وچكلمديكى حالده
اردويني يغما ايدجكلرينى بيان ايتمكله عساكر دخى علنا قايقلره بنوب فراره
باشديلر . كفه واليسى محمد پاشا دخى كندويه موافق هوا بولتجه باد بانكشاي
فرار اولدى . وسرعسكر مشار اليه كندى اتباعيله قانجه اوغراشوب نهايت
قيد اسره گرفتار اوله رق پترسبورغه كيتدى .

تاتارلر دخى شروط عديده اوزره روسيه ايله معاهده ايدوب انجق بعض ماده لر
قريمده هنوز تسويه اولنه ميوب شاهينكراى سلطان برادري طرفندن مرخص
اوله رق الى التمش ميرزا وتاتارلر ايله بوماده لرى تسويه ايتك اوزره پترسبورغه
كيتديكندن دولت روسيه طرفندن اكر دولت عايه ايله صالح اولنور ايسه قريم
اهاليسى ينه روسيه به تابع اوله لر ديو بر سند يايلوب مرقوملره تمهير ايتلرى
تكليف اولندقده شاهينكراى اكر چه تمهير ايتديسه ده سائر ميرزالر بو حالك
وخامت مالى انديشه ايدرك تمهير ايتيوب وشاهينكرايدن آيريلوب شاهينكرايى
پترسبورغده ترك ايله قريمه كله رك واقع حالى بيان ايتدكلرنده قريم اهاليسى
فرقه فرقه اولوب طاغله چككديلر . وعسكر جعنه مباشرت ايتديلر . لكن
روسيله هر طرفنى ضبط ايتمش اولديغندن چاره ياب اوله ماملربه هنگام مصالحه به
قدر حال بويه كشمكشده قالدى . بو ائشاده شاهينكراى دخى قريمه طوغرى
چيقوب كلبسه ده قريمه كيرمكدن خوف ايدوب وحتى قرنداشى صاحبكراى ايله دخى
كوريشه ميوب هنگام صاحبه قدر بالطوه نام قلعه ده مكث ايتمكه مجبور اولدى .

اشته قريم بو وجهله روسيه اننه كچه رك وسائر محللري دخى تاريخلرده مسطور اولديغى اوزره روسيه لو استيلا ايدرك طونهك اوته طرفى بتون بتون روسيه اننه كيردكن صكره سكسان التى سنه سى اواخرنده ومحسن زادهك ايكنجى صدارتنده روسيه لو صالح استدعاسنده بولديغندن واردوى هايون اركاني دخى مصالحه دن بشقه چاره اولديغى كوردكلرندن طرفينك قرارى وجهله بكرشده عقد مجلس مكالمه اولنه رق مرخص عبدالرزاق باهر افندى معرفتيله بر عهد نامه تنظيم اولنوب بر صورتى درسعاده ارسال اولمشيدى . لكن عهد نامه مذكوره تاتارك سربستلى وكرش ويكى قلعهك روسيه لولر يندنه قالمسى وروسيه تجار سفائنك آق دكزده وقره دكزده كزمسييله سربست تجارت ماده لرى مندرج اوله رق بولر روسيه لو طرفندن اساس صالح اتخاذ اولنش وخصوصيله سربست تاتار ماده سى روسيه لونك اقصاى آمالى اولان بر كيفيت بولنش اولوب حتى بونى قازانمق ايچون قايرونك هدميله اكتفا وبلكه دولت عليه رد وابقا ايتك وقريمده سكه وخطبهك ينه دولت عليه نامه اولمنه ودولت عليه قريمدن بتون بتون قطع علاقه ايتماك اوزره يكي قلعه ايله طمان بيننده واقع اطه ده برقلعه بنا ايتمنه رضا ويرمك والى بيك كيسه اچقه تضمين ادا ايدركن اندن دخى كچمك كى صور تسهيله كوسترمش ايدى .

اردوى هايون اركاني وقت وحاله نظرا بومصالحه به بالاتفاق روى رضا كوسترمشلا ايكن استانبولده بولنوب اردوى هايونك حالندن بيخبر اولان رجال وكبار سربست قريم وسيرسفان ماده لرينه راضى اولمقلرندن تكرار محاربه يي اعاده ايتدرديلر . وفي الواقع روسيه لونك سربست تاتار ماده سنده بودرجه لرده اصرارى لهستانده ياپديغى كى بو وسيله ايله قريم ايچنه دخى قتته وفساد القا ايدرك ايلروده قريم ديارينى دخى قزان واژدرهان اياالتلرى كى ضبط واستيلا ايتك مقصدندن عبارت اولديغنده شبهه اوليوب اكر اردوى هايونده بر پارچه حر كته وهيچ اولمازسه طونهك برو طرفى حفظ وحراسته مجال اولسه اول ائنده روسيه دولتك دخى امور داخليله سنجه بعض غائله لرى ظهور ايتديكندن بومعااهده مضره التندن خلاص بولمق ممكن ايدى .

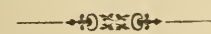
چونكه روسيه عساكرى هر تقدر بوآنه قدر مظهر غلبه اولمشلا ايسه ده سفرلر سبيله روسيه لو دخى مضايقه ماليه به دوچار اوله رق برطاق مظالم وتعدياته ابتدار ايتديكندن ونقصان بولان نقراتى يرينه قويمق ايچون پيدر بى اهالينك اولادى عسكر يازديغندن روسيه خاقى قترينه دن دلكير اولمش وممالكنك اكترى

خرابیه یوز طوتمش ایدی . واستعانه نقدیه ضمننده انکلتزه تجارینه کوندن
کونه زیاده مساعدات کوستردیکندن بودخی داخلا کندویه باشلوجه زیانی
موجب اولمشیدی . وقزان طرفلرنده تاتارلردن بعضیلری اطاعتدن خروج ایله
اول حوالینک خرابیه سبب اولدقدن بشقه مؤخرأ برطاقی عساکر وفیره جمع
ایدرک روسیه لو ایله مقابله و محاربهیه ابتدار ایتشلر ایدی .

بناء علیه قترینه دخی دولت علیه ایله مصالحه یی استعجاله مجبوره اولدی . لکن
سکسان سکر سنه سنده روسیه عساکری طونه نک برو طرفه کذار ایله اردوی
هایونی شنیده محاصره ایتدکلرندن واردوی هایون ایچنه انواع شقاق و نفاق
کیردیکندن ناچار صاحبه رضا و یریلوب مکالمه مأمورلری دخی تعجیل ایدرک
وهر نصل اولورسه اولسون برصورت بولسون دیهرک بوقدر عساکر ومهمات
اتلاف اولدقدن صکره ینسه بکرشده قرارگیر اولان موادی مع زیاده قبول ایله
قینارجه مصالحه سی کبی بر معاهده مضره عقدینه مجبوریت حاصل اولدی .

اسبق قریم خانی دولتکرای خان رابع ایله جانیکلی حاجی علی پاشا سکسان یدی
سنه سنده قریمک استخلاصنه مأمور اولغله طمان جانبسه کیدوب نوغای قبائلنی
واقوام چراکسه یی جلب ایله اشبو سکسان سکر سنه سنده قریمه کذار ومباشرت
کارزار ایتدکلرنده قریم اهالیسی دخی بالاتفاق اعدادن انتقام المغه قیام ایتلریله
اثر غلبه طرف اسلامیانده رونما اولغله باشلامشیکن اشبو قینارجه معاهده سنده
اقلم قریم سربسیت اوزره قالمق مشروط اولدیغدن ناچار مشار الیهما دخی
مشتاشین اولمق اوزره کفه قلعه سنه عودت ایلمشلردر .

بوسفرک دولت علیه ایراث ایلدیکی خساراتک تعدادی قابل دکدر . حتی ممالک
عثمانیه ده آت قسمنه اندن صکره انقراض کلش اولدیغی مرویدر .

فَذْلِكُهُ

شجره دولتعلیه یی ابتدا عثمان شاه غازی حضرت تلی اکوب اخلافنک آب وتاب
همتلیله پرورشیاپ اوله رق قانونی سلطان سامان خان حضرت تلرینک زماننده
حد کاله ایرمش و صکره کاه خزان اختلال وانکسار وکاه بهار انتظام واقندار
کوروب انجماکار بعض عوارضه دوچار اوله رق بر فنا حاله کیرمش ایکن سلطان

محمود خان ثانی حضرت تلی چیره دستی سطوت خاقانیلریله شجره حکومتیه
مسلط اولان عوارض مکدره وحشرات مضره بی رفع وبعض فروع یابسه
وفاحشه بی قطع ایدرک دولتی اسباب مضره دن تبرئه وتخلیه ایتدکن صکره انک
خیرالخانی اولوب سایه طوباوایه عدالتنده مظه نشین امن وامان اولدیغمز ودور
خلافتی موسم بهار ازمان سائر بیادیکمز سلطان عبدالمجید خان حضرت تلی
تردستی تداییر حکیمانه لریله تربیسه وتخلیه ایلیه رک شجره سلطنت سنییه ازر نو
حیات و طراوت ویرمشد .

فصل خامس

قوانین دولتیله نک نه وجهه خلل پذیر اولدیغنه دائردر

دقیقه سنجان اخبار اسلافه خفی اولدینی اوزره دولتیله قانونی سلطان سلیمان
خان حضرت تلی نک زمان سلطنته کلنجه ساده و طور بدوئه قریب بر حالد
اولوب توسیع ممالک وتأسيس اصول وقواعد ایله اشتغال وافراد ملتک چوغنی
عسکر لکله اشتغال ایتدیکنه مبنی کرک طرف سلطنتده کرک خلق ایچنده
آرایش واحتشامه وسفاهت فساد انجامه برکونه میل ورغبت حاصل اولماش
ایدی . سلطان سلیمان زماننده ایسه آز وقت ظرفنده برچوق ممالک دها ضمیمه
ملک عثمانی اوله رق دولتک سرحد کماله وصولی ومملکتده فوق العاده ثروت
وسامان حصولی بالطبع تبدل طوری اقتضا ایلدی . بو دخی طبیعت دهرک
الجا آندن اولدینی جهته نیچون اولدی حال بدوئده قالمش اولسه دها اعلی
اولماز میدی دینلمک امور ضرور به دن اولان احکام زمانیه بی انکار دیمک اولور .
زیرا هر جمعیت بشریه بالمجبوریه بو کو پریدن یکمش وحکم زمانی درک وتقدير
ایتمیه رک احوال طبیعییه قارشو طور ووده طور قدیمه عناد واصرار ایدن اقوام
دریای عدمه دوشمشد . شوقدرکه دولته کوره الک بیوک خطر ومهالهک وبدن
هیئت مجتمعه ملتیهک عظیم علت مهلهک برطور دن طور دیگره نقلی هنکامنده اولوب
برخسته لکک ایولکه تحولی زماننده زیاد سیله دقت واهتمام اولماز ایسه علتک
نکسیله ذاتا ضعیف اولان وجودی بتون بتون برباد ایتسی مجرب اولدینی مثالو
دولتک دخی تبدیل اطوارده معتاد اولدینی حال سابقیه دخوله مجبور بولدینی

طور جدید میانہ سی حکیمانہ ومدققانہ توفیق اولئندی و دفعۂ تغیر اصول ایله
 طور سابقک اواخری اولمسندن ناشی طبعاً ضعف اوزره بولنان جسم دولته بردن
 بره تزلزل ویرلدیکی حالده سلامت مستحیل وبونک عکسی صورتندہ که خارجدہ
 مثالی سیل سریع الجریانک مجراسی موانعدن خالی اولماز ایسه اطرافنی باصوب
 خراب ایلمسیدر . اقتضای تبدلات زمانیه قارشو طور و بدہ تحول ایتماکه سعی
 ایتمک عینیلہ بوقیلدن اولوب اوافکارده بولنان ارباب حکومتک روضه دولتی بازده سیلاب
 اضمحلال ایتمش اوله جقلری وارسته قید برهان ودیلدر . حاصلی تعیردن مصون
 اولمق خاصه نوامیس الهیه اولوب قوانین بشریه حکم زمان ایله متغیر اولمقله ایکوز
 سنه اول پک مکمل وخیرلو عد اولنان برقانون و اصول اولوقدنبرو مزاج قومده
 واحوال عالمده حادث اولان تغیرات جهتیله برایشه یاراماز درجهیه کلمک امرطبیعی
 اولدیغندن وکلای دولت ایچون اصل لازم اوله جق تقلبات واقعہنی مطالعه
 واحتیاجات حاضره دولتی وزمانک احکامنی تدقیق ومحاکمہ ایله ادارهنی اکا اویدیرمق
 ونظامات موجزده نی پیش نظر دقیقه دانیلرنده اولان احواله تطبیق ایلمک
 قضیه لیدر . وبومطلبه وصول طریققرینک بری وبلکه اک کسیدیرمسی بنده سی
 اولدقلری دولت قوانین قدیمه واطوار سابقه سی ایله تقلبات عارضہنی بیلمک
 اولدیغندن واکرچه سلطنت سنیه نک اصول ونظامات سالفه سی کتب توارینجده
 مندرج واشبو تاریخمزده تکراری بعض مرتبه صدودن خارج ایسهده بونلرک
 بروجه آتی خلاصه وجهله درجی ونظامات مذکورده وقت بوقت عارض اولان
 فساداتک سبیلرینی تصریح همکار آکھان اخلافه عاجزانه برخدمت وهمده بروجه
 آتی تاریخمزده موضوع بحث اوله جق نظامات جدیدہ نک ایجاباتی تفهمه مدار
 سهولت عد اولمشدر .

هر دولتک وظائف اساسیه سی ایکی فریضه یه منقسم اولوب بری داخل مملکتده
 عدل و داد ایله احقاق حقوق عباد مسئله سی ودیکری سرحداتک تعرض اجانبدن
 محافظه سی ماده سی اوله رق هر دولتک شان و اقبال وشهرت ورونق واجلال
 وعظمتی بووظیفه لک حسن ایفاسنه سی واقدام وهمتی مرتبه سنجه اولدیغندن
 دولت علیه ده فی الاصل بو فریضه لک ایفاسنه کمال اهمیت ایله اهتم اولنوردی .
 شویله که بین الناس عدل ایله حکمه مأمور اولان علما طریق دولتی علیه ده
 غایت مضبوط ومنتظم اولدقدن بشقه اسلاف سلاطین آل عثمان خلعت خلافتهم
 الی آخر الزمان حضراتی بوباده پک زیاده اعتنا ایدرک اول زمانک اقتضاسنجه
 بالذات دیوان یرینه حاضر اولوب مصالح مملکت وامور دین ودولت ایله تقیدتام

بیور یرلردی حتی یاوز سلطان سلیم خان حضرتلرینک اسکی دیوانخانه ده بالذات دیوان ایلدیکی زیور صحایف توارینحدر .

وایالتلرک اداره سنه مأمور اولان بکالر بکیرلر نیجه زمان سنجاق بکالکی ایتمیش وکرم و سرد روزکاری کورمیش امکدار ذاتلر و سنجاق بکالری خیر خواه دین و دولت ایشکدار و مجرب الاطوار کیمسه لر اولدقلری حالده جرم و کناهلری اولمقجه عزل اولغیوب مدت مدیده منصبلرنده پایدار اوله رق قوت و قدرتلری برکمال اولغله ایام حضرده اعمار بلاد و ترفیه عباد خصوصلرینه حصر نظر و هنکام سفرده مکمل عسکرلری و جبهولوری ایله عزم سفر ایدرلردی .

اول و قتلر اوروپا دولتلرلرنده موظف و دائماً حاضر و آماده عساکر اولیوب لدی الاقتضا اطرافدن عسکر جلب و جمع ایده کلمش لر ایکن موکب هایونه مخصوص اولمق اوزره دولتعلیه نک قیو قولی نامیله علوفه خوار و دائماً حاضر و امر و فرمانه منتظر مرتب او جقلری وار ایدی که بونلرک پیاده لری یکچیری اورطه لری و سواریلری الی بلوک یعنی ابنای سپاهیان و ساحدار و غربای یمین و غربای یسار و علونجیان یمین و علونجیان یسار او جقلری خلقدیر . .

یکچیریلر دائماً قشله لرلرنده اقامت و تعلم و استحصال فنون حربیه یه مواظبت ایله سفر هایون و قوعنده همان هر اورطه قرغانی و نفراتی اله رق کمال خواهش ایله غزایه کیدرلر و ضابطلرینه انقیاد و اطاعتلری برکمال اوله رق اثنای راهده رعایایه ادنی مرتبه تعدیدن اجتناب ایدرلر ایدی .

بومنوال اوزره موقع محاربه یه وصوللرنده چونکه بونلر بازار کارزاره جان الوب جان و یرمک خیاسیله بونجه وقت قشله لرلرنده انتظار اوزره بولمیش و کوچکله کنبر و فداییلک افکاری اوزرینه تربیه اولمیش جنکه غایت حریص و خواهشکر بر طائفه اولملریله مهالک و مخاطراتدن اصلاً تحاشی ایتیمه رک دشمن قارشوسنده ککوکس کروب طور دقلرندن غلبه و ظفر کندولرینه همپا و همسر ایدی .

وجهلر سی بیکار اولوب فقط عمل مانده اولدقلرلرنده تقاعد علوفه سی احسان اولغله اولوقت تاهل ایدرلردی . وایام حضرده یکچیری او جانغی ایچون یدی سنهنده برکره قیو اولوب یعنی دفتر اچیلوب نقدر نقصان ظهور ایلر ایسه عجمی اوغلانلری قشلالرندن اولمقدار نفرات یکچیری یازیلوردی .

جبه جی و طوپچی او جقلرینک نظاملری دخی بومنوال اوزره ایدی . عجمی اوغلانلری دیوشیرمه چو جقلرندن عبارت ایدی که کوچک ایکن آلتوب لسان ترکی

تعلیم و آیین اسلام اوزره تربیه اولنه رق برخیلی وقت قشله لرنده اقامتله تمام مرتبه قال اولدقدنصرکه اندرون هایون اغالغنه شایان اولنلری اندرون هایونه آنتوب و سائر اوجاقلره تصحیح اولنوب بوصورتله جمله سی تربیه کوررلردی . و دیوشیرمه مطلقا ارناود و بوشناق و بلغار وارمنی ملتلرینه مخصوص اولوب غیر طائفه دن و شهر چوجقلرندن اولمازدی . فقط یکچیرلرک اوغلاری عجمی قشلا لرینه المنق جائز اوله رق انلر دخی سائر دیوشیرمه لر ایله برلکده تربیه اولندقدن صکره نظامی وجهله اوجاقلره چیقارلر ایدی . سالف الذکر سواری اوجاقلری ایچون دخی کذلک یدی سنه ده برکره دفتر آچیله رق نقدر نقصانلری ظهور ایلر ایسه اندرون هایون اغالرینک اسکیلرندن و یکچیری وجهه جی و طوبخجی طائفه لرینک یارارلنی ظهوره کیش اولنلرندن اولمقدار آدم تحریر اولنوردی .

بناء علی ذلک بقوقولی دینلان اوجقلر خاقلی علی العموم ملل مرقومه دیوشیرمه لر ایله اوجاق زاده لردن عبارت و صنوف اهالیدن خارج برهیئت اوله رق جمله سی کوچک کدنبرو کرکی کبی تربیه کورد کدنصرکه یولیه اوجاقلره چیقمش و سایه سنده نشو و نما بولدقلری دولت علیه اوغیرینه جان و باش فدا ایتمک کندولرینه طبیعت ثانیه اولمش منتخب و مضبوط عساکر اولوب ایچلریه خارجدن بر فردک دخولی ممکن دکل ایدی .

اشبو اوجاقلر خاقلی ساضت سنیه نک عساکر موظفه سی واردوی هایونک اجزای اصلیه سی اولوب دولت علیه نک الک جسیم قوه عسکریه سی ارباب تیمار و زعامت ایدی که انلردن ایکوز بیکه قریب سواری چیقاردی و انلر مکمل و منتظم اولدقلری وقت اکثر یا قوقولنه دخی حاجت برانلر و بونلر هپ پادشاه بنده سی اولملریه داخل مملکتنده عاصی و باغی ظهورینه مانع اولدقلرندن بشقه یالکیز روم ایلی ایالتنک ارباب تیمار و زعامتی بر دولته جواب و یرر ایدی . زیرا و قتیله یالکیز روم ایلی ایالتنده بادفتر اون ایکی بیک قلیچ اولوب هر قلیچه متصرف اولان تیمارلو هر اوج بیک اچیه ایچون برر تام السلاح جبهه لوسیله سفره اشمک قانون اولدیغندن ایالت مرقومه نک ارباب تیمار و زعامتی قانون اوزره جبهه لولریه قرق بیک قدر اولور ایکن بعض اوجاق زاده لر حسب الله قانوندن فضله اوله رق اوتوز و قرق و الیشر جبهه لولریه سفر ایتدکلرندن ایالت مرقومه عسکری یتمش سکستان بیکه بالغ اولوردی . اناطولی ایالتنده دخی بادفتریدی بیک قلیچ و قانون اوزره جبهه لوسیله اون یدی بیک نفر و قانوندن فضله اولان جبهه لوسیله اوتوز بیکدن زیاده و دیار بکر ایله کردستان و سائر ایالتلرک عسکری دخی بوقیاس اوزره ایدی و اوجیک اچیه دن یکریمی بیک

اچیه قدر تیمار واندن یوقاروسی زعامت اولوب تر قیلری دخی مجرد محاربه ده اثبات لیاقته موقوف اوله رق ار باب تیماردن جنسکرده تمام مرتبه یارارانلی ظاهر اولنلره اون اچیه ده بر اچیه ترقی احسان اولنور . فقط سفر هایونده حددن افزون بهادرلق و یارارلق ایدنلر زعامته مستحق اولورلردی . وسنجا بکلری بونلرک موقع حربده قومانده ضابطلری و بکلر بکیلر باشوغلری مقامنده اولوب امور نظامیه لرینه الای بکلر مأمور ایدی که هپ توجیهات انلرک عرضلری اوزرینه یورر و محلولاتی بکلر بکیلر مستحقینه توجیه ایدوب فقط تذکره لری در سعادتیه تقدیم ایله برات اولنور ایدی . و طوغریدن طوغری یه در سعادتدن بر فرده نه تیمار ویریلوردی و نه ترقی احسان اولنوردی و تیمار و زعامت بر فرده ار په لق و باشمقلق اولمزدی . وزعما اصحاب تیمارک بیوکلری دیمک اولوب زعامتک قدر و اعتباری نه درجه ده اولدیفی بوندن معلوم اولور که اوانلده درگاه عالی قویمی باشیلری سنجا بکلکنه و بکلر بکیلکه مستحق و روز کار دیده و کاراز موده خیر خواه و صادق ذاتلر اولدقلری حالده ار په قلری اون طقوز بیک طقوز یوز طقسان طقوز اچیه اولوب زعامت درجه سنه و ارامق ایچون اندن زیاده اولماز . و خاصکی قادینلره باشمقلق نامیله معاش تخصیصی لازم کلدکده خواص هایون قریه لرندن ینه اولمقداره قدر اچیه تعیین اولنه رق کذلک یکرمی بیک اچیه ابلاغ اولتماز ایدی . و ار باب تیمار و زعامت اباعن جد پادشاه دیرلکنه متصرف هپ کشتی زاده و معلوم و مجرب ذاتلر اوله رق نوعما اشراف ملت مقامنده بر طبقه متمایزه اولوب خارجدن بر فرده تیمار و زعامت توجیهی کلیاً ممنوع اولمغله ایچلرینه بیکانه دخولی ممکن اولدیفندن بر منوال سابق کثیر العدد اولدقلری کبی غایت مضبوط و کزیده و دولت و ملت نه دیمک اولدیفنی طنانور بر طائفه اولدقلری حالده هر بری کندو سنجانگی داخلنده بولمغله لدی الاقتضا جمله سی چند روز ظرفنده حاضر و آماده اولورلردی .

وروم ایلی طرفنده قرق بیک یورکان و مسلمان و اناطولی ایالتنده اوتوز بیک یایا اولوب سفر روم ایلیده واقع اولورسه یورکان و مسلمانن بش التی بیک نفر و اناطولی جانبنده واقع اولورسه یایالردن اوج درت بیک نفر سفر هایوننه مأمور اوله رق بونلر متریس و طوپ خدمتلرین ایفا و اورمان کسوب یول آچق کبی ایشلری ادا ایتلریله ار باب تیمار و زعامت اللرینه قازمه و کورک المق کبی بیانگی ایشلردن وارسته اولملریله مجرد جنکه حصر مساعی ایدرلردی .

بونلردن بشقه روم ایلی جانبنده یکرمی بیک دفترلو اقینچی اولوب سفر هایون وقوعنده اقینچی بکلری اقینچی و کوکلو اولمق اوزره قرق الی بیک قدر سبکبار

سواری ایله دشمن ممالکنه دخول و هجوم ایتملیله بازار کار زار دائماً درون ممالک اعداده قوریلوب سرحدات اسلامیة سالم قالور واعدانک بویله مشغولیتی حالتده اردوی هایون دخی ایریشهرك نتیجه حربی قرانور ایدی واولوقتر تاتار طائفه سنه اصلا احتیاج یوغیدی .

ذکر اولان صنوف عسکریه هپ قوه سیاره اوله رق بونلردن بشقه قلاع خاقانیه نك محافظه سنه مأمور یرلو و موظف مستحفظ عساکری اولوب انلر دخی مأمور اولدقلری قلاع و بقاعك محافظه سنه بذل جان ایدر بهادر وفدای یکتلر اولملریله حدود و ثغورك امنیتی کالده او زمان دولت علیه نك قوه بحریه سی دخی بو وجهله مکمل و پک منتظم حالده ایدی .

بونلردن بشقه مواقع مخصوصه ده بشلو نامنده برصنف عسکر دخی وار ایدی ولدی الاقتضایومیه ایله دخی عسکر تدارك واستعمال اولنوردی .

مونه قوقولی فن حربیه دائر اولان مشهور کتابنده دیرکه عساكر عثمانیه علوفه یه یا خود تیمار وزعامته متصرفلردر . فقط وقت حاجتده لوند و صاریجه و سبکان نامنده پیاده و سواری عسکر یازارلر . بونلرک اسامیلری اولیوب بزم طورمن اوزره خدمات سفریده بولندقه اجرت یومیه الورلر . عثمانلو سواریلرندن بشاویان که آنلو محافظه جیلردن برنوع عسکردر . دیار انکروسده هو ساری نامنه اولان سوارى بواعتبارده در . مادامکه عثمانلودن متصل خوف و اندیشه اوزره یز بر عسکره محتاجز که دائماً حاضر و آماده بولنه . وینه مذکور کتابنده مونه قوقولی دولتیله نك قوت و اقتدارینی وصف و تعریف مقامنده دیرکه دولت عثمانیه ذی نأس و ذی قدرت بر سلطنت قاهره اولوب جری و جنججوی و سیروسفره مألوف عساكر بیشمارى دائماً حاضر و آماده در . سفر مرادایتدکه عزیمت و حرکتی شیوع و انتشارندن مقدم عساكر انجم شماری صوب مرامه شتاب ایله دار الحربه واصل و داخل اوله کلسدر . تاریخ میلاد عیسانک بیک التیوز الخمش سنه سی اثناسنده سفینه لره مانده اوکوزلرین قوشوب نهر طونه ایله بلغراده و اوسکه و بودیمه چکیدر دکلری سفائن و نقل ایتدکلری ذخائر و مهمات حد تعریفدن بیرونلر . ودأب عثمانیان بودرکه صورتا کوستر دکلری تدارك و عزیمتک خلافتی ایشلیه کلسدر . ونیت و مقصدلرین کتم و اخفایچون تدارکده و حرکت و عزیمتده صور عدیده و اشکال مختلفه ارائه و اظهار ایده کلسلردر . نیجه سنه لر و ندیک سفرینه مداومت صورتن کوستر و ب ناکاه اردل قرالی راقوچی

اوزرینه سفر ایتدیلر . و بر مدت ظاهرده بلطه اوزرینه تدارك كوروب علی الغلة
 کرید اوزرینه هجوم ایتدیلر . وقتیه تدارك كورمك رومالیرك دأب قدیمی اولوب
 عثمانلور دخی ابتدای ظهورلرندن برو انلرك اثرینه اقتفا ایده كلشاردر . عثمانلو
 اردولرنده بلدار و نجار و صناع و بنا و اصناف عملهك كثرتی تعجب اولنه جق
 مرتبهده در . قلاوز و جاسوسلری چوقدر . طوبلزی و مهماتلری غایت کثیر
 اولدیغندن اثنای سفرده اطرافدن بر نیجه عمله و عونہ دخی جمع و احضار ایدرلر .
 استادلری و باخصوص طوبخیلری اکثریا اوروپا فرارلرندن تبدیل دین ایله مسلمان
 اوللردر . ملل سائرہك طاقت كتوره مدکاری کوچ و مشکل ایشلر عثمانلویه
 قولای کلور . متریسلری غایت متین و مستحکمر . و متریسلری یورتمکده
 سرعتلری شایان استغرابدر . عثمانلویه قارشو ایاق قورشوندن وال تیوردن كرك
 دیمشلر . ضرب مثدر . انتھی .

اشته بونك ایچون اولوقلر ممالك محروسه آزاده ظلم و تعدی و حدود و ثغور اسلامیه
 مصون تخطیات اعادی اولمغه سفر و حضرده اهالی نائل نعمت آسایش و حضور
 و ممالك کوندن کونه آبادان و معمور اولمقده و دولت دائماً قوت و وسعت بولمقده
 ایدی . خصوصیه قانونی سلطان سلیمان حاضر تلرینك عصرنده دولتک قوه بریه
 و بحریه سی پك زیاده اولمغه صیت سطوت و سلطنتی جهانہ ولوله و یرمشیدی . انجق
 دولتک کمالی انك و قتنده اولدینی کی اکثر اسباب اختلالی دخی اولوقت تکبونه
 باشلامشدر . فقط قوت و قدرتی کالنده اولدیغندن و مواد قانونیهك اختلالی اکثریا
 صورت معقوله ده استئالر ایله باشلا یوب بالتدریج بتون بتون مختل و مشوش
 اوله کلدیکندن ابتدالری حس اولمییوب بر مدت صکره آثار ردیه سی ظهوره
 کلشدر .

شویه که سلطان سلیمان عصرنده دولتک شوکت و عظمتی کاله کله رك بر مقتضای
 عز و ناز سلطنت بالطبع اعین بندکندن بعض مرتبه احتیاجه میل و رغبت ایله بالذات
 دیوان هایونه حاضر اولمخی ترك ایدوب انجق و رای قفسدن امور دیوانیه به القای
 سمع ایتدیکی وبالذات اردوی هایون ایله عزم کارزار و ایام حضرده بعضا ادرنه
 و یانبولی شکارگاهلرنده کشت و کذار ایدرك هر مظلوم بی واسطه عرض حال
 ایده بیلدیکی جهتله نیجه احواله مطلع اولوب امور مملکته تقیدی ایسه بر کمال
 اولدیغندن زماننده ممالك معمور و آبادان و اهالی مستظل سایه امن و امان ایدی .
 فی الاصل وزرا ایچنده لیاقت و کفایتجه وایه دار رجحان و مزیت و ذاتاً و زماناً
 صاحب حیثیت اولنلر صدر اعظم اولوب وزارت دخی نیجه زمان سنجاق بکلکی

و بکبر بکلیک ایتدکن صکره نهایت انا طولی وبعده روم ایلی بکبر بکیسی اوله رق روزکاره تجربه سی سبقت ایتش و کرم و سر دجهانی کوره رک احوال عالمه کرکی کبی کسب و قوف ایلش ذواته توجیه ایدیلور . و بالجله مناصبک توجیهاتنده جائزه و رشوت النیوب هر حالده اهلیت و استحقاق کوزه دیلور ایکن سلطان سلیمان خان حضر تلی قاعده قدیمه یه منافی اوله رق خاص او طه باشی ابراهیم اغای دفعه مقام صدارته کتوردی .

و اگر چه پادشاه مشار الیه حضر تلی بالذات مصالح دولتک رؤیتنه نصب نفس اهتام ایدرک و کلاسی آلت ملاحظه قیلندن اولمسیله هر کیم وزیر اعظم اولسه آسیاب دولتک اداره سنه خلل کلیه جکی درکار اولدیغندن مصالحک کمال سهولت ایله دلخواه عالیسی اوزره جریانی ایچون بویه پرورده دست تربیتی اولان برذاتی صدارته کتورمسی کندو زماننده محل مصلحت اولمدیسه ده بو وجهله اخلاقه سوء مثال کوسترمش اولدیغندن صکره کانلر دخی ذانا سودکاری بنده مخصوصلرین وزیر ایتمکه باشلایوب بومقوله لر ایسه کنجاک و تجربه سزلک عالمده نائل اولدقلری توجه و التفات پادشاهی یه مغرور اوله رق احوال عالمه و قوفلری اولمدینی کبی ار باب و قوفدن سؤاله دخی تنزل ایتدیقلری جهتله همان رأی خود سرانه ایله ایش کوریلوب قانون و قاعده یه رعایت و (ان تودوا الامانات الی اهلها) امر شریفه توفیق حرکت اولنماز و ایش ارتق ذاتیاته انتقال ایله حقیقه مصلحت کورمک مقصد صحیحی دوشونلمز اولدیغندن دولتک نظام و انتظامی مختل و قوقی ضعفه مبدل اولغه باشلادی . ازجهه سلطان سلیم ثانی ابتدای جلوسنده یکچیری اغاسنی قبودان دریانصب ایدوب اودخی احوال مجردن بی خبر اولمغه زبرده بیان اولنه جفی و جهله اینه بختی لیاننده دونمای هایونی یاقش و اشته اولوقت قوه بحریه دولت علیه تنزله یوز طوتمش ایدی .

و برده تیارلر احباب حیثیت و ناموسدن اولان و ملازملک ایله خدمتی سبق ایدن مستحقینه توجیه اولنه کاورکن سلطان سلیمان قانونی عصرنده چاشنیکر باشیلقدن بکبر بکلیک ایله چیقان خسرو پاشا رشوت ایله تیار ویرمک کبی برسیشه احداث ایدب صکره لری بونک پک چوق مضر تلی کورلمشدر .

مونه قوقولی سالف الذکر کتابنده دولت علیه سردار اگر ملرینک حربده هنر و مهارتلرین و تصرف و تنفید احکام و اعمالده شوق و خواهش و سرعترلرین الحق هزار تحسین و آفرینه شایاندر دیو مدح و ثنا ایتدکن صکره بونک سببی دخی بو وجهله بیان ایتمشدرکه دولت عثمانیه و زراسی امور عظامه استعداد و لیاقت اکتسایچون ده اایام صباوتلرنده خدمات حربیه ده استخدام اولنوب بناء علیه

مهام امور ایله الفت ایدرك تحصیل ملکات و تدریج و ثانی ایله قطع مراتب ایدر لر .
و ممالك فسیحه المسالك عثمانیه ده مملکتدن مملکت ته نقل ایله و یاسفردن سفره سیر و سیاحت
ایله وقت شبا بلرندن شیخو ختلرینه و ارنجه استعمال آلات و اسلحه و تنفیذ و اجرای
حکم و حکومت ایله تفنن ایدرك کمالاته و اصل اولور لر . و لکن خفی اولمیه که
بوزمانده نیجه بدعتلر ظهور یله میان عثمانیسانده دخی فنون حربیه نک تمشق
و ادمانی نظامنه خلل و هنر و معرفتک رواجنه فتور و کسل کلوب شان و شهرت
سرداری و سپهسالاری نقیصه پذیر اولمشدر . زیرا پادشاه سرایی رجالندن بر
نیجه لر چراغ و در حال سردار و سپهسالار نصب و تعیین ایله معظمات اموردن
اولان امر خطیر حرب کیند و سنک کردن اقتدارینه تحمیل اولنور دیو تحریر
ایلمشدر .

و فی الاصل پادشاه ایله وزیر اعظم لری اراسنه کمنه کیره من و ایشلرینه اندرون
و بیرون خلقتدن فرد آفریده مداخله ایده من ایکن سلطان مراد ثالث عصرنده
ندما و مقرین پادشاهی مصالح دولته مداخله ایله صدر اعظم لره نیجه نامعقول
ایشلرک اجرایی تکلیف و قبول ایتمدک لری تقدیر جه جمله سی بالاتفاق حضور
هایونده فرصت دوشور و ب درلو افترالر ایله سلسله غضب پادشاهی بی تحریک
ایدرك کیمن قتل و کیمن نفی ایستدیرر اولدقلرندن ناشی برخیل و قتلر صدر
اعظم لره بالضروره اندرون خلقتنه متابعت و هوالرینه موافقت ایتمکه مجبور اولملر یله
انلر دخی بی محابا همراهوره مداخله ایدر . و ایستدک لری بی اجرا ایستدیرر
اولدیلر .

طقوز یوز تاریخنده شهزاده سلطان محمدک ختان جمعیتی اولوب برایکی ماه متمد
اولمغه اطراف و اکنافدن بیشمار خلق تجمع ایتش بولند یغندن ختام سورده
بو قدر اجلافک نمونیتلری التزام و جمله سی یکیکچریلک ایستدکارنده طرف
سلطنتدن مراملرینه مساعده و اجرایی یکیکچری اغایی فرهاد اغایه اراده
بیوریلوب حالبوکه بر منوال سابق یکیکچری نفقاتی اصول و نظامی و جهله عجمی
اوغلانلری قشله لرندن المنق قانون اولمغه فرهاد اغا اوجاق ضابطانی ایله
لدی المشاوره بوصورنده اوجانمزه بیکانه دخول ایله اوجاقده جاری اولان
قانون و قاعده الدن کیدر . دولت علیه یه بونک عظیم ضرری واردر دیو قبول
ایتمک اوزره بالاتحاد قرار ویرمشلر ایسه ده عاقبت اندیش اولمیان بعض ندما
و مقرین الحاح و اصرار ایله تکرار اراده سنیه اصدار ایستدکارنده فرهاد اغا
عزائی اختیار ایتش و خلقی یوسف اغا چراغی نامیله طوائف مزبور ه بی یکیکچری

اوجاغنه ادخال ايدرك بر تخم فساد اكوب كيتمشدر كه صكره كنلر دخى بويه
 برر بدعت احداث ايدوب درلو نام وتاويلات ايله بر طاقم منشا ومشرى ومسلك
 ومذهبي نامعلوم اشخاصى دولتيه نك كندو دست تربيه سيله عجمى قشله لرى
 فدانلغده يتشديرديكى يكيچريلر ايچنه ادخال ايدرك دولتك بويه بر منتظم ومعتا
 اوجاغنه انجبر ديكملر درر . زيرا اوجاغك قانونى بر كره رخنه پذير اوليچق بر
 دخى او كى الله ميوب فى الاصل پادشاه علوفه سنه متصرف اولنلر وكلا ووزرا
 وسائر مأمورينك دائره لرندة مستخدم اولق محال ويكيچريلر على العموم
 قشله لرندة ساكن اولق شرط اوله رق خارجه در بر فردك بولمى ويپر و عمل
 مانده اولمديقه تقاعد لرى كلياً ممنوع ايكن اذن صكره يكيچرى علوفه لرى خدمه يه
 اعطا اولمغه وكنج وتوانا يكيترلر متقاعد اولمغه ورفه رفته بوفالقلر تزايد ايدرك
 يكيچرى اغالرى واوجاق ضابطانى وقلمى كتابى نفرات اساميلرى و ترقيلارى
 ديلكارينه بيع وفرخت و چراغاق وايراد ناميله بخش واعطا ايتكه ونهايت
 يكيچرى اساميلرى مقاطعه واسهام كى النوب صالتمغه باشلامغه اكتريسى اندرون
 ويرون رجلي وعلما دائره لرينه واتباع وخدمتكار گروهنه كچوب وبونلر
 قبولى اسامى تعبير اولنوب قشله متوابع لرى بونلر مواجبى براز نقصان ويرمكى
 اعتياد ايله مأكلى ايتدكارى جهتله يكيچرى اساميسى كوندن كونه تزايد ايتكده
 اولدينى حالده سرفه سوق اولنه جق نفر لرى تناقص ايدرك نهايت يكيچرى
 قشله لرندة باش اسكى ويير اقدار نامنه بر قاچ عمل مانده در بدرلر ايله قره قوللقتجى
 واشجى مقوله سى بعضى بچاره لردن بشقه كسنه قالموب يكيچرى اساميسى ايسه
 اولكيدن چندقات زياده اوله رق مواجبلرينه خزينه دولت تحمل ايتمز اولمشيكن
 اخراج مواجب وقتنده كوچ حال ايله تدارك اولنه بيلان مبالغه كليه ي سرفه
 كيتمز وقوللق بلكه مز ودولتك برايشنه ياراماز اصناف وتجار واتباع وخدمتكار
 گروهندن برر تقريبله تقاعد اساميسنه دسترس اولنلر اخذ ايدر اولدقلرندن
 سفر ايچون شويله طورسون قوللق بكلمت ايچون لازم اولان نفرات اكثريا
 قشله لر طرفندن اجرت ايله طوتيلوردى . حالوكه استانبولده بونجه اصناف
 واسافندن بشقه طشره لرده نيجه يوز بيك كشى برر اورته دن دم اورده رق
 يكيچريلك ادعا سنده اولدقلرندن تخصيصات عسكريه ي مأكلى ايدنمش اولان بر
 طاقم اوجاق قوقونوسلرى بر فتنه قوپاروق مراد ايتسلر سوزى اياغه دوشوروب
 ونجه اسافلى يكيچرى ناميله قزغانلر باشنه اوشوروب برهيئت عصيانيه تشكيل
 ايده بيلورلردى . وفى الاصل يكيچريلر غايت مطيع وفرمانبر بر عسكرو اوله رق

قرق بر قیل ایله یدیلور تعبیری حتلرنده جاری اولوب شاید که ایچلرندن
 اوجاغک قانون وارکانه مخالف حرکت ایدری اولورسه اوجاقلوسی حمایه
 ایتدکدن بشقه کندولری دعواجی اوله رق درحال تأدیب و سیاست اولور
 ایکن قانون و نظاملرینک بروجه مشروح اختلالندن صکره اله آووجه صیغمر
 برکروه اشقیاء اورطه لری متهم و جانیلره ملجأ و مأوی اوله رق مصالح ملکیه نیک
 و بدینی فرق و تمیز ایتمکسزین بزومادهنی ایستیمز دیرک دین و دولته نافع نیجه تدایرک
 کیرو قالمسسه و خروج علی السلطان ایتک کی نیجه فضا حتلره علت اولوب عصر
 بعصر کیتدکجه حال اختلال و اغتشاشلری دخی تزیاید ایلدیکندن یوزلرندن دولت
 علیه نیک کوردیکی فالقلرک مقدار و بیانی حوصله تحریره صیغمر . الحاصل عصیان
 و شقاوت ایچون یولداش یوقی دینلسه هرکوشه دن یکچیری نامیله بیشار اشقیاء
 ظهور ایدوب انحق انلرک یکچیر یلکلری هپ قید تأدیب و سیاستدن ازاده
 و نکالیفدن معاف اوله رق سربست ولا ابالی کز مک ایچون اولوب یوخسه حرب
 و جهادی اصلا وظیفه ایدنمش اولدقنرندن سفر ایچون عسکر بولماز اولوب
 و سفر همایون و قوعیله یکچیری طلب اولدقدده استانبولدن اورطه نامیله قزغان
 و چور باجی و او طه باشی و اشجی و چند نفر قره قولقهجی و یکرمیشر اوتوزر
 مقداری طومته نفر چیقوب سؤال اولنسه نفرا تمز اناطولی و روم ایلی جانبلرندن
 کلور دیو جواب ویرلر و انلر ایسه هر قضانک سرداری معیتله کلک لازم ایکن
 سردارلر بشر اونر آدم ایله چیقه رق قصور بر مقداری سردنکچدی بیراغیله
 کلوب انحق انلر دخی هر بیراق یوز یکرمیشر نفر اولملو ایکن اوتوزر قرق و نهایت
 اللیشر التشر ارغاد مقوله سیله کجککاری یرلرده غصب اموال و هتک ناموس
 ایدرک اردویه کلدکلرنده دخی ثبات ایتیموب همان بر طرفدن فراره باشلارلر .
 و بقیه سی دخی میدان حربده بر طوب اتلدینی کی اردوده بولدقربی یغما ایدرک
 فرار ایدوب اورطه لر چور باجیلری و چند نفر ضابطلری ایله قالور . و اوجاقلر
 مواجی نامیله خزینة دولندن چیقان بوقدر بیک کیسه اچقه شوکا بوکا ماکل
 اولدیغندن نفرا تکه کیرن جزئیات مقوله سی اولمغین لدی الاقضا ضابطلرندن
 نفرات مطالبه اولنسه مجدداً تصحیح ایدلم و دال قلیج یازلم دیو جواب
 ویرلر . و حالوکه مجدداً یازیله جق اولنلر هب دیرندی مقوله سی اولمغه برایشه
 یرامیوب بیهوده یره مواجب عسکریه تزیاید ایدرک بر قاتدها خزینة یه مضایقه
 کتورلمش اولور . واکرچه بومقوله ضمیمه لک محلولاتدن تقاص اولنمی قابل
 ایسه ده محلولات دخی اوجاقلو النده اولمغه ایستدکلری قدر شی کوسرتوب

باقیسی کتم ایدرلر . و بوباده کندولرینی معذور و مجبور کورلر ایدی . زیرا
یکچیری اغالرینک حین نصبنده کندولرندن خفی و جلی کلی جائزه و عبودیت
النوردی که صرف رشوتدر . انلر دخی قول کتخداسی و صامسونجی و زرغری
و طور ناجی باشلرایله اورطه چور باجیلرینی و سرحدات یکچیری ضابطلرینی تجریم
ایله حین نصبلرنده کلی رشوت الوب بونلر دخی مادونلرینی تجریم و قشله
متولیلری و اختیارلری و یردکلرینی چیقارمق و ماکلرندن دور اولماق ایچون
محلولاتی کتمه مجبور اولورلردی .

ایشته بووجهله سرحدات مواجبک اکثری استانبولده غارت و تلف اولنوب
باقیسی دخی سرحد اغالری ماکل ایدنمکله دولت علیهک یرلو قولی نامه اولان
موظف مستحفظ عسکری دخی پریشان اولمشیدی . و بوسنه سرحداتنک نظامی
برخیلی وقت محافظه اولنه بیلش ایسه ده صکره لری کیدرک بوفساد اورایه دخی
سرایت ایدرک اورالری دخی قلاع و بقاع سائرتهک حالی کسب ایلمشدر .

الحاصل دولت علیه و قتیله قلاع مستحفظلرینه مقدار کفایه علوفه تخصیص
ایتمشکن بو مواجبک اکثریسی دخی درسعادته بولنان اوجاق ضابطلری
وسائرلری اخذ و بلع ایتمکلرندن یالکتر سرحداتک محافظه سی ایچون کلی عسکر
ترتیبه و مبالغه و فیره صرفه حاجت مس ایتمشدر .

جبهجی و طوبجی و عربجی اوجاقلرینک حالی دخی یکچیری اوجاغندن بدتر
اولهرق قوللق بکلیهجک برنفری قالمیوب فقط قشلهلرنده ایری دستارلی بر مقدار
قره قوللقجیلری وار ایدی . چونکه اسمایرینک انجق عشری درجه سی اوجاقلرینک
اولوب باقیسی قبولی اولدیغندن اوجاقلرنده اغا و کتخدا و چاوش و چور باجی اولنلر
حالرینه کوره اوجیوز و بشیوز و بیگ اچه یمکک پیدا ایدوب نفر سؤال اولنسه
اوموز سلکدرک و سلفلرینه بهانه بولهرق شونک بونک اتباعی کوسترلرلردی .

هله مهماته ایتدکلری اهانتک نهایتی یوغیدی . زیرا سفر و قوعنده سورکون
آوی کبی برالای اسافلی جمع ایدوب یوللرده مهماتی دوکدرک و عربهلرینی اصناف
وسائر ايجار ایدرک استانبولدن چیقان مهماتک انجق نصفی محلله ایصال وانی دخی
دشمن طرفندن برایاق پاتردیسی ظهورنده یرنده ترک ایدرلر . و طوبجیلر
و عربجیلر دخی بارکیرلرینک قوشوملرینی قطع ایله اوزرلرینه سوار اولهرق
طوبلری عربهلرینه براغوب چارلردی .

طقوزیوز طقسان ایکی تاریخنه کلنجه سواری اوجاقلرینه ارباب تیمار وزعامت
ایچنه دخی بیکانه ادخال و قانون و نظاملری اخلال اولنماشیکن تاریخ مزبورده

ایران سرداری بولسان اوز دیر اوغلی عثمان پاشا یارارانی ظاهر اولمردن بعضیلرینه ابتدادن طقوز اچقه ایله بلوک ویره رک سواری اوجقلرینه ادخال و بعضیلرینه دخی اوچر بیک اچقه تیمار ایچون ابتدا امری اعطا ایتمکه هم سواری اوجقلرینه و همده ارباب تیمار و زعامت ایچنه خلاف قانون اوله رق خارجدن آدم قارشمش اولوب اگرچه عثمان پاشانک ادخال ایلدیکی کمنه لر دکرلی ذاتلر اوله رق بالاستیحتاقی بومکافاته نائل اولشلر ایسه ده چه فائده که بو وجهله قانون قدیم بر کره مختل اولیجق اندنصکره کنلر ابو فنا دیموب بر طاقم مجهول الاحوال اشخاصی بلوکره ادخال ایله سواری اوجقلرینی اخلاص ایتدکنلرندن کیدرک انلرک علوفه لری دخی یکیچری علوفه لری کی شوکا بوکا ماکل اولدی . وفی الاصل بونلرک نفراتی استانبول ایله ادرنه و بروسه بینده کی قصبات وقراده ساکن اولمق مقتضای قانون ایکن بوخصوصده دخی قانونه رعایت اولمیدوب اطراف اکثافه پراکنده اولملریله هریری برر کوشه ده یرلشه رک امور شرعیه وملکیه مأمورلرینک ایشلرینه مداخله دن خالی اولمازلردی .

وسفر هایون وقوعنده اکثری یرلرندن حرکت ایتیموب علوفه لرین کیمی ضابطلرینه وکیمی یولداشلرینه سپارش ایده کلدکنلرندن سفره کنلری اقل قلیل ایدی . چونکه فی الاصل بونلرک نفراتنک ابتداری یعنی توجیه کانگلری المرنده اولوب مواجب چیقدیغنده جمله سی آستانه یه کله رک علوفه لرین اخذ ایده کلورلر ایکن بوقدر بیک آدم علوفه لرین اوب کیدنجیه دک در سعادتده درلو فضاحتلره اجتناسار ایده کلدکنلرندن دفع مضرتلری ضمننده هر بلوک نفراتنک ابتداری چاوشلرینه ویرلمسی وعلوفه لری خروجنده چاوشلری المرنده اولان ابتدالره کوره علوفه لرینی قالدیروب ولایتلرینه ایصال ایله عموماً نفراتنک استانه یه کئامسی رأی اولمش و بو طریقله اسامیلر طوربه لره کیرمش و کیدرک بری فوت اولدقده چاوشلر اسامیسنی ترقین ایتدیریموب علوفه سین حیاطده کی اخذ ایدر اولدقلری شایع اولمش اولدیغنه منی هرکیم بلوکر خلقندن برینک فوت اولدیغین خبر ویرسه اسامیسنک نصفی کندوسنه ویرلمک اصولیه بیت المالك صیاتی تدبیر اولمش و حالبوکه هر محلول خبر ویرن اسامییه مستحق اولدیغندن بوجهته دخی نیجه اسامیلر نامستحق انه کچمش وبعده محلوللرین برر ایکیشر اچقه ضمله وبلوکن تغییر ایله کتمه باشلاوبوب بوجهته محلوللری بولنه ماز اولدیغندن بیت الماللی صیانه او مثلو صاحب طوربه ضابطلرک و فائنده طوربه لری اغاری طرفسندن ضبط اولنه رق طوربه سی دروننده هر قاچ ابتدا وار ایسه محلول وار یوق هرابتداندن

کوتوری بازار کبی میری ایچون ایکشر ایچه اخذ ایله آخره ویریلوب بعده اوجاق اغاری دخی ایکشر ایچه جائزه ضم ایدرک هروقات ایدنه نک طور به سی دروننده ظهور ایدن اسامی به دردر ایچه ضم ایله صالمغه باشلامش ایدی . بو حالده اسامی طور به سی الانر دخی هنوز ویردیکنی چیقارمقسزین مدیونا فوت اولدقلری جهته اوجاقلرینه برنوع ضعف کلدی و طور به اصحابی ویردیکنی ایچه بی علوفه چیققدده نقراتک علوفه لرندن المغه باشلایوب بوجتهله اسامیسی طور به ده اولان نقراتک الله برشی کیرمز اولدیغندن سفره کمز اولدیلر .

وسواری بلوکلری ایچون خزینه دن بونجه مواجب ویریلور ایکن اردوی هایونده انحق برایکی بیک موجودلری اولوب وانلر دخی استانه دن اولیوب سیواس و توقات وسائر برقاچ محلدن ایدیلر .

وبالاده اشعار ایندیکمز وجهله یکچیری اسامیسی کیتدجه تزاید ایلدیکنی کبی اشبو سواری بلوکلری خلقی دخی تزاید ایدرک قانونی سلطان سلیمان عصرنده یکچیری اون ایکی بیک قدر والی بلوک خلقی یدی بیک قدر ایکن سلطان مراد ثالث عصرنده یکچیری بلر یکر می یدی بیکه و بلوک خلقی اون اوچ بیکه بالغ و ساطان محمد ثالث عصرنده بیک درت تارینخنده یکچیری بلر قرق بش بیک و بلوک خلقی یکر می بیک و سلطان احمد اول عصرنده بیک اون سکز تارینخنده یکچیری بلر قرق یدی بیک و بلوک خلقی یکر می بر بیک اسامی قدر اولمشیدی . بو صورتله وقوع بولان ترقیاته ایسه خزینه دولتک قارشولفی اولدیغندن تخصیصات قدیمه سی مصارف عسکریه وفا ایتمه رک ایام صلح وآسایشده بیه میری خزینه سی مواجب عسکریه بی تأدیه ایده مدیکنی جهته عسکری ایچنده اره صره فتنه و فسادلر وقوعه کلور اولدی . حالبوکه وقتیه قلیل العدد اولدقلری حالده مضبوط و منتظم اولدقلرندن پک بیوک ایشلره یارارلر ایکن بویه علوفه لرینه خزینه لر وفا ایتمز مرتبه تکرر ایتدکلرنده مختل النظام اولدقلری جهته سفرده ایشه یاراماز اولدقلرندن بشقه اردوی هایونک تفرقی مؤدی و حال عصیان و سرکشیده بولندقلری حبسیله ایام حضرده دخی نیجه مفسد و مکاره بادی اولورلردی .

وابتدالری بلوک خلقی کمی ازی به الوب دولتی خلیجه تضییق وازعاج ایتملرله یکچیری بلر اله انوب انلرک قوتیه بلوک خلقنک صورت تعصلری کسر وازاله اولنش ایسه ده اندن صکره دخی یکچیری بلر کم الماز اولوب کیتدجه عصیان و شقاوتلری مزداد اوله رق دولتک باشنه ده بیوک بیه اولدیلر .

برمنوال سابق علوفه لو عسکر تکرر ایلدیکنی کبی سائر علوفه لو طوائف دخی

اومنوال اوزره تكثر ايدرك خزينه دولت دوچار مضايقه اولمغن قارشولق بولق ايچون بالضروره تكاليف ميريه تزييد اولنوب تكاليفك ملك وسكنهك ترقى معموريت و ثروتى اساسنه مبتنى اولميان تزايدى ايسه موجب ظلم و تعدى و بودخى ممالكك خراب و اهالينك بيتاب اولسنه بادي اولمشدر .

بناء عليه مؤخرأ علوفه خوارانك تقليلنه سعى اولنوب حتى سلطان مصطفى ثاني عصرنده يكيچريلر قرق بريكة و بلك خلقى درت بيك يديوزره قدر تنزيل و سائر علوفلو طوائف دخى بومنوال اوزره خيليجه تقليل اولمشيدى . علوفلو طوائفك كترتى دولته مضر اولديغى كى ارباب تيار وزعامتك دخى بالعكس قلتى موجب مضرت اولمشدر . شويله كه تيار وزعامت اصحابى ديرلكرينك بولنديغى سنجاق داخلنده متوطن اولق قانونلرى اقتضاسندن ايكن سلطان مراد ثالث عصرنده بروجه بالا خلاف قانون قديم اوله رق و زرا امكدارلرينه تيارلر توجيه اولمغه باشلايوب بوايسه سوء امثال اوله رق رفته رفته شهر خلقتدن و رعايا صنفندن نجه فرومايلر و نجه مجهول الاحوال شخصلر آتة بنوب و قليچ قوشانوب ارباب تيار وزعامت ايچنه قارشديلر . وفي الاصل برايالك بكلر بكيسى بر تيارى نا اهاله توجيه ايتسه مستحقلى در سعادت كله رك عرض شكوى ايلدكلرنده اول بكلر بكي طرف پادشاهيدن معاتب و مسؤل و بلكه منصبتدن معزول اولور ايكن بعده تيار وزعامتلر طوغريدن طوغرى به در سعادتدن توجيه اولمغه باشلامسيله ارباب استحقاقك عرض شكاييت ايدجك بريرى قالمدى . و سلطان مراد ثالث عصرنده بر منوال سابق ندما و مقرين پادشاهى زياده سييله يوز بولش اولدقلرندن غزات مسامينك حق اولان قري و مزارعك برر تقريبله كيمسنى بروجه ارپهلق و كيمسنى تملك صورتيله عهده لرينه كچوروب كندولرينه تمام مرتبه استغنا كلكده دخى توابع و متعلقاتنه پك چوق تيار وزعامتلر ياديرديلر . و كلاى دولت دخى دوشن محلولاتك كزيده لرينى كندو اطراف و متعلقاتنه ويرمكه باشلاديلر . بوجهته باشلوجه تيار وزعامتلرك كيمي ارپهلق و كيمي باشمقاق و كيمي خواص هايونه ملحق و كيمي بدنى صحتده اولنلره تقاعديه اولمشيدى .

بر طاقى دخى اكابر سپيدنه كيروب نام مستعار ايله تصرف اولنوب ديلسزلر و جوجهلر و سائر ندما و اوجاق اغالرينك متفذلرى و وزرا اغالرى و بكلر بكيلىر و سنجاق بكلرى و بعض كتاب يدلرنده نجه تيارلر بولنهرق كيمي خدمتكارلرى و كيمي كوله لرى اوزرلرينه برات ايتديرمش اولدقلرندن نام انلرك و محصول

کندولرینک اولوردی . و نالوجه تیمار وزعامت لک بعضیسی دخی ندما و مقرین
وسائر طرفلرندن بر رجته وقف اولمشیدی . حالوکه بونلر حق جهاد و غزا
اولان اراضی میریه دن اوله رق بر جته وقف ایله حبس اولملری جائز دکل
ایدی . فقط اراضی میریه یی وقف ایتمک بدعتی دخی سلطان سلیمان عصرنده
ظهور ایلمشدرکه رستم پاشای کندوسنه داماد و صدر اعظم ایدوب حقنده توجه
و حسن نظری برکال اولغله مرانیه مساعدده ایدرک اجدادی زماننده فتح اولمش
نیجه قریه لری کندوسنه تملیک و اودخی بعض جهاته وقف ایتمش ایدی . ایشته
بونلرک حقنده قوچی بک سلطان مراد رابعه تقدیم ایتمش اولدیی لایحه سنده
دیرکه اول مقوله سلطانلرک خاصلری فوت اولدقلرنده میریه انورکن صکره
کلنلر دخی وقف ایتمک باشلایوب خلاف شرع شریف بیت المالك صرف حق
اولان بوقدر حاصل ضایع اولدی ثواب اعتقادیه و باله کیردی لر . وینه قوچی
بک مذکور لایحه سنده دیرکه خلاف شرع شریف بعض تملیکلر و وقفلر واردر .
کرچه صورتده خیر کورینور اما عند التحقیق اضاعت بیت المالدلر . زیرا مالک
اسلامیه ده اولان قری و مزارع محصولاتی بیت المال صرفدر زیرا غزا و مقاتله حقیدر .
شرعاً مصرف معنی واردر اول مقوله لرک و قییتی نیجه صحیحه اولور . شرعاً
جائز اولان اوقاف انلردر که سلاطین ماضیه اسکنهم الله فی جنات عالیه حضراتی فتح
ایلدکاری مالکدن عامه مسلمین ایچون وقفلر وضع ایتمشدر . و زمان سابقه ده غازی بکلر
و بکلر بیکلر سایه دولتعلیه ده فتح ایلدکاری مالکدن دین و دولته ایلدکاری خدمتلی
مقابله سنده کندولرینه طرف پادشاهیدن بعض قری و مزارع تملیک اولنوب انلر دخی
بویرلری عامه مسلمینه نافع اولق اوزره یاپدقلری خیرات و حسنه باذن سلطانی وقف
ایلمشدر . بومقوله و قفلری ائمه دین تجویز ایتمشدر . بونلردن ماعدامی
مشروع دکلر . برآدم مجرد مقرب پادشاهی اولق ایله نیجه ییللر مقدم فتح اولمش
اولان مالکدن بیت المالك حق صرفی اولان قری و مزارعی کندویه تملیک
ایتدیروب بعده دیلدیکی یره وقف ایلمک نیجه صحیح اولور .

الحاصل حق جهاد و غزا اولان اراضی میریه نک و قیینه ابتدارستم پاشا برقبو آچوب
اندن صکره کلنلر دخی کیمی اسلاف غزاتک اوقافنه اوزنه نرک و کیمی اولاد و اعقابنه
فضله و فقدان ایراد یایمق افکارینه دوشه رک بک چوق یرلری بو صورتله وقف
و حبس ایتدکلرندن بودخی تیمار وزعامت لری نقصانه و احتیاجتک انقراضنه برسبب
اولمشدر .

اشته بو صورتلرله حق غزات اولان تیمار وزعامت لر شوکا بوکا ماکل اوله رق

آز وقت ظرفده دولتعلیه‌نک بویه باشلو و باشی باغلو مرتب و منتظم بر جسم هیئت
عسکریه سی مضمحل و ایالات والویه‌نک رونق زائل و بئو سیدن دشمن دولتره
مقابله شویه طورسون داخل ممالکده ظهور ایدن عصات و سرکشانک تأدی
مشکل اولدی . زیرا کیدرک سفر هایونده یدی سکر بیکن زیاده ارباب تیمار
وزعامت بولماز اولوب انلرک دخی اکثر یسنک دیرلکلری منازعه لو اولدیغندن
الری قلیجه وارمزدی . چونکه تیمار وزعامتلر استانبولدن توجیه اولنور
اولدیغندن یکدیگره منافض نیجه توجیهات اجرا اولمش اولمسیله برچوق کیمسه لرک
البرنده متخالف الفحوی و متناقض المضمون براتلر و مقرر نامه سنده حق
بونکدر خصمی تزویر ایله تعرض ایلدیکی مسموع هایونم اولدی . بوکا ضبط
ایتدیروب خصمنی منع و دفع ایده سین دیو مسطور و خصمنک یدنده کی امرعالیده
دخی عینیه بومنوال اوزره مذکور اولدیغندن نیجه غازیلر میدان معرکه ده جان
الوب جان ویرمکده ایکن تمام محصول وقتی خصمی سنجاغنه کیدوب دردمندک تمام
محصولاتی ضبط ایله برازینی کندو و برازینی قاضی بلده الور ایدی .

بوصورتله ارباب تیمار وزعامتک احوالی پریشان اولدندن بشقه برملکته امر
شریف وارد اولسه فرمان پادشاهی کلش دیو هرکس قولاق طوتار و اطراف
واکنافک صغیر و کبیرینه دهشت دوشر ایکن بویه اوامر و بروات متافضه‌نک
تواردی فرمان پادشاهینک تأثیرینی ازاله ایلدی .

بوندن بشقه از قدیم الای بیکلیک مستقیم الاطوار و اهل عرض و وقار اولان
ذاتلره توجیه اولنه کلشیکن صکره لری حمایت و شفاعت ورشوت ایله اسافل
و ادانیدن بعض کسانه ویرلمکه و بو خصوص والیرله مدارجر منفعت اوله رق
مجرد جلب منافع ایچون بلا سبب الای بکیلر عزل و نصب اولمغه باشلا یوب انلر
دخی درلو بهانه و وسیله لر بوله رق شونک بونک دیرلکن رفع وابقا ایتدیرمکی
عادت ایتلریله ودها نیجه فالقار وجوده کتورمکده اولملریله زعما و ارباب تیمار
قلت و پریشانلق طاری اولدیغنی حالد ایشلری اولکیدن افزون و کران ایدی .
زیرا صکره لری یورکان و مسلمان طائفه سی مقاطعه یه باغلانوب اناطولی ایالتده کی
پیادکان دخی تیمار نامنی فسخ ایلمش اولملریله بونلردن سفر هایونه کمسنه کلز
اولدیغندن متریس قازمق و طوب خدمتلرین کورمک کبی آغر ایشلر دخی ارباب
زعامت و تیمار اوزرینه تحمیل اولمشیدی .

و بونظاه سزلق عساکرک هر صنفه سرایت ایدرک اقینچی طائفه سی دخی کیمی
علوفه لو قول نامه اولوب کیمسی دخی اقینجیلانی انکار ایتمکله بو طائفه دخی

بوجهله منقرض اولمغین اندن صکره دولت علیه اقین مصلحتی ایچون تاتار
عسکرینه محتاج اولوب سفر هایون وقوعنده قریم خانلری اوتوز قرق بیک قدر
تاتار سوارسی ايله ممالک اعدایه دخول ايله چاپول ایدرلردی . مؤخرأ روسیه لو
قریمی استیلا ایلمش اولدیغندن سفر ظهورنده سلاطین جنکیزیه دن بری قوپان
خانی عنوانیه ممالک محروسه ده بولنان تاتارلره باشبوغ نصب ايله کما فی السابق
تاتارلرک استخدامنه صورت ویرلشیدی . لکن جهانک رنکی دیکشوب حرکات
حریبه بشقه حاله کیرمش و تاتارلرک اسکی صوات و جنک آورلکلری قالمش
اولدیغندن اولکی کبی ایشه یرامامشلردر .

برمنوال مشروح ندما و مقربین پادشاهی اصحاب سیفک دیرلکلرین قطع ایتدکلرینه
قباعت ایتیوب باب رشوتی کشاد ايله ایالات والویه و مناصب سائر توجیهاته دخی
مداخله ایتدکلرندن برچوق نااهلان میدان الوب کیمی بکلک و کیمی بکلر بکلک
ایله بکام واصحاب استحقاق اولنلر پسمانده و کمنام اولدیلر . و کیدرک رتب دولت
علیه مبذول اوله رق عموماً بکلر بکیلره و بعض سنجاق بکلرینه وزارت و یریلور
اولدی . و سائر مراتب اصحابی دخی بوقیاس اوزره کثرت بولدی . لکن
رتبه لرک اولکی کبی قدر و اعتباری قالمدی . و چونکه سلطان سلیمان خان
حضر تلری دولتک قوتن و عسکرک و فرتن کوروب دبدبه و شان و شهرت
و آلایشه دوشدیکندن (الناس علی سلوک ملوکهم) مضمونجه خلق دخی بو یوله
سلوک ايله زینت و نمایشه دوشوب کیدرک اصحاب مناصبک حاصلاتی و قول طائفه سنک
وظائفی کندولری اداره ایتمز اولدیغندن ظلم و تعدی یه باشلامشلا ایدی . بعده
اصحاب مراتب بویه کثرت بولدجه مظالم و تعدیات دخی کثرت و ترقی بولدی .
و سالف الذکر رستم پاشا حاصلات میریه بی تکثیر داعیه سیله التزام اصولی احداث
ایدرک کرک خواص هایون و کرک مقاطعات جمله سنی التزامه و یروب و التزامی
دخی منصف و متدین ذاتلر قبول ایتدیکندن اکثریا اراذل و اسافل اله دوشوب
بودخی مقاطعات و خواص هایون قریه لرینک خرابیتنه سبب اولدی . و بویه
مظالم و تعدیات ايله ممالک خراب و دولتک خزینة حقیقیه سی مثابه سنده اولان رعایا
دوچار فقر و اضطراب اولدیغندن واردات دولت دخی کلی تنزل و تنقص
بولدی . بو حالده حدود خاقانیه یه اطاله ایادی ایدن اعادی بی دفعه کافی قوت
قالمدیغندن بر چوق ملکترلر الدن کیدوب بر طرفدن دخی ظهوره کلان فتن
و فسادات داخله ايله الده اولان ممالکک خرابیتی تزیاید ایتمکه باشلادی .
واکرچه سلطان مرادک بطش و شدتی حسبیله مصالح دولت بعض مرتبه یولنه

کیرر کبی اولدیسده اندن صکره دها فنا حاله کیردی . ومؤخر آکوبریلی محمد پاشانک ویردیکی نظام ایله دولت کرکی کبی کسب قوت ایتدیسده بر مدت صکره ینه اختلاله یوز طوتدی .

اول عصرده ایسه اوروباده سائر فنون و صنایع ایلروله مکّه باشلادینی کبی اصول جدیده اوزره تنظیم و تعلیم عسکر مسئلهسی دخی شیوع وانتشاره باشلامش اولدینی جهته دولت علیه دخی اختلاله وارمش اولان نظامانک اصلاحیه مقابله بالمثل قاعده سنجه عساکرینی اصول جدیده اوزره ترتیب و تعلیم وآلات وادوات حربیه سنی اکا کوره تنظیم ایتک لازم کلدیکی زمانلرده داماد ابراهیم پاشانک ایام سفاهتی حیلولتیه اول مرتبه دولته کسل و اخلاق ماته خلل کلدیکی که متعاقباً سلطان محمود اول حضرتلری کبی برغیور و حیثشار پادشاه کلامش اولیدی دها اولوقت دولتک فنا حاله دوچار وانواع مخاطراته گرفتار اولسندن خوف اولنوردی .

چونکه اسلاف سلاطین عثمانیه حضراتی هنکام سفرده اکثریا اردوی هایون ایله چیقدفقرندن بشقه ایام حضرده دخی پای تحت سلطنده مدت مدیده مکّه واقامت ایتیموب وزرادن برینی استانبول قائممقامی وضبط وربط بلدیه مقتدر برسکبان باشی نصب ایدرک کندولری مستشار سلطنتلری اولان قبه وزیرلری و علمای اعلام ورجال دولت علیهلری ایله کاه ادرنه ویکشهر طرفلرنده کشت و کذار وکاه نمونه کار زار اولان صید وشکار ایله ویاخود تفنک وحشت اندازی ونیزه بازی کبی حربیه متعلق حرکات واطوار ایله وقتلرین امرار ایده کلدکیرندن هیئت دولت علیه برقوه سیاره منزله سنده اولغین ارکان سلطنت وسائر مأمورین دولت بالطبع سبکبار وخفیف المؤنه ومشاغل حضریتدن آزاده اوله رق ایرادلری مصرفلرینه غالب ایدی . مرویدرکه رستم پاشا دامادی احمد پاشاکه سکتوار سفرنده دردنجی وزیر اولوب بعده وزیر اعظم دخی اولمشیدی . ابتدا وزیر اولدیغنده اسباب احتشامدن یالکز ایکی کورکی اولوب برینی دیوان هایونده ودیکرینی خانه سنده کیرمش . حالبوکه بشیوز عبد مشتراسی واکا کوره جبه خانه سی وارایمش . اشته وزرانک هپ بومنوال اوزره قبولری مکمل اولوب هر بری چفتکلرنده یوز قطار قاطر ویوز قطار دوه بسلرلر . وبرطرفه مأمور اولدقلری کبی اصلا دوه وآت اشتراسه محتاج اواقسزین اوچ کون ظرفنده بروهه استعجال مأمور اولدقلری محله حرکت ایلرلرایمش بعده دولت علیه طور بدویتدن حضریت ومدینته نقل ایتکله خواقین عظام حضراتی علی الدوام دار اخلافده مکّه وآرام ایتدکیرینه مبنی استراحت

حضریه جمله به طبیعت ثانیه اوله رق رجال و کبار درون استانبولده عالی بنالر یاپوب
اکاکوره ادخار نجملاته و علی العموم هر کس مفروشات و ملبوسات و سائر لوازماتده
عظیم تکلفاته دوشمکین مأمورینک واردات طبیعیه سنه نسبتله مصرفلری قات
اندراقات زیاده اولدیغندن اصحاب مناصب انواع ارتکاب و ارتشایه محتاج اولدی .
مقاطعه و مالکانه و زعامتلری دخی اصحابی آغز بدلر ایله التزامه و یرمکه باشلایوب
ملترملر ایسه و یردکلرینی چیقاردقندن صکره کسب منافع ضمنتده عجزه رعیته
تحمیللرندن بیرون ظلم و جور کونا کون ایتملریله طشره اهلایسندن نیجه لری ترک
وطن ایتمک مجبور اوله رق اهل ذمت رعایادن بعضیلری دول سائره ممالکنه کیدوب
و برچوق کیمسه لر دخی استانبوله ورود ایله توطن ایدوب بوجهته استانبول دخی
نفوس کثیره ایله طولدی . و بوسبدن درون استانبولده خلی یرقالیوب بر برینه
ملاصق ابنیه و بیوت یاپلدیغندن کویا استانبول بیت واحد منزله سنده برشهر جسم
اوله رق بلا فاصله حریرقلر وقوعنه باعث و کثرت نفوسدن تکون ایدن عفونتلر
هوایی افساد ایتمکله انواع عال متعفنه حادث اولدقندن بشقه بونجه ناسه ذخیره
تدارکی متعسر اوله رق جانب هیریدن ذخیره مبايعه سنه مجبوریت کلوب مبايعه جیلر
ایسه زيرده بیان اولنه جنی وجهله طشره خالقنه درلو جور واذیتلر ایده کلدکلرندن
بو مبايعه ماده سی دخی برقات دها مالکی خراب واهالی بی بیتاب ایتمشدر .
هر دولت وملتک مرور زمان ایله بدویتدن حضریت و مدنیته نقلی و مراتب
مدنیته ترقیسی امر طبیعی اولوب انحق هر طورده دولته بردرلو تدبیر اولمنق
و هر وقتک ایجابنه کوره طاور انحق لازم کلکله وکلای دولته کوره حال حضریته
دولتک بقاسنی و تزیاید مکنتنی موجب اوله جق قنون و صنایعک تکثیرینه و زراعت
و تجارتک توسیغنه همت و عساکرینک ملل متمدنه عساکرینه توفیقاً تعلیم و تربیه سنه
حصر نظر دقت ایتمک متحتم ذمت و وجیبه مأموریت ایکن تمام دولتک بویه طور
حضریته بقاسنه الزم اولان اسبابک استحصالنه باقیله جق و قتده ابراهیم پاشا یالکر
حضریتک تفرعات ردیه سندن اولان سفاهتی جهته حصر نظر و حظوظات
نفسانیه سیله امرار اوقات ایدوب اندن صکره دخی عسکری طائفه سنک تغلب
سرکشانه و تعصب باغیانلری مزداد و مشدد اوله رق دولته نافع تدابیرک اجراسنه
قویا ممانعت ایدر اولدیلر . خصوصیه یکیچریلر فرط جهل و تعصبلرندن ناشی
نه کندولری نظام قبول ایدر ونهده بر منتظم عسکر تشکیله میدان و یررلرایدی .
و بر منوال سابق تخصیصات عسکریه شوکا بوکا ماکل اولدیغندن تنظیم عسکر ماده سی
بک چسوق کشیلره طوقنه جنی جهته سر بستجه لسانه بیله الهه ماز اولدی .

جاوید احمد بك دیركه اوائلده عساكر اسلامیه نظام و رابطه تحتده بولندقلری
 حالده واقع اوله کلان اطوار نریمان و شجاعانه لری مسلماندن ایکن سلطان احمد
 ثالث عصرنده سورهایونده طلوباجیلر مطلق بلری اوزره راحت بولسون مقتول
 ابراهیم پاشا مساعده سیله قول دفتینه الحاق اولنوب برکزه نظامه خلل کلیجك
 سائره دخی سرایت ایدرك اوجاغ عامره اسافل ناس ایله طولوق حسبیله قرق اوج
 وقعه سنده قانون بیلور و نظام طانور ذواته دخی ندرت کلهرك سلطان محمود اول
 حضر تلرینك جلوسلرنده ینهایه اشقیانك اعدامی صره سنده نیجه بیکنه و یارار
 کیمسه لر دخی انلرله برابر خرجه سوراش و ایران سفرنده دخی صحیحا یکچیری
 اولنلرك برخیلیسی تلف اولش ایدوکنسه مبنی اوجاقلرك قانوننه رعایت ندر
 بیلنلره بتون بتون ندرت کلهرك هرکسك معلوم و مشهودی اولان صورتی کسب
 ایلدی . وعن اصل سرحدلرده چته عادت اولغله حربه مألوف کیمسه لر بك چوق
 اولوب مقتول ابراهیم پاشا سعد اباد ذوقه مبتلا اوله رق بوه قوله سرحدنشین اولان
 یکتلری افنا ایله اعدایه دوستاق ایتدکدن بشقه استانه ده دخی ادنی بهانه لر ایله
 نیجه یارار کیمسه لر اعدام اولغله جمله سی عورته دونوب ایش اری آدم قلمدی .
 بعده یکچیری اغالری رشوته نصب اولنوب وانلر دخی ضابطاری اچقه ایله نصب
 ایدوب اسامه لر ایسه دعا کو وظیفه سی کبی التوب صاتمغه باشلادیغندن عن اصل
 یدی اچقه اسامه یه مالک اولان یکچیری زعمنجه وزرادن خوشحال کینه رك
 ینلرنده یدی اچقه دن بیوک عنایت اولورمی اعتقاد ایدرلر کن بلااستحقاق رشوت
 ایله اغا اولنلر قیو رجانه و نفوذی اولان محالره مواجب چیقدجه اوزر یکر میشر
 ودها زیاده یومیه ارسال ایله حسن همتلری نیلر ایدر اولدیلر . بوضورتله صحیحاً
 یکچیری دیه جك یکتلر قالمیوب افتخار ایلدکاری اسامه لر ایسه رجال چوقدارلرنده
 وقاضی عسکر خدمتکارلرنده کمرک علوفه سنه دونوب اعتباردن ساقط اولدی .
 وفی الاصل دشمن قارشوسنده متریس بکلیه رك یاردرلر بیوب وایاغن طوندیرونده
 مالک اولدیغی یومیه نك اوج قاتی خده تکار مقوله لرنده کوریلنجه عسکری طائفه سنه
 فتور کلهرك کاشکی بزده خدمتکار اولیدق دیمکه باشلادیلر . بوضورتده آغراسامه لر
 بتون تقاعد یومیه سی اولوب اشکینچی غایت آز اولدیغندن سفر کشاندنه مجدداً
 اسامه ویرلمکه محتاج اوله رق و قتیله علوفه ویرمک دخی میریه کران کلور
 اولدی . و ملوک نصاری عثمانلو شهادت ارزوسیه اولوم اری اولدقده انلرله
 مقاومت امر مشکلدیر دیو شجاعتلرینی اعتراف ایده کلدکاری یکچیری عسکری
 اولوب عجم سفرلرنده دخی عثمانلیلرك دیز چوکر عسکری چوقی دیو ابتدا
 یکچیری نی تجسس ایدرلر ایکن اوجاقلرك نظاماتی مختل اولمسیله ایشه یارامز اولدیلر .

الحاصل او جاقلر و بلوکلر خلقی دنیانک برنجی عسکری ایکن تخصیصات عسکریه نك مجرای طبعیسی دکشیرمسندن وانتظام وانضباطلرینک بوزلمسندن ناشی نفیر عام عسکرندن فنا برحاله کلدیلر .

سلطان احمد ثالث دورنده نظامات لازمه یه تشبث اولنه میوب و سلطان محمود اول عصرنده علی التوالی ظهور ایدن غوائل داخلیه و خارجیه دن وقت فراغت بولنه میوب عساکرک حالی ایسه کوندن کونه فالشمقدمه و دول اوروپا فنون و صنایعی ایلرولتمکده اولدیغندن دولتک حالی دیگر کون و کوندن کونه ضعیفی افرون اولغین سلطان مصطفای ثالث حضر تلری عساکر منتظمه ترتیبی امل وارزو ایدوب حتی فرانسه ضابطانندن مجارلو طوت بک زاده معرفتیه سرعت طوبلری پادیرتمش و طوپخانه ده خیلی شیار وجوده کتورتش ایدی . لکن تنظیم و تعلیم عسکر ماده سی دردست مطالعه قالب اجرا سنه موفق اوله مدی . اولوقت ایسه رجال و کبار دولت و ارکان سلطنت ایچنده دولتک نه حالد اولدیغنی ونه یابلق لازم ایدوکنی بیلنلر آز قالدیغندن ناهنکام سکسان ایکی سفری کشاد اولندقه چونکه بروجه مشروح صنوف عساکر اسلامیة نك قوانین و نظاماتی مختل و تخصیصات عسکریه عسکرلکه یارامیانلره مأکل اولدیغندن دولت علیه چفتجی واصناف مقوله لرندن دماغی باروت رایحه سنه الشامش و طوب و خبره صداسنی ایشتماش برطاقم حشراتی برچوق مصارف و مشقتلر ایله جلب و جمع ایدرک عسکر دیو جنکه تسیر ایدوب بومقوله دیرندی عسکر ایسه عساکر منتظمه قارشوسنده برایشه یرامدیغندن علی التوالی کوریلان هزیمتلر نظام جدیدک لزوم وفائده سنی هرکسه افهام و اثبات ایلمش ایسه ده یکیکر یلرک عتو و عصیانلری کمالده و طوائف سائر دخی حال اختلالده اولدیغندن تنظیم عسکر ماده سی دشوار ایدی . زیرا اسلاف سلاطین عثمانیه حشراتی الی بلوک خلقنی یکیکر یلر ایله و یکیکر یلری بلوک خلقیه و ایکسینی دخی ارباب تیمار وزعامتله ضبط ایدرلردی . برمنوال سابق ارباب تیمار وزعامتک احوالی پریشان اولوب کیدرک بتون بتون مضمحل اوله مرتبه سنه وارمش اولملریله مقنود حکمنده اولدقلرندن او جاقلوی تأدیبا یله تحت اطاعت و انقیاده کتورمک ایچون الد بروت قالمش ایدی . بروجه بالا قوانین ملکیه و عسکریه نك انحلالی صره سنده طریق علمیه نك قوانین و نظاماتی دخی بوزلمش اولدیغندن بومقامده طریق مذکورک دخی اجمالا احوال سابقه ولاحقه سنی بیان ایده لم .

اسلاف سلاطین عثمانیه علوم و معارفک ترویجنه پک زیاده اعتنا و اقدام بیورملریله

بروسه شهری علما و فضلا و ارباب شعر و انشا ايله مالمال اولمشیدی .
 و استانبول بعدالفتح پایتخت اتخاذ اولنوب فاتح سلطان محمد خان حضر تتری ایسه
 علوم و معارفك ترقیسنه فوق العاده همت ایده کلدیکندن استانبولده علوم و معارف
 پك زیاده رواج بولدی . عالمك هر طرفده مشار بالبنان اولان فضلا عزم
 استانبول ایدر اولدی . آزوقت ظرفده نیجه مدارس علمیه یاییلدی . و استانبول
 ارباب علم و معرفت ايله طولدی . مدرسلک رتبه سی مولویته و قاضی عسکرلکه
 موصل اولدیغندن بررتبه معتبره اولوب بورتبهیه وصول پك چوق معلومات
 و لیاقته منوط اولدقدن بشته مدخلی اولان ملازمتك تحصیلی ایچون نیجه زمان
 دانشمند اوله رق مدرسه لرده اشتغاله موقوف ایدی . و طلبه دن بری دانشمند
 اولمق مراد ایلسه ابتدا علمادن برذاته واروب خارج درس لرینی یعنی مقدمات
 علمی تعلم و تحصیل ایتدکدن صکره اول ذاتك توسط و دلالتی ايله مدرسیندن
 برینه واروب و داخل درس لرینی کوروب صحن درس لرینه کسب لیاقت ایلردی .
 و صحن مدرسه لرینه داخل اوله بیلمك ایچون انلرك اعدادیه سی حکمنده بولنان
 مدرسه لرده اکمال علوم مرتبه ایتك لازم کلوردی که بونلره موصله صحن
 دینلور . و صحن مدرسه لری فاتح جامع شریفك ایکی طرفنده کی کارگیر
 و قورشونلی سکز مدرسه درکه صحن ثمان دینلور . بونلرده صاحب حجره اولان
 طلبه علما و فضلا دن انلر اولوب نیجه سنك تألیفات مقبوله سی واردر . و بونلرك
 اسکیرینه معید دینلور که مدرسه لرده مذاکره جی اولوب بومدرسه لرك ارقه لرنده
 و اعدادیه لری مقامنده سکز تته مدرسه لرده کی طلبه یه دخی تدریس علوم
 ایدرلردی . قوچی بك سلطان مراد رابعه تقدیم ایلدیکی رساله سنده دیرکه بیک
 تاریخچه کلنجه صحن معیدلرینك شمیدیکی مدرسلر قدر قدر و اعتبارلری و ارایدی .
 ایشته طلبه علوم بویله یکدیگرک اعدادیه سی اولان مدرسه دن مدرسه یه نقل
 و حرکت ايله اکمال علوم و فنون ایدرک و خارج و داخل و صحن راده لرنده نیجه
 مدت دانشمند اوله رق یولیه ملازم اولدقلرنده اسملری روزناجه هما یونه قید
 اولنوردی . الحاصل ملازمینك کافه سی اصحاب علم و معارف دن اوله رق ایچلرنده
 ناپخته و مجهول الاحوال کیمسه بولمازدی . و ایچلرنده کمال فضل و معلومات ايله
 ممتاز الاقران و قدوة العلماء المحققین دینکه شایان اولدقلری تحقق ایدنر ابتداء
 خارج راده سنده اولان مدرسه لر دن برینك مدرسلکی رؤسیله و بعده صره سی کلدکجه
 رتبه سی ترقی ایدرک داخل و صحن مدرسلکلری رؤسلریله حائز شرف و احترام
 و بومرتبه یی احراز ایده میان اصحاب دانش و معارف دخی طریق قضا مناصیله

بکام اولورلردی . وجهه سی اصحاب علوم و معارفدن اوله رق حقیقت حالده شایان احترام ذاتلر ایدی . هله مدرسین کرامت هریری انظار انامده برر مجتهد مثابه سنده ایدیلر . و چونکه مهندس و طبیب کبی ارباب علم و معارف دخی بوظیفه علوم ایچنده یتشمکله مدرسه لر تربیه عمومیه نك مرکزی اولوب جمعیت بشریه ایچون الزم واقدم اولان حاکم و حکیم و سائر ذوات معارف و سیم هپ انلردن چیقاردی .

بویله برامر اهمه نصب نفس اهتمام ایدن مدرس افتدیلرک ارتق قدر و حیثیتلری نقدر بیوک اولدینی بیانه محتاج دکدر . علی الخصوص سکنر صحن مدرسلری بتون علمانک ممتاز و سرافرازی اولمغله انظار خواص و عوامده پک زیاده رفیع الشان ایدیلر . و درجه قدر و شانلرینه شو دخی دلیلدرکه علی جمالی افتدی به مسند مشیخت اسلامیه توجیه بیورلدقده حجازده بولمغله کانجیه دک امور فتوی صحن مدرسلرینه حواله بیورلمشیدی .

و عموماً مدرسلر رؤس لرند محرز اولان (قدوة العلماء المحققین) عنوانه شایان اولوب مدرس اولدقلری مدرسه لرک درس خانه لرند تدریس علوم و فنون ایدرلردی . و مدرسلک رؤسی بوجه بالا یوليله ملازمت کاغذینی الدقندن صکره نیجه سنه لر اکمال علوم عالییه صرف مساعی ايله بین الامثال اثبات تفوق و کمال ایدن ذاتلره ویریلوردی . و بونلر ابتدا بوجه بالا اشاغی درجه ده بولنان برمدرسه مدرسلکنه نائل اولوب بعده طلبه دن ایکن مدرسه دن مدرسه یه نقل و حرکت ایتدکلری کبی مدرسلکنده دخی بوجهله ترقی ایدرلر ایدی .

و برده قاضی القضاة مقامی اولان قاضی عسکرک و استانبول وادرنه کبی بلاه جسمیه قاضیانی رتبه تدریسی حائز اولان ذاتلره توجیه بیوریلوردی . و قضاة و موالی بی وجه عزل اولتمیوب مدت مدیده ، اموریترند پایدار اولدقلری کبی قاضی عسکرلر دخی اون اون بش سنه منصب لرند طورلر . و انصاللارند مستوفی معاش ايله متقاعد اولورلر . و بعضا دخی برمدرسه وظیفه سیله اختیار تقاعد ایدرلر ایدی .

سلطان سلیمان خان اول عصرند اردوی هایونلرجه زیاده طبیب و جراحه احتیاج کوریلوب ایجاب وقت و حاله کوره مهندس لرک دخی اهمیتی آتمش اولدیغدن سلیمانیه جامع شریفی یانده آیر وجه برطب مدرسه سی یاییلوب اطبا صنفی آیرلدی . و جوارنده برده دار الشفا یابلدی اوزمان اور و پاده هنوز دار الشفا یایمق افکاری یوق ایدی وینه جامع شریف مذکور جوارنده درت مدرسه جسمیه بنا و فنون حربیه نك مقدماتی اولان علوم ریاضیه نك نشر و ترویجنه زیاده اعتنا ایدلدی . و جامع مذکورک

پیشگاهنده بشقه جه برده دار الحدیث انشابورلدی . و برطاقم مدرسه لر اشبو سلیمانیه مدرسه لرینک اعدادیه سی اعتبار اولنوب انلره دخی موصله سلیمانیه دینامشدر .
بعده احوال مشروحه یه بناءً و مدرسه لره مخصص اولان وظیفه لرك مقدارینه نظرا مدرسلک رتبه سی اون ایکی راده اعتبار اولمشدرکه ابتداء خارج و حرکت خارج و ابتداء داخل و حرکت داخل و موصله سخن و سخن ثمان و ابتداء التمثلی و حرکت التمثلی و موصله سلیمانیه و خوامس سلیمانیه و سلیمانیه و دار الحدیث مدرسه لریدر .
موصله سلیمانیه ایله اوست طرفنده بولنانلره کبار مدرسین دینورکه مولویه متهی بولنورلر . الت طرفنده کیلر دخی ایکی صنفدر زیرا ملازمت کونلرنده یعنی بهر هفته پنجشنبه کونلری مدرسلر شیخ الاسلام افندی ایله کورشمکه کیتدکارنده سخن ثمان ایله اندن یوقارو درجه ده بولنانلر مخصوص بر او طه ده او تورلر امام موصله سخن ایله اندن اشاغی راده لرده بولنانلر صفه ده بکلرلر و هیئتجه علی الترتیب شیخ الاسلامک یانه کیردکلرنده دار الحدیث مدرسی جمله سنه رئیس اولور . دار الحدیثدن مراد سلیمانیه جامی پیشگاهنده واقع اولان سالف الذکر دار الحدیث مدرسه سیدرکه بونک مدرسی بالجمله مدرسینک اسکیمی یعنی اقد میدر . سلیمانیه دیدیکمز بالاده مذکور درت مدرسه درکه حالا دوکمه جیلرده موجود اولان کارگیر مدرسه لردر بونلرک درت مدرسی اولوب طریق تدریسک اون برنجی مرحله سیدر . خوامس سلیمانیه دخی مذکور مدارس اربعه سلیمانیه ایله موصله سلیمانیه اربعه سنده بشقه جه بر درجه اعتبار اولنان بش مدرسه درکه یقین وقته قدر بوراده ده بش مدرس بولنوب زیاده اولمازدی . صکره لری بالاعتبار تکثر ایتشلردر . و خوامس تعبیری خامسه یه تبدیل اولغله اسکمی مدرس دفترلرنده خوامس سلیمانیه دیو یازیله گلشیکن یکی دفترلرده بورادیه خامسه سلیمانیه تعبیری عادت اولمشدر . سخن ثمان مدرسلری دخی بوجه بالاسکنز اولوب تزايد و تناقص ایتمز اما دیگر راده لرده اولان مدرسه لر متعدد و متکثر اولوب عصر بعصر یاپیلان مدرسه لر مخصصاتنک مقدارینه کوره درجات مذکورهدن برینه الحاق اولنه گلشدر .

ایشته مولویت و قاضی عسکرلک اوصاف مذکورده ایله موصوف اولان ذوات فضائل سماته توجه اولنوب مدت مدیده منصبلرنده پایدار اوله رق عدل و داد ایله احقاق حقوق عباد ایلدکلری مثللو استنبول قاضی اغنده و ناطولی و روم ایلی قاضی عسکرلکلرنده داخل انجمن مشورت و محرم اسرار سلطنت و واقف احوال مملکت اولملریله دین و دولته یارار ایشلره موفق اولورلر . و ایام انفصاللرنده دخی تخصیص اولنان تقاعد معاشیله کچینه رک عمرلرین دعای بالخیر پادشاهی یه صرف ایلدکلری ایام خلیه ده نیجه تألیفات وجوده کتوررلر ایدی .

طشهره لرده اجرای احکام شرعیه به مأمور اولان قضات دخی بر منوال سابق هپ اصحاب معارف و دانش ونجه سنه لر مدرسه لرده تعالیم و تربیه کورمش معلوم الاحوال و مجرب الاطوار ذاتلر اوله رق بین الناس عدل ایله حکم ایلدکلرندن بشقه هر نه عرض ایتسه لر نزد دولته کارکر تأثیر اولمغه طشهره لرده ظلمه دن بری اهاالی به ظلم ایده جاک اولسه مانع اوله رق هر بری عبادالله حقنده عین رحمت و انتظام احوال بلاده سبب و علت اولورلر دی .

طریق علمیه بو وجهله پاک و مضبوط اولغین هر قنئی ماده ده علما امر حق بودر دیسه لر هر کس سمعا و طاعة دیوب کمنه نک مخالفته زهره سی یونغیدی .

قوچی بک سالف الذکر رساله سنده دیرکه ابتدا استانبوله کادیکمه اکر چه علمای عظام شمدیکی کبی خدم و حشم اصحابی دکل ایدی . لکن بر مدرس یولدن کچه عالم اقبال تام و کلی تعظیم و احترام ایدرلر دی . عرض و وقارلری کالده ایدی . بیک تاریخلرندن صکره طریق علمیه نک قوانین و نظاماتی بوزلمغه یوز طوتوب کیدرک هر مصلحته خاطر قارشمغله و هر امرده مسامحه اولمغه نامستحققره حددن زیاده منصبلر ویرملک اقتضا ایتدیکندن قاضی عسکرلر آز وقت ظرفنده بی وجه معزول اولدقلرینه مبنی ایچلرندن مبتلای حرص و طمع اولتلر بالطبع زمان نصبی فرصت و فرصتی غنیمت بیلوب مناصبک اکثرین نا اهل ویرر اولدیلر . موالی دخی ملازمت کاغدلرینی صاتمغه باشلادیلر . و ملازمتلر ارتق یولیه ویرلمز و قانون و نظامندن زیاده ویریلور اولدی . ملازمت ایسه کړک طریق تدریسک و کړک طریق قضانک مدخلی اولدیغندن انک اختلال نظامیله بوایکسی دخی مختل اولغین و یوده و صوباشی کاتبلری و عوام ناسدن نیجه لری اچه ایله ملازم اولوب زمان قلیده مدرس و قاضی اولمغه باشلاملریله سخن علم جهله ایله طولدی . و ارتق عالم و جاهل بلورسز اولدی .

شویله که مدرس لر مدرسه لرنده تدریس علوم ایده کلورلر کن صکره لری خدمت فعلیه شرطی متروک اولوب بر مدرس نه نک مدرسلکی بولندیغی صنفک درجه سنده بر اعتبار و همی دیمک اوله رق رفته رفته بو اعتبارات چوغالیدی و مدرس لر مدرسه لرینه کیتمز و بلکه نه سمتده اولدیغنی سؤال ایتمز اولدی . و خراب اولمش یا خود یانوب عرصه سی قالمش مدرس لر دخی توجیه ایدیلور اولدیغندن اسمی وار جسمی یوق بر طاقم هوایی مدرس لر پیدا اولدی . و عداد مدرسین چوغالیدی . و مدرس لرک وظیفه سی اولان امر تدریس اونودلیدی . و مدرس لک مجرد بر اعتباری پایه دن و بر مدرس دن دیکرینه نقل دخی ترفیع پایه دن عبارت قالدی . و اکر چه طریق نه اها لانک داخل اوله مامسی ایچون وقیله تأسیس اولتان

امتحان اصولی دخی باقی ایسه ده امتحان شرطی مدرسه نشین طلبه به مخصوص اولوب یوقسه اسیلزادکان و بعض منسوبات ایچون بلامتحان رؤس المی قیوسی اچیق ایدی . و صدور و موالی زاده لک کنج ایکن مدرس اولوب اده صره طفرات خفیه ایله یوقارولره چیقهرق همان صقالاری کلورکنز مولویت نوبتلری کلوردی . و ایچلرنده اگرچه اولوقسه قدر تحصیل علوم ایله کسب کمال ایدنلر بولنوردی . لکن چونغی مراتب و مناصب علمیه به میراث پدر نظریله باقوب و اختیار کلفت تعلمه حاجت کورمیوب جاهل قالوردی . وزرا و رجال دولتنر بعضیلری دخی اوغللرینی و اکثریا ایشه یارامیانلرینی طریق علمیه به ادخل ایدر اولدیلر . بو جهتله طریق علمیه جهله ایله تولدی . و ترقی خصوصنده عالم و جاهل بر اولدی .

و مولویتلرده دخی خدمت فعلیه ارا نماز اولوب اکثری نائب ایله اداره اولمغه باشلادی و برسنه مدت عرفیه قانون حکمنه کیردی و مولویت رتبه و پایه المقدن کنایه اوله رق مدرسلک کبی درجانه تقسیم اولندی . شویله که هر سنه سکنر مدرس یعنی دارالحدیث و سایمانیه مدرسلریله الت طرفدن دیگر اوچ مدرس عهده لرینه مخرج مولویتلرندن بری برسنه لک اولمق اوزره توجیه و بعد الانفصال مخرج معزولی اعتبار اوله رق هر سنه ایچلرندن دردینه کذلک برسنه لک اولمق اوزره مصر و شام و ادرنه و بروسه قضالری و بونلرک معزوللرندن ایکسنه بو وجهله مکه و مدینه و انلرک معزوللرندن برینه کذلک استانبول قاضیانی و استانبول معزوللرندن برینه اناطولی صدارتی یعنی قاضی عسکرلکی و اناطولی معزوللرندن برینه روم ایلی قاضی عسکرلکی و برملک رسم و عادت اولدی .

بوصورتله بهر سنه اوست طرفدن سکنر مدرس مولویتله چیقوب برلرینه الت طرفدن سکنر مدرس کچهرک طریقه سلسله و قوعیله بو حرکت یوقارودن اشاغی تا ابتداء خارج رتبه سنه قدر سرایت ایتمکله هر سنه طریقه بهر ترقی طبعی وقوع بولوب انجق اوست طرفدن چیقانلره نسبتله الت طرفدن ابتداء خارج رتبه سیله کیرنلر ده اچوق اولدیغندن و سخن ثمان مدرسلری سکنره منحصر بولندیغندن موصله صحنه بر چوق مدرسلر تراکم و تراحم ایتمکله بوراده به باتاق تعبیر اولمشدر .

و ارتق طریق علمیه ده اهلیت و استحقاق و علم و فضیلتجه تمیز و تقدیم بخی متروک و (الاقدم فالاقدم) اصول و مسلکی معتبر و مسلوک اولدی . فقط شرف انتساب ایله یاخود برشفیع مجبر واسطه سیله دفعه بر چوق اسکیلرک اوست طرفه آتلامق

دخی بر قاعده استثنایه و امتیازیه اولدی که بوکا مدرسین اصطلاحجه طفره دینلور .
 بوعادت بعینها پایه تعیریه مولویت و صدارت رتبه لرنده دخی جاری اولوب مثلاً
 مدرسیندن برینه مخرج پایه سی و یریه رک مخرج معزولی حکمنده بولمق و مخرج
 معزوللرندن برینه مکّه پایه سی و یریه رک حرمین معزوللری صره سنده اعتبار
 قلمق اصول جاریه طریقندن اوله رق بوصورتله مدرس و موالی و صدور عنوانیه
 بر چوق رتبه لو ذاتلر یتشدی . روم ایلی پایه لولرندن مشهور تاتارجق عبدالله
 افدینک نظام دولته دائر یازدینی لایحه سنده بیان ایتدیکی وجهله بویه ذاتاً استحقاق
 و اهلیت و قابلیتلی اولمدینی حالد برر تقریب ایله طریق تدریسه ادخال اولنانلر
 کیدرک مولویتسه نائل و بعده رتبه رفیعۀ قاضی عسکری یه واصل اولدقلرند
 دولتعلیه نک برایشنه یارامیوب حق عادی ادعاسیله نائل اولدقلری ارپه لقلرینی
 استقلال و استحقاق و قاضی عسکر اولدق دیو اظهار رعونت و جبروت ایله استکبار
 و بررلرینک غیبت و مساویسی ایله و قتلرین امراردن غیری کارلری اولماز ایسه ده
 مادامکّه بویه رتب سنییه واصل اولمشلر بورتبه لرک وقع و اعتبارینی محافظه شان
 سلطنت سنییه ایجابندن اولمسیله چاره سز بونلرک امر اداره لری بیهوده یره دولته
 بار اولوردی .

و احساب مراتبک اداره سی مترتب ذمت حکومت اولدیغندن مدرسلره معیشت
 و موالی و صدور ارپه لق ناملریله برر قضا توجیه اولمق لازم کلدی و انلر بو
 قضالری برر نائب ایله اداره یه مجبور اولدقلرندن معیشت و ارپه لق اولان قضا
 حاصلاتنک بر مقدار یله نأبلر کچنوب باقیسی احساب مناصبه عائد اولوردی . صدور
 و موالی بو طریق ایله کچنوب متعلقات و تبعه لرینه دخی برر قضا توجیه ایتدیردکلرندن
 و انلر دخی اهل قضا اولدقلری جهته افندیلری کی منصبلری اولان قضالری
 برر نائب ایله اداره یه مجبور اولدقلرندن علی العموم قضا لرده نیابت اصولی
 دستور العمل و قضالرک بر طاقی صدور و موالی و مدرسینه و دیگر بر طاقی دخی
 چوقدار و سائر خدمه کروهنه مأکل و احقاق حقوق و نشر علوم ایچون موضوع
 اولان طریق علمیه بر طاقم نا اهلانک تعینی ایچون ملک و ملتجه عظیم فالقلر
 وقوعه مبدأ و مدخل اولدی .

قالدیکه مدرسین تکرر ایتمکله اکثری سؤال درجه سنه کله رک رتبه تدریسک
 شرف و عزتی ذلته مبدل اولدیغندن بشقه عن اصل مخرج منصبلری قدس و حلب
 و ازمیر و سلانیک و یکیشهر فنار و غلطه قضالرینه منحصر ایکن مدرسینک بویه
 ازدحاملری حسبیه مؤخرأ ایوب و اسکدار قضالری دخی ضم و علاوه اولنوب

بوصورتده ایسه بر وجه بالا هر سینه سکنر مخرج معزولی پیدا اوله رق موالی به کثرت کلهکه انلرک اداره لرینه کافی اربهلر بولیویرمک مشکل و دشوار و اداره لرنده دهها زیاده مضایقه بدیدار اولدیغندن ناچار ممکن مرتبه کندولرینه بر وجه اربهلر برر قضا توجیه اولنوب انلر دخی اجرای احکام شرعیه به مقتدر عالم ومتدین نأبلر استخدامدن صرف نظرله هان مبتلا اولدقلری مصارف کثیره لرینه مدار اوله بیلیمک ایچون جهله واسافل ناسدن و یوده مثللو تحصیلدار و غدار نأبلر استخدام ایدر اولدیلر . بو مقوله نأیین خاسرین ایسه واردقلری قضالرده هان اموال عبادی جلبه وسیله اوله جق مفاسده تصدی و کروه ظلمه ایله بالاتحاد عجزه عباد اللهه ظلم و تعدی ایدرک تخریب بلاده بادی اولورلردی .

سائر بغیر استحقاق برر تقریب ایله اللرینه ملازمت کاغدی کچورمش اولان بر طاقم اسافل دخی رشوت وانتساب و شفاعت طریقلریله و علما دائره لرنده اسمنی اوقویاماز و یمین و یسارینی بیلمز اتباع و خدمه کروهی دخی چراغلق و جهله بی محابا طریق قضایه داخل اولملریله روزنامه قضات بویه کندولرینه بر وجهله تقلید قضا جائز اولمیان و بلکه هنوز صحت تقلید قضایه مدار اوله جق شهادته اهل بولمیان چوققداران و سائر خدمه واسافل ایله مالا مال و بومتوله اشخاص دخی بالنفس اجرای حکومته قادر اولدقلرندن منصبلری اربهلرله کیدن نوابدن اشنع بر طاقم جهله و ارادله التزام مثللو احاله ایتملریله امانت کبری اولان امور شرعیه بتون بتون رهین تشویش و اختلال اولدی .

و بو مقوله جهله واسافلک طریق علمیه به دخولی علمانک عرضی شکست ایتمکله انظار ناسده قدر و اعتبارلری قالمدیغی کبی نزد دولته دخی عرضلرینه اعتبار اولنوب ملتزم و خراجچی مقوله لرینک انهارلیله عزل اولنور اولدقلرندن ایچلرنده صحیحاً علما و صلحادن بولنان ذاتلر دخی عرض و ناموسلرینی محافظه ایچون ظلمیه مدارا ایتمک مجبور اولورلردی .

الحاصل ملازمت نظامنک اختلالیله کرک طریق تدریس و کرک طریق قضا ایکسینک دخی نظامی بوزیله رق مناصب علمیه بالفعل خدمته منوط و مربوط ایکن جمله سی پایه و اعتباردن عبارت قالوب مع مافیه طریق قضایه نسبتله طریق تدریسک حالی دهها اهنجه ایدی . زیرا مدارس مرتبه ده دانشمندلک نظامی هر تقدیر بوزلدیسه ده ولوکه رسمی صورتده اولسون بایزید مدرسه سی دانشمندلکی و ملازمت وررئس امتحانلری اصولی باقی ایدی .

شویه که طلبة علومدن طریق تدریسه سلوک ایتمک ایستیانلر اولا ملازمت امتحانته

کیروب اثبات لیاقت ایدنلردن اعلا درجه ده بولنانلره الدن ملازمت اعطا یعنی دفعهٔ
 زمرهٔ ملازمینه الحاق اولوب باقیسی دخی بازید مدرسه سی دانشمند لکنه قیدایله
 امتحانده کی ترتیب ودرجه لری اوزره مدرسه مذکوره ده اسکان وهر آلتی آیده
 ایکیمی اخراج ایله یدلرینه ملازمت کاغدلری اعطا اولنور . و بونلردن ملازمتی
 یدی سنه یه بالغ اولنلر رؤس امتحانه دخوله مستحق اوله رق انده دخی اثبات
 لیاقت ایدنلره طریق تدریسک برنجی مرحله سی و مرقات مدارسک اولکی پایه سی
 اولان خارج مدرسه سی رؤسی اعطا قلنور . و ملازمتی یدی سنه یه بالغ اولمیانلرک
 رؤس امتحانه دخولی جائز اولماز ایدی . و بازید مدرسه سنک امر تدریمی
 شیخ الاسلام بولنان ذاتلره مشروط اولوب صکره لری مشایخ الاسلام حضراتی
 ایجاب وقت و حال ایله بالذات امر تدریسه قیام ایده مدکلری مثللو بو وظیفه یی
 ایفا ایچون خواجه افندیلرک ایچنده ذاتاً و زماناً اصحاب حیز و حیثیتدن و قدما ی
 مدرسین کرامدن اوله رق درس وکیلی نصب و تعیین ایتدکلری ذاتلر دخی بتون
 مدرسه نشین اولان طلبه نک آمر وضابطی اولملری حسیله درس وکالتی باب
 فتواده باشلوجه بر مأموریت اولوب علی العموم درس لر دخی صورت رسمیه ده
 جوامع شریفه ایچنده اوقنور اولدیغندن صکره لری درس وکیلی افندیلرک
 هفته ده بر کره مدرسه مرقومه یه کیدرک درس اوقوتلری هان شرط واقف
 یری بوله جق وجهله بر امر رسمی و اعتباری اولدیه ده بو قدر جق اولسون
 شواصولک مسلسلاً دوام اجرایی تحصیل علومه بادیء شوق و رغبت اولوردی .

فقط بو امتحان اصولی بر وجه مشروح بالکمز مدرسه لرده یتشن طلبه علومه
 مخصوص اولوب یوخسه مدرسک رتبه سنک تحصیل امتحانه وطریق علمیه ده
 ترقی علم و عرفانه منوط دکل ایدی . زیرا لدی الامتحان استحقاقلری نمایان
 اولان علمایه رؤس لر ویرلدیکی صره ده علما زاده لره برخیلی رؤس لر ویرلدیکندن
 و شیخ الاسلامر تلطیفی ملتزم اولنلره ایتدکلری و قتده رؤس تدریس ایله
 اکرام ایلدکلرندن بشقه خنکار اماملریله حکیم باشیلره دخی عنایت مخصوصه اوله رق
 رؤس تدریس ویرلک عادت اولمشیدی . و چونکه مدرس اولنلر بر منوال سابق
 کیدرک مولویه و قاضی عسکر لکه نائل اوله رق هیچ برشی بیلمه لر و ایشه یرامه لر
 بیله بو رتبه علمیه کندولرینه زحمتسزجه بر مدار تعیش اولدیغندن خدمات دولته
 استخدام استعداد و لیاقتی و تحصیل علوم و معارفه قابلیت اولمیان کبار زاده لر
 دخی طریق تدریسه ادخال ایدیلور اولدی . وزرا و وکلادن بعضیلر دخی مجرد

طریق علمیه اصحابك قتل و مصادره دن مصون اولدقلرینه بناءً اوغللرینی بو طریقہ ادخال ایدرلردی . بو جهتله نیجه کبار زاده لر بر وجه بالا سن شبا بلرنده و بلکه اوان صباوتلرنده تدرس علومه مباشرت بيله ایتامشیکن رؤس تدریس ایله کامیین و حائز عنوان قدوة العلماء المحققین اولورلر . و اکثری تحصیل علوم ایچون اتعاب افکار ایتیموب جاهل قالورلر . ولدی الامتحان مدرس اولنلرک عمرلری ایسه مدرسه لرده گذار ایلمش و تحصیللری فنون مرتبه و کتب معتبره نك تدرسنه منحصر بولنش اولمسیله اکثریا مرقات مدارس چیقارکن یاری یولده قالوب نادرا رتبه مولویه صعود ایدنلر دخی امور دولتدن واحوال مملکتدن بیخبر بولنورلر ایدی . والحاصل انلر پک کنج و بونلر پک کیچ مدرس اولدقلرندن صدور کرام ایچنده اصحاب لیاقت و معلوماتدن اوله ربق محرم اسرار دولت و واقف امور سیاست اولوبده مصالح مهمه و مذاکرات خفیه ده ایشه یارایه جق ذاتلر پک نادر بولنوردی .

الحاصل طریق علمیه نك وضع اصلسی او قدر بوزلدی که یالکنز اسم و رسمی قالدی . حالبوکه اسمی مسماسنه و رسمی اسلاف علمانك اصول مستحسنه سنه مغایر اولدینی شو یله طورسون عمرنده اوقویوب یازماش چوقدار و قایتجی مقوله لرینه توجیه مناصب قضا ایدلک کبی چیرکین بدعتلر و غریب رسم و عادتلر حادث و بو ایسه طریق علمیه نك ترویج بطالت و جهالته بر یول اولمسنه و احقاق حقوق عباد امر ائهنده خیال و خاطره کلدک فناقلر وقوع بولمسنه بادی و باعث اولمغین طریق علمیه نك اصلاحی واجبات اموردن کورلمش ایسه ده دفعهً بونجه مراتب و مناصبک رفع و ترقینی قابل اولمدیغندن بالتدریج اصلاحی ارزو اولمقده ایدی .

فصل ششم

فن حربہ دائردر

هر دولت و ملت ملکنی محافظه ایچون عسکر بسلیه کئشدر . انجق بیوک اسکندرک باباسی فلیک و قته کئنجه عسکرک جنکده کیفیت اعمالی بر قاعده و اصول تحتند دکل ایدی . ابتدا بونی قاعده تحتہ فلیب قویوب قرق بیک قدر معلم و منتظم عسکر ایجاد ایتمشیدی که اوغلی اسکندر بو عسکرله یونانستاندن قالقوب هنده قدر فتح و تسخیر

ممالك ايتشدر . بوصورتله يونانلولر ايچنده علم حرب ناميله ميدانه بر علم چيقوب
ملل سائرله ده دخى انلردن منتشر اولمشدر . بو علم سايله سنده اسكى رومالولر
پك چوق غلبه لره نائل اوله رق همان بتون جهاني ضبط ايتمه درجه لرينه وارمشلر
ايدى . لكن هر زمانده عسكرك حربه نظامنه دائر اولان قاعده لر اولوقنده
قوللانيلان اسلحه به كوره اولمق لازم كلديكندن اشبو قواعد حربيه شمدى به قدر
درلو صورتلره كيرمش اولوب كرك يونانلولر كرك رومالولر كرك سلاحلرى
قايج ومزراق واولق ايله صپاندن عبارت اولمسييله انلرك حرب قاعده لرى
شمديكي به اويمز ايسه ده قوللاندىلر سلاحلرينه كوره علم حربده كمال بولمشلر
ايدى . عربلر كروفر اصولى اوزره محاربه ايدكلمشدر . فقط وقت سعادتده
اصحاب كرام صف اوزره حربيه مأمور اولديلر . وفن حربده پك زياده ايلر اولديلر
وآز وقت ظرفنده ايجلرندن فوق العاده ماهر امرای عسكريه يتشوب بتون دنياه
غلبه ايلديلر . بعده دول اسلاميه ده مشق وادمان عسكريه به اعتنا اولنوب انجق
اكثريا سوارى به اعتبار ايدرلردى . بوجهته اهل اسلام ايچنده پك ماهر جنديلر
ظهور ايتشدر . على الخصوص مصر ك كوله منلرى دنيا نك برنجى سواريسى
عد اولمشلردر .

بالاده اشعار اولندينى اوزره دولتليه سوارى به اعتنا ايتمكله برابر منتظم اوجاقلر
ترتيب ايله پياده تعليمنه دخى فوق العاده اهتمام ايتشيدى .
رومهلولر ك انقراضندن صكره اوروپانك حالى بشقه لشه رق اويله دائمى وماهيه لو
عسكرك بسلامك متروك اولوب حين حاجتده برمدت موقته ايچون كوكلى عسكرك
طوبايوب قوللانمغه قرار ويرلمكله علم حرب بسبتون ضايع حكمنه كيرمشيدى .
واولوقلر آحاد ناس زميره سى اصلزادكان طاقنك اسيرى كجى اولمغه اصلزاده لرك
اصل سلاحلرى اولان مزراقدن بشقه زرهلرى وآلرى اولوب كندولرله برابر
سفره كيدن خلقك ايسه صپان ايله او قدن غيرى سلاحلرى وبار كيرلرى
اولديغندن بويله نظامسز واولفونسز پياده عسكرى اويله اعلى آتليه طيانه ميه رق
قنى طرفك سواريسى چوق ايسه اول طرف غالب اوله كلديكى كورلديكنه وقواعد
حربيه دخى بيلنمديكنه مبنى حقيقتده غلبه سوارى عسكرينه مخصوص ظن
اوله رق پك چوق سوارى قوللانيلوب وپياده عسكركى برايش يرينه قونلويوب
هر كس عندنده اصل قوه عسكريه سواريدن عبارت ايدى . خيلى وقت حال
بومنوال اوزره جارى اولدقندن صكره اوروپانك حالى اولدجقه نظام بوله رق تاريخ
مهربت ك سكرىوز التمش سنه لرنده ابتدا فرانسه ده ماهيه لى اولمق اوزره اون التى

بيك پياده ايله طقوز بيك سواری ترتيب اولمش و پياده لرك چوغنه مزراق و يريه لرك اغير پياده وقصورينك سلاحی اوق و صپان اولوب خفيف پياده کي قوللانيلور ایدی . شویله که دشمن قارشوسنده مزراقلی پياده لر سکر واک ازی التي صف اوزرينه ديزيلوب خفيف پياده لر دخی انلرك اوکلرينه و يانلرينه آوجی طاغیلور و سواريلرك جمله سی مزراق وزره ايله سلاحلديريله رق بونلر دخی صره ده قوللانيلوب اغير سواری خدمتی کورورلر ایش .

ويواش يواش اوروپانك سائر يرلرنده دخی بویله منتظم عسکر ترتينه باشلنمش ايسه ده پياده عسکرينك چنکده سواریدن زیاده ایشه یارادیغنی پك چوق کیمسه لر تسلیم واعتراف ایتدکلرندن بشقه سوارينك پياده یه غالب وفائق اولمسی براسکی زعم اولوب هنوز اول اعتقاددن کچمدکلرندن ينه قديمده اولدینگی کي پياده یه نسبتله اقتضاسندن زیاده سواری قوللانورلر ایدی . واکرچه سواری عسکری پياده ايله قارشو قارشویه کلدکده کرکی کي ایش کوردکلرينه سوز اولمیوب انجق کرک کندی اوزرلرنده و کرک آنلرينك اوزرلرنده اولان زره و سائر اغیر طاقلردن طولای محاربه جه لازم کلان يرلری طولاشوب يوقلامق و دشمن عسکرینی قووالق کي سرعت و سبکبارلغه محتاج اولان خدمتلره الویرمدکلری کیدرک اکلاشلمغله اويله مأموریتلره کوندرلک ایچون قلیچ و اوق قوللانور خفيف سواری عسکری ترتيب اولمشیدی .

واکرچه طوپک ایجادی یدی یوز سکسان سنه سنه طوغری ايسه ده سکر یوز تاریخنه قدر طوپلر یالکز محاصره لرده قوللانيلوب صکره لری عادتاً جنکلرده دخی استعمال اولنمغه باشلادی . حتی اولوقتلر فرانسه لو طرفندن برقاچ دفعه ایتالیا یه کوندریلان عسکرله برابر کلیتو طوپ وار ایدی .

طقوز یوز اون سنه لرنده شمديکی تفنکلرک طاسانغی اولق اوزره الده طاشینور اوراق و خفيف طوپ شکنده تفنکلر یالبدقه خفيف پياده عسکرينك برازینه بوتفنکلردن و يريه لرك بروقت دنی اوق و صپان آتالر ايله تفنکلیلر برلکده قوللانلش و تفنکک اولکی تجربه ايله میدانه چیقديغندن برمدت مرورنده اوق و صپان بتون بتون قالدیریلوب خفيف پياده عسکرينك هپسی تفنکلی اوله رق تفنک ايله مزراقدن بشقه سلاح قالماشدر .

وبوخفيف پياده ينه اولکی کي آوجی چیقاريله کلوب انجق تفنکلرک بویله چوغالمسی و محاربه ده اک زیاده زور کورن اغیر پياده عسکری ایکن بونلر یالکز مزراقلیدن عبارت اوله رق آتشه طیا نه مامسی حسیله ده صکره لری اغیر پياده

عسکرینک برآزیننه تفنك ویریلهرلك ایلروده اولان ایکی صفی تفنكلی وکیروده بولان اوچ درت صفی ینه مزراقلی اولمسنه قرار ویرلش وبوصورتده تفنكلیلر مزراقیلری قورودقلری کبی مزراق تفنكدن اوزون اولمق حسیله مزراقیلار دخی تفنكلیری محافظه ایلدکلرندن برایام دخی بوندن اعلی نظام اولمز دیو اعتقاد اولنش ایکن اغیر پیاده عسکرینک مزراقیلری بش التی صف اوزرینه ترتیب اولنقی وتفنكلیلری انلرك یانی باشنه یرلشدرلك مناسب کورلمش ویک یوزاون تاریخنه طوغری سونکو ایجاد اولندقدہ کرک پیاده وکرک سواریدن مزراق قالفهرق مزراقیلره سونکلی تفنك وتفنكلیلره سونکی ویریلوب صغر ابتدا درده و برمدت صکره دردنجی صفك هیچ برفانده سی کورلیهرك دردن اوچه ایندیرلیدکندن بشقه خفیف پیاده ایله اغیر پیاده لرك ساحلری بر اولمقدنناشی ایکسیده بر صورتده تعلیم ایتدیریلهرلك وهربری ایجابنه کوره کاه صدفن وکاه آوجی خدمتده قوللانیله رق بریرندن فرقلری ساده جه لفظده قالمش وبوجهته عسکر کرک سلاجیه وکرک نظامجه شمیدیکی حالی بولورکبی اولمش ایسه ده اصول وقواعد حربیه برشی دیمك اولیوب ده صکره لری بعض اوروپا جنککلرنده علم حربك شویله جه برقباسی المنشدر .

کیفیت تعلیمه کلنجه ابتدا نمچه جنراللرندن مشهور (مونته قوقولی) دولتعلیه اردولرینك نظامنه احاله نظر دقت ایدرك مقابله بالمثل قاعده سنجه بویله دائماً تعلیم ایله مشغول اولور ودائمی صورتده حاضر ومهیا بولنور بر نوع عسکر تنظیم ایتدکجه نفیر عام عسکر یله دولتعلیه مقابله قابل اولیه جغنی جزم ایله بر نوع منتظم ومعلم عسکر ترتیب ایدوب حتی فن حربیه دائر اولان کتابنده دولتعلیه ایله کندی دولتی بیننده وقوع بولان محارباتی تعداد وتفصیل وهر ملحمه یی زمان ومکانیه وسر عسکر وعساکرینی اسم و رسملری وکیفیت وکمیتلری ایله شرح و بیان ودولتعلیه نك موظف اوجاقلرینی وافراد عسکر یه سنك رؤسانه اولان انقیاد واطاعتلرینی رشك آور اوله رق آورده زبان ایدرك بویله موظف ومنتظم عسکره مقابله قابل اولیه جغنی اثبات وتحقیق برله کرک کندی دولتی وکرک دول سائر نك دولتعلیه مقابله قیدینه دوشنلرینی تسفیه وتحقیق ودولتی دولتعلیه عسکرینك نظامنه ترغیب وتشویق ایتش وعساکر عثمانیه یه تقلیدا کندوسی مجدداً بر طاقم عسکر ترتیب وتنظیم ایدوب بو عسکرله بیک یتش تاریخنده کوپرلی اوغلی فاضل احمد پاشانك بر فرقه عسکر یه سنی نهر راپه قارشوسنده بوزمغله رشته مصالحنه یی دردست ایلدیکنی تمدح ومباهات مقامنده نقل

ایله اثبات مدعا ایلمشدر . لکن مونته قوقولینک بوغلبه سی یالکر کندوسنک
قوة نظامیه سی اثری اولیوب بونده عساکر عثمانیه ده یکی باشلامش اولان اختلال
نظامک دخی سیبتی واردر . زیرا اولوقت عساکر دولتعلیه نك بوزیلوب
دوزلدیکی زمان اولوب مونته قوقولی یکجیری نظامنک نهایت کمالیه بدایت زوانه
ایرشمش اولدیغندن اقدجه کوروب بیلدیکی عساکر عثمانیه ایله بوکره بوزدینی
عسکرک بیننده فرق وار ایدی .

بعده (پرنس اوژن) دخی ظهور و تعلیم عسکر خصوصنک اکالنه سی موفور
ایلمشدر . اول خلalde فرانسه ده دخی (فونده) و (تورن) و (ووبان) کبی
فن حربده ماهر ذاتلر ظهور ایدوب قواعد حربیه نك اکالنه صرف مساعی
ایتمکله (تزايد العلوم بتلاحق الافکار) قاعده سنجه اصول حرب بر بیوک فن
وصناعت اوله رق اوروپاده شیوع وانتشار بولدی . فرانسه دن پروتستانلرک
طرد و تبعیدلرنده هرفن وصنعتده ماهر کیمسه لر اطرافه متفرق وپراکنده
اولوب بونلرک چوغنی اول آوانده پروسیا قرالغنی تحصیل ایدن فره دریق کلیوم
جلب ایتمکله زماننده پروسیا منبع معارف وصنایع اولدی . قرال مشار الیهک
اوغلی اولان ایکنجی فره دریق که بیوک (قوجه) فره دریق دیومعروف
ومشهور اولان ذاتدر . ایشته بواسحاب معلومات ایچنده نشو ونما بوله رق
صناعت حربده استاد کل اولوب سوق الجیش و تعییه الجیش فلرنده پک چوق
دقایق حربیه اطلاع ایله علم حربی خیلیدن خیلی ایلرولتدی . وسواری
طوبجیسی ایجاد ایتدی .

بیک ایکوز تاریخ هجر یسندن صکره رفته رفته بو علم بر مرتبه ده ایلرولیوب
علی الخصوص ناپلیون پوناپارته ظهور ایله اسرار فنی میدانه قومش وعسکرلک
عصر مزده مشاهد اولان درجه لره واصل اولمشدر .

انحق تجربه لره تکثیر یله فن حرب کوندن کونه ایلرولمکده بولنمشدر . حتی
قریب العهدده نو ایجاد ششخانه لر یاللوب مستقلا طابورلر کشاد ایدیله رک وانلره
بوششخانه لر ویریه رک خفیف پیاده ترتیب اولنمش و بیک ایکوز یتش سنه
هجریه سنده وقوع بولان روسیه محاربه سنده پک چوق محسناتی کورلمشدر .
ومقدما خفیف پیاده ایله آغیر پیاده نك بر بندن بیانغی فرقی قالمش ایکن
سلاججه واساسلیجه بفرق حاصل اولمشدر . متعاقباً اسکی تفکر ابطال اولنه رق
کافه عساکره ششخانه ویرلشددر .

ایشته بو صورتله علم حرب سوق الجیش و تعییه الجیش نامیه باشلوجه ایکی فن

لازم الاعتنايه منقسم بر بيوك صناعه اولشدر كه اردو قوماندان واركانى اولنلر
بر چوق مقدمات علومى تحصيل ايتد كدن صكره بوفلرده ماهر اولملرى فرائض
حاليه دندر .

سوق الجيش فى كرك تجاوز كرك تحفظ ايجون مهم اولان مواقعك انتخابدن
وتعيه الجيش فى لى المصادمه مظفر تى موجب اوله جق اعمال وتدايرك
اجراسندن عبارتدر .

فى الاصل دولت عليه سردار وسر عسكر لرى بموقوله تدابير حريه ده تجربه
وعمايات ايله كسب مهارت ايدر لردى . نته كه بالاده بيان ايتديكمز وجهه روسيه
چارى پترو بغداد ايجندن طونه به طوغرى حركت ايتد كده باله جى محمد پاشا
دخى انك خط رجعتى كسمك اوزره بساراييا ايجندن ايلرويه حركت ايله
فالجى كچيدنى طومسيه فن سوق الجيش اوزره بر كوزل حركت وبعده اوراده
سدراه اولان روسيه عسكرى قاجيروپ وصوى كچوبده بقتة روسيه اردوسى
اوزرينه هجوم واقحام ايتسيه دخى تعيه الجيش فتنجه ابراز مهارت ايلمشيدى .
مؤخرأ سكران ايكى سنه سى سفرنده شمنى موقعك اهميتى تقدير ايله اس الحركات
اتخاذ اولنسى سوق الجيش فتنه مطابق واولوقك حكمنجه مدافعه به كافى استحكام
ويرلسى تعيه الجيش فتنه موافق دوشمشدر .

انجق مؤخرأ بومثللو قواعد حريه بر منوال سابق ايكى مهم فتنه منقسم اوله رق
فن حرب ناميله بر بيوك علم اولوب بونك تحصيل دخى اولجه نيجه فلرك بيانمنه
موقوف اولديغندن شمدى سر عسكران وسائر امراى عسكرىه فنون شانك
نظريات وعملياتنده كسب ملكه ومهارت ايلمكجه اوروا اصولى اوزره منتظم
اولان اردولره قوماند ايد مزلر . حالبو كه فن حرب بر منوال مشروح
اوروپاده ترقى بولدجه عساكر عثمانيه نك (الفضل ماشهدت به الاعداء) بينه سيه
مثبت اولان حسن انتظامى رفته رفته تنزل ايدر ك عكس قضيه ظهور ايتمكله
بيك يوز تاريخلرندن صكره حركات سفرىه نك طرف اسلاميانه موجب خطر
وخسار اولدينى تحقق ايلديكندن ارتق حرب داعيه سى بر طرف ايديله رك
وصلح ومصافات يولنه كيديله رك دول سائر ايله معامله بالمجاهله يولنده بولمق
لازمه خالدن كور يلوب بوضورتده ايسه مدت مديده عسكر ك متروكيى حسييله
دولت عليه نك ملكه عسكرىه سنه ضعف وفتور كلهرك مؤخرأ كشاد اولنان
سفرلرده ضايعات كليه وقوعه كيش وبوحالردن اك زياده روسيه لو مستفيد
اولشدر .

دولت عليه نك تنظيم عسكړه محتاج اولدينى سلطان احمد ثالث زماندنبرو موضوع بحث اولمغه باشلامش وهله سلطان مصطفى ثالث حضرتلى بونى پك زياده ارزو ايلمش ايسه ده يكيچر يلك خوفندن ناشى بواىر مهمك سر بستجه مذاكره سى بيله اجرا اولنه ميوردى .

حتى مشاراليه سلطان مصطفى مال جعنه حريص اولديغندن زماننده دفتردارلق منصبى كسب اهميت ايدرك اكثر يا دفتردارلر ايله استشاره امور ايدرمش وبركون دفتردار حليمى افندى يه (عساكر جديده تنظيم اولندقچه اوروپا ايله باش اولنه ميه جق نه يابه لم) ديدكده حليمى افندى (يكيچرى يى نظام تحتنه ادخال ايدم) ديمسى اوزرينه (آنلر نظام قبول ايدرمى) بيورمغله (اوت قبول ايدر) و (سن سند ويرميسين) ديو بيوردقده بلا تردد (ويريرم) ديجك يكيچر يلك ايله برلك اولسه بويله سند ويره جك درجه ده قوى سوز ويره مزدى ديو حليمى افندى حقدنه شبهه يه ذاهب اوله رق شايدكه بوسرى يكيچر يلكه كشف ايدر ديو خوفندن ناشى در حال حليمى افندى يى موصل متصرفليغه درسعادتن تبديد وائشاي راهده نفى ومتعاقباً اعدام ايتمشدر .

دور محمود خان ثانى رجائى شدن مشهور حالت افندى يه يكيچر يلك طرفندن ال پيدا ايتسه كزديو بعض ندماسى طرفندن اخطار اولندقده (آدمى حليمى يه دونديرلر) ديو بو حكايه يى نقل ايتمش اولدينى ثقه دن مرويدر .

اولوقت نظام جديد عسكرى ترتيب ايتك مطلقا اوروپادن معلم ومهندس جانبه موقوف ايدى . يوقسه يكيچرى هر نقدر نظام تحتنه آلنسه ينه اسكى يكيچرى اولوب مطلوب اولان يكيچرى وجوده كلزدى . لكن بوراسنى اكلايه بيلمك دخى ينه اويولده معلومات مخصوصه يه منوط اولوب حليمى افندى نك فن دفترده اولان مهارتى اكاكافل اولمدينى رآيندن معلوم اولور . سائر رجالك اكثرنده دخى عصر ك مشكلاتى حل ايدم جك معلومات كافيه يوق ايدى . بعضيلرى دخى اوروپالولرك ممالك محروسه يه كلوب كيتلر يى ايستمز لردى . حتى رسمى احمد افندى پروسيا سفارتندن عودتنده ينه سلطان مصطفى ثالث عصرينك رجال بنامندن مشهور كل يوسف افندى ايله مصاحبت ائسانده اوروپا مدنيتندن بحثله بعض موادك اجراسنى اخطار ايلديكي صره ده قرنتنه اصولنك وضعنى دخى درميان ايتدكده يوسف افندى اكاجواباً بن سنى بردور انديش ذات صانوردم بوقدر جق شئي صايه ميورسين كه اوروپالولرك بورالرده چوغالماملرى علت معهوده قورقوسندن ناشى اولوب قرنتنه وضع اولمدينى كى بورايه هجوم ايدم جك فرنكلرى فصل اداره

ایلرز بزه بوراسی بادی تردد و اندیشه در . یوقسه قرنته اصولنك محسناتی بزه
بیلورز دیمش اولدینی مرویدر .

الحاصل اوزمانلر دولت علیه ده تنظیم عسکر ارزوسی اولدینی حالد هوز نه یولده
تنظیمنه تشبث اولنق لازم کله چکنه قرار ویریه عمشیدی . حال بویه ایکن حربك
موقوف عایهنی بیلیمین ارکان دولتك غیرت جاهلانه وهیجان افکار غافلانه لرینه
اتباعاً بیک یوز سکسان ایکی سفری آچیلوب عظیم خساراته اوغر انلمشدر .

بومحاربه دولت عایه به بر بیوک درس اولوب عسا کر معامله ترتینك درجه وجوده
اولدینی هر کس اکلامش ایسه ده موقع اجرا به قونیه میوب فقط سلطان مصطفای
ثالث حضرتلری طوطخانه جه بعض اصلاحاته تشبث ایلنش اولدینی حالد سفر
مذکور اناننده ترك تعلیمخانه فایتمشدر . وکندوسندن صکره وارث سلطنت
اولان سلطان عبدالحمیدك ضعف پیرانه سی حسیبله دولت علیه جه فرض عین
درجه سنه ککش اولان نظام جدید عسکرینك ترتینه عدم کفایتی وفاتندن مقدمه
بعض قرناسیه سویلشدیکی وکندوسندن صکره اوغلی سلطان سلیمك جلوسنی ارزو
ایلدیکی مرویدر . وفی الواقع سلطان سلیمك جلوسنه قدر بوباده بر کونه تشبثات
صحیحه کوریه ممشدر . واکر چه سلطان عبدالحمید خان حضرتلرینك عصرنده خلیل
حمید پاشا صدارتنده طوطخانه جه وترسانه جه بعض اصلاحاته تشبث اولندیسه ده
اولوقت استانبولده افکار تعصبیه غالب ونظام جدیده میل وارزو کواسترمك سلطان
مصطفی پولتیقه سنه یعنی اوغلی شهزاده سلیمك طرفدار لغه تمایل معناسنه حمل
اولندیغندن بونك مذاکره سی بیله مقربان سلطنتك امنیتنی سالب ایدی .
وخلیل حمید پاشانك اعداسی بو وادیده یول بولوب علیهنده ایشایهرك حقنده
امنیت شاهانه سی سلب ایتمشدر در .

فصل باع

احوال بحریه حقنده در

از قدیم قایقلر کورکله یوریدیلوب واوچ چفته وبش چفته دیو بیوجک کیمیلر
یا بلغمه باشلا یوب دومن ویلکن دخی ایجاد اولنه رق بالتدریج کیمجیلک فن وصنعتی
ایلروله مشدر . انجق اوائلده کیمیلر هر حالد قی صولرین قولایوب آچیق دکزلره
آچیه مزلردی . نوبت قوه بحریه اهل صوره وبتون فنیکه لولره کلد کده آنلر

علوم ریاضیه درلو دقیقه لر کشف و اختراع برله قون شتاده ایلر ولیه رک رصد قوتیه بحر آ ارض یونانه و سبته بوغازینه و بعض روایاته نظراً ده ا او زاق یرلره سیر و سفر ایدرک تجارت ایدوب آنلرک بو حال و حرکتلرینه ملل سائره سحر و کهات نظریه بقارلردی .

حضرت عمر الفاروق رضی الله عنه زمان خلافتنه کلنجه اهل اسلام دریا سفرینه سالک اولما مشیدی . عمرو بن عاص رضی الله عنه مصری فتح ایلدکده حضرت عمر الفاروق اکا مکتوب یازوب بحر نه مقوله شیدر احوال و اوصافی اعلام ایت دیو امر ایتمکله عمرو بن عاص دخی درکاه فاروقی یه (یا امیر المؤمنین ان البحر خلق عظیم یرکبه خلق ضعیف کدود علی عود) دیو جواب یازمغین حضرت عمر امت محمدی صیانت قصیدیه رکوب بچردن منع ایلدیکنه مبنی قریش و سائره دریاده سفر ایتمکدن امتناع ایلدیلر ایسه ده مصر خاقی و ملل مختلفه دن ممالک مصریه ده اولان تجار عن اصل حروب و تجارت بحریه ایله مالوف و دول سالفه زمانلرنده عمر لری دریا سفرینه مصروف اوله رق اباعن جد بیلدکری صناعت نافع لری اولمغله آنلر فراغت ایتمه رک دمیاط ورشید و اسکندریه و سائر سواحل دن سفینه لرین ایشادوب و سویش خلیجندن یمن و هند طرفلرینه سیر و سفر ایدوب تجارتلرندن قالمالز و سواحل مصریه ده بولنان قبائل عرب و زناته و مغاربه کبارینی غزوات و تجارت بحریه یه ترغیب و تحریکدن خالی اولمالز ایدی . لکن عمرو بن عاص ایله کلان کبار اصحاب و آنلرک امثالی متشخصان عرب تنبیه فاروقی ایله متنبه اوله رق ابتدای امرده مخالفته جرأت ایتوب انحق قوت و مال و رجاله مالک اولان نخله شیخی عرجة بن هرثمة الازدی و مسکت حاکمی مسلمینی غزا و جهاد دن و مکاسب نافع دن منع ایلمک رأی صواب دکلدر دیو تنبیه فاروقی یه مخالف سفینه لره بنوب عمان و سائر سواحل و جزائر غزا ایتدکرینی حضرت عمر ایشدکده دخی عرجه یه عتابنامه ارسال ایله عمرو بن عاص طرفدن مؤاخذه و زجر ایتدردی . زیرا مایه اصلی اسلام اولان عرب هنوز قبضه تسخیره کچن یرلرده کرکی کچی یرلشمدن برنجیه سی سفینه رکوب ایله اقطار بعیده یه متفرق و پراکنده اوله رق مرکز خلافتدن بعید دوشملری قاعده حکمته موافق دکل ایدی . بعده سواحل مصریه سکاندن ذی قدرت سفینه صاحب لریه اکابر اسلام دخی مشارکت ایدوب رفته رفته سفینه لره رکوب ایله کاه غزا و کاه تجارت ایچون دریا سفرین ایدر اولدقلری حضرت عمره منعکس اولدقده نهی و منعی تشدید ایتوب سکوت ایله حاللری اوزره ابقا ایلدیکندن تازمان معاویه یه کلنجه اهل اسلام مختصر سفینه لر ایله کاه غزا

وگاه تجارت ایادیلر . لکن بوسفینه لرده رئیس و آلات قوللانان خدمه نك
اکثریسی نصارادن فن دریاده ماهر کمسنه لر اوله رق اجرت عظیمه ایله استخدام
اولوب اهل اسلامده اول فنونه متعلق معلومات یوغیدی . حضرت معاویه
وقتنده عمرو بن عاص تکرار مصره والی اولدقده فرمان معاویه ایله روی دریاده
غزایچون مسلمینه اذن عام ویردی . حضرت عمر ک ابتدا منعی و صکره سکوتی
وبعد اذن عام صدوری نه حکمه مبنی اولدیغی محققین علما بو وجهله توجیه
ایدوب دیمش لکه ملت عرب بدایت حالد احوال بحرینه دن برشی بیلمدیکی جهته
ابتدای امرده حضرت عمر انلری صیانت مصلحتی ایچون منع ایلمش وبعده
طاقم طاقم اول مصلحته مباشرت ولوازم و تفرعاتی تعلمه مبادرت ایتدکلرنده
علی سیل المسامحه سکوت ایلمش مؤخر ملت اسلامیه اول فنونه اشنا اوله رق
احوال دریاه ایجه کسب وقوف ایتدکلرندن بحرا غزا وجهاده اذن عام
ویرلمش اوله .

بر وجه مشروح اذن عام صدورندن صکره غزات مسلمین مناسب سفینه لر یاپوب
ونصارادن احوال روزکاری وامور بحاری لایقیه عارف رئیس لری اجاره ایله
طوته رق کندولر آلات حرب وادوات جهاد ایله کیدوب گاه غزا وگاه تجارت
ایدر اولدیلر . حتی امیر مصر عقبه بن عامر هجرتک قرق یدنجی سنه سنده
ردوس جزیره سنه غزایدوب غنائم کثیره المشدرد . و قرق سکر سنه سنده
حضرت معاویه قبریس جزیره سنه غزایلدی دیو تاریخ خمیسده امام واقیدین
روایت اولنمشدرد . واصف تاریخنده مخر اولدیغه کوره عبدالملک بن مروانک
هنکام سلطنتنده افریقیه عاملی حسان بن نعمانه خبر ارسال ایله تونس طرفده
سفائن متوعه انشاسیچون دارالصناعه بناسنی امر ایدوب ایشه ملت اسلامیه ده
ابتدا یاییلان دارالصناعه ده بودر . حالا لسانمزدده مستعمل اولان ترسانه لفظی
دارالصناعه دن غلطدر اولوقت دارالصناعه ده بشیوزدن زیاده فرقیه مشابه
خفیف المؤنه سفینه لر یاییلوب حاضر اولدقده تونس حوالیسی شیخی زیاده بن
ابراهیم وقتنده که تاریخ هجرتک سکسان ایکنجی سنه سی ایدی . عطا بن رابع
عبدالملک طرفدن امیر اوله رق اول دونما ایله واروب الیوم سچلیا دیدیکمز
صقلیه جزیره عظیمه سنی فتح ایلدی . و طقسان بر سنه سنده حاکم افریقہ اولان
موسی بن نصیر طرفدن طارق بن زیاد اندلس طرفه غزایدوب اندلس مملکتی
وبعد ساردونیا جزیره سنی فتح ایتدیلر . و طقسان ایکی تاریخنده ینه طارق
بن زیاد هم قبودان وهم سردار صقلیه بر بیوک دونما ایله سبته خلیجندن طشره

بحر اوقیانوسه چیقوب اسپانیالور ایله مدت مدیده جنک ایدرك فتوحات عظیمه یه نائل اولدی . ابتدا سبته بوغازندن طشره چیقان اسلام دونماسی ایشته بو دونمادر . امیرلرینه نسبتله بوغازه دخی جبل طارق تسمیه اولمشدر . اولوقت اندلسده غوت قومی حکومت ایدرك اصل یرلو اسپانیوللری رعایا حکمنده استخدام ایدوب پایتختلری طلیطله شهری ایدی . اول عصرده ایسه اوروپانک سائر طرفلرنده اولدینی کی اسپانیا قطعه سنده دخی اغنیا پک چوق اموال و ذی قیمت اشیا وقف ایده کلدکلی جهتله بیوک مناسترلر یابوب بوصورتله طلیطله ده دخی پک بیوک بر مناستر بنا اوله رق ذی قیمت اموال و اشیا ایله مالا مال ایدی . بعض نقالان اخبار ضعیفه طلیطله ده اول وقت شویله معمور بریت الحکمه وار ایدی . دیو روایت و تعریف ایتدکلی بیت الحکمه ایشته بومانستردر . یوخسه اول زمان اسپانیاده علم و حکمتدن هنوز بر اثر یوغیدی . هر نه حال ایسه بو وجهله رهبان طائفه سی اول طرفده پک زیاده نفوذ و قدرت کسب ایدوب بعض شهرلرده بیانی ادعای استقلال درجه سنه ککش اولدقلرندن مؤخرأ غوت قومندن نوبته جالس صندلی حکمرانی اولان رودریق نام قرال مقتضای شجاعت ذاتیه و حیمت شبابه سی اوزره رهبا یینک بو درجه نفوذلرینی چکه میه رک مذکور بیوک مناستری اوروب یغما ایتدیرمش اولدیغندن کبرا و اهالیدن بر طاقی کندوسندن دلکیر اولمش و بونک اوزرینه جنوب اندلس طرفده محافظ بولان جولیانوس نام سردارک قزینه تسلط ایتمکله اودخی کندوسنه خصم جان اوله رق بغض و کیننی اجرا ایچون عربلری اندلس طرفه دعوت ایلمش اولمسنه نظراً اسپانیا قطعه سی بر استیلایه کسب استعداد ایلوب اولوقت ملت اسلامیه نک دخی زمان شباب سطوت و شوکتی اولمغین قطعه مذکوره یه ایاق باصدقلری کی مدت قلیله ظرفنده هر طرفی ضبط و استیلا ایدرك غنائم کثیره یه نائل اولوب هله طلیطله فتحنده نصیب اهل اسلام اولان اموال و ذی قیمت اشیا قابل احصا دکدر . ایشته بونجه فتوحات عظیمه انجق قوه بحریه سایه سنده وجوده کلشدر . وغزات مسلمین بر وجه مشروح قوه بحریه یه مالک اولدقدن صکره بهر سنه مصردن و تونس و افریقه طرفلرندن دونما اخراج ایله جزائر و سواحله پک چوق ممالک افرنجیه مظهر و فتوحات جلیله یه مظهر اولمشلردر . بعده اندلس دونماسی ایکوز و افریقه دونماسی یوز الی سفینه یه بالغ اولوب روی دریاده گاه اهل اسلام دونماسی و گاه نصاری دونماسی غالب اوله رق جزائر و سواحل و لایتلرین یکدیگردن اخذ و تسخیر ایده کلر یه روی دریاده جنک و جدال اکسک اولماشدر .

مؤخرآ پوصله ایجاد اولمغه فن ملاحه پك زياده ترقى بوله رق عربلر ديار هنده وسائر سواحل و جزائر بعديه و اوروپالولر بحراوقيانوسه سير وسفر ايتكه باشلايوب بوصورتاه امريكا ودها نيجه جزيرهلر كشف اولندى . واوروپادن اميد برونى طريقه هنده كيديلور اولدى .

سواحل درياده بولنان دول و امك حروب و تجارتى ركوب سفينه يه وسفر درياهه محتاج اولديغندن بولنلر اولته دنبرو فن انشاي سفن و ملاحه ايله اشتغال ايتكه بوخصوصه كسب ملكه و مهارت ايده كلدكلرى جهته صنعت بحريه كوندن كونه ترقى ايده كمشدر . و كيتدجكه فنون و صنايعك ترقيسيله سفينه لرك جسامتى ترايد ايدرك عصر مزده مشهود اولان قباق و اوچ انبارلى كى سفائن كبيره اعمال اولمشدر . ودها صكره لرى واپورلر وزر هيللر ايجاد اولمغه احوال بحريه بتون بتون بشقه لاشوب جهانك روابطى و دول و امك معاملاتى بشقه شكله كيردى .

دولت عليه نك اوائلنده اكثر حروب و قتلى قرده اولمغه دونما امورينه چندان تقيد اولنميوب سلطان اورخان غازينك اوغلى سليمان پاشا روم قايقلىله كليولى طرفه مرور ايدرك اول حوالى يى تسخير ايله روم ايلي قطعه سنده برخيل يرلر ضميمه ممالك محروسه اولدقدن صكره كليولى معبرنده براز قايقلر تدارك اولنمشيدى . بعده استانبولك تسخيرينه يالكلر قره طرفندن محاصره سى كافى اولمديغندن بحرا دخى هجوم اچون قدر كافيه سفائن ترتيب اولنوب انجق اولوقت استانبول ايله غلظه مياننه زنجير چكلكديكندن ليانه كى امرارى قابل اولماغله باطله اوغلى سليمان بك معرفيله بر روايتده سودليجه اردنده مجددا كيملر انشا ايله اورادن وبر روايتده روم ايلي حصارى اردنده ترتيب دونما اولنوب حالا طوليه باغچه دينلان لياندى فن جر انقال ماهرلرينك حيرت افزا تدبيرلرله ياغلى قزاقلر اوزرنده قرده كيملر يوريديله رك ليانه اينديرلدكده ايجلرينه مترسلر قوريله رق اول طرفندن هجوم اولنوب بوتدبير دلدير ايله شهر استانبول فتح و تسخير اولندى . ايشته دولت عليه نك ابتدا نصب اولنان دريا بكي اشبو باطله اوغلى سايمان بك اولوب روم ايلي حصارينك اوست طرفنده كى ليان مشهور اكا نسبتله ياد اولمقده در . استانبولك فتحدن صكره ترسانه امورينه اهتمام اولنه رق خيلى سفينه لر انشا اولنوب مدت قليله طرفنده اول عصرده بتون آقذكزى بنسه مش اولان و نديكلولرى تهديد ايده جك قدر دونما تدارك اولنمش و همان فاتح زماننده قوه بحريه ايله نيجه بقاع و قلاع ضبط و تسخير قلمش ايدى . بوصورتاه دولت عليه نك قوه بحريه سى خيلى ايلروليه رك ماهر قبودانلر ظهور ايدوب از جمله كمال رئيس يار و اغيار نظر نده اثبات لياقت و مهارت

ایتمیدی . حتی سلطان بازید ثانی عصر نده سکن یوز طقسان ایکی سنه هجریه سنده اندلسه و جزیره سیجلیایه اسپانیالور مسلط اولدیغندن اول ممالك حکمداری بولنان ال احمر ملکندن برقصیده غراکلوب اسپانیا استیلا سندن شکایت واندلس اقلیمنی تسلط اعدادن تخلیص رجاسیله استمداد واستعانت ایتمکله کمال رئیس چند قطعه سفینه ایله امداد لرینه کوندر لمش و فقط اول ائاده محاربه بحریه ارناودلق وموره سمترینه دوشمکله اندلس طرفی براغلمش ایدی .

واول عصر ده خیلی بیوک کیمیل انشاسنه مبادرت اولوب حتی کاتب چلبینک بعض لاتین تاریخلرندن روایت ایلدیکنه کوره اوروپا ملوکندن الفونس نام قرال درت بیک طونیلاته لق برکمی یادر مشیدی . بعده ایکی کمی ده یادر دی که بر زمانده اول قدر بیوک کمی یالمامش ایدی لکن انلری قوللا ده مدیلر اسکله ده بر برینه چاتوب بوز دیلر . و ندیک خلقی دخی اول ائاده بیوک کیمیل انشاسنه باشدیلر . ایشته اول عصر ده فاتح محمد خان دخی اوچ بیک طونیلاته لق برکمی یادر دی . لکن ایندی ررکن اسکله ده غرق اولدی .

طونیلاته فوجی معناسنه اولوب بزلرده کیله تعبیری سفائنک صغر و کبرینه مقیاس اوله رق شوقدر کیله ک کمی تعبیر اولندیغی کبی اوروپا لور بینده دخی طونیلاته تعبیری کیمیلرک حجمی بیان مقامنده مقیاس اولوب بر طونیلاته اوتوز الی کیله اعتبارنده در . انجق بودخی قلیون انواعنده در . قلیون تعبیری الیوم اوچ انبار لور ایله قبالره مخصوص اوله رق بینمزده اصطلاح اولمش ایسه فی الاصل قالیون یالکنز یلکن ایله قوللا نیلان بیوک سفینه لر اولوب قراقه و بارجه و پولیقه کبی انواع عیدیه سی وار ایدی . و قراقه قالیونک بیوکی دیک اوله رق اول عصر لرده بونلری اکثریا اسپانیالور قوللانوردی . وسائر دول اوروپانک جنک قلیونلری اکثریا بارجه ایدی . اما چکدیری انواعی که هم یلکن ایله قوللانیلور و همده کورک ایله چکدیریلور کیمیلردر . بونلرک دخی اقسام عیدیه سی اوله رق بونلرده مقیاس اوتوراق تعبیری اولوب اقسامی دخی بو وجهله یکدیگردن متمیز اولور . شو یله که اون اوتوراقدن اون یدی یه وارنجه فرقه دینلور . هر کورکنی ایکیشر اوچر آدم چکر . و اون سکنز و اون طقوز اوتوراق اولور سه برکنده دیرلر . و اون طقوزدن یکرمی درده وارنجه قالیته در . و یکرمی بش اوتوراقلی اولور ایسه قدرغه دیرلر که هر کورکنی دردر آدم چکر . و یکرمی الی اوتوراقدن اوتوز الی اوتوراغه وارنجه باشترده دیرلر هر کورکنی بشر التیشر یدیشر آدم چکر . کمیسنه کوره یوکسک و عریض اولور ایسه ماونه در . ایکی قات اولوب الی ماونه

اوستی قالیون اولورسه کؤکه دیرلر . قدرغه لرك ايكي بودوسلمه سنك اره سی
الی بش والی الی ذراع طولنده وانبار اغزی یکر می قارش عر ضنده اوله رق
قیچ ارتقاعی اون سکر قارش وباش ارتقاعی اون بر قارش اولور وقوشاق ارتقاعی
اللی قارش بر پارق اولور . هر بر قدر غده خریطه و پوصله یه بقار برر ما هر
قودان وترنکته قوللانور — یکر می الاتحینک بری اوطه باشی اولوب دومنجی
ویلکنجی ونجار وقلفاتیلر یله بیله بر قدر غنهك اوتوز بوقدر کیجیسی ویکرمی بش
اوتور اقدن بر کورک محلی اوجاق یرینه کیتمکله قرق طقوز کورک دردر قاتدن یوز
طقسان الی کورکجیسی ویوز جنکجیسی اولغین بر قدر غه خلقی لا اقل اوچیوز
اوتوزده بالغ اولوردی یکر می الی اوتوراق عادی باشر دهنك طولی الی یدی ذراع
اولوب عرضی و خلقی دخی اکا کوره ایدی اما پاشا باشر دهنك سنك طولی یمش و یمش
ایکی آرشون قدر اولور و اوتوز الی اوتوراق اولوب هر کورک کی یدیشر آدم چکر
و خلقی لا اقل سکر یوز نفر ایدی . التمش بش ذراع طولی اولان ماونه نك یکر می
قارش قیچ ارتقاعی و اون ایکی یچق قارش باش ارتقاعی ویدی یچق قارش قوشاق
ارتقاعی اولوب دروننه یکر می درت پاره طوب قونیلور . ویکرمی الی اوتور اغنك
هر کورک کی یدیشر آدم چکوب جمله خلقی التیوز نفره بالغ اولوردی . بو کیلری
اکثر یا وضع کورک اولسان اسرایه چکد یروب انلره فورسه تعیر ایدر لردی .
شویله که بونلر زنجیر بند اولدقلری حالده اوتوراق محلنده چاقیلی اوله رق
کورک چکر لردی . مع مافیه جنک وقتنده بونلره امنیت اولنه مدیغندن
اهل اسلام قودانلرینک اکثر یسی احتیاطاً کورکچیلرک نصفی فورسه ونصف
دیگری نی تورک اوله رق استخدام ایدر لردی .

سلطان بایزید ثانی عصر نده موره سواحلنك تسخیری اراده سیله عظیم سفینه لر
انشا اولدنی صر دده ایکی قطعه کؤکه یابلمشیدی که هر برینك طولی یمش
وعرضلری اوتوز ذراع اوله رق ایچلرینه بیوک طوبلر و هر برینه ایکیشر بیك
جنکجی و کورکجی وضع ایله برینك ریاستی مشهور کمال رئیس و دیگرینک ریاستی
براق رئیس و یریلوب سائر کمی انواعندن دخی صغیر و کیر اوچیوز قطعه سفائن
تهیه و ترتیب ایله اینه بخشی جانبنه کوندلرلشدی . اوارینی تجاوز ایله براق
اطه سنه واردقلر نده دشمن دو نمانسی مقابل کلهرک جنکه مباشرت اولنوب
دشمنک ایکی کؤکه سیله برماونه و برده بارجه سی براق رئیس کؤکه سنه هجوم
ایتدکلر نده وهله اولاده براق رئیس اول ماونه ایله بارجه یی طوب ایله کسر
وغرق ایتدکن صکره اول کؤکه لر ایکسی بردن براق رئیس کؤکه سنه

صارلد قلد رنده براق رئیس دشمن کوه لرینه روغن نفت ایله آتش براغوب
ایکسنی دخی یاقش ایسه ده کندو کوه سنی انلردن ایره میوب اودخی بیه یامش
و کندو سیله برابر بشیوز قدر عسا کر اسلامیه شهید اولوب ساثر دریاه دوشن
غزات مسلمین قایق لره الهرق تخلیص قلنش دشمن سفینه لرنده بولسانلرک
حریق وغریقندن بشقه دریاده یوزنلری دخی قورتیه میوب تلف اوله رق
امداد لرینه کلان برقطعه قلیون دخی اخذ وضبط اولمشدر . وبومعرک یه قریب
اولان اطه براق اطه سی دیو معروف اولمشدر .

اندن صکره وقوعه کلان محارباتده دخی دونمای هایون وندیك دونماسنه غالب
کله رك اینه بختی ومتون وقرون قلعه لرینک فتیحی میسر اولمشدر .

بر منوال سابق دولتعالیه قوه بحریه سی ایلرولیه رك وندیك دونماسنه غلبه
ایتمشکن مؤخرأ سلطان بایزیدك پیرلکی حسیله ازواسی وکلانك اهل و مساحه سنه
ومزاج دولتك ضعف وقوتورینه باعث اوله رق دریا سفرلری مهمل ومتروك
اولوب بعده یاوز سلطان سلیم خان حضر تلی دخی (تقدیم الاهم علی المهم)
قاعده سنه رعایتله ایران وعربستان سفرلرینه اشتغال ایتمکی جهتله دونما امورینه
باقیله مدبغندن بشقه اوارالق آقد کرجه بیوک مشغله لر حیقارلامق ایچون اعل اسلام
قورصانلری دخی سفردن منع اولمش ایدو کندن اگرچه دولتك قوه بحریه سی
تزله یوز طوتمش ایسه ده اولوقت عثمانلرک موسم شباب سطوت وشائی وعروق
حیتلرینک زمان ترقی نشان حدت نبضانی اولدیغندن سردر هوای جهاد اولان
کوکالو قبودانلرک بك چوغی قورصانلی ترك ایتمامک اوزره غرب سواحانه
یاییلوب اوروبالور ایله جنك وجدالدن خالی اولمدیلر . بونلرک پیشواسی مشهور
خیرالدین پاشا در . ایشته بو حالد سلاطین سایمان خان حضر تلی تحته جلوس
ایله دونما امورینه زیاده اهتمام وتقید بیورملریله قوه بحریه دولتعالیه کسب حیات
تازه ایلمشدر .

چونکه یاوز سلطان سلیم خان حضر تلی امور ترسانه یه شروع برله فاتح
مرحوم وقتنده آینه لی قواق سمتنده یالمنش اولان کوزلردن زیاده کوزلر
ومخزنلر یابدیرمش ونیتلری عظیم دونما تدارك برله آقد کرده اولان جزائر
وسواحل مملکتلرین تمامها ضبط وتسخیر ایتمک مصلحتی اولوب حتی ادریس
بدلیسی ودیکر بعض محرملری ایله مصاحبت خاصه اثناسنده سبته بوغازینه
وارنجه آق دکر دیدکاری بر خلیجدر آنده بوقدر ملل مختلفه جمع اولوب تماماً
بر خلیج دولتعالیه حکمنده اولماق لایقمدیر وبو خصوصه بذل مافی الوسع ایتمامک

شان سلطنته شین ویره جک قصور همتند در حق تعالی اجلدن امان ویررسه بومقصوده کفایت ایده جک مرتبه دونما تدارک ایدوب آق دکرده اولان ممالکی قبضه تسخیره اندیجه راحت و آرامی حرام ایتمه عهد اولسون دیرلر ایش و ترسانه بناسنی توفیر و تکثیر ایتمه بو عزیمت قهرمانیه ایله شروع بیورمشلر .

لکن دولت چراکسه مصریه که حرمین شریفین خدمتی شریفه عیون ناسده معتبر و مصر قاهره مأوای خلافت عباسیه اولدیغندن ملوک چراکسه بوشرف مستعار ایله دخی جلیل القدر اولدقلری حالدہ بعض اسباب حادثه دن طولانی دولت علیه ایله بینلرنده برودت و مبیانت پیدا اولوب اگرچه تونس ملکی عثمان حفصی توسطی ایله ینه دوستلق تأکید اولنهرق طرفیندن مراسلات ایله ایلچیلر توارد ایدر اولدیسده دائرۀ غیرت دولت مرکز تعین واستقلالده قبول شرکت ایتدیکندن بشقه طائفۀ چراکسه کاه ایرانیه و کاه اشقیای عربانه کیزلو معاونتدن خالی اولدقلری اجلدن ابتدا ملک مصری فتح ایتک و بوطریق ایله سواحل عربستان قبضه تسخیره التیق اهم کورلمکین اول امرده اول مصلحت مهمه یه بذل همت بیوروب اندن دار سلطنته عودت ایتدکلرنده ملحوظلری اولان وجه اوزره روی دریاه دونما ایندیر مک تدارکنده ایکن استانبوله تشریفلرینک ایکنجی سنه سی دار عقبایه ارتحال ایتدیلر .

اوغلی سلطان سلیمان خان حضرتلری جالس تحت سلطنت اولدقده ترسانه امورینه اهتمام ایله تنقیدتامدن خالی اولیوب چونکه ردوس قوالرلری قور صانلقه آقدکزی کسوب راست کدکلری تجار سفینه لرینی اخذ و ضبط ایده کدکلرندن مصر یولینک تأمینن ایلچون ردوسک فتیحی اهم اولدیغنه مبنی اول امرده عظیم دونما ایله واروب طقوز یوز یکر می طقوزده ردوس جزیره سنی فتح ایلدی . و طقوز یوز اوتوز ایکده سلیمان رئیس نام قورصانی سویش دکرینه قبودان و سردار ایدوب یکر می پاره قدرغه ایله بندر سویشدن دیار یمنه کوندردیلر . اودخی واروب یمین وعدن سواحلی ضبط ایلدی اندن صکره خیرالدین پاشا استانبوله کملکله دولت علیه نک قوۀ بحریه سی درجه کماله واصل اولدی .

خیرالدین پاشانک اسمی خضر اولوب انجق اوروپا ولر بیننده بار باروس دیو معروفدر که قرمزی صقاللو دیمکدر . دریاده خارق العاده افعال و غزواتی اولوب مظنه کرامت برپیر مجاهد جلیل منقبتدر . سلطان سلیمان خان حضرتلرینک امریه ترجمه حالی یازدیروب بر کتاب ایدرک مشار الیه حضرتلرینه تقدیم ایتمشدر . تفصیل احوالی اندن معلوم اولور بومقامک اول تفصیله تحمیل

یوقدر فقط انك قبودانلغی اوانی قوۋۋ بحریۋ دولت علیهنك اك زیاده شوكت
و غلبه سی زمانی اولدیغندن اجمالاً ترجمۋ حالك بیانی مناسب کورینور . شویله که
خیرالدین رئیس فی الاصل مدلولو اطه سی سکانندن اولوب سالنیکه ایشلر و بیوک
برادری اوروج دخی طرابلس و شام سفرلرینه کیدر ایدی . اوروج رئیس
بردفه طرابلسه کیدرکن رادوس قورصانلرینه اسیردوشمشیدی . بعداخللاص
سلطان قورقود انطالیده ایکن اندن استیذان ایدرک اون سکز اوتوراق برکی
ایله قورصانلغه چیقوب برمدت رادوس اطرافده و سائر سواحله نیجه سفان
نصارایی غارت ایتدکدن صکره غرب طرفه کیتمشیدی . چونکه سلطان سلیم
خانک جلوسنده سلطان قورقود اختفا ایدوب آق دکر کملری دخی سفردن
منع اولمغله اهل اسلام قورصانلری غرب سواحلی کندولرینه مرسی و ماوی
ایتدکلرندن خیرالدین رئیس دخی کمیسنی الوب غرب طرفه بادبان کشای
عزیمت اوله رق برادری اوروج رئیس ایله طرابلس طرفنده واقع جربه
اطه سنده لدی الملاقاة ایکی برادر غزایه نیت ایله تونس و اروپ حاکمندن بر مکان
ایستمشلر . اولزمان تونس دخی آل حفص یدنده اولوب مال غنایمک خسی
تونس خزینهنه تسلیم اولمق شرطیله انلره خالق الواد قلعه سنی تعیین ایتمشیدی .
بوصورتله ایکی برادر دکره چیقوب راست کلدکاری سفان افرنجی اخذ و تسخیر
و کیتدکه سفانی تکثیر وصیت و شهرتلرینی ابصال چرخ اثر ایدرک آفدکره
لوله و یردیلر . و اول ائاده جزائر غرب سواحلیک پک چوق یرلری افرنج
النه کچمش ایدو کندن مدت مدیده افرنج ایله محاربه ایتدیلر . تونس طرفنده
واقع بحایه حصاری دخی بروجه مشروح افرنج النده بولمغله انك اوزرینه
مجوم ایتدکلرنده اوزرلرینه کلان اسپانیا دونماسنه غالب کلدیلر . اخق بو محاربه ده
اوروج رئیسک برقولی مجروح اولمغله برادری خیرالدین انی تونس ارسال برله
کندوسی جزیره میورقینی اوروب و برقاچ قله فتحله نیجه قریه لرینی غارت و وافر
اموال غنیمت اخذ ایدوب دکرده قورسبیقه دونماسنه تصادف برله اکا دخی
غلبه ایدرک مظفرأ تونس عودت و بعده موسم شتاده تکرار قورصانقله دکره
چیقوب برآی ظرفنده اوچ بیک سکز یوز اسیر و یکرمی پاره کمی و بونجه
اموال غنائم ایله رجعت ایتدکدن صکره بهارده یدی قطعه کوکلی کمیسنه سردار
اوله رق بعض سواحل اوروپایی باصوب کلی غنایم الدقندن بشقه دکرده دخی
بش قطعه سفینه الوب بونلردن برینی مشهور کمال رئیسک همشیره زاده سی اولان
محی الدین رئیس ایله دولتعلیه ارسال و تقدیم ایلمش و مقابلنده طرف دولت
علیه دن دخی کندوسنه ایکی قدرغه ایله خلعت کوندرلمشیدی .

بوندن صکره خیرالدین رئیسہ دریادہ قارشو طورر اولیوب بارباروس نامندن
بتون آدکز لرزان وسواحل و جزائر اروپا خلقی هراسان اوله رق بشکده کی
چوققلربی بارباروس نامیلہ اخافہ واسکات ایدر اولدیلر .

انک بوجھلہ خروج وظھوری دول اوروپاہہ موجب اندیشہ اولوب بناء علیہ
فرانسه لو دخی اوتوز قطعه دونما ایله تونس طرفہ مهاجمہ ایلمش ايسه ده انلر دخی
منهزماً وما یوساً عودت ایتشلر ایدی . بعدہ اوروج رئیس جزائری ضبط ایله
انده تمکن ایدرک جزائر و بحایہ توابعی اولان قلاعی برادری خیرالدین رئیس ایله
بینلرنده مقاسمہ ایدوب جزائرک غربنده اولنلره اوروج رئیس وجانب شرقیسنده
اولنلره خیرالدین رئیس نامزد اولمغله تلمسان حاکمی بونلری جزائر سواحلندن طرد
ایتمک اوزره اسپانیا لویالہ اتفاق ایدرک قرہ دن کندوسی و دکزدن اسپانیا دونمسی
جزائر اوزرینه هجوم صددندہ اولدقلربی اوروج رئیس خبر الہرق بر مقدار عسکر
ایله سریعاً تلمسان اوزرینه حرکت ایتدیکنده چونکہ حاکم اعدای دین ایله اتفاقدن
طولانی اہالی کندوسندن روگردان اولوب علماسی دخی قتلہ فتوی ویرملریلہ
اوروج رئیس شہرہ تقرب ایتدیکی کبی اہالیسی استقبال و انقیاد ایدجک تلمسان
حاکمی تلمسانک اسکله سی اولوب مقدما اسپانیا یدینہ کچمش اولان و ہرانہ فرار
واسپانیالودن استمداد ایتمکین بذل مال ایله جلب اولنان برخیلی عرب عسکرینہ
بر مقدار دخی فرنک عسکری قوشیلوب اولا قلعة القلاعی و بعدہ تلمسانی محاصرہ
ایتدکلرنده برسنہ دن زیادہ حرب و قتال تمتد اوله رق نہایت اوروج رئیس شہید
اولوب بوقلعلر دخی استیلا اولندقدن صکرہ اسپانیولار یوز یتمش پارہ کمی ایله
کلوب قرہ یہ کلی عسکر اخراجیلہ جزائرہ هجوم ایتدکلرنده خیرالدین رئیسک
کندو آدملری اقل قلیل ايسه ده یکرمی بیک قدر عرب عسکری کندوسنہ انقیاد
اوزره بولندیفندن مقام مدافعہ ده ثبات ایدرک اسپانیولری کلی تلفات ویردکدن
صکرہ فرارہ اجبار ایلدی . بعدہ تلمسانی و تنس حصارینی فتحلہ عودتندن صکرہ
کمیلری جزائر لیماندہ باتورکن یوز اوتوز پارہ کمی ایله اسپانیولر کلوب لیمانی
باصدقلرنده ینہ منهزماً عودت ایدوب آنحق بوکرہ بعض سفینہ لری قومہ
اوتورمغله دونماتک قیودانی و برخیلی ضابطانی واوچ بیک قدر نفرلری جزائرده
اسیر قالدیلر .

بووقعه دن صکرہ جزائر اہالیسی خیرالدین رئیسدن جزائر امارتی قبول ایتسنی
استدعا ایتمش و او دخی خطبہ و سکہ آل عثمان نامنہ اولمق شرطیہ قبول ایلمش
اولوب آنحق تونس و تلمسان حاکملری بوصورتدن دلکیر اولملریلہ خیرالدین بک

عالمیه اتفاق ایدرك جزائر اها ایدسندن ایشه یرار بکلری اضلال ایلہ کندو
طرفلرینه وبرطرفدن دخی بذل مال ایلہ برطاق عربانی جزائر اوزرینه تسلیط وحوالہ
ایتدکلرندن بشقہ تلمسان ملکزاده لرندن بعضیسی فاس حاکمندن وبعضیسی
اسپانیادن استعانه ایلہ جنک وجدالدن خالی اولما لریلہ خیرالدین بک بونلرک دفع
مضر تریلہ مشغول اولدیغی ائنادہ برأ و بحرأ سوق عساکر ایلہ وهران قربنده
واقع مسغانم حصارینی تسخیر ایتدکلدن صکرہ دونمائی ایلہ اندلس یاقه سینه
کچوب یالیردن وافر غنائم الدقدن بشقہ مدجللرندن یعنی اسپانیالور یدلرندہ اسارتلہ
کرفتار مذلت اولان اهل اسلامدن دخی بولدقربی جزائرہ نقل واسکان
ایلمشدر . لکن برطرفدن اسپانیالور وبرطرفدن تونس حاکمک اغواسیلہ
عربلر خیرالدین بک اوزرینه هجومدن خالی اولیوب بوصورتلہ ائندہ کی
حصارلرک اکثری کرفتار دست استیلا وجزائر خاقنک بک چونغی مائل طرف
اعدا اولغلہ خیرالدین بک نہایت جزائری ترک ایلہ یئہ اول سواحلده واقع
ججیل حصارینه هجرت والتجا ایدوب اوچ سنہ قدر برطرفدن سواحل
اوروپایی غارت وبرطرفدن دخی کندویہ مخالف بولنان تونس کیملیربی احراق
ایلہ امرار اوقات ایتدکلدن صکرہ تکرار جزائری ضبط ایلہ آندہ استقرار
وبرمدنبرو خطبه یی کندو نامنہ اوقوتدیران تلمسان حاکمی عبداللہ نصیحت
سیاقدہ تحریرات تسیار ایتدیکنده عبدالله بونی اصغا ایتدیکندن بشقہ عرب
عسکریلہ جزائر اوزرینه حرکت ایدوب واقع اولان محاربہ دہ مغلوب
اولدیغندن خطبه یی آل عثمان نامنہ اوقوتیق و سنوی یکرمی بیک التون ویرمک
شرطیلہ خیرالدین بکدن استحصال امان ایتشیدی . بوندن صکرہ دخی خیرالدین
بک جهاد وغزادن خلی اولیوب آقدکزدہ اوروپا کیملیربی کزدیرمز اولدیغندن
اسپانیاقرالی ولمانیا ایمراطوری اولان مشهور شارلیکن بوکا برچاره اریوب
اولوقت اوروپا قبودانلری ایچندہ مهارت وجسارت ایلہ معروف ومشهور اولان
اندریا دوریا نام قبودان معیتہ مکمل دونما اعطا ایلہ خیرالدین بک قارشو آقدکزدہ
چیقار مشیدی . لکن بارباروس نامندن اوروپالور هراسان اولدیغندن اندریا دوریا
خیرالدین بک ایلہ بولشمقدن احتراز ایدوب خیرالدین بک کندوسنی جستجو
ایدرك آقدکزدہ طولاشور . وادخی فرصت دوشوردکجہ بعض سواحل اسلامیه به
ایراث خسار ایلر ایدی . اشو خالادہ اسپانیالور اهل اسلام حقتدہ آتئہ یاقق
کبی نہ دیانتہ صیغار ونہ انسانیتہ یاقیشور صورتلرلہ اذا وجفا ایتکہ باشلادقلرندہ
برفرقه اسلامیه ناچار بریرہ تجمع ایدرك برطاعه آرقه ویروب خیرالدین بکدن

استمداد ایتلریله یتیش بیک قدر اهل اسلامی اندلس قطعه سندن جزائر نقل
واسکان ایلدکن بشقه برخیلی افرنج سفینهلری غارت قانمشیدی .
بعده خیرالدین بک قانونی سلطان سلیمان خان حضرت تلیرنیک دعوتی اوزرینه یارار
آدلرندن حسن بک نام ذاتی جزائر محافظه سنده براغوب و کندوسی درسعادت
نیتیه جزائر دن قالقوب مکمل دونما ایله اوروپا سواحلنه توجه ایدرک جنوز قربنده
برحصاری غارت و تخریب و بعده مسینه طرفنده تصادف ایتدیکی اون سکر
بارجه بی اخذ و ضبط ایتدکن صکره اندریا دوریانی جستجو ایدرک پروژه سمته
کلوب اول زمان اندریا دخی فی الواقع اول حوالیده ایکن بارباروس سنی ارار
غافل اولمه دیو اولجه کندوسنه اخبار و اخطار اولمش ایدو کندن اورادن
صاوشوب ایتالیا ساحلنده واقع پرندز نام محله قاتمش اولمسیله خیرالدین بک اکا
ملاقی اوله میوب طقوز یوز قرق سنه سی اواسطنده استانبوله وصولنده جزائر
بکلیکی الحاقیه قبودان دریا نصب اولندقدده سلطان سلیمان خان حضرت تلیرنیک
امر یله التمش برقطعه باشرتده و قدرغه انشا ایتدیروب جزائر دن دخی اون سکر
پاره کمی کتورمشیدی . بش دخی کوکلو کمینی اولغله اول سنه سکسان درت
پاره جنک سفینهلریله آقدکزه سفر ایدرک مالت و ساردنیا و مینورقه و میورقه
جزیره لرینی باصوب نیجه قلاع و بقاعی تخریب و نیجه سفن اعدایی احراق ایله
استانبوله عودتده ایتالیا ده واقع پولیا طرفنک تسخیری ضمتده فرمان سلیمانی ایله
ایکیوز پاره کمی قوردیروب اتمانه سی ایتکده ایکن طقوز یوز قرق اوچ
ربع الاخرنده اوتوز پاره سبکبار کمی ایله پولیا یقه سنه واروب و برقلعه بی تخریب
ایدوب کلدی . و بو ائشاده سلطان سلیمان خان حضرت تلی پولیا طرفندن صرف
نظر ایله قورفو سفرینه عزیمت بیورمش اولدیغندن کندولری اردوی هایون ایله
اولونیه طرفه حرکت بیورروب لطفی پاشا دخی دونما سرداری اوله رق طقوز یوز
قرق اوچ ذی الحجه سنده خیرالدین پاشا ایکیوز سکسان قطعه سفائن ایله آقدکزه
چیتمشیدی که بونلرک یوز اوتوز بش قطعه سی باشرتده و قدرغه اولوب بوزمانه قدر
استانبولدن بویله بر مکمل دونما چیقمش دکل ایدی . بومنوال اوزره دونمائی
هایون آقدکزه خروج ایله اول پولیا یقه سنده بعض قلعه لر باصیلوب غارت و تخریب
اولندقدن صکره قورفو جزیره سنک بالجمله قراسی غارت و یغما اولندیسه ده قلعه سنک
محاصره سی کسب امتداد ایدرک موسم شتا دخی تقرب ایلدی کندن ترك و فراغت
اوله رق سلطان سلیمان اردوی هایون ایله برأ و لطفی پاشا دونمائی هایون ایله بحرأ
استانبوله عودت ایدوب انحق خیرالدین پاشا دونمادن التمش قدرغه انتخاب ایله

دکزه قاهره چوقه واکنه ومرتد وبارہ اطہلری کبی نیجه جزائی فتح
 وتسخیر ایله کلی غنائم الهرق حتی اموال غنائمدن جانب میری ایچون برمعتاد الزان
 خسندن ایکی بیک بشیوز اسیر ودرتیوز بیک التون حاصل اولوب چوقه وسائر
 اموال واشیا دخی بوقیاس اوزره ایدی . بویله مظفریت عظیمه ایله استانبوله
 وصولنده درگاه سلیمانییه عرض ایلدیکی پیشکش وتقدمه سی برعصمرده برقبوداندن
 کورلش کیفیت اولدیغندن فاخر خلعتلر کیوب عظیم التفاتلره مظهر اولمشیدی .
 طقوز یوز قرق بش محرمده ینه یوز اوتوز سکر قطعه سفینه ایله آقدکزه سفر
 ایدوب اسکری واستدل کبی بعض جزائی ضبط وتسخیر ایتدکن صکره کربده
 واروب پک چوق قریه لرینی غارت ایله اون بشیکدن زیاده اسیر الوب بعده
 کرپه اطه سنک اوچ قلعه سنی دخی اون کون ظرفنده فتحله اهلینسی خرجگذار
 ایلدی . الحاصل یکریمی بش پاره وندیک جزیره لرندہ برر ایکیشر اوچر قلعه
 وار ایدی . بوسنه جمله سی النوب جزیره لره اون ایکسی خراجہ کسلدی .
 واون اوچی تخریب ایلدی . بعده روم ایل طرفنه صالیدیروب اغریبوزہ
 واردقلرنده اغریبورین کیملری اغریبوز لیاننده ترک ایدرک یوکرک کیملر ایله
 دکزه آچلایلر .

اشته بواننده دول متفقہ دونماسی قورفوده جمع اولوب اندن پروزه قلعه سنه
 هجوم ایتدکلرینی خیرالدین پاشا خبر الوب اقدبجه اولطرفه کوندرمش اولدینی
 یکریمی قطعه کوکلی کمسی دخی زاکلسه صولرنده قرق پاره چکدیرر کیلرینی
 کوروب عودت ایتدکلری مثلوانلر دخی بار باروسا یقین یرلرده در دیو واروب
 دونمالرینه خبر ویرملریله پروزه قلعه سنی براغوب چیقدقلرینی خیرالدین پاشا
 متون اوکنده خبر المغله کفالونیه اطه سنه واروب قره یه عسکر اخراجیله
 قریه لرین غارت ایتدیردکن صکره پروزه یه واروب محاصره ائساننده طویدن
 رخنه دار اولان یرلرینی عسکره پادیردی .

واول ائنده اسپانیه وپاپا وپورتکیز ووندیک دونمالرینک قورفو جزیره سنده
 مجتمع اولدقلرینی خبر آلدی چونکه خیرالدین پاشانک ظهوری دول اوروپانک
 راحتلرینی سبب ایدوب مؤخر آقودان پاشا اولهرق استانبول ترسانه سی کندو
 قومانداسی تحتہ کیرمکله ایستدیک قدر دونماتداریکله ارتق هر طرفی استیلا
 ایدہ بیلہ جکی درکار اولدیغندن اکا قارشو دول اوروپا یکدیکره استناد ایتک اوزره
 اتحاد برله دونمالرینی بریره جمع ایدرک دونمای هایون اوزرینه هجوم ایچون
 فرصت جو اولوب برمنوال سابق خیرالدین پاشا پروزه لیاننده ایکن طقوز یوز

قرق بش سه سی جمادی الاولیسی غره سنده پروزه یه ایکی میل قریب یره دک
 کله رک دونمای هایونی محاصره شکنده تیمور براقیدیلر که باش قوماندان اندریا دوریا
 اوله رق معیتده الی ایکی پاره قدرغه ایله غایت بیوک برقیونی ووندیک قپودانک
 یتش پاره قدرغه سی اولدقن بشقه اون قطعه دخی قراقه تعیر اولسان عظیم قلیونلر
 و قرق پاره پاپا و مالطه قدرغلری و سکسان قطعه اسپانیا و پورتکیز بارجهلری و سائر
 طرفدن دخی براز بارجهلر اولغله جمعاً یوز التمش ایکی پاره قدرغه و یوز قرق قطعه قلیون
 اوله رق اوچیوزدن زیاده بیوک جنک کیلری اولوب سائر خرده کولکلو کیلر ایله التیوزدن
 زیاده یلکن کورینوردی خیرالدین پاشانک معیتده کی دونما ایسه یوز یکریمی ایکی پاره
 چکدیرر کمیدن عبارت اولدینی حالده عسکری محاربه یه تشویق ایدرک جنک تدارکنه
 باشلادی و کیلرک دیرکاری الدیروب حرکت و سکونده بکا باقیتر دیو عسکره
 اجرای تنبیهات و کولکلو کیلریدخی الایدن خارج طوره رق ایجابنه کوره یاندن
 طوب انداخت ایتلمری ضمنتده قپودانلرینه بشقه جه اعطای تعلیمات ایلدیکه مشهور
 طور غودجه نام قورصان دخی انلرک ایچنده ایدی . امرای بحریه طشره ده
 دشمن دونماسنک چوقلغنی کوروب قره یه طوب و آدم چیقارمق تدبیرن عرض
 ایتدکلرنده پاشا تنسیب ایتیموب انحق اعدا کیجه لین پروزه بوغازندن ایچرو کیرمک
 قصدنده اولدینی استخبار اولغله کناره بیوک طوپلر ایله بر مقدار عسکر اخراج
 اوله رق محافظه یه ایتدار اولنشییدی . ایکی کون صکره اعدانک برقاچ پاره
 یوکروک قدرغلری پروزه بوغازینه کلوب سفائن اسلامیه طرفنه طوب انداخت
 ایتدکلرنده اعدانک بونجه و قدنبرو آقد کرده (منم دیکر نیست) دین خیرالدین
 پاشایه بویله میدان او قوملری پاشای غازی یه کران کله رک صبر و قراربی سلب
 ایتکله هان بالجه دونمای هایون ایله بوغازدن طشره خروج ایله یوز یکریمی ایکی
 پاره سفائن اسلامیه نك جمله سی بردن طوپلره آتش ایدوب یوریدکلرنده اعدایه
 باعث خوف و هراس اولوب اخشام دخی تقرب ایلمش اولدیغندن دشمن دونماسی
 طوره میوب فرار ایتدی . جمادی الاولینک اوچنچی کونی پروزه لیمائی آچیققرنده
 ایکی دونما بربری کوروب آماده حرب و پیکار اولدقنلرنده روزکار جانب اعدایه
 مساعد اولغله اهل اسلامه خوف دوشدی . چونکه دول اوروپا دونماسی قلیون
 و چکدیرر انواعندن مرکب اولوب دولتعلیه ده دخی کرک فاتح عصرنده و کرک
 صکره لری قلیونلر پاللمش ایسه ده انلر اکثریا نقل اشیا و مهمات ایچون
 قوللانیله رق مقدم ومؤخر جنک کرده چکدیرر انواعی قوللانیلوردی . اولوقتک
 چکدیررلری ایسه عصر مزده کی جنک واپورلری مثابه سنده اوله رق قورصالغه

یارار وراکد هواده قلیونلره غلبه ایدوب شویله که اوزاقدن قلیونلری طوبه
 طوته رق رخنه دار ایتدکدن صکره چاتوب ضبط ایدرلردی . اما روزکار اولدینی
 وقت چکدیرر قلیونک اوزرینه واره میوب بارجه لر قدرغه لری چکزدی . بناءً
 علی ذلک بوکره روزکارک اعدایه مساعد اولدی جانب اسلامیانه موجب حزن
 اولوب خیرالدین پاشا خواص قرأینه دن استمداد ضمننده ایکی آیت کریمه تحریر
 وکیسنتک ایکی دیرکنه تعلیق ایتمش و بحکمة الله تعالی درحال روزکار ساکن اوله رق
 بارجه لر حرکتدن قلمش وهان صف باغلیوب طوب انداختنه باشلامش ایدی .
 قلیونلردن طوب کله لری اگرچه یاغور کبی یاغار فقط انلرک طوبلری قیصه
 اولدیغندن سفائن اسلامییه ایرشمیوب بروطرفک کله لری ایسه قلیونلری طوتر
 ایتمش . بناءً عایسه اوزاقدن دوکهرک بارجه لری زبون ایلدکارندن اندریا دوریا
 ووندیک قبودانی قدرغه لریله ایریشوب مدافعه قیدنده اولدقلری کبی خیرالدین
 پاشا انلرک اوزرینه چکدیروب آتش انداز اولیجق طیانهمیوب بارجه لرک ارقه سنه
 طولانمشلر و برقاچ دفعه دونمای هایونی بارجه لریله چکدیررلری اره سنه المغه
 سعی ایتمشلر ایسه ده ممکن اوله مامشدر . خیرالدین پاشا دخی اوزرلرینه هجوم
 ایتدکجه بارجه لرینک بروطرفه کچوب بارجه لر دخی قلعه کبی یکدیگره چاتلمش
 اولدیغندن آیرمق قابل اولماغله سفائن اسلامییه نک زورندن اعدانک چکدیررلری
 بارجه لرینی طقوز طولاندقندن صکره خیرالدین پاشا تکبیر کتوروب همان بارجه لر
 اوزرینه هجوم ایله برشدید آتش ایدرک برنیجه سنی غرق ایله ارالرندن یول ایدوب
 دشمنک قدرغه لرینه کجمنی جمله سنه فوق العاده برخوف و خشیت ایراث ایتمکین
 ارتق چکدیررلری طورهمیوب فراره یوز طوتدقلرنده ضرب طوب ایله بارجه لرک
 کیمیمی غرق و کیمیمی رخنه دار اولمش و اخشام ایریشوب صولر قرارمش
 بولندیغندن اندریا دوریا بو حالی کوریحک صقالین یوله رق چکدیررلرک ارقه سنه
 دوشوب فرار ایلمش عساکر اسلامییه تعقیب ایله برایکی قدرغه سنی الیقومش
 و محل جنکده باتوب قالان بارجه لره دخی اعدا کندولری آتش اورمغله صباحه
 قدر قارشوسنده دونمای اهل اسلام باد هوا دریا دونمای ایتمش ایدی .

جنکک ابتدایی قوشاق و قتنده اوله رق غروب شمسدن صکره لره قدر ممتد اولوب
 اولوقته دک روی دریاده بویه برعظیم و غریب جنک وقوعی معلوم دکدر . دشمن
 دونمای هایونه نسبتله چندقات مزداد و بالجمله اورپالولر بیننده جسارت
 و مهارتی مسلم اولان اندریا دوریا قوماندان ایکن دونمای اسلامک بویه مظفریتی
 خیرالدین پاشانک و معیتده کی امرانک محاربات بحریه ده مهارتلی و عساکر

اسلاميه نك كمال شجاعترى ثمره خيره سيدر . بوهزيمتك اوزرينه اندريا دوريا قورفو جزيره سنه التجايدوب خيرالدين پاشا دخى چند روز مروردن صكره كفالونيه اطه سنى غارت ايتدكدن صكره پارغا حصارى احراق ايدوب اندن قورفو بوغازينه كلديكنده برعظيم فورتنه چيقمغله اولونياه واروب هواچلنجه انده اقامت وبعده موسم شتا ايرشمكله استانبوله عودت ايلمشدر . انجق اول فورتنه اثناسنده اندريا دوريا نوه قلعه سنى اوروب استيلا ايلمش اولديغدن موسم بهارده خيرالدين پاشا يوز الى باره كمى ايله آقذكزه چيقوب قلعه مرقومه يي استخلاص ايتمشدر .

ايشته بوخلالده مصر امير الامراسى خادم سليمان پاشا دخى هنده كيتمشدر . شوبله كه طقوز يوز تاريخلر نده اسپانيالور امريقيه ظفرياب اولدقلى كې پورتكيزلر دخى اميد بورنى طريقه هند طرفه طولاشوب بعض بنادر هندى ضبط ايلدكلرندن اول ديارك ملوكى عاجز قاله رق سلطان سليماندن استمداد ايتمليه سليمان پاشايى امدادلرينه كوندرمىش ايدى . اودخى دونما ايله سويشدن حركت ايله واروب عدنى ضبط ايله محافظه سنه بر مقدار عسكرك براققدن صكره هنده واروب پورتكيزلر يندنده اولان بعض قلاعى ضرب طوپ ايله فتح وتسخير ايتمشدى .

ومقدما خيرالدين پاشاك جزائر محافظه سنده براقش اولديغى حسن بك دخى اوتوز باره قدرغه وقلايته دونادوب سواحل اسپانيايى غارتدن خالى اولمازدى . طقوز يوز قرق سكر تاريخنده سلطان سليمان خان حضرتلى انكروس سفيريه توجه ايتدكه امپراطور شارلكن اوستريا قرالى بولنان برادرى فردينانده اعانه روم ايلي سواحله ايراث خسار ايتك اوزره عظيم دونما ايله ونديك ساحله كلوب انجق خيرالدين پاشانك اولطرفه چيقديغى خبر اليجق اول حواليله برايش كوره ميه جكنى درك ايله هان اورادن فك لنگر استقرار ايله جزائر غربه واروب قرهيه كللى عسكرك دوكلرك جزائر هجوم ايتدكه حسن بك حسن مدافعه ايله برخيليسى اتلاف ايتدكدن بشقه شديد فورطنه لر ظهور ايله سفينه لر ينك برخيليسى قرهيه دوشديكندن بك فنا هزيمته عودته مجبور اولمشدر .

فرانسه قرالينك مقدم ومؤخر المانيا امپراطورى عليهنه واقع اولان استمداد واسترحامنه مبنى طقوز يوز قرق طقوز تاريخنده شارلكن عليهنه اولمق اوزره فرانسه قرالى سلطان سليماندن استمداد ايتمكله طقوز يوز الى سنه سى بهارنده خيرالدين پاشا دونما ايله فرانسه امدادينه كيدوب ابتدا مسينا شهرينه وارديقده

شهر مرقوم تسلیمه مجبور اولغله اتی ضبط ایتدکن صکره اندن مارسیلیه ورودنده کال احترام واحتشام ایله قبول اولنه رق فرانسه دونماسیله برلکده واروب نیس شهرینی ضبط ایلمش وقلعه سی مقاومت اوزره اولوب کلیتلو امدادی کله جکی دخی استخبار اولنغله شهر مرقومی احراق ایله عودت اولنمشدر .

بعده براییکی سنه دخی آقدکزه کیدوب کلدکن صکره طقوز یوز الی اوچ سنه سی جمادی الاولیسک التجی کونی سنی سکسانی متجاوز اولدینی حالد دار بقایه رحلت ایتمشدر . (مات رئیس البحر) عباره سی تاریخ وفاتیدر .

یرینه وزرادن صوقولی محمد پاشا قبودان دریا اولوب چند سال آق دکر محافظه سنه اشتغال ایتدکن صکره صدر اعظم رستم پاشا برادری سنان پاشا قبودان دریا اولوب او دخی طقوز یوز التمش بر سنه سنده وفات ایلدکده قوجی باشیقله حرم هایوندن منخرج مشهور پیاله بك قبودان اولمشدر . چونکه خیرالدین پاشا کبی بر ذات جلیل الصفاتک بر مدت قبودانلق مسندنده بولنمی بومنصبه شرف واهیت ویردیکندن وکلای دولت عندنده مؤتمن وملتزم ویاخود بالذات پادشاهک نظر توجیهله ممتاز ومحترم اولان بر ذاتک قبودان دریا بولنمی التزام اولنمشدر . یوخسه اولوقت خیرالدین پاشا یرینه قائم مقام اوله جق طورغودجه بك دیدکری مشهور قورصان وارایدی که فی الاصل دریا لوندانندن ایکن فرط شجاعتی حسیله لوند زمره سی قبودانلغنی استحصال ایدرک خیرالدین پاشا ایله برابر جنکارده بولوب خیرالدین پاشا انک حقنده بندن ده یاراردردیو دیواننده عاناً سویله رک مدح وثناسنده اطرا ایلدیکی مرویدر . وبعینه خیرالدین پاشا کبی غرب طرفنده وافر غزالر ایدرک ومالدار اولدقه کیلرین آتیره رق یکرمی بش پاره کمی ایله کز مکّه باشلامشیدی . قبودان مشار ایله سیف مسلول اسلام اولوب افرنج ایله بك چوق غزواتی وعظیم فتوحاتی واردرد . خیرالدین پاشا کبی اودخی اوروپالورلی لرزان ایتمش واندن صکره آقدکزه انک یرینی طوتمشدر . حتی سنان پاشا قبودان دریا ایکن بر دفعه طورغودجه ایله بالخابره دونما ایله آقدکزه چیقوب اودخی غرب طرفندن ورود ایله ملاقات ایتدکرنده اولنان طوپ شنلکنده طورغودجه کیلرینک آتشی غالب کورنمکله شایدکه برارالق خلافیکرک ایدمک اولورسه عهده سندن کلک مشکل اولور دیو سنان پاشا استمالته در دولته کتوردیکنده

نامدار یولداشلرندن یدی نفر مشهور قپودانلر دخی کندوسيله بيله کیشلر ایدی که انلردن بریسی دخی اولوج علی نام مشهور قورسان ایدی . بوصورتله در دولته کدیکنده کندوسنه قارلی ایلی سنجاغی ورفیقارینه دخی یتیشر سکسار اچقه علوفه احسان بیورلمشیدی . لکن رستم پاشا طورغودجهنی کندو برادرینه رقیب و معارض شکلنده کورمکله سومزدی اودخی رستم پاشانک کندو حقتده سوء قصدینه واقف اولغله اندن امین اوله مزدی . بناء علیه بر دعوی ضمنتده کندوسنی در سعادتہ احضار ایچون رستم پاشا چاوش کوندر دکده در سعادتہ کلکه امنیت ایده میوب کندو کیمار یله غرب طرفنه فرار ایله ایکی سنه قدر اورده قالدی . اول عصرده ایسه بی حفص دولته ضعف طاری اوله رق اسپانیالور سواحل مغربک پک چوق لر لرخی استیلا ایتدکاری صره ده طرابلس غرب قلعه سنی دخی المشر ایدی .

طرابلسک فتحی سلطان سلیمانک مطلوبی اولوب انجق بویه بر امر جسیمک حصوله کدی طورغودجه کبی صحیحاً محاربه بحریه احوالنه واقف بر ذاتک دونمای هایونده بولمسنه موقوف اولدیغندن سلطان سایان خان حضرتلری بر منوال سابق غرب طرفنه فرارندن طولانی طورغودجهیه کوجنمش ایکن مجرد بو امر اشمک حصولی ایچون امان ویره رک طرابلس فتح اولندیغنی تقدیرجه بکبر بکیلکی قید حیات ایله کندوسنه ویرلمک وعدیه دعوت ایدوب دریا بککری دخی اکا متابعتله مأمور اولمشر ایدی . طقوز یوز الی سکر سنه سنده سنان پاشا یوز یکر می پاره قدرغه ایله اول حوالییه واروب طورغودجهنک معرفت ودلاتیه طرابلس فتح اولندقدہ ایالتی سنان پاشا طرفندن آخرد ویرلمکله طورغودجه بحضور اولدیغندن همان مغربه طوغری یلکن ایتدیکنده سائر قپودانلر دخی اکا متابعتہ مأمور اولدقارینه مبنی انک اردینه دوشه رک سنان پاشا یالکنر قالوب انجق طورغودجهنک امر یله ینه عودت ایتدکاری مثللو انی دخی بعض قپودانلر هزار منت ونیاز ایله اعاده ایدوب در دولته کتور مشلردر . بعده طقوز یوز التمش سنه سنده دونمای هایون سرداری اوله رق یوز یکر می پاره قدرغه ایله آق دکزه کیتدیکی بعض تواریخده محرردر . وینه التمش بر سنه سنده فرانسه قرالتک استدعاسی اوزرینه قر بش پاره قدرغه ایله آقدکزه چیقوب اسپانیانک ایتالیا سواحلنده واقع باسنیه نام حصارینی محاصره وتسخیر ویدی بیک قدر اسرای اسلامیهنی تخلیص ایتک کبی خیلی بیوک ایشلر کوردکن صکره غنائم وفیره ایله در سعادتہ عودت ایتمش اولدیغنه مبنی پادشاه قدر شناس حضرتلری مکافات ضمنتده

اكا قبودانلق ايله جزائر بلكر بكيككني احسان ايتمشيكن رستم پاشا مانع اوله رق
طشره ده حاصل اولمق حسييله درگاه معلا خدمتده بولتمقاني ايستمز ديو عرض
ايدوب ينه قارلى ايلي سنجاغنده ابقا اولندقدده طورغودجه بك بوصورتدن دلگير
اولغله قبولدن امتناع ايدوب بعده يولده ركاب هايوني قيقيل ايله شفاها طرابلس
ايلتن رجا ايتمكله سلطان سليمان دنخي استدعاسي وجهله طرابلسي ويروب برمنوال
آتي مالتده شهيد اولنجيه دك انده قالمشدر .

الحاصل خير الدين پاشادن صكره قبوداناق اشبو طورغود پاشانك حقي ايكن رستم
پاشانك غرضكارلني بوكا مانع اولمشدر .

اشته اغراض شخصيه دائما بويلا اهانه تفويض امور ايتمكه مانع اوله رق نيجه
مصلح مهمه بي مجراي طبيعيسندن اخراج ايدة گلمشدر .

اول آوانده سويش دونماسي دنخي هند دكزلرنده طولاشمقدده اولوب شويلا كه
برمنوال سابق سليمان پاشا عديني ضبط ايله ايجنسه عسكر اقامه ايتمشيكن اهاليسي
پورتكيزلرله اتحاد ايدرك قلعه بي آنلره تسليم ايلدكلرنندن آقدكزك احوالنه دائر
اولان مشهور كتاب بحريه نك مؤلفي پيري رئيس دونما ايله سويشدن حركت
ايدرك واروب عديني استخلاص ايتشيدى . بعده طقوز يوز اللى طقوز تاريخنده
اوتوز قطعه قدرغه وباشترده وقاليتو وقلبون ايله سويشدن حركت ايله سواحل
يمنى طولاشه رق واروب مسكت قلعه سني تسخير وهرمز ودرخت جزيره لرين
غارت ايتدكدن صكره بصره يه واردىغنده پورتكيز دونماسي اول حوالى يه كلك
اوزره اولديني واول حالده هرمز بوغازندن كچمك قابل اوله ميه جنجى كندويه
اخبار اولغله بتون دونماني اخراج واستصحاب ايدة مديكندن هان برايكي قدرغه
چكديروب مصره وارمش اولديغندن مصر قبوداني نصب اولنان مراد بك بصره ده
قالان دونمادن ايكي بارجه وبش قدرغه وبرقاليتي بصره ده ترك ايله باقيسني
سويشه كوندركمه مأمور اولغله مراد بك اون بش قدرغه وايكي بارجه ايله
بصره دن چيقوب هرمز مقابله سنه وروندنه پورتكيز دونماسنه راست كلهرك
عظيم جنكار وقوعيله برخيلي عساكر ومعتبر قبودانلر شهيد وكيلر رخنه دار
اولديغندن بصره يه عودت ايتديكنه بناء مشهور سیدی علی قبودان كه دريا علمنده
وفلكي اتده ماهر اوله رق هند درياسي حقدده محيط نام كتابني تأليف ايلمش
وخيرالدين پاشا ايله جنككرده بولمش برذات نادرالامثال ايدى . طقوز يوزالتمش
سنة سي اواخرنده مصر قبوداني نصب اولنه رق بصره ده قالان كيلري سويشه
كتورمه مأمور اولغين بصره يه واروب وموجود كيلري طوناده رق اندن

چيقوب هرمنز و مسكت طرفلرنده پورتكيزلولرايله وقوعه كلان جنك كرده پورتكيز دونمائي دونمائي اسلامك ايكي اوچ مثلي ايكن سیدی علی قبودان مظفریت عظیمه به مظهر اولمشدر . انجق اندن صكره شديد فورطنه لر ظهوريله ناچار روزكاره تبعیتله عمان دكزینه آچيله رق وغریب ورطه لره دوچار اوله رق هند ساحل لرینه دوشوب اول فورتنه لرده كیلارك بعضیسی غرق اولدیغندن ودونما خلقنك بحر محیط فورتنه لرندن كوزلری اوركوب كجرات ساحل لرنده قره به چقه رق پریشان اولملریله باقي كیلر دخی خالی قالدیغندن سیدی علی قبودان ناچار باقي الی قطعه كمی بی قاعه سرته بر اغوب یاننده قالان الی قدر یولداشلری ایله قره دن هند وایرانی طولاشه رق کوچ حال ایله دیار رومه ككش واخلافه یادكار اولق اوزره سرگذشتی تحریر ایله بر کتاب یابوب ایشه باشنه سیدی علی حالاری كلدی مثلی بوندن قالمشدر .

الحاصل سلطان سلیمان خان حضرتلری آق دكزده کی اقبال وشوكت بحریه سندن بشقه هند دكزلرنده دخی دونمالر طولاشدیره رق اول عصرده قوه بحریه جه دول سائره به غالب وفائق اولان پورتكيزلولرله كاه غالب وكاه مغلوب اوله رق جنك وپيكاردن خالی اولیوب اكر چه اندن صكره دولت علیه نك قوه بحریه سی هند دكزلرنده مستمر وپایدار اوله ماش ایسه ده اول محاربات ایله پورتكيز دونمالرینه دخی ضعف طاری اولوب بووسیله ایله اسپانیلولر اول طرفلرده دونما كزدرمه كه فرصتیاب اولدقلرندن بشقه پورتكيزلر اوزرینه هجوم وغلبه ایدرك پورتكيزلولرك زمان سطوت بحریه لری نهایت بولمش واندن صكره سلطنت بحریه فامنك وانكلكتره خلقنه منتقل اولمشدر . بزینه صده كهلم .

سنان پاشادن صكره طقوز یوز التمش برده قبودان دریا اولان پیاله بك اكر چه لوندلكدن یتشمه دكل ایدی . انجق جری وجسور وكال رشد ورویتله مفطور برذات ممدوح الصفات اولدیغندن دونما امورینه بك كوزل اهتمام و اقدام وامرای بحریه بی وخصوصیله طورغود پاشایی یولیه خوشنود ایدرك استخدام ایتكله الحق دولت علیه به بك كوزل خدمت ایتش وبك بیوك مصلحتلر كورمشدر . شویله كه قبودان اولدینی آوانده فرانسه قرالی ینه سفیر مخصوص ارسالیله ایمراطور علیه نه سلطان سایاندن استمداد ایتش اولوب اولوقت سلطان سلیمان خان حضرتلری ایسه عجم سفرنده اولدیغندن بوخصوصك اجرایی استانبول محافظه سنده بولتان وزیر ثانی ابراهیم پاشایه احاله قلنمش واردوی هایون ترجان صحراسنده ایكن فصل رابعده بیان اولدینی اوزره اورادن پیاله بكه دخی

برقطعه فرمان عالی اصدار وارسال بیوریه‌رق دونمای هایونی الوب طورغودجه ایله برلکده فرانسه امدادینه کیتیمی امر اولمش ایدی .

پیاله بك دخی بره مقتضای فرمان عالی دونمای هایون ایله دکره چیه‌رق ابتدا پولیا طرفلرین اوروب یغما واخذ غنائم لاتحصی ایتدکدن صکره اسپانیا دونماسیله اندریا دوریانک انابولی صولرنده اولدینگی خبر آلهرق اوزرینه وارلمش ایسه‌ده اندریا اولجه خبر الوب صاوشمش اولدیغدن پیاله بك دخی دونمای هایون ایله واروب اسپانیا یدنده بولنان برقاچ حصارلری فتح و تسخیر ایتدکدن صکره فرانسه دونماسیله برلشهرک قالیه قلعه سنی محاصره ایتدیلر . انحق دونما خاقیله فرانسه عساکری حسن امتزاج ایده مدکارندن دونمانک برلکده حسن اداره سی قابل اوله میوب همان ایام شتا تقرب ایدیجک دونمای هایون استانبوله عودت ایلمشدر . بوسفرده قبودان ورسما قوماندان پیاله بك اولدیغه ترجان یوردندن یازیلان سالف‌الذکر فرمان عالی شهادت ایلر فقط دونمانک معنی قومانداسی خیرالدین باشاد نصکره انک فقدانی بیلدر میان طورغودجه‌ده ایدی .

تلمسانک اسکله‌سی اولان وهرانی مقدما خیرالدین پاشا المشیکن موخرآ اسپانیالو استیلا ایلمش اولدیغدن پیاله بك طقوز یوز التمش تاریخنده دونمای هایون ایله واروب استخلاص و التمش درتده تونس قریبنده واقع بنزرت قلعه سنی تسخیر ایلمش و التمش بشده ینه یوز الی پاره قدرغه ایله کیدوب اسپانیا جزائرندن مایورقه اطه‌سنی غارت ایله عودتنده مکافاة قبودانلغه جزائر ایاتی بکدر بکیلیکی پایه سی علاوه بیورلمشدر .

طورغودجه پاشا ایله اشراف عرب بیننده برودت واقع اولهرق امرا و مشایخ عربان دخی فرنکدر ایله اتحاد ایلیوب بوسیله ایله فرنکدرک طرابلس غربی استیلا داعیه سنده اولدقلری وفرنک دونماسی جربه اطه سنده اولوب ایام شتایی اوراده امرا ایله بهارده طرابلسه تسلط ایده جکدری طورغود پاشا طرفندن التمش یدی سنه سنده عرض وانه اولمشیدی . جربه اطه‌سی طرابلسدن ایکوز میل شرقه دوشرکناره قریب برجزیره اولهرق فی‌الاصل اهل اسلام یدنده ایکن اسپانیالورک ید استیلا سنه کرفتار اولوب طرابلس حوالیسینک تأمین ایسه جزیره مزبورنه نک فتحنه موقوف ایدی بناء علی ذلک التمش یدی سنه سنده پیاله پاشا یوزیکرمی پاره قدرغه ایله اول طرفه توجه ایدوب اثنای راهده ردوس بکی قورد اوغلی احمد بك کبی بعض امرای بحر یه دخی دونمایه مایحق اولدیلر . واولوج علی کبی نامدار قورصانلر دخی برابر ایدی . اثنای راهده مالته جزیره سنه واروب

نیجه محللری غارت و تخریب اولندقدن صکره جربه طرفه کیدوب فرنک دونماسی دخی اولطرفده بولمغله لدی التقابل واقع اولان محاربۀ بحریهده فرنک دونماسی بیباغی بتون بتون مضمحل اولمه مرتبه سنده هزیمته دوچار اولمغله جربه نك سکان کون محاصره سی اثناسنده بک چوق شدید جنکله واقع اولوب نهایت هجوم ایله لدی . اسپانیالولرک کرک دونماجه و کرک عسکرجه بو جنکله ده اولان ضایعاتی حد تعریف و توصیفدن بیرون ایدی .

پشاه پاشا بومظفریتله التمش سکر سنه سنده در سعاده عودتنده درت بیک اسپر و اوج نفر مشهور قودانلری برابر کتورمکله مکافاة کندوسنه رتبه وزارت توجیهی در میان اولتمش ایسهده بکله بکیک پایه سی ویریه لی هنوز ایکی ییلدر بو کره وزارت دخی ویرلسه تیز اولمش اولوب منتهای مراتب بشریه اولان رتبه والای وزارتک قدری تنزل ایدر دیو سلطان سلیمان خان حضرتلری تجویز بیورمیوب انحق رعایتی ملتزم اولدیغندن وافر احسانلر و ترقیلر ایله توقیر ایتدکدن بشقه شهزاده لری سلطان سلیمک کوهر خان نام دخترینی تزویج بیور مشیدی . کاتب چلبی دیر که بو پایه لک عزت و اعتباری اول عصرده بو منوال اوزره ایدی . بو عصرده مبدول اولوب اعتباری قالممغله بر وزیرک سنجا بکی قدر وقع و اعتباری قالمدی . کاتب چلبی عصر مزده اولیدی نه دیه جک و مراتبک درجه تنزل و اعتبارینی نصل بیان ایده جک ایدی بیلم .

طقوز یوز یتش ایکی تاریخنده یوز الی قطعه کمی ایله پشاه پاشا مالتۀ سفرینه چیقوب وزیر رابع مصطفی پاشا دخی سردار تعیین بیورلمشیدی . انحق بویه مهم امور بحریهده سلطان سلیمان حضرتلرینک امنیت و اعتمادی اول عصرک بار باروسی مثابه سنده بولسان طرابلس غرب والیسی سالف الذکر طورغود پاشایه اولدیغندن کرک سرداره و کرک قودانه زنهار انک رأیندن چیقیمیه سز دیو اراده بیورمش ایدی . دونمای هاپونک مالتیه وصولنده طورغودجه هنوز کلامش ایدوکنندن مالتۀ قلعه سنه یاشمق خصوصی انک ورودینه توقیف ایله اول کلنجه برایش کوردم دیو لیمانک محافظه سیچون بنا اولتمش اولان صانترمه برجنک فتحی مهم کوردرک طوب ایله دوکمه باشلادیلر . بو محاصره نك یدنجی کونی طورغود پاشا دونماسیله کلوب مالتیه چقیدیغنده چونکه برولایتک دارالملکی فتح اولدینی حالدۀ سائر طرفی سهولتله اله کیروب اما دارالملکی اله کیرمیدیکی تقدیرجه توابعی ایله اوغراشمق عبته اشتغال قیلندن اولمسيله صانترمه

محاصره سنه مباشرت ايتدکريه تأسف ايدرك صانترمه فتحك فائده سی ندر مالتنهك اصل حصارى التمدحه ضبطى ممکنميدر دیو وافر سويلمش ایدی . لکن چه فائده که بر کره شروع اولنش ایدو کندن ترك اولسه میوب مذکور برجك محاصره سنه مداومت اولنه رق اون یدنجی کون یوروشله التمش ایسه ده چوق کیمسه لر شهید اوله رق ایسه یرار عسکرک قلاغیسی بوزلدقن بشقه دونمىای دولت علیهك روح روانی مٹابه سنده اولان طورغود پاشا اثنای جنکده مجروح اوله رق مذکور برجك ضبط اولندیغی کون غریق بحر بقا اولوب پیاله پاشا دخی اکا شیه بر مرد جنک ازما ایکن سردار انک طرفنه التفات ایتیه رك وانک قولده بولنان غزات ولونداته باقیه رق سائر عسکری ترقیل و بخشش ایله تلطیف ایلدیکندن وقودان پاشا دخی چندان تقید و چوقاق اکا مراجعت و متابعت ایتدیکندن میانه لریه برودت دوشه رك مالتیه ترك ایله عودت ایتلریله یوق یره بونجه مصرف و بوقدر آدم تلف اولمش اولدی . و خجالتله استانبوله عودت لرنده طرفین یکدیگری صوچالایوب انجق دونما خلقنک سوزی مئمر و مؤثر اولمسیله سردار مشار ایله وزارتدن عزل اولنمشیدی .

(۹۷۳) سنه سنده پیاله پاشا ساقز جزیره سنی ممالک محروسه یه الحاق و پولیا یاقه سنه مرور ایله بعض بقاع و قلاعی اوروب غارت ایتدکدن صکره (۷۴) ده استانبوله عودت ایدوب اول ائشاده ایسه سلطان سلیمانک وقوع وفاتنه مبنی اوغلی سلطان سلیم جالس تحت عثمانی اوله رق دونمىای هایونک ترسانه یه وصولدن چند روز مرورنده اردوی هایون ایله درسمعاده کلدیکنده پیاله پاشا هم قبودان و همده داماد عظیم الشان بولنمسیله خدمتی مقابلنده قبه وزارتق احسان اولوب مسند قبودانی دخی سکتوارده خدمتی سبقت ایدن یکچیری اغاسی مؤذن زاده علی اغایه توجیه بیورلمشیدی .

پیاله پاشانک وزارتیه و علی پاشانک بر صورتله مکافات استحقاقلری نمایان اولوب انجق یکچیری اغاسنه قبودانلق توجیه یله مکافات ایتمک غرائب عصر یه دن برشی اوله رق سلطان سلیماندن صکره سفینه دولتک اولکی کبی شناور بحر ظفر اوله مامسنه سبب اولان باشلوجه مقدمات تنزلدن بریسیدر . پیاله پاشا غایت دکرلی و درایتلی و بهادر برذات اولدینی حالد عظام امور بحریه ده سلطان سلیمان خان حضرتلری مرحوم طورغود پاشانک رأیندن خارج حرکت ایتامسنی اراده ایلر و اودخی طورغودجهك رأیندن چیقماز و دائما اهل و اربابیه مشاوره دن خالی اولمز ایدی . بناءً علیه احوال دریایه دخی کسب و قوف ایلنش و خدمات مشکوره یه مظهر اوله کمشدر .

مؤذن زاده علی پاشا نفسنده بهادر بر ذات اولوب انجق شدت و تهور ايله موصوف و رأى خوديله حرکته مألوف اولدینی حالده احوال دریاه اصلا و قوفی اولدیغدن زیرده بیان اولنه جنی وجهله دونمای هایونک بتون بتون افاسنه سبب اولمشدر . شویله که قبرس فتحی ایچون یوز سکسان پاره قدرغه واون ماونه ویوز یتمش بارجه وقره مرسل انواعی اولق اوزره جمعا اوچوز التمش پاره کمی ايله قبرس اوزرینه حرکت ایدوب بشنجی وزیر اولان لالا مصطفی پاشا عموم عسکره سردار تعیین اولتمش ودریا جانبک محافظه سی اوچنجی وزیر اولان داماد شهر یاری مشار الیه پیاله پاشایه حواله بیورلمش ایدی . (۹۷۸) سنه سی اوائلنده وجه مشروح اوزره دونما ايله قبرسه چقیلوب برخیلی یرلری فتح و تسخیر اولندی . و قیشین پیاله پاشا ايله قپودان پاشا درسعاده عودت ایدرک سردار مصطفی پاشا قبرسده قشله مشیدی . فصل بهارده وزیر ثانی پرتو پاشا دونما سرداری تعیین بیوریلهرق ایکوز الی پاره قدرغه و ماونه ايله قبرسه واروب مهماتی سردار مصطفی پاشایه تسلیم ایتدیلر . و بالجمله لوند کمیلرله دونمای هایون اوچوز پارهیه بالغ اولهرق اندن حرکتله سد راه سفائن اعدا اولق اوزره ردوس طرفته کیتدیلر . (۹۷۹) سنه سی اوائلنده بتون قبرس اطه سی داخل قبضه تسخیر اولدی .

کلهم دونما احواله . پرتو پاشا ايله قپودان پاشا بروجه سابق ردوسه ورودلرنده برقاچ کون آرامدن صکره کرید اطه سنه صالدیروب سواحلی غارت ایدر ایکن جزائر بککر بکیسی اولوج علی پاشا یکر می قطعه سفائن حریبه ايله کلوب دونمایه ملحق اولدقده کفالونیا و قورفو جزیره لرینه واریلهرق اکثر نواحیلری غارت و تخریب وبعده روم ایلی کنارنده واقع وندیک قلاعندن سبوت واولکون وبار نام حصارلر ضبط و تسخیر و برمدت کشت و کذار اولنوب دشمن دونماسنه ملاقات اولمیدن ایام شتا تقرب ایتمکله دونماعسکرینک برمقداری طاغیلوب عودت ایلتمش اولدقلرندن بقیه عساکر ايله دونمای هایون اینه بختی لیمانه دخول ايله لنگر انداز اولدینی ائساده دول متفقہ اروپا دونماسی کلوب هجوم صدندده اولدینی خبر الندی که مسینه ده اجتماع ايله دونمای دولت علیه نک او اخر صیفده ضعف وفتور زمانی بکلیهرک بتون یاز بر طرفدن باش کوسترمیوب برمنوال سابق ترسانیه عودتی آواننده دونمای هایونی اینه بختی لیمانده محاصره ایتمشیدی . دول متفقہ دونماسی ایکوز برپاره چکدیرر ویدی قطعه ماونه ویکر می قطعه بارجه وایکی قطعه جسیم قلیونلردن مرکب اولهرق چکدیرر لرک اکثری اندریانک قوماندۀ مخصوصی

تختنده ایدی . سردار پرتو پاشا وقبودان علی پاشا و جزائر بکلیر بکیسی اولوج
 علی پاشا و طرابلس غرب بکلیر بکیسی جعفر پاشا و مرحوم خیرالدین پاشانک اوغلی
 حسن اغا و اون بش سنجاق بکی و سائر اعیان عسکر بریره کلوب مشاوره استدیلم .
 اولوج علی پاشا جنکه رضا و یرمیوب دونتمامز ناقصدر والتی آیدر دریاده کز مکله
 کیلمر بوزغوندر و اینه بختی به عودت اولندقدده دونشدر دیو سپاه و یکیکچری
 اجازتلی اجازتسز طاغدیلمر بوغاز حصارلرندن دشمن دونتماسی ایچرویه کیره مز
 چیقلمق محل خطردر دید کده پرتو پاشا دخی اکا تابع اولمش ایسه ده قبودان
 پاشا شسید و متهور بر ذات اولدینی حالده احوال دریاه وقوفی اولمدیغندن
 و کندویه کلان اوامرده البته دشمن دونتماسی قده ایسه اوزرینه واروب مقابل
 اوله سز والا معاتب اولورسز دیو محرر بولندیغندن غیرت اسلام و عرض پادشاهی
 یوقدر هر سفینه دن بشر اوزر آدم ناقص اولمغله نه لازم کلور دیوب سائرلرینک
 رأیی دخی کندو طرفنه جلب ایتمکله ناچار چیقلیوب جنکه قرار ویرلدیککی
 اولوج علی پاشا کور یحک چونکه جنکی مقرر قیلدیکز باری دریا طرفنه آچیللم
 دید کده قبودان پاشا کناری طوتمق اولادر دیو معارضه ایتمسی اوزرینه اولوج
 علی پاشا قتی خیرالدین پاشا ایله دوشمن و طورغودجه ایله جنک کورنلر نیچون
 سوبلمزلر برکمی به طوب طوقدینی کبی غرق احتمالدن ناشی قره یه میل ایتمه
 کرک سائرینه دخی باعث انهزام اولور دیه کوردی مفید اولمدی باری کیلمردن
 فنارلری و بیوک بیراق و فلاندره لری کیسدرک دیو عرض تدبیر ایده جنک
 اولدیغنده قبودان استهزا سمتی طویتیق اودخی فارغ اولدی . ناچار (۹۷۹)
 سنه سی جمادی الاولیسنک اون یدنجی بازار کونی اینه بختی بوغازندن چقیدیلر
 پرتو پاشا صول قوله و اولوج علی پاشا صاغ قوله و قبودان پاشا اورتیه کیروب
 جمله یوز سکسان پاره کمی ایله الای باغدیلمر مذکور بوغازه قریب موره طرفنده
 بر بورون وار ایدی دول متفقہ دونتماسی انک اردنده یاتوردی . اولوج علی
 پاشا دشمنک بارجه و ماونه لری او کندن صاوشه رق یاردندن یابو کندن کیره لم
 دیو قبودان پاشایه خبر کوندر دکده قبودان پاشا بن پادشاهک دونتماسنه قاچدی
 نامنی ویره مم دیو همان یوریبوب قارشو واردقدده درحال دشمن دونتماسندن الی
 کمی سچیلهرک مقابله ایدوب سائر کیلمری بورون اردنده کورنمزدی . اهل اسلام
 کیلمری اول الی کمی به چاتوب سوندر مک ایله مقید ایکن سائر کیلمری بورون
 اردندن خروج و دونتمای اسلامی احاطه ایله طوپه طوتدقلرنده قبودان پاشا
 باشرده ایله الایدن سچیلوب اولا برکمی به چاته رق سوندر مک ایله مقید ایکن اوج

قارلرندن قبودان پاشا باشرتده سی اولدیغنی اعدا بیلوب همان اوزرینه اوشندی
ایتدیلر . وایکی پارچه باشرتده بی اورتیه الوب قبودان پاشانی شهید ایتدیلر .
وایکی اوغلی ایله سائر ایچنده قالانلری اسیر ایلدیلر . پرتو پاشا کیسی دخی
طوب ایله باتردیلر . کندوسی دکرده یوزرکن حسن پاشا اوغلی محمود بک
تصادف ایدرک قانجه ایله کیسنه الدی .

باش کیدنجه پایدار اولز ایاق مثانجه بوندن صکره هرکس کندی باشی قایسنه
دوشدی وسفان اسلامیه نک بعضی طوب ایله غرق اولدی وبعضی قرهیه
اوتوردی والتش پاره قدرغه آلات وادواتیه دوشمنه قالدی . وبوجنکده نجه
بکسر وقبودانلر ویک چوق اهل اسلام شهید اولدی بناء عایسه بوکا صینغین
دونما سفری دیو تسمیه اولنشدر .

اولوج علی پاشا فی الاصل خیرالدین پاشا اتباعندن اولمق حسیبله احوال دریایه
اندن تحصیل وقوف ایلمش وطورغودجه ایله بک چوق جنککرده بولنش عتیق
قورسان اولوب دریا طرفه آچلمشیدی . قبودان باشرتده سنک دوچار کرداب
بلا اولدیغین کوریکچک چکدیررکن مالته قبودانی اوزرینسه کلهرک چاتوب الدی
وقبودانی اعدام ایلدی وبرقاج قطعه دشمن سفینه لرینی بتوردکدن صکره جزائر
کیلری بر برینه قفادار اولوب جنک ایدرک موتون جانبه کیتدیلر . اولوج علی
پاشا برآدمیه بوخبر حزن اثری رکاب هایونه عرض ایلدی وقبودانلق کندوسنه
توجیه اوانوب لقبی قلیجه تبدیل قلنهرق القابنده لفظ مذکور یازملغه اندن صکره
هرکس قلیچ علی پاشا دیمشالردر . اشته بوکره مسند قبودانی اهلنی بولمش
ایسه ده چه فائده که الهه دونما قالدی . فقط صدر اعظم بولسان صوقولی محمد
پاشانک هم حیرت افزاسندندرکه ترسانه قربنده اولان باعجه خاصدن بر مقدار
یرلرین افراز وسکز کمرلو ترسانه احداث ایله اول قیش یوز الی پاره قدرغه
وسکز ماونه قور دیرمش ووار قوقی بازویه کتوروب ضایع اولان دونمانک
مثانی بهاره قدر ایرشدرمشدر ودول اوروپا بوسنه دولت علیه دونما چیقاره مز
اعتقاندنه ایکن طقوز یوز سکسان سنه سنده قلیچ علی پاشا ایکوز اوتوز درت
پاره قدرغه وسکز ماونه ایله دریایه چیقدی . فقط کچن سنه کی هزیمتده دونمانک
روحو مثابه سنده اولان یارار آدملرک چوغنی ضایع اولوب باقی عسا کرک دخی
کوزلری اورکمش اولدیغندن بوسنه دشمن دونماسیله مقابله دن اجتناب ایدرک
تحفظی حرکت ایله اکتفا ایتشدر .

و (۹۸۱) سنه سنده پیاله پاشا سردار اولدیغنی حالده ایکوز الی سکز قدرغه

واون ايکي ماونه ايله قايج علي پاشا دکره چيقوب ايتاليا سواحانده بعض قلاع وبقاعي غارت ايتشلردر .

بعده قليج علي پاشا ايكوزالتش سکر قدرغه و قالته واون بش ماونه واون بش قليون طونادوب فاتح يمن سنان پاشا سردار اولديني حالده (۹۸۲) سنه سنده آقد کره چيقه رق مسينه حواليسني غارت ايتدکن صکره تونس پيشکا هنده واقع اولوب اسپانيالور ينده بولنان خاق الواد قلعه سني تسخير وبعده باروت ايله انداخت واما ايتدکن صکره تونس ولايتي ضميمه ممالك محروسه قانه رق رمضان پاشا والي نصب اولندي .

اندن صکره کريد سفرلرينک ظهورينه قدر آق دکره جنک ايجون دونما چيقارليبوب اکثر محافظه ايله تقيد اولندي . فقط سلطان مراد ثالث و محمد خان ثالث عصر لرنده جغاله اوغلي سنان پاشا و خلیل پاشانک قبودانقلرنده بعض مظفريت بحريه وقوعه کلدي .

(۱۰۵۴) سنه سنده کريد سفری کشاد اولندقدن صکره دونمای همايونده قليونلر استعمال اولتمغه باشلايوب لکن اولوقت دخي ابتداري قولانيانلر انجق بورتن نوعی ایدی . بعده رفته رفته قليونلر تکثير اولمشدر . شويله که دونمای همايون ايله کلی عساكر و مهمات کريده اصرار ايله اول امرده خانه قلعه سی ضبط اولمشیدی . انجق متعاقباً و نديک سفائی کريد يوللريني کسمکه ابتدار ايدوب حتی در سعادت کريده عسکر نفايه مأمور اولان اوچ قطعه سفائندن ايکيسي بعض تلفات ويردکن صکره خلاص اولوب ديگر بريسي که قرق ايکي پاره طوب چکردي ايجنده کی اهل اسلام شهيد وکمی غريق اولدی . و مقدا اهل اسلام ايجنده معلومات بحريه پک زياده ترقی ايدرك دونمای دولتعلیه بتون اوروپا دونماسنه غالب اولمشیکن رفته رفته اهل اسلامده بومعلومات تناقص ايدوب اوروپالور ايسه اول زمانه قدر قنون بحريه بي اولکيدن زياده ايلر ولدوب و خصوصيله يلکنجياک صنعتی بووقته قدر خيلجه ايلر وليوب بوجهتله قاليونجياق دخي ايلروله مش اولديغندن فرنک دونمالرينه دولتعلیه دونماسی مقابله ايدمهز اولمشیدی . يوز قرق پاره کيدن عبارت اولان دونمای دولتعلیه امر محافظه ايجون حانيه پيشکا هنده لکر انداز ايکن ليانک ايکي طرفنده طوپلر وضع ايله محافظه يه اهتمام اولنديني ائنده و نديکک سوده يه امداد ضمنتده کلش اولان يوز پاره چکديرر و بورتن و ماونه مقوله سی سفائی ميدان او قويه رق اطرافده طولاشوب طورردی . و برمدت صکره حانيه خار جنده بولنان جزائر کيلريه سفائن سائر اوزرينه و نديک دونماسی

كلوب كميله وقلعه يه برخيلي طوب آندقدن صكره سفائن اسلاميه يي احراق ايچون بش قطعه آتش كيمسني صاليو ير مشيدى . لکن هنوز سفائن اسلاميه يه چاتمدن آتش كيمسى اولدقلرى بيانه رك قانجه لر ايله دوندير يلوب ضرر سز كندو كندولرينه باتمشلردر . وسوده قلعه سنك تسخيرى قابل اوله مديغندن كريدك قره طرفلرينه تعرض اولنه رق برخيلي محللرى فتح اولدى . وايم شتاده فورتنه ظهور يله حانيه او كنده برخيلي سفائن اسلاميه غرق وتلف اولدقدن صكره اول سنه نك بهارنده دخى ونديك دونماسى كريد يوللارنى قطع ايدرك ايسئلديكي كبي كريده مهمات نقل اوله ميوب سنين آتيده دخى دونماي هايونك بوغازدن خروج ايده جكي موسمه ونديك دونماسى بوغاز خارجه نكله رك لئكر انداز اوله كلكله دونماي هايون آق دكزه حيقه ماز اولدى . ناچار خارجدن دريا بكلرى كميل يله كريده برازشى كوندر يولور اولدى .

ايشته كريدك تمامي فجي ميسر اوله ميوبده كريد سفرلرينك بونجه سنه لر امتدادى بوندن نشئت ايتمشدر . يوخسه ونديك دونماسنه مقابله ايده جك دونما اولسيدى كريد آطه سى اوچ سنه بيله طيانه مزدى .

واعدا قليونلر ايله درياده كزوب جنك ائناسنده روزكار ايله قوللانهرق قدرغه لرى چكتمكله لاجرم اوكلرندن دونماي هايون صاولق لازم كلديكندن بشقه بوغازده لئكر انداز اولدقلرنده قدرغه لر ايله مقاومت اولنه مديغندن برو طرفدن دخى قليونلر انشا اولتمق قليونه قليون ايله مقابله قلمق لازمدر ديو سلطان محمد رابع حضر تلرينك جالوسنده جانب ميريدن قليونلر انشاسنه قرار ويريوب حتى (۱۰۶۱) سنه سنده صدر اعظم ملك احمد پاشا بغچه قپوسنده التمش آرشون طولنده بر قليون قوردو رمشيدى . انجق عملياتنده بعض نقصان اولديغندن اينديرر كن غرق اولمشدر . بعده بر معتاد انشا اولنه كلان لزومى مقدارى چكدير لر ايله بيله مقدار كفايه بورتن دخى تدارك قلمش ورفته رفته قليونلر ك تكثيرينه همت اولنه رق آيروجه قليونلر قپودانى نصب اولتمش ايدى . حتى (۱۰۶۴) سنه سنده دونماي هايون بوغازده وار دقده بر معتاد ونديك دونماسى خارج بوغازده لئكر انداز بولمغله ابتدا قليونلر و آردلرنجه ماونه لر و آردلرنجه چكدير لر ترتيب ايله خروج اولندقه عظيم محاربه وقوعيله وندكلولر بوغازى ترك ايتمكه مجبور اولمشلر ايدى .

بو قليونلر خيلجه ايشه يارايوب خصوصيله قليونلر قپودانى اولان امير قپودان بك زياده ابراز شجاعت و مردانكي ايتمشيدى . بوصورته دونماي هايون بوغازدن چيقوب متعاقباً تونس و مصر قليونلرى و بعده اون بر قطعه جزائر قليونى دونمايه

ملحق اولدقدن صكره واروب استندیل جزیره سنی غارت و تخریب و بعده دكر منلك حواليسنده ونديك دونماسيله ينه بر عظيم جنك ايتمشل ایدی .

(۶۵) تاریخمده ينه دونمای هایون بوغازه واردقده منوال بشروح اوزره ونديك دونماسيله عظیم جنك ایدوب دونمای هایوندن چند قطعه سفینه ضایع اولدیه ده وندكلولرك دخی بش الی کیمیری تلف و باقیسی منکسر ورخنه دار اولدیغندن دکره آچیلوب کیتمهک مجبور اولدیار . لکن بوخنکده لایقيله ایش کورن بر قاج قلیوندن عبارت اولوب سائر بر یایلم آتش ویردکن صكره سمت سلامتی ارایه رق مدلولو آله سنه قدر کتدیله بعده دونمای هایون ساقزده مجتمع اوله رق ماونه و قلیونلرك چندان فائده سی یوقدر دیو اعاده اولوب چکدیرر انوا عنندن اولان دونمای هایون تفریق ایله دریایه چیقلمشیدی .

چونکه قلیونلرك حسن اعمالی یلکنجیلک صنعتده مهارته موقوف اولوب اولوقت ایسه بوخصوصده ترسانه خاتی هنوز دها بروفق مطلوب کسب مهارت ایده عمش اولدقلرندن دکرده قلیونلری لایقيله اعمال ایده میوب بو جهته اصل دونمای هایون چکدیری انواعی اعتبار اوله رق قلیونلر مجرد هر سنه بوغازی محاصره ایدن ونديك دونماسی بوغازدن دفعه مدار اولق اوزره دونمای هایون معیتده بر قوه معاونه کی بولوردی . لکن وندكلولرك اولوقت امور بحریه ده مهارتلی دها زیاده اولدیغندن بوغازی کشاد ایتک مصلحتی بیه هر سنه ایفا اولانه مزدی . حتی (۶۶) سنه سنده قرق پاره قدرغه واون ماونه و اوتوز قلیون مهیا اولوب یکر می قطعه دخی بك کیمیری اولدینی حالده لوازمات دونما هنوز تکمیل اولمیدن عجاله قالدیر یلوب بوغازه واردقلرند ونديكك چکدیرر و ماونه و برتن اولق اوزره خارج بوغازده سدره اولان یتش پاره سفینه لرینه مقابله ایده میه رك واقع اولان محاربه ده دونمای دولت علیه بتون بتون مضمحل اوله مرتبه سنده منهزم و منکسر اوله رق ایسه بختیده کی صیغین دونما هزیمته بکزر بر هزیمت وقوعه کلدی .

اوسنه کوپرلی محمد پاشا صدر اعظم اولوب بوغازه فرنك دونماسی گلزدن اقدام خارجه بر قوه بحریه اولق ایچون اولجه اتمام اوله بیلان قرق پاره چکدیرر کمی ایله قبودان پاشایی ایام شتاده استانکوی وردوس طرفلرینه چیقارمشیدی . بعده موسم بهارده کوپرلی محمد پاشا سردار اوله رق بوغازه کتدیکنده دخی اون طقوز قطعه قلیون واون قطعه ماونه و اوتوز قطعه قدرغه ایله باشترده و یوز الی قدر فرقه وسائر قایقلر استانبولدن چیقوب بوغازه وارمشیدی . بوکره دخی

بوغازده و نديك دونماسيله وقوعبولان جنكده دونماي هايون دو چار هزيمت اولدى .
الحاصل و نديكولر كرده بروفق دلخواه عساكر و مهمات سوق اولنه مسون ديون
هرسنه بوغازي محاصره ايدرك فاتح زماننده بوغازك محافظهسي ايچون يابلمش
اولان ايكي قلعهك خارجنده اوله رق ايكي طرفده ياتوب خارجه كي چقارتمدقلرندن
بشقعه خارجدن استانبوله كلان كميلري دخي شكار ايدرلردى . و بر ايكي دفعه
قليونلر قوتيله بوغاز آچامش ايسه ده دولت عليه ترسانه سنده هنوز ماهر قليونچيلر
پيدا اولمديغندن نهايت بر وجه سابق عظيم هزيمتلر وقوعيله ينه بوغاز مسدود
قالديغندن كوپريلي محمد پاشا مذكور قلعه لردن يكرمي ميل قدر اشاعي بوغازك
دريابه آچيله جق محلنده ايكي جانبه قارشو قارشويه ايكي قلعه بنا ايتدردى .

وقيونلرك انشاسي كلي مصرفه موقوف اولديني حالده هنوز احواله اطلاع تام
تحصيل اولنماش بر معني اولوب نظام احواله لايقيه صورت و يريله مديكي جهته
كركي كي ايشه يارامق ميسر اولمديغنه و دولت عليه ترسانه سنده عن اصل
استعمال اولنان چكديرر انواعنه مخالف و ترتيبلري بشقه بر اوجاغ اولمغه متوقف
اولديغندن قيودان پاشا و دريا بكلري وسائر ترسانه خاقي بر مقتضاي حسد
قليونچيلري استتقال ايدوب بونلر حادث طائفه در . اكر ترتيبلري منظم
و حاللري كركي كي مرتب اولورسه روي درياده ايشه يارايوب نامدار اوله رق
امراي بحريه و رجال ترسانيه تفوق و كار كذار قلعه منظور شهر ياري اولوب تقدم
ايدرلر . و غرب اوجاقلري كي بشقه گروه مستعمل اولورلر ديوقايون امورنده
تهاون و تكاسلدين خالي اولمديقلرينه مبني قايونچيلغه بر حسن صورت و يريله مديكي
حسييله فاضل احمد پاشانك صدارتنده بتون بتون قايون انشاسندن فراغت
اولنه رق آق دكنك محافظه سي ايچون قرق پاره ترسانه كميسي و قرق عدد دريا
بكلري كميلري اولمق اوزره نظام و يرلدى . بر مدت اشته بوكميلر ايله امر محافظه
اهتمام اولنوب انجق ذخائر و مهمات نقل ايچون تجار قايونلري قوللانيوردى .
فقط مصر و تونس و جزائر طرفلرنده قايونلر ترك اولنمويوب بورالرك جنك كميلري
قايون ايله شهتیه دن عبارت اوله رق اورالرده فن درياده ماهر آدملر دخي
بولور . و دونماي هايون سفينه لري ارتق و نديك دونماسيله ميدان جنكي
ايدمز اولمشيكن انلرينه اوروپا دونمالرينه ميدان اوقويوب كزر ايدى . حتى
(۱۰۷۹) تاريخنده كريد صولرنده جزائر و تونس قايونلري و نديك قايونلري
جنك ايتدكرنده غالب كلهرك و نديك و نديك و نديك يمشر پاره طوب چكر ايكي قايونى غرق
وينه يمشر پاره طوب چكر ايكي قايونى دخي ضبط ايتمشلر ايدى .

دولت علیه‌نک قوهٔ بحریه‌سی تنزه باشلا یحقی سواحل هند و یمن و حبشه کی غلبهٔ بحریه‌سی زائل و آقد کرده جاری اولان نفوذی متزل اولدینی کی هر طرفده پیدرپی واقع اوله کلان فتوحات و ترقیاتنک دخی حیزی کیسیلوب بودورده بوجه بالا کرید کی بعض جزائرک فتحیه اکتفا ایدرک قبضهٔ تصرفده اولان ممالکک محافظه‌سنه حصر نظر ایلمشدر . بودخی کوپر ییلر کی صدر اعظم‌لرک اثر همت و حیتلری ایدی .

قره مصطفی باشانک صدارتنده وندکلور ایله میانه‌ده برودت وقوعه کلوب وندکلوردن اخذنار ایسه بحرأ غلبه‌یه موقوف اولدیغندن (۱۰۹۳) تاریخنده قره مصطفی پاشا ینه میری قلیونلری انشاییچون اراده تحصیل ایدرک ترسانهٔ عامرده درت قطعه‌سی اوچر انبارلی اوله‌رق سکسار والتی قطعه‌سی التشر توج طوبلی اولق اوزره اون قطعه قلیون بناسنه مباشرت ایتدی . بوقلیونلرک بعضیسی الیشرو بعضیسی قرق بشر ذراع طولنده ایدی . بش قطعه‌سی باش قبودان اولق اوزره امرای بحریه‌دن مصرلی زاده ابراهیم پاشانک اداره‌سنه و بش قطعه‌سی ایکنجی قبودان اولق اوزره جزائرلی بابا حسن بکک اداره‌سنه و یر یله‌رک وهر برینه سالیانه اولق اوزره بعض سنجاقلر تخصیص و توجیه ایدیله‌رک ردوسدن رشیده وارنجیه‌دک تجاری محافظه ایتملری فرمان بیورلدی و غرب او جاقلری کی ترسانده بر بشقه او جاق اولق اوزره قبودانلر ینه و اغالری نه و چاوشلری نه و خواجه لری نه و طوبجیلری نه و سائرینه مواجب و تعینات و افیه تخصیص و غرب او جاقلردن و سائر طرفلردن قلیونجیلق امورینه واقف آدم‌لر جالب ایله قلیونلر امورینه کرکی کی انتظام و یرلدی . (۱۰۹۶) تاریخنده قبودان دریا اولان مصاحب مصطفی پاشا التشر پاره سفینه‌ایله آفدکره چیقوب سیسام بوغازندن مرور ایله ردوسه واردیغنده چونکه بروقتدنبرو دونمای هایون سیسام بوغازندن ایلرویه کذار ایده ممش ایدوکنندن بوکره دونمانک اورادن خروج ایله ردوسه وارمسی بحرأ بر نوع مظفریت عد اولتمشیدی . حالبوکه (۹۷) تاریخنده سالف الذکر مصرلی زاده ابراهیم پاشا رتبهٔ وزارتله قبودان دریا اولدیغندن بابا حسن بک قلیونلر باش قبودانی وانک یرینه بنفشه‌لی علی بک ایکنجی قبودان اولدقلرنده سنهٔ مرقومه خلاننده وندیک قلیونلریله عظیم جنک ایدوب غالب کملر ایدی . انجق متعاقباً بابا حسن پاشا مطعونا وفات ایتمکله متصرف اولدینی قبرس ایالتی ایکی توغ ایله باش قبودان اولق اوزره علی بکه وانک متصرف اولدینی اسکندریه سنجاقی بر توغ ایله ایکنجی قبودان اولق اوزره ممی قبودانه احاله بیورلمشیدی .

بو صورتله قلیون قبودانلرینک قدرلری اعزاز و توقیر و رفته رفته قلیونلر تکثیر و اهل واربایی توفیر اوله رق دولت علیه ترسانه سنده قلیونخلیق اموری خلیججه ایلرولدی . حتی (۱۱۰۶) تاریخنده وندکلولر برتقریب ایله کلوب ساقزی استیلا ایتدکلرنده عموجه زاده حسین پاشا قبودان دریا و مزه مورتیه حسین پاشا قلیونلر قبودانی اوله رق مرتب اولان یکریمی قطعه قلیون و یکریمی درت پاره چکدیررکمی ایله دریاهه چیقوب قیون آطه لری حوالیسنده وندیک دونماسی ایله وقوعبولان محاربه بخریه ده غالب و مظفر اولملریله وندکلونک برقاچ کیمسی ضایع و باقیسی رخنه دار اوله رق ساقز طرفه رجعت و فراره مجبور اولدی . چند روز مرورنده یه ایکی دونما بر برینه مقابل اولوب وقوعبولان محاربه ده دخی وندیک دونماسی مغلوب اوله رق بونده دخی الی بش پاره طوب چکر بر قلیونلری احراق و درت ماونه لری کسر و شکست و بر چکدیررلری غرق اولنوب باقی سفینه لری منهزماً فرار ایتمکله ساقز آطه سی استخلاص اولنمشدر .

بومظفریتلر مجرد قلیونلر ایله قزانلمش اولدیغندن عموجه زاده حسین پاشا ساقز محافظه سنه مامور اوله رق مزه مورتیه حسین پاشانک مذکور محاربات بخریه ده مشهور اولان خدمات مشکوره سنه مکافاة عهده سنه دریا قبودانلی توجیه اولنوب او دخی قلیونلرک تکثیرینه و امورینک توثیق و تنظیمه همت ایدرک بیک یوز طقوز و یوز اون سنه لرنده وقوعبولان دریا جنگلرنده مکرراً وندیک دونمالرینه غلبه ایتمشدر .

بوصورتله دولتیله نك قوه بخریه سی خیل جسامت کسب ایدرک (۱۱۱۴) تاریخنده آقدکره یکریمی قطعه قلیون و الی پاره دریا بکلری چکدیریلری ایله بر مقدار فرقه و قره دکره بش قطعه قلیون و اون بش پاره دریا بکلری چکدیررلری ایله یکریمی پاره قالیتیه و یکریمی بش قطعه شایقه اخراج اولندقدن بشقه طونه نهرنده دخی فرقه و قالیتیه و شایقه و اوستی آچیق تعیر اولنور . سفائن انواغندن اولوق اوزره ایکوز پاره یه قریب ایخه دونما ترتیب اولنمشیدی .

سلطان احمد ثالث عصرینک اوائلنده دخی مجدداً بر قطعه بیوک قلیون انشا ایله امور بخریه نك اکانه صرف همت اولتمقده اولوب (۱۱۹) تاریخنده قلیونلر قبودانی اولان جانم خواجه دینمکله معروف محمد قبودان یکریمی قطعه قلیون ایله بعض سواحل و جزائر اسپانیای غارت و ایکی قلعه لرینی تخریب ایله عودت ایدرک مالتیه جزیره سی پیشکاهنده لکر انداز دهشت اولدیغی ائنده باترونه قبودانی اولان مصطفی قبودان دخی ایکی قطعه قلیون ایله جزائر اسلامیه اره لرنده دوران ایدن مالتیه قلیونلرینی احراق ایتمشدر .

بوصورتله دولت عليه ترسانه سنده قلیونجیلیق مصلحتی ایلرولوب اصل دونمای
هایون قلیونلردن عبارت اوله رق چکدیرر انواعندن عبارت اولان سفائن میریه
اندن صکره دونمیه معاونت ایچون قوللانیلور اولدیغندن قپودان پاشا بولان
ذاتلر باشرتده هایونه راکب اوله رق اوائلده کی دونمای هایون سرداری مقامنده
بولنوب اصل دونما قوماندانی قلیونلر قپودانی دیمک اوله رق انک راکب اولدینی
قلیونه قپودانه هایون وانک ایکنجیسنه پترونه تعبیر اولنوردی . دها صکره لری
باشترده بتون بتون ترک ایله قپودان قلیوننه پاشا کیسی دینلوب قپودانه بک
برعنوان اوله رق انک ایکنجیسنه پترونه بک واوچنجیسنه ریاله بک دینلدی .

قلیونلر ایچون لازم کلان یتیش سکسان قطارلق تیمورلر فی الاصل استانبولده
یادیریه میوب انکلتزه دن جلب اولنه کلورکن بیک یوز یکرمی تاریخلرنده خبره جی
اوجاغندن اوسطه علی نام برهزارفن ظهور ایدوب انک تعلیمی ایله ترسانه
کوزلری اردنده مجدداً برکارخانه یاییلوب آز وقت ظرفنده بر وفق مطلوب قلیون
لنکرلری یاییله رق دولت علیه بوخصوصده خارجه احتیاجدن وارسته اولمش
وینه اول آوانده برقطعه باشرتده ایله الی بر ذراع طولنده برقطعه قلیون یاییلمش ایدی .

اول ائنده قپودانه هایون قپودانی اولان سالف الذکر جانم خواجه محمد قپودان
میری قلیونلریله آقدکز محافظه سنه چیتوب بر ایکی سنه ظرفنده نیجه جسیم قورصان
قلیونلریخی اخذ وضبط ایله مظفرأ ترسانه یه عودت ایده کلدیکندن بشقه مؤخرأ
قپودان دریا اولدیغنده دخی (۱۲۸) و (۱۲۹) سنه لرنده بالدفعات وقوع بولان
محاربات بحر یه ده وندیك دونماسنه غالب کلشدر .

مؤخرأ ینه دور احمد خانیده التیش بر یچق ذراع طولنده برقطعه اوچ انبارلی
ایله ایکی قطعه قره وله تعبیر اولنور . قلیون وینه دیگر بر اوچ انبارلو وبعده
سلطان محمود اول عصرنده اولایکی قطعه قلیون یاییلدقن صکره تحفه الملوک
ومرادیه وفاتح بحری وپر بحری وناصر بحری وبرید الظفر وزیور بحری نام قلیونلر
ایله برقطعه اوچ انبارلو ومصطفی خان ثالث عصرنده حصن بحری نام قلیون
انشا قنوب سالف الذکر پر بحری نام قلیون چکدیرمه مثللو لدی الاقتصا کورک
ایله دخی یوربدلک اوزره اولوقتجه نوظهور اولان بر طرز مستحسن اوزره
یاییلمش صنایع عجیبه یی مشتمل بر قلیون ایش .

بوصورتله دولت علیه نك قوه بحر یه سی ینه تجدد وتوسع ایلمش ایسه ده مدت
مدیده اسفار بحر یه مهمل ومتروک اوله رق دونمای هایون مجرد محافظه ضمننده
موسم بهارده بر معتاد آقدکزه چیقاریلور . وکوز فصلنده ترسانه یه کتوریلور

اولشیدی . بو جهتله دولت علیه ترسانه سنده مهارت و معلومات اصحابی نابود اولوب عساکر ورؤسای بحریه دونمائی هایون ایله آقدکزه چیققدجه آطه لر رعایاسی دردمندلرینی صومقدن بشقه برایشه یارامز اولدقلرندن واولوقت ایسه اوروپاده معارف و صنایعک ترقیاتی حسیبله فنون بحریه زیاده ترقی ایلدیکندن وقودان دریا بولنان ذاتلر ارکان دولت و سلطنتدن معدود اوله رق اکثریا امور بحریه دن بی خبر اولوب مناصب بحریه توجیهاتنده دخی چندان اهلیت ارا نماز و بلکه اسفار بحریه نك پك چوق علوم و معارفه موقوف ایدوکی بیلنمز اولدیغندن دول بحریه اوروپا دونمالرینه مقابله شویله طورسون آق دکزده کشت و کذار ایدن قورصانلرک دفعنه بيله مقتدر اوله میوب جانب مصره کیدوب کلان حجاج مسلمین و تجار دولت علیه قورصان قورقوسندن مستأمن سفینه سنه محتاج اوله مرتبه سنه کلشیدی .

امور ترسانه بویله مختل و مشوش ایکن ینه مصارفی بی نهاییه اوله رق برقاچ سنه ده برقلیون ایندیریلور ایسه دولته اون قات بهاسنه چیققدن بشقه کراسته بهانه سیله وسائر تسلط ایله بویولده ترسانه یه خدمت ایدن قضالر دخی تخریب اولتقدده اولدینگی حالدده یاپیلان قایونلرک قیچ طرفلری متعدد او طه لر ایله مملو اوله رق چندان محاربه یه یاراماز و کراسته لری یاش ایکن میخلائمغه برقاچ سنه طرفنده صوینی چکیلوب آچیلور ایدی .

الحاصل ترسانه وارداتی و چکدیری پاشالقرینه تخصیص اولنان محاللرک حاصلاتی و کذا سالیانه قپودانلقلری رجال ورؤسای سائریه مآکل اولوب قلیونجی نامیه بولنان عسکر دخی کندو تجارتیه مشغول برطاق بیعار و بی حیت اشخاصدن عبارت اوله رق ناسک عرضه نه تعرضدن غیری برعله یارامزلر ایکن قپودانلقلر ارتشا ایله نااهللره احاله اولنمغه احوال بحری بیلمز کمسنه لر قپودانلق اشترا ایدرک قلیونجی علوفه سی نامیه طرف میریدن اعطا اولنان مبالغ کایه بی بینلرنده اقسام ایدرلردی .

اشته شو حوالده (۱۸۸۲) سنه سی سفری ظهور ایله سکسان درت سنه سنده روسیه نك اون بش قپاق والتی فرقتین و بر مقدار سفائن صغیره دن عبارت اولان بحر بالتق دونمائی علکسی اورلوفک زیر اداره سنده اولمق اوزره امیرال اسپریدوفک معیتنده اولدینگی حالدده سبته بوغازندن آقدکزه طولاشه رق موره صولرنده ظهور ایتدکده دونمائی هایون ایله قپودان دریا حسام الدین پاشا درحال آقدکزه چیقاریلوب دونمائی هایون کثرت وعدده جهتیه روسیه دونماسندن زیاده ایسه ده روسیه دونماسنده انکلیز و دانیا رقهلو و سائر اوروپا لیلردن فن دریاده ماهر نیجه

آدملر اولدقدن بشقه متعدد انكليز اميرالري موجود اولوب دونمى هايونده بولان رؤسا ايسه امور بحريه دن غافل و حيل حربه دن ذاهل اولدقارى مثالو عساكر ك اكثرى اطراف اكنافدن جبراً جمع اولمش ارغاد و چقئجى مقوله سى ديوشيرمه نفرات اولدقلرندن كمى قوللانمق و جنگده ايشه يرامق شويله طورسون ادنى تلاطم ظهورنده ايلاق اوستنده طوره مازلردى . فقط طقسان پاره طوپ چكر قبودانه هايون سواريسى اولان نهنك دريائى شجاعت جزائلى حسن بك كه مؤخرأ دور حميد خانيسه مدت مديده قبودانلق ايدن غازى حسن پاشادر . جزائر او جاننده مشق و تعلم كارزار ايلمش بر مرد دلير اولغله قيون اطهلى اطرفنده جنگه مباشرت اولندقدده حسن بك سالف الذكر اسپريدوف نام روسيه اميراللك قليوننه چاتوب اولقدر خونريزانه بر جنگ ايلدى كه يار و اغيار تسليم ايتشيدى . لكن نهايه الامر كملرك ايكيسى بردن آتش الهرق هوايه پيران اولغله حسن بك يتاغان بچاغى اغزننده اولدينى حاله يوزرك تخليص جان ايلدىكى مثالو روسيه اميرالى دخى بويله كوچ حال ايله تخليص اولمشدر . بوقعه دهشتفزا ائناسنده سفائن سائر طرفيندن جنگى پايدوس ايدوب بعده ينه جنگه شروع ايتشلر ايسه ده اخشام ايرشمكله طرفين يكدىكردن مفارقت ايدوب بعده قبودان پاشا فن درياده وقوفسزلغدن ناشى دونمى هايونى چشمه ليمانه ادخال ايله بلابى كندوسى دعوت ايلديكندن دشمن دونمى ليمان اغزينه ورود ايله جنگه شروع ايتدكه انكليز اميرالرينك معرفتيله چند قطعه آتش قايقلىرى درون ليمانه ادخال وكاملاً دونمى هايون احراق اولدى .

بوجهته آدكر بوغازى قنوب استانبول اهالىسى غلاى اسعار ايله انواع مشقته دوچار اولدقلرينه و درحال امر محافظه كافي سفائن انشاسى قابل اولمديغنه مبنى ونديك جمهورى كى بعض دول اوروپادن در سعادته مقيم ايلچيلرى واسطه سيله زياده بها عرض اولنهرق على الفور بش قطعه كمى مطالبه اولندقدده بر مدت امرار وقت ايتدكلرندن صكره بويله ايكى عظيم دولتك سفرى ائناسنده سفائن حربه مبايعه سى قاعده حزم و احتياطه منافى ايدوكى واديسنده وارد اولان اعتذار نامه لرنده بزلر اكثر ادوات و مالزمه سفائن ممالك سائر دن تداركه مجبور ايكن ليمانلر يمزده برقاق طاقم دونمايه وافى متعدد سفينه لرمز موجود اولوب دولت عليه ايسه سفينه انشا ايده جك اولدينى حاله جميع لوازمى كندو ملكنده موجود ايكن نيچون بويله غافلانه حركت ايدوبده احتياطاً برقاق طاقم دونمايه كفايت ايده جك قدر سفينه تدارك ايتدى سياقده بعض اعتراضات دخى مندرج ايدى .

بناءً عليه اولوقت سالف الذکر جزائری حسن بک قبودان دریا اولوب شکسته
وبسته تدارک اولنه بیلان سفائن ايله آقدکزک محافظه سنه قیام وبعده محترق اولان
دونمادن اعلا بردونما تجهیزینه اهتمام ایلمش ایسه ده یالکز کمی تدارکیله ایش
بتمیوب اصل مصالحت سفائی قوللانه حق ماهر آدم لر تدارکی اولدیغنه وسفر مذکور
دولت علیه بر بیوک درس اولمش ایکن نظام امور دولت مصالحتی یالکز لسانده
قالوب رشوت ایسه سائر خصوصاتده رایکان اولدینی مثللو کیلره سواری نصبنده
دخی جاری اوله رق بوبابده اهلیت واستحقاق ارا نماز اولمشیدی .

دول بحریه ده امارت بحریه بررتبه رفیعہ ومصالحت عظیمه در . غرب واندلس
عربلری اسفار بحریه ايله اشتغال وفن دریاده کسب کمال ایتدکارنده دونما
باشبوغلرینه امیر البحر تسمیه ایدوب بینلرنده امارت بحریه بر بیوک منصب ایدی .
حالا لسان افرنجیده مستعمل اولان امیرال لفظی امیر البحر دن یاخود امیرالمادن
ماخوذ ومخفدرکه لسانزده قبودان دریا دیمکدر .

قبودان لفظی دخی ایتالیان لساندن ماخوذ اولوب فی الاصل باشبوغ دیمکدر .
چونکه دولت علیه تکثیر دونما واکال فن دریا امرینه اهتمام بیوردینی اوانده
وندکلور کمیچیلک فن وصنعتده ماهر وحقی بروقتدنبرو روی دریاده بادبان
کشای نفوذ واقبال اولان جنویزلولره دخی غلبه لری ظاهر اولق حسیله دولت
علیه اکثر سفینه استادرینی وبحریه معلملرینی وندکلور دن جلب واستخدام ایدوب
سیاح جهان پیمای حکمت ایسه بر دیاردن آخر دیازه سیروسفر ایتدکده ترجائی
مقامنده بولنان الفاظ واصطلاحاتک برنجه سنی برابر استصحاب ایدکدیکندن
اندلس عربلرندن اسپانیا طرفده برچوق الفاظ عربیه قالدینی ودولت ایوبیه نک
قوت وقدرتی زماننده اسکندریه دارالصناعه سنک غایت معمر ومکمل اولمسیله
وندیکلور بک چوق تعیراتی انده اوکرنوب لسانلرینه نقل ایلدکری کبی برمنوال
سابق دولت علیه دونما امورینک اکالنه تشبث بیوردیغنده دخی برخیلی ایتالیان
کله لری لسانزده داخل اوله رق اکثر اصطلاحات بحریه من ایتالیان لساندن ماخوذ
بولنوب بوصورتله قبودان لفظی دخی اخذ واستعمال ايله دولت علیه ده الک بیوک
امیرال اولنلره اولاد دریا بکی وصره لری قبودان دریا وبعده قبودانلغه پاشالق دخی
علاوه اوله رق قبودان پاشا دینلمشدر .

ایشته سفینه لرده کی تفکجی عسکرینه اطلاق اولنان لوندکله سی دخی اولوقت
ایتالیان لساندن اخذ واستعمال اولمشدرکه لوانتیدن محرر .
لوانت ایتالیان لسانده شرق مغاسنه اولوب وندیکلور کندولرینه نسبتله شرق

طرفه بولنان خروا تلق وارناودلق ساحلرینی ضبط ایله اول حوالی اها لیسندن
کیملرینه تحریر و تدارک ایتدکری جنکجیلرینه لواتی دیمشار ایدی که شرقی دیمکدر .
لسانمزده دخی لفظ مذکور تحریف ایله دونما تفنکجیلرینه لوند دینلمشدر .

اوائل دولت علیهده قپودانلر اکثریاسنجا ق بیکی پایه سیاه کیبولی سنجانه متصرف
اولوب فقط بعضاً بحسب الاقتضا بعض وزیریه بروجنه ارپهلق لوای مزبور ایله
منصب قپودانی توجیه اولنوردی . زیرده تفصیل اولنهجنی وجهله خیرالدین پاشا
جزا اردن کلد کده قپودانلغه جزائر بکدر بکیلیکی الحاق اولندی . مؤخرأ پیاله بک
سنجا ق بکیلیکی پایه سیاه قپودان دریا اولمشیکن اوچ سنه صکره خدمات مبروره سنه
مکافأة اکا دخی جزائر ایالتی بکدر بکیلیکی پایه سی ویرلمشیدی .

صکره لری لوای کلیبولی پاشا سنجانی اولمق اوزره لوای مذکور ایله اغریبوز
واینه بختی ومدللو وصیغه حق وقوجه ایلی وقارلی ایلی وردوس و بیغا وموره ده
مزستره وساقز ونقشه ومهدیه سنجاقلری برلشدریله رک قپودان پاشا ایالتی تشکیل
اولنوب الویه مذکوره متصرفلرینه دریا بکدری دینلرک برر ایکیشر کمی ایله
سفر ایدرلردی . بناءً علیه دولت علیه نک بر ا قپو قولی نامیه مواجب خوار
وقشله نشین قرق الی بیک قدر عسکرندن بشقه ایالاتده ایکوز بیکه قریب
تیمارلو سپاهیسی اولدینی کبی عسا کر بحریه سی دخی بو وجهله ایکی صنف اولمشیدی .
برصنی ترسانه خلقیدر که ایکی بیک بشیوز قدر مواجب آلان عزبان طائفه سیدر .
دیگر صنفی قپودان پاشا ایالتی داخاندده بولنان سنجاقلرک امرا وارباب زعامت
وتیماری اولوب انلر دخی اون بوقدر بیک عسا کر بحریه ایدی . صکره لری
قوة بحریه بی تکثیر ایچون ایالات سائرده نک دریاه مناسبت آلان بعض الویه سی
دخی قپودان پاشا ایالتنه الحاق وانا طولی ایالتنده واقع یایا ومسلم اوجاقلری دریا قلمنه
تصحیح برله دریا قلمی کیندکجه کسب جسامت ایدوب بعض ایالتلر بکدر بکیلرینه
دخی قپودان پاشا معیتنده اولمق اوزره قپودانلق ویریه رک قول قول دونمالر
ترتیب اولنمغله براراق میری سفینه لرندن بشقه مذکور سنجاقلرده قرق الی
قطعه سفائن حریه موجود ومرتب بولنوردی .

مؤخرأ دولت علیه ده دونما اموری مختل اوله رق مذکور سنجاقلرک اکثرینسک
عسکری برایشه یارامز اولدقلرندن بشقه انا طولی ایچلرینه یایله رق پک چوق
خسارتلره ودرلو ادبسنزلکله جسامت ایدر اولدقلرندن براراق بوالویه نک
لونداتی آیروجه براوجاق شکله قونیلهرق بعض خدمات عسکریه ده استخدا ملرینه
چاره ارا نلمش ایسه ده بروجله رابطه ونظام تحتنه کیرمدکلرندن مدت مدیده

شروشورلرندن اهالی رنجیده و خسار دیده اولدقلرندن صکره نهایت زیرده بیان اولنه جنی وجهله عبدالحمید خان عصرنده بتون بتون لوندلک نامی رفع والفا واله کچنلری اعدام وافنا اولنهرق بقیة السیوفی اطراف وانخایه پراکنده و پریشان اولدی . اشته آسیانک بعض طرفلرنده لوند اسمنک عارسز وناموسسز وباغی مقامنده استعمالی بروجه مشروح لوندلرک شهرت شقاوتلری بتون آسیایه منتشر اولمش ایدوکندن ناشیدر .

ردوسک فتحندن صکره اوراده بولنان قوالیرلر مالتهیه نقل ایله اوراده کافی السابق قورصانلغه دوام ایدرک سفائن اسلامییه تعرض ایده کلدکلرندن برو طرفدن دخی عزب اوجاقلری حقننده اغماض عین اولنوب دول اوروپا ایله منعقد اولان مصالحه لرده دخی انلر مستثنأ طوتیله رق بوجهتله انلر دخی قورصانلغه مداوم اولملریله مقدم ومؤخر بواوجاقلرده احوال دریاده مهارت ومعلومات اصحابی پک چوق آدملر بولنوب اسفار بحریه ده دونمائی هایونه التحاق ایله ایشه یارارلردی . برمنوال سابق بوسفرده دخی جزائر وتونس کیمیلری خیلی ایشه یارادیلر . لکن بونلر باشی بوش وسربست طائفهلر اولدقلرندن اداره لری مشکل وضبط وربطلری ناقابل وبوجهتله ممالک محروسه ده بولندقلری مملکتلرده درلو ادبسلر لککره جسارت ایده کلدکلرندن زحمتلری خدمتلیینه مقابل ایدی .

واوائله اسفار عظیمه وقوعنده وزرادن بری دونمأ اوزرینه سردار اولوب قبودان پاشا دخی انک امری التده بولنوردی . لکن قبودان پاشا مستقل بالرأی اولدجه کرکی کبی ایش کوردهک مشکل اولوب خصوصیه قبودان پشاده رتبه وزارت وارایکن وزرادن بردیکرینک سردار اولسی قوماندا مصاحبتی تشویش ایدرک بوندن دفعات ایله ضرر مشاهده اولمشدر .

صکره لری قبودان پاشالره زیاده استقلال ویریله رک ارکان دولتعلیه دن وا کثریاً پادشاهلرک ذاتاً اعتماد وامنیت ایلدیکی ذوات فخرامدن انتخاب وتعیین بوریه کلشدر . وصدر اعظملرک وکالت مطاقه لری حسیبله ترسانه عامر ده دخی نظارت شامله لری درکار ایشه ده صکره لری قبودان پاشالر زیاده جه کسب استقلال ایدرک بعضا صدر اعظملره شریک نفوذ اولمغه وهیچ اولمز ایشه امور بحریه بی بالاستقلال اداره ایتمهک باشلامشدر .

فصل ناسم

اوروپانك احوال سابقه ولاحقه سى حقه در

دول سالفه اسلاميه وقايغك وقايغ سابقه اوروپايه تعلق اولديغى كې دولتعليه تاريخنك دخى وقايغ لاحقه اوروپايه بك چوق ارتباطى وار در .

على الخصوص قريب العهد ظهوره كلان فرانسه اختلال عظيمى اوروپاجه انقلابات عظيمه باده اوله رق معاملات ومناسبات دول وممل اپچون بر طريق جديد آچديغدن اوروپاجه بريكي عصر ك مبدئى وبواحوالك طوغريدن طوغرييه دولتعليه دخى بك چوق تاثيراتى اولديغدن دول اوروپايله تكثير مناسباتنك منئى اولمشدر . بوجهته اره صره اوروپا وقوعاتندن بحث اولنق لازم كلوب اوروپانك اومثللو وقايغ كايه سى ايسه بك اسكى وقتلردنرو مسلسل ومتصل اوله رق ظهور ايد كلالن بر طاقم مبادى ومقدماتك نتايج طبيعيه سيدر . حالوكه اسباب موجهه بيان اولنق سزىن مجرد وقوعاتك حكايه سندن حقيقت حال اكلاشيله ماز . بناء على ذلك اول امر ده بروجه آتى اوروپانك احوال سابقه ولاحقه سى اجمالاً بيان اولنق مناسب كورلمشدر .

منع تمدن اولان آسيانك هر طرفنده وخطه مصريه ده تاريخ ميلاد عيسى عليه السلامدن بونجه قرون مقدم نجه جسيم دول وامم متمدنه موجودا يكن ممالك اوروپا هر درلو مدنيتدن محروم ايدى .

چونكه طوفاندن صكره ابتدا فرات ودجله نهرلى ارمسندنه واقع اولوب الجزيره دينا لان قطعه مسكون اولوب بوراسنك موقعى عمار وتمدنه زياده مساعد اولديغدن آز وقت طرفنده معمور اوله رق بورادن آسيانك سائر طرفلرينه دخى آثار مدنيت منتشر اولمشدر . شويلاه كه اولاد نوح ابتدا الجزيره قطعه سنك فرات جهتي اعمار ايله ايكي نهر ك ملتقاسنه قريب محله بابلي بنا ايدرك حام بن نوح احفادندن نمرود بوراده بر حكومت تشكيل ايتدكن صكره سام بن نوح اولادندن اولوب نمرودك بابلدن طرد ايتش اولديغى آثور دخى جانب شماله كيدرك بابله قارشولق اولق اوزره دجله نهرى اوزرنده نينوا شهرينى بنا ايتكله الجزيره ده ايكي دولت پيدا اولديغى مرويدر . انجق بونلرك احواله كركى كې معلوماتر اوليوب بواجيال قديمه نك احوالى تاريخه نجه بك قراكلقدر .

روایات و آثار عتیقه‌دان شوقدر اکلاشیلیور که تاریخ میلاد عیسان یکی بیک
 بو قدر سنه مقدم آتوریلردن نینوس نامنده بر صاحبقران ظهور ایله بابل ضبط
 ایدرک آسیاده بر بیوک سلطنت تشکیل و پایتخت اولان نینوا شهرینی توسیع ایتمکله
 اندن صکره بابل ولایتی بروالی ایله اداره اولمغه باشلامش و اول عصرلرده
 مصر دخی معمور بر حالد و هله تاریخ میلاددن ایکی بشیوز سنه مقدم
 مصرک مدینتی کالده ایش مؤخرأ جانب شرقدن راجبی طائفه کلهرک مصری
 استیلا ویرلو حکمدار خاندانی احایدوب حتی تاریخ میلاددن بیک طقوز یوز
 سنه مقدم ابراهیم علی نینا وعلیه السلام حضرتلری بابل طرفدن سوریه جهته
 مهاجرت ایله برارالق مصره ورودلرنده اشبو اجنبی حکمدار خاندانک
 اوان سلطنته تصادف ایش واولوقت بواجنیلر آسیانک صاحب اولان آتوریه
 دولندن خوف وهراس اوزره ایشلر و یوز طقسان درت سنه صکره
 حضرت یوسف علیه السلامک وبعده پدر و برادرلرینک مصره ورودلرنده
 دخی حکمدارلر بواجنیلردن ایش . بونلر بنی اسرائیل همشهری نظریله باقوب
 رعایت ایدمکدکلی حالده تاریخ میلاددن بیک التیوز سنه مقدم یولوردن ظهور
 ایدن فرعونلر غالب کلهرک بواجنیلرلی طرد ایله مصر حکومتی ضبط
 ایتدکلرندن بنی اسرائیل اجنبی نظریله باقوب اسارت معامله سی ایتدکلرندن
 حضرت موسی علیه السلام تاریخ میلاددن بیک درت یوز طقسان برسنه مقدم
 بنی اسرائیلی مصردن چقاروب حقارتدن قورتارمش واندن صکره ارض
 فلسطینده بنی اسرائیل دولتی ظهور ایشلر . اول اثناده فیکه لولر دخی
 برالشامده تمدن ایله ارباب تجارتیه پیشوا اولدقلی و برنجی مرکز حکومتلری
 اولان صیدا تاریخ میلاددن بیک بشیوز سنه مقدم مشهور بر شهر اولدینی حالده
 بشیوز سنه صکره ایکنجی مرکز حکومتلری اولان صور اهالیسک صیدالولر
 تفوق ایلدکلی واول و آخر فیکه لولرک بابل ایله عظیم تجارت ایتدکلی
 معلومدر . الحاصل اولوقلر آسیاده اک بیوک دولت آتوریه دولتی ایش . انجی
 ایرانده کائن مدیا والیسی بابل والیسیله بالاتفاق دولت آتوریه عسین و پایتخت
 سلطنت اولان نینوا شهرینی محاصره و حکمداره غلبه ایدوب دیگر والیر دخی
 داعیه استقلاله دوشمکله تاریخ میلاددن سکن یوز یتیش الی سنه مقدم اشبو
 دولت آتوریه منقرض اولمش مؤخرأ نینواده تشکل ایدن ایکنجی آتوریا دولتی
 بایی وایالات سائرینی ضبط ایله ینه قوتلو بردوات اولمش ایسه ده مدیانی و شرق
 طرفنده کی ایالات سائرینی اله اله مدیغندن وسعت و قوتجه اولکی دولت آتوریه

درجه سنه واره مامش مدیا حکومتی ایسه کوندن کونه توسیع دائره اقتدار ایدرک کندوسنه پای تحت اولمق اوزره همدان شهرینی بنایتمش بوجهته اسکی آتوریا ممالکی ایکی یه منقسم اولوب بری اشبویکی آتوریا دولتی یدنده قلمش که دجله نهرندن بحر سفیده قدر اولان یرلردر . و دیگر قسمی مدیا دولتمده ایش که سند نهرندن قزل ارماغه قدر حکم ایدر مش ومؤخرأ مدیا حکمداری نینوا اوزرینه حرکت ایدوب وبابل والیسی دخی انکله اتفاق ایدرک اوغلی بخت النصری کوندروب ایکی اردو ایکی سنه نینوای محاصره دن صکره فتح و احراق ایش و الجزیره ده ینسه بابل دولتی ظهور ایلمش که بوکا دولت کلدانیه دخی دینور واول ائنده یعنی تاریخ میلاددن التیوز بش سنه مقدم بخت النصر پدرینک وفاقی اوزرینه بابلده جلوس و ایران ممالکندن بشقه بالمله آتوریا ممالکنی ضبط و آسیانک الک بیوک پای تختی اولمق اوزره بابل توسیع ایش و سوریه اوزرینه حرکت و بنی اسرائیلی دوجار اسارت و قدس شریفی احراق و مصری دخی دولت کلدانییه الحاق ایله خیلیدن خیلی کسب مکنت ایلمش ایسه ده اشبو بابل دولتی پک چوق معمر اوله مامشدر . زیرا کیانان شاهلرندن کیخسرو ظهور ایله ایران دولتی مدیا ولردن فارس ولره انتقال و تاریخ میلاددن بشیوز اوتوز سنه مقدم کیخسرو بابل فتح ایتدکن بشقه آذر بایجان و کردستانی دخی ضبط ایله سطوت و سلطنتی درجه کاله ایصال ایتمکین دولت ایرانیه الک بیوک واک قوتلو بر دولت اولمش و اولوقت الک جسیم و معمور اولان بابل شهرینک ضبطیله صیت و شانی زیاده سیله ترقی بولمش ایدی .

شمی الجزیره ده حلب و کردستان و بغداد ولایتلرینک براز معمور یرلری واریسه ده پک چوق یرلری جولانگاه عربان اولمشدر . و لحه قصبه سنک یاننده بابل خرابه سی مشاهده اولنور . و موصلک قارشو طرفنده کی یرلر قازلدیقه نینوانک بعض آثاری بولنور (سبجان محول الحول و الاحوال) وجه مشروح اوزره آسایده انسان چوغالدیقه ازدحامدن یاخود ظلم و تعدیدن ناشی وقت بوقت هجرته مجبور اولان ویا سرسری کزن طوائف و اقوامک اکثری قافلاس طانندن مرور ایدرک یاخود بحر خزری طولا شهرق بحر سیاهک سواحل شمالیه سی طریقله یاخود بشقه یوللر ایله آذر آذر اوروپایه یا یلمشدر . انحق منطقه شمالیه نک اعمارنده صعوبت اولدیغندن و طوائف مرقومه ایسه یکدیگری ولی و تعقیب ایدرک ایلروده بولسانلرک ده ایلرولره نقل و حرکتی لازم کلوب بویه بر حال بی ارامیده ایسه تمدن قابل اولدیغندن اوروپا قطعیه سی بالطبع پک چوق و قتل مدنیتدن دور و مهجور قالمشدر . بو طریقله اوروپایه هجرت ایدن

اقوامك باشلوجه لری درت قوم اولوب بونلر اكثر ملل اوروپانك اجدادی
عد اولنور . برنجیسی اناطولی طریقله یونانستانه وایتالیایه هجرت ایدن پلاسکی
قومیدرکه یونان ایله اسکی ایتالیالورك اجدادیدر . ایکنجیسی غال قومیدرکه
فرانسه واسپانیا وایرلانده اهایلینك اجدادیدر . اوچنجیسی جرمان یعنی آلمان
دیدیمز قومدرکه باشلوجه صنفلر آلمان وفرانق وغوت ولومبارد وساقسون
وانكل وواندل طائفهلریدر . دردنجیسی اسلاو قومیدرکه موسقو وله وصرپ
وخروات کبی ملتلردن عبارتدر .

آسیا انسانك منئی اولدینی کبی مدنیتك دخی مبدئی اوله رق علوم ومعارف اورادن
غریبه طوغری منتشر اولمشدر . واوروپاده اك اول کسب معلومات ایدن یونان
ایله شمعی ایتالیان دیدیمز لاتین قوملریدر . وابتدا یونانلر کسب قوت ومکنت
ایدرك دولت ایرانییه رقیب اولوب کیانیان فرس ایله جنك وجداله باشلامشدر .
ولایتلر دخی تاریخ میلاد عیسادن یدی یوز الی اوچ سنه مقدم بنا اولنان وحالا
ریمپانك پایتختی اولوب کتب عربیه ده رومیه ولسان ترکیده قزل الما دینلان
رومه شهرنده بر دولت تشکیل ایتمشلر ایدی . وغاللا وحشی وبت پرست
برخلق اولوب سرسری کزر وخدمت عسکریه ارامق اوزره ایتالیاده وسائر طرفلرده
طولاشور لردی . وشمعی فرانسه دینیلان قطعه یه اولوقت غالیا دینلوردی .
فقط غالیا شمیدیکی فرانسه الکاسندن دهایبوك اولوب رین نهرینك صول طرفنده
واقع آلمانیا مملکتلرینك اکثرینی وایتالیانك جهت شمایه سنی شامل ومحیط ایدی
واولوقت غالیاده وعلی الخصوص شمال طرفنده غاللردن بشته طائفهلر دخی
وار ایدی . والیوم فرانسه نك اهالی شمایه سیله جنوبیه سی بیننده فرق وتفاوت
اولوب بینلرنده کی مبانیت حالا بتون بتون زائل اولمامشدر . بروجه مشروح
ایرانسلر ایله یونانلر بیننده ظهور ایدن رقابت وعداوتدن طولایی وقوعه کلان
محاربات کثیره دن ناشی طرفینه ضعف کلی طاری اولدینی جهته ماکدونیا حکمداری
فایلیک اوغلی بیوك الکساندری یعنی اسکندر الکبیر بتون یونانستانی ضبط ایتدکن صکره
ایران دولتی اوزرینه سفر ایدرك حقور اوهیه کلوب دارا ایله پیاس طرفنده محاربه
واکا دخی غلبه ایدرك ایران ممالککی وهندستانك بر مقدارینی تسخیر ایله پادشاه
جهانگیر اولدینی حالد تاریخ میلاددن اوچویوز یکریمی اوچ سنه مقدم بغته بابل
شهرنده وفات ایتدکده دولتی کندوسنك سر عسکرلری بیننده بالتقسیم پیدا اولان
مصر وسوریه وماکدونیا دولتلری اکرچه قوتلو وجسیم دولتلر ایدیسده
حکمداران رفته رفته ذوق وسفاخته مبتلا اوله رق قوتلری ضعفه مبدل اولمشیدی .

رومه دولتی اوائل حالده اگر چه پک قوتلو اولیوب حتی تاریخ میلاد عیسادن بشیوز سنه مقدم غالر بودولت اوزرینه هجوم واندن یوز اوتوز بش سنه صکره کلوب رومه شهرنی احراق ایتشلر ایدی . لکن رومه لولر بوصورته محاربه آلیشه رق رفته رفته هر قومک کوزنی اوکر تمش اولان غالره غلبه ایله قوت و مکنترلرینی انظار عالمه کوسترمش لدر . و غالرک قدیم الایامده مستقل حکمدارلری وار ایکن حکومت استقلالیه اصولنی الغا ایله جمهوریت اوزره اداره مملکته قرار ویردکلرندن تفرقه حاله دوشهرک یکدیگریله اتفاق ایدهمیوب هر یرده اول و آخر جمهوریت اصولنک فسالنی منتج اوله کلدیکی کبی غالرک دخی پریشانلغنی واسکی سطوت و قوتلرینک زواننی موجب اولمشدر . و رومه لولر دولتلری اوغورنده فداکارانه حرکت ایتدکلری حالده بر منوال سابق دول یونانیه نک ضعف حاللرینی لدی المشاهده میدان کن دلولرینه قالدیغنی کوره رک جهانگیرک سوداسیله چیقوب نیجه دول و اتمک ممالکنی تسخیر ایلمشدر . واسکی و قتلرده افریقاده تونس شهری جوارنده بولنان قارتاج نام شهر جسمی که بر الشامده واقع فنیکه تجاری همته بنا اولنمشیدی . بوشهر اهالیسی اولوقت بتون آقدکرک تجارتی ضبط ایله پک زیاده ثروت کسب ایلدکلرندن رومه لولر ایله بینلرینه حلول ایدن رقابت وعد اوتدن ناشی وقوعه کلان محاربه لرده غالر قارتاج لولر امداد ایلدیکندن مجدداً رومه لولر ایله غالر بیننده ظهوره کلان جنک وجدال خیلی مدت متمد اوله رق تاریخ میلاددن یوز طقسان سنه مقدم غالر کلیا مغلوب اولغله اندن صکره ارتق رومه لولر اوزرینه هجومدن اجتناب ایدر اولمشلر ایدی .

انجق تاریخ میلاددن تقریباً التیوز سنه مقدم از میر طرفدن غالبیه هجرت ایتمش اولان یونان تجاری الیوم موجود اولان مارسلیا شهرنی بنا ایله امر تجارتی پک زیاده ایلرولوب بو مناسبتله بتون غالبیا سواحلنده تجارتکاهلر پیدا اوله رق اولوقت بیانی دنیا نک تجارتی قارتاج لولر ایله اشبو مارسلیا اهالیسی انده ایدی . مارسلیا لولر غالبیه ده بعض شهرلر بنا ایتک ایستیوب غالر ایسه ائلرک بویه توسیع دائره حکومت ایتلرینی چکه مدکلرندن اوزرلرینه هجوم ایله مارسلیایی محاصره ایتدکلرنده مارسلیا لولر رومه جمهورندن استمداد ایتلریله رومه عسکری کلوب تاریخ میلاددن یوز الی درت سنه مقدم مارسلیایی تخلیص ایتشلر ایدی . و چوق کچمکمزین رومه لولر قارتاج شهرنی ضبط و کلیاهدم ایلدکلری جهته مارسلیا تجارتی ده زیاده کسب اهمیت ایلدیکندن غالر تاریخ میلاددن یوز یکرمی سنه مقدم تکرار مارسلیا اوزرینه هجوم ایتدکارنده رومه لولرینه اعانه و غالره

غلبه ایدوب بوکره ارتق مارسلای و اطرافنی ضبط و برسنجاق تشکیل ایله رومه حکومتنه الحاق ایلمشلدرد .

الحاصل رومه لولر غاللره و ام سائره یه غلبه ایدرک ممالک یونانیه یی دخی تسخیر ایله پک چوق قدرت و ثروت کسب ایتمشلر ایدی . انجق رومه دولتی اوائل ظهورنده قرالیت وجهله اداره اولنه کلورکن قرالارک ظلم و غدرندن متفر اوله رق جمهوریت اصولنه قرار ویرمش اولدقلرندن جمهوریتک موجب اولدینی تفرق و تشنت حالنه دوشمش اولدقلری حالده برمنوال سابق حاصل ایلدکبری غنا و ثروت حسیهله رومه یه هر طرفدن کلیتو اموال کلهرک خلق ذوق و سفاهته طالمیری اوزرینه اخلاق عمومیه فساد و ارمغله و کبرانک حرص مال و احتشامی حددن آشمقله رومه ده انواع فتنه و فساد واقع و نیجه احوال ظلمیه شایع اولقدن ناشی رومه جمهوری اولوقت دنیاده اک بیوک واک قوتلو بر حکومت ایکن تاریخ میلاددن التمش بش سنه مقدم پک زیاده قاریشیق برحاله کرفتار اولمشیدی . اول ائشاده رومه ده بر بیوک خاندانن (سزار) قیصر نامنده بر جنرال اولوب امور حربیه و سیاسیه ده مهارت کامله سی اولدینی حالده رومه جمهورینک بو حل پراختلالندن استکراه ایله رومه یی ترک ایتمکله قرار ویره رک سردارلق یعنی باش قوماندانلق ایله غالیایه کیتمشیدی . اوراده وقوعه کلان محاربات عظیمه نک نتیجه سنده غاللر کلیا مغلوب اولمیریله تاریخ میلاددن قرق طقوز سنه مقدم غالباً ممالکنک اکثری رومه جمهوریتنه الحاق اولمشیدر . بونک اوزرینه قیصر رومه سناتوسندن یعنی ملت مجلسندن بعض خصوصات استدعا ایتمکده جواب رد ویرلمکله اودخی بن استدعایریمی قیلیجما ایله حصوله کتوریرم دیورومه یه کلوب قوه عسکریه ایله رئیس جمهور اوله رق ایمپراطور عنوانی آلمشدر . ایمپراطور لفظی لاتین لساننده فی الاصل قوماندان معناسنه ایکن صکرده دن ظفر و غلبه یه مظهر اولان قوماندانلره مخصوص اوله رق استعمال اولنوردی . و قیصر قید حیات ایله رومه جمهورینک اک بیوک مناصب و مراتبی حائز اوله رق قرال کی بالاستقلال اداره مملکتیه قیام ایلمش اولدیغندن مختلف عنوانلرندن ایمپراطور عنوانی اول وقتک حکمنجه اک مهم اولان امور عسکریه یه عائد اولمیهله بو عنوان قیصرک جمله وظائفی شامل اولاق اوزره اک زیاده معتبر و مشهور اولمشیدی . واکرچه رومه اهالیسی قرالیت اصولندن متفر اولدقلری جهته قیصر قرال عنوانی المامش ایه ده مستقل حکمدار کی حکومت ایدرک کندو رسمی ایله سکه کسیدیرمک کی حکمدارلق نشانه لری کوسترمش اولدیغندن ناشی قرال اولمسندن اهالی خوف ایدر اولمشلر ایدی . بناءً علی ذلک بعض اعداسی

کندوسنی سناتوده تاریخ میلاددن قرق درت سنه مقدم علناً قتل و اعدام ایلمشدر .
 مع مافیه خلقک حسن توجهنه مظهر ایدو کندن خلق زیاده مکدر اوله رق
 قاتلرینک خانلرینی احراق ایلمشدر . قیصر کندو املاک و عنوانرینی قیز
 قرنداشی اوغلی اوقتاویوسه وصیت ایلمش اولدیغندن بروجه مشروح کندوسنک
 اعدامنده اوقتاویوس اون سکر یاشنده ایکن خلق غندنده مقبول اولوب میلاددن یکر می
 طقوز سنه مقدم رسماً ایمپراطور عنوانی اله رق بالاستقلال حکومته باشلامش
 وایکی سنه صکره رومه سناتوسی بالورائه کندوسنه انتقال ایدن قیصر اسمنی دخی
 کندو اسمنه علاوه ایتدکلرندن بشقه حکومتک مشروع اولدیغنی کوسترمک ایچون
 شایان احترام معناسنه اولان آغستوس عنوانی دخی الحاق ایلمشدر . و سناتوده
 برنجی مقام کندوسنه ویرلیدکندن برنجی معناسنه اولان پرنسیس عنوانی دخی
 المشدر . بک معناسنه اولان پرنس لفظی اندن مشتقد . اوقتاویوس آغستوس
 حسن معامله ایله خلقی کندوسنه جالب وزماننده رومه دولتی اسایش و معموریت
 کسب ایلمش و حکومت مطلقه سنی بویله برطاق مختلف عنوانر ایله ستر ایدرک
 قرال عنوانی الماش اولدیغندن رومه خلقی حالا جمهوریت باقی ظن ایدرلردی .
 او ایسه حقیقت حالده بر حکمدار مستقله عائد اولان وظائفی اجرا ایلردی .
 قیصر لفظی اسم خاص و ایمپراطور کله سی سردار مظفر معناسنه ایکن اندن ایکیمی
 دخی پادشاه معناسنه استعمال اولمشدر .

حضرت عیسی علی نینیا وعلیه السلام اشبو آغستوس زماننده تولد ایلمشدر .
 و غالیان هنوز اله کچمماش اولان یرلر دخی انک زماننده کاملاً رومه تصرفه
 ادخال ایدلمشدر . و غالیا اوزرینه اغیر ویرکولر طرح اولوب غالر ظلم و تعدی
 التنده ازیلمشدر . فقط اولوقته قدر حال تشمت و فقر قده بولنان مختلف غال
 طاقه لری دخی بو کره رومه لولر طرفندن اداره واحده تحتیه قونلمش اولدیغندن
 جمله سی جسم واحد کی متحد اولوبده بعده غالیانک بر جسیم دولت اولمسنه
 سبب اشته بو کیفیت اولدی دینله بیلور .

وینه آغستوسک زمان حکومتده غالیاه خیلی رومه لولر کیدوب مکتبلر و تیاترولر
 و سائر بنالر احداث ایله غالیاده آثار مدنیقی نشر ایتملر ایدی . فقط رومه لولرک
 مدنیقی صرف مادی و نفسانی بر کیفیت اولدیغندن اخلاق انسانیه یی تهذیب
 و اصلاح شویله طورسون بلکه افساد ایتکله اللرینه کچن یرلر اهاالیسنک اکثری
 درلو فنالقره مبتلا اولدقلری کبی غالر دخی بومدنیت رومیه ایله طبیعی اولان
 حسن اخلاقلرینی ضایع ایتملردر . رومه لولر بو وجهله طمع ایتدکلری ممالکک

اکثری ضبط ایله مدینتی نشر ایتلمیله برابر نیجه ملل واقوامک اخلاقی بوزمشلردر . فقط جزیره العرب ایله جرمانیایه ظفر یاب اوله مدقلری جهتله عرب و جرمان قوملرینک اخلاقی رومه مدینتیله لکه دار اولمیوب حال طبیعی اوزره قالمشدر . و صکره دن جهانی تجدد ایدن بوایکی ماتدر . چونکه ینه آغستوسک قیصر لغنده اسویجره و دالماسیا و خرواستان و روم ایلی و مصر مملکتلری ضبط ایله رومه دولته الحاق اولنش اولدینی حالد رین نهری طرفده رومه لولرک مغلوبیتی ظهور ایتکله جرمانیایه ظفر یاب اوله میوب بویکی آغستوسک زیاده کدرینی موجب اولمشیدی . و تاریخ میلاددن اون درت سنه مرورنده آغستوس فوت اولوب خلفی تیریوس پک فنا و ظالم بر شخص اوله رق یتاغنده اخناق ایله اعدام اولمشدر . و انک قیصر لغنده قدس شریف والیسی بولنان پلات زماننده حضرت عیسانک صلبه قیام اولمشیدی . اندن صکره کلان ایمپراطور لر هپ برندن فنا و جمله سی سوء اخلاقه و انواع سفاهته مبتلا اولدقلرندن پیدر پی فتنه و فسادلر ظهور ایدرک اکثری تسمیم ایله یا دیگر صورتله اعدام قلمشدر .

قاتولیک مذهبده بولنان نصارانک اعتقاد نیجه ریمپالر حضرت عیسی علیه السلامک ریوزنده خایفه سی و حواریوندن بطرسک خلفیدر که حضرت عیسانک ملا اعلایه رفغندن صکره تلقین دین عیسوی ایچون بطرس رومه یه گلش ایسه ده اولوقلر دین عیسوی علناً اجرا اولنه مدیغندن هر رده اولدینی کبی رومه ده دخی عیسویلر مختفی اولدقلری حالد بطرس ایله اکا تابع اوللردن خیلی کیمسلر رومه ده چاره یخه کرلمشدر . و قسطنطینک عصرینه قدر عیسویلر حقنده پک چوق عقوبتلر اجرا اولنه کلشدر .

ایمپراطورلرک سوء اطوار و افراط مظللمدن ناشی غالباً و اسپانیا طرفلرنده اختلال ظهور ایدوب بر طرفدن دخی ارض فلسطینده یهود ملتی محاربه یه قیام ایلمش ایسه ده اول اراق روم دولتی براز کندوسنی طوپلایوب بومثلو اختلالاتی دفع و (بریتانیا) انکلتزه جزیره سنی کاملاً تسخیر واره صره طونه حدودنک انسلاب امنیته باعث اولان افلاق قطعه سنه رومه لولردن براز مهاجر نقل و توطین ایله طونه حدودینی تأمین ایلدکن بشقه اولوقت ایرانده موجود اولان اشکانیان دولتی اوزرینه سفر ایدرک تابصره کورفرزینه قدر اولان یرلری ضبط واستیلا ایلمش اولدینی حالد جزیره العربدن بر قارش یر آله میوب بوایه رومه لولرک کبرینه طوقندیغندن سوریه یعنی بر الشام والیسی اولوقت شام شریفدن لوط دکرینه قدر اولان یرلری عربستاندن معدود اولدینی حالد عربیا یعنی عربستان تسمیه

ایلمشیدی . قیصر لر حکمدار مستقل طرزنده حکومت ایده کلیدکاری حالد وراثت اصولی جاری اولیوب انتخاب قاعده سی دستور العمل اولدیغندن جمهوریت حالدن قورتیله مامشیدی . حالبوکه بروجه سابق صیق صیق ایمپراطور لر اعدام اولنه کلیدیکندن انتخاب ماده سی اسافل النده قالب عسکری طاقی ایسه آخه ایله قیصر انتخاب ایدر اولمشلر .

وعلی العموم رومه اهالیسی ذوق سفاهته وحب احتشامه طالمشلر ایدی . بناءً علی ذلک یوز سکان سنه میلادی سنه طوغری رومه دولتی یوز یکرمی ملیون اهالییه حکم ایدرک هر یرده دعموریت اعاده اولمشیکن انقراضه یوز طوتهرق کوندن کونه اسباب تنزلی ترقی بولغه باشلامشیدی . ایکی یوز سنه میلادی سنه طوغری جرمانیالورلر غالبایه تجاوزده باشلاویوب رومانک بووجهله قوه تحفظیه سنک تنزلی اکلاقلری کبی اولکیدن زیاده تجاوزاته اجتسار ایدر اولمشلردر . ایکوز یکرمی تاریخ میلادی سنه اشکانیان دولتنک انقراضیه ایران دولتی ساسانیان سلاله سنه کچوب مجدد دولت اولان اردشیر دولت ایرانیه نک حدودینی دارانک زماننده اولدینی کبی بحر سفید و مرمره دکرینه قدر توسیع املنه دوشهرک رومه دولتدن بر چوق یرلرک ردینی مطالبه اتمسی اوزرینه رومه ایمپراطوری (اسکندر) الکساندری نام قیصر جانب شرقه عزیمت ایله محاربهیه مجبور اولوب انجق بو محاربه شرقیه اشناسنده جرمانیادن بعض طوائف تکرار غالبایه دخول ایلمش اولدیغندن الکساندری رین نهری حدودینک تأهینی ایچون او اطرافه عودته مجبور اولمشیدی .

جرمانیالوردن رین نهری طرفنده حیوان سوریلرینی بسلمک ایچون طولاشان بر قاچ کوچک طائفه دخی کندولرینی رومالوردن محافظه ضمنتده اتفاق ایدوب کندولرینه فرائق یعنی سربست و مستقل اسمنی اطلاق ایدرلردی . بو اتفاق سببیه قوتلشوب ورئیسلرینه اطاعتلری حسیبله تشبث ایتدکاری امورک عهده سندن کلوب بولردن جرمانیاده واقع سال نهری کنارنده توطن ایدرک سالیق فرائق دیو تسمیه اولنانلرک زیاده شهرت بولمشلر و بو فرائقلر دخی سائر باشلو طوائف جرمانیه کبی غالبایه تجاوزده باشلامشلر ایدی .

الحاصل رومه حدودنده کی طوائف علی الخصوص جرمانیالورلر متادیا حدودی تجاوز و تحطی ایدرک کلوب دولت رومیه ایسه دوچار اختلال اولهرق صیق صیق قیصر لر خلع و قتل اولنور . و بر قیصر قتل اولندینی کبی بر چوق کسان بروقتده قیصرلق ادعاسنه قیام ایدر ایدی . حتی ایکوز یمش سنه میلادی سنه اوریلیانوس رومه ده ایمپراطورلغه انتخاب اولندقدن غالبایه و شام قطعه سنده دخی ایمپراطورلق

ادعاسنده بر رکشی وار ایدی . وشام طرفنده کی فوت اولدوقده حکومتی زنوبیا نام زوجه سنه قالمغه اوریلیانوس مرقومه اوزرینه حرکت ایدرک پایتختی اولان (پالمیر) تدمر شهرینی تخریب ایتدکن صکره غالیایه کیدوب اوراده دخی مظفر اولمش ایسده ایران سفری آچلمغه اولطرفه عزیمت ایدرکن برفته و دسیسه ایله اعدام اولمشدر . اندن صکره کلان ایمپراطورلرایسه تخت قیصریده چوق طوره میوب اکرچه المانیان غالیایه دخول ایدن طوائفی دفع واعاده ایده بيلمشایر ایسده صکره لری حدودک محافظه سی ضمنده انواع طوائف اجنبیه بی عسکرلکده استخدام مجبور اولوب بودخی رومه دولتنک مشکلاتنی تزید ايلمشدر .

مؤخرأ قیصر اولان مشهور قسطنطین حالک فسالغنی درک ایله دین عیسوینک نشر واعلاننه قرار ویره رک اوچیوز اون اوچ سنه عیسویه سنده ایتالیاده کائن میلان شهرنده دین عیسوینک سر بستینی اعلان ایتمشدر . و برمدت رقباسیله اوغراشوب نهایت جمله سنه غلبه ایدرک کسب استتلال ايلمش ایسه ده بو دین بختنده رومه اهالیسندن اندیشه ناک اولوب رومه شهرندن دخی متفر بولمغه پایتختک دشمنی اولان ایران دولتنه قریب محاصره بولمشی لازمه دن اولمق کبی بهانه لر سرد ایدرک پایتختک تبدیلنه قرار ویرمش و رومه شهرینک بانسی پک اسکی و قتلرده بحر سفید بوغازی خارجنده بابا بورنی جوارنده واقع توروا شهری اهالیسندن ایش دیو رومه لولر بیننده بر اعتقاد اولدیغندن قسطنطین دخی بوکا رعایه توروا شهری خرابه سی اعمار نه نیت ايلمش ایسده مؤخرأ بوندن فراغت ایله بزانتیون قصبه سنه کلوب اوراده استانبول شهرینی بنا ایدرک پایتخت اتخاذ و بتون دولته معتبر طوتیه حق دین بوندن صکره دین عیسویدر دیو اعلان ایتمشدر . و مجرد پایتخت جدید خلقی اولمق ملاپسه سیله یونان طائفه سنه دخی رومانی یعنی رومه لو دینلمشدر که انک مرخی اوله رق روم تعیری حالا باقیدر . و اولوقته قدر دین عیسوی غالیاده خفیا اجرا اولنه کلور کن استانبوله مر بوطیتی جهته بوکره اورانک اهالیسی دخی عیسوی اولمشدر . فقط ایکی پایتخت بیننده پیدا اولان رقابتدن ناشی دولتنک مشکلاتی تزاید ایدرک اراق استانبولدن بتون اوروپانک اداره سی مشکل اولوب قسطنطینک اوغلی و خلفی اولان قسطنطیوس انواع اختلالات ایله مشغول اولمشدر . و اول اراق سالف الذکر اراق طائفه سی رین نهرندن عبور ایله غالیایه دخول و تجاوز ايلمش اولدیغندن قسطنطیوس کندو اقرباسندن جولیانوس نام ذاتی سر عسکرلکله

غالیایه مأمور وارسال ایتمکه اودخی بوطائفه نك برازی رین نهرینك قارشو
یقه سنه طرد ایدوب فقط دیکر لرینه دخی رومه تابعیتی قبول ایتمك شرطیه
بلحیقاده اراضی اعطاسنه مجبور اولمشیدی . اول خلالده جولیانوس عسکری
طرفدن قیصرلغه انتخاب اولنوب متعاقبا قسطنطینوس دخی فوت اولمغین جولیانوس
اوچیوز التمش بر سنه عیسویه سنده ایمپراطور لقله استانبوله کلمش واستانبوله
بت پرست آیینك اعاده سنه چالشمش ایسهده مقتدر اوله میوب اندن صکره کلان
قیصر لر دخی هپ دین عیسویده بولنمشلردر .

اوچیوز التمش طقوز سنه سنده قیصر اولوب اون التی سنه حکومت ایدن
تیود سیوس عصرینده دخی ممالک غریبهده رقیب ظهور ایتمش ایسهده جمله سنی
دفع ایله استانبوله استقلال تام اوزره قیصرلق ایدوب انجق رومه دولتی ایکی
اوغلانه تقسیم ایدرک بری دولت غریبه و دیکری دولت شرقیه اولمق اوزره
ایکی دولت میدان چیقمشدر . دولتینك حدودی اشقودره شهری ایدی .
دولت شرقیه فاتح سلطان محمد خان حضرتلرینك عصرینه قدر باقی قالمشدر . اما
دولت غریبه همان انقراضه یوز طوتوپ پك چوق حکومتلره منقسم اوله رق .
اوروپا قطعهمی بر بشقه هیئته کیرمشدر . چونکه اول اوآنده رومه دولتنده
علائم انقراض پیدا اولوب ایکییه انقسامی دخی اسباب انقراضك بری اولدقدن
بشقه اسباب خارجییه دخی اکسك اولمامشدر . شویله که رومه قیصری رومه
شهرینی ترك ایله روانه شهرنده ساکن اولوب بوآننده ایسه جرمان طوائفی
رومه دولتنك ضعفی کورهرك ایتالیا و غالیایه اراضی لطیفه سنه کوز دیکمه
باشلامشلر ایدی . فقط بو اوآنده تاتارستاندن خن اسمیله بر عظیم قومك اوروپایه
طوغری حرکت ایتمکه اولدینی شایع اولمغله جرمانیا جنسنندن بحر سیاهك
سواحل شمالیه سنده ساکن اولان غوت طائفه لری خنلردن خوفله طونهیه طوغری
حرکته قیام ایتمش واصل جرمانیاده بولنان طوائف دخی بونی ایشیدهرك یرلرندن
اوینایوب طاق طاق طولاشمغه باشلامش ایدی . غوتلرک هپسی خنلردن خلاص
اوله میوب بر طاقی انلره تبعیت و بر طاقی دولت شرقیه رومییه دخالت ایتمشلرایدی .
فقط غوتلر وحشی بر خلق اولدقلرندن دولت شرقیه بونلردن چوق زحمت چکوب
نه حال ایسه کاه تهدید کاه تألیف ایله قوللانیلوب سائر طوائف جرمانیا کبی بونلر
دخی غریبه میل و توجه ایتدکلرندن دولت شرقیه جه غائله لری خفیف کچشدر
اما دولت غریبه رومییه ممالکنه بویله بر چوق طوائف جرمانیه داخل اولدقده
بعضیمی دولتك خدمت عسکریه سننده استخدام اولنمش ایسهده رومه قیصرلکنه

عظیم زحمت و یروپ ایتالیایی تخریب و برارالق علوفه لرینی اله مدقلرندن رومه
شهرینی یغما ایتدکن صکره غالیایه کجوب اوراسنی دخی غارت ایلمشلردر . بونک
اوزرینه بریتانیا والیسی رومه عسکریه غالیایه کجوب بو طوائف جرمانیایی تادیب
و چوغنی اسپانیا طرفه دفع ایامش اولدینی حالد ایچلرندن بورغون طائفه سی
غالیاده اقامته رخصت المشلردر . مؤخرأ غوتلر دخی غالیایه کیدوب اورادن
اخرا جباری قابل اولماغله کندولرینه رومه قیصری طرفدن اراضی کوسترلدیکی کبی
درتیوز اون اوچ تاریخ میلادیسنده بورغونلره دخی طائفه متحابه عنوانی ویریلرک
بعض شرائط عقدیه ایچلرندن برقرال انتخاب ایتلرینه جانب امپراطوریدن موافقت
اولمشدر . و برمنوال سابق اسپانیا طرفه طرد اولنان طوائف جرمانیه دن
واندال طائفه سی که اندلس بونک غلطیدر . افریقا قطعہ سنده واقع تونس طرفه
کجه رک اوراده برحکومت مستقله تشکیل ایتمشلردر . مؤخرأ استانبول قیصری
بونلرک اوزرینه سفر آچهرق بورالرینی ضبط ایدوب متعاقباً ملت اسلامیہ ظهور
ایله بو حوالی نی فتح ایتمکله واندالردن بر اثر قالیوب فقط اندلس ولایتی انلره
نسبتله تسمیه اولمشدر . و بر وجه مشروح غالیانک برطرفی بورغون و برطرفی
غوت طائفه لری ضبطنده بونلوب باقی یرلری دولت غریبه رومیہ السده قالمش
ایسه ده بو ایکی طائفه کیتدکجه میدان المقده ایدی . اول ائنده فرانقلر صداقت
ایله دولت غریبه یه خدمت ایدرک دیگر طوائف جرمانیه نی غالیایه دخولدن منعه
چالشمشلر ایسه ده مقتدر اوله مدقلرندن و غوتلر ایله بورغونلرک فتوحاتی کوره رک
انلر دخی غنائمدن حصه مند اولمق ارزوسنه دوشدکلرندن رین نهری کنارنده
تجمعه باشلا یوب تخمیناً درتیوز یکرمی سنه عیسویه سنده انلر دخی با حقیقا جانبه
کیدرک برکوچک حکومت تشکیل و غالیایه حدودنده واقع طورنه شهرینی مقرر
حکومت اتحاد ایلمشلردر . طوائف جرمانیه بر وجه مشروح ایتالیا و غالیایه
قطعہ لرینی مرج و مرج ایلدکلری حالد ارتق بریتانیا جزیره سنک ضبط و ربطی
قابل اوله میسه جفی اکلاشدیغندن اوراده کی رومه عسکری جلب و اعاده اولنمی
اوزرینه اهایلیسی کندولرینی اسقوجیا لولردن محافظه ایچون جرمانیانک طرف
شمالیسندن کلان انکل و ساقسون طائفه لرندن استمداد ایتمکله انلر دخی کلوب
درتیوز قرق سنه میلادیه سنده بریتانیایی ضبط ایلمشلردر . ترکله سی مملکت
مناسنه اولوب انکل طائفه سنه اضافتله بریتانیا جزیره سی دخی انکلتره تسمیه
اولمشدر .

بو ائنده ایسه خن چاری اولان ایتالیا نام خاقان بش التی یوز بیک عسکرله

غربه متوجهاً حرکت و راست کلدیکی برلری غارت ایدرک کلوب و روم ایلینک
 بعض محالرینی تخریب ایتدکدنصکره دولت شرقیه رومیه دن خراج اخذیه
 اکتفا ایدوب اندن غربه طوغری چرکت ایدرک بر طرفدن مقاومت کورمکسزین
 غالیانک تا وسطنه قدر کیتمشیدی . بونک اوزرینه رومه لولر ایله طوائف جرمانیه
 اتفاق ایدوب هر طرفدن اوشوتی ایدرک مقاومته ابتدار ایتلریله غالیاده وقوعه کلان
 محاربه عظیمه ده طرفیندن حسابسز نفوس تلف اولمشدر . ایرتسی سنه خن
 خاقانی سالف الذکر ایتلا ایتالیاه عزیمت ایدوب ریمپانک یعنی رومه بسقپوسنک
 رجاسی اوزرینه اخذ غنائم ایله اکتفا ایتش و بر سنه صکره ایتلا وفات ایدوب
 خنلر دخی قره دکز طرفه طوغری طاغیلوب کیتمشدر . ایتالا اهالیسی بروجه
 مشروح ایتلانک تقربنده اطرافه متفرق اولدقلرنده بعضیلری لاجل التحفظ
 اولوقت یعنی درتیوز الی ایکی سنه میلادیه سنده ونیدک شهرینی بنا ایتشلر ایدی .
 خنلرک غائله سی برطرف اولدقدن صکره غالیاده بولنان طوائف جرمانیه مجدداً
 رومه لولر ایله منازعه یه قالدشمش و دولت غربیه نک حالی بر مرتبه دهافناشمشدر .
 علی الخصوص غوت طائفه سی کبر وعظمتی آرتیروب بتون اسپانیایی استیلا ایله
 غالیانک طرف جنوبیسنده متصرف اولدقلری ممالکه الحاق ایتشلردر . مؤخرأً
 ملت اسلامیه کلوبده اسپانیاه عبور ایلدکلرنده غلبه ایتدکلری دولت اشته بوغوت
 دولتی ایدی . برمنوال مشروح هر طرف بر حال اختلالده ایکن درتیوز التمش بر
 تاریخ میلادیسنده رومه ده حادث اولان برفته سببیه رومه قیصرینک اعدای
 وقوعسنده انک طرفداری وغالیایا سرداری اولان اکیدیوس رومه اطاعتدن
 چیقوب غالیانک رومه تصرفنده بولنان طرف شمالیسنده مستقلاً حکومت ایتکه
 باشلامش و درتیوز التمش درت تاریخ میلادیسنده ساکن اولدینی سواسون شهرنده
 مسموماً وفات ایتدیکنده یرینه اوغلی کچوب پدری کبی مستقلاً حکومت ایتکه
 وغالیانک جانب جنوبی و شرقیسی دخی بروجه مشروح غوت و بورغون حکومتلری
 تصرفنده بولمغاه غالیایا بتون بتون روما حکومتدن تفریق اولنش اولدی .
 و دولت غربیه یدنده یالکیز ایتالیایا قطعه سی قالمش اولدینی حالد امپراطورلر
 کندو خدمتلرنده بولنان عساکر اجنبیه جنرالارینک تحت تحکمنده قاهره سوزلری
 برطرفده نافذ اولمز ایدی . بوجنرالردن (اودآقر) نامنده بری انواع المان
 طوائفدن مرکب تحت قوماندننده بولنان براردو ایله کلوب درتیوز یتش التی
 سنه میلادیه سنده رومه قیصرینی خلع ایله کندو قرالیتی اعلان ایلمشدر . اشته
 دولت غربیه رومیه نک نهایتی بو اولوب انک یرینه بر المان قرالیتی قائم اولمشدر .

فقط طوائف جرمانه دن طونه طرفنده بولنان غوت طائفه سی بوقرال اوزرینه سفر آچهرق اکا غالب کلوب درتیوز طقسان اوچ سنه میلادیه سنده ایتالیان قرالیتی ضبط ایله روانه شهرینی مقرر حکومت اتخاذ ایلمشدر .

بروجه مشروح دولت غریبه رومیه اساسندن منهدم اولدقده انک چوروک تملری اوزرینه بنا اولنان حکومتلر دخی پایدار اوله ماق امور طبیعیه دن اولدیغنه نظراً غالباً کرب رومه لولرک قرالی عنوانیه حکومت ایدن ایدکوس اوغلنک و کرب غوت و بورغون طائفه لرینک حکومتلری اساسسز برحاله بولدیغندن و بونجه سنه لردنبرو اجنبی حکمنده بولنه رق همتلرینه فقور کلش و اخلاق طبیعیه لری رومه مدنیت مادیه سیله بوزیلوب حب وطن داعیه سنندن کندولرنده اثر قالماش اولان غاللرک میدان چیقوبده برحکومت تشکیل ایلملری دخی قابل اولدیغندن ارتق بورالده رومه لولرک سوء اخلاق و اطوارینه بولاشمش برقومک حکومتی مقتضای حکمتدن اولدینی حالد غالیانک بو حالی بالمشاهده بلجیتاده بولنان و فرانکلرک رئیس اولان مرووتینج خاندانندن قلوویس فتوحات عظیمه املنه دوشهرک درتیوز سکسان الی سنه میلادیه سنده برکون بشیک آدم ایله ایدکوس اوغلنک پایتختی اولان سواسون شهرینه واروب ضبط ایتیمی اوزرینه هر طرفدن فرانکلر تجمع ایدرک آزوقت ظرفنده قوتی ترقی بولوب بو وجهه غالباً فرائق دولتی تشکیل ایلمشدر . واولوقت اکثر اوراق وسندات لاتین لسانی اوزره یازلغله لاتین قاعده سی اوزره فرائق لفظندن فرانسیا کلمه سی یاپلمش وبعده فرانسه دینلمشدر .

قلوویس بت پرست اولوب انجق بورغون قرالی خاندانندن تزوج ایتدیکی قیز عیسوی دینده بولدیغندن انک سببیه قلوویس دخی عیسوی قبول ایتش و عیسوی اولدینی کون اوچ بیک عسکری دخی برلکده دین عیسوییه داخل اولدقلرندن بین النصاری جماعت عیسویه نک بیوک اوغلی عنواننه مظهر اولوب اندن صکره بو عنوان فرانسه قرالیرینک القابنه علاوه اولمشدر . فرانکلرک بت پرستلک زماننده تنظیم اولمش برقانوننامه لری اولوب بوکره قلوویسک همتیه اساس دین عیسوی اوزرینه اصلاح اولنه رق غالیانک اصل فاتحی فرانکلرک سالیق طائفه سی اولغله بو وجهه قلمه النان قانوننامه یه سالیق قانوننامه سی دینلمشدرکه خیلی وقت رومه قوانینی ایله برابر جاری اولمشدر . و اوچویزسنه صکره فرائق قرالی مشهور شارلمان بوقانوننامه نک خیلی ماده لرینی رومه قوانینه تبدیل ایله تعدیل ایلمش ایسه ده ینه سالیق قانوننامه سی فرانسه قوانینک برنجی اساسیدر .

جرائمك اثباتي حقنده فرانكلرك غريب اصولی اولوب شویله كه متهم اولمان كیمسه
من طرف الله محفوظ اولمق وبو جهتله حقلی اولان غالب كلك اعتقادنده
اولدقلرندن مدعی ومدعی علیه میداننه چیقوب قلیج ایله مقاتله ایدرلردی . حالا
اوروپاده دوه لو دینلان مبارزه اصولنك اجراسی اندن قالمشدر . وسایق
قانوننامه سی حکمنجه عنوة ضبط اولنان یرلر خدمت غسکریه یه مخصص اولمسیله
یالکزر ذکوره تفویض اولنهرق نسیاه انتقال ایتدیکنه وفرانسه حکومتی دخی
فتوحاتدن معدود اولدیغنه مبنی فرانسه ده نسا طائفه سنك تحته جلوس ایتدیکی
یوقدر . قلوویس دیگر فراق طائفه لری رؤسانك برر صورتله یرلرینی ضبط
واز وقت ظرفنده پك چوق فتوحات ایله دائرة حکومتی توسیع ایدرك برطرفدن
حدودینی رین نهرینه قدر تمديد ایلوب برطرفدن دخی بورغون قرالی حربا
خراج اعطاسنه اجبار وغالیاده حکومت ایدن غوت قرالیله اولان محاربه سنده
دخی غوتلری عظیم هزیمت ومغلوبیته دوچار ایلمش واول عصرده فوق العاده
شهرت وشان قزانشدر . کندوسنك فتوحاتی تسهیل ایدن بر سبب دخی
بوایدی كه غاللر ورومالولر قاتوليك وغوتلر ایله بورغونلر اریان مذهبنده ایدی .
قاتوليك عمومی معناسنه اولهرق جماعت عیسویه مذهبی دیمك اولوب قاتولیکلر اب
ایله ابنك جوهری بر اولدیغنه ذهاب ایله الوهیت عیسایه قائل اولورلر اریان كه
اوچیوز تاریخ عیسویسنندن صکره اسکندریه ده اریوس نام پاپاس طرفدن نشر
اولمغه باشلامش بر مذهبدر بوكا قائل اولنلر الله تعالی خالق وروح الله مخلوقدر
وروح الله كه کلمه اللهدر . حضرت عیسانك روحی مثابه سنده اولهرق بدن عیسی
سائر ابدان انسانیه کیدر . وروح القدس دخی بشقه بر جوهردر دیرلر .
واخصل طریق توحیده کیدرلر ایدی اوچیوز یکریمی بش سنه سنده ازنیق
شهرنده منعقد اولان پسقوس مجلس مذهبیسنده اریوسك بومذهبی اکثریت آرا
ایله رد اولمش ایسه ده ینه استانبولده برچوق کسان بومذهبه ذاهب اولدقلرندن
ممالك غریبه ده دخی برخیلی پسقوسلر بوكا تابع ایدیلر . صکره دن بومذهب
بین النصاری متروك اولهرق اقاییم ثلثه اعتقادی هر طرفده قبول اولنمشدر .
غوت و بورغون طائفه لری غالیایه واردقلرنده اریان مذهبنده اولوب غاللر
وایتالیالولر ایسه قاتوليك اولدقلری کبی قلوویس دخی قولك اولدیغندن هر
طرفده انك غالییتی ارزو اولنوردی . وفی الواقع هر یرده غلبه یه مظهر اولهرق
آز وقت ظرفنده برچوك طائفه نك حکومتی فوق العاده توسیع ایلمش وپایتختی
پارس شهرینه نقل ایله بشیوز اون برسنه میلادیه سنده اوراده وفات ایتمشدر .

واندن صكره اوغللری دخی پدرینك اثرینه كیدرك جرمانیادن برچوق یرلر فتح و بورغونلرك مملكتی ضبط ایتدكلرندن بشقه ایتالیاده حكومت ایدن غوتلر دخی بشیوز قرق سنه میلادیه سنده زیر تصرفلرنده بولنان پرووانس ولایتی یعنی مارسلیا جهتی انلره ترك و فراغ ایتكمكه بالمله غالیا ممالکی و جرمانیانك برقطعه سی فرائق دولتی یدینه كچمشدرك .

استانبول قیصری و ایاصوفیه نك بانیسی اولان ژوستیانوس دخی اول اثناده ایتالیاده بولنان غوت دولتیله محاربه یه شروع ایلمش اولدیغندن فرانقلری طرفه جلب ایتكم اوزره غالیا حقنده ادعا ایلدیكى حقوقنی فرائق قراللرینه ترك و فراغ ایلمشدر . و بو محاربه خیلی مدت ممتد اولوب نهایت قیصر غلبه ایدرك بشیوز الی بش سنه میلادیه سنده ایتالیای ضبط ایله استانبوله تابع قیلمشیدی .

ژوستیانوس رومه قیاصره سنك قوانینی جمع ایتدیره رك بر كتاب یاپدر دقندن صكره كافه مواد حقوقیه دأر مشهور رومه تألیفاتی جمع و خلاصه ایله غایت نفیس بر كتاب ترتیب ایتدیرمشدر . و بو ایکی كتاب شرق ایمپراطورلغنده معتبر اولمشدر . انجق بونلر لاتین لسانی اوزره اولوب دولت شرقیه اهاالیسنك اكثری ایسه یالكنز یونان لسانی ییلكلرندن مؤخرأ یعنی طقوز یوزالتمش تاریخ میلادی سنده بو كتابلردن یونانجه بر خلاصه یاپیلوب اندن صكره روملر بیننده بو خلاصه دستور العمل اولمشدر .

ژوستیانوس بومثللو معتبر اثرلر میدانه قویدقندن بشقه بروجه مشروح اسكی روم قیصرلرینك وطنی اولان ایتالیای دخی ضبط ایله ممالكنه الحاق واقسارق عنوانیله بروالی تعیین ایلمشدر . و بشیوز التمش سكر سنه میلادیه سنده جرمانیا طوائفندن لومبارد طائفه سی ایتالیایه كلوب اقسارقه غلبه ایتكمكه ایتالیاده لومبارد حكومتی ظهور ایتمشدر كه مقر حكومتلری پادیا شهری ایدی لكن ایتالیانك سواحلنده واقع اقسارق ایالتی ضبط ایده مدكلرندن بو ایالات ایله ونديك و رومه و ناپولی شهرلری حوالیسی و سچلیا آطه سی استانبول قیصرینك تصرفندن قلمشدر . فقط رومه پسقپوسنك نفوذ روحانیسی كوندن كونه تزايد و ترقی ایتكمكه بولنمشدر .

چونكه دین عیسوینك مبدأ ظهورنده هیچ عمومی بررئیس روحانی اولیوب اكثریا خفی اوله رق شوراده بوراده تشكیل ایدن جماعتلرك امور دینه لرینه باقق اوزره اختیارلر بینلرنده بری انتخاب اولنور و بعده كچوك جماعتلره نظارت ایتكم اوزره بیوك جماعتلر طرفندن بریسی بالانتخاب اكا ناظر مغاسنه اولان پسقپوس اسمی اطلاق ایدیلور ایدی . شوقدر كه رومه پسقپوسی برمنوال سابق

حواریوندن بطرسك خلفی اولدیغی جهته سائر پسقپوسلردن زیاده اعتباره
مظهر اولوردی . فقط كرك ایمپراطورلر عصرنده و كرك جرمانیا حکمدارلری
زماننده انی حکومت ایشنه قارشدرمز لردی . علی الخصوص قسطنطیندن صکره
ایمپراطورلر رومه پسقپوسنك افکار استقلال کاریسنی اکلایوب حدینی تجاوز
ایتدرمك شویله طورسون مجالس دینیهنك اجتماعی بیله ایمپراطورلرک رخصته
منوط ایدی فقط صکره لری ایمپراطورلر اکثریا رومه شهرنده اوتورمیوب
میلان کبی بعض شهرلری پایتخت اتخاذ ایتدکری کبی مؤخرأ ایتالیا قطعه سی
بروجه مشروح استانبول قیصرلغنه الحاق اولندقدن اقسارق عنوانیه تعیین اولنان
ایتالیا والیرلی دخی روانه شهرنده اقامت ایدوب رومه ده بولنان ملکیه
مأمورلری ایسه خلقلک نظرنده کچوک کورینهرك رومه شهرنده اک بیوک واک
معتبر ریمپایا یعنی رومه پسقپوسی بولمغله هرخصوصه اکا مراجعت اولنوردی .
والحاصل استانبول قیصرلرینك مساحه سندن و کیتدکجه دولت شرقیه رومیه یه دخی
ضعف کلهرك رومه نك احواله باقعه وقت اوله مدیغندن رومه شهری هان کندو
کندویه اداره اولنور برحاله کشیدی . وپایا لفظی بابا معناسنه اولان پاپاس کلمه
یونانیه سندن مأخوذ اوله رق بالجمله پسقپوسلره اطلاق اولنورکن صکره دن رومه
پسقپوسنه مخصوص اولمشدر . والتیوز سنه میلادی سنه طوغری پسقپوسلردن
بعضیلری ریمپایا خلیفه الاهدردیو اعلان ایتمکه باشلامشیدی . ومیلادک بشیوز
طقسان سنه سندن التیوز درت سنه سنه قدر رومه پسقپوسلغی مسندن بولنان
مشهور غره غوارکه یورطی کونلرینی وکلیسا آیین ومراسمی وادعیه والبسه
مخصوصه سنی ترتیب وتنظیم ایدن اودر انك عصرنده دین عیسوی کرکی کبی
تأسس ایدرك اوروپاده پک زیاده منتشر اولمش وپایلق مسندی خیلی رونق و اعتبار
بولمش ایدی . پای تحت قیصری و دین عیسانك منشأ اعلان وانتشاری اولان
استانبولک بطریق پاییه تفوق ادعا سنده اوله رق انك بویله مرجع انام واساقفه
اولسنی چکه مزدی . لکن بواثاده دولت شرقیه نك پک چوق غوائل اولدیغندن
رومه ایشلرینه باقعه وقتی یوغیدی . علی الخصوص کسری ایله قیصر بینده
التیوز اون بر سنه میلادی سندن صکره ظهور ایدن محارباتده عساکر فرس غالب
کلوب انطاکیه ودمشق و قدس شهرلرینی استیلا ایدرك کسری بوحوالیده بتون
بتون دین عیسوینك محاسیله انك یرینه مجوسی دینك اقامه سی نیتته دوشمشیدی .
بوعصر ایسه عصر سعادت محمدیه اولوب قرآن کریم آیت بآیت نازل اوله رق
جهانک زخارف شرکدن تطهیری ایچون بتون جهانیانی شریعت بیضای احمدیه یه

دعوت ایله انذار و تبشیر بیور مقده ایدی . وروملر دخی بودعوتده داخل
ایسه لرده اهل کتاب اولملری جهت جامعه سنه نظراً ملت اسلامه یقین و فرس
دولتی مأوای مشرکین اولغین فرسک بویله عربستان حدودنده اهل کتاب
اولان رومه غلبه سندن کروه مشرکین منون اوله رق اهل اسلامه قارشو انصارا
ایله سز لر اهل کتابسکز بزلر امی بز حالبوکه بزم اخوانمز سزک اخوانکره غلبه
ایتدی البت بزده سزه غلبه ایلرز دیو اظهار شماتت ایتملریله خاتم الانبیا علیه اکمل
التحایا افدمز حضر تلرینه کوچ کلسی اوزرینه (الم غلبت الروم فی ادنی الارض وهم
من بعد غلبهم سیغلبون فی بضع سنین لله الامر من قبل و من بعد و یومئذ یفرح
المؤمنون بنصر الله) آیت کریمه سی نازل اولمشدرکه روم عربستان حدودنده
مغلوب اولدی و انلر کندولره غلبه اولندقدن صکره بضع سنینده غلبه ایده جکلر در .
مقدم و مؤخر امر الله کدر و اولکون مؤمنلر نصرت الهیمه ایله فرحیاب اولورلر
دیمکدر . بونک اوزرینه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضر تلی مشرکینه خطاباً
الله سزی قریرالین ایتز و الله روم البته بضع سنینده فرسه غالب کلور دیدکده
ایحارندن ابی بن خلف یلان سویلدک بروقت تعیین ایت بن سنکله بحثه کیریشورم
دییجک حضرت صدیق دخی اوچ سنه مدت تعیین ایله اون دوه اوزرینه بحث
ایدوب کیفیتی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افدمزده لدی العرض بضع اوچ ایله
طقوز مابیندر بیورملریله حضرت صدیق دخی بحثی تجدید ایله دوه نک عدینی
یوزه و سنه بی طقوزه ابلاغ ایلمشیدی . فی الواقع میلادک التیوز یکر می ایکی
سنه سنده استانبول قیصری اولان هرقل بحرأ چقور اوده عسکر کوندروب
ایاس طرفنده فرسه غلبه ایتدیکی کبی ایرتمی سنه یته بحرأ طربزونه اردو
چیقاروب تبریز اوزرینه حرکت ایله اوراده دخی عظیم مظفریته مظهر اولمش
وبعد ممالک شامیه بی استرداد ایتدکن بشقه موصل طرفنده دخی بروقه قزانوب
عسا کر رومیه کسرانک پای تحتنه تقرب ایتش ایدی . رومک مظفرتی حدیبیه
مصالحه سنه تصادف ایدرک ذکر اولنان آیت کریمه ده وعد و تبشیر بیورلمش اولان
نصر الهی بضع سنینده ظهوره کلش اولوب ابی بن خلف دخی اولجه هالک اولمسلیله
حضرت ابو بکر رضی الله عنه تحت مقاوله ده اولان یوز دوه بی ورته سندن الوب
حضور نبوی یه عرض ایلد کده انلری تصدق ایتک اوزره امر بیورلمشیدی .
بروجه مشروح روم و فرس دولتلری یکدیگرک ممالکنی خراب ایدرک ایکسی
دخی ضعیف دوشوب حالبوکه ایکسنی دخی احا ایده جک قوه اسلامیه عربستانده
حاضر لانیوردی . بوجهتله ایکسی دخی اول قوه جدیده یه خدمت ایتش

اوله یورلردی . وایکسی بربرینک قوتی حساب و موازنه ایدوب قوه قریبه یه
کئش اولان بریکی مخاطره یی بریسی خاطره کتور میوردی .

فراق دولتی قلوویسک اوغلاری زمانده دخی بروجه سابق حال ترقیده بولنش
ایسه ده حفیدلری زمانده پک زیاده اختلال و اغتشاشه دوچار اولدیغندن فرانقلر
بو حالک اوکئی المی ایچون التیوز اون اوچ تاریخ میلادیسنده اجتماع ایله یسه
مروونیج خاندانندن برینی فرانسه قرالغه انتخاب ایتشلر ایسه ده بوسلسله هیج ایسه
یارامیوب قتی ورتق امور دولت اصلزادکاندن اوله رق سرای مدیری عنوانیه نصب
اولنان وکیل دولت النده قالمش و بوجهته اصلزادکان صنفی پک زیاده یوزه حقیقه رق
و بومنصبندن طولایی بینلرنده رقابت و منازعه لر وقوع بولهرق فراق دولتی یکیدن
برفناحاله کر قنار اولغله فرانقلره تابع اولان بعض طوائف جرمانیه عصیان یلمشیدی .
وبو اوانده دین عیسوی طرف طرف انتشار بولوب و اوروپا قطعه سنده نیجه بت
پرست اولان اقوام بتلری ترک ایله عیسوی اولوب اساس دیانت بت پرستلکدن
فراغت دیمک اولدینی حالده عیسوی کلیسایرنده صور واصنامه احترام و تعظیم
اولمنسی پک غریب کورینه رک بوکا جانب اسلامیاندن اعتراض اولنمقده اولمسیله
بوراسی استانبول قیصری لیونه موجب حجاب اوله رق یدیوز یکر می التی سنه
میلادیه سنده برقانون وضعیه بومثللو صور واصنامه تعظیم اولنق اصولی منع و بالجمله
صور تدرک شکست اولمنسی تنیه ایلمش اولدیغندن بوقانونک ایتالیا ده دخی اجراسنه
تشبث اولندقد پاپانک مخالفت کوسترمسی اوزرینه رومه وروانا اهالیسی بوقانونک
اجراسنه مخالفت ایله ایتالیا وایسنی اعدام و دیگر مأمورین قیصریه یی طرد ایدرک
روانه اهالیسی لومباردلری شهره قبول ایتدکری کبی رومه اهالیسی دخی برجمهور
شکلنه کیره رک رومه ده بولنان ملکیه مأموری یرینه پاپایی مدیر تعیین ایتشلر ایدی .
اشته پاپانک حکومت جسمانیه سی بورادن باشلامشدر . فقط پاپا لومباردلردن خوف
و احتراز اوزره بولندیغندن قیصرک اطاعتدن خروجی مناسب کورمکدن
بشقه و ندیک جمهورینی لومباردلر عامیانه تحریک ایدرک انلرک واسطه سیله روانه
شهرینی تخلیص و قیصرک یکی وایسنه تسلیم ایلمشدر . و مؤخرأ پاپا لومبار
اولدقد یکی پاپا دخی کندوسنی روانه وایسنه تصدیق ایتدیره رک قیصره اظهار
بیعت ایله برابر مذکور قانون حقنده قیصره سرت برمکتوب یازمش و اهالی دخی
بوقانونک ابطال اولمنسی استدعا ایلمش اولغین قیصر بوکا کوچنرک روانه اوزرینه
بردونما کوندرمش ایسه ده اهالی بودونمای دفع ایدوب اندن صکره بشقه قوه
عسکریه دخی کوندرملدیکدن ایتالیا ده صورت منازعه سی بتوب رومه شهری مع

توابعه پاپانك تحت ریاستنده قالمشدر . اما دولت شرقیه ده بومنازعہ پك چوق وقت سورینوب خلقه عادتی ترك ایتدرمك پك مشکل برایش اولدیغندن نهایت قانون مذکورك ابطالیله ممالك شرقیه ده دخی کلیسالرده كافی السابق ضرور واصنامه تعظیم اولنق خصوصنه رخصت ویر لمشدر . اشته بومثللو وسیله لر ایله پاپانك نفوذی ترقی ایده كلمشدر .

بوعصرده ایسه افتاب اسلامك اشعه سطوتی آفاقی تنویر و خلفای راشدین ایله دولت امویه عصرنده اهل اسلام آز وقت ظرفنده فوق مایتصور ممالکی تسخیر ایدرك برفرقه سی اوروپا قطعه سنه عبور ایله استانبولی محاصره ایدوب اكرچه بوفرقة اولوقت استانبولی فتح ایده میهرك عربستانه عودت ایلمش ایسه ده افریقاده کی فرقه اسلامیة (جبلتره) جبل الطارق بوغازندن اندلسه كچوب اول طرفدن اوروپا قطعه سنده فتوحات عظیمه مظهر اولمشیدی . وهجرت نبویهك یوزیكرمی سنه سنه طوغری انا طولیدن بشقه هند و سمر قددن تامصره و مصردن تاجخر محیطه قدر اولان مملكتلر وبتون اسپانیا وپورتگیز ممالکی و فرانسهك دخی بر ایالتی اهل اسلام تصرفه كچوب دولت اسلامیه بیوك اسکندر دولتندن دها بیوك اولمش و اهل اسلام سكسان سنه ظرفنده رومه لولرك سكسان قرننده ضبط ایتدكاری یرلردن زیاده مملكتلر فتح ایلمش و فرانقلر بر منوال سابق بر طرفدن عصیان ایدن طوائف جرمانیهك تأدینه مجبور اولدقلری حالدہ بر طرفدن دخی عساكر اسلامیه فرانسه ممالكنه تخطی ایتكدہ بولمنش ایدی .

بناءً علی ذلك فرائق دولتی بر حال خطرناكه كلكش اولدینی حالدہ فروما یكاندن (شارل مارتل) نامنده بری ظهور و سرای مدیرلکی منصبی ضبط ایله عصیان ایدن طوائف جرمانیهی دائره اطاعته ادخال ایتدیکی کبی فرانسهك تاوسطنه قدر کیرمش اولان عساكر اسلامیه یی دخی رجعتہ مجبور ایدرك حدود دولتی محافظه ایلمشدر . شویله كه (۱۱۴) سنه هجریه سنده فرانسه شهرلرندن (پواتیه) نام شهر پیشكاهنده عرب امیری عبد الرحمن ایله شارل مارتل بیننده بر محاربه عظیمه وقوع بولوب طرفیندن یوزیكرمی بیك آدم تلف اولدینی مرویدر . بو محاربه ده اهل اسلام طرفی مغلوب اولمغله غرب طرفنده کی قوه اسلامیةك حال ترقیسنه سكته كلمشدر . شرق طرفنده کی قوه اسلامیة ایسه اول اثناده روم دیارینه طوغری ایلرولمكه باشلامشیدی .

ومؤخرآ مارسلیا جهتی یعنی پرو و انس ایالتی اهایسی فرانقلره تابع اولماق اوزره اهل اسلام ایله اتحاد ایلدكاردن و بو جهته اهل اسلام مارسایادن تالیون شهرینه

قدر ضبط و تسخیر ایتدکارندن شارل مارتل بورالینی استرداد ایله اهایلسنی دخی تأدیب ایتمشدر .

وارتق فراتق قرانك النده برشی قلمیوب امور دولت انك ید استقلالنده ایدی . فقط قرال عنوانی المیوب بوراسنی اولادینه براقشیدی . وفاتنده اوغلی پین دخی پدری اثرنده بولنوب اولوقته قدر جرمانیاده بعض طوائف هنوز بت پرستلکدن فارغ اولمدقلری جهتله انلری عیسوی دینه دعوت ضمنده خیلی کچوک حکومتلری احما ایدرك مملکتلرینی فراتق دولته الحاق ایلمش و کندوسنده حکمدارلغه عائد بالجه وظائف موجود اولوب یالکیز بر قرال عنوانی ناقص قالمش اولدینی حالدده اصلزادکان ایله یسقیوسلرك رضا و موافقتلرینی تحصیل ایدرك خفیا ریمپا ایله مخبره یه ابتدار ایدوب پاییه خطاباً قراللق وظائفی ایفا ایدن قرال اولمق اولی دکلیدر دیو سؤال ایتدیردیکنده جواب مساعد المغله تاریخ میلادك (۷۵۲) و هجرت نبویهك (۱۳۴) سنه سنده اعلان قرالیت ایدرك مرووینج خاندانندن رسمی قرال بولنان ذات برمنستره کوندرلمش و فرانسه ده بوضورتله قارلووینج نامیله ایکنجی قرالیت خاندانی ظهور ایلمشدر .

وبو ائنده خلفای امویهك انقراضیله خلفای عباسیه ظهور ایلمش اولدیغندن شرق و غربده بر عصرده برر بیوك دولتك ظهوری غرائب اتفاقیاتدن معدود بولنمشدر .

بوآوانده سالف الذکر لومباردیا دولتی استانبول قیصری تصرفده بولنان اقسارق ایالتی استیلا ایدوب رومه یی دخی بو ایالتك ماجقاتندن اولمق ادعاسیله ضبط ایلمك داعیه سنه دوشدیکندن ریمپا اولوقت متبوعی اولان استانبول قیصرندن استمداد ایتمش ایسه ده دولت شرقیه مضایقه داخلیه و مشکلات خارجیه سندن ناشی امداد ایده مدیکي جهتله پایا بالذات فرانسه یه کیده رك پپندن استمداد ایلمش و پین ایسه هنوز قرالیت عنوانی حائز اوله رق کندوسنه غاصب تحت نظریاه باقلمقده بولندیغندن حکومتی انظار انامده مشروع کوستره جك برکیفتی نعم الوسیله اتخاذ ایدرك پاییه امداد خصوصه منوئاً موافقت ایتمکله پایا دخی انك قرالیتی تأیید ضمنده کندوسیه زوجه سی و اوغلاری حقنده مراسم دینه اجرا ایتدکدن بشقه پینه رومه شهرینك حامیسی عنوانی ویره رك هرکیم اکا صادق اولماز ایسه افوروز یعنی لعنت اولنه جغنی اعلان ایلمشدر . پین دخی پایاسلره مکافاة برفرقه مخصوصه اولمق اوزره مجالس دولته بولنملری اصولی وضع واحداث ایلمشدر . بناءً علی ذلك پین ایالیاه عسکر سوقیه اقسارق ایالتی لومباردلردن استرداد ایدرك استانبول قیصری بونك

کندوسنه ردی مطالبه ایلش ایسهده اکا ویرمیوب ایالت مذکورده ایله برابر رومه شهرینی دخی پاییه احسان ایلمشدر .

اشته بوصورتله پایا حکمداران صرہ سنه کچمش وبعده کندوسنک نفوذی واوروپانک افکار تعصیبه سی تزايد ایتکده بولمشدر . واندن صکره کتدکجه ایتالیا برتفرقه حاله دوشهرک کچوک کچوک حکومتلره منقسم اولمشدر .

مذکور لومباردیا محاربه سندن صکره جرمانیاده واقع باویاره دوقه سی دخی پینک حمایه سنه داخل اوله رق فراق دولتنک نفوذ واعتباری حال ترقیده بولوب اولوقت فرانسه نک جهت جنوبیه سنده بعض ممالک فرانسه نی استیلا ایتش اولان اهل اسلامی دخی اسپانیاه چکلکه مجبور ایدرک بالجمله فرانسه ممالکی قبضه تصرفه آلمشدر .

جرمانیا طوائفه رومه دولتنک انقاضدن یاییلان دولتلرک چوغی منقرض اوله رق میدانده قلانلر ایچنده الک قوتلوسی فراق دولتی ایسهده اودخی سرعت اوزره انظام بوله میوب پینک عصرنده الک بیوک ومنتظم دولتلر دولت اسلامیله استانبول قیصرلکی ایدی .

انجی خلفای امویہ نک پایتختی اولان شام شریف ممالک اسلامیہ نک وسطنده واقع اوله رق اورادن هر طرفک اداره سنده سهولت درکار ایکن خلفای عباسیه اوراسنی ترک ایله بغداد شهرینی پایتخت اتخاذا ایتدکلرند اسپانیا ومغرب اهایسی پایتختک اوزاقلغدن راحتسز اولدقلری حالده امویہ نسلدن عبدالرحمانک مغرب جانبه کلدیکنی خبر الدقلری کبی اتی جبلله میلادک (۷۵۵) وهجرتک (۱۳۸) سنه سنده خلافت قبول ایلش اولدقلرندن ملت اسلامیله ایکی خلافتیه منقسم اوله رق جانب غربده خلافت عباسیه بررقیب پیدا اولوب بوجهتله خلفای عباسیه افریقا اهایسی حقنده بر ملایم پولتیقه قوللانمغه واسمالت یولو معامله ایلکه مجبور اولوب افریقالولر ایسه بونی لدی المشاهده اسپانیاده کی اهل اسلامه تقلید ایدرک افریقاده دخی اغلب وادریس خاندانلری کبی برقچ مستقل حکومتلر ظهور ایله بونلرک بعضیلری خلافت عباسیه تالع اولمشلر ایسهده آز وقت ظرفنده روابط تابعیتی شکست ایلمشلردر . بوجهتلرله ملت اسلامیله دخی تفرقه اسبابی رونما اولش ایسهده خلافت عباسیه نه اول عصرک برنجی دولتی ایدی .

(۷۶۸) سنه میلادیه سنده پین فوت اولوب خلفای اوغلی شارلمان لومباردیا دولتی احا ایدرک استانبول قیصریه همحدود اولش ولومباردیا قرالرینه مخصوص اولان تیمور تاجی پایا معرفتله کیمش وپدرینک پاییه احسان ایلدیکی ممالکی تصدیق ایله

برابر برازیرلر ده علاوه والحاق ایلمشدر . ودها صکره پالاره بعض حکمداران طرفندن برازیرلر دخی اعطا اولنوب برازده کندولری اشترایدرك اشته بوصورتله پالانک حکومت جسمانیه سی وسعت بولمشدر . وجرمانیه ده بولنان ساقسون طوائفی بت پرستلکده دوام ایستکلرندن شارلمان انلری دین عیسوییه دعوت یولنده اوتوز سنه دن زیاده اوغراشهرق رفته رفته دائره انقیاده آلمشدر . وساقسونلر ایله مشغول اولدیغی ائنده اسپانیاده بولنان اهل اسلام بیننده منازعه ظهور ایتمکله بعضیلرینک شارلمانن استمداد ایتمی اوزرینه اردوسیله اسپانیاه کیدرك اوراده دخی مظهر غلبه اولمش ایسه ده ساقسون غائله سندن ناشی جرمانیاه عودته مجبور اولمشیدی . فقط اهل اسلام اسپانیا طرفندن فرانسیه دخول ایله مملکتی غارتله باشلادقلرندن اسپانیاده بولنان دولت امویه مالککندن بعض محللرک ضبطیه حدودک تأمیننه لزوم کورمکله اوغلی لوییی اولطرفه ارسال ایله اسپانیاده بولنان ابرو نهرینه قدر متمد اولان مملکتی استیلا ایتدیردیک کبی یوزسکسان درت سنه هجریه سنده بارسولنه شهرینی دخی ضبط ایلمشدر .

شارلمان ممالک شرقیه اسلامییه ده بولنان عیسویلری وعلی الخصوص قدس شریف زوارینی حمایه ایچون خلفای عباسیه دن هم عصری اولان هرون الرشیدک حسن توجهنی جلب ایلمک ایستیوب بغداده ایلچیلر کوندرمشیدی . بروجه مشروح اندلسده ظهور ایله خلافت عباسیه رقیب اولان دولت امویه قارشو اوروپاده طرفدار پیدا ایتمک هرون الرشیدک دخی منافع پولتیقیه سی اقتضاسندن اولدیغنه مبنی اودخی شارمانه هدایا ایله ایلچی کوندرمشیدی . بناء علی ذلک شارلمان بروجه سابق اندلس طرفنده کی فتوحاتیه هرون الرشیده حمیه کوسترمش اولدی . ودائما دولتی استانبول قیصرلکنک اوست طرفه کچورمک املنده اولدیغندن اول اوانده هرون الرشیدک استانبول قیصرینه غلبه سندن ممنون اولوب دفعه ثانیه اوله رق کندوسنه هرون الرشید طرفندن کوندریلان ایلچییه پک زیاده اکرام ایلمشیدی . واول عصرده هنوز اوستریا وپروسیا وروسیه دولتلری تشکل ایتیموب وانکلتره برطاق کچوک حکومتله منقسم وفلمنک وبلجیقا واسویچره مملکتلری فرائق دولتنک ایالاتندن معدود اولوب قورصانلق ایله مشغول اولان دانیمارقه واسوج ونوروگیا ووندیک وله ولایتلری کبی بعض کچوک حکومتلر وار ایسه ده مدنیت اوزره بولنان دولتلر اسلام وفرائق واستانبول دولتلرندن عبارت ایدی .

وشارلمان پدرندن موروث اولان ممالکه براوقدر دهاضم وعلاوه ایتمکله فرائق دولتی استانبول قیصرلککندن دها زیاده قوت وجسمات کسب ایتمشیدی . بناء علی

ذلك فرانكل سائر اقوام اوروپادن زياده شهرت بولوب فرائق كلمه سی ایسه لاتیجنه فرانس دیو تلفظ اولمغله عربلر اولنه الف علاوه واخلری جیم تلفظ ایدرک افرنج دیمشدر . حالا بینمزدہ بتون اوروپالولرہ فرنک واوروپایہ فرنکستان تعیری اندن قالمشدر .

الحاصل شارلمان اوروپادہ اک بیوک حکمدار اولوب انجق استانبول دولتک عنوانی بیوک ایدی چونکہ برمنوال سابق قیصر وایمپراطور عنوانلری برمعنادہ وبرقوتدہ اولهرق پادشاه وملك الملوك مقامندہ مستعمل اولوب فقط جرمانیا طرفندہ قیصر ودیکر اوروپا لسانلرندہ ایمپراطور تعیری مشهور اولمشیدی . بوعنوانک اوتہ دنبرو خلق عندندہ اعتباری بیوک اولدینی حالده اول عصرده یالکن استانبول قیصر لکنه مخصوص ایدی . شارلمان اسکی رومه ایمپراطورلرینک اک مهم ممالکنه متصرف اولدیغندن بالطبع بوعنوانی الملق املندہ ایدی . بووانندہ ایسه پاپانک بعض اعداسی برآلای کونندہ کندوسنی تحقیر ایله برمناسره حبس ایتش اولدقلرندن برارالق پاپا حبسدن خلاص ایله بالذات اول ارالق جرمانیاده بولنان شارلمانک یاننه واروب متهملرک تادیبنی رجا ایتمکله شارلمان دخی حامیلک وظائفی ایفا ایتک اوزره رومه یه کیدوب سکر یوز سنہ میلادیه سنده شارلمان دیز اوسته چوکوب اوتوررکن پاپا طرفدن باشنه برتاج وضع اولدینی کبی حاضر بولنان خاق دخی چوق یاشه رومه ایمپراطوری دیو چاغیره رق وپاپا دخی شارلمان اوکندہ دیز چوکدرک بوصورتله دولت غریبه ایمپراطورلنی تجدد و احیا اولوب شارلمان بتون عیسوی جماعتک حامیسی اولمق اوزره اک بیوک حکمدار جسمانی عد اولمش وپاپا دخی اک بیوک رئیس روحانی اوله رق حکمدارانہ تاج کیدیرمک حقنی تحصیل ایلمش وبونک اوزرینه ارتق رومه بتون بتون استانبول قیصر لکندن آیرلمش اولدی .

غرب ایمپراطورلغک بووجهله یکدن اخیاسی استانبول قیصرینک تدنی نفوذینه بادی اولدینی کبی پاپانک اولوجهله ترقی شان ونفوذی دخی استانبول بطریقته پک زیاده طوقه رق ورومه واستانبول شهرلری بینندہ حکومت جسمانیه جه مباینت اولدینی کبی مذهبجه دخی رقابت پیدا اولوب صکره دن عقاید جه دخی آرہ لرندہ بعض اختلافات ظهور ایدرک نهایت عیسویلرک شرق وغرب کلیسالری عنوانیله ایکی مذهبہ انقسامنی موجب اولمش وغرب کلیساسنه تابع اولنلرہ قاتولیک وشرق کلیساسنه تابع اولنلرہ اورتو دقس دینلمشدر .

پاپار اوائلده رومه پاپاسلری اولوب واهالیسی طرفدن انتخاب اولنوب انجق جانب ایمپراطوریدن تصدیق اولمق لازم کلوردی . حتی بو تصدیق ماده سی ایچون استانبول قیصری ژوستیانوس پاپان بر مقدار آچه الدینی مرویدر .

بر منوال مشروح پاپا پینک غصبکارلق یولسده قزانش اولدینی قرالیتک صورت مشروعه ده طامسسه سبب اولدینی کبی پین دخی پاپانی حکمداران صره سنه کچورمش وپاپا شارمانه ایمپراطورلق تاجنی کیدوروب انجق پاپالغک تصدیق ایچون قیصره آچه ویرکن شارلمان دخی پاپالری ایمپراطورلره تاج کیدیرمک درجه سنه کتور مشدر . واندن صکره پاپار ملوک عیسویه یی تهدید ایدجک مرتبه نفوذ واقتداره مالک اوله رق بعضا ایمپراطورلرک ایمپرا طورلغنی تصدیق خصوصده ناز واستغنا ایدر اولمشلردر . وبعضا دخی ایمپراطور وقرال وامرادن کندو مراملرینه موافقت ایتمیسلری آفوروز یعنی لغتلمه ایدوب بووجهله آفوروز اولنلر ایسه مذهجه پک چوق شیلردن محروم واعتباردن ساقط اوله رق کیمسه یانسه واره ماز اولدیغندن بعضاً نیجه اهل عرض آدملر لغرض انظار عامه ده لکه لنور ووجهتله ملوک وامراخواه وناخواه پاپانک اغراضنه خدمت ایتمکک مجبور اولور ایدی .

فرائق قومنک صورت ظهوری عثمانلونک کیفیت ظهورینه وشارلمان دولتنک صورت تشکیلی دولت عثمانیه نک کیفیت تشککنه مشابه اولوب شو قدرکه شارلمان دولت غربیه رومیه نک مهم اولان ممالکنه متصرف اولدینی حالد پایتختی رومه شهری اوله مدی . فاتح سلطان محمد خان ایسه رومه دولت شرقیه سنک بالمله ممالکنه متصرف اوله رق پایتختی دخی پایتخت اتخاذایلدی . وفرائق قومی اول مرتبه یه واصل اولمق ایچون اوچوز سنه یی متجاوز وقته محتاج اولوب آل عثمان ایسه یوز الی سنه ظرفنده مقصدینه نائل اولدی . وبرده سلاطین عثمانیه سلطنت وخلافتی جمع ایدوب قارلووینج خاندانی ایسه نوعما خلافته شبیه اولان بر ریاست روحانیه یی حکومت جسمانیه ایله مزج ایدرک پاپایه ویرمش یعنی حکمداران اوروپانک صقالی انک الله تسلیم ایتمشدر .

وبرده فرائق قومی جرمانیادن کلوبده غالیانی تسخیر ایتدکلرنده اکثر اراضی قرالرک تصرفنده قاهره قسوری عساکر بیننده باقرعه تقسیم اولمشیدی . بویه قرعه ایله تقسیم اولن اراضی بروجه ملکیت تصرف اولنوب اما قرالره عائد اولان یرلر اراضی میریه قیلنندن اوله رق بر مقدار ی بعض ذواته مکافاة قیدحیات شرطیه وشرائط سائر ایله تفویض اولنه کلور واحجابنک وفاتنده یینه

میری یہ عائد اولور ایکن صکرہ لری کاه قرال لک رضا سیلہ وکاه زور بالقی ایلہ انتقال ایتدی رملک باشلامشیدی . بویکیت فرانسه ده مشکوک ومنازع فیہ برمسئله اولوب پین ایسه کیندو غصبکار لغی ستر ایچون بومثلو اسحاب اراضینک جلب وتالیفنه محتاج اولدیغندن انلرک بغیر حق ضبط وغصب ایتمش اولدقلری بعض امتیازادن اغماض عین ایتمک مجبور اولغلہ اصلزادکان صنفی بر مرتبه دها قوت قزاقمش ایدیلر ونفوذلری کیتدجک تزیاد وترقی ایتمکده بولمش ایدی .

هرون الرشیدک زماننده حکومت اسلامیه ماوراء النهرده تاتارستان وهندستان طرفلرینه یایلمقده ایکن شارلمان دخی بتون فرانسه وایتالیا و المانیا ممالکینی تالہستان ومجارستانه وایزغلاونیایه قدر ضبط ایدوب اوروپاجه بر دولت جسیمه تأسیس وتمهید وبروجه بالا رومه ده ایمراطورلق تاجنی کیوب اسکی رومه ایمراطور لغی تجدید ایلدکده اهل اسلامک هجوم واقتحامندن اندیشه ناک اوله رق بر طرفدن اندلسده تجدید حکومت ایلمش اولان خلفای امویہ ایلہ جنک وبرطرفدن انلرک رقیبی اولان خلفای عباسیه دن هم عصری اولان هرون الرشید ایلہ مناسب پیدا ایتمک سعی ایدردی .

اول هنگامده ایسه ملل شرقیه ایلہ ملل غربیه میانه لرنده وحشت ومنافرت بر کمال ایدی . واوروپاده انوار علوم ومعارف بسبتون سیونمش ایدی . چونک رومه لولرک انقراضیلہ برابر اوروپاده علوم ومعارف منقرض ومندرس اولوب جرمانیالولر دخی ذاتاً حال بدویتده بولندقلرندن اوروپا کاملاً ظلمات جهل ایچنده قالوب خلفای عباسیه ایسه نشر علوم ومعارف فوق الغایه همت ایلدکلری کبی اندلسده کی خلفای امویہ دخی بوخصوصده پک زیاده صرف مساعی ایدرلردی . شارلمان قوانین واصول دولتی اصلاح وتجدید ایلہ پک چوق احوال واطواردده وحتى تثیر علوم ومعارف خصوصنده دخی هرون الرشیدہ تقلید واوروپاده علوم ومعارفک ترویجنه سعی مزید ایلمش ایسه ده بوکا موفق اوله میوب زیرده بیان اوله جق محاربات صلیبیه عصر لرینه قدر اوروپا حال جهالتده قالمشدر .

بناءً علی ذلک اوزمانلر اوروپاده فن طبابت ممالک اسلامیه ده تحصیل علوم ایدوبده فرنک الکسنه کیدن یهودیلر انده ایدی . شارلمان ایشته اول صنفدن اسحاق نامنده برینی انتخاب ونامه وهدایا ایلہ هرون الرشید طرفنه ارسال ایتمشیدی . درت سنه صکره شارلمان اوزمان ایتالیانک پایتختی مثابه سند طوتیلان روانه شهرنده ایکن مرقوم اسحاق هرون رشیدک امراسندن اوچ ذات ایلہ برلکده عودت ایلدکده

هدیه اوله رق کتوردکاری ساعت وارغنون وفیل وبعض اقمشه نفیسه کبی شیرله
فرنک جهلاسی میانده آثار سحر نظریله باقیله رق حیرت و تعجیلرینه باعث
اولوب حتی ساعتی قیرمق ایستدکارنده ایمپراطور مانع اولمشدر . واول تاریخده
قدس شریف زیارتنه کیدن خرسیتیانلرک حمایه اولمسنه دائر بعض مقاوله لر ایتمشدر .
شارلمانک دولتی اوروپانک نصفی شامل وقوت وقدرتی مرتبه کاله واصل اولدیغی
حالده اول عصرده قورصانلق ایله مألوف اولوب ابجار وانهارده کشت وکذار
ایده کلان و (نورمان) یعنی شمال آدملری دیو شهرت بولان دانیارقه واسوج
ونوروجیا اهالیسی فرانق ممالکنه دخی دخول ایله ایصال خساره باشلادقلرنده
بونجه محن ومشتقلر اختیار یله هر طرفی احکام وتأمین ایلمش اولمق اعتقادنده
بولنان شارلمانک پک زیاده کوجنه کلهرک اغلادیغی مرویدر .

سکر یوز اون درت سنه میلادیه سنده شارلمان فوت اولوب اوغلی لویی یرینه
کچهرک یکریمی الی سنه مدت کوزلجه حکومت ایستدکن صکره اودخی وفات
ایستدکده اوچ اوغلی بیننده برعظیم محاربه ظهور ایله یوز بیک قدر آدم تلف
اولمشدر . بونک اوزرینه اصلزادکانک همتیله عمد اولنان مجلسک قراری اوزره
فرانق دولتی اوچ قرن داش بیننده تقسیم اولنه رق المانیا یعنی جرمانیا ایله ایتالیا
وفرانسه دولتلری یکدیگرندن تمیز وتعیین ایلمشدر . بووقته قدر موجود اولان
فرانق دولتی حقیقه جرمانیالو بردولت اولوب حکمدار خاندانی ومأمورین
طاقی جرمانیاجه تکلم ایدرلر وجرمانیا اخلاق وعاداتی اوزره کیدرلر ایدی .
جرمانیاجه تکلم ایدن فرانق اصلزادکان وعساکر واهالینک چوغی بومحاربه
عظیمه ده فوت اولدقلرندن فرانسه نک هر طرفنده غاللرک لسان وعادتلری غالب
اولوب غاللرک اولوقت قوللاندقلری لسان ایسه غال لسانی وبعض کلمات جرمانیه
ایله مخلوط اولان برقا رومه یعنی لاتین لسانندن عبارت اوله رق اندن صکره
رفته رفته تصحیح واصلاح ایله بیلدیکمز فرانسه لسانی حاصل اولمش وفرانسز
دیدیکمز خلق دخی اندن صکره وجوده کلمشدرکه غاللر وبروقتدنبرو غالیایه کلان
اقوام مختلفه ایله فرانقلردن مرکب ومخلوط اولدیغی حالده صکره دن جمله سی
برقوم مخصوص اولمشدر .

فرانق دولتی برمنوال مشروح اوچ قرن داشلر بیننده تقسیم اولندقدن ایمپراطور
عنوانی ایتالیا قرالی لوتارده قالمش ایدی . لکن دیگر برادرلری دخی مستقل
قرال اولدقلرندن ایمپراطور عنواننک قدری تنزل ایتش یعنی لوتار ایمپراطورلق
پایه سی آلمش ایدی . بو اوچ قراش بیننده عداوت مستمر اولدیغندن ابجار

وانهارده کشت و گذار ایدن شمالو قورصانلر المانیا و فرانسه ممالکنه دخول ایله ایصال خسار ایده کلدکلرندن بواوچ دولت دخی راحت کوره مشدر . و بو ائنده اهل اسلام دخی بحرا ایتالیایی تضیق ایدوب حتی افریقاده حکومت ایدن اغلیه خاندانی رومه شهرینک واروشلرینی خراب ایلمشیدی .

سکر یوزالی بش سنه میلادیه سنده لوتار بر مناستره چکیله رک حکومتی اوچ اوغلنه تقسیم ایلمشدر . فقط ایکسی بلا وارث فوت اولدقلرنده متصرف اولدقلری ممالک رومه ایمپاتورانی پایه سیله وایکنجی لویی نامیه ایتالیا قرالی اولان دیگر برادرلرینه قالمق لازم کلورکن بر خیلینی عموجه لری اولان آلمانیا و فرانسه قرالری بینلرنده تقسیم ایتمشدر . و بو تقسیمده رین نهرینک صول یقه سنده بولنه رق غالیان معدود ایکن اولوقت جرمانیا لولرک ساکن اولدقلری برقطعه آلمانیا به کچمشدرکه حالا پروسیا دولتی تصرفنده اولدینی حالده فرانسلر بوراده استحقاق دعواسیله رین نهرینک حدود اولسنی آرزو ایده کلمشدر .

بو اوانده بحرا ممالک اسلامیه دن کلان عربلر طرف طرف ایتالیا به هجوم ایتکله سالف الذکر وایکنجی لویی عموجه لرندن استمداد ایلمش ایسه ده امداد ایتدکلرندن او دخی استانبول قیصریه اتفاق ایدوب حالبوکه ایمپاتورلق عنوانی حائز اولسندننشی قیصر ناخشنود ایدی . مع مافیه براز امداد ایلمش ایسه ده صکره کیرو چکیله رک لویی یالکز قلوب محاربات اسلامیه و مشکلات داخایه ایله اوغراشه رق چوق کچمکسزین فوت اولدقده پایا ایمپاتور تاجنی فرانسه قرالی کل شارلیه کیدرمکله برابر لاینقطع ایتالیا به تعرض و تسلط ایدن اهل اسلامه قارشو کندوسنه امداد ایلکم اوزره اجبار و امداد ایتز ایسک ایمپاتور عنوانی بشقه سنه ویریم دیو تهدید ایدوب برطرفدن دخی شمالو قورصانلر فرانسه ممالکنه دخول ایله ایصال خسار ایده کلدکلرندن شارلی زیاده عسکر و آچیه محتاج و بوجهته اصلزادکانه زیاده مساعده ایتکه مجبور اوله رق فئودالیه اصولی اوزره تصرف اولنان اراضینک بالورائه انتقالی حقنده بر قانون وضع ایلمشدر .

ورومه لولر زماننده ایالت وایلرینه دوقه و سنجاق متصرفلرینه قونته دینلوب فرانقلر غالیایی فتح ایتدکلرنده بوایکی مأموریت ابقا اوله رق دوقه و قونته لر قرال طرفندن نصب و تعیین و معاشلری ایچون بعض املاک و چقناکناک ایرادی تخصیص اولنوردی . و حدود قونته لرینه مارکی دینلوردی که مرزبان یعنی سرحد محافظی و حدود بکلر بکیسی دیمکدر . بو مأموریتلرک بالورائه انتقاله شارلی طرفندن مساعده اولمغا مأموریت عنوانی اولان دوقه و قونته و مارکی لفظلری بالورائه

انتقال ایدر . رتبه و پایه عنوانلری اولمشدر . بوندن بشقه قرال انتخاب ایلمک اصلزادکانک حقوقندن اولسی حقنده دخی برقانون یامشدر . بوصورتله اراق حکومت بتون بتون اصلزادکان النده قالمش وفئودالیتیه اصولی حد کاله وارمشدر . فئودالیتیه اصولی برجهتله مقدماتی ممالک محروسه ده جاری اولان مالکانه وزعامت و تیمار اصولیه و چفلکات معامله سینه بکزر اینه ده پک چوق جهتلرله ایکسینه دخی مایندر . زیرا صاحب ارض دینلان مالکانه وزعامت و تیمار اصحابی یالکر اراضینک عشریه طایو حاصلاتی و چفلکات اصحابی ارضک اجاره سنی یاخود شرکتی حسیله حقنی المقدن بشقه اهالی اوزرنده برکونه حق حکومتلری یوقدر . و چفتجیلر کرک صاحب ارض ایله و کرک چفلک اغارلیله حضور حاکمه مرافعه یه مقتدر اوله کیشلردر . اما فئودالیتیه اصولنجه اصحاب ارض اولنلر بر حکمدار مستقل مثابه سنده اوله رق مالکانه لری دائره سنده ویرکو تحصیلنه ورؤیت دعاوی یه و حتی سکه قطعنه ویکدیگره اعلان حربه بیهله مآذون اولوب خود بخود بر برینک چفلکاتی غارت ایده کلدکلرندن لاجل التحفظ چفلکلر نده قلعه و قلعه لراشا ایدرلردی که آثاری حالا اوروپاده مشاهده اولنور . و مستأجر اولان چفتجیلر مظالم و تعدیات و پک چوق رسومات ایله مکلف اولدقلری حالد طاغلرده صید و شکار اصحاب اراضینک حق اولدیغندن بشقه سی برطوشان یاخود کوکرچین اورسه مستحق اعدام اولوردی .

و بروجه مشروح کل شارلی طرفندن اراضینک بالورائه انتقالنه مساعده اولنوب حکومت یدنده قلان براز اراضی یی دخی بعده اوغلی طرفدار قزاق ایچون شوکا بوکا تفویض ایلمشدر . و مملکتده امنیت اولدیغندن هرکس برر حامی بولمغه محتاج اولوب اصحاب ملک اولنلر دخی کاه کندو رضالریله و کاه صورت جبرییه ایله املاکنی نفوذلی بر صاحب ارضه ویروبده کیرو فئودالیتیه وجهله استیجار ایدرک انک حمایه سنی استحصاله مجبور اولورلردی . و بیوک محمیلر یعنی دوقه و قونتله طوغریدن طوغری یه قرالک حمیسی اولوب اسکی اصحاب اراضی انلرک حمیسی اولدینی کی بیوک محمیلر اراضیلرندن بر مقدارینی بعض شرائط ایله دیگر آدمیره وانلر دخی استیجار ایتدکلری اراضینک برازینی بشقه لرینه ایجار ایدرک بیوک محمیلر انلرک وانلر بونلرک حامیسی اولوردی . بوصورتله قرال برنجی درجه ده حامی و چفتجیلر محمی واره ده کی اصحاب اراضی برجهتله حامی و برجهتله محمی اوله رق فرانسه برحمایه متسلسله یه مربوط اولمشیدی . فقط دولت یدنده اراضی قالمدیغندن قرال

بلا تبعه قالوب انلره طوغرىدن طوغرى يه تبعه اولان برقاچ بيوك دوقه وقونته لر
ايله ايسقپوسار قالمشيدى اولوقت بو فتوداليتيه اصولى اوروپا نك ديكر طرفلر نده
دخى وارايدى .

واول عصرلرده اوروپا خلقى درت صنفه منقسم اولوب برى اصحاب اراضى اولان
حاميلر وايكنجيسى كندو املاكى اولان احرار واوچنجيسى اصحاب اراضى يه
اجرت اعطاسندن بشقه برقيد ايله مقيد اوليوب حر اولان چقچيلر ودرنجيسى
اراضى ايله برابر آئوب ساتيلان تيمور باش كوله لرايدى . رومالور زماننده
انسان صرف اشيماي سائره كچي آئوب ساتيلور كن فراقلر زماننده بويه راسا
ساتلمسى منع اولنه رق يالكز اراضى يه تبعيله ساتيله بيلديكندن اسارت ماده سى
برمرتبه تعديل وتيمور باشلق درجه سنه تنزىل ايدلمش اوليسنه نظراً اسكى وقته
نسبتله اوروپا وادى تمدنده برآديم ايلروله مش اولدينى ادعا اولنور ايسده اشبو
فتوداليتيه اصولنك مستمع اولدينى انواع مكاره ومظالم طوغرىسى هيچ انسانيتيه
صيغرشى دكل ايدى . وحاميلرك محمىلر حقنده كى حكومت خود سرانلرى
وعلى الخصوص بك غدار اولنلرينك ايلك كيجه حقى يعنى چقچيلردن برى قزىنى
قوجه يه ويره جك اولدقده ابتدا حاميسى طرفندن بكرى ازاله اولنوبده صكره
زفاف ايدلمك كچي بزلرجه اينانلماز وممالك اسلاميه ده خاطر وخياله كلز معاملات
تحمل كدازلرى عقل وانصافك خارچنده در . بواصولك سيئاتى كل شارلى اكمل
ايدرك زماننده برطرفدن شمال قورسانلرى وبرطرفدن دخى اصلزادكان طاقي
فرانسه يى خراب ايتمكله تاريخچه فنا شهرت براقشدر .

كل شارلى باشنه تاج ايمپراطورى كيمك ايچون پاپايه وعدايلديكى اعانه نك ايفاسى
ضمننده محتاج اولدينى عسكر وآچقه يى تدارك ايتمك اوزره اصلزادكان حقنده بويه
فوق العاده مساعدله لر ايدرك دولتى بر فسا يوله سوق ايدوب حالبوكه پاپايه اهل
اسلام عليه نه ويرديكى سوزك دخى فائده سى كوريله ميه رك وافريقاده حكومت
ايدن اغليه خانداننك ايتاليابه تعرضلرى تزايد ايدرك پاپايى خراج ويرمكه مجبور
ايتشلرايدى .

بوعصرلرده ايسه ايمپراطور تاجنى كيديرمك پاپالرك حقوقدن معدود اولديغندن
قضى حكمدار ايتاليانك قطعاً جنوبيه سنه تعرض وتسلط ايدن اهل اسلامه قارشو
امداد ايده جك اولورسه ايمپراطور عنوانى اكا ويرمك ايستردى . بناءً على
ذلك كل شارلى فوت اولدقده ايمپراطور عنوانى كيمسه يه توجه اولنوب اوچ سنه
قدر محلول حكمنده قالمشدر نهايت آلمانيا قرالتك اوغلى ششمان شارلى ميلادك سكر

یوز سکان و هجرتك (۲۶۷) سنه سنده ایتالیا به کلهرك ایتالیا قرالنی تاجنی کیوب بر سنه صکره دخی رومه ایمپراطورنی پایه سنی آلمشدر . ومتعاقباً آلمانی قرالنی دخی ارنا کندوسنه انتقال ایتمله ایکی دولت برلشمشدر .

وفرانسه دولتی کوندن کونه تنزل ایدرك اصلزادكانك نفوذی فوق العاده اولوب دوقه وقوته لر ملوك طوائف حكمنه كیرمش و پرووانس یعنی مارسیلیا طرفنده کی دوقه ادعای استقلال ایله قرال عنوانی آلمش ایدی . شمالولرك تجاوزاتی ایسه کوندن کونه زیاده اولدیغندن فرانسه دولتك اداره سی اصلزادكان طرفندن ششمان شارلی به تکلیف اولوب اودخی قبول ایتمله شارلمانك بتون دولتی سکنز یوز سکان یدی سنه میلادیه سنده کاملاً انك یدینه کچمشدر . لکن فرانسه به هجوم ایدن شمالولر اوزرینه حرکته آغر طاورانوب پارس اهالیسی ایکی سنه محصور قالدیغندن ونهایت اردوسیله گلش ایسه ده محاربه دن اجتناب ایله شمالولره آخچه اعطاسیله وفوق العاده مساعدله لر ایله دفع ایلدیکندن عموم تبعه متفر اوله رق اصلزادكان طرفندن خلع اولمغله فرانق دولتی بو کره ایکی سنه قدر بر حکمدار منفردك یدنده قالدقندن صکره ینه اوج قسمه منقسم اوله رق ارتق آلمانی و فرانسه و ایتالیا دولتری تعین وتأسس ایتمشدر .

شویله که آلمانی قralی لوینك حفیدی اصلزادكان طرفندن آلمانی قرالغنه انتخاب اولدنی کی شمالولر محاربه سنده فوق العاده شجاعت کوسترن پارس ایالتی دوقه سی دو بر اوغلی دخی فرانسه قرالغنه انتخاب اولمشدر . کل شارلی طرفندن اصلزادكانه ویریلان حق انتخاب قralی قانونك اون بر سنه صکره کندو خاندانی علیه نه صرف واستعمال اولمنسی موجب عبرت اوله جق حالاتنددر .

بو جهته فرانسه ده قارلوویج خاندانی منقرض اوله رق روبر اوغلری اوچنجی فرانسه خاندان قralیتی اولق اوزره میداننه چیقوب بولره قایت خاندانی دینلمشدر . بو خاندانن کلان قرالرك هیچ بریسی ایمپراطور عنوانی حاز اولمیسوب انحق فرانسه جمهوریتنه قدر بر قاج شعبه سی وقت بوقت فرانسه تحتله جلوس ایده کیشلدر . ایتالیا ده قralی ایچون خیلی محاربه لر اولوب نهایت دوقه لر دن بری غالب کلهرك ایمپراطور عنوانیه ایتالیا حکمداری اولمشدر . بناءً علی ذلک قارلوویجیا خاندانی یالکر آلمانیاده قالمش اولدنی حالد یکر می بو قدر سنه صکره اوراده کی سلسله نسلیری دخی منقرض اوله رق بو خاندانك بر طرفنده حکومتلری قالمشدر .

بو صورتله فرانق دولتی اوج قسمه منقسم اولوب انحق بر منوال مشروح مارسیلیاده بر قralلق ظهور ایتدی کی کی اصلزادكانن بری دخی اسوچره طرفنده بورغون قرالغنی تشکیل ایلدیکندن بش دولت پیدا اولمشدر . و فرانسه دولتی

پك فزا حاله كوروب يوز سنه قدر محو اولمش كي هواده قالمشدر . اولوقت شارلمان ديرلويده بوحالی كورسه بونجه امكرينك آز وقت ظرفده بتون بتون هيا اولديغه آجوب اغلامقدين بشقه برديهك بوله مازدی .

وشارلماندن صكره ايكي بيوك دولت دهها تشكلى ايتمشیدی . بریسی انكلتره دولتیدركه بروقتدنبرو انكلتره جزیره سی كوچك كوچك قراللرك اداره سنده ایكن اچلرندن بریسی غلبه ایدرك بردولت تشكیله كندجه كسب قوت و ثروت ایلمشدر . و دیگرى روسیه دولتیدركه بر طاقم شمالولر بحر بالطقدن مرور ایله سكز يوز المش تاریخ میلادی سنده روسیه ده بر حکومت تشكیل و كیف شهرینی پایتخت اتخاذ ایتشلر ایدی . اهالی سندن بعضیلى طولا شرق استانبوله قدركلوب عیسوی دینی قبول و پاپاسلر استصحاب ایله عودت ایتلری واستانبول قیصری ایله بیلرلنده عقد مصالحه اولمشی ملا سیه سیله جمله اهالیسی خرستیان اوله رق اورتودقس یعنی روم مذهبده بولمشلدر . بودولت دخی كندجه توسیع دائره مكنت وقوت ایدرك موسقو شهرینی پایتخت اتخاذ و بعده پترسبورغ شهرینی بنا ایلمشدر .

له دولتی روسیه دولتدن دهها اسکی اولوب لهولر برارالق روسیه و روسیاوچه وسائر مملكتلردن بر خیلی یرلر فتح ایتشلر ایهده بو یرلر آزر آزر اللرندن كیتمشدر .

چه طائفه سی اسلاو قومندن اوله رق بر ارالق بر حکومت تشكیل ایله بش الی يوز سنه قدر قرالیت وجهله اداره اولمشدر .

خنلرك بقیه سی اولمق حسیله هونقوروه دینلان مجارلر دخی جرمانیانك هر طرفنی طولاشه رق كیردكلری مملكتلری غارت ایله مشغول اولوب نهایت طقوز يوز سنه میلادی سندن صكره بر حکومت تشكیله باشلامشلدر .

شارلمان اولادینك انقراضندن صكره آلمانیا حكمدارلغه هر سكلردن یعنی دوقه لردن بری و بعضا قوته لردن مناسی انتخاب اولنه كشمدر . واكثریا برملت مجلسی تجمع ایدوب اصلزادكان طرفندن انتخاب ایله بومجلس طرفندن تصدیق اولنوردی . وبر نفوذلی خاندانده آلمانیا حكمدارلنی برمدت قالمش ایهده وراثت قاعده سی تأسس ایتامشدر . وفرانسه ده اولدینی كی آلمانیا ده دخی قئودالیه وجهله تصرف اولنان اراضی حقدده وراثت قاعده سی جاری اوله رق اصلزادكانك قوتی تزايد ایدوب ایمپراطور انتخابی دخی بعض پسقبوسلر ایله برابر انلرك اله كچمشدر . وآلمانیا هر سكلری یعنی دوقه لری اولوقت والی دیمك اولدینی حالده آلمانیانك اسلاولر ایله

مجارلردن محافظه سی ایچون بعضیلرینه زیاده نفوذ ویریلرک هان مستقل حکمدار کبی اولملردر . ایتالیا قطعه سی ایسه بوعصرده درلو قاریشقلرله دوچار وپالارک سوء استعمالاتندن ناشی رومده انواع دسیسه لر جاری اوله رق اهالیسی جمهوریت سوداسنه دوشملر ایدی .

غریبدرکه شارلمانک وفاتی اواننده بغداد خلیفه سی هرزن الرشید دخی وفات ایدوب عینیه فرانق دولتی کبی دولت عباسیه دخی تنزله یوز طوتمش وبالاده بیان اولندیغی اوزره طرف طرف بر طاقم ملوک طوائف پیدا اولوب خلیفه لرک حکومتی فرانق حکمدارلرینک حکومتی کبی بر امر اعتباری حکمنده قالمش ایدی . وروجه بالا فرانق دولته سرای مدیری نصب اولندیغی کبی دولت عباسیه ده دخی اکا مقابل بر امیر الامرا وار ایدی . بو ایکی دولت یکدیگره تقلید ایتمشجه سنه متشابه اولوب یالکزر بالاده بیان اولندیغی اوزره نشر معارف خصوصنده بربرینه بکزه مزلردی .

ملت اسلامییه بدایت ظهورنده بتون جهانک کوزینی اورکوتمش واوروپایی لرزان ایتمش ایکن بو عصرلرده او یله برغریب تفرقه حالنه دوشمکله ارتق اوروپالورک جانب اسلامیانندن اندیشه لری قالمشیدی . فقط کندولری دخی بوجه مشروح متفرق اولدقلرندن بر طرفه تجاوزه مجاللری یوغیدی . حتی بوعصرده فرانسه نک حالی پک پریشان اولوب بر عظیم قحط وغلا دخی ظهور ایلدیکنندن وبتون اوروپا اهالیسی اولوقت پک جاهل و متعصب اولدیغندن فرانسلر بیک سنه میلادییه سی تمام اولدی . ارتق دنیانک صوک کونی یا قلاشدی دیو کنه لرنندن توبه ایله کیمی مال و منالی کلیسارله وقف وربط ایدر و کیمی قدس شریف زیارتیه کیدر ایدی . اشته فرانسه کلیسالرینک زنکینلکی بوندن نشئت ایلمشدر .

وژرر نام بر فرانسلر اندلسده پای تحت اسلام اولان قرطبه شهرینه کیدوب اوراده کی عرب مکتبلرنده براز رقم وهندسه وهیئت و کیمیا کبی فنلر تحصیل ایله فرانسه یه عودتنده کندوسنه سحر باز نظریه باقمشیدی . ژررر ایسه عربلردن اوکرندیکی معارف سایه سنده پاپالق مسندینه نائل اوله رق بیک اوچ تاریخ میلادیسنده پاپا ایکن رومده وفات ایلمشدر .

الحاصل بوعصرلرده اوروپانک حالی هر جهته فنا اولوب فقط آلمانیا ایمپراطورلنی ایجه قوت آتش وعصر تعصب اولق حسیله پالارک نفوذ روحانیسی ترقی بولش ایدی .

شویله که حسن اداره سی مشهود اولان آلمانیا حکمداری هازی (۹۳۶) سنه میلادیه سنده فوت اولدقده برمت مجلسی طرفدن اوغلی بیوک اوتون آلمانیاقرالغته انتخاب اولوب اودخی پدری کبی عاقلانه حرکت ایدرک آلمانیا دولتی کسب قوت ایدوب چه ولایتک دوقهسی دخی جبراً عیسوی دینه ادخال ایله آلمانیا به ربط ایدلمش و مجارلور له غلبه اولنه رق آلمانیا انلرک تجاوزاتندن قورتارلمش ایدی . و آلمانیا ایله مجارستان ارده سنده برمارکیک احداث ایله اوسترماق تسمیه اولنمشیدی که حدود شرقیه مارکیکی دیمک اولوب جرمانیا لساننده اوستور شرق معناسنه اوله رق اوستریا کلهسی دخی اندن مشتقدر .

اشته آلمانیا توابعندن معدود و دولت علیه ایله هم حدود اولان اوستریا دولتک اساسی بوکوچک سنجاقدر که دار الاماره سی ویانه شهری درکه صقالبه بیننده اکا (بیچ) دیندیکندن تاریخلرمزده دخی بیچ شهری دیو مذکوردر . و آلمانیا دینلان اقلیم عظیم بحر بالطق و لهستان و مجار و خروات و ایالتا و فرانسه و فلمنک ایله محدود برمک واسع اولوب اهالیسنه آلمان ونمچه دینلور . فقط بزم لسانمزده اوستریا لویه نمچه تعبیری جاری اولمشدر .

منوال مشروح اوزره اوتون کسب قوت ایدرک ایالتیانی دخی ضبط ایله رومه به کیدوب ایمپراطور تاجنی کیمش و اوغلی استانبول قصرینک قزینی تزوج ایدوب کندوسنک ایمپراطورانی قصر طرفدن دخی تصدیق اولنمشیدی . و برمدتنبرو ایمپراطور عنوانی کاه ایالتا و کاه آلمانیا قرالرنده طولاشور ایکن بوندن صکره آلمانیا قالمشدر . و جرمانیا تاجنی کیمک یالکز آلمانیا قرالی اولق دیمک اوله رق آلمانیا قرالری ایمپراطور عنوانی اکثریا رومه ده تاج کیدکن صکره الورلر ایدی . انجق جرمانیا تاجنی کیدکری کبی رومه حکومتک یعنی بتون قاتولیک جامعتنک اک بیوک حکمداری اولق وسائر قرالره تقدم ایتک مزیتلری دخی برابر تحصیل اولنوردی . (۹۷۴) سنه میلادیه سنده اوتون فوت اولوب اوغلی وحفیدی دخی جالس تحت اولدقن صکره اقرباسندن باویاره دوقهسی ایکنجی هازی آلمانیا قرالغته انتخاب اولنه رق رومه به کیدوبه ایمپراطور تاجنی کیدیکی وقت پایا طرفدن کندوسنه خاچ رسملی برالتون الما تقدیم اولمغله ممنون اولمشیدی . حالبوکه پایانک بوندن مرادی سکا دنیایی تفویض ایدن بنم دیمک معناسنی اشراب ایتک و بوفکری ذهنله یرلشدیرمک ایدی . و هازی جماعت عیسویه نک حامیسی اولق اوزره پایا به یمین ایتدیکی ائنده بن پایا به صادق اوله جفم لقر دیسنی دخی کندوسنه دیدیرتمشدر . بونلر ایسه هب چتالی سوزلر اوله رق بودرلو دیسه لر ایله پایانلر رفته رفته قوت المشدر .

بوهازی ساقس خاندانندن اولوب بیک یکریمی درت تاریخ میلادیسنده وفات ایدرک بوخاندانن کمنسه قالدینی جهته اصلزادکان و پسقوسلر واهالی اجتماع ایله دیکر جرمانیا پرنسسلردن قونزاد نام ذاتی انتخاب ایتملیله مایانس شهرنده جرمانیا و میلان شهرنده ایالتا و رومهده ایمپراطور تاجلرینی کیمشیدی . مؤخرأ بورغون قرالی بلاوارث فوت اولغله حکومتی قونزاد ضبط ایلمشدر . اشته بومناستله اسویچره مملکتی دخی آلمانیا دولته کیمشدر .

قونزاد اصلزادکانک نفوذینی قیرمق اوزره پسقوسلر ایله شهرلر اهاالیسنه زیاده مساعدات و امتیازات و یرمشدر . بووجهله اون بش سنه قدر حکومت ایتدکدنصکره وفاتنده اوغلی اوچنچی هازی جلوس ایتدی . ایشته محاربات صلیبیه زیرده بیان اولنهجی وجهله انک زماننده باشلامشدر . اشبو هازی آلمانیا و ایالتا و بورغون قرالی اولوب اودخی محلول اولان دوقهقلری ضبط وبالذات دولت طرفندن اداره اولنق اوزره یرلرینه بالانتلر یعنی وودهلر تعیین ایلمشدر . واول انشاده ایالتیاده اوچ پایا اجتماع ایلدیکندن اورایه کیدرک اوچنیده برپاس مجلسی طرفندن خلع و بردیگری انتخاب ایتدیروب کندوسی دخی ایمپراطور تاجنی کیمشدر . لکن اوغلی دردنجی هازینک ایمپراطورلغنده اصلزادکان صنفی ینه کسب نفوذ و قوت ایتدیکی مثللو اوتهدنبرو پبالرک انتخابنده جانب ایمپراطوریدن تصدیق اولنق دأب دیرین ایکن یدنجی غره غوار نام پایا فیما بعد پبالر رومه اهاالیسنک رضاسیله کلیسانک الک بیوک رتبهسنی حائز اولان قاردیناللر طرفندن انتخاب اولنهرق جانب ایمپراطوریدن تصدیقه محتاج اولماسی خصوصنه برپاس مجلسی طرفندن قرار و یردیروب پپاسلرک تاهل ایتملرینی منع ایتمک کبی بعض تدایره تشبث ایلدیکی هنکامده پسقوسلرک حکومت جسمانیهدن همان بتون بتون آرو و مستقل اولملرینی حاوی بعض تنبیهات نشر ایلمشدر . بوخصوصلردن طولانی دردنجی هازی ایله بینلرنده پک چوق مجادلهلر ظهور ایلمشدر . و برارالق هازی انک پپالقدن خلعی ایچون برپسقوس مجلسنه حکم ایتدیرمش ايسهده اودخی هازینی خلع ایله آفوروز ایتمش و اصلزادکانک قوتیله دوقهقلردن بریسی هازی یرینه انتخاب اولنش ایدی . انجق هازی اکا غلبه ایدرک و ایالتیه کیدرک اوچ سنه رومه شهرینی محاصره ایتدکدنصکره غالب کلوب مجدداً انتخاب ایتدیردیکی پایا طرفندن ایمپراطورلق تاجنی کیمشدر . لکن مؤخرأ پایا انتخاب ایلمک حقنی بتون بتون قاردیناللر ضبط ایدوب حالا اوموال اوزره اجرا اولنقدهدر . و پسقوس منازعهسی متمد اولهرق نهایت

بسپوسلر يالكز متصرف اولدقلرى اراضينك تصرفى جهته ايمپراطورك محيىسى اولقى اوزره مستقلاً پاپانك حكومتى تحتند قالميرنه قرار ويرلمشدر . محاربات صليبيه كنجه بومحاربهر سالفالذكر اوچنچى هازرينك زماننده يعنى ميلادك (۱۰۹۶) وهجرتك (۴۹۰) سنه سنده ظهوره كمشدر . شويكه اوتهدنبرو زيارت ايجون قدس شريفه كلوب كيدن نصارايه عربلر طرفدن حسن معامله اولنه كلوركن دولت عباسيه نك قوت وسطوقى آزادلجه عراق وشام طرفلرينه متوارد اولان تاتار وتركان قبائل وعشائرينك خشونت طبعيه لرى خلقك افكارينى دكشديروب غربت دينه صحيحه تعصبه وعلوهمت حيله مظالم وتغلبه مبدل اولهرق رعايا ومستامن خرسثيانلرك احوالى پريشان اولغله (۳۸۵) سنه هجريه سى خالانده قدس شريف زيارتخيلرى اراسنده بولنهرق اولطرفه سياحت ايلمش اولان ژربر علم وهنرى وقوت طاللى سايه سنده پابلق مقامنه صعود ايلدكده اوروپا خلقنى اهل اسلام عليهنه تحريك وتشويق باشلامشيدى . وقدر شريف سلجوقلر الله چكدكنصكره اوراده حكومت ايدن برتركان طائفه سى طرفدن زوار نصارا حقنده بعض مرتبه اذا وجفا اولنديجى جهته قدس شريف زيارتندن عودت ايلان نصارى طرف طرف شكيت وفرياد ايدر اولديلر .

حالبوكه بالاده بيان اولنديجى اوزره سلجوقلرك استانبوله تقررلندن استانبول قيصرى زياده سيله خوف ايدرك استانبولك تركار الله چمك اوزره اولديغندن بخشله اوروپالوي محاربيه تشويق ايدوب اوروپا حكمداران وامراسى دخى اوروپايى مخاطره ملحوظه دن تخايص ايجون سلجوقلرك سيل عزم ورزمنه سد ممانعت اوله جق برچاره جستجوسنه مجبوريت كوربيورلردى .

وبرده فرانسه اصلزادكانى مملكتى بك زياده راحتسر ايتدكلرندن برسفر آچيلوب واصلزادكان جنكه سوريلوبده اهالينك بر از نفس آلمسى فرانسه قراللرينك املى ايدى .

پاپا ايسه اسلافنك اغليه خاندانه خراج اعطاسنى تعهد ايلمش اولدقلرى هنوز خاطرندن چيقمبوب مات اسلاميه نك بويكه فوق العاده ترقيسندن زياده سيله انديشه ناك اولديغندن بشقه رئيس روحانيى اولديجى نصارانك زيارتگاهى اولان قدس شريفك عيسويلر ينده بولمىنى ارزو ايلديكى جهته ملكشاهك جلوسندن برو اوروپا اهاليسى اهل اسلام ايله محاربيه تشويق ايتكده ايدى .

اسباب مشروحه دن ناشى اوروپاده برهيجان عمومى حادث اولدى . هان قدس شريفى آلىق اوزره حركته قرار ويرلدى . وابندا فرانسه ده فدائى بيراقلى آجلدى . بوبيراقلك الله بك چوق خلق طوبيلاندى .

اسپانیا اهالیسی اندلس عربلرندن خوف واحتراز اوزره بولدقلری جهته انلر چندان یرلرندن آیرلما شلر ایسه ده سائر ممالک اوروپاده بولنان سلحشور طاقلری ایاقلا ندی وآنلره برچوق خلق دخی پیرو اولدی . بوبیراقلر الله کلوب یازیلانلر کوکسلرینه خاچ رسمی یابدقلرندن انلره اهل صایب دینلدی . بووجهله فرانسه وایتالیا و آلمانیدن لایعد و لایحصی خاچلورلر قدس قدس دیه رک یوله روان اولدیلر .

فصل ثالثه بیان اولندیغی اوزره اوروپالورلر قورقدیغی ساچوقلر برعجیب حال تفرقه یه دوشمش ایدی . لکن اهل صایب دخی براداره منتظمه تحتده اولدقلری جهته اکثریسی مجارستان و بلغارستاندن مرورلرنده خسته لکدن ویورغونلقدن تلف اوله رق بقیه سی ازنیقه قدر وارمش ایسه ده همان جمله سی اولطرفده کی اهل اسلام ایله واقع اولان محاربه ده تلف اولمشیدی .

انجق اولوقت آلمانیه تابع اولان بلجیقا دوقه سی ایله برطاقم فرانسه دوقه وقونتهلری اراضیلرینی صاهره ق بومحاربه صلیبیه ایچون خیلیجه آخچه تدارک ایله ترتیب ایلمش اولدقلری اردولر اییجه منتظم اولدیغی حالده برطاقی مجارستان و برطاقی دالماسیا طریقله حرکت ایدوب اگرچه بونلرک دخی خیایجه سی یوللرده تناقص ایلمش ایسه ده ینه بقیه سی کالی برقوت اوله رق بویله برغلبه لک ایله استانبوله واصل اولدقلرنده استانبول قیصری اورکوب عجاله بونلری اسکداره امرار ایله مقدا ایمپراطورلغه تابع ایکن طرف اسلامیاندن ضبط واستیلا اولنش یرلردن فتح اولنه جق ممالک کندوسنه رد وتسلیمنی دخی انلره وعد ایتدیرمشدر . بونلر اسکداردن حرکت ایله آل سلچوقدن قلیچ ارسلانک پایتختی اولان ازنیق شهرینی میلادک بیک طقسان یدی وهجرتک درتیوز طقسان برسنه سنده ضبط وانا طولی طریقله انطاکیه شهرینه کلوب طقوز آی محاصره ایله استیلا واوراده بر دوقه لقی تشکیل و بوائنده حضرت ابراهیم علیه السلامک مولد ومقام شریفی اولان اورفه شهرینی ضبطله اوراده دخی برقونته لک ترتیب ایتدکنصکره بورالرده برر مقدار قوت براغدرق باقی قوت ایله قدس شریفه واروب برآیدن زیاده محاصره وبعده هجوم ایله خلیفه فاطمی تصرفدن نزع واستیلا ایدرک ایچنده کی اهل اسلام ویهودلری قتل واعدام ایتمشلردر . بعده بیروت وعکاکی شهرلری وسویش دکرینه قدر اولان یرلری دخی استیلا ایدرک قدس شریف قرالتی عنوانیه برقرالت تشکیل ایتمشلر ایدی .

بوائنده الجزیره ده اتابکان دولتی ظهور ایدوب اتابک عمادالدین زنکی نام ذات

حلب شهرینی ضبط واورفہ بی اہل صلیدن استخلاص ایلہ اورادہ بولسان
خرستیانلرک اعدام اولندقلری خبری فرنکستانہ منعکس اولدقدہ تکرار اوروبا
اھالیسی جوش و خروشہ کلش اولدینی خالدہ اولوقت فرانسه قرالی یدنجی لوی بعض
خصوصاتدن طولای پاپا طرفندن افوروز اولمغلہ توبہ سنک اکلی ضمنندہ بالذات
محاربہدہ بولمغنی تصمم ایدرک یوز بیک آدم ایلہ محاربہ صلیبیہ عزیمت ایتدیکی کبی
آلمانیا ایمپراطوری دخی براردو ترتیب ایدوب بواردولر بشیوز قرق ایکی سنہ
ھجرہ سندنہ استانبولدن مرور ایلمشیدی . انجی ایمپراطور اردوسنک اداره سی
یولسز اولدیغندن وبعض روایاتہ نظراً روم قلاغوزلرینہ الدامش ایدوکنندن
اناطولی ایچندہ اہل اسلام ایلہ واقع اولان محاربہدہ بتون بتون باتمش وبقیہ السیوفی
لویینک اردوسنہ التحاق ایتش ایدی . لوی دخی آیدین طرفندہ عساکر اسلامیہ
ایلہ واقع اولان محاربہدہ عسکرینک نصفی ضایع ایدرک الندہ قوہ کافیه قلمدیغندن
ارتق غوغادن فراغت ایتش وسواحل اناطولیدن بحراً انطاکیہ چیقوب
اورادن اودخی ایمپراطور کبی زیارت یولو قدس شریفہ کیتمشدر .

بعده ایمپراطور ولوی قدس شریف قرالی ایلہ برلشہرک شام شریف اوزرینہ
ھجوم ایتشلر ایسہدہ برشی پاپہ میوب اورفہ شہرندن دخی آرتق فراغت ایدرک
ایمپراطور ولوی بش اون آدم ایلہ اوروپایہ عودت ایتشلردر .

وبعدہ عماد الدینک اوغلی نورالدین شامی ضبط ایلہ دولت اتابکیہ بر مرتبہ دھا
قوت کسب ایدرک کوندن کونہ غلبہ وظفر طرف اسلامیانده روئما اولمغلہ باشلابوب
متعاقباً نورالدینک امراسندن یوسف صلاح الدین بن ایوب مصرده ظهور
وتسلطن ایدرک خلافت فاطمیہ باتوب یرینہ دولت ایوبیہ قائم اولمغلہ واسلامک
سطوقی تزايد وترقی بولمغلہ ارتق بوحوالیدہ فرنکلرک قوت وغلبہ سی ضعف
وزوالہ یوز طوتمشدر .

بومحاربات ائناسندنہ اصلزادکان اچہیہ محتاج اولمغلہ شہرلر اھالیسنہ سربستی
صتارلردی وشہرلر اھالیسی حقندہ حکومتلر طرفندن زیادہ مساعده کوستریلوردی .
ایشتہ بومثللو وسیلہ لرلہ اصلزادکانک کسر وتقلیل نفوذینہ چالیشیلوردی . فقط
پاپارک نفوذی تزايد وترقی حائندہ ایدی . حتی بو عصرده پک زیادہ قوت کسب
ایتش وبار باروسہ دیو شہرت بولمش اولان آلمانیا ایمپراطوری بالدفعات پاپا
واھالی ایتالیا ایلہ محاربہ ایلمش اولدینی خالدہ نہایت ایتالیادہ پاپا ایلہ ملاقاتندہ
پاپا آتسہ بزکن اوزنکیسنی طوتمق رادہ سندنہ تنزلہ مجبور اولہرق بوصورتلہ
ایمپراطور تاجنی کیمش واولوقت پاپای رومہ دن طرد ایلہ برجمھوریت تشکیل

ایتمک اوزره اختلال چیقاران کیمسه بی آتسه القا ایله احراق ایتشد . ایشته بو ائنده یعنی (۵۸۳) سنه هجریه سنده صلاح الدینک قدس شریفی ضبط ایلدیکی خبری اوروپایه دهشت انداز اولیجق پایا کدرندن وفات ایتدیکی کی بتون اوروپا اصلزادکانی محاربه کیتمک اوزره عهد و پیمان ایدوب سالف الذکر فره دریق ایله فرانسه قرالی فلیب وانکلتزه قرالی ریشار دخی خاچ علامتلینی طاقتمشایدی . بوضورتله فره دریق بر اردو ایله محاربه صلیبیه عزیمت ایدوب انجق قونیه طرفنده برنهرده بوغلمشدر . فلیب ایله ریشار مارسلیا وجنوه اسکله لرندن بحرآ طوغریجه برالشامه چیقوب انجق ینلرنده اولان حسد ورقابتدن ناشی منازعه ظهور ایتمکه فلیب کندو عسکرینی بردوقیه تسلیم ایله فرانسه یه عودت ایلمشدر . ریشار جسورانه حرکت ایله کسب شهرت ایلمش ایهده قدس شریفی آله میوب فقط صلاح الدین ایله عقد متارکه ایدرک یافه دن عکه یه قدر اولان ساحلر عیسویلر النده قالمق اوزره قدس شریفه وسائر زیارت محللرینه کیدوب کلرینه رخصت اعطاسنی شرائط متارکه یه ادخال ایتمشدر .

بونک اوزرینه پایا تکرار بیوک حکمدارلری محاربه صلیبیه تشویق ایامش ایهده مفید اولیوب فقط فرانسه وسائر ممالک اوروپا اصلزادکانسندن خیلدنی جاب ایتشیدی . لکن انلر دخی قدسک طوغری یولی دکردن اولدیغنی اوکرنوب ومصر مملکتی ضبط اولندیجه برالشامده لایقیله ایش کورمک قابل اوله میه جغنی درک ایدوب اول امرده مصرک ضبطنی تصمم ایدرک وندکلوردن مقدار کفایه سفائن استیجار ایله بر دونما ترتیب ایدوب انجق بو ائنده استانبول قیصری خلع اولمغله اوغلی اشبو اهل صلیب دونماسنه مراجعت وانلری استانبوله دعوت وقاتولیک مذهبله اورتودقس مذهبنی برلشدرمک کی بعض خصوصاتی تعهد ایتمکه انلر دخی استانبوله کلوب بیک ایکوز درت سنه میلادیه سنده آز بر محاصره ایله ضبط ایتدکن بشقه چونکه قیصر مخلوعک اوغلی تعهداتی ایفا ایده مدکن بشقه اهالی طرفندن اعدام اولمغله وپدری دخی کدرندن فوت اولمغله اهل صلیب دخی استانبولی یغما ونصفی احراق ایله افنا ونیجه انتیقلری شکست واحما ایتمشدر . وایچلرندن برینی امپراطورلغه انتخاب وفرانسز اصلزادکانی استانبول قیصرلنک اکثر ممالکنی ینلرنده تقسیم ووندکلور سواحل وجزائرک اکثرینی ضبط ایلمشدر . اشته استانبوله لاتین امپراطورلنی دیدکری قیصرلق بودر .

برمارکی دخی سلانیک حوالیسیله یونانستانک برمقدارینی برلشدیروب ینه بو امپراطورلغه مضاف اولق اوزره برحکومت مستقله تشکیل ایتشیدی . خلع اولنان

قیصر خاندانی ایزنیکده بر قیصرلق تشکیل ایتدکلی کبی مقدا استانبولده تحت نشین قیصری اولان برخاندان دخی طریزونده آیروجه بر قیصرلق تشکیل ایلمشیدی .

بولاتین ایمپراطورانی الی یدی سنه متمد اولدقدن صکره ازنیکده قیصر بولنان میشل پالیولوغ جنویزلورک امدادیله استانبولی استرداد ایتکله لاتین ایمپراطورانی محو اولمشدر .

اختلاف مذهب حسیله استانبولک فرنکوارنه کچمسی دخی پاپاچه برنوع فائده ایسه ده بوسفر مقصد اصلی اولان قدس شریف حقده برشئی منتج اولدیغدن پاپا تکرار عالمی محاربه صلیبییه تشویق ایدوب بواشاده ایسه انکلتزه اهالییی افکار سربستی یه میل ایله حکومت مشروطه شکنه کیرمش وفرانسه قرالی فلیب دخی مملکتک اعماری وعلوم وفنونک ترویجی افکارینه دوککش ایدی . جرمانیاده دخی پک چوق اختلافات داخلیه ظهور ایدرک بعضا بر عصرده متعدد ایمپراطورلر بولنور . وبعضا ایمپراطورلر ایله پاپا واهالی ایتالیا یینلرنده مجادلرلر وقوعه کله رک ایمپراطورلر پاپا طرفدن افوروز اولنور ایدی .

الحاصل اوروپانک احوالی دیکرکون اوله رق پاپانک سوزلرینه حکمدارلر قولاق آصماز اولمشار ایدی . واکرچه برارالق برطاقم دلی قانولر مارسلیدن کیماره بنه رک قدس فتحنه عزیمت ایتمشلر ایسه ده بعضیلری غرق وتلف اولوب بقیه سی دخی برطاقم طولاندیریحیلر طرفدن اسکندریه کتوریلرک اسیر دیو صانلمشدر . بواشاده آلمانیدن دخی یکریمی بیگ قدر دلی قانولر قدسه کیتمک اوزره حرکت ایتمشلر ایسه ده چونی بولدن عودت ایدوب برخیلیسی دخی آچاقندن هلاک اوله رق بقیه سی طاغلمشدر .

وقدس شریف هر تقدیر اهل اسلام النده ایسه ده قرالنی عنوانی فرانسه اصلزادکانندن برینک اوزرنده بولمغله او دخی پاپانک انضمام اعانه سیله براردو ترتیب ایدرک طوغری مصر جانبنه عزیمت وحتی دمیاطی ضبط ایلمش ایسه ده مدت قیله طرفنده بوراسنی ترکه مجبور اوله رق کوچ حال ایله اوروپایه عودت ایده بیلمشیدی .

پاپانک جبر وزوریله آلمانیا قیصری ایکنجی فرهدریق التیوزیکرمی سنه هجریه سنه براردو ایله عکایه وارمش واولوقت سلاطین ایوبیه دن مصرده حکومت ایدن ملک کامل ایله برمتارکه عقد ایله اکا برقاچ قلعه ووروب مقابله بده راز اراضی ایله قدس شریف شهرینی اله رق کندو کندویه قدسده تاج کیدکن صکره اوروپایه

عودت ایلمشدر . لکن بویه محاربه سزجه قلعهلر ویروبده مقابنده یالکز قدسی اله رق تاج کیمسندن پاپا ممنون اولماشدر .

قالدیکه مؤخرأ قدس شریف تکرار اهل اسلام طرفندن ضبط اولوب ایرتسی سنه ینه عیسویله رد و تسلیم اولنش ایسه ده متعاقبا مغوللردن قاجوب بو طرفه کلان خوارزم طائفه سنک الیه کچمکله تکرار قدسی ضبط ایتمک اوزره فرانسه قرالی طقوزنجی لویی براردو ایله قبرس آطه سنه کیدوب واورادن (۶۴۷) سنه هجریه سننده مصر جانبیه کچوب دمیاط قصبه سنی ضبط و قاهره مصر اوزرینه هجوم ایلمش ایسه ده عسکری تلف و کندوسی اسیر اولوب دمیاطی رد و برچوق آقهلر اعطاسیله اسارتدن تخلص کریبان ایتمش و جانب شرقده مطلع اولدینی آثار مدنیتدن عبرت الهرق فرانسه یه عودتنده کوزل قانونلر تنظیمه غیرت ایدوب دینجه پک متعصب اولدینی حالدیه پاپانک تجاوزاتی منع ایچون امور مذهبییه نک اداره سی حقنده دخی بر قانوننامه تنظیم ایلمشدر .

بعده مصر کوله منلری اهل صایب النسده قالمش اولان انطاکیه ویافه یی و متعاقبا عکاکی دیگر بعض مواقعی استخلاص ایتمشدر .

انطاکیه ایله یافه نک ضبط اولدینی خبری فرنگستانه واصل اولیجق سالف الذکر فرانسه قرالی طقوزنجی لویی اصلزادکانی پارسه دعوت ایله محاربه یه قرار ویردیکی ائنده تونس حکمداری عیسوی دینته کیرمک نیتنده ایمش دیو استماع ایتمکله اول امرده اول طرفه عزیمت ایلمش ایسه ده اردوسی اوزرینه اهل اسلامک دلیرانه هجومی مشاهده ایتدیکی کبی اول خبرک یلان اولدینی اکلا یوب واورادن رجعت ایله واروب قارتاج شهرینی ضبط ایله اوراده وفات ایتدکده اردوسی بر ایکی آی قلوب تونس حکمداری ایله عیسوی دینک واوروپا تجارتنک سربستی اجراسی شرطیه عقد مصالحه ایدرک فرانسه یه عودت ایتمشدر .

واکرچه انکلتزه قرالنک اوغلی اولوب لویی ایله برابر بولسان ادوار فرانسه اردوسیله برلکده عودت ایتیموب اون ایکی بیگ عسکر ایله بر الشامه عزیمت ایلمش ایسه ده مصر ساطانی اولان ببرسه قارشو برشی یاپه میوب او دخی انکلتزه یه عودت ایلمشدر .

وعیسویلرک الک صکره تصرفده قالان صیدا ساحلنی دخی میلادک (۱۲۹۱) وهجرتک التیوز طقسان سنه سننده مصر مملوکلری ضبط ایتمکله ارتق فرنگلرک غیرتنه فتور کلش و محاربات صلیبیه دخی ختام بولمشدر .

بوصورتله ممالک اسلامییه تعرضات افرنجیه دن خلاص بولش ایسه ده مغوللرک

مهاجمانہ خراب و بیاب اولمشیدی . و مصر سلطانلری بومغول محاربہ لریلہ برخیلی وقت دھا مشغول اوقلری کبی سلجوقیانک اناطولی قطعہ سندہ قالان بر شعبہ سی دخی بومثللو محاربات ایلہ ضعیف دوشوب نہایت (۶۹۹) سنہ ہجریہ سندہ منقرض اولہرق دولت عثمانیہ ظہور ایلہ پک سرعت اوزرہ بیویوب ملت اسلامیہنک قوتی تجدید واحیا ایش و موظف واولوقته کورہ منتظم عسکر ایجاد ایدوب اوروپا عسکری ایسہ لدی الایجاب طوپلانور درتی مقولہ سی اولدیغندن دولت عثمانیہنک ہیئت عسکریہ سی اوروپالورلک کوزینی اورکوتمش ایدی . بناء علی ذلک آزوقت ظرفندہ بودولت علیہ اوروپا قطعہ سندہ عظیم فتوحاتہ مظهر اولمشدر . جای عبرت واتباء بوراسیدرکہ اوروپالورلک قورقدقلری ترکرکہ سلجوقیلردر . بونلر محاربہ صلیبیہنک بدانندن مقدم تفرقہ حالہ دوشہرک بریوک ایشہ مقتدر اولہمدقلرندن ابتدای امرده اهل صلیب ہرشیئہ قولایلقلہ مقتدر اولوب شویلہکہ عمادالدین زنکی ایلہ نورالدین شہید و متعاقباً یوسف صلاح الدین ظہور ایشامش اولسیدی ملت اسلامیہنک حالی پک فنا اولوردی . بونلر فرنکلرک سورہ سطوتی کسر ایش اولدقلری خالدہ چوق کچمکسزین دولتلری منقرض اولوب بو عصرده ممالک اسلامیہ تاتارلرک استیلاسیلہ خراب اولش وفرنکستانک حالی ایچہ انتظام بولش ایکن دولت عثمانیہنک ظہوریلہ اهل اسلام تازہ حیات کسب ایدرک اوروپانک الککوزل برقعہ سنی ضبط و تصرفہ واوروپائی تہدید ایلہکہ مقتدر اولمشدر . فقط محاربات صلیبیہ ایلہ فرنکلر استانبول فتحی برقاچ یوز سنہ تاخیر ایتدیلر دینلہ بیلور . و بومحاربہلر اولمشیدی بلکہ بتون اوروپا اهل اسلام الہ کچہ بیلوردی .

محاربات صلیبیہدن غرض اصلی کہ قدس شریفک اوروپالورلر یدندہ قالمسی خصوصی ایدی . فرنکلر اونتیجہیہ دسترس اولہ مامشلر ایسہ دە بوسفرلر اوروپانک وعلی الخصوص فرانسیہنک عظیم منافعی انتاج ایلمشدر . زیرا اول عصرہ کورہ علوم وفتون و صنایع استانبول ایلہ مصرده اعلی درجہدہ اولدیغندن بورالردہ فرنکلر چوق شیلر اوکرنمشلر وخیلی روم و سریانی و عرب کتابلری اشترایلہ اوروپایہ کوتوروب مطالعہ ایلہ ابتدا تقلید اولہرق شعر سولمکہ و حکایہلر نظم ایلمکہ باشلامشلر واندن صکرہ اوروپادہ اسکی یونان ولاتین کتابلری مطالعہ اولمغہ باشلادینی کبی عربستاندن اسپانیہ سرایت ایدرک اهل اسلام بینندہ شایع اولان علوم وفتوندن اندلسدہ امویلرک پایتختی اولان قرطبہ کیدوب کلان اوروپالورلک اوکرنکلری طب وکیما و فن نباتات وحساب وهندسہ ومنطق

و هیئت کبی فلر دخی اوروپانک هر طرفنده نشر اولمغه باشلا یوب اولوقته قدر اوروپاچه نامعلوم اولان انواع نباتات و امتعه دخی اندن صکره میدانه چیقمشدر . بعدہ اوروپانک هر طرفنده مکتبلر کشاد اولنہرق علوم و صنایع حالا نظر حیرت ایله باقدیغمز مرتبہ قصوایہ واصل اولمشدر . و اوروپالولر ابتدا عرب و رومک مدنیتی کورہرک تقلید ایدوب بعدہ حد کالہ ایصال ایتمشلردر . و بومحاربہلر مناسبیلہ اصول حربیہ بی اوکرنوب اورپادہ سفینہ انشاسی صنعتی دخی اول عصردن صکره ایلرولمشدر . و سفر ارقداشلیغی ملابسہ سیلہ اوروپالولر یکدیگریلہ الفت و اختلاط ایدرک کندولرینی برملت کبی طانیوب مقتضای مدنیت اولدیفی اوزرہ بینلرنده تعاون و تظاهر افکاری حصولہ کفرک فقرا و خستہ کانہ باقق اوزرہ برقاق طریقفلر پیدا اولدقدن بشقہ مجرد انسانیتہ خدمت اولمق و ہر دین و مذہبدن آدم قبول قلنمق اوزرہ اورپادہ حالا معبر اولان فرمسون طریق دخی اول تاریخدن صکرہ ظہور ایتمشدرکہ اصحابی بیندہ کآنکش سری کبی برسر اولہرق یکدیگری طانیق ایچون بینلرنده برطاقم علامات و اشارات موضوعہ واردر . و ممالک متمعدنہدہ سیاحت ایلہ اوروپالولرک کوزلری آچیلوب اندن صکرہ هر خصوصدہ عقلہ تطبیق ایلہ حکم ایلمک و پاپاسلرک القا ایدہ کلدکلری اوہام باطلہ و افکار تعصیہ دن واز کچمکہ باشلامشدر و اکثریسی بوسفرلر مناسبیلہ رومہ یہ کیدوب و اورادہ جاری اولان دسائس و اغراض شخصیہ بی کوروب حقیقت حالہ اطلاع ایلہ امور مذہبیہ جہ خیلیدن خیلی تعدیل افکار ایلمشلردر . بناء علی ذلک محاربات صلیبیہ اناسندہ پاپالرک نفوذی پک زیادہ ترقی ایتمشیکن اندن صکرہ تنزلہ یوز طوتوب افوروز کیفیتی دخی انظار عامہدہ اعتباردن ساقط اولمغلہ پاپالر دخی معتدلانہ حرکتہ مجبور اولمشلردر . حتی فرانسه قرالی سالف الذکر لوبی پک متعصب اولوب ایکی دفعہ بالذات محاربہ صلیبیہ کیتمشیکن فرانسه دولتی یالکر اللہہ راجعدر . پاپانک بروجہلہ مداخلہ یہ حق یوقدر دیو اعلان ایتمشیدی . اندن صکرہ کلان فرانسه قرالری دخی پاپالرک تقلیل نفوذیلہ قراللک توسیع دائرہ نفوذ و حکومتہ چالشمشلردر . حتی لوییدن صکرہ پایاہ مقاومت ایدہ بیلمک اوزرہ عموم اہالینک جلب قلوبی ضمنندہ اوچ صنفدن یعنی پاپاس و اصلزادکان و آحاد ناس صنفلرندن مرکب و مختلط اولہرق هر طرفدن مبعوثان جلیلہ مجلس عمومی تشکیل اولمشیدی . بعدہ فرانسه نک بعض مسائل مهمہ سی وقوعبولدقہ بومجلس بالدفعات تشکیل اولمشدر . واک صکرہ کی انعقادی فرانسه جمہوریتنک مقدمات و مبادیسندن بریدر .

سائر یرلرده دخی پاپانك نفوذی بووجهله تنزل ایتشدرد . حتی بیک اوچیوز اوتوز سکر سنه میلادیه سنده منتخب یعنی ایمپراطور اتخابنده بولمنسی معتاد اولان پرنس و پستقپوسلر المانیاده واقع فرانقفورت شهرنده اجتماع ایدوب فیما بعد اکثریت آرا ایله جرمانیا قیصرلغنه انتخاب اولنه جق اولان ذاتلر پاپانك تصدیقه محتاج اولمقسزین همان انتخاب اولندقلری کبی رومه ایمپراطوری وظائف و حقوقه من طرف الله متصرف اولمق خصوصنه قرار ویره رك برقانون مخصوص وضع ایتشلدرد . بونکله پاپانك نفوذی خیلی تنزل ایدرك اندن صکره پاپالر برجرمانیا ایمپراطورینی افوروز ایده مامشلدرد .

فرانسه قرالری ایمپراطور عنوانندن محروم اولدقلرندن بیونلری پاپایه اگری اولدینی جهته پاپایه کوزلجه مقاومت ایدرك دولترنجه ایستکلرینی یابه بیلمشلر . ودها اولوقت فرانسه مشهودمن اولان هیئت اتحادیه کیرمکه باشلامش ایدی . آلمانیا حکمدارلری ایسه رومه ایمپراطوری عنوانتی حائر اولدقلرینه منی رومهیه تصرف داعیه سیله دائماً عسکر و آقچهیه محتاج و بوجهته دوقه وقونه لره وسائر اصلزادكانه زیاده مساعده و ممانشات مجبور اولدقلرندن و دائماً ایتالیا امورینه مداخله ایله آلمانیا ایشلرینه باقعه وقت بوله مدقلرندن آلمانیا اصلزادكانی زیاده نفوذ و قوت بولغله آلمانیا دولتی بحال تفرقیه دوشمش ایدی و اگرچه اسویچرده واقع هابسبورغ قوته سی اولوب قیصرلغه انتخاب اولنان رودولف ایچه قوت کسب ایدرك اصلزادكانك تجاوزاتی منع ایلمش و اوغلی روبر دخی آوستریا دوقه سی اولدینی حالد اندن صکره قیصرلغه انتخاب اولنه رق بیک اوچیوز سکر سنه میلادیه سنه قدر حکومت ایتش ایسه ده اندن صکره ایمپراطورلق بشقه خاندانه کچمشدر . وانك زماننده اسویچره لولر عصیان ایدرك و آلمانیا دولتیله بینلرنده مدت مدیده محاربه تمتد اولوب نهایت آلمانیان آریله رق برجههور مستقل اولمشلدرد . و بوجه مشروح اصلزادكان زیاده قوت الدقلرندن المانیاده امنیت عامه منسلب اولوب حتی بعض شهرلر اهالیسی کندولرینی اصلزادكانك شرندن محافظه ایچون بینلرنده براتفاق یامشلر ایدی . ایشته (ویل انسیاتیق) تعیری اندن قالمشدر .

و ایمپراطورلق انتخابی اولوب بونده وراثت اصولی جاری اولدینی حالد دوقه وقونه وسائر منتخب پرنسلر مالکانه لری اولان مملکتلره بالورائه متصرف اوله رق هریری برر حکمدار مستقل کبی اولدقلرندن و بعض پستقپوسلر ایله برابر قیصر انتخابی حقنی دخی غصبا کندولرینه حصر ایلدکلرندن ایمپراطورلق برامر اعتباری کبی قالوب آلمانیا دوقه لری ایمپراطورلنی قبول ایتمز اولمشلر ایدی . و بوراثت

اصولنك رفعيله ايمپراطورلغك تجديد نفوذى ارتق قابل اوله ميه جنى اكلاشيلوب
 انتخاب قيصر مسئلهسى ايسه آلمانياجه مواد مهمه دن اولدينى حالده رسماً طامنش
 بر قاعده و اصول تحتده جريان ايتديكندن بىك اوچيوز الى تاريخ ميلاديسينده
 قيصر انتخابنه حق اولان پرنس و پسقپوسلر تعيين و تحديد ايله قيصر ك و فاتنده
 بونلر اوچ آى ظرفنده فرانقفورت شهرنده اجتماع ايدرك اكثريت آرا ايله قيصر
 انتخاب ايتلىرى قانون اتخاذ اولمشدر . و بودوقه و پرنس و پسقپوسلر منتخب
 عنوانى الهرق اندن صكره ايمپراطور انتخابى قانوناً انلرك حقوقدن معدود اولمشدر .
 چه قرالى و براندوبورغ ماركىسى دخى بومنتخبلردن ايدى . ايشته بومثللو
 سبلردن طولايى آلمانيا دولتى برهيت اتحاديه كيره ميوب نهايت ايتاليا كى كچوك
 كچوك حكومتلره منقسم اولمشدر .

محاربات صليبيه دن اوروپانك بر بىوك فائده سى دخى بودر كه اهل صليبك مقصدى
 بر اولديغندن افكار جه اتحاد و مساوات حصويه فئودالته اصولى قيرلغه يوزطوتمش
 و حيثيت و اعتبار اصلزاده لكه منحصر قالمىوب لياقت و شجاعت و فداكارلقه دخى تحصيل
 اولمغه باشلايدىغندن اصلزادكان عئندنده انساندن عد اولميان آحاد ناس صنفك دخى
 قدر و قيمتى بيلنمكه باشلايدىنى كى بو محاربه لر انناسينده اصلزادكان زياده آچقه يه
 محتاج اولدقلردن امتيازاتى شهرلر اهاليسنه ستارلردى . ديكر شهرلردن بعضيلرى
 دخى انلره باقهرق جبر و زور ايله سربسيت تحصيل ايدرلردى . بو وجهله خيل
 يرلر اصلزادكانك پنجه قهر و تحكمندن قورتيلوب صنايع و تجارت و وسعت و بركت
 كلهرك حاصل اولان سعادتحال ايله برابر مدنيت دخى ترقى يولنه كيرمشدر .

على الخصوص فرانسه اصلزادكاننك ممالك شرقيه عزيمتلرنده فرانسه ده راحت
 پيدا اوله رق اهالى قرال و قرال اهالينك قيمتى كر كى كى تقدير ايله قرالينك
 نفوذى وسعت و قوت بولمشدر . و بر طاقم يكي قانونلر تنظيم و اعلان اولمغه
 برابر اسكى رومه قانونلرى دخى اعتبار بولوب اصلزادكان صنفى ايسه بويله شيلرى
 تحصيله تنزل ايتديكندن آحاد ناسدن قوانينه آشنا آدملر يتشهرك محاكم و مجالسده
 استخدام اولمغه باشلامشدر . و فرانسه ده بويولده اهالى بي حمايه و اصلزادكانى تربيه
 ايدن قراللر اولديغندن اولوقت فرانسه دولتى حكومت مطلقه شكلنه كيرمشدى .
 انگليز لر سائرلردن مقدم حریت و سربسيت افكارينه ميل ايله اصلزادكان صنفى
 حكيمانه حركت ايدرك حائر اولدقلرى امتيازاتى احجاب وقت و حاله كوره تعديل
 ايده كلكلردن انكلتره دولتى حكومت مشروطه شكلنه كيروب اصلزادكانك شرف
 و اعتبارى باقى قالمشدر . آلمانيا اصلزادكانى ايمپراطوره قارشو استقلال و استبداد

داعیه‌سنة دوشمشار ایسه‌ده انلر دخی بومثللو امتیازات حقنده تعدیلات لازمه اجرا ایده کشلردر .

الحاصل محاربات صلیبه‌دن صکره اوروپا بر عالم دیگر اولوب هر طرفنده احوال ظلمیه‌نک رفع وازاله‌سیله مدنیت یولنه کیرلمشیدی . فقط بونجه عصرلردنبرو یرلشمش اولان احوال وحشیه‌نک دفعه رفی قابل اوله‌مدیغندن برچوق وقت افکار جدیده مدنیت ایله اسکیدن قلله افکار وحشیانه وجاهلانه دخی یان یانه برابر کیتمشدر . مثلاً یدی یوز اون الی سنه هجریه‌سندن صکره فرانسه‌ده ظهوره کلان قحط وغلا یهودیلرک قویلره سحر اتمش اولملرینه عزو واسناد اوله‌نرق برچوغی ظلما اعدام اولنمشدر . بونکله برابر بالدفعات مجلس عمومی تشکیل ایله کوزل نظاملر دخی یاپیلوردی . وانکلتزه قرالینک والدهسی فرانسه قرالی خانداندن اولق ملاسه‌سیله تختنده حق وراثت ادعا ایتسی اوزرینه دولتین بیننده محاربه ظهوریله یوز سنه متمدن اولمشدر . و فرانسه قرالی بومحاربه‌لرده یالکیز اصلزادکلنک همته استناد ایدوب قوه عسکریه‌سی سواریدن عبارت ایدی . انکلتزه قرالی ایسه عموم تبعه‌سینک افکارینی کندو مقصدینه جلب ایدوب برخیلی جسور پیاده عسکری دخی وار ایدی . و برده انکلیزلر برنوع هوان طوبی استعمال ایدوب فرانسه‌ده ایسه اولوقت او یله شیلرک استعمالنه هنوز باشلانماشیدی . بناءً علی ذلک انکلیزلر هر یرده غالب کله‌رک فرانسه‌نک برچوق مالکینی ضبط ایتشلر ایدی .

حرکات حربیه‌ده بدویلر مدنیله غالب ایکن باروتک استعمالی شیوع بولوبده محاربه برفن مخصوص اولیجق امر بالعکس اوله‌رق اسلحه ناریه مدینتک حامی دائمیسی اولدیغنه نظراً اول عصرده باروتک ایجادی احوال عمومی‌نک عظیم تبدل و تغیری انتاج ایدن اختراعات بشریه‌دن اولدینی حالده اولوقت مدینت هنوز لایقوله ایلروله‌مش اولدینی کبی باروتک دخی صور استعمالیه‌سی کرکی کبی بیله‌میوب فقط انکلیزلر بروجه سابق برنوع طوب استعمال ایتشلر و پک جوق فائده‌سنی کورمشلردر . و بو عصرده قولر نوغندن بر عمومی خسته‌لک ظهور ایدوب بودخی اوروپاده یهودیلره اسناد اولنغله بیچاره لر بوکره دخی پک زیاده تضییق اولنمشلردر .

بوخسته‌لک انکلتزه و فرانسه بیننده جاری اولان محاربه‌یه برار فاصله ویرمش ایسه‌ده متعاقباً آتش حرب اشتعال بولوب ینه انکلیزلر مظهر غلبه و ظفر اولمشدر . و صیق صیق آخچه‌یه احتیاج کورلدکجه انکلتزه نک پارلمنتو مجلسی اجتماع ایدرک و بو وسیله ایله قراله برطاقم تکلیفات عرضیه قبول ایتدیره‌رک نفوذینی توسیع

وتریید ایلمشدر . وانکلتزه پارلمنتوسنک ایکی قسمة یعنی اصلزادکان و پسقبوسلر
دائرة سیله مبعوثان ملت دائرة سنه انقسامی اول عصرده اصول اتحاد اولنوب
مبعوثان ملت فرقه سنک دخی هرشیده نفوذ قزاقمسی بومثللو احوالدن نشئت
ایتمشدر .

وفرانسه اصلزادکاننک کیمی تلف و کیمی اسیر اولملری حسینله اصلزادکان صنفنک
نفوذی تنزل ایدرک پارس اهلایسی سربست طورانمغه باشلادیغی کبی فرانسه
ملت مجلس عمومیسی دخی خلیجه نفوذ قزاقمشدر . فقط بوقارغشله قنده فرانسه
چفتجیلری زور بالغه قیام ایله راست کدککاری ناسی اعدام ایده کدککارندن بونک
اوکنی المق ایچون اصلزادکان طاقی دخی انلردن صورت وحشیانه ده انتقام
الورلردی .

وفرانسه ده مالکانه لک چوغی میری یه ضبط اولنهرق بیوک اصلزادکان ازمش
ایسه ده انلرک یرینه قرال خاندانندن برطاقم پرنسیر کچوب بونلر ایسه بالورانه
کلیتلو اراضی یه متصرف اولدقلرندن قوتلری نفوذ قرالی یه معارض ومزاحم
اولهرق بوندن طولای فرانسه اهلایسی ینه پک چوق مظلالم وتعدیات التنده
قالمشیدی .

وفرانسه قرالنک برادری اولان اورلیان دوقه سی ایله عموجه سی اولان بوربون
دوقه سی بینده واقع اولان رقابتدن ناشی ایکی فرقه پیدا اولهرق محاربات داخلیه
ایله فرانسه اولکیدن زیاده مصائبه مبتلا اولمشیدی .

وبوربون فرقه سی انکلتزه قرالی ایله اتفاق ایلدیکندن انکلیزلر پارسه دخول ایله
انکلتزه قرالی نامنه حکومت ایتمک باشلایوب فرانسه دولتی یدنده یالکز برقاچ
ایالت قالمش اولدیغی حالده فرانسه ده خارق عاده اولهرق مائه تاسعه هجریه وائلنده
برقیز ظهور ایله بیراق آچه رق وباشنه تجمع ایدن عسکره فرانسه قرالی نامنه
قومانده ایدرک انکلیزلره غلبه ایلمشدر . واکرچه بوربونلر بوقیزی طوتوب
انکلیزلره صائمشر وانلر دخی بیچاره بی سحر بازقله اتهام ایدرک آتسه القا ایله
احراق ایتمشر ایدی . انحق بوربونلر دخی وطنلرینک حاله آجیمغه وپارسده
حکومت ایدن انکلیزلرک تعدیاندن اوتانمغه باشلایوب فرانسه قرالیله اتفاق ایدرک
انکلیزلری پارسدن طرد و اخراج ایله انکلیزلر النده بولنان فرانسه مملکتلرینک
دخی رفته رفته استخلاصنه باشلامشدر .

وبو اثناده انکلتزه ده برعظیم محاربه داخلیه ظهور ایله اوتوزسنه ممتد اولدیغندن
فرانسه ارتق انکلیزلرک تحطیاتندن امین اولهرق کسب آسایش ایلمشدر . فقط
ایکی قوم اره سنده مدت مدیده عداوت باقی قالمشدر .

سلطان صلاح الدينك قدس شريفى استخلاصى و بر مدت صكره برالشامده اولان حكومت افرنجيه نك انقراضى سبيلريه (۶۵۲) سنه هجرىه سنه قدر اناطولى و برالشام و مصر طرفلرينه سكر كره دها بيوك اردولر هجوم ايدوب قدس شريف و حواليسنك براق دفعه اهل اسلام و اهل صليب اللرينه كچمى ممالك شرقيه و غربيه نك تكثير مناسبانه بادي اولمشيدى . و اندن صكره اوروپا دولترلرينك برچوق حكومتلره انقصاصى و طوائف ملوك كې سلسله لر ظهورى اتم غربيه يي خيلى زمان اويلاه بيوك ايشلردن منع ايتمشيدى .

ايشته اول ائنده دولت عثمانيه ظهور ايله بر دنبره بيومكه و روم ايلي يقه سنده توسيع ممالكه باشلامسى پاپا و ونديك و آلمانيا حكومتلرينى و قسطنطينيه قيصرلرينى تلاشه دوشوره رك ملوك جنكيزيه و آق قيونلي لر و مصر سلطانلرى ايله بعض مرتبه مناسب تحصيليله او طرفلردن دولت عليه يه مزاحم پيدا ايليه رك اشغاله سعى ايتمشل ايدى .

بالاده بيان اولنديغى اوزره مائه ثامنه هجرىه ده دولت عليه توسيع دائره مكنت ايدرك استانبولك فتحى قوه قريبه يه كتورمشيكن تيمورلك وقعه سى اوزرينه مصلحت اقسايوب حكومت عثمانيه يه سكته كلدكه فصل رابعده بيان اولنديغى اوزره فرانسه قرالى التجى قارلوس تيمورك مظفريتى تبريك ايدوب اودخى جوابا كوندرمىش اولديغى نامه سنده يلديرم بايزيده غلبه سنى اشعار ايله برابر قارلوسى باعث اعمار عالم اولان تجارئك ترويجنه تشويق ايلمىش ايسه ده اوزمان اوروپا خلقى كندى غائله لريه مشغول اوله رق ممالك شرقيه نك وجودى بيله خاطر لرندن چيقارمق درجه سنه كمش و اسباب تمدن و ترقي اولان معاملات تجاريه و سايره دن ايراغ قالمش اولدقلى جهته بومثللو مخبرات موقته دن بر فائده كوره مديلر . تيمورك سواد سطوقى دخى سيل كې كلوب كچد كدن صكره دولت عليه نك حديقۀ سلطنتى تازه لنه رك روم ايليده فتوحات عظيمه يه مظهر اولغله استانبول قيصرى پاليولوج ايله استانبول بطريقى عثمانلو عليه نه براتفاق و اتحاد حاصل ايده بيلمك ايچون اورتودقس و قاتوليسك مذهبلى يي برلشدرمك اوزره ايتاليه كيتمشلر . و لكن بر ايش بجره ميوب بلا نتيجه عودت ايتمشلر ايدى . زيرا محاربات صليبيه عصرلرينك انقضا سندنبرو فرنگلر تحصيل علوم و صنايعه حصر نظر ايدرك افكار عموميه بشقه يوله متوجه اولوب انكلىتره ده پاپا و رهايين عليه نه بعض افكار سرستانه نشر اولمش و بو سرستى افكار مذهبيه اوروپانك ديكر محمللرينه دخى سرايت ايلمىش ايدى بناً على ذلك ايش اولكى

کبی رؤسای روحانیه انده قالمیوب دول اورویا منافع مخصوصه لرینی کوزتمکه باشلامشیدی .

فقط عثمانلور آلمانیا حدودینه یاقلاشمغه باشلادقدده عثمانویه قارشو بر حکمدار قوی الاقتداره لزوم کورلمکله هابسبورغ خانداندن آوستریا دوقه سی اولوب مؤخرأً مجار قرالغنه انتخاب اولنان البر (۱۸۴۲) سنه هجریه سننده ایمپراطورلغه انتخاب ایدلمش و برسنه صکره وفاتنده اقریاسندن فره دریق ایمپراطورلغه انتخاب اوله رق پاپا طرفندن دخی تاج کیدیرلمشدر .

اندن صکره ایمپراطورلق هابسبورغ خانداننده قلمش و آوسترویانک پایتختی اولان ویانه شهری اولوقته نبرو مقر ایمپراطوری اولمشدر . واک صکره رومه ده تاج کین بوفره دریق اولوب اندن صکره پاپالرک نفوذینه کلی انکسار وتدنی عارض اولمش ایدو کندن انک اخلافی ارتق رومه یه کیتمکه محتاج اولمیوب هان آلمانیا ده رسم تتوجی اجرا ایله ایمپراطور عنوانی آله کلشدر . واکرچه ایمپراطورلق آوستریا حکمدارلغندن بشقه اوله رق انتخابی برکیفیت ایسه ده اندن صکره امر انتخاب بو خاندانه مصروف اوله رق خارجه تجاوز ایتدیرلما مشدر . شویله که آوستریا دولتی بروجه بالا آلمانیا خارجنده مجار قرالغنه وسائر ممالک وایالاته دسترس اوله رق تکثیر اسباب مکنت و اقتدار ایلمش اولدیغندن دائماً یولنی بوله رق ولی عهدینی ایمپراطورلغه انتخاب ایتدیردیکنه بناءً آلمانیا ایمپراطورلنی نیجه یوز ییللر خلفا عن سلف آوستریا دوقه لر ی اولان هابسبورغ خانداننده قلمش و ناپلیون پوناپارته زمانه قدر حال بومنوال اوزره جاری اولمشدر .

فی الاصل آلمانیا ایمپراطورلرینک وقع و شان و نفوذلری پک عالی ایکن بالاده اشعار اولندی فی اوزره آلمان امراسی هر سک یادوقه و یا خود مارکی عنوانلریله ممتاز و بو عنوانلره توارث طریقیله متصرف اوله رق هریری بر حکمدار مستقل اولدقلری جهتله صکره لر ی ایمپراطورلق مجرد برامر اعتباری اولمش ایسه ده آلمانیا حکمدارلرینک هیئت مجموعهلری بر دولت متحده کبی اعتبار اوله رق ایچلرندن بری بالانتخاب آکا ایمپراطور عنوانی و یروب آتی رئیس الامرای آلمان بیلمک و شیرازة نظام مرعیلرینی اخلال ایده جک بر دشمن ظهورنده جمله سی مقدار معین عسکر اعطاسیله دفع صائله قیام ایتک شروط و قیوده مربوط ضوابط معتبره لرندن اولدیغنه مبنی ایمپراطورلق شان و اعتبار و شهرتی و شیرازة نظام آلمان نظارتی حسبیله یه پک معتبر و مستثنای بررتبه عظیمه ایدی . و الحاصل دولت علیه نك روم ایلی قطعه سننده کوندن کونه توسیع مکنت و سطوت ایلمسی دول

اوروپايه بادىء اندیشه اوله رق تدابير احتياطيه تشبث ايتمشر ایدی . لکن اولوقته قدر علوفه لو عسکر استخدای دولت علیه مخصوص اولوب دول اوروپايه لازم اولان عسکری اصلزادگان ویره کلوردی . (۸۴۹) سنه هجریه سنده فرانسه ده دخی موظف عسکر اصولی احداث اولنه رق قرالغک قوتی آرتوب اصلزادگانک نفوذی برقچ درجه دها تنزل ایتمش وفرانسه ده پاپانک نفوذی سائر یرلردن زیاده قیرلمش اولدیغندن فرانسه دولتی اولوقت بر دولت مقتضه هیئته کیرمکه وکرکی کبی منافع پولتیقه سنی آرامغه باشلامشدر . بونک اوزرینه دیگر دول اوروپا دخی ایستر ایستمز موظف عسکر استخدانه مجبور اولمشدر . واندن صکره فرانسه قرالمری انواع تدابير پولتیقه ایله برحق مالکانه لری جانب میریه ضبط ایله اصلزادگانک بتون بتون نفوذلرینی کسر ایلدکرنندن از قدیم فرانسه نیک بیوک بلاسی اولان فئودالیه غائله سی همان اول عصرده بیانغی بتون بتون برطرف اولمغه ودولت وملت تعیرلری اعتبار بولمغه باشلامشدر . اول عصرده دولت عثمانیه عسکری دول سائر عسکرینه نسبتله پک زیاده منتظم ورابطه لو اولدیغی حالدده محمد خان ثانی اسلحه ناریه استعماله اهتام ایله بیوک طوپلر دوکدیره رک بر مرتبه دها امور عسکریه یه اعتا ایتمکه هیئت عسکریه سی هر طرفه دهشتما اولدیغی حالدده سکر یوز الی یدی سنه سنده استانبولی محاصره وهجوم ایله فتح ایدوب دولت علیه شرق ایمراطورلغک پای تختنده استقرار ایدرک اوروپا قطعه سنده جاری اولان حکومتی تأیید وتأمین ایدیحک فرنگستانک افکار پولتیقه سی بتون بتون تبدل وتجدد ایتمشدر . واستانبولده کی اصحاب معلومات فرنگستانه کیدرک نشر علوم ومعارفه اشتغال ایتلریله فرنگستانده اولکیدن زیاده معارف وصنایعک ترویجنه دوام اولنه رق انواع اختراعات ظهوره کلش واوروپا قطعه سی شمیدیکی حال وهیئته اولوقت کیرمکه باشلامشدر . بناءً علی ذلک استانبولک فتحی اوروپاچه وقوعات مهمه دن معدوددر .

اوروپاچه اون بشنجی عصرکه میلادک بیک درتور سنه سندن بیک بشیوز سنه سنه قدر اولان زماندر . بوعصرک تاریخی پک مهم عد اولنور . زیرا بروجه مشروح فرانسه ده موظف عسکر احداثی واستانبولک فتحی وهریرده حسن اداره مملکت ایچون تدابير لازمه اتخاذی کبی احوال عمومیه نک تبدل وتجددینه باعث اولان شیلر هپ اول عصرک وقوعاتنددر . وآمریقا قطعه سیله امید بورنی یولی دخی اول عصرده کشف اولمشدر . شویله که وندکلورک مصر طریقله ایتدیکی هندستان تجارتته اسپانیالور وپورتکلیزولور حسد ایدرک

بر شرقیہ بحر اُبریول بولق اوزره اسپانیا کیلری قولومپ نام جنویری برقتانک قومانداسیلہ طوغری غربہ توجہ ایدرک امریقہ تصادف ایتدکاری کبی پورتکلزلورلر دخی افریقا قیلریلہ کیدرک امید بورنی طریقہ کشف ایتشلردر . امریقانک کشفی اوروپایہ تجارتبہ وجہات سائرہ جہ پک زیادہ فائدہ بخش اولدینی کبی امید بورنی یولیلہ دخی افریقا وجزیرہ العرب و هندستان طرفلرنده نجه مهم مملکتلره کیدیلور اولدی . وارتق هر درلو تشبثات حقنده اوروپالورلرک هوس وغیرتلی ترقی بولدی .

فصل رابعده بیان اولدینی اوزره ینه اول عصرده صنعت طبع وتمثیل ایجاد اولمغه اوروپاده انواع علوم ومعارف پک سهولت ایله منتشر اولمغه ومدنیت کمال سرعت ایله ترقی بولمغه باشلامش ایدی .

الحاصل اون بشنجی عصر میلادی اوروپا ایچون برعصر جدید اولدینغه مبنی اوروپا مورخلری دور آدمدن رومه دولتک تاریخ انقراضی اولان درتیوز یتش التی سنه میلادی سنه قدر کذران ایدن اعصارک تاریخه عتیق واندن استانبولک فتحی تاریخی اولان بیک درتیوز الی اوچ یاخود امریقانک کشفی تاریخی اولان بیک درتیوز طقسان ایکی سنه سنه قدر مرور ایدن قرونک تاریخه قرون وسطی تاریخی تسمیه ایتدکاری کبی استانبولک فتحندن یاخود امریقانک کشفندن شمدی یه قدر ممتد اولان زمانک تاریخه دخی تاریخ جدیدیرلر .

وفی الواقع رومه دولتک انقراضی مسائل مهمه دن ایسه ده دین اسلامک زمان ظهوری که دین عیسوینک اوروپا ممالکنده تمامی تأثیراتی دخی اولوقت حصوله کلشدر . عالمک بتون بتون بشقه برحال وهیئته کیرمسنی موجب اولمشدر .

وبو حال وهیئت هر نقدر پک چوق تحولات قبول ایلمش ایسه ده علی العموم اساسی حالاباقی وآناری جاریدر . بونک اهمیت عمومیه سنه بناءً تاریخک ایکی قسمه تقسیمیه دور آدمدن عصر سعادت محمدی یه قدر تاریخ عتیق واندن صکره سنه تاریخ جدید تسمیه سی بزجه انسب کورینور . فقط بوتاریخ جدیدک برقسمی اولان اون بشنجی عصر میلادینک اهمیت مخصوصه سی درکاردر که معارف و صنایعی درجه کماله کتورن اوروپا اول عصرده بومدنیت یولنه کیرمشدر . واول عصرده یعنی استانبولک فتحندن صکره دولت علیه قوه بحریه یه هوس ورغبت ایتش ایدی .

استانبولک بروجہ بالا اهل اسلام انه کچمسی اوزرینه اوروپا خلقنک اذهانی ینه ممالک شرقیه سودا سنه صارمش ایسه ده ینلرنده اتفاق اولدینندن بوکرده ایشه یاریه جق بر حرکت ایده مدیلر . سلطنت سنیه ایسه یوماً فیوما کسب وسعت

وجسمات ایدرك كافه دوله غلبه كامله سنی اعتراف ایتدیروب نهایت عثمانلو اردولری ویانه قپوسنه قدر کیتمش وفرانسه قرالی فرانچسکو درگاه سالیانی به التجا ایتشدر .

شویله که مائه عاشره هجریه اوائلنده یاوز سلطان سلیم آسیا وافریقا قطعه لرنده عظیم فتوحاته مظهر وخلافت اسلامییهی حائر اولمسیله دولت عایه نك شان وشوکتی بر مرتبه دهه ترقی بولدقدن صکره اوغلی سلطان سلیمان قوانین ونظامات ملکیه وعسکریه وقوه بحریه دولت علیهیی اکمال ایله برأ وبحراً شرق وغربده سلطنت سینه نك شان وعظمتی کوستره رك نیجه فتوحاته مظهر اولمشدر . واول عصرده فرانسه قرالی فرانسوه پك قوتلو بر حکمدار اولوب ایتالیا ده واقع میلان دوقه لغنی ضبط ایدرك توسیع ممالك داعیه سنه دوشمشیدی . حالبوکه اولوقت اسپانیا دولتی دخی خیلی جسم بر دولت اوله رق ایتالیانك ناپولی قطعه سی وسچلیا وساردنیا آطه لری وافریقاده خیلی محللر وامریقاده یکی کشف اولنان یرلر هپ اسپانیا قرالغنه ملحق اولدینی حالده هابسبورغ خانداندن آلمانیا ایمپراطوری سالف الذکر فره دریقك اوغلی وخلفی اولان مقسیمیلیانك اوغلی اسپانیا قرالانك قرینی الوب انلردن تولد ایدن شارلیکن بالورانه اسپانیا قرالی اولوب و بیک بشیوز اون طقوز سنه میلادیه سنده مقسیمیلیانك وفاتده فرانسوه پایانه ومنتخب پرنس وپسقبوساره مراجعت ایدرك ایمپراطورلق آرزوسنده بولنش ایسه ده مفید اولیوب ایمپراطورلغه منتخبار طرفدن شارلیکن انتخاب اولغلغه آلمانیا واسپانیا دولت جسمه لری بر لشهرك بر بیوك دولت اولدیغدن شارلیکن دخی شارلمان کبی بتون اوروپایی بر حکومت یایمق افکارینه قالدشمشیدی .

بناءً علی ذلك چوق کچمیوب فرانسوه ایله شارلیکن بیننده محاربه قپوسی آچامشدر وفرانسوه مغلوب وشارلیکنه اسیر اولغلغه ایتالیا به تعرض ایتماک شرطیه اسارتدن قورتمشیدی . بعده انکلتره ووندیک دولتریه اتفاق ایدرك شارلیکن اوزرینه هجوم ایلمش ایسه ده ینه مغلوبانه مصالحه عقدینه مجبور اولمشدر . اشته بوئانده شارلیکن ایتالیا قطعه سنده بولنه رق پایا طرفدن روما ایمپراطورلنی ولومباردیا قرالیتی تاجلرینی کیمشدر واندن صکره هیچ بر ایمپراطور ایتالیا ده تاج کیامشدر .

شوحاله نظراً آلمانیا وایتالیا واسپانیا ارمهنده قالان فرانسه دولتی ایمپراطورک پنجه سنه دوشمش کبی اولدی . فرانسه قرالی فرانسوه ملکی بو حال فلاکتدن تخلیص ایچون نفسی مضیق حبسه القا ایدنجه دک جبالایوب ارتق بشقه چاره

نجات بوله مدیغندن و قانونی سلطان سلیمان حضرتلرینک ایمراطور علیهنده اولان مظفرانه حرکاتی و مجارستان وردوس و طرابلس و تونس و جزائر طرفلرنده حصوله کلان آثار صولت و سطوت جلیله سنی میزان عقله اوره رق اول عصرده اوروپا خلقنک بر کمال اولان شدت تعصب و جهالتی قید ایتیوب و اختلاف دینه باقیوب کندی دولتک سلامتی ایچون لاجل الاستمداد سلطان سلیمان ایله مناسبت پیدا ایتکه مجبور اولدیغندن دردنجی و یدنجی فصللرده بیان اولندیغی اوزره مکرراً سلطان سلیمانه مراجعت و اودخی برأ و بحرأ معاونت ایلمشیدی .

بواثناده اوروپاده پروتستانلر ظهور ایله پاپانک حکومت روحانیه و جسمانیه سنی رد و جرح و کلیسالر دن اصنامی دفع و رفع و یالکیز انجیلده مندرج اولان خصوصاته اعتبار و دیانت عیسویه صکره دن وقت بوقت علاوه اولنان شیرلی انکار ایدرک پک ساده بر مذهب اتخاذ ایدوب قاتولکلر ایسه پاپا حقنده هر شیئی الهام ایله بیلوب سویلمک و ناسک کنه ایلرینی عفو ایلیمک کبی بر طاق افکار مخصوصهیه معتقد اولدقلرندن طرفین یکدیگره بغض و عداوت ایدرک طرف طرف محاربات مذهبه ظهور ایتکه باشلامشدر . بر طرفدن سلطان سلیمان قورقوسی و بر طرفدن فرانسوه غائله سی اولدیغندن شارلیکن امور مذهبهیه اعتا ایده مدیکی جهته از وقت ظرفنده پروتستان مذهبی آلمانیانک خیلی محمللرنده منتشر اوله رق فرانسهیه دخی سرایت ایلمش ایسه ده فرانسوه پک زیاده حکومت مطلقهیه مائل اولوب پروتستانلق ایسه بر نوع افکار مذهبه سر بستلکی دیمک اولدینی جهته بونی حکومت مطلقه سنه مغایر کورمک و یا خود شارلیکنه قارشو پاپایی الدن چیقار مامق کبی مطالعات پولتیقیه اوزرینه بومذهبک فرانسهیه شیوع و انتشارینی ایستمدیکندن اوروپانک سائر طرفلرنده پروتستانلق شایع اولمشیکن فرانسهیه پروتستان اولنلر حقنده عقوبتلر اجرا ایدردی . بونکله برابر آلمانیه بولنان پروتستانلری شارلیکن علیهنه تحریکدن خالی اولمزدی .

بومنازعۀ مذهبه دن استفاده ایتک اوزره سلطان سلیمان دخی طقوز یوز اوتوز طقوز سنۀ هجریه سنه تکرار مجارستانه دخول ایلمش ایسه ده عساکر اسلامیهیه قارشو پروتستانلر دخی شارلیکنه امداد ایلدکلرندن عودت بیورمشیدی . و بر قاق سنه صکره فرانسوه تکرار شارلیکن اوزرینه سفر اچوب سلطان سلیمان ایله دخی اتفاق ایلمش ایسه ده بر نتیجه حاصل ایتکمکسزین متارکه و بعده ینه سفره باشلامشیکن مصالحه ایدرک دولعلیه علیهنه شارلیکن ایله برابر محاربه ایتکی دخی وعد ایلمشیدی .

طقوز یوز الی درت سنه هجریه سنده فرانسوه فوت اولوب یرینه قرال اولان اوغلی ایکنجی هازی فرانسه ده کی پروتستانلری اعدام ایتدرمکله برابر آلمانیده کی پروتستان پرنسلیله شارلیکن عایینه اتفاق ایدوب محاربات واقعه ده مظفر اولمش و پدیری کبی سلطان سلیمانہ مراجعت ایتمکله ینه دونمای هایون فرانسه امدادینه کوتدرلمش ایدی . بو وجهله لویی آلمانیا تصرفنده بولسان بعض ممالکی ضبط ایلدکن بشقه ایکوز سنه دنبرو انکلترو لو یدنده قالان قاله شهرینی دخی استرداد ایدرک انکلیزلره ارتق فرانسه نک قیوسی قیامشدر .

شارلیکن دولتعلیه محاربه لرنده مغلوب اولدینی کبی فرانسه لر یدینه کچن یرلری استرداد ایده مدیکندن و پروتستان ایله قاتولیک مذهبلرینی برلشدرمکه چالیشوب اکا دخی ظفریاب اوله مدیغدن فلکه کوسسوب طقوز یوز التمش درت سنه هجریه سنده اوغلنه اسپانیا دولتی و محار وچه قرالی اولان برادرینه تاج ایمپراطوری ایله اوستریا دولتی ترک واحاله ایدرک اسپانیاده برمنستره چکلمشدر . فقط هابسبورغ خاندانیله فرانسه دولتی بیننده رقابت وعداوت باقی قالمشدر . واندن صکره ایمپراطورلر بر طرفدن دخی منازعات مذهبی و محاربات عثمانیه ایله مشغول اولمشدر .

بروجه بالا پروتستان مذهبک ظهورندن طولانی علو کیر اولان تعصب جنک لردن صکره فرانسه وانکلترو و روسیه دولتری آلمان حکمدارانندن بعضیلرینی حمایه و صحبت صورتیله آلمانیا ایچنده کسب نفوذ ایتمکی مقتضای مصالح لردن عد ایده کشلردر . بوجهته آلمانیا اتحادی رفته رفته خلل پذیر اولمغه یوز طوتمشدر . و بومنازعۀ مذهبییه اوزرینه اول عصرده قاتولیک مذهبی حمایه ضمننده اسپانیاده جزویت نامیله بر طریق احداث اولنوب بونک بر قاعدۀ اساسیه سی بو ایدی که بر ایو مراد ایچون هر درلو چاره مقبولدر دیرلردی بوفقره حالا اوروپاده فنا وایکی یوزلو آدم لر حقنده ضرب مثل اوله رق ایراد اولنور صکره دن بو طریق اصحابی کیتدکجه امور پولتیقیه مداخله ایدر اولدقلرندن دول اوروپا طرفلرندن طرد اولمشلردر .

فرانسوه زماننده علوم و معارف خیلی ایلروله مشیدی . فقط فرانسه لر مقدمه اصل اداکنک مظالندن شکایت ایدرکن اولوقت حکومتک ناجبا و غدارانه معامله سندن ناخشنود ایدیلر . و فرانسوه فرانسه اهالیسنی هر درلو سربستی افکار پولتیقیه و مذهبییه دن محروم طو توب حالوکه افکار عمومییه نک اول مرتبه صیقلیمی فرانسه دولتک احوال آتیسی ایچون ایو علامت دکل ایدی .

فرانسوه ايله شارليكنك يكدىكرى حقتده اولان رقابت وعداوتلرندن نشئت ايدن محاربه لر نيجه سنه لر ممتداوله رق بوندن طولاني اوروپا يك زياده مضايقه يه دوچار اولمشيدى . فقط بوندن نيجه مهم وشايان اعتنا تيجه لر ظهوره كمشدر . از جمله شارليكن ايله فرانسوه اول عصرده اوروپا نك اك بيوك حكمدارلى اولدقلىر حالده ايكيسنده دخى حب حكومت وحرص شان وشهرت زياده اولديغندن شارلمانة تقليداً اوروپايي بر حكومت ياتيق سوداسنه دوشوب اول عصرده ايسه شرق ايمپراطورلغك پايختنده سلطان سليمان كبي جهانكير بر پادشاه اولوب اندن بشقه انكلتره وونديك دخى خيلي قوتلو دولتر اوله رق بويه بر سودانك فعله لكسنه راضى اوله مدقلىرندن شارليكن ايله فرانسوه بيننده جريان ايدن محاربات ومناسباته مداخله وكاه انكله وكاه يونكله اتفاق ومعااهده ايدرك اوائلده معلوم اوليان بر اتفاق واتحاد اصولى ميدانه چيقمشدر . وبوتقريبه مناسبات دول حقتده اعتبار بولان بر طاقم قواعد وعادات ورسوم بعض مؤلفين طرفندن اساس اتخاذا اولنه رق عقل وحكمته تطبيق ايله مضر اولان شيلر رد وجرح وموافق حكمت اولان اصول خيريه ومفيده قبول وتصديق وبعض افكار حسنه ضم وعلاوه ايله حقوق دوليه يي شامل بر فن ميدانه چيقوب حقوق ملل معناسنه اولان (دورو ده ژان) اسميله معروف اولمشدر .

اشته حقوق ملك ابتدا بويه محاربه لر وسيله سيله قدرى بيلنوب بعده حكماى اوروپا طرفندن كيتدجه محسناى اثبات وتأييد ايله تأليف ايتدكلىر كتابلرك حاوى اولدينى اصول وقواعد دولترك امنيت وراحتى موجب مواد خيريه دن اولديغنى حكمدارلر دخى درك واذاغان ايله بوتأليفاته كويا بيلنرنده عقد اولمش معااهده لر كبي اعتبار ايلمشلردر . وحالا بر دولت اول فنك اصول وقرارندن آريله ماز مع مافيه (الحكم لمن غلب) قاعده سنك هر فنه قارشو كلديكنى دخى خاطر دن چيقار مامليدر .

احوال مشروحه ملاسه سيله فرانسوه طقوز يوز قرق ايكي سنه سنده سلطان سليمان دن بر عهدنامه قوپارمشيدى كه دولت عليه ايله دول اوروپا بيلنرنده اك ابتدا عقد اولنان معااهده اولوب بر طاقم مساعدات وامتيازاتى حاوى اولدينى حالده بعده بر قاچ كره ضم وعلاوه اولنه رق دولت عليه ايله دول اوروپا ميانه لرنده عقد اولنان معااهده لره اساس اولمشدر . چونكه اول عصر لرده ممالك دولت عليه ده يك آز اوروپا تجارى اولوب انلر دخى نهايت بر سنه لك مسافر ومستمئن اولدقلىر حالده يكيچريلك ايامنده سربسيت اوزره تجارت

ایده بیلمری بعض مساعدات مخصوصه به موقوف کورینوب فرنگستانده ایسه چندان دولت علیه تجاری بولمندیغندن دولت علیه اوروپالوره صورت موقته ده ویردیکی مساعدات و امتیازاتک مقابلی ایستمه لزوم کورمدیکی کبی پک زیاده قوته کورندیکی جهته احکام عهدیه استاد ایلمکه مجبورت دخی کورمزدی . بناءً علی ذلک دول اوروپا ایله پاییلان معاهده لرده اصول مرعیه مقابله به رعایت اولنماشدر . شو حاله کوره ویریلان عهدنامه هایونلر برنوع شرطنامه مساعده و امتیاز قیلندن اولدینی حالده دول اوروپا بویه قارشولقسنر مساعداتی عهدولاتتغیر حکمنده طوتمشدر . صکره لری ایسه حال بشقه لشرق ممالک محروسه ده امن و اسایش برکال اولدینی کبی اوروپالور کثرت اوزره توارد ایتمکه باشلادی ونجه لری یرلو حکمنده اولوب پک چوق یرلور دخی انلره قارشودی . بویه بیکارجه امتیازلو خالقک داخل مملکتده اداره سی مشکل و متعذر و بو حالک دوامی حقوق ملله مغایر ایکن معاهده لر هنوز تصحیح و تعدیل اولنه میوب حالا وضع قدیم سقیمی اوزره کیدیور .

ودول اوروپا شارلیکن ایله فرانسونهک حرص و طمعنی بالمشاهده اوروپاده بردولت دول سائرده نسبتله زیاده قوت بولسه مخاطره عمومیه حاصل اوله جغنی درک ایله بر موازنه پولتیقه اصولنک لزومی درکار کورلدیکندن اول عصر دنبرو ایچلرندن برینک اوילה زیاده قوت کسب ایلمسنی منعه سعی ایده کشلردر . والان بوموازنه اصولی جاری و معتبر ودولت عایه حقننه دخی فائده سی درکاردر . و بومثللو افکار دقیقه نک مرکز حصوله کلسی بین الدول بر حکیمانه طاورانیسه موقوف اولدیغندن فن مکمله واداره امور خارجه دن عبارت اولان فن (دیپلوماتی) تولد ایلمشدر .

الحاصل شارلیکن ایله فرانسونهک زمان حکومتلری اوروپا مدنیتی ایچون برعصر جدیدک مبدئی اولوب اندن صکره اوروپاده علوم و معارف و مدنیت کوندن کونه ایروپلمکه باشلامشدر . فقط دفعه منتشر اوله میوب کاله کلسی خیلی وقته محتاج اولمشدر . حتی سلطان سلیمان خان حضرتلری استانبولده مجانین ایچون دارالشفا انشا ایدرکن اوروپاده بر شخص تجنن ایتدکده ایچنه شیطان کیرمش دیو آتسه آتیلوب یاقلمق عادت وحشیانه سی هنوز ترک اولنماش ایدوکی مرویدر .

برمنوال مشروح شارلیکن ایله فرانسونهک محاربات و مناسباتی حسبله غرب طرفنده رونما اولان اهمیه مبنی سلطان سلیمان دخی اول طرفه متوجه اوله رق جهات سائرده چندان اهمیت ویرلمزدی . اول عصرده ایسه جانب شمالده روسیه دولتی رفته

رفته قوتلشهرک برارالق قزان وازدرهان ولايتلرني الويروب توسيع دائره مکت
ايلمش واندن صکره کوندن کونه بيومکه باشلامشدر .

بوعصرده اسپانيا دولتي دخي بروجه مشروح برجسيم دولت ايديسه ده اسپاناولر
پک متعصب اوله رق مجر دقاولیک پاپاسلرينک سوزيله قان دو مکده ايديلر . بوجهته
اندلس اهل اسلامي حقنده انصاف وانسانيتک خارچنده اوله رق ايتديکلى معامله
غدارانه وخونريزانه قالموب نيجه بيکنانه مسلمانلر انواع عقوبات ايله تلف ايدلمش
ونيجهسى پريشان اولوب بونجه خانه وخانمانلر ييقلمش اولديغى حالده نهايت اسپانيا
قطعه سنده هيچ برمسلمان قلامق اوزره اسپانيا دولتي بر مليونه قريب اهل اسلامي
اندلسدن چيقارمشدر . بونلر ايسه اسکيدن متمدن واهل عرض وچالشقان
ونيجهسى ارباب معارف وصنايعدن آدملر اولدقلرندن اسپانيانک بوحرکتى قاعده
حکمت واصول حکومته مغاير دوشوب اولوقدنبرو اسپانيا دولتي دوچار اولديغى
ضعف حالدن قورتيله ماش ومنيقي دول سائره اوروپا درجه سنه کتوره ماشدر .

بروجه مشروح فرانسه ده پروتستانلق صيقي يساغ اولديغى حالده چوق کچميوب
طقوز يوز التمش يدي سنه هجريه سنه طوغرى افکار مذهبيه سربستى اورايه دخي
سرايت ايدرك بر خيلى فرانسزلرك پروتستان اولمى اوزرينه قاتوليکلر ايله
پروتستانلر بيننده محاربه وقوعه کله رک طرفيندن وحشيانه معاملاته باشلوب خاندان
قراليدن اولان پرنسلردن بعضيلرى دخي پروتستان اوله رق محاربه مذهبيه کيتدجه
شدت بولمشدر . وبرکيجه پارسده قاتوليکلر اياقلانوب پروتستانلرك خانلرينه
دخول ايله جمله سنى اعدام ايتديکلى ائاده ديگر بعض ايلاتده دخي پروتستانلر
حقنده بويلا قتل عام اصولى اجرا ايدلمش ويو وجهله حسابسر نفوس تلف اولوب
بو وقعه مؤله اوزرينه فرانسه قرالى طقوزنجى شارلى دخي کدرندن وفات ايتمش
ايدى . خلفى اوچنجى هازرى پروتستانلره نوازشکارانه معامله ايتديکندن قاتوليکلر
طاريلوب پاپا دخي کندوسنى افوروز ايتمکله ناچار اودخى خاندان قرالينک
بوربون شعبه سندن اولوب پيرنه طاغلى طرفنده کائن ناوار قرالى اولان
پروتستانلرك رئيسى بولنان هازرى ايله اتفاقه قرار ويرمش اولديغى حالده برکيش
يانه واروب کندوسنى خنجر ايله تلف ايلمشدر . حالبوکه ناوار قرالى اولان
هازيردن بشقه خاندان قرايدن کسنه قلامشيدى . انى دخي قاتوليکلر قبول ايتميوب
وپاپا افوروز ايدوب دار الفنون خواجه لرى دخي جلوسنه رضا کوسترماش
اولدقلرندن فرانسه مجلس عمومى پارسده اجتماع ايدرك کال حيرت ايله برقرال
ارامده اولدقلى حالده دفع قته ايچون هازرى قاتوليک اولمق ملاسه سيله اهالى

طرفندن مع الممنونیه قبول اولدیغندن کلوب پارسه کیرمش و برقاچ سنه صکره پروتستانلره سربسیت ایله اجرای آیین ایلمک اوزره رخصت ویرمش ایدی .
 او توز قرق سنه قدر تمت اولان منازعه و محاربه مذهبیله خراب اولان فرانسه بو وجهله راحت بوله رق هر ایش یولنه کیرمکه باشلامشیکن اشبو دردنجی هاتری بی دخی سیرجیلرندن بریسی سواقده عربله ایچنده بیحاق ایله اعدام ایتمشدر . یرینه قرال اولان اوغلی صبی اولغله والده سی وصی اولوب مرقومه ایسه سوء اخلاق ایله متصفه اولدیغندن مدخر و موجود خزیننه اولان کلی نقود بوش یرده خرج و تلف اولغله فرانسه نك امر اداره سی فنا لاشدیغنه مبنی بیک یکر می اوچ سنه هجریه سنده مجلس عمومی اعضاسی جمع ایدلمش ایسه ده برطاقم بیهوده نطقلر و بوش مباحثه لر ایله امرار وقت ایدرک بلا نتیجه طاغلمشدر . واندن صکره فرانسه بیوک اختلاله قدر مجلس عمومی اجتماع ایتامشدر .

بوصورتله فرانسه ینه بر فنا حاله کلمش اولدیغی حالده پستقوس صنفندن ایکن مؤخرأ رئیس الوکلا اولان قاردینال ریشلیونک سعی و غیرتیه آز وقت ظرفنده کسب انتظام ایدرک اولکیدن زیاده نفوذ و قوت قزانشدر . بوقردینال پروتستان واصلزادکان ایله هابسبورغ خاندانک نفوذ لرینی قیرمقدن عبارت اولان اوچ باشلو بر پولیتقه اتحاد ایدوب اوچه دخی ظفر یاب اولمشدر . شویله که مخالفی اولان اصلزادکانی اعدام ایتدیرمش واندن صکره فرانسه ده فئودالیه اصولی بتون بتون قیرلمشدر . و فرانسه ده کی پروتستانلری تهدید ایله سیندیروب و آلمانیا پروتستانلرینی آوستریا علیه تحریک ایله فرانسه یه ایصندیروب فرانسه دولتی قتولیک اولدیغی حالده ایمراطور عنوانیه قتولیک مذهبک باش حامیسی اولان اوستریا دولتی ایله پروتستان مذهبی ترویجه چالیشان آلمانیا پرنس لری بیننده جریان ایدن محارباته ماده و معنی مداخله دن خالی اولمزدی . بومثللو تدابیر دیپلوماتیکه ایله امور خارجه یی حسن اداره ایدرک فرانسه دولتی برنجی دولتر صره سنه کتوردیکی کبی فرانسه ده انجمن دانش کشادیه علوم و معارفک ترقیسنه دخی غیرت ایتشیدی . بیک الی ایکی سنه هجریه سنده فوت اولوب بر سنه صکره قرال دخی فوت اوله رق اوغلی (لوی قاتورز) یعنی اون دردنجی لوی فرانسه قرالی اولوب انجق بش یاشنده صبی اولدیغندن والده سی وصی و وکیل دولت اولمشدر . مشار الیها هابسبورغ خاندانندن اسپانیا قرالتک قیزی اولدیغی حالده ریشلیونک احبابندن مازارن نام ایتالیاو بر قاردینالی رئیس الوکلا ایدوب او دخی هابسبورغ خاندانک تنزی حقنده ریشلیونک متخدی اولان اصول پولیتقیه یی اتحاد و مجرد ایمراطوری اضرار ایچون

آلمانیاده کی محاربه مذهبیه مدخله دوام ایتش و بمحاربه ده پروتستانره اکی زیاده یاردم ایدن اسوج دولتیله اوستریا واسپانیا دولتری علیه براتفاق یامش ایدی . وفرانسه عسکری دفعات ایله اوستریا واسپانیا اردولرینه غلبه ایتشیدی . بناء علی ذلک بیک الی سکنر سنه سنده عقد اولنان مصالحه اقتضاسیجه فرانسیه برار محملر ترک ایله پروتستانلرک حقوقی تصدیق اولنوب بو جهته آلمانیا پرنساری همان بتون بتون مستقل اوله رق ایمپراطورک نفوذی تنزل ایتش و آلمانیادولتی اصلزادکان جمهورینه بکزر برحل وهیئته کیرمش ایدی .

اولوقدنبرو آلمانیادولتی وتعبیر آخر اوله رق جرمانیا ملتی مجلسی ایکوز قرق پرنس وبایاس وشهرلر مبعوثلرندن مرکب اوله رق باویارده کائن راتسبون شهرنده عقد اولنور اولدی . فقط ایمپراطورایله پرنسلر بالذات کیتمیوب وکیل کوندرلریدی . ناپلیون پوناپارته نک زمانه قدر المانیانک حالی بومنوال اوزره کیتمشدر .

بوصورتله اوستریا دولتی اوتوز سنه دنبرو تمتد اولان محاربه مذهبیه دن قورتلمش ایسه ده دولت علیه ایله محاربه دن خالی اولدیغی کبی فرانسه لو اوستریا دولتنک اولوجهله ضعفی کوریکجک انک یرینه اوروپاده برنجی دولت اولمق داعیه سنده بولندیغدن اوستریا لو فرانسه محاربه سندن دخی قورتیله مامشدر .

فرانسه دولتنک امور خارجه سی اولوجهله ایبروله مش ایسه ده امور مالیه یه باقیله مدیغدن خزینه ده آقچه اولدیغی جهته اوستریا واسپانیا ایله محاربه یه دوام اولمق اوزره یکی تکالیف وویرکو طرحه قرار ویرلمسندن طولانی بیک التمش سنه هجریه سنده پارسده عصیان ظهور ایدرک لویی قاتورز ووالده سی ومازارین پارسدن فرار ایتمشدر . غریبدرکه بوسنه انکلتزه ده دخی اختلال ظهور ایدرک قرالک اعدامنه حکم اولنوب انکلتزه دولتی برجنال ایله اداره اولنور جمهور شکنه کیرمشیدی . وفرانسه ده خیلی محاربات داخله وقوعبولدقدن صکره اهالی قرالی قبول ایدوب برمدت صکره مازارن دخی پارسه کله رک اولکیدن زیاده نفوذ قراشمشدر . فقط بومثللو حالات ایله فرانمزلر فساد واختلاله آلیشه رق فرانسه ده فنا استعدادلر پیدا اولمقده ایدی . وفرانسه ایله اسپانیا اره سنده کی محاربه دوام ایدوب انکلتزه دولتی مدیری اولان جنرال دخی فرانسیه امداد ایتکله اسپانیا دولتی مغلوب اوله رق فرانسیه برخیلی یرلر ترک ایدرک عقد مصالحه اولنش ولویی قاتورز اسپانیا قرالک قیزی تروج ایلمشدر . انکلتزه ده دخی قرالیت اعاده اولنش ایسه ده ارتق سربسیت یرلشوب تام حکومت مشروطه حالنده قرار قیلمشدر . امالوینی قاتورز پارسه عودت ایتدیکی کبی حکومت

مطابقه سندها زیاد قوت ویرمیش و سن ر شده بالغ اولور اولماز فصل طور دلیرانه ایله حرکت ایده جکی کوسترمش و فی الواقع الی سندهن زیاده او یله جسورانه و بلکه ظالمانه برطور ایله حکومت ایلمشدر .

مقدما پارسده و بعض بیوک شهر لرده پارلمان نامه یله بیوک مجلس لرشاد اولمشیدی . بونلر انکلتزه پارلمنتوسی کی دولتک اداره سنه و تنظیم قوانین ایشنه مداخله ایده میوب ایالت دیوانلری مثابه سندده اوله رق اصل وظیفه لری استینافا رؤیت دعاویدن عبارت ایدی . فقط قرال طرفدن تنظیم اولنان قوانین واعطا قلنان اوامری مراعاتده مطاوعت اولمق اوزره سجه قید ایتکه مأمور ایدیلر . رفته رفته کندولرینه اهمیت و یروب طرف قرا لیدن قید ایچون کوندریلان بعض قوانین و اوامری بکنمیه رک اعتراض و مخالفت ایدر اولمشلرایدی . پارس پارلمانی ابتدالری لوی قاتورزه دخی بومعامله نی ایتک ایستمش ایسه ده لوی اورالره کلیوب هر کسه حکومت مطلقه سنک حکمی طامش و پارلمانه حد و وظیفه سنی بیلدرمشدر . و فرانسه دولتک اولوقت مضایقه مالییه سی زیاده اولدنی حالدده رئیس الوکلا مازارن وفات ایتدکده ایکی یوز میلیون فرانق مالی ظهور ایتکله لوی قاتورز ارتق رئیس الوکلا نصب و تعیین اصولندن صرف نظره هرایشه بالذات باقی التزام ایدرک وکلادن هر برینک وظائفی تعیین ایله هر بری بشقه بشقه کلوب تشبث اولنان ایشلری عرض واستیدان ایلملری اصول اتخاذ ایلمشدر . و هرایش ایچون مستعد مأمورلر انتخاب و تدارک ایدرک امور ملکیه اصلاح و صنایع و تجارت ترویج اولمغله دولتک بورجی چوق و خزینه ده ایچه یوق ایکن امور مالییه دخی یولنه قونلمشدر . و عسکری منتظم اولوب تورن نام مشهور مارشال ایله فن استحکاماتده آثاری حالا مقبول و معتبر اولان ووبان نام مهندس دخی موجود اولدیغندن اولوقت فرانسه نک جهت عسکریه چه دخی اسباب لازمه سی مکمل ایدی . شوحالدده لوی قاتورزک قاین پدری اولان اسپانیا قرالی وفات ایتکله زوجه سنک میراثی اولمق اوزره اسپانیا تصرفده بولنان بلجیقاده کائن بعض ممالکنک کندوسنه ترک اولمنی مطالبه ایتدکده اسپانیا دولتی موافقت ایتدیکندن لوی اعلان حرب ایدرک خیلی یرلری ضبط ایلمش ایسه ده موازنه پولتیقه اوروپانک وقایه سی ضمنده فلمنک جمهوریه اسوج وانکلتزه دولتری بینلرنده عقد اتفاق اولمغله لوی ضبط ایتدیکی یرلرک برازینی رد ایله مصالحیه مجبور اولمشدر . فقط اولوقت غایت زنکین و کبرلی اولوب برمنوال سابق دیگر دولتری تحریکه کندو مرآمه مانع اولان فلمنک جمهورینه کوجنمکله لوی همان اعلان حرب ایله فلمنک اوزرینه

برسرعتی هجوم ایدرك بیانی بتون بتون فلمنك مملكتی ضبط ایتشیکن فلمنكلولر
امستردام شهرینه چکیلوب ودکر ریختملرینی آچوب هر طرفدن صو یوریمکله
فرانسزلر رجوع ایتشلر ایدی . وفلمنك جمهوری تکرار دول سائرہ بی تحریک
ایدرك همان بتون دول اوروپا فرانسه علیہندہ بولمغه باشلادیغندن لویی برقاچ
اردو ترتیب ایله طرف طرف محاربه یه شروع اولمش وفرانسزلر همان هر یرده
غالب کلوب سیچلیا طرفد واقع اولان محاربہ بخریہده دخی برخیلی فلمنك واسپانیا
کمیاری غرق وشکست اولنهرق فرانسه دونماسی غلبہ تامہ یه مظهر اولمشدر .

فرانسزلرک بویله جسورانه حرکتلری دول محاربہ بی صلحه میل ایتدردیکندن
بیك سکسان طقوز سنہ هجر یه سنده عقداوانان مصالحده فرانسه دولتی خیلی محللر
قرانمشدر . واول وقت فرانسه علوم ومعارفجه پک زیاده ایلرولیوب هر فن
وصنعتده اک مشهور آدملر اول عصرده ککش وفرانسه نك هر شیئی بتون عالمه
نمونه وعبرت اولمش ایدی . علی الخصوص ادبیات فرانسه یه اولوقت حد کماله
کلهرك اک مشهور فرانسه شاعر ومنشی ومورخلری هپ اول عصرک رجالی
اولوب بونلر اوروپانک سائر یرلرنده دخی مقبول ومعتبر اولدقلرندن هر یرده
فرانسز لسانی تدریس اولنوب لویی قاتورزک دخی جملہ اوروپا مورینه مداخله سی
اولمق حسبیله اولوقدنبرو فرانسز لسانی امور دیپلوماتیقده همان علی العموم
استعمال اولنه کلمشدر . ولوینک علوم ومعارفه رعایتی اولدیغی کبی کوزل انشآته
دخی رغبتی اولوب فرانسهده ورسای سرانی کبی حالا مشهود نظر تحسین اولان
بنالر هپ انک آثار ننددر . وعصرنده کوزل قوانین ونظامات تأسیس ایله فرانسه نك
امر اداره سی ایلرولمشدر .

دولت علیه هرجهتله دول سائرہ یه نسبتله فائق وغالب ایکن روش حال وزمانه
کوره امور ملکيه وعسکریه سنه برمرتبه دها اعتنا ایده جکنه کوشتمش ومعارف
وصنایعی ایلرولده جک یرده اهمال وتکاسل یولنی طوتمش اولدیغندن رفته رفته
مصالح ملکيه وعسکریه سنده نظامسزقلار پیدا اوله رق بیك تاریخنندن صکره تنزله
یوز طوتمشیدی . وبوعصرده کوپرلی اوغللرینک همیتله بعض فتوحاته مظهر
اولمش ایسهده اوروپانک ترقیاته نظراً کیرو قالمش ومارشال مونته قوقولی
معرفیله اوستریاده دخی منتظم عسکر احداث اولندقدن صکره دولت علیه نك
اصلا بوزلمق وکیرو دونمک بیلمیان علوفهلو عسکری اوستریا محاربهلرنده یوز
چویرمکه باشلادیغی کورلمش اولدیغندن دولت علیه دها اولوقت تجدید احوال
واصوله محتاج اولمشیدی .

الحاصل بوعصرده اوروپا بر بشقه حال وهيئه كيروب على الخصوص فرانسه فوق العاده ايلرولميشيدى .

ولوي قاتورز پك زياده شان وشهرت كسب ايدرك كندوسنه كبروعظمت كلوب امور خارجيه جه بتون دول اوروپايي تهديد ايدرجهسنة خود پسندانه ومتكبرانه طاورانديغي كبي امور داخله جه دخي بومسلكه سلوك ايدوب حتى پروتستان مذهبك سربستى اجراسى حقنده يوزسنة مقدم پاپلان قانونى الغا ايتميشيدى .
حالبوكه يوز بيكدن زياده فامليا مذهبلى ترك ايدمدكارندن وممالك سائريه كيتلمرى دخي ممنوع اولديغندن برطاقى خفيا فرانسه دن چيقوب ممالك سائريه دده توطن ايتمش وبرچونى دخي فرانسه طاعلرنده قالب مقاومت حالده بولملىرياه طرفيندن برچوق نفوس تلف اولمش ايدى .

برمنوال سابق فرانسه ده علوم ومعارف فوق العاده ايلروله مشيكن بو حال وحركتك وقوعى باديء حيرتدر . شو قدركه بودفعه دخي خيلي پروتستانلر اعدام اولمش ايسه ده مدنك ترقيسى ثمره سى اوله رق يوزسنة اول اولديغي كبي پروتستانلر حقنده قتل عام اصولى اجرا اولمامشدر . ونصلكه بالاده بيان اولنديغي اوزره اسپانيا دولتى شو قدر يوز بيك متمدن وچالشقان مسلمانى اسپانيا قطعه سندن طرد واخلراج ايدوبده بويلاه برحركت غيرمعقوله سيئه سى اوله رق دوچار اولديغي ضعف حالدن حالا قورتيله مامش ايسه فرانسه دولتى دخي پروتستانلرك اولوجهلاه پريشانقلارى حسييله او قدر چالشقان واهل معارف وصنايع اولان تبعه يي الدن چيقارمش اولديغندن علوم وصنايع وفابريقه لراه مالا مال اولان فرانسه بر درجه دوشمش وبوجهلاه فرانسه دولته دخي بعض مرتبه ضعف كلش ايدى .

لوي بروجه مشروح پروتستانلى منع ايله قاتوليك مذهبي حقنده برغيرت كوسترمش اولديغي حالده پاپانك نفوذىي پولتيقه سته مغايركورديكندن فرانسه ده برعموم پاپاس مجلسى تشكيل ايله پاپا دول سائرنك حكومت جسمانيه سته مداخله ايدمهز . وپاپاس مجلس عمومى سبك رآى وقرارى پاپانك رآى وقرارينه مرجحدر .
ديوبند بند برنظامنامه تنظيم ايتدرميشيدى .

دول اوروپا ايسه لويينك حرص وطمعندن امين اوله مدقلرندن فلمنك جمهورينك تشويقى اوزرينه فرانسه عليه نه اتفاق ايلمش اولدقلى لويينك معلومى اوليجق كويا بو پروتستان غائله سندن فرانسه نك متأثر اولديغنى اثبات ايچون انلردن اول جنكه مباشرتله آلمانيا طرفه هجوم ايتمش واولوقت آوستريا دولتى دخي

دولت علیه سفریه مشغول بولنه رق اکثریا فرانسه عساکری غالب بکشد ایسه ده اول ائناده انکلتره قرالی فرانسه نك عکسنه اوله رق انکلتره ده ممنوع اولان قاتولیک مذهبی اعاده ایتک داعیه سنه دوشدیکندن طولایی انکلتره ده طور میوب فرانسه یه فرار ایتدکه لویی طرفندن مع الممنویه قبول اولنسی اوزرینه بیک یوز سنه هجریه سنده انکلتره پارلامنتوسی طرفندن خلع ایله یرینه دامادی وفلمنک جمهورینک استات هولدری اولان کلیوم انکلتره قرالغنه انتخاب اولنوب کلیوم ایسه اوته دنبرو لوینک خاص دشمنی اولدینی جهته جریان ایدن محاربه لر ده زیاده جسامت کسب ایدرک فرانسه عسکری برآ اگرچه اکثریا غالب اولمشیدی . لکن دونماسی انکلتره وفلمنک دونماریله لدی التقابل پک فنا حالد مغلوب اولدقن بشقه بو محاربه لرده فرانسه نك چوق نفوسی تلف اولوب مشهور جنراللری دخی قالدیغندن و قحط وغلا ظهور ایدرک عسکری میانه سنده اطاعتسزک اماره لری مشاهده اولنوب صنایع و تجارت دخی تنزل ایتمکده اولدیغندن لویی ایتدیکنه نادم اولوب بویه جه اون سنه تمت اولان محاربه لرده ضبط ایلدیکی ممالیکی ترک ایدرک بیک یوز طقوز سنه هجریه سنده آوستریا وانکلتره ودیکر متفق دولتلر ایله عقد مصالحه مجبور اولش وبوجهته نفوذی خلیجه تنزل ایتمشدر .

اول ائناده دولتعلیه دخی آوستریا ووندیک وله وروسیه دولتلریله محارب اولدینی حالد انکلتره وفلمنک دولتلری توسط ایدوب همان بر سنه صکره دول اربعه مذکوره ایله عقد مصالحه ایدرک اون بش سنه دنبرو کرفتار اولدینی مشاق سفریه دن قورتلیمشدر . فقط ازاق قلعه سی روسیه دولته قاهره اول طرفدن روسیه یه بر تجارت قهوسی آچلمشدر . وبو محاربه ده روسیه چاری اولان بیوک پترو معلم عسکرک فائده سنی مشاهده ایدرک همان تکثیریه مشغول اولش ودولتی فرنک دولتلری طرزنده تنظیم ایله پک واسع برترقی یولی المشدر .

اولوقت فرانسه نك مضایقه مالیه سی اول درجه یه کشیدی که اصلزادکان رتبه لریله دولت مأموریتلری آچه ایله صایلوردی . دول متفقه ایله مصالحه سی ایسه حقیقت حالد متارکه قیلندن ایدی . زیرا اسپانیا قرالتک اولادی اولیوب اولوقت ایسه میلان وناپولی و سیچلیا وامریقاده مکسیقا و پرو کی جسیم مملکتلر دخی اسپانیایه ماحق بولندیغندن آوستریا وفرانسه دولتلری طرفندن حقوق وراثت بحی درمیان اولنش اولدینی حالد اسپانیا قرالی وصیتنامه سنده لوینک

ایکنجی حیدینی کندوسنه وارث اولمق اوزره تعیین ایله بیک یدی یوز سنه عیسویه سنده وفات ایلدکده لوینک حیددی اسپانیاده اجلاس اولمشیدی .
 اوستریا دولتی ایسه انک قرالیتی تصدیق ایتیموب انکلتره وفلمنک ایله اتفاق ایلمش وپورتکیز واسوج و دیگر اوروپا دولتری دخی اسپانیا و فرانسه دولترینک برلشمسی خوفیه بو اتفاقه داخل اولمش ایدی .

بونکله برابر ایمپراطور بالجه آلمانیا امراسنک امدادینه محتاج اولدیغنه مبنی آلمانیا هر سکلرندن براندوبورغ مارکیسی اولان برنجی فردریقی جلب ایتمک اوزره قرال عنوانی المسنه راضی اولمغه اودخی براندوبورغ ماحق و بحر بالطق کنارنده واقع پروسیا مملکتته اضافله پروسیا قرالی عنوانی الهرق بو محاربه ده داخل اولمشدر .
 اشته بو تقریبه پروسیا قرالنی ظهوره کلوب صکره اوستریا دولته بیوک رقیب اولمشدر .

وبو محاربه ده ابتدار اولندقدنه بعضاً فرانسه واکثریا دول متفقه عساکری غالب کلوب بوصره ده انکلز لر دنیانک اک متین قلعه سی اولان (جبلتره) جبل الطارق قلعه سنی ضبط ایتمشدر که حالا انکلتره دولتی یدنده در .

واولوقت فرانسه نک بیوک جنراللری اولمیوب بالعکس دول متفقه نک انکلز قوماندانی (ماریبورغ) و اوستریا قوماندانی (پرنس اوژن) کی مشهور جنراللری اوله رق بونلر برقاچ بیوک محاربه قزاندقلرندن فرانسه لو یتاب اولدیغی حالده فرانسه نک هر طرفنده ظهور ایدن قحط و غلادن ناشی پیدا اولان مضایقه اول مرتبه ده ایدی که لویی کندو سفره طاقندن برازشی صاتمغه مجبور اولمشیدی .
 بونک اوزرینه لویی مصالحه استدعا ایلمش ایسه ده دول متفقه برچوق آغر شرطلردن بشقه حیدینک اسپانیادن اخراجی ایچون کندوسنک دخی عسکر سوق وادخال ایتسی شرطنی تکلیف ایتدکلرندن تکرار محاربه ده شروع اولنوب انجق فرانسلرینه مغلوب اولمغه لویی چاره سز دول متفقه نک هر دیکنه موافقه مجبور اولمشیکن اسپانیاده فرانسلر دول متفقه عسکرینه غالب کلریله افکار دکشمشدر .

زیرده تفصیل اولنه جغی اوزره بوائنده روسیه چاری سالف الذکر بیوک پترو اسوج دولته غلبه و بحر بالطق سواخلنده برخیلیرلری استیلا ایدرک فرنگستانه بر تجارت قپوسی آچمشدر . وپروت محاربه سنده بر بیوک تهلکیه دوشمش ایسه ده بالطه جی محمد پاشادن طلب عفو و امان ایله قورتیلوب ینه ایشنه دوام ایلمشدر .
 بناءً علی ذلک اندن صکره میزان پولتیه نک براوجنی دخی جانب شالده ارامق لازم کلشدر .

اول ائشاده انكلتره لو صاحبه مائل اولوب سائر دول متفقہ دخی اسپانیانك فرانسه ايله برلشمسندن خوف ايتدكاری كبی آوستریایه التحاقی تقدیر نده ده موازنه پولىتقه نك اخلال اولنه جغنی مطالعه ایتلمیله واسپانیا اهالیسی قرائلرندن خشنود اولدقلری حالدہ مجرد آوستریانك منفعت مخصوصه سی ایچون طرد و اخراجنده اصرار اولنق حقوق مالله مغایر اولمغه همان موازنه پولىتیقه وقایه اولنه بیله جك بر صورت صلیه یه موافقت استعدادلری حصوله كلش اولدیغی حالدہ لوی قاتورز ابتدا انكلتره دولتیله خفیاً مکالمه یه شروع ایله متارکه و بیك یوز یکر می بش سنه هجریه سنده انكلتره وفلمنك و ایرتسی سنه آوستریا دولتلیله عقد مصالحه ایتمشدر .

واكرچه اسپانیا دولتی فرانسه خاندانی اوزرنده قالمش ایسه ده هیچ بروقده بوايكي دولتك برلشدرلما مسی وجبلتره قلعه سیله فرانسه نك امریقاده متصرف اولدیغی برخیلی ممالكك انكلتره یه ترك اولنمی معاهده ده شرط ایدلمش وانكلتره دولتی بیویوب و علی الخصوص قوه بحریه سی زیاده میدان الوب بالطبع صنایع و تجارتی دخی ترقی ایدرك برنجی دولتلردن بریسی اولمشدر .

بومعاهده نك برغریب فقره سی بودرکه اسپانیانك آمریقاده كائن مملكتلرینه سنوی بشبیکه قدر زنجی كوله ادخال وفر وخت ایلمك اوزره برانكلیز قومانیاسنه امتیاز اعطاسی انكلیزلر شرط ایتشار ایدی . بومصالحه ده آوستریا دولته دخی باجیقا و ناپولی و میلان و ساردنیا ممالكلری ترك ایدلمشدر . فقط ساردنیا مؤخرأ سیچلیا اطه سی مقابلنده واقع ساووه دوقه سنه ویرلشدر . فرانسه دولتی دخی برعظیم مخاطره دن قورتلشمشدر . فقط بو محاربه دن صكره ارتق لوی قاتورزك شان وشهرتی وفرانسه نك سطوت وسورتی تنزل ایتمشدر . وفرانسه نك محاربه مناسبتیه برملیوندن زیاده نفوسی تلف اولمش وهریرنده قحط وغلا ظهوره كلش اولوب ویركو و تكالیف سائر ایه افراط درجه سنه واردیغندن اهالیدن بعضیلری باغلرینك حاصلاتندن فائده كورمز اولدقلری جهته كندو اللریله باغلرینی تخریب ایتدكاری كبی بعضیلرینك ویركویه مقابل اللرندن حیوانلری آلدیغندن برطافقی دخی كندو اللریله حیوانلرینی اولدیرلر ایدی . بوجهته زراعتی کلی خلل طاری اولمشیدی . فرانسه نك حالی همان بیوك اختلالی زمانه قدر بومنوال اوزره كیتمشدر .

لوی قاتورز مجرد حب شان و حرص شهرت داعیه سیله بونتاچ سیئه كندوسی سبب اولدیغندن ناشی مكدر اولوب بریوك كدری دخی بوایدی كه اوغلی ايله

حفیدی که تلماق کتابتک مؤلفی فنه لون انک خواجه سی ایدی بونلر سائر پرنسدر
هپ کندوسنک حال حیاتنده وفات ایتمکه وارثی اولمق اوزره یالکر بو حفیدینک
بش یاشنده براوغلی قالمشیدی . وفاتندن اولجه آتی یانه جلب ایله بن زیادده محاربه لره
استدار ایتدم بوبابده بنی تقاید ایتمه بنم کیده چوق مسرف اولمه اهلینک سعادت
حاله چالش دیو نصیحت ایلمش ویا کاش یوله کیتدیکنی اکلا یوب نادم اوله رق
بیک یوز یکر می سکیز سنه هجریه سنده وفات ایتمکه اشبو حفیدی اون
بشنجی لویی نامیله جلوس ایتشد . ولویی قاتورزک وصیتنه مغایر اوله رق برادر
زاده سی اولان اورلیان دوقه سی پارلامنتو طرفندن وکیل دولت تعیین اولمشدر .
عصر مزده فرانسه ده اختلال ظهور یله خلع اولنان مشهور لویی فلیپ بودوقه نک
حفید زاده سیدر .

لویی قاتورز تام بر حکومت مطاقه و افکار خود سرانه یه مائل اوله رق برشیده سر بستلیکی
سومیوب خلق دخی انک مزاجنه توفیق حرکت ایتک اوزره برریا کارلق یولنه
دو کشلر ایدی . ریاکارلغک صوکی ایسه بدخویله و دینسزلکه منجر اولمق
محرابندن اولمسیله انک وفاتندن صکره ارتاق کیمسه برشیدن احتراز ایتمه رک بر فنا
یوله کیدلمکه باشلامشدر . بوجهته لویی فرانسه اهلینک افساد اخلاقه سبب
اولدینی کبی ذوق و صفایه و بر طاقم فاحشه لره بک چوق اچهلر خرج ایتدکن
بشقه آچدینی محاربه لرده دخی بونجه خزینهلر تلف اولدیغندن وفاتنده فرانسه
اوزرنده اوچ ملیار یعنی اوتوز بیک کره یوز بیک فرانلق بورج برافدیغندن
دینله بیلورکه فرانسه بیوک اختلالک اسبابی انک زمانده حاضر لشمشیدی .
و سالف الذکر اورلیان دوقه سی ذوق و صفایه مائل و سوء قرینه مبتلا اولوب خلق
دخی هنوز لویی قاتورزک نجه تصبیقندن قور تلمش اولدقلرندن انک حزکتنه تقاید
ایله جمله ذوق و سفاهته دوشمشلرد . بوضو رله بش التی سنه ظرفنده فرانسه دولتک
اسکی بورجی اوزرینه یارم ملیار بورج دهاعلا و اولمشدر . بونک تأدیه سی چاره سی
آرانلینی صرده ده (لاو) نام بر اوستقو چیاو کلوب دوقه یه برطاق عجیب و غریب
تدیرلر عرض ایله بر بانه و برده بیوک تجارت قومانیاسی احداثه رخصت الوب
دوقه ایله بالاتفاق حسابسز بانقه اوراقی تداول ایتدیره رک ایکی سنه ظرفنده جمله
فرانسه اهلینک نقودینی طویلا ممشیدی . شویله که بوانقه و قومانیایه اساس اولدینی
حالده سهم و حصه لرینک قیمتاری بر مدت انواع کذب و دیسه و برطاق خیالی
تشبثات تجاریه و اعتبارات صرافیه ایله اصل قیمتارینک یکر می قاتنه قدر حقیق ممشیدی .
بویسه طولاندریحیلق قیلندن برآلش ویرش اولوب سرینی فهم ایدنلر

قومار بازلای یولنده خیلی شی قزانهرق آزوقت ظرفنده قولایلقله زنکین اولمشیدی .
 ولاو دخی پک زیاده شهرت قزانوب اولوقت انظار ناسده اندن بیوک آدم
 یوغیدی . بوکا الدانهرق آحاد ناس چارچابوق زنکین اولوق اوزره نقد آچهلرینی
 الدن چیقاردقلرندن بشقه اکثریسی املاکی صابوت اثمانیه اسهام و حصه
 آوردی . بو طریق ایله صاتیلان اسهام و حصه لک قیمت اعتباریه سی بتون
 فرانسه ده تداول ایتمکده اولان نقودک سکسان قاتنه بالغ اولدینی حالده برکون
 بردن بره اعتباردن ساقط و بوخیالات و اعتبارات دفعه زائل اولیجق آحاد ناسک
 اکثریسی آن واحدده فقیر اولوب لاو دخی فرانسه دن فرار ایلمشدر .

بویله بر بیوک طولاندریجیلیق ایله فرانسه دولتی بورجنک خیلی مقدارندن
 قورنلمش ایسه ده اهالی پک زیاده فقر و اضطراره دوچار اولمشیدی . بونکله
 برابر اول ائنده وبا خسته لکی ظهور ایتمکله دول اجنبیه فرانسه کمیلرینی
 لیمانلرینه قبول ایتدکاردن فرانسه نک صنایع و تجارتنه دخی چوق خلل کلشیدی .
 فقط بو ائنده دوقه فوت اولوب قرال دخی سن رشده بالغ اولغله فرانسه راز
 راحت بولمشیدی .

بو آوانده آلمانیا ایمپراطوری بولان التنجی شارلینک ارکک اولادی اولیوب
 هابسبورغ خاندانک دیگر شعبه لرند دخی ذکور قالمدیغدن آوستریا دولتک
 نسیایه انتقال ایتسی حقنده برقانون وضع ایدوب بروقتدنبرو ایمپراطورلق
 هابسبورغ خانداننده اوله رق آلمانیا پرنسملری بو خاندانه آلمش اولدقلرندن
 جمله سی بوقانونی قبول ایله دول اجنبیه نی دخی ارضایه سعی ایتملر ایدی . انجق
 بیک یوز الی اوچ سنه سنده شارلینک وقوع وفاتی اوزرینه قیزی ماریا ترزیا
 آوستریا وچه و مجارستان قرالقلری تحتنه جلوس ایتدیکی کبی باویارا منتخب
 پرنسی اجدادینک آوستریا دولته قراتی اولوق سر رشته سیایه آوستریا دولته ده
 حق وراثت ادعا ایدوب فرانسه ایله اسپانیا دولتلری دخی آتی تصدیق ایتملریله
 شارلی فرانقفورته ایمپراطور تاجنی کیمش ایسه ده ماریا ترزیا مجارلری جاب
 ایلمش اولدینی کبی انکلتزه دولتی دخی اکا امداد ایچسون ایکی اردو ترتیب
 ایتمشیدی . فرانسه نک محاربه ایدمه جک وقتی اولمینی حالده شو قارغشه لقه ده
 آوستریانک رین نهری طرفنده کی ممالکندن برازینی آلیویرمک املیه نصاسه
 جنکه کیریشوب برأ فرانسه عساکری بعضاً غالب اولمش ایسه ده بحرأ بتون
 بتون مغلوب اولمش و شارلی وفات ایدوب اوغلی دخی بوادعادن فراغت ایتمش
 و ماریا ترزیانک زوجی اولان توسقانه دوقه سی فرانسوه اکثر امرای آلمانیا

طرفندن ایمپراطورلغه انتخاب اولمغله ماریا ترزیا بیک یوز الشمس ایکی سنه سنده خصماسیله غالبانه عقد مصالحه ایدرک قوجه سیله برلکده حکومته ابتدار ایلمشدر .
بومحاربه ده انکلتزه دونمسی اولکندن زیاده شهرت بولمش وفرانسه دولتی بیهوده برچوق مصارفه کرفتار اوله رق امور مالیه سی بر مرتبه دهافلاشدینی کبی دونمسی بالکلیه خراب اوله رق تجارتنه دخی خلل کمشدر .

وفرانسه قرالی اولان اون بشنجی لویی بر حکمدار غیور اولیوب اوقاتی اکانجه وذوق وصفایه مصروف اولدیغندن کندوسنی بر فاحشه یه تسلیم ایدرک انک رئیسله اداره دولت اولدینی کوریلنجه فرانسه اهالیسی بوکا نظر تأسف ایله باقوب قرال حقده توجه عمومی زائل اولمشیدی .

قرالک بویه سوء اطوار یله قرالیت مسندینک شان واعتباری تنزل ایتمکده اولدینی حالده اول عصرک فیلسوفلرندن مونتسکیو نام مؤلف مشهور هیئت دولت ندر وعدالت وحقانیت نه دیمکدر . بونلرک اصل واساسی بیان ایتدیکی ومشهور ولتر دخی هر شیئی استهزا ایله عقاید وافکار عتیقه یی اعتباردن دوشوردیکی کبی روسو نام مؤلف دخی غایت منشیانه اوله رق تألیف ایتدیکی کتابلرده دولت ودین ومذهبک احوال اساسیه سندن صورت موضهمده بحث ایتمشدر . اوته دنبرو کرک افکار پولتیقیه وکرک افکار دینیه ومذهبیجه هر درلو سربسیتدن محروم طوتیلان فراسه اهالیسی همان بومؤلفلره تابع اوله رق افکار عمومییه بر بشقه شکله کیرمکه باشلا یوب حالبوکه بوخلقک اولوقته قدر بالاترییه خالی قالان اذهاننه بردن بره بومثللو افکار فلسفیه القا اولدینی کبی حوصله فهم واذعاننه صیغمیوب وآحاد ناس بومثللو اجحاث عمیقینه دفعه آکلا یه میوب بحیره حیرته دوشه رک اکثر خصوصاتده یاکلش معنی ویرمکدیکبری جهته افکار عمومییه بر یاکلش یوله صائمش ایدی . دیکر بعض مؤلفین دخی حکمای کلیون طورینی طوته رق دنیا خوشجه یاشامقندن عبارتدر بشقه فضیلت ووقاحت یوقدر کلامی اساس اتخاذ ایله خاقی بتون بتون دینسزک یولنه سوق ایتدنکندن ناشی فرانسه ده کوندن کونه دینسزک افکاری غلبه ایدرک سربسیت سوداسی درجه افراطه کوتورلمشیدی . قیرالک طوری فلاشدیقه اهالینک بوجهمه اذهانی بشقه لاشدینی جهته فرانسه بر عجیب طور وحاله کیرمکده ایکن آمریقاده کائن بعض مالکدن طولانی انکلتزه دولتیله بر طاق منازعه ومجادله لر جریان ایتمکده ایدی .

بروجه بالا قریب العهدده قراللق عنوانی المیش اولان پروسیا دولتی هر سککک عنوانی حائز اولمق حسبیلله آلمانیا ایمپراطورلغک لواحقیندن معدود ایهده کلی

قوت و قدرت کسب ایلش اولدیغندن پروتستان مذهبه کیرمش اولان حکومتلره
پیشرولك صورتیه ایمپراطورلغه متصرف اولان اوستریا دولته معارض قوی
اولمشیدی .

فره دریقوس الکبیر یعنی بیوک فره دریق دیو معروف اولان پروسیا قرالی
ایکنجی فره دریق ایسه سالف الذکر آوستریا وراثتی محاربه سی مناسبتیه سیلزی
قطعه سنی قزانوب ملکئی توسیع ایتش وامور ملکیه وعسکریه سنه فوق الغایه
نظام و رابطه ویرمه بذل مجهود ایتکده بولمش اولسیله قوت و مکنتنک
فوق العاده ترقیسی دول سائر دنک و علی الخصوص بیوک دشمنی اولان ماریا
ترزیانک نظر دقت و رقابتی جلب و دعوت ایلدیکندن و فره دریق اول عصرک بر
بیوک فیاسوفی اولدیغی حالده غایت مستهزی اولوب بعض حکمداران و وکلای اوروپا
حقنده محبوه لر سویلمکله کوجندر مش اولدیغندن و پروسیانک پروتستانلره مرجع
و مرکز اولسنی بریسی چکه مدیکندن انی قرالیت رتبه سندن اجدادینک اولکی حاله یعنی
براندوبورغ منتخب پرئی عنوانه تنزیل ایتکی تصمیم ایتشلر ایدی . و روسیه
دولتی ارتق شرق و غرب ایشلرینه قاریشور اولدیغندن پروسیا علیهنه اوستریا ایله
عقد اتفاق ایدوب له قرالغی عهده سنده بولنان ساقسونیا دوقه سی دخی بواطفه ادخل
اولمشیدی . فره دریق بونی خبر الدیغی کبی انلردن اول طاورانوب بیک یوز
یتش سنه عجریه سنده بقت ساقسونیا ملکتنه کیرمش و ساقسونیا پرئی طاورانه میوب
تسلیم اولمش ایدوکنندن هان اوستریا دولتیله سائر آلمانیا امراسی بالاتفاق فره دریق
اعلان سفر و روسیه دولتی دخی برقولدن پروسیا اوزرینه سوق عسکر ایتشیدی .
فرانسه دولتی مقدمکی سفرده اوستریادن بریر آله مدی بو محاربه ده باری پروسیادن
برشی قامق خولیاسنه دوشوب بونجه سنه لردنبرو تنزله چالشدیغی هابسبورغ
خاندانیله اتفاق ایدرک پروسیا علیهنه اعلان حرب ایتدی . انکلتره لو ایسه
فرانسه نک بویه از قدیم دشمنی اولان آوستریا دولتیله اتفاق ایدیشی طرف قزانوبده
صکره انکلتره علیهنه حرکت ایتک نیتسندن منبعث برکیفیت اولق ظننه ذاهب
اوله رق انکلتره دولتی دخی پروسیا ایله اتفاق ایلدی . اشته بوضورتله یدی سنه
متمد اولان محاربه به باشلانیلوب فرانسه دولتی بوسفرده برآ مظفر اوله مدیغی کبی
بحراً دخی مغلوب اوله رق امر بقاده متصرف اولدیغی برخیلی ممالکدن بشقه مجتمعه
آمریقانک جهت شمالیه سنده واقع قنادا قطعه جسیمه سنی دخی انکلیزلره
قادر مشیدی . بوقطعه حالا انکلتره دولتی یدنده در .

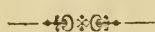
و فره دریق بیوک محاربه لرده اکثریا غالب کیش ایسه ده طرف طرف وقوع اولان

بونجه محاربات متوالیه ده چوق عسکری تلف اوله رق هان بجه درجه سنه کشیکن کندوسنک مشتاق فضل و عرفانی و پروسیا آداب و اصولنک حیرانی اولان اوچنچی پترو روسیه ده جالس تحت ایمپراطوری اولیجق فره دریق ایله عجالة مصالحه ایدرک پروسیا ممالکنه کیرمش اولان روسیه عسکرینک قومانده سنی اکا ویرمش و متعاقباً پترونک خاقلیه یرینه جالسۀ تحت اولان مشهوره ایکنچی قترینه دخی بومصالحه بی تصدیق ایدیویرمش اولدیغندن و آلمانیا اهالیسی بومحاربات ایله دوچار مضایقه اولوب آلمانیا پرنساری دخی فره دریقندن خوف ایدر اولدقاری جهته برر برر چکدکرنندن و اوستریا دولتنک دخی بحالی قالدیغندن هان جمله سی عقد مصالحه ایله سفرهفت ساله غائله سندن قورتلمشارد . و بومصالحه ده اوستریا دولتی سیلیزیا ولایتی استرداد ایده میوب بوقطعه یه پروسیا یدنده قالمش و پروسیا دولتی ارتق برنجی دولتلر صره سنه کچه رک اولوقدنبرو دول خشمۀ معظمه دن بریسی اولمشدر . انجق اوستریا و طرفندن و سوسه سی غالب اولغله معلم و مرتب عساکرینی ایکی اوچ یوز بیکه ابلاغ ایتدیکنه قناعت ایلمیوب ایجاب وقت و حالی کوزه درک کاه فرانسه وکاه انکلتره و بعضاً روسیه دولتلر یله ربط پیوند اتحاد و موافقت و برطرفدن دخی آلمان حکمدارلری اینجده طرفدار پیدا ایلمک ایچون بعضلرینی التزام و حمایه ایده کلمشدر . و فرانسه دولتی اوته دنبرو اوستریا دولته رقیب و معارض قوی ایکن پروسیا دولتی بووجهله کسب قوت ایلمکله اوستریا دولتی فرانسه ایله اتحاد ایدرک اندنصکره فرانسه اتفاقی مقتضای مصلحت عد ایلدیکی مثلو پروسیا دولتدن احترازاً روسیه دولتنک دوستلغی دخی اصولدن اتخاذ ایلمشدر .

بالاده مذکور اولان محاربه ده فرانسه دولتی برشی قزانه مدقده بشقه بوجه مشروح آمریقاده برچوق ممالکی ضایع ایتمش و مضایقه مالیه سی بردرجه دها آرتوب اون بشنچی لویی ایسه دائماً فاحشه لرله اکنمکده اولدیغی حالده خزینه ده خرج ایده جک اچقه بوله مدیغندن کندوسنک کومش سفره طاقنی ضربخانه یه کوندرمکه مجبور اولمشدر .

فرانسه دولتی بویه برفا حاله دوسمشکن قاتولیکلر ییننده اراده جزئیۀ مسئله سندن طولانی اسکیدن سورونجمه ده قالمش اولان برمنازعۀ مذهبه تکرار چیقوب ژوژویتسار علیهنه اوله رق برجبریه مذهبی ظهور ایتدیکی اثناده متعصبردن بریسی قرالی خنجر ایله جرح ایدوب بوایه ژوژویتلرک تشویقنه حمل اولمش ایدوکندن ژوژویت طریق یساغ ایدلمشیدی . پروستانلغک ظهوریه قاتولیک

مذهبہ کلی ضعف کلمش و فرانسہ دہ افکار عمومیہ بشقہ یول الوب بتون بتون سررشتہ دیانتک شکست اولسنہ آز قلمش ایکن قاتولیک پاپاسلرینک بویله تدقیق مذهب غائہ سنہ دوشملری غرابنددر . وخلق علی العموم قرالک عایہندہ اولہرق سربستی افکار سوداسی پک ایلرو درجہلرہ ورا دیرلمش اولدیقندن کرک اصلزادکان وکرک رؤسای روحانیہ بوکا برچارہ ازامق لازم کلور ایکن پارس پارلامتوسی دخی عمومک توجہنی جابلہ کندویہ بر اعمیت و نفوذینہ قوت ویرمک اوزرہ قرالک بعض اوامرینہ اعتراض ایتکہ باشلامشیدی .

اِسْتِطْرَادْ

اول ائنادہ اوروپادہ چیچک آشیمی صنعتی ظهور ایتمش اولدیقندن بروجه آتی تفصیل کیفیتہ ابتدار اولنور .

نادراً چیچک چیقارمیان واریسہدہ اکثریا هرکس عمرندہ بررکرہ چیقارہ کلمش اولوب بونک سبب و حکمتی بیان سیاقندہ بعض قدمای اطبا دماء صیاندہ دم حیض ایله لبندن تولد ایدن فضلات رطبه ورقیقہنی طبیعت دفع ایتک حکمتہ مبنی بہر حال ابدان انسانہدہ بوقبار جقار چیقوب بعد الاندفاع دمہ صفوت وقوت کلور دیدیلر . انجق ارنوداق ایله سودانک بعض مواقعنہدہ بوعلت بولنمیب حتی اہالیسی دیار سائرہیہ سفر ایتدکلرندہ چیچک چیقارلرلمش بوکا باقیلورسہ بوندہ اقلیمک دخی سبیتی اولمق لازم کلور ایسہدہ بعض اطبای معاصرینک افادہ سنہ نظرا علت مذکورہنک مواقع مرقومہ دہ بولنامسی چونکہ علت مذکورہ ہوايہ انتشار ایله باذن اللہ تعالی جوارینہ ساری اولان علتلردن اولوب مواقع مرقومہدہ ایسہ جمعیت و محلہ اولمدیقندن جہت سرایت متحقق اولماسنہ مبنیدر اہالیسی داخل جمعیت اولدقلرندہ چیچک چیقارملری دخی بوکا دلالت ایدر . بو صورتدہ علت مذکورہ صیاندہ عمومی برخستہلک اولدیغنہ نظراً طوغشدہ بر استعداد اولوب سرایت دخی بو استعدادی فعلہ چیقارمقدن عبارت اولور . ہرنہ حال ایسہ بوکونہ شیلرک اسباب حقیقہسنہ اطلاع علم محیط الہی یہ موقوف اولوب عقل انسانی بورالردہ غریق بحر حیرت اولمقدن بشقہ برشی یابہ مز .

ہجرت نبویہنک اوچویز تاریخلرینہ کلنجہ کرک اطبای یوناندن وکرک اطبای

عربدن بریسی چیچک خسته لکنه دائر برشی یازمیوب اطباء اسلامک ممتازی
واوچیوز تاریخارنده حکمانک سربلند و سرفرازی اولان محمد بن زکریا ابوبکر
رازی که ری و بعده بغداد مارستانلری یعنی خسته خانه لری تنظیم ایدن بودر .
انواع فنون و حکمه دائر تألیف ایش اولدیغی یوزدن متجاوز کتب و رسائل
اکثری علم طبدن اولوب بو کتابلرک بریسی دخی چیچک عاتنه دائر در . حکیم
مشار الیه اوچیوز یکر می سنه سنده وفات ایشدر . اشته الی ابتدا چیچک عاتنه
دائر بحث ایدن ایشو حکیم رازی اولوب اندن صکره ابوعلی ابن سینا دخی بوکا
دائر پک چوق بحثلر یازمشدر .

قدمای حکما پک ادنی علتلر ایچون بیه بوقدر بحثلر ایشیکن بوعاته دائر برشی
یازماملری بر امر غریب اولوب بنساء علیه بعض اطبا طقوز یوز و یاخود بیک
سنه اقدم بوخسته لک اولیوبده اندن صکره ظهور ایلش برعات اولسنه ذاهب
اولدیلر . وفی الاصل موجود اولیوبده صکره دن حادث اولان نیجه علتلر
موجود و معلوم اولدیغدن چیچک عاتی دخی بوقیلدن اوله رق اول تاریخلردن
صکره حادث اولمی محتمل اولغله قول مذکور پکده استبعاد اولنه ماز . چین
اهالیسنک اعتقادلری دخی بوقولی تأیید ایدر که بوندن سکر یوز بوقدر سنه
مقدم چینده چیچک خسته لکی یوق ایکن قانظون شهرینه کلوب کیدن بصره
تجارندن سرایت ایلدی دیو ادعا ایدیه ورلر . وامریقاد دخی مقدما چیچک عاتی
یوق ایکن قولنبک کشفندن صکره اوروپالولر ایله اختلاط حاصل اولدیده اوراده
دخی هیچ بریده کورلمدک صورتده شدتلو چیچک خسته لکی ظهور ایدرک پک چوق
نفوس ضایع اولش ایدوکی مرویدر . هر نه حال ایسه سنین معلومه دنبرو علت
مذکوره دن هر سنه پک چوق تلفات وقوعه کلیمکه ایکن آشی صنعتک ظهوری
صیانی بوبلیه دن خلاص ایلدی .

آشینک ابتدا ظهوری ممالک محروسه ده اولوب شویله که خیف چیچک چیقارمش
اولان چوجقلرک قبارمش و طولش اولان چیچکلرینک صوینی آلب و هنوز
چیچک چیقارمیش بر چوجفک قولی چیزوب اول صوینی سوردرک آشی
ایلدکاری یرده بر قبارجق چیقوب انکله اول چوجق نوبتی صاوشدیره رق
چیچک خسته لکندن خلاص بولوردی .

زرد دولت علیه ده مقیم انکلتزه ایلچیسینک زوجه سی اولان مادام مونته کو
ادر نه ده بونک محسناتی مشاهده ایدوب حتی کندی چوجفنده دخی تجربه

و بوکا دائر بيك يوز اوتوز سنه هجريه سنده انكلتره به بر قطعه مكتوب تحرير
ايلمش وانكلتره ده دخى لى تجربه منافى مشاهده قانمش اولسيه كيفيت
سائر طرفلره منتشر اوله رق اوروپا اطباسى طرفدن قبول و تصديق اولنش
ايسه ده بويه من طرف الله كلان برعمومى خسته لىك علاج ايمك امر الهى به
قارشو كلكدر ديو پاپاسلر طرفدن اعتراض اولنديغنه بناء اول امرده اوروپا
اهالىسنك اكثرى آشى ي قبول ايتيوب تجويز ايدنلره دينسز نظريه بقارلر
وبلكه قتاني واجب كوررلر ايدى . بناء عليه اوروپا دولتلى هر كيم اولادىنى
آشيلادير ايسه بر مقدار عطيه ويره رك معامله لطفيه اجرا ايدرلردى . لكن
صكره هر كس آشينك محسناتنى مشاهده ايدرك و چيچك خسته لكه شفاخانه
الطاف آلهيه دن احسان بيورلش بر دوا اولديغنى اعتراف ايدرك جمله سى قبول
ايدوب كندولرى آچه لر صرفيه چوجقلىرىنى آشيلامغه باشلامشلردر .

اول امرده فرانسزلر دخى بوبابده تردد ايلمش ايسه ده ولتر كى بعض مؤلفلر
بونى ترويج ايدوب بالتجربه منافى مشاهده اولنه رق (۱۱۷۲) سنه سنده
فرانسه مكاتبنده دخى تصديق اولمغه على العموم اجراسنه مبادرت ايلمشلردر .
بوكا تلقيح جدري دينلوب الحاله هده هر طرفدن مرعى الاجرا اولان تلقيح
بقرى انكلتره اطباسندن جنر نام طبيك اختراعيدركه طيب مرقوم بيك يوز
طقسان تاريخلرنده دولتى طرفدن بعض قرى اهالىسنى آشيلامغه مأمور بولنوب
صاغمالجياقله تعيش ايدن بر طاقم كويليلره آشيدن بحث آچق ايستدكه اهالى
مرقومه چيچك عاتى فصل شيدر ديمرليه طيب مرقوم انلره چيچكى تعريف
ايمكه ابصار ايلدىكى صره ده اچلرندن بعضيلرى بونك ديدىكى بزم اينكلرك
مه سنده ظهور ايدوب ده چوبانلرك پارمقلىنه سرايتله چيقان چبانلر اولسون
ديمشلر . بوسوز طيب مرقومك نظر دقتى جلب ايدوب تحقيق ماده به قائلشمش
و تدقيق نظر ايتدكه اهالى مرقومه نك پارمقلىرنده برر چيچك لكه سى كورمش
مكر كه اينكلرك مه لرنده ظهور ايدن چيچك قبارجقلىرى صاغلوركن بر تقريب
ايله دشيلوب صولرى صاغان كيمسه لرك پارمقلىرنده اولان چيزكارينه و ياخود
بر سبله دريلى صيرلش يرلرينه اصابتله تأثير ايدرك برنوع چبان چيقارمش
اولنلر بر دخى چيچك چيقارمزلرمش وانلره آشى دخى تأثير ايتدىكى مرقوم
جنر تجربه ايلمش و بونك اوزرينه يكرمى سنه نى متجاوز تجاريب ايله اوغراشهرق
اينك آشيسنى استخراج ايدوب هجرتك (۱۲۱۳) سنه سنده بوكا دائر بر رساله
تأليف ايتمش وبعده لوندره به كلوب تجربه لر كوستره رك اينك آشيسنى ميدانه

قویمش اولدیغندن کئندوسنه انکلتزه دولتی طرفندن پک چوق عطایا ویرلش ورساله سی هر لسانه ترجمه اوله رق اینک آشیسی منتشر اولوب انجمن دانشلر طرفندن دخی کئندویه نشانلر اعطا اولمشدر .

ارباب فنک تحقیق وافاده لرینه نظر آ چیچک خسته لیکی نوع بنی آدمک سده سی مقدارینی اتلاف ایده کدیکندن آشی ماده سنک ظهوری پک خیرلو برکیفیت اولوب انجق تلقیح جدریده دخی یوزده بر تلفات اولدیغندن بتون بتون خطرندن وارسته اولماق حسیله و تلقیح بقریده اصلا خطر و تهاکه واقع اولماسیله اشبو تلقیح بقری مخترعات طبیه نك انفعی اولان مواددن اولدینی حالده ابتدای ظهورنده تلقیح جدری بی کار ویشه ایدینوب انکله تعیشه مألوف اولان بعض اطبا تلقیح بقرینک رد وانکارینه تصدی ایتمشیدی لکن صنعت مذکوره مدت قایله ظرفنده هر طرفده منتشر اوله رق او مقوله منکرینک سوزلری مؤثر اوله مامشدر .

الحاصل آشی ماده سی ابتدا ممالک دولت عالیده ظهور ایله برنوع عادی عملیات قیاندن ایکن اوروپاده طبایته الحاق ایله برنوع صنعت اولمشدر . اما ابتدا کیم بولش و فصل بولمش بورالر دائر معلومات صحیحه بولنه مامشدر . بعضیلر بونی ابتدا عربلر بولش دیو روایت ایدرلر ایسه ده روایت مذکوره درجه ثبوتیه وار مامشدر .

بعضیلری دخی ابتدا اناطولی یوروکلرندن ظهور ایتمشدر که انلردن بریمی در عالییه کلد کده بر صالغین چیچک خسته لکنه تصادف ایتکله بوعلتک بزلرده بویله مضرتی اولمز زیرا بزانکلیمیزک مهلرندن سرایتله چوبانلرک پارمقلرنده چیقان چیچکدن آشی آلوب هر سنه چوجقلاری آشیلارز . انک اوزرینه بردخی چیچک چیقارمز لر . دیدیکنده بعض اصحاب مراق بونی تجربه یه قالشمش اولدقلری مادام مونته کو طویوب انکلتزه یه تحریر ایتمشدر . دیو روایت ایدرلر لکن اینک آشیسی برمنوال محرر بیک ایکوز اون تاریخندن صکره منتشر اولوب اندن اول لاقردیسی یوق ایدی .

بعضیلر دخی صنعت مذکوره چرکس و ابازده و کورجی ماسلرندن برنده ظهور ایتمشدر . فقط بولرندن قغیسی بولش اولدینی معلوم دکدر . چونکه قبائل مذکوره کوله و جاریه بیع و شراسیله تجارت ایدوب چیچک ایسه وجه انسانده اولان حسن و آنی ازاله ایدرک تجارتلرینه تقیصه کتوردیکندن بونک برچاره سی آریوب بولغه مجبور اولماریله تفتیش ایدرک آشی صنعتی بولشلردر . دیو روایت

ایدرلر . لکن اقوام مرقومه ایچنده حالا بویه برصنعت اولیوب حالبوکه برقوم بویه بر مطالعہ اساسیه اوزرینه تفتیش و تحری ایله بولدیغی صنعتی مدت قلیله ظرفده بتون بتون ترك و فراموش ایتسی بر امر مستبعد اولدقدن بشقه اقوام مرقومه نك كرك اول زمانده كي و كرك شمديكي حاللرينه نظراً بومقوله صنايع ايچون ذهن يورملري پكده مأمول اولنديغدن بوروايته دخي صحيح نظريه باقيه ماز .

قالديكه بوبابده بزه سند اوله جق شي انجق مرقومه مادام مونته كونك بروجه سابق لوندره يه يازمش اولديغی مکتوبيدر . مادام مونته کوايسه بومکتوبی (۱۷۱۷) سنه ميلاديه سی نيسان فرنکيسنك بری تاريخيله ادرنه دن يازمش اولوب مقتضای مائه كوره اولوقت آشي کيفيتی ادرنه ده اصول وعادت و بلکه برنوع صنعت حکمنه کيرمش اولديغه نظراً آندن خيلي سنه لر مقدم بوماده ادرنه ده جاری ايدوکنه حکم اولنور . وآشي ماده سی طبابته داخل اولوبده اوروبادن ممالک دولت عليه هه کله دن ادرنه ده بوخصوصک موجود اولديغی بعض اختيارلردن مسموعمز اولمشدر . فقط موجدی ووقت وکيفيت ايجادی مجهولمز در . اثبات وايضاح مسئله ضمنده مادام مونته كونك ذکر اولنان مکتوبنك ترجمه سی زیرده (۷) رقبيله ايراد اولنور .

غریبدر که اشبو آشي صنعتی بروجه بالا ادرنه دن اوروبابه کيتد کده پاپاسلرک اعتراضات شديد سنه اوغرايوب کوچ حل ايله قبول اولنه رق اکیال اولندقدن صکیره دونوب اطبا واسطه سیله استانبوله کلد کده دخي کروود متعصین طرفندن پک چوق اعتراضلر وقوعه کلمشدر . لکن سلطان محمود خان ثانی حضر تلرینک اراده قطعيه سیله موقع اجرايه قونامشدر .

حاب وکردستان ولورستان طرفلرنده علی العموم هر کسده چيقوب برسنه ظرفده کچن معروف چبان که ایرانده سالک وترجه خرما چبانی دینلور بونک آشینه دخي تشبث اولمش ايسه ده آشي ايله ظهور ايدنك كرك مدتجه و كرك شدت وخفتجه طبعيسندن فرقی کورلمديكي جهتله ترك اولمشدر . واکرچه مذکور چبان اکثرايوزده چيقوب لکه براقديغدن آشي صنعتيله برکورنیه جک یرده چيقارلديغی صورتده شويوزدن فائده اولمق لازم کلور ايسه ده هنوز لایقی وجهله تجربه اولنوب اولنديغی معلومز دکدر . بزینه صده کله لم .

بالاده بیان اولنديغی اوزره سفر هفت ساله ده فرانسه دولتی ضعیف دوشهرک داخل اضطرابی کجاده وخارجا نفوذمز برحاله بولنوب روسیه وپروسيا دولتلری فرانسه نك بوحل ضعفدن استفاده ایتک اوزره قاتولیک مذهبنده بولنان له دولتك

ممالک‌کنده موجود اولان اورتودوکس و پروتستان مذهبنده کی خریستانلره مذهبجه حقوق مساوات و سربستی و یرلمک بهانه سیله له دولتمک امورینه مداخله ایدوب بو کیفیت فرانسه نك پك كوجنه كیتمش ايسه ده برطرفدن لهلولری و دیگر طرفدن دولت علیه یی روسیه علیه نه تحریک و تشویقندن بشقه ایشه یارایه جق برتشدنه بولنه مامشدر .

دولت علیه اوزمان تنظیم عسکره محتاج اولوب محاربه ایده جك حالدہ دكل ایكن دردنجی و التنجی فصللرده بیان اولدینی اوزره سکسان ایکی سنه سی سفر مشومی آچلدی لهلولر دخی مدافعه یه قیام ایتدیلر ايسه ده اوستریا دولتی دخی دولتین اتفاقه ادخال اولنه رق سکسان التی سنه هجریه سنده لهستانك دول ثلثه بیننده برنجی مقاسمه سی اجرا ایلدی . دولت علیه دخی قینارجه معاهدۀ مضره سنی قبوله مجبور اولدی . ایشته اول ائاده فرانسه قرالی اون بشنجی لویی وفات ایدوب حفیدی اون التنجی لویی زیرده بیان اولنه جفی و جهله آبا واجدادینك ایتدکلرینی چکمک اوزره یکرمی یاشنده اولدینی حالدہ فرانسه تخته جلوس و آلمانیا ایمپراطور یچه سی ماریا ترزیانك بدبخت اولان قیزی (ماری انتوانت) ی تزوج ایتمشدر .

لویی نیتی کوزل برذات اولوب انحق اول عصره موافق اولمه جق درجه تعصبه مائل و درایت و جسارتی عصرک حل مشکلاتنه کافل و کافی دكل ایدی . بناء علی ذلک جدینک زماننده چوغللمش اولان دینسز کیمسه لرك نفوذی تنزل ایتدیکی کبی بروقتدنبرو هر دین و مذهب و دأب آداب و حسن اخلاقك خارجنده اوله رق یاییلوب میدانه چیقمش اولان تألیفات دخی اعتباردن دوشوب وافکار عمومیه بشقه شکله کیرمه که باشاییوب اولدجه فضیلت و مرحمت طرفته توجه اولنش و وکلاسی اکثریا اهل عرض طاقندن انتخاب ایدرک کوزل نظاملر وضع و تأسیس و مناسب تدبیرلر اتخاذ ایله جدینک سوء حرکاتی ولویی قاتورزک کثرت محارباتی ائارندن اولنق اوزره فرانسه یه عارض اولان فسا حاللرک اصلاحنه و اهالینک ترقی سعادت حالته سعی ایتمش اولدیغندن مبدأ حکومتی ممدوح ایدیسده ده مقربین و قرناسی نزدنده اوله اهل عرض آدملر مقبول اولدیغندن هر کونه تدابیر حسنیه قارشو مخالفتلر پیدا اولوردی . لویی دخی اصلاحات لازمه نك اجرا سنده تردد ایدر و هر درلو تزویرات و القائۀ قولاق آصار ایدی . ورئیس الوکلا نصب ایتدیکی (موربا) اختیار و سبکمنز برآدم اولغله فرانسه نك سوء احوالی کوروب طورر ایکن تشبثات جدیده نك لزومنی درک و اذعان ایده مدیکندن جسم دولتمک استراحتیه

بوشللو عوارضك بالطبع مندفع اوله جنی امیدنده اوله رق لویی بعض اصلاحات
جدیده نك اجراسنی در میان ایتدجکه مأموریتندن استعفا ایلر وایلری کیمک
شویله طورسون اسکی حل وهیته رجوعه چالیشور . وتجديد احوال
واصول ایله اصلاح امور اداره یه مخالفت ایتمکده اولان برطاق امتیاز
پرستلره یکیدن غیرت کتورر ایدی . اول عصر ده بویله افکار عتیقه ده
مصر اولان بر شخصك رئیس الوکلا نصب اولنسی بیوک خطا ایدی . زیر اول
وقت فرانسه ده غنا و ثروت هپ اصلزادکان ایله پاپاس صنفلرنده واملالك ثلثانی
انلرك تصرفنده ایکن بونلرخزینة دولته کویا هدیه واعانه صورتیه پك جزئی شی
ویروب حددن زیاده استیفا اولنان ویرکو وتکالیف سائرینی هپ آحاد ناس
صنفي ویرردی . بوندن بشقه آحاد ناس پاپاس وپسقوسلره عشر ویروب اصل
زادكانك دخی پك چوق انغاریهلرنده استخدام اولتورلردی .

الحاصل آحاد ناس چالیشوب هم کندولرینی هم دولتی اداره ایتمکده اولسون
اصلزادکان بلا تعب الدقلری وارداتی هپ ذوق وصفا وسفاهت یولنه خرج
ایتمکده وپاپاس صنفي دخی خلق صرتندن کچینه رك تنبلك ایله وقت کچورمکده
ایدی . قالدیکه بالفعل خدمت دینیه ده بولنان پاپاسلرك وظائفی عادی صورتده
اولوب کلیسا ومناسترله مربوط اولان وارداتك اکثری پایه وعنوان اصحابی
اولان پسقوسلره ماکل اولمشیدی . ودولتك اکثر وارداتی قومانیلره الزام
اولندیغندن برآدم بویولدن قولایلقله زنکین اولوب سائر حال فقره دوشهرك
بویله یولسز تحصیل اولنان مبالغ کلیه دن دولت دخی فائده کورمز دی . وملتزم
اکثریا متفد آدملر ایله شريك اولوب کیمسه دن احتراز ایتمهرك نظاماتك خارجنده
تحصیل اموال ایدرلردی . دولت دخی وارداته سکتته کلامك ایچون ماتزمینه پك
زیاده مساعدده ایدرك جزئی مال قاجیرانلر حقنده بیوک عقوبتار اجرا ایدردی .
بونکله برابر هر صنعت وتجارت تحت انحصارده اولوب مثلا چوق یرلرده ذخیره
تجارتی برقاق آدمه منحصر اولدیغی حالده دکرمنلر ودکرمنه ذخیره کتورن حامللر
دخی محدود ومعذور اوله رق زیاده یه تجاوز ایتزدی .

لویینك مالیه ناظری نصب ایلمش اولدیغی (تورغو) غیور ومستعدو (اقونومی
پولتیق) یعنی اسباب ثروت ومعموریت عمومیه علمنه آشنا برذات اولوب مالیه جه
لازم کلان اصلاحاته کوزلجه تشبث ایدرك بر خیلی سوء استعمالاتی دفع ایدوب
دولتك مصارفی وارداتی خیلی تجاوز ایدرکن ویرکو وتکالیفی تزید ایتمکسزین
واستقراضه محتاج اولمقسزین مجرد حسن تدبیر ایله موازنه آچیغنی کوندن کونه
تقلیل ایله برابر دیون خزینةك فاضنی دخی رفته رفته تأدیه ایلردی وزراعت

وتجارت وصنایعك تزايد وترقیسمنه مانع اولان انحصار اصولك الغاسی وتنبل خانه حكمنده اولان مناسترلك خلیسنی قیادی روب معارف عمومیهك ترقیسی ایچون مكاتب كشادی واداره امور دولتك اصلاحی و امتیازاتك الغاسیله هر ماده حقنده قوانین جدیده تنظیمی کی تدابیر لازمهیه تشبث ایدوب بونلر قرال نزدنده دخی قرین قبول اوله رق برازی اجرایه تدبیر مش ایهده تشبثات واقعه اصلزادكان ایله پاپاس صنفك منافع مخصوصه لرینه طوقوندیغندن انلك عندنده مقبول اولیوب بوجهته پارلامنتو طرفندن مخالفت اولمغله تورغو درلو مشکلاته تصادف ایدرك تشبثاتك برچوغنی موقع اجرایه كتوره میوب نهایت استعفایه مجبور اولمشدر . اون التجی لوی تبعه سنی بك سودیكندن تورغوايه انك رأینه موافق اولان مالزرك افكارینی تحسین ایتش ایهده اجرآ آتده قورقو وكوشكلك كوستردیكی و بیوك تدابیری اكلاهی میوب كوچك تدبیرلر بیوك فالحلره علاج اولور زعمنده بولندی بی جهتلره تورغونك انفصالده اكثر تشبثاتی دفعه الغا اولمغله بونجه تدابیر حسنه هپ ثمره سز قالمشدر . مع مافیه فرانسهك احوالی لویینك ایجه اكلامش اولدی بی بوندن اكلاشیلور كه تورغونك انفصالده اكا خطاباً (سن بندن بختلیسین كه مأموریتی ترك ایده بیلورسین) دیمش اولدی بی مرویدر .

بوصورتله امور مالییه سكه اسکی حالنه رجوع ایله آزوقت ظرفنده فلالاشدیغندن تورغونك عزلی خطا و كیدیلان یوك یاكش اولدی بی میدانه چیقمغله امور مالییه ده معلومات ایله معروف اولان (نكر) مالییه نظارتنه كتورلمسی خصوصنه قرار ویریلوب انحق اصلزادكاندن اولدیغندن بشقه پروتستان مذهبنده بولدیغندن اولوقك حكمنجه نظارت عنوانی ویریه میوب مالییه دفاتشی عنوانیه مأمور ایدلمشیدی . نكر فی الاصل صرافاندن مستعد وزنکین برآدم اوله رق صرافان وتجاران عندنده اعتباری اولدیغندن فرانسه دولتك اعتبار مالیسنی تجدد ایچون نصی مناسب اولمشیدی . انحق نكر صرف بر صراف اولوب اصلاحات مالیهنك موقوف عایهی اولان دقایق ملكیه بی بیلمدی کی حلاله خود پسند برآدم اوله رق تورغونك تشبثاتنه بتون بتون ضد ومخالف اولان بر صرافاق یولنه كیدرك برآچینی حسن اداره ایله قیامق قابل ایكن همان استقراض سوداسنده بولنوردی . ومدت مأموریتی اولان درت سنه طرفنده استقراض اصولی بك كوزل قوللانهرق اگرچه طولاب اداره بی چویره شد . لکن تدابیری هپ زیدك كلاهی عمر وه و عمر وك كلاهی بكره كیدرمك کی روزمره ظهوره كلان مشکلاتك دفعی ضمننده موقت شیار ایدی . الحاصل فرانسهك امور مالییه بی كوندن كونه فالشمقده ایدی . بزكاهلم شمدی روسیهك کیفیت توسع وترقیسمنه .

روسیه لوکه فی الاصل قوی وشهرتلی بردولت دکل ایکن الحاله هذه کرء ارضک
 طقوز پارچه سندن بر پارچه سنه مالک اولمش بر هیئت جسمه در بوهیکل جسمیک
 مؤسسی سالف الذکر بیوک پترودر . فقط روسیه لونک قوت الویده بالتدریج
 حدود خاقانیه تعرضه کسب استعداد ایلمسی قازان وازدرهان ایالتلریخی استیلا
 ایله باشلامشدر . شویله که جنکیزیلرک بر فرقه سی بحر حزری طولاشه رق قازانده
 بسط بساط حکومت ایادکرانده روسیه لونی خراج کذارایدوب امورداخلیه لرینه
 دخی مداخله ایدرلرکن قریم خانلی برکوچک حکومت ایدی .

مؤخرآ قازان حکومتیه ضعف کلی وانحطاط جلی عارض و خانلرینک سلسله نسبی
 منقرض اولمغله قریمه تابع کبی قالوب حتی قازان خانلغنه قریم سلطانلرندن بری نصب
 وارسال اولمغله قوت اولدقده چونکه مطمح نظرلری قریم خانلی اولدیغندن عندلرنده
 قازان خانلی مستقل عد اولنوردی . لکن تاتارلر ایچنده کی اختلالدن روسیه لولر
 استفاده ایدرک رفته رفته قوت الوب قانونی سلطان سلیمان حضر تلرینک اواخر عهد
 سلطنتلرنده قازان وازدرهان ایالتلریخی ضبط واستیلا ایدیلر . اندن صکره قریم
 خانلری بر قاق دفعه مسقو شهرینه قدر روسیه ممالکینی نهب واحراق ایتشلرایسه ده
 قریم خانلرینک قوتی کایتلو تاتار سواریسندن عبارت اوله رق قوه کلیه ایله
 بویله بر طرفی اوروب کچرلرایدی . اما اوردقلری یرلری ضبط ومحافظه یه اقتدار
 حالی کندولرنده مفقود ایدی . فقط روسیه لولر دخی تاتارلرک بوتعرضلرندن
 خلاص ایچون قریم خانلرینه سنوی خراج بدلی اولمق اوزره بر مقدار ویرکو
 ووروب بوحالده ذکر اولنان ایکی اقلیم جسمی ضبط ایله توسیع ممالک ایتمش
 اولدیلر . واکرچه قریم خانلری روسیه لودن خراج دیو صره لرین بهر سنه
 تحصیل ایده کدککری حالده بوایالتلرک استردادینه مقتدر دکلرایسه ده دولتعا یه نک
 همتیه بونلرک استردادی اولوقت امره یین ایکن جنکیزیلرک مزاجلرنده اوتدنبرو
 فتنه ومفسدته میل تام کورلدیکندن قازان ودشت قچاق طرفلرنده قوت بوللری
 نزد دولت علیه ده تصویب اولنه میوب روش مصالح اکاکوره اداره اولنه کلسیه
 ویاخود اسباب سائر اقتضاسیه بوایالتلرک استردادینه تثبث اولنیه رق وروسیه لولر
 اولوقت برشی یرینه قونلمیه رق اوطرفه اهمیت ویرلیوب نمچه طرفده فتوحات
 جدیدیه حصر افکار اولنمشیدی . حالبوکه مجارستان و خرواستان فتوحاتیه
 اوغراشمقدن ایسه بوایکی ایالتک ضبط ومحافظه سی دولت علیه جه انفع ویاوز
 سلطان سلیمک بالاده شرح اولنان مسلمانک اوفق ایدی . چونکه قفقاس
 وازدرهان وقازان اهالیسنی اله الدینی تقدیرده قرب مجانست واکثرنده اتحاد

مذهب و دیانت حسبیله بالطبع حوزه حکم خلافتیه داخل و عثمانویه ملتحق
اولورلردی . اول حالدہ رفتہ رفتہ قریم دخی سائر ایالات دولت علیہ شکنہ
کیرددی . و اژدرهان و قازان واسطہ سیلہ تاتارستان کیر طرفلرنده دخی
دولت علیہ نک نفوذی جاری اولوردی . و بوجہ اولطرفلرده قازانیلان سرمایہ
ایله مجارستان کی نیجہ ممالکک ضبط و محافظہ سی قابل اولوردی . ہرنہ حل ایسہ
بویلہ بر مطالعہ اساسیہ و وقوعہ کلان خطادن روسیلو استفادہ ایدرک اول ایکی
ایالت جسیمہنی استیلا ایتشد .

اژدرهان ایالتی حاجی ترخان الکاسیدرکہ دشت قیچاقدن آیرلمش بر خرای
وسیعہ در . حاجی ترخان ساداتدن بر ذات اولوب بنا ایتدیکی مسجدک یانندہ
اطرافدن کلنلر ابنہ انشا ایتلریلہ حاجی ترخان قریہ سی حادث اولمشیدی مرور
زمان ایلہ اطراف واکنافدن بریکن کویلیلر اورادہ تجمع ایدرک قریہ مزبورہ
برشہر جسیم اولوب افواہ ناسدہ اژدرهان دیو شہرت بولمشر .

اژدرهان ایالتی جنوبا داغستان شمالینک سرحد شالیسندہ واقع قزلر و قبار طایلر
حدودینہ منتهی اولدیغندن روسیہ لو بوایالتی ضبط ایتکلہ دیار قافقاسہ تعرض
ایدہ یلمک استعدادینی حاصل ایتشیدی . لکن اوزمان کندوسی انتظامسز
برحالدہ بولندیغندن و روسیہ نک اسکی عمکری اولان استرلیج اوجاغی ارہ صرہ
انارہ شرارہ فتنہ و اختلال ایدہ کدیکندن اول حوالیجہ خیلی مدت روسیہ لولر
برشی یاپہمدیلر مؤخرأ مشار ایلہ پترو ظہور ایلہ دولتک دائرہ مکنت و اقتدارینی
توسیع ایتک املنہ دوشو بروسیہ ممالکی ایسہ شورہ زار اولدقدن بشقہ توسع
تجارتک سبب مستقلی و بین الدول کسب اشتہار و مکنتہ مدار کلی اولان قوہ
بحریہ اولدقہ نائل امل اولہ میہ جغنی درک و تیقن ایتکلہ ہم جواری اولان
دولتک ممالکنہ تجاوز ایلہ توسیع ممالک ایتکی قورمش و روسیہ دولتک اوروپا
اصولی اوزرہ تنظیمہ قیام ایتدیکی صرہ دہ بر بلوک معلم عسکر ترتیب ایدرک
کندوسی دخی عادہ برنفر حکمنہ قویمش و بوبلوکی بالتدریج تزید ایدرک بیوجک
برطابور یامش ایدی . و بالادہ بیان اولندیغی اوزرہ دولعلیہ ایلہ ونڈیک و نمچہ
ولہ دولتلی میانہ لرنده سنین عیدیدہ دنبرو متمد اولان محاربہنی فرصت اتخاڈ ایدرک
دول مرقومہ ایلہ بالاتفاق قریم جانبہ سوق ایلمش اولدیغی اردوسی منہزم
اولمشیکن (۱۱۰۸) سنہ سندہ ینہ براردو سوق ایدوب کندوسی دخی طابور
مزبور ایلہ برلکدہ کیتمش و ازاق قلعہ سنی استیلا ایتشد . عزیمت و عودتی
اثناسندہ ہم ادارہ امور حکومت و ہم طابور مذکورہ ادای خدمت ایدرک

پایتختی اولان موسقوه شهرینه واصل اولنجیه دك بیکباشلیق رتبه سی احراز ایتشیدی . ایشته بوسفرده پترو عساكر معلمه نك فائده سی بالذات مشاهده ایتمکه تکثیرینه اقدام ایدرك اون ایکی بیکه ابلاغ ایلمشدر . و (۱۱۱۲) سنه سنده عقد اولنان مصالحه موجبجه طرف دولتعلیه دن ازاق قلعه سی واکا تابع اولان بالمله عتیق و جدید قستلر وازاقدن قوبان جانبیه طوغری اون ساعت لك اراضی روسیه یه ترك اولمشدر .

پترو بووجهله ازاق قلعه سنه مالک اوله رق روسیه لونك تجارت بحریه سی ایچون برخرچ پیدا وبوتجارتیه مرکز اولق اوزره طیغان قلعه سی بنا ایتمشدر .

بعده تبدیل زی وقیافت ایله فلمنکه کیدوب صنایع اوکر نمک ایچون بالذات مرانغوزلق و یومیه ایله عمله لك ایتدکن صکره لوندریه کیدوب اوراده کی صنایع و اعمالاته احاله نظر دقت واکمال فنون ریاضیه یه غیرت وبعده مملکته عودتده استرلیج اوجاغنی احما والغا ایله حکومتی یداستقلالنه الوب ایستدیکی کبی دولتی تنظیمه مبادرت ایلدیکی صروده اسوچ دولتی دانیارقه وله دولتلیله حرب اوزره بولندیغدن پترو دانیارقه وله دولتلیله اتفاق ایدرك اسوچ دولته اعلان حرب ایدوب بدایت امرده مغلوب اولمش ایسه ده نهایت پولتاوه وقعه سنده غالب کلهرك اسوچ قرالی بغداد طرفه فرار والتجا ایتمکه پترو اسوچ لونك بحر بالطق کنارنده متصرف اولدیغی قلاع وبقاعك اکثرینی استیلا ایلمشدر .

فصل رابعده بیان اولدیغی وجهله اسوچ قرالینك اختاراتی اوزرینه اعلان اولنان سفر هایونده وقوع بولان پروت معرکه سنده پترو بریو ك مخاطریه دوشمشیکن (۱۱۲۳) سنه سنده بالطه جی محمد پاشا ایله مغلوبانه عقد ایلدیکی مصالحه ده ازاق وطیغان قلعه لرینی دولتعلیه رد و تسلیم ایلمك شرطی و شروط سائر شاقه یی قبول ایله قورتلمش وبالطه جینك عفو وامانی حاوی اولان و سنان ظفر نشان سایه سنده یازیلان بیورلدیسیله مملکته عودت ایده بیلمش ایکن (ع) مارس مادیده یه ربم کونش کوسترمسون مؤداسنجه باشی سلامته ایردیکی کبی ایفای عهددن نکول وازاق وطیغان قلعه لرینك رد و تسلیمندن امتناع ایله ازاق دکرنده سفینه اعمالنه اقدام واسوچدن الدیغی اراضینك اعمارینه و حالا روسیه دولتنك پایتختی اولان پترسبورغ شهرینك بناسنه قیام ایله برابر روسیه قرالاری اوته دنبرو چار عنوانیه معنون ایکن پترو ایمپراطور عنوانی دخی القاب سائرهنه علاوه قیلمشدر .

پترونك تصوراتی پك واسع اولوب استیفاسنه عمرینك وفا ایتیه جکی درکار اولدیغدن

کندوسندن صکره بقیه تصوراتک ایفاسی ایچون اخلافه بروصیتنامه تحریر ایله
(۱۱۳۸) تاریخنده دسیسه خانه دنیایی ترک ایدوب کیتمشدر .

واکرچه پترو افکاریخی هرکسندن اخفا ایدوب وفاتی دخی فجأة کبی ظهور
ایدرك کندو قلميله اوليله برتعلیمنامه یازمغه وقئی اولدینی بعض مورخین طرفندن
ادعا اولمش ایسه ده اولجه یازوب برامش اولسی محتمل اولدینی حالده پترونيك
وصیتنامه سی عنوانيله خیلی وقتهنبرو میدانه چیقوب منتشر اولان ورقه اول زماندن
بوکونرمزه قدر روسیه دولتيك كافه حرکات رسمیه وحریه سنك بر اجمال
صادقی کورندیکندن برصورتی ذیلده (۸) رقميله ایراد اولنور .

هرنه زمان دولت علیه المانیا ایمراطوريله محارب اولسه روسیه لونك استفاده
قالشمی پولتيقه سی اقتضاسندن اولمغه سلطان محمود اول زماننده آچیلان نمچه
سفرنده دخی روسیه لو ایمراطوره اعانه ضمننده دولتيه اعلان حرب ایدوب
(۱۱۵۲) سنه سنده عقد اولسان معاهده موجبجه ازاق قلعه سی روسیه لویه ترك
وفراغ ایدلمشدر . روسیه دولتی ایسه ازاق قلعه سنه مالک اولدینی کبی کندوسی
ایچون قره دکره اینك وقوبان نهري بویه طوغری حرکت ایله ممالک قافقاسیه
تعرض ایتك یوللری آچلمش اولدیغندن دولتيه محافظه حدود ایچون بجرأ
یکي قلعه یی وبرا آجو وتمرک (طمرق) قلعه لری انشا واعمار ایلمشدر .

چونکه قوبان نهري ایکی شعبه یه بولنهرك وهرشعبه سی تشعب ایدرك بری قزل طاش
لیمانسه ودیگری ازاق دکزینه منصب اوله رق احداث وتشکیل ایتدیکی طمان
ومنتا جزیره لرنده وقوبان بوینده قریه تابع تانارلر ایله روسیه یه مخالف اولان
برجنس قازاقلر ساکن اولورلردی . وطمان اطه سی که اطه شاهی دخی دینور
منتهای جانب شرق سنده طمرق قلعه سی واقع اولوب وقیله كرك قزل طاش
قلعه سی وكرک بو طمرق قلعه سی قبائل چركس وابازه اشقیاسنك دفع مضرتلری
ضمننده بنا اولمش ایسه ده برمنوال سابق روسیه لو ازاق قلعه سی ضبط ایلدکده
طمرق قلعه سی اکا مقابل اوله رق روسیه لویه برسد وحائل اتخاذ اولندقدن بشقه
طمانك اوتیه طرفنده قوبانك ازاق دکزینه منصب اولدینی محله سالف الذکر
منتا جزیره سنده دخی طرف دولتيه دن روسیه یه قارشو آجو قلعه سی یاللمشیدی .
مرویدرکه پترو برمنوال مشروح ازاق قلعه سی ضبط ایله طیغان قلعه سی بنا
ایتدکدن صکره آجو قلعه سنك بنا اولدینی کوريجك طیغان قلعه سنك بناسیه
اوغراشمقدن ایسه آجو قلعه سنك یرینی ضبط ایدوبده اوراده برقلعه بنا ایتدیکنه
نادم اولمشدر . زیرا اورادن نهري قوبان ایله قزل طاش لیمانه واندن دخی یکي قلعه

بوغازینه اوغرامقسزین قره دکزه چیقلمق قابل اولغله اوراسی ضبط اولدینی
 حالد کندوسنک اصل مرامی که قره دکزه کمی ایشتمک خصوصی ایدی .
 هم بومرامنه برکسدرمه یول اولور همد بوطریقله قزل طاش لیمانه ایاق باصهرق
 طمانی دخی سهولتله ضبط ایده بیلور ایدی .

وروسییه لو قزلر حوالیسنی ضبط ایله قریم خانلی مضافاتسندن معدود اولان
 قبارطایلره تعرض ایتکه باشلا یوب دولتین بیننده موجب منازعه اوله یورلر دیو
 قبارطایلرک ایکی دولت بیننده صاحبسز وموقوف قالمق وبرطرفدن ایشارینه
 مداخله اولنماق اوزره صورت استقلالریخی دخی بوکره سلطنت سنه یه قبول
 ایتدرمش ایدی . بو حالد یننه ازا ق قلعه سنک روسیه دن استرداد آرزوسی
 ارکان دولتعلیه نک دماغندن چیقمزدی . حالبوکه آجو وطمرق قلعه لرینک
 استحکاماتی روسیه یه سد سدید اوله بیله جک صورتده مکمل اولدیغندن اول امرده
 بونلره استحکام تام ویرلک لازم لکین بونلرک اکمال استحکاماتی کیفیتنی وازاق
 قلعه سنک استرداد واستخلاصی صورتی شرح و بیان ضمننده اولوقت لایحه قاضی
 قلمه النمش اولان برجغرافیا رساله سی منظور فقیر اولمشدر . وطمرق قلعه سی
 تعمیر وتوسیع اولدینی صورتده لازم کلان طاشلرک رمقداری جوارنده خرابه زار
 اولان انابه قلعه سندن النوب باقیسی دخی سفینه لرله یکی قلعه طرفندن نقل اولتیلدر
 دیو رساله مذکوره ده مصر حدر . لکن بوتصوراتک بری اجرا اولنه میوب
 روسیه لو ایسه قبارطایلری برکره حمایه دولت علیه دن تفریق ایدیجک چوق
 کچمکسزین کچوک قبارطای کندیویه تابع قیلقدن صکره بسوک قبارطایه پنجه زن تعدی
 اولغله باشلامش وبرطرفدن دخی ازا ق دکزنده قوه بحریه سی تزید ایله قره دکزه
 دونما تدارکی املنه دوشمش ایدی .

(۱۱۷۵) تاریخنده روسیه ده جالسئ صندالی امپراطوری اولان قترینه جهانکیرلک
 سوداسیله پترونک بقیه وصایاسنی اجرا وانفاده قالدیشوب ابتدا لهستانه تعرض
 ایلدکده دولت علیه اندن صکره نوبت کندیویه کاهجکنی درک ایدوب بالاده بیان
 اولدینی اوزره فرانسه لو طرفندن دخی تشویق اولدیغنه مبنی (۱۱۸۲)
 سنه سنده روسیه لویه اعلان حرب ایدرک الی سنه تمتد اولان محاربه ده خسارات
 عظیمه یه دوچار اولمش وقینارجه قریه سنده امضا اولنان عهد نامه کبی بربر کران
 التنده قالمشدر .

الحاصل سفر مزبورده دول اوروپا مسئله یه اهمیت ویرمیوب اوستریا لو ایسه
 دولت علیه ایله روسیه علیه نه اتفاق ایتمشیکن بونک ایچون تدارک ایلدیکی قوتی

روسیه‌لو علیه‌نه استعمال ایده‌جک یرده لهستان ایشنه صرف ایدرک لهستانک مقاسمه‌سنده بر حصه مناسبه ایله اکتفا و فرانسه‌لو دخی یالکیز لاقردی ایله امرار اوقات ایامشدر .

قینارجه عهدنامه‌سی یکریمی سکیز ماده معلومه ایله ایکی ماده خفیه‌یی حاوی اولوب صورتی زیرده (۹) رقیله تذیل قنور .

دولت علیه‌نک بو محاربه و معاهده ده مادی و معنوی وقوعه‌کان ضایعاتی حد احصادن خارجدر قترینه ایسه مأمولندن زیاده فائده مند اولدی .

اولا ازاق و طیفان روسیه‌لو یدنده قالدقدن بشقه یکی قلعه و کرش و قلیرون قلعه‌لری و تن نه‌ری ایله اوزی نه‌ری ارد سنده برخیلر یرلر روسیه‌ده قالدی .

و قارطایلردن دولتیله کف ید ایتدی . ثانیاً قریمد سربستلک اصولی اجرا اولغله روسیه‌نک تاتارلر حقننده قازاندیخی حق حمایه‌دن طولایی قریمی معنوی

استیلا ایتش اولدی . ثالثاً بحسب الشروط افلاق و بغدادنه و آقدکز اطه‌لرنده دولت علیه‌نی اضرار ایده‌جک نیجه سر رشته‌لراله کچوردی . رابعاً بوسفر ائساننده

روسیه و پروسیا و اوستریا بیننده لهستانک اجرا اولان برنجی مقاسمه‌سنده روسیه‌لونک اله کچن قطعه‌سی طونه سواحله عسکر سوق ایتمنی تسهیل ایتمکه

فیما بعد حدود دولت علیه‌یه ایصال خساره روسیه ایچون بر سهولتی طریق آچدقدن بشقه له دولتنک بتون بتون محاسنی دخی قوه قریبه‌یه کتوردی .

والاصل پترونک وصایاسندن بر چوغنی حصوله کتوروب اوروپاچه نفوذ و شان قزاندی .

اولوقت مقاسمه اولان له قطعه‌نک جسامت و اعمیتی اوروپاچه کرکی کبی معلوم اولدیغندن اوروپا دولتلری لهستانک بومقاسمه سنه پک اهمیت ویرمیشلر ایدی .

قترینه ایسه پروسیا قرالی ایله بالاتحاد فرانسه‌نک ولترکی مشهور فیلسوفلرینی اله آلوب انلرک واسطه‌لریله کندولرینک بومثالو ناجا حرکتلرینی قبول و تصدیق

ایتدیرلردی . بونک کبی قترینه دولت علیه ایله اولان معامله‌سی دخی اوروپا نظرنده حقلی و منصفانه کوستروب شو یله که بوقدر غلبه‌یه مظهر اولمشیکن

شو قدر جقله قاعت ایدوب استیلا ایتش اولدیغنی بونجه ممالکی رد ایله مروت ایتش نظریله باقارلردی . لکن صکره آوروپا دولتلرینک کوزینه بر بیوک دیکن

اولوب انلر دخی بو خصوصده دولت علیه ایله برابر سعی ایتدکلرندن بیوک خطاده بولمنش اولدقلمشدر اکلاملشدر .

قینارجه عهد نامه‌سنده قوم تاتارک امور مذهبیله لرینی شریعت اسلامیة اقتضاسیجه

پادشاه اسلام حقنه تنظیم ایتملری مندرج اولوب عبارۀ مذکوره خطبه وسکله رینک آل عثمان نامنه اولمسلیله تفسیر ایدلمش وبوکا روسیه طرفندن دخی موافقت کوسترلمش ایسه ده قریم خانلری طرفندن بوکا رعایت ایدلمیهرك اندن صکیره قریمده قطع اولنان سکهلرده عبدالحمید خان حضر تلرینک نامی کورلیسوب سلیمکرای خان ایله دولتکرای خانک کسدیکی سکهلرک بریوزنده کندو اسملری وبر یوزنده ضرب فی بغچه سرای دیو محرردر . شاهینکرایک دخی بعض کومش سکهلری بو طرز اوزره اولوب اما التون سکهلرنده وکومش سکهلرینک دخی اکثرنده کندونامنی شکل طغرا ایچنه آلمشدر .

اسْطَرَاد

واصف افندی تاریخنده مسکوکات عتیقهیه دائر بر فقرۀ اسْطَرادیه یازمشدر انجق سکله احوالی شمدی برفن مخصوص اوله رق اربابی مسکوکات عتیقهیه تحری وتدارک وایم سالفهک سکهلرینی طاق طاق ترتیب ایدوب بوضورتله تاریخجه دخی نیجه مهم ماده لر کشف وحل اولقمقده در . الحاله هنده در سعادتده دخی بوکا صرف نقود مساعی ایدن ذانلر واردر واصفک بومبجئده یازدیغی اقوالی فن مذکوره موافق اولمادیغندن سکله بجئی هر تقدیر صدمزدن خارج ایسه ده بوبابده دسترس اوله بیلدیکمز تحقیقات اوزرینه تاریخمزی مطالعه ایدن ذواته بر علم اجمالی عرض واعطای مناسبت کورلمشدر . اصحاب فنک تحقیقنه کوره سکله ضرب ایتک ایکی بیک التیوز بوقدر سنه مقدم یونانیلرک ایجادی اولوب اندن اول التون وکومشدن مصنوع سیکهلر واکا مشابه شیلر ایله مبادله اموال اولنور ایمش وایم قدیمه کواکبدن بر اله اتخاذ وهر برینه برر مزاج مخصوص اسناد ایدرک انلرک نامنه بر طاق تمثال وضمنلر یارلر . وجنک الهی وضاح الهی کبی بر چوق الهلر اثبات ایدرلر ایدی که اوائلک بواساطیر وخرافات دخی شمدی عتیقه جیلر بیننده برفن مخصوص اولمشدر . اشته ام سالفه بوضمنلرک تصاویری سکهلرینه دخی نقش ایتمشلردر .

یونانیلر سکهلرینه بعضاً بویله ضمنلرینک رسملرینی وبعضاً اشجار ونبات و جبال وپتخانه وقلعه برچی مثللو ابنیه رسملرینی وبعضاً دخی حکمدار مستقل اولنلر

کند و تصویر لرینی و جمهوریت اوزره اداره اولسانلر دارالحکومه نك یاخود سکه نك ضرب اولدینغی بلده نك نامنی نقش ایدوب روم سکه لری دخی بو طرز اوزره در . یهود دینده تصویر ممنوع اولدیغندن سکه لرینه دایما ازهار و اشجار و امثالی شیلر نقش ایدرلر ایدی . کیانیان سکه لرینک بعضیسنک بر یوزنده ایکی تکر لکی عربیه اوزرنده شاهلرینک تصویر ی و بر طرفنده کورکلو بر قابق رسمی و بعضیسنک بر یوزنده بایقوش و دیگر یوزنده قنادل و قویروغی بالق قویروغه شبیه برآت اوزرنده شاء والنده اوق یای صورتی و بعضیسی طولانی و بیضیه قریب و بر یوزی چوقور اولوب بر یوزنده دخی یالکر شاهک النده اوق یای اوله رق تصویر ی منقوش بولمشد . ودها بونلره ممائل سکه لری وارد . اشکانیان دولتی ایرانده تأسیس ایش ایلان حکومت یونانیه نك انقاضیه بنا اولمش بر حکومت اولدیغندن انلرک سکه لری یونان سکه لری طرزنده و حروف یونانیه ایله در . ساسانیان سکه لرینک بر یوزنده شاهلرینک تصویر لر یه القاب و اسملری و دیگر یوزنده آتشکده رسمی و ایکی طرفنده برر انسان تصویر ی نقش اولمشد . چونکه ساسانیان خانداننک مؤسس اولان اردشیر بن بابک کیانیان سلاله سندن ایدوکنی ادعا ایله اشکانیانک یونانیلره اتباع ایله متدین و سالک اولدقلری بت پرستکی احما ایدرک فرس قدیمک دینی اولان آتش پرستکی یکیدن وضع و تأسیس ایلمش اولدیغندن سکه لرنده آتشکده رسمی و پهلوی خط ایله فارسی عباره نقشنی التزام ایدوب اخلاقی دخی اکا اتباع ایلمشد .

واصف تاریخنده دیر که قبل الطوفان سکه احوالی مضبوط اولیسوب لکن بعد الطوفان بولنان دینه لرده مدور و مکعب التون و کومش قرصه لری و ریال شکلنده پارچهلر و خرما چکر دک کی طولانی چوققلر بولنوب اوزرنده قلم طبیعی دیدکلی اشارات و صور نباتات و تمایل حیوانات و اشکال سائر منقوش اولدینغی نقل اولنور . بعد الطوفان پیشدادیان و کیانیان دخی کیمی ارسلان و کیمی بایقوش و کیمی عقاب صورتلرین سکه ایتدیلر . کانه شجیع و زور آور و تصرف و استقلال صرف و جمله یه غلبه ادعا سنده اولنلر ارسلان صورتین و جمله ایله مسالنه و سکون نفس اوزره اولنلر بایقوش و اکا بکزر حیوانات غیر ضاره صورتلرین و بلند پرواز و بی نیاز اولق ادعا سن ایدنلر عقاب صورتنی اختیار ایتدیلر . بونلردن بعضیلر و ملوک نصاری و مجوسک اکثری پادشاهلرینک تصویرینی و یاخود دارالسلطنه و بر بلده معظمه نك شکلنی و بعضیلر سریر و تاج و بعضیلر سیف و کونا کون اشیا تصاویرینی اختیار ایله اچهلرینه رواج و یردیلر . اشکانیان دولتلرنده

هم تصوير وهم لسانلر يله ملوك اساميسين وتاريخلرين يازارلر ايدى . ساسانلر دولتى يزد جردده منقرض اولوب نوشروان اول ساسله دن ايدى . لغات فارسىه ايله موزون بيتلر وبعضيارى ازهار واشجار و نقوش متنوعه ايله اسملرين يازديلر .

واصفك بواقوالى ثبوت وصحته مقرون اولمادىغى تفصيلات سابقه مزدن معلوم اولور . اوللا پيشداديانك وانلره معاصر اولان ام واقوامك سكه لرى اولمىوب برمنوال سابق سكه ضربى بوندن ايكيك التئوز بوقدر سنه مقدمه ايجاد اولنش ايدوكى فماً اثبات اولمشدر . ثانياً تصاویر واشجار و نباتات وابنيه وسائر رسملى اكثريا يونان وروم سكه لرده منقوش بولنوب بولر حال وموقع وديانته متعلق ملاحظات اوزرينه مبنى ويهود سكه لرده مطلقاً ازهار واشجار امشالى شيرك رسملى منقوش اولوب بودخى مجرد امر دياتدن ناشى ايدوكى احباب فن بيننده مسلماتندر . ثالثاً يونان وروم سكه لرینك بعضينده بعض ابنيه وجبالك رسمى ويا بر شهرك اسمى اولوب اتمام بر شهرك رسمى سكه لرده كورلماشدر . رابعاً اشكانيان سكه لرى حروف يونانيه ايله وساسانيان سكه لرى بالاده بيان ايتديكمز وجهله اولوب سكه لرده موزون بيتلر يازلسى ظهور اسلامدن خيلى صكره دولت صفويه ده وهنده كى اسلام دولتلرنده عادت اولمشدر .

زمان سعادتده بداوت عرب وسذاجت مات حسيله سكه امرينه تقيد اولمىوب ايدىء ناسده تداول ايدن نقود بولنديغى حال اوزره ابقا اولنهرق اكثريا مقادير ميزانيه ايله رايج اولوردى . وبالجملة بلاد عربستانده جارى اولان درهم ودينار ملوك فرس ومجوس وهند وروم سكه لريله مسكوك ايدى . چهار يار كزين رضوان الله عليهم اجمعين زمانلرنده وكذا دولت امويه نك اوائلنده جهاد وغزايه حصر نظر اولمغله ضرب سكه خصوصنه اهتمام اولنماشيدى . فقط شرق جانبنده بعض ولات وعمال كومش اوزرينه طرز كمروى اوزره يعنى حروف پهلويه ايله ساسانلر سكه سى طرزنده سكه ضرب ايدوب حروف عربيه ايله بر كنارينه دخی كندو اسملرينى ودوره سنه بسمله وتهليل يازارلردى . بونلرك برخيليسى منظور فقير اولمشدر . بونلردن كورديكمز سكه لك اك عتيق (۲۸) سنه هجريه سنده طرستانده واقع هر تك نام قصبه ده كسلمش سكه دركه خط كوفى ايله دوره سنده بسم الله ربى ديو محرردر . وحضرت على كرم الله وجهه خلافتده (۳۷) سنه سنده كسلمش سكه نك دوره سنده كذلك خط كوفى ايله ولى الله ديو محرر اولديغى و (۳۸) و (۳۹) سنه لرده كسلمش اولنلرك دوره سنده برمنوال سابق

بسم الله ربی یازلدینی کورلمشدر . (٦٠) تاریخنده دارابگردده و (٦١) تاریخنده
 یزدهده کسالمش اولنلرک دوره سنده کذاک خط کوفی ایله یالکز بسم الله دیو
 محرر اولوب برکنارنده دخی خط پهلوی ایله عبدالله بن زبیر امیرالمؤمنین دیو
 محرر بولمیشدر . ینه مذکور سکلردن (٧٨) سنه سنده بساده حجاج نامنه
 کسالمش اولان سکلرک خط کوفی ایله کنارنده الحجاج بن یوسف ودوره سنده
 بسم الله لا اله الا الله وحده محمد رسول الله دیو یازلمشدر . وینه طبرستان سپهدلردن
 یعنی سرحد محافظلردن عمر نام ذاتک یوز یکریمی ایکی ویکرمی درت ویکرمی
 یدی ویکرمی طقوز سنه لرنده کسمش اولدینی سکلری منظور فقیر اولدی .
 هپ اوچلرنده خط کوفی ایله عمر دیو محرردر . و بولردن اک مجدد تاریخ
 ایله کوردیکمز سکه (١٣٧) سنه سنده طبرستان امراسندن سلیمان نام ذاتک
 کسدیکی سکه درکه کذاک خط کوفی ایله کنارنده سلیمان اسمی یازلمشدر .
 بوسکلری درسعادته بوفه اک زیاده اعتنا ایدن وعنتقه خانه سی مسکوکات شرقیه جه
 اک زیاده معمور ومکمل اولان احبامزدن صبحی بک افدینک مسکوکات عتیقه سی
 ایچنده برر برر کوروب خط کوفی ایله محرر اولان سالف الذکر فقره لرینی
 اوقودم فقط تاریخلری وبلده اسملری خط پهلوی ایله اولوب خط مذکور ایسه
 بزجه مجهول اولدیغدن بوبلده سندمن انحق بوخطی قرائت ایله معروف ومسلم
 اولان بعض ذاتلرک افادات وتحقیقاتیدر . وکذا عبدالله بن زبیر نامنه کسیلان
 سالف الذکر سکلرک کنارنده ایکی سطر اوله رق حروف پهلویه ایله بر یازو
 کوردک انحق بویازونک عبدالله بن زبیر امیرالمؤمنین عسارده سی اولدینی بزجه
 مجرد بر روایت قیلندندر .

مسکوکات مذکوره ملت اسلامیه نک رسمی سکه سی اولیوب مجرد تسهیل معاملات
 ایچون برمنوال سابق بعض امرانک کسملاری مسکوکاتدر . اصحاب فنک تحقیق
 وافاده لرینه کوره ملت اسلامیه ده ابتدا صورت رسمیه ده یعنی دولته و حروف
 عربیه ایله کسیلان سکلر مسکوکات امویه اولوب موجدی حجاجدرکه خلفای
 امویه دن عبدالملک آتی عراق سمتنه والی نصب ایتدکده سکه ضربی تنیه ایتمکه
 اودخی هجرتک علی روایه یتش بشنجی وعلی روایه یتش التنجی سنه سنده عراقده
 سکه ضربنه شروع ایلمش واندن صکره سائر ممالک اسلامیه ده دخی مسکوکات
 امویه ضرب اولمشدر . انحق تاریخین مذکورینده قطع اولمش سکه امویه
 کورلیوب مسکوکات امویه دن اک عتیق تاریخلو اوله رق منظور فقیر اولان سکه
 (٧٨) تاریخنده قطع اولمش بر التون سکه درکه خط کوفی ایله بر یوزنده

(لااله الا الله وحده لا شريك له) و دوره سنده (محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله) و ديكر يوزنده (الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد) و دوره سنده (بسم الله ضرب هذا الدينار في سنة ثمانية وسبعين) ديو محرردر . انحق فلورانسه عنتقه خانه سنده (۷۷) سنده كسلمش بر التون سكه اسلاميه كورلديكي بعض اصحاب فن طرفدن روايت اولنوب اشته اك عتيق تاريخلو التون سكه اسلاميه بوسكه اوله رق اندن مقدم تاريخله التون اوله رق سكه اسلاميه كورلما مشدر . مسكوكات امويه دن (۷۸) تاريخنده كسلمش كومش سكه لر اصحاب فن طرفدن رؤيت و روايت اولنمشدر . فقط منظور فقير اولما مشدر بونلردن اك عتيق تاريخ ايله كورديكمز سكه (۷۹) سنده سنده بصره ده كسلمش بر سكه دركه كذلك خط كوفي ايله بر يوزنده (لااله الا الله وحده لا شريك له) و دوره سنده (بسم الله ضرب هذا الدرهم بالبصره في سنة تسع وسبعين) و ديكر يوزنده (الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفواً احد) و دوره سنده (محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون) ديو يازلما مشدر . اشته دولت امويه نك التون و كومش سكه لري هپ منوالين مذكورين اوزره مسكوك اولوب حتى تاريخ انقراضى اولان (۱۳۲) سنده سنده كسلمش اولان سكه لريني دخي كوردم هپ طرز مذكور اوزره در . فقط مروان حمارك تاريخ جلوسى اولان (۱۲۷) سنده سنده بعض امراى شرق كندوسندن رو كردان اوله رق آل بيتسه ميللريني اعلان ضمنده كشمش اولدقلى كومش سكه لرده طرز آخر اختيار ايتما مشدر . بونلردن بعضيلري منظور فقير اولوب ازجه لى جى قصبه سنده كسدكلى سكه نك بر يوزنده (لااله الا الله وحده لا شريك له) و اطرافنده (قل لا اسئلكم عليه اجرا الا المودة فى القربى) و اطرافنده كي دائره نك دوره خارجه سنده (بسم الله ضرب بحى سنة سبع وعشرين ومائة) و ديكر يوزنده (الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفواً احد) ديو محرر اولد ينى كورلدى . (۱۲۸) سنده سنده نميره نام بلده ده عينيله بو طرز اوزره كسلمش بر سكه دخي منظور فقير اولدى .

واصف افندى مغرب پادشاهلرينك اخبارينى متضمن اولان بعض تاريخلردن نقل و روايت ايله سال هجرتك اون سكرنجى سنده سنده حضرت عمر رضى الله تعالى عنه نقش كسروى اوزره (لااله الا الله محمد رسول الله) و بعضيسنه لااله الا الله و عمر ديو يازوب عبدالله بن زبير دخي مكه مكرمه ده دنانير مستديره قطع ايدرك احد وجهينه (محمد رسول الله) و ديكرينه امرالله بالوفاء والعدل و دوره سنده عبدالله لفظلى

نقش ایادی دیو تحریر ایلمش ایسه ده حضرت عمرک نامنه سکه کسلمدیکی فنا
مثبت اولمسیله روایت مذکوره برمنوال سابق طبرستان امراسندن عمرنام ذاتک
کسیدیکی سکه لردن غلط اولمق کرکدر ظن ایدرم که خط پهلوی ایله اولان
تاریخلری اوقونه مامش اولدیغندن دوره لرنده حروف عربیه ایله محرر اولان
عمر اسمی کوریلنجه حضرت عمره اسناد اولتیورمشدر . وعبدالله بن زبیر
رضی الله عنه حضرت تاریخینه وجه مشروح اوزره اسناد اولتان سکه دخی شمعی به
قدر اصحاب فن طرفدن رؤیت وروایت اولنماشدر . قالدیکه ابتدا طرز عرب اوزره
سکه ضربی برمنوال سابق یتش بش یاخود یتش التی سنه سنده حجاجک ایجاد
ایدوکی اصحاب فن عندنده مسلماتدن بولنمشدر . فقط بیک ایکوز یتش التی
سنه سی خالانده فنجه برکشف جدید وقوعیه اساس مسئله متغیر اولمشدر .
شویله که بوکره جواد نام برایرانلو درسعاده هجرتک قرق تاریخنده بصره ده
طرز عرب اوزره کسلمش برکومش سکه کتوره شددر که ینه مومی الیه صبحی
بک افندیکن مسکوکات عتیقه اسلامیه طاقی ایچنده منظور فتیر اولدی . خط
کوفی ایله بریوزنده (الله الصمد لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفو احد) ودوره سنده
(محمد رسول الله ارسله بالهدی ودين الحق لیظهره علی الدین کله ولو کره المشرکون)
ودیکر یوزنده (لااله الا الله وحده لا شریک له) ودوره سنده (ضرب هذا الدرهم
بالبصره فی سنة اربعین) دیو یازمشدر . حضرت معاویه نک یاخود خالد بن ولیدک
مقلد بالسیف اوله رق تمثالی سکه به ضرب اولندیغنی بعض مؤرخلر نقل وتحریر
وواصف افندی دخی انلره اتباعا معاویه بن ابی سفیان تمثالنی مقلد بالسیف اوله رق
سکه به یازدی دیو تاریخنه درج وتطیر ایلمش ایسه ده روایت مذکوره درجه
ثبوت وصحته وارماشدر .

ینه واصف تاریخنده تاریخ هجرتک یتش بشنجی سنه سنده حجاج عراقده سکه قازدروب
نقودک بریوزنده خط کوفی ایله (هو الله احد الله الصمد) وبریوزنده عبدالملک
یازدی دیو روایت ایلمشدر .

انجق برمنوال سابق یتش سکز تاریخندن تادولت امویه نک تاریخ اقراضی اولان
یوز اوتوز ایکی سنه هجریه سنه قدر هر سنه نک التون وکومش اوله رق مختلفا
ضربخانه لرده کسلمش مسکوکات امویه مسلسلا منظور فقیر اولدی . هیچ بریسنده
خلیفه نامی یوقدر . وخلفای عباسیه دن مهدی به کنجه ضرب اولتان مسکوکات
اسلامیه ده خلیفه نامی یازمادیغنی فنجه قضایای مسلمه دندر . فقط اطراف برالشامه
روملرک عبدالملک نامنه مصور اوله رق کسملکاری باقر سکه لرده عبدالملک نامی
کورلشدر .

مسكوكات عباسيه نك دخی برخیلی منظور فقیر اولدی . ابتدا (۱۳۲) سنه سنده
 شكل عباسی اوزره سكه كسامشدر كه بریوزنده (لااله الاالله وحده لاشريك له)
 و اطرافنده (بسم الله ضرب هذا الدرهم بالكوفه فی سنة ثنتين وثلاثين ومائه) و دیگر
 یوزنده (محمد رسول الله) و اطرافنده کی دائره نك دوره خارجه سنده (محمد رسول الله
 ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین كله ولو كره المشركون) دیو یازمشدر .
 اشته اوائل عباسیه ده كسیلان سكه لر بو طرز اوزره اولوب بعده جعفر منصور
 زماننده محمدیه خطه سی وانیسی اولان اوغلی مهدینك كسیدی كوش سكه لر
 بریوزنده (لااله الاالله وحده لاشريك له) و اطرافنده (بسم الله ضرب هذا الدرهم
 بالحمدية سنة اثنين وخمسين ومائه) و دیگر یوزنده (مما امر به المهدي محمد بن
 امير المؤمنين) و اطرافنده (محمد رسول الله ارسله بالهدی الی آخره) دیو یازمشدر .
 و (۱۵۵) سنه سنده كسیدی ینه بر كوش سكه سنده دخی كندو اسمند نصكره
 وزیر ی اولان الحسن اسمی كورلشدر . فقط اولوقت مقام خلافت بغداد ده
 و طوغریدن طوغری یه اكا مربوط اولان یرلرده كسیلان سكه لرده ینه نام
 و عنوان یازمازدی . خلفای اسلامیه دن ابتدا نامنی كوش سكه لر نقش ایدن
 اشته بومهدیدر كه (۱۵۸) تاریخنده جلوس ایتش و (۱۵۹) سنه سنده بغداد
 در السلامده كسیدی سكه لر بریوزنده (لااله الاالله وحده لاشريك له) و اطرافنده
 (بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام سنة تسع وخمسين ومائه) و دیگر
 یوزنده (محمد رسول الله صلى الله علیه وسلم الخلیفه المهدي) و اطرافنده (محمد
 رسول الله ارسله بالهدی آه) دیو یازمشدر . اوغلی هرون رشید دخی هرون
 ابادده والی ایكن (۱۶۹) سنه سنده كسیدی سكه لر بریوزنده (الخلیفه المهدي
 مما امر به هرون بن امير المؤمنين) دیو تحریر ایلمشدر . هرون رشید (۱۷۰)
 تاریخنده تحت خلافته جلوس ایتد كده كسیدی كوش سكه لرده الخلیفه الرشید
 دیو یازمشدر . اما التون سكه لر بریوزنده (لااله الاالله وحده لاشريك له)
 و اطرافنده (محمد رسول الله ارسله بالهدی آه) و دیگر یوزنده (محمد رسول الله)
 و دوره سنده (بسم الله ضرب هذا الدينار سنة سبعين ومائه) دیو یازوب اسمی
 تحریر ایتماشدر . فقط بالاده اشعار ایتدیكمز وجهه عیار سكه نظارتی وزیر ی
 جعفرده تفویض ایتكین اودخی نظارتی حسیله نامنی سكه یه نقش ایلش اولمیه
 (۱۷۱) تاریخنده كسیلان التون سكه لرده جعفر نامی كورلشدر . خلفادن ابتدا
 التون سكه لرده نافنی نقش ایدن هرون رشیدك اوغلی امیندر كه (۱۹۵) تاریخنده
 كسیدی التون سكه لرده الخلیفه الامین دیو تحریر ایتشدر . بعده متغلبه ظهورنده

اسم خلیفه ایله بیه کندو اسملری دخی سکه لره نقش ایدر اولدیلر ایسه ده مؤخرأ خلیفه احمد الناصر لدین الله زمانده قوت خلافت اعاده اولمغله اندن صکره شعار شوکت وقوت خلافت اولمق اوزره سکه لره یالکز خلیفه نامی یازیلور اولدی .

واصف تاریخده هرون الرشیدك اوغلی محمد امین اعلاى سکه یه ربی الله واسفانه محمد امین بن هرون الرشید یازدی . چآنکه محمد امین اوغلی موسی ایچون عهد الوب ناطق بالحق المظفر بالله ایله تلقیب ایلدی . اسمنه دنایر ضرب ایدوب سکه سنه ۷۷۱ عز ومفخر لموسى المظفر یازدی دیو محرر اولوب انجق بویله برسکه کورلماشدر . وموسى فقره سنك اصلی دخی بووجهله مرویدرکه مأمون برادری امینه مخالف ومنازع اوله رق اکا رغما خلافتی عباسیه دن علویه یه تحویل ایتک اوزره اولاد علیدن موسای کاظم حضر تلیری ولی عهد ایتمشیدی . مؤخرأ برادری امینه غلبه ایدرک امر خلافتده کسب استقلال ایلدکده موسای کاظم حضر تلیری دخی تسمیم ایلماشدر . بوحاله نظراً مأمونك موسی نامه سکه کیش اولسی محتمل ایسه ده بوجه سابق بویله سکه کورلماشدر .

اندلسده تسلطن ایدن امویلرک سکه لرینک بر یوزنده (بسم الله ضرب هذا الدينار بالاندلس وتاريخ) ودیکر یوزنده خلیفه نك نام وعنوانی وفاطمیون سکه لرینک بر یوزنده (لااله الا الله وحده لا شريك له محمد رسول الله على ولي الله) ودیکر یوزنده خلیفه نك نام وعنوانی محرر در . ابن حماد تاریخده دیرکه مغربده دولت موحدین ظهورنده مهدی امریله سیم وزر نقودی مربع الشكل اوله رق قطع اولوب بر یوزنده بسمله وحمله وبر یوزنده موحدین سلاله سندن کلان خلیفه لرك خلیفه عصره کلنجه اسملری یازلدى . تیمور عهدینه کلنجه بونقوددن چوق بولنوردی . اوچیوز الی سکنر سنه سنده ابوالحسین جوهر الکاتب الصقلی معز لدین الله عسکر یله مصره داخل اولوب قاهره معزیه یی بنا ایلدکده معز نامه سکه ضرب ایله احد وجهینه اوج سطر یازوب ابتدا سننده معز لتوحید الاحد الصمد وتحتنه المعز لدین الله امیر المؤمنین وانك تحتنه ضرب هذا الدينار بمصر سنة ثمانية وخمسين وثلثمائة ووجه آخرینه (لااله الا الله محمد رسول الله ارسله بالهدى آه) دیو یازمشدر . ملک ظاهر پیرس یعنی پارس بك دخی دراهم اوزرینه پارس صورتی نقش ایتمشدر .

دولت عثمانیه نك اوائل ظهورنده اکثر دراهم سلجوقیه وهند وعراقین ومغاربیه وافرنج سکه لری جاری اولوب فقط سلطان اورخان غازى زمانده کومش سکه قطع اولمشدر .

واصف افندی دیر که سلطان اورخان غازی یدی یوز یکر می الی تاریخنده بروسه یی فتح ایدوب قوت تامه تحصیل ایتد کده ایکنجی سنه وضع قوانین والبسه وکسوة متنوعه تعیین ایدوب ایادی ناسده اولان سکه یه تعرض ایتدی . ادریس بتلیسی خطیله محرر بر مجموعه ده کوردن سلطان اورخانک سکه سی بروجهنده المجاهد فی سبیل الله السلطان اورخان وبروجهنده ضرب بروسا وتاریخ هجرت یازمش ایدی دیو روایت ایدر .

واصف تاریخنده عینله بویله جه مسطور ايسه ده سلطان اورخان زماننده علاءالدین پاشانک تنظیم عسا کر ایتدیکی صره ده سکه دخی قطع اولدینی تاریخجه مثبتدر . سلطان اورخانک کومش و باقر سکه لری حالا موجود اولوب حتی میر مومی الیهک مسکوکات عثمانیه طاقنده اون اوچی کومش وبری باقر اولوق اوزره اون درت عدد سکه سی منظور فقیر اولدی . بر یوزنده (لاله الا الله محمد رسول الله) و دیگر یوزنده اورخان خلد الله ملکه دیو محرر در . سلطان مراد خان اولک سکه لرینک کذلک بر یوزنده کلمه شهادت وبر یوزنده مراد بن اورخان خلد الله ملکه یازمشدر . یلدریم بایزید خانک سکه لرینک بر یوزنده خلد ملکه وتاریخ و دیگر یوزنده بایزید بن مراد یازیلوب چلبی سلطان محمد خان ایله سلطان مراد ثانینک سکه لری دخی بوطر ازوزره در . دولت عثمانیه ده فاتح استانبول سلطان محمد خان ثانی زماننه کنگجه التون سکه کسلیمیوب انک زماننده التون قطع اولته رق بروجهنده ضارب النضر صاحب الغز والنصر فی البر والبحر و دیگر وجهنده سلطان محمد خان ابن السلطان مراد خان ضرب فی قسطنطنیه وتاریخ یازمش ایدی . اندن صکره مدت مدیده اخلاقی دخی بوسیاق اوزره سکه ضرب ایدوب فقط تبریزک فتحندن صکره باصیلان سکه لرده سلیم شاه عنوانی دخی کورلشدر . علی روایة سلطان سلیم ثانی عصرنده بعض مقر بلر القاسیه جدم سلطان سلیم خان حضر تلی دیار مصر وعربستان وعراق عرب وعجمه وبحر سفید وسياهه والحاصل روم ایلی وناطولینک ممتاز مالکینه مالک اولوق حسیله سکه لرنده سلطان البرین وخاقان البحرین عنوان یازمق مناسب ایدی دیو کندوسی قبرس فتحندن صکره اول عنوان ایله سکه ضربنه فرمان ایدی دیو و اصف تاریخنده محرر ايسه ده کرک درسعادتده و کرک طشره لرده کی متعدد ضربخانه لرده کسلیلان مسکوکات دولت علیه ابتداسندن تا عصر مزه قدر مسلسل منظور فقیر اولشدر . سلطان محمد ثالث زماننه قدر کسلیلان سکه لر هپ فاتح سلطان محمد خانک سکه لری طرزنده اولوب وانک زماننده دخی درسعادتده واکثر ایالات ضربخانه لرنده التون سکه لرینه فاتحک سکه لری

طرزنده کسلیوب فقط حلب و مصر و بعض غرب ضربخانه لرنده کسلیان التون
سکه لرنده سلطان البرین و خقان البحرین عنوانی یازمشدر . کذلک سلطان محمد ثالث
زمانه قدر کسلیان کومش سکه لرك بریوزنده قسطنطنیه یاخود سکه نك ضرب
اولدینگی بلده اسمی و دیگر یوزنده نام و عنوان پادشاهی یازیله کمشکن انك وقتنده
کومش سکه لرنده نام پادشاهی طغرا ایچنه المشددر . واکرچه مهرهایونلرنده طغرا
اسکیدن عادت اولمش ایسه ده سکه لره نقش اولنمزدی . انك زماننده کومش
سکه لرك بریوزینه طغرا نقش اولنمشددر . فقط شکلی عصر مزده کی طغرا لركی
مطبوع و منتظم دکل ایدی .

سلطان احمد اولك کومش سکه لرينك بعضیسی طغرا لی و بعضیسی طغراسز اولوب
التون سکه لرينك دخی بعضیسنده سلطان البرین و خقان البحرین و بعضیسنده طرز
قدیم اوزره ضارب النضر صاحب العز و النضر دیو یازمشدر . سلطان مصطفای اولك
بولنان کومش سکه لرنده و سلطان عثمان ثانینك كرك کومش و كرك التون سکه لرنده
هپ سلطان البرین عنوانی یازیلوب برنده شکل طغرا کورلماشددر . سلطان مراد
رابع التون سکه لریله کومش سکه لرينك بعضیسنده کذلک سلطان البرین عنوانی
یازیلوب بعض کومش سکه لرنده دخی شکل طغرا باصلمشددر . سلطان ابراهیمك
التون و کومش سکه لری دخی بومنوال اوزره در . سلطان محمد رابع التون
سکه لرنده کذلک سلطان البرین عنوانی محرر اولوب انجق انك عصر نده بعض غرب
ضربخانه لرنده کسلیان التون سکه لرنده طرز قدیم اوزره ضارب النضر عنوانی دخی
کورلماشددر . کومش سکه لرينك دخی بعضیسی طغرا لی و بعضیسی طغراسز در .

سلطان سلیمان ثانی عصر نده اتی درهم وزننده اوله رق غروش کسلیوب سلطان البرین
عنوانی یازمشدر . سلطان احمد ثانینك غروش لری و التون سکه لری دخی
بومنوال اوزره در .

سلطان مصطفای ثانی عصر نده طغرا شکلنه حسن و انتظام و یریله رك التون
سکه لرك بعضیسنه دخی شکل مطبوع و منتظم اوزره طغرا باصلمش و سائر التون
و کومش سکه لره سلطان البرین عنوانی یازمشدر .

سلطان احمد ثالث عصر نده طغرا لره دهها زیاده حسن و انتظام و یریله رك بیوک
و چوک و غایت مطبوع و منتظم اوله رق متنوع سکه لر کسلی . و کومش سکه لرك
و التون سکه لردن بعضی لرينك بریوزنده سلطان البرین عنوانی یازیلوب دیگر یوزینه
دخی طغرا باصلدی . و التون سکه لردن بعضیسنك بریوزنده طغرا و بریوزنده
قسطنطنیه یاخود ضربخانه محلی اولان بلده و بعضیسنده قسطنطنیه یرینه اسلامبول

بازلدی . شویله که در سعادتده کیلان فندق التونیه زر محبوبلرک بریوزنده
طغرا و بریوزنده ضرب فی اسلامبول و اکثر ایالات ضربخانه لرنده کیلانلرنده
ضرب فی روان و ضرب فی تفلیس و هکذا یازیلوب و مصرده کیلان فندق التونلرنده
دخی بومنوال اوزره ضرب فی مصر دیو محرر اولوب انجق مصرک زر محبوبلرینک
بریوزنده طغرا و التنده ضرب فی مصر و دیگر یوزنده سلطان البرین و خاقان البحرین
عنوانی وایکی و اوچ ودرت و بش ویدی واون فندق ورننده اوله رق کیلان بیوک
فندق التونلرینک بریوزنده طغرا و التنده عن نصره ضرب فی قسطنطنیه و دیگر
یوزنده کذلک سلطان البرین عنوانی نقش ایدلمشدر . بعده سلطان سلیم ثالث عصرینه
قدر کیلان متنوع سکه لر هپ سلطان احمد ثالث سکه لری طرزنده اوله رق
در سعادتده کسلمش اولانلرینک بعضیسنده قسطنطنیه و بعضیسنده اسلامبول دیو
محرردر . فقط وزن و عیارجه بینلرنده انواع تفاوت واردر . و سلطان عبدالحمید
خان عصرنده شکل مطبوع و مستحسن اوزره برنوع التون سکه کیلوب بریوزنده
یالکز طغرا و دیگر یوزنده ضرب فی دار السلطنه العلیه و تاریخ جلوس یازلمشدر .
برفندق التونی بر درهم بش بغدادی و یوز غروشاق برمجیدیه التون ایکی درهم اون
اتی بغدادی اولوب انجق فندق التونی یکریمی اوچ عیارنده و مجیدیه التون یکریمی
ایکی عیارنده اولدیغندن ایکی فندق التونی تمام بر یوزلک مجیدیه یه معادل اولور
زر محبوبک جرما و سعتی فندق التوننک قالینلغنه معادل اوله رق وزنلری متساوی
اولدینی کبی عیارلری دخی بر اولدیغندن ایکسی دخی بر قیمتده ایدی . انجق
سکه لری قیمتجه ده ها دون اوله رق زر محبوبلر کسالمشدر . بناء علیه بیک یوز
قرق اتی تاریخنده زر محبوب اوچ غروش او توز پاره یه رائج اولمشیکن یوزیتش
سکزر سنه سی محرمنک یکریمی برنده ضربخانه امینی اسماعیل رائف بک افندینک
سلطان مصطفی حضر تلیرنه تقدیم ایلمش اولدینی الی بیک زر محبوبک کند و خطیله
تقدیم ایلمش اولدینی پوصله سی منظور مورخ فقیر اولدی (جدید زر محبوب
عدد ۵۰۰۰۰ غروش ۱۳۷۵۰۰ کیسه ۲۷۵) دیو محرر اولدیغنه نظراً زر محبوبک
بهری یوز اون پاره یه حساب اولنمشدر . و بالاده بیان ایتدیکمز وجهله ایکوز
ایکی تاریخنده فندق و محار التونلری بشر غروشه رائج اولمق اوزره نظام ویرلده
زر محبوبک اوچ بچق غروشه رائج اولمسی اراده بیو رلمشیدی .

فصل مع

قریم و قافقاس جهتلی احوالنه دائر

تاریخمزلک اوائلنده اکثریا قریم وقوعاتی درج و تحریر اولنه جغدن قریمک سلطنت سانییه اولان روابط اصلیه سنک اجمالاً بیانی مناسب کورلمکله حلیمه کرایک کلبن خانان نام تاریخچه سندن وسائر تاریخلردن بوبابده لازم اولان مواد زبده و خلاصه اولنه رق بومقاله ده درج اولمشدر .

معلوم اوله که قریم و حوالیسندده اوتهدنبرو سلاطین جنکیزیه یعنی جنکیز خان نسلندن اولان خانلر ارنایا جالس سریر ایلخانی اولوب بالاسقلال حکومت ایدمکشلر ایکن فاتح سلطان محمد خان حضر تترینک زماننده حمایت دولت عالییه کیره رک و رفته رفته روابط ومتابعتری زیاده لسه رک قریم الکاسی ضمیمه ممالک دولت علیه اولمشدر .

بونک حقیقت و تفصیلنه اطلاع ووقوف قریم خانلردن بعضایرینک ترجمه حالیرینی بیلمکه موقوف اولدیغندن بروجه آتی اسلاف خانان قریمک مشاهیرندن بعضایرینک ترجمه احوالنه ابتدار اولنور .

قریم خانلرینک اسملرینه کرای لفظنک علاوه سی مقدملری عادت دکل ایکن سکر یوز قرق بر تاریخنده قریم خانی اولوب اوتوز سنه قدر حکومت ایدن حاجی کرای خاندن صکره عرف و عادت اولمشدر . چونکه خانان و سلاطین واعیان تانارک دأب قدیملری اولدینی وجهله اطفال شیر خوارلرین سن شبابلرینه دک قبائلدن برینک تربیه رضاعیه سنه تسلیم ایله پرور شیافته ایدمککلرکندن حاجیکرایک پدری اولوب سلسله نسبی یدی مرتبه ده جنکیز خانه رسیده اولان غیاث الدین سلطان دخی کرای قبیله سنک اغوش تربیه رضاعیه سندده نشو و نما بولمش اولدینی حالده کرای قبیله سی معتبراندن دولت کلدی . صوفینک حج شریفدن عودتی کونی اوغلی دنیایه کلش اولدیغندن مریشنک حج وقبیله سی تذکر و تبرک ضمننده اوغلای حاجیکرای تسمیه ایتمشدر .

بعد زمان حاجی کرای قریم خانی اولدقده مشار الیه دولت کلدی . صوفی هنوز بر حیات اولمغین پدرلری حقنده کذران ایتش اولان حقوق رضاعیه سندن بخله کندوسنه موجب افتخار و فیما بعد وسیله تخطر و تذکار اولمق اوزره بوندن یوبله

قبيله سى اسمى اولان كراى لفظك سلاطين جنكيزيه اسملىرىنه علاوه اولمىشى
 نياز ايتىدكده نيازى رهن حيز قبول اولمىشه اندن سكره بوخصوص بيلرلنده
 دستور العمل قالمىشدر .

اِسْتِطْرَادْ

بين القبائل قرابت رضاعيه ياك زياره رعابت اولنوب برچوچق هر قنى قبيله دن
 سود اتمش ايسه اكا منسوب اوله رق اول قبيله دخى انك غيرتكشى اولور . خانان
 وسلاطين قريم دخى اولادىنى قبائل چرا كسه دن برينه بسلمه ويرمك معتاد
 قديملى ايدى . بونك كيفيتنى عبرتمائى دولت نام نارنجچه ده بووجهله تحرير
 ايدر كه قريم خانك اولادى دنيايه كلديكى قبائل چرا كسه نك معلومى اولدقده
 وقت معينده تخصيص ايتىدكارلى بر صحرا ده اجتماع واختيارلى حضورنده
 ميانلرلنده بر خاتونى دايه لغه انتخاب وانى استصحاب ايله سپاه واوزدن وسائرلرلندن
 برقچ يوز سوارى قريمه كذار ايدرك اوچ كون قريم خاننه مهمان اولورلر .
 لكن خانك مطبخندن برشى تساول ايتىوب برابر كتورمش اولدقلى دقيق
 وعسل وغومول وبوزه ايله هم كندولرىنى اداره وهمده خانه ودائرة سى خلقنه
 ضيافت ايدرلر . بعده ايجلرلندن برينى ايلچى نصب ايله خانه ارسال وبوجيئت ايله
 قريمه كللى خان حضرتلرلنك اوغلنى بسلمه المى مقصدينه مبنى اولديغنى
 والمدجّه اعاده لرى قابل اولميه جفى تبليغ ايدىجك تعامل قديمه مبنى ضرورى
 اول چوچنى كندى اناسندن تفريق ودايه اولمى اداره بالاختاب كلش اولان
 خاتونه تسليم ايتىدكلرلنده چركسار ممنونا كندى يوردلرينه عودت ايدرلر .
 وبسالمه يى اوز اولادلى اوزرينه ترجيح ايدرك تربيه سنده اصلا تجويز بقصور
 ايتىرلر . ويدى ياشنه بالغ اولدقده ركوب ونزولى وقاچوب قوومنى وفن حرب
 وضربى تعلي ايدرلر . وسود اناسى وسود باباسى تعزير كونه اول چوچغه
 برشى سويلمىوب فطرت اصليه سى اوزره نشو ونما بولور . واون بش ياشنه
 بلوغنده پدريه تسليمى زمانى كلش اوله رق هر نه زمان طلب ايلر ايسه همان
 البسه جديده واسلحه تامه ايله طونادوب وراسب مزينه اركاب ايله سود باباسى
 الوب مقدما اخذنده قاچ يوز كشى برابر بولنش ايسه جمله سى ينه منوال سابق
 اوزره قريمه اوچ كون اداره لرينه و خان دائره سى نك ضيافته كفايت ايدىجك

قدر ما کولات و مشروبات تدارك برله قريمه گذار و بغيچه سرايه وصولارنده
ينه قزانلرينى قينادوب اوچ کون خان دائرہ سنه ضيافت ايدرك بووجهله خانه
اوغلانى تساييم ايتدکلرندہ خان طرفندن دخى جہلہ سنه بنش قلندرى وجهله
کفایت ایدہ جک قدر مشين و سختيان و تفنک وياى و قلابدان و چوقه ہديہ لرى
ميدان مقاسمہ يہ وضعہ بينلرندہ تقسيم اولندقدن صکرہ يزلویرينہ کيدرلر .
وعادت قبائل اوزرہ اسملرى ياد اولندقچہ اعداسى ہراسان اولمق مطالعہ سنہ
مبنى اکثر يا اولاد جنکيزيہ يہ دخى يرتيجى حيوان اسملرى وضع ايدرلر ايدى .
خانان و سلاطين قريم برمنوال سابق قبائل الندہ پرورده اولدقلرندن بدويتہ
مألف اولملريہ تکلفات زائدہ غائلہ سندن وارستہ اوله رق صرتلرندہ يالکتر
برر قات البسہ بولنوب فرسودہ اولنجيہ دک تجديد قيص و کسوه ايتمز لر ونه زمان
صويونہ جق اولورلر ايسہ معيتندہ موجود اولان آدمارندن برينک البسہ سنى
الوب تلبس ايدرلر . وچيقاردقلى البسہ يہ بردخى کيمزلر ايدى .
احاد اہالى تاتار ايسہ بتون بتون بدويت وسادہ لک حائلہ بولندقلرندن اکل
وشرب والبسہ ورکوب ونزوللرندہ غایت سبکبار اوله رق ہرنہ وقت خان
طرفندن چاپول ارادہ سيلہ فلان کون فلان محلہ بولنہ سز ديو قبائل ميرزا
واختيارلرينہ يرليغ يازلسہ چونکہ تاتار قومى خانلرينہ پک زيادہ مطيع اولدقلرندن
دبرحال وقت معيندہ استلديکى قدر سوارى تعيين اولنان محلہ حاضر بولنوب
مأمور اولدقلى طرفک غارت وتالانہ مسارعت ايدرلر . وچاپولہ عزيمتلرندن
چند روز مقدم حيوانلرينہ سوار اولوب ادمان ايچون يوم عزيمتلرينہ قدر
حيوان صرتندن اغمز لر . وهرنفر کندو يدکنندہ اوله رق اوچ درت بارکير ايلہ
سفر ايلر . وحيوانلرى اکثر يا قارلرى وبوزلرى اشہرک بولدقلى اوت
وکوکلر ايلہ اکتفا ايدىکى کي کندولرى دخى طارى اونيلہ بارکير يورکى
ياغندن معمول طالغان تعبير اولنور . خمرہ دن طغار جقلرينہ الدقلى مقدار ايلہ
قناعت ايدہ کلدکلرندن تاتار عسکرى سائر اردولر کي مہمات وسائر تکلفاتہ
محتاج اوليوب ہان ارادہ اولنان سمعى چالوب چاربارلر . وصولر طوکوبدہ
هرطرفہ چاپول ايتمکہ قولايلىق اولمق ايچون شتاسديد اولمق اوزرہ صبيانہ دعا
ايتديرلر . وھيئت مجموعہ لرى بر جمعيت طيارہ اولمغلہ بووجهلہ کيجہ وکوندز
الغار ايدرك مدت قليلہ ظرفندہ بلاد بعيدہ يہ تالان ايدرك بي نہايہ اموال واششيا
واسرا کتورلر . واسيرلر حقندہ اصلا رحم وشفقتلى اوليوب پک زيادہ
اذا وجفا ايلہ استخدام ايدرلردى . بناء عليه روسيہ خلقى تاتاردن ہراسان

ولرزان اوله رق روسیه دولتی قازانی ضبط ایتدکنصکره دخی غارت و خسار
 تاناردن خلاص ایچون قریم خزینه سنه سنوی برور کو اعطاسنه مجبور اولوردی .
 تاتار خانلرینک اجرای احکام شرعییه دخی اهتماملری زیاده اوله رق خول
 عامادن برینی طولغون معاش و بول تعینات ایله تَضیعسکر نصب ایدوب اودخی
 رسم قسمت و رسوم سائر المقسزین امور عبادی رؤیت ایدر . و قبائل ایچنده
 حکومت ایده جک فقیهله بلا جائزه نیابت مراسله لری ویرر ایدی . صکره لری
 خانان و سلاطین قریم بوبابده ترک رسم بهین قدیم ایدرک نهایت قبائل نیابتی
 مراسله لری بازرکانلر التزام و فائض ضمیله طابلیینه فروخت و التزام ایتمه
 باشلا دقلرندن ضابطه شرعیله لری مختل اولدیغی کبی سن حضریته واصل وجهت
 سفاهته مائل اوله رق حرکتلرینه بطائت تامه طاری اولغله دفع کزند اعدایه
 بیله قدرتلری قلدی . اشته قریم حکومتک بوجهله عمر بعصر مختلف
 اولوب کلان احواله علم اجمالی حاصل اولق ایچون خانلرینک بعض طبقات
 متفاوت سی بوجه آتی بیان اولنور .

* منکلی کرای خانک دوات علیه التجاسی *

جنکیزیلر سیل کبی اطرافه آقوب هر دیاره آقین ایتمه مباشرت ایتدکلری ائنده
 بونلرک بفرقه جسمه سی دخی بحر خزری طولاشه رق قازان و اوردرهانی ضبط
 ایله روسیه یی خراجگذار ایدوب قازانی مقرر حکومت اتخاذ ایتشلر ایدی .
 بونلرک برشعبه سی دخی قریمی فتح ایله برمنوال سابق اوراده حکومت ایدرلر
 ایدی . رفته رفته قازان حکومتته ضعف طاری اولغله قریمه تابع و مربوط کبی
 اولمشلر ایدی . انجق صکره قریم خانلرینه دخی بوحال ضعف و فتور عارض
 اولغله دولت علیه نك حایه سنه التجا ایتمه مجبور اولدیلر . شویله که سکز یوز
 یتمش بر تاریخنده سالف الذکر حاجی کرای خان وفات ایتدکده یرینه اوغلی
 منکلی کرای خان قریم خانی اولوب اوچ آی قدر حکومت ایتدکنصکره
 اوزرینه عمزاده لری عسکر چکهرک دفعات ایله وقوعبولان محاربه لرده منکلی
 کرای خان مغلوب اوله کلدیکندن نهایت اولوقت جنویزلولر یدنده اولان منکوب
 قلعه سنه فرار ایله تخلیص جان ایتشیدی . مؤخرأ طرفدارلری تجمع ایدرک
 ینه کندوسنی درون قریمه ادخال ایله اعاده جک وجدال ایدوب بوکره منکلی
 کرای خان غالب کلسکله تکرار استقلال تام ایله قریم خانی اولدی . لکن

عمزاده لرینک ینہ تک طور میہ جقلری معلوم اولمقدن ناشی دفع اغیار خصوصده ارکان دولتیله استشاره ایتدکده ملجا تاجداران جهان اولان فاتح سلطان محمد خان حضر تلرینک سایه حمایه سنه انتجا ایله مأمون الغائبه اولمق خصوصی بینلرنده قرار گیر اولدیغندن در حال سواحل بحر سیاهده واقع کفه و طمان و منکوب قلعه لرینک فتح و تسخیر ینہ طرف پادشاهین همت بیورلدینی حالد کنه دوسی بو خصوصده جاسپارانه سعی و اقدام و فیابعد خدمت دولت عالییه التزام ایده جکنی فاتح سلطان محمد خان حضر تلرینه عرض و انها ایتدکده طرف شهر یاریدن کندویه توغ و علم و سائر تشریفات ملوکانه ارسال اولمش و مؤخرأ قلاع مذکور هک فتح و تسخیری خصوصده دخی منکلی کرای خاک و وقوع بولان حرکات مرضیه و خدمات مقبوله سندن طولانی کندویه مخصوصاً نواز شنامه هایون کورنرملش ایدی .

و مؤخرأ سلطان بایزید ولی حضر تلری افکرمان و کلی قلعه لرینی فتح ایتدکده منکلی کرای خان دخی رکاب هایونده خدمت و اول محاربه لرده ابراز جلاوت ایتکله خدمته مکافات اولمق اوزره طرف هایوندن کندویه بیاض قطیفه لی سمور قلباق وزیرین اوسکف و انواع تحف و تفاریق بخش و اهدا و نهر طورله نک سواحلنده عساکر تاتارک فتح ایلدیک بله و طومبصار و فوشان و قرای سائرینی مشتمل اراضی تملیک و اعطا بیورلمشدر .

* قالغایلق رتبه سنک احدائی *

سالف الذکر منکلی خان دیار اعدایه غزا و آقین ایتکه عزیمت ایتدیکنده قریمه کیمی قائم مقام براغر سکر دیو استفسار اولنغله اوغلم محمد کرای قلسون دیه جک یرده لسان تاتار اوزره اوغلم محمد کرای قالغای دیو افاده مرام ایتشیدی . غزادن سالماً و غانما عودتته قدر اوغلی محمد کرای چشیده حلاوت حکومت اولوب عودتنده لذت حکومتدن بتون بتون محرومیتله تلخکام اولمسنی روا کورم دیکندن قالغای سلطان عنوانیه ملحه و مکرکلردن ایراد معین افراز و قصبات قریمدن اقسه جد نام قصبه بی کندویه مقرر حکومت تخصیص و قره صو و توابعی الحاق اولنه رق ولی عهد اولمق اوزره طرف شاهانه دن دخی یدینه برات عالیشان ویرلمشدر . اندن صکره قالغایلق بر منصب اولوب هر قریم خانی اولنله بویه بر قالغای نصبی عادت اولمشدر .

بناءً علیه منکلی کرای خان وفات ایدوب سالف الذکر اوغلی محمد کرای قریم خانی اولدقده برادری بهادری کرای سلطانی منصب نوع ظهور قالغای ایله مسرور ایتشیدر .

* سعادت‌کرای خانك ترجمهٔ احوالی *

سالف الذکر محمد کرای خان اون سنه قدر قریمده یرلیغ فرمای خانی اولوب وفاتسنده برادری سعادت‌کرای خان قریم خانی نصب اولنه‌رق اول دخی طقوز سنه قدر خانلق ایتدکدن صکره خانلقدن فراغت ایله درسعادتده اقامت ایتشددر .

تفصیل احوالی بومنوال اوزره درکه شهزاده یاوز سلطان سلیم خان حضرت‌لری طریزون والیسی ایکن بعض اسبابه مبنی کفه قلعه‌سنه تشریف‌لرنده منکلی کرای خانك سراینه نزول وقدم بیوروب اندن روم ایلی طرف‌لرینه عزیمت‌لرنده منکلی کرای خان زاده سالف الذکر سعادت‌کرای خانی دخی یاننه ایشیدی . بو مناسبتله سعادت‌کرای خان خیلی مدت سفر وحضرده شهزاده سلطان سلیم خانك خدمتده بولندیغدن مهابت بخشای تحت معالی نجات‌عثمانی اولدقده سعادت‌کرای معاش وتعیینات کافیه اعطاسیله مرفه وشادمان بیورمشلر ایدی .

طقوز یوز اوتوز محرمنده محمد کرایک وفاتی خبری درسعادتده واصل اولدقده سنه مزبوره رجبنده قریم خانلغی سعادت‌کرای خانه توجیه بیورلمغه دونمای هایون ایله قریمه واردقده خانلق مسندینه کچوب خود بخود خانلق ادعاسنده بولنان محمد کرای زاده غازی کرای سلطانی قالغای نصب ایلدی .

لکن برمدت صکره برادر زاده‌لری کندو عایینه قیام وحراکت ایتکله بش سنه قدر بینلرنده محاربه متمادی اولدیغدن ناشی بالاخره خانلقدن فراغت ایله طقوز یوز اوتوز سکز شوالنده درسعادتده مواصلت وابو ایوب انصاری جوارنده اتی‌سنه قدر اقامت ایتدکدن صکره دار عقبایه رحلت ایتدکده حضرت خالد جوارنده دفن اولمشدر .

* صاحب‌کرایک خانلغی *

منکلی کرای خان زاده صاحب‌کرای محمد خان برادری محمد کرای خانك خانلغی اواننده بعض اسبابه مبنی مبتلای حبس مدید اولمشیکن اول تاریخده قازان خانی‌ایچم خان بلا ولد فوت اولدقده یرینه سلاطین جنکیزیه‌دن برسلطانك نصب اولمشسفی اهالی وولایت عرض واستدعا ایتکدن ناشی صاحب‌کرای خان اولوقت قازان خانی نصب اولمشیدی . بش سنه مقداری اشبو منصب بی ایراد ایله تضييع اوقات ایتدکدن صکره طواف بیت الله الحرام ایتک بهانه‌سیله قازان حکومتده برادری

محمد کرایک اوغلی صفا کرای سلطان قائم مقام و کندوسی نازکانه کشور رومه خرام ایدوب در عایه کلدکده قانونی سلطان سلیمان خان حضر تلیک سایه سنده سالیانه و تعینات وزعامت ایله دفع مضایقه و ضرورت ایدوب رفاه حل کسب ایله یکی ائنده سعادت کرای خانک فراغتدن صکره بش آی قدر خود بخود جالس مقام حکومت اولان اسلامکرای سلطان انجام کاری ملاحظه ایله جرائم گذشته سندن استعفا ایدرک در سعادت عریضه تقدیم ایتمکله طقوز یوز اوتوز طقوز ربع الاولنده منشور خانی مشار ایله صاحبکرای خانک نامه ثبت و تحریر و غرس یمین پادشاهی اولدیغه مبنی سمور قلیاق ایله یکی سرغوج و مجوهر تیرکش و مرصع رخس دلکش و قیاحه تعبیر اولنور فروه سمور و مرصع شمشیر احسانیه قدر و اعتباری تجیل و توقیر قلندقدن بشقه علوفه و وظائفی خلیفه کیسه سندن اولمق اوزره التمش نفر طویچی و اوچیوز نفر جبهجی و بیک نفر سکان و قرق نفر متفرقه و اوتوز نفر چاوش و التمش نفر شرحلو تعبیر یله ارباب تیمار وزعامت معینه تعیین اولنه رق اقلیم قریمه ارسال اولمشیدی .

قریم اقلیمی روسیه لویدینه کیرنجیه دک قریم خانلرینه طرف دولت علیه دن سکان آقجه سی نامیه ویریه کلان مبالغ ذکر اولنان نفرا تک علوفه لر ی اوله رق سلطان سلیمان مرحومک آثار حسنه لر ننددر .

صاحبکرای خان بو وجهله قریمه داخل اولوب جالس مسند خانی اولدقده مشار ایله اسلامکرای سلطان قالیلق ایله بکام و بعده اعدام ایدوب سعادتکرای خان زاده احمد کرای سلطان قالیق نصب ایتدی . لکن اندن دخی امین اوله میوب چوق کچمکیزین انی دخی قتل ایله کندی اوغلی امین کرای سلطان قالیق نصب ایلدی . انهار سته یعنی جم و چایق و اتل یعنی ولغه و قوبان و تن و اوزی نهرلری سواحلنده خیمه نشین اولان تاتاری قریمه ادخال و انلره اراضی توزیع و تملیک ایدرک اسکان ایتک اشبو صاحبکرایک آثار ننددر .

سلطان سلیمان خان حضر تلی اردوی هایون ایله مملکت بغدادنه عزیمت بیوردق لرنده صاحبکرای خان دخی عساکر تاتار بی شمار ایله خدمت رکاب هایون لرنده بولمق شرفه نائل اولمش و بعده نمچه سفر لرنده اوغلی قالیق امین کرای سلطان بو خدهت موجب المفخرتده بولمشدر .

* دولتکرایک خان اولدیغی و روسیه لوی خرج کذار ایتدیکی *

دولتکرای خان منکلی کرای خان زاده مبارک کرای سلطانک اوغلی اولوب پدری

مبارک کرای سلطان عصر سایم خانیده فتح مصر معرکه سنده وفات ایتمکه عم مکرملری محمدکرای خان وسعدتکرای خانک حجر تربیه لرنده نشو و نما بولمش وسعدتکرایک خانلغنده قالغایلق رتبه سنه نائل اولمش ایکن اسلامکرای وقعه سنده سعدتکرای ایله برابر در سعادته کلرک سایمان زمانه کسب انتساب ایتمشیدی . بومناسبتله سفر وحضرده شرفیاب خدمت خداوندکاری ومظهر التفات جهاندارى اولدینی قریم خانی بولنان صاحبکرای خان استرقاب ایدرک جوار سلطنتدن رفع وتبعید اولنسنه بر بهانه آراردی . حالوکه صاحبکرای خانک اقبالی درجه کله کملکه (بیت) اذاتم امر بدا نقصه * رقب زوالا متی قیل تم) مؤداسنجه زوالی تقرب ایتمش اولدیغندن علیهنه ایراد اولنان بعض ماده لر دن طولانی حقنده توجه پادشاهی تنزل ایلمش ایدی . بوائساده قازان خانی صفاکرای خان وفات ایتمکه صاحبکرای خان دولترایک قازان خانی نصب اولمنسی در سعادته عرض وانها ایدرک بوجه محرر جایکیر ضمیری اولدینی اوزره بوبهانه ایله دولترای جوار سلطنتدن تبعید ایتمک داعیه سنه دوشدکه بوضع کستاخنه سی اغبرار طبع هایونه بادی اولغله عزل ایله یرینه دولترای خان نصب اولنوب قریمه وصولنده صاحبکرای واولادینی قتل ایله خانلقده کسب استقلال ایلدی .

اشبو دولترای خن فارس الخلیل میدان وغاویکه تازعرصه جنک وغوغا اولوب دائماً غزا وجهاد دن خالی اولمز ایدی . حتی روسیه دولتنک اولوقت پایتختی اولان مسکو شهرینی قرق کون محاصره ایتدکدنصکره زور بازوی جلادیتله فتح وتسخیر ایدوب خزینه لرنده موجود اولان نقود بیشماری الدقدن بشقه لسان تانار اوزره طیش تعبیر اولنور جزیه بدلی بهر سنه خزینه خانی به ارسال ایتملری شرطیله عقد مصالحه ایتمش اولدینی قریم تاریخلرنده مصر حدر بوندن بشقه کوزل طبیعت شرعیه سی دخی اولوب اشبو بیت آتی آثار خامه لرندندر (بیت) یاقه سن صدچاک ایدن هر برکک * کاشن ایچره ناله سیدر بلبلک) یکرمی سنه مدت حکومتدن صکره طقوز یوز سکسان بش تاریخنده مطعون وفات ایتدکه یرینه اوغلی سمین محمد کرای خان نصب اولمشدر .

* نورالدینلک رتبه سنک احداثی *

بروجه محرر سمین محمد کرای خان پدری دولترای خان یرینه قریم خانی اولدقد اوغلی عادلکرای قالغای نصب ایتمشیدی . اول ائنده ظهور ایدن شرق

سفرنده عادل کرای اسیر و بعد دست اعداده تلف اولدینی شهرتکیر اولدقده اوغلی سعادتکرای قالغای نصب ایتمک منوی ضعیری اولمش ایسهده برادرانندن البکرای سلطان سنا اکبر اولدیغندن بالطبع منصب مذکوره طلبکار اولمشی مانع اولمغله قالغایلی البکرای سلطان بهالتوجیه سعادتکرای خانی تسلیت ضمننده حجر تربیه رضاعیه سننده پرورشیاخته اولدینی نورالدین میرزایه نسبتله کندویه نورالدین سلطان عنوانی ویریه رک منصب نوظهور احداث وایجاد اولنوب کندینه خانلره مخصوص اولان وارادات معینه قدر کفایه ایراد معین افراز و جانب پادشاهیدن دخی ولی عهد ثانی اولمق اوزره یدینه برات عالیشان اعطاسیله اعزاز قلندی . اندن صکره بورتبهیی احراز ایدنلر نورالدین سلطان دیمکله اقرانندن ممتاز اولدیلر

* خطبه لرده نام پادشاهی تقدیم و قریم خانلرینک اسملری تأخیر اولندیگی *

اسلامکرای خان پدری دولتکرای خانک خانلنی زماننده رهنلک منصبیله استانبوله ارسال اولمش اولمغله کرک سلطان سلیمان خان حضر تلرینک و کرک سلطان سلیم ثانی حضر تلرینک زمان سلطنتلرنده ملتفت و منظور و مقبل و مقبول ایکن سلطان مراد ثالث حضر تلری سریر ارای سلطنت اولدقلرنده اسکی اعتبارندن دوشه رک قونیهده اقامتی اختیار ایتمشیدی .

سالف الذکر سمین محمد کرای خان یدی سنه خالق ایستدکنصکره بعض سبیلردن طولانی حسب الایجاب عزل اولنوب برادری اسلامکرای خان قونیهدن جلب ایله قریم خانی نصب اولدقده طقوز یوز طقه سان ایکی سنه سی قریمه واروب قالغای سابق البکرای منصبنده ابقا و اوغلی مبارک کرای سلطانی نورالدینک منصب نوظهوریه مسرور ایلدی .

لکن چوق کچمکسزین محمد کرای زاده سعادتکرای امرای نوغایدن اسنی بک و سائر هک اعانه سیله ترتیب و تجهیز ایستدیککی عساکر تاتار ایله قریمه دخول و بغچه سرای اوزرینه هجوم ایستدکده اسلامکرای مجبوراً کفه قاعه سنه فرار ایله عسکر تجهیزینه ابتدار و کیفیت در سعادته اشعار ایتمکله کفه میر میرانی کندو معینه مأمور اولوب اندال نام محله مباشرت جنک و جدال اولدقده اثر غلبه اسلام کرای خان طرفنده رونما اوله رق سعادتکرای فراره مجبور اولدینی وقعه یه (ع) قیلدی اسلامی بعون الله قوی سلطان روم) مصراعی تاریخ واقع اولشدنر .

بوصورتله اسلام کرای خان مسند نشین استقلال اولمشیکن بوجاق حوالیسند

ساکن اقوام نوغای بغداد رعایاسنک اموال ومواشیسنه اطالیه دست خسارت
ایتدکری مسموع خلافتپناهی اولوب استرداد اموال مغصوبه ضمننده خطهایون
صادر اولغله اجرای مأموریت ایچون اسلامکرای خان بوجاق جانبیه روان
اولوب اتمام خدمندن صکره ولایت قریمده وسائر قلمرو حکومتی اولان محالرده
واقع جوامع ومساجدک منابر ومحافلنده دعای دولت پادشاه زمان ابتدا تذکیر
واسامی خانان قریم تأخیر اولمق خصوصنی تنبیه ایتمکله قریمده دخی اسامی
پادشاهان اسلام ایله خطبه لره زیب وفر ویرملک اسلامکرای خانک آثار خیره سندن در .
اوچ سنه دن متجاوز خانلق ایتدکدن صکره طقوز یوز طقسان اتی سنه سی
جمادی الاولی سنده وفات ایلدی . عاقل دور اندیش وکامل صاحب داش واکثر
اوقتی در سعادته کچمکله اوچ دانه پادشاه ذیشانک مظهر حسن نظری اولمش
بر ذات سعادت سمات ایدی .

* خان اغالغی خدمتنک ظهوری *

خدمت مذکوره بوره غازی کرای خان زماننده احداث اولمغله خان مشارالیهک
ترجمه احوالنه بروجه آتی ابستار اولنور . شویله که بوره غازی کرای خان
سالف الذکر دولترکرای خانک اوغلیدر . برادر بزرگوار ی سمین محمد کرای
معتیله شرق سفرنده ایکن دست اعجامه اسیر دوشهرک قهقهه قلعه سنده یدی
سنه علی التوالی اسیر قالمشیدی . جلادت وشجاعتی اکبر اعجامک مشهودلری
اولغله بعض شروط و قیوده ربط ایله اطلاق اولغنی کندویه تکلیف و بیان
ایتدکرنده بر رباعی انشادیله مافی الضمیرینی اظهار وکوشه کیرکنج محبس
اولمقانی اختیار ایتدیکی شاه عباسک کتابجیلی صادقینک تذکرة الشعرا سنده
مستوردر .

ذکر اولنان رباعینک بر صورتی زیرده تحریر اولنور .

* رباعی *

نابود غم وشادی حرمان بوده * زنیگونه گذشته تا که دوران بوده
ماتجربه کردیم که در ملک شما * راحت همه در قلعه وزندان بوده
والحاصل مشار الیه بروجه مجبر یدی سنه محبوس قالدقندن صکره هزار رنج
ومختله محبس قلعه دن بر طریق ایله فرار وهیئت قلندرانه ایله ارضروم والیسی

دائرة سنه بالوصول آنده قرار ایدوب برمدت صکره در دولته عزیمتی برادری اسلام کرای خانک وفاتی هنگامه تصادف ایتمکله طقوز یوز طقسان التی سنه سی عهده سنه قریم خانلی توجیه بیورلدی . قریمه وصولنده برادری فتحکرایه قالغایلق ودیکر برادری عادلکرایک اوغلی بخت کرای سلطانه نور الدینک توجیهیه احترام وامکدارلرندن احمد اغای کتخدا ووکیل معاسنه باش اغالق عنوانیه بکام ایلدی . بعد زمان بوخدمته استخدام اولانلر خان اغاسی عنوانیه بنام اولمشلردر . خن اغاسی احتساب ناظری مقامنده اولوب امر اسعاره وبعض مرتبه امور ضابطه بلدهیه نظارت ایدردی .

سلطان محمد خان حضرتلری اکری فتحه توجیه بیوردقلرنده مومیالیه فتحکرای سلطان لشکر تاتار ایله رکاب همیون خدمتمنده ایدی .

بوره غازی کران خان غایت شجیع و بهادر اولدینی حالدہ جمیع فنونده ماهر والسنه ثلثه ده شعر وانشایه قادر صاحب سیف و قلم بر خدیو محترم اولوب خواجه پادشاهی سعدالدین افندییه منظوم مکتوباتی وصدوردن غنی زاده نادری افندییه بلیغانه منشآت و منشور تحریراتی واردر . واشیبو غزل ببیدل آثار قلم معجز رقلرندندر .

* غزل *

رایتسه میل ایدرز قامت دجلو یرینه * توغه دل باغلامیشز کاکل خشبو یرینه
هوس تیر وکآن چیقمدی دلدن اصلا * ناوک غمزۀ دلدوز ایله ابرو یرینه
سوررز تیغمزک ذوق وصفاسن هر دم * سیمتلرله اولان لذت پهلو یرینه
کردن توسن زیباده قطاس دلبند * باغلدی کوکلزی زلف ایله کیسو یرینه
سوررز اسب هنرمند صبا رفتاری * بر پری شکل صنم بر کوزی آهو یرینه
کوکلز شاهد زیبای جهاده ویردک * دلبر ماه رخ و یار پری رو یرینه
سفرک جوری چوق امید وفا ایله ولی * اولدق اشفته سی بر شوخ جفاجو یرینه
اولمیشز جان ایله بالله غزایی تشنه

قافنی دشمن دینک ایچرز صو یرینه [۱]

الدینی مال غنائمه غازی کرمان نامنده برقلعه بنا ایدوب بو وجهله دخی ابقای نام ایتدکدن صکره بیک اون التی سنه سی شعبانده مطعونا وفات ایتمکله بغچه سرایده دفن اولمشدر .

[۱] (قطاس خوتوس دیدکریدر)

* متأخرین خانان قریمک اجمال احوالی *

سالف الذکر قریم خانلری قدمای خانان جنکیزیه دن اولوب هر بری رونق بحشای مسند خانی و هر برینک نامی زیب افزای نسبنامه ایلخانی اولان ذوات محاسن سماتدر . انلرک دوری کذار ایتدکدنصکره اکثریا قریم خانی اولنلر تنپورولک و سفاهت داعیه لرینه دوشدکلرندن و بعضاً دخی شفاعت ورجا ایلله سلاطین جنکیزیه نك نا اهلانی قریم خانی نصب اولدیغندن خانان جنکیزیه نك ایکی نام و شانلری اکسلمکه و تاتار قومنک طبیعتلرینه کسل ورخاوت عارض اولغله اولکی صولت لرینه تناقص و تنزل کلیمکه باشلدی .

بوندن بشقه اقوام تاتار ایچنه شقاق و نفاق کیرمکه خارجده کی اعدایه غلبه شویله طورسون کندی مملکت لرینی اداره و محافظه یه اقتدارلری قلمدی . روسیه لولر بوحالاری فرصت اتخاذا ایدرک قریم خانلرینه متعهد اولدقلری جزیه بدلنی ویرمکدن امتناع ایدر اولدقلرندن بشقه نهرانل سمتنده واقع قازان و اژدرهان ایالت لرینی کرکی کبی تحت ضابطه یه ادخال و انجماکار قریمی دخی تضییق ایتمکه ابتدار ایللمشلردر . حتی روسیه دولتی مقدملری معاملات لازمه سننده قریم خانلرینه مراجعت ایده کلش ایکن بیک سکسان سکر سنه سننده قریم خانی نصب اولنش اولان مراد کرای خان بیشعور و مست مدام اولدیغندن روسیه ایلیچیسینی ناجبا تحقیر ایتمکه اندن صکره روسیه ایلیچیلری قریمه کلیوب روسیه دولتی مصالحینی بندر و البلری و ساطت لر یله رؤیت ایتمکه ابتدار و رفته رفته در سعادت الچی ارسالنه کسب اقتدار ایتمشدر . و بیک یوز قرق سکر سنه سی خاللنده روسیه اردوسی قریمه هجوم واور قپوسندن دخول ایلله دارالاماره قریم اولان باغچه سرانی و قصبات و قرای سائر هی احرار ایدوب کیتمشدر .

واکرچه بعصر لر ائناسنده رزمی بهادر کرای خان و اسلام کرای خان ثانی و حاجی سلیم کرای خان و دولت کرای خان ثانی ظهور ایدرک ممکن مرتبه تلافیء مافات ایتمشلر ایه ده انلرک وفاتیله ینه اسکی حاکم و مقدمکی اختلالر عودت ایده کلشدر . اشبو درت عدد خانان جلادت شعاران عناصر اربعه حکمرانی و متأخرین خانان جنکیزیه نك آبروی عزت و شانی اولوب سالف الذکر بوره غازی کرای خان ایلله بیک یوز سکسان بش سنه سننده قریم خانی اولان صاحبکرای خان بیتنده کذران ایدن یکرمی سکزر قدر خانان قریم ایچنده شهرت کامله ایلله ممتاز و سرافراز اولدقلرندن هر برینک اجمالاً ترجمه حال لرینه بروجه آتی ابتدار اولنور .

* رزمی بهادر کرای خانك ترجمهٔ حالی *

سلطان مراد رابع حضر تلرینك زمان صاحبقرانیلرنده تاتارلر ایچنده درلو اختلالر واقع وقتل نفوس وهتك پردهٔ ناموس کبی نیجه فبالقار شایع اولمشیکن بیک قرقیدی سنهسی محرمنده صاحبقران مشار الیه حضر تلرینك قریم خانی نصب ایتمش اولدینی رزمی بهادر کرای خان اسمی مساسنه مطابق وحرکاتی طبع هایونه موافق بر خان اولدیغندن قریمه وصولنده اشقیایی قهر و تدمیر ایله قریمی تطهیر ایتدکن صکره چونکه اول ائنده روسیهلورلر قریم خانلرینه ویره کلدکاری جزیه بدلنی ادا وارسالده تردد صورتی کوسترمش اولدقلرندن در حال مأمور مخصوص ایله اکید وشدید امرلر تحریر وارسال ایتدیکنده روسیهلورلر خان مشار الیهك شدت صولتندن خوفله بدل مذکوری بعض هدایا علاوه سیله ارساله مجبور اولدیلر. لکن عمری قصیر اولوب در بحق سنه خانلق ایتدکن صکره بیک الی سنهسی خلاننده وفات ایلدی .

خان مشار الیه برخدیو کزیده آثار و شاعر پاکیزه گفتار اولوب اشبو غزل آتی آثار خامه لر ننددر .

* غزل *

خط سرسبزیک اوستنده ایدریر زلفك * چن اوستنده بتن سنبله بکزر زلفك
ابر سیراب صفت پرده فکن خورشیده * افتاب رخنه سایه سالار تر زلفك
باش قالدردی یوزه چیقدی سپاه خطك * فته وهمیله دوشوب رعشهیه دتر زلفك
صاقینور اول کل رخساری اسن یلردن * صاته تحریك صبادن یوزك اورتر زلفك
نیجه ممکن کیره رزمی کدانك الله * کنج حسنك سنی اژدر کبی بکزر زلفك

* اسلامکرای خان ثانینك ترجمهٔ حالی *

سالف الذکر بهادر کرای خانك وفاتندن صکره چوق کچمکسزین روسیه دولتی فك رقبهٔ خرجکناری ایتمش ایسه ده بیک الی درت سنهسی خلاننده قریم خانی نصب اولئان اسلامکرای خان ثانی ابتدا طریق عصیانه سلوک ایتمش اولان بعض قبائلی تادیب ایتدکن صکره نور الدینی اولان عادلکرای سلطانی جزیه بدلنی تحصیل ایچون عساکر تاتار ایله روسیه اوزرینه سوق وتسیار ایتدکده مشار الیه نورالدین سلطان روسیهلورلرک اولوقت پایتختی اولان مسکو

شهرینه قدر روسیه ممالکینی یغما و تخریب ایتمکله روسیه‌لور بدل صاح اولمق اوزره التمش بیک التون قیمتده کورک و انواع تحف و تفاریق و قرق بیک التون نقد تقدیم ایتدکن صکره هرسنه متعهد اولدقلری جزیه بدلی ارسال و تسلیم ایتمک شرطیله عقد مصالحه ایتدیلر . بوندن بشقه خان مشار الیه ایله لهلو بیننده محاربات شدید و وقوعه کلوب عاقبت لهلولر مغلوب و منهزم اوله رق بش قطعه طوپ وایکوز بیک التون و سکسان بیک غروشاق ریال ویردکن صکره بهرسنه جزیه بدلی ارسال ایتمک اوزره عقد مصالحه ایتمش اولدقلری بعض قریم تاریخلرنده مسطوردر .

خان مشار الیه مدبر و غایت بهادر برخان جلیل المائر اولوب کاه بالذات کندوسی کیدرک وکاه قلعای سلطانی ویاخود نورالدین سلطانی ارسال ایدرک غزادن خالی اولماغله درون قریمی انواع غنائمه مالامال ایتدیکی مشهوردر . اوائل حالده درسعادت کلهرک بوغاز ایچنده اختیار مسکن ایتشیکن سلفی محمد کرای خان رابع استرقاب وانهاسنه بناء ردوس جزیره سنه نفی اولمشیدی . مؤخر بعض کبارک شفاعتیله ردوسدن درسعادت کتوریلوب وچوق کچمکسزین قریم خانی نصب اولنوب اون سنه قدر زیور افزای مسند خانی اوله رق بر وجه محرر خدمات مقبولیه موفق اولدقن صکره بیک التمش درت سنه سی شوالنده وفات ایتشد .

* حاجی سلیمکرای خانک ترجمه حالی *

حاجی سلیمکرای خان بش دانه پادشاه ذیشان که سلطان محمد خان رابع و سلطان سلیمان خان ثانی و سلطان احمد خان ثانی و سلطان مصطفی خان ثانی و سلطان احمد خان ثالث عصرلرنده مستشار امور دولت و محرم اسرار سلطنت اولمش صاحب عقل و دانش برخان جلیل العنوا ندر . درت دفعه قریم خانی اولوب هر دفعه سنده خدمات مبروریه موفق اولمشدر . خصوصیه دفعه ثانیه خانلغده قریمه هجوم ایدن روسیه اردوسیله اوچ کون علی التوالی محاربه و مقاتله ایدوب نهایت غلبه کاملیه مظهر اوله رق اوتوز قطعه طوپ و بیکنن زیاده اسیر الدقن بشقه روسیه عساکرینی حدودلرینه قدر تعقیب ایتدکن صکره بیک یوز شوالنده نیمچه سفرینه مأمور اولوب انده دخی اسکوب جوارنده وقوعبولان غزوات مبرورسی زیور حنائف توارینخدر . حتی بوخرمتلری نزد هایونده مقبول اولدغندن سنه آتیه اول بهارینه قدر ادرنه طرفنده مشتانشین استراحت اولمق اوزره ادرنیه جلب

و دعوت اولمشیدی . اشته شاعر ثابت افدینک خان مشارالیه حقنیده غزوات سابقه سنی متضمن نظم ایتش اولدینی مدحیهلر ادرنه ده بولندینی ائنده کشیده رشته املا اولمشدر . دفعهٔ رابعه ده قریم خانی ایکن بیک یوز اون التی سنه سی شعبانده ترک منصب فنا ایتمشدر . قپودان وقائمقام اولان کوچک عثمان پاشا خان مشارالیهک کوله لرندن اولوب بونک کبی چراغ ایتش اولدینی نیجه کوله لری بووجهله مناصب جلیله ده استخدام اولمشدر . قریمده واستانبول جوارنده و محال سائرده اولان آثار و حسنائی دخی مستزاد منظومهٔ محسنائی اولمشدر .

* دولتکرای خان ثانینک ترجمهٔ حالی وقریمک اواخر احوالی *

دولتکرای خان ثانی دوست نواز دشمن کداز و فرط شجاعت و جلادته اقرانندن ممتاز برخدیو سرفراز اولوب ایکی دفعه قریم خانی اولمشدر .

دفعهٔ ثانیه سنده مقتضای مأموریتی اوزره موسم شتاده روسیه دیارینه ایلغار ایدوب چند عدد پلقه لرینی ضبط و تسخیر و نیجه بیک نفوسنی اسیر ایتدکن صکره بیک یوز یکرمی اوچ سنه سی پروت نهری قربنده دلی پترو ایله بالطه جی محمد پاشا بئنده وقوعبولان کار زارده خان مشار الیهک خدمات مبروره سی زیبایش صحائف روز کاردر . اندن صکره قریمک شیرازهٔ احوالی کوندن کونه یوزلغه و تاتارک صولت و ثباتلری بتون بتون منقطع اولغه باشلایوب اعدا ایسه یوماً فیوماً کسب شوکت و قدرت ایتمکله نهایت بیک یوز سکسان بش سنه سنده بتون بتون روسیه لو قریمی استیلا ایلدی .

واکرچه قینارجه مصالحه سنده تخلیه اولمش ایسه ده معاهدهٔ مذکورده نک شروطی اقتضاسیجه قریم و حوالیسی یینه معنوی روسیه لونک زیر دست تغلب و تحکمنده قالمشدر اندن صکره نه صورت کسب ایتدیکی محللارنده برتفصیل شرح و بیان اولنسه کرکدر .

قریم خانلنی ماحقاندن عد اولنان چرکستان جبل قافقاسک بر مهم قطعه سی اولدیغدن بومقامده جبل قافقاسک احوال جغرافیه سندن بروجه آتی برار بحث اولنمق مناسب کورلمشدر .

* ممالک قافقاسیه نک اقسامی *

قافقاس طاقی که کوه قاف دخی دینور قره دکز کنارنده واقع انابه قلعه سندن بدأ ایله شمال غربدن جنوب شرقه طوغری متمد اولوب بحر خزر ساحلنده

بولان باکو قلعہ سنہ منتهی اولان جبال عظیمہ متسللہدن عبارتدرکہ براوجندن
اوبر اوجنہدک ایکوز طقسان ساعتک مسافہ اولوب خط مستقیم اوزرہ حساب
اولنورسہ ایکوز اون ایک ساعتک امتدادی اولمش اولور .

بوحوالیدہ ساکن اولان ملل مختلفہنک بعضیسی چرکس ولزکی وکرچی مثلاًو
جبل مذکورک اصل یرلورلندن اولوب بونلر یونان جمہورلقلرندن بدأ ایلہ
صکرہ کلان مؤفلرک معلوملریدر . بعضیسی دخی ہجرت نبویددن ایکی اوچیوز
سنہ مقدم تاتارستان کیردن جانب جنوب وغربہ هجوم ایدن اندی وغوت
وحون والان وخزر وچچن وقوق وآوار ملتیرینک بقیہلری ودیکر طرفدن
جانب شمال وغربہ عزیمت ایلین سلاجوقیلرک وقتلرندہ محافظہ حدود ایچون
اسکان ایتدیرلش اولان ترک طائفہلریدر .

جبل مذکور ایکی پارچہ اولہرق جزء شرقیسی داغستان وجزء غربیسی
چرکستان اولوب وسطندہ اولان الک یوکسک یرلرینہ کوہ البرز دیرلرکہ
داغستان ایلہ چرکستانی فاصلدر . وجبل مذکورک جانب شمالیسندہ چرکس
جنسندن وقافقاسک قدیمی واصل یرلوسندن اولان قبارطای اہالیسی وجانب
جنوبیسندہ کرچی طائفہلری واردر . بناءً علیہ ممالک قافقاسیہ درت قطعہ
جسیمہیہ تقسیم اولنورکہ چرکستان وقبارطای وداغستان وکورجستاندر .

چرکستان قطعہسی غرباً قرہ دکر ساحلی ایلہ محدود اولوب جنوب طرفی
کرجستانہ متصدر . وشمال طرفی نہر قوبان ایلہ محدود اولوب شرق طرفی
قافقاس طاغک الک یوکسک تپہسی اولان البرز طاغہ یعنی داغستانک حدود
غربیہ سنہ قدر متمد اولور . بوملکنتک تخمیناً یوز بیک خانہی متجاوز اولان
اہالیسی شابسیغ وباترا وچکیت واونیغ وایسلینی وناقوغای وسیلیدہ نام سنجاقلردہ
اقامت ایدرک اقوام مختلفہدن عبارت اولدقلری حالہ باشلوجہ ایکی طائفہیہ
منقسمدرلر . بری چرکس طائفہسیدرکہ اکثری بوقطعہنک جانب شمالیسندہ
ساکن اولمغلہ قوبان بونیہ یایلمشلردر . دیکری ابازہ طائفہسیدرکہ اکثری
جانب جنوبییدہ یعنی کرجستان طرفدہ ساکن اولور .

بواقوامک اکثری یقین وقتلردک دین ودولت تولدیغنی بیامزلردی . سلطان
عبدالحمید خان حضر تارینک زمان سلطنتلرندہ فرح علی پاشا چرکستان والیسی
نصب اولمغلہ اندن صکرہ دین اسلام اورالردہ کرکی کبی منتشر اولمشدر .
بونک تفصیلی محاندہ تحریر اولنور .

جبل قافقاسك ايكنجى قطعهسى اولان قبارطای که قبارطی وقبارطه دخی یازیلور بوقطعه بحر سیاهه منصب اولان قوبان نهر یله بحر خزره منصب اولان ترك نهر ينك منبعلى بینده جبل مذکورك جانب شمالنده داغستان ایله چركستان اره سنده برشکل مربع منحرف کبی واقع اولوب چراکسه نك بریوک وکزیده قبیله سی اولان قبارطای ایله نوغای وقره بولاق و اوس و تغالور نام قوملردن عبارت اوله رق الشمس بیك خانه یه بالغ اولور . کافه سی اهل سنتدر . و بیوک قبارطای وچوک قبارطای دیو ایکی قسمه تقسیم اولنور . دولتعلیه قینارجه معاهده سنده بوقطعه دن فراغت ایلمش ایسه ده اتحاد دین و مذهب حسیله معنوی دولت علیه یه مربوطیتلری منقطع اولماشدر . بوملکته قازبك تعیر اولسان قله شامحه قربنده قافقاس طاغتك برو طرفه کچیلور صعب المرور دربندلردن عبارت بریول اولوب روسیه لولرك شمال طرفدن کر جستانه کذرگاهلری یالکزر بویولدر . انجق برطرفدن چرکس و برطرفدن چیچن اهلینك هجومندن خوف ایله دائما برطائم سواری قزاق عسکری استصحابه مجبور اولورلر . قازبك قازى بلك غلط مشهوریدر که چرکسلر غزبك و غزى بك دیرلر .

قافقاس طاغتك اوچنجی قطعه سی داغستان مالکیدر که جبل مذکورك بحر خزر طرفنده کی پارچه سی اولوب داق قومك بعض عشائینه مأوی اولدیغندن داغستان تسمیه اولمشدر . بوقطعه نك هر گوشه سنده بربرینه مغایر قوملر ساکن اوله رق هر طرفنده بشقه بشقه لسانلر سولندیکندن عربلر بوراسی جبل السنه تسمیه ایتملر ایدی . قطعه مذکوره اوچ قسمه تقسیم اوله رق داغستان اوسط و داغستان شمالی و داغستان جنوبی دینلور .

داغستان اوسط دینلان قطعه استقلال و سربسیت اوزره بولان ملل مختلفه عیدیه نك مسکئلری اولوب آوار و اندلال و قوبصوبوی و انقرا تل و انقیرات و باقلا ل و جمال و شنیده و سوندا و سلاتو و اندی و کنبه و شوبوت و چیچن و غالاش تسمیه اولان بیوک و کوچك سنجاقلردن عبارت اوله رق اهلایسی تقریبا یوزبیک خانه یه بالغ اولور . جمله سی اهل سنتدر . اطرافده بت پرست اوله رق بعض اوافق طائفه لر دخی واردر . ترجمه حالی زیرده بیان اولنه جق منصور بوراده ظهور ایتشدر .

داغستان شمالی بحر خزر ساحلنده و قافقاس طاغتك اتکلرنده واقع اولوب قوبه و طپسران و دربند و غازی قوق و قیصاق و آقوشه و تارخو و کوره و اندرای و یخسای نام سنجاقلری شامل اوله رق اهلایسی ترك ولزکی قوملردن مرکب

اولدقلری حالدہ جملہ سی اہل سنتدر . تقریباً یوز بیك خانہ بہ بالغ اولورلر . مدار تعیشلری بحر خزر ساحلندہ کائن اوولردہ زراعت و حراثتہدر . دربند باب الابواب و باب الحدید و تیمور قپو دیدکلری قلعهدر . و بوقطعہدہ واقع بونیق مملکتی حاکمہ شمعخال تعبیر اولنور .

داغستان جنوبی قافقاس طاغٹ جنوب طرفندہ کی انکلرنده اولوب چارو پلہ کان وایلصو وشیکی وارس و قبلہ وشروان و باکو و سلیمان نام سنجاقلردن عبارت اولهرق کافہ اہالیسی یتمش بیك خانہ بہ بالغ اولور . بونلردن سلیمان و باکو شہرلرنده اون بیك خانہ قدر شیعی و شروان وشیکی طرفلرنده اون بیك خانہ قدر ارمنی موجود اولوب باقی الی بیك خانہ سی ترک و لزیکی قوملردن عبارت اولهرق جملہ سی اہل سنتدر . باکو و سلیمان شہرلری بحر خزر ساحلندہ واقع اولهرق عجمستان ایلہ داغستان بینندہ اجرا اولنان تجارت بحریہ نك اسکلہلری اولمق حبسیلہ بوشہرلردہ عجملر تمکن ایتمشلر ایسہدہ داغستانك اصل یرلرلرینك نفوذ معنویلری تحتندہ محکوم اولہ کلشلردر .

جبل قافقاسك در دنجی قطعہ سی اولان کر جستان مملکتی جبل مذکورك جنوب طرفندہ واقع اولوب شرقا داغستانك سرحد جنوب غربیسی اولان قانق نہریلہ و جنوباً یورچالی دینلان و اہل اسلام اولان قزاق عشیرتلی و کمری و اخسختہ سنجاقلری و آچارہ طانغی ایلہ و غرباً قرہ ذکر سواحلی و شمالا جبل قافقاسك چرکس مملکتہ متصل اولان قلل شاخہ سی ایلہ محدود اولوب اہالیسی کورجی و اوس و اسوان و ارمنی طائفہ لرندن عبارت اولهرق مؤخرآ بر مقدار روس و نمچہ دخی اسکان اولمشدر . ملل مذکورہ نك کافہ سی یوز بیك خانہ بہ بالغ اولور . بونلردن سکنز بیك قدر بت پرست دینندہ اولان اوس و اسوان طائفہلری اولوب یرلری صرب اولدیغدن و برطرفدن داغستانہ و برطرفدن چرکستانہ ملاصق بولندقلرندن بر حکومتہ انقیاد ایتزلر . و اون درت بیك خانہ مقداری اہل سنت اولوب باقی قالان تقریباً سکسان الی بیك خانہ سی خرسٹیان دینندہدر . و کر جستان و داغستانك جانب جنوبیسی ارمنستان اولوب ایکی قطعہ بہ منقسمدر . بر قطعہ سی ارضروم و وان طرفلری اولوب ممالک دولت علیہدندر . و دیگر قطعہ سی کنجہ و قرہ باغ و خوی و روان سنجاقلری اولوب ممالک ایرانہدن معدوددر . انجق عجمك اختلالی اثناسندہ ہربری مستقل بررخان اندہ قالهرق بیك یوز طقسان سنہ سندہ طرف دولت علیہ بہ میل ایتمکہ مجبور اولمشلردی .

اشتہ کر جستان دخی بو و جہلہ ایکی قطعہ بہ منقسم اولهرق بر قطعہ سی اصل کر جستان

دینلان تفلیس خانلغیدرکه مقرر حکومتی تفلیس اولوب برقطعه اکثریا ممالک ایرانیه
ملحق بولنش ایسهده تفلیس خانی اولان ارکلی خان بیک یوز طقسان سنه سنده
دولت علیه تبعیت وحمایه سنی قبول ایتمشیدی . انجق روسیه لولر برمنوال محرر
قبارطای طرفلرینه یرلشهرک طریق سالف الذکر ایله کرجستان طرفه کسب
تردد ایتدکن صکره بورالری افساده باشلایوب ارکلی خان روسیه لونک خدعه
ودسیسه سنه الدانه رق کندوسنک موجب نجات و سلامتی اولان حمایت دولت علیه یی
ترک ایله روسیه حمایه سنه کیرمشدر . دیگر قطعه سی آجیق باش و مکریل و کوریل
داد یانلقلری یعنی بکلکلی اولوب قره دکر سواحله دک متمد اولور . کوتایس
وبغداد جق واوزرکت شهرلری بوقطعه ده در . بوحوالی اوتنه دنبرو ممالک دولت
علیه دن معدود بولمشدر .

والحاصل قافقاس اهلایسنک اکثری اهل اسلام اولوب جنوب و شمالدن هجوم
ایدن عجم و روسیه لودن بعضا متأثر اولمشلر ایسهده اکثریا دولت علیه نک حمایه
جلیله سنه مظهر و خلافت عثمانیه یی معترف اولملری حسبیه طرف دولت علیه یه
مائل اوله کیشلدر .

* دیار قافقاسک بعض وقایع سالقه سی *

حضرت عمر رضی الله عنہک ایام خلافتنده (۲۲) سنه سنده عربلر دیار ایرانی فتح
ایتدکلی اثناده سردار اهل اسلام اولان سراقه بن عمرو آذربایجانی فتح
ایلدکده بکر بن عبدالله ایله عبدالرحمن بن ربیعیه یی البانیا فتحنه مأمور ایتمشیدی که
اولوقت داغستان طرفه البانیا دینلوردی بکر بن عمرو دخی عبدالرحمنی مقدمه
الجیش ایدوب کندو دخی وراسندن البانیا سمتنه حرکت ایلوب شروانه تقریارنده
اولوقت ملوک فرس نسلندن حاکم شروان اولان شهریار کلوب جبل قافقاسک
جانب شمالیسنده اولان آلان و خزر نام ترک طائفه لرینک بروطرفه هجوم
و تخطیلرینی منع ایتک شرطیه استیمان ایلدکده سراقه یه عرض ایتشلر . اودخی
بوصورتی معقول کوروب حضرت عمره اعلام ایلدکده تجویز بیورمغله بوشرطه
شهریاره امان و یرلمش و سراقه نک وفاتنده یرینه عبدالرحمن بن ربیعیه نصب وتعیین
اولمغله داغستانک برخیلی یرلرینی فتح ایله اهلایسنه دین اسلامی تلقین و کرجستان
حکمدارلرندن جزیه الهرق صلح ایلمش ایدی .

داغستان طرفنده بوفتوحات جدیده شایع اولدقده چونکه دربندک بر محل مبارک

اولدیغه دائر بعض حدیثلر روایت اولندقدن بشقه اورانک ضبطی ممالک جنوبیه به موجب امنیت و آسایش اوله جغندن اصحاب کرام حضراتی غزا ایچون فوج فوج اول طرفه اقوب کیدرلردی .

جهاننامه تحریر ایلدیکی اوزره بنی امیه عصرنده مسلمة بن عبدالملک اول دیاره غزا ایدوب خلقی اسلامه کلدیله . ودر بندی الوب اندن شماله طوغری برخیلی محملری فتح ایلدی . حتی بهرام چوپین نسلندن محمد بن یزید شروان و تیمور قپو والیسی اولوب برآلیق قدر مسافه یه حکم ایدردی . فقط هجرتک یوزسکسان سنه سنده طائفة خزر در بندی الوب اهل اسلامی بوزدی بومعرکه ده یوز قرق بیك قدر مسلم شهید اولوب اسلامده مسبوق بالمثل اولیان بروقه ظهور ایتدی . خزر خوزارک مخفی اولوب قبائل ترکیه دن بر بیوک قبیله در که مدت مدیده کندولرینه منسوبیتله تسمیه اولنان بحر خزر سواحلنده ساکن اولان برقیله نك اسمنه منسوبیتله یاد اولتهرق بحر قاسپی و بحر بلغار و بحر دیلم دینلوب نهایت برمنوال محرر خزر قومنه نسبتله بحر خزر دینلمشدر . اما بو طرفلرده ایکی زای معجمه ایله بحر خزر تعیری غلطدر .

اشبو خزر طائفة سی بر بیوک قوم اولوب ایکوز سنه یی متجاوز عربلره محاربه ایتمشلر ایه ده نهایت عربلر غالب و مظفر اولمشلردر . شویله که هجرت نبویه نك ایکوز سنه سنده قریش قبیله سندن و حضرت حمزه اولادندن شیخ ابواسحاق و عباس بن عبدالمطلب نسلندن شیخ محمد کندی اولاد و اقربالردن ایکیمیک نفر کیمسه ایله حرمین شریفندن چیقوب و بر مدت شام و مصر طرفلرنده کشت و کذار ایدوب بعده اول هنکامده دارالحرب اولان چرکس دیارینه وصول برله محاربات کثیره دن صکره چرکسلرک بکلری اولان امیر عضالی قتل ایله املاکنی تسخیر و اولاد و عیالی اسیر ایتمشلر . بعده داغستانده واقع قیطاق مملکتنک امیری اولان غضنفری قتل ایله اهایلسنه دین اسلامی قبول ایتدرمشلر ایدی . اشته بوغازیلر قوق دیارینی دخی ضبط ایله داغستانک جنوب و شمالنده اولان خزر طائفة سنک اکثر قری و قصباتی پایمال ایتمشلر . وانلرک اخلافی قریمی دخی فتح ایدوب الحاصل داغستاندن قریمه قدر ممالکی یاصلحاً یا خود عنوة تسخیر ایله اهایلسنی دین اسلامه دعوت ایلمشلردر . بوجهته قبار طای و بسنی کی قبائل چراکسه دن پک چوغی اهل اسلام بولنمشلردر .

عربلرک بو وجهله در تیوز یکریمی سنه قدر قافقاس ممالککنده حکومتلری جاری اولوب خلفای عباسیه عصرنده بوحوالی به آذربایجان و ارمنستان والیرلی حکم

ایدردی . بعده در تیموز الی درت سنه هجریه سنه سالاهه ساجوقیه دن فتوحات کثیره ایله توسیع جاه و جلال حکومت ایدن ملک شاه پدر وجدینک اثرینسه اقتفاء ضبط ایتدیکی یرلرده عصیان و اختلالدن امین اولق ایچون کرک اناتولی قطعه سنه و کرک کرجستان حدوددن بدأ ایله بحر خزر سواحلنه قدر البانیا یعنی داغستان مالکنده برچوق ترک طائفه لری اسکان ایتدیرمشیدی .

ایکیوز سنه دن زیاده اناتولی و شام و ایران طرفلرنده بووجهله حکومت ایتش اولان اشبو خاندان ساجوقی مشنت و پریشان ایدن مغوللرک یعنی تاتارلرک ظهورندن تقریباً یوز سنه مقدم مائه سادسه هجریه ده منوجهر شاه ظهور ایله داغستان جنوبیده واقع شروان مملکتک کرسیسی اولان شماخی شهرینی مقر حکومت اتخا ایدرک علم افراز استقلال اولمش و بیوک تاتار حکمدارلرینه تقلیدا خاقان کبیر عنوانیه شهرت بولمش ایدی . اندن صکره ساجوقیلرک برشعبه سی اولوب شروان شاهلر دیو معروف اولان سلاطین شروان ظهور ایلیوب ارمنستانک بعض محللرینی دخی داغستان جنوبییه ضم ایدرک حکومت ایتشلردر . و اولوقت شروان تعیرنده داغستانک شمال شرقیسی و جنوبیسی داخل اولوب داغستان اوسط و شمال غربیسی اولان مملکتلرینه آوار و چین طائفه لرینک مسکنلری اوله رق شروانشاهلره اگرچه اطاعت ایتزلردی . انجق جهت وحدت اسلامیه حسیله دائماً محاربه لرده برابر بولنورلردی . اولوقت کرجستان حکمدارلری دخی بعضا شروانشاهلره و بعضا قونییه سلطانلرینه تابع کبی کینورلردی .

و مغول و تاتارلرک جنوب و شمالدن ترکلر اوزرینه هجوملری ائناسنده و صکره ترکملرک آذربایجان وارمنستانده رایت افراز استقلال اولدقلری هنکامده کرک شروانشاهلر و کرک کرجستان حکمدارلری بولنر ایله کاه محاربه و کاه قونییه سلطانلری مثللو بعض هدایا تقدیم و اعطاسیله مصالحه و متارکه صورتنده اظهار تبعیت ایدرلردی . حتی سکز یوز تاریخلرنده سلطان شروان بولنان شیخ ابراهیم بن سلطان محمد خیلی محاربه لرده تیمور ایله برابر بولنمشدر . بووجهله شروانشاهلر درت یوز سنه یه قریب حکومت ایتد کدن صکره طقوز یوز قرقق ایکی سنه هجریه سنه شاهرخ بن سلطان فرخ بن شیخ شاه طفل نابالغ ایکن تخت شروانشاهی یه جلوس ایتد کده آق قیونلی ترکملرینک شیخی اولوب آذربایجانده واقع اردبیل شهرنده مذهب شیعه نی شایع ایتش و کندوسی و مریدلری اون ایکی امامک شیعه سی اولدقلرینی ارئه و اشعار ایچون باشلرینه اون ایکی ترکلو قرمزی شالدن معمول درویش تاجی کیوب قزلباش اسمنی قزانش اولان شیخ حیدر صفوینک اولادندن

برنجی شاه طهماسب تحت شروانک بویله بر صبی النده قالدیغنی فرصت آنخاذايله دیار مذکوره یه سوق عسا کر ایدرک واهالیء داغستان ایله خیل وقت محاربه ایتدکدن صکره نهایت غالب کلهرک شاهرخی و کبار شروانی قتل واعدام ایله خزائن کلیه یه دسترس اولمش و سلاطین شروان بونده انقراض بولمش ایدی .
وا کرچه شروانشاهلر نسلندن بعضیلر داغستان اوسط و شمالیده مستقلا حکومت ایتدکده اولان قیطاق و آلان و آوار و قوق خانلرندن استمداد ایله برمدت محاربه ایتشلر ايسه ده مفید اولیوب قرق برسنه قدر داغستان جنوبی قزلباشلرک زیر حکمنده قالمشیدی .

تاتارلرک هجوملری ائساننده داغستان شمالی دخی پامال اولمش ايسه ده نهایت اهاایسی استقلالارین اعاده ایتشلر در . شویله که جنکیزخان دشت قپچاق و مسقو و لایتی وبعده تماما ممالک ایرانی ضبط ایتدکده دشت قپچاق و مسقو نضامی تیمور قپونک ضبط و تسخیرینه متوقف اولمغین جنکیز خان اوراسنک تسخیرینه مبادرت ایتدکده تیمور قپو اهاایسی مقابله و مقاتله یه قیام ایتشلر ايسه ده جنکیز خان ولد کبیری اولان چغتایی عسا کر تاتار انجم شمار ایله اورایه سوق وارسال ایله اهاایسنی بیاغی قتل عام ایدوب یرلرینه بر چوق تاتارلر اسکان وچغتایی اوزرلرینه خان نصب و تعیین ایلمشیدی . یوز سنه صکره تیمور ظهور ایله تیمور قپو در بندینی ضبط ایتدکده کندوسنه هوادار ومنتسب کچنان (طوقتمش) طوقطاهش خانه تسلیم ایلدی . بعد زمان طوقتمش تیموره اظهار عصیان ایلدیکی ائساده تیمور تبریز و شروان طرفلرنده محاربه ایتک اوزره بولنوب برقچ دفعه تیمور قپو اوزرینه سوق ایلدیکی عسا کر تاتار دخی منهزم اولمشیدی . تیمور تبریز و شروان غائله سنی بر طرف ایدوب کر جستان حکمدارلریله دخی محاربه ایدرک مظفر اولدقدن صکره کلوب طوقتمشی اخذ و خلع ایله یرینه اعتماد ایلدیکی برخان نصب ایلدی و تبریز وکیلان و بعض ممالک ایران حکومتی اوغلی میرزامیر انشاهه و یروب تیمور قپو طرفلرینی دخی اکا الحاق ایتدی .

میرانشاهک اخلاقی برمدت بوحوالیده حکومت ایتدکدن صکره برمنوال محرر آق قپونولورک ظهوریله داغستان طرفه دخی استیلا ایتدکلرنده تیمور اولادینک بورالردن حکومتلری زائل اوله رق داغستان شمالی اهاایسی کسب استقلال ایدوب فقط آل جنکیزدن کندولرینه برخان نصب ایله شمخال تسمیه ایدرلردی .

سلطان مراد ثالث عصرنده عجم اوزرینه اعلان سفر اولوبده صدر اعظم اولان مصطفی پاشا اردوی همایون ایله ایران اوزرینه حرکت ایتدکده معینده بولنان

اوزدمیر عثمان پاشای بر مقدار عسکرایه داغستان طرفه تعیین و ارسال ایتشیدی . عثمان پاشا دخی کیدوب و شماخی و باکو طرفلری ضبط ایدوب شروانشاهلر خانداندن سلطان برهان شروانشاه نصب اولمشیدی . فقط نفوذ واستقلال اولیوب دولتعلیه استاد وانقیاد صورتده بولتوردی . عثمان پاشا جانب شمالده دخی کسب نفوذ ایدوب انحق شمخالک قزینی تزوج برله دربندی ینه شمخاله ترك وابقا ایلمشیدی . عثمان پاشانک اول حوالیده نفوذینی لزیلر چکه میوب ارمده جنگ وجدال وقوعه کلهرك نهایت خطبه بی آل عثمان نامنه اوقوملری وعجم سفری ظهورنده قریم جانبندن مرور ایده جنگ اوتوز بیک قدر تاتار عسکرینی مملکتلرندن امرار ایله عثمان پاشا طرفه ایصال ایلملری وکندولری دخی ذخائر واساحه لری طرف دولت علیه دن ویرلک اوزره اشبو عثمانلو عسکرینه معاونت ورفاقت ومعیت ایتلری وعادت قدیمه لری اوزره نصب ایده کلدک لری شمخاللرینه برکمنه مداخله ایتیموب فقط مراد پادشاهی اولورسه کندوسنه توغ وعلم وقلیچ وقفتان کوندولسی وممالک محروسه عثمانیه کلوب کیدن تجارلرندن کمرک وباج ورسومات سائر المامسی شروطی تنظیم اولنه رق عثمان پاشا ایله شمخال بیننده برمقاوله عقد ایله مصالحه اولمشیدی . واولوقت بوشروطه طرفیندن رعایت اولتوب حتی عبد الکرای خان اوتوز بیک تاتار عسکریه شمخال مملکتندن مرور ایدوب داغستانلور دخی رفاقت ایدرك عثمان پاشا طرفه کلشلا ایدی .

مؤخرأ سالف الذکر سلطان برهانک وفاتنده یرینه اوغلی ابو بکر کچوب وبو خلالده اناطولی جانبنده جلالیلر ظهور ایدوب دولت علیه بوغائه ایله مشغول بولمغین شاه ایران اولان شاه عباس بونی فرصت اتخاذ ایدرك داغستانلوری اغوا واضلال ایتمکدن ناشی عساکر عثمانیه اولحوالیدن برو طرفه چکلمکه مجبور اولمشلردر . اندنصره شاه عباس داغستان شمالی اهالیسنی جلب ایچون هر سنه خانلرینه وبکلرینه خلع وهدايا ارسال ایدوب وبو صورته عجملر داغستانی بنسبوب کندو الکالرندن عدایدر اولدیلر . داغستانلور ایسه انلرک بوهدیه لرینه صره وبر نوع ویرکو نظریله باقوب لماع کوندریله مدیکی وقتلر دیار ایرانی غارت ایدردیلر . حتی افغانلرک ظهوریه عجم احوالی مختل اولدقده داغستانلور جانب شمالدن شروان وروان ایالتلرینه هجوم ایله بز بوسنه صره مزنی المدق دیو بر چوق روسیه تجارینک اموالی غارت ایتشلرایدی .

عجمک بو اختلالی ائساننده روسیه لور دخی تیمور قپو طرفلرینه تعدی ایدوب مؤخرأ طهماس شاه ایله عقد ایلدیکلری مصالحه ده قلعه دربند وباکو وایالت کیلان ومازندران واستراباد روسیه لویه ترك وتملیک اولمشیدی . رسیه لونک بو

طرفره تخطیاری ایسه دولت علیه حقنده مضر اولمقدن ناشی (ع) علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد) مؤداسنجه سلطان احمد دورنده کرسیء ممالک کر جستان اولان تفلیس قلعه سنک طرف دولت علیه دن ضبطنه مسارعت و شروان الکاسنک دارالملکی اولان شماخی شهرینه دخی طرف دولتدن حاکم نصب اولنوب اول حوالی اها لیسنه نوعاً استمالت ویرلش و بو جهته قره دکر سواحلنک کشفنه مخصوص مأمور و مهندس لر کوند ریه رک بعض سواحله قلعه لر بناسی مناسب کور یلوب و خصوصیه فاش قلعه سی بنا اولنوب اورادن تفلیسه یول آچلمغین دونما ایله فاشه کیدن مهماتک تفلیسه و داغستانه طریق ایضالی تسهل قلمشیدی. لکن مؤخرآ نادر شاه ظهور ایله کرک طرف دولت علیه دن و کرک روسیه طرفندن ضبط اولنان یرلری استرداد ایلدی. فقط داغستان خلقی اهایء قافقاسک الک جری و جسورلری اولغله نادر شاه دخی بورالده ایستدیکی کبی انفاذ حکومت ایده میوب بو طرفده پک فنا برهزیمت کورمشیدی.

نادر شاه دن صکره عجمک اختلالی دوبالا اولغله بو طرفک خلقی بالطبع طرف دولت علیه به التجا ایدوب سلطان محمود اول عصرنده داغستانک ضبطی تصور اولنش و بو تصورات دور حمید خانی به قدر ذهنلرنده جولان ایتمکده بولنش و مقدم و مؤخر قبائل قافقاسی جلب ایله روسیه به قارشو بر قوت تدارکی تذکر قلمش ایسه ده وقت و حال بوکا مساعد اولماشدر.

* چرکستانک بعض احوال مخصوصه سی *

بالاده چرکستان قطعه سی اصول جغرافیین اوزره تحدید اولندیسه ده فرح علی پاشا ایله چرکستانه کیدوب خیلی مدت اوراده بولنان و چرکستان وقایعنه مأخذمز اولان هاشم افندی مجموعه سنده تحریر اولنان تعبیرات ایله دخی چرکستانک حدود معینه سی بیان اولنق مناسب کورلمشدر.

شویله که اناتولی یقه سنده واقع صخوم قلعه سی اسکله سندن بحر آحدود اسلامیه بی قطع ایدن نهر قوبانک اناتولی طرفنده واقع جهتی صحراسی تحتده قزل طاش بوغازینه دک یوز ساعت و اندن نهر قوبان ایله یوقارو طوغری کیدلکده کوه البرز دامننده قوبانک منبئی و بسنی قبیله سنک مقر و مسکنی اولوب قارطایک قارشوسنده حاجیلر قلعه سی دینلان محله وارنجه یوز ساعت و اندن لژی ممالکی ایله ابازه ولایتک بیننه سد سدید اولان جبال عظیمه دامنیه صخومه کلنجه به دکن یوز ساعت که مثلث الشکل اوچیوز ساعت اولور.

اشته بومعلوم الحدود اراضی لطیفه چرکستان اولوب جانب شمالیسنده قبائل
چراکسه وجانب جنوبیسنده قبائل ابازه و بعض طوائف چراکسه ساکن اولوب
بو ایکی فرقه دخی قبائل مختلفه دن عبارتدر . بوقطعه ده ساکن اولان چراکسه نك
باشلوجه قبیله لری بسی و کورکوی و بزادوخ و تنجاش و شابشیخ و ابازخ اولوب بونلرک
دخی شعبات کثیره سی وارددر . قبائل مرقومه کندولرینی سائر خلقدن تمیز مقامنده
بر برینه آدیغه دیرلرکه هم شهری و هم مات دیمک اولور . و بوقبائلک بعض عادتاری عادات
یهوده مشابه اولمغله و قتیله اسباط بنی اسرائیلدن بو طرفه اوچ سبط نقل و رحلت
ایدوب قبائل چراکسه انلردن اوره مشدر دیو جهانماده محرردر . لکن هاشم
افدینک تحریراتنده بوکا دائر برشی کورایوب عقلا دخی بر امر بعیددر زیرا
طائفه یهود هر طرفه منتشر اولوب بریرده ملیتارینی غائب ایتماش اولدقلری
حالده بو طرفه کلان فرقه لرک بتون بتون قنغی قومدن اولدقلرینی فراموش ایتلری
عقلا قبول اولنه من . قالدیکه لزی و کرجی و چرکسلرک پک اسکی قوملر
اولدقلری بالاده بیان اولمشیدی .

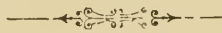
بوقطعه ده ساکن اولان اقوامک کافه سنه چراکسه اطلاق جاری ایه ده فی الحقیقه
ایکی صنف اولوب برمنوال سابق ابازه چرکسندن متمیز اولور .
وکوه البرزده بیان آدمی وار ایش دیو هاشم افدی روایت ایدر . و انایه نهریه
پوجغز نهری بیننده جلالی قزاقلری اولوب انجق انلری چرکسلر نه ب و غارت
ایتمکدن و اولاد و عیالارینی اسیر ایلمکدن خالی اولمز لردی .

روسیه لو قریم و طمان طرفلرینه اطالاه دست تعدی ایتمه ک باشلادقده او طرفلردن
برخیل تاتارلر دخی هجرت ایدرک و قبائل خلقنه دخیل دوشه رک بوحوالیده
اتخاذ مسکن ایتشلر ایدی .

فرح علی باشانک او طرفه مأموریتندن اقدام اگرچه صوغوجق قلعه سی موجود
ایدی . انجق ایچنده بولنان محافظلر اقل قلیل اولدیغندن قلعه دن طشره چیقه مز لردی .
و اولوقتلر صخومده دخی کلش بک نامنده بر محافظ وار ایدی که فی الاصل
اوراسنک امراسندندر . اما انایه نك یری اولوقتلر یازلمش اولان بعض جغرافیا
رساله لرندن استنباط اولندیغه کوره شلک آثارندن بری اولوب فقط ییقلمش
قلعه دیوارلرینک آثاری باقی ایش .

اشبو قبائل ایچنده اوچ مرتبه خاق اولوب اعلاسنه (بشی) یعنی بک اوسطه
(اوزدن) ایاق طاقنه (طوقاو) تعبیر اولور . فقط ابازه و ابازخده بکلک
اولمز . انلرک اعلی درجه سی اوزدن صنفندندر . چراکسه اوزدنلری اوتدنبیری
خاندانلری اولان بکلرک خدمتنده سپاهی طاقمی اولوب اما ابازه اوزدنلری امرا

منايه سندنده در . و هر صنف امر تزوجده كفويي كوزه دوب اشاغيسته تنزل
ايتز حتى ابازه و ابازخ اوزدنلندن بريسي ديكر قبائل چراكسه دن قيز آله جق
اولسه بكلره كفو اولمديغندن انلرك قيزيني آله ميوب اوزدنلندن آله بيلور .
بناء عايه بوصنفلر يكديكره قارشيمه رق شرف نسببريني محافظه ايده كلشلدرد .
وامرا ايله طوقاولولر لهجه و صفتجه يكديكردن متميزدرلر .

اِسْتِطْرَادْ

ناس اوچ تخمدن متشعب اولوب هر صنفی بر طاقم اوصاف مخصوصه ايله ديكرندن
متميز اولور . صنف اول قاققاسيدركه كروي الرأس و بيضی الوجه و بورني
اوزون و اغزي طار و صاجي سياه ياخود قزل اولور . اشته ناسك اك كوزل
صنفي بودركه چركس و كرجي و ارمني و هندي و عرب و قدماي ديار بكر و عراق
و صوريين و حبش و يهود و قدماي مصريين بوصنفندرد . و بوصنف كره ارضك
يك چوق يرلرينه ياللمش اولوب اهل ادب و معارف و صنايع اولورلر . و اوروبا
اهالييسي دخي بوصنفندرد . انجق خالص اوليوب اكثريا ديكر صنف آتي ايله
مخلوط بولمشلدرد .

صنف ناني مغوليدركه رأسي مربع و يوزي يصي ويناقلرينك اوزري چيحق
ويومري و كوزلري سياه و كچوك و جهت و حشيه مائل يعني قويروقلري اوست
طرفه طوغري مائل و بورونلري كچوك و باتق و صاچلري سياه و جلدلري صاري
واسمر بيننده اولوب شويله كه طبيعي رنگلري قاقق و چالق كبي كورينور .
و صنف اولده دخي اكرچه صاري بكنزلي كيمسه لر اولورسه ده او صاريلق
قانسزلقدن و جانسزلقدن اولوب ينه صنف ابيضدن معدود اولور . اما بوصنفك
صاريلاني جلدنده طبيعي بر كيقيندر . و بوصنفك كثرتي حسبيله نصف كره
شرقيه نك اك چوق يرلريني استيعاب ايلمشدر كه آساي شمالي و بلاد چين و جزائر
هند و سند اهالييسي بوصنفندرد . بوصنفك مزيت فطريه سي حكومه استعداداملري
خاصيتي اولوب انجق چين اهالييسي صنايعده دخي ايلروله مشلدرد .

صنف ثالث زنجيدركه باشي صيحق و طار ويناقلري كنش و اوزرلري چيحق
ويومري و بورني باتق و چكهلري اوزون يعني خرطوم كبي اغزي ايلرو چيقمش

ودوداقلری قالین وقیوریق ودیشلری بیاض وجدلری طبیعی قاره وصاچلری یوک کبی ایجه وسیاه وقیصه وقیورجق اولوب بوصفدن اولنلر بلاد کینه وسودان وکافور وهوتانتو کبی خط استوا آلتنده اولان یرلرده وماداغسقار سواحلنده وبعض جزائر بحر محیطده بولنورلر . شمسک شدت حرارتی بونلرک قوای عقلیه لرینه ضعف ویردیکندن بوآنه قدر جهل ووحشت حالنده قالوب کندی حاللرینی اصلاحه قادر اوله مامشلردر . وبعضیار بونلرک فطرتجه انسانیتده نقصانلرینی اثبات ایدرلر .

صنف اولک منشی جبل قافقاس اولوب فی الاصل چرکس وکرچی طائفه لرندن عبارت اولدینی حالده طوائف سائر انلردن تفرع ایتمش و صنف ثانینک اصلی روسیه نک آسیا طرفده حدود ممالکی اولان آلت طاغ نام جبلدن خروج ایلمش ایدوکی بعض کتب حکمتده مصرح ایسه ده بوراسی مثبت ومبرهن اولیوب تاریخ طبیعینک بزه خبر ویردیکی یالکز ناسک ذکر اولنان اوچ صویدن اورده مش وپک چوق یرلرده صنف اول وئانی یکدیگرله قارشمش اولسی قضیه سیدر . وبالاده بیان اولدینی وجهله داغستان طرفلرینی تاتارلر ضبط واستیلا ایلمش اولدیغندن بیاهی صنف ثانییه مسکن اولمشدر . وامرای چراکسه صنف اولدن ایسه ده طوقاولر صنف ثانیدن یعنی تاتار صویندندر .

* قبائل چراکسه نک عقاید قدیمه سی *

ممالک شرقیه دینلان آسیا قطعه سی مشرق انوار دین اولوب خلقتیه برابر عالمک اوجهتی شرایع الهیه نک ضیاسیله منور اولدینی واولطرفک انسانلری آدم اوغلانی صحیحا آدم ایدن اعتقاد وحدانیت الهیه ایله سائر حیواناندن ممتاز اولدقلری وقت دنیانک جهات سائرده سی ظلمت جهات ایچره قلوب چونکه انسانک ینه صفت میزه سندن اولمق اوزره کندوسنک خالق اولان برعبودی ارادیغندن ظلام جهل ایچره قالمش اولان قوملر بوقراکاقده اللرینه کچن شیئی مقام ربوبیته قویوب کیمسی انهار واشجاره وکیمسی موره وماره طاپه رق هربری بردرلو کریوه ضالته صامش ایدی .

اشته قبائل چرکس وابازه دخی سائر اقوام وحشیه کبی ارانلسه بولته بیله جک برابطل سببه مبنی قودوش اغاجی دیدکلری اغاجی معبود اتخا ایدرک اکا پرستش ایدرلرایدی . تفصیلی بووجهله درکه صخوم ایله صوغوجق میانده غویه تعبیر اولنور جبالده

میشه آغاجی جنسندن برکیر و عجب آغاج که برچوق آغلارک بریرده بتوبده
یتشمسندن حاصل اولمشدر اکا قودوش آغاجی دیرلر سنهده برکره جانب
کوهستاندن غایت بیوک و مهیب ربوغه کلرک باشی قودوش آغلجه طیبوب
قربان اولغه اماده اولور و اصلاً مخالفت ایتمیش حاضر اولان جماعت هان
اوزینه واروب قربان ایدرلر و باشنه و کوزینه بوزه و عرق دوکوب ای اولو
تکریمز بوبندلریکه اولان عنایتک حد و حسابی یوقدر دیو قلیقلرینی اللرینه الوب
باشی آچیق اولدقلری حالده اول آغاجه پرستش ایدرک بوغنهک اتی ودریسی
بینلرنده تقسیم ایدوب متشکر اولورلر و بحرأ خچابا قایغله قورصانلغه و یاخود
برخرسزلغه کیندکلرنده اگر غالب اولور ایسم تفنک وزره و یغموردن فنابولیه جق
برشیک اعلاسی قودوشه کتوریم دیو نذر ایدوب کتوردکلرنده داللرینه
آصارلر . بناء علیه قودوش آغلنک اوزرنده بومقوله پک چوق اشیا آویزه اولوب
قالمشدر . لکن کیمسه اله میوب زعملرنجه اگر بوشیلردن برینی سارق اله جق
اولسه بردرلو نجات احتمالی اولمیوب هان هلاک اولور دیرلر ایش .
سائر یرلرده قودوش وکیلری اولوب (طغاک) تعبیر اولنورکه خانهلری اوکنده
بیکندکلری اک کوزل و موزون برآغاجی قودوش وکیلی ایدوب اطرافنی پرمقلق
ایله ستر ایدرلر و تپهسی اوت وایپ ایله عمامه کبی باغلا یوب طغاک تسمیه ایدرلر .
واکدکلری ذخائر طغاکک حفظ و حراسته حاله و امانت ایدوب کندومک
و مسافرلریک ما کولایتمزدر کچن سنه آزاوادی کرم ایله بوسنه چوق اولسون رجا
ایدرم دیو قلیقلرینی چیقاروب کون طوغیسی طرفه طوغری آغاج التنده پرستش
ایدرلر و برقیون یاخود کچی قربان ایدوب باشنه بوزه و عرق سرپرلر . اشته
وقت حصادهک بووجهله رجا و نیاز ایدوب اگر مراملری حاصل اولورسه
طغاکه عرض تشکر ایدرلر و اگر مرام و مأموللرینک خلاقی ظهور ایدر ایسنه
طغاکه انفعال ایدوب نیچون بنم سوزیمی طوتمدک دیو برک و بارینی و بیخ و ستونی
قطع و احراق ایله بر دیگر آغاجی انک یرینه نصب ایدرک تمام حرمت ایتدکن
صکره اشبو یکی طغاکه متوجه اولوب ای بنم یکی معبودم سنندن اول پرستش
ایلدیکم طغاک کستا خلق ایلدیکندن نارونوره القا ایلدم و سنی کندیجه مجدداً طغاک
ایدوب طایدم سن دخی سوزیمی دکلر ایسهک سنی دخی احراق ایلرم دیو تنیه
ایلمک عادات قدیمه لرندن ایش .

انجق سلاطین جنکیزیه اولادینی ارضاع و تربیه ایچون امرای چراکسه دن برینه
و یردکلرندن بونلری المق و صکره یرلرینه کوتورمک اوزره قریمه کیدوب کلرکجه

نائل شرف اسلام اولان تاتارلر ایله اختلاطلری مناسبتیه دین اسلامه میل ایتمکه باشلایه رق قبائل چراکسه دن بعضیلری سنه ده برآی صائم اولق وبعده دردنجی ایده عاشورای پشورمک و برآی صکره طماندن کتوردکلری لسان آشنا خواجهرله مولود اوقوتمق کبی اسلامیه تقلید ایدوب وبعضیلری دخی شاه مردان اولان داماد نبوی حضرت علی المرتضی ه (پیت) نامی ویره رک وانک ایچون سنه ده بردفعه اخوانی جمع ایله ضیافت ایدرک علویک یوزنده کورینوب فقطنه احکام قرآنییه واقف ایدیلر ونه ده آداب وشعائر اسلامییه عارف ایدیلر . حالبوکه قبائل وحشیه عنندنه دین الهینک مبدأ ظهورنده اسکیدن یرلشمش اولان اعتقادات باطله یکی ظهور ایدن دین ایله قاریشه کلدیکندن وچراکسه دخی بو حالده بولندیغندن تاتارلردن کوره رک ایتدکلری عبادتلری جناب حقه عرض عبودیت ورسول اکرمه تعظیم وتحیت ایچون اولیوب موجب فیض وبرکت اولور امیدیه ایدی .

اشته فرح علی پاشانک چراکستانه مأموریتی اواننده چراکسیرک برطاقی اعتقاد قدیملری اولان پرستش شجرده دائم اولوب برطاقی دخی بویه یلان یاگلش مسلمانلقده بولندقر کبی بعضیلری دخی خرسیتانلغه مقلد اوله رق بیضه سرخه اعتبار ایدرلر . واک غریب اوله رق بیلمم نه عقله (صاوصوروق) یعنی ابو جهل لعینک روح خبیثی ایچون برکچوک باصقلیه حق ییارلر ایش .

قبائل چراکسه بیوک قوم اولوب بالاده بیان اولندیغی وجهله عربلرک دعوت دین اسلام ایله بو طرقلره هجومارنده بوقبائلک داغستان سمتنده اولنلرندن برخیلیسی مسلمان اولمشلر ایهده عربلرک انقراضنده بو خیز کسلیوب بونلرک دخی برچوغی بویه شرک وجهالتده قالمشدر .

فقط بونلردن مصرده بردولت دخی تشکیل ایلمش ومدت مدیده مصرده امرای چراکسه نک نفوذلری جاری اولمش ایکن بونلر کندی وطن اصلیلرینی یاد ایله مخصوص آدملر وعالملر کوندر ویده همشهریلرینی شرف اسلام ایله مشرف ایتمکه بذل مقدور ایتاملری برامر غریبدر .

بورالره خرسیتانلق افکارینک کیرمنه سبب دخی جنویزلولردر که قرون وسطاده بحر سیاه ساحلنه کلوب یرلشدکلر نده خرسیتانلق دینی اول حوالیده نشر ایتمک اسبابنه تشبث ایتملر ایدی . فقط دولت علیه نک ظهور واستقراری انلرک بوتشباتنه مانع اولدی .

زیرده مفصلاً بیان اولنه جنی وجهله فرح علی پاشانک ارشاد وهدایتیه قبائل

چرا كسەنك بر چو غی نائل شرف اسلام اولوب حتی كندولرینه طغالك فقره سی سولندكجه محجوب اولورلردی . اما قودوش اغاجنك بولندینی غویه سمتك فتحنه وقت اولدیغندن اولحوالی حالی اوزره قالدی دیو هاشم افسندی روایت ایدر . لکن مؤخرأ دین اسلام رفته رفته اول سواحله منتشر اولغله بومقوله عقاید باطله متروك اولمشدر .

واكثریا حال وحشته بولان اقوام غندنده خلاف عادات اوله رق بعض حکایات موجود اولوب اطفالك اومماچی یه وقره قونجولوزه اینانه رق صكره سن تمیزه یا قلاشدقده بومقوله افسانه لری كوش استهزا ایله دكلدكلی کی انسان معنوی دینان جمعیت بشریه نك دخی سن طفولیتی اولان مبادی احوالنده بویه مصللر معتقدلری اولوب صكره سن تمیزلری اولان حال مدنیه کیردکلر نده اساسلر بر طاق شیلر اولدیغنی بیلورلر . بویه افسانه لره اعتقاد كرك بر آدمك و كرك بر خلقك درجه تربیه سنی اكلامق ایچون بر میزان اولدیغندن چر کستسانده نقل و روایت اولنه كلان بعض حکایات غریبه نك بومحله درج و تحریری مناسب كورلمشدر .

شویله كه كوه البرزده حاجیلر قلعه سی طرفنده واقع بر طاغده بر مغاره اولوب ضحاك ماری دیو دروننده بر محبوس آدم اولدیغنی روایت ایدرلر . حتی اوجوارده بر قریه اولوب اهلایسندن بری صیدوشكار آرزوسیه طاغده كزر كن اول مغاره نی كوروب عجا قیون قشله سی اوله بیلورمی دیو خلیا ایدرك ایچنه كیردكده بر مهیب صدا ایشیدوب توقف برله مغازه نك قراكلوغنه كوزی آلاشدقده دقت ایله كورور كه آدم شكلنده بر عجبیه اولوب بیونی و بیل وایاغی زنجیرله باغلو اولدقندن بشقه ایکی اللری بر برینه محكم بند اولنوب حبس اولندیغنی عین الیقین مشاهده ایتدكده اول امرده توحش ایتش ایه ده راز توقف ایله خوفی بر مقدار زائل اولوب محبوسی تماشا ایدر كن برادر خوف ایلمه بز وقت مرهونه منتظر و مأمورز وار بكا جامه شوی صیرینی کی بر صیریق كتور شو قارشومده آصیلان قلیچی یرندن ایندیره بیلورسم بو بند و زنجیردن خلاص بولورم و سكا چوق احسانم اولور دیمكله واروب بروجه مطلوب بر صیریق قطع ایله محبوسه ویردكده اللری باغلو ایكن صیرینی قارشوسنده اولان قلیجه اوزادوب تنزینله سعی وهر نقدر زور و جبر ایتش ایه ده قادر اوله مدقده نجاتمز وقتی كلامش دیه رك النده کی صیرینی چوب مسواك کی ریزه ریزه ایتدكدن صكره صیاد مرقوم قریه سنه كلوب بوققره نی اولاد و عیالنه نقل ایتدیكندن اوچ درت كون مرورنده خسته اولمدن وفات ایلدیكنی یارانی مشاهده ایتدكلر نده چونكه قبائل خلقی اولومدن بك زیاده

خوف و احتراز ايتدكلرندن مرحومك پدری و جدی یوز سنه دن زیاده یاشامشیدی بو دخی مغاره ده کی محبوسی کورمیشدی پدری قدر یشاردی دیو فیما بعد مغاره سمته کیتامك اوزره یینلرنده مقاوله و اطرافده کی قریه لر اهالیسنه اخبار ایله علی الاتفاق یکدست اولوب حدود و سنور حفر ایلمشله . والا آن درون سنورده هر تقدیر دلکو وزردوا ووشاق وقوندوز حیواناتی موجود و طورنا و طوی و آتقید و قوغی و ییان طاووغی و سولون کبی قوشلر پك چوق ایسه ده یینلرنده شکاری ممنوع اولدیغندن حیوانات مذکوره کثرت اوزره امین و سالم اوله رق کز دکلی مشاهده اولنور . و چو ققلی بکا ایتسه لسانلری اوزره مغاره ده کی محبوس کلیور دیو اخافه ایدرلر و بعض کیجه لر محبوسك زنجیرلری صداسی استماع اولنور دیو بو حکایه یی روایت ایتدکلرنده علی پاشانك کاتبی سالف الذکر هاشم افندی مجلسده بولمغله ایتامدیغنی ایما ایتمکله در عقب طائفه تجار دن قریه مذکوره یه تجارت ضمنده کیدوب ککش اولنلردن یدی سکنر کشی یی احضار برله سؤال اولندقدده تقریرلری یکدیگره مطابق اولمغله کیفیتی اثبات ایتدیلر . العهده علی الراوی دیو هاشم افندی روایت ایتشد .

بو حکایه یی فقیر دخی اولطرفی کزمش اولان بعض امرای چرا کسه دن سؤال ایتدیکمه اصل ماده یی تصدیق ایتدیلر . فقط بعض تعبیرات و تفرعاتنده فرق بولندیغندن بو بابده اولان مسموعات عاجزانه دخی بر وجه آتی ذکر اولنور .

شویله که کوه البرزده بر مغاره اولوب ایچنده برمنوال محرر شکل آدمیده در زنجیر بر محبوس و قارشوسنده اصیلی بر قلیچ و ارایمش سنه ده بر کره سیلکینوب طانی اولیه صارمارمش که طاع اوزرنده کی وحوش و طیور اورکوب فرار ایلرمش و محبوسك یانسه دخول ایدنلره ینبانی [۱] چوق بترمی و چو ققلمر مکتبه دوام ایدرمی دیو سؤال ایدر و قارشوسنده کی قلیچی المق ایچون الك اول چیچك اچوبده الك صکره یمش و یرن آغاجدن [۲] بکا بر چنكل و یرك دیر ایمش لکن قبائل خلقی شاید قلیچی در دست ایلیدی حلاله بر ضرر ایدر دیو خوف و احتراز ایتدکلرندن و یاخود ایستدیکي آغاجی ارایوب بولمقلردن دیگر بر جنس اغاجدن بر چنكل و یردکلرنده قیزوب کتور نلرک ارقه سی صیره آتارمش دیو روایت ایدیورلر .

وینه اولطرفه سیاحت ایدنلردن استماع اولمشدرکه بومغاره قربنده بر منبع اولوب

[۱] ینبانی چرکستانده بتر برنوع اوتدر .

[۲] الك اول چیچك اچوبده الك صکره یمش و یرن قزلق اغاجیدر .

آوجیلر آو اوردقلرنده صویه دوشوب درحال حیات تازه بولهرق اوچار و فرار ایدرمش فقط بوصویه یا قلاشماق ایستلده بوره و فورتنه لر ظهور ایتمکله تقرب و توصل ممکن اوله من ایش دیرلر . و بوکا ممائل حکایات عجیبه نقل و روایت ایدرلر .

* چرا کسه نك اخلاق و عاداتی *

سالف الذکر هاشم افدینک تحریر اتندن استنباط اولندیغی اوزره قبائل آبازه و چرا کسه ذاتا عاقل ورشید و هر شیئه مستعد و شجاع و بهادر و طینتلی پاک و طاهر و سوزلرنده صادق و ثابت اولوب اصلا یلان سویلمزلر و یلان یره یمین ایتمزلر . شویله که چرکس و ابازه و ابازخدن برکوله هر نقدر سرکش و عاصی اولسه تحت ضبط و ربطه قویمق و کسب امنیت ایتمک ایچون یمین ویرلده خلافتنه حرکت ایتمسی محالدر . فقط یمین ایتدیریلور ایکن دقت اولنهرق هر ماده یی تعداد و تصریح ایتمک لازمدر زیرا هر قاچ ماده اوزرینه یمین ایش ایسه حفظ ایلر بعده بر ماده ده مخالفت ایدوبده عتاب اولندقدده بوماده یمیندن خارجدر دیو تصریح ایدر ویلانی ارتکاب ایتمز .

وجه سی غایت سخی و مهماننواز اولوب شویله که خانه صاحبی بک و مسافری بیایغی آدم اولسه ینه خانه صاحبی مسافرک حضورنده او تورمیوب ایاق اوزرنده خدمت و تابصباح او یومیوب مسلح اولهرق مسافری حفظ و حراست ایلر . و مسافر ایچون طبخ اولنان یمکدن خانه صاحبی یمز و طاووغک باشی بدنندن آیرمیه رق ذبح و طبخ ایدوبده باشیله برابر مسافرک اوکنه قویهرق باش و جانم یولکه فدادر مزایاسی اشراب ایتمک عادتلرنندر . و لباسلری یکرکک اولوب فقیر و غنیلری فرق اولتمز و فقیرلری غنی و غنیلری فقیر اولمز زیرا قرداشاق ادعاسنده اولدقلرندن برینه لازم اولان نه ایسه دیگرندن طلب ایدر اودخی لادیمیوب ویرر و بش پارهک برشی الوبده صکره کندوسندن بش غروشلق برشی ایستلسه همان و یروب آز آلام چوق ویردم دیو حسابی خاطرینه کتورمز . واکر پکده دوچار اضطراب اولور ایسه روسیه حدودینه کچوب اسیر و حیوان نه بولور ایسه آور و روسیه دن اصلا قورقازلر و غایت بهادر عد اولنان نوغای تاتارلرینک اون نفرینی ابازه و چرکسدن بردانه سی اخذ و اسیر ایدر . و چونکه میانه لرنده بریرینی دوکمک و سوکمک و اولدرمک عادت اولدیغندن اخذ ایتدکلی اسیرلری دوکیمه رک و انجتمیه رک سر بستیت اوزره استخدام ایدوب

ما کولات و مشروباته دقت و اهتمام ایدر لر . و عند لر نده سرقت و غارت عیب
 اولیوب یکتاک عداولنور و بولره قادر اولیانلر نظر لر نده مقبول اولماز و انساندن
 صایلمز . و اگر چه ایچلرنده بر جهت وحدت اولمديغدن قبائل متفرقه درلر
 لکن کنجلی اختیارلرینه اطاعت و قول کبی خدمت ایلر و هر قبیله حرکات
 حربیه ده کندی بکنه و بیوکنه انقیاد ایدر . شویله که هر قبیله ده اوته دنبرو
 حسب و نسبجه بیوک خاندانلر اولوب قبائل ایچنده مرعی الخطاظر اولورلر و کندولرندن
 اشاغی بر صفدن قیز الوب قیز ویرمز لر و بو خاندانلر ایچنده دخی الک بیوک
 هرکیم ایسه قبیله نک امیری اولوب مرعی الخطاظر و سوزی نافذ اولور شویله که
 محله و جمعیتلری اولیوب خانه لری طاغ باشلرنده متفرق ایسه ده بر مهم ظهورنده
 تاتار لساننده (ایش قیریق) تعبیر اولنور سس ایله بر برینه طاغدن طاغه ایصال
 پیام ایدرک افاده مرام ایلر و ایجابنده آز وقت ظرفنده بریره تجمع ایدوب
 استشاره ایله تسویه مصلحت ایدر لر . و دشمن اوزرینه کیدمک لازم کلورسه
 ایچلرندن برینی باشوغ نصب ایدوب هر وجهله اکا مطیع و منقاد اولورلر لکن
 کیدوب کلدکلرنده ینه هربری باشلو باشنه قالب اداره عمومیه و دائمیه جه بر
 رئیس لری اولمديغدن بر مصلحتک نتیجه سنی قزانه مز لر . و الحاصل خدمت دولت
 علیه لایق عجیب مخلوقلردر فقط لسانلری مخارج حروفدن مبرا و کندولری
 وحشی و جبالی و کفر و ایمانی و خیر و شری فرق و تمیز دن بری و خالی اولوب
 ایچلرنده غریب و بیگانه کسه کندی کنندینه کزه میهرک بر قبیله نک ایچدن کچرکن
 ضرر لری اصابت ایتمک ایچون حدوده و ارنجه اوقیسه دن بر قلاوز النیق لازم
 کلور که (شاغری) دیرلر و شاغری خاطر لی کسه اولمیدر که هر کس سوزینی دکلیه .
 و بحسب المصلحه قبائل ایله الفت ایتمک و ایچلرنده کز مک لازم کلدکده حسب
 و نسب اصحابندن برینه بسلمه اولمق لازم کلور . شویله که ایکی طوب کرباس
 و بر مشین و سختیان واکنه و ایبلک و طراق و یوکسوک اخذ و تدارک ایدوب
 و بر قلاوز بولوب اکا دخی بر طوب کرباس اعطا ایتمکدن صکره مطلوبی اولان
 قبیله بکنک خانه سنه وارر و هدا یاسنی صاحب خانه نک اهله ویرر و اگر چه خانه
 صاحبی خانه سنده دکل ایسه و عورتی اوکیجه زفافه کیرمش تازه قیز اولسه دخی
 همان خانه سنه اینوب و قارینک اوزرینه هجوم ایله مه سنی اغزینه آلوب امر
 ووالدینک قوناق و سکا بسلمه اولدم دیو لسان بیلمز ایسه ترجمان واسطه سیله
 افاده ایتمکده قاعده اوزره عورت بسلمه یی قبول ایتمدیکنی ایماء ارقه سنی صیغایوب
 قیامنه اذن ویرر و قوجه سی کلدکده بو بنم بسلمه مدر دیوب الی اویدریر اودخی

قبول ایدوب ضروری ضیافت تدارک‌کنده اولور وهان مأکولات ومشروباتی احضار وکنندو قبیله سیله جوار اولنلری دعوت ایدرک برعید مسار ایدوبده ختامنده اودخی بونیم بسلمه مدر دیو جمله سنه کوسترتر اندن صکره هرکس یرلو یرینه طاغیلور بونلر دخی اوغل وبابا اولوب یکدیگره عرض کالای محبت ایدرلر .

بسلمه اولان بوندن صکره سر بستیت اوزره دیلیدیکی محله کیدوب کلمکده وتجاردن ایسه مالی محافظه ایتمکده کسه یه محتاج اولیوب هر درلو خوف ومحاذیردن امین وسالم اولور وتک وتنهایولده کیدرکن بر حرامییه تصادف ایدوب مالی غصب ایتک داعیه سنده اولورسه بن فلانک بسلمه سییم دیو خبر ویریکک ال چکر واکر قانون قبائله رعایت ایتیبوده مالی الور ویاخود کندینی اسیر ایلر ایسه بابانی خبر الویده البسه ظاهره اخراج واستخلاص ایتدکدن بشقه ذکر وبیان اولنان اشپادن هرنوعنک طقوز مثلی عیلق یعنی جریمه النیق رسم قدیم اولوب اگر حرامینک ویرمکه قدرتی یوق ایسه کندوسنی اسیر ایدوب فروخت ایلر وچونکه قانونجه ترتب ایدن مجازاتدن فرار ایتک دخی عادتلرنجه الک زیاده مغل ناموس عد اولندیغندن حرامی دخی فرار ایدهمیوب همان تسایم اولور فقط قیزلری وار ایسه وبسلمه نک بابانی دخی مساعده ایلرسه حرامینک یرینه ایکی قیزی بدل المق قانونلرنجه جائز اولوب بوصورتده ایکی قیزی اخذ وفروخت ایدر .

اما قتل نفس ماده سی ایچلرنده پک بیوک قباحت اولمغین اکا مألوف اولیوب خوف واحتراز ایدرلر . واکر قضاء ایچلرندن بریسی برینی اوروب قتل ایلسه برمنوال سابق اهالیسی اوچ مرتبه اولدیغی کی دیتلری دخی اوچ مرتبه اوله رق قطع اولنور . بک ایله طوقاؤک دیتلرنده کلی فرق اولوب اوزدنلرک دیتی دخی ایکسی اورته سیدر . شویله که اوسط رتبه ده اولنلردن بریسی قتل اولنسه دیتی یکرمی طوب تعیر اولنورکه بش طوبی قارشیدن چیقمش بش باش اسیر وبش طوبی برر اسیر بهاسنه اولمق اوزره بش رأس اسب وبش طوبی کذلک برر اسیر بهاسنده اولمق اوزره بش عدد زره وباقی بش طوبی (شوشقه) یعنی قلنج وتفنک ویای ویرمک اوزره قانون اولوب بهر حال تحصیل اولنور . اسیر حقهنده قارش تعیرینک معناسی بودرکه بینلرنده نقد وسکه اولمدیغندن بهاتقدیری قارش حسابله در . شویله که اسیرک کوزللکی وچرکینلکی اعتباریله بینلرنده برقیات اولیوب انحق قارش اعتباریله حساب کورلر . مثلاً تام اسیر التی قارش

اولمق اوزره اعتبار اولنوب اشاغیسی ناقص عد اولنهرق بریسی دیگرینه تمام
اسیر ویرمک لازم کلد کده درت قارش بوینده براسیر ویره جک اولسه
اوست طرفنی بر دیگر شيله تمامه مق لازم کلور . اشته چرکستاندن کیتلو اسیر
چیقمیسی بومقوله سبیلردن انشت ایده کلشدر . و برده (شلقه) تعبیر اولنور .
عادت غریبهلری وار درکه اسیرایتدکلری روسیه قزاغنی موجودلری اولان
جاریه لریله چفت ایدوب دول ایدرلر . وکویا محصول عد ایلدکلری اولادلرینی
اقتضا ایلدیکی صورتده فروخت ایلر . و تاتار قبائلندن (جان بویلق) تعبیر اولان
قیله جاریه لرندن اولان اوزاولادلرینی دخی فروخت ایدر . و یتیم و بیگس اولان قیز
و عورتلری میرزالری بونم قسمتی یعنی مال میریدر دیو ضبط ایلر . و روس قزاغیله
چفت ایدوب اولادینه (طوقه) تعبیریه فروخت ایدرلر . اما چرکسلر کندو
اولادلرینی صاتمزلر مکرکه قاریسی زنا ایده جک اولورسه اولوقت اولادلریله
برابر فروخت ایدرلر . شویله که بریسی عورته و یا خود قیزینه تقرب و زنا ایلدیکی
طویولورسه در حال عورتک قوجه سی قاین پدرینه و قاین والده سنه کیدوب شویله
بر ماده ظهور ایتدی اولادکز حر مزاده ایمش بن قبول ایتم مقدم عقد نکاحنده
ویردیکم بهائی ویریکز و قیزیکزی آلکز دیو اخبار و افاده ایلر . والدینی دخی
قبول ایتیبوب دامادلری انلردن رخصت الدقندن صکره قاری یی واندن قاچ اولادی
اولمش ایسه بونلر دخی بویله در یعنی پیچدر دیو جمله سنی برعربه یه تحمیل ایله
اسیرجی یه کوتوروب فروخت و بهاسنی اخذ ایدر ایکن قاری بن بو آدمک عیالی
ایدم بکا افترا ایلدیلر دیو فاحشه قاعده سی اوزره فریاد ایتک عادت اولمیوب همان
جرمنی اقرار و اعتراف و قانونه انقیاد ایله بی صوت و صدا صاتیله رق سایه وش
قسمتم بنله برابردر تسلیسیله متسلی اوله طورسون قوجه سی اسیرجیدن بدل الدینی
مالی خانه سنه کلنجیه دک یاران و اخوانه تقسیم ایلر و برکون صکره برقاچ اختیارلر
ایلر زیناره نک اولدینی محله واروب بن قاری یی شومقبدار بدل ایلر فروخت
ایدم قبائل عادت معلومدر . حقی ایسترم دیو ادعا و برایلچی ارسال ایدر .
وقاری هر نه بدل ایلر صاتممش ایسه برعیننی دخی زیناره ویردکدن بشقه طقوز
مثلی دخی عیلق اولمق اوزره ویرمکه مجبور اولور . واکر زیناره نک اقتداری
یوق ایسه وکیمسه دخی اعانه ایتمز ایسه کندو ابوینی انی طوتوب وکمند ایلر بند
ایدوب اشته حقک بودر دیو حریفه تسلیم ایدرلر . اولدخی زیناره بی آلوب
چونکه ینلرنده سوکمک و فنا سوز سولیمک عیب اولدیغندن دوکیهرک و سوکیهرک
وانجتمیه رک و شویله ایتدک بویله ایتدک دیو توبیخ ایتیه رک اعزاز واحترام ایلر

پازاره کتوروب هر قاچه چيقارسه فروخت ايدر واکر زياده افعال ايتش ايسه اول مزادده هره دینلورسه مقدارک بودر معناسنی اشعار ايچون ويرر والديني بدلی دخی همان اسيرک مواجهه سنده بولنانلره بخش ايدوب کف يد ايلر باقي حقنی دخی جانينک قيله سی اودر .

و كذلك لواطه دخی بينلرنده غایت عیب اولديغندن نادر وقوع بولور . شويلاه که قيله يه يکی داخل اولمشلردن بری بويلاه برخبانت ايدوبده بری کوره جک اولورسه همان جمله سنه سويلر وهر کس اوغلانی مسخره ايتمه باشلايوب وناچار اوغلان عار ايدرک من بعد اول حوالیده برکوشه اختفا بولاه ميوب همان ساحله ايتز وريئس وملاحلردن هر کيمه تصادف ايدرسه النی اوپوب امان بنی استانبولده ياخود مصرده فروخت ايتمک اوزره کيمکه آل کندیمی سکا اسير ايتدم ديورجا ونياز ايدرک کندوسنی فروخت ايتديرر لوطينک دخی کيمسه يوزينه باقيوب وحقارت ايلوب ترک ديار ايتمه مجبور وياخود اوغلانک قيله سی التده مقتول اولور .

اشته بوسيلردن طولانی قبائل ايچنده زنا ولواطه غایت کوچ ووخيم العاقبه اولديغندن جمله سی خوف واحتراز ايدرلر .

واکرحه فرح علی باشا زمانه دک بينلرنده صورت مشروعه ده نکاح يوق ايسه ده زوج ايله زوجه بيننده بر رابطه اتحاد اولوبده يکديکره شيرازه بند اختصاص اولوق لابد ايدوکنی کندو عقل واستعدادلريه ادراک ايدرک بوخصوصه بينلرنده شروط معلوميني شامل قانون نصب ايدب جمله سی اکارعايت ايله اندن خارج اولنلر زنياره عد اولنور واول قانون اوزره وبهاسيله هرملته قيز ويرلر ایدی .

نکاحلری کيفیتی بوجمله درکه اوغلان قيزک خانه سنه کله رک مکمله وبربرینی بکنوبده قبول ايتد کدنصکره برکون اقربا ويارانلريه قاين پدرينک خانه سنه کلوب ديت ماده سی کبی رتبه لرينه کوره معلوم المقدار طوب اوزره ايلچی واسطه سيله بهاسی قطع اولندقدنصکره دامادک دوستلرندن بری برزره وديکری برقليج وديکری براسب ويروب علی الحساب اوله رق قاين پدرينه تسليم ايدرلر . وباقيسني داماد تدارک ايتد کده ويرمک اوزره مجلسه ختام ويروب يرلو يرينه کيدرلر . بعده داماد اراق اراق قاين پدرينک خانه سنه کلوب عیالی اوله جق قيز ايله ملاقات ومصاحبت ايلر ووالديندن خالی بروقت بولدقه قيز ايله قول وقرار ايدوب شويلاه که بن سنی بويکی طوغه جق ايلک مثلاً اوچنجی وياخود بشنجی کيجه سی ابتدا خروس اوتدکده فلان آغاجک التده بوله يم ديوتا کيد ايدر .

واولوقت مرهونده بهادر و فن سر قسده ماهر توانا سوار یلردن یکر می اوتوز قدر قفادار لریله اول آغاجك الله كلور و قیز دخی والدیندن کیزلو اوله رق اوراده منتظر بولنوب سوار یلردن الك ابتدا هر قغیسی قیزی کورسه هان ترکیسنه الوب فرار ایلر . و کندو خانه سنه کتوروب دنیا و آخرت کریمه سی اولمش اولور . شویله که یدی بطنه وارنجه ظهور ایدن اولاد لرینک بر برینه عقد نکاح اولملری قانونلر نجه جائز اولماز . واکر قیزی الوبده فرار ایدم جک لری ائنده قیزك باباسی وسائر قبیله سی آگاه اوله جق اولور لر سه در حال انلر دخی سوار اولوب طرفیندن آغاز جنك وجدال اولنه رق بر ییوك هنکامه قتال اولور . واکر چه مقدا باباسنك حسن رضاسیله قیزك بهاسی قطع اولمش و علی الحساب اوله رق برازشی دخی ویرلمش ایسه ده کوز کوره قیزی داماده تسایم ایتك مغایر طبع قبائل اولدیغندن بویله سرقت یوللو آلق عادات جاریلر ننددر . و چونکه کلین اولان قیزه اناسی و باباسی طرفندن برشی ویرلك معتاد اولدیغندن داماد درون جبالده چوبان قولبه سی کبی بر محل و بر قازغان ایله بر قوفه و بر آغاچ چنساق تدارك ایدنجه دهك ایکیسی دخی برمنوال مشروح قیزی قاپان ذاتك خانه سنده مسافر اولور لر . واوراده ییوب ایچر لر .

فرح علی پاشادن صکره دین اسلام اوحوالی یه منتشر اوله رق شمعی عادت اوزره امام چاغروب صورت مشروعه ده عقد نکاح ایدر لر مش . لکن عادات قدیمه لر یی دخی بتون بتون ترك ایتما مشلر در . شویله که حالا اوغلان قیزی الدقندن صکره بر دخی قاین پدرینك خانه سنه وارماق و قاین پدری و قاین والده سی ایله کوریشه مامک و اوغلان قیزی آلدقده ابتدا بر محل مخصوصه قویوب بش اون کون صکره اکر چه کندهی پدرینك خانه سنه کتوره بیلور ایسه ده قیز دخی قاین پدرینك و قاین والده سنك یاننده اوتوره میوب برابر یمك یمامک عادت لری باقی ایش .

چر کسستانك آب و هوای لطیف و فضول اربعه سی کوزل و اراضیسی منبت و محصولدار اولوب هر کونه سبزه حاصل اولور . فقط کرک قبائل چراکسه و کرک تاتار قبیله لر یی سبزه یی انسان اکل ایتز دیوب یالکز ات یلر . وهر نه اکسه بتر . حتی خانه لر یی قربنده دخان فدائی یتیشد یروب بعض اشیا ایله مبادله ایدر لر که آخچه حسابیله قیه سی یکر می بش پاره یه کلور . انجق قبائل خلقی تنبل و کاهل و طبیعتده عربانه مسائل اولدق لر ندن کندو لر ییله وفا ایدم جك مقداری زراعت ایدوب زیاده سیله اوغراشملر . و چونکه بر برینی اورمق و اولدرمک والداتق و سوکمک عادت اولدیغندن بر برندن قورقملر . ویکدیگره مداهنه ایتملر . ویکدیگردن

چکینه جك و حجاب و احتراز ایدہ جك و جہلہ بیلرندہ آداب و رسوم مدنیہ یوقدر .
بناء علیہ یوزیل دخی بو حال اوزرہ قالسہ لر مادامکہ محلہ تشکیل اولنوبدہ جماعت اولیہ لر
قدیمی عادتلرینی ترك ایدہ مزلر . اما اون بشر یکر میشر خانہ بریرہ کتوریلہ رك
محلات و جوامع و مکاتب ترتیب و انشا اولنسہ حسن و صفوت اعتقاد و طیتلری
ایجابجہ تحویل طبیعت ایدرک آز مدتدہ حسن تربیہ کسب ایتدیریلہ بیلور دیو
هاشم افندی تحریر ایتشدیر .

انابه جوارندہ سنامکی وراوند چینی و برنوع مقوی ثعلب اولور . و صخومہ
کلنجہ اول سوا حلدہ انواع سبزہ و میوہ دن بشقہ چوپسین و غویہ و صوچہ نام
محلر دہ زیتون و کستانہ و غایت کوزل ختایی چای حاصل اولدقدن بشقہ پک چوق
چشیرک دخی واردیر . و چشیر قطعچون اولحوالی یہ دوشن سفینہ لر دقینہ بولمش
کبی اولور . لکن قبائلک حجابا تعیر اولنور قورصان سفینہ لرندن خوف
اولنور اما فتنہ آشنا اولنر او حوالی بکارینہ رهن و یروب رهن الهرق کیدوب
سربستجہ قطع چشیر ایدرلر . و چونکہ چرکستاندہ طوز اولمدیغندن عندلرندہ
غایت کرا فقدر اولمغلہ کیدن کیلر طوز کوتوروب بال و بالومی و دلکو و زردوا
ووشاق دریلرندن بر مقدارینی ترازونک برکوزینہ قویوب برملی طوز ایله
مبادلہ ایدرلر .

و چرکستاندہ هر نوع صید و شکار اولوب فقط و شاق صیدی قاریلرہ مخصوص
اولهرق برامر غریبدر . شویله کہ برچتال آغاجک چتالی اره سنہ بر پارچه ات
آصارلر و شاق کلوب اتی آلق ایچون صچرادقده ایانگی چتالہ کچهرک طوتیلور .
درحال دریسنی اوزون بویلو برادمه صویدورلر . شویله کہ بویی و شاغک
بویی قدر اولمق مرعی اولان عادات غریبه لرندندر .

واولحوالیدہ شتا شدتلیجہ اولدیغندن روز قاسمدہ صقال براغوب روز حضرده
تراش ایدرلر . و حالا کویاکہ فرض و سنتی بیامشیر ایکن دائمی و جہلہ ارسال
لجیہ ایلمز لر دیو هاشم افندی نقل و رایت ایتشدیر .

لَا حِقَّةُ

✠ افلاق و بغداد حقنه در ✠

دشت قیچاق طرفلرندن بحر خزر حوالیسنه اینش اولان طوائفک بری دخی داق قومی اولوب اولطرافده اولان اثر اقتحاملری داغستان مملکتک اسمنده قالمشدر .

بوملتک برشعبه سی دخی قیچاقدن قریم چوللاری طریقیله اق صو و طورله و طونه طرفلرینه یایلمش ورومالورله مدت مدیده محاربه ایدرک بولندقلری ممالک راکیا وراجیا اسملریله مشهور اولمشدر .

بونلرک روما دولتی ایالاتنه مهاجمه لرینک ارمسی کسلیله مدیکندن قیاصره نك اک مشهورلرندن طراجان نام ایمپراطور کلیتو عساکرله بو طوائفی زیر دست تسخیر ایتکه حصر اوقات و صرف اقدامات ایلهرک ولایتلرینی دولت قویۀ رومایه تابعیت حاله کتوردکده ارده لرینه برقاچ الای عسکر یرلشدیروب اول عساکرک هر بلوکنه برحلی یورداق صورتنده تخصیص ایلش و بونلر دخی مرور ایام ایله اهالییه قاریشوب الیوم افلاق و بغداد و بسارایا و بوقووینه واردل ایلتلری سکنه سنک لسانندن دخی مستبان اولدینی وجهله رومان قومیه داغ طائفه سی اره سنده ایکیمی اورتیه سی برقوم پیدا اوله رق رمونی اسمیه شهرت بولمشدر .

مرور دهور ایله روما ایمپراطورلغنک مقری قسطنطینییه شهرینه نقل اولندقدن صکره برقاچ یوز سنه لر آسینک شمالندن اوروپایه هجوم و اقتحام ایدن طوائف خزر و آوار و بلغار و انکروس یعنی مجار و سائر اتراک و تاتارک پایمال غصب و خسارلری اولوب بو ظلمت عسائر وحشییه برطرف اولدقدده قراپاق طاغلرینک اک منبع طرفلرینه سیغمنش اولان رمونی خاقی ینه رفته رفته اوه لره اینوب ایکیوز سنه قدر دخی مجار و بلغارلرک تخطیات و تعدیاتنه مقابله ایله مشغول اولمشلر ایدی .

مجرک التیوز سنه سنه طوغری مملکتک رؤسای مشهوره سندن (رادونگرو) سالاه جنکیزه دن باتو خان اردوسنی مضمحل ایدوب حتی اول محاربه عظیمه نك موقعده خان مذکورک اسمنه منسوبیتله بنا اولنش اولان باتو شانی قصبه سی آلآن موجوددر . بووقعه دن صکره رادونگرو طونه ایله پروت نهرلری ارده لرنده اولان بتون ممالکه ویوده یعنی حکمدار اولوب تیرغوویج شهرینی انشا ایله مقرر

حکومت ایلمش و پروته قره دکر و طورله اره سنده اولان رمونی طاقه لرینک
رئیس بولان میخال بسارابه دخی کندویه بیعت ایتش ایدی .

میخال نامنده رؤسادن بردیگری دخی (روموناجی) اطلاق اولنان الکاده (بانو)
یعنی سردار عنوانیه تحکم و قره یوه شهرینی بنا ایتشدرکه الان اورالری یانات
و کوچک افلاق دیو معروف اولوب بعض نواحیسی حالا نمچه لو یدنده در .

اشته اول ایالتلرک اصول اداره و نظاماتی بورادونغرو وضع ایلمش و مملکتک
حکمدارلغنی شرط انتخاب ایله قید ایتش اولدیغنه مبنی اندن صکره یرینه بالاده
مذکور میخال بسارابه انتخاب اولمشدر .

برمدت بوموال اوزره کیتد کد نصکره یدی یوز سنه هجریه سی خلالنده لسانلرنجه
موهبة الهیه معناسنه اولان بغداد نامنده رؤسادن بری داق ملتک ساکن
اولدینی طاعار معناسنه اولان مولداوه یعنی بغداد ولایتی خلقنی باشنه طوپلایوب
دوروخوی شهرینی بنا ایدرک ایروجه حکومته باشلامشدر .

و بورؤسانک جمله سی اعمار ایتدکاری بلادده خلقی وحشت و جهلدن اخراج غرضیه کلیسه
و مناسترلر بنا ایلدکر نده قسطنطینیة بطریقار یله مناسبات تامه پیدا ایتکه باشلامشدر .
افلاق حکمداری نیقوله صرپ قرالنه اعانه عساکر کوندره رک انلر دخی قوصوه
یعنی کوسوه محاربه سنده سلطان مراد خدواندکارک طعمه شمشیر عدو تدمیرلری
اولدقلری مرویدر .

و بلغار قرالی سیزمان غازی احمد پاشا جنکنده مغلوب اولدینی هنکامده افلاق
ویوه ده سی بولنان میرچه دخی کندوسنی برطرفدن اوره رق ساستره وزشتوی
ودو بریجه حوالیلرینی ضبط ایلمشدر .

اول دورده بغداد ویوه ده سی بولنان پترو میرچه نک بو وجهله ازدیاد قوتندن
توحش ایدرک ملکنی انک ید تسلطندن سیانت ایچون له قرالنه بیعت ایتشدر .
(۷۹۵) سنه هجریه سی مارتنده میرچه زشتویدن حرکتله عساکر عثمانیه اوزرینه
هجوم ایدوب مغلوباً عودتنده مجار قرالنه تابع اولان اردل ویوه ده سی لادسلاس دخی
ارقه سندن حرکت خصمانیه ابتدار ایله ایلر و ملکه باشلادیغندن میرچه ناچار قالوب
نیکیبولیده طلب امان ایچون بیادیرم سلطان بایزیده آدمکر کوندرملکه اول تاریخده
کندوسنه برقطعه برات عالیشان اصدار وارسال بیورلمشدرکه افلاقلیر بونک
آدینه دولت علیه ایله مملکتلرینک ارتباطنی شرط تحتنه قویان عهدنامه در دیو
زعم ایدرلر بوايسه کندولرینه بعض مساعداتی و دولت متبوعه لری طرفندن
مکلف اولدقلری بعض موادی حاوی بر فرماننامه اولوب خلاصه مالی بودرکه

عواطف عالیہ ملوکانہ من اقتضاسنجہ مؤخرأ قوۃ قاہرہ مزلہ دائرۃ انقیاد و تبعیتہ
کتوریلان افلاق ولایتک ینہ کندی نظامتیلہ اداره اولسنہ وویوہدہ سنک اعلان
حربہ و عقد صلحہ و سیاست تبعیہ مآذون اولسنہ مساعدہ ایدرز دین محمدی نی
قبول ایدن خرسیتانلر صکرہ ممالکمزدن افلاقہ کچہرک تکرار تنصر ایتدکلرندہ
استردادینہ اصرار اولنمہ و یوہ دہلر عیسوی ملتدن اولغلہ مترہ پولید و بویاران
معرفتیہ انتخاب اولنہ . اشته بوآثار علیہ الطاف سلطانینہ من ایجابجہ سائر تبعہ من
دفتریہ بوملککت و یوہدہ سی دخی رعیہ قید اولدیغندن بہر سنہ خزینۂ خاصہ مزہ
مملکت اچہ سیلہ اوچ بیک قزل غروش یعنی کندوسکہ مزلہ بشیوز غروش ادا
ایتمی مشروط اولہ حرر فی شہر ربیع الاول سنہ ۷۹۵

ذکر اولنان بشیوز غروش ارسلانی غروش دیمک اولوب الی اچہیہ واولوقت
یالذر التونی التمش اچہیہ رایج اولدیغندن مذکور بشیوز غروش بوکونکی کوندہ
درت یوز اون الی یالذر التونی وکسور اچہ اولوب صاغ اچہ حسابیلہ یکرمی
ایکی بیک کسور غروش ایدر . فقط اولوقت معدنیاتک ندرتی جہتیہ نقودک
اشیا ایلہ اولان قیمت نسبہ سی امریقانک کشفندن صکرہ اول اقالیدہ بیوک معدنلر
اچیلوبدہ کلیتوزر وسم کلدیکی اوانہ تطبیقہ بش قاندن زیادہجہ اولدیغندن مبلغ
مزبور نظر حقیقتلہ باقدقدہ ایام حاضرہدہ یوز یکرمی بیک غروشک یرینی طوتار .
ایالت افلاقک دولت علیہیہ ارتباطی نظاماً بوصورتلہ قرالاشمش ایسہدہ بالادہ ذکر
اولندیفی وجہلہ افلاقلولر بوکا براتفاق مقالہ سی نظریہ باقدقلرندن میرچہ برارالق
سلسترہ قلعه سی توسیعہ ابدار و بویابدہ اصرار ایتمیسلہ اوزرینہ عسکر کوندرملک
لازم کلدیکی و نیکیولی وقعۂ مشہورہ سندنہ مجارلولر معیتندہ افلاق عسکری بولندیفی
وموسی چابی چابی سلطان محمد علیہنہ خروجہ تحریک ایلدکلری و کرک بلغراد
محاصرہ سندنہ و کرک وارنہ معرکہ عظیمہ سندنہ وقوصوہ محاربۂ ثانیہ سندنہ سلطان
مراد ثانیکنک دشمنلری صرہ سندنہ بولندقلری تواریح مشہورہ دہ مذکوردر .

اول ایامدہ یعنی سکنز یوز یکرمی سنہ ہجریہ سنہ طوغری میرچہ نک اواخر حکومتندہ
سندرومی و مولتانی ورومی نامرلیہ معروف اولان چنگانہ طائفہ سی دشت قبچاق
وقریم طرفلرندن طونہ سواحلنہ اینوب اکثری اوہ لردہ و باخصوص بکرش
حوالیسندہ اتخاذ مسکن ایتدکلرندن میرچہ بولری تیمورجیلک و عربہ جیلک کبی
صناعیہ سوق ایلہ اللری خرسزلقدن کسمکہ سی ایدوب انلر اکثریسی ایسہ
مرور دہور ایلہ افلاقک یرلولرینہ قارشمشدر . و برازی دخی طاغلری کچہرک
اردل و آلمانیا و علی الخصوص چہ یعنی بوہمیا مملکتلرینہ یاسیلوب اوروپانک ممالک

غریبه سینه دخی اورادن کیتدکلرنده حالا بعض برلرده انلره بوهیمالو دینور .
بولنرک برشعبه سی دخی بلخ و مازندران وارمنستان و کردستان طاغلرندن برالشامه
واندن مصره اینوب برمدت اوراده اکلندکندن صکره افریقانک ممالک شمالیه سی
طولاشهرق اسپانیاه وایتالیاه اندن کچمش اولدقلرندن اولطارفلرده دخی بولنره
قبطی تعبیر اولنور . یوخسه جمله سنک لسانلری بریرینه قریب و متشابه والآن
هندده رومی دیلی تعبیر اولنان لسانه مشابهدر . قبط ملتی ایسه مصرک قدیمی
یرلوسی اولوب وجوهله بولنره مغایرومبایندر .

بولنرک هندستاندن خروج وانتشارلرینک سببی بووجهله منقولدرکه بولنر هندده
صنایع سفلیه ایله مشغول اوله رق طوائف سائر عندنده مردود و مکروه
طوتیلان طائفه نیک برشعبه سی اولدقلری حالد تيمور اردولرینک اوکی اردی
صره طولاشهرق اول عصرده مملکتلرندن چیقوب بالاده مشروح اولدینی اوزره
طرف طرف متفرق اولوب افلاق و بغداد طرفلرینه دوشنلر اولای بیلدکلی کی
اجرای صنعت ایتدکدن صکره کیدرک کیملرک املاک و چقتلکاتی اراضیسنده
بولنشلر ایسه انلرک عبدملوکی اتخاذا اولنوب تابو و قته قدر ابا عن جد قوللده
قاله رق حالا سوری ایله اینوب صالقمده درلر . فقط بوقدر بیک ییللق افکار
وعادتلرینه اختلاف عارض اولیوب اوقویوب یازمه اوکرنیمه رک وهیچ بر دینه
تبعیت ایتیمه رک هر قنئی ملکده بولنورلر ایسه دین خصوصنده سربستلک
کورمدکلی حالد ظاهرأ اورانک دین وآیننه اتباع ایله ینه کندی بیلدکلرندن
شاهنامه درلر . بزینه صده کله م .

افلاقلولر برمنوال مشروح بر مسالکده طورمدقلرنده فاتح سلطان محمد خان
حضرتلری اوزرلرینه اردو سوق ایتدکده سکن یوز التمش بش تاریخنده
ویوده بولنان (ولاد دراقول) مقاومت ایده میه جکنی اکلا یوب یکیدن
عرض تبعیتله بوکره سنوی اون بیک یالدر التونی جزیه تقدیمه متعهد اولمش
واول ایامده مولداوه ویوده سی بغدادن دخی عرض تبعیت ایلمش ایسه ده
مملکتین ویوده لری ولایتلرینک بتون بتون سنجاق هیئته کیروبدنه امر
حکومتک اللرندن چقمسی خوفه دوچار اوله رق اولطرفدن دولته واقع اولان
دشمن هجوملرنده بولنر دخی حصه دار عداوت و شقاوت اولمقدن برآن فارغ
اولماشلردر . بناء علیه اراق اراق ترتیب جزالری ایچون فرمانلر اصدار وقوه
عسکریه ارسال اولنوب صکره تکرار عفو وامان فرمانلری تجدید اولنه کلشدر .
اشته بوفرمانلردن بری دخی سلطان محمد خان رابع زماننده ویرلش اولان
امر عالی اوله رق بعده انک اوزرینه کیدلشدر .

(۹۲۳) سنه هجريه سنده واقع شهر نيسان واسطنده سالف الذكر بغدادن فوت اولدقه يرينه اوغلي استقان ويوده اولوب (۹۲۷) سنه سي مایسنگ اواخرنده افلاقه کيرمش اولان عساكر عثمانیه نك مظفریتلرینی واوروبا حکمدارلرندن بالاتفاق معاونته کيکی مقاوله ایتمش اولنلرک تعویق و بطائتلرینی بالمشاهده مجدداً عرض تبعیت ایادیکنه مکافاة طرف پادشاهیدن کندوسنه بیاض کیچه دن بیاض تویلی یکچیری اوسته سی قوقه سی الباس اولنمغله افلاق بککری سیاه تویلی قوقه ایله ملول و محزون وحق تقدملرینی ضایع ایدرک بغدادن بکلرندن دون قلوب بناء علیه بو آنه قدر بغدادن بککری مواقع رسمیه ده افلاق بکلرینه تقدم ایده گیشلردر. الحاصل افلاق ویوده لری گاه عرض تبعیت وگاه عصیانہ جسارت ایده کلوب نهایت قانطه کوزن فامیاسندن مشهور (شربان ووده) ویانه نك ایکنجی محاصره سنده نمچه لو و لهلو ایله بالخاברה اردوی هاپونك رجعتی وقوعنده بوسنه و صربستان و بلغارستان اولکالری نك انضمامیله طونه نك قارشو یقه سنی بسبتون نمچه لویه و پروت صویندن قریمه قدر لهلویه الیورهرک کندوسی دخی قسطنطنیه ده قیصر اولق خیلالرینی قورمش و خلفی (براقوانو بسارابه) دیمکله معروف اولان (قسطنطی پرادا) دخی آلمانیا ایمپراطورینه برتبعیت رسمیه اظهار ایدرک کندی نامنه سکه ضرب ایندیروب ملوکه مخصوص اولان مهر خانه طاقمی وتوغ کبی شیرلر ترتیبیله بتون بتون استقلال طاسلامش وکذلک بغدادنه ویوده ده بولنان قاتمیرخان نسلندن دیمتری روسیه ایمپراطوری پترونك مجلوبی اوله رق انکله عقد معاهده و مملکتی انک حمایه سنه ادخل ایتمش ونهایت (۱۱۲۵) سنه هجريه سنده روسیه عساکر یله برابر ایالتدن چیقوب فرار ایتمکه مجبور اولمش و آرتق یرو بویارلرینه امنیت واعتماد قالماش اولدیغندن و مملکتینک تأمین رفاه و انتظامی الزم کورندیکندن در سعادتده سلطان احمد وقعه سی برطرف اولدقدن صکره نمچه لو ایله یکیدن سفر قبولری کشاد اولتق اوزره ایکن (۱۲۸) سنه سی خلائنده دیوان هایون ترجمانی (نیقولاکي ماوروقورداتو) افلاق ویوده سی وروم ماتی متحیزانندن (میخال راقوویچه) بغدادن ویوده ده سی نصب اوله رق ویوده ده لق بواسلوب ایله یرو بویارلرندن فارلورلره یعنی استانبولده بولنان روم ماتی متحیزانه و بتخصیص دیوان ترجمانلغی خدمتده بولنان طاقه انتقال ایتشدرد. ویوده ده لک فارلورلردن اولسی دولت علیه جه توسیع حقوق حکومت دیمک کبی کورنمش ایسه ده روسیه لولر بوصورتدن ده ا زیاده استفاده ایتشلردر. زیرا بو ائساده یکچیریلرک انقیاد سزلغی حسیبله نظام امور دولت مختل اوله رق وکلا

ورجال دولت علیه تیز تیز عزل و تبدیل اوله کلدکارندن و یکیدن سرکاره کلنلر جرمنفت ضمننده و یوده ده لک تبدیل لرینه ابتدار ایتدکارندن انلردخی درسعادته صرف ایتمش اولدقلری مبالغی درحال اهالی صرتندن چیقارمق ایچون مظالم و تعدیاته تصدی ایدوب دولت علیه ایسه ظلم و تعدیلرینه واقف اولدینی آنده تأدیبلرنده تجویز تردد بیورمدینی جهته و یوده ده لک کیمسی برسنه سورمکسزین عزل و تبدیل و کیمسی انواع عقوبته تأدیب و تنکیل اولنه کلدکارینه مبنی اول امرده کندولرینه برملجا تدارک ایلمک و کندی ملتندن استانبولده اولان خصما و رقبالری علیهنه کسب قوت ایتک اوزره کوندن کونه اولطرفده توسع ایتکده اولان روسیه نفوذندن استفاده ضمننده روسیه لویه بعض خدمات خفیه عرض ایدرلردی .

الحاصل قارلورلر روسیه به مامشات ایتکی مقتضای مصاحبت اتخاذ ایدوب فقط بونی بعضیلری صمیمی و بعضیلری ضروری ییپارلردی بوصورتده و یوده ده لک انتخاب و استخداملری خصوصنده کمال اهمیت ایله دقت ارکان دولت اولان ذواته فریضه ذمت اولدینی حالده رشوت و ارتکاب بلاسیله بوخصوصده پک بیوک خطر و خطالر وجوده کتورلمشدر .

مملکتین اهالیسی ایسه قارلورله بیکانه و ملتزم نظریله باقوب مظالم واقعه لرندن دائماً شکایت ایده کادکارندن بشقه بو عصرلرده مملکتینه کیدوب کلان مأمورین و عساکر دولت علیه دخی کندولرینه زیاده جور و اذا ایلدکارندن اهالی مرقومه بتون بتون یزار و مایوس اوله رق روسیه طرفه میل ایله آنی کندولرینه حامی اتخاذ ایتمشلر ایدی . والحاصل و یوده لقلرک قارلورله انتقالی مملکتک خرابیته بادی و اهالیسنک تنفرلرینه و نهایت دشمن قوجاغنه دوشملرینه مؤدی اولمشدر .

(۱۱۸۲) سنه سی سفرنده روسیه لو موره واران اولدلق طرفلرنده رعایایی جلب ایتک و بذل زر و سیم ایله طرفدار قزاقغه متصدی اولدینی ائنده مملکتینه راهب هیئتده دیرمانوس نامنده بر جاسوس مأمور ایدوب مرسوم دخی متره پولید و ییسیقهوس و سائر پاپاسلری اضلال و کاه روم بکلرینک ظلمندن و کاه روسیه لونک کندولرینه اوله جق الطاف و حمایتندن بحثله اغفال ایتکله روسیه آمیرالی اورلوفک دونمسی آق دکر سواحله ایراث خسار ایتکده ایکن بو طرفده دخی مملکتینک اهالی قراسی ایاقلنوب بیاغی حیدود هیئتده قصبات و چفتلکاتی احراق و افلاقه کچمش اولان اردوی هایونک اطرافنی احاطه ایدرجه سنه خسار و مضر تیر ایراث ایدوب متعاقباً خوتین قلعه سی روسیه یدینه کرفسار اولیجق مملکتین اهالیسی

حال فقر و فاقه و خجرت لرندن اشتکا ضمننده روسیه ایمپراطور یحیی قترینه
عرض و محضر لر تقدیم ایتشلردر. قترینه ایسه بورالرده تکثیر نفوذ ایچون مملکتین
امورینه مداخله اتمکه تمام بویله بر بهانه ارامقده اولدیغندن دین قردادشلی
دیدیکی مملکتین اهالیسی و علی الخصوص خفی و جلی کندوسنه هوادارلق ایدن
مفسد لر حقنده قینارجه معاهده سنه بعض فقره لر درج ایتدرمشدر .

وفی الواقع اول اووانده فنارلو بکلرک ظلم و تعدیسیله فقرا و عجزه نك حالی یمان
اولوب افلاق ایالتک سنوی وارداتی یکرمی ایکی یوکه و بغدادن ایالتککی اون
درت یوکه بالغ اولمشیکن اکثر مبالغه نه صورته صرف اولندیغی زیزده (ی)
اشارتیه درج اولنان دفتر مصارفندن مستبان اولور .

— (۲۰۲) —

فصل عاشر

عربستان و حوالیسی حقنده در

زیزده تحریر ایده جکمز وقایعک برچوغی عربستان جهته دائر و اوتنه دنبرو مسلسل
و متصل اوله رق کلش اولان اسباب تاریخیه دن منبعث اولدیغنه مبنی اول حوالینک
اجمالا احوال سابقه و لاحقیه سی بیان قلنمق و ذکر اولنان وقایعک باشلوجه لری
ام دنیا دینلان و حامل موالید فتن اولان مصر قاهره نك تولید ایده کلدیکی احوال
تاریخیه دن اولدیغی جهته وقایع سالفه مصریه دن بدا اولنمق مناسب کورلمشدر .
واکرچه اصل عربستان جزیره العربدر . انجق ملت مددو حه عرب جهت
وحدت اسلامیه ایله یکدل اوله رق اعلاء کلمه الله ایچون جزیره العربدن طیشارو
هجوم ایتدکر نده مصر و شام و عراق کبی نیجه دیاری عربستان ایتشلردر . ایشه
بوملکتره دخی لسانزده عربستان دینلور .

* مصرک اوائل احوالی *

مصرک قدیمی یرلوسی قبط ماتی اولوب حاکم لریته فرعون تسمیه اولنوردی حضرت
موسی علیه السلامک فرعونی دخی بونلردندر . انجق اندن صکره دولت قبطیه
چوق سورمیوب منقرض اولمش واولوقدنبرو ملت قبطیه حکومت اجنبیه

تحتہ کیروب قرنا بعد قرن اجانبیدن بر قومك حكومت قاهره سنه انقياد
ايدہ گلشاردر .

حضرت عمر رضی اللہ عنہ زمانندہ فتح اولدقدن صکرہ خیلی مدت مرکز خلافتدن
بالیابه اداره اولنوب مؤخرآ مستقل دولتر ظهور ایتشدر . بونلردن بری دخی
دولت رافضیه اولمغین بر مدت مصرده رفض مذهبی شیوع بولدقدن صکرہ دولت
ایوبیہ ظهور ایدوب بدع رفض وتشییی احما ایله شاعر اهل سنت وجماعتی ینہ
مصرده تأسیس واحیا ایتدکدن بشقہ سواحل شامیہ یه استیلا ایتش اولان اهل
صابی دخی قهر وتدمیر ایتشدر .

بو دولتک مدتی دخی سکسان بر سنہ اولوب مقدمه سی ملک صلاح الدین وخاتمہ سی
ملک صالحک شجر الدر نام زوجه سیدر . ومصرده الک ابتدا بر چوق کوله لر
الوبده انلردن آیروجه وباشلوجه عسکر ترتیب ایدن اشبو ملک صالحدرکه دولت
ایوبیہ نک انقراضی انلرک لندن اولمشدر . شویله که ملک صالح وفات ایدوب اوغلی
توران شاه سلطان مصر اولدقدہ باباسنک ترتیب ایتش اولدینی کوله من عسکرینہ
اعتبار ایتدیکندن انلر دخی بوندن توحش ایدرک انی قتل ایله والده سی شجر الدر
اجلاس ایتدیلر . واوچ آی صکرہ انی دخی خلع ایتلریله مصرده دولت ترکیه
ظهور ایلدی .

وبرمدت بومالکدن ظهور ایدن سلاطین مصریه حکومت ایدوب التیوز یتش سکر
سنه سنندہ ینہ انلردن قلاوون نام ذات ظهور ایدرک حکومت مصری ضبطله
کندویی ملک منصور تلقیب ایتش ودولت قلاوونیہ یی تشکیل ایدوب کیتشدر .
اشبو دولت قلاوونیہ یوز سنہ یی متجاوز مصرده حکومت ایدوب او دخی ینہ
بومالک فتنه سیله منقرض اولمشدر . شویله که سلاطین قلاوونیہ دن ملک اشرف
عصرنده ممالکک کثرت شقاوت وطغیانلرینه مبنی مصردن اخراج اولملرینی امر
ایتدکده انلر دخی اجتماع وعصیان ایدرک سلطان اشرف ایله محاربه یه قیام ایتدیلر .
لکن مغلوب ومنهزم اولملریله سلطان اشرف کیمسنی قتل وکیمسنی نفی ایتمکله
بقیه السیوفلری بعض امرایه التجا ایله مصرده قالدیلرکه بونلر اگرچه اجناس
مختلفه دن مرکب ایدی . انجق اکثری چرکس اولوب بوقعه ده نظر واعتباردن
دوشهرک مصرده غایت محقر اولمشلر . فاما انلر دخی دولت قلاوونیہ حقندہ
اضمار غیظ وکین ایدوب مترقب فرصت ایشلر . واکرچه بویله پریشان اولدقلری
حالدہ شونک بونک دائره سنه صغتمشلر ایدی . لکن مغنوی متحد اوله رق
واچلردن بعضیلری صحبت سلطانیده دخی بولنه رق وهرنصلسه برارالق فرصت

بوله رق ملك اشرفى قتل ايتمرياه غايت مستقل و محقر ايكن جمله امرادن زياده نافذ الكلم و موقر اولوب مصر ك نفوذ و منافعى كندولرينه حصر ايلديلر . لكن مصر ك حالى اختلال اوزره قلوب ايجلرنده بك چوق محاربيلر وقوعه كاه رك نهايت برقوق چركسينك ظهوريله غوغا باصلى . شويلاه كه برقوق جمله يه غلبه ايدوب حل و عقد امورى دردست ايتد كدن صكره ملك اشرفك اوغلى دخی خاهله سلطنتى كندوسى ضبط ايلدى .

اشته ملوك چرا كسه نك اولى اشبو برقوقدر كه يوز اوتوز سنه قدر سلطنت مصريه انك اولاد و احفادنده قرار قلوب آخرلى اولان غورى سلطان سليم حضر تليلاه واقع اولان محاربه ده مقتول اولدقده دولت چرا كسه منقرض اولوب اندن صكره مصر ك حكومتى خلفاى راشدين وقتنده اولدينى كى مركز خلافتدن بالتسابه اداره اولنه گمش ايسه ده ينه بوممالك دواعيسى برطرف اوليوب بوتاريخلره دكين ممالكدن ظهور ايدن امرای مصريه نك جنك وجداللى اكسك اولمامشدر . چونكه سلطان سليمدن صكره امرا و عساكر مصريه فقاريه و قاسميه ديوايكي فرقه اولمق عادت جاهليه و بدعت شيطانيه سى ظهور ايتديكندن مدت مديده بوايكي فرقه يكديكيرله جنك وجدال و ايقاد نأرد قتالدين خالى اولمامشلردره . بونك سابي بعض مصر تاريخلرنده تحري ر اولنديغنه كوره بوايمش كه ياوز سلطان سليم حضر تلى مصري فتح ايله امرای چرا كسه يي استيصال ايتد كدن صكره بركون ديوان هايونلرنده عجب چرا كسه دن كورمديكمز برى قالدیمی ديدكده حضور هايونده بولنان خير بك اوت اقدام مصرده سودون بك نامنده غايت مسن برى اولوب انجق بر وقتدبرو خانه سنه چكيله رك عزات و ازواي اختيار ايتمشدر و ذوالفقار و قاسم نامنده ايكي اوغلى دخی واردركه غايت شجاع و بهادر و جنديلكده ماهر اولوب بوبابده اقرانلى يوقدر انلى دخی خانه سنده حبس ايدوب خلقله اختلاطدن منع ايتمشدر ديچك سلطان سليم حضر تلى والله ياخير بك بوغايت دور انديش و دل اكاه برآدم اولمليدريهان زيارتنه كيدوبده نصايحي استماع ايله استفاده ايدم ديوب طوغرى سودون بك خانه سنه وارمشلر كورمشلركه كلام قديم تلاوت ايدوب اطرافنده برطاق اتباع و خدم و حشمى دخی خدمت ايديبورلر سودون بك سلطان سليم اولديغنى اكلادينى آنده درحال قيام ايدوب تلاش ايله اجراى رسم عبوديت قيدينه دوشمش سلطان سليم كندوسنه ملاطفه و التفات ايدرك امان و اطمينان ويرد كدن صكره حضورنده اوتوردوب عزت و ازواسنك سيبى سؤال بيوردقده سودون بك ديمش كه دولترك

اموری مختل اولدی سلطانز دخی عاقل ومدبر کلامنی دکلیوب اکثر کبار دولتی
اعدام ایلدی ویسوکلرک منصبی ممالک صغاره توجیه ایتدی انلر دخی یوز
بولوب فقرای رنجیده ایتکه و مسلک فساد واعتسافه کیتکه باشلادیلر بوسبیدن
فقرا ورعایا سلطاندن یوزچو یروب جناب حقه توجیه روی تضرع وتظلم ایلدیلر .
بوحالاتی کور یجک البته دولتمزک من طرف الله مؤاخذه برله عدل وانتقام الهی یه
دوچار اوله جغنی جزم ایتدم ودر حال عزلت ایدوب ملحوظ اولان بلیه دن
خوفله اوغللریمی دخی خلقله اختلاطدن منع ایلدم دیو جواب ویرمش . بعده
سلطان سلیم امیر مرقومک اوغللرینی کتوردوب فی الواقع ناصیه حالرندده آثار
بسالت وجسارت مشاهده ایتکه زیاده تلطیف واکرام ایلمش وکندولرینه
بعض عقار وواردات احسان ایتشدر . فرداسی صحرايه چیقوب کافه امرا
وعساکری دعوت ایتکه امیر سودون و اوغللری دخی کلش اولدیغندن سلطان
سلیم قاسم ایله قرنداشی ذوالفقار بنوب براز اظهار صنعت فروسیت ایتلرینی امر
ایتکین انلر دخی آنلرینه سوار اولوب اولقدر هنر کوستر مشلرکه کوزلر قاشوب
هرکس تحسین ایتش وخصوصیه عثمانلور بوضایعه بک زیاده تعجب ایتشلر طرف
شهریاریدن ایکسینه دخی خلعتلر کیدر یلوب صورت احترام کوسترلشدر .
برکون صکره سلطان سلیم حضر تلی ینه بویله بر دیوان ایدوب عسکری ایکی
فرقه ایلمش و بر فرقه سنه ذوالفقار بکی و دیگر فرقه سنه قاسم بکی رئیس ایدوب
عثمانلوسوار یسنک اکثری ذوالفقار بک طرفنده و مصر آنلوسنک بر فرقه جسیمه سی
قاسم بک طرفنده بولمشدر و فقاریه یه بیاض وقاسمیه یه قرمزی اثواب الباس ایله
یکدیگه رنکدن تمیز اولنوب جنک شکنده یکدیگه حمله وهجوم کوسترملری فرمان
اولنش اولدیغندن انلر دخی خصمانه هجوم صورتلری اظهار ایله طوزلر قالدیره رق
ومزراقلرینی بر برینه طوقشدره رق حملهلر ایدوب صحیحا جنک شکنده سحرانی
صحیفه مسطر کشیده یه دوندنر مشلر انحق طرفینه حرص کلوب آزالمشکه بر بیوک
جنک وجدال ومعرکه قتال اوله یازمش بوحالده یکدیگه رنکدن آیرلسون دیومنادیلر
ندا ایدرک کوچ حالله بوا یکی موجه بلایی بر برندن آیره بیلمشلر لکن طرفنده
بو حرص باقی قالوب واندنصکره امرا وعساکر مصریه فقاریه وقاسمیه دیو ایکی
فرقه اولوب فقاریه بیاضه وقاسمیه قرمزی یه میل ایله هر بری کندو رنکته محبت
ودیکر رنکدن نفرت ایتشلر و فقاریه عثمانلویه وقاسمیه مصرلویه میال اولشلر
وبو غیرت جاهلیه بینلرندده عادت لاتغیر حکمنه کیروب مأکل وملا بسده هر طرف
کندو رنکته رعایتله فقاریه نک بیراقلری بیاض وقاسمیه نک بیراقلری قرمزی

اولوق ملتزم بولمیش و بو تفرقه سببیه نیجه جانلر تلف و نیجه کیمسه لر سهام بلایه هدف اولوب کیتمشدر .

چونکه مناصب مصریه بوایکی فرقه بیننده تقسیم اولوب مثلاً امیرالحاج فقاریه دن و دفتردار قاسمیه دن و متفرقه باشی فقاریه دن و چاوشلر کتخداسی قاسمیه دن اولوردی لکن بعضاً یکدیگره تغلب و تحکم داعیه سیله بیئرلرند و عظیم جنک و قتال وقوعه کلوردی .

بیک یوز قرق ایکی سنه سنه قدر و قتلری بو کشمکشله کچوب تاریخ مذکورده که سلطان احمدک خلای سنه سیدر مصرده بوایکی فرقه بیننده بیوک محاربه لر وقوعه کلرک نهایت فقاریه طرفی غلبه ایدوب قاسمیه یی استیصال ایدیلر اولوقت قاسمیه نك اکثری مقتول و معدوم اولوب بقیه السیوفلرینک کیمسی روم و شامه فرار و التجا و کیمسی دخی صعید ایچلرند و اختفا ایتمشلردر .

فقاریه بو وجهله امارت مصریه یی مستقلاً و منحصر ایتشلر ایسه ده اندن صکره کندولری دخی بشقه نام و اوهام ایله متفرق اوله رق یکدیگرله جنک و جداله قیام ایدیلر . چونکه فقاریه لك نامیله اتحاد و اتفقلری قاسمیه یه مقابله بر غیرت جاهلیه اثری اولوب قاسمیه نك اضمحلالیله کندولرندن دخی بو جهت و حدتک حکمی زائل اولدیغندن اندن صکره داعیه نفوذ و استقلال بالطبع انلری دخی فرقه فرقه بولوب بربریه قتال و جداله مباشرت ایلمشلردر . حتی مشهور راغب پاشا مصر و الیسی ایکن بونلرک اصلاحنه سعی و اشتغال ایتدیکی حالده باش ایده میوب یوز التمش بر سنه سنه انی دخی و الیلکدن عزل و تنزیل ایتشلر ایدی . یوزسکسان سنه لرینه قدر حال بو منوال اوزره جاری اولوب امرای مصریه یکدیگری قتل و اعدام ایتکدن خالی اولماشلردر . او ائنده امرادن بولوت قبان دیومشهور اولان علی بك خصماسنه غلبه ایله مناصب مصریه یی کندو طرفدارلرینه حصر ایلمش و مالکندن مشهور ابو الذهب محمد بکک ایله بك چوق خصمسانی اعدام ایدرک اقطار مصریه ده کسب استقلال ایتمشدر . شویله که زیاده مملوکلر اشترا ایدوب و هر برینی تربیه ایله یتشدیروب امرای سلکینه ادخال ایلمش و خزینه داری اولان بیوک اسماعیل بکه امارت توجیه ایتدکده مرقوم ابو الذهبی انک یرینه خزینه دار نصب ایدوب محمد بك ایسه غایت بهادر و مدبر اولدیغندن چوق کچمکسزین اکا دخی امارت و یروب بالجهله امرایه تقدیم ایتش ایدی ابو الذهب تسمیه اولمیشنک وجهی دخی بودر که قلعه ده امارت خلعتی کیدکدن صکره بنخشش اوله رق اطرافه بتون التون طاغتمش و سوقاقده دخی فقاریه التون نثار ایتش

اولد یغندن و ذات اسمیح و سخی بر ذات اولوب دایم بویه التون تصدق و احسان ایتمکن
 خالی اولدیغندن ابو الذهب دیو معروف اولمشدر . و هر خصوصده طالبی یاور
 اولوب بر معرکه ده مغلویت کور مامشدر . بناء علیه انظار عمومیه ده شانلو
 کورندیکندن بشقه علی بکک عنندنه دخی غایت مقبل و مقبول اولمشیدی .
 مشهور جزار احمد پاشا دخی بو ائنده امرای مصریه نك سر آمدانندن اولوب علی
 بك بك مهم اموری ابو الذهب ایله اكا کور دیرر و انلرك ایله خلافتده اولنلری
 اعدام ایتدیرر ایدی . حتی امرای مصریه دن حسن بك بر حیات اولدقجه علی بك اتمام
 داعیه استقلال ایده میه جکینی جزم ایتدیکنه مبنی انی دخی ابو الذهبه جزاره قتل
 ایتدیرمشیدی . فقط امرا ایچنده علی بکک صاقینه جنی بر صالح بك قالوب انکله
 دخی یکدیگره غدر و اهانت ایتماک اوزره یینلرنده عهد و پیمان و عقد ایمان
 اولدیغندن اندن دخی تحصیل اطمینان ایتمشیدی لکن نفوذ و اداره ده صالح بك
 کندویه بالطبع شریک اولدیغندن انك دخی ازاله سیله بتون بتون کسب استقلال
 و استبداد داعیه سنه دوشوب جزار ایسه امرانك جسور و بهادری اولدیغندن
 ابو الذهبه برابر صالح بكک ایشی بتورملری امر ایتدیکه جزارك صالح بکه قدم
 عبودیتی اولق حسیله بوندن امتناع ایتمکین علی بکک جزار حقنده اولان محبتی مبدل
 عداوت اوله رق جزار مصر دن فرار ایتمکه مجبور اولمشدر . بونک بعض مرتبه
 تفصیلی بیانمک ایچون بوجه آتی جزارك ترجمه اوائل احوالنه مبادرت اولتور .

* جزارك اوائل حالی *

جزار احمد پاشا بوسنوی الاصلدر . اون سکر یاشنده ایکن در سعادت کله رك بربر
 اولق مناسبتیه حکیم اوغلی علی پاشا دائره سنه کلوب کیدر مش (۱۱۶۹)
 سنه سنده علی پاشا مصر والیسی اولدقده اودخی برابر کیدوب برمدت
 دائره سنده مستخدم اولدقن صکره امرای مصریه دن سالف الذکر صالح بکه
 اتساب ایله برابر حجه کیدوب کیش و کندوسی اگر چه ممالکدن دکل ایسه ده
 روم ایلینك اك شجاع و بهادر لری اولان بوشناق طائفه سندن اوله رق ذاتاً جسور
 و جری اولدقن بشقه جندیلک فننده دخی کسب مهارت ایتمکه صالح بك
 کندو سندن حظ ایدوب زیاده رعایت ایلمش و ممالک مصریه اثوابی کیدر وب
 بوشناق احمد دیو معروف اولمش ایدی برمدت صکره امرادن عبدالله بکه
 اتساب ایدوب او ائنده عبدالله بك بحیره ده اولان هنادی عربانی اوزرینه

حرکت ایتدکده بوشناق احمد دخی برابر کیتمش لکن عبدالله بک جنکده
مقتول اولمغه بوشناق احمد ذوالفقار کاشف طرفدن بحیره ده برقریه یه مسلم نصب
اولمش ایدی . بناءً علیه هندادی عربانی کوزه دوب بولدیقی قتل واعدام
ایدرمش . حتی کبارندن درت دانه سنی قتل ایله اشته افندیگ انتقامیدر دیو
رؤس مقطوعه لرینی مصره ارسال ایلدکده قصاب معنسه اولان جزار ایله
تلقیب اولنوب جزار احمد دیو مشهور اولمش وعلی بک کندوسنک بوشهرتی
استماع ایله مصره جلب ایدوب والی نصب ایلمش ایش .

اصطلاحاً لنجه والی تعیری مصرک امور ضبطیه مأموری دیمک اولوب بومأموریتده
بولان کیمسه کیجه کوندوز شهر ایچنده طولاشه رق ادبزلک ایدنلری حبس
وتأدیپ ایتک و دو مک انک و طیفه مأموریتیدر .

جزارک بوبابده اولان سعی و خدمتی دخی علی بکک نظرنده قرین قبول اولمغین
کندوسنه امارت توجیه ایله صاحب سنجاق ایدرک احمد بک الجزار دیمکه باشلامش
وبوصورتله جزار امرای مصریه نک سرآمدانندن معدود اولمش ایدی .

والحاصل جزار اوستوره صنعتی اعمال سیف معرفته تحویل ایله امرای مصریه
ایچنده کسب تمیز ایتمکین علی بک مهمام اموری نی ابوالذهب له اکا احاله ایدرک
ازاله رقبا و رفع شرکا قصدیه بعض امرای انلره قتل واعدام ایتدرمشیدی .
برمنوال سابق صالح بکک اعدامی دخی انلره احاله ایتدکده جزار صالح بکک
کندی حقتده اولان حق نان و نمکنه رعایه اکا سوء قصدایده میه جگنی بیان ایله
اعتذار ایتدکده علی بک لاقردی بی دکشدرروب حیالک الله یاجزار مرائم سنی
تجربه وامتحان ایدی اشته صداقتک شمدی عنده ده ثابت اولدی دیمش ایسه ده
جزاره امنیت کلیموب علی بکک یانندن چیققدن صکره صالح بکک قوناغنه
کیدرک خفیه واقع حالی افاده ایلدکده صالح بک استبعاد ایدوب علی بک قرنداشم
ایله بدایت خالدنبرو بینمزده معقود و مستحکم اولان عهد و موایشقه نظراً
حقمده سوء قصد ایده جگنی هیچ عقلم کسمز دیمش علی بک ایسه فرداسی صالح
بکک قوناغنه کلوب اثنای مصاحبتده ابوالذهب ایله جزاری سنک حقتده نصل
تجربه ایتدم نقل ایده می دیهرک و یوز بیک درددن صو کتوره درک بن نصل
بونلری تجربه ایتدم ایسه سز دخی آدم لکری بنم حقمده تجربه ایتدیسکز دیو
واقع حالی بر بشقه رنکه قویوب صالح بکی ایناندرمش واندن صکره ابوالذهبی
چاغروب ارتق بزه لازم اولان صالح بک ایله جزارک ایشلرینی بتورمکدر
دیهرک قتل واعداملرینی اکا حواله ایلمش اولدیفندن ابوالذهب وقت فرصته

مترقب اولدینی حالدہ برکون فرصت دوشوروب برتقریبله سل سیف ایدرک صالح بکی قتل ایتدکده صالح بکک مالکی تارومار اولمشلر لکن بووقعهده جزار دخی برابر بولنوب کندوسنک فرط جسارت وجرأته نظراً هرکسیدن اول طاورانسی ملحوظ ایکن بوبابده بی طرف طوردیغندن ناشی علی بکک بعض طرفدارلری کندویه تقاضا ایلمشلر . بواننده ابوالذهب سیفی چیقاروب سیرلر ایکن جزاره کتورسکه قلیجی باقهیم بنم قلیجم کیمیدر دیوب انجق بوندن مرام خفیس برتقریبله جزارک قلیجی الوبده انی دخی اعدام ایتمک اولدیغنی جزار درک وحس ایتمکله برادر بنم قلیجم دشمن یوزینسه چیقار دیو بوزلوب برطرفه چکلدکده ابوالذهب کوله رک لطیفه یه بولشدرمش ايسهده جزارک امنیت مسلوب اولمغله همان اول کیجه خانه سندن چیقوب ومغربی قیاقیله اسکندریه یه عزیمت ایدوب انجق اعداسنی برایی کون قدر اغفال ایله فراری اکلاشیلجیه دک براز یول المق ایچون سؤال ایدنلره کیفسزدر جوانی ویرلسنی اهلنه توصیه ایتمش اولدیغندن فی الواقع عیالی دخی بووجهله اعلان ایدوب چند روز ظرفنده فراری اکلاشیله رق ارقه سندن آدم صالدرمش ايسهده بومدت ظرفنده جزار اسکندریه یه وصول بولدیغنی آنده برکک کمی یه بنمش بولندیغندن اولوقتک عادت جاریه بحریه سی اوزره کیدن اخراج اولنه میوب درسعاده ککشیدی . بووقعه یوز سکسان ایکی تاریخنده اولوب اندنصرکه جزار پک چوق سفالتلرله اناطولی ایچلرندن طولاشه رق حلبه واندن شامه کیدوب زرده بیان اولنه جنی وجهله اول حوالیده سرسری کشت وکذار ایده طورسون . بزکالم یته مصرک احوالنه .

* علی بکک انجام حالی *

برمنوال محرر صالح بک قتل اولنوب جزار دخی فرار ایتدکدنصرکه مصرده علی بکک احتراز ایده جکی برکیمسه قالدیغندن اقطار مصریه یی کاملاً قبضه تسخیرینه الوب کیف مایشاء تصرف ایتمک وملوک چراکسهنک تاریخلرینی استماع ایله انلر دخی بزلر کبی مملوک ایکن ملوک اولمشلر دیمکه باشلا یوب وکندوسنی برقوق زعم ایلوب اگرچه دیسه کارلقده برقوقه معادل ایتمش فرض ایدلم اما سلطنت سینه نک عظم شوکت وشانی دولت قلاوونیه یه قیاس قبول ایتمدیکنی وانک کبی نیجه شقاوت پیشلر دولت علیه یه عصیان ایدوب درعقب جزای سزاسن بوله کلدیکنی درک ایدهمیه رک مصرده دولت چراکسهنی مجدد اولق خیال

محالنه دوشدیکي ائنده دولت علیه روسیه سفربه مشغول اولدیغندن میدانی خالی بولوب و روسیه لولر دخی کندوسنی اغفال و اضلال ایدوب بوسیددن دولت علیه عصیان ایله مصر والیسی محمد پاشای عزل و تنزیل و بعده تسمیم ایتمکه بونصکره درت سنه قدر مصره والی کوندربله مدی و بوخلالده کیتدکجه شقاوتی آر تیروب (۱۸۴) سنه سنده عسا کر کلیه ایله ابوالذهب و جداوی حسن بکی بالارسال اقطار حجازیه بی ضبط واستیلا ایتدیرمش واسماعیل بکی دخی عسا کر و فیره ایله شام حوالیسینک تسخیرینه کوندرمش ایدی .

ابوالذهب حجاز دن عودتده عسا کر کلیه ترفیقیله وقوه کامله ایله (۱۸۵) سنه سنده انی دخی شام اوزرینه ارسال ایدوب اولوقت برالشامده کسب استقلال واستبداد ایتمش اولان طاهر عمرک دخی بوخصوصه موافقتله ابوالذهب معاونت ایتسنی کندویه تحریر ایتدکده طاهر عمر عرض انقیاد ایدرک خیتی عسا کرله اوغللرینی ابوالذهب معیتنه کوندرمش اولغین یافه صحرا سنده ابوالذهب ایله بالملاقاة شام اوزرینه حرکت ایتدکدرینه شام والیسی بولنان کورجی عثمان پاشا واقف اولدقده مقابله ایده میه جکفی جزم ایتمکین مجبورا شامی ترک ایله حمایه کلوب عسکر جمعنه اشتغال ایتشیدی . ابوالذهب واسماعیل بک کلوب شامی ضبط ایتدکدرنده علی بک طرفندن کندولرینه تحریرات کلوب مهمات وعسا کر دن هر نه ایستلر سه ارسالنده تجویز قصور اولمیه جنی بیانیله ایلرولمیرینی امر واشعار ایلدی .

اسماعیل بک ایسه ذاتاً صادق دولت دور اندیش بر ذات اولدیغندن واحتمالکه ابوالذهبک بودرجه لرده شان وشهرت کسب ایدوبده جمله یه تفوق وتحکمی دخی کندوسنی طبیعی استرقاب حالده بولندیردیغندن شامه داخل اولدقلرنده ابوالذهبک ذهنی تغیر وعزمی تحویل ایتمکه باشلامشیدی شویله که دولت علیه البته بوسفر غائله سنی برطرف ایلر . اولوقت غضوبانه بزلره متوجه اولدقده حال مشکل اولور . قالدیکه سلطان المسلمینه عصیان ایتک وسوسه شیطان دیمکدر . علی بک بومسلک نامستقیمه صاپوب طریقت معروفه اسلامیه بی ترک ایله مسقو امپراطور یحیی قترینه یه اتباع ایلدی . حالبوکه روسیه لولر بزم اعدای دینز اولوب حالا هر مؤمن وموحد اولنلره انلر ایله محاربه ایتک فرض اولمشدر . طاهر عمرک طاقنه سن نه بقارسین انلر جباره و غرره کروهیدر . اوغلی شیخ علی طاهری کورمیورمیسین حضور سعادتکرده دخی ترک ادب ایدوب وکستا خانه ولا ابالیانه اوتوروب شانکره شایان اوله جق وجهله احترام قیدنده

بولمبور . آدمیری دخی فسق و فحور دن خالی اولمبورلر کبی نصایح حقه ایله
ابوالذهبک ذهنی تحویل ایتشیدی . حتی بوانساده شامه داخل اولان صره
امینی ایله کورشدکارنده ایکسی دخی دولت علیه عاصی اولمبور انحق مجبورا
دیار شامه کلدکارینی و طورمیوب کیده جکلرینی افاده وانک واسطه سیله دولتعلیه
تبلیغ حال ایتدکاری مرویدر . عساکر مصریه دخی یوریلوب آرزوی وطن
ایله عودت تمناسنده ایکن علی بکدن کلان تحریرات مذکوره ایجابجه بوندن
صکره دخی مدت مدیده دیار غربتده کیرمک لازم کله جکنی مطالعه برله فتور
کتور مشلر ایدی .

بوحالده ابوالذهب امرای و ضابطانی جمع ایدوب علی بکدن کلمش اولان تحریرات
مائی جمله سنه تفهیم ایله افندیمزک مرامی اولنجیه دک بزم دیار غربتده کشت
و کذار ایتمکلر کمزدن عبارت اولمبور . بزیاسه فریضه ذمتیزی ادا ایلدک دار
و دیار مزه عودته مآذون اولمیدق بو باده سز نه دیر سکر کبی مصره جان اتمق
آرزوسنده اولان امرانک حرص و خواهش عودتیزی تهییج ایده جک تعیرات ایله
افاده حال ایتدکده ابوالذهبدن عودت سوزینی ایشیدیحک جمله سی جان و کوکدن
آرزوی وطن ایله امر سز کدر دیو هر وجهه ابوالذهبک امرینه عرض انقیاد
ایتمریله همان ابوالذهب بالجمله عساکر مصریه نی استصحاب ایدوب مصره عودت
ایتمش و عثمان پاشا دخی کلوب بالسهوله شامه داخل اولمش و چونکه بنوشه بادن
یکرمی درت سنه دنبرو جبل لبنان امیری اولان امیر منصور شیخوختدن ناشی
بوانساده کندو اختیاریه حکومتی برادر زاده سی امیر یوسف ترک و فراغ ایتمش
اولدیفندن امیر یوسف دخی شامه کله رک عثمان پاشا ایله ملاقات ایتدکده عثمان پاشا
زیاده التفات و احترام ایدرک جبل حکومتی کندوسنه مقرر قیلمش ایدی .

علی بک ایسه ابوالذهبک ایلرولیوبده توسیع ممالک ایتسی امانده ایکن بویله علی الغفله
عودتندن تعجب ایدرک استعمال کیفیت ایتدکده ابوالذهب طاهر عمر اوغللرینک
طور و مشوارندن و عسکرلرینک سوء حر کتلرندن شکایت ایتمکله علی بک دلکیر
اولوب درحال طاهر عمری تکدیر سیاقنده بر مکتوب تحریر ایلدی . طاهر عمره
مکتوبک وصولنده بونک اصلی یوقدر و ابوالذهب شامه مالک اولوب خواص
و عوام انک سطوتندن دوچار دهشت اولمشیکن بلا سبب عودت ایتشدردیو
جوابنامه تحریر ایتدکن بشقه شفاهاً دخی افاده حال ایتک ایچون اوغلی شیخ
عثمانی مصره کوندر مشیدی . بوندن طولانی علی بک ایله ابوالذهب بیننده باطنی
برودت ظهوره کله رک علی بک ابوالذهبی قتل ایتکی تصمیم ایتشیدی . ابوالذهب

ایسه ذاتاً انظار انامده مقبول و طرفداری چوق اولدقدن بشقه بوکره جمعیتی
تکثیر و طرفدارلرینی توفیر ایدوب شویله که تماماً خلق کندویه مائل و علی بکدن
متفر اولمشیدی . بو حالد علی بک برکیجه ابوالذهب قتل ایچون عساکرله قوناغنی
احاطه ایندیرمش ایسه ده ابوالذهب بر طرفدن فرار ایله صید ایچنه طوغری
عزیمت ایتدکده بر طاقم امرا دخی کندوسنه رفاقت ایتدکدن بشقه قابیه
بقایاسندن و علی بکک طرد ایتش اولدینی کیسه لردن خلی عساکر جمع اولوب
قوت بولدی . بوندن طولانی علی بک تلاشه دوشوب اسماعیل بکی باشوغ نصب
ایدرك اردو ایله ابوالذهب اوزرینه کوندرمش ایسه ده اسماعیل بک صید
طرفلرینه تقرب ایتدکده ابوالذهب ایله اتحاد ایدوب بر لکده مصر اوزرینه
حرکت ایتدکری علی بکک مسموعی اولیجق اگرچه تکرار عسکر جمعه ابتدار
ایتش ایسه ده ابوالذهبک جمعیه مقابله ممکن اولدیغندن علی بک شیخ عثمانی دخی
برابر الوب همان عکبه فرار ایلدی . ابوالذهب دخی کلوب مصری ضبط ایله
وقوع حالی دولت علیه تحریر ایدوب بوخبر (۱۸۶) سنه سی اوائلنده شمنیده
اردوی هایونه وصول بولدقده پک زیاده موجب ممنونیت اولمشیدی .

اندن صکره علی بک برالشامده عسکر تدارک ایله یه مصری ضبط ایتک داعیه سنده
اولوب بومقصد ایچون روسیه نک اق دکرده کی دونماسنی دخی عکبه طرفنه جلب
ایتمشیدی . و (۱۸۷) سنه سنده طاهر عمرک اوغلارینی بالاستصحاب عساکر
وفیره ایله مصر اوزرینه حرکت ایتکله ابوالذهب دخی قوه کافیه ایله مصردن
چیقوب صالحیه ده تلاق فریقین وقوعنده ابوالذهب طرفی غالب ومظفر اولوب
علی بک دخی مجروحاً طولتمغین ابوالذهبک یانه کتورلدکده افندیسی اولق حبسیله
کندوسنه رعایت و احترام و یاره سنه تیمار ایچون اطبا دخی تعیین ایتدکدن صکره
تسمیم ایتکله علی بک مقدا مصر والیمی محمد پاشایه ایتدیکنک مجازاتی
کورمشدر .

اندن صکره ابوالذهب بتون بتون اقطار مصریه مالک اولوب دولت علیه
عرض انقیاد و حرمین مقتناتی محملرینه ایصال وارسالیه خزینه سنی ارسال ایتکله
نظر دولت علیه دخی مقبول اولمش ایدی . بونک اوزرینه خلیل پاشا مصر
والیمی اولوب وکیدوب عادت قدیمه اوزره مصرده جالس مسند حکومت اولمش
ایسه ده النده برشی اولیوب نفوذ واستقلال کاملاً ابوالذهب النده ایدی .

بو حالد خطه مصریه سکونت اوزره اولوب هرکس بورفاه وآسایشدن ممنون
ومستبشر اولمشیدی . حالبوکه ام دنیا مشیم استعدادیه سنده نیجه موالید فتن

بسالمکده ایدوکی وقایع آتیه دن معلوم اولور . لکن بووقوعات مصریه دخی
برالشام وقایعیه مخلوط اولدیغندن اول امرده اول حوالینک اجمالاً بیان احوالی
مناسب کورلمشدر .

* جبل لبنانک کیفیت اداره ماضیه وحاضره سی و حکامنک اصول *

* ورسوم قدیمه سی واهالیسنک مقدار واقسامی *

برالشام دینلان صیدا ایالتی متعدد سنجاقلره منقسم اولوب اشته جبل لبنان
بویالت داخلنده اولدینی خالده متعدد مقاطعه لره یعنی نواحی وقضالره تقسیم
اولنور وهرمقاطعه نیجه قصبات وقرایی شاملدر . وهرمقاطعه یه برخاندان متصرف
اولوب جمله سی امیر جبل اولان برحاکم عمومینک زیر حکمنده بولنورلردی .
بو حاکم عمومی معن اوغللری خاندانندن اولوب انلرک انقراضندن صکره بنو شهاب
ظهور ایدرک جبل لبنان حکومتی ضبط ایتمشلردر . شویله که امیر فخرالدین
معینک برادر زاده سی ومعن اوغللرینک خاتمه سی اولان امیر احمدک وفاتندن
حکام وادی تیم اولان بنوشهابدن برینک زیرنکاحنده برقیزی قالباندن تولدایدن
امیر حیدر بن موسی جبل دروز حکومته وارث اولمشدر . بو کیفیت بیک یوز
اون یدی تاریخنده وقوعبولمشدر . مدت مدیده جبل مذکورده حکومت ایدن
امرای شهابیه نک جداعلاسی اشته بو امیر حیدردر . انک یدنده یمیه فرقه سی
مضمحل اولمشدر . شویله که اوتهدنبرو جبل اهالیسی قیسیه ویمیه دیو ایکی فرقه
اولوب بینلرنده عداوت شدید اولدیغندن منازعه وجدال ومحاربه وقتالدن خالی
اولزلردی . بنوشهابدن امیر حیدر بن موسانک امارتنده بوایکی فرقه بیننده
عین داره محاربه سی دیو مشهور اولان ماحمه وقوعبولوب یمیه طرفی مغلوب
ومضمحل اولغله حکومت جبل منحصراً قیسیه انه کچدی . و امیر حیدر حکومت
جبلده کسب نفوذ واستقلال ایتمش اولدی . لکن صکره بنی جنبلاط یعنی جان پولاد
اوغللری ایله بنی العماد بیننده برمنازعه ظهور ایدوب اهالی جبلدن بعضیلری بونلره
وبعضیلری انلره میل ایتلرله ینه بلاد جبل ایکی فرقه اولدی . بری جنبلاطیه درکه
بنی جنبلاط اصحابیدر . و دیگر یزبکیه اولوب بنی العماد اصحابیدر که جداعلالری
اولان یزبکه نسبت اولنورلر . بوایکی فرقه بیننده دخی عداوت مستحکم ومستمر
اولوب ینه جبل اهالیسی جنک وجدالدن خالی اوله مدیلر . فقط مشایخ نکدیه

بوابده بی طرف قلوب ایجابنه کوره ایستدکاری طرفه نماشات ایتمکده بولندیلر .
بوخالده یینه جمله سی حاکم جبل اولان امیر شهبانیه انقیاد ایده کملشدیر .

مومی الیه امیر حیدر بیگ یوز قرق تارینخنده وفات ایتمکله یرینه اوغلی امیرملحم
کچوب انجق زماننده مقاطعات متصرفلری اطاعتدن روگردان اوله رق وفاتنه قدر
جنگ وجدال اکسک اولماش واکرچه جمله سنه غلبه ایتمش ایسه ده زماننده اهالی
مستریج اوله مامشدر . وفاتنده یرینه برادری امیر منصور کچوب بیکرمی درت
سنه جبایده نفوذ تام ایله حکومت ایستدکدن صکره اختیارلغنه بناءً حکومتدن استعفا
ایستدکده یرینه برادر زاده سی امیر یوسف بن الامیرالملحم حاکم جبل اولمشدر .

وفی الاصل جبل حکومتی جبل شوف سنجاغندن عبارت اوله رق یدی مقاطعه بی
حاوی ایدیکه شوف و مناصف و عرقوب و جرد و متن و شحار و غرب مقاطعه لیدر .
و شوف ایکی قسمه منقسم اولوب شوف سویجانی و شوف خطی دینور . و کذا
عرقوب ایله غرب دخی اعلی وادنی دیو ایکیشر قسمه منقسم اولورلر . و لبنان
بوجبک ذروه سنه علم اولوب مؤخرأً مجموع جبله اطلاق اولمشدر .

بومقاطعاتک هر برنده برر خاندان اولوب شویله که شوفده بنو جنبلات . و مناصفه
بنو ابی نکد و عرقوب اعلاده بنو العبد و عرقوب ادانده بنو العباد و جرد ده بنو
عبدالملک و متنده بنو اللمع و غرب اعلاده بنو تلحوق و غرب ادانده بنو رسلان
ساکن اوله رق هر بری کندی مقاطعه سنه متصرف اولور . و فقط بنی ابی النکد
شحاره دخی حکم ایدرلر ایدی .

بوخاندانلرک کافه سی درزی اولوب بوبده لری استیلا ایتمش اولدقلرندن بلاد
دروز و جبل درزی دینلمشدر . فقط بنو اللمع صکره لری تنصر ایلمشدر .
و بونلردن بعضیلری امرا و بعضیلری مشایخ اولوب امرانک درجه سی مشایخندن
اعلادرکه کرک معاملاتده و کرک تحریراتده رسوم و القاب احترامیه جه بربرندن
فرق و تفاوتملی واردر . و بنوشهبادن صکره امرانک اعلی درجه سی بنو
ابی اللمع اولوب بعده بنی رسلاندر . و سائر مشایخدر فقط امرا ایله مشایخ اره سنده
بنو مزهر توسط ایدرکه انارده قدیمین دینلوب مراسمه امرانک الت طرفنده و مشایخک
اوست طرفنده بولورلر . امرا و مشایخندن بری حاکم جبل ایله ملاقات ایده جک اولدقده
رسوم قدیمه لری بووجهله درکه اگر امیرک کندی خاندانندن یعنی بنو شهبادن
ایسه او طه قوسندن ایچرو کیردیکی انده حاکم هان یرندن قیام ایله بساطندن
اینر اودخی کلوب سلام ویرر . و حاکمک اوموزنی اوپر . و اگر سائر امرا
یاخود مشایخندن ایسه سلام ویرمدجکه قیام ایتمز . و سلام ویردکدن صکره قیام

ایدوب انحق اگر بنی ابی المعدن ایسه حاکم بازوسنی واکر بنی رسلاندن ایسه
بیایکی واکر مقدمیندن یاخود مشایخندن ایسه آوجنک باش پرمائی طرفنی اوپر
اما سائر ناسدن بری اولورسه بعضیسنه ال اویمکه سکر تده قیام ایلر . و بعضیسنه
هیچ قیام ایتمز . و بعضیسی اصلا حاکم حضورینه کیده مزایدی .

و بواصرا و مشایخنک جمله سنی حاکم شهابی کندی مکتوبنده اخ عزیز دیو تلقیب
ایلر . لکن اگر امرای بنی ابی المعدن ایسه (جناب حضرة الاخ العزيز الامير
فلان المكرم حفظه الله تعالى اولاً مزید الاشواق لمشاهدتکم فی کل خیر و ثانیاً کذا
و کذا) دیو تحریر ایلر . و مکتوب کاغذک نصف طبقه سی اولور . واکر بنی
رسلاندن ایسه اکا دخی بو وجهله یازار فقط کاغذک ربع طبقه یازوب انشای
کتابتده دخی و ثانیاً لفظی اسقاط ایلر . و امضا محلنده اخ و بلکه محب مخلص
دیو تعبیر ایدر . مشایخه دخی بنو رسلانه یازدینی کبی یازار فقط اولندن جناب
لفظی اسقاط ایدر . و نصارادن قاطع متنده متمکن اولان بنو بلیله و دیرالقمرده
اولان بنی ابی شا کره و کافه جلدده بولنان بعض متحیز کیمسه لره حضرة عزیزنا
یازوب فقط حفظه الله یرینه سامه الله و لمشاهدتکم یرینه لرؤیاکم استعمال ایلر .
و دیرالقمر اهالیسیله کندو قرای خاصه سی اولان قریه لر اهالیسنه و سائر محللرک
مشاهیرینه یالکز عزیزنا و سائر ناسه اعز الحیین دیو تحریر ایدر ایدی .

و امرا و مشایخندن بری بر قباحث ایشلرسه حاکم امریله حبس و ضرب و قتل
اولنه میوب مجازاتی یالکز مال و عقارینی مصادره و یاخود نفی و تغریب کبی بر صورتله
اولق و بویله متهم ایکن حاکم یانسه کد کلرنده رتبه لر نجه ایجاب ایدن رسوم
احترامیه نك کافه سنی حاکم اجرا ایتک و بوبابده غضب یوللو یازدینی مکتوبنده
دخی القاب و عنوانلرینه اصلا خال کتور میوب فقط محبتده دلالت ایدن الفاظی
ترک ایلک و سائر وقتده مکتوبی خارجندن مهرله مک عادت ایکن بویله تکدیر نامه
یازدینی صورتده مهرینی صحیفه نك یوزینه باصق اصول قدیمه لرندندر .

و بو مقاطعات احبابی کندی مقاطعه لرنده متصرف اولوب امر و نهیلرینی انفاذ
ایدرلر . و خراج و ویرکولرینی جمع ایلر بره مقدار معینی حاکمه ویرلر . و باقیسی
کندولرنده قالور . فقط رعایادن برینک دعواسی ظهور و اصولی وجهله صاحب
مقاطعه یه مراجعت ایدوبده عدل اوزره فصل ایتمزسه حاکمه واروب شکایت
ایتد کده طرف حاکمدن بر کره تحریر اولنور . وینه احقاق حق ایتموبده
تکرار شکایت وقوع بولورسه بر مباشر تعیین وارسال اولنوب و کذا اهالی ایلر
احباب مقاطعات بیننده منازعه ظهورنده دخی اول امرده بر کره طرف حاکمدن

تحریرات و ثانیاً مباشر کوندریلوب مباشر اوراده اقامت ایستدیکدی مدتیجه کرک کندوسنک و کرک آتسک مصارفی مدعی علیه طرفندن تسویه اولندقدن بشقه خدمت مباشریه اولمق اوزره بر مقدار آقچه دخی آیلوریلور . واحجاب مقاطعات اکرچه حبس و ضربه مأذون اولوب انجق عظام امورک اجرایی حاکم عمومی به مفوض اولدیغندن قتل ماده سی کبی مهم موادک اجرایی حاکم طرفندن مأمور و منصوب اولان عمالک معرفتیه اولمق لازم کلور که هر مقطعه ده ینه اول مقطعه اصحابندن اولمق شرطیه بری حاکم طرفندن مقطعه مدیر نصب اولنوب اکاعامل دینلور . واول خاندانک سائر رجالی دخی اهالی سائر کبی انک زیر حکم و اداره سنده بولنور . و فقط دیر القمر و ماحقانی اولان قرای خاصه ده حاکم حکمی طوغریدن طوغری به جاری اولوب ایستدیکدی عزل و نصب ایلر ایدی .

اشته جبل حکومتی قدیمی اشبو مقاطعات سبعة ینی حاوی اولان شوف سنجاغندن عبارت ایدی . انجق وقت وقت بوکاپک چوق مقاطعه لر علاوه اولنش و برارالق بعضیلری ینه آیرلشیدی . چونکه جبل مذکور بر طاقم جبال متسلله دن عبارت اولوب بعض قطعہ لری برارالق صیدا یا خود شام و الیلری طرفلرندن اداره اولنش و برارالق دخی اداره جبل تحتند بولنشدر .

امرای شهابیه وقتند داخل حکومت جبل اولوب قلمش اولان مقاطعه لر جانب غریبه اقلیم خروب و اقلیم تفاح و اقلیم جزین و جانب قبلیده جبل زیمخان ایله بقاع و جانب شرقیده کسروان و فتوح و بلاد جیل و بلاد بترون و جبه المنیطره و جبه بشری و کوره و زاویه مقاطعه لریدر . جانب غربی به مشایخ جنبلایطیه متصرف اولوب اما جانب قبلیده و جانب شرقیدن بلاد جیل و بترونده طوغریدن طوغری به حاکم شهابینک حکومتی جاری اوله رق طرفندن مأمور لر نصب و ارسال ایلردی . اما کسروانده مشایخ بنو الخازن و جبه المنیطره ده مشایخ بنو حماده و کوره فوقاده بنو العازار و زاویه ده مشایخ بنو الظاهر تصرف و حکومت ایدرلردی .

لکن صکره لری جانب شرقینک بونظامی بوزیلوب و خصوصیه بنو حماده مشایخک مقاطعه لری بتون بتون الیرندن کیدوب حاکم شهابی طرفندن اداره اولنغه باشلامشیدی .

بومشایخک کافه سی بلاد شوف مشایخی درجه سنده اولوب فقط بنو حماده امرای لمعین درجه سنده در . و بنو العازار سائر مشایخندن بر درجه دوندر بولردن بشقه کسروانده بی جیش و بقاعده بی حیمور مشایخی واریسه ده بریره حکم و تصرفلری یوق ایدی . بونلرک ایچندن مشایخ بی حیمور سنی و بنو حماده شیعی

اولوب باقیسی نصارادر . وجبل بترونده اکراد ایوبیه نسبت ادعا ایدر بر قوم
اولوب و قتیله اصحاب ثروت و حکومت ایشلر صکره حاللری منقلب و دیگر کون
اولوب عوام ناسک اک ادنی درجه سنه تنزل برله زراعت کبی ایشلرله مشغول
بولمشلر و بعضلری تسله مجبور اولمشلردر . لکن عندلرنده حب شرف حسب
اثری باقی اولغله عامه دن قیز الوب و یرمز لر و بریمی تسله مجبور اولسه عامه دن
استعطف و سؤاله تنزل ایتیموب امرا و مشایخ معتبره دن تسئل ایدر . و امارت لقبه
زیاده حرصلری اولوب هر تقدربنی وایه و محتاج قالسه لرده ینه امیر دیو چاغرلزلر سه
جواب و یرمز لر . و امیر عنوانندن غیری بر تعبیر ایله سلام و یرلسه سلام المزلر .
و بونلر حالا رأس نحاش نام قریه ده بولنوب طول مدت ذل و مسکنتلری حبسیله
لقب قدیملری منسی اوله رق امراء رأس نحاش دیو مشهور اولمشلردر .

جهت غریبه ده جزین مقدمینی دخی بوقیلدن اوله رق و قتیله اصحاب رفعت و شان
اولوب مؤخرأ مرتبه و منزلتلرندن دوشملریله بولندقلاری قریه کندولرینه لقب
اوله رق جزین مقدمینی دیو معروف اولمشلردر . و ذکر اولنان امرای رأس
نحاش سنی اولوب اما بونلر شیعه نك متاوله دینلان فرقه سندن اوله رق بنی علی
صغیره نسبت اولنور لر . بنی علی صغیر خاندانی مشایخ بنی متوالدن اولوب صیدا
ایالتك بر قطعه مستقله سی اولان بلاد بشاره اصحابی ایدیلر که زیرده بیان اولنه جنی
و جهله انلرک خاتمانلرنی جزار احمد پاشا یاقوب بتور مشدر .

امرای شهابیه نك مقر امارتلری دیر القمر اولوب انحق کثیرا ما بیرونده دخی
اوتور لر دی . و جبده سطوت و استقلاللری برکال اولدینی و قتلرده پک چوق
آثار حسنه یه و خاتله رفق و ملایمت اوزرد حسن معامله یه موفق اولدقلرندن
ناس دخی انلره میل ایتکله یوز الی سنه یی متجاوز جبده بالاستقلال حکم
و تصرفلری جاری اولوب فقط صیدا و الیرینه سالیانه اوله رق یوز اوتوز کیسه
اچمه مال میری و یر لر . و بعضا صیدا ایالتده بعض عارضه لر ظهور یله شام و الیسنه
ایفای رسم تبعیت ایدر لر ایدی . لکن داخلی اداره لرند مستقل اولملریله و الیر
مداخله ایدم یوب حتی و الیرک خوفندن فرار و التجا ایدنلری حاکم جبل صحاب
و صیانت ایتک اصول مرعیه لرندن اولمغین و الیر استرداد ایدم مزیدی . خصوصات
سائر لرند دخی بو وجهله امتیازلری و ار ایدی . و چونکه جبل حاکمی اوتنه دن برو
اولحوالیده بولان حکام عشائرک مرجعی اولق حبسیله اطرافده بولنان امرا
و مشایخ کافه اشو طائفه شهابیه سرفرو ایدوب و بیوکلردن بریمی انلره قارشو
طور میوب اراده لرینه موافقت و خصوصیه بلاد بشاره و حاصیا و راشیا دینلان

وادی التیم و بعلبک مشایخی ایله مشایخ الفیه حاکم جبل اولان امیر شهبانی به کمال
تعظیم ایله عظیم امورده بهر حال اکا مراجعت ایدم کلمشدر .
طائفه شهبانیه فی الاصل اهل اسلام اولوب سلسله نسببری اصحاب کرامه منتمی
اولور . فقط صکره لری ایچلرندن بعضیلری تنصر ایلمشدر . چونکه جبل
لبنانده اهل اسلام ایله یهود یک آز اولوب اکثری درزی و نصارادر . و درزیلر
نسبتله دخی نصارا دهها زیاده ایهده درزیلر جبلک اک جسور و شجاع طائفه سی
اوله رق اکثری مسلح اولوب وقایع حربیهده اکثریامتاوله انلرله دخی برابر بولنه
کلدیکندن و کثرت نفوسجه جبلده هر طائفه غالب اولان مارونیلرده تقریبا
الئیده بر مسلح چیمارسه متاولده درتدبر و درزیلرک ربغدن زیاده سی مسلح
بولندیغدن وامرا و مشایخک اکثری درزی اولوب و اهالی جبل بیننده ایه
چندان منافرت دینه و مذهبی اولیوب اتحاد و اختلافری عصیت اوزرینه مبتنی
اولدیغدن اوتهدنبرو درزیلر طوائف سائریه غالب کله رله جبلده نفوذ و اداره
درزی خاندانلرند قلمشیدی . فقط خرسیان پاپاسلرینک دخی خرسیانلر ایچنده
معنوی نفوذلری جاری ایدی . امرای شهبانیه جبلده کسب استقلال ایتک ایچون
بوخاندانلرک کسر نفوذلرینه نشب ایدوب الحق لدی الاقتضا کثرت نفوسجه
غالب اولان خرسیانلری کندولرینه معاون ایتک اوزره پاپاسلری کندو طرفلرینه
جلب ایدرک بو صورتله بعضیلری دخی تنصر ایتمشدر . فقط بو حرکتلری
اهالی جبل بیننده بعض مرتبه منافرت دینه افیکاری براغوب بوایسسه قریب
العهدده جبلک ایکی قائممقاملغه منقسم اولسنه و حکومت شهبانیه نک زوال بولسنه
سبب اولغله الحاله هده جبل لبنان ایکی قائممقام اولوب بری درزی قائممقامیدرکه
لوای شوف و جبل درزی دینلوب سالف الذکر مقاطعات سبعة یعنی شوف
مقاطعه لریله خروب و قنق و جزین مقاطعه لرندن عبارتدر . و دیگرى نصارا
قائم مقامیدرکه لوای جبیل و جبل نصاری دینلوب بلاد جبیل و کسروان و قنق
وسائر مقاطعات شرقیه نی حاویدر . و اشبو ایکی سنجاقدن دخی حکومت شهبانیه
مرتفع اولمشدر . و بوخلالده بقاع دخی شام ایالتنه الحاق اولمشدر . و دیرالقمر
ایکی قائممقامتدن خارج براغیله رق صیدا و الیسی طرفندن بر قائممقام ایله اداره
اولمقده در . الحاصل جبل لبنانده مراتبه زیاده رعایت اولنه رق فقر و فاقه سببیه
شرف حسب و نسببری ضایع اولیوب و برکیمسه کسب غنا و ثروت ایتکله انلرجه
تحصیل مرتبه ایده میوب هر کسک حیثیت و منزلت اصلیه سی محافظه اولنه کلدیکی
خالده امرای شهبانیه جبلده کی اسکی خاندانلری احیا ایدرک توسیع حقوق حکومت
سوداسنه دوشوب کندو حکومت موروثه لری ضایع ایتمشدر .

لواء نصاراده دخی بر مقدار درزی موجود ایسهده کترتری لوای شوفده در .
 و بوقائمقامقلرك ايکيسي دخی شمدي اون ايکيشر مقاطعهيه تقسيم اولوب
 و مجموعنك سطحی تربيعا يوز الی ساعت اولوب طقوز يوز بوقدر قصبات وقرا
 و مزارعی حاویدر . مزرعه بش التي خانه دن عبارت اولان چوك قریه لره
 دینلور . وكافه اهالیسی ايکيوز اون یدی بيك نفوسه بالغ اولوب التي بيك
 بشيوزی سنی واونر بيك بشيوزی متاوله دیو معروف اولان شیعی و اوتوز بیکی
 درزی ویوز یکر می بر بیکی مارونی و قرق یدی بیکی روم وملکی و بیك قدری
 یهودیدر . انجق بوقائمقامقلرك خارجنده وشام طرفلرنده دخی يوز اوتوز
 طقوز بيك نفوس مقداری مارونی و یکر می سکر بيك قدر درزی و درت بيك بشيوز
 متاوله موجود اولوب بونلر دخی فی الاصل جبل لبنان اهالیسندن اولملریله كافه
 اهالیء جبل اوچیوز بوقدر بيك نفوسه بالغ اولور . و بو حساب اوزره
 مارونیلرك كافه سی ايکيوز التمش بيك اولوب ایچلرندن قرق ایکی بيك مسلح
 چیقار و متاوله اون التي بیكه بالغ اولوب درت بيك مسلحلی بولنور و درزیلر
 الی سکر بيك اولوب اون یدی بیکی مسلحدرکه ربغدن زیاده سی سلاح طوتار
 دیمك اولوب بر ملته بوقدر چوق مسلح چیه مز .

درزیلرك اکثری چفتجی اولوب ایچلرنده اصحاب صنایع نادر بولنور . اما
 طوائف سائر اکثریا صنایع و تجارت ایله مشغول اولورلر . و درزی نسانك
 حسن و جمالاری طوائف سائر یه نسبتله دوندر .

جبل لبنانك جودت ولطافت آب وهوا سی انكار اولمز . اهالیسی دخی کثرت
 اوزره اغدیة متنوعه اکل ایتمدکلرندن دائما وجودلری صحت اوزره در . مارونیلر
 قتولك مذهبنده اولوب هجرت نبویه دن اوچیوز طقسان سنه مقدم اولحوالیده
 تلقین دین عیسوی ایتمش اولان مارون نام راهبه منسوبدرلر . ملکی دخی روم
 قتولکی دیمکدر . درزیلر ظاهرده مسلمانلق دعواسنده بولنوب حالبوکه كافه
 عقاید اسلامییهی و بلکه بالجمله ادیانی منکر اولملریله انلرك عادات و عقایدلری
 بوجه آتی مستقلا و مفصلا بیان اولنور .

* درزیلرك عادات و عقایدی *

درزیلرك حمیت و نخوتلری غالب و صبر و تحمللری زیاده اولوب لسانلری فی خشیاتدن
 حفظ ایله غضب حالده دخی بر برینه فنا سوز سويلملزلر . و عهد و مواتیقه
 زیاده رعایت و دوست اتخاذایتدکلری کیمسه لره افراط اوزره صداقت ایدوب انلرك
 اوغورنده نفسلری خطر و تهلكیه القا ایتمكدن اجتناب ایلمزلر .

و کثیرا ما بین الطوائف بر کونه عداوت و قوعیله و قایع عظیمه به سبب اولوب
حتی غالب و مظفر اولان فرقه دیگر طرفی ترک وطن ایتمه مجبور ایتدیکی
چوقدر . بویه معرکه لرده هر فرقه بی اصدقا و طرفدار لرندن برجاعت تصحب
ایدرک یکدیگرک اوغورینه کندولرخی مهالکه القا ایدرلر . و بویه ایکی طائفه
بیننده حاصل اولان صحابت عصیه خلفا عن سلف موروث اولوب و بوکا اختلاف
دین و مذهب دخی مانع اولیبو نصارا و درزیلر بیننده دخی عصیتجه اتحاد
موجود اولدینی صورتده یکدیگر حقنده ایفای لازمه تعصب و تصحب ایلرلر .
فقط بویه عداوت حالنده دخی مروتی الدن بر اقیوب مجرد مردانه غلبه ایله
اخذار ایلر و غدردن اجتناب ایدرلر .

ته کم درزیلردن بری دشمنک خانه سنه اوغرایوب زوجه سنی بر ایشله مشغول
بولغله اکا معاونت قیدنده ایکن قوجه سی کلده کده عاده بردوستی کبی سلام و یروب
و طعام کتوروب یدرمش و عودتنده دخی تشیع ایدوب انحق حین وداعده
بزینه اسکی حالمز اوزره یز یعنی عداوت باقیدر دیمش اولدینی مرویدر .

کذلک عرقویده بی غضبان ایله طائفه حسینه بیننده عداوت اولدیغندن حسینه
غالب کله رک بی غضبان خانه لرده طوره میوب اطرافه فرار ایلمشلر ایدی .
بر مدت مرورنده بحسب التصادف حسینه دن بری قریه دن بعید بر محله چفت
سوررکن بی غضباندن ایکی کشتی ناکاه چیته کلوب اوزرینه هجوم ایتدکلرند
هان سکر دوب فرار ایدرکن ایاغی دیوار اوزرینه موضوع بر بیوک طاشه
طقونه رق طاش کندو اوزرینه دوشوب انی حرکتدن یقومغله درحل
ایکی بردن صیجرایوب یاننه کلدکاری کبی بیچاره حیاتندن قطع امید ایتش
انر ایسه یتشوب طاشی قلدرمشلر . و شمدی سنی قتله بزجه بر مباحات اولمز
لکن بوندن صکره کندیکی بزذن صاقن دیوب صالیویرمشلر .

وینه بوقیلدن اولق اوزره نقل اولنورکه درزیلردن ابراهیم نکد نامنده بری
کندی زوجه سی حقنده بعض مرتبه اشتباه ایتکه استکناه حال ضمننده
بر اخشام اوستی ایشم وار دیرقره کیده حکم دیو آتیه بینوب کیتمش و حتی یولده
برقوناغه اینوب کیجه یه دک اوراده مکث و اقامتدن صکره عودت ایتش و خانه سنه
یقین بر محله اینوب آتی بر اغاجه بند ایله سس سزجه خانه سنه کلده قوکلیدی
اولدینی حالد ایچرودده سس و سوز ایشتمش اولمسیله زوجه سنه سس ایتش
ایسه ده زوجه سی قپونی آحق شویه طورسون جواب دخی و یردمامش اولدیغندن
ابراهیم هان قپونی کوکسایوب زور ایله ایچرو کیردکده چونکه مرقوم
ابراهیم غایت شجیع و مهیب برکشتی اولدیغندن زنپاره یم جانله نه پیاجغنی

شایر مش ایکن خوفی تسکین ایچون الندن طوتوب سلامته کیت ولکن بوحالی کتم ایت که اگر شیوع بولورسه قتلکه سبب اولور دیمش . وبوحالده زوجہ سی دخی جانندن ناامید ایکن کویا هیچ برشی اولماش کبی اکا دخی برشی دیموب وبر بد معاملہ ایتوب فقط بر مدت مرورندہ بر بشقہ شیئی بہانہ ایدرک و حقیقت حالی کیمسہ یہ سزیدر میہ رک تطلیق ایتشد .

بومقوله شیلر درزیلرک عندہ آداب و ادبیات قیلندن اولوب احکام شرعیہ ایچون قاضیلری واردرکہ معاملتہ شریعت اسلامیہ اوزرہ حکم ایدرلر . فقط عبادات ونکاح و طلاق کبی بعض موادده کندولرینہ مخصوص اصوللری واردر . کیفیت ازدواجلری بو وجہلہ درکہ بری بر قیزی المی ایستدکده ابتدا قیزک خانہ سنہ بر واسطہ یعنی کوریمچی کوندروب قیزک فاملیاسی اگر قیزی ویرہ جک اولورلر ایسہ ہان بر پارچہ طاتلو کتوروب برابر یرلرکہ بوکا نعمانیہ دینلور . ونعمانیہ اکل اولندقدہ مرقوم اول قیزہ نامزد اولمش اولور . بناءً علیہ کوریمچی اورادن عودتہ مرقوم زوجہ خبر ویردکده او دخی کندی قومندن براز کیمسہ لری کوندروب مہر معین اوزرہ سند یازدقلرندہ قیز انک زوجہ سی اولمش اولوب ہر نہ وقت ایسترسہ قیزی جلب و احضار ایلر . واکر بونک اوزرینہ قیز موافقت ایتہ جک اولورسہ ہان آنی تطلیق ایدوب دیکرلہ تزوج ایدر . واکر اودخی بویلہ مخالفت ایدرسہ آنی دخی بومنوال اوزرہ ترک ایدوب تا بر موافقت ایدنی بولنجه بوسیاق اوزرہ کیدر . و عندلرندہ ایکی قارینک جمعی جائز اولیوب برینی تطلیق ایتدکجہ دیکرینی الہمز . وقاریلری پک جزئی شیلہ بوش اولوب مثلاً قاری بریرہ کیتمک ایچون استیدان ایستدکده یالکز کیت دیوبدہ کیت و عودت ایت دیمسہ بوش اولور . و آیندلرنجہ مطلقہ نک ردی جائز اولیوب ولوکہ بر بشقہ سنہ واروبدہ بوشانمش اولسہ بیلہ بر دخی اسکی قوجہ سنہ وارہ مز .

بعض معاملتہ دخی شریعت اسلامیہ یہ مخالف عادتلری واردر . مثلاً اصوللرنجہ برآمد کافی اموالی اولادندن برینہ وصیت ایدوبدہ سائرینی محروم ایدہ بیلور . فقط بودخی کندو النک امکیلہ قرانلمش اموال اولدینی صورتدہ اولوب چونکہ آبا واجدانندن انتقال ایتمش اولان مال کندو قرانچی اولماق حسیلہ خاندانہ عائد اولہ رق اندہ اصول وفروع مساوی اولدیغندن ورثہ انی تقسیم ایتمکہ مستحقدر دیرلر . وقاری پدرینک خانہ سندن برشیثہ وارث اولہ مامق درزی خاندانلرینک اصول قدیمہ لردن اولوب بو عادت سائرہ سرایت ایدرک جبلدہ بولنان طوائف سائرہ دہ دخی جاری اولمشدر .

درزیرك معتقدات باطله لری بو وجهله دركه مصرده حكومت ایدن ملوك فاطمیه دن
حاکم بامرہنك الوہیتہ قائل اولوب اكا عبادت ایدرلر .

حاکم بامرہ اوائل قرن خامسده ظهور ایدن منصور عیسی بن عبد العزیز
بن عبد المعز الفاطمی دركه علم نجوم و رمل و طلسماتہ رغبت ایتدیکندن درزیرلر
دخی اكا اقتداء بو علومك تحصیلله مشغول اولوب علوم سائرہ ایلہ چندان تقید
ایتمزلر .

و چونکہ ملوك فاطمیه روافضدن اولملریله حاکم بامرہ دخی فی الاصل رافضی
اولوب لقبی حاکم بامر الله ایدی . الوہیت دعواسی ایتمکله کندوسنی حاکم بامرہ
دیو تلقیب ایدی . ومنبرلرده بسم الله الرحمن الرحیم یرینه بسم الحاکم المحبی المیت
دیو او قمنسی خطبایہ امر ایتدی . و برطاقم شرع و عقله صیغز و بر یرینه او یمز
اطوار و حرکاتی نہایت کندوسنك قتلنه سبب اولوب انجق کیفیت قتلنده مورخین
اختلاف ایتشلردر . اما درزیرلر کویاکہ حاکم بامرہ برکیجه منفرداً قصبة الحلوان
دینسلان برکه زرقایہ واروب اورادن سایہ عروج ایلدی دیو زعم ایدرلر .
صحیحی بودرکه حاکم بامرہنك بیاض حمارہ رکوب ایلہ کزوب طولاشمق معتادی
اولوب برکون بو وجهله مصر دن خروج ایلہ برکه الزرقا ناحیہ سنہ متوجه
اولدقدہ اهل اسلام دن مترصد فرصت اولان برقاج کشی بغتہ اوزرینه هجوم
و کندوسنی قتل ایلہ برقویویہ طرح والقا ایتشلر . و اثوابلرینی دوکملری
ایلکلی اولدینی خالدہ خمارینک یاننده براغوب کیتشلر و شهرہ کلوب اهل اسلامہ
منتظر اولدقلری وقعہنك وقوعی خبر ویرمشلر اما حاکمک اتباع و معتقدلری کہ
بطانیون تسمیہ اولنورلر حاکمک عودتی تأخر ایلدکده ایزیلہ کیدوب اثواب
و حمارندن بشقہ بر اثر کورمدکلرندن سایہ عروج ایلدی زعمندہ بولنشلردر .

حاکمک اک ابتدا دعواسنی تصدیق ایدن شیخ محمد درزیدرکه حاکمک الوہیتی
اعلان ایتدکده اوزرینه عوام ناس هجوم ایلہ قتل ایتشلردر . حاکم اول امرده
بوندن اغماض ایتش ایسه ده برمدت صکرہ قاتللری قتل ایلمشدر . اشته درزی
اسمی بوندن مأخوذدر . بعدہ حمزہ بن علی ظهور ایلہ ناسی حاکمک عبادتنہ
دعوت واجابت ایدنلر ایلہ بیلہ مصرده کیزلوجه معبدلر پیدا ایدوب حاکم بامرہ یہ
نہانی عبادت ایتمکہ مباشرت ایتشلردر . درزیرلر حاکمی الہ اتخاذ ایتدکلری مثللو اشبو
حمزہ بن علی یی دخی انک پیغمبری مثابہ سندہ اعتقاد ایدرک اکا هادی المستجبین
وحجة القسائم دیوب زیاده احترام ایدرلر . اما محمد درزی یی سومیوب خود
بخود ناسی دعوتہ ابتدار ایلہ حمزہنك اوکنہ کچوبده انک منصبی غضب ایتمک

ایسته مشیدی دیو طعن ایدرلر . نته کم درزیلرک الغایه والنصیحه نام رساله لریفی
مطالعه ایله معلوم اولور .

برمنوال محرر حمزه نك اتباعی حاكمك الوهیتی اعتقاد ایله اكا عبادت و پرستش
ایتمك اوزره مصرده کیزلو معبدلر یامشلا ایدی . انجق اهل اسلام غالب ومظفر
اوله رق انلری مصردن طرد وتبعید ایتمکله اقطار شامیه یه فرار ایدوب وبرازی
دیار حلبده واقع جبل اعلایه وبرازی حورانده نازل اولوب بعده تفرق ایدرک
برمقداری وادی تیه وبرمقداری جبل شوفه کلدیلر . وکیتدجه تکثر ایدوب
شو مقداره بالغ اولدیلرکه درزی دینلان طائفه اشته بونلرک انساب و ذریتیدر .
بونلر ظاهرای اسلامده بولنورلر ایسه انبیای انکار و کرک اهل اسلام و کرک یهود
ونصارا حقنده طعن وتشنیع ایدرلر . ودیانت حقه توحید حاکمدن عبارت اوله رق
ادیان سائر منسوخدر دیرلر . وعندلرنده صوم ایله صلات یرینه صدق لسان وحفظ
اخوان فرض اولوب انجق کرک صداقه و کرک صیانته رعایتلری کندو ملتیرینه
مخصوص اولوب سائر حقنده بونلرک اجراسنی تجویز ایتزلر واکرچه قرآن
کریمی اوقورلر ایسه ده عقل وشرعه مناقض تأویلات ایله کندو معتقدات
باطله لرینه کوره خاطر وخیاله کلز مغالر ویرلر . وچونکه بعض فلاسفه یه
تبعا عالمك قدمنه ذهابله تقیمص تعبیر ایدرک تناسخه قائل اولوب جسده قمص
دیرلر . ومیتك حین وفاتنده روحی برمولوده انتقبال ایلر دیو اعتقاد ایدوب
فلان وقتده فلان ایکن فلان قالبه کیرمش دیو بینلرنده برطاقم مصللر سویلرلر
وهویت الهیه دخی هر عصرده بر قالبه حلول ایله چوق کره بو عالمده ظهور
ایدوب نهایت حاکمه تجلی ایلدی . وظهور و بطون متحد اولدیغندن بر زمان معز
وبر زمان عزیز وبر زمان حاکم اولمق انك وحدانیت منافی اولمز دیو حاکم
بامرہ دن اول پدر وجدنده دخی تجلی ایتمشدر زعمیه (کل یوم هو فی شان) آیت
کریمه سنه هر عصرده بر صورتده بولنور دیو معنی ویرلر . وامام ومقتدالری
اولان حمزه دخی هر عصرده بر قالبده بولنوب بر زمان مسیح حق وبر زمان
سلیمان بن داود وبر زمان شعیب وفیثاغورث حکیم اولمشدر . ونبی کریم دخی
اودر . وعصر محمدینك حمزه سی سلمان فارسیدر . وقرآن حقیقت حالده سلمان
فارسی یه وحی اولمغله انك کلامی اولوب محمد آندن اخذ ایلمشدر دیو زعم
ایدرلر حتی (یا بنی اقم الصلوة وأمر بالمعروف وانه عن المنکر) آیت کریمه سی لقمانك
کندی اوغلنه خطاباً ایتدیکی وصیتنه دائر ایکن سلمانك محمد خطابیدر . و اوغل
تعبیری حق تعلیمه مبیدر دیرلر . لکن بو مقوله عقائد باطله لری بینلرنده اسرار

قیلندن اولق اوزره کتمنه پک زیاده اعتا ایدوب بیکانه کشف راز ایتدکلرندن
 بشقه پک زیاده امنیت و اعتمادلری اولمدجه کندو ملتیرنه بیله آچلمز لر . بناء علیه
 کندولری ایکی فرقه اعتبار ایدوب و بر فرقه سنه عقال و دیگرینه جهال دیوب
 بوجله نسالرینی دخی عاقلات و جاهلات دیو ایکی قسمه تقسیم ایدر لر . وعاقله یه
 جویده و جاهله یه غیر جویده دیر لر و عقال دخی ایکی طبقه یه تقسیم اولنوب بری
 خاصه درکه حقیله موثوق و معتمد اولوب دیننه تمامیه تحصیل معرفت ایتش
 اولنلر در . و دیگر ی عامه درکه حقننده حسن ظن اولنوب بعض مرتبه دیانت
 درزیه کسب و قوف ایتش اولغله مجتهد مقامنده در . اما عامه جهالی کندو
 دین و آییننه اصلا معلوماتی اولیوب یالکنز درزی اسمی تحتده بولمقدن بشقه
 حظ و حصه لری یوقدر . و عقال هر زده بولنسه لر عبادتگاه اولق اوزره
 خلوتخانه لر اتخاذ ایدوب شویله که دائره ایچنده دائره لر انشا و جمعه کیجه لرنده
 هر طبقه نك طاقمی اجتماع برله طیش دائره ده جمعیت و بر مقدار مواظ و نصایحه
 دائر شیر قرائت اولندقدن صکره قوری اوزوم کبی بر پارچه طاتلو ینوب طبقه
 عامه خروج و عودت ایتدکدن صکره طبقه خاصه رجالی ایچ دائره یه دخول ایله
 قبولی قسار لر و بساط سفره بحث و محاوره یی مبسوط مصطفی شرک و الحاد
 و سر پوش سرائر دین ضلالت آیینلرین بر برینه فتح و کشاد ایدر لر . عقلاک
 برده طبقه اتقیاسی واردر که متزهین دیر لر پک صیقی ورع و عبادت اوزره
 بولنور لر . شویله که بعضیلری اولنجه تزوج ایتمز . و بعضیلر جمیع ایام حیاتنده
 ات یمز . و بعضیلر هر کون صائم اولور . ینلرنده معروف و معتبر اولان شیخ
 حسین که جبل شوفده شیخ عقال ایدی . اصلا یمش یمز ایتش . فقط هر کونه
 یمش ظهورنده ابتدا برر کره طادوب سنه آتیه ده دک بردخی اغزینه قویمز ایتش .
 اصحابندن بعضیلر بو خصوصده کندویه اعتراض ایتدکلرنده اگر هیچ طاتم
 شاید که بکا کبر کلوردیو جواب و یرمش اولدینی مرویدر . و کافه عقال اوان جهلنده هر
 نقدر مسکراته مبتلا اولسه و سفهادن بولنسه سلاک عقاله داخل اولدقدن صکره مسکرات
 ایچمز لر و فحشیات سویلمز لر . اکل و شربده اسراف ایلمز لر . زیرا عندلرنده
 اسراف اخلاق موحدینه عظیم نقیصه و یرر . و حکام و امرانک مالی حرام
 اعتقاد ایدوب حاکمک و خدمه سنک خانه لرنده اکل طعام ایتمز لر . حتی مال
 حاکمه النان بر حیوانه تحمیل ایله نقل اولنان شیئی بیله یمز لر . و متزهین طبقه سنک
 رجالی زیاده احتیاط ایدوب عقالدن بشقه سنک خانه سنده ییوب ایچمز لر . فقط
 کافه سی تجار مالی قننی جهندن کلورسه کلسون استحلال ایدوب بناء علیه شبهه لو
 ایچیهی الدقلرنده تجاره واروب تبدیل ایدر لر .

برمنوال مشروح در ذیلک عقاید و آیینلری بیلر نده مکتوم طوطیه کلمش اولمسیله تفصیل دیانتلری نامعلوم ایکن بیک ایکوز الی برسنه سنده مصر سرعسکری بولان ابراهیم پاشا وادی التیمده انلری اوردینی وقت عسا کر مصریه درزی معبدلرینی نه ب و غارت ایدوب خصوصیه اولوقت بنوشه ابدن حاکم جنل بولسان امیر بشیرک مصر لولر ایله برابر بولان عسکرلری برچوق درزی کتابلرینی اخذ و اغتنام ایتمش اولمسیله بو کتابلر اطراف عالمه منتشر اولوب کافه سی عربی العباده اولق حسبیله بعضیلری فرانسه و انگلیز لسانلرینه ترجمه اولمش و بولردن اخذ ایله دیانت درزیانه دائر مؤخر ا عربی العباده بعض رساله لر دخی تالیف قلنمش ایسه ده در ذیلک کتم اسرار خصوصنده اولان دقت و اعتنالیله مبنی مراملرینی رموز و کنایات ایله تحریر ایلدکلرندن و اساس دیانتلری شریعت ظاهره و باطنیه ابطال اوزرینه مبنی اولمسیله عقاید باطله لرینی مباحث علم کلام ایله غلات متصوفه نك بعض مقالاتنه و اصحاب رفض و الحادك و خصوصیه غلات شیعه دن اسماعیلیه فرقه سنك تأویلاتنه اعتراض سیاقده مبنی علی الحکایه کبی سویلدکلرندن حقیقت دیانتلری بکده اطرافیه میدانه چیقاریله مامشدر .

مذکور اسماعیلیه فرقه سنك رئیس لری علی قول عبدالله بن میمون القداح و علی قول حمدان قرمط اولمغه قرامطه و قرآنك ظاهرینی انکار ایله باطنیه قائل اولمسیله باطنیه تسمیه اولنمشلردر . و کذا سبعیه دخی دینلور . زیرا نطقا بالشرایع یعنی رسل یدیدر . دیرلر که آدم و نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمد علیهم السلام ایله امام محمد مهیدیر . و بولنلرک هر ایکسی بیننده شرایعی متمم اولور یدی امام اثبات ایدرلر . و زعملرنجه هر عصرده یدی مدار اقتدا و اهتدا موجود اولوب اولکیسی غایه ادله دین اولان امام عصردر . ایکنجیسی امامک علمنی حامل اولان مجتدر . اوچنجیسی مجتدن اخذ علم ایدن کیمسه در که ذومصه دیرلر . دردنجیسی دعوتجیلرک اکبریدر که مؤمن دیدکلری هوا دارلرینك درجتی ترتیب ایدر . بشننجیسی طالبیندن عهد الوبدنه انلری امامک جماعته ادخال ایتکه مأذون اولاندر . التنجیسی مکلبدر که مذهبلرنجه درجه سی عالی ایسه ده هنوز مأذون بالدعوه اولیوب فقط آوجیلرک کبلری کبی دعوتجی یی طالبه دلالت ایلر . یدنجیسی دعوتجی یه تبعیت و انابتله امامک جماعته دخالت ایدن طالب منیدر .

اشته اسماعیلیه نك اساس اعتقادلری بو مقوله خرافات صبرفه اولوب بونك اوزرینه برچوق تأویلات باطله بنا ایدرلر . مثلاً ابدست امامه محبتدن عبارتدر . و تیم امامک غیابنده مأذوندن اخذ انابتدر دیرلر . در ذیلر دخی بو مقوله موادی

موضوع بحث ایدرك كرك حق و كرك باطل كافه سنی چوریدوب بر ملت و نخلته
بکزه من صورتله طریق شرك وضالته ذاهب اولدقلرندن عقاید باطله لرینه فی الجملة
وقوف کسب ایتمک بومثللو اهل بدعتک او هام فاسده لرینی بیامکه متوقفدر . علم
کلامه اولدقجه سابقه معارفه وانتسابم درکار اولدینی حالده درزیرلرک دخی كرك
کندو کتابلرندن بعضیلری و كرك انلره دائر یازلمش اولان بعض رسائل مطالعه
کذار فقیرانه م اولغله استنباط ایده بیلدیکم مرتبه اعتقادلرینک بروجه آتی بعض
مرتبه تفصیلاتنه مبادرت اولنق مناسب کورلمشدر .

درزیرلر کندو عقاید باطله لرینی حساب حمل واشکال حروف کبی بر طاقم او هام
و خرافات اوزرینه بنا ایدد کشلردر . مثلاً حمزه نك اصحاب و تقبا و اعوان و انصاری
(۱۶۴) اولوب صدق کله سی دخی بحساب الجمل عدد مذکور مطابق اولدیغندن
صدق ماده سنی بویله سین ایله یازوب صادق واسدق دیرلر . و برده اهل بیت
محمدی نی یعنی کافه اولاد و زوجات نبویه نی دال مهمله ایله حروف کذب تسمیه
ایدرلر که بحساب الجمل (۲۶) اولوب اکا خلفای راشدینک عددی علاوه ایله
حاصل اولان (۳۰) عددی صادق بحساب الجمل مطابق اولدینی (۹۰) عددندن
طرح اولندقدده باقی (۶۰) اولور که سین حرفه مطابق کاور . زعملرنجه اشته
بو حساب دخی صدق صدق یازلمسنی ایجاب ایلر .

و بر منوال سابق تناسخه قائل اولوب کندولرینک اولیا اعتقاد ایلدکری کبار
عقالدن بری فوت اولدقدده روحی چین طرفته کیدوب اوراده برقاله حلول ایدرمش
و بوسیدن ورای جبل چینده کندولرینک کویاپک چوق و لیلری وار ایش
زعمنده بولنورلر . واشبو عالم انسدن مقدم عالم جن و عالم نکی بر طاقم عالم مراتب
ایدرلر . و حاکم بامره دن مقدم یتش دور کذار ایدوب هر دور درت ملیون
طقوز یوز بیک سنه اولغله آفرینشدن عصر حاکمه قدر اوچیوز قرق اوچ ملیون
سنه کچمشدر . و حاکم دوری دور قیامتدر دیوب داخل چیندن یأجوج
و ماجوجک ظهورینه منتظر اولورلر . و یأجوج و ماجوج احترام ایدوب دیرلر که
بو قوم کرام ایکی یچق ملیون عسکرله مکّه یه کلورلر . فرداسی علی الصبح حاکم
بامره انلره بیت شریفک رکن یمانیسندن تجلی ایلر والتده کی سیف مذهب ایله ناسی
تهدید ایدوب صکره سیفی حمزه نك الله ویرر . اودخی کلب ایله خنزیری قتل
ایدوب بعده کعبه نی هدم ایله کافه جهان و ارضک حکومتی منحصرأ درزیرله اعطا
ایلر و بقیه ناس رعایا حکمنده استخدام اولنورلر . شویله که اووقت ناس درت فرقه
اولوب اولکیسی موحدیندر که عقال دروز اولوب انلر سلاطین و وزرا و حکام

اولورلر . ايكنجيسى اهل ظاهر در كه اهل اسلام ايله يهود در . اوچنجيسى اهل باطن در كه نيسارى ايله شيعه در . دردنجيسى مرتدين در كه جهال در و زدر . و حمزه موحد عد اولنان عقل در و زدن بشقه طوائف سائرتهك النرينه تمغا اورر و جزيه وضع ايدر . ودها بونك كجي حقارتلر ايلر . اما در زيلرك عقلى بر منوال مشروح اصحاب سلطنت و ثروت و يسار و جهالى سائر طوائفدن زياده و شديد عذاب و مشقتلره دوچار اولورلر . زيرا انلر اهل ايمان ايكن طريق توحيديه سلوك ايتمامشلدردر ديرلر . كلب ايله خنزيردن مرادلري ناطق ايله اساسدر كه صورت افاده لرينه نظر آ بونلر ايكي مظهر يتدن عبارت و زعملرنجه شيطان ابليسدن بشقه اوله رق ناطق ابليسك و اساس شيطانك حالي در ديرلر . و ناطق ابتدا آدمده ظهور ايدوب صكره نوحه و صكره ابراهيمه و صكره موسايه و صكره عيسايه و صكره محمد و صكره سعيد بن احمد المهدى يه انتقال ايتدى ديوب اشبو مهدى يي دخى ييغمبران اولو العزم صره سنده تعداد ايدرلر . و يديسنه دخى ناطق تعبير ايدوب بونلرك هر برينك عصرنده برر اساس اثبات ايتملريه اساس دخى بو وجهله ابتدا شيت بن آدمده ظهور ايتدى كه آدمك اساسدر . و اندن سامه و صكره اسماعيله و صكره هارونه و صكره شمعونه و صكره على بن ابى طالبه و عصر سعيدده قداحه انتقال ايلدى ديرلر .

و زعملرنجه ناطق صاحب شريعت ظاهره و اساس صاحب شريعت باطنه ديمك اولوب حاكم بامرّه ظهورنده ايكي شريعتى دخى نسخ ايتمكله انلرك رينه كندوسنك توحيد و عبادتى قائم اولدى ديوب اعتقاد ايتملريه اصطلاحلرنجه اهل ظاهر اولان سايلره منكر و كافر و اهل باطن اولان شيعيلره مشرك تعبير ايدرلر . بو وجهله كافه تكاليف ظاهره يه و باطنيه منسوخ اولوب مثلاً اصحاب رفض و الحادك اعتقاد باطللرنجه صلات يعنى نماز حضرت على ايله اكا محب و تابع اولنلر ييننده بر صله و رابطه محبتدن عبارت اوله رق عهد مألوف ديمك اولور كه بوكا واصل اولنلر شيخينك محبتدن برى اولملرى لازم كلور و (ان الصلوة تنهى عن الفحشاء والمنكر) آيت كريمه سنده خفا ايله منكر دن مراد ابو بكر ايله عمر در ديرلر . و كذا زكات تولى ايله تبريدن عبارت اولوب تولى حضرت على يه و اولادينه محبت و تبرى ابو بكر و عمر و عثمانه و انلرك متبعلى اولان سائر اصحابه بغض و عداوت در ديرلر . اشته متاواهك اساس اعتقادلى بو عقيدة فاسده در . اما در زيلر صلات و زكات شرعيه يي انكار ايتدكلرى كجي روافضك بو مقوله عقايد كاسده لر يي دخى انكار ايدوب حاكم بامرّه شريعت ظاهره و باطنه يي نسخ ايتمكله صلات حقيقيه كندوسنك الوهيتنى تصديق برله اكا عبادت

و تعظیمدن عبارتدر وزکات دخی ایکی معنادن یعنی ظاهر و باطندن قای تطهیر
ایتمک و الحاصل کافه عقاید قدیمه دن کچمکدر دیو زعم ایدرلر . حاصلی انصوص
قرآنیله ثابت اولان کافه تکالیف دینیله ای انکار ایستدکاری مثالو اصحاب رفض
والحادک کفریات و بدعتلری وادیان سائره ای انکار ایدرلر . و هر برندن خارج
وجه سنندن اشنع صورته برکریوه شرک و الحاده کیدرلر . نتمک نقض خفی نام
رساله لرخی مطالعه ایله معلوم اولور .

و حضرت آدمک نبی کریم اولدیغنی اعتقاد ایدرلر . انجق تناسخه قائل اولمیرله
طبراقدن خلق اولدیغنی انکار ایله آدم اوچدر و اوچنک دخی سائر ناس کی اناسی
و باباسی وارد و اولکیسی آدم صفادرکه اشته نبی کریم اولان آدم بودر . و ایکنجیسی
آدم عاصی و اوچنجیسی آدم ناسی اولوب بونلر دخی آدم صفانک خلیفه لریدر .
و بونلردن بشقه اصحاب و نقباسی و دعوتجیلری اولوب اشته ملائکه کرام بونلردن
عبارتدر . و آدمه ضد اولان ابلیس اولوب شیطان دخی ابلیسک اصحابنددر دیوب
حضرت آدم حقنده اولان آیات قرآنیله نکه جمله سنه کندو اعتقاد باطللری اوزره
خاطر و خیاله کلمک معنار ویرلر و دیرلرکه آدم صفابوندن اولکی دورلرده دعوت
توحید خدمتی ایتمشیدی که اولوقت دهاهنوز آدم دیوتلقیب اولنماشیدی و ظهوری
عالم جن دورنده ایدی که انلر عدمه عبادت ایدرلردی . و اولوقت حاکم بامرهنک
بشریتی حبسیله یعنی قالب بشرده بولنسی حیثیتیه اسمی باری ایدی . اشته اهل
فرسک باری خدا تعبیری بوندن مأخوذدر . و بوادمک اصل مولدی بلاد هندده
آدمینه دینلان مدینه اولوب اسمی شطیل و پدرینک اسمی دانیل ایدی . و ظاهرآ
طیب اجسام اولوب حقیقته علوم توحیده ایله طیب ارواح ایدی . بو حالده
بلده سندن چیقوب بلادیمندن صرنه نام بلده یه کلدی . صرنه عربجه معجزه دیمکدر .
بلده مذکوریه یه داخل اولدقده اها لیسنی مشرک کورمکله انلری توحید باری یه
دعوت ایلدی انلرک دخی برفرقه سی اجابت ایدرک موحد اولوب و برفرقه سی
مشرک قالب مملکت ایکی فرقه اولغله شطیل حکیم موحدینه (بینوا عن المشرکین)
یعنی مشرکیندن باین و ایراغ اولک دیدیکنه و انلر دخی امرینه امتثالاً مشرکیندن
تباعد ایتلریله بوایکی فرقه بیننده بینونت ظهوره کلدیکنه مبنی کندولرینه بن دینلرک
بن دوری ظهور ایلدی و جن عالمسنده ابلیس دخی ناسی توحید باری یه دعوت
ایدوب کندو اسمی حارث و باباسنک اسمی ترماح ایدی . و فی الاصل اصفهانلی
اولوب اودخی صرنه بلده سنده ساکن اولوردی . و وقتا که باری شطیل حکیمی
بروجه مشروح دعوت توحید مأ موریتیه میدان چیقاردیسه ملائکه یه یعنی توحید

باری دعوتخیرینه خطاب ایدوب شطنیه سجدہ یعنی سرفرو واطاعت ایتلرینی
امر ایلدی انلر دخی بوامرہ امتثال ایله شطنیک اصحاب وارکان معیتی وحدود
ونقبای دعوتی اولدیلر . الا اصفهانلی حارث بن ترماع کندوسنک خدمت
دعوتده قدمندن بحثله بنی نار خالصدن یعنی صرف علم حقایقله نور دعوتدن خاق
ایلدک وشطنیلی تراب مثابه سنده اولان مشاوره دن خلق ایلدک یعنی اصحاب واتباعیله
مذاکره دن میدانه چیقاردک دیوب استکبار وامره امتالدن ابا واستنکاف ایتدیکندن
عین جنت مثابه سنده اولان دائرۂ دعوتدن اخراج وجهه حدود وارکان توحیددن
اسقاط اولندی . اما شطنیل بو وجهله حدود وارکان ونقباسنی ترتیب وتکمیل
ایله دعوت توحیده مبادرت ایتدیکنده کندوسنه آدم دینلدی که ارکان دعوتک
امامی دیمکدر . و چونکه بودعوتہ اجابت ایدن مستجبین آدمله تبشیر اولدقلرندن
بشر تسمیه اولندیلر . وانلرک توحیدی قبول ایتلریله آدم دخی امر دینده
انلرک باباسی اولمش اولدیغندن ابو البشر دینلدی . وزوجه سی حوی دخی
مؤمنینی لبن علم حقیقی ایله ارضاع و تربیه ایلدیکندن ام البشر اولدی . وآدم
اصحاب وارکانی اولان دعوتخیرینی اطرافه نشرایله امر دعوتہ مباشرت ایتدیکنده
اصفهانلی حارث انک ضدیته قیام ایتمکله ابلیس دینلوب بوصورتله مملکت ایکی فرقه
اولق لازم کلدی . وآدم کندی اتباعنک ابلیسدن وانک قومی اولان جندن
تبری ایتلرینی امر ایتمکله انلر دخی بر برینه ملاقی اولدقلرنده (هجر وحزبه)
یعنی ابلیسی وانک قومی ترک ایدوب انلردن تبعادیت دیرلر ایدی . بو جهته
صرنه بلده سنه هجر تسمیه اولنمشدر . وآدمک شریعتی صرف شریعت لطیفه
توحیدیه اولوب اندن صکره پک چوق شرایع تکلیفیه ظهور ایتمشدر . ونهایت
بو عصرک آدمی اولان حمزه بن احمد الصفا ظهور ایلدی که انک شریعتی دخی
بووجهله ساده دعوت توحیددن عبارت اولغله (کما بدأنا اول خلق نعیده) مفادنجہ
امر دعوت اسکی حالته عودت ایتمش اولدی . اشته آدم صفا اشبو شطنیلدر که
بر منوال محرر دعوتله مأمور اولدقلده کندوسنک اصحاب ونقباسی اون ایکی
اولوب جمله سی انک حدود شریعتی وملائکۂ دعوتی ایدیلر . بونلرک
برنجیسی بصره لی اخنوخ وایکنجیسی سرمنای بلده سندن شرح نام ذات
ایدی که شیت تسمیه اولنمشدر . وایکیسی دخی بوآدمک خلیفه لریدر . اماایکنجی
آدم که قرآنده (عصى ربه) دیو مذکوردر . اشته بو اخنوخدر . واونجی
آدم که قرآنده (فتنی ولم نجدله عزما) دیو مذکوردر . شیت دیو مسمی اولان
سالف الذکر شرخدر که آدم صفا اصحاب ونقباسی ایچندن بوایکیسنی بالانتخاب

امر دعوتده كندى . مقامنه اقامه ايتش اولديغندن ايكي سنه دخى آدم دينامشدر .
 وايكيسنى دخى جنت دعوتده اسكان ايدوب انحق اخنوخك ترتيبده تقدى
 حسييله مذكر و شرخ مؤث مثابه سنده اولمشدر . و باريدن بشقه سنه عبادت ايتماك
 و اماملرى اولان شطيلك خلافته كيتمامك اوزره شيتدن مجددا عهد النش و اخنوخه
 دخى لسانا وصيت اولنش ايدى . و بارى اخنوخه خطاب ايدوب كرك سن
 و كرك ارقداشك اولان شيت جنت دعوتده ساكن و ثابت و دلير خوان فضائل
 و مراتب اولكيز فقط بو شجره يه ياقلاشمايكنز كه يعنى شطيلك مرتبه و رفعتنى ادعايه
 قالمشمايكنز كه ظالميندن يعنى نقض عهد ايدنلردن اولاش اولورسكنز ديمشكن انلرى
 شيطان اغفال ايله رتبه لرندن دوشوردى . شويله كه شيطان ابليس طرفندن ماذون
 بالدعوه اولوب اسمى هبل ايدى . و حيه دخى اخنوخك دعوتديلرندن انيل نام
 كمسه ايدى . و طولس دخى كذلك اخنوخ طرفندن ماذون بالدعوه اولوب اسمى
 طابوخ ايدى . و هبل دائما انيل و طابوخه كلوب كيدردى . بر كون اخنوخ
 افنديمزله قرنداشنى شيته كندو خيرلرينه دائر بر نصيحتم وارد رنى يانه قويسه كرديو
 انيل و طابوخه رجا ايتمكله انلردخى هبل اخنوخ ايله شيت حضورينه كتورديلر .
 اخنوخ هبل كوريجك ظنمه كفر و نفاقدن و ابليس معاوندن ارتق واز چكد
 ديدكه هبل (لا وحق البار) مجرد سزه نصيحت ايچون كلدم كه ايشتيكمه كوره
 مولانا البار امامت اخنوخكدر و شرخ دخى انك خليفه سيدر . دير ايتش بو
 صورتده شطيل سزه غدر ايتش اوله يور . غرضم مجرد سزه خير خاهانه بو
 قضيه ي اخطاردر ديدى . اخنوخ دخى شيطانك سوزينه الدائمغه امامته قاليقشوب
 شيتى خليفه نصب ايلدى . اودخى عهدي اونودوب قبول ايتدى . و اخنوخ حقي
 اوليان بر رتبه يى ادعا و شيت دخى دعواسنى تصديق ايتمكله اخنوخ هبلك سوزينه
 الدانوب امامنه عاصى اولدى . ديو بين المستجيبين ندا اولندى و عيلىرى ميدانه
 چيقمغله ايكي سنى دخى اظهارندامت ايدرك خيلى بكا ايتدكلرندن صكره ينه شطيلك
 وساطت شفاعتيله جرملرينى بارى غفو ايدوب حال سابقلرينى اعاده ايلدى . اشته
 (فتاى آدم من ربه كلات فتاب عايه) آيتده كلات بش حرفدن عبارت اولوب
 شطيل دخى بش حرف اولمغله اكا اشارتدر ديو زعم ايدرلر .

و عالم انس ديديكمز اشبو دور آدمدر . جناب بارى بو دورك خلقه لطف
 و مرحمت ايده كلش اولوب تا كه انلر نيتلرينى تغيير ايله شر كه ميل ايتديلر ايسه
 اولوقت اودخى نعم و الطافنى انلردن اخذ و نزع ايلدى و كندو شريعتلرينك خلافى
 بر شريعت ايله انلره نوحى اظهار وارسال ايتدى كه انلرى عبادت عدم ايله توحيد

صنمه دعوت ایدوب ایمان ایدنلره ظافر وایتمیانلره کافر دیدی و او دخی ارکان
ونقا نصبنده آدم صفایه تشبه ایدوب اون ایکی اصحاب و خلفاسی و ارایدی و اساسی
سام ایدی بعده ابراهیم بن آزر ظهور ایتدی آزرک اسمی اخنوخدر که اوغلی
ابراهیم ظهور ایدوب کندو شریعتیه شریعت نوحی تغیر و دعوتنه اسماعیلی اساس
نصب و تعیین ایلدی وانک دخی اون ایکی حدود و ارکان دعوتی و او توز دعوتجیسی
وار ایدی که خاقلی عبادت عدم ایله توحید صنمه و اطاعت ابراهیمه دعوت
ایدرلردی . و قبول ایدنلره مؤمن و ایتیمیانلره کافر دیو تسمیه ایلدی . بعده
موسی ظهور ایله شریعت ابراهیمی تغیر ایلدی . و هارونی اساس نصب ایتدی .
وانک دخی اون ایکی اصحابی اولوب خاقلی غائب غیر معروفک عبادتنه و موسانک
اطاعتنه دعوت ایدرلر ایدی . بعده عیسی ظهور و شریعت موسایی تغیر ایله
شمعونی اساس نصب ایتدی . وانک دخی اون ایکی اصحابی وار ایدی که
حواریوندر . انلر دخی خاقلی عبادت عدم و توحید صنمله عیسانک اطاعتنه و حجة
القائم اولان والد کلبینک ولد معنویسی ایدوکی اعتقادینه دعوت ایدرلردی .
لکن اکثری انک کلام و رموزینی فهم ایده مدکرندن قبول ایدنلره مؤمن و ایتیمیانلره
کافر تسمیه ایلدی . صکره محمد بن عبد الله سیف ایله ظهور ایدوب کافه شرایی
نسخ ایله اصحابنه جزیه وضع و علی بی اساس نصب ایلدی . وانک دخی اون ایکی
ارکان شریعتی وار ایدی که خلفای اربعه ایله سائر کبار اصحاب کریندر . و بونلردن
بریبی دخی معاویه اولوب ترتیده عثماندن صکره ایدی . و علی اساس اولدقده
انی عزل ایلدی . لکن معاویه دخی سنک نصبکدن اقدم بنی حضرت محمد نصب
ایلدی دیو معارضه یه قیام ایله عثماندن صکره دعوی خلافت ایتشد . و شریعت
محمدیه بی قبول ایدنلره مؤمن و مسلم دینلوب ایتیمیانلره دخی کافر و شقی تسمیه
اولنه رق اسیر و جزیه کدار قیلمشلردر . حالبوکه سیف ایله قیام ایدوبده کافه
ادیانی ابطال ایتک حجة القائم و صاحب القیامه اولان ذاته مخصوص اوله رق شرایع
تکلیفیه اصحابی یکدیگری اقرار ایله اتباعی غدردن وقایه ایلمک لازم کلور بومقوله
حالات متناقضه لرندن حقیقته شیء واحد و صورتده مختلف اولدقلری حالده
کافه نطقا صاحب قیامته تشبه و تقلید ایتش اولدقلری معلوم اولور . و بوندن
صکره دخی برناطق ظهور ایتدی که سعید مهدی اولوب اساسی قداح ایدی
وانکله عصرلر تمام اولوب دور قیامت ظهور ایلدی و (یوم یدع الداع الی شیء
نکر) آیتده اولان شیء نکردن مراد بو دورده دعوت اولنان عبادت حاکمدر که
انی بالجمله نطقا و اساس و اصحاب و اتباعی انکار ایدرلر دیوب بو آیه دخی آیات سائر

کبی کندو زعم باطلرینه کوره بویله اساس و مساسی یوق بر معنی ویرمشلردر .
اشته درزیلرک خلاصه عقاید باطله لری بومنوال اوزره اولوب عقاید مرقومه
بر طاقم ترهات عجیبه واساطیر غریبه اوله رق ذره جه شعور واذعانی اولنلر بونلرک
بطلانی جزم ایده جککرنندن جرح وابطالرینه حاجت کورلمز . فقط بونلرک حال
خسران ماللری (من یضل الله فاله من هاد) آیت کریمه سنه تطبیقاً ملاحظه
اولنورسه الطاف ازلی الهیه دن نائل اولدیغمز نعمت دین مین محمدی ایچون کمال
خلوص بال ایله (الحمد لله علی دین الاسلام) دیو فریضه تشکرک اداسنه وخاتم
الانیا علیه اکمل التحایا حضر تلرینه صلوات زاکیه وآل واصحاب واتباعنه تسلیات
وترضیه اهداسنه اشتیاق جدید حاصل اولور .

و کتب عقایدده بعض مذاهب باطله نی بسط ایله جرح وابطالنه ابتدار اولنمسی
جهت بطلانی بیلنوبده اجتناب اولنمق مقصدینه مبنی اولوب اما بویله اصلی فصلی یوق
عقایدک بطلانی بدیهی اولمقدن ناشی بونلرک بسط و بیانی مجرد غرائبدن اولمق
واصحابنک پک بیهوده ره ورطه ضلال وخسرانده قالدقلرینی اصحاب بصیرته عرض
واخطار ایله برقات دها تشکر الطاف الهیهیه مجبور ایلمک اوزره نقل وروایت
اولدیغندن برالشام طرفنده آیین درزیانه یقین ودها غریب برده مذهب نصیری
اولغله بومقامده انک دخی اجمالاً بیانی مناسب کورلمشدر .

* نصیریلرک کیفیت دیانتلری *

نصیریلر برالشامده لاذقیه و طرابلس وحوالیسنده کی جبللرده ساکن اولورلر .
ودمشق ایله صالحیهده دخی بولنورلر . بونلر دخی باطنیه دن بر فرقه اولوب درزیلر
کبی تقیه ایدرلر . یعنی مذهب و دیانتلرینی ستر ایله زی اسلامده کورینورلر .
وبونلرک دخی عقوال وجهالی اولوب تناسخه قائل اولملریله اگرچه درزیلره
بکزرلر . لکن عقیده لرینک تفرعات وتفاسیلنه کیریشیلدیکی حالده بینلرنده کلی
فرق بولنور . شویله که درزیلرک عفتی اولوب زنادن اجتناب ایدرلر . اما
نصیریلر زنانی مباح اعتقاد ایدرلر . وبرمرأه نک ایمانی کندو مذهبداشلرینه
قربان وسفاحی اباحه ایتسیله کامل اولور . فقط عقوال نصیریه دن اولملری شرط
اولدیغندن بیکنانه وجهالندن اجتناب ایلمسی لازم کلور دیرلر .

ونصیریه متعدد فرقه لره منقسم اولدیغندن بعضیلری نسائی حیوانات سائر

درجه سنده اعتقاد ایدوب نفس ناطقه دن مجرد اولملرینه وانلر مثاب و معاقب اولیوب موتله بتون بتون فنا بولملرینه قائل اولورلر .

ودرزیلر ارواح انسانیه نك یالکز انسانه و بلکه قنغی ملتن ایه ینه اول ملتن برقاله انتقال ایتسنه قائل اولوب روح درزی ینه درزییه و مسلم مسلمه وهکذا هر قنغی دینده ایه ینه اودیندن برجسده انتقال ایلر . ومثلا بر درزی تنصر ایتسه و یاخود سنی اولسه و بوحال اوزره وفات ایلسه البته والده سی زنا ایتشد . زیر حاکمک ظهور یله قبو قیاندی و ایمان ایدن ایتدی و قالان قالدی و امل منقطع اولدی و ارتق کسه کسه نك دیننه کیرمکه وجه قالدی دیرلر .

اما نصیریلر ارواح انسانیه نك بهایم و حشراته و بلکه معدنیاته حلولی دخی اعتقاد ایدرلر وز عملرنجه مدار تفاوت میتك اتقا و عصیانده اولان حال و شانی اولوب مهمانواز و غربا پرور اولان کسه لرك ارواحی مرتبه سنه کوره اجساد بشریه یه حلول ایدر . مثلا ابرار ك طبقه علیاسندن ایه اولاد ملوك و سلاطینه و اکر مادونی اولان طبقه دن ایه اکا کوره انلرك مادونه و اکر پك شریر ایه حین وفاتنده کلب و خنزیر مثللو حیوانات اولادندن قنغیسنك میلادی تصادف ایدر ایه انك جسدینه انتقال ایدر . و حتی اکر پك بیوك غذابه مستحق اولش ایه آتشد یانق ایچون تیمور کی بعض معاذنه حلول ایلر . فقط روحك بودوری مجازات ایه تربیه ایچون اولغین کسب صفوت ایدنجیه دك بویله تکرر ایدر و نهایت کماله کلدکده کوکده برییلدز اولور دیرلر .

والوهیت و نبوت حقنده اولان زعم باطللری برملتك اعتقادینه بکنزه من شویله که الوهیت هابیه و اندن شیته حلول ایتدی و آدم نبی کریم ایدی صکره الوهیت اسمعیله و نبوت ابراهیمه انتقال ایتدی و بعده نبوت موسایه و اندن عیسایه و اندن حضرت محمد بن عبد الله انتقال ایتدیکی مثللو الوهیت دخی هارونه و اندن یین النصاری بطرس دیو معروف اولان شمعونه و اندن علی بن ابی طالبه انتقال ایدوب تا که آسمانی حله یه بورینوبده آسمانه صعود ایه شمسده جایکی اولنجه یه دك انده استقرار ایتدیکنه و حالا شمسده ایدوکنه ذهاب ایه سماده کی کواکب کبار عقال نصیریه نك ارواحیدر دیو اعتقاد ایتدکلرینه بناء وقت طلوع و غروبده شمسه سجده و کواکبه احترام ایدرلر . و دعالرنده حاجتیرنی کواکب زاهره حرمتیه علی اعلادن ایسترلر . و اصحاب کرامدن مقداد بن ابی الاسوده رب الناس دیوب علی محمدی و او دخی سلمانی و او دخی مقدادی و مقداد سائر عبادی خلق ایلدی دیرلر و جوامع و کنائس کی معابد

مخصوصه لری اولماغله هر وقت خانه لرنده اجتماع ایدوب وعقال و مشایخ کله رک
بر مقدار قصص و خرافات و اخبار اوقویوب بوکا بیرام دیرلر و بومقوله بیرام
جمعیتری ایچون بهرحال خانه لرنده برر محل محفوظ مخصوص لری اولوب اکا اجنبی
داخل و واقف اوله من واکر قضا را کیره جک اولسه بهرحال انی کیزلوجه
اتلاف ایله غائب ایتکه سعی ایدرلر و عید میلاد و رأس سنه کبی کندولرینه
مخصوص بیرام کونلری دخی واردلر . واک بیوک بیراملری نیسانک دردنجی
کونیدرکه نیروز دیرلر .

والحاصل جهات عدیده ایله درزیرله بکزه دکلری مثللو شمس ایله کواکبه
پرستش ایتلریله مجوسه دخی بکزیرلر و بطرسه تعظیم و جمعیت دینه لرنده شرابی
استعمال و شربی استحلال ایتک و نصارا ایله برابر بیرام ایلیمک کبی شیرله دخی
نصارایه بکزیرلر و حضرت علی یه وائمه اثنی عشره تعظیم ایتلریله روافضه بکزیرلر
و حقیقت حالده جمله سنه مغایر اولوب اطوار کافه مللدن خارجدرلر حفظنا الله
من شرور عقاذهم .

* طاهر عمرک کیفیت ظهوری و جزارک برالشامده ظهور نام و شانی *

* و برالشامک بعض وقایع حریه سی *

شیخ طاهر عمرک برالشامده کسب نفوذ و استقلال ایتسی بووجهله منقولدرکه
زیدان نام کسه مدینه دن صفد دیارینه گئیش و عمر نامنده اولان اوغلندن اشبو
طاهر عمر تولد ایتدکده ظاهر تسمیه اولنوب عربک عادتلی اولدیغی اوزره اوغلک
اسمی بابایه مضاف قلنه کلدیکندن ظاهر عمر دینامشدر . فقط ظای معجمه ایله
ظاهر اسمی اولطرف اهالیسنه مخصوص اولدیغندن محال سائرده غلط اوله رق
ظای مهمله ایله طاهر عمر دیو مشهور اولمشدر . معن اوغللرینک انقراضندن
صکره صفد دیاری بنو شهاب الله کچمکله طاهر عمر ابتدا انلرک طرفندن حاکم
نصب اولنش اولوب انحق کوندن کونه کسب ثروت و اقتدار ایدرک عکه وصیدا
ویافه و حیف ورمه و نابلس و صفد ممالکنه کافه متصرف اولمشدر . کندوسنک
مقری عکه اولوب اوغللرندن هربری برر ناحیه ده حکومت ایلردی . وصیدا
و صفد طرفلری اوغلی شیخ علی ظاهرک یدنده اولوب بلاد بشاره اصحابی اولان
مشایخ بنی متوال انک امری التده ایدی .

برمنوال سابق علی بك دولته عصیان ایتدكده طاهر عمر دخی اكا اتباع ایلمش اولدیغندن مؤخرأ علی بك مغلوباً مصردن خروجنده اكا دخانت ایدرك عكهیه كلكده تكرار مصری ضبط ایتك اوزره روسیه لولدردن استمداد ایدرك اولوقت آق دكرده بولنان روسیه دونماسنی دخی عكهیه جاب ایتمشیدی . بواشناده ایسه طاهر عمر اوغلاریله بنوشهاب بیننده عداوت واقع اولوب شام طرفدن دخی طاهر عمر اوزرینه عسکر سوق اولدیغندن علی بك كرك معیتده بولنان عساكر مصریه بی و كرك جلب ایتش اولدیغی روسیه دونماسنی طاهر عمره اعانه ایچون بروطرفه سوق ایتكه مجبور اولمشیدی .

تفصیل حال بومنوال اوزره دركه بالاده بیان ایتدیكمز وجهله جزار مصردن فرار ایله درسعادته كلكدن صكره حابه واندن شامه كیدوب مدار تعیش بوله مدیغندن (۱۸۴) سنه سنده بیروته واندن دیرالقمره كلوب اولوقت بنو شهابدن جبل درز حاكمی بولنان امیر یوسف كندوسنه زیاده احترام ایتككه برمدت انك یاننده اقامت ایتدكدن صكره شامه عودت ایدوب برمدت دخی اوراده برآچه سز سفالت چككدن صكره برارائق ارمنی قیافته كیرهك تبدیلاً مصره كیدوب اوچ كیجه قدر خانه سنده بیتوت ایتدكدن صكره خانه سنده کی مالی الوب تكرار شامه كلیشیدی .

(۱۸۵) سنه سی خلالنده شامده اقامت اوزره ایكن برمنوال سابق درزیرلر ایله طاهر عمرك اوغلاری ارده سنده ظهور ایدن عداوت فرصت اتخاذا اولنه رق مصرلی وکیل عثمان پاشا شام جانبی سرعسگری نصب اولنوب درزیرلرله بالاتفاق صیدانك طاهر عمردن استخلاصنه مأمور قلمغین عثمان پاشا دخی عساكر وفیره جمعه سابقا قدس متسلمی خلیل پاشایی باشبوغ نصب و تعیین ویانه جزار احمد بکی دخی ترفیق ایلوب صیدا اوزرینه ارسال ایتككه شامدن حرکت ایدوب صیدا قربنده درزی عساكریله برلشهرك صیدا اوزرینه متهی عزیمت اولمشلر ایدی . طاهر عمرك اوغلی شیخ علی طاهر دخی كندو عسکرینی وواشناده علی بكله برابر مصردن كیش اولان عساكر مصریه بی آلوب مقابلهیه چیقمغله صیدا قربنده سهل الغازیه نام محله تقابل فریقین وقوعنده اشقیا طرفی غالب كلكین درزیرلر طاغه ودولت عسگری شامه رجعت ایتمشلر . بوخلالده روسیه دونماسی دخی علی الغفله بیروت پیشكاهنه كلوب لئكر انداز اولمش ایدی كه برمنوال مشروح علی بك تكرار مصری ضبط ایتك اوزره عكهیه جلب ایتش اولدیغی روسیه دونماسنی صیدانك محافظه سی ضمتنده اولحوالییه سوق واجرا ایتش

ایکن بروجه محرر عساكر شاميه ايله درز يار مغلوب اولدقده روسيه دونماسی هر كس او يقوده ايكن على الصباح بيروت ايسكله سنه كلوب ودونمادن براز عساكر طشره چيقوب بعض خان و خانه لری يغما ايتدكن صكره ينه كملره عودت ايتملدر .

يكرمی درت سنه امير جبل اولوب كندو اختياريه حكومتی امير يوسف ترك ايدن عمی امير منصور دخی بواننده يروتده اقامت اوزره بولوب روسيه دونماسی بويه بغته بيروت پيشكاهنه كليجك بنوشه ابدن بعضيلرینی استصحاب ايدرك يروتدن فرارا يلمشیدی . فقط طاهر عمرله ينلرنده حقوق قديمه ومودت مستديمه اولق حسييله ودونما امرالنه يكرمی بشيك ريال و يروب اطماع واقناع ايتمسيله دونمائي اعاده ايتدير مشدر . لکن امير يوسف دونماتك كلوبده بو وجهله ضرره بادی اولديغنی عثمان پاشايه انها و يروتك محافظه سيچون برمقدار عسكرله جزار احمد بكك يروته ارسال اولنمسی استدعا ايتمش اولديغندن عثمان پاشا دخی برمقدار مغربي عسكرلریله كتخداسنی و جزاری يروته ارسال ايتدكده چونكه بيروت اولوقت بنوشهاب النده اونقله امير يوسف يروت قلعه سنی جزاره تسليم وسپارس ايدوب قلعه محافظلرینی وسائر مأمورینی جبلله جزارك امرينه اطاعت ايتلرینی امر وتنيه ايلوب كندوسی بواننده بلاد جييلده عصيان ايتمش اولان مشايخ بني حماده بني تاديب ايلمك اوزره جزار ايله برابر گمش اولان مغربيلى استصحابله اولطرفه حركت ايتمشیدی . اتمام مصاحته يروته عودتسده جزارك و كتخدا بكك يروتده اقامتلىرینه حاجت قالمديغندن كتخدا بك شامه عودت ايدهجك اولدقده امير يوسف جزارك بيروت محافظه سنده ابقائی خصوصی عوجه سی امير منصور ايله مذاكره ايدوب امير منصور جزارك طور و مشوارینی بيكنه ميه رك بوكا بك امنيت جائز اولمز و بركره يروتده يرلشورسه صكره عزل و اخراج ايده مزسين ديوب جزارك دخی شامه ارسال اولنمسی تنسيب و توصيه ايتمش ايسده امير يوسف عوجه سنك بونصیحتی دكله ميوب ينه جزاری بيروت محافظه سنده ابقا ايتمكله كتخدا شامه عودت ايلدكده دخی جزار بيروت محافظه سنده قلوب ينه مالك زمام امور مملكت اولمشدر .

انحق بواننده جزارك نامی ينه ميدانه چيقوب بر منوال سابق ابو الذهبه ينلرنده واقع اولان ماجرادن طولاي ابو الذهب اولحو ايلده انك وجودینی ايتمديكندن (۱۸۶) سنه سی خاللنده امير يوسفه خفياً برمكتوب يازوب جزارك مصرده ايكن واقع اولان خيانتندن بحثله انی قتل ايدوبده باشی مصره كوندرديكي حالده

کندوسنه اکیوز بیک ریال وعد ایتش ایدی . لکن بوخلالده جزار دولت علیه‌نک نظرنده دخی معرفیت کسب ایتش اولدیغندن دولت علیه‌نک تکدیر وعتابندن خوف ایلرم دیواعتذار ضمننده امیر یوسف طرفندن ابوالذهبه جوابنامه تحریر اولمشدر .

بوندن صکره جزار بیروت قلعه‌س‌نک منهدم اولان یرلرینی تعمیر واحکامه تثبیت ایدوب بوبابده اولان حرص وانهماکنی امیر یوسف کوربحک شبهه‌یه ذاهب اولوب شویله که قلعه‌نک امر استحکاماتی ختام بولدیغی حالده جزاری بورادن چیئارمق مشکل اولور ملاحظه سیله قلعه‌نک امر تعمیرینی ترک ایله شامه کیتسون قلعه‌نک محافظه‌س‌نی بن دولت علیه‌یه متعهد اولورم دیو جزاره تحریر واشعار ایتش ایسه‌ده جزار اصغا ایتیموب اولکیدن زیاده قلعه‌نک استحکاماته اهتام کوستردکرن بشقه جبل اهالیس‌نک مسلح اوله‌رق قلعه‌یه کیرمس‌نی منع ویساع ایتدیکندن امیر یوسف عساکر ایله بیروت اوزرینه حرکت ایلدیکی جزارک معلومی اولدقه امیر یوسفه خبر کوندروب کندوسی یالکز بعض اتباعیه وامیر یوسف دخی بعض مشایخ ایله کلوب بر محله ملاقات برله قطع ماده‌ مخاصمه اولمنس‌نی طلب ایتمکه امیر یوسف دخی اولوجهله کلوب جماعت قلیله ایله بیروت قربنده جزار ایله ملاقات ایتدکرنده جزار امیر یوسفی درلو کلات دیسه کارانه ایله اقناع ایدوب قرق کون مهل المش واندن صکره بیروتی ترک ایله شامه کیتمک اوزره بینلرنده مقاوله اولندیغنه بناءً امیر یوسف جسه عودت ایلمش ایدی . جزار دخی بیروته کلوب وکیجه‌نی کوندوزه قاتوب قرق کون ظرفده قلعه‌نک کافه لوازمات ومهمات ایتدکدن صکره بروجه مقاوله شامه رجعت ایتسی ایچون امیر یوسف طرفندن کلان خبره مخالفت اظهارندن بشقه قلعه‌ده کی مغریلر وقت وقت چیقوب خارجه کی بلاد وقرایی یغما ایتمکه باشلایلر . بونک اوزرینه امیر یوسف عساکر کلیه ایله کلوب بیروتی برأ محاصره ایتدکدن بشقه طاهر عمره مراجعت ایدوب انک واسطه سیله اولوقت قبرس جانبنده بولنان روسیه دونماس‌نی جلب ایدوب بیروتک جزاردن استخلاصنده التیوز کیسه آچه دونما قوماندانه وعد ایتمکین روسیه دونماس‌ی دخی بحرأ بیروتی دوکمکه باشلادی . درت آی قدر برأ وبحرأ بیروت محاصره اولوب نهایت ذخیره دن اثر قالماغله جزار ویره ایله قلعه‌ی تسلیم ایتمکه مجبور اولغین بوبابده اودخی طاهر عمری توسط ایدرک کندویه وادم‌لرینه بر ضرر ایرشدرلماک شرطیه قلعه‌ی طاهر عمرک طرفندن کلان آدمه واو دخی امیر یوسفه تسلیم

ایتدکن صکره جزار آدملیله عکبه کلد کده طاهر عمر کندوسنه زیاده رعایت ایدوب و حیوانات و مواشی و یروب معزراً شامه ایصال ایلدی . لکن جزار شامه وصولنده طاهر عمرک حیواناتی ضبط ایله رد و اعاده دن استنکاف ایتمشدر . و امیر یوسف بیروته داخل اولدقده اهالی بی التیوز کیسه آقچه تجریم ایدوب بروجه مقاوله دونما قومنداننه تسلیم ایلمشدر .

طاهر عمرله امیر یوسفک بیننده برمدتدنبرو درکار اولان عداوت بووجهله مبدل محبت اولمش و بوخلالده طاهر عمر استغفای قصور داعیه سنه دوشوب شام والیسی عثمان پاشا دخی صیدا ایالتنک بیک کیسه آقچه بقایاسنی و یردکن صکره هر سنه دردر یوز الیشر کیسه مال مقطوعنی و یرمک شرطیله جرمنی دولت علیه عفو ایتدیره جکنی تعهد ایتمش و حتی بوئاننده سلطان مصطفی حضر تلیرنک وفاتنه مبنی اطرافه نشر اولنان اعلانات صره سنده شام والیسی طرفندن امیر یوسفه کوندربیلان تحریر اتده طاهر عمرک دولت علیه عرض انقیاد ایتدیکی و کندوسی دخی کیفیتی طرف دولت علیه یه انها یله عفو ایتدرمکی تعهد ایلدیکی مندرج بولنمشدر . و طاهر عمر دخی در سعادته ارسال ایلدیکی مکتوبنده وکیل عثمان پاشانک اول حوالی یه سرعسکر نصب اولندیغنی و قته دک میانه ده برودت باقی و مستمر اولمش ایسه ده حالا مندفع و برطرف اولدیغنی بیانیله استغفای قصوره مبادرت ایلمش و کیفیت برمنوال محرر عثمان پاشا طرفندن در سعادته انها و اشعار اولندقده طرف دولت علیه دن دخی انهایسی قبول قلمغاله هر طرف برلشهرک اقطار شامیه ده حسن وفاق حصولیله غائله برطرف اولمش ایدی .

لکن بو محبت و اتحاد چوق سور میوب عثمان پاشا ایله امیر یوسف بیننده عداوت ظهورینه مبنی عثمان پاشا اون بش بیکی متجاوز عسا کرله شامدن خروج ایدوب بقاعده نصب خیام ایتمکله طرفیندن محاربه یه قیام اولندقده امیر یوسف بنی متوالک شیخ المشایخی اولان شیخ ناصیف نصاردن استعانه ایلمش اولدیغنه مبنی شیخ ناصیف در حال عسا کر یله بقاع حوالیسنه کلش اولدیغنی حوادثی عثمان پاشایه واصل اولدقده کیجه لین شامه فرار ایتمکله در زیلر کلوب چادرلری و طوپلری اخذ و غارت ایتمشدر . اشته بوسیدن عثمان پاشانک وزارتی رفعله خطه شام عظم زاده محمد پاشایه احاله بیورلمشدر .

احوال عراق

بغداد شهری خلفای عباسیه بنساکرده سی وپایتخت حکومتلری اوله رق قدیمی منشأ شقاق وفساق اولان دیار عراق مرکز اداره سی بولندیغی حالده حوزۀ حکومت دولت علیه یه داخل اولدقدنصکره کردستان طرفی بغداد والیلکنک تحت نظارتنده بولنه رق امراسنک عزل ونضیلری اکرچه بغداد والیلرینک بیورلدیسیله اوله کلور دیسه ده اوجاقلق اوله رق معدود خاندانلره منحصر اولوب خصوصیه بابان خاندانی زیاده زور وقوت اصحابندن اولملریله بابان سنجاغنه متصرف اولدقلرندن بشقه اکثریا کردستانک سائر طرفلرندن دخی نفوذ وحکومتلری جاری اوله رق کاه کاه بربرلری علیه اعمال سیف وسمان وبعضا دخی بغداد والیلرینه اظهار عصیان وپکده باشلری صیقیه کلورسه ایران طرفه عطف عنان ایده کلدکلرندن بوحوالی فتنه واختلالدن خالی اولمز . وبرطرفدن دخی طوائف عربان تک طورمیوب اراق اراق عصیان ایده کلدکلرندن بصره حوالیسی دخی دغدغه وغائله دن رها بولمز ایدوکنندن ومقر سلطنت سینه اولان درسعاده بعید بولندیغندن بغداد ایالتک اداره سنده اوتهدنبرو مشکلات کوریلوردی .

فاتح همدان دیو مشهور اولان حسن پاشانک اوغلی احمد پاشا مدت مدیده بوراسنک حسن اداره سنه موفق اولوب بیک یوزالتمش تاریخنده وفات ایله کده متوالیا کوندلریش اولان والیلر وزرانک متحیز ومتشخصلرندن ایکن بریسی اداره یه موفق اوله مدیغندن او طرفه پرورش بولمش وبغدادک داخل وخارجنه وقوف ومعلومات کسب ایلمش اولان ذواتدن برینه احاله سی لازم کلکله فی الاصل احمد پاشانک کوله لرندن اولوب مدت مدیده کتخدالق خدمتده بولمش وبعده دامادی اولمش اولان میر میراندن سلیمان پاشا عهده سنه (۱۱۶۳) سنه سنده رتبه وزارتله بغداد ایالتی توجیه بیورلدقده برچوق کوله لر اشترا وانلره جنبدیک وسلحشورلق تعلیم وکرک دائره سی کدکلرندن وکرک سائر مصالح مهمه ده انلری استخدام ایله اولحوالیده بولنان خاندانلرک سدباب نفوذ خود سرانلرینه قیام ایدرک کرک طوائف عربانه وکرک امرای اکراده کوز آچدرمیوب حتی کیجه یاریلرندن الغار وشبیخون ایتمک معنادی اولدیغندن بین العربان ابولیه دیومعروف اولمشیدی . اون ایکی سنه قدر بغدادک ضبط وربطنه مقتدر وموفق اولمش ایسه ده نمالیکه زیاده اعتبار ایتمسیله بغدادده کوله من اوجانکک ظهورینه برقبو آچمش اولدی .

شویله که یتش بش سنه سنده وفات ایلدیکی خبری در سعادته واصل اولیجق در حال بغداد ایالتی رقه والیسی بولان سعدالدین پاشایه توجیه اولمش ایسهده متعاقباً بغداد دن عرض و محضر کلوب سلیمان پاشانک بغدادده تشخیص و تعین ایتش اولان سابق و لاحق یدی عدد کتخدالرندن برینک بغداد والیکنه تعیین بیورلمسی آنها واستعدا اولمش اولمسیله ایچلرندن علی کتخدا بالاتخاب عهده سنه رتبه وزارتله بغداد ایالتی توجیه قلمشیدی . اودخی دکرلی و مدوح الصفات بر ذات اوله رق بر مدت حسن اداره ایالته موفق اولمش ایسهده حسد و رقابت داعیه سیله دیگر کتخدالر بغداد یماقلرینی و بعض یمغزانی علی پاشا علیه تحریکه مبادرت و اودخی مادهی حس ایدیک اشقیانک تأدینه مسارعت ایتکله کتخدالر آتش فتنه یی اشعال و ایچلرندن عمر کتخدانک باشنه اجتماع برله نهایت (۱۷۷) سنه سنده علی پاشای قتل و اعدام و کویا علی پاشا فی الاصل قزلباش اولدیغندن بغدادی عجمه و یره جک ایدی در سعادته تحریه ایتدار اولنسه شایدکه تأخیر مصلحته سبب اولور ملاحظه سنه مبنی همان قتل ایله غائله سی دفع اولندی و عمر کتخدا دخی عاقل ورشید و اداره مملکته قادر در دیو دولت علیه به آنها و اعلام ایتملریله ایجاب وقت و حال اوزره ضروری استدعالرینه موافقت اولنه رق عمر کتخدا عهد سنه رتبه وزارتله بغداد ایالتی توجیه اولنوب اشته بو وجهله کتخدالرک نائل مرام اولملری انلری بر کوله من اوجانی شکلنه قویمغله ارتق امرای مصریه به تقلید ایدرک ایتدکلرینی اجرا به قالشقدقلرینه مبنی بوندن صکره بغدادده دخی ممالک غائله لری ظهوره باشلامشدر . والیر دخی انلرک متحیزلرینی کندویه داماد و کتخدا ایدرک زمام امور مملکتی انلره تسلیم ایده کلدکلرندن رفته رفته بغدادک حل و عقد اموری انلرک اله کچمشدر .

اشته عمر پاشا بو وجهله بغداد والیکنه نائل اولوب انجق حد ذاتنده بهادر وضبط و ربطه قادر بر ذات اولدیغندن و ایتدالری طریق عصیان سلوک ایدن بعض عشائری تأدیپ و ترهیب ایلدیکن هر کس شدت وصولتندن هر اسان و لرزان اوله رق اکثر ایامی آسایش اوزره مرور ایلمش اولوب حتی سکسان ایکی سنه سی سفر نده هر طرفک آسایشی منسلب اولمشیکن بغدادده برکونه راحتسزلق حس اولنیوب صحیحا دار السلام دینکه شایان ایدی .

لکن سکسان الی سنه سنده ظهور کلان طاعون ایله حالی دیگر کون اولوب شویله که مدت قلیله ظرفنده نفوس کثیره دیار آخر ته کیتمش و پک چوق کیمسه لر بونک دهشتندن آخر دیاره فرار و رحلت ایتش اولمسیله نیجه خانلر قانوب نیجه خاتمانلر سونمش و شهر شیرین بغداد بر خرابه زاره دونمش ایدی .

التي آى صكره بو آتش بلا منطقى ومنقطع وخلقك خوف وخشيتى زائل ومندفع
اوله رق هر كس يرلو يرينه عودت وبغداد فى الجملة كسب صورت عمارت ايلديسه ده
اسكى حاله كلك وقته محتاج اولدقدن بشقه ايش باشنده بوانان يرار ومداخل ومخارج
مملكيتى بيلور مجرب الاطوار كيمسه لر قالدقندن عمر پاشا عربان واكراددن برطام
نادانى استخدا مه مجبور اولمغله ايشلر نااهل اللرينه كچهر ك مملكهت بروجهله سامان
وانتظام كسب ايدمه ميوب مصالح مهمه يوزى اوسته قالمق لازم كلكين مترقب فرصه
اولان عربان وعشار طرف طرف باش قالدرمغه باشلامش لر ايدى .
بوخلالده بابان امرا سى بيننده رونما اولان مجادله لر دن طولاي كر دستان جهتي
دخى حال اغتشاش واختلالده ايدى .

* احوال ايران زمين *

بالاده بيان اولدني و جهله نادر شاه بر مدت جهانكيرلكله آتوب طوتدقندن صكره
قتل اولمغله خانلردن بعضيلرى يرينه شاه اولديلر ايسه ده بريسى باش ايدمه ميوب
چونكه نادر شاه عسكر بدن اولدني حالده جهانكيرلكله خروج ايدوبده شاه ايران
اولمى بتون عجم خانلرى بو سوداى خامه دوشورمش اولديغندن هر برى داعيه
استقلاله دوشوب كيميسى شاهلق هوسيله وكيميسى صفويه دن وياخود نادر به دن
بر شهزاده يى ايران تخته اجلاس ايتك ادعاسيله ممالك ايرانده طرف طرف قتنه
واختلالر چيقارديلر .

فقط ايجلرنده زند كرىمخان عدل وسخاوت يولنى طوتوب ايران خلقنى جلب ايله
جمعيتنى تكثير وسائرلرينه غلبه ايدرك ممالك ايراندن فارس وعراق عجم قطعه لر ينى
وخراسان ديارينك اكثر محللر ينى تسخير ايتدى . واكرچه آذربايجان قطعه سى
مستقل خانلر النده ايسه ده انلر دخى كرىمخانه صورت انقياد كوستروب هدايا
وارسالات ايله خدمت ايدرلر ايدى .

بو صورته كرىمخان ممالك ايرانده بالاستقلال حكمران اولدى . انجق شاهلق
ادعاسى ايتيوب راه ورسم مذهب اماميه رهعايت ايدرك كندويه شاه وكلى
ديو نام ويردى .

چونكه روايت اولديغنه كوره شيراز حواليسنده متوطن قونار كوچر اكراددن
اوله رق غلات شيعه دن غرابيه مذهبه سالك زنديه عشيرتدن قرق تاريخلرنده نادر
شاهك كرها الدينى نفرلردن برى دخى اشبو كرىم خان اولمغله بر مدت نادر
شاهه وصكره دخى نادر شاهك برادر زاده سى اولان عادل شاهه وسائرلرينه

عسکرک ایدرک اون باشیق ومؤخرآ بیکباشیق رتبه سنی احراز ایتدکن صکره
التمش بش تاریخلرنده عجمک اختلااتی فرصت اخذایله کندو کندویه خانلق
پایه سی ویره رک وسائرینه غلبه ایدرک تخمیناً تمش اوچ خلاننده اول طرفلرده
مرجع کل اولوب بالاستقلال حکمران ایران اولمش ایدی . لکن کندینک اصالتی
اولیوب ایرانلو ایسه بویله فرومایه نك شاهلغندن ممنون اوله میه جقلری جهتله
شاهلق ادعا ایتسه انجام کاری سائر شاهلق ادعا ایدوبده باشه چیقاره میانلر کی فنا
اوله جغنی ملاحظه ایتدیکندن ونادر شاه بوقدر قوت وقدرت کسب ایتمشیکن عاقبتی
فنایه منجر اولدینی کندویه بر بیوک عبرت اولدیغندن شاهلق عنوانندن فراغت
ایدرک ایران وکیلی نامیله کسب استقلال ایتدیکندن صکره شیرازی مقرر حکومت
اتخاذ ایدوب ایرانده اصحاب تعین اولان خانلرک اولاد واقاربندن معتبر ومعتنا
کفیللر الهرق کندولرینه منصب وایالت توجیه ایده کلدیکندن حکومتیه قوت
واستحکام ویرمش وبو صورتله کرک کندوسی وکرک اخلاقی قرق سنه یی متجاوز
ایرانده حکومت ایلمشلردرکه بونلره زندیه دینلور .

لور وبختیاری وکوران ولک وکرد طائفهلرینک جمله سی بر اصادن متشعب
اولدقلری حالد هری بری متعدد عشیرتلره منقسم اولمشلردر . بونلر ایرانک
قدیم یرلورلی اولدقلری حالد وقایع جسمیه قدیمه ایجاب والجاسیله طاعلره
چکیلرک شیراز الکاسنده واقع هرمز دیارندن تاملاطیه ومرعش جوارینه دک
یایامشلر . وکندولرینی جهالت وبدویت استیلا ایتمکدن ناشی اصل ونسبلرینی
فراموش ایلمشلر ایسه ده بعض اصول وعادات قدیمه ده اتحاد وانفاقلری کندولرینه
برقوم اولدقلرینی حس ایتدرمکله طبعی یکدیگرک غیرتی کودرلر .

ایشته کریم خانک قبیله سی اولان زند عشیرتی دخی بوقبائل اکراددن برشعبه
اوله رق کریم خان قباجه برکرد قوجه سی اولدینی حالد نادر شاهک زوال
دولتیه ایرانک هرج ومرج اولدینی ائنده جالس تخت ایران اولمنسه کندوسی
متعجب ومتحیرایکن ایش بیلور برکمنه اولدیغندن ممالک ایرانده کسب استقلال
ایدوب طوائف مرقومه ایسه اتحاد قومیت غیرتی کوده رک وایچلرندن بویله
حکمدار ظهور ایتسیله حصه دار فخر ومباهات اوله رق کافه سی کریم خان
طرفه مائل ومنجذب اولدقلرندن ممالک محروسه مضافاتندن اولان کردستانک
امر محافظه سی قوه جسمیه موقوف قالوب بوکا نظارت ایده جک بغدادک اداره سی
ایسه بروجه بالا مختل ومشوش اولیجق اول حوالی بر حال مخاطره یه دوچار
اولمشیدی .

کریم خانک ایران حکمدارلنی طرف دولت علیه دن دخی تصدیق اولمشیدی .

حتی شهریار زمان عبد الحمید خان حضر تلیرنک ابتدای جلوسلرنده کندوسنه نامه رس ارسالیله جلوس هایون بشارتی حاوی نامه هایون کوندرلمشیدی . و عجمک اختلااتی حسبله خانان ایران بربریه اوغراشدقلری ائنده اهالی ایران بیزار اولوب آذربایجان اهالیسی طرف دولت علیه دن طب حامیه ایدرک ایرانک بعض محللرینک ضبطنه بالدفعات تشویق وترغیب اولنش واولوقت ادنی همتله ایرانک پک چوق محللری ضمیمه ممالک محروسه قیله بیلور ایکن نادر شاه زمانده ایرانلور ایله پایسلان عهدنامه یه رعایت اولنه رق خلافتیه حرکندن احتراز اولدیفندن و ممالک محروسه نك وسعی کافی کورندیکندن ممالک ایرانیه تعرض اولنماش و سرحد نشین اولان وزرا وامرایه دخی عهدک خلافتی و حقوق همجواری یه منافی حرکته بولنماشلری تنیه اولنش ایدی . بناءً علی ذلک کریم خان دخی طرف دولت علیه دن امین ایدی . لکن صکره لری کردستان ایشلرندن طولانی دولتین بیننه برودت کیرمشد .

* بابان او جاقلغنی *

پوژدر قضا سنده فقیه احمد نامنده بریسی اساس اوله رق بابان او جاقلغنی میدانه چیقارمش و اوغلی ماودو شهر بازار ودها سائر اول حوالی قضا لرینی ضبط ایلمش اولوب انک اوغلی سلیمان بکه (۱۰۸۰) تاریخنده قره چولان سنجانغی نامیه اول یرلرک حکومتی ویرلمش ایدی . اشبو سلیمان بک اردوی هایون ایله برابر عودتده بو طرفه کلوب ادرنه ده وفات ایتمکله متصرف اولدینی محللرک برازی اوغلی بکر بکده و باقیسی اسکی متصرفلری اولان زنکنه عشرتنده قالوب برمدت صکره ایران سفری ائناسنده اردلان یعنی سنه وصوغوق بولاق اراضیسی انضمامیه قره چولان سنجانغی سلیمان بکک دیگر اوغلی خانک پاشایه ویرلمش و اندن صکره برادری خالد پاشا و انک اوغلی سلیمان پاشا حکومته کچوب بونک وقتنده کوی و حریر سنجانغی دخی قره چولانه الحاق اولنمشیدی . و بوایکینسک زمانلرنده نادر شاه اول طرفه فیض بولدقجه خالد پاشانک برادر زاده لرندن سلیم بک نامنده بری ایرانیان طرفندن اول حوالی یه تسایط اولنش ایسه ده سنجاغک متصرفلری صره سنده صایبله مز و ایرانلو زوریله ده براقچ کشی لجام اداره یه ال اوزاتق ایستمش ایسه ده انلرک حکومتلری تاریخجه هیچ تصدیق ایدلمز . سلیمان پاشادن صکره متصرفاق برادرلری اولان محمد واحد و محمود پاشا لرینده دوران ایدوب هر بری بالناوبه سنجاغه متصرف اولمشلردر .

اشو بابان خاندانندن متصرفه ملازم بولنانلر اکثریا کندولرینه طرفدار پیدا ایتک ایچون بغدادده اقامت ایدوب بعضا دخی ایچلرندن بعضیسی لمصلحه متصرفه قارشو جلب و تألیف اولنه کدیکندن دائماً بغدادده بو خاندانه مخصوص برقوناق بولنوردی . و بو خاندانندن هر قغیسی متصرف اولسه یرینه ملازم بولنان بهر حال اکا رقیب اوله رق بری دولتعلیه یه مخلص کینورسه طرف آخر ایرانیه میال اوله کشدیر .

بوصورتله احمد و محمود پاشالر بالاتحاد بغداد والیسنه منقاد اولوب بیوک برادرلری اولان محمد پاشالیسه ایرانیه استناد ایلدیکندن بینلرنده حادث اولان جنک وجدال بر جوق غائله لره ونهایت جلد آتیده بیان اولنه جنی اوزره ایران سفرینه بادی اولمشدر .

بعده محمد پاشا بغدادده واحمد پاشا بالعکس ایرانه مائل اولوب بوندن دخی نیجه غائله لر ظهور ایدرک نهایت بابان متصرفلغی محمود پاشاده قرار قیلمش و بیک یوز طقسان یدی سنه سنه قدر محمود پاشا متصرفلقدده قالمشدر .

اندن صکره احمد پاشانک اوغللری ابراهیم پاشا و خالد پاشا و صکره محمود پاشانک اوغللری عثمان پاشا و عبد الرحمن پاشا و انلردن صکره ابراهیم پاشانک اوغلی سلیمان پاشا و خالد پاشانک اوغلی محمد پاشا صره سیله سنجاغه متصرف اولمشلردر .

بابان امراسنک بینلرنده کی رقابت و کشاکشدن دائماً ایرانلو استفاده ایده کلوب بغداد ولایتی غوائلدن خالی قالمش و نهایت بو اوجاق الغایله بابان امراسی متفرق اولمشلردر . زمانمزده اسملری مسموع و معلوم اولان سلیمان پاشا و محمود پاشا و عزیز بک مومی الیه عبد الرحمن پاشانک اوغللریدر . و سلیمان پاشانک اوغللری اولان احمد پاشا و عبد الله پاشا و قادر بک و محمد بک آل آن بر حیاتدرلر .

بو سنجاغک مرکزی قره چولان ایکن مؤخرأ مومی الیه ابراهیم پاشانک مجددا تأسیس و انشایندیکی سلیمانیه قصبه سی مرکز لوا اولمشدر . تفصیلی جلد ثالده کله جکدر

خاتمه

(۱۱۸۸) سنه سنده دولتعلیه نک فهرست احوالی و دول سائر ایل اولان مناسباتی فصول سابقه ده بیان اولنان منوال اوزره اولوب اندن صکره ظهوره کلان وقایع دولتعلیه بمنه تعالی بوندن صکره کی جلدلرده بیان اولنه جقدر .

* درون کتابده موعود اولان صور اوراق *

(۱)

(واصل افندی طرفدن جمع ایلدیکی وقایع جریده لرینک تقدیمه دائر تحریر)
(و تقدیم اولنان تقریر لک صورتلری)

معروض قوللریدرک

ایکیوز سکر سنه سی اواخرندن اون اوچ سنه سی رمضاننه کلنجه مقدا نوری بکک الی جلده یازدیغی وقایع موضوع فن تاریخ اوزره مجدداً قلمه النوب مناسبت کلکجه فوائد ملکیه درج وحکمت عملیه کیسه سنندن نقد بضاعه خرج اولنوب مأموریت چا کرانه مدن بو کونه کلنجه مرأت کائناده صور تنهای حدوث اولان وقایع دیوانیه و حوادث یومیه ضم والحاق اولنوب جلوس هایون میامن مقرون هایوندن الی یومنا هذا شیرازه بند ظهور اولان وقایعک جمله سی قلم عاجزانه مله آرایش لوحه سطور وبوعبد کثره باعث فخر نامحصور اولوب ذکر اولنان اجزای جدیده مقدا نقش حریر تحریر ایلدیکم جلد اوله ثانی اولق اوزره تذهیب و تجلید وعتیق وقایعک ایکی جلدی مقدا عرض اولمش اولمغله باقی درت جلد ایله حضور مکارم محصور حضرت شهنشاهی یه رفع اولمش ایچون تقدیم پیشگاه آصفانه لری قلندی . چا کر قدیم لری فن انشا وتالیف لفظ ومعناده راجل و بلکه اعی من باقل اولوب سبک کلام وافاده مرآمده من غیر اختیار واقع اولان قصورم دامن عفو ایله مستور وآثار عاجزانه من عین رضا ایله منظور بیورملق باینده امر وفرمان من له اللطف والاحسان حضرت تلرینکدر .

* تقریر دیگر *

بیک ایکیوز اون بش سنه سی محرمدن اون الی سنه سی صفراخیری غایتنه دک دولت علیه ابدی الاستمرارده واقع اولان حوادث واحوال قلم عبد کثیب البال ایله تفصیل واجمال اولنوب کعبه الاقبال ارباب آمال اولان حضور مواهب محصور حضرت شهنشاهی یه عرض و تقدیم اولمش ایچون مرفوع پیشگاه معالی اتصاللری قلندی شمده یه دک حق عاجزانه مله جلوه کر مجلای ظهور اولان عنایت بیغایت اولیای نعما استعطاف مروءت واحسانه یوز قوموب چا کر کمتلرین

مستغرق جلّه ادب و حیا ابتدیی بدیهیاتدن اجلی ایسه دخی مکارم و الطاف اولیای نعمادن اظهار صورت غنا رسم عبودیتدن خارج بر معنی اولوب علی الخصوص بر مقتضای تقدیر سبجانی دوچار اولدیغم قضاء ناکهانی هر حالده بوبنده ناتوانی مستحق رأفت و شفقت خسروانی ایدوب خانه بر دوشاق مذلتندن رهیاب اولمق ایچون اولاد و عیال ستر اولنهجق قدر بر محل بناسنه مدارا بهر سال اجزای وقایع عرضنده میری طرفندن احسان اولنان عطیّه هایونه بر مقدار ضم و علاوه اولمق رأی زرین اصابتقرین آصفالرینه موافق کورایسه امرو فرمان .

* تقریر دیگر *

دولت علیه ابدی الاستمرارده صروف روزگار ایله سرزده ظهور اولان حوادث یومیّه و رسوم دیوانیه قلم شکسته رقم فقیر ایله نقش حریر تحریر قنوب سنهده بر کره عرض حضور لامع النور خدیوانه قنور ایدی اون الی سنه سی صفرندن اون یدی سنه سی صفرینه کمنجه بر سنه ظرفنده مشیمه عالمدن تولد ایدن کیفیات ایله کمال دقت و تحری ایله جمع و تنظیم و بودفعه عتبه کردون مرتبه شاهانه رفیع اولمق ایچون پیشگاه آصفاندرینه تقدیم اولدی . سابق اوزره اجزای مذکور نك عرضنه اراده شیرانه لری تعاقب ایلر ایسه امر و فرمان .

منقبت زیب شهجم مسند کترین بنده و اصف احمد

نومرو

(۲)

* تیمور لنکک فرانسه قرالی التنجی قارلوسه مکتوبی *

امیر تیمور کورکان زید عمره

صد هزار سلام و آرزو مندی ازیں محب خود (ملک ردهی فرانسه) (۱) قبول فرماید باجهان آرزو مندی بسیار بعد از تبلیغ ادعیه برأی عالی آن امیر کبیرا نموده میشود که فری فرانسسکس تعالیم ده بدین طرف رسید و مکاتیب ملکان را اوردونیک نامی و عظمت و بز رکواری آن امیر کبیرا عرضه کرد عظیم شادمان شدیم و نیز تقریر

(کردکه)

کرد که بالشکرا نبوه روان شد بیاری باری تعالی دشمنان مارا و شمارا قهر و زبون کرد من بعد (فری جوان مار حسیا سلطانیه) بخدمت فرستاده شدوی بخدمت تقریر کند هر چه واقع شد اکنون توقع ازان امیر کبیر داریم که دائما مکاتیب همایون فرستاده شود و سلامتی آن امیر کبیر باز نماید تا تسلی خاطر حاصل آید دیگر می باید که بازرگانان شمارا بدین طرف فرستاده شود که اینجا که ایشانرا معزز و مکرم سازیم نیز بازرگانان مبادان طرف رجوع سازند ایشانرا نیز معزز و مکرم سازند و برایشان کسی زور و زیادتی نکند زیرا دنیا بازرگانان آبادانست زیاده چه ابراز نمایم دولت باد در کامرانی بسیار سال والسلام تحریرا فی غرة محرم المکرم سنه خمس و ثمانمائة الهجرية (۱) رهدی فرانسه یعنی (روه دو فرانسه) که فرانسه قرالی دیمکدر .

* مکتوب مذکورک صورت ترجمه سی *

امیر کبیر تیمور کورکان زید عمره
 بومحبنتک یوز بیک سلام و خیر خواه لغنی و دنیالر قدر چوق خلوصی فرانسه
 قرالی قبول بیورسون ادعیه تبلیغندن صکره سز امیر کبیرک رأی عالیبرینه عرض
 اولنورکه فرری فرانسسقوس نام واعظ راهب طرفزه کلدی و ملوک مکتوبلری
 کتوردی و سز امیر کبیرک ایو ادینی وعظمت شانی بزه بیلدردی چوق مسرور
 اولدق شودخی بیان اولنورکه لشکرا نبوه ایله کیدوب یاوروی باری تعالی ایله بزم
 و سزک دشمنلرمزی مضمحل ایلدم بوند نصکره سلطانیه شهرینک مرخصه سی
 فرری جوانی حضور کره کوندردم هر نه که واقع اولد یسه عرض و تقریر ایدر
 شمدی سز امیر کبیردن رجا ایدر مکه دائما نامه همایونلریکر ارسال قانوب بزه خبر
 سلامت و عافیتکر اعلام اولنه تا که خاطر اسوده لکی حصوله کاه و شو دخی
 لازمدرکه سزک بازرکانلریکر بزم طرفزه کوندریلوب نصل که انلری معزز و مکرم
 طوتار ایسه ک بزم بازرکانلریمز دخی اول طرفه کیده لر وانلریده معزز و مطیب ایلیه
 سز اوزرلرینه کسنه نک زجر و تعدییی اولیه زیرا دنیا بازرکانلره ابادان اولور باقی
 نه دیه لم نیجه سنه لر دولت و کامرانیده اوله سز والسلام .

(۳)

* سلطان سلیمان طرفندن فرانسه قرالی فرانچسکویه ارسال بیورلمش *

* اولان نامه همایون صورتی *

هوالمی الغنی المعطی المعین

حضرت عزت جلّت قدرته وعلت کلمته نک عنایتی ومهر سپهر نبوت اختر برج
فتوت پیشوای زمرة انبیا مقتدای فرقه اصفیا محمد مصطفی نک صلی الله تعالی علیه
وسلم معجزات کثیرة البرکاتی ودورت یارینک که ابوبکر وعمر وعثمان وعلی در
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین انلرک وجميع اولیاء اللهک ارواح مقدسه لری
مراقتی ایله بن که سلطان سلاطین وبرهان اخواقین تاج بخش خسروان روی
زمین ظل الله فی الارضین آق دکرک وقره دکرک وروم ایلینک واناطولینک
وقرمانک ورومک وولایت ذواتقدریه نک و دیار بکرک وکردستانک وآذر بایجانک
وعجمک وشامک وحلبک ومصرک ومکنک ومدينة نک وقصدک وکلیا دیار عربک
وینک ودخی نیجه مملکتلرک کی آبابی کرام واجداد عظام انار الله براهینهم قوت
قاهره لر یله فتح ایلدک لری وجناب جلالت مأبم دخی تیغ آشبار وشمشیر ظفر
نکارم ایله فتح ایلدوک نیجه دیارک سلطانی وپادشاهی سلطان بایزید خان اوغلی
سلطان سلیم خان اوغلی سلطان سلیمان خانم سنکه فرانجه ولایتک قرالی
فرانچسکوسن درگاه سلاطین پناهه یرار آدمک فرانقپان ایله مکتوب کوندروب
وبعض اغز خبری دخی اصمیریوب مملکتکزه دشمن مستولی اولوب الان حبسده
ایدوکیزی اعلام ایدوب خلاصکر خصوصنده بوجانبدن عنایت مدد استدعا
ایلمشسز هر نکه دیشم ایسکیز بنوم پایه سریر عالم مصیرمه عرض اولنوب علی
سبیل التفصیل علم شریفم محیط اولوب تمام معلوم اولدی امدی پادشاهلر صنایق
وحبس اولنماق عجب دکلدر . کواکوکیزی خوش طوتوب آزرده خاطر اولیه سز
اولیه اولسه بزم آبابی کرام واجداد عظامنر نور الله مراقدهم دائماً دفع دشمن
وفتح ممالک ایچون سفردن خالی اولیوب بز دخی انلرک طریقته سالک اولوب
هر زمانده مملکتلر وصعب وحصین قلعهلر فتح ایلایوب کیجه وکوندوز آتمز اگر لشمش
وقلیجمنر قوشانلشمدر . حق سبحانه وتعالی خیرلر میسر ایلایوب مشیت وارادتی
نیه متعلق اولمش ایسه وجوده کله باقی احوال و اخبار نه ایسه مذکور آدمکزدن
استنطاق اولنوب معلومکز اوله شویله بیله سز تحریرافی اوائل شهر آخر الربیعین

بمقام دارالسلطنة العلیه
قسطنطنیه المحیة المحروسة

لسنة اثنتین وثلثین وتسعمائه .

* سلطان سلیمان عصرنده ابراهیم پاشا طرفندن دیوان عالیده *

* فرامه ایلچیسنه ایراد اولتان نطق رسمیدر *

اشبو دیوان عالیده هرکون وکلای دولت علیه ایله مجتمع اولدیغمزك حکمتی شوکتلو قدرتلو پادشاه عالمنه اقدمزك طرف شاهانه لرندن مأموراً مخصوص امور معظمه ملکیه لرینی مذاکره و مشاوره ایتمک قضیه سنه مبیدر . هرکس دیوان عالییه شرفیاب قدوم و دخول اولدقجه اغراض و علل مخصوصه سنی ترک برله ذهن و خاطرینه تبادر ایدن خلاصه فکر و تدبیری شروط سربسیت و حق کوبییه رعایت ایدرک بیان وافاده ایدرز . بودفعه صدق وحق انیس حقیقی وقرین صحیحی اولان سربسیت ایله جنابکزه هر نه افاده ایدرسک مغیر اخطاطر اولیه جفکتری مأمول ایدرز . متبوعکز اولان فرانسه قرالی سلطنت سینه ایله عقد اتفاق ایده لیدنبرو فرانسه ملتی حقنده درکار اولان حسن توجه شاهانه نك اقتضاسندن ناشی اعدا کرک مضرت و زوالی التزام و بنیان دولتکزی تقویه و استحکام ضمننده قوت قاهره سلطنت سینهیه منوط و متوقف اولان جمیع اسباب و وسائل همکاری بیدریغ و مأمول و متمناکز اولان مساعی جمیله مبذول و مسئولاتکزی توسیع بیورلمقده طرف دولت علیه دن قطعاً تجویز قصور اولنماشیکن فرانسه طرفندن ظهور ایدن مدعا طریق حق و انصافدن بعید و عرض و ناموسه دخی منافی وآیین دوستی و اتحادک فسخنی موجب اولور اطوار کستاخانه کزه نظراً بلکه مراسم حیا و ادبه دخی مغل اولدیغنی بزدن غیری سزی سومیان اغیار دیه بیلور . متفق اولان ایکی دولت خلوص طویت و صدق نیت ایله طرفینه راجع اولان مهالك و مضاره و مشاق و مصارفه مشارک اوله رق اتفاق بقاسنه سعی ایتمک کرکدر . والا مقابله بالمثل قاعده سنه رعایت و اعانتده برطرفدن قصور اولنور ایسه اتفاق طبیعتیه ملنی و منفسخ اولور . سز فرانسه لو دوستلرمز ایسه دولت علیه برتهلکه واضطرابه دوچار اولدقجه دائماً تقافل و تسامح و ملتکز برجنک و مخاطرهیه کرفار اولور ایسه اظهار کمال تیقظ و طلب اعانتده تعجیل و ابرام ایدرک وقتاً من الاوقات معاونت لایقه ایله دولت علیه مددرس اولمیوب همان ساده و عدلر و بی فائده سفارتلر ایله دوستلق اظهار ایده کلورسز . آلمانیا ایمپراطوری و اسپانیا قرالی اولان قارلوس دولت علیه علیه ممالك غریبه نك

بالجمله عساکرینی آوستریا و مجارستانه جلب و جمع و جزیره موره بلادی اوزرینه و طونس محاصره سنه سوق و تسایط ایتشین مشترک اولان دشمنزک اشغالنه متعلق قننی اثر محبت و اعانتکز ظهور ایتدی . اگرچه دوستلغه منافی بوکونه و قوعیافته اولان قصور و مسامحه کزدن صرف انظار مروءت ایدرک عفو اینه معامله ایتک ملتزمز اولوب انحق اول ایامده مضایقه واضطراب حاملزه رقت و شفقت ایتامکز و دشمنک اول هنگامده اظهار ایلیدیکی حقارت و اهانتدن اصلا متأثر اولمامکز شویله طورسون دشمنزده تبریک یوللو عرض خلوص دخی ایتدیکنزه نیجه تحمل ایده بیلورز . ایتالایه کچمک و سزه اعانت و خدمت ایتک مأموریتله سرعسکرمنز اولونیایه دک قطع مسافه و سوق عساکر اسلامیه ایتشینک ایتالیا سواحلنده عساکرمنزه معین اوله حق طرفدارلردن و تقاضاخانه وعد و خبر ویردیکنز دوستلردن هیچ بریسی کورنمدی و طرفکزدن دخی یکدمده بالاتفاق ایتالایه لاجل الاشغال تعیین عسکر ایتک مقتضای شروط دوستیدن ایکن سزلردن بر حرکت رونما اولمیوب شویله که بزلر هر تقدیر مقدما و مؤخرأ رأی و تدبیر کزدن و اعانت و همتکزدن مستغنی اولدق ایسه ده سزلر نه بزه و نه کندیکزه یرایه حق طورده بولنوب دائماً ایولک و دوستاق ایتک فرصتی فوت ایده کلدیکز .

و ندیک جمهوری سلطنت سنیه نک کرک قوت قاهره سنی و کرک شعار وفاداری و خلوصی کرکی کبی بالفعل تبریه ایدوب سزلر دشمن مشترکز ایله عقد متارکه و ممالک محروسه حقدده مضمز اولان سوء قصدینی بلارویه ترویج ایدرایکن بزلرینه بالذات آخرک توسط و اعانه سی حلول ایتکسزین دشمنزدن اخذ انتقام ایلدک طرفکزدن برامداد ظهور ایتکسزین بزلر اعدامزک صولتی دفعه موفق و خیرالدین پاشانک همتیله دشمنک قوت بحریه سنی تارومار و اسپانیا قورصانلرینی محو وازاله و ممالکمزى بعدالاستخلاص مجدداً ممالک متعدده دخی فتح و تسخیره دسترس اولدق معلومکز اولسونکه بوفتوحاتده سزک مدخل و همتکز اولمامق حسیله سزه عرض منت و تشکر ایتیمز . معافیه دولتین بینده مربوط اولان دوستلغه حرمة فیما بعد ماضی بی تذکیر ایتک روا کورمیز و آثار خلوص و محبتمزى سزه اثبات ایتک آرزو سنده یز . لکن قوت نیک بخت و طالعه بتون بتون اعتماد و اعتنا ایتک کار عاقبت اندیش اولمدیغندن مقتضای وقت و حاله و مهالک محتمله یه و موسم هوایه نظر و ملاحظه ایدرز . سز دوستمز درعلیه یه بودفعه پک کج کلوب بزدن مطلوب ایلدیکنز دوتنای بوموسمده روی دریاده اخراج و اعمال ایتدرسک جسارت قیلندندر موسم صیف کذار ایدوب روز قاسم

تقرب ایتمکله تجهیز و اخراج دونمیه وقت و امکان مساعدده ایتمز خصوصا بعید و مدید اولان سفر دریا ایله مألوف اولمیان نفرات علل و امراضه مبتلا اوله کلدکاری محتاج بیان دکدر . اغستوسده خیرالدین پاشانک دوچار اولدینی قضا و سطلنی بوموسمده دریاده کشت و کذار ایتک خطا اولدیفنه دلیل کافی دکیدر .

اولقدر سربسیت و خلوص ایله جنابکزه افاده مافی الضمیر ایلدیکمدن کوجنمیه جککزی مأمول ایدرم باقی عرض ایلدیککز مسئولات و تکلیفاتکز خصوصی اراده شاهانه تعلیق اولنوب نه کونه امر و فرمان پادشاهی ظهور ایدر ایسه جنابکزه افاده اولنور .

(۵)

* قپودان دریا پیاله بکه صحرای ترچاندن ارسال بیورلمش *

* اولان امر شریف صورتیدر *

افتخار الامراء الکرام مختار الکبراء الفخام ذی القدر والاحترام المختص بعناية الملك العلام کلیولی سنجانی بکی و قپودانم پیاله دام عزه توقیع رفیع هایون واصل اولیجق معلوم اوله که بوندن اقدام حکم هایونم کوندریلوب عنایت حقله بودفعه دریاه چیقماق امر اولنان دونما کیارینه سردار تعیین اولندک لوازم و مهماتک تدارک ایدوب کیلری احضار ایلهسز و طورغود دام عزه بیله بیورلمشدر . حسن اتفاق و اتحاد ایلوب دولت هایون سعادت پیوندمه متعلق اولان اموره بذل مقدور ایلهسز دیو بیورلمش ایدی اول امر شریفم کیرو مقرر قیلنوب دریاه چیقماق امر اولنان التمش قطعه کیلره باش و بوغ تعیین اولندیغک اجلدن کیلری معجلا اتمامه ایرشدیروب کورکیلرین تدارک ایدوب لوازم و مهماتن تعجیلا کورمک ایچون دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم ابراهیم پاشا ادام الله اقباله و دفترداره حکم شریفم کوندریلوب و یکیکچریلم اغاسنه تعیین اولنان قوللارومی و یرهسین دیو امر کوندریلوب دریاه سنکله بیله تعیین اولنان قوجه ایل و مدلولو بکلرینه دخی احکام شریفه کوندردلدی اوله اولسه بیوردیمکه درگاه معلا چاوشلرندن محمود زید قدره واریجق اصلا تاخیر و تراخی ایتیب سنکله چیقماق التمش کیلری کیجه و کوندز اوزرینه اولوب اتمامه ایرشدیروب کورکیلرین تکمیل ایلوب تعیین اولنان یکیکچری قوللارومی الوب و سنجاق بکلرین دخی سنجانی عسکریه کمی یه الوب وقتی و موسمی ایله

دریایه چیقوب مناسب اولان محله فرائجه پادشاهینک دونمالریه جمع اولوب
دولت هایونه متعلق اولان مصالحه حسن اتحاد ایله مباشرت ایلیه سین بوخصوص
موجب اهتمامدر اهل ایتیوب کیلری معجلاً اتمامه ایرشدیروب مقدم چیقارمق
بابنده دقیقه فوت ایتیه سز مشار ایله قولم طورغود دام عزه دریانک جمله احوال
وامورینه واقفدر انکله مشاوره دن خالی اولیوب حسن زندکانی وکال اتحاد
ایدوب یکدل ویکجهت اولوب شویله که لازمه غیرتدر ظهوره کتوروب سوء
تدایر ایله عرض وناموس سلطنته مغایر وضع اولماق بابنده انواع مساعی
جمله ظهوره کتوره سز وکوکلو لوند کیلری دخی بیله کتیمک بیورلمشدر
مشار ایله قولم زید قدره انلرک احوالنه واقفدر انک معرفتی ایله کوکلو رئیسلی
دخی بیله الوب هریرینه اول وجه کورودکی اوزره استمالت ایدوب پکسمات لازم
اولانه پکسمات ویروب انک معرفتی و مشاوره سیله دولت هایونه متعلق مصالحه و دین
یولنه استخدام ایلیوب عنایت حقله یوز آققلرین تحصیل ایتیمکه سعی جیل ایلیه سز
هرکمی به عادت اوزره یکرمی نفر الاتحی قویوب وانلردن غیری غلطه عز بلرندن
دخی یراقلری و یساقلری ایله اوتوز نفر عزب تعیین ایدوب کیلره یرلشدیروب
بیله الوب کیدوب استخدام ایلیه سز وترسانه محافظه سیچون واند قلان اون
قطعه کیلر مهمنه دخی کفایت مقداری آدم الیقویه سز شویله بیله سز علامت
شریفه مه اعتماد قله سز تحریراً فی اواخر شهر ربیع الآخر سنه اثین وستین و تسعمائه
بیورد بریه ترجان

(۶)

* پروت وقعه سی اوزرینه بالطه جی محمد پاشا طرفندن *

* یازیلان بیورلدی صورتیدر *

باعث تحریر کتاب صحت نصاب بودرکه بتوفیق الله الملك العلام عساکر
اسلام نصرت انجام ایله پروت کنارنده ماسقو چاری بالجه عسکریه محاصمه
ومقاتله ایله تضییق اولندقدده بلطفه الکریم وفضله العیم مصالحیه مراجعت
ایدوب وچار مرقوم طرفندن صلحه طالب اولدقلرند صلح وصلاح
قیود وشروطی بوجه اوزره معقود و مربوط اولمشدرکه ازاق قلعه سی ینه
کالاول اراضی وسائر تمامیه طرف دولت عاییه تسلیم اولنه وطیغان وقانکه وصمار
دماغنده یکی قلعه سی کلیت ایله هدم اولنه رق وقانکه نیک ایچنده طوب وجهه خانه سی
بالکلیه دولت عاییه طرفته تسلیم اولنه وفیا بعد محل مرقوم طرفنده قلعه بنا
اولنماق اوزره ولهویه واکا تابع برایش وپورتقال وقریم خانی اولان سعادتلو

دولتکرای خان حضرتلری طرفته تابع قزاقلره چار مرقوم طرفندن من بعد
مداخله اولمییوب اوتهدنبرو نیجه ایسه بتون اول یرلردن ال چکوب و بعد ایوم
قره دن ممالک محروسه یه تجارت ایله کلوب کیدن بازرکانلردن ماعدا استانبولده
ایلچی نامنده طرفلردن کمنه اقامت ایتیوب بوندن اقدم وحالا اولان مسلمان
اسیرلری هر نه مقدار ایسه کیرو دولت علیه طرفته تسلیم اولنق اوزره واسوچ
قرالی دولت علیه نك زیر جناح عنایتنه التجا ایتمکله بعد ایوم اسوچ قرالک کندو
مملکتنه امن و سلامت ایله کیتمنه قطعا طرفلردن ممانعت و تعرض اولمییوب
ماینلرنده توفیق و رضا و اتحاد بولنور ایسه مصالحه ایله لر و فیا بعد دولت علیه
طرفندن دخی ممالک محروسه یه منسوب اولان رعایا و سائرلرینه بردرلو تعدی
و تجاوز اولنماق شروط و عهدودی ایله سبقت ایدن کستاخانه حرکتلردن انغاض
عین بیورلمق شوکتلو عنایتلو عظمتلو افدمز پادشاهمزل کمال فضل و کرم
ملوکانه لرندن رجا اولنور . منوال مشروح اوزره آستانه سعادتده انشاء الله تعالی
عهد و میثاق بغلنق و طرفته صورت ویرلمک اوزره وکالت مطلقه حسیله اشبو
تمسک تحریر اولنوب طرفلرینه ویرلمشدر و چار مرقوم طرفندن تمسک النوب
ویرلدکن صکره عسکرلری طوغزی یوللریله مملکتته کیتمنه کرک عساکر
منصوره و کرک طوائف تاتار و سائرلردن بر فرد ممانعت و مداخله ایتیوب
و ذکر اولنان ماده لر تسلیم اولنوب طرفندن عهدنامه لر النوب ویرلدکن صکره
چار مرقوم طرفندن مامورا رهن اولق اوزره اردوی هایون نصرتمقرونه
کلان چارک محرم اسراری قدوة اعیان الملة المسيحيه قارون قانچایر پترو شافروف
و شرمه اوغلنک اوغلی جنرال میخائل اولدبورسی ختمت عواقبهم بالخیر اتمام
خدمت ایلدکن صکره بلا تأخیر مملکتلرینه کیتملرینه دولت علیه طرفندن اذن
ورخصت ویرلمک اوزره اشبو محله شرح ویرلدی تحریرا فی ایوم السادس
من جمادی الآخرة لسنة ثلث و عشرين و مائة و الف

بیورلدیء صحرای

خوش کچدی

(۷)

* چیچک آشیسنه دائر مادام مؤننه کونک انکلتريه یازدیغی *

* مکتوبک ترجمه می *

علل و امراض بحثده سزه برشی سويله يمه بالذات بوراده بولمقلغکری آرزو
و تمنی ایتدیرر بزم بینمزده غایت وخیم العاقبه و عمومی اولان چیچک علای بوراده

آشی تعمیر اولئور برایش اختراعيله بتون بتون ضررسز برشی اولمشدر بوراده برطاقم قادينلر وارکه بونی صنعت اتخاذايدوب يازك شدتلی صیجاقلری کچدکدن صکره کوز فصلنده ایلول آينده اجرا ايدرلر . شویله که نیجه آدملر احبابنه خبر کوندروب آشیلانمق استرمیسین دیو استفسار ايدرلر . وجهیت ایدوب تفرجه کيدرلر تمام اون بش اون الی کشتی بریره اجتماع ایتدکلرنده براختیار قاری برجوز قبوغی ایچنده الك یوجیچك چیقارمش اولئرلر دن برینك چیچکی جراحتهی کتوروب قغی طمر کدن آشیلانمق استرسین دیو هر کسدن سؤال ایدر واکا کوره اول طمری دلرکه آچیسى انحق برطرمق آچیسى قدر اوله ییلور اورایه اکنه نك آله بیلدیکی قدر جراحت القا ایدر واوزرینه بریارم جوز قبوغی قیادر وبوصورتله درت بش طمر آچر روملر اکثریا متعصب اولدقلرندن برالکلرینك اورتەسندن وبرر قوللرندن وبرر کوسلرندن آچدیروب خاج واری آشیلانمقی اعتیاد ایتمشلردر اما بوآشیلرک برر پارچه اثری قالدیغدن صوکی پك فنا اوله یور . بوجهتله متعصب اولمیلر دیزلرندن ویاخود قوللرینك کورنمز یرلرندن آشیلا دیرلر . کرک چوجقلر وکرک سائرلری آشیلانقدنصکره اخشامه قدر اویناوب اکانورلر واخشامدنصکره کندولرینی حی الوب ایکی کون نادراً اوچ کون قدر یتاقده طورمغه مجبور اولورلر یوزلرنده یکرمی اوتوز قدر چیچك چیقدیغی نادر اولوب انلرک دخی اصلا لکه می قلنز وسکز کون ظرفنده برؤنام کلور . چیچکلر تمام اولدقلری وقت آشی اوریلان یرلردن برصولی ماده آقار هیچ شبهه ایتمکه تخفیف مرضه بونك چوق مدخلی واردر نیجه بیك کشیلر هرسته بو عملیاتی اجرا ایتدیر یورلر . فرانسه ایلیجیسی دیورکه بزلرده اکلنجه ایچون ایلیجه لره کیدلیدی کبی بوراده دخی هرکس چیچك چیقارمقی برتقرج اتخاذایده یور . آشیلانوبده تلف اولان هیچ یوقدر وبوتجربه لرك نتیجه سندن بکانه درجه لرده امنیت کلش اولدیغی کندی سوکیلی چوجوجاغمه یاپدیره جفم دیدیکمله سزک دخی معلوم ومجزومکز اولور .

(۸)

* روسیه چاری پترونك وصیتنامه سی *

برنجی بند عسکری دائماً حربه الشدیروب جنك آور طومتق ایچون روسیه ملتک برمحاربة متمادیه حالده بولمنسی فقط امور مالیه نك اصلاحی ضمنده برارالق عسکره میدان استراحت کوستریلور ایسه ده ینه متعاقباً اردولرک تنظیميله آن بآن

هجومه وقت مساعد کوزدلسی وشو صورتله روسیه نك ترايد قوت وتوسيع منافى
ضمننده وقت صالح وآسايشى حربه وامر حربى صالحه روسيه، قويه اتخاذايلمسى .

ايکنجى بند هنگام محاربه ده اوروپانك اك معلوماتلى بولسان ملل واقوامى
ميانندن ضابطان عسكريه نك وانناى صلحه دخی ارباب علم ومعارفك جلب
ودعوتنه هرگونه اسباب ممکنه نك صرف واجراسيله ممالك سائر نك منافع
ومحسناتندن روسيه ملتى استفاده ايتدير مملکه برابر کندو مملکته مخصوص
اولان محسناتندن دخی نسنه ضایع ايتدير ملامك صورتلرينه اعتنا اولنمسی .

اوچنجى بند اوروپاده جريان ایدن کافه امور ومصلحه واختلاف ومنازعاتى
وخصوصيله شدت تقریبى سبيله بلا واسطه استفاده اولنه بيلان آلمانیا ممالکى
وقوعاته فرصت دوشدجه مداخله ووضعيده ايلمسى .

دردنجى بند له ممالکته اختلالات داخلیه ومحاسده دائمیه القاسيله تفرقه
ايصال اولنقى وکبار ماتى آچقه قوتيله جلب ايتك وحکومت مجلسلرنده کسب
نفوذ ايدوب قرال انتخابى خصوصنه مداخله ايدم بيلمک ايچون رشوت اصولى
قوللانمقى وروسيه طرفدارى اولنلرى انتخاب واجلاسده دسترس اولندقدن صکره
دخی حايث وصحابتلر ايچون درون ممالک روسيه عساکر ينى اذخال ايله بتون
بتون تمکن واقامته وسيله وفرصت دوشنجهيه قدر اورالرده عساکر مذکورده ينى
مدت مدیده اقامه يه سعى اولنقى وبوحالده همجوار بولنان دولتلر طرفدن مخالفت
کوسترلده بونلرک موقتاً اسکانلر ايچون له ممالکنى مقاسمه ايدرک صکره دول
سائريه ويريلان حصه لرى کيرو المغه فرصت کوزدلمک خصوصارى .

بشنجى بند اسوجلونک ممالکندن ممکن اوله بيلديکى مرتبه زياده ير ضبط
اولنوب استکمال مغلوبيته بر بهانه تدارک ايچون روسيه دولتى عليهنه ابتدا
اسوجلونک اعلان حرب ايله هجوم ايلمسى ايجاب ايتدير مکه سعى وبونک ايچون
اسوجلوي دانيارقهلودن ودانيارقهلوي اسوجلودن تبريد وتبعيد ايله يينلرنده
مايه اختلاف ورقابتک دوام وبقاسى اسبابنه صرف مساعى واهتمام اولنمسی .

التنجى بند روسيه خاندان ايمپراطوريه سنک دائماً آلمانیا حکمدارانى خاندانى
ميانندن قيز الوب فاملياجه تکثير روابط ازدواج واتحاد واشتراك منافع ايلملى
وبوصورتله آلمانیا دروننده اجراى نفوذ ايدرک ذاتاً ممالك مذکورده نك دخی
کندى نفع ومصلحت حمزه ربط اولنمسی .

يدنجى بند انکلتريه دولتى امور بحريه سنده بزه اك زياده محتاج اولدينى مثللو

بزم قوه بحر به مزك ترايدنيه دخى دولت مشاراليهانك پك چوق فائده سى
اوله بيله جكندن امر تجارتده اتقاقنى سائرله ترجيح ايله ممالككمز محصولدن
كراسته وسائر اشياك انكلترديه بيعيله التونلر ينى درون ممالككمزه جلب ايلمك
وطرفين تجار وكميجيلرى ميانده روابط ومناسبات متاديه پيدا ايدرك بوسيله
ايله ممالككمزده تجارت وسير سفاين مادهلرى توسيع اولمى .
سكرنجى بند شمالاً بحر بالطقك وجنوباً بحر سياهك سواحلنه كون بكون
روسيله لورك ياللملى .

طقوزنجى بند استانبوله وهندستانه ممكن اوله بيلديكى مرتبه تقرب اولنوب
استانبوله حكم ايدن بتون جهانك حكمدار صيحى اوله بيله چكى قضيه مسلمه سنه
بناء كاه دولت عثمانيه وگاه ايران دولته محاربات متاديه احداث اولنه رق قره
دكزده ترسانه لر پيدا اولمى ايچون رفته رفته بحر مذكورى وكذلك مقصدك
حسن حصولنه الزم بر موقع اولمى حسييله بحر بالطنى دخى ضبط وبصره
كورفزينه قدر كيديله بيلمك ضمنده ايران دولتك زوال وانخطاطنى تعجيل
ايله ممكن اولد ينى حالده ممالك شريقه نك اسكى تجارتى بر الشام طريقه اعاده
ايدرك جهانك انبارى مثابه سنده اولان هندستانه قدر كيدلمى وبوچاره ايله
ارق انكلتره نك التونلرندن استغنا حاصل ايدلمى .

اونجى بند اوستريا دولتك اتقاق واتحاد ينى استحصال ايله ابقاسنه اهمام
اولنوب دولت مشاراليهانك ايلروده آلمانيا ممالكى اوزرنده حكمدارلق اجراسنه
دائر اولان افكار ينى ظاهرده ترويج ايدرك ال التندن عليهنده سائر حكمدارانك
عروق محاسده لر ينك تحريكه سعى وهى برلر ينى روسيه دولتندن استمداد
واستعانه يه تحريك ايله ايلروده ممالك مذكوره يه حكم ايتمك كمزى منتج اوله جق
صورته برنوع حمايت اجرا اولمى .

اون برنجى بند تركرى روم ايلي قطعه سندن طرد وتبعيده اوستريا خاندانى
تخريص ايدوب استانبولك ضبطده دخى ياعليهنده اوروپانك اسكى دولتلرى حربا
تسليط اولمق وياخود الثان يرلردن كندوسنه بر حصه جق كوسترلك صورتلر يله
حسد ورقابى تسكين اولنه رق صكره بونك دخى التندن نزع اولمى .

اون ايكنجى بند پاپانك حكومت روحانيه سنى منكر ومجارستانده وممالك عثمانيه ده
وله ممالكنك جانب جنوبي سنده منتشر اولوب روم مذهبنده بولسان خريستيانلرك
جمله سنى اطرافمه جلب ايله كندولره روسيه دولتى مرجع ومعين اتخاذايتدير يلوب
بولره على العموم برنوع نفوذ وحكومت رهبانيه اجرايى چون اول باول مذهبه

بر ریاست احداثه چالیشلمسی و بوطریق ایله دشمنلر یملزك هر بری ولایتلرنده غیرتکش و معاون بر حقوق دوستلر قزانلمسی .

اون اوچنجی بند بوصورتلر ایله اسوجلو پریشان و ایرانلو مغلوب و لهلو محکوم اولوب ممالك عثمانیه دخی ضبط اولندقدده اردولر یملز بریره جمع اولنه رق قره دکر ایله بحر بالطق دخی قوؤ بحر یه مز ایله محافظه اولنه جغندن اشته اولوقت بتون دنیانك حکمدار لغنی بینمزده تقسیم ایتمک صورتی ابتدا فرانسه دولتنه و بعده اوستریا دولتنه منفردا وغایت خفی اوله رق عرض و تکلیف اولنلق و بوصورتی ایکسندن بری بهمه حال قبول ایده جکندن هر برلرینك حرص و استکباری بر خوشجه بسلیله رك صورت مذکورده قبول ایدن ایتیمه جك اولانك تنکیل ایچون علیهنده اعمال اولنلق و چونکه روسیه دولتی بتون بتون ممالك شرقیهی حصراً ضبط ایتش بولندینی مثللو اوروپانك قطعاً عظما سنی دخی هنوز یدتصرفه کچورمش بولنه جغندن شو ایکی دولتن میدانده قاله جق اولان هر قغیسی ایسه انی دخی بالآ خره سهولته قهر و تنکیل ایده بیله جکی .

اون دردنجی بند فرض محال اوله رق دولتیندن هیچ بری روسیه دولتنك اشبو تکلیفی شاید قبول ایتدکاری تقدیرده دخی بینلرنده نزاع و اختلاف احداثه صرف افکار اولنلق مقتضایدن اوله رق شوصورتك استحصالیله برلرلیله ایکسینی دخی اتعاب ایلدکدن صکره اشته اولوقت روسیه دولتی بر فرصت قطعیه کوزه دوب همان مجتمع اولان اردولرینی اول باول آلمانیا اوزرینه سوق ایله اولحوالیله هجوم ایتیمیه برابر بر طرفدن دخی اناطولینك اقوام متنوعه سندن مرکب لشکر فراوان ایله مملو بحر ازاقدن و بحر منجمد شمالیده کائن ارخانکل لیانندن اخراج ایده جکی ایکی طاقم کلیتلو کمی قافله سنی بحر سیاه و بحر بالطقدن مرتب دونملاری رفقیله اق دکر و بحر محیط شمالیدن اعزام و امرار ایدرك فرانسه سواحلی سیل کبی باصه جفی صروده آلمانیا دخی هنوز بو حاله کرفتار اولمش بولنور و بوا یکی ممالك واسعه بووجهله مغلوب و منهزم اوله جغندن اوروپانك قطعاً باقیه سی بالسهوله و بلا محاربه کزدنداده انقیاد اوله جفی نتایج طبیعیه دن اولغله اشته بوطریق ایله بتون اوروپا قطعیه سی فتح و تسخیر اولنلق قابل اولور .

* قینارجه عهد نامه سی *

برنجی ماده ایکی دولت بیننده سبقت ایدن هر درلو معادات و مخاصمه شمیدین

الی الابد محو وازاله اولنوب كرك آلات حربه و كرك سائر تقريب ايله طرفیندن
عمل و تبادلر واجرا اولنان ضرر و تعديت نسیان مؤبدی ايله فراموش اولنوب
بوابده وجوه ايله واصلا بروقنده اخذ انتقام اولمیه دشمنلك یرینه برآ و بجرأ
مؤبد وقوی و تغیردن منزّه مصالحه یر رعایت و حراست اولنه كرك طرف هاینومدن
و كرك اخلاف اجمادم طرفلرندن و كذلك روسیه پادشاهی مشارالیهها و اخلافی
بینلرنده تمهید اولنان اتفاق ايله صافی و مؤبد و تغیردن بری موالات حفظ و حراست
اولنوب اشبو ماده لر ككل دقت و اهتمام ايله اجرا و معتبر قنهلر و ایکی دولت و املاك
و ممالکی و رعایا و اهالی طرفین میانه لرنده اشبو موالات ماده سی بویه رعایت
اولنه كه فیما بعد جانیندن برینك عایمهنه سرأ و علانیة بر درلو عمل بغض و اضرار
اولمیه و تجدد اولنان موالات و مصافات مقتضاسنجه بلا استثنا ایکی طرفه هر نه كونه
تهمت ایدن جمله رعایا لك طرفیندن نسیانسیا جرایملری کلیأ عفو اولنوب چكوری
و سائر محبسارده بولنانلری آزاد و سیللری تخلیه و منفی و مكث ایتدیریلان كسانه
عودته رخصت و یریلوب مقدا کامیاب اولدقلری هر درلو پایه و امواللری
مصلحه د نصكره رد و ارجاع اولنوب و سائر لریكه هر نه عقبوبته مستحق اولدیلر ایسه دخی
حقلرینه اصلا برعلت و بهانه ايله تعرض و زیان و ضرر و تأدیب اولمیه لر و آخر لر
طرفندن مزبورونه بر درلو ضرر و زیان و تعرض اولنق تجویز اولنمیب اضرار
و تعرضلرینه قصد ایدنلر تأدیب اولنه لر و مرسوموندن هر بری زیر حایت و محافظه
قوانین و ولایتلرینك عادتلری اوزره سائر هم ولایتلرینه قیاسا معاشرت ایدهلر .
ایکنجی ماده اشبو عهدنامه مباره كه نك انعقاد و تصدیق نامه لك مبادله سند نصكره
ایکی دولتك رعایاسندن بعضیلری آخر بر تهمت و عدم اطاعت و یا خود خیانت
ایدوب دولتینك برینه اختفا و یا خود التجا قصدنده اولور ایسه دولت علیه مده
دین اسلامی قبول و روسیه دولتنده تنصر ایدنلردن ماعدا اصلا بر بهانه ايله قبول
و حایت اولنمیب در عقب رد و یا خود هیچ اولمز ایسه التجا ایلدكلری دولتك
ممالكندن طرد اولنه لر كه بومثللو یرامزلرك سببی ايله ایکی دولت بیننه مورث
برودت و یا خود باعث بحث، عبت اولور اصلا بر معنی واقع اولمیه كذلك طرفین
رعایاسندن اولوب كرك اهل اسلام و كرك خرسیتان زمره سندن بر كسنه بر درلو
تقصیرات ایدوب هر نه ملاحظه ايله بر دولتدن اول بر دولته التجا ایدرلر ایسه
بومثللور طلب اولندجه بلا تأخیر رد اولنه لر .

اوچنجی ماده قریم و بوجاق و قوبان و یدیشان و جانبویلق و یدیکول قبائل
و طوائف تاتار و بالجه بای حال بلا استثنا دولتین طرفندن سربسیت و بغیر تعاق

مستقل وجوهله اجنبی بردولته تابع اولماق اوزره اعتراف وقبول اولنه لر وطوائف
تاتار بالجله رأی و اتفاقلرله آل جنکیز صویندن انتخاب ونصب اولنان کندو خانلری
مستقل اولان تحت حکومتلرنده اولغله وبرزمانده دول اخرادن بردولته وهیچ
برماده یه محاسبه ویرمامک شرطیله عتیق قانون وعادتلری اوزره مرقوملره حکم
و کرک خان مومی الیهک انتخاب ونصبی خصوصنده و کرک امور مخصوصه ورودینه
وامور دولترلرینه دائر بردرلو دولت علیه مزله روسیه دولتی مداخله ایلمیوب
حکومت خارجیه ودولترلرینه دائر مستقل دولت سائر مستقل دول کندو کندوله
مملکتلرینی تحکیم ایدرلر کبی وجناب باریدن غیری کمسنه یه تابع اولماق اوزره
طائفة مرقومه اعتراف وقبول ولکن مذهبلری اهل اسلامدن اولوب ذات معدلت
سمات شهریارانه مامام المؤمنین وخليفة الموحدين اولدیغنه بناء طائفة مرقومه
عقد اولنان سربسیت دولت ومملکتلرینه خلل کتورمیره رک امور مذهبیله لرینی
طرف هایونم خلغه شریعت اسلامیة مقتضاسنجه تنظیم ایده لر . و روسیه دولته
تخصیص اولنان کرش ویکی قلعه اراضیسی ولیانلرندن ماعدا قریم وقوبان جانبازنده
واقع استیلا اولنان قصبه وقلاع ومساکن وارضی وبردا وقونسکی ووی واوزی
صوبی نهرلرینک آق صو وطورله نهرلرینک بیننده اولان جمیع اراضیله مملکتی
حدودینه وارنجه طوائف مرقومه یه استرداد واوزی قلعه سی قدیمی الکاسی ایله
کالاول دولت علیه مک تحت تصرفده باقی قاله ومصالحه عهد نامه سنک تکمیل
مبادله سند نصکره ممالک تاتاریه دن روسیه دولتی جله عسکرینی اخراج ایلمه سنه
تعهد ایده قریم جزیره سنک وقوبان وطمان جزیره سنده واقع قلاع وقصبه
ومساکن وسائرلری حقدده جزئی وکلی هر درلو استحقاقدن دولت علیه مزک
کذلک کف یدینه تعهد ایده ومحل مرقومه فیما بعد محافظ عسکری ویاخود بشقه
عسکر ارسال ایلمیه ممالک مذکوریه یی طوائف تاتاره بووجه اوزره دولت علیه مز
استرداد ایدوب وکمسنه یه تابع اولمق سزین حکومت دولترلرینه روسیه دولتی
مرقوملرک حقیقة مستقلاً تحت حکومتلرنده وسربسیت مطلقه وجه معمول به
اوزره ایله یکی کبی کذلک دولت علیه مز تعهد ایده که قصبه وقلاع وارضی ومسکن
مذکورلرنده فیما بعد محافظ عسکری ویاخود بشقه بر نوع عسکر بشقه سکبان
ویاخود عسکر زمره سندن هر نه اسمده ونه کونه ایسه بعث وتسییر ایلمیوب جله
طوائف مرقومه یه روسیه دولتی طرفندن ترک اولنان سربسیتی وکمسنه یه تابع
اولمق سزین استقلاللری اوزره دولت علیه مز دخی ترک ایده .
دردنچی ماده جله دوله مخصوص اولان استحقاق اصلیبی مقتضاسنجه کندو

مملکتتده مناسب کوره جک نظامی اجرا ایتک هر دولته جائز اولمغله ایکی دولته
رخصت کاملهء ناخصوره ویریلورکه کندو مملکتلرنده وحدودلرنده مناسب
کوردکاری یرلرده قلاع وشهرلر وقصبات وانبیه ومساکن بنا وعتیق قلاع وشهر
وقصبات وسائرلری تعمیر وتجدید ایده لر .

بشنجی ماده اشبو مصالحهء مبارکه نك انعقاديله تجدید موالات ومصافات همجواری
میسر اولدقدنصکره روسیه دولتی جانبندن پایه ثانیه یعنی انویساتو تعیر اولنوب
اورته ایالجیسی ویاخود مرخص ایالجیسی نصی ایله دولت علیه مزده علی الدوام
برروسیه ایالجیسی اقامت ایدوب زیاده معتبر اولان دولك ایلچیلری حقنده ایفا
اولنان مراسم اعتبار ورعایت مومی الیه روسیه ایلچیسنك رتبه سنه دخی دولت
علیه مز جانبندن ایفا اولنه عموماً رسم عامه وقوعنده المان ایمراطورینك ایالجیسی
پایه رفیعیه ویاخود صغیره ده اولدیفی تقدیرده درعقب ندرلانك بیوك ایلچیسندن صکره
تعقب ایلیه ندرلانك بیوك ایلچیسی بولنمز ایسه ونديك بیوك ایلچیسندن صکره
تعقب ایلیه .

دولت روسیه ایلچیسنك بالفعل خدمتده بولنانلردن برکمنه سرقه وتهمت عظیمه
ویاخود شایستهء تعزیر بر فعل ناشایسته ایتدکدن صکره بعد التقریر اشیای مسروقه
ایلچی طرفندن بیان اولنه جق وجه اوزره تماماً استرداد اولنه وحال سکرنده دین
محمدی بی قبول ایتک سوداسنده اولنلردین محمدیده قبول اولنمیوب رفع سکرندن صکره
حال اصلیلرینه رجعت ایدوب عقللری باشلرینه کلدکدن صکره اقرار
واعترافلری ایلچی طرفندن کوندریله جک آدمك مواجهه سنده دخی وبعض
بیغرض مسلمانلرک قارشوسنده بیان ایتدیریلوب بویه قبول اولنلر .

یدنجی ماده دولت علیه مز تعهد ایدرکه خرسیتان دیانتنك حقنه وکنیسالرینه
قویاً صیانت ایده وروسیه دولتنك ایلچیلرینه رخصت ویره که هر احتیاجده کرک
اون دردنجی ماده ده ذکر اولنوب محروسه قسطنطنیه ده بیان اولنان کنیسای
مذکوره وکرک خدمه سنك صیانتیه ابراز تفهیمات متنوعه ایلیه وایلچیء مومی الیهك
برکونه عروزی دولت علیه مك دوست صافی وهمجواری اولان دولته متعلق آدم
معمدی طرفندن عرض وتبلیغ اولمغله دولت علیه مز طرفندن قبول ایلملرینی
دولت علیه مز تعهد ایدر .

سکزنجی ماده روسیه دولتنك کرک رهایین زمره سندن وکرک سائر رعایاسندن
اولنلره تماماً رخصت ویریه که قدس شریف وشایسته زیارت اولان سائر محللره
سیاحت ایده لر بوکونه یولجی وسیاحلردن کرک قدس شریفده وکرک سائر محللرده

انسانی طریقده دخی بردرلو جزیه وخراج و ویرکو اصلا بر تکلیف طلب اولمیه
سائر دولک رعایالرینه ویریلان فرمانلر ویول امرلری مرسومونه دخی وجه لایقی
اوزره ادا اولنه و مادامکه دولت علیه مز اراضیسنده اقامت ایده لر کندولرینه
بردرلو دخل و تعرض اولنمیوب قوت احکام شریعت مقتضاسنجه تماماً حمایت و صیانت
اولنه لر .

طقوزنجی ماده محروسه قسطنطنیه ده مقیم روسیه ایلیچلرینک خدمتنده بولنان
ترجمانلر هر نه ملتدن اولور ایسه دولت امورینه خدمت ایلدکرینه بناء خدمتلی
ایکی دولته راجع اولمغله کمال مروت ایله معامله و اعتبار اولنه لر وخدمتلی طرفندن
کندولرینه سپارش اولان مواد ایچون شایسته مؤاخذه اولمق جائز اولمیه .

اوننجی ماده اشبو مصالحه مبارکه امضا اولنوب طرفین عسکرینک سردارلری
طرفلرندن لازم اولان تنبیهاست اقتضاییدن محللره ایصال اولنجه اول ارالقه اکر
بر محله بردرلو فعل خاصمه حدوث ایدر ایسه ایراث تعرض اولمق اوزره عد
اولنمیوب بوتقرب ایله واقع اوله جق فتوحات و استیلا لر دخی معدوم الظهور اولمق
اوزره معتبر طوتمیوب بویه واقعه دن برکمنه فائده مند اولمیه .

اون برنجی ماده منفعت دولتین ایچون مالکنی ترشح ایدن جمله دریالرنده ایکی
دولته متعلق کمی و تجارت سفاینه بغیر ممانعت سربسیت اوزره کشت و کذار ایلملری
عقد و تمهید اولنوب واسکله لرینه و هر محله مطلقاً سائر دولتلرک اجرا ایتدکلی
تجارتلرنده کامیاب اولدقلری وجه اوزره اشبو روسیه کیملری و تجارت سفاینه دخی
دولت علیه جانبدن رخصت و یریه قره دکزدن آق دکزه و آق دکزدن قره
دکزه و عامه سواحل و قییلرینک لیمانلرنده مار الذکر دریالر اتصالده اولان مر
و بوغازلرنده مکث ایده لر و اشبو مادهیه دائر بالاده ایضاح اولندیفی اوزره دولت
علیه مزک مالکنده امر تجارتیه دائر بعینه فرانجه و انکلتزه مثللو دوست احب اولوب
زیاده مساعدده بیوریلان مسالمت و معافیاتیله تجارت میاه مثللو بر تجارت ایتک
روسیه دولتک رعایالرینه دولت علیه مز جانبدن رخصت و یریلوب برمنوال محرر
نهر طونه ده دخی کشت و کذار ایده لر کرک امر تجارت و کرک روسیه تجارتینک
حقنده اشبو ماده ده لفظ بلفظ تحریر اولندیفی کبی هر درلو احتیاج ظهورنده
مار الذکر ایکی ملتک و سائرلرک شروططاری مرعی و معتبر طوتیه ملل مز بورون
و یردکاری رسومات مشاکه سنی و عینی ادا ایتدکرندن صکره روسیه تاجرلری
هر درلو امتعه مقوله سنی نقل و اخراج ایدوب قره دکز و سائر دریالرک سواحل
و لیمانلرینه و محروسه قسطنطنیه و وارمه لری جائز اوله وجه مشروح اوزره بلا

استثناً عموماً صولرینک امر تجارت و سیر سفائن ماده سنی طرفین رعایا لرینه تجویز برله کند و تاجر لرینه ایکی دولت جانبندن رخصت و یریلورکه رؤیت مصالح و اداره تجارت لرینه لازم اولان مدته طرفین ممالکنده اقامت ایده لر بو باده طرفیندن تعهد اولنورکه دوست اولان سائر دولتلرک رعایا لرینه ارزانی قانسان سر بسیت و مسالمت روسیه تجارینه دخی ارزانی قلنه و حراست نظام ماده سی جمله کیفیاته مواد الزمدن اولغله روسیه دولتی طرفندن لازم کوریه جک عامه مواقعه قونسولسار و قونسولس وکیللرینک تعییننه دولت علیه مز جانبندن رخصت و یریلوب دوست اولان سائر دولک قونسولساری اعتبار اولدقلری کبی مرقوملر دخی معتبر طوتیلر و اشبو قونسولس و قونسولس وکیللرینه رخصت و یریه که براتلو تعبیر اولنور برات پادشاهانه ایله مسلم ترجمانلر معیتلرنده طوتوب انکلتزه و فرانچه و سائر ملتلرک خدمتلرنده بولنان امثاللری کامیاب اولدقلری معافیاته بونلر دخی نائل و کامیاب اوله لر و روسیه دولتنک دوست احبی اولان مللک امتیازات و معافیاتی ایله برآ و بحرأ روسیه ممالکنده تجارت ایتکه و رسوم معاده نی ادا ایتدکدنصرکه دولت علیه رعایا لرینه روسیه دولتی جانبندن رخصت و یریلوب و سیر دریا اثناسنده قضایه دوچار اولان سفینه طرفیندن جوهرله اعانت و بوکونه قضالر ظهورنده دوست احب اولان مللک حقند اجرا اولنان مظاهرت ایله معاونت اولنه لر کندولرینه لازم اولان اشیا نرخ جاری ایله کندولرینه الیوریه .

اون ایکنجی ماده افریقهلر یعنی طرابلس غرب و تونس و جزائر غرب او جاقلریله روسیه دولتی عقد شرائط تجارتیه رغبت ایتدکلری حالده دولت علیه مز تعهد ایدرکه دولت روسیه نک بوکونه رغبتی پذیرای حصولنه کندی اعتبار و رخصتی بذل و شامل ایده عهودات مرسومه حفظ و حراست اولنلق امرنده دخی مار الذکر او جاقلرک حقنده دولت علیه مز ضامن اوله .

اون اوچنچی ماده جمله سندات و مکاتیب عامه ده و هر خصوصه تماماً روسیه لولرک ایمپراطور یحیی سی لقب معتبرینه دائر دولت علیه مز جانبندن ترکی لسان ایله تماماً روسیه لولرک پادشاهی تعبیری استعمال اولنه .

اون دردنجی ماده دول سائریه قیاسا کلیسای مخصوصه دن ماعدا غلطه طرفنده بک اوغلی نام محله نک یولنده طریق عامده روسیه دولتی برکنیسا بنا ایتدیرمک جائز اوله اشبو کنیسا کنیسای عوام اولوب دوسو غره کنیساسی تعبیریله تسمیه والی الابد روسیه دولتنک ایلچیسای صیانتنده اولوب هر درلو تعرض و مداخله دن امین وبری و حراست اولنه .

اون بشنچی ماده ایکی دولتک حدودلری تعیین و تحدید اواندقلری نظام
 مقتضاسنجه طرفین رعایالرینه موجب مباحثه باعث نزاع جسیم اوله جق بر ماده
 اولمدیغی اگرچه ملاحظه دن بعید اولیوب لکن عوارض غیره اموله دن ظهوری
 محتمل اولان اسباب مضرت وزیرلرک دفعه ایکی دولت بالاتفاق قرار ویرمشردرکه
 بوکونه نسنه لرک ظهورنده رأس حدودده اولان حاکم ظهوره کلان ماده یی
 تفتیش ویا خود مخصوصا تعیین اولان اموورلرک معرفتیه تفحص ایدلر بوکونه
 اموورلر کرکی کبی ماده یی تفتیش ایتدکن صکره بلاتأخیرحق اولان شخصک حق
 احقاق ایدلر وپاک تعهد اولنورکه اشبو عهد نامه مبارکه انعقادیه مجددا تمهید
 اوانان موالات و حسن نظام ماده یی بوکونه قضایانک ظهوریه اصلا تغییر اولمیه
 اون التبیجی ماده جمله بوجاق مملکتی افکرمان وکلی واسمعیل قلعه لرله سائر
 قصبات وقری درونلرنده موجود بولنان عامه اشیا ایله روسیه دولتی طرفدن
 دولت علیه مه رد اولنوب وبندر قلعه سنی دخی دولت علیه مه رد ایدر وکذلک
 افلاق وبعدان مملکتلریخی جمله قلاع و شهرلر وقصبات وقرالری درونلرنده
 موجود بولنان جمله اشیا لرله کذلک دولت علیه مه رد ایدر دولت علیه مه دخی
 آتی البیان شرائط ایله ممالک مرقومه یی قبول ایدوب اشبو شرائطی تماماً وکاملاً
 حفظ وحرست ایلمسنی وعد معمول به ایله تعهد ایلیسه (اولا) اشبو یکی
 ویوده دلقلرک اهالیسی هر نه پایه وکیفیات وحل واسم وعیاندن ایسه لر بلا استثنای
 حق لرنده تماماً وکاملاً نسیا منسیا عفو اولنوب هر درلو تهمتلری ویا خود دولت
 علیه مک امورینه مخالف حرکت ایلدکلرینه اسناد ومظنه اولنان جمله اعماللری
 الی الابد فراموش اولنوب اولکی ماده نک مضمونی اوزره منصب وپایه لری
 واملاک سابقه لری مجددا حاللری تکمیل اولنوب اشبو محاربه دن مقدم مالک
 اولدقلری املاکارینه اعاده اولنلر (ثانیاً) کالاول خرستیان دیاتی وجوهله
 سربسیت اولوب اجراسنه بردرلو ممانعت اولنوب کنیسالرک مجددا بناسنه
 وعتیقلرینک تعمیرینه ممانعت اولنمیه (ثالثاً) از قدیم مناسترلرینه وسائر شخصه
 متعلق اولوب بعده بغیر حق کندولردن اخذ اولنوب ابرائیل وخوتین وسائر
 یرلرک دائره سنده موجود بولنان اراضی واملاک که الآن رعایا اسمیه تسمیه
 اولنور مرسومونه استرداد اولنلر (رابعاً) راهین زمره سنه مناسب اولان
 امتیاز ایله اعتبار اولنه (خامساً) ترک وطن ایدوب آخر محللره وارمق رغبتنده
 اولان خاندانلر اشیا لرله نقل ایتمکه سربسیت اوزره ماذون اوللر و اشبو خاندانلره کندو
 مصالحنک تنظیمیچون وقت کافیلری اولمق ایچون سربسیت اوزره وطنلردن نقل
 ایملرینه بر سنه مدت امهال اولنوب اشبو مدت مهلت تصدیق نامه مبارکه نک مبادله سی

تاریخندن معدود و محسوب اولنه (سادسا) عتیق محاسبه‌لر ایچون هر نه کونه ایسه
 کرک نقود آچقه و کرک سائر طریق ایله بر نسه تحصیل اولنیه (سابعا) اشبو
 محاربه‌نک تماماً مدتی ایچون بر درلو تکلیف و یاخود آخر بر درلو طلب اولنیموب
 محاربه امتدادنده پازده اولدقلری مضرات و تخریبات متعدده‌لرینه نظر آ مرسومونه
 بوند نصکره دخی ایکی سنه‌لک مهلت ویریلوب اشبو مهلت مبادله تصدیقنامه‌ه‌هایون
 تاریخندن عد اولنه (ثامنا) اشبو مهلت مرور ایتدیکندن نصکره دولت علیه‌مز
 تعهد ایدرکه جزیه‌لرینک آچقه‌سنی تعینه مروت کایه ایله معامله و حیز امکان رتبه‌سنده
 سخاوت جلیله‌سنی حراست ایده ایکی سنه‌ده بر کره مبعوث‌لرینک واسطیله جزیه‌لری
 ادا اولنه و تعیین اولتان اشبو جزیه‌لرینک تماماً ادا‌سندن صکره اصلا بر پاشا و یاخود
 حاکم و هر کیم اولور ایسه اولسون مرسومانه اصلا بر وقده تعرض ایتیموب آخر
 بر درلو ویرکو و یاخود تکلیف هر نه کونه اسم و بهانه ایله کندولرندن طلب
 اولنیموب جد امجد سلطان محمد خان رابع زمان سعادت‌لرنده متمتع اولدقلری
 امتیازات ایله کامیاب اوله‌لر (تاسعا) ملک امور‌لرینی رؤیت ایدن قیوکتخدالرینک
 یرنده اشبو و یوه‌ده‌لقلرک بکلرینه دخی رخصت ویریه‌که دولت علیه‌ده هر برینک
 طرفندن روم مذهبنده خرستیان اولمق اوزره مصلحت کذارلر تعیین ایله‌لرکه
 اشبو مملکتته متوقف اولان مصالحنی رؤیت ایده‌لر دولت علیه‌م جانبندن دخی
 حق‌لرینه کمال مروت ایله معامله اولنوب حال عاجزانه‌لرنده قواعد ملل استحقاقه
 مستحق اولوب یعنی هر درلو تعرضدن امین وبری اولمق اوزره اعتبار اوله‌لر
 (عاشره) دولت علیه جانبندن روسیه ایمپراطورلغنک ایلچیلرینه رخصت و موافقت
 ویریلورکه اشبو ایکی و یوه‌ده‌لقلرک اقتضاسنه کوره صیانت و مساعدده اولنلرینه
 مذاکره ایده‌لر دولینه لایق اولان اعتبار دوستانه مقتضاسنجه ایلچیلرینک عرض
 ایتدکلری کمانلرینه رعایت ایلمسنه دولت علیه تعهد ایدر .

اون یدنجی ماده آلآن روسیه دولتک زیر ضبطنده بولتان اق دکر اطه‌لرینی
 روسیه دولتی دولت علیه مزه استرداد ایدر دولت علیه‌م دخی تعهد ایدرکه اولکی
 ماده‌سنده مصرح اولان هر درلو قباحتلرک و دولت علیه‌مک امورینه مخالف اولمق
 مظنه‌سیله اجرا اولتان عامه افعالک نسیا منسیا عفو کلی ایله محو و عفو اولنمق ماده‌سنی
 جزائر مذکوره‌نک اهالیسی حقنده دخی کمال استقامت ایله رعایت ایدر (ثانیاً)
 خرستیان دیانتیه اصلا ادنی بر تعرض ایله ایصال تضییق اولنیموب کلیسارک تعمیر
 و تجدیدینه و جوهله ممانعت اولنیه مار الذکر کلیسارینه خدمت ایدن اشخاص
 اصلا بر تقریب ایله تعرض و مداخله اولنیه (ثالثاً) اشبو محاربه سببیه کندولرینه

ایراث اولنان تکدیرات و تحریبات سببی ایله روسیه دولتک زیر حکومتده بولندقلری تاریخدن و بوندنصرکه ایکی سنه مدته دکن اشبو جزائر مرقومه نك دولت علیه مه استرداد تاریخدن عد اولمق کرکدر . دولت علیه جانبندن جزائر مذکوره اهالیسندن اصلا بر درلو رسم سنوی تحصیل اولمیه (رابعا) ترك وطن ایدوب آخر محلاره وارمق رغبتنده اولنلر تماما مال و اشیارلیله نقل ایتک دولت علیه جانبندن مرقومونه رخست ویریلوب . وتنظیم مصالحلریله وقت کافی اولمق ایچون اشبو تصدیقنامه مبارکه نك مبادله اولنه جق تاریخدن بر سنه مهلت مدتی کندولرینه امهال اولنه (خامسا) روسیه دو نماسنک عود ورجعتنده که ان شاء الله تعالی اشبو تصدیقنامه مبارکه نك مبادله سندن صکره اوچ آی مدته واقعه اولمق کرکدر . بر سنه یه احتیاجی واقع اولور ایسه دولت علیه جانبندن وسع و امکان مرتبه سنده مظاهرت اولنه .

اون سکرنجی ماده اوزی صوبی بوغازنده واقع قلیرون حصاری نهر مزبورک صول طرفی ساحلنده کفایت ایده جک اراضی ایله و آق صوایله اوزی صوبی بینده واقع صحرای خالیه نك و معارضه دن عاری مستقلا علی الدوام روسیه دولتک تحت تصرفنده قاله .

اون طقوزنجی ماده قریم جزیره سنده واقع بیک قلعه قلعه سی و کرش و لیا نلری درونلرنده موجود بولنان ایله و اراضیلریله بحر سیاهدن باشلیوب طولاً کرشک عتیق حدودلرینه واره رق بوخاجه نام محله و ارنجه و بوخاجه محلندن خط مستقیم ایله بالادن ازا ق دکرینه و ارنجه معارضه دن عاری مستقلا علی الدوام روسیه دولتک تحت تصرفنده قاله .

یکرمنجی ماده میلاد عیسائک بیک یدی یوز سنه سی یعنی تاریخ هجرت نبوینک بیک اوچ سنه سی تولستوی نام حاکی ایله آجو محافظی حسن پاشا بیننده عقد تمهید اولنان سندات مفهومنده بیان اولدینی اوزره ازا ق قلعه سی اولکی حدودیله الی الابد روسیه دولته تخصیص اولنه .

یکرمی برنجی ماده ایکی قبارطه لر یعنی بیوک قبارطه و کوچک قبارطه تار تار طائفه سیله واقع جواریتلرندن ناشی قریم خانلریله تعلقلری اولمغله روسیه دولته تخصیص اولملری ماده سی قریم خانلرینک و مشورتک و تاتار باشلرینک اراده سنه احاله اولنه .

یکرمی ایکمنجی ماده ایکی دولت بیننده انعقادی وقوعبولان جمله عهدنامه و شرائط سابقه یی و بلغراد قلعه سنده واقع عهدنامه یی و اندنصرکه وجوده کلان عامه شرائطی

محو وازاله والی الابد فراموش ایتک ایکی دولت میانه سنده بالاتفاق قرار ویریلوب شویله که مرسوم عهدانک حقته فیما بعد بردرلو داعیه مقوله سنی بنا ایتیهلر و لکن میلاد حضرت عیسانک بیک یدی یوز سنه سنده تولستو نام حاکمی ایله آچو قلعه سنک حسن پاشا نام محافظی اولکه سی حدودی وقوبان سنورینک تعیین و تحدیدینه دائر واقع شرائط اشبو استنادن بری اولوب کالاول بلا تغییر قله .

یکرمی اوچنجی ماده کورجی و مکریل حوالی سنده واقع بغداد جق و کوتاسی و شهر بان قلعه لریکه روسیه عسکری طرفدن ضبط اولمشلردر . قدیدنبرو متعلق اولدقلری اصل صاحبزاده متوقف اولق اوزره روسیه دولتی طرفدن قبول اولنوب شویله که اگر تحقیقات قدیمدن برو یاخود مدت مدیده دن مقدم دولت علیهم قلاع مذکوره به مالک اولمش ایسه ده دولت علیهمه راجع اولق اوزره قبول اولنوب اشبو تصدیقنامه مبارکه نک مبادله سند نصکره وقت معهودده روسیه عسکری قلعه مذکوره بی تخلیه ایلیه دولت علیهم دخی کندو طرفدن تعهد ایدر که اولکی ماده نک مضمونی مقتضاسنجه حوالی مزبورده ده اشبو محاربه امتدادنده دولت علیه مک علیهنه هر نه منوال اوزره حرکت ایتیش اولنلری نسیا منسیا غفو ایلیه ووجه معمول به اوزره والی الابد اوغلان وقز ویرکوسندن وهر کونه جزیه سائر طلبندن ابا وکف ید ایدر . اوته دنبرو متعلقلری اولنلردن ماعدا طوائف مذکوره ارا سنده کندو رعایای اولق اوزره فرد واحدک حقته داعیه ایتامکه دولت علیهم تعهد ایدر . و کورجی و مکریلر طرفدن اوته دنبرو ضبط اولنسان اراضی و سائر مستحکم یرلری تکرار مرسومونک حکومت و محافظه مطاقه لرینه ترک ایلیه . و دیانت مناسرت و کنیسالری حقته بردرلو تعرض و تضییق ایتیموب عتیق اولنلرک تعمیرینه و جدیدلرک بناسنه ممانعت اولمیه . و چلدر پاشاسی و سائر سرکرده و ضابطان طرفدن بردرلو داعیه تحتنده اموالرینی اضاعت ایله تعرض اولنلرینی دولت علیهم منع ایلیه و طوائف مزبورده دولت علیه مک رعایا سندن اولغلره روسیه دولتی اصلا مرسومونه مداخله ایتیموب تعرض ایلمیه .

یکرمی دردنجی ماده بعدالامضا و تصدیق المواد درعقب نهر طونه نک صاغ طرفنده موجود بولنان جمله روسیه عسکری عودت و رجعت متوجه اولوب امضاء تاریخدن برآی ظرفنده طونه نک صول قیدینه مرور ایده لر و عسکر مزبور تماما طونه نک صول قیدینه کچدکن نصکره حرسوه حصاری بوشالدریوب عسکر اسلامه تسلیم اولنه و بعده افلاق و بوجاق مملکتلرینک تخلیه سنه بردن و آن واحده مبادرت اولنوب اشبو تخلیه ماده سنه ایکی آی مهلت تعیین اولنور و جمله روسیه

عسکری مملکتین مزبور تیندن چکاکلرند نصکره برطرفدن یرکوک قلعہ سنی
 وبعده ابرائی و طرف دیگردن اسمعیل قصبہ سنی وکلی واکرمان قلعہ لرینہ
 روسیہ عسکری ترک ایدوب عساکر سائرہ لرینہ ملحق اولغہ متوجه اولدقد نصکره
 عساکر اسلامیہ قلاع مذکورہ بی ترک ایدہلر اشبو ایکی مملکتک تماما تخلیه سنه
 اوچ آی مدت توقیت اولنور بالاده ذکر اولنان کیفیت نصکره روسیہ عسکری
 بغدان مملکتی ترک ایدوب نهر طورله نك صول طرفنه مرور ایدہ جکدر
 بوتقریب ایله ماراند کر مواضع و ممالکک تخلیه سی ایکی دولتنک مسالت و مصالحه
 مؤبدہ لرینک امضاسند نصکره بش آی ظرفده واقع اولوب جمله روسیہ عسکری
 نهر طورله نك صول قیسنه مرور ایلدکده اول زمان خوتین و بسدر قلعہ لر
 عساکر اسلامیہ یه تسلیم اولنور انحق مجرد بوشروط ایله که ینه وقت مز بورده
 قلهرون حصارى تصریح اولنان اراضیسی مصالحه مؤبدہ نك اون سکنزنجی ماده سنده
 ایضاح اولندیغی اوزره آق صو ایله اوزی صوی بیئنده واقع صحرای خالیه نك
 زاویه سیله الی الابد معارضه دن بری روسیہ دولته تسلیم اولنه و آق دکز اطله لرینه
 دائر روسیہ دونماسنک مصالحی و تنظیلات درونیہ لرینه قابل اولدیغی سرعته
 جزائر مذکورہ اول حوالیده بولنان روسیہ عسکری طرفندن کالاول معارضه دن
 بری دولت علیه مک ضبطنه رد اولنلر چونکه بعد مسافه سبی ایله قابل دکدر که
 توقیت وقت اولنه و دولت علیه تمهد ایدر که دوست بردوات اولدیغی جهته
 دونای مذکورہ نك استعجال عزیمتی ملاحظه سیله دولت علیه ایفای لوازمه
 اعانت ایدوب وسع و امکان مرتبه ده اقتضا ایدن نسته لر ی وریلوب اولباده دولت
 علیه مه رد اولنان مملکتلرده مادامکه روسیہ عسکری موجود بولنور ایسه اشبو
 مملکتلرک حکومتی و نظامی روسیه لونک ضبطنده بولندیغی اوزره قالب جمله روسیه
 عسکرینک کلیا خروجلری و قته دکن دولت علیه جانبدن ممالک مذکورہ نك حکومتنه
 مداخله اولنیه و بو مملکتلرده بولنان روسیه عسکرینک اقتطاف مأکولات و تدارک
 لوازم سائرہ سنه آلآن عمل اولندیغی اوزره کذلک تماما خروجلرینه دکن عمل
 اولنه و روسیه عسکرینک باش سرعسکری بوبایدہ مخصوصا تعین اولنان دولت
 علیه مک مأمورلرینه ممالک مزبورہ نك هر بری تخلیه اولندیغی خبر ایتدکجه دولت
 علیه مک رد اولنان اشبو قلعہ لرہ ایاق باصمیوب بالنفس دولت علیه دخی رد اولنان
 اشبو مملکتلرنده کندو حکومتی ادخل ایتیه قلاع و قصباده موجود اولان
 روسیه لونک ذخیره و مهماتی مرادلری اوزره روسیه عسکری طرفندن تخلیه
 اولنوب دولت علیه مه رد اولنان قلعہ لرده مجرد بوانتاده موجود بولنان دولت

عليه م طو بلرني ترك ايدە لر و دولت عليه مه رد اولنان عامه و لايتلك اهالي سي
هر نه جنس و حال كيفيت دن ايسه لر كه روسيه دولتك خدمتده مستخدم اولمشلر در
عقد اولنان مهلت سنويه ده اهل و عيال و اموال لري برله روسيه عسكري ايله معاً
چكيلوب نقل ايتك رغبتده اولنلر منع اولنميوب شروط مذكوره مقتضاسنجه
كرك اولزمان و كرك تماما برسنه مدتده و جوهله منع اولنماسنه دولت عليه م
تعهد ايدر .

يكرمي بشنجي ماده كرك اناث و كرك ذكور جنسندن اولان بالجله اسراي
محاربه و سائر اسيرلر هر نه پايه و رتبه دن ايسه لر ايكي دولتك اراضيلرنده بولندجه
روسيه دولتده كندو ارادت لري به تنصر ايدن مسلمين و دولت عليه مده حسن
ارادت لري به دين محمدی ي قبول ايدن خريستيانلردن ماعدا بالجله اشبو عهد نامه
مباركه نك تصديقه مده لري مبادله سندن نصكره در عقب و اصلا بر درلو بهانه ايله
طرفندن بلا عوض و بغير ثمن آزاد و استرداد و تسليم اولنه لر كذلك كرفتار بند
استرقاق اولان بالجله خريستيانلر يعني لهلو و بغدادلو و افلاقلو و موردلو و اهالي
جزائر و كورجيلر و سائر بالجله و بلا استثنا بلا ثمن و غير عوض آزاد اولنه لر كذلك
اشبو مصالحه مباركه نك انعقادند نصكره بر تقريبات ايله كرفتار بند استرقاق اولان
روسيه رعايالري دولت عليه مده بولندجه رد و تسليم اولنه لر و كذلك دولت عليه مك
رعايالري حقنده بعينه بومعامله متشابهه اوزره حركت ايتكه روسيه تعهد ايدر .

يكرمي التنجي ماده اشبو ماده لر امضا اولنديغي خبري قريمه و اوزي به رسیده
اولنديغي كبي در عقب قريمه اولان روسيه سرعسكري اوزي محافظيه مخابره
ايدوب اشبو امضاء تاريخدن ايكي آي ظرفنده معتمد آدملر كوندريه رك قلمرون
حصاريني مازالذكر اون سكرنجي ماده ده تصريح اولنان صحرا لري ايله تسليم و تسليم
قبول ايدە لر . و اشبو معتمد آدملري ملاقاتلري كوندن ايكي آي ظرفنده مازالذكر
ماده يي تكميل ايدە لر . شويابه كه باي حال اشبو عهدنامه امضا اولنديغي كوندن
درت آي مدتده و قابل ايسه مدت اقلده ماده مشروح ختام پذير اولوب كلياً اجرا
اولنه و مأموريتلري تكميل اولنديغي صدر اعظم جانبه وفد مارشال طرفنه بلا
تاخير اخبار ايدە لر .

يكرمي يدنجي ماده بومصالحه مباركه يي و موالات و مصافاتي بين الدولتين زياده
تاكيد ايله تمهيد و تقويه ضمننده طرفين رضاسيله توقيت اولنه جق ميقاتده اشبو
مصالحه خيره يي تصديقاً تصديقه مده لر ايله فوق العاده بيوك ايلچيلر بعث و تسير
وايكي ايلچيلر رأس حدودده معامله متشابهه ايله مقابله اولنوب دولت عليه مك

عندند زیاده معتبر اولان اوروپا دولتشک ایلچیلری حقارنده رعایت اولنان رسم معتاد اوزره مومی الیها دخی مرعی قلوب دالت صفوت جانبین اولمق اوزره ایلچیان مومی الیها واسطیله شان دولترینه لایق هدایا ارسال اولنه .

یکرمی سکزنجی ماده دولت علیه مرخصلری مومی الیها توقیعی رسمی احمد ورئیس الکتاب ابراهیم منیب دام مجدها ودولت روسیه نك لغونتا جنرالی پرنج ربنین ختمت عواقبه بالخیر طرفلرندن اشبو مصالحه مؤبدنه نك ماده لری امضا اولدقدنصکره صدر اعظم وروسیه دولتشک فلد مارشال نك تنیهانی ایصالیه برآ وبحر آکیتلو وسائر یرلرده واقع عساکر جانبین میانه لرنده هر درلو معامله خصمانه منع اولمق لازم کملکه درعقب صدر اعظم و جنرال فلد مارشال جانبلرندن آق دکز وقره دکز وقریم قرشوسنده واقع دونمایه ومواضع سائر محاربهیه اولاقلر کوندریلورکه بعد انعقاد المصالحه هر یرده معادات ومقاتلات دفع اولنه . وبرکونه اولاقلر صدر اعظمک و جنرال فلد مارشالک تنیهنامه لریله مصون ومأمون اوله لرکه روسیه اولاغی روسیه سرعسکری طرفنه تسابق ایدرایسه اشبو روسیه سرعسکری نك واسطیله صدر اعظمک تنیهنامه سنی دولت علیه سرعسکریه تسیر ایلیه وصدر اعظمک اولاغی تبادر وتقادم ایدرایسه سرعسکر دولت علیه واسطیله فلد مارشالک تنیهنامه سنی روسیه سرعسکریه بعث وتسییر ایلیه وعقد اولنان مصالحه مبارکه نك عقود وعهودی تمهیدی کرک طرف هایون خسروانه مدن وکرک روسیه پادشاهی مشارالیه طرفندن صدر اعظم ودولت روسیه فلد مارشالی پتروقونته رومانچوفه تفویض واحاله اولمغله عهد نامه ده مستور اولان مصالحه مؤبدنه نك جمله ماده لری ایکس نك حضور ومواجهه لرنده عقد اولمش کبی صدر اعظم وفلد مارشال جانبلرندن دولتین طرفلرندن کندولره ویریلان رخصت کامله مقتضاسنجه مواد مذکوریهی امضا وخاتملریله تصدیق ایدوب اشبو مواد مفهومده عقد وتمهید ووعد اولنان ماده لر قویاً وبلا تغییر مرعی ودقتله اجرا اولنوب خلافته اصلاً برنسنه عمل اولنمیوب فرد واحده دخی ایتدیرلیه وبعینه مطابق المعنی صورتلری امضا وخاتملریله تقریر وتصدیق اولنوب صدر اعظمک سندی ترکی واطلیان لسانیه فلد مارشالک سندی روسیه واطلیان لسانیه دولتین جانبلرندن کندولره ویریلان رخصتنامه لر دخی مرخصلر طرفلرندن ودولت علیه جانبندن اولمق اوزره فلد مارشاله ایصال وموادک امضاسندنصکره بش کون ویاخود قابل اولور ایسه مدت اقلده دخی مبادله اولنوب صدر اعظمک سنداتی تسلیم ایتدکاری آنده فلد مارشال قونته رومانچوفک سندلرینی اخذ ایده لر .

خاتمه

ایمدی فیابعد مواد مرقومه اوزره تجدید و تمهید اولنان صلح و صلاح رافع الحرب
والکفاح مقرر و معتبر طوتیلوب شیئه کریئه شهر یاران صداقت معناد وقاعدۀ
مرعیۀ تاجداران وفا اعتیاد اوزره عهد و میثاق و تماماً تصدیق ایدرزکه کرک ذکر
اولنان یکرمی سکنز موادک شروط و قیودینه و صلح و صلاحک موایق و عهدینه
و کرک دیگر ایکی قطعه اعطا اولنان نشان هایونمده محرر و مسطور مادیتیک شروطلرینه
کال رعایت اولنوب مادامک اولجانبدن دخی مرخصلری طرفدن تأیید و تصدیق
اولنان موادک خلافتیه وضع و حرکت صادر اولیه طرف هایون پادشاهانه مزدن
واخلاف نصف اتصافزدن وکلای عالیمقام و میرمیران صاحب الاحتشام وامراء
ذوی الاحترام و عموماً عساکر نصرت ارتسائمز و بالجمله عبودیتیز ایله شرفیاب
اولان طوائف خدامدن برفرد خلافتیه متعلق وضع و حرکت ایلمیه .

(تمت)

خاتمه عهد نامه ده مذکور ایکی ماده دن بریسی مصارف حربیه تضمینیدرکه
دولتعلیه اوچ تقسیط ایله بهر سنه بشر بیک کیسه آچه ویرمک اوزره اوچ سنه
ظرفنده روسیه لویه اون بشیک کیسه آچه تأدیه ایتمکی تعهد ایتمشیدی .
ایکنجیسی آق دکر اطهرینک سرعت تخلیه سیدرکه ذکر اولنان عهد نامه نک
اون یدنجی ماده سنده آق دکرده بولنان روسیه دونماسنک اوچ آی مدته
چکلمسی مشروط ايسه ده ممکن مرتبه بر آن اقدام حرکت ایتسنی روسیه دولتی
تعهد ایلمشیدی .

(۹)

* فنارلی بکار زماننده ایالت بغدادنک دفتر مصارفاتی *

غروش	
جزیه	۵۰۰۰۰۰
پیرام هدیه سی	۰۶۰۰۰۰
در سعادته هدایای خفیه	۲۵۰۰۰۰
مقام صدارته تقدیمه	۰۱۴۰۰۰
قریم خاننک مأمور مقیمه	۰۰۹۲۰۰

(خونین)

غروش	
خونین قلعه سنك مستحفظلری تعیناتنه	۰۱۶۰۰۰
قریم خاننه	۰۴۵۰۰۰
ایالت جوارینه مأموریتله کلان پاشالره	۱۲۰۰۰۰
بکک درسعاده کیدوب کلان آدملرینه	۰۶۵۰۰۰
یاشده بولنان اسلام عسکرینه عیدیه	۰۰۴۵۰۰
خسته خانه لرینه	۰۰۲۰۰۰
بکه آمدیه	۰۱۲۰۰۰
درسعاده وسائر محللره ایشلیان تاتارلره	۰۷۰۰۰۰
بکک ترکیه وروجه کاتبلرینک قرطاسیه مصارفی	۰۰۱۰۰۰
سرایک تعمیرات ومفروشانه	۰۳۶۰۰۰
سرای خدمه سنك البسه سنه	۰۰۴۰۰۰
مصارفات مطبخ وسائر	۰۴۰۰۰۰
سرای خلقنه پاسقالیا نجشیشی	۰۳۰۰۰۰
پاپاسلره وکلیسا مصارفه	۰۳۰۰۰۰
بکک خدمتده بولنان سکیان عسکرینک مصارفی	۰۳۲۰۰۰
ارناود تفککچیلرینک مصارفی	۰۲۰۰۰۰
مهر خانه	۰۱۵۰۰۰
بکک قاریسنه یشماق بها ومصارف سائر سی	۰۳۸۰۰۰

۱۴۱۳۷۰۰

اول تاریخده جاری اولان غروش شمديکی صاغ آقچه حسابيله اون بر غروشه بالغ اولدیغندن بوکونکی کونده مبلغ مذکور اوتوز بوقدر بیک کیسه دیمک اولوب خیلی بار کران اولدیغی مستغنی بیاندر افلاک حالی دخی بوکایاس ایله معلوم اولور .

{ فهرست جلد ثانی } -

صفحہ	
۲	بقیہ وقایع ۱۱۸۸ سنہ ہجریہ
۵	قریم مبعوثلرینک ورودی
۷	سفارت عبدالکریم پاشا و بعض وفیات
۹	وقایع سنہ ۱۱۸۹
۱۱	عزل و نصب
۱۲	رفع وزارت و نفی بعض کسان
۱۴	قتل عثمان پاشا
۱۷	اجرای مجازات
۲۱	دفعہ قریم مبعوثلرینک ورودی
۲۴	تبدیل صدارت و مشیخت و دیگر وقوعات و بعض وفیات
۲۸	ورود سفیر روسیہ . ولادت ہمایون
۳۲	وقایع مصر و شام
۴۰	وقایع سنہ ۱۱۹۰ لوند عسکرینک الغاسی
۴۳	بعض وقایع برالشام
۴۴	ووقایع شتی
۴۵	نظام رتبہ حرمین
۴۵	ورود سفیر جدید روسیہ . تبدیل ریاست
۴۶	تأدیب . وضع اساس عمارت . ولادت ہایون . وفات خدیجہ سلطان
۴۷	وفات خلیل پاشا
۴۸	تبدیل مشیخت و صدارت و دیگر تبدلات و تنبیہات و سائر وقوعات
۵۲	حوادث عراق و اعلان سفر ایران
۶۱	آذربایجان و کرجستان خاننریلہ مخبرہ
۶۶	وقایع سنہ ۱۱۹۱
۶۷	احوال عراق و ایران
۷۰	ورود سفیر ہند
۷۲	وہابیلرک ظہوری
۷۴	بعض توجیہات و تبدیلات

بعض وفيات	۷۹
وقایع شتی	۸۰
حوادث قریم	۸۱
دولتکرایک انجام حالی	۸۳
تقویۀ سرحدات و بعض نظامات	۸۴
وقایع سنه ۱۱۹۲ . سلیمکرایک انجام حالی	۸۷
بعض تدابیر سفریه	۸۸
له ایلچیسنک ملاقاتی و نعمان بکک سفارتی	۹۲
ارمنی و قاتولک مسئلهسی	۹۳
مواد شتی	۹۷
مراد افندینک عزل و نفی و ترجمۀ حالی	۹۸
تغذیر بعض علما . ولادت اسماء سلطان . تبدل مشیخت و بعض توجیهات	۹۹
محمد اسعد و سعید افندیلرک ترجمۀ حالری	۱۰۱
بککری بکی جامعنک ختامی . رائف بکک وزارت	۱۰۲
تبدل صدارت و دیگر بعض توجیهات	۱۰۳
بعض وفيات	۱۰۵
دونمای هایونک خروج و عودتی . روسیهنک کریم خان ایله اتفاقی	۱۰۶
وقایع عراق و حوادث ایران	۱۱۱
وقایع سنه ۱۱۹۳ . کریم خانک وفاقی و سلیمان اغانک بغداد والیسی اولدینی	۱۱۴
روسیه ایلچیسلیه قریمه دائر مکالمه	۱۱۷
ولادت شهزاده سلیمان . آینه‌لی قواقدہ تنظیم سند	۱۱۸
نمچهنک پروسیا ایله مصالحهسی	۱۲۱
قریم ایلچیلرینک ورودی اوزرینه مذاکره و تدابیر سائر	۱۲۲
سویس دکزینہ دائر بعض مخبرات	۱۲۴
قبودان پاشانک موریه مأموریتی	۱۲۵
وقایع شتی	۱۲۶
قره وزیرک صدارتی و دیگر بعض توجیهات و وقوعات و ولادت	۱۲۸
فرار علی پاشا	۱۳۰
وزارت عبدالرزاق افندی و ریاست خلیل حمید افندی	۱۳۲
بعض وفيات . وقایع سنه ۱۱۹۴	۱۳۳

صحیفه	
روسیه ایله عقد معاهده تجارت	۱۳۴
انکلترة و فرانسه دولترینک محاربدری و بیطرفاق اتفاق	۱۳۶
انکلترة و فرانسه دولترینه ویریلان تقریر	۱۳۸
مواد شتی . ولادت . عرض تاریخ انوری	۱۴۱
امیرکون جامعنک بناسی . بعض توجیهات	۱۴۲
روسیه ایله قونسولوسلق منازعه سی	۱۴۴
بعض وقایع موره	۱۴۵
حوادث عراق . ورود سفیر ملیبار	۱۴۶
ورود سفیر بخارا	۱۴۷
عمان حاکمندن نامه ورودی	۱۴۸
وفیات اعیان	۱۴۹
اوستریا امپراطور یچهنک وفاقی . وقایع سنه ۱۱۹۵	۱۵۲
بنای قاعه اسماعیل . وفات عبدالرزاق پاشا	۱۵۳
ولادت سلطان . وفات شهمزاده و صدر اعظم	۱۵۴
صدارت عزت پاشا و بعض توجیهات و وقوعات	۱۵۵
علی پاشانک ابقای وزارتی و بعض توجیهات	۱۶۰
بخارا ایاجیسنک احوالی	۱۶۱
ورود سفیر روسیه . غربلورک آلدقلمری سفاننه دائر نمچه ایاجیسیله مکالمه	۱۶۲
وقایع متفرقه	۱۶۵
بعض وفیات	۱۶۶
فرح علی پاشانک صوغوجق محافظی اولدینی	۱۶۷
وقایع سنه ۱۱۹۶ . وقوع امتحان . بعض توجیهات و وقوعات	۱۶۸
مقتولی جبار زاده	۱۷۱
بخارا ایاجیسنک عودتی	۱۷۲
حریق کبیر	۱۷۴
تبدل صدارت	۱۷۵
عزل و نصب	۱۷۶
تبدل مشیخت و سائر توجیهات	۱۷۸
ولادت و وفیات	۱۷۹
وقایع شتی	۱۸۰

صفيه	
اسپانيا ايلچيسيله مكله	۱۸۴
اساس معاهده اولان مواد خسه	۲۰۰
دفعه اسپانيا ايلچيسيله مباحثه	۲۰۱
اسپانيا ايله عقد اولنان معاهده تجارت	۲۰۲
بهادر كرايك قريم خانلغه اتخاي	۲۰۳
قريمه دائر مكله ومذاكره	۲۰۹
تمه	۲۱۴
وقوع مشورت براي قريم	۲۲۵
بعض تحقيقات	۲۲۷
وقايع سنه ۱۱۹۷	۲۳۱
عزل ونصب	۲۳۴
وقوعات شتي	۲۳۶
بعض تدابير سفریه	۲۳۷
بعض نظامات عصریه وتداركات سائر	۲۴۲
سرعت طوبجیلرینك ترتیب وتنظیمی	۲۴۴
روسیه نك قریمی استیلا ايله بیاننامه نشر ایلدیکی	۲۴۵
بهادر كراي ايله شاهینكر ايك ترجمه حالری	۲۴۹
ابراهیم افندینك وفاقی اوزرینه عطا افندینك مشیختی	۲۵۰
وقوعات شتي . ورود سفیر فاس	۲۵۱
روسیه ايله تجارت معاهده سی یاپلدیگی	۲۵۸
توجیهات وتبدیلات ودیكر وقوعات	۲۶۰
ولادت شهزاده	۲۶۲
بعض تداركات سفریه . انكلكتره لونك قريم مسئله سنه توسطی	۲۶۳
امریقا جمهوریتينك تشكلی	۲۶۵
حوادث ایران	۲۷۲
ارکلی خانك روسیه حمایه سنه کیردیکی	۲۷۳
تداركات سفریه ایچون مشورت	۲۷۶
نشر بیاننامه بجئی	۲۸۰
نمجه تجار سفینه لرینه دائر مباحثه	۲۸۳
سانحه	۲۸۹

نمجهلو ايله قونسولوساق مباحثه سي	٢٩١
بعض وقوعات بحريه	٢٩٢
وفيات اعيان	٢٩٣
تذيل . صور اوراق . قينارجه مصالحه سنه دائر تقرير	٣٠٢
دارنده لينك صدارتنه دائر خط هايون	٣٠٣
كريم خان حقنده فتوى	٣٠٥
روان خانه فرمان على	٣٠٩
رئيس افنديك تقريرى	٣١٢
تلخيص سامى صورتى	٣١٥
نظامنامه تيمار وزعامت	٣١٧
قريم مسئله سنه دائر تقرير	٣٢٤
يكيجرى اغاسك صدارتنه دائر خط هايون	٣٢٨
آينه قواق تنقيحنامه سي	٣٢٩
قره وزيره خطاباً صادر اولان خطوط هايون	٣٣٦
عزت پاشايه خطاباً صادر اولان خط هايونلر	٣٣٧
اسپانيا معاهده نامه سي	٣٣٨
جانكيلى على پاشانك تحريراتى	٣٤٤
على پاشايه مکتوب سامى	٣٤٧
روسيه ايلچيسنك تقريرى	٣٥٢
نمجه ايلچيسنك تقريرى	٣٥٣
روسيه ونمجه ايلچيلرينه تقرير	٣٥٤
خليل حميد پاشانك صدارتنه دائر خط هايون	٣٥٥
على پاشايه مکتوب سامى	٣٥٥
سرعتجى نفراتنك شروط نظامانى	٣٥٧
البسه نظامى	٣٥٩
قريمك استيلاسى حقنده روسيه نك بياننامه سي	٣٦٠
ذمات ميريه حقنده فرمان على	٣٦٥
فاس حاكمه نامه هايون	٣٦٦
مواد تجارته دائر روسيه ايلچيسنه ويريلان سند	٣٦٨
روسيه ايله ياپيلان معاهده تجارت	٣٦٩

ترتیب جدید

جلد ثانی

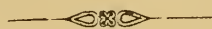
(از)

نایب محمد

معارف نظارت جلیله سنک رخصتنامه سیاه

(ایکجی طبی)

در سعادت

(مطبعة عثمانیه)

۱۳۰۹

جلد ثانی

(از)

تاریخ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بقیه وقایع سنه ۱۱۸۸

سلطان عبدالحمید خان حضرتلری بیک یوز سکسان یدی سنه سنده جالس سریر سلطنت اوله رق عالمی نأره حرب و قتال ایچنده کوروب اکرچه قریباً عقد مصالحه اوله رق غوغا برطرف قلندی ایسه ده مات اسلامیه یورغون و قینارجه معاهده سی دولت علیه یه برداغ درون اولدیغندن و ایام محاربه ده میدان بوله رق شوراده بوراده ظهور ایدن عصات و اشقیاء تخریب بلاد و اضرار عباد ایتکده بولدیغندن ابتدا بومقوله اشقیانک لوٹ وجودلرندن ریاض دولتی تطهیر و بنای حکومتی ترمیم و تعمیر ایدرک جسم دولت جانلوب و قوتلنوبده بوداغ دروندن خلاص اولمق اسبابی دائماً مطالعه و مشاوره دن خالی دکل ایدی . بناءً علیه اشوب بیک یوز سکسان سکز سنه سی رجب شریفنک یکریمی ایکسندہ دری زاده مصطفی افندینک یرینه شیخ الاسلام اولان عوض محمد پاشا زاده ابراهیم بک افندی داعیلرینی تطیب ایلیمک و همدہ مخفیجه اشغال مجمره مشاوره ایتک اوزره سنه مذکورہ شهر شوال مکرمنک طقوزنجی کونی شهریار مشارالیه تبدیلا سعادخانه

شیخ الاسلامی به کیدوب بر مدت امور مهم دولت مذاکره سیله صحبت ایتد کد نصکره مخدوم شیخ الاسلامی اولوب اقدجه عهده سنه ادرنه پایه سیله سالانیک قضاسی توجیه بیورلمش اولان مصطفی بک افندی به قریحه صبیحه شاهانه دن اولمق اوزره مکه پایه سی غایت و نفس نفیس هایون ایچون تهیه قلمش اولان طعامی تناوله رغبت ایله اوچ ساعت مرورند نصکره عودت بیوردیلر . شهریار مشارایه حضر تلی دولتی دوچار اولدینی حال خطر دن تخلیص ایچون چاره ارامقده اولدینی حالد قرناسی نفوذ یارشی اتمکده ایدیلر . علی الخصوص خزینه کتخداسی بولتان سید تمه افندی اندرون هایونده نفوذی ذاتنه حصر ایچون هر کون بر درلو دیسه استعمال ایلمکده ایدی .

دارالسعادة اغاسی یازیجیسی اولان احمد افندی ماه مز بورک اونجی کونی موقوفاتیق منصبیه چیقوب یرینه سابقا مذکور یازیحیلقده مستخدم ایکن موقوفاتیق اولان خواجهکان دیوان هایوندن بانچوان زاده مصطفی افندی تکرار یازیجی نصب اولندی . مومی الیه احمد افندی منصبی توجیه اولمق اوزره باب عالی به دعوت اولندقدده امثاله ققتان کیدیر ملک عادت قدیمه ایکن مومی الیه یازیحیلقدن انفصال ایله جوار سلطنتدن دور اولمسی حسیله قلبی شکست اولدیغندن جبر و تعمیر خاطری ایچون فوق العاده اوله رق مومی الیه صدر اعظم عزت محمد پاشا بر ذی قیمت ثوب سمور الباس ایتکله خاطر نوازلق اظهار ایتدیلر . مومی الیهک سبب عزل بو وجهله روایت اولنور که جلوس هایونده میدانه چیه رق سرمستی اقبال اولوب اوئلنده چکدیکي خار وخیازه لری اونوتغله وظیفه سندن خارج شیلره وحدندن بیوک ایشلره قارشغه باشدی وکوندن کونه تزئید اقبال ایله مرجع انام اولمق سوداسنه دوشدی خزینه کتخداسی مومی الیه سید محمد افندی ایسه غایت دور اندیش وشیطنتکار بر آدم اولغله مومی الیهک بویله میدان آلمسی چکه میهرک حقنده درلو دیسه لر اعمالنه ابتدار ایدی . شویله که مومی الیه خیر خواهلق صورتنده سزک بویله عادی اثواب ایله کر مکر مناسب دکلدیر . شویله اثواب کیسه کز وآل شال دن جامه کسیدرسه کز دیهرک خلاف عاده قلقلر تعریف ایدوب بیچاره ایسه بودسیسه لردن غافل اوله رق چاقشوره وارنجه شال جامه لر کیمکه وحال ورته سنه یاقشمز رختلر تدارک ایتکه باشلانجه آدینی دلیلکه چیقاردقدن بشقه کتخدای مومی الیه ارالقده حضور هایونده مناسبت دوشوره رک افندم رشوت قالمایدیر . ملک ودولت خراب اوله یور فلان ماده ایچون قولکزه دخی الی بیک غروش ویره جک

اولدیلر . معاذالله قبول ایتدم دیوب حالوکه فلان ماده دیدیکی یازیجینک الیه
 بتمش بر مصلحت اولدیغندن حیلله کارانه یازیجینک مرتشی اولدیغنی خاکبای
 شاهانه اشراب ایدر و برطرفدن دخی یازیجینک یوزینه کوله رک بومقوله ایشله
 سوق ایلر ایدی بیچاره یازیجی ایسه حقیقت حالدن غافل اولوب بویله اولور
 اولمز شیلری خاکبای شاهانه دن رجا ایتدکجه کتخدانی تصدیق ایتش اولور
 ایدی کتخدا بونک کبی نیجه دسیسه لر اختراع ایدوب حتی بر کون مومی الیه
 یازیجی یه کرم بیورک بن بیلمیه رک بنی غلطه مولویته چراغ ایتدیرک دیو رجا
 ایتکله اول بیچاره دخی ایشک اصلی بیلمیوب حضور هایونده خزینه کتخداسی
 امکدار قولکدر غلطه الیه چراغ بیورک دیدکده پادشاه انام حضرتلری اولمز
 دیو اظهار انفعال بیوردقدنصکره کتخدا کدکده ندرسین احمد افندی سنی
 غلطه الیه چیقارمق ایستر بیورنجه امان افندم هنوز افندمزک خدمتده بولنه جق
 وقمدر احمد افندی یه قالسه شاید رشوت الیغنی افندمزه سویلرم دیو بنی
 استانبولده بیله طوتمز دیدی و بونک کبی نیجه دک و دسیسه لر ایجاد ایدرک نهایت
 عزل الیه قرب سلطنتدن مهجور ایتدیردی لکن احمد افندینک شیوع بولان
 اطوار و حرکاتنه کوره نفی اولنمسی لازم کلور ایکن یالکز جوار سلطنتدن
 تبعیدیه اکتفا اولندیغنه نظراً عزلی لمصاحجه اختیار اولنش برکیفیت اولمق
 کرکدر . یوخسه خاکبای شاهانه اولان قدم عبودیتی فراموش اولنمیوب
 حقنده توجه شاهانه یه بر کمال اولدیغندن قریباً سابقندن اعلی بر منصب والا الیه
 بکام قلمور دیو بین الناس حوادث اوله رق نهایت عبدالحمید خان حضرتلرینه
 دخی اسماع اولنغله ناسک ذهندن بونقطه اشتباهک حک وازاله اولنمسی مراد
 هایون اولدیغندن بوندن درت آی صکره مومی الیه احمد افندی اهل و عیالیه
 برابر مسقط رأسی اولان از میره نفی واجلا قلمشدر .

متوفی فتوی امینی قریمی عثمان افندینک مخدومی اولوب موصلاه سلیمانیه
 مدرسلرندن تاتار جق لقیله معروف و فرط ذکا و جر بزه الیه موصوف اولان
 عبدالله افندی فضلالی دهردن اولدقدن بشته هر خدمتک عهده سندن کلور بر
 ذات اولنغله بعض صدور عظام مومی الیهی تربیه قصیدیه خدمات جلیله ده
 استخدام ایدرلردی . لکن لیاقت و معلوماتی درجه سنده حسادی چوق اولمق
 دخی طبعی اولدیغندن غایت مسرف اولمسی حسیله ایرادی مصارفه و فایتمیه رک
 طریق ارتکابه صابدی دیو لسانه کتورلمش واسبق صدر روم عبدالله افندی
 زاده اسعد افندینک تذکره جیلکی خدمتده ایکن ارپهلق قپو کتخداسی بولنان

قاسمك سوق ودلاتيله اشراف قضاتك انكسار قلوبنه بادی اوله جق حرکاته
متصدی اولمش ایدو کندن لاجل التأدیب مومی الیه عبدالله افندی لمنییه و مرقوم
قاسم ماغوسه یه نفی اولندیلر . لیکن عبدالله افدینک علم و فضانه حرمة مدت
نفی برسنه یه وارمه قسزین مشار الیه عبدالله افندی زاده اسعد افدینک شفاعتیه
عفو و اطلاق اولمشدر .

* ورود قاصدان تاتار و سقوط بعض شروط مصالحه *

بواثنده رؤسای جنکیزیه دن و قریک علما و میرزالرینک معتبر و معتالرندن چند
نفر ذانلر سفینه ایله حقیقه کلوب دولت علیه یه اولان قدم عبودیتلرندن بخشله
سربستلک شرطنک احساسیه قریم خانلری کافی السابق طرف دولت علیه دن نصب
و تعیین بیوریه رق تشریفات هایون و منشور مسرتمون ارسال اولنمق و خطبه
وسکه لری ینه نام نامی حضرت خلافتیناهی ایله تنویر و تزین قلنمق و قریم خانی
اولان صاحبکرای خن ثانی یه ابقا و تقریر بیورلمق خصوصلری نیاز و بومالده
متعدد عرض و محضرلر ابراز ایتلریله مهماندار اغا و ساطتیه مزبورلره برخانه
فرش و تزین و مصارف یومیله لری جانب میریدن ترتیب و تعیین اولندقدنصکره
بوخصوصه دائر اعمال افکار اولندقدن اکرچه قریم خانلری امور ملکیه سنده
سربست و مستقل اولهرق عزل و نصبلری قریم اهالیسنک اختیار و انتخابلریله
اولوب کرک طرف دولت علیه دن و کرک روسیه طرفدن مداخله اولنماق و اثنای
سفرده استرقاق اولنان کورجی اسرایی روس وله و بغدان و افلاق اسیرلری کبی
رد اولنمق ماده لری قینارجه معاهده سنک اعظم شروطندن اولهرق قینارجه ده
بروجه محرر تمسکالر اخذ و اعطا اولمش ایسه ده قاعده مرعیه اوزره هنوز
تصدیقنامه لر مبادلله اولنماش اولدیغنه و قریملونک استدعالری اکرچه بو معاهده یه
مغایر ایسه ده نفس الامرده نابجا برشی اولدیغنه بناءً بتون بتون احماء سربسیت
نمکن اوله مز ایسه ده (مالا یدرک کله لایتیک کله) قاعده سنجه باری خطبه
وسکه ایله ارسال تشریفات ماده لری جانب دولت علیه دن اولمق و اسرا ماده سنه
برحسن صورت و یرلمک اوزره بر مناسب زمین ایله روسیه لویه تحریر و اشعار
اولنمی تذکر و تنسیب اولنمغه رئیس الکتاب اسماعیل رائف بک افندی
و ساطتیه بیان کیفیت ضمنتده روسیه فلامارشالنه برقطعه تقریر یازلدی تقریر
مذکورک برصورتی ذیلده (۱) اشارتیه ایراد اولنور .

اشبو تقرير روسيه فلدمارشالنه كوندريهرك قرق كون ظرفنده موافق جواب ظهور ايدوب روسيه دولتي كورجى اسراسنك مطالبه سندن فراغت وقریم خانلری قریملولرك رأى واختیارلریله نصب اولنوب فقط طرف دولت علیه دن نصب اولنان خانه منشور و تشریفات ارسال اولنق و خطبه و سکه نام پادشاهی به اولق خصوصلری به موافقت و بصورتله تصدیق نامه لرك مبادله اولنسنه رغبت ایتمش اولدینی کلان تحریر اتدن منضم اولغله مصلحتك بویله سرعت و سهولتله بتسی طالع هایونه ویریلوب جناب حقه حدوشتا و پادشاه انامه دعا اولندقدن صکره در حال مرحوم ابوبکر پاشا زاده میرعلم محمد بك و ساطیله قریم خانى اولان صاحبكرای خانه ابقا منشوریله تشریفات هایون ارسال اولندی .

و تصدیق نامه لرك مبادله اولنسی ایچون ذی القعدة نك یکر می دردنجی کونی روسیه مصلحتگذارى قیرستوفور پترسین قیویه دعوت اولنوب ابتدا مشارالیه رئیس افندی به حضور آصفیده یشل چوقه به قیو سمور کورك الباس اولندقدن صکره مصلحتگذار مرقوم دخول ایله رسم و عادت اوزره تصدیق نامه لر استبدال اولنوب مصلحتگذار و دیوان ترجمانه و سرکاتنه کورکلر و سائر اتباعنه خلعتلر الباس قلندی .

* تته *

اشبو تاتار سربستی ماده سنده اولوقت روسیه دولتتك اصل امل ایتمدیكى وارادینی دولت علیه نك قریمك امور داخله منه مداخله دن الی کسمك و خانلرینك عزل و نصبی خصوصی دائماً تفرقه و اختلالی موجب اوله کلدیكى درکار اولان انتخاب اهالی قانون خطر نمونه براقق قضیه لریدر . زیرا هر نه وقت بر خان انتخاب اولنق لازم کلسه اعقاب جنکیزیه دن بولنلرک هر بری کندوسنی انتخاب ایترمك اوزره دیگر رقباسی علیهنده حرکت و برطاقم طرفدار پیدا ایدوب و بوتقریب ایله ارکان و افراد قوم بیننه بینونت و فساد دوشوروب درون مملکتده اختلال متمادی و همجوار بولنان روسیه دولتتك مداخله قولیه و عسکریه سینه بادی اوله جغنی و خانلغه آرزو کس اولنلرک برینی طوته رق انك واسطه سیله نفوذینی یورتمک لکنی وانی داخلی دشمنلرندن محافظه و سیله سیله دائماً قریمده عسکر بولندیرلمسینه بهانه و بادی اوله جغنی و چونکه خانلر امور داخله و معاملات خارجه ده مستقل و مستبد اوله جقلرندن محافظه ذاتیه لریچون جلب ایده جکلری روسیه عسکرینك دخولته دولت علیه نك ممانعته برکونه حتی

اوله میه جغنی و بوحال اختلال و مداخله فعلیه نك نتیجه سی مملکتك از زمانده کندو تصرفه کیرمسی تسهیل ایدجکی روسیه دولتی پك رعنا بیلدیکندن ولهستانك مقاسمه سنه دخی بوپولتیقه ایله یول بولدیفندن و سلطنت سنیه نك صکره دن استمش اولدینی شرائط مشروحه ایسه شو غرضه طوقور شیر اولیوب مغویات قیلندن بولندیغندن دولت مشارالیه نك شرائط مذکوریه بالسهوله موافقت ایدشی قوردینی دولابه طوقمدقلرندن بشقه مقدمه ده بیان اولدینی وجهله عقیب مصالحه ده کندوسنك دخی غوائل داخلیه سی ظهوره کلدیکندن نشأت ایلدیکنه آره سی چوق کچمکسزین قریمی کلیا استیلا ایتسی دلیل کافدر .

* عبدالکریم پاشانك سفارتله روسیه یه کتدیکی *

برمنوال محرر قریم ماده سیله کورجی اسراسی خصوصنه بین الدولتین قرار ویرایوب تصدیقنامه لر دخی مبادله ایله مصالحه استقرار بولمش اولدیغندن طرف دولت علیه دن روسیه دولتی طرفه نامه هایون ایصالی ضمنده خواجکان دیوان هایونندن سابقا سواری مقابله جیسی عبدالکریم افندی روم ایلی بکلربکیلیکی پایه سیله بیوک ایلچی تعیین بیورلمغه ماه مذکورک یکریمی التجی جمعه ایرتسی کونی اختیار اولنان وقت مسعودده صدراعظم و شیخ الاسلام حاضر اولدقلری حالده مشارالیه ایلچی پاشا حضور هایونه جلب اولنوب صدراعظمه فراجه سمور کورک و اوزرینه سراسره قلوینه سمور کورک و شیخ الاسلام افندییه بیاضه قلو سمور کورک اکسا اولندقدن صکره ایلچی پاشایه دخی فسقی چوقیه قلو سمور کورک الباس ایله نامه هایون تسلیم اولندی . شهر ذی الحجه الشریفه نك غره سنده سفیر مشارالیه دبده و داراتیه یه سرای هایونه کیدوب خاکپای شاهانه یه یوز سوردکده عواطف علیه پادشاهیدن کندویه یه فسقی چوقیه قلو سمور کورک کیدیرلد کدنصکره دیوان یولیه ادرنه قوسندن چیقوب صوب مأموریتنه عزیمت ایتدی .

* بعض وفیات *

ذی الحجه نك یدنجی کونی شیخ الاسلام سابق دری زاده مصطفی افندی وینه اول خالاده شیخ الاسلام اسبق میرزا زاده محمد سعید افندی وسنه جدیده

اوائلنده کبار خواجگان دیوان هایوندن مشهور بنا امینی یوسف افندی واره سی
چوق کچمکسزین نشاخی عبدالله افندی وجده والیسی خلیل پاشا وفات ایتمکله
ترجمه حالری بروجه آتی بیان اولنور .

* دری زاده مصطفی افندینک ترجمه حالی *

مولانای مشارالیه فحول علمادن شیخ الاسلام اسبق دری افندینک مخدومی
اولوب بیک یوز اون درت تاریخنده تولد ایتمش و اوتوز اوچ تاریخنده ابتدای
خارج ایله طریق تدریسه دخول ایله دور مدارس ایدرک ابتدای التمشلی
رتبه سنه رسیده اولدقدد پدرلری مقام فتوایه کسکله غلطه مولویته بکام ودر عقب
ادرنه و مکّه پایهلریله اکرام اولنوب پدرلرینک وفاتندنسکره الی ایکی تاریخنده
استانبول قاضیسی والی طقوزده صدر اناطولی والتمش درتده صدر روم اولدقدن
سکره التمش طقوزده مکرراً صدر روم ایکن عهد عثمان خانیده شیخ الاسلام
اولوب سکرز آی مقداری مقام فتواده بولنورق عزل اولنمش وعهد مصطفی خانیده
یتمش خلانده ینه بش سنهدن زیاده و سلطان عبدالحمید خان حضر تلرینک اوائل
سلطنتلرنده دفعه ثالسه اولمق اوزره بش آی مقداری رونق بخش مقام فتوی
اولدقدن سکره معزولاً فاتح جوارنده واقع سعادتخانه سنده اقامت اوزره ایکن
وفات ایندکده فاتح محمد خان جامعنده نمازی ادا اولدقدن سکره ادرنه قیوسی
خارجنده لعلی زاده چشمه سی ورا سنده جاده کنارنده دفن اولنمشدر شکل و شمائل
واطوار و مشواری کوزل و کوب اقبالی منجلی و اولاد و اتباع و چراغی چوق
اولوب وفاتنه دک حسن زندگانی ایله امرار اوقات ایتمشدر . فقهدن دره بیضا
نامنده بر کتاب معتبر تألیف ایله ابقای نام ایامشدر . بعض رجال و کبارک وسیله
انتفاع و تمتع ایده کلدکلری کبی طشره وزرا و امراسندن بر فردی استصحاب
ایتمیه رک اثبات عفت و صلوات خمسه بی جماعته ادایه مداومت ایلر و اخشام
نمازندن سکره یتسویه قدر سجاده اوزرندن قالقیمیوب خلق بی انبازه تضرع
و نیاز اوزره بولنور ایدی .

* میرزا زاده محمد سعید افندینک ترجمه حالی *

مولانای مشارالیه ابتدای جلوس سلطان محمود خانیده شیخ الاسلام اولان میرزا
زاده شیخ محمد افندینک مخدومی اولوب یوز یکر می ایکی تاریخنده تولد ایدرک

اوتوز طقوز تاربخنده طریق تدریسه داخل و پدرلری مشیخته بولمق حسبیه طی مراتب ایدرک خامسه سلیمانیه واصل اولدقدنصره پدرلری معزول اولمغه بش سنه قدر رتبه مذکوره ده قالب بعده ازهیر و بروسه مولویتلریله بکام و صکره مکه و استانبول پایه لریله مقضی المرام قلنمش ویتش تاربخنده صدر اناطولی و مؤخرآ اوچ دفعه صدر روم وایکی دفعه نقیب الاشراف و سکسان اوچ سنه سی ذی القعدة سنده شیخ الاسلام بولسان پیری زاده عثمان منلا افندی یه خیر الخلف اولوب اوچ بچق سنه مقداری زیب افزای مقام مشیخت اولمش ایدی . مشار الیه نحیف و نظیف و فاضل و عقیف بر ذات شریف اولوب حقانیتی سور و مرافعاتده فوق العاده تحقیق و تدقیق مدعا ایلر ایدی . ذاتاً ضعیف البنیه و نحیف الترتیب اولوب عمری علل و اسقام ایله کجی هله ضعف پیری دخی کلدکده وجودی بتون بتون مجموعه علل اولوب رکوب و نزوله و قیام و قعوده مقتدر اوله میهرق بر میت متحرک اولمغه زیارتلره کیده میوب حتی معایده دن مظهر عفو هایون اولمشیدی . بوخلالده فاتح جامع شریفی جوارنده واقع سعادتخانه سنده اقامت اوزره ایکن وفات ایتمکین نمازی فاتح جامعده بعدالادا اسکداره نقل ایله قرهجه احمد نام محله دفن اولنمشدر .

(وقایع سنه ۱۱۸۹)

* بنا امینی یوسف افندینک ترجمه حالی *

متوفای مومی الیه استانبولده عبدالله نام زعیمک فرزندی و عصر محمود خانی رجالدن آمدجی سلیمان افندینک برادر ارجمندی اولوب یوزاون درت تاربخنده تولد ایتش و مقتول داماد ابراهیم پاشانک خواص خدای سلکنه دخول ایله ایچ چوقدارلق خدمتده بولنش ایدی مؤخرآ عصر سلطان محمود خان و زراسندن صدر اعظم احمد پاشا صدارتنده خواجکان دیوان هایون عدادینه داخل اوله رق غایت امین و معتمد و مستقیم و کارگذار اولدیغندن بالدفعات باش محاسبه و روزنامه اول و شهر امانتی و صدر عالی کتخدانگی کبی مناصب جلیله ده استخدام اولدقدنصره بولندینی خدمتدرده موفقیتی و حسن سلوک و سیرتی مسلم خاص و عام اولمغه نیجه ابنیه شاهانه و قصور و کاشانه بناسنه مأمور و حسن اهتمام صادقانه سیله نیجه محملر معمور اولمق تقریبیه بو مثللو خدماتده حذاقتی ظاهر اولمقدن ناشی سلطان مصطفی خان حضر تلرینک مظهر نظر اعتباری اولمغه شهر یار مشار الیهک موفق اولدقلری لاله لی جامع شریفه دخی بنا امینی نصب اولنش اولمغه مذکور جامع دلارا دخی افندی

مومی اليهك كاوش اهمايله رسیده حد ختام اولمشدر . مبتلا اولدینی علل مزمنه ايله اوچ سنه دنبرو اسیر فراش اوله رق سنه جدیده محرمنك اون سكرنجی كونی وفات ایتمكله جفال اوغلی قربنده بنایتمش اولدینی مکتب ساحه سنده دفن اولمشدر .

* عبد الله افندیك ترجمه حالی *

قدهماي خواجكان دیوان هایوندن بالفعل نشانجی بولنان عبد الله افندی دخی بر پیر فانی اولدینی خالد نامزاج اوله رق ایکی اوچ آیدنبرو اسیر فراش ایکن صفر الحیرك یکر می یدنجی کونی وفات ایتمشدر .

غایت حلیم وسلیم اولوب بابایانه اطوار ايله هرکسه رفق وملایمت وتواضع ومسکنت اظهار ایدرك امین ومعتد ومأمون الغائله بر ذات اولدیغندن وفاتنه دك کاه وکالت وکاه اصالت طریقیله توقیع وریاست کی حالتیه مناسب مناصب ايله بکام اوله رق امرار اوقات ایتشیدی .

بو اطوار ومشوارده اولنلر اوتهدنبرو زروء اقباله چیقهمازلرایسده بتون بتون ادبار وانعزاله دخی کرتار اولیوب بویه فراغ بال ايله عمر سوره ککشلدر .

* خلیل پاشانك ترجمه حالی *

بو خللاله جده والیسی بولنان خلیل پاشا عزل ايله یرینه دفتر دار عثمان پاشا تعیین اولنوب متعاقباً خلیل پاشانك وفاتی خبری دخی اوآخر صفرده وارد اولدی . مرحوم مشارالیه خلیل پاشا چورلی قصبه سنده متولد وحدات سن وسالی خلانده آستانه سعاده وارد اولدقده بوستانجیلر عدادینه لاحق اوله رق خاصه کیلک رتبه سنه نائل اولدقده سلطان مصطانك مظهر نظر اعتبارلری اولغله تبدیل خاصکیلیکی ايله شهرت شعار اولدقندن صکره طریقته او طه باشی وخاصکی اغا وبعده مطمح نظری اولان بوستانجی باشیاق ايله بکام اولدقندن صکره صره امنی ومؤخر اکتخدای بوااین شهریارى ومیراخور اول وبعده رتبه وزارتله خوتین محافظی وباغراد محافظی اولدقندن صکره قره دکز سرعسکری اولوب دونمای هایون ايله بادبانکشیای جهاد وغزا اولمشیدی . اندن مصر والیسی وبعده جده والیسی اولوب اوراده اجل مسما سیله وفات ایلدی . عاقل ومدبر وامورنده متبصر عفت ودیانتله شهر بر وزیر خجسته تدبیر ایدی .

* عزل و نصب *

چاوش باشی بولنان عبد السلام افندی حسن اداریه موفق اوله مدیغدن محرم الحرامک اوچنجی کونی عزل ایله یرینه بوندن اقدم دور مصطفی خانیده چاوشباشلیق منصفنده اثبات لیاقت ایتمش اولان محمد سعید افندی نصب اولندی . و سلحدار شهر یاری محمد امین اغا دخی استقلال داعیه سیله مرجع خاص و عام اولمق سوداسنه دوشوب طشره امورینه مداخله یه باشلایه رق ارتشا ایله لسانه کلدیکندن ماه مزبورک دردنچی کونی عهدده سنه رتبه والای وزارت ایله تر حاله سنجاغی توجیه اولنه رق ماین هایوندن چیقاریلوب یرینه مقرب و منظور پادشاهی اولان خزینه کتخداسی السید محمد افندی سلحدار شهر یاری نصب اولندی .

اشبو سید محمد افندی سنه سابقه و قایغنده بیان اولندیغی وجهله دارالسعاده اغاسی یازیجیسی احمد افندی بی عزل ایتدیرن و بوندن درت سنه صکره صدر اعظم اولوب قره وزیر دینکله شهرت شعار اولان سلحدار سید محمد باشادر .

کتخدای صدر عالی بولنان رجائی الحاج محمد امین افندی دخی بک چوق خدمات جلیله ده مستخدم و صدق و استقامتی مسلم ایسه ده لین الجانب و بطیء الحركه اولمق حسیله کتخدالقدنه کندودن بعض مرتبه رخاوت مشاهده اولنه یور . لکن مدت مدیده تذکره جیلک خدمتنده و اقلام سائرده ده بولنه رق کسب تفنن ایتمسینه امور مالیه عهدده سندن کلور دیو کتخدالقدن عزل ایله دفتردار و سلمی درویش محمد افندی بجایش صورتیه انک یرینه کتخدای صدر عالی نصب اولنه رق صدارته استعداد ویرلدی .

سفرلر تقریبیه ذخایر بهایه چیقمش ایسه ده لله الحمد غائبه حرب برطرف اولمشیکن ینه ذخائرده قلت و غلا اولدیغندن بونک سببی و صورت اندفاعی لدی المشاوره ذخیره حاصل اولان یرلرده محتکرلر پیدا اوله رق اهل زراعتدن اوجوز بها ایله ادخار ایتککری ذخائرک اوزرینه برچوق شی ضم ایدرک تجاره و تبار دخی براز شی ضم ایدرک اصنافه بیع و فروخت ایده کلککرندن ذخائرک غالی بها ایله صائل مسنه سبب اولدیغی متین اولغله بومقوله محتکرلرک منعیه هر ذخیره یی اصحابی کتوروب فروخت ایلمک اوزره هر طرفه و حتی مصر قاهره یه اوامر علیه اصداریه کار کذار مباشرلر ارسال اولنش اولوب انحق بوخصوصک پذیرای حسن نظام اولمسی استانبول قاضیسنک صرف دقت و اهتمامنه منوط بولندیغنه و حالا استانبول قاضیسی اولان حیاتی زاده محمد سعید افندی ایسه معلول المزاج و مشغول تدبیر و علاج

اولدیغنه مبنی مدت معینه سندن ایکی کون مقدم مدت ناقصه ایله حسب المصاححه ماه من بورك اون اوچنجی کونی عزل ایله سابقاً مکّه مکرمه قاضیسی اولان علمی یکنی علی مشرب افندی حسن اداریه قادر وفق ورتق امورده استحقاقی ظاهر اولمقدن ناشی ایکی نفر اسکیلرینه بالترجیح استانبول قاضیسی نصب اولندی .
واسکیلری اولان السید محمد غانم افندی ایله فحول علمادن مفتی زاده احمد افندی دخی پایه اعطاسیله تطیب اولندیلر .

و برمنوال سابق بوئانده نشانجی عبدالله افندی وفات ایتمش اولدیغندن رینه شق اول دفترداری عاطف افندی زاده عمر وحید افندی نشانجی نصب اولندی .

اناطولی قاضی عسکری دری زاده السید محمد عطاء الله افندینک مدت معینه سی ختام بولمغه استانبول معزوللرندن منلاجق زاده اسحق افندی جهلنک اقدمی واسحق افندی زاده شریف السید یحیی افندیدن دخی بش کون اسکی بولنش ایسه ده اسحق افندی زادنک طریقه دخولی اسحق افندیدن اوچ سنه مقدم اولمقدن بشقه شیخ الاسلام زاده بریر لازم التوفیر اولدیغندن صدارت اناطولی هر قیغیسنه توجیه اولنسه طرف آخر منکسر ومغیر اوله جغه مبنی شیخ الاسلام افندی (الاقدم فالاقدم) قاعده سنه رعایت وایکی طرفی تطیب مراد ایتمکله اسحق افندی به اناطولی صدارتی توجیه اولنوب اسحق افندی زاده شریف منلا افندی به دخی وقت انحلالده ارپهلنی توسیع اولنق شرطیله اناطولی پایه سی و اوغلرینه نمالوجه معیشتلر ویریه رنک اکرام اولندی .

بوئانده ادرنه ومصر قاهره مولویتلری دخی توجیه اولنوب انحق حلبدن معزول کتبخدا زاده مصطفی صادق افندینک حسب الطریق منصب نوبتی کلشیکن دیده سی علیل ومشاعل حکومتیه غیر متحمل اولدیغندن بلاد اربعه دن بر منصب توجیه اولنه میهرق پایه ایله تطیب قلندی .

* رفع وزارت بعض وزرا ونفی بعض کسان *

سفر اثناسنده استخدام اوله جق خدمه نك محنت ومحدورینی ملاحظه یه وقت اولیوب (الضرورات تییح المحظورات) مؤداسنجه ایجاب مصلحته کوره حرکت اوله رنق رجال دولت علیه وخدمه سلطنت سنیه دن ابراز حسن خدمت ایدنلره حالرنجه مکافات اولنق وخدمات جسیمه ده استخدامیه لیاقت مأمول اولنان بعض

احباب شجاعت و جلادته مناصب و مراتب احسان اولهنه رق (الانسان عید الاحسان)
 قاعده سنه رعایت قلنق عادات قدیمه و امور طبیعیہ دن اولغلہ هر طریقہ دخول
 و هر بر مطلبه وصول قولایلقه حصوله کلدیکنه مبنی بوائساده هر طریقک اربابی
 کثرت بولش و خصوصیلہ اعلاى مراتب انسانیه اولان رتبہ والای وزارتہ
 بر چوق مجهول الاحوال کسه لر واصل اولمش ایدی . حالبوکه غائله سفر
 بر طرف اولدقدنصرکه و زرانک بر محله بلا منصب اقامتی قاعده مرعیه قدیمه نک
 خلافی و موجود اولان ایالتلر و زرای موجوده نک ربغه غیر کافی اولدیغندن
 ضروری سنجاقت منصبلری دخی و زرایه توجیه اولمشیدی . سنجاقت متصرفی
 اولان و زرانک وارداتلری ایسه کندولرینه کفایت و ایالت متصرفلری دخی
 واردات معینیه قناعت ایتیموب سفر تقریری ایله نقصان بولان اسباب و لوزام
 و زارتلری اکل داعیه سنده اولملریه بالطبع انواع مظالم و تعدیاته مبادرت ایده کلدیکندن
 رعایا طائفه سی پیدرپی رکاب شاهانه یه عرضحال تقدیمیه اشتکایه باشلادیلر . پادشاه
 عدالتپناه حضرت تلمری دخی تعدیات واقعه کثرت و زرادن نشئت ایتدیکنی تفکر
 و ملاحظه بیوروب هم عداد و زرایه تقایل ایتک و همده سائرینه عبرت و یرمک طریقیه
 مظالم و تعدیات واقعه نک دفع و رفع اولمنسنه دائر باب عالی یه خط هایون وارد اولمغین
 صدر اعظم و شیخ الاسلام افندی حضرت تلمری سرای آصفیده جمعیت و رجال دولت علیه ایله
 و زراقپو کتخدالریخی احضار و دعوتله جمله مواجیه سنده خط هایون او قنوب شفاعت
 طریقیه و یاخود دیگر بروسلیه جزئیه ایله رتبہ وزارتہ اعتسلا ایتمش اولان
 و زرادن سکز وزیرک و زارتلمری رفع اولندی و ماه مزبورک اواسطنده بر
 منطوق خط هایون متعدد عدالت امرلری تحریر اولنوب هر طرفه کوندرملک
 اوزره قپو کتخدالرینه تسلیم و هر قضادن وصولی مشعر اعلاملرینک کلمسی
 کندولرینه اکیدا تنبیه قلندی .

بوائساده ارپه لقلر دخی مقاطعات میریه مثللو التزام و طمع خام ایله نااهل نائبلر
 استخدام اولنه کلدیکندن ارپه لقلر قپو کتخدالردن بش نفری لاجل التادیب
 جزائر بحر سفیده نفی و تغریب ایله امثالی تخویف و ترهیب اولندقدنصرکه ارپه لقلر
 صاحبلمرینک دخی اهل و عقیف نائبلر استخدام ایلملرینه و نظام طریقہ دائر بعض
 تنبیہاتی حاوی شیخ الاسلام افندی یه خطابا بر قطعه خط هایون صادر اولغلہ
 مضموننی مشار ایله دخی صدور عظام و موالی کرامه تبلیغ و افهام ایدوب طرف
 طرف رفع مظالم خصوصنه دقت و اهتمام بیورلدی .

* مدرس عثمان پاشانك قتل *

وزير مشار اليه سلطان محمود و زراسنك مشاهيرندن اولان طوپال عثمان پاشانك اوغلي متوفى احد پاشانك فرزندى و جملة اولاد كرامنك ممتاز و سربلندى اولوب كال محبتندن اسلم طرق علميه اولان طريق تدرسه ادخال ايتمشيدى . عثمان پاشانك كندى برادرندن منقولدركه پدرلرينك عثمان پاشايه بوجه محرر كال محبتى اولوق حسييله زايجه سنى ياپدردوقده برقاطعه سى كورملكه مخرج وزارت اولان طريقه ادخالدن تحاشي ايدرك طريق علميه ادخال ايدوب زعمنجه رؤس تدريس ايله سرنوشت قضا و قدرى ابطال ايلدى .

حالبوكه مشار اليه قطع مراتب ايدرك موصلاه سخن رتبه سنه كلوب مسقط رأسى اولان ييكيشهر فائده اقامت اوزره ايكن اوائل سفر هايونده موره ده ظهور ايدن اختلال اناسنده ابا عن جد موروث اولان جلادت فطريه سى حركت ايتمكله اتباع و متعلقاتندن جمع ايدم بيلديكي قدر عسكرله بلا ماموريت موره جانبنه مسارعت ايدوب اول وقت موره محصل بولنان صدر سابق محسن زاده محمد پاشانك رأى و اراده لرينه اتباع ايله مساعى مشكوره ابرازينه موفق اولديغندن وزير مشار اليه مرقومك غيرت و شجاعتى و مأمور اولديغى حالده خدمات جليليه موفقيتى در سعادته انها ايتمش و كندوسى دخى اميده دوشه رك در سعادته كلوب وزارتله چراغ بيورلمسنى استدعا و نياز ايلمس اولديغنه بناء موره محصلغى احسان اولندى ديو انورى تاريخنده بو قدر جق تحرير اولنمشدر .

لكن بعض تاريخلرده كيفيت وزراتى بو وجهله محرردركه وزير مشار اليه مرقومى اكرام و عنايته شايسته در ديو تحريرات ايله در سعادته ارسال ايتمكله سلطان مصطفى خان حضرتلى طريقته ايكي مرتبه ترفيع اولنسون بيوردوقده شيخ الاسلام بولنان ميرزا زاده السيد سعيد افندى طريق علميه جهاد بالنفس ايدن علمانك جهادينه كوره اكرام اولنق ايچون وضع اولمش بر طر يقدر . مرقومه جهاد صوري ايدنلره اكرام اولنه كلان طريقندن اكرام اولنليدر ديو ظريفانه صورت اعتذارده اوليجق پادشاه دل آگاه حضرتلى دخى رتبه وزارت احسان بيوروب رؤساي طريق علميه اولان صدور عظامه بيله تقديم ايتدى . سلفده مدرسلكدن نائل وزارت اولان فاضل احمد پاشا اولوب مشار اليه دخى اكا ثانى اوله رق مدرس عثمان پاشا دينمكله شهرت بولدى . مؤخرأ موره جانبنده ظلم و تعدى ايله بعض مرتبه لسانه كلديكندن منصبى اغر بيوزه تحويل اولندقدن صكره

اردوی هایبونه مأمور اولوب ساستره جانبه سر عسکر تعیین بیوردی بودفه
دخی اظهار لازمه جلادت وشجاعت ایدوب خصوصیه ساستره پیشکاهنده
وقوعبولان محاربه مشهوره ده مظهر مظفریت کامله اوله رق شهرتی عالمکیراولمغله
حسرة الوزرا اولان روم ایلی ایالتی ایله اکرام اولندی .

حد ذاتنده اطوار قلندرانه ایله مألوف وجود وسخا ایله موصوف وجرى
وجسور بر وزیر وقور ایدی . لکن فرط اشتهاى بادی اغتراری اوله رق
بیوکلر حقنده الک بیوک قصور اولان کبر وغروره مبتلا اولدی .

شویله که صالح عقبنده اردوی هایبون عودت ایتدکه بندر قاعه سنک محافظه سی
مهام امور دولت علیه دن معدود اولوب مشار الیه ایسه قیوسی خلقی مکمل
شجعان وزرادن اولدینی حالده خدمات سابقه سنه نظراً بوندنصکره دخی مساعی
مشکوره ابرازینه سی ایده جکی ملحوظ اولمقدن ناشی بامر هایبون بندر محافظه سنه
مأمور اولدقده جانب ماریته کتیمیوب طوغریدن طوغری به روم ایلی طرفه
عزیمت وبندر مأموریتندن عفونی رجا معرضنده تحریرات ارسالنه مبادرت
ایتدی .

واکرچه مأموریت مزبورده دن امتناع ایتمکی قطعیا مراد ایتمش ایسه دخی باری
آهسته رفتار ایله صوب مأموریتنه عزیمتله کیده جک کبی کورینوبده برحسن
صورتله عفونی تحصیل ایتمی لازمه شعار صدق وعبودیت ایکن بویله کستاخانه
طور ایله استعقایه جسارتی موجب اغبرار دولت اولمش ایسه ده خدمت سابقه سنه
نظراً اغماض عین اولوب مسئلونه مساعدده اولندی . بوحالده بر وفق دلخواه
عالی امور ایالتی حسن اداره به صرف همت ایتمی کندویه فریضة ذمت ایکن
انواع مظالمه تصدی وسفرلر ائساننده بونجه تکالیف شاقه ایله بیتاب اولان رعایایه
ظلم وتعدی ایتمک ابتدار ایتمکله بالدفعات فقرا رکاب شاهانه به رفع رقعه اشتکا
ایتدکارندن بومقوله مظالم وتعدیاتدن فراغت ایتمیچون باذن هایبون صدر اعظم
وشیخ الاسلام طرفلرندن کندویه نصیحت یوللو تحریرات کتمشیکن اصفا
ایتمیوب ینه اسکی بیلایکندن کیرو طورمدی .

بناءً علیه قتل وازاله سی تصمیم اولمغله سلب وازاله سی ترتینه مقدمه اولمق اوزره
ابتدا روم ایلی ایالتندن عزل ایله اغریبوزه نقل اولندقدنصکره خط هایبون ایله
اعدام وازاله سنه مأمور اولان تبدیل خاصکیسی الحاج حسین اغا تبدیل زی وقیافت
ایدرك عادتا کندی مصلحتنه کیدر برتاجر قلغه کیروب استانبولدن چقدیغنده
وزیر مشار الیه روم ایلیدن حرکته اغریبوزه عزیمت ایتمش بولندیغندن اثنای

را هده دائر سنه قاتيلوب و بر قاچ قوناق برابر جه قونوب كو چه رك اغري بوزه درت
بش قوناق قالد قده ايلرويه الغار ايله اغري بوزه واروب ينده اولان خط هايوني قاضي يه
ويكيچري اغاسيله دزداره اراءه ايله كتم واخفا اولمسي تنيه ايتدكن صكره
مشار اليهك ورودينه منتظر ولازم كلان تدبير و ترتيب فكريله مشغل اولديلر .

وزير مشار اليه قلع يه قريب كلكده عادت قديمه اوزره وجود بلده استقباله
چيقوب الای ترتيب ايدرك مشار اليه قلع مذ كوردهك معبر ومدخلي اولان
قنبور كوپر يدن كچوروب قلعه قوسنه ايصال ايتديلر . قلع مذ كوردهك كوپري
باشده اولان قپوسندن بشقه ايچ طرفده ديكر بر قپوسي دخي اولوب بوايكي
قپو اراسي بر ميدان اولمغله كوپري قالدريلوب قپولر دخي قپاندقده الايك
ايلرو سنده اولان اتباع قلعه اچينده وكپروده اولنلر كوپرينك وراسنده وباشا
دخي ايكي قپو اراسنده قاليچق خلاف مامول بووضع نامعقولدن يحضور وبلهك
مسلوب الشعور اوله رق سبندن سؤال ايتدكه حقنده صادر اولان فرمان
قضا جريان كندويه افاده وبيان اولنوب كندوسي دخي مخالفته بحالي و خلاص
احتمالي اولديغني كور مكله ناچار اسبندن نزول ايله آبدست آلوب ايكي ركعت
نماز قلدقندصكره مضمون خط هايون اجرا اولندي . وخصكي مرقوم سر
مقطوعني الوب ايصال باركاه معلا ايلد كده ماه مرقومك اون سكرنجي كوني
اورته قپو پيشكاهنده انداخته ميدان عبرت وقلوب ناسه القاي دهشت قلندي .

* سانحه *

امور معلومه و مسلمه دن اولديني اوزره مطالعه تاريخدن مراد وفائده يالكر بر
ماده نك فلان تاريخده وقوعني بيلمك دكلر . مثلا بو مدرس عثمان پاشانك
مقتوليتني وزمان و صورت اعدامني اوكر نمكله بر شي حاصل اولمز . مقدمه ده
دخي بيان اولنديني وجهه كتب تواريخ وقوعات سالفه نك حسن وقبحني وحق
وناحقني اخلافك اكلايوب اندن عبرت آلمسي ايجون اولديني وبوجهته مؤرخك
اصل وظيفه ذمتي طوغري بي سويلمك ايدوكي دركار اولمسييله بوقاعده كلييه
اتباعا بوآرده بعض ملاحظه ذاتيه نك درج وعلاوه سنه جرأت قلندي .

شويه كه حكام ووزرانك عنان اختيارلري اطلاق اولنوب ومحور لايقنده
ومدار طيعيسنده دونمسي بر چوق نظامات حكيمانه ومعلومات كامليه

محتاج اولان اداره ملكيه جنكده بهادراني كورستان بر آدمه مكافات اوله رق اعطا قلوب صكره او آدمك ملكجه عدم معلومات وقابليتدن ويا خود تجربه سزلكندن ناشي خطاسي و او يغونسزلني وقوع بولديني كي بلا محاكمه قتل اولمسي شرع وعقلك وحق وانصافك خلافيدر . اداره ملك بشقه وحر بده يرارلق بشقه اولديغندن برايو جنكجي غايت فنا والي اوله بيلمك وپك مددوح وعافل مدبر وكامل بروالي حربه هيج برايشه يرايه مامق امور طيعيه دن اولمغه ملك مأموريتيله عسكرفي بربرينه قارشدير مق ايكي طرفك ايشني دخی بوزر بر بيوك خطا اولديني و (ان تؤدوا الامانات الى اهلها) مضمون شريفه كلياً مغاير ومنافي بولديني دركاردر . وپاشاي مشاراليهك كيفيت اعدامي دخی اسكي زمانك اصول جاريه غير محقه سنه مطابق اولوب بر آدمك تهمتي لايقيه ثبوت بولمق سزين وتهمت و تربيه نك درجاتي متفاوت اولمغه اوتفاوته دخی رعايت اولمق سزين خلاف شرع وانسانيت اوله رق آدم اولدور مكللك ومصادره اموالك نه مرتبه مضرتلري چكلكديكي معلوم اولديغندن تفصيلي اقتضا ايتمز .

* اجرائي مجازات *

شيخ الاسلام اسبق داماد زاده فيض الله افندي مرحومك اوغلي مدرسيندن محمد طاهر ملا افندي سودليجه نام محله اقامت اوزره ايكن موسم بهار حلول ايتك و كندوسي دخی كننج بر مخدوم بيقرار اولق حسييله شهر ربيع الاولك التجي كوني قايق ايله بهاريه سمته كچوب عالم دنيسادن بخبر اولديني حالده اولطرفده كشت وكذار ايتكمده وياننده اوچ نفر خذله واجب الازاله ايله بهاريه پيشكاهنده اولان چاير ايچندن بي قيدانه كچوب كتمكمده ايكن سلطان عليه الشان حضر تلري اتباعي مذكور چايري قورتمق ايچون بر سايسي قوريحي تعيين ايتمش اولدق لرندن سايس مرقوم چايري چكنه ميك ديواوزر لرينه كلكده ملا غضبه كلوب ياننده كي سفهايه اورك شوني ديمكله انلر دخی دردمند سايسي ضرب وجرح ايتدق لرندن واول اثناده سلطان مشار اليهانك باش اغا سنك يدكيسي بوستانجي حسن بهاريه سراينده بولنديغندن سايس مرقوم فرياد ايدرك اكا كلكله مزبور حسن دخی كلوب نيچون بو بيجاره سايسي بو حاله قويديكز ديه يم دير ايكن ملا ده ا زياده غضب نوب ياننده كي سفهاي اكا حواله ايتدكه انلر دخی مزبور حسني بش يرندن ياره لمش وعلی روايه ملا دخی بلنده كي شيش ايله ضرب وجرح ايلمش

اولدینی واصل سمع هایون اولیجق علمادن ایکن بویله سفها و او باش ایله ارقداش اولوبده بویله خلاف شرع شریف حرکتیه تصدی ایتدیکچون بهر حال تأدیب اولنمی مراد هایونمدر دیوشیخ الاسلام افندییه خطاباً برقطعه خط هایون صادر اولوب کیفیت تأدیبی دخی افندیء مشار الیهه احاله بیورلمش اولغله مشار الیه دخی خصوص مذکور جانب شرع شریفدن نوجهله کشف اولدیفنه واقف اولق ایچون خواص رفیعہ قاضی محمد صالح افندی بی دعوت واستنطاق ایتدکده قاضی مومی الیهه دخی مجروح مزبورک اوچ یرنده بچاق یارهسی وایکی یرنده دخی عصای کبیر یارهسی اولوب بنی داماد زاده محمد طاهر ملا ایله اوچ نفر مضبوط الاسامی رفیقلری ضرب و جرح ایلدی دیدیکی بر قطعه مهور تقریر ایله انهایتمکین ملای مرقوم لاجل التأدیب کلیولییه نفی وتغریب اولندی . ایکی آی قدر منفاده اقامتدنصکره عیال ووالده سی اطلاقن رجا و بیوک برادری اولان سابقا صدر روم محمد مراد افندی دخی شفاعت واستدعا ایتدکیرنده مجروح مرقوم دخی تحصیل برؤتام ایتش اولدیفندن مظهر عفو هایون ودرسعاده عودته مأذون اولمشدر .

مناسره الی ساعت بعدی اولان فلورینه سکانندن اولوب بوندن اقدم حقتده بالدفعات اوامر علیه صادر اولمش اولان مصلی نام شقی انواع مظالم وتعدياته تصدی ایدرک یکریمی اوتوز عدد قصبه لری خراب واهالیسنی بیتاب ایتدیکندن روم ایل و الیسی طاغستانی علی پاشا اسلوب حکیمانه ره رعایتله مرقومی بر بهانه ایله جلب ایدوب بر قاق کون توقیفدن صکره خصما سیله لدی المرافعه دم ودیت و حقوق سائردهن طولانی لزوم قتلی شرعا ثابت اولغله جزاسی بالترتیب سرمقطوعی وزیر مشار الیه طرفندن بارگاه معلایه واصل اولدی .

بولی قصبه سنه طقوز ساعت بعدی اولان دوزجه قضاسی سکانندن علم افراز بنی وشقاوت اولان عرب اوغلی نام شقینک اعدام وازاله سنه اراده علیه تعلق ایتکله درگاه عالی قیوچی باشیلرندن اولوب حالابولی و یوده سی اولان الحاج احمد اغا بوخصوصه مأمور اولوب تدارکات کلیه ایله بولیدن حرکت ایتدکده شقی مرقوم مقاومه قادر اوله میه جغنی تیقن ایتدیکندن اول حوالیده واقع شواحق جباله تحصن ایتدکدن صکره برمدت دخی انقره سنجاغنده ومحال سائرده کزوب وطولاشه رق نهایت ینه دوزجه سمته کلوب جبال مذکوره ده کشت وکذار ایتدکده ایکن اغای مومی الیه برتقریب ایله اله کتوروب قتل ایله سرمقطوعنی استانبوله ارسال ایتش اولدیفندن سر بریده سی غلطیده میدان سیاست قلندی .

مرعش ایالتی داخله کرده کردن افراز بغی و عصیان اولان قلیجلو و ماندلوو عشرتلی
اشقیاسنک تأدیبات شرعیه لرینک اجراسنه دائر مرعش والیسی عبدالله پاشایه خطابا
صادر اولان امر عالی موجبجه وزیر مشارالیه قپوسی خاقی و برطامق عشائر
واطرافدن مجتمع اولان عساکر ایله مرعشدن حرکت ایدوب اشقیای مرقومه نك
مقر و مشتاری اولان اوچقی عزالدینلو اشقیاسنک میانه لرنده واقع بیوک لجانک
جانب غریبسنده کاور طانغی حوالیسنده الاجه عبالو دیمکله شهرتشار اولان
جماعت ساکن اولدق قریه حدودنده اوزر لرینه هجوم ایتد کده اشقیای مرقومه
تاب آور مقاومت اوله میهرق بعضیلری چوبان اوغلی و عبدالفتاح اوغلی نام شقیلر
یاننه التجا وانلر دخی استصحاب و اخفا و بعضیلری دخی کاور طانغک صرب
محارینه فرار ایتدیلر بعضیلری دخی قریه مزبورده اهاالیسیله بالاتفاق محاربه یه
تصدی ایتلریله اوزر لرینه واریلوب اوچ محله تجمع ایدن پیاده و سواریلری
منهزم و پریشان قلندقدن صکره بش اتی ساعت قدر تعقیب اولنمش ایسه ده فرار
ایتدکری محار غایت صرب اولدیغندن وزیر مشارالیه عودتله کافر کولی فوقده
واقع توزان مرحله سنه کلد کده مقتول اولان اون طقوز نفر نامدار اشقیانک
رؤس مقطوعه سنی در سعادته ارسال ایلدی .

کروه متغلبه دن برغمه ویوده سی و اعیانی اولان صاغنجیلی ولی نام شقی فی الاصل
قوز و کوچر یوروک طائفه سندن ایکن قضاء مزبورده واقع صاغنجی نام قریه ده
توطن واقامت و قضاء مزبور اعیانی اولان قوجه عرب اوغلی الحاج اسماعیل اغایه
انتساب ایله مومی الیهک وفاته قدر خدمت ایتد کدن صکره اوغلی محمد اغانک دخی
کذلک خدمتمنده بولنوب اولدخی وفات ایتد کده دیگر اوغلی ولی اغا دیمکله
معروف ابراهیم اغا قضای مزبوره اعیان اولدقده کندی اموری نی اداره یه مقتدر
کیمسه اولدیغندن و صاغنجیلی ولی دخی قبولرنده امکدار بولندیغندن اندن
صداقت امیدیه زمام امورینی اکا تسلیم ایدوب کندوسی خانه سنده ذوق و صفاسیله
مشغول اولمشیدی شقی مزبور ایسه فرومایه و نمک بحرام اولدیغندن برقاچ نفر
اراذل اشخاص ایله یکجهت اوله رق اعیان مومی الیهی اون سکنز نفر بلوکبا شیلریله
بیله قتل و اعدام ایتد کدن صکره بی پروا مقامنه قعود ایتد کده ولی نعمتی اولان
عرب اوغلی خاندانی مصادره و استیصاله قیام ایلدی . و خصوصیه عرب اوغلی
دامادی عبدالفتاح اغانک بالجمله ماملکنی الدقندن صکره زوجه سنی دخی اخذ
و استفراش ایتک قصد فاسدنده بولندیغندن اغای مومی الیه خفیه زوجه سنی الوب
ازمیره فرار و انده قرار ایتش ایکن از میر جوارنده قره بورن ویوده سی اولان

شقی دیگر عوض اغا طرفه مزبور صاغنچیلی ولینک سبکانلری ومکتوبی کلوب
کتدیکنه دائر اخبار موحشه استماع اولمغله دردمند عبدالفتاح اغا خوف ایدوب
زوجه سنی از میرده ترك ایله کندوسی کوتاهیه طرفه کیتمشیدی . بواننده مزبور
صاغنچیلی ولی مرقوم عوض اغانک رأی ومعرفتله از میری محاصره وزوجه سنی
مطالبه ایتدکده عوض اغا دخی از میره کلوب از میر قاضیسنی واهالی بده بی اخافه
ایتمکله ناچار اهون شرینی اختیار ایله زوجة مرقومه بی شقی مرسومه تسلیم ایتدیلر .
وهر چندکه نکاح اوستنه نکاح اولمازدیو کندویه حکم شرعی افاده اولندیسه ده
اصغایتمیوب کندویه نکاح ایله اعلان فسق ایلدکن بشقه اولطرفلرده مظالم
وتعدیاتی آرتدیغدن اعدام وازاله سنه اناطولی والیسی وزیر دلیر عبدی پاشا
مأمور اولدی . وزیر مشارالیه دخی قپوسی خاقی وخیلی عساکرله اوزرینه
واردقده شقی مرقوم برقاج کون محاربه اوزره بولندیسه ده باشنه جمع ایتمش
اولدینی سبکانلرک اکثری رعایای پادشاهیدن اولوب کندوسنک اغورنده
فداکارلق ایتیه جکلرینی جزم ایله خوفه دوشمکله غیرت جاهلیه سی اوزره کویا
دشمنه قالمسون دیو زوجة مزبوره بی قتل واعدام ایتدکدنصرکه برقاج نفر
اتباعیه فرار وبی نوعدن اولان کبسوط قضاسی اعیانی سنجاقلی اوغلی سلیمان
نام متغلبک یاننده قرار ایتدی . لکن انده دخی آرام ایده میوب محل آخره
فرار ایدر ایکن وزیر مشارالیه طرفدن تعیین اولمش اولان عقبکیران اونیه نام
محمده یتیشوب کندوسنی واتباعنی قتل ایتدیلر . ومزبور سنجاقلی اوغلی سیان
دخی مؤاخذه خوفیه فرار ایدرکن میخیالیجده طوتیلوب قتل اولندی . واشبو
شقیلرک ومتعین ومعتبر بلوکباشیلرینک رؤس مقطوعه لری ربیع الاولک اواخرنده
درسعاده ایصال قلندی .

بوسنه ایالتی داخلنده واقع لوغشه قلعه سنک دزدار ثانسی یحیی ورفیق باب
اوغلی زینل نام شقیلر حد شرعی تجاوز وتعدی ایله قتل نفوس وهتک ناموس
کبی افعال خبیعه یه تصدی ایتدکلرندن حالا بوسنه والیسی وزیر مکرم صدر اسبق
خلیل پاشا ایکیسنی دخی اخذ وقتل ایله سر مقطوعلرین درسعاده ارسال ایلدی .
میرالحاج عثمان پاشا بوندن اقدام وفات ایتمش اولوب مشارالیه ایسه مدت وافرده دنبرو
شام والیسی وامیرالحاج اولمغله زنبکیلکله شهرت بولوب حتی اون بیک کیسه لک
مال ومنالی تخمین اولنور ایدی . جانب میریدن اخذینه مبادرت ائناننده اوغلی
محمد پاشا کندی رضاسیله جانب میری یه اون بیک کیسه اچیه ویرمک شرطیه
بدرینک اشیا سی کندویه ترك اولمنسنی وعهده سنه رتبه وزارت توجیه بیورلمسنی

نیاز واسترحام ایتمکله خاندانلرینه مرحمة رجاسنه مساعده بیوریلوب شرط مذکور ایله عهده سنه بارتبه وزارت جلب منصبی توجیه اولنمش ایدی . متعهد اولدینی مبلغ مزبوردن بر خلیجه سی عهده سنده باقی قالمق کندودن طلب اولندقدنه فقر وفاقه سندن بحث ایله تأخیر وتعویق وبو ذمتک اداسنی امیرالحاجلق توجیه اولنمسنه تعلیق ایدردی . حداثت سنی حسیله کندویه امیرالحاجلق توجیه اولنه میوب فقط مبلغ مزبورک اداسنه مدار سهولت اولمق اوزره عهده سنه رقه ایالتی کبی کثیرالجدوی بر منصب توجیه اولنمشیکن ینه ادا ایتیموب طلب اولندقدنه کلام اولی تکرار ایتدیکندن مبلغ مزبورک تحصیلنه درگاه عالی قوجی باشیلرندن طیفور بک بافرمان عالی مباشر تعیین اولنمشیدی . مباشر مومی الیه بوآقچه نک تحصیلی ممکن اولهمیه جفندن بشقه پاشای مشارالیه رقهده اولدقدنه امیرالحاجلق اوازه سیله خطه شامی دخی اختلاله ویره یور دیو تحریر ایتمکله رقهدن عزل ایله سیواسه نقل اولندقدنه دخی ینه امیرالحاجلق سوداسندن فارغ اولیوب اطرافه دوشهرک چاره سنی ارامقدن خالی اولمدیغدن بشقه بولندینی منصلبرده شایان تحسین اوله جق بر خدمته موفق اولمدیغنه وبالقرض مرامنه مساعده اولنسه بیله ینه مبلغ مزبوری ادا ایتیه جکی اطوارندن اکلاشدیغنه بناء وزارتق رفع اولنوب بالجمله ماملکی میرییه قبض وکندوسی دخی سیواس قلعهنه وضع اولندقدنصکره محرم اسراری اولنلر لاجل الاستنطاق درسعادته جلب اولنمق اوزره درگاه عالی قوجی باشیلرندن صدر اسبق خلیل پاشا خزینه داری صادق اغا مباشر تعیین اولندی .

بوانشاده وزیر مزبورک قیو چوققداری استانبوله کلوب امیرالحاجلق تحصیلی ایچون دور ابواب ایدرکن اولدخی طوتیلوب باشباقی قولی اغا محبسندن حبس قانندی .

* قاصدان تاتارک دفعه ثانیه اولمق اوزره محضرله ورودلری *

قریم خانی اولوب سنه سابقه وقایعنده بیان اولدینی وجهله کندویه میرعلم محمد بک ایله منشور وتشریفات کوندرلمش اولان صاحبکرای خان ثانی بوسنه صفربک یکریمی یدنجی کونی بوغاز ایچنده واقع بیوک دره نام محله کلهربک اورادن مقام صدارته تحریر ایتدیکی برقطعه تذکره سنده میرعلم محمد بک قریمه وصول بولوب کتوردیکی منشور وتشریفات هایون تعظیبات واحترامات ایله قبول قلندقدنصکره

قبل المصالحه بعض ملاحظه مبني قريم جاني سرعسكري جانيكلي علي باشا ايله
برلكلده قريم جانبنه ارسال بيورلمش اولان سابقا قريم خاني دولتكراي خان
رابع بوسنه اول حيوايلده بولمغله ميرزالري كندينه جاب ايله قوم تاتاري
تحرريك ايدرك سربسيت بزم مطلوبمز دكلدر . وسكا دخي امنيتمز يوقدر ديلريه
بن دخي قورقوب درعقب اماده بولنان برعدد سفينه راكباً اوچ بش كون
ظرفنده بوغاز ايچنه واصل اولدم ديو سرگذشتي بيان وانها ايتمكله تذكره سي
خاكاي شاهانه عرض اولندقدن خان مشاراليهك تقريرى خبر واحد قيلندن
اولمغه قريم جانبندن كلهجك تحرياته انتظار اولنسي فرمان بيورلمش ايدى .

اواخر ربيع الآخر دولتكراي خانك قالغاي نصب ايتش اولديغي برادري
شهباز كراي سلطان وديكر برادري نورالدين مبارك كراي سلطان وحالا
قاضي عسكر خاني فيض الله افندي وشيرين اوجاغي درت قيله دن عبارت اولمغه
هر برندن برر ميرزا وعلامدن سابقا قاضي سلطاني عبدالرحمن افندي وقريمك
كبار ومعتبرانندن برچوق امرا وانا وميرزالر بوجه سفارت برعدد محضر
عمومي ايله درسعادت كلكارنده خلاصه تقريرلري بوجهلدركه محمد بك قريمه
كالبوكتورديكى منشور وتشريفاتي صاحبكراي خان قبول ايتدكه سربسيت
ينه باقى اولدقدن بشقه كايد بحرسياه اولان قلعه جديد وكرش وقبرون قلعهلري
وقريمك قره طرفندن اولان ممر ومعبرلري روسيهلوي دنده قالهجنى قريم
اهاليسنك معلوملري اوليجق علما وصالحا ومشايخ وامرا وصغار وكبارى برحل
واسعده لاجل المشاوره مجتمع اولوب ميرعلم مومى اليهك كتورديكى تحريراتى
قبول ايلدكارى حالده سربسيتى تصديق ايتش اوله جقلىرينه بناء صكره دفع
ورفعى ممكن اوله ميهجنى ملاحظه سيلاه تكرار درسعادت محضر ارسالله عرضحال
ايتمك اوزره قرار وبردكلرندن صكره ميرمومى اليه آدم كوندروب جنابكز
شوكتلو پادشاهمرك معتمد بنده لرندن اولديغكزه بناء طرف هلايوندن استرحام
ايچون عقد اولنان مجلس مشاورده بولمكز مطلوبمزد ديو تحريرورجا وقريم
خاني صاحبكراي خانه دخي طرف پادشاهيدن وارد اولان تحريرات وتشريفاتي
قبض وقبول ايتزدن مقدم درون جمعيتمزد بولمغه همت وعنايت بيورك ديو
نياز واستدعا ايلدكلرنده ميرمومى اليه يدمده اولان تحريرات وتشريفاتي خان
حضر تالرينه تسليمه مأمورم غيبرى شينه مأموريم يوقدر ديو آدملىرى اعاده
ايتمكله وصاحبكراي خان دخي مجلسلرينه وارمقدن امتناع صورتى كوسترمكله
قبل المصالحه للملاحظه جانيكلي علي باشا ايله قريم جانبنه ارسال اولنش اولوب

بوسنه کفده مشتانشین اقامت وبواننده پادر رکاب عودت اولان دولترای
 خانه جنابکر بودیاری ایادی اعدادن تخلص ایچون تعیین بیورلش ایدیکز
 شمدی بزی بوخال ایله براغوب کتمکز لایق مروت دکدر . جمله مشایخ
 وعلما واغوات وامرا مجلس مشاوره مزه تشریف بیورمکزی رجا ایدرلر دیو
 تحریر ایتدیلر . دولترای خان دخی رجارینه مساعده ایدوب وکلوب جمعیتارینه
 داخل اولدوقده اشبو محضر عمومی تنظیم اولندی دیو دردولته تقدیم ایتدکاری
 محضرده صاحبکرایک انتخابی وقت ضرورتده اولمش برکیفیت اولدینی حالد
 دشمنک قریمه استیلاسی واهالی قریمک منفوری اولان بعض حالات فیعمهک
 ظهوری انک خانانی هنگامنده واقع اولوب خصوصیه بودفعه دخی مجلس
 مشاوریه کلدیکندن حقنه خلقک سوءظنی دها زیاده اولدیغندن بشته دولترای
 خان کلدکدنصکره صاحبکرایه کیمسهک انقیاد ایتیمهجکی کندوسی دخی
 بیلدیکندن شاید روسیهلویه مراجعت ایدوبده یاره اوستنه یاره آچار دیو خوف
 اولنهرق قریمده اقامتدن اهالی امین اولدینی وقبائل کندوسندن متفر اولدینی
 کندویه اخبار اولمغله اول دخی برسفینه سوار اولوب استانبوله کینمش
 اولدینی انها ودولترای خان اوته دنبرو مجرب الاطوار اولمغله مسند خانی خالی
 قالماق ایچون طرف دولت علیه دن ثمره استرحاملرینک ظهورینه دکین شمديک
 مشارالیهی خانلغه انتخاب ایلدکریفی متضمن و سرسیت عندلرنده منفور اولدقدن
 بشقه بالفرض اندن خلاص اولسهلر بيله یالکز بونکله اکتفا ایدمه یوب
 قلعه جدید وکرش وقلبرون قاعه لری روسیه النده قالدینی حالد انواع محاذیره
 مؤدی اوله جفدن قلاع مذکوره دن بریسی وارضی قریمک برخطوه سی روسیهلویه
 ترک اولمیهرق ولایتلری حالت اصلیه سنه ارجاع اولمق و اویه مدینی حالد اول
 حوالیده اقامتلری متعذر اولمغین ممالک پادشاهیدن کندولره ساکن اوله جق
 بر محل تعیین بیورلوق خصوصلرینی نیاز واستدعا ایتمش اولدقلرندن ماه مزبورک
 بکرمی اوچنچی کونی دولتخانه آصفیده مجلس عمومی عقد اولوب لدی التذکر
 قریملورک استدعاری شروط مصالحیه مغایر وحصول مدعاری متعمر و بلکه
 متعذر واشتکا ایتدکلی مواد مکروهه کندی بلاهت ورخاوتلرینک آثار
 مضره سی اولدینی متحقق ومتقرر ایسهده بردن بره یأس جوانی ویریلوبده
 دولت علیه بزه صحابت ایتیمور دیدریمک ایچون روسیه بیوک الجیسی کانجه یه دک
 کیفیت توقیف اولوب الجی کلدکده من کل الوجوه مرخص اولمغله التماسلرینک
 حصولنه بالاتفاق چالیشیلور واولوقت ایچلرندن سوز اکیان برقچ نفر رئیسلی

دخی مجلس مکالمه الینور اکر عون باری ایله التاسلری حصوله کلورسه نه کوزل یوق اکر حصول بولمزه حقیقت حاله واقف اولوب وقریمه واردقلرنده کوردکلری کبی سویلوب دولت علیه دن مأیوس اولزلر و دولت علیه بزم ایشمزه باقیور دیمزلر دیو اتفاق آرا ایله ویریلان قرار خاکپای شاهانه به عرض اولندقدنصکره ماه مزبورک یکریمی سکزنجی کونی طولمه بغچه نام مسیره ده طرف صدارتپناهیدن ترتیب ضیافت ورؤسای جنکیزیه دعوت اولنوب اطعام طعام وایفای مراسم اکر آمدنصکره انده دخی خصوص مذکور بعدالذاکره قرار سابق وجهله روسیه مرخصی بیوک الچیسنک ورودنده تسویه مستدعالرینه سعی واهتمام اولسه جنی کندولرینه افهام اولندی و کندولری دخی قباطاش جوارنده کائن محمد امین زاده لر ساحاخانه سنده اقامت ایتدیریلوب خدمت لرینه صدر اعظم ایچ اغالردن یکریمی بش اغا ومهماندار مخصوص تعیین قلندی . یالکنز طعاملرینه یومیسه بیک غروش صرف اولنوردی دیو بعض تاریخلرده کورلمشدر .

ومقدما برمنوال محرر قریمدن کلوبده بوغاز ایچنده اوتوران صاحبکرای خانک دخی خاطری تطیب اولنق اوزره قننی محله اقامت دلخواهی ایدوکی کندودن سؤال اولندقدنه تکفور طاغنه میل ورغبت ایتکله اوراده اقامته مأمور اولدی .

انوری تاریخنده بویه جه مسطور اولوب اماکلبن خانانده بو وجهله تفصیل اولنمشدرکه صاحبکرای خان سکسان طقوزسنه سی صفرنده خانلقدن تنزیل اولندقدنه روم ایلی جانبیه عازم اولغله طرف دولت علیه دن چفتک و سالیانه وشهریه احسان اولنهرق چتالجه قصبه سنده اسکان اولنمشیدی . بیک ایکوز یکریمی ایکی سنه سی محرمنده وفات ایدوب محل مرقومده فرهاد پاشاجامع حظیره سنده دفن اولندی .

* عزل صدر اعظم عزت محمد پاشا و صدارت درویش محمد پاشا *

* وتبدل منصب فتوی ووقوعات سائر *

بروجه مشروح قریملوره طولمه بغچه ده ضیافت ترتیب اولندی کون طعام ومشورتدنصکره شیخ الاسلام ابراهیم بک افندی صدر اعظم عزت محمد پاشا ایله استراحت وصحبت ائنانسنده سلیم اغا نامنده پدرندن قالمه بر بنده سنه سنه سابقه اوزره برمقاطعه رجا ایندکده صدر اعظم اوتوز کیسه ضمیله طالبی وار دیو

اعتذار ایده‌یم دیرکن مفتی مشار الیه غضبه کلوب عوام ناس و باخصوص تاتار
اراسنده غضبناك اوله رق پابوجسز چادر دن خروج ايله عربه سنه بینوب
بشکطاشده کی یالسنه کیتدی .

لکن بو کیفیت قلیل برشی اوله رق بهر حال ایکسندن برینک عزل و انفصالی
لازم کملکه شیخ الاسلامک طرفی غالب و مستحکم اولدیغنه و صدر مشار الیهک
تکاسل و رخاوت طبعیه سندن بشقه قانی اولان چایی اسماعیل اغایه کلی مساعده
ویروب مرقوم دخی داعیه ارتکاب ايله مشار الیهی بعض مرتبه لسانه کتورمش
اولدیغنه مبنی ماه جادی الاولانک سکزنجی خیس کونی مقام صدارتن عزل
اولندی .

انجق کندوسنک عزلی بروجه مشروح و حسب الایجاب اولوب یوخسه توجه
شاهانه بی تغییر ایده‌جک باشلوجه برحرکتندن ناشی اولدیغندن بعد العزل اصلا
رنجیده اولنیه رق همان عهد سنه آیدین محصلنی توجه اولوب دائره سنی تنظیم
ایله محل مأموریتنه کتمک اوزره فرداسی برچکدرمه ایله کلیبولی یه ارسال
اولندی .

یرینه بالفعل کتخدای صدر عالی اولان درویش محمد اغا صدر اعظم اوله رق
کتخدالقی دخی اجله خواجکان دیوان هایوندن اولوب بوندن اقدام منصب
مزبور دن منفصل اولان ابراهیم افندی یه توجه اولندی .

فرداسی بلاسب چاوش باشی سعید افندی عزل ایله یرینه صدر اعظم جدیدک
قاین بدری سر بوابین درگاه عالی محمد اغا نصب و تعیین قلندی .

طولمه بغچه قضیه سی اگرچه بروجه محرر تبدل صدارتی انتاج ایتدیسه ده
شیخ الاسلام افندی حقه دخی بین الناس کفتکویه باعث اولدیغندن یکرمی ایکی
کون صکره مشار الیه دخی مقام فتوادن عزل اوله رق یرینه رئیس العلماء و بالفعل
صدر روم اولان صالح زاده محمد امین افندی نصب اولوب منحل اولان
روم ایلی صدارتی دخی اناتولی معزوللرینک اقدامی و فضل و کمالی جهلنک مسامی
اولان اسعد افندی زاده السید محمد شریف افندی یه توجه بیورلدی .

ابراهیم بک افندی مشیختدن بعد الانفصال مقدا کندوسنه طرف شاهانه دن
احسان بیورلمش اولان چراغان ساحاخانه سنده اقامت اوزره ایکن ایکی اوچ آی
صکره استانبوله نقل ایتک استیوب انجق استانبوله کی قوناغی اقدجه محترق
اولدیغندن صد فیلرده واقع عجم علی قوناغی اشترا ایله اورایه نقل ایتک نیتنه
اولدیغنی خلفلری محمد امین افندی خبر آلدقه عزلی عقبنده استانبوله کلوبده

آمد و شد زواریله امرار وقت ایتسی مناسب دکلدر دیمکله ابراهیم بك افندی استانبوله نقلدن منع قلنمشدر .

بالاعتبار خمسۀ سلیمانیه مدرسلرندن بولنان امام ثانی سابق السید عثمان افندینك حسب الطریق اسکیلرینه اولان تقدیمی حددن افزون اولغین شیخ الاسلام سابق زماننده جزا بالتأخیر معاملهسی اولندیگی کبی شیخ الاسلام لاحقندن دخی بو معاملهنی کوریک ائدیء مومی الیه بو معاملهء غیر مأموله دن متأثر اولغین خلاف اصول خاکای شاهانهیه رفع رقعۀ اشتکا ایلمکدن ناشی بکقوز قصبه سنه نفی واجلا اولمشدر .

بو ائنده اسپانیالو کلیتو دونما ایله جزائر غرب اوزرینه کلوب طشره عسکر اخراجیله مترس آلهرق طابیهلر بنا ایتمشیدی . جزائر دلاورلری اظهار جلادت ایدوب فاس حاکمی طرفندن دخی اعانه اولمغله اسپانیالور منهزم اولوب فرارا عودته مجبور و برچوق عسکرلری تلف اولدقدن بشقه خیلی سفینهلری دخی غرق و شکست اولدینی مرویدر .

درکاه عالی قپوجی باشیلرندن از میر جوارنده بایندر و یودهسی اولان عوض محمد اغا نام شقی فی الاصل فر و مایه سکبان مقوله سندن اولهرق از میر و یوده لرینك لوندك و بلو کباشلیق خدمتده بولنورایکن برتقریب ایله کمرکچی اسحاق اغا مرحومك دائره سنه کسب تعلق ایتسی حسیله از میر حوالیدنده بعض مقاطعهلر التزام ایدرك امثاله تفوق ایتدکدن صکره از میر بازرکانلرندن اسقراض ایله جسیم مقاطعهلر التزام ایدرك دائره سنه وسعت و یرمکه و منسوب اولدینی محللره هدایا و عطایا ارسالیه نام و شان کسب ایتمکه باشلا یوب منتسب بولندیگی طرفلره استناداً فقرایه ایتدیگی ظلم و تعدیلرندن طولایی کندویه ولات و حکام دخی برشی دیه مز و رفته رفته بولندیگی محللرده شرع شریف و حکم منیف اجرا ایدیله مز اولدی . و آیدین والیلرله از میر و یوده لرینك دخی تکاسلرلرندن ناشی خبث و شقاوتی کوندن کونه ترقی بولدی . و مؤخرأً دخی اتباع و حواشیسی چوق براغا اولمغله سفر ائنانسنده ایشه یرارامیدیله جرایم سابقه سندن اغماض عین اولهرق و قپوجی باشلیق احسان قلنهرق ساقز محافظه سنه تعین بیورلش ایدی .

مرقوم ایسه دائرۀ صدق و عبودیتده طورر مقوله اولیوب ینه خبائت جبله سنی اظهار ایتمکه باشلادی . حتی اول خللاله از میر و یوده سی بولنان قره عثمان اوغلی الحاج احمد اغای هضم ایده میسه رك تضییق ایچون از میری باصوب باشنده اولان حشرات غارت و یغما ایتدیرمشیدی . بوصورته اعدام و ازاله سی لازم کشیکن

دولتعلیه حرب ایله مشغول بولندیغندن ترتیب جزاسی وقت وسعتہ براغلمشیدی .
 بودفعہ قبودان دریا وزیر دایر غازی حسن پاشا دونمای هایون ایله بحر سفیدہ
 عزیمت ایتدکدہ مرقومک ترتیب جزاسی باخط هایون مشار الیہہ احالہ بیورلمش
 اولمقدن ناشی مشار الیہ دخی مدلولدن حرکتلرنده صاروخان متسلمی اولان
 درکاه عالی قبوجی باشیلرندن سالف الذکر قرہ عثمان زاده الحاج احمد اغا وصفلہ
 سنجاغی متسلمی الیاس زاده احمد اغا ایله بالمکاتبہ یوم معلومده متسلمان مرقومانک
 مستوفی عسکرلہ بایندره یقین طوربالی نام قریہ دہ حاضر بولملری تصمیم اولندقدن
 صکرہ قبودان پاشا از میرہ واروب وقلیونجیلردن لزومی مقداری ایشہ یرار نفرات
 انتخاب وایکی قطعہ طوپ استصحاب ایدوب حرکت سر یعہ ایله محل مزبورہ
 واردقدہ متسلمان مرقومان اولجہ علی السحر قریہ مزبورہ دن حرکتلہ مزبورک
 خانہ سنی احاطہ ایتدکلرنده مرقوم بولملری مهمسہ میوب بی پروا محار بہ یہ تصدی
 اوزرہ ایکن قبودان پاشا یتیشوب عساکر وفیرہ ایله اوزرینہ کلدیکنی مشاہدہ
 ایدیجک شہرک الت طرفندن فرار ایتمکلہ قبودان پاشا متسلملری تعقیبہ مأمور
 وکرک آیدین محصلی بولنان وزیر یکن محمد پاشایہ وکرک اول حوالیدہ بولنان اعیانلرہ
 اکید وشدید بیوردیلر تحریر ایتمکلہ شقء مرقوم ہر طرفی مسدود کوردکدہ تیرہ
 قربندہ اگری درہ نام قریہ دہ مترس الہرق عقبکیلر ایلہ درت ساعت مقداری
 محار بہ یہ ابتدار ایتمش ایسہ دہ یکن محمد پاشانک الضمام اغانہ سیلہ شقء مرقوم ویکنی
 قرہ حسن واون بش قدر معتبر بلوکباشیلری حیاً طوتیلوب قتل اولنہرق رؤس
 مقطوعہلری در سعادتہ ارسال والی درت نفر اشقیادخی قتله بدل کورہ کہ وضع
 اولندی .

نظرکاه جناب مولی ومطاف سکان ملا اعلی اولان روضہ مطہرہ جوارندہ بر جانورک
 توحیشی لایق دکل ایکن مدینہ منورہ ساکنلرندن ققجی دینمکلہ معروف نوبتجیلر
 کتخداسی محمد نام کیمسہ بعض اشقیایی کندویہ ہوادار ایدرک شیخ الحرم
 نبوی یہ وحاکم افندی یہ تغلب وتحمک ایتمکلہ قتل نفوس واضرار فقرا کی فساداتہ
 جرأت ایتدیکندن اشقیای مرقومونک مدینہ منورہ دن طرد وتبیدلری خصوصنہ
 دائر اصدار اولنش اولان خط هایون مہابت مقرون ایلہ معنون فرمان عالی
 مدینہ منورہ دہ قرائت اولندقدہ کرک ققجی وکرک ہوادارلری بوخلالہ بلاد
 بعیدہ نفی واجلا قلنمشدر .

مصر والیسی عربکیلری حاجی ابراہیم پاشا دخی ہواندہ وفات ایتمکلہ مصر ایالتی
 آیدین محصلی بولنان صدر سابق عزت محمد پاشایہ وآیدین ایالتی مقدما اوزی

محافظ‌ننده ابراز خدمات مشکوره ایش اولان موره محصلی خزینه‌دار علی‌پاشایه و موره ایالتی قریم سرعسکری ایکن مقدمه‌ده بیان اولدینی وجهله روسیه‌یه اسیر دوشوب بوندن اقدجه استانه‌یه ککش بولنان سلحدار ابراهیم پاشایه توجیه بیورلدی .

یکی قیو‌خارجنده واقع مولوی درکاهی پوست نشینی السید ابو بکر افندی رجب الفردک بشنچی کیجه‌سی دار فادن کذار ایدرب مشار الیه مراتب انسیه و مناقب قدسیه ایله شهر تشعار اولدیغدن جنازه‌سنده نیجه علمای اعلام جمع اولمشیدی . مولویخانه مرقوم دروننده مدفوندرلر .

سلطان عبد الحمید خان حضر تالینک همشیره محترمه‌لری عائشه سلطان دخی بو‌او‌انده نامزاج اولوب تبدیل هوا ضمنده زیرکده واقع سرایندن بهاریه ساحلسراینه نقل بیورمش ایدی . لکن مرضلری کوندن کونه اشتداد بوله‌رق چوق کچمکسزین کلشنسرای فانی ترک ایله دار بقیه نقل وارتحال ایلدی . صلح عقبنده طرفیندن الچی ارسالی قاعده مرعیه دولیه‌دن اولاق حسیله بوندن اقدم طرف دولت علیه‌دن عبد الکریم پاشا بیوک الحیلکله روسیه جانبنه ارسال اولدینی مثللو بوکا مقابل روسیه طرفندن دخی جنرال نیقوله ربنین مرخص بیوک الچی تعیین اولدینی خبری بوندن اقدم درسعاده واصل اولمشیدی . ماه شعبانک اون برنجی کونی سفیر مومی الیهک چکجه کبیره وصولی خبری مهماندار طرفندن کتخدا بکه وارد اولغین قاعده قدیمه اوزره فقط دیوان ترجمانی چکجه صغیره ارسال اولوب انک معرفتیه ایاستفانوز چفتلکنه کتورلدکن صکره دفاتر تشریفاتده مقید اولان رسومات ایله آلائی ترتیب اولنه‌رق مالتیه نام محله کلندکده اعداد اولنان یمککک تناول اولدینی عقبنده اورادن دخی غلطه‌ده تهیه قلان قوناغه ایصال اولندی . سفیر مومی الیه استانبوله برقاچ قوناق قالدقده تکالیف عنیفه‌یه ابتدار ایله کاه سوال خاطره دیوان ترجمانی کیدوبده اکابردن برینک کوندردلدیکنه وکاه ایاستفانوز چفتلکنه ارسال اولنان تعیینانک اجناسنه اعتراض ایتدکن بشقه دیوان هایون چاوشباشیسی مرض موته مبتلا اولدیغدن کندوسنی یمککک محندن غلطیه ایصاله چاوش باشی معزوللرندن سعید افندی بالوکاله تعیین بیورلش اولغین مرضک اصلی تمارضه حل ایله بالفعل چاوش باشینک کلمسه اصرار ایتکله ناچار سعیدافندی‌یه چاوشباشیق وکالتیه الباس خلعت اولنه‌رق اجوبه لازمه‌سی تشریفات کیسه‌داری محمد نعیم افندی واسطه‌سیله سفیر مومی الیهه تبلیغ قلندی . سفیر مومی الیهک رأس حدوددن سالما

در سعادت ایشانه یکیشهر متصرفی احمد پاشا مأمور قلمش اولوب بودفه خدمتی ختام بولندیندن روم ایلی بکربکیلیکی پایه سیله قدری تجیل ومنصبی خانیه محافظلغه تبدیل اولندی .

بروسه ده خانقاه قادریه پوست نشینی اولان اشرف زاده عبد القادر افندینک بعض مناقب کرامت شعارلری شیخ الاسلام افندی تقریرندن واصل سمع هایون اولغله استجلاب خیر دعاسیچون در سعادت جلایله لیلای برانده حضور هایونه کتوریلوب بر مقدار وعظ ونصیحت ایتدکده عطایای کرانبها وقاقوم کورک اکسایله خاطری تطیب قلندی .

بعدالغید بعض رسمی ضیافتلر ترتینه ابستار اولندی . چونکه صدر اعظملر کاه کاه پادشاه انام حضر تلیرینه عید فطرده ترتیب ضیافت ایده کلدکلرندن اشوب عید فطرک یدنجی خمیس کونی صدر اعظم ذات حضرت ظل اللهینک سرای آصفیه تشریف بیورملرینی نیاز ایتمش اولدیغنه بناء نیازی قرین اجابت اوله رق یوم مذکورده پادشاه عالیناه حضر تلیر سرای آصفیده عرض او طه سنده نفس نفیس هایون ایچون اعداد اولنمش اولان طعاعی تناول وجانباز وحقه باز سیری کبی بعض تماشالره تنزل بیوردقدن صکره صدر اعظمه برقطعه مجوهر خنجرله سمور کورک وشیخ الاسلام افندی به دخی کذلک سمور کورک احسان ایله عودت بیوردقلرنده صدر اعظم در زیار کارخانه سی محاذاتنه دک رکاب هایونده پویان اوله رق اورادن عودت ایتدی .

وبو ائاده یکیکچری اغاسی مصطفی اغا دخی صدر اعظمه ضیافت ایدوب برمدتنبرو متروک اولان عادت قدیمی ایا ایلدی . والچی ضیافتلرنده اجراسی مصمم اولان ساز ولعبتازلر بوضیافتده تجربه اولندی .

وبعد برمنوال سابق در سعادت کیش اولان روسیه ایلیچیمی رسماً باب عالی به کلدیکنده مراسم مرعیه اجرا وکندویه سمور کورک ومعیتی مأمورلرینه قالم کورکلر وسائر اتباعنه خلعتلر اکسا اولندقدن صکره مؤخرأ ترتیب ضیافت وسفیر مومی ایله باب آصفیه دعوت وانواع ساز وسوز ایله اجرا مراسم مهمانوازی به مبادرت اولنوب کذلک خلع فاخره الباس اولندقدن صکره البته طونامش آت چکیلرک قوناغنه اعاده اولنمش و صکره قبودان پاشا طرفندن دخی ترسانه بنجه سنده برضیافت ترتیب اولنوب جانباز وپرنده باز وحقه باز سیری وآهنگ ساز استماعی ایله اکرام اولندقدن صکره قبودان پاشا طرفندن دخی کذلک برطونامش آت اهدا ومؤخرأ کتخدایک ویکیکچری اغاسی ودفتردار ورئیس افندیلر

طرفلرندن دخی مناسب محللرده کذلک ضیافتلر ترتیب اولنه رق اواخر سنه حالیه
قدر ایلچی ضیافتلری بر برینی تعقیب ایلمشدر .
بوندن اقدم بقیه امتحانندن استحقاقی نمایان اولوبده قلت رؤس حسیبله حصول
مطلبلری محلول وقوعه تأخیر قلمش اولان طلبه علومک التزام امر مسروریتلری
لازمه دن ایکن تراکم ایدن رؤسلردن یالکز اوچ بش دانه سی انلره ویریلوب
اکثریسی مخادیم عامایه تودیع اولندیغندن مومی الیهم مکدر ومقبر اوله رق
شیخ الاسلام افدیدن اشتکا معرضنده بعض مساویسندن بحثله رکاب هایونه
عرضحال تقدیم ایتمشلر ایدی . پادشاه عالمناده حضرتلری مقتضای شیمه کریمه
حضرت ظل اللمیلری اوزره صورت التفاتده تربیه وتنیه مرادایدوب درعقب طرف
شیخ الاسلامییه بر عدد وشاق کورک ایله برقطعه خط هایون ارسال بیوردیلر .

* صورت خط هایون *

سماحتلو افدی داعیمز سنی سلام سلامت انجام ملوکانهم ایله تکریم وتلطیف
ایلدیکمدنصکره خاصه استفسار خاطریکز ضمننده ذات هایونمه مخصوص اولان
کورکلردن سکا بروشاق نافهسی ارکان کورکی اهدا وعطیه هایونم اولمق اوزره
ارسال اولنمشدر .

وصولنده دوش حمتکزه پوش وفیابعد طرف هایونمی دعوات خیریه دن فراموش
ایتمیوب جناب رب العالمین بولندیگز مقام فتواده احکام شرعییه اجرایه مظهریت
ایلّه عامه عبادک طرف هایونمه استجلاب دعوات خیریه سنه موفق ودائم ایلّه آمین .
اتوز قرق سنه قدر ولادت هایون اولدیغندن خالق مکدر ومحزون اولوب حتی
سلطان مصطفی خان ثالث حضرتلرینک کریمه محترمه سی هبه الله سلطان تولد
ایتدکده فوق العاده شهر آیین وشکرلر ترتیب اولنمشیدی . بوخصوص هرکسه
داغ درون اولوب فقط سلطان احمد خان ثالث حضرتلرینک بش عدد شهزادکانی
آسوده نشین کوشه غایت اولسبیلّه متسلی ایدیلر . لکن عثمان خان ثالث
حضرتلرینک اواخر عهد سلطنتلرنده اکبر شهزادکان اولان سلطان محمد وعصر
مصطفی خان ثالثه سلطان نعمان ایلّه سلطان بایزید ومؤخرأ مشار الیه سلطان
مصطفی حضرتلری وفات ایدرک شهزادکان مشار الیهمدن یالکز سریر آرای
سلطنت اولان عبدالحمید خان حضرتلری قالمغله هرکس ذریت پادشاهی ظهورینه
درت کوز ایلّه مترقب ومنتظر اولدینی معلوم هایونلری اولدیغندن چند ماه مقدم

حمل سلطانی متحقق اولدیغنی قابله لر خبر ویردکده در حال سلاطین شیخلرینک وعظ ونصیحت عقینده دعایه اهتم ایلملرینی اخطار وتذکیر ایله ناسه تبشیر ضمننده شیخ الاسلام افندی یه خطاباً برقطعه خط هایون تصدیر بیورلمش ایدی .
 بوشانده شهوور معدوده تمام اوله رق ولادت هایون تقرب ایتدیکنه وشهریار مشارالیهک ابتدائی ذریقی اولدیغنه مبنی برایدنبرو کمال اشتیاق ایله رجال وکبار خانلرینی واصناف دکانلرینی تزین ایتمهک ایتدار ایتدکلری حالد ذی القعددهک طقوزنجی کونی برشهزاده بی روح تولد ایتمکین صدر اعظم وشیخ الاسلام وسائر بولنمش معتمد اولان ذوات کرام مابین هایونه کیدوب اجرای رسم تعزیت ایتدکدنصکره خلقه دخی امیدوار اولدقلری مسرتدن محرومیتلری اعلام اولندی .
 لکن ایکی آی صکره دیگر ولادت هایون تخمین اولنور ایکن بمنه تعالی ذی القعددهک یکرمنجی کونی خدیجه سلطان نعمت غیر مترقبه اوله رق تولد ایتمکله هرکس فوق الغایه ممنون وشادان اوله رق یدی کون یدی کیجه فوق العاده شهر آیین ترتیب اولندی .

چندماه مقدم کتخدای صدرعالی اولان السید ابراهیم حفظی افدینک عزلی موجب بعض اطوار وحرکاتی مشهود اولمقدن ناشی ذی القعددهک طقوزنجی کونی عزل ایله یرینه مدت مدیده کتخدا کتباتی خدمتده بولنمش اولان دفترامینی ابراهیم نظیف افندی بالاستحقاق کتخدای صدرعالی اولمشیدی . لکن مومی الیه نظیف افندی ذاتاً علیل المزاج اولوب بیچارهک اکثر ایام عمری کیفیرلکله کچرک بوکره دخی برآی قدر کتخدالقی ایتدکدنصکره اسیر فراش اولوب ماه ذی الحجهک یکرمی اوچنجی کونی وفات ایتمکله یرینه سابقا یکچیری افندیسی اولان مصطفی افندی کتخدای صدرعالی نصب اولندی .

متوفای مومی الیه انقره لی اولوب هنگام شبانده در سعادت کله رک برمدت بعض رجال وکبار خدمت ایدرک کتخداکاتبی خلفاسی سلکنه منسلک اولدقدن صکره هر خدمتده ابراز صداقت وهر کسله حسن آمیزش والفت ایدر برذات اولمغله پک چوق خدمتلرده استخدام اولنمشیدی . نهایت تشهد مقداری کتخدالقی ایتدکدنصکره عازم دارالسلام اولمشدر .

یکچیری اغاسی اولان مصطفی اغانک اداره امور اوجاق عامره ده تهاون وتکاسلی مشهود اولدقدن بشقه منصبده بقاسی ایچون کتخدالغه مستعد اولان وایشه یرایان قول کتخدالرینی برر بهانه ایله اخراج واضراردن خالی اولمغله اواخر ذی الحجه ده عزل ایله یرینه برکون مقدم قول کتخدالغندن عزل ایتدیروب

روم الی اشقیاسنی تفتیش بهانه سیله انجیرلی چفتاکنه اخراج ایتمش اولدینی
طور ناجی زاده احمد اغا نصب اولندی .

بعض تاریخدرده کیفیت بوقدرجه مذکور اولوب اما بعض مورخینک افاده سنه
کوره احمد اغانک عزلی مصطفی اغانک تقدیم ایتمش اولدینی رشوت ایچون اولوب
انجق احمد اغانک طرفدار ومعینلری درعقب ایشه نظام ویرملریله کیجه خفیة
احمد اغا باب آصفیه کتوریلهرک وبهاسی کسیلهرک فرداسی یکیچری اغاسی
اولدیغندن تجارت ایکی طرفلی اولدی دیو صدر اعظم حقنده تفوهاته سبب اولوب
هنوز یکی الچی کشیکن بومثللو تصرفاتک وقوعی ثقیل کورندی حقیقتی الله تعالی
بیلور . لکن هر نه حال ایسه قینارجه مصالحه سی عقبنده کیجه کوندز نظامات
عسکریه یه صرف مقدرت اولنق فریضه دن ایکن مناصب عسکریه نک مزاده
چقیدینی حوادثی یار واغیار نظرنده بر فنا شی اولمشدر .

خاصه حکیم باشیسی اولوب اقدیجه استانبول پایه سیله کامروا اولان محمد عارف
افدینک عزلی موجب بعض اطوارندن طولانی عزل اولنوب یرینه مدرسین
کرآمدن واطبای خاصه دن صبحی زاده عبدالعزیز افندی سر اطبای خاصه
نصب اولندی .

* وقایع مصر وشام *

جلد اولده بیان اولندینی اوزه امرای مصریه دن اولوب روسیه محاربه سی
اثناسنده خروج علی السلطان ایتمش اولان بلوت قاپان علی بک اقطار شرقیه بی
ضبط ایچون مملوکلرینک سر افرازی اولان ابوالذهب محمد بکی بریوک اردوایله
کوندروب شام شریفی ضبط ایتدردیکی ائنده عکده بولمان متغلبه دن طاهر عمر
دخی علی بکه هوادار اولمشیدی . ابوالذهب ایسه افدینک امرینه مخالف
اولهرق اردوسیله مصره عودتندن صکره علی بک ایله لدی المحاربه غالب کملکله
علی بک عکده کلوب طاهر عمرک اعانه سیله عسکر تجهیز ایدرک مصره عزیمت
ایلمش ایسه ده لدی المحاربه اخذ ونهایت قتل اولندقدده طاهر عمر وخامت انجاسی
ملاحظه ایله دولت علیه یه عرض انقیاد وبوخصوصه شام والیسنی توسط
ایتدکن بشقه باب عالی یه دخی عریضه سی کملکله یوز سکسان سکر سنه سنندبرو
ذمتنده اولان بقایایی تأدیه وهرسنه مال مقطوعنی ارسال ایتمش شرطیله جرائم
گذشته سی عفو اولنوب صیدا ایالتی ینه عهده سننده ابقا اولندیغنه دائر کندویه
تحریرات ایله مباشر مخصوص کوندرلمشیدی .

متعاقباً ابوالذهب طرفدن برکاشف ایله مصرک ارسالیله خزینہ سی کلدی اختیار اولنان وقت مسعودده خزینہ مصریه بر معتاد قدیم آلا ی ایله مهترخانه چالنه رق باغچه قیوسندن خزینہ جلیله یه نقل اولندی . و برقاچ سنه دنبرو خزینہ مصریه آلا ی کورلمدیکندن سنین سابقه دن زیاده مزین آلا ی ترتیب اولمش و سیر و تماشا سنه پک چوق خلق بریکمش ایدی . ایشه اوزمان ابوالذهبک وارد اولان معروضاتنده طاهر عمرک مستحق مجازات اولدیغندن و یوانقیادی مجرد خوفه مبنی اولوب فرصت بولسه یه طریق عصیانه سلوک ایده جکندن بحث ایدرک کندوسنک عسا کر کلیه ایله برالشام اوزرینه حرکت ایدوبده انی تأدیب و تربیه ایتک و علی بکک کندوسنده قالمش اولان اموالی تحصیل ایلمک امرنده استدعای رخصت ایلدیکنه و بروجه بالا ارسالیله خزینہ سنک و حرمین مرتباتنک ترتیب وار سالدده و خصوصات سائر ده کندوسنک رونما اولان حسن خدمتی حبسیله نظر دولته مقبل و مقبول اولدیغنه مبنی استدعاسنه مساعدده اولنق لازم کیشدر .

بناءً علیه ابوالذهب یوز سکسان طقوز سنه سنده التمش بیک عسکرله مصر دن ملوکانه و متعظمانه حرکت ایلوب ابتدا یافه یی قرق الی کون قدر حصر و تضییق ایتدکن صکره عنوة استیلا ایتدکده و ضیع و شریف و صغیر و کیر دیموب اها لیسنی قتل عام ایتشدر .

کیفیت طاهر عمرک معلومی اولدقده تلاشه دوشوب اولوقت بیروته بولنان جبل دروز حاکی امیر یوسفدن لدی الاستمداد امیر یوسف مشایخ و کبار مملکتی جمع ایله مجلس مشورت عقد ایتدکلرنده ابوالذهبک صیت سطوق اولحوالی اها لیسنی کافه دوچار دهشت و خشتیت ایتش اولدیغندن اغانه یه جسارت ایده میوب طاهر عمره اعتذار ایلدیلر . طاهر عمر امیر یوسفدن مایوس اولیجق اموال و عیالیله عکدن چیقوب صیدا نواحیسنه فرار و انده دخی طوره میوب عنزه عربانه التجا ایلمشدر .

ابوالذهب عکده حوالیسنه کلدکده هر کس خوفه دوچار اولوب حتی بیروتن بعض بیوک خاندانلر ترک دیار ایتش و امیر یوسف ابوالذهبه هدایا تقدیمیه تحصیل امان و اطمینان ایلمش ایدی . طاهر عمر طرفدن صیدا متسلمی بولنان دکرلی احمد اغا دخی ابوالذهبه نیاز نامه ارسال ایله عرض انقیاد ایتدیکندن ابوالذهب طرفدن تأمین اولمش و بی متوال مشایخی دخی واروب ملاقات ایتدکلرنده ابوالذهب طرفدن مظهر اکرام و التفات اولمش ایدی . ابوالذهبک

بوجله مظهرتی خبری مصره واصل اولدقدہ اوچ کون اوچ کیجه شنگل
ایلمشدر .

وابوالذهب کیفیتی درسعاته تحریر ایله مصر وشام تولیتی استدعا ایتمکین سکسان
طقوز سنه سی جاذی الاولاسی اوائلنده عهدہ سنه رتبه وزارتله تأیید مصر ایالتی
توجیه اولنوب سمور کورک وشمشیر احسان اولنه رق قوجیلر کتخداسی
چرکس محمد بک ایله کوندرلمشیدی . لکن ابوالذهب عکبه وصولنده ایکی اوچ
کون صکره یعنی سنه مرقومہ ربع الآخره سنک سکرندہ وفات ایتیش بولندیغندن
بالطبع توجیه امرلری کیرو التیق لازم کلش ایدی . فقط کندوسنک استدعاسنه
طرف دولت عایه دن مساعدہ اولنه جنی خبری عکبه دخولی کون کندولرینه
واصل اولدقدہ بک زیاده ممنون ومفتخر اولوب امرا وضابطانی جمعه کندولرینه
دیار شامیه ده مناصب توجیه ایدہ جکنی تبشیر سیاقفده اعلان حال ایتمشیدی .
مصر لولر ایسه ایفای مصلحتدن صکره مصره عودت آرزوسنده اولوب برمنوال
محرر برالشام تماما قبضه تسخیرہ کیردکده جمه سی آرزوی وطن ایله عودت امید
واملنه دوشمشلر ایکن ابوالذهب نیتی اقطار شامیه ده دور ودراز مکث وقرار
اولدیغنی تظنن ایتلریله بوفاده سندن ممنون اوله جق یرده متالم ومکدر اوله رق
هرری چادرینه کلوب فکر مطالعه یه طالمش اولدقاری مرویدر . بوحالده
ابوالذهب وفاتی وقوعنه مبنی عساکر مصریه پریشان وسرکردان اوله رق مصره
عودت ایتیشلر ایسه ده دور ودراز غربت دیارنده اکثمتک اندیشه سندن وارسته
اولملریله ممنونا مصره کلدکلرینی مصر مورخلرندن بعضیلری ینه کندولرندن
روایت ایتمشدر .

ابوالذهب مالکی ایچنده متحیز وسر آمدلری ابراهیم بکله مراد بک او یوب مصردن
خروجنده ابراهیم بکی رینه وکیل نصب ایلمش ومراد بکی برابر المش ایدی . وفاتنده
مصر اردوسنه بک زیاده حیرت واختلال عارض اوله یازمش ایکن مراد بک جمله سنه
نفوذینی اجرا ایدرک اردو ایله برابر ابوالذهب نعشی دخی الوب عودت برله
مصرده دفن ایتمشلردر . اندنصره ابوالذهب رینه ابراهیم بک شیخ البلد اولوب
زیرده تفصیل اولنه جنی وجهله سائر اقران وامثالی اکا انقیاد ایتمشلردر .

تاریخ جبرتیده دیرکه ابوالذهب یافه اها لیسنه بوغدری ایتامش اولیدی حسنتی
سیئاتنه غالب ایدی اما بعض عرب مورخلری ابوالذهب دیار شامیه یی تماماً ضبط
ایتد کدنصره علی بک کبی دولته عصیان ایتک نیتده ایدی . لکن عنایت الهیه
بوعزمنه مساعد اولدی دیو تصریح ایتمشلردر .

بزجه بوراسی مجهول اولوب * لایعلم مافی القلوب الاعلام الغیوب * دیو قطع کلام
ایلرز لکن برمنوال محرر عساکر مصریه نك وطن آرزوسیه کوزلری ارقده
اولدینغه نظراً اگر ابو الذهب علی بك کبی عصیان ایتمش اولیدی اودخی علی
بکک یولنه کتمک لازم کلوردی . زیرا مصر لورده حب وطن افراط اوزره
اولوب عساکر مصریه ترك عسکری کبی مدت مدیده کربت غربته تحمل
ایده میه جککری احوال سابقه لرندن مستدلر .

اقطار مصریه اگر چه عالمک اک منبت و محصولدار محلی ایسه ده دیار شام و رومه
نسبتله پکده اوقدر حرص و انهماک ایده جک اراضی لطیفه اولدیغندن عساکر
مصریه نك مصره بودر جه لرده حب و خواهش لرندن تعجب اولنور . زیرا خطه مصریه
بحر سفیددن اصوانه قدر ایکی طاع اراسنده براوزون وادی اولوب ذاتاً قوملق
و چولدن عبارت اولدینی حالد نیلک جریانی حسیه کره ارضک اک منبت
یریدر . فقط انباته صالح اولان کندی طپراق اولیوب بوفیض و برکت نیلک
کتوردیکی چامورده در . بناءً علیه اراضی مصریه سنه بسنه یوکسالمکده در
شویه که یاوز سلطان سلیمک مصری فتح ایتدیکی وقتدنبرو مقیاس نیله نظر اولدینی
حالد مصر اراضیسی پک چوق ارتفاع کسب ایتشددر . بو حاله نظراً فی الاصل
مصرک اراضیسی فیضان نیل ایله تراکم ایدن چاموردن حاصل اولمش و برقاج بیک
سنه مقدم مصر قاهره نك اولدینی محله قدر دکر کلورمش دیو حکم اولنه بیلور .
و کره ارض اوزرنده کی آثار قدیمه نك اک زیاده یا شلوسی اولان اهراملرک طاشلری
نیلک جانب شرقیسنده کی طاغلردن قطع و نقل اولمش اولدینی منبت اولوب
بویه چند ساعتک مسافه دن اوقدر بیوک طاشلرک اوتنه طرفنه کچوریله رک
اهراملرک اولدینی موقعه نقل اولتمسی عقلاً بعید کورینور لکن بوراده دکر اولدینی
حالد بحرأ نقلی فن جر ائقال ایله ممکن اولور . اشته بونک کبی آثاره امعان نظر
اولدینی حالد مصرک اراضی سفلیه سی یعنی آق دکرله مصر اراسنده کی اراضی قرون
عدیله و مدت مدیده ظرفنده فیضان نیلدن بریکن چامورله حاصل اولمش ایدوکی معلوم
اولور . بوصورنده اقطار مصریه دیار سائره کبی طبیعی منبت اولیوب انحق نیلک
براقدینی چاموره هر نه اکیلورسه بتر و نقدر امک صرف اولنورسه اوقدر زیاده
محصول الینور . و اهالیسی دخی زحمت و مشقته زیاده متحمل اولوب کیجه کوندوز
چالش دقندن بشقه شدت شتا اولیوب یاز و قیش معطل قالیله رق زراعت ایله
اوغراشورلر . بناءً علیه اهالی سائریه نسبتله وقت سعی و ورزشلری ایکی قات
اولمش اولور . بوصورنده محصولات ارضیه سی هر یردن زیاده اولمغه قابل

بر مملکتدر . لکن باغ بغچه لرنده ویشالکرلنده دیار رومک چنزاری کبی طبیعی لطافت و طراوت اولیوب بغچه لری طوز و طبراعه دوشمش زمرد کبی غبار آلود کورینور . و مواقع سائرده فصولک اک اعلاسی اولان بهار موسمنده بادسموم اسوب جای کریز بولوق مشکل اولور . بناءً علیه دیار بهشت آثار رومک طراوت و لطافتی کورمش و بوغاز ایچنک مسیره لرینه الشمش اولان کیمسه حقنده مصرده توطن مشکل کبی کورینور ایکن مصره مألوف اولنلرده بالعکس حب وطن زیاده اولوب هر نه طرفه کیتسه لر آرزوی وطن ایله کوزلری ارق لرلنده قالدینی مجرب اتنددر . بناءً علیه عسا کر مصریه نی دیار اخرايه سوق ایدوب مدت مدیده طولاشدیرمق دشوار اوله یور . اشته علی بکک اضمحلاله سبب بوماده اولدینی بالاده بیان اولنمشیدی . بوقیلدن اوله رق ابوالذهب برالشامی ضبط ایتمشیکن وفاتنده عسا کر مصریه پریشان و مخذول اولدقلری حالده عودت ایتدکلرنده مکدر و محزون اوله جقلری لازم ایکن پک زیاده نمونیتله مصره عودت ایتمشلردر . بونک سرطیعیسی بو وجهله لایح خاطر فاتر اولورکه بوعالمده الذ لذائد نفسانیه لذت جماع ایله حلاوت حکومت اولوب بوایکسی دخی مصرده افراط اوزرده در . زیرا منطقه حارده قوه شهوانیه محال سائریه نسبتله زیاده اولوب خصوصیه اراضی مصریه ده بو حالت افراط اوزره اولدینی مجربدر . حکومت دخی هر یردن زیاده اوراده حکمنی اجرا ایدوب صحیحاً حکومت قاهره تعیری موافق نفس الامردر . چونکه فراغنه نک انقراضدن برو حکومت مصریه برمنوال مشروح الدن اله کزوب دائماً اقوام اجنبیه دن برقومک حکومت قاهره سی تختده بولنه رق اصل اهالی رعیته مألوف اولوب مقهوریت و محکومیت کدولرینه طبیعت ثانیه اولمشدر . بناءً علیه ارکان و متعلقات حکومت اولنلر استدکلی کبی اهالی نی قهر و تذلیل ایله اعمال و استخدام ایده کلشلردر . ظن عاجزانه کوره بوایکی سبیدن امر او عسا کر مصریه هر زره کیتسه لر طبیعی مصری آرزو ایده کلشلردر . بزمانحن فیه مزه کله لم .

ظاهر عمر ابوالذهب و فاتی طویدینی آنده عکبه کلوب کافی السابق اولحوالی نی ضبط ایلدی . و کندو سنک قورقوسی ابوالذهب دن اولوب شمعی کندو سنک جهت احترازی قالدیغندن اولکیدن زیاده شقاوت و عصیان بولنه کیمتمکله اشبو (۱۸۹) سنه سی خلالنده ترتیب مجازاتی قبودان دریا جزائرلی غازی حسن پاشایه حواله و برآ دخی شام والیسی عظم زاده محمد پاشا و عهده سنه بروجه الحاق صیدا ایالتی توجیه بیوریلان ابراهیم پاشا زاده ادنه والیسی وزیر محمد پاشا و انشاء الله بعد الاستخلاص عکه محافظی اولوق اوزره روم ایلی بکلر بکیلی

پایه سیله سواحل شامیه محافظی نصب و تعیین بیورلمش اولان جزار احمد پاشا
وقدس شریف متصرفی میر میراندن ابراهیم پاشا قپودان پاشا معیتیه مأمور
اوله رق برآ و بحرآ طاهر عمرک اوزرینه حرکته ازاله واستیصالی فرمان
بیورلمشیدی .

قپودان پاشا دونمائی هایون ایله ابتدا یافیه واردقده طاهر عمره بیورلدی
تحریر ایدوب تعهد سابق وجهله ذمت میریه سنی تأدیه ایتدیکی حالد صیدا ایاتی
عهده سنده ابقا اوانه جغنی انها ایتکله طاهر عمر اوغلارینی و خواص خدام
و اتباعنی جمعه مجلس مشورت عقد ایتدکده بعضی مال و یروب قورتلحق
و بعضی جواب و یروب طیامتق طرفلرینی ترجیح ایله اختلاف آرا وقوع
بولغین طاهر عمر طرفدن صیدا متسلمی اولان دکرلی احمد اغا دیمشکه بزه
جای سلامت امر سلطانییه اطاعتدر . همان براز آچه ایله قپودان پاشایی ارضا
ایدوبده جنک وجدال داعیه سندن خلاص اولملیز . طاهر عمر دخی بورائی
بکنوب رأی صواب بودر . و بنده اختیار اولدم ارتق جنک وجدال ایله
اوغراشه جق و طاغلرده طولاشه جق و قم قالمدی خیرلوسی اطاعت پادشاهیده
وفات ایتمکدر دیدکدن صکره غایت منظوری و هرخصوصه مؤتمن و مستشاری
اولان نصارادن ابراهیم الصباغ که کرک طاهر عمرک و کرک اولاد و عیالک
ایراد و مصر فی انک النده ایدی اکا متوجه اولوب ابراهیم بزه براز آچه تدارک
ایت که دولتک خاطرینی خوش ایده لمده غوغادن خلاص اوله لم دیدکده صباغ
بقایای اموال میریه و فایده جنک قدر آچه مز یوقدر بالفرض اولوبده و یرمش
اولسحق یینه دولت قناعت ایتمز و بزم یقه مزی براقرز دیمک دکرلی احمد اغا
اعاده کلام ایدوب سن بکا شمیدی بر قاج یوز کیسه آچه بولیور بن کیدوب
حسن پاشایه و یرهم البته انی اقناع وار جاع ایدرم و اوزریمزدن بوعصیان لکه سی
دخی مرتفع اولمش اولور باق ابرام بویله بیلملیسین که دولتک قلیچی طویل
وامدادی جزیلدر دیمسنه مقابله ابراهیم صباغ طاهر عمرده مال یوقدر اولان
باروت و عسکر در دیوب دیواندن چقیمش و مصلحت بو حال اوزره قلمش
اولغین دکرلی ذاتا کوجندکدن بشقه کورمشکه بونلر مستغرق بحر غرور
اولوب عواقب اموری تهاکرله فلاح بوله جقلری یوق همان اورادن قاتقوب قلعه
برجلرنده محافظ بولنن مغربلره افاده حال ایلمش شویله که طاهر عمرک
و اولادینک نیتلری عسکر سلطانی ایله محاربه در بزلر ایسه اهل اسلامز سلطان
المسلمینه اطاعت جمله مزه واجبر و دولته عصیان ایتک برمسلمه جائز دکدر

دیوب مغریلر دکرلیدن بوسوزی ایشدکاردند تصدیق وتصویب ایدرک عساکر پادشاهی قارشو قورشون اتمامق اوزره قرار ویرمشلر .

برو طرفده قبودان پاشا کوندرمش اولدینی تحریراتک جوابنه منتظر اولوب ارمسی اوزامسندن طاهر عمرک مسند شقاوتده ثباتی جزم ایتدیکندن وبعض روایتلره کوره کیزلوجه دکرلی ایله بالخبره وقوع حاله واقف اولدیغندن هر نه حال ایسه صیدا حوالیسنک ضبط ور بطنی ادنه والیسی سالف الذکر محمد پاشایه حواله وتسلیم ویرا مأمور اولان سالف الذکر پاشالره برآن اقدام حرکت ایتلری ضمنده بیورلایلر تحریر ایتدکدن صکره کندوسی دونمای هایون ایله عکه پیشکاهنه کلدکده برآ مأمور اولنلردن هنوز بر حرکت وقوعبولماشیدی .

تکرار طاهر عمره اطاعت ایتسی ایچون امر کوندردکده قطعیا رد ایله جواب ویردکلرندن قبودان پاشا دونما ایله عکه قلعه سنی دوکمه باشلا ییحق طاهر عمر برجلرده اولان مغریلره دونمایه طوب آتملرینی امر ایلمش ایسه ده بز پادشاهه عاصی اوله میز دیو جواب ویرملریله طاهر عمر مصاحبتک فناشدیغنی درک ایدرک همان فراره قرار ویروب شهر قپوسندن چیقارکن مغریلردن بری وعلی روایه مرقوم دکرلی احمد اغا ارقه سندن قورشون ایله اوردقدده طاهر عمر اوراده مقتول اولمشدر . اوغللاری عساکر و ذخائر جایی ضمنده خارجه ده بولنوب بوخبری ایشدکلری انده اطرافه فرار ایلمشلردر .

قبودان پاشا درحال عسکرله قردیه چیقوب عکه یی ضبط ایله طاهر عمرک اموال واشیاسنی اخذ وقبضه مباشرت ایلدی .

ابراهیم صباغ دخی طوتیلوب قبودان پاشا حضورینه کتورلدکده دوچار شکنجه اولوب کرک کندوسنک وکرک کندوسنده طاهر عمرک موجود اولان اموالی اخذ اولندقدنصکره قتل اولمشدر .

طاهر عمردن قالوبده بوکره قبودان پاشانک ضبط ایتدیکی اموال انواع تحف و ذی قیم اشیا دن بشقه سکسان ایکیک کیسه آچه نقد ایدی دیو بعض مورخلر تصریح ایتمشلردر . سبحان الله بوقدر مال و منال وار ایکن و دکر لینک استدیکی بونک عشر معشاری دکل ایکن مرقوم ابراهیم خست ایدوب هم کندوسی بلایه اوغراندی و همده ولی نعمتی اولان خاندان زید انک محاسنه سبب اولدی .

بعده عظم زاده محمد پاشا وسائری دخی عکه یه کلدکلرند ایشی بتمش بولایلر . بوندن صکره قبودان پاشا طاهر عمرک اوغللرینه بیورلیدی کوندروب عکه یه دعوت برله کندولرینه امنیت ویرمش و پدرلری یرنده انلری استخدام ایده جکنی

وعد ایلیمش ایدی . شیخ علی ظاهر اصلاً اصفا ایتیموب بولندیغی یرده عسکر جعنه مشغول اولدی باقی برادرلری شیخ عثمان وسعید واحمد وصالق قپودان پاشا حضورینه کلدکلرنده چونکه کندولرینه بیورلدی وارقدده شیخ سیدک دولت علیه حقده فساقر دیلر سویلمش اولدیغی قپودان پاشانک معلومی اولمغین انی قتل واعدام ایدوب سائرلرینه اکرام واحترام ایدرک دونماده توقیف ایلدی .

شمعدانی زاده وانوری تاریخلرنده منوال مشروح اوزره مسطوردر . اما طاهر عمرک بعض اعقابندن روایت اولندیغنه و عربی تاریخلردن بعضیلرینک بیاننه کوره طاهر عمرک شام والیسی عثمان پاشا ایله بینلرنده تحدت ایدن منازعه دن ناشی انجماکار عصیان ایتمکله برأ و بجزراً اوزرینه عسکر سوق اولدقدده عکله قاعه سنده تحصن ایتدیکی انشاده الی یدی نفر اولادینک الک بیوکلری شیخ عثمان ایله علی ظاهر و شیخ احمد ظاهر برر ناحیه ده حکومت ایدرلر ایش طاهر عمرک یاننده بولنن دکلری نام سرکرده یی قپودان پاشا برتقریبله خفیة جلب واماله ایش اولمغله سرکرده مرقوم طاهر عمرک اوزرینه قاعه دروننده ایکن برجدن برقورشون انداختیله قتل واعدام ایلدکده قاعه ضبط اولنوب سالف الذکر علی ظاهر بوقضیه دن خبردار اولدقدده عکله تکرار المق ایچون بولندیغی یردن عسکر جمع وتدارکنه مباشرت ایلمشدر .

قپودان پاشا برمنوال محرر عکله داخل اولدقدده امیر یوسف تقدیم هدایا ایله عرض انقیاد ومقدمه طاهر عمرله بینلرنده وقت وقت منازعه لر وقوعیله دولت علیه خیرخواه بولندیغی یاد ایتمکله حسن پاشا کندوسنه محبت ایلمشیدی . اشبوسکسان طقوز سنه سی اواخرنده صیدا ایاتی سالف الذکر محمد پاشا عهده سندن صرفله جزار احمد پاشا عهده سنه توجیه ومتعاقباً رتبه وزارت دخی احسان بیورلمشدر . انحق اول حوالینک کافه خصوصاتی قپودان پاشایه محمول ایکن بو عزل ونصب کندوسنک علمی لاحق اولمقسزین طوغریدن طوغرییه درسعادتن اجرا ایلیمش اولدیغی جهته پک زیاده جانی صیقلمشدر .

قپودان پاشا سالف الذکر شیخ عثمانی باباسنک یرینه شیخ البلد نامیله عکله ده براقش و شیخ احمد ایله دیگر کچوک برادرلرینی دونمای هاپونده توقیف ایله درسعادته عودتنده برابر کتورمشدر . بر سنه صکره شیخ عثمان دخی عکدن درسعادته جلب اولنوب حصالاتیه برادرلرینی اداره ایتمک شرطیله عهده سنه خداوندکار سنجاغی توجیه اولنوب وفاته قدر منصب مذکورده ابقا اولمشدر .

مومی الیه احمد ظاهرک اوغلی اولوب وقتمزده مشاهیر شعرادن و ترجمه او طه سی خلفاسندن بولنان یوسف خالص افندی حالا حیاته در .
سابقا دارالسعاده اغاسی کاتبی اولان سلیمان افندی وکیل عثمان پاشانک قپوکتخداسی اولوب مقدما انک سوقیه عثمان پاشا طاهر عمرک ازاله سنه مأمور قلنهرق کندوسنه خزینته جلیله دن کایتلو آتجه اعطا اولنمش ایدی . عثمان پاشا ایسه بو ایشک عهده سندن کله میوب بوقدر آتجه تلف اولدقدن بشقه طاهر عمرک ازدیاد طغیاننه باعث اولدیغندن وزارتی رفع ایله مغنیسایه نفی ایدلمشیدی . بوکا سلیمان افندی سبب اولوب بوجنحه سنه بعض اطوار نایجاسی دخی منضم اوله رق خلال ذی الحجه ده نفی اولنمشدر .

(وقایع سنه ۱۱۹۰)

* لوند عسکرینک الغاسی *

دولت علیه نك لوند نامیله باشلرینه بیوک قالدقار کیر بر جنس عسکری اولوب بعضاً وزرا قپولرنده استخدام اولنورلردی .
جلد اولک فصل سابعنده بیان اولندیغی اوزره لوندلر فی الاصل تیمارلو عساکر بحریه ایکن امور بحریه نك اختلالندن صکره بونلر بر اوجاق شکلنه قونمشلر ایسه ده تحت انضباطه اله مدقارندن اناطولی ایچنه یاییلوب سرسری کشت و کذار و خلقی اضرار ایتمکده ایدیلر . ایام محاربه ده طشرملرک احواله لایقیله باقیله مدیغندن بر چوق اشرا بونلره قاریشوب اناطولی بی تخریب ایدر اولدقدن کچن سنه اناطولی مفتشی تعیین اولنان قونیه والیسی قویوجی سلیمان پاشا اول حوالی بی طولاشه رق لوند اشقیاسنک تأدیپ و تربیه سنه اقدام ایتمکله شقاوتک براز ارقه سی کسدریلور کبی اولمشیدی . سنه مرقومه اوخرنده سلیمان پاشا اجل موعودیه عازم دار بقا اولدقده اشقیا میدان الهرق ینه فقرایی رنجیده ایتمکله باشلادقارندن ولات و حکام بوندن بویه لوند عسکری قوللانیموب موجود اولنلرک دخی تبدیل جامه ایتملری ولوندلک نامی قالقه رق بر بشقه اسم ایله یاد اولنملری ایچون اشبو طقسان سنه سی اوائلنده اناطولینک هر طرفنه مخصوص مباشرلر ایله اوامر علیه کوندرلدی . بو وجهله لوند او جانغی الفا ایدیلوب هر طرفده لوندلر اوزرلرینه هجوم و اقحام ایله قتل عام اولنهرق شقاوتک اوکی کسدریلدی .
وقعه نویس عاصم افندی دیرکه سلفده اناطولیده چند دفعه جلالی طائفه سی سرنمای ساحه ظهور واقطار واقطانده شرر پاش شرر و شور اولوب جمله دن اشد

وازیدی سلطان احمد خان اول زماننده ظهور ایدن طائفه ایدی که مرحوم قویوچی مراد پاشانک سیف سطوتیه مندفع و عرق شقاوتلری منقطع اولمشیدی . ایشته مرحوم سلطان عبدالحمید خان ولی دورنده رفع لوای طغیان ایدن لوند اشقیاشی ذکر اوانسان جلالیادن اعداد وعده وعناد جهتیه افزون وجلادت و صرامت و وصولتلی حوصله تصدیقدن بیرون ایدی . فی الاصل لوند باش اغاسی اولوب اول ورطه دن بر تقریبه تخلص جان ایلد کد نصرکه وزرا قبولرنده دلی باشیاقله دائر اولان دیو هیبت رستم صلابت قره جه بطلال اغا لسانندن مسمومع اولمشدرکه لوندلکمز وقت عباد و بلاد ایصال ایلدیکمز خسارت حددن خارج اولوب بالاخره ازاله واعدامز مقتضی اولغله حقمزده کرچه طرف طرف اوامر علیه صادر اولوب لکن یوزبیکدن ازید و جمله مز اولوم اری قلیج ارتغی و قتل ونهب غارتله ولوله ساز عالم و عالمیان اولوب وهر بر نفریمز یوز سواری یه ات صالوب طابورلرینی پریشان ایلش و قلوب جهانی خوف و خشیتی قابلاش بر طائفه اولدیغمزدن ناشی قطعاً وزرا و میر میران و امرا میزان اعتبارمزده سنجیده اولیوب و فی الحقیقه طرفلرینه اوامر علیه وارد اولان وزرا و میر میران و امرا کتم و اخفاء مأموریتدن غیری طریق اسلم بولامشلر ایدی . مکر قضیه صورت ظاهره منافی ایش عبدالحمید خان حضر تلینک عسکر معنوسی و ارامش . اول ائنده قرق بیگ قدر لوند ایله سیواس ایالتنده یاقوب ییاقوب تالان و تارمار ایدرک کشت و کذار ایتکده ایکن بر کیجه بیتوت ایتدیکمز قریه لوندلره نفیر عام کلش سیواس و توقاد و سائر اول حوالی اهالیسی بالجمله کلورلر مش دیو بر حوادث شایع اولغله علی الصباح بالجمله سوار اولوق اوزره اتلریمزی احضاره ابتدار ایلدیکمزده نه کوردک که مجموعنک کوزلری کور اولش و ایاقلرنده تاب و توان قالمیوب لرزان اولمقده درلر . بو حالتی مشاهده یه مقارن درونلرمزه وصف و تعریفدن خارج بر خوف و خشیت طاری اولدی که بر لحظه اقامته مجلنز اولیوب همان پیاده جه و کیمی اول کور حیوانلره سوار اوله رق مجنون کبی سرسم و سرسری جبال و بیابانه پریشان و کویاکه هر بریمزک اردنده بیگ دالقلیج مسلط اولش کبی خائف وهر اسان اوله رق کریزان اولغله مبادرتمزده کویلیروتارلاده اکینجیلر و چفتجیلر مقوله سی تفنک قوندانغی و طاش و دکنک و نسوانلر سپورکه صابریله بزلی ییاقوب سو بسو اعدام ایلدیلر . بریمزده قدرت مقاوت شویله طورسون اقدامزدن قوت تماسک مسلوب اولوب نقل خطوه یه دخی مجال محال اولدی حتی بم اون یدی یرمده زحم اولغله

سورینه رك بر سنكستانده بر مغاره یه دوشوب چندروز قالدقندن صكره اولطرفده اولان قریه اهالیسندن برعجوز اول مغاره او كندن كچرايكن ناله می كوش ایلمكله كیروب حالمه مرحمت وهزار محنتله او جكزینه نقل وصمانقده اخفا و یاره لریه تیار ایدوب بعدالافاقه بر تقریبه تخلیص جان ایلدم واخلاصل یوز بیكدن متجاوز لوندا طائفه سنك هر طرفده ازاله واعداملری بر كونه اولوب بر آی ظرفده جمله سی محو و مضمحل اولدی دیو یمین مؤكدا ایله توثیق كلام ایلیه رك بو حقیره نقل ایلدی . ایشته نفس پادشاهی دیدکاری بونفسدركه بر نفس ایله یوز بیكدن ازید اشقیانك راکب و مرکوبلرینك كوزلرینی كور و دیزلرینی طوتمز ایلیه رحمة الله علیه . انتهى .

لوندا طائفه سنك اون التي بیک نفر دن عبارت ایدوکی بعض توارینخده مصر حدر واکرچه بعضا خارجدن نیجه اشقیانك التحاقیله متراید اولملری محتمل ایسه ده هر حالده عاصم افندینك یوز بیكدن زیاده دیمسی پك مبالغهلو كورینور . بطل اغانك سوزی ایسه شایان اعتبار دكدر . اوزمان دولتجه بر طرفه سوق اولنان عساكر ك مقداری بیله صحتی اوزره بیلنمز ایكن بر لوندا اغاسی اطرافه منتشر اولان لوندا اشقیانك صایسینی نصل تحقیق ایده بیلور .

هر نه حال ایسه لوندا رلاستصال اولندقده بقیه السیوفی که جانندن بزمش وجهاندن اوصانمش غایت دلیر و بهادر وجندیلکده ماهر بر طاقم قپوسزلر شام دیارینه دوشدکلرنده جزارك یانته التجا ایتشلر ایدی که مشاهیر رؤسالی بیوک عبد الله واوزون علی واوزون ابراهیم وخیل بك ایدی . جمله سی عساكر و توابی ایله جزاره قولنشلردر .

بو اوجاقدن قیصریه لی علی اغا نامنده بر رئیس اولوب مرقوم بیوک عبد الله ایله ینلرنده عداوت اولدیغندن جزارك یانته کله مدیکی جهتله اودخی اوچیوز نفر سوارسیله شام والیسی عظم زاده محمد پاشا یاننده قرار قلمشیدی .

الحاصل لوندرلك اك كزیده لری عكده ده مجتمع اوله رق جزارك قوتی بردن بره تزیاید و ترقی بولمشیدی .

بر وجه بالا ظاهر عمر ك اعدامندن صكره اوغلی علی ظاهر سالك طریق عصیان اولغله انك ترتیب جزاسی دخی قپودان پاشایه حواله اولنمش ایدو كندن بوسنه دخی قپودان پاشا دونمای هایون ایله اولطرفه کیدوب انحق علی ظاهر ساحلده اولمدینی جهتله قپودان پاشا جزار ایله شام والیسی عظم زاده محمد پاشایه بیورلدیلر تخریر ایله هر طرفدن اوزرینه هجوم قوللری ترتیب ایتدیرمشیدی . مقدم

و مؤخر جزارك عسكر يله شيخ على ظاهر بيننده محاربات شديد و قوعه كلوب
على ظاهر مغلوب اوله كبش ايسه ده اخذ و كرفتى قابل اوله ميوب بود خى شام واليسى
محمد پاشانك اغماض و مسامحه سندن نشئت ايدور ديو جزار پاشا طرفدن محمد پاشا
اتهام اولمغله محمد پاشا بوجه بالا كندوسنه قبولمش اولان سالف الذ كر لوند اغاسى
قيصر يهلى على اغا محمد پاشانك محرمانه تعاليمى اوزرينه على ظاهره مکتوب يازوب
اكر قبول ايدرسهك جزارك عسكر يله محاربه ايتك اوزره يانكه كلهيم ديو اشعار
ايدوب على اغا ايله جزار پاشانك معيتنده اولان بيوك عبد الله اغا بيننده عداوت
اولدني معلوم اولديغندن على ظاهره بو اشعاره اينانوب مع الممنونيه قبول ايتمش
اولديغندن على اغا بوجه مقاوله كندو عسكر يله على ظاهره يانكه كلهيم ديو اشعار
فوت ايتيوب هان على ظاهره قتل ايتكين جزارك انهاسيله محمد پاشا حقنده عارض
اولان شبهه زائل اولدقدن بشقه نزد دولته بيوك شان و اعتماد قازانمشدر .

ايشته بوكره خاندان زيدان بتون بتون محو اولوب كيتمش و متصرف اولدقلى
اموال و املاكى جزار پاشا ضبط ايتمشدر .

جزار پاشا صيدا واليسى اولمق حسييله مقدما بيروتك ضبطى ايچون بوجه بالا
كندوسنه قبولمش اولان لوندلرى كوندروب امير يوسف بونى لى الاسماع محافظه
بلده ضمننده كچه جكبرى يول اوزرينه بر مقدار عسكر كوندروب لوندلر ايسه
انلره غلبه ايدرك جمله سنى قايجدن كچور مشلر ايدى .

امير يوسف قودان پاشايه عريضه ارسال ايله جزار پاشا بلاد مى نهى و غارت
ايدور بونك سببى مجرد مال ميرى نى ذات دولتكزه و يرديكمزدر ديو شكايه
ايلوب قودان پاشا ايسه بوجه بالا كندوسنك معرفتى منضم اولمقزمين
جزارك صيدا واليسى نصب اولمسنندن طولايى دلكير اولمش ايدو كندن بونك
اوزرينه پك زياده غضبه كلهرك در حال بر سفينه يه را كبا صيدا اسكله سنه كلوب قره يه
چيقمغله جزار كلوب تقيل دست و دامن رسمى اجرا ايچون سكرتدكه قودان
پاشا اظهار غنف و شدت ايله اندن السلكتديكى ائنده خنجرى طوقونه رق جزارك
يوزى براز يارلمش اولدينى مرويدر . بونك اوزرينه جزار پاشا بو غوغايه سبب
درزيل اولدى بن اول طرفه بر مقدار عسكر كوندرمىديم درزيلر چيقوب
ثمانعت ايلملر يله عساكر بيننده ايله بر اويغونسزاق اولمش بونده بن جرم يوقدر
ديو اعتذار ايتمش ايسه ده قودان پاشا جزار حقنده اضرار غيظ و كين ايتشىدى .

اندن صكره قودان پاشا بيروته كلوب امير يوسفدن بقايى اموال ميريه نى مطالبه
ايتدكه در حال ادا ايتمكه اولكيدن زياده خوشنود قلوب جبل حكومتى و يروتى

عہدہ سندہ ابقا ایادی وصیدا والیسنہ یالکز معتاد اولان اموال میریہ نی ویروب سائر وجہلہ مداخلہ ایتماسی ایچون امر ویردی .

بعده عکہ یہ کلوب سالف الذکر دکزلی احمد اغایی قتل ایتمدی . عرب مورخلرنندن بعضیلری دکزلی مظهر مکافات اولمق لازم ایکن خلاف عدل وحقایت اوله رق حسن پاشائی قتل ایتمدی دیو اعتراض ایدرلر . قتلک سبب صحیحی بزجه مجهول اولوب هر نه حل ایسه عکہ نک سهولته تسخیرینه سبب اولسی کندو حقهده قاعده مکافات واکرام اولنسنی موجب ایکن هر نه سببه مبنی ایسه قلی قپودان پاشانک جریده اوصافنده برنقطه سیاه اشتباه برآقشدر .

بروجه سابق قپودان پاشانک امری اوزرینه جزارک بیروت وجبل لبنانہ مداخلہ ایتماسی لازم کلور ایکن قپودان پاشا هنوز عکہدن حرکت ایتمدن جزار پاشا امیر یوسفی تضییق ایتمکے باشلادیغندن قپودان پاشا بتون بتون اکا عداوت ایدوب انی صیدادن عزل وتنکیل ایتمدرمک نتیله درسعادتہ عودت ایلمشیدی . جزار ایسه بعض طرفلردن ملترم ومستصحب اولمغله قپودان پاشانک تاثیر عداوتندن مصون قالدیغنی حالده بروجہ بالا اول عصرک برنجی عسکری اولان لوندرک الک جسور وجنکاورلری انک یاننده بولمغله پک زیاده قوت المش وبعده عکہ قلعه سنی تعمیر ایله کندوسنه برمحکم یوه یاپوب یرلشمش وکوندن کونه کسب یسار واققدار ایدرک ارتق یرندن قیملادیله میه جق درجهیه کلشدر و بیروقی انہ الوب جبل لبنان ایشلرینه مداخلہ ایدرک وامرا ومشایخی بربرینه دوشوره رک انلردن دخی اموال کثیره اخذایده کلشدر .

بروجه مشروح علی ظاهرك اعدامنسدن صکره ایکی نفر اوغللری درسعادتہ کتوریلهرک سرای هایونه چراغ بیورلدیلر . بری فاضل بک ودیکری حسن بکدر . حسن بک سرایده فوت اولمشدر . فاضل بک دور سلیمی شعرا سندن دیوان صاحبی مشهور اندرونی فاضلدر برارالق عہدہ سنہ ردوس تولیتی وخواجهلق رتبه سی احسانیلہ اندروندن چراغ بیوریلہ رق بعض خدماتده استخدام اولمقده ایکن برجنجه ایله ردوسه نفی اولنوب اوراده اقامتی ائسانسده کوزلرینه عماطاری اولمغله مشهور ایکی کوزم غزالی نظم ایلمش اولدیغنی مرویدر . بزینہ صده کله لم .

* وقایع شتی *

برمدت ترسانہ عملہ سنہ اجرت ویریلہ مدیکندن ترسانہ امینی سلیم سری افندی

مال میری بی ذمتہ کچور و بدہ اجرت و یرمیور دیو لسانہ کلدیکندن همان عزلیہ
یرینہ مطبخ عامرہ امینی مصطفی افندی نصب اولندی . انجق سلیم افندینک
بعد العزل محاسبہ سی رؤیت اولندقدہ مال میریدن ذمتہ بر اچہ کچور مامش اولدینی
ثبوت بولمشد .

استانبول قضاسی اوتہ دنبرو حرمین محترمین قضا لرندن برینی ضبط ایلمش اولان
ذوات فضائل سماتہ توجیہ اولنہ کشیکن مرور زمان ایلہ بوقاعدہ مرعیہ خلل پذیر
اولوب شویلہ کہ حکومت حرمین نوبتی بعض عملماندہ پیرلرہ کلکله پایہ ایلہ
کچشد یریلہ رک و بوخصوص صکرہ لری بعض مخادیمہ دخی سرایت ایتدیریلہ رک
حرمین محترمینک قضای استانبولہ موصل اولق مزیت و خاصہ سی قالدقدن بشقہ
پایہ آلانلر پایہ الدقلری کون حرمین معزولی اعتبار اولنلری حسیلہ بالفعل
حرمین ماللرینہ تقدیم اولندقلرندن و قتیلہ حسرة الموالی اولان حرمین محترمین
حکومتلری هرکیمہ تکلیف اولنسه رغبت ایتیموب عذرلنک ایلہ استعفا ایدر اولدقلری معلوم
هایون اولدیغنه و سابقا حرمین قاضیلری عزیزاده عطاء الله افندی ایلہ نافع افندینک
انقضای زمان حکومتلرندن اقدجہ پایہ ایلہ برقاچ اسکیلر ظهور ایتدیکندن رکاب
هایونہ رفع رقعه اشتکا ایتدکلرینہ بناء مومی الیهمانک رتبہ لری حرمین توجیہی
تاریخلرندن اعتبار اولنہ رق بوقاعدہ نک بوندن صکرہ سائرلری حقلرندہ دخی
دستور العمل طوتلمسی و بالفعل حرمین قاضیلری موجود ایکن پایہ ایلہ طریقلری
ترفع اولناندرہ استانبول قضاسی توجیہ اولنماسی شیخ الاسلام افندی یه خطابا
برقطعه خط هایون ایلہ نظامہ ربط اولندی . حتی عطاء الله افندینک بیوک برادری
صادق افندی دخی پایہ ایلہ تقدم ایدنلردن اولوب اشبو نظام جدید موجبنجہ
کوچک قرنداشکنک کندویہ تقدم ایتمسندن طولانی دلکیر اولہ رق مدت مدیدہ
بویاکی قرداشلر بیتندہ برودت حادث اولوب قلمشدر .

مقدماروسیہ دن بیوک ایلچیلک ایلہ کلش اولان (جنرال ربنین) ک مأموریتی
موقت اولمغلہ دائمی درسعدتدہ قالمق اوزرہ روسیہ دن اورتہ ایلچی رتبہ سیلہ
استکف نام جنرال بوائساده درسعدتہ کلش اولدیغندن جنرال ربنین مملکتستہ
عودت ایلدی .

مدت مدیدہ دنبرو مقام ریاستدہ بولنان اسماعیل رائف بک افندی حقندہ توجہ
صدر عالی برکال ایسہ دہ صدر اعظمک بعض قرنا و متفذلریلہ اوپوشہ مدیغندن
انلرک فساد و نفاقلریلہ و فی الحقیقہ دور سابقدہ متنفذ بولنسی ملابسہ سیلہ شهر
جمادی الآخرہ دہ ریاستدن عزل ایلہ قبریس جزیرہ سنہ نفی اولنوب یرینہ عاطف

زاده نشانجی عمر وحید افندی و نشانجیاغه دخی مقدمجه کتخدانقدن منفصل اولان السید ابراهیم حفظی افندی نصب اولندی .

سنه سابقه وقایعنده بیان اولندیغی اوزره بامحضر قریمدن کلان رؤسا و میرزالرک استدعالری عهده مغایر و حصولی متعذر برکیفیت اولدیغی حالده روسیه بیوک اچلسنک کلمسنه قدر درسعادتده توقیف اولملری مجلس عمومی قرارى اوزره کندولرینسه بردن بره یأس جوانی ویرلیهرک حسن صورته اقتضای واعادهلری مقصدینه مبنی ایدی لکن بوکره سفیر مومی الیه عودت ایتمکله مومی الیهمه یأس جوانی ویرلک لازم کلدکدن بشقه بووقته قدر درسعادتده توقیف اولملری حسیله خزینئه جلیله خلیله مصارفه دوچار اولدیغدن وکلای دولت مضطرب و دلگیر اولملر ایهده بوکیفیت معاهده سابقه آثار مضره سندن اولوب بوکا برچاره بولنه مدینغی مثللو کیمسه یه دخی بر دیه جک اولمدیغدن فقط تبدل ریاسته برچارچه تخفیف حرارت قلندی .

لالهلی جامع شریفی شیخی ماردینی افندی اخوان طریق مثللو وظیفه ذمتی اولان وعظ و نصیحتیه حصره همت و طریقتک وارداتنه قناعت ایتیموب دائما رجال و کبار قوناقلرینه کیدرو وظیفه سندن خارج مقالاته ووکلا حقنده بعض کونه تفوهاته جسارت ایدر بر شخص اولغله ناچار بعض رجال و کبار لساندن قورتلماق ایچون دعاسنی المق صورتنده هدایا و عطایا ویره کلدکلرندن ایچه سرمایه دار اولمشیدی لکن کتدکجه آزدیغندن تأدیبی لازم کشیدی بو ائانده اتفاقا اندرون هایون وعظنده دخی بعض ناسزا کلمات تفوه ایتدیکنندن مشیختی رفعله مسقط رأسی اولان ماردینه نفی اولنوب عهده سنده اولان جهتلر بالامتحان استحقاقی نمایان اولنره توجیه قلندی .

مدت مدیده دنبرو قونیهده پوست نشین ارشاد اولان مولانا زاده چلبی افندی مملکتک اختلالنه باعثدر دیو قونیه والیسی چرکس حسن پاشا انها ایتش اولدیغدن بوندن ایکی آی مقدم مغنیسیاه نفی و تغریب اولمشیدی لکن شیخ مشار الیهک مملکت امورنده الی و بو مثللو فساداتده مدخلی اولمدیغی معلوم هایون اولغله اطلاع اولنهرق مقامنه اعاده قلندی .

بو ائانده سلطان زمان عبدالحمید خان حضرترلی اجداد عظامی اثرینه اقتفاء برجامع و عمارت انشاسنی تصور بیوروب انجق اختیار بیوریه جق موقعلر جوامع و مساجدله معمور و مالامال اولدیغنه و بغچه قیوسنده کائن والد جامع شریفی جوارنده بر عمارت بناسی لزوم کورندیکنه مبنی شعبان شریفک یکرمی اوچنجی کونی صدر اعظم و شیخ الاسلام حاضر اولدقلری حالده محل مرقومده بر عمارت بناسنه وضع اساس اولندی .

صلب پاك شهنشاھیدن ماه رجبك یدنجی كونی سلطان محمد دنیایه كلد كده بش
كون قدر خالق دونما ترتیبیه مشغول اوله رق بواثناده یالكز اوچر فصل طوب
شنلكی اولنوب التنجی كون برأ و بجرأ دونمایه بدأ ایله یدی كون یدی کیجه
شهر آیین ترتیب اولمشیدی .

رمضان شریفك یكرمی التنجی كونی کریمه محترمه شهریارى خدیجه سلطان وفات
ایتمکله جنازه سی یکی جامعه کتوریلوب نمازی قلندقدنصکره والده تر به سنده دفن
اولندی .

شوال مکرمك یكرمی التنجی كونی شهزاده سلطان احمد تولد ایلدى شهزاده
سلطان محمدك ولادتند اطرافه نشر اولنان بشارتنامه لرك هر برنده مباشریه رفع
اولنوب بوبایده کیمسه دن برشی آنامسی و بروجله فقرانك رنجیده اولنامسی
درج اولمشیدی بودفعه کوندریلان فرمانلرده دخی بو خصوص تأیید و تأکید
اولندقدن بشقه مباشر کوندرلیوب مذکور فرمانلر تاتارلر واسطه سیله ارسال
وتوزیع اولندی .

استانبولده دخی اولکی ولادت هایونلرده خلق ملاهی و ملاعبه زیاده دوشدکلرندن
وافراط اوزره اسراف و تبذیر ایتدکلرندن عبادالهی بومقوله حالات مضره دن
حمایه ایچون بو دفعه لهو و لعبه و شنلكه بدل فقرا و ضعفانك اطعام اولنسی فرمان
اولنغین سرای آصفیده سباط نعمت کشاده قلنوب هر طرفدن فقرا و ضعفا
و صبیان مکاتب جلب اولنهرق اطعام قلندی .

سائر وکلا و رجال و کبار دخی کذلک محله لرنده اولان فقرا و ضعفا یی اطعام ایله
طرف شاهانه یه دعوات خیریه استجلابنه مبادرت ایتدیلر .

* وفات صدر اسبق خلیل پاشا *

بوندن اقدم سلانیک متصرفی ایکن عهده سنه سیواس ایالتی توجیه اولنش اولان
عوض محمد پاشا زاده خلیل پاشا سلانیکدن سیواسه کدرکن اثنای راهده کوتاهییه
مضافتندن نعللو خان نام محله وفات ایلدى .

متوفای مشار الیه خلیل پاشا بلغراد فاتحی عوض محمد پاشانك اوغلی اولوب اوتوز
یدی تاریخلرنده درسعادتنده دنیایه کله رك برمدت پدرلری معیتله بعض سفرلرده
بولندقدن بشقه سلطان محمود اول عصرنده خیلی خدمات مهمه ده استخدام
اولندقدن صکره برارالق میراخورلق و چاوش باشاق ایله کسب تحیز ایتمشیدی .

مؤخرأ سڪسان ايڪي سنه سي اٿناسنده قائم مقام ڪٽخداسي وسڪسان اوچ سنه سنده
ميراخور اول اولمشيڪن عهده سنه رتبۀ وزارت له روم ايلي اياتي وخوتين محافظاني
توجيه اولنوب محل مأموريتنه ڪيدرڪن اٿنای راهده صدر اعظم وسردار اڪرم
اولمشيدي زماننده عساڪر اسلامه حسب القدر پريشانلق عارض اولغله برسنه
صكره عزل ايله برمدت اقامتد نصكره سڪسان يدي شوالنده اغريوز محافظالغيله
وزارتی ابقا اولنه رق بعده بوسنه وسلانيك ايلتلييله كامروا قلندقد نصكره بروجه
محرر سيواس واليسي اولوب اٿنای راهده وفات ايتشدرد .

برمنوال سابق خليل پاشانك وفاتي حسييله سيواس اياتي ارضروم واليسي وقارص
جانبی سرعسكري اولان علي پاشايه توجيه اولندي وبوندن اقدم اسڪوب ويانيه
سنجاقلري الحاقيله خوتين محافظه سنه تعيين بيوريان ايلبصاني سليان پاشانك
اٿنای راهده قپوسي خاقي پريشان اولغله محل مأموريتنه وارهميه جنی اماراتي
واقع وواررسه بيله براييه ياراميہ جنی حالاتي شايع اولوب سرحد مذڪورك ايسه
مجدداً اعمار واستحڪامنه مباشرت اولنمش اولديغندن قوی الاقتدار بروزيړك
مأموريتي لازم كلكله وزير مشار ايله عزل اولنه رق خوتين محافظاني بروجه
محرر يانيه واسڪوب سنجاقلري الحاقيله طوپال عثمان پاشا زاده احمد پاشانك
اوغلو ايسه بختي محافظي محمد پاشايه وايينه بختي محافظاني دخي مشار ايله سايمان پاشايه
توجيه قلندي .

* تبديل مشيخت وصدرات وديكر بعض تبدلات *

شيخ الاسلام صالح زاده محمد امين افندي استيلاي پيري حسييله اطراف
وحواشيسي لايقيه ضبط ايدمهديكي جهته كندوسني بعض مرتبه لسانه ڪتوردڪردن
شوااك اون طقوزنجي ڪوني عزل اولندي ودرعقب متعلقان ومنسوبانك وقوعه
ڪتورمش اولدقلري فاحش ايشلر عيان اولغله عزلندن برقاج ڪون صكره
بروسه يه نفی واجلا قلندي .

عزلي ڪوني رؤس امتحاني ايجون برقاج يوز دانشمنداني باب فتوايه جلب ايتشيدي .
عزلي ظهور ايديجك طاغملريله يرينه شيخ الاسلام اولان عبدالله وصاف افندي
زاده محمد اسعد افندي مؤخرأ دانشمنداني تڪرار جمع ايله رؤس امتحاني اجراسنه
موفق اولشدر .

محمد امين افندي منقاسي اولان بروسه يه وصولندن برآي صكره وفات ايدوب حضرت اميرك

جامع شریفی حظیره سنده دفن اولمشدر . مرحوم مشارالیه مصطفی خان ثانی دورنده
اناطولی پایه سیله امام اول سلطانی اولان مرحوم صالح افندیکن صلبندن بیک
یوز اون درت سنه سنده تولد ایدوب اوتوز ایکی سنه سنده مدرس والتمش
سنه سنده سالنیک والتمش الیده شام ویتمشده مدینه منوره ویتمش دورنده
استانبول قاضیسی وسکسان برده اناطولی وسکسان درنده روم ایلی وسکسان
سکزده مکررا روم ایلی قاضیسکری وسکسان طقوزده شیخ الاسلام اوله رق
اون یدی آی قدر مقام مشیخته بولمشدر . اهل لطف وسخا وملاذ فقرا
اولوب حقوق قدیمیه رعایت ایلر صاحب فتوت ومروءت بر ذات خجسته صفات
ایمش . ثلث مالندن اشترا اوائه جق عقاردن اولمق اوزره مراد ملا تکیه سنه نان
بها وختم وخواجکان ایچون وظیفه وطوپ قپوسی حوالیسنده کائن خانه سی
جوارنده کی احمد پاشا جامعی خدامک وظیفه لرینه بشر اچقه ضمیمه ومدرسه سی
هجراتنه برر پاره نان بها تعیین ایتشیدی . رحمة الله علیه رحمة واسعة .

کتخدای صدر عالی مصطفی افندی بحسب الاقتضا عزل ایله یرینه درگاه عالی
قپوجی باشیلرندن دارنده لی محمد افندی نصب اولندی .
اشبو محمد افندی مقدا سفارته ایرانه کوندرلمش اولان کسریه لی احمد پاشا
کتخدای مرحوم دارنده لی عبدالرحمن پاشانک اقرباسندن اولمق وسفرلر
اثناسنده خدمه دولت ایچنده وبرمدت بوغازلر محافظه سنده بولمق تقریبیه امور
عسکریه کسب معلومات ایلمش اولدیغندن حسن سیرت وسلو کی سمع هایونه
منعکس اولمغه قریحه شاهانه دن اولمق اوزره کتخدای صدر عالی نصب اولمش
ایدو کی بعض تواریخده مسطور ایسه ده بعض محرراتدن استنباط اولندیغنه کوره
قره ساحدار دیمکله معروف اولان ساحدار شهر یاری سید محمد افندی
کندو سیله اتفاق اوزره حرکت ایده جک بر صدر اعظم جستجو سنده اولوب
وبعضیلرک سوقیه مشار الیه محمد افندی بی بولوب صدارته استعداد ویرلک
اوزره کتخدا نصب ایتدیر مشدر . وفی الواقع اون بش کون صکره مقام
صدارته کتورلمشدر .

بوندن بشقه صدر اعظم بولنان درویش محمد پاشا بعض جهتلرله لسانه کلش
اولدیغندن عزله مستحق کورلمشیدی . حتی اولوقت یهوددن دونمه لطیف
نامنده بر چنکی اولوب صدر مشار الیهک سوء قرینلری بعض کبار دولته
صدر اعظم افندی مزه حلوا صحبتی ترتیب ایتسه کز ولطیفی دخی کتورسه کز
کوزل اولور . دیهرک کویا مشارالیه مزبوره مائلدر دیو افندیلرینی افواه ناسه

دوشور مش اولدقلرندن بعض ظرفا خلوا صحبتك ظهورى لطيفك شهرتته
وصاحب دولتك زوال دولته سبب اولدى ديرلردى .

ايشته بومثللو سباردن وامر اداره دولته بعض مرتبه رخاوت ومسامحه
محسوس اولديغندن طولاني صدر اعظم محمد درويش پاشا ذى القعدةك يكرمى
بشنده عزل ايله كليويلىده اقامته مأمور قلندى .

مشار اليه مسند صدارته مستقل اولوب ايام صدارتته الدينى مبالغ اون بيك
كيسهيه بالغ ايش ائحق مصارفى دخى حد معروفى متجاوز اولغله عزلنده التيوز
كيسه مديون بولنديغى بعض تحريراتده كورلمشدر .

يرينه بروجه بالا اقدجه كتخدای صدر على نصب اولنان دارنده لى محمد اغا
صدر اعظم اولوب نصبه دائر صادر اولان خط هايون ذيلده (۲) رقيه
قيد اولنور .

بوخط هايون دارنده لى محمد پاشانك مسند صدارته استقالانى مشعر اولديغندن
خدمات سابقه سنه قياسا بونده دخى موفق اوله جغنى بك چوق كيمسه لى مأمول
ايدردى لكن صدارته كمى سالف الذكر قره سلحداردن بيلنلر مادامكه بوقره
سلحدار اره يرده در بوزير دخى يوز اغارده مز ديرلر ايدى لايعل الغيب الا الله .

منحل اولان كتخدالى منصبى دخى بوندن اقدام ايكي دفعه كتخدالى خدمتته
استخدام اولمش اولان توقيعى السيد ابراهيم افندى به توجيه قلندى .

برقاچ سنه دنبرو بعض سفهانك ينه سفها مقوله سندن اوله رق تدارك وپيدا
ايتدكلى خدمه نسوانه تشبه ايدرك صيغه وشريتلى ويقهسى اويمه لى ويكلى
صرمه لى قفتان واكا كوره عنتارى ديكديروب يكرمى اوتوز غروشدن متجاوز
خرج استناديه اعطا ايتملىله وسائر ثوبلى دخى بوكا قياسا اعمال ايتيره
كلكلى حسييله الدقلى آيلق وييلقلى بر وجهله مصرفلر ينه كفائت ايتيوب
بالطبع مديون وافنديلى اوله جق مخدوملر دخى نامشروع وناحق يره دوچار
افكار كونا كون اولدقلرندن والحاصل اسافل واسطه وواسطه اعلى به تقليد ايله
خلق اسراف وتبذيره دوشوب بو ايسه محل انتظام احوال انام اولديغندن
صدر سابقك واختر صدارتته خدمه سلطنت سنيه دن وزرا وعلماء ورجال
وضابطان وطوائف عسكريه بشقه بشقه كسوه ولباسلر تعيين اولنه رق هر كس
بولنديغى صنفه مخصوص اولان زى وقيافته اعتبار ايدوبده زياده به تجاوز ايتمهسى
فرمان وخلافته حركت ايدنلر اولور ايسه مجازات اوله جتلى بيان قلمشىدى .

بو کره دخی فیما بعد اطوار سفیهانه ترك اوانه رق اوتوز سنه مقدم خدمه مقوله سی هر نه کیرلر ایسه ینه اولوجهله جامه کسلمسی لازم کلنلره اکیدا تنیه وهر قنغیسنک اوزرنده بومقوله اثواب بولنور ایسه بلا امان تأدیب اولنه جنی و دیکن درزی دخی دکانی اوکنه آصیله جنی اعلان قلندی .

بونکله برابر طشره و زراسی دخی بربرینک اتباعی الماملری و اقلام کاتبلری دخی معتاد قدیمدن زیاده خرج طلبنده بولنماملری اکیدا تنیه اولندی .

فی الاصل ترسانه عامره اموری اهم مهام سلطنت سینه دن ایکن برمدتدنبرو مامورلرینک عدم تقیدی حسبیه بواصراهه لایقیله اهتمام اولنسه مدیغندن ادوات و مهماته کلی نقصان طاری اولمش واکالی دخی ملترم عالی بولنش اولدیغندن صدر اعظم بالذات کوروبده بوکا برصورت حسنه ویرمک اوزره ترسانه عامریه کیدوب قبودان پاشا ایله بوکا دائر مذاکره و مشاوره ایتدکدنصکره لازم کلنلره تنیهاات اکیده و انذارات شدیدة اجرا بیوردیلر و بوسنه مبارکه ده مجددا قلیونلر بنا سنه مباشرت ایتدیلر . ترسانه عامره ایچون ازمید جبالندن قطع و مبایعه اولنه کلان کراسته نك اکثری ترسانه عامریه واصل اولدقده کراسته کاتبی عارف افندی استعماله شایان دکدر دیهرک کیمیسنک قدی نامناسب و کیمیسنک عرضی ناموافقدر بهانه لریله جانب میرییه سبب خسارت و بوجهته تکرار کسلمسی لازم کله جکندن فقرايه باعث اذیت اولدینی بودفعه معلوم صدارتپناهی اولغله فیما بعد ترسانه عامره ایچون قطع اولنه حق کراسته افندی مومی الیه معرفتیه کسیلوبده استعماله شایانمی دکلی شبهه لری برطرف اولمق اوزره یوم مزبورده افندی مومی الیه لاجل التأدیب خانه سندن چیقاریلوب مباشر معرفتیه مأموریت مذکوره سی محلی اولان ازمیده ارسال اولندی .

* متفرقه *

ذی القعدة نك اون یدنجی کونی ساعت یدیده اناطولی قصباتندن کوپری و مرزینفون حوالیسندن حرکت ارض وقوع بوله رق کوپرینک بعض خانه لری و کوپریلی اوغلی جامع و مساجدینک سقوطه مستعد یرلری منهدم اوله رق یوز قدر آدم تلف اولمشدر .

یکچیری اغاسی احمد اغایه اغالق عهده سنده اولدینی حالد و وزارت و یریلوب اغا پاشا

اولغله دستاری حضور آصفیده تبدیل وداراتی دبدۀ وزارتہ تحویل قاندى .
ایکی آی صکره تر حاله سنجاغله روم ایلی جانبنه اخراج وار سال اولمشدر .
خاصه حکیم باشیمی اولان صبحی زاده عزیز افندی عزل ایله یرینه بوندن اقدم
حکیم باشی اولمش اولان استانبول پایهلورلندن عارف افندی نبض اشنا وکارشناس
اولوب وظیفه سندن خارج اموره مداخله ایتیه جکی تجربه سابقه ایله معلوم
اولدیغندن حکیم باشی نصب اولندی .

* حوادث عراق واعلان سفر ایران *

جلد اولده بیان اولدینی اوزره عراقده ظهور ایدن طاعون ایله بغدادك حالى
دیگر کون اولدینی حالده بابان سنجاغی متصرفی محمد پاشا ایله کوی سنجاغی
متصرفی بولتان کچوک برادری احمد پاشا میانه لرنند بروت حادث اوله رق متهی
حرب اولمشلر ایکن کردستانك سادات و علمای آره یه کیروب بارشدر مشلر
ایسه ده محمد پاشا ینه احمد پاشادن امین اوله مدیغندن بر تقریبه یانه جلب و حبس
ایلمش واحمد پاشا ایله متحد بولتان الك کچوک برادرلری محمود پاشای دخی حبس
ایتمک ایستمش ایسه ده محمود پاشا بغداده فرار ایتدکده عمر پاشا کندوسنه بعض
مقاطعات ویره رک جلب خاطرینه همت ایلمشیدی . محمد پاشا ایسه فی الاصل عمر
پاشایه مغیر اولدیغندن بغدادك هجوم عات طاعون ایله ظهوره کلان اختلالنی
و بوجهته عمر پاشانك ضعف حالى مشاهده ایلدکده بتون بتون ترک اطاعت
واقیاد و خفیۀ ایران وکیلی زند کریم خانه اتما واستاد ایدرک بغداددن کلان
بیورلدیلره احله سمع و اعتبار ایتمز اولدیغندن عمر پاشادر حال کندوسنی عزل ایله
محمود پاشای بابان متصرفی نصب ایدوب عساکر کافیه ایله ارسال ایلدکده محمد پاشا
مقاومت ایدمه جکی جزم ایله فرار ایتمش اولدیغندن محمود پاشا کرسی لوا اولان
قره چولانه ورود ایلدکده بیوک برادری احمد پاشا بوکره حبسدن ازاد اولمش
ایدو کندن محمود پاشا کندو رضاسیله متصرفلنی اکا ترک و فراغ ایتکیکن احمد پاشا
مقامنه قعود ایلمشیدی .

محمد پاشا ایسه بوجه بالا قره چولاندن فرار ایتدکده سنه یه واروب کریم خاندن
استمداد و اودخی اتی تصحب ایله ابقاسنی عمر پاشایه اشعار ایلمش ایسه ده عمر پاشا
مساعده ایتدیکنندن کریم خان کوچنوب محمد پاشای جبراً مقامنه اقعاد ایچون یانه
عساکر کلیه ترفیق ایله قره چولانه اعزام ایتشیدی .

محمد پاشا عساکر ایرانیه ایله قره چولانه اوچ ساعت مسافه محله کلد کده احمد پاشا دخی معیتده بولان عثمانلو و کرد عساکریله مقابله ایدوب عساکر ایرانیه اگر چه احمد پاشا معیتده کی عساکرک اضعاف مضاعفی ایسه ده نسیم ظفر احمد پاشا طرفه وزان اوله رق عساکر ایرانیه پریشان اولدیغندن محمد پاشا اتباع و لواحق ایله ینه فرار و سنده استقرار ایتشدر .

بونک اوزرینه کریم خان حدتانه رک برادری صادق خانی یکریمی بیک عسکرله بصره جهته کوندروب کردستان طرفه دخی یکریمی بیک عسکر کوندرمشیدی و کچن سکسان طقوز سنه سی محرمک اوائلده صادق خان بصره یی محاصره ایدوب عساکر باقیه سی دخی حدودی تجاوز ایله کردستانک پک چوق یرلری غارت ایلمشیدی .

بصره متسامی عمر پاشان استمداد ایلد کده کوندردیکی عسکر منهزماً عودت ایلمش و ایرانیلرک بغداد اوزرینه دخی مهاجمه لری ملحوظ اولندن ناشی بالذات حرکت ایده مدیکندن در سعادته عرض حال ایله استمداد ایلد کده کریم خان اوزرینه اعلان سفر ایدمک یا خود مأمورلرک قصورلرینه اسناد ایله کچشدرمک شفلرندن برینک ترجیحی ملاحظه اولمقده ایکن کریم خانک دولت علیه علیه بر حرکتی اولیوب انحق عمر پاشان مشتکی اولدیغنه دائر در سعادته تحریاتی کلشیدی .

ایشته اول ائاده شاعر مشهور سنبل زاده وهی افندی سفارتله ایرانیه کوندریلوب شیرازه وصولنده کریم خان ایله بی محابا کوریشه رک حسن الفت و آمیزش و کریم خان دخی کندوسنه محبت و دولتین بیتنه حسن وفاق حصوله اظهار خواهش ایلمش ایسه ده حکومتی برعشیرت بکلکی طرزنده اولوب هنوز منظم دولت حاله کلدیکی جهته وهی افندینک ایرانیه کیدوب کلسندن برفائده کوریه مامشدر .

بواننده بغداد والیسی عمر پاشا ایله وهی افندی طرفندن وارد اولان تحریرات مشترکده شاه طهماسبک زوال سلطنتندن صکره ایران انواع آشوب و فتن ایله مالا مال اوله رق قریب العهدده شیراز حوالیسندده رفع لوای استقلال ایدن ایران وکیلی زند عبدالکریم خان بعض ممالک ایرانی ضبط و تسخیر و کندویه مقاومت ایدنلری کشیده زنجیر ایدوب فقط اهالی ایرانک دولت علیه یه قدیمی عداوتلری اولدی و وکیل مومی الیهک باشنه جمع ایتدیکلی خانلردن پکده امنیتی اولماغله انلری اشغال ایله صورت امنیت و استراحتی استحصال داعیه سنه دوشمی حبسیله اجزای مجلسندن اولان خانلره بغداد و بصره حوالیسی فی الاصل الکیای

ایراندن اولوب شمیدیکی حالده اطراف واکتافده بزه مانع و مزاحم اولور کیمسه قالدیغندن انلر دخی قبضه تصرفه النسه خوش برهعی اولور دیدیکنده معتمدلری اولان خانلر یینلرنده استشاره ایدرک دولت علیهک شمدی اعدای دین ايله جنک وجدالی اولدیغندن بوخصوص مناسب دکلردیمشلا ایهده وکیل مومی ايله بوندن اقدام ایران اهالیسی افغانیان ايله محاربه ایدرکن کویا دولت علیه بلا موجب ممالک ایرانی خراب ایلدی دیو معتمدلری بعد الاسکات دولت علیه ايله ایرانلو بیننده منعقد اولان شروط معاهدهیه منافی حالاته تصدی و برقاچ قولدن ممالک محروسهیه عسکر ارسالیله اموال مسلمینه اطالهء دست تعدی ایلوب حتی سکسان طقوز محرم الحرامی اوائلندن برو قرنداشی صادق خان سرکرده لکی ايله بصره یی محاصره ایتدکن بشقه برطرفدن دخی بقیه عساکری بغداد حوالیسی و خصوصیه خواص اتباعندن اولان نظرعلی خان درنه و مهرود و مندرلین و بدره مقاطعهلری حدودینه کانجه اولحوالی یی بالجله غارت و احراق و اهالیسی قتل و عیال و اطفالی سبی و استرقاق ایتمش و معتبر خانلردن محمد شفیع خان کردستان سنجاقلردن مدینه کرکوکه بش ساعت مسافهیه دک ضبط و تسخیر ایدوب نفس شهر زورده جایگیر اوله رق یوما فیوما جمعیتلری تزیاید ایتمکده بولنش و بوجهته درون بغدادده دخی ذخائره قات کش اولدیغندن هر برینک مقابله سنه کلی عسکر ترتیب و ارسال اولندیغنی و بصره یی استیلا ایتدکن صکره بغداد محاصره سنه قیام ایده جکلری درکار اولدقن بشقه تقلیس خانی ارکلی خانک روسیه ايله مناسبتی و آچیق باش خانه قرابتی اولوق حبسیله اهالی ایران و سائر اطرافده اولان خانان ايله الفت و اتحاد و خصوصیه بوائنده دیارنده ظهور ایدن معدن سببیه قوت و مکتی زیاده لشهرک برکونده یکرمی بیک عسکر ايله هر نه محله استر ایهه عزیمته کسب اقتدار و استعداد ایتمش بردشمن قوی الاستدراج اولغله زندکریم خان ايله اتفاق و امتزاج ایدرک اولدخی برطرفدن هجوم ایتسی محقق و مقرر بولندیغنی عرض و انها و بصره نک محاصره دن استخلاصی و بغدادک محافظه سی ایچون بر ساعت اقدام کایتلو مهمات و ذخائر ارسال اولمنسی نیاز و استعداد ایتشلردر .

ایران مسئله سی امور جسمیه دن اولوق حبسیله حقیقت حاله لایقیله کسب اطلاع اولنوق ایچون قارص محافظی وزیر احمد عزت پاشا ايله عبد الجلیل زاده لردن شهر زور والیسی اولان وزیر سایمان پاشا طرفلردن استعلام اولندقدن قارص محافظی مشار ايله طرفندن وارد اولان تحریرات عمر پاشانک انها سنه موافق کش ایهده مشار ايله شهر زور والیسی طرفندن وارد اولان تحریرات بوکا مخالف اوله رق

خلاصه سی بووجهله درکه درنه سنجانی کرمانشاهان جوارنده اولوب طائفة اعجام
درنه دن مرورایله امام حسین رضی الله عنه زیارتنه کیدوب کلیدکرنده درنه سنجانی
متصرفلری طرفلرندن ماللری غارت ویغما وکونا کون جور واذا اولمغله بو
خصوصک منع و دفع ایتدیرلمسی بر دفعه زند عبد الکریم خان طرفندن بغداد
والیسی مشارایله عمر پاشایه یازلمش ایکن رجاسنه والی مشارایله مساعدنه ایتدیکندن
وطاعون ظهورایله نفس بغداد وبصره ده یدی یوز خانه دن متجاوز فوت اولان
عجملرک اموال و اشیاسنک ولایتلرنده اولان معلوم الاسامی وارثلری طرفه
کوندیرلمسی بر هیچ شرع قویم مطالبه ایتدکده بوکا دخی احواله سمع ایتیمه رک
اشیای مذکوره یی کندوسی ضبط وقبض ایتدیکندن و ایران رعایاسندن بصره ده
متوطن جرفه لی تعبیر اولنور یوزخانه یه قریب ذمی طائفه سنک وطن اصلیلرینه
سوق و ارسال اولنسنی رجایدوب بودخی نزد مشار الیهده قرین قبول اولدیغندن
بشقه بابان متصرفی محمد پاشا معزولا سنه قصبه سی طرفلرینه کتدکده منصبده
ابقاسنی زند عبد الکریم خان شفاعت ایتکله صورت ظاهره ده خاطره رعایت
ایدرك و حقیقت حالده مومی الیهک کلی آنچه سنی الهرق ابقاسنی مشعر خلعت ارسال
ایتدکدن صکره در عقب ال التندن رعایای تحریک ایله مومی الیهی تکرار منصبندن
طرد و تبعید ایتدکده حقیقت حال زند عبد الکریم خانک معلومی اولیجق در حال
کلی عسکر تعیین ایله پریشان اولمش اولان رعایای و امیرلری اولان محمد پاشای
یرلرینه اسکان و توطین ایتکله میانه ده جنک وجدال ظهور ایدوب خان مومی
ایله طرفندن حکومت مذکوره نک مومی الیه محمد پاشایه ویرلمسی التزام و بغداد
والیسی جانبندن دخی احمد پاشانک نصب واقعا دینه قیام اولنهرق بالا خره دفعاتله
سنه و کرمان شاهان و بابان طرفلرنده اعجام ایله والی مشارایله بیننده محاربه وقوعیه
عساکر طرفینک کذرکاهی اولان نیجه قصابات و قری خراب اولدی و بو تقریب
ایله بصره جانبنده اولان ایران اردوسی یوما فیوما کثرت بولدی دیومشار ایله
سلیمان پاشا بو غوغانک منشئ بغداد والیسی اولدیغنی عرض وانها و حتی حدوده
قریب اولان عسکرلرینک کیرو چکلهمسیچون زند کریم خان طرفندن امر ارسال
اولنش اولمسیله تأیید مدعی ایلدکدن بشقه پدری اولان موصل والیسی امین
پاشادن روایتله کوندردیکی اوراقده وکیل مومی الیه پیر و علیل اوله رق ممالک
ایرانده اصالة شاه اولیوب وکالت ادعا سنده اولدیغنی حالده ایران ممالکنده نشر
عدالت ایدرك بعض اماکنه مالک و ابتدای ظهورندن بو آنه کلنجه طرف دولت
علیه اظهار صدق و عبودیت مسلکینه سالک اولدیغنی و بودفعه کی حرکتی مجرد

عمر پاشا دهن آخذ انقامه مبنی برحالت ایدوکی بیان و ایران طرفته آمد شد ایدن
تجار دهن بوخصوصه دائر التان خبر لر ایله اتیان برهان قلنمشیدی .

باب عالی بومثللو القا آتہ الدانہرق هم ایران سفیریک دهنی حمده هنوز بغدادده
قوت المش اولان کوله من اوجاغنک رفعی ضمنتده عمر پاشانک عزایله یرینه رقه
والیسی اسپاجقی مصطفی پاشانک نصی خصوصنه قرار ویریلوب انجق عمر پاشا
کوله منلرک عظاما سندن ومتغلبه دن اوانق حسابله شایدکه بغداددن چقمقاز
ملاحظه سنه مبنی متدما واقع اولان انهامی اوزرینه کندوسنه اعانه واهمداد ایچون
معیتنه دیار بکر والیسی اوزون عبدالله پاشا وعبداالجلیل زاده لردن کرکوک
والیسی اولان سایان پاشا مأمور قلندقلری صرده ده مصطفی پاشا ظاهراً بو وجهله
مأمور قلوب کندوسنک بغداد والیاکنه وعمر پاشانک دیار بکر والیاکنه
مأموریتلرینه دائر ایکی قطعه فرمان عالی اصدار وشاید عمر پاشا بغداددن چقمقیه جق
اولور ایسه قلنه ابتدار ایلمک اوزره همان عسا کرکایه ومهمات کافیله عمر پاشا
معیتنه کیدر کبی سریمأ بغدادده عزیمت ایلمسی کندوسنه امر واشعار بیورشیدی .
وزرای مشار الیهم بغدادده عزیمتله ابتدا اوزون عبدالله پاشا اوج بیگ ومتعاقباً
مصطفی پاشا ایکی بیگ بشیوز عسکرله وبعده سایان پاشا بیگ قدر قوسی
خاقیله بغدادده وارمشلر وخارج شهرده اردولرین قوره شلر ایدی .
عمر پاشا انلری بصره نك امدادیه کوندردک ایستدکجه برر صورتله تعلل
ایدوب بوائنده مصطفی پاشا لازم کانلر ایله مداوله افکار ایدرک نهایت اشبو
طقسان سنه سی اوائلنده عمر پاشانک دیار بکر والیاکنه دائر اولان فرمان عالی
ابراز اولندقدده عمر پاشا سمعاً وطاعة دیوب لوازم راهن تدارک ایتک اوزره
خارج شهره چقمقمش ومصطفی پاشا دخی شهره دخول ایله مقامنه قعود ایتشددر .

عمر پاشانک عزلی بغته ظهور ایلمش اولدیغدن یول حضرائی ایچون ضروری
چند روز وقوعه کلان توقفی اصحاب غرض بشقه معنایه حل ایله مصطفی پاشانک
ذهنی اخلال ایتدکارندن ومصطفی پاشا دخی عمر پاشانک اموالنه طمع ایلدیکندن
انک امریله کیجه لین کافه عسا کر بغداددن خروج ایله عمر پاشا اردوسی
اوزرینه هجوم ایتدکارنده عمر پاشا تخایص جان ایچون فرار ایدرکن آدن
دوشوب بوینی قیرلمغه عقبیراندن برنفر یتیشه رک باشی کسوب مصطفی پاشایه
تقدیم وادخی استانبوله ارسال ایتشددر .

بوصورتله عمر پاشا مقدما علی پاشا حقنده ایتش اولدیغی غدرک عینله مجازاتی
کورمش اولدی . لکن میزان عدل الهی کسنه نك حقنی ضایع ایتوب هرکس

مستحقنی بوله کلدیکندن زیرده بیان اولنه جنی وجهله مصطفی پاشا دخی سنه سی
ایچنده عمر پاشایه ایتدیکنک جزاسنی کورمشدر .

شویله که : عمر پاشانک اعدامندن صکره مصطفی پاشا انک جمله اموالی اغتنام
ایتدکن بشقه عجم سفری بهانه سیله بغدادک متمولجه لرینی مصادره دیه تصدی ایتمکله
اهالیء بغدادک کندوسندن دلگیر اولدینی رسیده ساعهء دوات اوله رق حقنده
درکار اولان حسن ظن عالی متغیر اولمشیدی . و برده کوله منلر حقنده اولان
سوء نیتی کتم ایده مدیکندن عمر پاشا کتخداسی عبدالله اغا بغداددن چیقوب
دشخروده استقرار وسائر کوله منلر دخی طاقم انک یانسه فرار ایتمکله خارج
بغدادده برهیئت مخالفه پیدا اوله رق اکثر مقاطعاتی ضبط ایدوب مصطفی پاشا
بوجعیتی طاغتمغه چالشمش ایسه ده چاره بوله مدیغنه منی عبدالله کهمه دن باب عالییه
اشتکا ایتمشدر . بونک اوزرینه مصطفی پاشا معینده بوقدر عسکر وار ایکن
برکهمه نك حقندن کله مدیکی حالده ایران دولتنه فصل جواب ویره جک دیو
حقنده قیل وقال وقوعبولمشیدی . وسافی کبی او دخی اعجامک طغیانندن بختله
عراق عرب حوالیسنک ضبط وربطی کایتلو عساکر ومهمات و ذخائر ارساله
وقپوسی خاقی مکمل برقاچ وزیرک مأموریتنه موقوف اولدیغنی عرض وانها
ایتمشیکن او ائناده زند عبدالکریم خانک سفیری کلوب و بش ماده اوزرینه مصالحه
اولنوب بصره طرفدن عساکر ایرانیه نك چکلمه سی ایچون سلام اغاسیله ایکنجی
چوقدارینی سفیر مرقومه بالتزریق جانب ایرانه کوندرمش ومتعاقباً ایکنجی
چوقداری کلوب بصره محاصره سنده بولان ایران عسکر یله محصورین اره لرنده کی
غالبه خصومت برطرف قلنه رق حسن آمیزش اوزره اولدقنری خبرینی کتورمش
اولمی اوزرینه مصطفی پاشا ایرانلورک بومللو اوضاع ایله فریبانه سنه الدانه رق
بروجه بالا عمر پاشا امدادینه کلش اولان عساکری اعاده و در دولته دخی
ایرانلو ایله صالح ایتدم بصره نك حصر وتضییقندن واز کچدیلر دیو عرض وانها
ایلمشدر . ایرانلو ایسه عساکرک عودتی فرصت بیهارک بصره نك محاصره سی
تشدید ایلمشدر .

مصطفی پاشانک برمنوال مشروح وقوعه کلکده اولان سوء حل و حرکتی اوزرینه
عزلنه قرار ویریلرک کوتاهیله والیسی عبدی پاشایه دیار بکر ایاتی بالتوجیه بغداده
یاقلاشدیرلمش وعهده سنه بغداد ایالتنک توجیهنی حاوی برقطعه فرمان عالی اصدار
ایله خفیاً کندوسنه کوندرمش ایدی . بناء علیه عبدی پاشا بغداده واروب عراقک
فنا حاله کلش اولدیغنی لدی التحقیق بغدادک کندوسنه توجیهی حقنده اولان

فرمان عالی بی اظهار ایله مصطفی پاشایی دیار بکره تسیار و کندوسی بغداد والیاکنده استقرار و مصطفی پاشانک سیناتی در دولته عرض و اشعار ایتشیدی .

حالبوکه مقدما مصطفی پاشا عبدالله کهیه دن شکایت ایلدیکی کی عبدالله کهیه دخی در سعادته عریضه تقدیمیه انک خطه عراقیه بی اداره دن عاجز اولدینی و بالجه عثمانلو کروهی کندوسیله برابر خارجدده بولندقلری بیانیله بغداد و بصره ایالتلرینک عهد سینه توجیه بیورلمسی استدعا ادوب استدعاسنی سابقا ترسانه امینی اولان سلیم سری افسندی دخی ترویج ایتمکده اولدینی حالده بصره دنک استیلا اولدینی خبر تاسف اثری المنغله افکار بتون بتون تغیر ایتشددر .

شویله که : کوله منلرک مشاهیرندن بصره متسامی بولنان سلیمان اغا اصحاب رشده ورؤیتدن بر ذات اولوب کچن سنه دنبرو ایرانلورلرک تضییقات و مهاجمانه مقاومت ایلمش ایسه ده ایام محاصره برسنه بی متجاوز اولوب بر طرفدن امداد کلدیکی و بصره ده مأکولاته دأر نسنه قلمدینی جهته مضایقه صوکه درجهیه کشیدی . و مقدما عمر پاشان استمداد اولندقجه بوقدر عسکر ترتیب ایتدم کیتمک اوزرددر و طرف دولتدن شوقدر عسکر کلیور دیو غیرت و تسلیت و یرمکه ایکن مصطفی پاشا طرفدن امداد اولنه، یه جنی جواب قطعیمی ویرلمش اولدیغندن یأس تام کلهرک وجوه بلده سلیمان اغا ایله بالاتحاد ویره ایله بصره بی تسلیم ایتدکیرنده ایرانلر شهره دخول ایله اهالی بی صویوب عریان ایتشددر بعده صادق خان برادر زاده سی علی محمد خانی اون بیک عسکر ایله بصره محافظه سنده براغوب کندوسی بصره دن الدینی اموال کثیره و اشیای نفیسه ایله برابر سلیمان اغایی و دیگر مأمورلری و وجوه بلده بی استصحاب ایله شیرازه کیشمش اولدینی در سعادته وارد اولیجق مجلس عمومی عقد ایله لدی المذاکره زندکریم خانه اعلان حرب اولنق اوزره طرف فتوی پناهیدن فتوی ویرلدی . صورت فتوی ذیلده (۳) رقیله قید اولنور .

بونک اوزرینه هان تدارکات سفریه تشبث اولنق لازم کش ایسه ده کوله منلر خارجه بغدادده بر هیئت مخالفه اولدقلرندن ابتدا انلرک جمعیتی تفریق ایدوبده بعده ایران اوزرینه حرکت اولنق لازم کلوب بوا یسه ایجاب حاله موافق اولدیغندن مصطفی پاشا دیار بکرده قلعه بند ایدمک اوزره بغداد و بصره ایالتلری عبدالله کهیه و کرکوک و شهر زور سنجاقلری مرحوم سلیمان پاشا کهیه لرندن اولوب ماردین و یوده سی بولنان حسن اغایه بارتبه وزارت توجیه بیورلدی .

عبدی پاشانک والیکی برآیه بالغ اولور اولماز عبدالله پاشانک فرمانی واصل اولغله

عبدی پاشا بغداد. دن چیقوب کیتمش و عبدالله پاشا بغداده دخول ایله مقامنه قعود ایتشد .

کرك عبدالله پاشا و كرك حسن پاشا ایرانلرك تجاوزاتی دفع ایله حدودك محافظه سنه مأمور اولوب بوبابده بذل مجهود ایلملری ایکیسنه دخی امر و اشعار اولاندقن بشقه بالخاصه عبدالله پاشایه بصره نك استخلاصی و ساقی مصطفی پاشا کبی دشمنك خدعه سندن غفلت ایدوبده باشنده کی عسکری طاغتمق کبی برخطاده بولنامسی اکیداً اخطار و حسین پاشایه دخی بوبابده عبدالله پاشایه معاونت ایتسی اشعار ایله برابر مصارف سفریه سنه مدار اولمق اوزره بشیوز کیسه احسان و التماسی وجهله کركوك واردیلده اولان اصحاب زعامت و تیمارک توجیهاتلری کندو طرفندن اجرا اولنمسی حاوی برقطعه فرمان عالی تسیار ایدلشد .

الحاصل اقطار عراقیه یه کوله منلرك النده قالدی . چه فائده که عمر پاشا وقعه سندن طولانی کوله منلر مسلوب الامنیه اولدی . و عبدالله پاشا بغدادده ذاتی محافظه قیدینه دوشهرك ایران سفرنده بروجه مطلوب غیرت و اقدامی کورلماشدر . اسپناجی مصطفی پاشا روسیه محاربه سنك او اخرنده اوچ درت بیک عسکرله اردوی همایونه مأمور اوله رق کوچ حل ایله اسکداره کلوب بشکطاشه کچورلدیکی ائشاده اردوی هایون شمیده محصور بولمغله علی جناح الاستعجال امداده یتشمسی ایچون مکرراً کندوسنه امر و اشعار بیورلمشیکن یوللرده ایاق سورویه رك نهایت یانبولی و قرین اباد حوالیسنده کشت و کذار و مجنائیم و ییه جک ایچون فقرانی اضراردن بشقه برایشه یارا مامش اولدیغی هنوز خاطرلردن چیقماشیکن جنحه سابقه سنی عفو ایتدیره جک بعض خدماته سعی ایدر امیدیه بروجه سابق عراق عرب طرفته مأمور ایدیلوب بوکره دخی بر اچقه لق ایشه یارامدقن بشقه کریم خانك خدعه سنه الدانه رق باشنده کی قوه عسکریه یی طاغتمش و بصره نك استیلاسنه سبب اولمشدر . بناءً علی ذلک دیار بکرده قلعه بندایدلمسنه قرار ویرلمش ایسهده بصره نك استیلا اولنمسی دولته پک زیاده تأثیر ایله اتش غضب شاهانه یی علو کیر ایلدیکندن سائر عبرت اولمق اوزره معتاقبا استانبولدن کوندریلان خاصکی مباشرتیه باشی کسلمشدر .

بروجه بالا دولت ایرانیه اعلان حرب اولتمق اوزره قرار ویرلدکن صکره اره یه تبدل مشیخت و صدارت و دیگر بعض تبدیلات کیرمش ایسهده قرار سابقه خلل کلیه رك دارنده لینك صدارتندن صکره دخی کرك باب عالیده و كرك شیخ الاسلام قوناغنده بالدفعات مجلسلر عقدیه آرای وکلا قرار سابق اوزره مستقر

اولوب بواناده دولتعالیه نك روسیه لویه قینارجه عهدنامه سنی تنقیح ایستدرمك كبی بریوئك مطالعه سی وارا یکن پادشاه عالمنه حضر تتری عزم و همته فتور کتور میوب متوکلا علی الله کریم خانه اعلان حرب ایله تدارکات سفریه به تشبث قلندی .

شویله که مقدما بغداد والیسنه تحریری اراده بیورلمش اولان بش بیک نفر دن بشقه کتش زاده چاقر احمد بکک و سابقا قره حصار صاحب متصرفی میر میران محمد پاشانك واقشهر متصرفی میر میران اسماعیل پاشانك و ابزولی عشیرتی بکی حسن بکک و سیورک متصرفی عبد الفتاح زاده نك بشر یوز نفر میری سواری تحریریه بغداد و شهر زور طرفه ارسال ایتملری و بوز اوق متصرفی جبار زاده مصطفی بکک و رشوان زاده میر میران عمر پاشانك و یکیشهر متصرفی میر میران مصطفی پاشانك بیکر نفر میری سواریله و میللو عشیرتی اسکان باشینك جرائم گذشته سی عفوی بدلی اولمق اوزره بیک نفر ایله ورقه ساکنلر دن حامی زاده میر میران عمر پاشانك تحریرینه مأمور اولدینی بیک نفر میری سواری و قوسو خاقی ایله و انا طولی و قره مان و حلب و مرعش و ورقه و سیواس و موصل ایالتلری زعما و ارباب تیمارینك و انا طولی و حلب و ورقه ایالتلری کتخدا یرلرینك بشر یوز نفر ایله بالذات و بر آن اقدم اولجانبه کیتملری و اولجانبه ترتیب اولنان عساكر و ذخائر ك بلا توقف محله ایصالی ایچون رقه والیسی وزیر محمد پاشانك موصله بولمنی و مأموریتده اثبات وجود ایدنلرک عتیقلرینه ترقی و جدیدلرینه یدیشر اچه امضالو ویرمك اوزره مخصوص مباشرلر معرفتیه رقه و دیار بکر و خرپوت و ملاطیه و چرمك و سیورک و بیره جك حوالیسندن سکنز بیک نفر پیاده بالترتیب هر ایکوز نفرینه بر عتیق اغا انتخاب قلنمق و بولندینی حالد مجدداغا و علمدار نصب اولمق اوزره بر ساعت مقدم اول طرفه ارسال اولمنی فرمان اولندی . بوندن بشقه جبار زاده مصطفی بک و رشوان زاده عمر پاشا و دیار بکر و یوده سی اسماعیل اغا و چپول مقاطعه سی متصرفی بکر اغا معرفتیه بیکر نفر ورقه اعیان و اشراقدن فیروز بک معرفتیه بش یوز نفر میری و بشر اچه ترقی و اوزر اچه مجددا یومیه اعطاسیه درت بیک نفر سپاه و ساحدار سردن کچدی و ترقیلوسی و قاعده قدیمه اوزره مصر دن اوچ بیک نفر کذلک اول جانبه ترتیب بیورلدی .

و مار دین طبراغدن رقیه و ارنجه یا بلاغه چیقان و ساحلده قلان قره کچیلو و میروسی و سائر اون بشدن متجاوز معلوم الاسامی عشیرت بکلری عشیرتلی عسکرلریله بغداد و ارمه لری و مللوی صغیر ایله قونوب کوچن طوشانچی و سنجان و میر دین و براللی و سائر عشا ئر بکلری عشیرتلی دلاورلریله شهر زور والیسی مشار ایله

معینه عزیمت ایلملری وکوی سنجاق و عمادیه و راحو و جزیره سنجاقلری
 حاکمترینک حکومتلری داخلنده اولان شجعان ایله بغدادده سریعا عزیمتسلری
 امر و تنبیه بیورلدی و اقتضا ایدن تعینات یومیه لری ایچون بیره جک سنجاغندن
 اوتوز بیک و صمصاد جانبازلردن قرق بیک و ماردین و نصیین طرفلردن یکرمی
 بش بیک و ورقه و ملاطیه دن اللی بشر بیک و حلبدن التمش بیک و موصلدن ایکی یوز
 طقسان درت بیک کیله خطه و شعیر ترتیب اولنوب ذخائر مذکورده نک نقایچون
 کراسته و مهماتی حلب و مرعش حوالیسندن تدارک اولنمق اوزره بیره جک
 اسکله سنده یوز اللی قطعه سفائن انشاسنه اولطر فلرک احواله و قوف و معلوماتی
 اولان درگاه عالی قپوجی باشیلردن سید محمد آغا مأمور و تعیین قلندی و بغداد
 و الیسنک ترفیه حالی مطلوب شاهانه اولغله کندوسنه حایده انشا اوانه کلان مهمات
 خیامیه دن یوز اللی قبه لی خیمه و یوز اللی چرکه و یکرمی عدد توزلقلی منقش
 والی عدد مطبخ چرکه سی و سافلی مصطفی پاشا اشیا سندن اولمق اوزره
 بر اوبه و درت یتاق خیمه سی و بر خزینه چرکه سی و ایکی سایبان و اون زوقاق
 و برشمیه احسان و تحریر ایلدیکی عساکردن اوچ بیک نفرک علوفه و بخششلری
 ایله مکاری باشیلیق متصرفی افرارند نصکره قصوری ککندو مصارفه مدار
 اولمق ایچون بشیوز کیسه آقهلر التون ارسال و بغداد محافظه سنده بولنان یکیکچری
 وجهه جی و سائر اوجاقلر نفرائنک مواجب گذشته لری ممکن مرتبه تنظیم اولندی .
 و سابقا اوزی محافظی اولان خزینه دار علی پاشا دیار بکر سرعسکری تعیین
 اولنهرق کندوسنه طرف شهریاریدن خلعت و مجوهر شمشیر کوندریلوب بغدادده
 مأمور اولان عساکری سریعا محله تحریک و ایصال ایتسی و ایجاب ایدر ایسه
 کندوسی دخی بالذات کیتیمی امر و تنبیه قلندی .

و فی الاصل بغداد اغاسی اولوب روسیه سفرلری اثناسنده قول کتخدالغی رتبه سی
 احراز ایتدکد نصکره قپوجی سلیمان پاشا نفاقیه معزول اولوبده حالا سالانیکده
 بولنان اوجاغ عامره رجالی متحیزانندن الحاج علی اغانک مسلم اولان کارگذارلغی
 حبسیله یکیکچری اغالغنه بالاستحقاق ملازم ایکن بو خصوصک اهمیته بناء دیار بکر
 اردوسنه آغا نصب اولنهرق معیته آستانده مقیم اورته لردن اون عدد یکیکچری
 اورته سی وجهه جی و طوپیجی و عربجه جی اوجاقلردن ایکیشر اوچر اورته تعیین
 بیورلدی .

* آذربایجان و کرjestان خانلریله مخابره *

هر طرفدن ایران اوزرینه هجوم و اقتحام اولنمق مصمم اولوب قارص قولندن

حرکت ایده‌جک اردو ایسه اول امرده آذربایجان اوزرینه حرکت ایده‌جکندن و آذربایجان خانلرینک بوخصوصده کریم خان ایله متفق اولوب اولمدقلری کرکی کبی معلوم اولدیغندن اولجه حقیقت حال اکلاشلق اوزره اول جهتده بولنان خانلرندن استعلام کیفیت ضمننده کندولرینه مقام صدارتدن برر قطعه مکتوب تحریر وقارص سرعسکری طرفندن تهیه قلنان برر مقدار هدیه ایله سرحد نشین اولان اخسیخه وقارص جانبیری محافظلری وساطتلیله تسیر قانمشدر . بو مکتوبلردن روان خانی حسین علی خانه کوندریلان مکتوبک صورتی زیرده (۴) رقیله قید اولنور .

بونک اوزرینه خانان مشارالیه‌م دولت علیه‌نک حمایه‌سنی استعدا ضمننده سرحد مأمورلریله مکتوبیه ابتدار ایشلردر .

شویه‌که اک مشهورلری اولان روان خانی حسین علی خان وخوی خانی احمد خان قارص جانبی سرعسکری اولان طریزون والیسی وزیر حاجی علی پاشا ایله وتفلیس خانی ارکلی خان دخی چلدر والیسی وزیر سلیمان پاشا ایله مخبریه باشلامشدر .

وارکلی خان برقطعه فارسی‌العباره مکتوبیه میرزا کورکین نام کاتبی کوندروب چلدر والیسنک مهردارلیله برلکده درسعاده کلیدلر .

مکتوبسنک خلاصه ترجمه‌سی کندوسنک بعض خصوصات واقعه‌سنده ایران شاهلرینه مراجعتی ایجاب وقت وحاله مراعات ایچون اولوب یوقسه حاشاکه دولت علیه‌یه مخالفت یولنده اول طرفه صحیحاً بر میل وارتباط معناسنه اولمدینی وحال حاضرینه مالک اولیدنبرو خدمت وعبودیت سلطنت سینه‌یه بذل اقتدار وسرحد نشینان ممالک محروسه ایله حقوق هم جواری‌یه رعایت بابنده سعی بیشمار ایدوب بوانه‌دک دولت علیه‌نک خصم‌اسیله اتفاق واتحادی واقع اولماش وبوندن صکره دخی واقع اولیه‌جنی وانخاستدن بولنش اولدینی حالدیه مقدما دولت علیه‌نک روسیه ایله وقوع بولان محاربه‌سی ایاننده کندوسیه چلدر والیسی بیننده وقوعه کش اولان حالات ناروانک سبی اول وقت چلدر والیسی بولنان سید نعمان پاشا اوله‌رق حالا چلدر والیسی اولان سلیمان پاشا کندیسنک جانب خسروانه‌یه اولان صداقتی تقدیر وتصدیق ایدر وزرادن اولمق حسیه‌یه ینلرنده کاینجی حسن موالات ومصافات حصوله کش اولدینی وکندیسنه مدار مکت واستظهار اوله‌جق بعض وسائلک اجراسنه طرف ملوکانه‌دن مساعدیه بیورلدینی حالدیه آذربایجان خانلرینک کریم خان ایله اتفاق واتحاد داعیه‌سنندن

مغلرینه اقدام ایده جکی عرض وافاده سندن عبارتدر . میرزا کورکینک محصل
تقریری دخی ایران وکیلی کریم خانک اصالتی و شرف نسبیدن بهره سی اولیوب
فقط ایرانک فارس و عراق عجم قطعه لرینی حبله ایله اله کچورمش ایسه ده
طرفدارلق ضمننده توارد ایدن اورا قنه کرک تفلیس خانی ارکلی خانک و کرک
سائر آذربایجان و شروان و خراسان خانلرینک قطعاً التفات ایتدکلی و بوخلالده
دولت علیه اراضینه تجاوز و تخطیسی ایران خانلرندن برینک مرضیسی اولماغه
طرفندن کلان استعانت نامه لره برطرفدن جواب مساعد ویرلمدیکی و مومی ایله
ارکلی خانک بنده لکی نزد شاهانده قبول بیورلدینی حالده اتلاف خزان ایدرک
قارس سرعسکرینک اقدامنه حاجت قالمق سزین خانان آذربایجان مصالحتی تسویه
متعهد اولدینی و بو طرفه اولان رابطه عبودیتی تقویت ایچون استیلورسه چلدر
والیسی معرفتیه اخسحه قلعه سنده حفظ اولمق اوزره مملکتی معتبراندن بر قاج
رهن ویره جکی و خوی و نخبجوان و قره باغ و کنجه و روان و شروان خانلری
ارکلی خانه بعضاً هدیه کوندر و بعضاً باج ویرر مقوله لردن اولملریه فیما بعد
بریمی کریم خانه معاونت ایتمه رک کندوسی کبی انلرده دولت علیه نک حمایتی
غنیمت و جانلرینه منت بیلجکلرینی و آذربایجان خانلرینه طرف پادشاهیدن بعض
عطایا و هدایا ایله اوامر علیه کوندر یلویده منتسبان در دولت علیه دن اولدقاری
یار و اغیاره کوستریلور ایسه انلرک طرفندن دخی حدود خاقانیه ته تجاوز و تعدی
وقوع بولمیه جغنی در عهده ایتش اولدینی و دولت علیه ارکلی خانی کندی
منتسبلرندن بیلهرک کریم خان ایله عقد مصالحه ایتدیکی صورته مومی الیهک
واولادینک امین و مأمون الغائله اولملری دخی شروط مصالحه درج اولنسی
نیازنده بولندینی و شمدیکی حالده خطه ایران سلسله صفویه دن خالی اولمغه خانان
ایرانک دولت علیه کبی بر دولت قوی شوکته التجا ایلملری ضروریات وقت
و حالدن اولوب اما اگر صفویه دن بری چیقوبده ایران سلطنتی اکا انتقال ایتمک
لازم کلور ایسه خان مومی الیه یه عبودیت دولت علیه دن چیقمیه رق اولوقت
دخی امر و اراده دولت علیه ته اتباع ایده جکی و الحاصل کرک کندوسی و کرک
اولاد و احفادی سایه دولت علیه ده الی ماشاء الله محمی و منظور طو تلمسی
اشعار اتندن عبارتدر .

کرک مکتوبک مائی و کرک میرزا کورکینک مقالی چلدر والیسنک تحریرینه
و مهر دارینک تقریرینه موافق کلمکله بو خصوص ایچون بر قاج دفعه سرای
آصفیده عقد مجلس مذاکره و مشاوره اولدقده بو خصوص دولت علیه نک

تزايدشان وشوكتنى موجب اولديغى حالد ديكر صورتله برمحذور دخی خاطرلره
 خطور ایتدیکنه وچونکه خانان مشار الیهکم بوصورتله طرف دولت علیهیه
 التجاری اقدجه قارص جانی سر عسکرینه کوندیش اولان فرمان عالییده
 شمدیه قدر آذربایجان خانلردن خصوصته دائر بر حرکت مشهود اولیوب
 بوندن صکره دخی بر کونه حرکت ناجایه مبادرت ایتمیویده کندی حاللرنده
 اولورلر و طرف دولت علیهیه التجا ایدرلره ضرر وخساردن وقایه اولغلی
 تنبیهاتک مضمونی اولظرقلره عکس ایش اولسندن ناشی بر کیفیت اولوب روان
 خانی حسین علی خان ایله خوی خانی احمد خانک مقدمات قارص سر عسکری
 اولان علی پاشا واسطییه در دولته کیش اولان مکتوبلرنده فیما بعد دولت علیهیه
 انقیاد ومعاواعت وهرنه خدمت تکلیف اولنورسه تفلیس خانی ارکلی خان ایله
 بالاتفاق اجرا وایفاسنه مبادرت ایده جکری مندرج اولمی ارکلی خانک اشعاراتی
 تأیید ایتکین بوخصوصده اتفاقاری اکلاشدیغنه بناءً التماسلرینه مساعدده اولنمی
 اتفاق آرا ایله قرار کیر اوله رق اولوچله التماسلرینه مساعدده بیورلدیغنه دائر بشقه
 بشقه فرمانلر اصدار وارسال اولندی . وبوصورتده اگر کریم خان طرفندن
 مملکتلرینه تعدیات وقوعبوله جق اولورسه قارص جانی سر عسکری الحاج علی
 پاشا طرفندن معاونت اولنه جنی . وحين اقتضاده تفلیس خانه اغانه اولنق اوزره
 چادر والیمی معیتده مقدار کفایه کزیده عسکر موجود ومهیا بولندی
 کندولرینه بیلیرلدی و طرف شاهانه دن ارکلی خانه بیک التون وبر سمور
 کورک وبردونامش آت وحسین علی خانه ایکی بیک واحد خانه بیک بشیوز زر
 محبوب ایله برر سمور کورک اعطا وارسال اولندی .
 ذکر اولان فرمانلردن حقیقت ماده معلوم اوله جغندن روان خانه یازیلان فرمان
 عالینک صورتی ذیلده (۵) رقیله علاوه اولنور .

* غریبه *

دور سلطان مصطفی خانیده روسیه محاربه سی اثناسنده ارکلی خانک اولظر فده
 وقوعبولان حرکتندن شاید حدود خاقانییه ایصال مضرت ایدر دیو توحش
 اولنه رق اوزرینه کریم خانی تحریک وتسلیط ضمننده مراسلات ایله تدبیر وچاره
 ارانلمش ایدی شمدی خود بخود دولت علیهیه التجا ایدرک کریم خانک علیهیه
 قوللانمسنه نیازمند اولمی غرائب حکم الهیه دندر .

* تته *

بروجه محرر آذربایجان خانلرینه حمایت صورتنده امرلر کوندلمش ایسه ده انرك بووجهله دردولته دخالتلری شاید دولت علیه یی اغفال ایچون زندکریمک برحیله سی اولمق دخی محتملاتدن اوله رق هر حالده احتیاطه رعایت لازم کملکله قارص جانی سرعسکرینه بو دقیقه لر اخطار اولنوب معینده اولان قوه عسکریه ایله قارص جانبنه طوغری آهسته آهسته کتمسی وبویله هیئت مساحه ایله اولطرقلره دهشت انداز اوله رق و طرفندن مخصوص آدملر تعیین ایله خانان آذربایجانک احوالی بالتحقیق کندولرندن معتمد سندلر اله رق هروجهله احتیاطه رعایت ایتمسی کندویه تنیه واشعار اولندی .

* بقیه احوال خانان آذربایجان *

بروجه سابق آذربایجان خانلرینه منشور و تشریفات هایون ارسال بیورلمش ایدی . بوکره چلدر والیسی طرفندن ورود ایدن تحریر اتده نفایس خانی ارکلی خان تشریفات هایونی اوزاقدن استقبال ایدرک ملاقی اولدقده آتندن اینوب و طرف شهریاریدن اهدا بیورلمش اولان آتک کفی اوپد کدنصرکه اوزرینه بنوب تشریفات هایونی ایلرو کچوردیکی حالده آلا ی ایله طوپلر آتیه له رق قرارگاهنه واصل اولدقده نصرکه ترتیب دیوان ایدوب کبار قومی حضورنده منشور هایونی قرائت ایتدیره رک و خلعت سنیه یی کیوب دامننی قومنه اوپدوره رک حمایت دولت علیه یی اعلان ایتمش اولدییی وروان خانی حسین علی خانک وجوه قومی بوآین بهینی اجرایه مانع اولدقلری انها واشعار قلنمش اولمغه آذربایجان خانلرینک حمایت دولت علیه یی استحصال خصوصنده مقدمکی خواهش لری مصاحترلری ایجابندن ایدوکی اکلاشیلوب برمنوال محرر کندونرینه تمامیه امنیت جائز اولیه جنی مثللو قارص سرعسکرینک مأموریتی توسیع ممالک قصدیه اولیوب محافظه حدود ایچون اولدیغندن برطاقم اطفال ونسا وسائر فقرانک بلا موجب پامال اولمسی دخی منافی قاعده عدل و مرحمت اوله جنی جهته همان سرعسکر مشار الیهک بروجه مشروح ارضرومدن خروج ایله آت چارلاده رق قارص طرفلرینه بالورود اسلوب حکیمانه ره رعایتله اول طرفک احوالنه احاله نظر ایدوب اگر آذربایجان خانلرندن برحرکت خصمانه حس ایدرسه اولوقت مقابله بالئل قاعده سنجه اوزرلرینه حرکت ایتمسی مشار الیه امر واشعار قلندی .

لكن برمدت مرورند نصكره ارکلی خانك كاتبي مرقوم كوركين ميرزاينه چلدر واليسنك مهر داريله درسعاده كلوب ارکلی خانك حسن تدبيريله خوى وكنجه وروان وقره باغ وشروان خانلرى دخى مؤخرأ طرف دولت عليه يه جلب اولنه رق فيما بعد انلر دخى عبوديت دولت عليه ني التزام ايدوب حدود خاقانيه يه كچ نگاه ائيمه جكك ريئى مبين ويردكلى سندر ايله ارکلی خان طرفدن دخى كفالتى متضمن بر قطعه سند معمول به ومقام صدارته وكتخدا بكة ورئىس افندي يه اولوق اوزره ارکلی خان طرفدن فروه واقشه وشال مثللو هديه لر كئوردكده كرك مهر داره وكرك كوركين ميرزا يه خلعتلر الباس اولندقد نصكره چلدر واليسى قوكتخداسنك قوناغده اقامت ايتديرلمش ودر عقب رئىس افندي طرفدن بلككچي خيرى افندي كيدوب تقريرلرني قلمه المشدر .

خلاصه تقريرلرى ارکلی خانه منشور وتشرىفات هايون واصل اولديغى كوندنبرو صدق وعبوديت دولت عليه ني التزام ايدوب وكندوسنك بو وجهله بندگان سلطنت سنيه سلكنه دخلتنى حقنده بيوك عنايت وباعث مفتخرت بيلوب بوندن صكره كندوسى مقام صدق وعبوديته ثابت قدم اوله جغندن بشقه كندو كچي آذربايجان خانلرينى دخى عبوديت دولت عليه دائره سنه ادخال ائيمكله اولحوالى بتون بتون مضافات ممالك محروسه دن اولديغى وكيمسه نك ملك ومالنده دولت عليه نك نظر طمعى اوليوب سايه سنه التجا ايدنلر هر تقدّر مرفه وكامران اولسه لر تمامت شكوه وسلطنتدن عدايده كلكيكنى جزم وتفظن ايتديكندن فيما بعد روسيه لودن ال چكوب تماميله حمايه دولت عليه يه التجا ودخالت وسده سنيه پادشاهى يه حضر تيعيت ايلمش ايدوكى افاداتندن عبارت اولمغله طرف شاهانه دن ارکلی خانه كورك وات طاقى ومجوهر ساعت احسان وارسال بيورلمشدر .

* وقايع سنه ١١٩١ *

برمنوال سابق دولت عليه ايران سفريله مشغول ايكن زيرده بيان اولنه جنى وجهله بوئاننده برده قريم مسئله سى ظهور ايدرك روسيه دولتيه اعاده محاربه درجه سنه كئش اولديغندن طرف طرف تداركات برييه اقدام اولنديغى حالده تداركات بحريه يه دخى اعتنا اولمق لازم كا هرك مجددا قاليونلر انشاسنه وترسانه نك اكمل نقصانه اهتمام قلمقدمه اولديغندن وترسانه غامره كرسته سى اوتهدنبرو ازמיד جبانندن قطع اولنه كئش ايسه ده دوماليچ حواليسنده كى جبالده قطع اولنديغى حالده نقلنده ده ازياده سهولت اوله جنى خبر ويرلديكندن قبودان دريا غازى

حسن پاشا اوراسنی بالذات کشف و معاینه ایتک ایچون یکر می اوتوز قدر آدمیه اسکنداره کچوب الغار ایدرک بروسیه وصولنده کرسته نظامندن مقدم برمدتنبرو بروسیه یکیشهری طرفلرنده کولکشمش اولان احمد بک نام شقی اعدام ایتدکن صکره اون بش یکر می کون ظرفنده دومالیج طاعلرینی کشت و کذار ایدرک کرسته نظامنی اتمام ایتدیروب در سعادته عوتنده و یردیک نظام فیما بعد دستور العمل طوتلمق اوزره باش محاسبه قید اولمشدر .

کتخدای صدر عالی سید ابراهیم افندی بحسب الانجاب ربیع الاولک سکزنجی کونی عزل ایله صره امینی اولوب یرینه مکتوبی صدر عالی سلیمان فیضی افندی نصب اولندی . واکر چه مکتوبی اقدن دفعه کتخدالق راده سنه حقیق فوق العاده بر کیفیت ایسه ده فیضی افندی احباب درایت و معلوماتدن اوله رق استحقاق ذاتیسی حسیلله بو طفرده روا کورلمش و مکتوبی یلغی دخی کوچک اوقاف محاسبه جیسی نامق افندی یه توجیه بیورلمشدر .

چند روز صکره ابراهیم افندی قارص اردوسنه مأمور اولدینی کبی بغداد قبو کتخداسی و سابقا ترسانه امینی اولان سلیم سری افندی دخی بغداده کوندرلمش و عراقه نفوذ کلامنه مدار اولق اوزره عهده سنه روز نامچه اول پایه سی و یرلمشدر . اسباب موجه سی تفصیلات آتیه دن معلوم اولور .

* احوال عراق و ایران *

بالاده بیان اولدینی اوزره عبدالله و حسن پاشا رتبه وزارتله مسرور وایکیسی دخی ایران سفرینه مأمور اولدقلرندن حسن پاشا در حال تدارکات سفریه اقدام ایله ایفای وظیفه مأموریته قیام ایلمش ایسه ده عبدالله پاشا بعض احباب اغراضک القاتنه قایله رق بوبابده اختیار بطائت و تراخی ایتشیدی . حسن پاشا کندوسنک حاضر اولدینی اشعار ایله اراده سنیه پادشاهینک انفاذینه ابتدار اولمشنی بالدفعات اخطار ایلمش ایسه ده عبدالله پاشاده اواستعدادی کورمیدیکندن کندو حصه سنه عائد اولان وظیفه یی ایفا ایلک اوزره کردستان طرفتجه تدایر سفریه ابتدار ایلمشدر .

شویله که کوی وحریر سنجاقلری متصرفی احمد پاشا ایله بابان سنجانچی متصرفی محمد پاشایی برر تقریب ایله طرفته جلب و مصارف سفریه لرینه مدار اولق اوزره قرقربیک غروش اعطا و برر مقدار عسکر ترفیق ایدرک احمد پاشایی ذهاب

قولندن کرمانشاه اوزرینه و محمد پاشایی قره چولان اوزرندن سنه قولنه چرخه جلیق عنوانیه مأمور ایدرک ایران اوزرینه سوق ایدوب کندوسی دخی ارقدن متهی حرکت بولنش ایسه ده احمد پاشا حسن پاشانک بعض معاملاتندن دلکیر اولغله ایفای مأموریه چندان هوس ورغبتی اولدیغندن ذهب قولنده دزکر نام محله اقامت ویالکز اوسمتک محافظه حدودیه اکتفا ایلمشدر .

محمد پاشا ایسه سنه طوغری متوجه اولوب حدوددن اوچ ساعت ایچروده واقع بانه حاکمی اولان صالح خانه اطاعت ایلمسی ایچون خبر کوندرده حرکت خصمانیه ابتدار اتمکله اوزرینه واریلوب و ربیع الاولک اون دردنچی صالی کونی محاربه یه طوروشیلوب اوچ ساعت محاربه اولدقدن صکره ایرانلور مغلوب و منهزم اوله رق برچوغی قتل و تلف قلندقدن بشقه اون عدد زنبک طوپلری ضبط اولدینی و بانه قصبه سی غارت قلندینی حسن پاشا طرفندن اشعار و محاربه ده النان رؤس مقطوعه دخی در سعاده تسیر قلنمش اولغین بوخبر مسرت موجب انبساط و محظوظیت پادشاهی اوله رق حسن پاشا حقنده فصل نوازش و التفات اولنق مناسب اوله جنی ملاحظه بیورلمقده ایکن ربیع الآخرک اون طقوزنجی کونی تاتاریدیه حسن پاشانک دیگر تحریرات مسرت آتایی کلدی . شویله که سنه خانی خسرو خان بانه وقعه سی استماع ایدیجک هجوم عساکر منصوره دن خوف ایله اطرافنده واقع همدان و مراغه و قره کوزلو و محال سائرده یکریمی بیک قزلباش عسکری تدارک ایدرک مهمات و فیره و تدارکات قویه ایله مقابله یه کله چکن چرخه جی محمد پاشا بالاستخبار حسن پاشادن استمداد ایلدیکنه و خسرو خان زند کریمک معتبر خانلرندن اولدینی معلوم اولدیغنه مبنی حسن پاشا دخی محمد پاشا معیته عساکر کلیه کوندرمش خسرو خان دخی بلاسی جستجو ایدرک کلوب عساکر منصوره اوزرینه هجوم ایتدکه ربیع الاولک یکریمی یدنجی بازار ایرتسی کونی عساکر منصوره دخی هیئت مجموعه لریله مقابله یه قیام ایدوب درت ساعت قدر حملات عدیده و محاربات شدیدیه واقع اوله رق ایکی بیک مقداری قزلباش عسکری تلف اولدقدن صکره منهزم اوللریله تعقیب اوله رق برچوغی دخی یتیشلوب قلیچدن کچورلش و بقیه السیوف ایله خسرو خان بر جیل شاهقه فرار ایلمش اولدینی حسن پاشا طرفندن تحریر و اعدانک نام آورلرندن ایکوز اوتوز اوچ شخصک سرمه مقطوعلری استانبوله تسیر اولمشدر . بناء علی ذلک طرف ظل اللهیدن حسن پاشایه مجوهر شمیر و سراسره دوخته فروه سمور ایله اون بیک التون و چرخه جی محمد پاشایه بر ثوب سمور ایله درت بیک التون احسان و بومرده ایله کلان تاتار دخی زعامتله شادان بیورلدی .

خسرو خانك موجود معیتی اون ایکی بیك و مذکور محاربه ده تلفاتی بیك راده لرنده اولدینی كلشن خلفا ذیلنده محرردر .

حسن باشانك بو وجهله نزد دولته كسب شهرت و اعتبار ایلدیکی عبدالله پاشایه منعكس اولدقده اودخی مجرد سد باب اعتراض ایچون كتخداسی اسمعیل اغایی مندجلین طرفه كوندرمشدر .

حالبوكه خسرو خانك بروجه بالا انهزامی خبری کریم خانه منعكس اولدقده تکرار اون ایکی بیك عسکر تجهیز و کلبعلی خان سر کرده لیکه محمد پاشا علیه تسییر ایتمش اولدیغدن و مقدا محمد پاشا ایرانه و برادری احمد پاشا بغداده مائل و منجذب ایکن بو کره امر بالعكس اوله رق احمد پاشا دخی اشبو ایران اردوسیله برابر بولدیغدن محمد پاشا مقاومت ایده میه جکنی درك ایله کوی سنجانی متصرفی تیور پاشا یانه چکلمکه مجبور اولغله حسن پاشا عبدالله پاشان استمداد ایلدکه قید ایتماش و مندجلین طرفنده کی اسمعیل کهیمه نك کوند رلمسنى التماس ایتدکه اعتذار ایله کچشدرمشدر . ایرانلور ایسه اوکلرنده قوه عسکریه کورمدکلرندن ایلرویه حرکت ایله کر دستانی غارت و تالان ایتشلردر .

بروجه بالا قو کتخداسی سلیم سری افندیك سوقیله بغداد ایالتی عبدالله پاشایه بصره یی استخلاص شرطیله توجیه اولمشیکن بوباده رونما اولان اوضاع نابجاسی موجب اغبار عالی اولدینی کی سلیم سری افندی دخی بوندن طولای مظهر عتاب و سرزنش اولمشیدی . و برده سلیم افندی ذوق و صفایه مائل و منهمك اوله رق مصرفی چوق برآدم اولدینی حالده اوچیوز کیسه آچه صرف ایله اغا یوقشنده برجسم قوناق انشا ایدوب اولوقت یالذر التونی یوز پاره یه اولدیغدن اوچیوز کیسه آچه اوزمانك حکمنجه کلی بر مبلغ اولدیغدن سلیم افندی پک زیاده لسانه کلشیدی ایشته اول ائنده قارص جانبی سرعسکری حاجی علی پاشا رجال دولتعلیه دن برینك معیته مأمور بیورلمسنى التماس ایلمش اولدیغدن خلال ربیع الآخر ده سالف الذکر ابراهیم حفظی افندی قارص اردوسنه مأمور ایدلمشیدی . حالبوکه اوزمان بغداد جهتك نزد دولته درکار اولان اهمیتنه مبنی بغداد والیسی معیته دخی اوله بر مستشارك تعیینه لزوم کوردلیکی صره ده سلیم سری افندی بولدیغی موقع خطرنا کدن قورتللق اوزره کندوسنی اورته یه اتوب بومأموریتنه راغب اولغله بروجه بالا بغداده اعزام قلمشدر .

یدی آی صکره یعنی ذی القعدة نك اون یدنجی کونی ابراهیم حفظی افندی عهده سنه رتبه وزارتله ارضروم ایالتی توجیه اولمشدر .

سایم سری افندی ایسه بغداده واردقده عبدالله پاشانک خزینه داری اولان عجم
 اوغلی محمد بك ایله هم بزم انسا انس عشرت اولوب ذوق وصفایه طالب و وظیفه
 اصلیه سی اولان بصره ایشی فراموش ایتمشدر .
 اول انشاده هندستان طرفندن برایلچی ورود ایتمله سبب و کیفیت مأموریتی
 بوجه آتی بیان اولنور .

* ورود الچی از جانب هند *

هندستان سواحلندن سورات ایله بنکاله اسکله لری میانده واقع براسوراته اوتوز
 کونلک مسافه اولان مایبار حکومتی سلطانک هند ایچروسنه طوغری طولاً
 التمش کونلک و عرضا یکریمی کونلک مسافه محالره حکمی جاری اولان سلطان
 علی رجا اطرافنده کائن مجوس طائفه سیله لیل و نهار مشغول کارزار اوله رق
 خزینه سی دوچار مضایقه اولدیفندن اعانه نقدییه طلبی ضمننده حاجی علی نام
 سفیریله دولت علیهیه برقطعه نامه ارسال وایکی عدد فیل اهدا ایتمش اولوب سفیر
 مومی الیه سویش و مصر واسکندریه طریقیه کلورکن انشای راهده فیلک بریبی
 تلف اولغضله برعدد فیل هدیه سیله درسعاده و صوانده کتوردیکی فیل منظور
 شاهانه بیورلدقدانصره فضلی پاشا سراینه وضع اولندی . سفیر مومی الیه دخی
 صدر اعظم ایله بعدالملاقات جانب میریدن مستوفی تعیینات ویریلهرک اوتوز نفر
 آدمیله برابر صوغانچی باشی زاده مصطفی افندی خانه سسنده اقامت ایتدیرلدی .
 کتوردیکی نامه اون سکنز ورقه قدر بررساله اولوب اوچ ورق مقداری محالده
 عربی العبارة اوله رق نثرا افاده مستعدا قلنمش ویدی ورق مقداری محالده دخی
 منشور مذکور ایله متحد المفاد اوله رق التمش بیت مقداری برقصیده تخریر اولنمش
 اولوب انحق تراکیبی خللندن غیر مصون و بعض محالریدخی ناموزون اولدینی
 حالده اصل نامه مهور اولمیه رق یالکوز اوزری آفرانغه بیوک مهر ایله
 مهرلنمش ایدی .

خلاصه مضمونی بوندن ایکوز قرق سنه مقدم ملیبار حکومتی مشرکینک التندن
 عاجز اوله رق طرف دولت علیه دن استعانه ایتدکلرنده یوسف ترکی وحسین
 ترکی نام بکلر معیتله کوندرلمش اولان ایکی سفینه عسکرک اعانه سیله دشمنه غلبه
 اولنهرق اول وقتدن بیک یوز الی تاریخلرینه کلنجه راحت وامنتله امرار وقت
 ایتشلر ایکن قرق سنه دنبروینه اولطرفده مشرکینک طغیان اولق حسیدیه سکسان

سکنز تاریخارینه کلنجه اگر چه کندوسی محاربه و مقابله اقدام کو سترمش ایسه ده
بالآ خره خزینه جهندن دوچار مضایقه اولمغله یوز بیک التون ارسال ایله امداد
اولمق التماسندن عبارت اولمغله کیفیت تفحص و مطالعه اولندقدده طقوز یوز الی
تاریخارنده فی الواقع هندستان طرفه بویه بر اعانه وقوعبولمش اولوب انحق
بواغانه کجرات حاکمنه اوله رق کجرات ایله ملیار ایسه سمت وجهت وقریت
وبعدیت حسبله بو طرفله نسبت اولندقدده مثلاً قدس شریف ایله ایچ ایل کبی
بربرینه مسامت اولق تقریبیه ایکسی بر حکومت اولمغه حمل اولندیغی حالده اعانه
خصوصی مسبوق بالمثل اولسه بیه اولوقت اولنان اعانه ابقای نام ثمره سندن بشقه
برفائده بی منتج اولمادی سیدعلی تاریخچه سندن دخی معلوم ومتین اولدقدن بشقه
اول وقتی بو وقته قیاس ایتک ممکن اوله میوب الحاله هذه دولت علیه بر طرفدن
قریم و بر طرفدن عراق غائله لریله مشغول بولندیغندن اسعاف مسئولی فکر و ملاحظه یه
براغلوب سفیر مرقوم دخی ویریلان تعیینات ایله جوابه انتظار ایلدی .

* سأنحه *

طقوز یوز الی تاریخارنده اولان اعانه ابقای نام ثمره سندن بشقه برفائده ایتامش اولدیغی
درمیان اوله رق صکره کی استعانه یه نظر قبول ایله باقلمامش اولسی عظیم تأسف
اوله حق مواد دندر . معاونتک بر ثمره نافعهبی اوله مامسی ارقه سی ارانلمامش
واعتبار ودقت اولنمامش اولسندن نشأت ایدر . یوقسه دولت علیه عثمانیه نك هند
طرفلرنده دائماً متبصر و رابط لوایلچیلری بولنش و معاملات و مخبرات متوالیه یه واول
خطه عظیمه ده اولان دول اسلامیة نك حایه و محافظه لرینه مهما ممکن سعی و همت قلنمش
وهندك هر طرفده مقبول ورواجی اولان اتمعه ارضیه و صناعیه سنك تجارتی دولت
عایه تجاری انه کچورلمش اولسه ایدی شمدی هندك برخیلی یری سلطنت سنیه ده
اولور و دول مشار الیه م دخی مضمحل و پریشان اولمامش بولنور ایدی . خطه
مرقومه نك الحاله هذه ثلثانی مقداری وبلکه دهها زیاده سی انکلتزه دولتک
تصرفه اولوب اوراده یوز مایوندن ازید تبعه سی واردر . اولاً پورتکیز
وایکنجی مرتبه ده فلتمک و دانیارقه لول و فرانسزلر امید بورنی یولنی وسقودی
غامنا نامنده بر پورتکیزلونک کشفند نصکره تجارتله هذه کیدوب رفته رفته پک چوق
یرلرینی ضبط ایتمش اولدقلری حالده بوندن بر یوز یتمش سنه قدر اقدام انکلیزلر
دخی بر هند قومانیه سی تشکیل برله تجارت و ضبط ممالکه باشلا یوب آز وقته

رقباسی اولان سائر اوروپالولری اورالردن بیایى بتون بتون تبعید ایدرك يالکزر
قالمشلر وشو بولندقلری حال حیرت مالی میدانہ کتورمشلردر . بونلر اول امرده
بولدقلری هند طریق که امید بورنی یولیدر غایت اوزاق ومخاطرہ لی اولدینی
وکندولری عیسوی اولوب دول ہندیہ نک هیچ بری اودیندہ بولمخدینی ودها
نیجہ نیجہ اسباب مانعہ اولدینی درکار ایکن اقدام وغیرت ومعلومات وثبات ایلہ اولیہ
منبت ونقیس برملک جسیمی ضبط ایشلر یا اشرف دول اسلامیہ اولان وخلافت
جلیلہ جہتیلہ ملوک محمدیہ آفاقل مالشکاک جہاد دیانتلری وھندک بحر سویش وبصرہ
کورفزی مثللو اک کسدیرمہ یوللری اندہ بولنان دولت علیہ انلرک عشر معشاری
مرتبدہ ہمت بیورمش اولیدی نہلر اولمزدی .

نہ چارہ کہ ہر دورده درلو مانعہلر حیلولتیلہ دولت علیہ بویلہ اک باشلو تدایر
سیاسیہ تشبث ایدہ ممشدر . بو ائنادہ ایسہ بر طرفدن بروجہ بالا ایران سفریلہ
ودیکر طرفدن زیردہ بیان اولنہ جفی اوزرہ قریم مسئلہ سیلہ مشغول ایکن جزیرہ
العربدہ بردہ وھابی غائلہ سی ظہور ایشدر .

* احوال محمد بن عبدالوہاب نجدی *

جزیرہ العرب نواحیسنندن بصرہ ایلہ مکہ مکرمہ بیندہ واقع عہد حضرت صدیقہ
کشتہ شمشر شریعت اولان مسیلمہ الکذابک ظہور ایدوبدہ اثارہ کذب وفساد
ایتدیکی نجد حوالیسنندہ علماء خابلہ دن محمد بن عبدالوہاب نام کمنہ حدود شرعیہ نی
تجاوز ایلہ ضلال وبدعت یولنہ صابہ رق باشنہ برکدیر مکدہ اولدینی بر طاقم اشقیایلہ
حرمین محترمین اوزرینہ هجوم ایدہ جکی آوازہ سی اھالیء حرمینی تلاشہ دوشوردیکنی
چکن سنہ شریف مکہ در سعادتہ تحریر ایدوب دور محمود خانیدہ پدربنہ طرف
سلطنت سنہ دن اولنان اعانہ مثللو کندوسنہ دخی کایتلوجہ اعانہ اولنوبدہ مفسد
مرقومک دفعی چارہ سنہ باقلمز ایسہ ایلرودہ اوکی کسدیریلہ میہ جکی اشعار اولنمش
ایدی .

انجق خارجیء مرقومک بویلہ بر حرکت عظیمہ یہ تصدی ایدہ بیامسی کلی تدارکاتہ
محتاج اولوب مرقومک تدارکات جسمیہ نی اکمال ایدنخیہ دکن بویلہ حرکت باغیانہ سنک
صیت وآوازہ سی افواہ ناسدہ دور ایدرك ہر طرفہ منتشر اولماق محال اولدیغندن
ماعدا مرقومک فساد وبدعتی اگرچہ اورالردہ شہرت بولش ایسہدہ حرمین
اوزرینہ خروج مرتبہ لرینہ واردیغنہ دائر حرمین اھالیسنندن بشقہ کمنہ

طرفدن اشعارات وقوع بولمديغندن كيفيت حضور هايونه بعد العرض در سعادته
اقطار حجازيه احوالنه وقوفی اولنلردن بالاستخبار شقی مرقومه بوجله داعیه
طغیان اولمدينی تحقيق اولندقدن بشقه بغداد وشام وجده وشهر زور والیرلندنخی
خصوص مذکور استعلام اولنلر ق شریف حضر تارندن ورود ایدن مکتوبک
جوابی ذکر اولنان استعلامنامه لک جوابلری وصولنه تعلیق وتأخیر قلمشیدی .

بوکره ینه خارجی مرقومک ازاله سی ضمننده مقدمکی مکتوبی مؤید حرمیندن
بعض تحریرات ورود ایلدکده جده والیسندن دخی جوابنامه وارد اولمش اولوب
انجق جده والیسنک مکتوبی مکة تحریراتنک مألنه شبهه ایراث ایلدیکندن بشقه
شام وبغداد وشهر زور طرفدن هنوز بوخصوصه دائر بر خبر کدیکی افاده سیله
بوخصوصه دائر اولان کافه اوراق تکرار خاکپای شاهانه عرض اولندقدنه اوراقک
بالاسنه پادشاه دل آگاه حضر تلی زندکریم ظهورنده دخی ابتدالری برشی یوقدر
دینیلرک ایش بومرتبه یه واردی . همان مرقومک حالی برخوشجه تفتیش وتحقیق
اولنسون دیوخط هایون کشیده بیورمغله در عقب مجدداً شام والیسی بولنان عثمان
پاشایه مکتوب سامی یازلدی .

مؤخرأ والی مشار الیه طرفدن بوخصوصه دائر جوابنامه ورود ایتمکله حقیقت
حال معلوم اولمق ایچون خلاصه سی بروجه آتی ایراد اولنور .

شویله که : مرقوم محمد بن عبد الوهابک کیفیتی ومذهب ومساککی ظهور وخروجی
نه داعیه یه مبنی اولدینی اولدقچه احتجاب وقوفدن اطرافیه استفسار اولندقدنه بصریه
قریب ومکه مکرمه دن تقریباً اون بش مرحله بعید اوتوز خانلی برقریه ده متمکن
واوتوز قدر طالبه افاده علومه متعین وقریب وبعیدنده واطراف وانحاسنده اولان
قریه لر خلقی تخمیناً بش التی یوز مقداری اولوب اکثری بعض مقالاتی تفهمه مقتدر
اوله مدققلندن طعن وتشنیع اوزره اولدقلرینی واز جمله قرآن عظیم تلاوتیه تقید
ایتمدیکی ودلائل خیراته بوقدر توغل ندن لازم کلور دیدیکی جهتلرله منکر نبوت
اولدینی شیوع بولمش اولدینگی وتحصیلی فی الاصل شامده اولوب کتب کلامیه
وحکمیه یه توغل ایدرک تنزیه وتقذیس بختنده عقائد اهل سنه مخالف ایدوکنی بیان
وروایت ایتدیلر . انجق مرقوم اصحاب عصیتدن حرب وضر به قادر برقبیله رئیس
دکل که حتی خروج داعیه لرینی اجرایه مقتدر اوله مرقومک تحصیلی شامده اولمق
مناسبتیه امیر الحاج پاشا ایله معارفه سنه بناءً مخصوص آدمی کلوب امیر مکة حقمده محضر
ایتدیرمش اوکونه مفسدت ایقاعنه عدم استعدادمدن بشقه دیانت وعقل مانعدر کیفیت
وماهیتم معلومکنر در طالابه افاده علوم ایله مشغول بنم کی برداعی دولت علیه حقنده

بو کونه مفتراتی شایان اعتماد اولماق مأمولدر مثلاً مقالاتی کلان آدمی مشار الیه تقریر ایلدیکنی قولارینه و جمله یه افاده ایتدکن بشقه او کونه بنی و خروجه متعلق اوضاعنی کلیاً سلب وانکار ایله مطلوب اولیای نعمی اولدینی حالده اخذ واحضار اولنه رق ارسالی و سعلرنده اولدینی دعوی ایتدیلر . مرقومک بحر زخار علوم اولدینی تسلیم ایدرلر لکن حکماء متقدمین مذهبی مختاری اولغله فساد عقیده سی افعال و اعمالدن متبادردر دیرلر . و مباحثه علمییه دعواسندن غیری عصیت و جمعیتله بنی و خروجه متعلق برحالی ایکی سنه دنبرو بوراده اقامت عاجزانه ممدتنده مسموع چا کرانه اولماشدردیو انها اولتمشدر .

* تمة *

اشبو محمد بن عبد الوهاب شیخ نجدی دیدکری ملعوندرکه ابداع ایتدیکنی معتقدات باطله یه اتباع ایدنلره وهابی دینلور شیخ مرقوم فی الواقع عصیت اعجابندن دکل ایدی . لکن اول حوالیده کویدن کویه کزهرک برطاقم معتقدات فاسده ایله نیجه عربانی اضلال ایدوب خصوصیه درعیسه اهالیسنی بتون بتون کندینه تابع قیله رق چونکه صاحب خروجاقلده عصیت شرط اولدیفندن و کندوسنده ایسه عصیت اولدیفندن کندو مذهب باطانی نشر و اشاعه ضمنتده درعیسه شیخی محمد بن سعودی ترغیب و اغرا ایدوب اولدخی بوصورتله خروج ایدرک صکره لری پک بیوک جمعیت پیدا ایلوب جزیره العربده و حرمین محترمینه ایتدکری فالقلمر قالمشدر .

بناءً علیه اولوقت شریف حضر تلرینک تلاش ایتدکه حقی وار ایدی . و برمنوال محرر بونک حالی بر خوشجه تحقیق اولنسون دیو صادر اولان خط هایون عین کرامت قییلندن ایمش لکن وکلا وسائر مأمورین بونی برایش یرینه قویمدقفلندن صکره دن پک بیوک برغانله اولمشیدی . نهایت سلطان محمود خان ثانی حضر تلرینک زمان قهرمانیلرنده قهر و استیصال اولندیلر .

والحاصل اشبو وهابیلر فتنه سی بر شراره ایکن اول عصرک وکلا سنک قیدسز اغیله صکره لری بر بیوک آتش اولوب اطفاسی خصوصنده پک بیوک همتلر صرفنه محتاج اولندی نته کیم محانده تفصیلی بیان اولسه کرکدر .

* بعض توجیهات و تبدیلات *

میراخور اول شهریارى اولان الحاج مصطفى اغا نائل اولدینی توجه شاهانه ی

هضم ایده میوب بیوکارک قدرینسه کوره رعایت ایتمدیکندن بشقه بویه اقبال
 نوهوسلرینک جوار سلطنتده بقاسی ساحدار شهریارینک مطالعه سنه الورمدیکندن
 مومی الیهک امیر اخورلقدن عزلی لازم کلکین ربیع الآخرک اونجی جمعه کوفی
 صدر اعظم حضور هایونه جلب اولنوب مومی الیه مصطفی اغانک رتبه وزارتله
 برمنصبه مأمور قلنمسی مطلوب هایون اولمغله هان اول کون بلا تأخیر الباس
 خلعت اولنمسی صدر مشار الیه فرمان بیوریلهرق اول باده صادر اولان
 خط هایون ایجابجه مشار الیه دخی درحل مقامنه عودت واغای مومی الیهی
 دعوت ایتمدکه مومی الیه بر معتاد قدیم امیر اخور اغارک خلال موسم بهارده
 خدمت ملوکانه به ترتیب ایده کلککاری روز حضر ضیافتی تدارکاتیه مشغول اولدیفی
 اشعار الیه باب آصفیه یارنکی کون کله جکئی اخبار ایلدی . خصوص مذکورک
 تأخیری ایسه مضمون فرمان هایونه مخالف اولدقدن بشقه چونکه اوته دنبرو
 وزارت الولیده قوناغنه کیده جک اولان ذواتک اسباب ولوازم احتشام وداراتی
 جانب صدارت پناهندن ترتیب اولته کلدیکندن اشبو لوازم وزارت والباس
 اولنه جق خلعت اقدبجه تهیه قلنمش بولمغله بر طاقم حوادث مراقولوسی اولنلر
 دخی رتبه وزارت کی آله جقدر دیو تفحص وتصحیحه قالدشمیرلیه صدر اعظمه
 حیرت کلوب درحال دفعه ثانیه اولمق اوزره قره اغاجه آدم ارسال ایدوب بعض
 مصالح مذاکره اولنه جقدر یوللو مومی الیهک کسنی استعجال ایتمکله ناچار تبدیلاً
 ایکی آدم الیه ایچ اوغلانلری قوسندن سرای آصفیه بالورود طرف صدارت پناهندن
 کندویه اثر توجه شاهانه اولمق اوزره رتبه وزارتله اناطولی منصبی عهدده سنه
 تونجه اولنمسی حقنده صادر اولان خط هایونی ارانه ایلدکه قبولدن امتناع
 وتحولینی رجا واستشفاع ایدوب صدر اعظم هر نقدر اقناعه سعی ایتمدیه ده مفید
 اولیه رق صورت امتناعده اصرار ایتدی . اخشام دخی تقرب ایتمش اولمغله
 اخشام نمازی ایچون صدر اعظم تجدید وضوء قیام ایتدیکی ائنده ناکاه ارقه سندن
 صاووشوب بر بارکیه سوار اولدقدن هر نه قدر اعاده سنه الحاح اولندیه ده اصفا
 ایتیوب طوغری قره اغاج سرانی وراسنده منصوب اولان خیمه سنه کیتدی .
 صدر اعظم ناچار ماجرانی اولدینی کبی خاکهای شاهانه به عرض ایتدکه مومی الیه
 حقنده برکال اولان توجه شهریار یه نقص وزوال کله رک اول کیجه برمناسب
 محله نفی اولنمسی فرمان اولمغله کیجه کتخدایک ورئیس اقتدی ساعت بشه
 قدر بو مشغولیتله باب آصفیده قالب مباشر معرفتیه مومی الیهی اسکداره امرار
 ایتدکدن صکره خانه لرینسه کیتدیلر فرداسی (وعین الرضا من کل عیب کلیله)

مؤداسنجه ینه مظهر عفو اوله رق عهده سنه رتبه وزارتله خانیه توجیه اولنمشیکن ینه وقوعبولان استدعاسنه مساعدده بیوریه رق مأموریتی کوتاهیہ ایالتہ تحویل قلندی . انجق بو عزل ونصب کشمکشیه مزاجنده انحراف و دماغنده اختلال مشاهده اولندیغندن تصحیح مزاج ایدنجیه دک بروسه ده اقامت و بعدہ منصبی اولان کوتاهیہہ عزیمت ایتسی فرمان اولندی لکن چوق کچمکسزین مأموریتی کوتاهیہدن ینه خانیہہ تحویل قلندی ویرینه قوجیلر کتخداسی اولان چرکس محمد بک میراخور اول و میراخور ثانی اولان ساحدار شہریاری برادری سید مصطفی اغا قوجیلر کتخداسی وشہسوار زاده حمدالله بک کوچک امیراخور اولدی .

مصطفی پاشا نہ حال ایسه وزارتله درساعتدن اخراج اولندقدن صکرہ میراخورانی ہنکامندہ کتخداسی و مستشار اموری اولان سابقا سیاه کاتبی حسین افندیکن انواع ارتش و ارتکباتی افندیسی طشرہ منصبہ کتدکن صکرہ برر برر میدانہ چیقوب افواہ ناسدہ و محافل عوام و خواصدہ دوران ایلدیکی واصل سمع ہایون اولیجق حقندہ غضب پادشاہی ظہورہ کملکہ سربوستانیان خاصہ طرفندہ حبس اولوب سویلتمک ایچون بعض مرتبہ صیقشدیرلمش ایسہدہ اظہار حشونت و عناد ایتدیکندن نہایت قتل ایلہ مالی مصادرہ اولمشدر .

بروجہ بالا و ہایلردن خوفلہ مکہ مکرمہ دن فریادنامہ لر توارد ایلدیکی اثناسدہ مدینہ منورہ دہ دخی جنک وجدال اکسک اولمازدی .

شویہ کہ برمدنبرو مدینہ منورہ دہ ظہور ایدن اصحاب شقاق بینندہ بالدفعات محاربہ لر وقوعہ کلوب حتی آتیلان تفسک دانہ لرندن بعضیسی صندوقہ نبویہ اطرافہ اصابت ایتدیکی استخبار اولنغلہ جانب حجازہ یقین الویہ وایالات متصرفی اولان وزرادن برینک مدینہ منورہ دہ اقامت ایتسی مناسب کوریلہ رک حلب والیسی احمد عزت پاشانک ذخائر ولوازمی مصر وشام جانبندن حوالہ و ترتیب اولوب یتش بش بیک غروش دخی احسان و متسلمی ایلہ ضبط ایدوبدہ حاصلایلہ قوسی خلقتی اداره ایتسی ایچون عہدہ سنہ آیدین محصللتی توجیہ برلہ بروجہ محرر بر مدت مدینہ منورہ دہ اقامت ایلمسی فرمان بیورلمش و حتی بعض استعجال امرلری دخی یازلمش ایدی .

بناءً علیہ مدینہ منورہ دہ تقرب ایلمشدر دیو ظن اولنوب مؤخرأ اوزرنندہ اولان آیدین منصبی جدہ یہ تحویل اولنہ رق لازم کلان امرلری دخی تحریر وارسال قلنمشیدی . مشار الیہ ایسہ شامدن حوالہ اولنسان آچہیہ دسترس اولہ مدیغندن

شامدن ایلرو برخطوه کیده میوب امیر الحاج پاشا قافله حج ایله حجازه عزیمت و مشار ایله دخی شامده اقامت ایلمش اولدینی و فی الواقع صوب مأموریتنه وصوله عدیلم الاقتدار بولندینی معلوم اولیجق جده والیسی اولان نابلسی مصطفی پاشانک مدینه منورهده اقامت ایلمسی فرمان اولنوب مشار ایله احمد عزت پاشا عهده سنه دخی قدس شریف سنجانغی توجیه بیورلدی .

بو تقریبله منحل اولان حلب ایالتی سابقا قدس شریف متصرفی میر میران ابراهیم پاشایه رتبه وزارتله توجیه اولندی .

و بواننده دیار بکر سرعسکری طائفه عسکریه ایله او یوشه مدینی مسموع اولغله سرعسکر لکدن عزل ایله عهده سنه کلیس سنجانغی توجیه اولنوب بروجه الحاق عهده سنده بولنان رقه ایالتی وزیر چرکس حسن پاشایه و دیار بکر ایالتنه الحاقا قره حصار صاحب سنجانغی و دیار بکر سرعسکر لکی آیدین محصلانی وزیر اوزون عبدالله پاشایه و خداوندکار سنجانغی میراخور الحاج مصطفی پاشایه و اندن منحل اولان خانیه محافظانی یازیجی زاده مصطفی پاشایه و بروجه الحاق قیر شهر سنجانغی اوزی والیسی وزیر یکن الحاج سید محمد پاشایه توجیه قلندی .

برمنوال سابق قلاع و سرحدلر تعمیرینه و دوئنا تجهیزینه کلیتو مصرف اولدیغندن اشو شعبان شریفک او اخیرنده طوائف عسکریه یه توزیع اولنه جق مواجب ترتیبینه نقصان کورنمکله شق اول دفتر داری حسن افندی سپاه و سلحدار او جاقلری مواجبک درتوز کیسه مقداری نقصان ویرلسی خصوصی مذکور او جاقلر رجالی ایله مخفیجه مقاوله ایدوب انلر دخی مواجب سائر توزیع اولندقد نصکره اغا سرکیسندن قالقه جق آچه نک پوصله ایله بش اون کون تأخیرنده باس یوقدر دیهرک سزلدیسزجه امرتوزیعک اداره سنی تعهد ایتشلر ایکن بروجه مشروح مواجب توزیع اولندیغنک عقینده برطاقم اشخاص سائر او جاقلرک علوفه لری تماماً ویریلوبده بزم او جاقلر مزک نقصان ویرلسنه سبب ندر دیو قیل و قاله باشلادقلرنده سپاه اغاسی خطیب زاده احمد اغا معاوده و مقاوله سی اوزره بونی برحسن صورتله دفعه چالشمیوب همان دفتر دار افندی بزه ویرسونده بزده سزه ویره لم کبی فسادکارانه سوزلر سویلمکله کفتکو تکثر ایتدیکن و رفته رفته جمعیتلری کثرت بولدیغندن برایکی کون ظرفنده قصور مواجب لری تدارک و توزیع اولندیغنی متعاقب رمضان شریفک اون برنجی کونی احمد اغا مدلولو جزیره سنه و سلحدار او جانغی باش خلیفه سی خواجکندن سید خلیل افندی لمنی جزیره سنه نفی و تغریب قلندیلر .

بغدان ویوده سی اولان لیغور ویوده فی الاصل دیوان هایون ترجانی اوله رق نعمت دولت علیه ایله پرورده اولمشیکن کفران نعمت یولنی طوته رق سکسان ایکی سفری بدایتنده اردوی هایون ایچون کندوسنه سپارش وتنبیه اولنان لوازماتک تدارکنده بطاآت صورتلری کوستروب مؤخرأ روسیه لو افلاقه مستولی اولدقده دخی افلاق ویوده سی بولمغله مدافعه دشمنه مقید اولیوب اولطرفده اولان عساکر اسلامک هزیمته سبب اولدیغندن بشقه دولت علیه فرار اید بیلور ایکن کویا اسیر اولمش کبی دشمنه التجا ودخالت ایدوب اوچ سنه قدر روسیه لولر ایله همدستان اولدقدنصکره حین مصالحه ده ینه بغدان ویوده سی اولمغه قرار ویردیرمک مثللو درلو حیلہ کارقلره تصدی ایتیش ایدی . بوائنده دخی جرایم گذشته سندن طولانی مؤاخذه اولنورم دیو حین حاجتده استعانه ایتک اوزره روسیه لویایله کیزلوجه مکاتبه سی وقوعبولدینی بعض بیارلردن کرکی کبی استخبار وتحقیق اولندقدن بشقه اول طرفلرجه تشبث اولنان تعمیر قلاع ماده سندن طولانی طرفه حواله اولنن مصلحتلری تأخیر وتعطیل ایده جک حرکاته مبادرت ایتدیکندن ترتیب جزاسی بالتصمیم درگاه عالی قوجی باشیلرندن قره حصارى زاده احمد بکه بیوک میراخوراق پایه سی اعطا اوله رق مقدما بغدانن ترتیب اولنوبده ویوده مرقومه حواله قلنان ذخائر ولوازم سائرهنک استعجالیه اول طرفک سرائر احوالنه تحصیل وقوفه مأمور قلندقدده بویکفیت دخی سرا کندویه تنیه وتوصیه اولنمشیدی . میر مومی الیه آخر خصوصه دائر اولان مأموریتی اشاعه ایدرک یاش قصبه سنه تقرب ایتدکده ایلرویه کوندرمش اولدینی قوناقچیسینی ویوده مرقوم استتقال ایتیش ایسه ده میر مومی الیه تقید ایتیموب تمارض صورتیه یاش درونه داخل وبرخانه یه نازل اوله رق طیب اراندرمق ایله مشغول اولدی . براییکون مروندن صکره حامل اولدینی منشور هایونی قرائتله مضموننی رعایایه اعلان ایتک اوزره عقد دیوان ایلمسی ایچون لیغور ویوده یه خبر کوندردکده ویوده استعلام کیفیت ضمنتده بشیوز مقداری مسلح آدمیه میر مومی الیهک خانه سنه کلک اوزره اولدینغی میر مومی الیه خبر الیجق همان شمیدین برچاره سی بولمز ایسه ایلرویه تدارکی متعسر وبلکه متعذر اوله جغنی جزم ایله درعقب ویودهنک ساکن اولدینی خانه یه داخل ویتاق اوطنه سنه واصل اولوب قبولری قاتقدنصکره ترتیب ایتیش اولدینی کارشناس آدملریله باشنی کسوب درسعادتہ ارسال ایتیش اولمغله رمضان شریف واسطئنده ترجمان دیوان هایون اولان قسطنطین بک بغدان ویوده سی نصب اولندی .

دیار بکر اردوسنه بالفعل قول کتخداسی وار دو اغاسی تعیین بیورلمش اولان الحاج خلیل اغایه ذی القعدہ نك اون یدنجی کونی رتبه وزارتله اوزون عبدالله پاشا محلولدن دیار بکر ایالتی توجیه قانندی .

* بعض وفيات *

بوندن اقدام صدارتدن انفصالی ایله کلیبولیده اقامته مأمور اولان محمد درویش پاشایه خانیه منصبی توجیه بیورلمش اولمغله محل مأموریتله کیدرکن سفر دریا ایله الفتی اولمادیغندن منحرف المزاج اوله رق مخالف هوا ایله ساقز آله سنه چیققدقه ربیع الاولک یدنجی کونی وفات ایلمشدر .

متوفای مشار الیه یاغلقچی اصنافندن قدری اغانک صلبندن قرق ایکی تاریخنده خوش قدم محله سنده تولد ایدوب سن تمیزه بلوغنده وزراخدمتله رنده بولنه رق نائی وعلی وسعید پاشالره دواتدارلق ایتدکدن صکره دفتردار کیسه داری اولوب اوما سبتله خواجهلق رتبه سنه وسکسان ایکی سفرنده مالیه تذکره جیلکی منصبه ومتعاقباً شق اول دفتردار لغنه نائل واردوی همایونک در سعادتله عودتده دفتردارلقدن منفصل اولمشیدی . مؤخر آینه شق اول دفترداری وچوق کیمیوب کتخدای صدر عالی ومتعاقباً صدر اعظم اولوب اون طقوز آی صکره عزل ایله بروجه بالا خانیه یه کیدرکن ساقزده وفات ایدوب ابراهیم پاشا حظیره سنده دفن اولمشدر .

جمادی الآخره نك یکرمی دردنجی کونی صلب پاک شهر یاریدن تولد ایدن عائشه سلطان قرق کون صکره وفات ایتمکله والده جامعی تر به سنده دفن اولندی . بو ائناده دیگر ولادت همایونه انتظار اولندیغنی حالده بر مدت صکره بر شهزاده بی روح تولد ایتمکله اودخی کذلک والده تر به سنده دفن اولمشدر .

ترحاله سنجانی متصرفی ایکن شهر صفر الحیرک اون یدیسنده عزل ایله مسقط رأسی اولان یکیشهر فاردده اقامته مأمور اولان صاری محمد پاشا زاده علی پاشا ذی القعدہ نك اون یدیسنده وفات ایلمشیدی . متوفای مشار الیه صدر اسبق اعرج عثمان پاشانک اوغلی مرحوم محمد پاشا زاده اولوب یوز قرق تاریخنده تولد ایله بر مدت تحصیل علم ومعرفت وبر مدت پدریله برابر رورم ایلی واناطولی طرفلریغنی کشت وکذار ایتدکدن صکره پدری صیدادن انفصال ایله خان شیخون نام محله وفات ایتدکده استانبوله کلوب وبعده یکیشهر فناره کیدوب انده مکث

واقامت اوزره ايكن التمش سكر سنهسى ذى الحجه سنه دركاد على قپوچى باشلى رتبه سيله ميجل ودور مصطفى خانیده یتش طقوز سنهسى خلالنده جدينك منصبى اولان دربندات باشبوغلانى عهدده سنه محول اولوب حسن سیرت وسلوکی معلوم اولغله سکسان بر محرمنده عهدده سنه میرمیرانلق وسکسان ايکی ذى الحجهسى اواخرنده قریحه مصطفى خانیدن رتبه وزارت احسان اولدقدن صکره مدت مدیده ایالات والویهنى دور ایدرک بردفعه وارنه سرعسکری اولمشیدی . نهایت بروجه مشروح یکیشهرده وفات ایتمکله مخلفاتی جانب بیت الماله تسلیم اولمشدر .

* وقایع شتی *

در سعادتده قطارجیلر طرفنده ساکن ساداتدن برینک السز وایاقمز یعنی ایکی الی دیرسکلرندن وایکی یایغی دیز قپاقرندن یوق براوغلی تولد ایدوب پدری دیوان صدرعالیه کتوردکده بیت المال مسلمیندن یومی اون آچه وظیفه تعیین اولندی . مدت مدیده مدرسه کوشه لرنده افاده واستفاده ایله مشغول اولوب زمان ملازمتلری یدی سنهیه بالغ اوله رق رؤس تدریسه کسب استحقاق ایتش اولان دانشمندانک اجرای اصول امتحانیه لریله استحصال صورت مسروریتلرینی شیخ الاسلام محمد اسعد افندی التزام ایدوب ربیع الآخرک ایکینچی کونی مطولک مسند بختده واقع (ولکونهما التعلیق امر بامر) ترکیندن درس کوستریله رک یدی سکر کون ظرفنده یوزی متجاوز اصحاب دانشک امتحانلری ختام بولدقده استحقاقی نمایان اولان اوتوز نفر فضالیه رؤس هایون احسان بیورلدی . رؤس الان خواجه اقدیلر لاجل التشکر حضور آصفیه داخل اولدق لرنده صدر اعظم دارنده لی محمد پاشا کندی خزینه سندن اولمق اوزره هر برینه مصارف تنهیهیه مدار اولمق اوزره یکر میشر غروش احسان ایتش اولغله اندن صکره امتحان ایله مدرس اولنلره طرف صدارتپناهیدن یکر میشر غروش ویرلمک عادت اولمشدر .

صدر اعظم ربیع الاولک اون طقوزنجی کونی ساعت ایکی راده لرنده تبسیدلاً بر صاحب مصاحبت شکنده دفتر دار قپوسنی کشت وکذار ایدرک موقوفات کیسه دارندن غیری کیسه کلامش اولدیغی کوروب بوایسه برنجیه اصحاب مصالحک خان کوشه لرنده سفیل و سرکردان اولمسنی ایجاب ایتدیکندن فیما بعد مأمورین اقلام صباحلین ساعت برده محل مأموریتلرینه کلوب ساعت اون بچقده خانه لرینه کیتملری امر وفرمان ومساحه ایدنلر اولور ایسه مأموریتلرینک رفع ونفیاری

ایله آکتفا اولنیوب حقلرنده آخر کونه معامله اولنق مصمم اولدینی اعلان قلندی .
پادشاه عالمپناه حضرت تلی جالس تحت خلافت اولدقلری زماندنبرو معوجات امورك
تقسیم و تعدیل ایله مشغول بولندقلرندن صیفیه هایونلرین تشریفه فرصتیاب
اوله میوب بوسنه مبارکدهه ربیع الاولک یکرمنجی کونی قره اغاج حدیقه سنه
بالتشریف برمدت آرام و تنزه بیوردقلدن صکره جمادی الاولینک التنجی کونی
بشکطاش ساحلسرای هایونلرین تشریف بیورمشلردر .

یکرمی سنه دن برو شهزاده جامع شریفنده قاضی بیضاوی تفسیریه مشغول اولان
کوپریلی خلیل افندی تفسیر مذکور ی ختم ایتمکله رمضان شریفک اون سکرنجی
پازار ایرتسی کونی ختم دعاسی رفع بارگاه باری قیلدی .

علمای اعلام اکثریا فنون متنوعه درسیرینی تکمیل ایدوبده ختم درس حیات
ایلملری وقتی تقرب ایتدکده قاضی بیضاوی تفسیرینه مباشرت ایده کلدکلرندن
اتمامنه موفق اولنلر نادر بولنور . بناءً علیه بعض بلادده و خصوصیه مصر قاهره ده
قاضی بیضاوی تفسیرینه مباشرت خواجه افندینک وفاته اشارتدر دیو اعتقاد
اولنه رق علمادن بعضیلری تفسیر قاضی اوقوتمه جسارت ایده مز . حتی مشاهیر
علمای مصریه دن شیخ امیر بیک ایکموز یکرمی تاریخنده قاضی بیضاوی تفسیرینی
ختم ایتدکده ظنون عامه یه مخالف بر کیفیت اولدیغندن خارق العاده بر حالت عد
اولندیغی مرویدر .

والده جامع شریفی جوارنده سلطان زمان عبد الحمید خان حضرت تلینک بنا
واحباسنه موفق اولدقلری عمارت و مکتب و سیاهخانه بو ائنده ختام بولغله
منجم باشی طرفندن تقدیم اولنان اخبار پوصله سی موجبجه ذی القعدة نک
اون دردنجی بازار ایرتسی کونی محل مذکوره تشریف شاهانه وقوع بولغله
صدر اعظم و شیخ الاسلام و سائر وکلای ذوالاحترام حاضر اولدقلری حالد دعا
اولنوب بو خدمتده بولنش اولان مامورلره کورکلر و خلعتلر الباس اولندی .
ابنیه مذکوره نک ختامنه دائر انشاد اولنش اولان تاریخلر اولوقت رئیس الخطاطین
اولان محمد اسعد یساری افندینک خامه سیله یازیلوب محللرینه نقش و حک
اولنمشدر .

* حوادث قریم *

سکسان طقوز سنه سی وقایعی صره سنده بیان اولندیغی اوزره قریم اهالیسی
صاحبکرائی قریمدن طرد ایله یرینه دولتکرای خانی انتخاب ایدوب بعض مسئولات

ضمنند برچوق میرزالی استانبوله کوند رملر ایدی . بناءً علیه بواسطه عالینه
دائر روسیه الجسیله شمدیه دك پك چوق مباحثه و مناقشه لر وقوع بولدی
واقده قره حصارى احمد بك وساطتیه دولت کرای خانه منشور و تشریفات
کوندردلی .

روسیه لولر ایسه سفر لر اثناسنده قریم اهلایسندن برچوق فساد پیشه لری انواع
حیل و دسائس ایله کندی طرفلرینه جلب ایتش اولوب و بعد المصالحه دخی تك
طور میوب ایلروده مافی الضمیرلرینی اجرایه سر رشته اوله جق و سائی تدارك
ودریش ایتك نیتیه قریم ایچنده گاه عرض هدایا و گاه صور اخری ایله یکیدن
یکیه اضلال ایتش و ایتمکده بولنش اولدقلری برنجیه طرفدارلری واسطه سیله
احداث ایتدکاری معارضه و منازعه لرده اعانه صورتیه برطرفی التزام ایدرك نهایت
طرف دولت علیه مائل اولان دولتکرای علیهنه تاتارلردن راز فساد پیشه لری
تحریک ایله شکایت ایتدرد کد نصره کویا خان مشارالیهی طومتق بهانه سیله یکیدن
قریمه عسکر ادخال ایتمکله مشارالیه دخی ناچار درسعاده کلك اوزره قریمدن
خروج ایله فرار ایتدکده صاحبکرایک قرداشی اولان شاهینکرای مقدماتاً
پترسبورغه کیدوب ککش اولدیغندن روسیه لولرك مجلوی اولمسی حسیله برطرفدن
قریمه ادخال ایتدکاری قوه عسکریه ایله خاقی اخافه ایدرك و برطرفدن درلو
دسیسه لره تشبث ایلیرك شاهینکرای قریم خانلغه انتخاب ایتدیلر و یاور شکنده
دائماً یاننده بولتق اوزره برنفر روسیه لو مأمور ایتدیلر . شاهینکرای دخی انك
سوزینه فریفته اوله رق انك اضلال و القاسیه آبا واجدادینك وطنه کوز دیکمش
اولان روسیه ایمپراطوریه سنك نظارت و حمایتی استدعا ضمنند برقاچ نفر
میرزالی پترسبورغه ارسال ایتمکله ایمپراطوریه دخی اوروپاده معاد اولمیان
الباس خلعت رسمی انلر حقنده اجرا ایدرك مطلوبلری اولان امر حایق
بالمنونیه قبول ایتدیکنی اشعار ایلدی . بوندن بشقه روسیه لولر بواننده یکی قلعه ایله
کرش بیننده مجدداً برقلعه بنا ایتدیلر .

بوخبرلر یانی دولت علیه منعکس اولدقچه صورت انفعال و تهورده روسیه ایلچیسنه
شدت لوجه لسان قوللانادیغندن و برطرفدن دخی تدارکات سفریه تشبث اولدیغندن
مقدمات مذکوره نهایت اعاده حربی نتیجه ویره جکی رونما اولقدن ناشی روسیه
دولتی طرفندن لاجل الاحتیاط جنرال رومانجوف نهر اوزی سواختنده مجتمع
اولان روسیه عسکرینه قوماندان تعیین اولدی . واکرچه روسیه ایمپراطوریه سی
قرتینه نك عقل و فکری توسیع ممالك داعیه سننده و خصوصیه مطمح نظری

قریمک استیلا سنده اولوب مقدمکی سفرده دخی مظهر غلبه اولمش ایسه ده عقیب سفرده انک دخی امور داخلیه سی مشوش اولق، حسیله تدارکات لازمه سی هنوز درجه کفایه ده اولدیغندن وقوع سفر دن محترزه و متحاشیه اولغله بر طرفدن دخی استانبولده مقیم الجیبی واسطه سیله سفری تأخیر ایتدیره جک سببلره تشبث ایتشدیر .

بو بحثک مضموننی اثبات ایچون دسترس اولدیغمز بعض اوراق رسمیه دن رئیس افندینک برقطعه تقریریه تلخیص سامی وانک اوزرینه شرفصدور بیوریلان خط هایون و صورتلری (۶) و (۷) و (۸) رقلدیه زیرده ایراد اولنور .
دولتکرای خان اقدیجه در سعادته کلش اولغله دولت علیه یه درکار اولان صداقتیه بناء حقنده احترامات لازمه اجرا اولنوب حتی طرف صدارت پناهیدن کندویه مخصوصا ضیافت ترتیب اولندی .

اراسی چوق کچمکمزین درت نفر تاتار یانلرنده برده روسیه لو اولدینی خالده در سعادته کلوب شاهینکرایک قریم خانلغنه انتخاب اولدینی عرض وافاده سیله کندوسنه منشور و تشریفات کوندرملک استدعاسنه دائر برقطعه محضر کتورملریله اسکدارده کندولرینه محل تخصیصیه اقامت واسکان اولندیلر .

لکن طرف دولت علیه دن دخی شاهینکرایک خانلغی تصدیق و قبول اولنمیوب بالمله قریم اهایلینک منتخبی اولان اسبق قریم خانی سلیمکرای خان ثالث خان نصب اولنه رق قریمه ارسال اولندی . دولتکرای خان دخی روم ایلی جانبیه کوندردلی .

سالف الذکر دولتکرای خان رابع ممدوح الخصال و مطبوع الشمائل برخان عالیشان اولوب بیک یوز سکسان ایکیده قریم خانی نصب اولندقد برادری شهبازکرای سلطان قالدای و دیگر برادری مبارک کرای سلطان نورالدین نصب ایتشیدی . سکسان اوچ شوانده خانلقدن معزول اولدی . و سکسان یدی سنه سنده جانیکی علی پاشایله قریمک استخلاصنه مأمور اولوب مقدمه ده ذکر اولدینی وجهله سکسان سکزده مصالحه عقد اولنغله کفده اقامت ایلدی . و سکسان طقوزتاریخنده اهایلینک انتخابیه قریم خانی اولوب ینه شهباز کرای قالدای و مبارک کرای نورالدین نصب ایلدی .

طقسان سنه سنده یوقاروده بیان اولدینی وجهله قریم خانلقدن دور اولوب اشبو طقسان بر سنه سنده روم ایلی جانبیه ارسال اولنه رق سرای ویزه قصبه سنده

اقامته مأمور قلندی . طمسان درت تاریخنده اوراده وفات ایتکین قصبه مذکورده
ایاس پاشا جامعی قبرستانده دفن اولمشدر .
بزینه صده کله لم .

قینارجه معاهده سنه ربط اولمش اولان سر بسیت قریم ماده سی قریملولرک منفوری
اولمغه ظهوره کلان اختلالر دولتین بیننه برودت ایقاعنه بادی وبلکه بوقدر
زحمله یاللمش اولان مصالحه نك انحلالنه مؤدی اوله جفی بوندن اقدام در سعادته
کلوب کیتمش اولان روسیه بیوک ایلیچیسنه دفعات ایله افاده اولندوقده
گاه ایراد اولنان مخذوراتی تسلیم ایله تسویه اولمشی استحسان وگاه اتمام خدمته
دولته عودت ایتدیکنده کیفیت مذکور نك اندفاعنه سعی ایده جکئی بیان ایدرک
در سعادته ایکن کندوسندن سر بسیتک دفعنه دائر صدره شفا ویره جک بر جواب
صادر اولیوب فقط مملکتنه کتدیکنده بوخصوصه سعی ایدر امیدیه کندوسنه
در سعادته ایکن احترامات واکراماتده مبالغه اولمشیدی . سفیر مومی الیه عودت
ایده لیدنبرو بوخصوصه دائر اولطرفدن بر اثر کورلمدکن بشقه بر وجه محرر
قریمک اختلااتی کوندن کونه تزیاید ایتکله ینه اعاده حرب اماره لری ظهوره
باشیدی . وقرینه نك مطمح نظری اولان قریم خطه سی استیلایه بویه بر سر رشته
النه کیرمشیکن بونی ترک ایتیه جکی وانحاجدن اولوب انحق مقدما بیان اولندی
اوزره بو ائشاده روسیه لو تدارکات حربیه سی هنوز اتمام ایتامش اولدیغندن
برطرفدن قریمده مافی الضمیرینی اجرایه وسیله اوله جق اختلالر پیدا ایتکده
وبرطرفدن دخی الچیسى وعد ووعید ایله دولت علیه یی اغفال ایدوب کیتمکده
اولدیغندن بوغالبه لرله اوغراشیله رق اهم مهمام دولت علیه دن قلاع و سرحدات
استحکاماتنه دخی تشبث اولنه مامش ایدی . وشمیدی ایسه دولتین بیننده برودت
پیدا اولمغه باشلائیجه درحال بندر واکرمان وودین وسائر قلاع خاقانیه نك
وبالجمله حدود و ثغورک استحکاماتنه اقدام اولنه رق طرف طرف مأمورلر ارسال
اولندی .

ورمدنبرو اصول ونظامی مختل اولان منزل ماده سنه دخی حسن نظام ویرلدى .
شویله که امور مستعجلیه مأمور اولان درگاه عالی قوچی باشیلرینه اون ایکیشر
وسلحشوران خاصیه یدیشر ودرگاه عالی کدکلورینه بشر وناارلره فقط برر
بارکیره طغراالى امر ویرملک وسائر آمد شد ایدنلرک ساعت باشنه یکرمی آچه
اجرت ایله بارکیر المنی کندویه بیورلدى ویرملکه موقوف قلنق اوزره نظامه
ربط اولندی . بو صورتله منزله نك کلى قدرت کدی . ویت المال مسلمینه

خیلی منفعت حاصل اولدی . و بر وجه آتی ممکن مرتبه نظامات عسکریه دخی
تثبت اولندی .

شویله که دولت علیه ده سواری عساکری اوله رق ترتیب اولمش اولان زعما
وارباب تیمارک بدایت نظاملرنده مقتدر و مجتمع بولملری ایچون آلائی بیکلک ارباب
سینجاغه مربوط وزعامت و تیمار توجیهاتی آلائی بکلرینک عرضلرینه منحصر
و منوط وزعما وارباب تیمار بالذات سینجاغنده ساکن و آلائی بکی بیراخی التئده
موجود بولمق اوزره مشروط قلمش اولوب انجق مرور زمان ایله اساس قوانین
و نظاماتلری اولان اشبو امور ثلثیه رعایت اولماغله بتون بتون اصول و نظاملری
مختل اوله رق و موجود اولان زعما وارباب تیمار دخی سفرلر مناسبتیه شوراده
بوراده طولاشه رق بیویاه قالمشیر . و آلائی بیکلکلر دخی ولات و حکامه مدار
جلب منفعت اوله رق حمایت و شفاعت و یاخود رشوت ایله خلاف نظام بعض
نااهلله مأکل اولوب ایکی اوچ آیده بر جر منفعت ضمننده بلاموجب عزل
و تبذیل اولندقلرندن آلائی بکلری دخی اصلی فصلی یوق یالاندن عرضلرله
زعما لردن کیمنی رفع و کیمنی ابقا ایده کلدکلرینه و بعض وزرا و رجال دولت
اتباعلرینه دخی زعامت و تیمار توجیه اولنوب انلر ایسه وقت حضرده سینجاغنده
ساکن اولمدقلرینه و هنگام سفرده دخی آلائی بکینک بیراخی التئده موجود بولندقلرینه
بناءً دولت علیه نك بویله ممتاز و معتنا عسکری مختل الاحوال و رسیدة حد اضمحلال
اولغله حین اقتضاده سواری عسکرینک تکثیر ایچون بر چوق خزینهلر تلف اوله رق
میری آنلو عسکری تدارک اولغله مجبوریات حاصل اولوب انلردن ایسه حین محاربه ده
نیجه فناقلر کورلدیکنه بناءً باراراده سنیه اوائل شهر شعبانده کتخدایک و رئیس
افندی و دفتر امینی و دیوان هایون و تحویل و دفتر خانه عامره اقلامی کیسه دارلری
و خلفای حاضر اولدقلری حالده باب آصفیده عقد انجمن مشورت اولنوب خلاصه
مشورتلری اولان نظامنامه نك بالاسنه فیما بعد دستور العمل طو تلمق اوزره
خط هایون کشیده قلندی .

صورت نظامنامه (۹) رقیله زیرده درج و ایراد اولنور .

بالاده ذکر اولندی اوزره روسیه لو قریمه عسکر ادخال ایدرک جبراً شاهینکرای
خان نصب ایتدیرمشیدی . روسیه لونک بو حرکتی عهده مغایر اولغله عسکرینک
قریمدن اخراجیله اهالیسنی کندی حالته قویتمی بالدفعات درسعدتده مقیم ایلیچیسنه
سویلنمش و بر قطعه تقریر دخی اعطا اولمش ایسه ده بر درلو حقه راضی اولیه رق
کوندن کونه اولطر فلرده فساد و اختلالی زیاده لشدیرمکده اولوب حتی قریم

اهالیسنك كنچ اولادلرینی اخذ ایله باشلرینه شایقه وسائر البسه افرنجیه کیدروب
اهل اسلامك بردرلو قبول ایدهمیه چکی زی و قیافته قویقدن بشقه بوییل عسکرینی
اهل اسلامك عیال و نسوانی اراسینده قشلاتمه قرار ویردیکنی اهالی کورینجك
قریم وقوبان وحوالیسنده بولسان طوائف تاتارك مجموعی بریره کلهرك دین
وشریعتمه الویرمیه چك تسکینی بزه ایتمه ودولت علیه ایله صلحده خانلر بزم
اتخامزله اولق و سزك عسکریکز بزم ایچمزه کیرماك مشروط اولمغله زلر
شاهینکرای خانلغه قبول ایتمرز ایچمزدن چیق و کیت ویزی حالمزه ترك ایت دیو
روسیه جترانه خبر کوندردکلرنده بردرلو اصغا ایتیوب عسکرله اهالی اوزرینه
هجوم ایتمکله تاتارلر دخی مقابلهیه قیام ایدوب عظیم محاربهلر وقوعه کلهرك طرفیندن
خیلیسی مقتول اولغین قریم اهالیسی در سعادته قانلو محضرلر ارسال ایله استمداد
ایتدیلر .

بناءً علیه شهر ذی الحجه نك اوچنجی کونی مجلس عمومی عقد اولنه رق وقوعات
مذکوره میدانه قوندقدن روسیه لونك بوحرکتی عهدده مغایر اولدقدن بشقه
جوارمزده بولنان قریم اهالیسنه امداد ایتمك عامه اهل اسلامك اوزرینه فرض
اولدینی قبل شرعدن بیان اولمغله قریمه اغانه ایچون دونمای هایوندن بش قطعه
قلیون تجهیز اولنه رق قریمه کوندرلمسی و حالا سیواس و طربزون والیسی و جانیك
محصلی وزیر الحاج علی پاشا معرفتیه یدی سکزیک عسکر ترتیب اولنه رق کذلک
اولطرفه ارسال قلمسی و فقط بوصورتله روسیه لویه اعلان حرب اولنیوب بلکه
ایجاب ایدر ایسه صاحبه خال کتورلماك وجهیه قریمه اغانه اولنمی قرار کیر
اولوب انجق بو کیفیت اعاده حربی نتیجه ویرمی اقرب محتملاتدن اولدقدن بشقه
لهستان ایچنده حدوده قریب محالرده روسیه عسکری تجمع و تکرر ایتمکده اولغله
حال و حرکتلرندن حدودی تجاوز ایتمك اماره لری کورلدیکندن تدارکلو ومهیا
بولنق ایچون تدارکات قویهیه تثبث اولندی .

شویله که : روم ایلی وناطولیده موجود اولان یکچیرلرک کنزیده لرندن قرق بش
بیک عسکر ترتیب اولنه رق اول بهارده اسماعیل قصبه سی اطرافینده تجمع
ایلملری ایچون هر طرفه اوامر علیه کوندردلی . و او جاغ عامره متحیزاندن
سورجی نامیه هر قوله برر طور ناجی باشی تعین اولندی . و قریم سر عسکر لکنه
جانیك محصلی مشارالیه علی پاشا و اسماعیل سر عسکر لکنه روم ایلی والیسی عبدالله
پاشا انتخاب قانندی .

* وقایع سنه ۱۱۹۲ *

بروجه مشروح قریمه امداد ایچون دولت علیه‌نک وقوعه کلان تدارکات
عسکریه سی دول سائریه بیلدیرلمک لازم کلسکله محرم الحرامک اوچنچی کونی
آستانه سعادته مقیم سفرایه حقیقت حالی بیان ضمیمه بیاننامه صورتده برر
قطعه تقریر ویرلمشدر . صورت تقریر زیرده (ی) اشارتیه ایراد اولنور .

موسم شتاده قره دکره کمی چیقماق عادت دکل ایکن مسئله‌نک اهمیتنه بناء
سنه سابقه ذی‌الحجه سی اواخرنده اربعین ایچنده قریمه بش عدد سفینه
ارسال اولمش اولدینی مثللو بوسنه‌نک محرمی اوائلنده دخی دیگر ایکی قطعه
سفینه ارسال اولمشدر .

* سلیمکرایک قریمدن خروجی و ترجمه حالی *

بالاده ذکر اولدینی اوزره طرف دولت علیه‌دن شاهینکرایک خانلی قبول
وتصدیق اولنهمیوب سلیمکرای خان ثالث بالاتخاب نصب وارسا اولمشیدی .
مشارالیه سلیمکرای خان قریمک قدما سندن اولدینی حالدده حقنده قبول عامه
دخی بولندیغندن تمام شروط معاهدهیه موافق اوله‌رق خان اولدیغنه نظراً
برطرفدن اعتراض ومداخله جائز دکل ایکن روسیه‌لور مطمح نظرلری اولان
قریم استیلاسنه مقدمه اولمق اوزره شاهینکرایک خانلقده ابقاسنی التزام وقریمده
ایکی خانک اجتماعی حبسیله ظاهر اولان شقاق واختلالی وسیله اتخاذ ایدرک
شاهینکرایک محافظه‌سیچون معینه برطاقم روسیه سولتاتلری تعیین ایتدیلر .
بووضع ناهموار تاتارلره اغر کلسکله نفرات مرقومه‌نک اوزرینه هجوم ایدرک
برچوغنی قتل واعدام ایادیلر . روسیه‌لو ایسه مافی‌الضمیرینی اجرایه تمام بویه
بربهانه ارامقده اولدیغندن درحال شاهینکرایک خلافتده اولنلری تادیب ایچون
بروزر وفسکی نام جنرالی کلینلو عسکر ایله قریم دروننه ادخال ایدوب تاتارلر
دخی مقابلهیه ابتدار ایتلریله بیلنرنده برخیلی محاربه ومقاتله وقوعندن صکره
سلیمکرای خان نهایت فراره مجبور اولدی .

بوئاننده روسیه ایله‌چیسی شاهینکرایک ابقاسنی ادعا ایتدیکجه طرف دولت علیه‌دن
سلیمکرایک ابقاسنه اصرار اوله‌رق اره یرده منازعه ومباحثه چوغالوب نهایت
روسیه ایله‌چیسی قریم اقلیمی روسیه دولتک حمایه‌سندده اولدینی تصریح ایله
شاهینکرایدن کچمدن ایسه اعاده حربی اختیار وترجیح ایتک روسیه‌یه ده

اهون واولادر ديمككه بومثللو اوضاع باردهسندن دولت عليه برقات دها
متاثر اولهرق سفرى اختيار ايتك لازم كلديكسندن اعاده حرب اماره لرى
ظهوره باشلدى .

چونكه روسيه لولوك سربسيت تاتارى التزام ايتمى بووسيله ايله قريمى استيلا
اسبابى تدارك ايتك ملاحظه سنه مبنى اولوب شاهينكر ايسه كندينك مجلوى
وهروجهاه مغلوى اولمقدن ناشى شاهينكر اى قريمدن چيقدىغى حالده روسيه لولر
اجرا ايتمش و ايتمكه بولنش اولدقلى فسادلى برخيلى كيروليه رك امللرى
تاخر ايتك لازم كله جكندن شاهينكر ايك اقباسى خصوصنده اصرار ايتلرى
لازم كلشدر . قالديكه مافى الضمير لرىنى اجرايه بهانه اولق اوزره قريمك دائما
فساد و اختلاادن خالى قالماسى روسيه لولرك مقتضاي مصلحتلرندن ايدى .

سليمكر اى خان اقدمجه قريمه قالقايلىق رتبه سنى احراز ايدوب بعدالانفصال
بدرندن منتقل ويزه قضا سنده چاقلى چفتلكنده اقامت ايتمكه ايكن بيك يوز
يتمش سكر سنه سنى صفر نده قريم خانى اولوب سكسان شوالنده معزول اولهرق
ينه چفتلكنده اقامت اوزره ايكن سكسان درت شعباننده ينه قريم خانى نصب
اولندقد روم ايلیده كائن بالجمله تاتار سلطانلرىنى يانه الوب اردوى هايونه عزيمت
ايتمش واول سنه اردوى هايون معيتنده اولهرق بابا طاغنده مشتاتشين اولمش
ايدى . مؤخرأ موسمى حلولنده قريمه واروب اول ائانده روسيه لولر قريمه
هجوم ايتدكلرندن منهزم ومغلوب اولغله سكسان بش سنه سنى ربيع الاخر نده
برسفينيه سوار اولوب درسعاده كلشيدى . طقسان برسنه سنده تكرار قريم
خانلغه انتخاب اولمش ايسه ده برمنوال محرر روسيه لولرك شاهينكر اى التزام
ايتلرى حسيله بو ائانده قريمدن عودتله چفتلكنده اقامت ايدى . بوندن سكر
سنه صكره يعنى بيك ايكوز تاريخنده يتمش اوچ ياشنده ايكن وفات ايدوب
سراى ويزه قصبه سنده دفن اولمشدر . پك زياده شجاعت وجلادت ايله مشهور
ايدى . لكن بخى معكوس اولديغندن بولنديغى معركه لرده مظفريت وموفقيتندن
دور ومايوس اولمشدر . بز ينه صده كلم .

بالاده ذكر ويان اولنديغى اوزره قريم اهايسنك اعانه سنه اربعين ايچنده يدى
قطعه سفينه ارسال اولمش اولوب انجق برمدت اولطرفدن برخبر ظهور
ايتديكندن قبودان دريا غازى حسن پاشا ترسانه چاوشلرندن على چاوش نام
كسهنى منزل قاغياله اولطرفه ارسال ايتمش ايدى . چاوش مرقوم قريمه كيدوب
صفر ك اون برنجى كوفى درسعاده واصل اولهرق مقدا كوندلرش اولان

قلیونلر قریمه بالوصول اولیته لیمانده تیور براغوب روسیه لولر طرفندن دونمای
هایونه تعرض اولمدیغنی وشاهین کرایک معینده بش اون نفر روسیه لول اولوب
دونما قپودانلرینه وباش بوغازی اولان محمد اغایه تحریرات ارسالیله دولتین بیتنده
منعقد اولان صاحبه خلل کتوره جک حالندن احتراز وقریم غائله سی برطرف
اولنجیه دک بر قپودان قلوبده سائر قپودانلرک کیلریله اورادن رجعت ایلملرینی افاده
ونیز ایتمکده اولدق لرینی و ذکر اولنان اولیته لیمانی [ه] ایکوز پاره تکنه آلور متین
ومستحکم وواسع بر لیمان اولوب بش بیک عسکر ایله ضبط ومحافظه می آسان
اولدیغنی ودونمای هایونک لیمان مذکور دن عودت وانصرافی لازم کلدیکی حالده
درعقب روسیه لول طرفندن طایه لر یاییله رق طوپلر وضع اولنه جق اولور ایسه
فیابعد قرق بیک عسکر و اوتوز قرق قطعه سفائن ایله ضبط وتسخیر مشکل
اولوب خصوصیه ایلک بهارده تصمیم اولندیغنی وجهله قریمه یناشامق پک کوچ
اوله جغنی تقریر و بیان ایلدی .

بناء علیه قریم سرعسکری علی پاشانک سکز بیک مقداری عسکر امراریله ویا خود
بنفسه مروریله لیمان مذکورک شمدیدن ضبط ومحافظه اولنمی کند وسنه امر و اشعار
اولندی . لکن علی پاشانک مقام صدارته یازدیغنی جواب نامه سنده روسیه لولر
دونمای هایونه تعرض ایتیه رک وقایه امر مصالحه ده صورت ثبات کوسترملری
حیله به مبنی اولوب قریم قلعه لرینه استیحکام ویرد کدنصکره چونکه اولیته لیماننک
بوغازی قورشون منزلی قدرتنک بر محل اولمغله برآ و بحرآ لیمان مذکور ه هجوم
ایده جک اولور لر ایسه دونمای هایون کنینی محافظه مه مقتدر اوله میه جغندن
معاذ الله تعالی بر خطر وقضا ظهورندن خوف اولندیغنی وتانارک پریشان اولملرندن
دولت علیه به برنقیصه ترتب ایتیوب لکن دونمای هایونه وعساکر منصوره به
بادی امرده بر ضرر واقع اوله جق اولور ایسه صکره تدارک مافات مشکل
اوله جغنی ولیمان مذکورده ذخائر و مهمات قویتمق وحین محاربه ده تحصن ایتمک
ایچون بر قلعه اولمغله بویله بر جای خطرناکک تسخیری داعیه سیله دونمای
هایونک مهله کیه القاسی جائز اولمدیغنی وموضع مذکور اله الندیغنی حالده دخی
اعدا اوزرینه حرکت لازم کلدکده دوه وعربه مثللو ادوات نقایسه اولمقسزین
قالقلمق محال ایدیکنی وقریم خطه وسیعه اولوب هر طرفنی اعدانک سد و بند

[ه] اولیته لیمانک جانب جنوبیسنده آقیار نام قریه اولوب روسیه لول قریمه استیلا ایتدکنصکره
بونى بر شهر جسم قیلغنه قویه رق سواستبول نسیمه ایش و لیمانک هر طرفنه متین قلعه وطایه لر
انشا ایتمکده عالده اک مشهور ومستحکم موقعلردن معدود اولشد .

ایده بیامسی مشکل و عنایت باری ایله موسم صیفده هر طرفه کیملریمزک یناشمی قابل اولدینی حالدہ برکنارینی ضبط ایله تسخیری ممکن اولمیوب بلکه تدارکات قویه ایله برقچ قولدن هجوم ایتمکه محتاج بولنیدیغنی واکر بوملاحظه لازم کلیوب همان سکزیبک عسکرله لیمان مذکورک ضبط اولنسنه اراده سنیه تعاق ایدرسه بوصورتله قطعی جوابه منتظر اولدینی اشعار وانها ایتمش اولغله حضور آصفیده مجلس عمومی عقد اولنهرق مشار الیهک مذکور تحریراتیله اوزی محافظی السید یکن پاشا طرفندن اوزی احوالیله قریم حوادثه دائر ورود ایتمش اولان تحریرات میدانہ قونیلوب اداره افکار اولندقدہ لیمان مذکورک ضبطندہ منافع کثیره اولدینی کبی سرعسکر مشار الیه طرفندن بیان اولان مخدورلر دخی وارد وملحوظ اولدینی جملہ طرفندن اعتراف وتسایم اولنهرق مجلس مذکور قراری وصادر اولان اراده شہریاری اقتضاسنجہ قہودان پاشا طرفندن لیمان مذکورده اولان قہودانلر ایله باشبوغلرینہ خفی برمکتوب یازیلوب منزل قایینی ایله ارسال اولندی .

شویله کہ : روسیہ قویه دوستلق یوزندن معاملہ ایدوب بزقریمہ محاربه وجنک ایچون کلدک بلکه تاتار ایله روسیہ عسکری میانندہ بعض منازعه وجدال وقوغی درسعادته انها اولنمقدن ناشی بونک اصلنی تفتیش وتفحصہ مأموراً کلدک مقالاتی اشاعہ ایدرک روسیہ طرفندن تعرض اولنمیوب طشرہ دن صواملری وبلا خطر اولیتہ لیمانندہ اوتورملری ممکن اولدینی حالدہ لیمان مذکورده آرام واقامت ایلملری واکر روسیہ لولر نہانی خصومتہ ابتدار ایله دونمائی هایونی اغفال ویاخود علناً برضرر ایصال ایلمک قیدندہ اولدقلری حس اولتور ایسہ همان ساحل مذکوردن چکیلوب سینوب اسکله سینہ عزیمت وهرحالدہ سرعسکر پاشانک امر ورآینہ متابعت ایتلمی کندولرینہ تنبیہ وتوصیہ اولندی وسرعسکر مشار الیہہ دخی بوکیفیت بسط و بیان اولنهرق جمعہ مأمور اولدینی قرق بیک عسکرک یدی سکزیبکی تفریق ایله قریمہ ارسال ایتمکدن ایسہ ہیئت مجموعہ سیلہ قریمہ کچورملری فی الواقع مناسب اولہ جفندن همان قہودور وکسورینک دخی جمعہ استعجال اولنهرق سواحله ایندیرلمی وبہارده کوندربلہجک کیملرہ عساکر مذکورہ قریمہ کچورملک وسرعسکر مشار الیه اولطرفندن وقہودان پاشا بوطرفندن برلکدہ ہیئت مجموعہ ایله قریمہ کیتمک اوزرہ سرعسکر مشار الیهک قہودان پاشا ایله مخبرہ ومکاتبہ ایتیمی تنبیہاتی حاوی کندویہ مکتوب ارسال قلندی . واسماعیل سرعسکری عبداللہ پاشایہ دخی عجلۃً اوزی قلعه سنہ عساکر وافیہ ارسال ایتیمی

تحریر و اشعار اولنوب اوزی. پیشکاهنده بولنق اوزره ایکی قطعه چکدیره کوندردی. قپودان پاشا دخی دونمای هایونک تکمیل مهمایله مشغول اولدی. قریم سرعسکری حاجی علی پاشا تهدیدینی ایقاعه مقتدر و حوزه حکومتی داخلنده امری نافذ اولغله اولدجه مضبوط براردو جمع و سوق ایده یاوردی. اما اسماعیل سرعسکری معینده مجتمع اوله جق اردو دیره چاته نفیر عام عسکرندن مرتب اولوب حلبوکه یکن روسیه سفرنده ناسه یأس و قنور کملکه حلقک اکثری سفره کیتمکدن اجتناب و امتناع ایتمکه ایدی.

حتی اسماعیل اردوسنه ترتیب اولنان عساکری یرلرندن اخراج ایله محالینه ایصال ایتک اوزره بالفعل قول کتخداسی واردوی مذکور اغاسی نصب اولنان سید حسن اغا سفره کیتمکدن امتناع ایدن بیعارلرک بحسب المأموریه تأدبیرینه مباشرت و بعضاً دخی اعداملرینه مبادرت ایلیه رک زغرۀ عتیق قصبه سنه واردقه کذلک او مقوله لرندن بعضیلرینی قتل و بریجه سنی حبس ایتدکه سفره کیتمک ایستیمان و یا خود کیتدکلری حالدۀ دخی فرار ایتک نیتده بولنان بریجه حیثسزلر درون مملکتده اختلال چیقارهرق محبوسلرک سیلارینی تخلیه ایتدکن بشقه اختلال اوکی انهمیوب نهایت حسن اغانک قوناغی باصمشر. و قتل ایش اولدینی برآدمک اخوان و اقاربی النده کندو دخی مقتول اولمشدر.

خلال جمادی الآخره ده بوسنه ایالتی و دین محافظی اولان صدر اسبق سلحدار محمد پاشایه و و دین محافظه سی جلادته معروف اولان بوسنه والیسی داغستانی وزیر علی پاشایه توجیه قلندی.

مقدما مدت مدیده ارپه امینلکی خدمتده بولنوب زعمیجه جانب میریدن کلیتو مطلوبی اولدیغنی راست کلدیکی یرلرده ورد زبان ایدرک مالا و بدنا و قوعبولان صداقت و خدمت سابقه سندن بختله مکافات انتظارنده بولنان علی اغا عهده سنه بواننده جبه جی باشیاق توجیه اولغله ادعای سابقه کوره صادقانه خدمت ایلمسی لازم کلورکن سنۀ حاضره خلانده تأثیر و بادن و قوعه کلان و فیات عظیمه دن طولانی اوجاقدن کلیتو محلوللر ضبط اولندیغنی ائشاده جبه جی اوجاغسک اکثر محلولاتی علی اغا طرفندن بیع من یزید ایله فروخت اولندیغنی بین الناس شایع اولدقدن بشقه بعض اطوار نامرضیه سی دخی واقع اولدیغندن بواننده عزل ایله یرینه درکاه عالی قپوجی باشیلرندن سایمان اغا جبه جی باشی نصب اولندی. بعده علی اغا اسماعیل اردوسنه مأمور اولوب انحق چوق حکمکسزین اول طرفده اعدام اولدقدنه بیک آخچه یه قریب محلول ظهور ایتمکه

اصدقاند کچین بویه برذاتک فقرای مجاهدینه تخصیص قانمش اولان ناپاره یه بومرته طمع و تنزلی بادیء تعجب اولمشدر .

ایشته روم ایلیده روسیه لویه قارشو طوره جق عسکرک اکثری بروجه بالامقتول حسن اغانک جمع ایده مدیکی نفیرعام واردولری اداره ایده جک مأمورینک چوغنی دخی بومقوله ارباب طمع خام اولوب بو حال ایه روسیه یه اعلان حرب ایتک موافق حکمت دکل ایدی .

فقط قریم مسئله سی افکار عامه یه پک زیاده تأثیر ایتدیکندن محاربه یولنه کیدیلوردی . وحاجی علی پاشا موسم بهارده بر بویوک اردو ایه قریمه کچمک اوزره مأمور اولوب بو حالد ایه چر کسستان سواحنک طو تلمسی لازم کلدیکنه مبنی انک التماسی اوزرینه اوغلی محمد مقداد بک صوغوجق قلعه سی محافظه سنده بولمق اوزره عهده سنه ربیع الآخرک اون بشنجی کونی رتبه وزارته سیواس ایالتی بالتوجیه پدرینک رأیله حرکت ایدرک صوغوجقه کدار ایدوب قوبان و طمان طرفلرنده متوطن اولان سلاطین جنکیزیه ونوغایلو وسائر طوائف تاتار دیانت شعار وچرکس وابازه بکاری ایه بالملکاتبه تلطیف واستمالترینه اقدام ایه اولطر فلرک حسن محافظه سنه همت وایجاب ایدرسه قریم اوزرینه طوغری حرکت ایلمسی فرمان قلندی ومعیتنه ترتیب اولنان عسکرک سهولته جمع وتدارکی ایچون ارضروم ایالتی دخی پدری حاجی علی پاشا عهده سنه توجیه اولندی . ارضروم والیسی بولنان ابراهیم پاشا دخی قارص محافظه سنه تعیین ایدلدی . واقدمجه قول کتخدالغندن دیار بکر والیسی اولان خلیل پاشا بواشاده فوت اولغله دیار بکر ایالتی قدس شریف متصرفی غازی احمد پاشایه توجیه وقدرش شریف سنجانی شام ایالته الحاقا امیرالحاج عظم زاده محمد پاشایه احاله بیورلدی .

قریم حادثه سی بروجه بالا استانبولده موجب هیجان اولدینی حالدله لهلولرک حالی دخی باعث تکدر خواطر اولمقده ایدی . شویله که جلد اولده بیان اولدینی اوزره لهستانک برقمی دوچار مقاسمه اولوب برچوق لهلولر اطرافه منتشر اولدقلى صره ده برطاقی دخی ممالک محروسه یه کلوب انلری بویه پریشان حاله کورنار متأثر ومتأسف اولمقده ایدی .

وظاهرده بقیه لهستانک بقاسیچون وحقیقتده بتون بتون افناسیچون روسیه لولر طرفندن قوه جبریه ایه ترتیب اولمش اولان قوانین ملکیه سی اقتضاسنجه بیچاره له دولتک بتون بتون قتمی قوه قریبه یه ککش ایکن اقدمجه ایلاجیمی درسعادته کلوب استقلال حکومتی تصدیق ایتدرمش ایدی . وصفراخلیرک اوچنجی کونی

برمعتاد ترتیب اولئان اخراج موجب دیوانی سیر و تماشا ایستادن صکره حضور
همایونه کیروب چیققدن صکره مأموریتی ختام بولمغه لوازم راهنی رؤیت ایلمسی
تنیه ایلمش ایدی . برمنوال مشروح قریم مسئله سندن طولایی دولت علیه ایله
روسیه لو بیننده برودت پیدا اولدیغندن لهولورک طرف سلطنت سینییه جلب
واماله لری مصاحبت دولت علیه موافق کورلمسکله مقابله بالمثل قاعده سنیجه طرف
دولت علیه دن دخی کسریه لی حفیدی سید نعمان بک عهده سنه باش محاسبه پایه سی
اعطا اولنهرق لهستان طرفنه ایلمچی تعیین قلندی .
شویله غائلی بروققد (زاد فی الطنبور نعمة اخرى) قیلندن اوله رق برده قاتولک
مسئله سی ظهور ایتشدیر . تفصیلی بروجه آتی بیان اولنور .

* ارمنی وقتولک مسئله سی *

خرستیان تبعه دولت علیه دن اولان ارمنی ملتی روم وقتولک مذهب لرندن آیری
اوله رق برآیین مخصوصده بولنوب بیك قرق تاریخلرینه دکین ایچلرنده بشقه فرقه
اولدیغی بیانمز ایکن فرنک راهبرلی بونلرک ایچنه کیروب کرک درسعادته و کرک
اناطولینک بعض محملرندن برطاقم ارمنیلری روماده بولنن پاپانک ریاست روحانیه سی
تحتنده اولان و مذهب عمومی معناسنه اوله رق قتولک دینلان مذهبه دعوت
و ادخال ایتکده بولنمشار ایدی .

روملرک وارمنیلرک رئیس روحانیلری اولان بطریقلری ممالک دولت علیه ده
اولوب قتولک کلیسای اجنبی اولان بررئیس روحانیه تابع اولدیغنه و اکثر دول
غریبه بومذهبده اولوب اوجهته ممالک شرقیه ده فرنکلرکه نسبتله شهرتشار
بولدیغنه بناء تبعه دولت علیه دن برشرذمه نك بویه اجنبی برکلیسایه تبعیلرندن
فساد ملکی کورلدیکندن و تعصب جهتله ارمنیدن قتولک اولنلره اصل ارمنیلرک
دشمن اولوب بونلرک حقنده برطاقم اسنادات و عزویات ایله سامعه دولتی تخدیش
ایلدکیرندن بوکیفیت سلطان مراد رابع حضر تلیزیه عرض اولندقدن بومقوله
افساد رعایایه جرأت ایدنلرک جزاسی ترتیب ایله اول وقت تأدیب اولنمشار ایدی .
بیك یوز قرق یدی تاریخلرنده بو حادثه یه عودت ایتکله حکیم زاده علی پاشانک
صدارتی اتساننده بوخصوصک مضرت ملکیه سی مطالعه اولنوبده طائفه مزبورده دن
ینه برقاچی اعدام اولنهرق تأدیب و تهدید اولندقدن بشقه ارمنی بطریقلرینک
الترینه امرلر اعطا اولنوب مضموننده افرنج کلیسایرینه کیدن وقتولک مذهبه

دخول ایدن رعایانی خبر الدقلری حالد حکامه اخبار ایله بلا توقف کورکه وضع
ایستدیرملری و مذهبلیرینه منافی و نظام رعیتک خلافی حرکته جسارت ایدنلرک
تأدیپ و تربیهلرینه دائر کوندره جککری مهور عرضلری رد اولغوب هروجهله
مساعده اولنه جنی درج و تصریح اولغیشکن برمدنبرو بوخصوصه برطرفدن
لایقیله دقت و اهتمام اولغدیغندن رعایانک بعض زنکیجهلری قتولک اولوب انلرک
اعانه سیله قتولک پاپاسلری دخی پاپادن مهور سندلر اخذایله اوچر بشر قری
وقصباتده طولاشهرق رعایادن برچوغنی الدادوب کندی مذهبلیرینه ادخال
ایستدیلر . و مقدماتی پطریقلرینه ویرلمش اولان امرلرده بووجهله قتولک
مذهبه کیرنلری زجر و انذار ضمننده موتالری قالدیرلماق ماده سی دخی مندرج
بولندیغندن بوشانده وقوعبولان و پای عظیمده قتولک جنازه لرینک قالدیرلمسینه
ارمنی پطریقلری ممانعت ایده کلدیکنه بناء قتولک بونک سر و سبب اصلیسندن
بحث اتمیهلرک مطلقاً مغایرت مذهبییه حسابیه بوخصوصده پطریقلرینک اسائن
واقعه سندن اشتکا صورتنده کندولره مخصوص پطریق نصب اولغیشی رجاسیه
رکاب شاهانه یه عرضحال تقدیم ایلدیلر . عرضحالری باب عالی یه کلوب بوخصوص
بین الوکلا مطالعه و مشاوره اولندقدده رئیس الکتاب عاطف زاده عمر وحید افندی
بوکا دائر مفصل و مشروح برقطعه تقریر قامه آماش اولغله خلاصه وجهله صورتی
بو محله درج اولندی .

* خلاصه تقریر رئیس افندی *

دولت عایه رعایاسنک اکثری ارمنی طائفه سی اولوب کندیاره ارمنی تسمیه سی
فی الاصل ساکن اولدقلری قطر ایراندن آذربایجان مضافاتندن ارمن زمینیه نسبت
قییلندن اوله رق ارمنیه تعییرلری دخی اول اراضینک حاکمی اولان ارمن یاره مقر
حکومت اولدیغندن ناشیدر . والتیوز تاریخلرینه کلنجه ارمنیه صغرادن انطاقیه
و وان و ارضروم و سیواس ایالتلرینک و ارمنیه کبرادن آذربایجان طرفلرینک
مستقلاً ملککری اولوب پایتختلری قونییه اولان سلاطین سلجوقیه دن سلطان
غیاث الدین زماننده تدریج ایله دار و دیارلری استیلا و حاکملری استیصال و کندیلری
تحت رعیت ادخال اولغشاردر . مؤخرأ ممالک مذکوره ضمیمه ممالک عثمانیه قلندیغنی
وقتدن سلطان مراد رابع حضر تارینک عصرینه دک طائفه مرقومه نک مذهبلی
کافه ملل نصاری آیینلرینه مغایر اوله رق اعتقاد واحد اوزره کیدر و کندی

حاکم رنده امرار وقت ایدر ساده دل بر طائفه اولدقلری حالدۀ افرنج طائفه سی دولت علیه حقندۀ مضمّر ضمیرلری اولان فساداتی قوه دن فعله کتوره جک اسباب تدارکنده اولوب روسیه لو حین محاربه ده روملری افساد ایلۀ استفاده ایتدیکی مثللو انلردخی بروجه مشروح ارمنیلر ایچنه قتلک مذهبنی القا ایلۀ هم مذهبیلری تکثیر داعیه سندن خالی دکلردر .

بناءً علیه بروجه محرر ایکی دفعه بوکونه اختلاله جسارت ایدنلر حفظاً للنظام قتل ایلۀ تأدیب قلمشلدردر . و حالا ارمنیلرله قتلکلر بیننده بر برینک کسیدیکنی یمه مک واحدها آخرک ازاله سنی ثواب عد ایلک درجه لرنده منافرت اولوب صحیحاً ارمنی اولنلر دولت علیه نک مظفرتی دعاسنده و ایچلرندن قتلک اولنلر بالطبع دول افرنجیه نک غالبیتی تمناسنده درلر . و قریب العهدۀ روسیه سفری خلانده روسیه لولر ایلۀ روملر بیننده مشهود اولا اوضاع معلومه بومدعا یه دلیل کافیدر . و آبا واجدادی آیننده قلان ارمنیلر بی طرف اولملریله دولت علیه یه صداقت اوزره اولوب اما قتلک مذهبۀ کیرنلر اوروپاده بر کلیسا اشترا ایلۀ زکینلری اولاد و اقاربی تربیه ضمنده اول کلیسایه ارسال و باشلرینه شایه و سائر البسۀ افرنجیه الباسیله تربیۀ اصلیله لریخی تحویل ایتدکدن بشقه بدضیلری صرافلق و بازارکالنق بهانه سیله رجال و کبارک خانه لرینه اکتساب تردد و انتساب ایدرک سرار دولتی استراقه سعی ایتکده درلر . و طائفۀ مسفوره نک موتالری اموالی قتلک پاپاسلری ضبط ایدرک بهر سال بیک کیسه لک مال فر نکستانه ارسال اولنقده در و معاذ الله بونلره روی مساعده کوستریله جک اولورسه ایکی ییل ظرفنده روم ایلیده و اناطولیده کائن رعایا بتون بتون قتلک اوله جقلرنده شبهه یوقدر .

تقریر مذکورک بالاسنه رئیس افندیکنک ملاحظاتیدر دیو شرح ویرلدکدن صکره مقام صدارتدن خاکبای شاهانیه عرض ایلۀ صادر اولان ارادۀ سنیۀ موجبۀ یویله خلاف نظام رعیت ارمنی طائفۀ سنی اغفال و اضلال ایدنلر هر کیملرایسه تأدیب اولنلق اوزره غرض و نفسانیتدن عاری اوله رق باعروضحال افادۀ ایلمسیچون ارمنی بطریقۀ خطاباً بر قطعۀ بیورلدی تحریر اولنوب دروننده قتلک مرددرلی میدانده براغلمیه رق و نظاملرینه خلل کلمیه جک وجهله واسلوب حکیمانۀ ایلۀ دفن اولنسه رق قطع نزاع اولنسی دخی تصریح و تنبیۀ بیورلدی .

* خاطره سائحه *

دین عیسوی فرق متعدده یه منقسم اولوب اک باشلورلی بونلردرکۀ ذکر اولنور .

اولا غرب ولاتین و قٲولك كلیسائی دینلار و روماده کی پاپانك زیر ریاست روحانیه سنده بولان مذهبدر . ثانیا استانبول روم بطریقغه تابع اولان و شرق کلیسائی دینلار مذهبدر . ثالثا ایکیسینه دخی مخالف اولان ارمنی مذهبدر . رابعاً هیچ بر ریاست روحانیه یی قبول ایتمیوب پروتستانق دینلار مذهبدر . داخل حوزه ممالك عثمانیه اولان بلاد شرقیه و شمالیه ده و قتیله یالکر روم و ارمنی کلیسائی اولوب بوجهته دولت علیه خرستیان تبعه سیچون یالکر بواکی مذهبی طائیش و انلره بر طاقم امتیازات احسان بیورمشدر .

برالشامده و بوسنه نك نمچه حدودی اوزرنده و جزائر بحر سفیدده لاتین مذهبه تابع بعض رعایا واریسهده نفوسجه پك قلیل اولدقلرندن بر باشلومذهب و ملت کی کورلیوب بومذهبك پاپاسلری دخی اکثر یا اجنبدن اولمغله ذاتا قٲولك مذهبه اجنبی نظریله باقیلور و پروتستانق ایسه بورالرده هیچ بیلنمز ایدی . هر رده و خصوصاً ممالك شرقیه ده مذهب ایله ماییت بر نظرده بولندیغندن تبعه دن بر طاقنك ولوروحانی اولسون بر اجنبی حكومت ایله کسب تعلق ایتمی ملکجه مضر برشی کورینوب و واقعاً پاپا دولتی اوائلده مأموریت دینه سنی آلت نفوذ ایدرك اوروپاچه پك چوق عربده لرد سبب اولمش و نیجه غوائل و حرور ایقاع ایلمش اولوب فقط برخیل زمانلردنبرو و خصوصیه بولندیغمز عصرده و سالف الذکر تقریرك یازلمش اولدیغی ائنده پاپا دولتی صرف روحانی بر دولت اوله رق قالمش یعنی حكومت خارجیه سی قٲولك مذهبك ریاست روحانیه سی دائره سی داخلنه منحصر اولمش و مذهب مذکورده اولان نصارانك کندوسنه ارتباطی انجق دین و مذهبه بر کیفیت مغویه بولمسیله بورابطه موهومه نك ملکجه و دولتجه قورقوله جق یری قالمشدر .

و قٲولك مذهبه ذاهب اولمش اولان تبعه نك او مذهبه بولان دولتلك نصرتی تمنی ایده جکلری ملاحظه سی ایسه تمامیه مسلم بر قضیه دکدر . زیرا دولت متبوعه سندن خوشنود اولان وانك زیر حایت و عدالتده مستریخ البال اولان و آسوده حال بولان تبعه یالکر توافق مذهبی جهتیه آخر دولنه میل ایتمك قولای دکدر . بنساء علیه بعض ارامنه نك قٲولك مذهبه کیرشلرینك منی ایچون شو مرتبه ده عفف و شدت یولنه کیدلمسی موافق حکمت و معدلت اوله میه جفی ظاهردر . بالفرض والتقدیر اولوقت مطالعه اولمش اولان محاذیر وارد و بحا اولمق لازمکسه دخی دفعی بو طریقیله میسر اولیه جفی اصحاب تجربه و خبرته و ارباب وقوف و رویته معلومدر انجق نامعلوم اولان مذاهب عیسویه نك احوالی دولت بیلدیکی مذهب اربابندن تحقیق ایدوب انلر ایسه مخالفلری نظر دولته استدکاری کی اتهام ایستدکارینه

وحتى پروتستانلر انجيل وتوراتك معنای اصلیه عامل اولمق اعتقادنده اولوب
عبادتكارلارندن تصاویر واصنامی قالدیرمش ومذاهب سائرەك برچوق بدعتلری ایحا
ایتمش اولملریله بلکه اصل اهل کتاب صفتی حائز اولمشلر ایکن بونلری اهل اسلام
نظر نده بتون بتون بشقه صورتده کوستردکارینه قیاسا ارمنیلر دخی کندولرندن
آریلوب قتولک اولنلری عند دولت علیه ده پولیتقه وسائر جهتلرله افراط اوزره
اتهام ایتملرندن وصرافاق وسائر خدمتلرله نزد اولیای امورده اولان نفوذلری
بونلرک علیه نه صرف ایلملرندن ناشی بوشدتلر میدانە کش وقولکلر حقلر نده
اره صره نأرء غضب دولتک التها بانه سبب اولمش اولمق کر کدر . لکن هرشیده
خصوصا امور اعتقادیه ده نقدر زجر ومنع وقوع بولور ایسه (المرء حریص علی مامنع)
مؤداسنجه اولقدر تهییج حرص اولنه کلدیکندن ارمنیلر طرفندن وقوع بولان
ازعاجات مفرطه مداخلاء اجنبیهی دعوت ایدرک طقسان درت سنه سی وقایعنده بیان
اولنه جنی وجهله بطریقک عزله سبب اولمش ودها صکره لری قتلکرک بر مخصوص
مات قلغه کیرمه لری انتاج واستنزام ایلمشدر .

* موادشتی *

مقدحه اقلامه و قتیله کانوب و قتیله عودت اولنه رق تعطیل مصالح عبادی موجب حاللر
وقوعه کتورلماسی ضمننده مقام صدارتدن اکید وشدید بیورلدیلر تسطیر ایله
بالذات طرف صدارتیناهیدن تجسس وتفتیشه دخی ابتدار اولنمشیدی . لکن انسانک
اوزرندن نظارت وسیاست مرتفع اولنجه کیمسه حقنه راضی اولمیوب حرکت
معتدلانه سنی ترک ایتمک امور طبیعیه دن ایدوکنه مبنی تنیه مذکور دن برآی مرورنده
تجسس غائله سی برطرف اولدیغنی حس ایلدکری آنده کتبه اقلامینه مزاج اصلیلرینه
رجوع ایله تعطیل مصالح عبادی موجب حاللر وقوعی شیوع بولوب نهایت واصل
سمع هایون اولغله اولکی امر وتنیهک مضمونی مؤید برقطعه خط هایون صادر
اولمین موجبنجه ینه اکید وشدید بیورلدیلر یاز یلوب خلافتیه حرکت ایدنلر
بهر حال تأدیب اولنه جنی اعلان قلندی .

بوندن یدی سکز آی مقدم روم ایلی قاضی عسکری سید ابراهیم افندیکن مدتی
ختمانده بحسب المناوبه روم ایلی صدارتی دری زاده افندیکن بیوک مخدومی سابقا
اناطولی قاضی عسکری نورالله افندی به توجه ایتمشیکن بحسب الترتیب سابقا صدر
روم ایلی اولان شیخ العلما محمد مراد افندی به توجیه واحسان بیورلمشیدی .

مراد افندی خاندان قدیمدن واحجاب حیثیتدن بولندیغه مغرور اوله رق سوزینی
اسرکه مز ووظیفه سندن خارج سوز سویلمکدن احتراز ایلمز غایت متعظم برذات
اولدیغندن بواننده استانبولدن دفع و تبعیدی لازم کملکه اشبو طقسان ایکی سنه سی
صفرنده روم ایلی صدارتدن عزله نفی اولنمسی تصیم اولنش اولوب انجق مشارالیه
ایکی دفعه روم ایلی قاضی عسکرلکی ایتش و مشیخت اسلامیه ملازم و منتهی
بولنش متحیز و رئیس العلما اولدیغندن رئیس الکتاب عمر وحید افندی دلاتیله عزل
ونفی خصوصنده احتیاط اوله رق یتش بش تاریخ نکرده ولی الدین افندی مرحومک
قاضی عسکرلکدن عزله قیاسا چاوشباشی احمد نظیف افندی بو خصوصک تسویه سنه
مأمور اولغله اخشام ایله یتسو اراسنده مراد افندی بی خانه سندن اخراج ایدوب
یکچیری اغاسی دخی تبدیلا اوزاقدن محافظه و نظارت ایدرک طوپ قپو خارجه
ایصال ایتدکده مباشر تعیین اولنان چاوشلرکاتنه تسلیم و ترفیق ایله برآمنقاسی اولان
کلیبولی به ارسال اولندی ویرینه سالف الذکر دری زاده نورالله افندی صدر روم
اولدی .

بعض روایتلره کوره مراد افدینک نفی ده اوجله مصمم اولوب انجق بلا موجب
نفیندن تحاشی و احتراز اولدیغندن احتیاطه رعایت اوله رق بر بهانه بولوبده نفی
اولنمسی تصویب اولغله محضاً بر سر رشته بولنق اوزره نور الله افندی اوزرینه
بالترجیح صدر روم نصب اولمشیدی . چونکه ذانا کندوسنک عظمتدن بر چوق
کیمسه لر کندویه دلگیر اولوب بو کره نورالله افندی اوزرینه ترجیح اولدیغندن
طولانی دخی بعض اصحاب طریق عندنده بالطبع ذم اولغله باشلادقدن بشقه بو وجهله
نمایش اقبالی متعلقاته و دائره سی خلقه غرور کتوروب کیمسی بالا پروازلغه
و کیمسی ارتکاب و ارتشایه باشلایه رق مراد افندی بی لسانه کتورمش اولملری
عزل و نفینه تمام بهانه اولمشدر .

لکن مراد افندی کلیبولیده دخی تک طور میوب اکابر دولتک شاننه نقیصه ویره جک
تقوهات و حرکاتدن خالی اولماغله بتون بتون جوار سلطنت سنیه دن تبعیدی مطلوب
و مصمم اولوب بواننده اتفاقا اولوقبی زاده افندی به مدینه منوره مولویتی توجه
ایتدکده بیرلکنی عذر ایدرک استعفا و امتناع ایتکله مدینه منوره قضاسی مراد
افندی به توجه اوله رق محل مأموریتنه سرعت ایصالی ضمننده در عقب شام طرفه
ارسال اولندی .

شامه وصولدن التی کون صکره نامزاج اولوب تبدیل هوا ضمننده شامه بر ساعت
قدر بعدی اولان صالحیه نام محله واردقدن بش کون صکره وفات ایلمشدر .

متوفای مشار الیه مراد افندی بیك یوز اوتوز تاریخلرنده شیخ الاسلام دامادزاده فیض الله افدینک صلبندن تولد ایدوب پدرینک شیخی مشهور شیخ مراد افدینک دلاتیه حین ولادتنده محمد مراد تسمیه اولمشدر . قرق بش تاریخنده مدرس و التمش سنه سنده دیار بکر منصبیه رتبه مولویه واصل اوله رق التمش سکزده ادرنه ملاسی ایکن فرمان هایون عثمان خانی ایله دفعه مکّه پایه سنه نائل اولدقدن صکره یتیمش بش تاریخنده استانبول قاضیمی اولوب طقوزنجی آیده نابهنکام عزل ایله کوب اقبالی ساقط اولمشیدی . سکسان سنه سی اوائلنده اناتولی قاضیسکری و سکسان یدیده روم ایلی قاضیسکری اولوب طور لابلایانه ووقار محتشمانه سیله ولوله انداز آفاق اولدینی حالده دفعه ثانیه اولمق اوزره ینه صدر روم اولمشیکن بالاده شرح و بیان اولدینی اوزره عزل ونفی اولدقدن صکره حجازه کیدرکن انشای راهده وفات ایتکله شامده مدفوندر . سلطان سلیم جوارنده مشهور تکیه سیله دروننده برکتخانه بنا ایتمشدر . مذکور کتبخانه فطنت خانم (ع) زهی طرح بهین اولدی * بونودار الکتب حقا مصراعنی تاریخ دوشورمشدر . برمنوال سابق اوتلوچی زاده افندی باعث شرف وسعادت اولان مدینه منوره مولویتدن استنکاف ایتدیکنه مجازات اولمق اوزره رتبه سی بلاد اربعیه تنزیل اولندی . واکبر قضاتدن چشمی زاده افدینک وظیفه سندن خارج بعض تفوهاتی شایع وسالف الترجمه مراد افدینک بیت المال کاتبی تعیین ایتمش اولدینی شعمدانی زاده ایله اغاقوسی قسامی نصب ایتدیرمش اولدینی انشته سی مدرسیندن عزت افدینک بعض اطوار نامرضیه لری واقع اولدیغندن بحر سفید آطه لرندن بررحله نفی اولندیلر .

شعمدانی زاده آفرینشدن بوعصره قدر بر تاریخ یازوب بوکره شمع اقبالی سونمکله ترک داعیه حکایت وطی بساط روایت ایلمشدر .

واستانبول معزوللرندن اولوب خانه سنده مقیم اولان حیاتی زاده محمدسعید افندی بعض همرته لرندن صدر اناتولی اولور دیواندیشه ناک اوله رق شیخ الاسلام افندی یه افاده حال ایتدکده نیازی برشیئ منتج اولیه جغنی جزم ایتکله خلاف معتاد اوله رق جمعه کونی ایاصوفیه جامعنده خاکپای شاهانه یه عرض حال تقدیم ایتدیکندن بوطور وحرکتی برره نارفته اولدینی مقام مشیختدن افاده اوله رق ساحلخانه سنده اقامت ایلمسی فرمان اولندی .

بروجه مشروح روم ایلی قاضیسکری نصب اولان دری زاده نورالله افندی جمادی الآخره نک غره سی جمعه کونی دیوان آصفیده خسته لیمکله عادت اوزره

صدر اعظم سفر سنده تناول طعامدن استعفا ایدوب ودر عقب عربه سنه بینوب قوناغه کیتدی . لکن اوغرامش اولدینی علت وبادن شفایاب اوله میه رق ماه مرقومک بشنجی کونی وفات ایتدی . مشارالیهک برادری اولان عطاءالله افندیدن استاع اولندیغه کوره متوفای مشارالیه اوتوزیدی تاریخنده دری زاده مصطفی افندینک صابندن متولد وقرق سکنز سنده مدرس ویتش برخلالنده مولویته و سکنان بشده مکه پایه سیله بکام و سکنان الی سنی رجب شریفی غره سنده استانبول قاضیسی و سکنان یدی ربیع الاخرنده اناتولی قاضی عسکری اولوب طقسان برجمادی الاخره سنده روم ایلی پایه سی المش و طقسان ایکی صفر اخیرنده بالفعل روم ایلی قاضی عسکری اولمش و بروجه محرر بوئانده سلسله عمری ختام بولمشدر . رینه مرحوم شیخ الاسلام اسعد افندی زاده شریف ملا افندی روم ایلی قاضی عسکری نصب اولندی . بوئانده طشره و زراسندن بعضیلرینک دخی منصبلری تبدیل و تحویل قلندی .

جمادی الاخره نک یکرمی برنجی پنجشنبه کونی شهریار زمان عبدالحمید خان حضر تلرینک صلب پاکندن بردختر پاکیزه اخترمهد آرای شهود اولوب اسما سلطان تسمیه اولندی . ودر عقب طوب شنلکینه مبادرت قلندی .

* عزل و نصب شیخ الاسلام و بعض توجیهات اخری *

شیخ الاسلام اولان اسعد افندی منحرف المزاج اوله رق مقام مشیخته عائد اولان امور و مصالحی اداره دن عاجز اولغله ماه مرقومک یکرمی بشنجی کونی عزل ایله نشاط آباده متصل ساحلخانه وقوناغدن هر قفیسنده استرسه اقامت ایتمهک مرخص و مختار اولدی . و رینه بالفعل روم ایلی قاضی عسکری اولان اسعد افندی زاده محمد شریف افندی رونق بخش مقام مشیخت اولوب منحل اولان روم ایلی قاضی عسکرلکی دخی دری زاده عطاءالله افندی یه بالتوجیه روم ایلی قاضی عسکرلکینه متهی بولنان ملاجق زاده اسحق افندی یه روم ایلی پایه سی احسان اولندی .

شیخ الاسلام افندینک قوناغی چیر چیرده واقع اوله رق سمتیز بولندیغدن ارباب مصالحه کیدوب کلک خصوصنده عسرت اولق حسیله تسهیل مصالح عباد ایچون باب آصفی یه قریب برمحله نقل ایتک تصورنده ایکن اتفاقا بوئانده کوچک مخدوملری محمد اسعد افندی دخی مطعون اوفات ایتمهکله در عقب همشیره لری شاعر مشهوره فطنت خانمک خانه سنه نقل بیوروب چندروز اوراده اقامت انساننده خواجه پاشا جامی اتسانده واقع ایکن علی پاشا

قوناغنی استیجار ایتمکله اوچ اوطهسی جانب میردن فرش اولندقدر نکره ماه مزبورک یکرمنجی کونی اورایه نقل ایتشدیر .

شیخ الاسلام سابق محمد اسعد افندی بروجه محرر مشیختدن عزله تدبیر مداواتله مشغول اولوب انجق خلاصی مقتضای فن اوزره محال اولدینی بعض حذاق اطبا طرفدن اخبار اولنمشیدی . فی الواقع رجبک اوچنچ کونی وفات ایلدی . مولانای مشارالیه بیک یوز اون طقوز سنهسی خلاننده متوفی شیخ الاسلام عبدالله وصاف افندینک صلبندن متولد و قرق اوچ سنهسی اثناسنده مدرس و التمش درت سنهسنده غلطه ملاسی اولمش و التمش سکر خلاننده پدریله برابر منیا بروسه ده برمدت اقامت ایدرک بعدالاطلاق پدرینک خلقی اولان مرتضی افندی طرفدن نشانه سهام جفا اولوب حتی اون بر سنه مقداری استانبول پایهنده توقیف اولنمشیدی . لکن مشارالیه امر دنیا ایچون کیمسه یه سرفرو ایتمز بینیار و عالیجناب برذات اولدیغندن اصلا فتور کتور میهرک قسمت ازلییه رضاداده اولدینی حالده خانهسنده مقیم و متمکن اولدی . هر نه حال ایه (فان الیسریاتی بعد عسر) مفادی ظاهر اوله رق سکسان ایکی تاریخنده اناطولی قاضی عسکری و سکسان التی سائنده صدر روم و سکسان طقوز شواننده شیخ الاسلام اولوب ایکی سنه یکریمی اوچ کون مقداری مشیختدن نکره انحراف مزاجی حسیهله معزول و نشاط آباده متصل اولان ساحلخانهسنده مداوات ایله مشغول ایکن تبدیل هوا ضمنتده بالاستیدان محل مرقومدن اصل کندو ساحلخانهسی اولان میرکون اوغلی یالینه نقل ایدوب چندروز مرورنده صلات صبحی ادا اثناسنده مندره اتکا ایدوب اسم جلالی زیور لسان ایدرک روح روانی واصل روضه رضوان اولدی .

استانبول قاضیلغندن منفصل و مطالعه کتب ایله مشغول اولان مرحوم صدراعظم حسن پاشا زاده سید محمد سعید افندی برایکی آی مقدم درون استانبولده ظهور ایدن و بادن خوفله روم ایل حصارنده واقع ساحلخانهسنه فرار ایتدکده علت مذکوره بعض اتباعنده ظهور ایتمکله اورادن دخی قارشوسنده واقع بهایی کورفرزیه کذار ایتمشیدی . عاقبه الامر قورقدیغه اوغرایوب رجبک اون التبیج کونی مطعونا وفات ایلدی .

متوفای مشارالیه قرق یدی تاریخلرنده یکیکچری اغالغندن صدراعظم اولان سید حسن پاشا صلبندن تولد ایدرک الی درت سنهسنده پدری یکیکچری اغاسی اولدینی هنکامده زعامتله بکام قانمشیدی .

لكن پدری صدر اعظم اولوب كندیسی دخی طریق تحصیل علومه سالک اولدیغدن الی الی سیه سنده مدرس ویتش درت سیه سنده غلطه ملاسی وسکسان سیه سیه اواسطنده مصر قاهره قاضیسی وسکسان بشده مدینه منوره ملاسی وطقسان سیه سنده استانبول قاضیسی اولوب بعد العزل بروجه محرر بوائنده ختم رساله حیات ایدوب كوك صو حوالیسنده بنا كرده سی اولان چشمه نك صفه سنده دفن اولندی . كلمه تهلیله دائر برساله سی وسوره زلزالی تفسیر صورتینده بر كوزل مقاله سی واردر . وفن آداب مناظره دن كلنبوی اسماعیل افدینك تألیف كرده سی اولان متن اوزرینه محققانه بر شرح یازمشدر .

پادشاه انام حضر تلی والدّه مرحومه محترمه لری رابعه سلطان نامنه اولمق اوزره استاورز ایله چنكل كونی میانه لرنده واقع بكار بکی سراینك خرقه شریفه اوطه سی یرنده بر جامع شریف انشا و احیائی اراده ایدوب طقسان برسینه سی صفرینك یكرمی دردنجی پنچشنبه كونی وضع اساس قلمشیدی . اشبو رجب شریفك بشنجی چهارشنبه كونی قرین حسن ختام اولغله یكرمی برنجی جمعه كونی ذات حضرت شهنشاهی بالارسم صلات جمعه یی جامع مذ كورده ادا ایدوب بعد ازین والدّه شاه جهان رابعه سلطان جامی نامیه یاد اولمسی فرمان بیوردیلر .

جامع مذ كورك ختامنه مورخ انوری افدینك نظم ایتش اولدیغی تاریخدر . سوبلدی زوار تاریخك ایشتم انوری * اولدی حقا جامع عبد الحمید خان سجده كاه بر مقتضای وقت و حال مصر قاهره ده بر وزیر خجسته تدبیرك بولمسی مهم اولدیغنه وبوندن اقدام ریاستدن عزل ایله قبرییس آطه سنده اقامته مأمور اولان اسماعیل رائف بك افندی صغر سندنبرو مناصب دیوانیه یی دور ایدرك دائره مصالح مهمه ایچنده اداره امور و تدبیر مصالح جمهور ایله نشو و نما بولش ونیجه مواد دقیقه نك تنظیم و تسویه سیه موفق اولمش اولدیغدن هر درلو مصالح جسیمه نك حسن تسویه سیه اقتدارى معلوم و مسلم شهر یاری بولدیغنه مبنی اولجه جزیره مذ كوره دن ساقز آطه سیه نقل و جلب ایله تطیب و تلطیف بیورلدقدنصكره شعبان شریفك بشنجی كونی عهده سیه رتبه والای وزارتله مصر قاهره ایاتی توجیه اولوب اقتضا ایدن خلعتی مخدوم مكرملری مدرسین كرامدن عصمت بك افندی یه وكاله الباس اولندی .

* تتمه *

افندی مومی الیه دور سلیم خانیده افاخم صدور عظامدن اولوب مدت مدیده مجالس مكالمه و مشاوره ده بولنان عصمت بك افندی دركه و قتمزده دركاه حقایق اكتماهی كافه اصحاب معارفك مطاف و پناهی و مطالعه خانه سی عالمك اك بیوك

کتابخانه سی اولان فذلکه فضائل و معارفندی خبر خیر محقق و علامه مدقق
شیخ الاسلام سابق عارف حکمت بك افندی حضرتلرینک پدرلریدر واشبو
تألیف ایتدیکنمز تاریخ اول کتابخانه دن جمع و اقتباس اولمقده اولدیغندن صرہ سی
کلدیجه بوخاندان معارف نشانک اوصافی کمال افتخار ایله زیور صحایف تذکار
قلنور .

* قطعه *

لوکان فی بابہ للفضل منخورة * الفت فی مدحه الفا من الکتاب
لکنه البحر فی کل العلوم فما * اهداء در الی بحر من الادب

* تبدل صدارت و دیگر بعض توجیہات *

صدر اعظم دارنده لی محمد پاشانک صدارتندن اقدم دقیقه شناس و کار گذارلق ایله
اشتهارینه مبنی درکاه عالی قوجی باشیغندن دفعه صدر اعظم کتخدالغنه و چوق
کچمکسزین مقام صدارته کتورلمشیدی . و فی الواقع پک دکرلی بر ذات ایدی .
لکن قره سلحدار ایله اویوشه میوب بو جهتله کندودن مأمول اولان حسن
خدمته موفق اوله مدیغندن بشقه چند روز مقدم وفات ایدن خزینه دارینک
سوزلرینه فریفته اوله رق انک القاسیله کندوسندن توجه شاهانه فی تغییر و تحویل
ایده جک بعض حرکات نامرضیه و قوعیافته اولدیغندن شعبان شریفک سکزنجی
کونی عزل ایله بوزجه آطه ده اقامته مأمور اوله رق یرینه یکچیری اغاسی اولوب
اوته دنبرو استقامت و درایتله مشتهر و بو آنه دک بولندیغی خدمات دولت علیه ده
حسن سلوک و موفقیتی ظاهر اولان محمد اغا مسند صدارته کتورلدی .

بوکا دائر صادر اولان خط هایون دارنده لی محمد پاشانک اسباب عزائی متضمن
اولدیغندن صورتی ذیلده (۱۱) رقیله ایراد اولنور .

مشار الیه محمد پاشانک احوال سابقه سنه قیاساً هر کس کندوسندن حسن خدمت
مأمول ایدردی . لکن سلفی دارنده لی محمد پاشانک صدارتی بمجده ذکر اولندیغی
وجهله انک عدم موفقیتی ایجاب ایدن بعض سبیلردن طولای بونک دحی یوز آقانی
ایله خطوب جسیمه صدارت التندن حقیقه میه جفی وارد خاطر ایدی .

صدر عالی مکتوبجیسی اولان نامق افندیکنک صدر سابق دارنده لی محمد پاشایه
کمال تعالی اولدیغندن حسب الایجاب عزل ایله یرینه بیوک تذکره جی الحاج مصطفی
افندی زاده مکتوبی صدر عالی باش خلیفه سی عبدالله افندی مکتوبجی اولدی .

ترسانه عامره امینی مصطفی افندیك قره دكره چقارلش اولان دونمى هايونك
اكال لوازم و تجهيزنده و ترسانه عامره نك خصوصات سائر سنده وقوعه كلان
حسن خدمتى نزد شاهانه ده قرين قبول اوله رق مكافات اولمى ملتزم شاهانه
اولمغه بوكره عهده سنده صدر اعظم كتخدانى بالتوجيه يرينه سلفى سليمان فيضى
افندى بجائش صورتيله ترسانه عامره امينى نصب اولندى .

خنگار قوجيسار كتخداسى ساحدار شهريارى برادرى السيد مصطفى اغانك
فى الاصل خاكباى شاهانه خدمت سابقه سى اولمق حسييله حقنده توجه پادشاهى
بركال اولمقدن ناشى جالس سرير سلطنت اولدقلىزنده چوق كچمكسزین كندويه
خاصه سلحشوراني وبعده قوجى باشياق احسان ايدوب قوجيسار كتخداسى
ايتشيدى . بوكره دخى مصاهرت شاهانه لرى شرفته نائل ايتك اراده عليه سييله
برادر لرى مرحوم سلطان مصطفى خان حضر تلىنك كريمه محترمه لرى اولوب
رسیده اوان ازدواج اولان شاه سلطان عليه الشان حضر تلىرینه نامزد بيوردقلىزندن
شعبان شريفك يكرمى دردنچى چهارشنبه كوفى اغاى مشاراليه حضور آصفیده
ابتدا رقه اياتيله رتبه والای وزارت خلعتى الباس اولدقدنصكره صهریت سنیه
ايچون دخى بول يكلو سمور كورك كيدرلدى . ويرينه مطبخ عامره امينى
اولان الحاج سليم اغا كتخدای بواين شهريارى اولوب مطبخ امانتى دخى سابقا
مطبخ امينى اولان يکيشهرلى ابراهيم افندى به توجيه اولندى .

چند روز مرورنده مشاراليه مصطفى پاشا عهده سنده نشاخيلاق توجيهيله آستانه نشين
اولدقدنصكره رمضان شريفك اونچى خميس كوفى اختيار اولنان وقت مسعودده
شاه سلطان حضر تلى طرفدن قزلباغاسى و داماد پاشا طرفدن قو كتخداسى
و كالتىريه عقد نكاح اولندى و برمدت مرورنده يعنى شوالك اون بشنچى
نخشنبه كوفى عروس آلايى ترتيب اولنه رق آلايى سوار اولان صدر اعظم
و شيخ الاسلام و سائر و كلالى فخام و علمای اعلام و بالجمله رجال و كبار و خواجكان
ديوان هايونك صاحب منصب اولنلرى و قوجى باشى اغاى شاه سلطان حضر تلىرى
حرم هايوندن الوب آلايى والا ايله جبه خانه و صغوق چشمه و شنكل حمامى
طريقيله ات ميدانندن پيك خانه صوقاغندن ديوان يولنه و اندن صالحه سلطان
سرائى اوكدن چغاله زاده قوناغى جوارنده واقع سراي سلطانيه به كتورديلر
فرداسى عبدالحميدخان حضر تلى صلات جمعیه بعدالادا شاه سلطان حضر تلىنك
سرايى بالتشريف داماد پاشايه بول يكلو سمور كورك الباس واحسان بيورديلر .
داماد پاشا طرفدن دخى خواص خدام شاهانه به قرق الى قدر ساعت اهدا

اولندی . وبعد العصر ذات حضرت شهنشاهی داماد پاشا طرفدن عرض و تقدیم اولان اسبته سوار اولوب سرای هایونه عودت بیوردی .

ارهسی چوق کچمکسزین داماد پاشا حقمنده تجدد توجهات شاهانه آنارندن اولمق اوزره منصبی اولان رقه ایالتی آیدین سنجاغنه تحویل اولمقله منحل اولان رقه ایالتی بندر باش بوغی وزیر سید حسن پاشایه وایچ ایل سنجاغی سابقا مصر والیسی صدراسبق محمد عزت پاشایه توجیه اولمش و صدرسابق دارنده لی محمد پاشانک دخی وزارتق ابقا اولنه رق اینه بختی محافظی تعیین قلمشدر .

ایکی سنه دنبرو شق اول دفتردار ی اولان حسن افدینک حسبالایجاب عزلی ملتزم پادشاهی اولدیغندن رمضان شریفک اون التتبی کیجه سی عزل اولنوب یرینه امور مالیجه مهارتله شهر لشعار اولان السید الحاج مصطفی افندی نصب اولندی .

* بعض وفيات *

همشیره پادشاه زمان صالحه سلطان حضرتلری علت استسقادن اسیر فراش اوله رق آخر نفسلرنده ایوبده کی ساحلسراینه نقل ایله تبدیل هوا ایتمکله میل ورغبت ایدوب انحق عربیه وجودینک تحملی اولدیغندن تحت روان ایله شهر رمضانک اون طقوزنجی بازار کیجه سی مذکور ساحلسراینه نقل ایتدکده اول کیجه دار آخرته انتقال ایدوب وفاتی خبری صدراعظمه کیجه ساعت اوچده واصل اولدی فرداسی نعشی ابا ایوب انصاری جامعنه کتوریلوب شیخ الاسلام افندی فی الاصل اعتذار ایله معفو اولدیغندن اناطولی قاضی عسکری امام اول افندی امامتیه صلاتی ادا اولدقدنصکره جوار حضرت خالده دفن اولندی .

عبدالحمد خان حضرتلرینک سلطان احمد نام شهزاده لری دخی شوالک یکر می یدنجی کونی وفات ایدوب اقدجه تربه و مدرسه بناسیچون طرف شاهانه دن یوز الی کیسه یه اشترا اولمش اولان عثمان پاشا عرصه سنده سیل خانه هایون حذاسنه دفن اولمشدر .

بیك یوز اون تاریخلری خالانده سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلرینک صلبندن ادرنده تولد ایتمش اولان صفیه سلطانک سنی سکسانی متجاوز اولدینی حالده برشدتلی نوازل ایله نامزاج اولوب یدی سکز کون مرورنده وفات ایتمکله سلطان سلیمان خان حضرتلرینک جامع شریفی حظیره سنده دفن اولمشدر . ترتیب ایتمش اولدینی وقفک نمانسندن ایا صوفیه کبیر و سلطان محمد و سلطان بایزید و والده سلطان جامعلرینه درسیه و وعظیه و دعا کوی وظائفی و فضله و وفندن حرمین شریفینه سال بسال ارسال اولمق اوزره صره تعیین ایتدکن بشقه لطفی پاشاخله سی طرفلرنده مجدداً چشمه بناسیله ماء لذیذ اجرا ایتمشدر . رحمة الله علیها رحمة واسعة .

* دونمای هایونک قره دکره خروجی *

بوندن مقدم بیان اولندیغی اوزره قریم اهالیسینه اعانه ضمانتده دولت علیه حرب طرفی ترجیح ایدرک اسماعیل جانبیه کلیتو عسکر ایله سرعسکر تعیین بیوردقدن بشقه بحرأ دخی جانبیک محصلی حاجی علی پاشا قرق بیک عسکر ایله قریم سرعسکری تعیین اولمش وقرقدن متجاوز سفائن ایله قبودان دریا غازی حسن پاشا دخی اول جانبیه کیتمک تدارکنده بولمیشیدی .

بناءً علیه اول بهار حلولنده یعنی ربیع الآخر ایچنده دونمای هایون ترسانه‌دن چیقوب قره دکره کیتمک اوزره موافق هوایه انتظارا بشکطاش اوکنده لنگرانداز اقامت اولدی . لکن پولتیقه‌جه هوا دیکشوب وکلای دولت علیه حربی کوزلرینه کسیدیره مز اولدیلر . وچونکه روسیه‌لور بزم عسکر مزک قریمه دخولی ماده نزع اولان سربستیت تعبیرینه تاتاری الشدیرمق ایچوندر دیو ادعا ایله نقض عهددن تبرئه ذمت ایدوب اقدجه موسم شتاده اولطرفه کوندلرش اولان دونمای هایونه عدم تعرضله دخی بودعوالرینی تأیید ایتمش اولدقلرندن اگر طرف دولت علیه‌دن کوندریله‌جک عساکر طوغریدن طوغری به قریمه کیروبده دفعه محاربه به مباشرت ایتسه‌لر اهالیسی پامال اوله‌جغندن بشقه حالا برقیل ایله مربوط اولان امر مصالحه‌یی دولت علیه نقض ایتمش اولور دیو اول امرده قریم سرعسکریله قبودان پاشا قریم اطرافنده کندولرینه برحلی مرسیا واقامتگاه اتخاذ ایتدکلرندنصکره اولطرفه اولان روسیه جنرالنه مصلحت آمیز مکتوبلر یازهرق بلامحاربه روسیه عسکرینک قریمدن چیقارلملرینه سعی وهمت و نقض عهد تهمتی طرف سلطنت سنییه اسناد ایتدیرمیه‌جک صورته حرکت ایلملرینی وایجاب ایدرسه بعض مواد مذاکره سنه مرخص اولملرینی مناسب کوردیلر .

بناءً علیه ایکسینه دخی اولوجهله تنبیه وتوصیه اولنه‌رق یدلرینه بین‌الدولتین دستورالعمل طوتیلان عهدنامه‌نک برر صورتیه برر قطعه رخصتنامه اعطا اولندی .

دولت علیه مقدماتیغی اعاده حرب یولنه کیرمشیکن مؤخرأ بویه موقع ترددده قالمسی بوندن ناشی ایدیکه سکسان ایکی سفرنده له مسئله سندن طولانی مضرات آتییه‌یی ملاحظه ایله دولت علیه‌یی محاربه به تشویق وترغب ایدن فرانسه‌لو بودفعه استانبولده مقیم ایلچیسی واسطه سیله عکسنی اخطار وهر نصل اولورسه اولسون

محاربه و منازعه نك دفعه سى بشمار ايدوب دول سائر ايلچيلرى دخى صيقى صيقى به هر برى برطرفى ترجيح ايله دولت عليه كندو غرضلرينه موافق اولان صورته ترغيب ايتدكلرندن دولت عليه بر حال ترددده قالمق لازم كلدى . حتى بواننده روسيه ايلچيسى سفرى اياما ايله مملكتنه عودت ايده جكنى افاده ايتدكده وكلاى دولت عليه طرفندن كىتمسى تجويز اولنه مدنى مالمو لا ونعم بر جواب قطعى دخى ويره مدى . دولت عليه نك بر تردد واشتباهى روسيه لولره باده جسارت اولوب بر قاندها قريمده يرلشهر ك دعوالرنده اصرار و ظاهرا حالد سربستلكنى ادعا ايتدكلرى قريم ايچنده آچه قوتيله وكونا كون وعد و وعيدلر ايله يكدن يكيه جالب و تدارك ايتدكلرى طرفدارلرى واسطه سيله فضولى تحكم و تغلبه ايتدار ايتديلر .

واكر چه مقدمه ده بيان اولنديغى وجهله سفر عقبنده روسيه لونك امور داخله سى مشوش اولديغندن قترينه نك دخى حرب وقوعى بروجهاه مرضيسى دكل ايدى . انجق بوراسنى بللو ايتمهرك و اصلا صورت تردد كو سترميهرك تداركات سفر يه به مبادرت ايدوب برطرفدن دخى درلو تدابير و تشبثات ايله محاربه نى منع و دفع ايتديره رك حيله و صنعت ايله ديلايكلى اجرايه چاليشوردى . لكن چه فائده اول وقت وكلا ايچنده روسيه لونك حال و حيله سننه واقف اوله بيله جك بر ذات اوليوب اولسه بيله بين الوكلا اتفاق اولمديغندن و دول سائر سفراسى دخى بروجه محرر برر صورت القا ايده كدكلرندن كمسنه برطرفى ترجيح ايله اوزرينه مسؤليت اله مزدى بو حاللردن روسيه لولر پك چوق استفاده ايتديلر .

اما فرانسه لونك مقدما دولت عليه نى سفره تشويق ايتمشكن بودفعه عكسنى اخطار ايله تاليف ذات اليه چالشمسى بوكا مبنى ايدى كه برمدتنبرو روسيه ايله انكلتره بيننده مربوط و مستحكم اولان شيرازه اتحاد و موالاتى فرانسه لو چكه ميوب بونى حل و فسخ ايده جك بر سبب ارامقده اولديغندن و خصوصيله بواننده امريكا مسئله سندن طولايى فرانسه لو ايله انكلتره لو بيننده سفر وقوعنه مبنى فرانسه لو هيچ اولمز ايسه روسيه لونك كندو عليه نه حركت ايتمى انديشه سندن امين اولمق امانده بولنديغندن روسيه يه عرض خدمتله برجهيله كو سترمك فرانسه دولتك مصلحتى ايچابندن اولمغه قترينه نك مرضيسى اوليان عثمانلو سفرينك دفعه دامن درميان اولمشيدى .

بواننده نمچه و پروسيا دولتلرى بيننده دخى جنك وجدال وقوعه كلهرك اول طرفلرده دخى غائله حربيه ظهور ايتديكندن اوروپا دولترلينك قريم مسئله سنه

مداخله ایده جک و قتلری اولمدقن بشقه هر بریسی روسیه لوی کندی مصلحتلرینه اماله و تشریک ایچون قریم نزاغی تیز الدن بتوبده روسیه نك آزاده قالمسنى استرلردی . اشته بو اورپا قاریشقلقنك دخی روسیه نك اصولنه و دولت علیه ایله اولان معامله سنه خیلی مدخلی اولمشدر .

والحاصل وکلای دولت علیه بومسئله به بر نتیجه و قرار ویره میهرک بو حال اوزره قبودان پاشا بشکطاش اوکنده موافق هوا انتظارنده اولوب بحکمة الله تعالی قرق کوندن متجاوز هوا دخی مخالف اسمکله عساکر و مهمات ایله مملو دونماتک بوقدر مدت هوا انتظارنده قالمی دخی هر کسه بشقه جه رحبرت ویرمشدر .

بناءً علیه مدینه منوره اهالیسنك عظما سندن اتفاقا بو ائشاده درسعاده کلش اولان حافظ بخاری ابوالطیب افندی سرای هایونه دعوت اولوب الی یدی نفر رفیقلریله خرقه شریفه او طه سنده بخاری شریف قرائته مباشرت ایتدیرلدی . روایت اولندیغه کوره عبدالحمید خان حضر تلری ائشای قرائتده کاه کاه استماعه قیام ایدوب روح پرفتوح نبوی به صلوات شریفه اهدا ایدرک جناب حقه دعا لر ایلر ایش هنوز بخاری شریف نصف اولمدن اثر معجزه نبویه اولمق اوزره موافق روزگار اسوب دونمای هایون صوب مقصوده حرکت ایلدی .

قبودان پاشا دونمای هایون ایله سینوبه واروب سرعسکر پاشا ایله ملاقات ایتدکنصکره برلکده سینوبدن دخی رجک اون دردنجی و تموزک یکر می بدنجی کونی حرکت و موافق هوا ایله برکون ظرفنده صوغوجق قلعه وانا به صولرینه مواصلت ایتدکنرنده مقتضای تعلیماتلری اوزره روسیه جنرالنه شومالده برمکتوب یازدیلر که تانار سربست ایسه روسیه عسکرینك قریمده بوجعیتلرینی وقره دکزده دونماسنك کشت و کذارینی موجب برشی یوقدر واکر بزی تانار دعوت ایده یور دیر ایسه کز شمده یه دک کرک اهالی قریمک و کرک طمان و قوبان و حوالیسنده ساکن بوقدر سلاطین جنمکیزی وامرا و قبائل و عشائرک در علیه به قرق الی قطعه دن متجاوز محضرلری کلوب سزدن شاهینکرایدن اشتکا و فریاد و امام المسلمین و خلیفه الموحدین طرفلرندن استعانه و استمداد ایده یورلر و تخلصلرینه قیام واجب اولمق حسیله طرف پادشاهیدن عساکر و دونمایله مأمور اولدق اشته بز وارمق اوزره یوز و حال بویه ایکن ینه مقصود دولت علیه اصلاح اولمق ملابسه سیله سزک عسکر یکنزه طوب و تفنک آتماز و لکن یناشا جغمز یرلرده و صواله جغمز محللرده عسکر یکنزدن ممانعت واقع اولور ایسه حاصل اوله جق صورت مکر و هیه سز سبب اولمش اولور سز و مادامکه عساکر اسلامیه روسیه

دولتک حدودینه وضع قدم ایتیه ممالک اسلامیه دن اولوب ده عهد نامه هایون و شرع شریف مقتضاسنجه جهت جامعه خلافت تقریبیله تبعیت معنویه لر مقرر اولان تاتار دیانت شعارک مملکتلرینه لاجل المساواة دخولزدن فسخ صلح لازم کفر . .

اشبو مکتوبی کوتورن آدمیر قریمه واردقلرنده قرق کون قرانتیه بکلمک لازمدر دیو روسیه عسکرلری طرفندن جواب ویرلمکله بوصورته صو الموق ایچون قریمک هر نه طرفه یناشیله حق اولور ایسه بو بهانه ایله روسیه لولر ممانعت ایده جکلری وجبراً صو المغه ابتدار اولندیغی حالد حربی منتج اوله جفی معلوم اولدیغندن قبودان پاشا کیفیتی در سعادته تحریر و اشعار ایدوب بوبابده قطعی المفاد برامر کوندرلمسنی استدعا ایتدیلر . و چونکه وکلای دولت علیه حرب و صلح بیننده متردد کورینوب بوصورته قبودان پاشامامور و مرخص قانمشیدی .

اماروسیه دولتی محارب کورینوب ایچ یوزندن حربی استمدیکندن حریسزجه قریم نزعسک تنظیم و تسویه سی ماترمی ایدی . الحاصل سفر عقیبی اولدیغندن دولت علیه سفردن احتراز ایتدیکی مثللو بوخلالده قترینه نک دخی محاربه بروجله ایشنه الویرمز ایکن سفر سابقده حربا غایه ایتدیکی مثللو بو کره دخی محاربانه ولا ابالیانه طاورانوب پولتیقه جه غلبه ایدرک تحصیل مرام ایتمشدر .

شویله که قبودان پاشا ایله مکالمه یه رومانجوف نام جنرالی تعیین ایتش ایسه ده روسیه لولر دسیسه کارقله مراملرینی اجرادن فراغت ایتیموب طرف دولت علیه دن دخی مراملرینه مماشات ممکن اوله مدیغندن کرک قبودان پاشانک و کرک رومانجوفک مأموریتلرندن برثمره کوریه میوب کوندن کونه بیلرنده برودت زیادلشمکله قبودان پاشا برمنوال محرر استانبولدن اراده قطعه و رودینه منتظر اولدی .

مؤخرأ سرعسکر و قبودان پاشالره خطاباً قطعی المفاد برقطعه فرمان کیدوب شویله که طوغری قریمه یا طمانه کذار ایله اگر روسیه طرفندن تعرض وقوع بولزسه بر محلد اردو قوروب متیقظانه اقامت ایلملری و روسیه لو طرفندن ممانعت وقوعه کلورسه قطعاً و قاطبة اندیشه و تردد ایتیموب و نقض عهد موسقولودن اولدیغی بیلوب حول و قوت رب العالمینه توکل و روحانیت پیغمبری یه توسل ایله واردقلری محک فتح و تسخیرینه مباشرت ایتلری فرمان اولندی . لکن کندولرینه بوفرمانک وصوله دک دریا موسمی دخی کچرکی اولمشیدی . هر نه حال ایسه بونک اوزرینه صوغوجق قلعه سی پیشکاهندن حرکتله قریمه عزیمت ایتدیلر . کفه حوالیسنه کلدکلرنده روسیه دونخاسنه تصادف اولتوب روسیه لولر دؤستانه معامله ایله دونخای هایونک وراسندن کچوب کیتدی . دونخای هایون کفه اوکلرینه

كلوب خارجه عسكر اخراجيله تحصن ایده جك بریر تفتیشنده ایکن روسیه لولر طاعون علتی بهانه ایدرك قریمه چیقدقلرندن آزرده اوله جقلرینی بیان ایله بویکیتك اوچ قوناق ایلروده اقامت اوزره بولسان جنراللرینه افاده اولمسی لازم کله جکئی ایراد ایتملریله قبودان پاشا و سرعسكر پاشا جنرالدن خبر ورودینه منتظر اولدیلر . بواننده کوز موسمنك ایام معدوده سندن اولوب کستانه قره سی دیمکله مشهور اولان فورتنه ظهور ایتمکله دونمای هایون کفه پیشگاهندن آچیلهرق حرکت قسریه ایله غره شهر رمضانده سینوب لیمانه کیرمکه مجبور اولدی .

* عودت دونمای هایون *

منوال مشروح اوزره دونمای هایون سینوب لیمانده لئکر انداز اولدیغی درسعاده انها اولندقدده چونکه دکز موسمی کذار ایدوب دونمای هایونك ترسانیه ربط اولمق وقتی کلدیکندن دونمای هایون درسعاده کیمکه مأمور اولغله سینوبدن حرکت ایدوب رمضان شریفك یکر میسندده بوغازه واصل و آخر رمضانده ترسانیه داخل اولدی .

لکن روسیه تجار سفاینه کوز آشمامش اولدیغی حالده بواننده گویا بتون بتون قره دکزی ضبط ایش کی کیلیرینك درسعاده پیدرپی کلوب کیتیمی وهنوز قریمك سر بستیتی هضم اولنماشیکن روسیه لونك اولطرفده بویله مغرورانه تسلط وتقلب ایتیمی ملت اسلامیه یه غایت آغر و بحکمه الله اثنای سفرده وقوعه ککش اولان هزیمتله ایله قینارجه معاهده سنك فبالغی مخطر اولدیغندن روسیه لودن اخذ انتقامه خلقتك حرص وخواهشی برکال اولغله دونمانك بویله بلا محاربه عودتی استانبول ایچنده موجب قیل وقال اولوب حتی ایکی نفر قلیونجی روسیه ایلچیسنی اعدام قصدیه اوزرینه هجوم ایتدکدرنده طوتیلوب قبودان پاشا طرفندن تأدیب اولنشلر ایدی . خلقتك روسیه لو حقنده بغض وعداوتی باقی وکوندن کونه مترقی ایدی . وقینسارجه معاهده سنجه افلاق وبغدان رعایاسی حقنده بعض امتیازات ویرلش اولدیغی جهتدن طونه سواحلدن برچوق رعایا ترك وطن ایدرك مملکتینده اتخاذا مسکن ایلدکدرندن بشقه مملکتینك بتون بتون سر بست اولمسنه مقدمه اولمق اوزره بواننده روسیه لو مملکتین بکلرینك بردرلو عذر وبهانه ایله عزل اولنما لرینی تکلیف ایتدیکندن بویکیت دخی دولت علیه یه پک کران کیمکله بین الدولتین برودت زیاده لشهرکینه حرب اماره لری ظهوره باشلدی . ودولت علیه اسکله لرنده نقدر روسیه تجار سفائی بولندیسه توقیف اولندی .

بناءً عليه قترینه بوائنده ایران وکیلی زند کریم خان ایله مخبره ایدوب روسیه لو روم ایلی جانبندن وکریم خان اناتولی جانبندن ممالک دولت علیه هجوم ایتک اوزره اتفاق ایتش واشته بواتفاق قترینه یه ایچه جسارت ویرمشدر . کله لم عراق وایران وقایعه .

* وقایع عراق وحوادث ایران *

کچن طقسان برسنه سی وقایعی صرهنده بیان اولندیغی اوزره بصره نك استخلاصی امرنده بغداد والیمی عبدالله پاشانك رخاوتی رونما اولدیغندن بغداد قپو کتخداسی سلیم سری افندی اردو ناظری نصب اولنه رق بغداده کوندرلش اولوب سلیم افندی ایسه عبدالله پاشا خزینه داری اولان عجم اوغلی محمد بك ایله ذوق وصفایه قویلوب بصره مصلحتی اونودلشیدی . عالم ابك امواج نشئه ونشاطی اره سنده برارالق دولت علیه نك بصره خبرینه منتظر اولدیغی خاطرلره کله رك بعض هوشمدان ایله بالمشاوره ویریلان قرار اوزره شایزاده محمد بك کریم خان نزدینه کوندرلمشدر .

مومی الیه محمد بك ایرانی الاصل اولوب کوله من اوجاغنده پرورش بولش وکیدرك عبدالله پاشایه خزینه دار اولمش ایدی . وعبدالله پاشانك محرم اسراری اولوب سلیم سری افندی یه هدایای کرانها تقدیم ومزاجنه کوره مجلسار ترتیب ایدرك انی دخی جلب ایله نفوذجه عبدالله پاشا کتخداسی اولان اسماعیل کهیه یه غلبه وسخی الطبع اولدیغی جهته بغدادجه بعض طرفدارلر دخی پیدا ایلمشیدی . لکن بغدادجه کهیه لر والیلکه ملازم اولوب محمد بك دخی وزارت وریاست سوداسنده بولندیغندن کهیه اولمق املنه دوشمشیدی . سلیم سری افندی نك شفاعتی اوزرینه عبدالله پاشا بلا موجب اسماعیل کهیه یی عزل ایله یرینه محمد بکی نصب وحل وعقد اموری یدینه تسلیم ایتمشدر .

عبدالله پاشا مرض استسقایه مبتلا اولوب واطبا طرفندن هر نقدر تدایسنه اعتنا اولمش ایسه ده مفید اولیوب بوائنده وفات ایلدکده محافظه آسایش بلده ایچون جمله نك اتفاقیله سلیم سری افندی والی قائم مقاملغنه انتخاب اولمش ایسه ده سابق ولاحق کتخدالر یعنی اسماعیل ومحمد کهیه لر دن هر بری والیلک ادعاسنه قیام ایدوب خلق دخی ایکی طرف اوله رق درون و بیرون بغدادده محاربه یه باشلادیلر .

سلیم افندی محمد کهیه طرفداری ایسه ده غوغا بیویوب اوکئی آله مدیغندن اوزمان

دشخروده بولتان شایزاده سلیمان بکی دعوت ایدوب سلیمان بك بغداده كلكده طرفیه نصیحت ایدرك آتش فتنه تی باصدیردی .

ایشته بوسره ده شایزاده محمد بك دخی شیرازدن عودت ایدوب کریم خان طرفدن حیدر خان نامنده برایلچی ایله برلكده بغداده كلدی . سوزده امر مصالحه تمش وبصره نك تخلیه سی ایچون شیرازدن امر کیتمش فقط بعضی شروطه مربوط ایش . بوکا دائر حیدر خان النده برمه پور نامه اولوب انجق عبد الله پاشا نامه اولدیغندن مهرینك فکی بر وزیرك وجودینه منوط ایش . مصالحه نك اصلی وار ایسه حال حاضرده فائده سی یوق . حالبوکه سلیمان بكك همتیله اویومش اولان فتنه اوچ کون صکره اویانمش وهرکس کندو باشی قایینه دوشمشدر .

عبد الله پاشانك وفاتنده محمد واسماعیل کهیه لر کندو طرافدارلرینه برقطعه محضر یاپدیروب باب عالی یه تقدیم ایلدکلی کبی کرکوک والیسی حسن پاشا دخی بغداد والیکنی استدعا ایتکله بغدادك طالبی اوچ و اوچندن برینك ترجیحی کوچ اولمشیدی . نهایت حسن پاشا بالترجیح اشبو طقسان ایکی سنه سی ربیع الاولنك بشنده بغداد وبصره ایالتلری انك عهده سنه توجیه اولوب مرده جیسی بغداده واصل اولدینی کبی طرفین چکیلوب امن وآسایش بلده عودت ایلمش ایسه ده بغداد یکیکچری اغاسی ومطره جی کبی فساد باشیلر دشخرویه فرار ومحمد کهیه قولنده بولتان لوندرلر چیقوب بعقوبه ده خیمه نشین اولان محمد خلیل اوغلی احمد اغا یاننده قرار قیلدیلر . و بو احمد اغا فی الاصل حسن پاشانك باش اغاسی ایکن اکا کوچوب یانندن آیریلهرق متوفا عبدالله پاشایه قولنمش ایدو کندن حسن پاشایه معارض اولمغه خارج بغدادده برفرقه مخالفه پیدا اولدی .

بو حالده حسن پاشانك سریعاً بغداده اولاشمسی لازم کورکن کردستان جهتده ظهور ایدن منازعات ایله مشغول اولدیغندن بغداده ورودی تأخر ایامشدر .

شویله که سنه سابقه وقایعی صره سنده بیان اولدینی اوزره کلبعلی خان عسا کرکلیه ایله حدود خاقانی تی تجاوز ایله کردستانی تالان ایتدکده بابان متصرفی محمد پاشا کوی سنجانی متصرفی تیور پاشا یاننه چکیلوب برادری احمد پاشا ایرانلور ایله برلكده بولمغه بابان سنجانی ضبط ایدوب عسا کر ایرانیه ایرانه عودت ایلمشیدی .

موسم شتا چیقوبده موسم بهار حلول ایتدکده محمد پاشا یرندن حرکت ایله بابان سنجاغنه قریب محله نصب خیام اقامت ایله احمد پاشا معیتده عجم عسکری قالمیوب کندوسنك قوتی دخی آز اولدیغندن اوزرینه هجوم ایتك اوزره حسن پاشادن استعانه ایتدکده حسن پاشا منع ایتك ایستمش ایسه ده مفید اولدیغندن ناچار معیتنه

بر مقدار عسکر کوندروب کوی سنجانی متصرفی تیمور پاشایی دخی انک معیته
مأمور ایتمکله محمد پاشانک قوتی زیاده اوله رق قره چولان اوزرینه حرکت
ایتد کده احمد پاشانک عسکری اکا نسبتله پک آز ایهده لدی التقابل محمد پاشا مغلوب
اوله رق عسکرینک چوغنی تلف و کندوسی و نیجه متشیخص اغالری و تیمور پاشا اسیر
اولمغه احمد پاشا در حال تیمور پاشایی اعدام و برادرری محمد پاشایی سروچک قاعه سنده
حبس ایتد کدن صکره استغفای قصور یولنده حسن پاشایه عرض حال ایدوب
اودخی بحسب الضروره عهده سنه بابان و کوی و حریر سنجاقلرینی توجیه ایله
خلعتی ارسال ایتشد .

بوصورتله حسن پاشا کردستان غائله سنی برطرف ایتد کدن صکره کر کوکدن
حرکت ایله ربیع الآخرک یدنجی کونی بغداده وصول بولمشد .
فی الاصل حسن پاشانک باش اغاسی ایکن بروسيله جزیه دن ناشی کوجنه رک آنک
یانندن آریلوبده مرحوم عبدالله پاشایه قبولنش اولان محمد خلیل اوغلی احمد اغا
بالاده مذکور اولان محاربه لر ائساننده خارج بغدادده بولندیغنی حالد ارسال
عسکر ایله محمد کهمیه اعانه ایتمش اولدیغندن بواثناده محمد کهمیه بغداددن فرار
ایله آنک یانه واروب ایکسی بالاتفاق باشلرینه برطاقم حشراتی جمع ایله اظهار
بغی و طغیان ایدرک طرق و مسالکی سد ایلدکلرندن حسن پاشا بوجعیت عصیانیه
طاغتمق اوزره بابان متصرفی احمد پاشایی بغدادده دعوت ایلمش ایدی . احمد
پاشانک ورودی تأخر ایتمکله بر مقدار عسکر ایله کتخداسنی عصات اوزرینه
کوندرمش ایهده لدی المحاربه کیدن عسکر منهزم اولدیغندن هان احمد پاشانک
حرکتی استعجال ایتشد .

احمد پاشانک تأخر ورودینه سبب بوایمشکه محبوس اولان برادرری محمد پاشایی
کیروده براقغه جسارت ایده میوب قتلنه دخی داعیه اخوت مانع اولدیغندن متردد
قالوب نهایت محمد پاشانک کوزلرینی چیقاردقندن صکره عساکر موجوده سنی
استصحاب ایله بغداده کلورکن اثنای راهده فوت اولمشد .

بونک اوزرینه در حال حسن پاشا طرفندن بابان و کوی و حریر سنجاقلری
مومی الیهمانک کوچوک برادرلری اولان محمود پاشایه توجیه و خلعتی ارسال ایله
بغدادده عزیمتی استعجال اولدیغندن محمود پاشا هان بالمله عسکرینی استصحاب
ایله کلمکده اولدیغنی خبری لدی الوصول حسن پاشا بغداد عسکريله کتخداسی
عثمان اغایی چیقاروب وشاویزاده سلیمان پک دخی العید آتولسیله چیقوب محمود
پاشا ایله برلشه رک عصات اوزرینه حرکت ایله جمعیتلرینی تفریق و برچوغنی
اتلاف ایتدکلرندن محمد کهمیه و محمد خلیل اوغلی بادیه پیمای فرار اولمشد .

اسباب مشروحہ دن ناشی بصرہ حقندہ بر تدبیر اتخاذ اولنہ مامش اولدینی خالدہ
بروجہ آتی بروقعہ فوق العادہ بصرہ نک استخلاصہ سبب اولمشدر .

* وقایع سنہ ۱۱۹۳ *

بصرہ دہ ایران باشبوغی اولان محمد علی خان بصرہ دہ کرکی کبی یرلشدکن
صکرہ جوارندہ کی عشا ئی وقبائلی دخی تحت تصرفہ الملق سوداسنہ دوشوب
خصوصیلہ منتفق عشیرتی شیخی تامری اطاعت و انقیادہ دعوت ایتدکدہ تامر
اظہار مخالفت ایتمکین علی محمد خان ایکی بیگ توفنکجی ایلہ محمد حسین خانی
بصرہ محافظہ سنہ براغوب باقی اون بیگ قدر عسا کر ایرانہ ایلہ تامر اوزرینہ
حرکت ایتدکدہ اول امرده تامر محاربہ دن اجتناب ایتک استمش ایسہ دہ علی
محمد خان کمال کبر وغرور ایلہ اوزرینہ هجوم ایتدکدہ منتفق خلقنک اکثری
اولاد و عیالی محافظہ قیدینہ دوشوب تامرک یانندہ جزئی سواری اولدینی خالدہ
مقابلیہ یہ مجبور اولمغین همان قوہ موجودہ سیلہ بردن برہ قارشوسنہ کلان عجم
عسکری اوزرینہ هجوم کوستردکدہ ایرانلور درجنک منہزم و پریشان اولوب
عرب آتلوسنک اوکندن قورتلحق دخی قابل اولمدیغندن عسا کر ایرانہ نک
کیمیسی عربک قارغیارینہ صاپلانہ رق و کیمیسی آتلیک ایاقلری التندہ چکنترک
و کیمیسی شطہ آتیلوب بوغیلہ رق تلف اولوب بوسرہ دہ محمد علی خان ایلہ ایکی
برادری دخی مقتول اولوب یالکر اوتوز بش قدر آتلولری فرار ایلہ بصرہ یہ
جان آتہ بیلمشلردر .

بوندنصکرہ مرقوم محمد حسین خان معیتندہ کی عسا کر اعجام ایلہ بصرہ نک
محافظہ سنہ قیام ایتدیکی خبری شیرازہ وصول بولدقد، صادق خان ینہ عسا کر
کلیہ ایلہ کلوب بصرہ یی محافظہ یہ اشتغال ایتمش ایسہ دہ بوحوادث زند کریم خانک
پک زیادہ متالم و متأثر اولمسنہ باعث اولوب نہایت تلافی مافات اندیشہ سیلہ
خستہ لنہ رق اشبو سنہ مبارکہ صفر الخیرینک اون اوچنجی کونی وفات ایتدکدہ
امرا و خانان بربرینہ دوشدکلرندن اوچ کون قدر جنازہ سی میداندہ قالدی
و شیراز ایچندہ برچوق قاندر دوکدکن صکرہ زکی خان جلہ یہ غلبہ ایدرک کریم
خانک اوغلی ابوالفتح خانی پدري مقامہ اقعد ایلدی . لکن کریم خانک برادری
صادق خان بصرہ دہ موجود اولان عسا کر ایرانہ ایلہ ایرانہ کیدوب وزکی
خانہ غلبہ ایدوب ابوالفتح خانی اوچ آی حکومت ایتدکدکنصکرہ خلع و بالجلہ
برادرلریلہ برابر حبس ایدرک کندوسی حکومت ایرانی ضبط ایلدکدہ علی مراد

خان ظهور ایدوب صادق خان عسکرینه غالب کلدکن صکره شیرازی محاصره
ایلدی . بو محاصره اثناسنده شیراز ایچنده يك زیاده قحط وغلا ظهوره کلوب
اهالی گرفتار شدت مضایقه اولملریله صادق خان دفعهٔ بیک خانه مقداری
اهالی بی شیرازدن طشره اخراج ایتدیکدن بشقه لاینقطع اوچر بشر خانه اخراج
ایتمکده اولوب طقوز آی بو وجهله محصور قالدقندن صکره نهایت علی مراد خان
جبراً شیرازی فتح ایله صادق خانی قتل ایتدی . وصادق خانک حبس ایتمش
اولدینی ابوالفتح خان ایله برادرلری کور ایلدی . بوصورتله صادق خان بصره
اهالیسنه ایتدیکنی بولمش وعلی مراد خان دخی جالس سریر حکومت اولمشدر .
وایرانک حالی ینه کشمکشده قالوب طرف طرف جنک وجدال وهریرنده اختلال
ظهور ایتکه باشلدی . ونادر شاهک وفاتندن زند کریم خانک ظهورینه قدر ایران
اقلیمی اختلال اوزره اولوب کریم خانک اوتوز سنه قدر مدت حکومتده آسایش
حل کوردکنصکره کریم خانک وفاتیله ینه اختلال صورتلری نمایان اوله رق بر
مدت بو حل اوزره کیتمشدر .

مشار ایله علی مراد خان درت سنه قدر شیرازده حکومت ایدوب بیک یوز طقسان
سکزر سنه سنده وفات ایتدکده یرینه انا بر قرنداشی وصادق خانک اوغلی اولان
جعفر خان کچوب اولدخی بش سنه قدر حکومت ایتدکنصکره مقتول اولمغله یرینه
اوغلی لطفعلی خان کچهرک ایکی سنه قدر کشمکش اوزره حکومت ایتمش و بوصورتله
کریم خاندنصکره اوزن ایکی سنه قدر ایرانده حکومت زندیه جاری اولمش ایسه ده بونلرک
بریزی کریم خانک یرینی طوته میوب هر طرفده داعیهٔ استقلال ایله نیجه خانلر
ظهور ایتمکدن ناشی ایرانده کرکی کچی نفوذ و استقلال کسب ایده ممشلردر .

خصوصیله کریم خانک وفاتندنصکره قاچارقیله سندن اغا محمد خان عراق عجم حوالیسنده
علم افراز استقلال اوله رق کریم خانک سالف الذکر اخلافیه جنک وجدال ایتمکدن
خالی اولمبوب نهایت خاتمهٔ خانان زندیه اولان سالف الذکر لطفعلی خانی بیک ایکوز
بش تاریخنده قتل ایتمکله ایرانده سلسلهٔ زندیه بتون بتون منقرض اولمشدر .

اشببو اغا محمد خان حالا فرمان فرمای دیار ایران اولان دولت قاچاریه نك مقدم
ومقدمه سی اولوب خادم خان دینمکله مشهور درکه بروجه مشروح کریم خاندن
صکره ظهور ایله رفته رفته کسب استقلال ایدرک عاقبهٔ الامر بالجمله دیار ایرانی
ضبط ایله طهرانی کندویه واخلافنه پایتخت اتخاذ ایتمشدر .

وقایع مذکوره بغداد وعجم تاریخلرنده کوریلوب وقایع دولت علیه نك استکناهنه
مدار اولق اوزره بومحله درج اولمشدر . اما انورینک بومبجشده واقع اولان
افاداتی یالکز زند کریم خانک وفاتی خبری درسماده واصل اولدقده بصره ایاتنک

ضبطی ایچون بغداد والیسی حسن پاشایه کفایت مقداری مبلغ ایله مؤکد امر شریف ارسال اولدینی و مؤخرأ بصره ایالتی بغداد ایالتنه الحاقاً حسن پاشایه توجیه قلدینی بیانندن عبارتدر .

هرنه حال ایسه کرک بصره یی استخلاص و کرک زند کریم خان ایله روسیه لونک ذکر اولنان اتفاقی غائله سندن خلاص ایچون دولت علیه حقنیده بوقضیه (مصائب قوم عند قوم فوائد) مؤداسنجه منتیج خیر و منفعت اولمشدر . کله لم بغداد و بصره نك احوالنه .

بصره متسلمی سلیمان اغایی برمنوال سابق صادق خان الوب شیرازه کوتوردکده اولوقتدنبرو کوز حبسنده اولدینی حالده ذاتاً رشد و رویتله موصوف و بو وجهه ایرانین بینهده دخی معروف اوله رق کبار ایران ایله انسیت و خصوصاً زکی خانه مناسبت و خصوصیت کسب ایتمش ایدی . برمنوال سابق زکی خان کسب نفوذ ایتدکده صادق خانک کندویه ضد اولمسی حبسیله بصره دن کندویه بر خیر اولیه جنی آشکار اولدینی حالده باتقین آقچینی زکاته صایمق قیلندن اوله رق بصره متسلمکنی سلیمان اغایه توجیه ایتدیروب طرفلرندن ضبط ایتک اوزره مهماندار ترفیقیه بصره یه کوندرمشیدی .

صادق خان ایسه بوجه مشروح بصره یی تخلیه ایله ایرانه عودت ایتدکده بصره نك والی و حاکمز قالدینی خبری بغداده واصل اولدقده حسن پاشا نعمان افندی نامنده برینی بصره متسلمی ایدوب کوندرمش اولمسیله سلیمان اغا حویزه یه کلوب واقف حال اولدقده بصره متسلمنک کندو عهده سنه توجیه بیورلمسنی حسن پاشایه تحریر و بصره و جوهیله مخبره ایتدکده بصره و جوهی سلیمان اغانک بصره یه کلمسه راضی اولمشلر ایسه ده تامر ایله بیلرنده عداوت قدیمه اولدیغندن بصره یه دخوله تامر مانع اولمش و حسن پاشادن دخی جواب مساعد آله مامش اولدیغندن حویزه ده اقامتله کیفیتی برتقریبله دولتعلیه یه تحریر و بصره نك محاصره سی اثناسنده کندوسنک جانسپارانه واقع اولان خدمته مکافات اولمق اوزره بصره ایالتنک عهده سنه توجیه بیورلمسنی نیاز ایتمشیدی .

بوخلالده منتفق عشیرتله خزاغل عشیرتی بیننده واقع اولان محاربه ده تامر مقتول اولوب یرینه کچن منتفق شیخی ثوینی ایله سلیمان اغا بیننده دخی حقوق و مودت قدیمه اولدیغندن ثوینی سلیمان اغایی بصره یه ادخال ایله مسلملکده تقریر ایلدی . متعاقباً سلیمان اغانک درسعادتیه کوندردیکی تحریرات موجبنجه عهده سنه رتبه وزارتله بصره ایالتی توجیه اولدیغنک فرمانی درسعادتین کندویه واصل اولدقده

حسن پاشانك رخاوتندن بختله بغداد اياالتك دخى عهده سنه توجیه بیورلمسنى دولتعلیه دن نیاز ایلمشیدی .

بواننده ایسه حسن پاشانك بروجه سابق درکار اولان رخاوت فطریه سی حسیله درون ویرون بغداد ده ظهوره کلان اختلالاتك اوکئی کسیره مدیکندن اهالی کندوسندن متفر اوله رق بغداد ده وجودینی استقال وعبدالله پاشا مرحومك کتخداسی اسماعیل اغانك باشنه اجتماع برله کندوسنی بغداد دن قاجر دقلرنده حسن پاشا بغداد مضافاتندن خر بو نام محله کله رك درسعاده برقطعه عریضه یازوب شویله که سالف الذکر اسماعیل کتخدانك خبث طینتندن بختله تبدیل اخلاق ایتدیرمك ایچون بعضی دأموریتلرده استخدام ایله صورت نوازش وتلطیفده تجویز قصور ایتماش ایلا یغندن بوسودا ایله دماغی مختل اوله رق (ع) حب الریاسة داء لادواء له . مؤداسنجه تربیه پذیر اولماغین نهایت عید فطر مشغولیتی فرصت اتخاذایدرك بغته هوا دارلریله کندوسنك اوزرینه هجوم ایتمکله ناچار برمقدار آدملریله فراره مجبور اوله رق خر بوده اقامت ایتمکده اولدینی وشقیء مرقومه وزارتله بغدادك ویرلمسنده محذور درکار ایدوکنی عرض وانها وکندوسنه قوه کافیه ارسال اولنه رق بغداده ارجاع اولنمسنی نیاز واستدعا ایتمکله کیفیت بین الوکلا تذکر اولندقدده حسن پاشانك بغداد اداره سنه عدم اقتدار ی تین ایتکدن ناشی اشبو طقسان اوچ سنه سی اواخرنده بغداد ایالتی بصره والیسی سلیمان پاشایه استدعاسی وجهله توجیه اولنوب مؤخرأ حسن پاشایه دخی دیار بکر ایالتی احسان بیورلمش ایسه ده چند ماه مریورنده دیار بکرده وفات ایتمشدر . سلیمان پاشا بغداد والیسی اولدقدده ابتدا اشقیانك قهر وتدمیرینه همت ایدرك حسن اداره مملکته موفق اولغله اقطار عراقیه یی ینه حالت اولسنه ارجاع ایلمشدر . نته کیم تفصیلی سنه آتیه وقایعی صره سنده بیان اولنه جقدر .

* قریمه دأر روسیه الچیسلیه وقوعبولان مکالمات *

خیلی وقتد نبرو قریم منازعه سنك برحسن صورتله بتورلمسی ضمننده روسیه نك درسعادتده مقیم الچیسلیه بالدفعات مکالمه ومناظره اولمش ایسه ده برشیئی مفید اولماشدر .

بوندن بشقه سنه سابقه خلاننده سابقا اردوی هایون قاضیسی مفتی زاده احمد افندی ورئیس الکتاب سابق ابراهیم افندی ودفتر امینی الحاج عبد الرزاق باهر افندی

بارخصت نامه هایون بوخصوصه مأمور و مرخص اولوب متعدد محالرده روسیه ایلیسیله عقد مجلس مکمله ایتمشلر ایسه ده جدال و نزاعک رفع وازاله سی ممکن اوله میوب و بوندن دخی بر فائده کوریه میوب دولت علیه ایله روسیه دواتی بینده اولان برودت برقات دهاز یاده اولمشدر .

لکن بالاده بیان اولندیغی وجهله بومسئله نک صلحه بتورلمسی فرانسه دولتک مصدحتی ایجابندن اولق حسیله درسعادته مقیم ایلیجیسی کمال اقدام ایله توسط ایتدیکنه و آنک الحاح و ابرامیه طرف دولت علیه دن دخی بر پارچه صورت ملایمت و محاشات کوسترملک لازم کلدیکنه بناء تکرار عبدالرزاق باهر افندی منفرداً مکمله یه مأمور اوله رق آینه لی قواق سراینده روسیه مرخص ایلیجیسیله مکمله یه مباشرت ایتمشدر . و فرانسه ایلیجیسنک اثر سعی و غیرتی اولق اوزره اول امرده دولت علیه اسکله لرنده توقیف اولمش اولان روسیه تجار سفینه لرینک تخلیه سیللمرینه دولت علیه مساعده ایدرک صورت ملایمت کوسترمشدر .

* ولادت سلطان سلیمان *

صفر الحیرک یکریمی سکرنجی چهارشنبه کیجه سی ساعت اوچه قریب صلب پاک شهر یاریدن برشهزاده دنیاه کلوب سلطان سلیمان تسمیه اولندی . و بوخصوصه فقرا ورعایا رنجیده و ضرر دیده اولماق ایچون تکلف اولنیه رق فقط هرکس دعای دوام سلطنت سنیه یه مداومت ایتسی ایچون ولادتک تبشیر و اعلان اولنسی فرمان بیورلدی . و مدرسه نشین اولان دانشمندانک استحصال ممنونیتلری ایچون صدر اعظم و شیخ الاسلام طرفلرندن قرق و صدر روم ایله صدرا ناظولی و نقیب افندی طرفلرندن دردر و استانبول قاضیسی و امام اول شهر یاری و منجم باشی و کمال باشی افندیلر طرفلرندن برر ملازمت یانلغه رخصت ویرلدی .

* تنظیم سند در آینه لی قواق *

عبدالرزاق باهر افندی آینه لی قواقده روسیه ایلیجیسیله عقد مجلس مکمله یه مباشرت برله وسیله قیل و قال اولان ماده لر عقد اولنان مکمله مجلسلرنده یکان یکان ایراد و تفصیل و صدراعظم و سائر وکلای فحاکم انضمام رأیلر یله جرح و تعدیل اولنه رق و چونکه اصل نزاع سنه سابقه و قایعنده بیان اولنان ملاحظاته بناء روسیه لو

شاهینکرایک مؤیداً یعنی قید حیات شرطیله قریم خانی اولسنی التزام ایدوب دولت علیه ایسه مؤید افظک تحتده مستر اولان محاذیردن احتراز ایتدیکندن ناشی اولمغین ایکی طرفه محتمل اولان محولیت حقیقه تعیری بولنه رق بر قاج آی ظرفنده طرفینک قبول ایده بیهلجکی برسند تنظیم قلندی .

سند مذکور ذکر اولندیغی وجهله آیینله قواقدہ تنظیم اولنش و قینارجه معاهده سنک بعض موادینی تنقیحندن عبارت بولنش اولدیغندن آیینله قواقی تنقیحنامه سی دیو مشهور اولوب بر صورتی زیرده (۱۲) رقیله ایراد اولنور .

داخلی و خارجی دولت علیه یی صالحه سوق و الجا ایده جک اسباب عدیده اولوب سند مذکور دخی وقت و حال اقتضاسنجه دولت علیه نک قبول ایده بیهلجکی صورتده اولدیغی بین الوکلا تذکر اولنهرق خاکبای شاهانه یه عرض و استیذان اولندقدنصرکه محرم الحرامک اوننجی کونی سرای آصفیده مجلس عمومی عقد اولنوب سند مذکور جمله مواجهه سنده قرائت اولندقدنصرکه صدر اعظم حضرتاری بالجمله وزرا و رجال ایله او جاق اغالرینه و شیخ الاسلام افندی حضرتلری دخی جمیع صدور و موالییه خطاباً بوماده لرده مقتضای وقت و حاله کوره ایجاب شریعت مطهره یه منافی و قانون سلطنت سنیه نک خلافی برشی وارمیدر خاطره خطور ایدن بیان اولنسون و هر کس بیلدیکنی سولسون دیو حضار مجلده ان سؤال و استجواب ایتدکارنده حاضر بالمجلس اولنلر دخی سند مذکور قینارجه مصالحه سنده قرار زیرلش اولان ماده لردن بعضیسنک تخفیف و تنقیحندن عبارت اولوب اگرچه قریمک سربستیتی مؤید و شاهینکرایک خانلغی مصدق ایسه ده روسیه لونک اوزی قیری دیمکله معروف اولان مرعاری دولت علیه یه رد و افلاق و بغداد حقنده صورت افراط و مبالغه ده ادعا ایتدیکی بعض مواددن کفید ایتسنی متضمن اواقدن بشقه دولت علیه یی ایکی سنه دنبرو دوچار اولدیغی تدارکات سفریه دن وارسته ایده جکی جهتله وقت و حال ایجابجه مناسبدر دیهرک هر کس بوصورتله تجدید مصالحه یی پسند و سین ایتدکدن صکره مأمور تنظیم و تسویه سی اولان ذاته آفرین و دعای دوام شوکت شاهانه یه آمین دیدیلر .

بعده دولت علیه مرخصی اولان افندیء مشار الیه ایله روسیه ایلچیسی ترسانه عامره بانچه سنده ملاقات ایدوب روز نوروزده تمسکیرین مبادله ایتدیلر .

فرداسی ربیع الاولک دردنجی بازار کونیدر . علی السحر افندیء مشار الیه حضور آصفییه دعوتله کندوسنه اکراما بول یکلوا اعلا سمور کورک الباس اولندی . و معیتده مکالمه کاتبی اولان بکلکچی سید محمد خیری افندییه و دیوان

ترجمانه بر ارکان کور کی الباس واول کون روسیه مرخص ایلچیسی باب
آصفی یه دعوت اولنوب مزین اسب ارسالله اسکله دن چاوشباشی اغا استقبال
ایدرك رسماً صدر اعظم ایله ملاقات ایتدکده طرف صدارتپناهیدن کندوسنه بر
ارکان سمور کورک و بر دونامش آت اهدا و فرداسی متوسط اولان فرانسه
ایلچیسنه دخی بعینه بوجهله مراسم اکرامیه اجرا اولندی . وبوجهله تأکید
مصالحه اولندیغنک عقبنده طرف طرف جمع اولنان وجع اولنقدده بولنان عساکره
دخی وطن و مملکتلرنده بسط بساط استراحت ایله دعای دوام شوکت شاهانیه
مواظبت ایلملری اعلان قلندی .

وعبدالرزاق باهرافدینک بو خدمته مکافات اولاق اوزره ربیع الآخرک اون
برنجی کونی رئیس الکتاب نصب اولنوب سافی عمر وحید افندی خانه سنده
اقامته مأمور اولدی .

* مبادله تصدیقنامه بادوات روسیه *

برهنوال محرر سندلر مبادله اولنوب چند ماه مرورنده روسیه دولتی طرفندن
تصدیقنامه ورود ایتدکده شهر جمادی الآخره نک یکرمی ایکنجی بازار ایرتسی
کونی عادت دیرینه اوزرینه کمرک امینی طرفندن احضار اولنان الی قدر اوچر
چفته وچاوشباشی اغانک یدی چفته سی ایله وچاوشباشی اغارفاقتیله روسیه سفیری
طوپخانه اسکله سندن بروطرفه کچورلد کدن صکره ساعت درتده باب عالی یه ایصال
اولنه رق تصدیقنامه لر مبادله اولندی . و مقدحجه تمسکیرک مبادله سی شهزاده
سلطان سایمانک ولادتی ایامنه تصادف ایتمکین آنک ولادتی قترینه قل خیرعد
ایدرك شهزاده مشارالیه اهدا وارسال ایتش اولدینی الماس ایله مرصع بر عدد
چانک وبرطلوم سیاه دلکو هدیه لرینی سفیری حضور آصفی یه عرض و تقدیم
ایلدی .

بعده سفیر مومی الیهه اعلی سمور واوغلو ایله اون بش نفر معیتی مأمورلرینه
قاچوم کورکلر ایله خلعتلرالباس اولندقدنصکره طرف صدارتپناهیدن احضار اولنان
طونامش آت ایله بوجه مشروح محله اعاده قلندی .

صکره عبدالرزاق افندی ایله معیتده مکمله کاتبی اولان بکلکچی خیری افندی یه
سمور کورکلر و تشریفاتچی مورخ انوری افندی یه قاچوم کورک اکسا قلندی .
انوری تاریخنده کیفیت بومنوال اوزره مذکور اولوب اما بعض اجنبی تاریخلرنده

مسطور اولديغنه كوره قترينه بلا محاربه قريم حقهده اولان مرامنه نائل اولمغه پك زياته نمون اولديغندن كرك ذات شاهانهيه و كرك وكلاي دوات عليهيه پك آغر هديله تقديم وارسال ايتد كدن بشقه درسعادته مقيم ايلچيسنه مكافات خدمت اولوق اوزره بيك نفر كوله يي مشتمل اراضى ويرمش وفرانسه ايلچيسنه دخى برقطعه نشان ايله الى بشيدك روبلهك هديه ارسال وسنوى التى بيك روبله معاش تخصيص ايدرك حقهده رسم تشكرى اجرا ايتمشدر .

وفى الواقع بوخصوصده قترينهك نمونيتى دركاردر . زيرا اساس منازعه قترينهك قريم استيلاسنه سبب مستقل اتخاذ ايلديكى شاهينكرايك ابقاسى اولوب قينارجه معاهده سنده قريمك استيلالى مذكور واشبو تنقيحنامهده ايسه حل حقيقى وقوعنهك شاهينكرايك ابقاسى مادهسى كې قترينهيه بر بيوك سر رشته فساد اوله جق شرط مسطور اولمغه محاربه سز بونى اله كچورمى روسيهجه نمون اوله جق برشيدر . فرانسه دولتى دخى بوتقريبه قترينهيه چاتوب روسيه دولتيه انكلتاره دواتى بيننده اولان كرميت وموالاتى ايجه اخلال ايدرك نائل امل اولمشدر .

والحاصل يوقارولرده بيان ايتديكمز وجهله كرك لهستان قضيه سنده و كرك قريم مسئله سنده وقت وحل قترينهيه مساعد اوله رق دول اوروپايى استديكى كې قوللاشمش وانلر دخى موازنه دوليه يي محافظه ايجون بوماده لرى سائر منفعتلرینه تقديم ايتلرى لازمه دن ايكن بينلرنده اولان شقاق ونفاق حسديه بومسئله لرده پك بيوك خطالرى واقع اولمش ايدوكى بى اشتباهدر .

* مصالحه نمچه باپروسيا *

بيك يوز طقسان ايكي سنه سنده آلمان امراسندن باوياره حكمدارى بلاولدفوت اولوب تحت تصرفده اولان مملكتلرك وراثتى ماده سيچون نمچه دولتيه آلمان امراسندن اعضايلرينك بيننده نزاع ظهور ايدرك آلمان امراسى بوخصوصده نمچهك دشمن طبعيسى اولان پروسيا دولته مراجعت ايدوب اولدخى بين الدول آلمان نظامنه نظارت نام وشافى قزاقمق ونمچهك دائره ملك ودواتى باوياره انضماميله توسيع اولنماق مطالعه سنى درپيش ايدرك بومصلحتى التزام ونمچه دولتيه محاربه يه قيام ايتكله طرفيندن درت يوز بيك قدر عسكرله محاربه يه مباشرت ايتدكلرندن آلمان مصلحته مداخله ايتكى قترينه دخى كندينه وسيله تزايد شان عد ايلديكندن شاهينكراى ماده سنده نمچه دولتى دولت عليه يي روسيه سفرينه تشويق ايتمش

اولمسی قترینه‌نک دروننده عقدہ اولدیغدن بوخصوصده پروسیا طرفی تصاحب ایدرک نمچه دولتی اگر باویاره مالکینی استیلادن فراغت و پروسیا ایلہ مصالحہ یہ رغبت ایتز ایسه اوزرینہ حرکت ایدہ جکینی اعلان ایتمکله درحال نمچه دولتی بوخصوصده فرانسه وانکلترہ دولترینک توسطلرینی استعدا ایتمکدن ناشی محل مکالمہ تعیین اولنان نمچہ یہ تابع تشن نام شهرده طرفین مرخصلری بالاجتماع مکالمہ یہ ایتدار ایتدکارندہ استانبولده آیینہ لی قواق تنقیحنامہ سنک امضا اولدینی خبری تشن شهرندہ اولان مکالمہ مرخصلرینہ واصل اولدقدہ نمچہ لو یہ قفور کیمکله پک چوق مطالبندن فراغت وهان باویاره مالکندن جزئی برحماک کندویہ تمایکیلہ قساعت ایدوب اشبو طقسان اوچ سنہ می شعباننک واسطندن همان اولوجهلہ عقد مصالحہ ایتملردر .

* قریم سفیرلرینک ورودی *

تصدیقنامہ لر مبادلہ اولدقدن صکرہ آرہ سی چوق کچمکمزین شاهینکرایک خانانی طرف دولت علیہ دن بالتصدیق منشور و تشریفات ارسال بیورلق استدعاسی معرضندہ برقطعه محضرلہ بش نفر قریم سفیرلری درسعادتہ کلدکارندہ بکفوزدہ واقع صارم پاشا یالیسندہ اقامت ایتدیرلوب شعبانک التجی کونی حضور آصفیہ جالب ایلہ خلعتلر کیدرلمش وتنقیحنامہ مذکور ایجابجہ شاهین کرایک خانانی بالتصدیق منشور و تشریفات کوتورمک ایچون احباب درایت و تجربہ دن برینک قریمہ ارسالی لازم کلہرک بوخصوصہ چوشباشی سایمان اغا مناسب کورلمش فقط بویلہ احباب مناصب دیوانیہ کبارینک بو مثللو مأموریتلہ طشرہ کیتیمی مسبوق بالمثل دکلدر . دیو چاوشباشیلقدن عزل ایلہ عہدہ سنہ میراخور اول شهریار ی پایہ سی احسان اولنہ رق قریم جانبہ منشور و تشریفات ارسالہ مأمور بیورلمشدر . ویرینہ سابقا چاوشباشی اولان ضربخانہ عامرہ امینی احمد نظیف افندی یینہ چاوشباشی وآنک یرینہ دخی خواجکاندن دار السعاده اغاسی یازیحیسی محمد بک افندی ضربخانہ عامرہ امینی وکندوسنک باش خلیفہ سی حفظ احمد افندی یازیچی نصب اولمشدر .

* قریمہ دائر واقع اولان مذاکرات و تدابیر سائرہ *

سالف الذکر قریم محضر جیلری بوجاق تاتارلرینک و ابازہ و چرکس طائفہ سنک قریم خانی طرفہ تسلیم اولملری التماسی حاوی برقطعه تقریر ویرمش اولدقلرندن

شعبان شریفک یکریمی بشنچی کونی کتخدا بک ودفتردار افندی ورئیس افندی
 ودفتر امینی رجایی افندی و عمر وحید افندی و رسمی احمد افندی و سایر فیضی
 افندی حاضر اولدقلری حالده عقد اولنان مجلس مشورتده ابتدا رئیس افندی ایله
 قریم محضر جیلرینک بیننده کدران ایدن مکمله مضبوطه سی ایله ذکر اولنان تقریرلری
 فتح وقرائت اولندقدنصکره مقدماروسیه ایلچیسینه بوخصوصه دائر واقع اولان
 مذاکره نك افاده سنه مبادرت اولندی . شویله که بوندن اقدام روسیه ایلچیسینی
 الیوم بو جاقده موجود اولان اهلانینک قریمه نقللری ایلدوب انجق بونلرک
 قریمه نقل وارسالارنده دولت علیه کوره کوجاک اولدیغندن قریمه دعوتلری
 مشعر خان طرفندن یرلیغ یعنی امر یازلمسی مناسبمیدر دیو رئیس افندی به افاده
 وسؤال ایتدکده اول دخی بوجاق تاتارلری وقت سفرده قوبان وقریمه ارتحال
 وارضی بوجاقدن علاقینی قطع ایلدیلر . شمدی بوجاقدن بولنلر دولت علیه
 اطاعتی قبول ایله طونه نی برو طرفه مرورایتش اوللردر . بوسورتده انلره ترک
 وطن ایتلرینی تکلیف ایتک دولت علیه کوره امر مشکلدیر . و خانک یرلیغی
 دخی ممالک محروسه ده جاری اولماز . فقط دولت علیه دن بر امر اصدار اولنوب
 سزدن قریمه کیتک اراده ایدنلره کیمسه مانع اولماز . بوجاقدن قالانلر یکیز دخی
 فیما بعد دولت علیه نك حکمنده اولوب فرد آفریده نك حکمی کچمز مالی درج
 اولنسه بیلور جوابی ویرمکله روسیه ایلچیسینی دخی بوکاراضی اولمش و فرداسی
 بوجاقلودن برقطعه محضر کلوب دولت علیه تبعیتدن بردلو مفارقت ایلیمه جکارینی
 عرض وانها ایتش اولملریله مصاحت تمش ایسه دهینه بروجه مقاوله مضمون سابقده
 بر فرمان اصدار قلنمش ایدی دیو شرح و بیان اولندقدن حضار مجلس بوجاق
 غائله سنک بووجهله برطرف قلندیغنی تحسین ایتدیلر . ابازه وچرکس طائفه لرینه
 ککنجه ابازه طائفه سی قریم خانلرینه تابع اولمدیغنی و عهدنامه لرده دخی لسانه انمدیغنی
 جهتلره ابازه دن برقبیلنک خان قریم و تاتاره اتباعی ممکن اولماز دیو قطعیا جواب
 ویرلسون وچرکس قبائلی دخی عهدنامه ده مذکور اولمدیغنی جهتن بروجانبه
 تخصیصلرینی ادعا قابل ایسه ده سرکش و عربده جو برقوم اولدقلرندن قریم
 خانلری و تاتار ایله رفته رفته مخاصمه و محاربه دن خالی اولیمه جقلری درکار اولوب
 بوسورتده ایسه قریملور درسعادت تحریرات کوندروب سزه تابع اولان قبائل بزی
 اضرار ایده یور حقلرندن کایکیز دیو بعض تکلیفاته ابتدار ایده جکاری وروسیه لو
 دخی آریه کوروب درلو غائله لر چیقاره جقلری امر آشکار اولدیغندن و چونکه
 محضر جیلرک لسانا و قوعبولان مذاکره لرندن بونلرک ادعا و مباحثه سنه مأموریتلری

اولدینی اكلاشدیغندن همان سكوت ایله كچوشدیریلوبده اكر تكرار استجواب واستفسار ایدهجك اولورلر ایسه بوندنصكره بوخصوص دخی برنظامه ربط اولنور جوابیله مبهم اولهرق براغلسون دیو اتفاق آرا ایله قرار ویرلش وبوصورتله وقت قرانیلوب بنمه تعالی محضر جیلرك عودتیله بوغائه دخی برطرف اولمشدر .

نقط بواننده برطرفدن سویش دكزنده سفائن افرنجك كثر اوزره آمدشدرلی وبرطرفدن دخی موره اشقیاسنك غائله لری اذهان ارکان دولتی اشغال وتحدیش ایلردی .

شویله كه حرمین محترمینك امنیت وآسایشنی محافظه ضمنده سویش دكزنده ملل اجنبیه سفاینی جده اسكله سندن بروكچمك ممنوع ایكن یدی سكرسنه مقدم امراء مصریه دن اولوب دولت علیه عصیان ایدن مقتول علی بكك شیخ البلدلكی ائناسنده سواحل حبشیدن طوغری سویش اسكله سنه كیش اولان برانكلیز قبودانی بعض هدایا عرض ایدرك كمیسنی سویش اسكله سنه ربط ایتمكه میرمومی ایله طرفندن مأذون اولدقده سائر طوائف افرنج بونی كورنجه اذن عام صدورینه حمل ایله درعقب برقاق قطعه سفینه ایله سویش اسكله سنه توارد ایتمكه باشلامشار ایدی . مقتول مرقومك خلفی ابوالذهب دخی رسم كمرك فائده سنی ملاحظه ایله صورت تغافیده بولمغله بربرینی تعقیب ایدرك سفاین افرنجیه سویش اسكله سنه توارد ایتمكه باشلیوب بالا خره سویشده برخان بناسنه شروع ایتدكلی خبر النش وكیفیت مكهمكرمه امیری طرفندن دخی اعلام وانها اولنش اولغین درعلیه ده مقیم انكلكره ایلچیسنه افاده اولدقده درحال دولتی طرفنه بالتحریر الدینی جوابنده طقسان ایکی سنه سی كانونی حلوئندنصكره انكلكره سفاینندن سویش دكزنده بولنان سفینه لر اموال واشیاسیله ضبط اولنهرق ملاحاری اسیر قلمسنی ویاخود طوب وخبره ایله غرق اولمسنی باتقریر بابعالیه افاده ایتمش اولدیغندن كافه امرا وضابطان وعلمای مصره خطاباً برقطعه فرمان عالی یازیلوب مضمونسده خان مذكورك هدم اولنسی وفیابعد توارد ایدن انكلیز كمیلری دولتلری طرفندن ممنوع اولملری حسیله عاصی وباغی وقورصان حكمنده اولدقاری اجلدن سفینه لریله اموال واشیالری ضبط اولنهرق قبودان وملاحاری حبس وقعه بند قلمسی امر واشعار قلندی .

وموره غائله سنك دفعی دخی بوجه آتی قبودان دریا غازی حسن پاشانك همت صارمانه سنه احاله اولندی .

* مأموریت قپودان پاشا بنظام مورہ *

مورہ رعایانک دادوستد لری اوتہ دنبرو قوجه باشیلری معرفتله کوریه کلشیکن برمدنبرو ایچلرینه ارنود طائفه سی حلول ایدوب مراتجه وسلم طریقله آچقه ویره رک ورعایانی کندولرینه مدیون ایتک بهانه سیله بیاغی موریه تسلط واستیلا ایدرک ایتدک لری ظلم وتعدیلرندن رعایانک پک چوغی ترک اوطان ایدوب اطرافه پریشان اولدقلرندن حاصلاته سکتہ کلوب مملکتک وارداتی محافظه سیچون مورہ والیرینک بسلدک لری سکا نلری اداره ایده مز اولدیغنه واکرچه طائفه مرقومه نک مورهدن اخراجلرینه تشبث اولنمش وحتی برقچ دفعه وقوعه کلان جنک وجدالرده طرفندن خدیجه آدم لر تلف اولمش ایسه ده طائفه مرقومه نک تغلب وتحمک لری حسیله والیر دخی اللرندن عاجز قالمش ایدوکنه بناء مملکت مذکورہ نک اعاده آسایش وانتظامی قپودان دریا غازی حسن پاشانک اولطرافه مأموریت مخصوصه سنه متوقف اولمغین حضور آصفی به دعوت ایله مورہ نظامی مأموریتی ایچون الباس خلعت اولنوب ایکی بیگ آتو ایله ومعینته مدرسیندن تعیین اولنان مولی ومخصوص مباشرله صوب مزبورہ عزیمت ایتدی . قپودان پاشا وکالتی ایچون دخی ترسانه عامره امینی سلیمان فیضی افندی به الباس خلعت اولندی .

قپودان پاشا اول جانبہ عزیمتندہ اشقیاء مرقومه نک اولحوالیده بولنان اعیان ومتحیزلرینی برر تقریبله اعدام وازاله ایدرک موریه تقرب ایتدکده اشقای مرقومه به اول امرده اسپردست تغلب لری اولان مورہ والیسی محمد پاشانی اطلاق ایله هربری وطنلرینه عودت وایچلرندن اوچ بش کیمسه یی توکیل ایدرک اهالی ایله اولان دعوالرینی طرف دولت علیه دن تعیین بیورلمش اولان مباشر ومولی حضورنده رؤیت ایلملری امر واشعار اولنمش ایسه ده اطاعت ایتمه رک مقر حکومت مملکت اولان طراپولیچه اطرافتی سد وبند ایله محاربه به حاضر اولدقلرندن قپودان پاشا درحال معیتندہ اولان عساکری برقچ قول ایدوب اوزرلرینه وارمغله چند ساعت محاربه دن صکره اشقیا طرفنده اثر غلبه رونما اولمشیکن مقدما مشارالیهک مانیه طرفندن تحریر وترتیب ایتمش اولدیغی عسکر ورالزندن ظهور ایتدکده مشارالیه طرفندن تجدید حملات دلیرانه اولنمغله اشقیا مغلوب ومنهزم اوله رق اوچ بیگ قدری قتل واعدام قلندی . وبقیه السیوفک مطالبی دخی بالتراضی یوز یکر می بیگ غروشه قطع ایله صاحبه ربط اولندی

و بوندن صکره طائفه مرقومه دن بویله بر بهانه ایله مورده کیرن اولورسه یدی یوز الی بیک غروش و بوضور تده اگر اهالی دفعلرینه تقید ایتمزسه انلر دخی یوز الی بیک غروش تجریم اولملرینه قرار ویرلدی . قبودان پاشایه مکافات اولمق اوزره عهده سته مورده محصلانی توجیه اولندی .

* وقایع شتی *

ربیع الآخرک اوچنجی صالی کیجه سی ساعت ایکیده ایکن عربجهیلر کارخانه سی حوالیسندده حریق ظهور یله صباح ساعت یدی یه دک تمت اولدی .

ماه مرقومک یدنجی کونی دخی مدت و افروندن برو عدم التفات سلاطین پیشین ایله مانند خاطر عاشق ویران و متزلزل اولان اسکدارده واقع قواق سرائی بعض سیرجیلرک چاقق شراره سندن مشعل اولوب هر نقدر اطفاسنه سی اولندیسه ده مفید اولیه رق بتمامها محترق اولدی .

برمدتنبرو دارالسعاده اغاسی یازیحیسی اولان مصطفی پاشا برادرزاده سی محمد افدینک یازیحیانی مدتندده اموال اوقافک جلب و جعندده و سرف و تلفدن وقایه سی امرندده حسن خدمته موفق اوله رق جانب حریمه کلی منفعت کوسترمش اولدیغندن بو خدمته مکافات اولمق و یازیحیاتی ینه عهده سنده قالمق اوزره بواننده صادر اولان خط هایون موجبنه حضور آصفیده محاسبه اول پایه سی خلعتی اکسا اولندقدن صکره طرف صدر اعظمیدن دخی برثوب ارکان سمور کورک الباس اولندی .

جادی الاولینک اون برنجی کونی دخی کتخدای صدرعالی الحاج مصطفی افندی عزل ایله خانه سنده اقامته مأمور اولوب یرینه سکسان اوچ تاریخدنبرو سفر و حضرده تذکره اول و ثانیلک خدمت لریله امکدار و حسن اخلاق یاله شهرتشعار اولان مرحوم عبیدی افندی یکنی الحاج مصطفی افندی کتخدای صدرعالی نصب اولنه رق منحل اولان بیوک تذکره جیلک خدمتی خیلی مدتنبرو آمدجیلک ایله کلی خدمتی سبقت ایتمش اولان خلیل افندی یه توجیه اولندی . و آمدی او طه سی ملازم لرینک مستعد و متحیزی بولسان بکر افندی دخی آمدجیلک مأموریتیه داخل سلسله خواجکان اولدی .

ایچ ایل سنجانغی اینه بنجی محافظی صدر سابق دارنده لی محمد پاشایه توجیه اولندی . و طربزون ایالتی ارضروم والیسی جنیکلی الحاج علی پاشایه و ارضروم ایالتی

مشار اليهك اوغلى طربزون واليسى مقداد پاشايه بالتوجيه بابا ايله اوغلاك بجاش
صورتيله مأموريتلرى اجرا قلندى .

بوئشاده ولادت هايونه ترقب اولتوركن جمادى الآخره نك دردنجى بازار كوني
برشهزاده بي روح تولد ايتمشدر .

شهزاده سلطان محمدك موى سرى اوزايه رق تراش اولمق وقتى كلش اولديغندن
شهر مذكورك بشنجى كوني پادشاه عالمناه حضر تلىنك بربر باشيسى بوخدمتله
مشرف اولديغنى مقام صدارت عظمايه عرض وانها ايتدكده طرف صدارتپناهيدن
شهزاده مشار اليه حضر تلىنه بررأس دوناتمش مدلولو تقديم وتابعيله مومى اليه
بربر باشيه اون بر كيسه آچقه ايله برثوب سمور وبررأس اسب مزين اهدا
قلندى .

ماد مرقومك اون بشنجى پنچشنبه كيجه سى ساعت بش بحقده ايكن دستره جيلر
باشنده بربربر دكانندن حريق ظهوريله اطرافه سرايت ايدرك يكرمى ساعت قدر
ممتد اولمغله پك چوق ضايعات وقوعه كلش وپك چوق كيمسه لر يول وكول
اوزرنده قالمش اولديغندن حريقزده اولان فقرايه طرف شاهانه دن كلى اعاندر
اولندى .

بش اتى كون صكره قاليچيار كوشكى حواليسنده دخى كذلك كيجه ساعت بشى
كچرك بر بيوك حريق ظهور ايتمكله كرك ذات شاهانه وكرك وكلاومأمورين محل
مرقومه كيدرك اطفا سنه سى اولمش ايسه ده كار كر اوليوب صباحه قدر ممتد
اولدى .

مؤخرأ شعبانك ايكنجى كيجه سى دخى كوچك بازار جوارنده بحكمة الله ينه بويله
برجسيم حريق وقوع بولدى .

قول كتخداسى اولان حافظ عثمان اغانك يكيچرى اغاسنه واقع اولان معامله
بارده سنه بناء يكيچرى اغاسى عزل ونفيعى التماس ايتدكدن وسابقا كتخدای صدر
على اولان سردار لر كاتبي مصطفى افندينك بعض حرركات نامرضيه سى حس
اولنديغندن رجبك يكرمى اوچنجى كوني عثمان اغا روم ايلي جانبنه وافندى مومى اليه
مدلولو جزيره سنه نفى اولندى .

وبوندن مقدم وقوعبولان حريقده جبه جى باشى سليمان اغا ايله طوپچى باشى
قره حصارى زاده احمد بكك وقوعبولان تكاسل وبطائلى اوچاغ عامره جه واقع
اولان حرركات نامرضيه لرينه علاوه اولمغين ماه مزبورك يكرمى اوچنجى كوني
جزائر بحر سفيددن برر محله نفى اولنديلر .

دارالسعاده اغاسی اولان بشیر اغا فرط بلاهتی حسسیله مأموریتیه متفرع اولان مصالحی عرب صاحبی کی قارمه قاریشق ایتدیکندن عزل ایله مصر جانبیه ارسال ویرینه مدت مدیده مدینه منوره ده حرم نبوی خدمتده بولندقدنصره بوطرفه جلب ایله عهده سنه خزینه دار شهر یاری رتبه سی ویرلش اولان جوهر اغا دارالسعاده اغاسی نصب و تعیین اولندی .

* سلحدار سید محمد پاشانک صدارتی و دیگر بعض توجیهات *

* وولادت ووقوعات سائر *

یوقارولرده شرح و بیان اولندیجی وجهله وقت و حال ایجابجه قینارجه معاهده نامه سی عقد اولمغله دولت علیه دوش عظمت و شانی متحمل اولیان بویله بر بارکان التده قالب بوندن خلاص بولسی امور ملکیه و عسکریه نک حسن تنظیمه اعاده سطوت وقوت ایلمسنه متوقف اولدیغندن سلطان عبدالحمید خان حضر تتری بوکا بر تدبیر و علاج ایده بیله جک بر وزیر حاذق بولمق مقصد عالیسنه مبنی صیق صیق صدر اعظم لری عزل و تبدیله مجبور اولمشیدی . لکن بحکمة الله تعالی مزاج دولته عارض اولان فئالق بر علت ساریه کی اولمغله هر کیم صدر امورده کچورلدیسه صدره شفا ویره جک بر تدبیره موفق اوله میهرق مقام صدره کلزدن اول حذاقت و مهارتله هر کسک نظر ندانه مشهور و مقبول اولان نیجه ذاتر مقام صدارته کلد کدنصره مدخول اولدیلر . بوقیلدن اولمق اوزره صدر اعظم اولان محمد پاشانک مقدما سکبان باشیانی وایکی دفعه یکیکچری اغالغی هنکاملر ندانه موفق اولدیجی خدمات مبروره و مساعی مشکوره سندن طولانی هر کس کندوسندن مقام صدارته کلدیکی حالده دخی حسن خدمت و اثر موفقیته مأمول ایدردی . و مقام صدارته کتورلمسی دخی بومقصد مبنی ایدی . حالبوکه صدر اعظم اولدقدنصره کندوسندن مأمول اولان اثر موفقیته حصوله کلد کدن بشقه زمان صدارت ندانه یک چوق حریق لر وقوعه کلهرک استانبولک بیانی ربی محترق اولدیغندن ناس ایچنده قیل و قال تگون ایتدی . قالدیکه کندوسی امی اولدیغندن بعض سرآره متعلق خطوط هایون دیگر لرک المرینه کرفتار اولهرق هتک پرده اسرار ایتک لازم کلشیدی . بناء علیه شعبانک سکننجی کونی کتخدای بواین سلاطانی الحاج سلیم اغا معرفتیه کندودن مهر هایون استرداد اولهرق بوزجه آطه ده اقامته مأمور اولدی . ویرینه سلحدار شهر یاری سید محمد افندی مقام صدارته اعتلا ایلدی . مشار الیه سلحدار لغده

قره سلحدار دیرلر ایدی . مقام صدارته کلد کدنصکره قره وزیر دیمکله معروف اولمشدر . و چونکه مشار الیه برمدنبرو خدمت مخصوصه شاهانه ابراز لیاقت و اهلیت ایتمکله مقام صدارته متفرع اولان خطوب جسیمه ده دخی موفقیتی مأمول اولدقدن بشقه خیلی وقتدنبرو حل و عقد امور عالم ید استقلاله مسلم اولوب وقت و حال اقتضاسنجه بویه نافذالکلم برذاتک مقام صدارته بولنمسی دخی اهم والزم اولدیغندن صدر اعظم اولمسی موافق مصلحت ایدی .

دور حمید خانیده اولان صدر اعظم ایچنده اک زیاده نفوذ و استقلال کسب ایتمش اولان اشبو سید محمد پاشا اولدیغنه صدارتده صادر اولان خط هایونلر دخی دلالت ایلر . بو خطوط هایون ذیلده (۱۳) رقیله قید اولنور .

شعبان شریفک یکر می التنجی کونی صلب پاک شهنشاهیدن بر شهزاده دنیا به کلهرک سلطان مصطفی تسمیه اولنوب اوچ کون مقداری طوب شنلکی اولمسی فرمان اولندی .

یکیکچری اغاسی بکر اغا عدم موفقیتندن طولای عزل اولتهرق بروسه ده اقامته مأمور اولوب آره سی چوق کچمکمزین عهده سنه میر میرانلقاه قارص ایاتی توجیه اولندی . ویرینه اوزی قلعه سی اغاسی اولوب صدر اعظمک سلحدارلنی او اننده جلب و احضارینه کندو طرفندن آدم کوندلرش اولان زورلی اوغلی کتخداسی سلیمان اغا بوائنده در سعاده ککش بولدیغندن یکیکچری اغاسی نصب اولندی .

صدر اعظم بروجه معتاد شوالک دردنده توجیهاته ابتدار ایدرک اکثر مأمورینی منصلرنده ابقا ایدوب بعضیلرینی دخی توجیه مناصب ایله نمون ایلدی . از جمله توقیعلیک منصبی قرنداشلی وزیر السید مصطفی پاشادن اخذ ایله کتخدای سابق الحاج مصطفی افندی عهده سنه و سپاه اغالغنی الحاج محمد اسپر اغایه و سلحدار اغالغنی کنج خلیل اغایه و روزنامهچة اولی نائلی پاشا برادری ابو بکر وحدتی افندی به و باش محاسبه بی علی رائف افندی به و ترسانه امانتی عاطف زاده عمر وحید افندی به و ارپه امانتی سلیم سری افندی به و اناطولی محاسبه سنی سابقا چاوش باشی سعید افندی به توجیه ایدوب خواجکندن و سائر دن نیجه لرینی عطیه هایون ایله نمون ایلدی .

وسکزر کون صکره و زرای عظام توجیهاته ابتدار اولنوب بلا موجب تبدیل مناصب وزرا ایله فقرا پایمال او لماسق ایچون اکثری منصلرنده ابقا اولندی . فقط جانبیکلی علی پاشا ایله اوغلی مقداد پاشا محلوللرندن اولمق اوزره طریزون ایاتی

چرکس حسن پاشایه وارضروم ایالتی قرمان والیسی طاغستانی علی پاشایه وبوسنه ایالتی آیدین محصلی توقیی السید مصطفی پاشایه توجیه اولندی . وموره والیسی قبودان دریاغازی حسن پاشانک استدعاسی وجهله کتخداسی موره محصلی نصب اولوب کندوسنک دونمای هایون ایله درسعاده کلمنه مساعده بیورلدی .

صدر اسبق دارنده لی محمد پاشا ایله صدر سابق محمد پاشانک وقوع التماسلرینه بناءً دارنده لی محمد پاشانک وطننده وصدر سابق محمد پاشانک کلیبولیده تقاعداً اقامت وآرام ایتملرینه مساعده ومساعفه بیورلدی .

صدر اعظم اوراقه صح چکدیکي ائشاده بعضیسی قواعد اقلامه وبعضیسی ضوابط میریه مه غایر اولوب خصوصیه مواد میریه دن برماده نك هم ذمت وهم مطلوب اولق اوزره متناقض ومتغایر قیدلری ظهور ایتمکله بویه طور قدیمه رعایت متروک اوله رق بعض معدناتک ظهوری اهل واربابی استخدام اولنماقدن ویاخود طمع خام ایله جلب منفعت داعیه سنه دوشدکدن نشئت ایتمش اولدینی معلوم ومتحقق اولدیغدن بوندن بویه اهل واربابی استخدام اوله رق اقلامک نظامنه دقت اولنق بابنده شق اول دفتر دارینه خطاباً اکید وشدید برقطعه بیورلدی تسطیر اولندی .

ذی القعدة نك التجهی کونی صدر اعظم اسعد آباده کیدرك طوب وخبره تعلیمی ایتدیروب ضابطانه خلعتار لباس ونفرا ته بشر غروش احسان ایله صنعت آتشبازی تعلیمه عساکری تشویق ایتدی . امور عسکریه یه بو وجهله اقدام کوسترمسی مسموع ومقبول شاهانه اولغله طرف شاهانه دن تلطینی حاوی برقطعه خط هایون ایله برعدد سیاه دلکو کورک احسان وارسال بیورلدی .

* فرار علی پاشا *

جانبیکلی علی پاشانک برمنوال سابق عهده سنه اقدیمجه قریم سر عسکرلکی احاله اولوب بومناسبتله برچوق مسئولاته مساعده اولنش حتی اون سکنز یاشنده اوغلی مقداد بکه وزارت ویرلمش اولمسویه کندودن هر وجهله حسن خدمت مأمول ایکن بر خدمت ابرازینه مقتدر اوله مدینی واولوقت قریمه یدی سکنز بیک عسکر سوق اولنسی کندویه امر واشعار اولنش ایکن بونده دخی اعتذار وبطالت اظهار ایتمش اولدینی حالده تجهیز عسکر بهانه سیله بیت المال مسلمیندن برچوق آچقرلر اخذ واخفا ایتدکن بشقه بوکره درگاه عالی قوجی باشیلرندن یوز اولقی جبار زاده مصطفی بک حقهنده اولان نفسانیتته بناءً اذن سلطانی اولمقسزین اوزرینه

عسکر سوق ایتیمیه باغی وعاصی اولدیغندن کرک کندوسنک و کرک اوغلی مقداد پاشانک وزارتلییه عهدہ لرندہ اولان متطاعہ لری رفع اولنه رق میر مومی الیه مباشرتیه ازاله واستیصالری مجلس مشورتده قرار کیر اولغین مومی الیه جبار زاده مصطفی بک عساکر وفیره الیه شوالک اون برنجی کونی جانبک قضاالینه داخل اولدقده علی پاشانک مقابله یه چیقارمش اولدیغی عساکر طرف طرف محاربه یه ابتدار ایتدیلر . لکن کندوسی بیوک اوغلی میر بطل الیه عیال ونفائس اشیاسنی بالاستصحاب خانه سنی احراق ایتدکدنصکره برسفینه یه سوار اولوب قریم طرفنه کذار ایتمش وعساکری دخی منهزم وتارمار اولدیغندن اولاد واتباع ولواحقندن هیچ بریسی خلاص اوله مدینی حسیبله اموال و اشیاسنک ضبطنه مأمورلر تعیین قلندی . و اوغلی مقداد پاشا مرفوع الوزاره اولدیغی حالده بروسه ده اقامته مأمور قلوب سائرلرینک بعض سؤال وجواب ضمننده در سعادته کلری فرمان اولندی . انوری تاریخنده بو منوال اوزره مسطوردر . لکن علی پاشانک حرکانه عصیان نظریله باقلمسنک اصل سببی بو ایدی که کمال ثروت و سامانی کندویه غرور واعتنا کتورمکه ادنی ماده ایچون ناز واستغنا ایتمکه باشلا یوب بعض مسئولاتنک تأخر حصولدن دولته دولتک اوله رق شدید مکتوبلر یازمغه جسارت ایدر اولدی . و نظامات ملکیه وعسکریه یه دائر بر رساله تألیف ایدوب دروننده سکسان ایکی سنه سی سفرندہ وبر منوال سابق بغداد والیسی عمر پاشانک قتلی خصوصنده واقع اولان خطیاتی اساس اتخاذ ایدرک دولتک قوانین وقواعدینی تقیح و وکلانک معاینی تصریح ایلدی . بو اطوار و اوضاعندن وکلای دولت علیه دلکیر اولدقلری جهته خصمی اولان مومی الیه مصطفی بکه نهانی اعانه و مساعدده اولندقدن بشقه میر مومی الیه الیه اوغراشمقدن فراغت ایتمی ایچون کندوسننه بر قاچ دفعه پند ونصیحت سیاقنده مقام صدارتدن تخریرات کوندرلش ایکن اصغا ایتدیکندن بو حرکته عصیان نظریله باقیله رق میر مومی الیه عساکیر وفیره الیه اوزرینه دولتجه مأمور اولدی . علی پاشا بو کره دلالت عقل و درایتله خواب غفلت و غروردن بیدار اولوب اگر میر مومی الیهه مقابله ایده جک اولسه صحیحاً عاصی و باغی اوله جغنی درک ایدیجک بروجہ محرر قریم جانبنه فرار ایلدی . یوخسه علی پاشا در حال اتوز قرق بیک عسکر جمع وتدارک ایتمکه قادر بروزیر مدبر ایدی . بناءً علیه بو وجهله مقابله یه ابتدار ایتیبوده فراره قرار ویرمسی کندوسنک عصیان لکه سندن طاهر الذیل اولدیغنه و عاقل ودور اندیش ایدوکنه دلیل قویدر .

* وراثت عبدالرزاق افندی و ریاست حمید افندی *

رئیس الکتاب عبدالرزاق افندینک خدمت سابقه‌سنه مکافات اولوق اوزره ذی القعدة نك سلسلخنده عهدہ‌سنه رتبه وزارتله آیدین ایالتی توجیه اولوب رینه خلیل حمید افندی بالاستحقاق رئیس الکتاب اولدی . چونکه مشار الیه حمید افندی بکلکچی اولان مصطفی رأفت افندینک قلت بضاعه‌سنه مبنی سفر وحضرده اوچ سنه مقداری بکلکچیلک مأموریتنه متفرع اولان تحریرات مهمه‌یی رؤیت ایلد کدن صکره برمدت دخی آمدجیلک خدمتده بولندیغنی حالده معنی ریاست ایتمش ومؤخرأ بیوک تذکره جیلک رتبه‌سن احراز ایلمش اولدیغندن بوصورتله ریاسته اهلیت واستحقاق کسب ایتمش ایدی اندن منحل اولان بیوک تذکره جیلک دخی کوچک تذکره‌جی بولسان بکر پاشا زاده عطاء الله افندی‌یه و کوچک تذکره جیلک سواری مقابله‌جیسی محمد نحیفی افندی‌یه احسان اولندی .

سلیمان فائق افندینک ذیل سفینه‌ده تحریرینه نظراً عبدالرزاق افندی آینه‌لی قواقدہ تنقیح مصالحه مکالمه‌سنه مأموریتندن ناشی ریاست ثانیه‌سنه نزد شاهانه‌ده وقع واعتبار تحصیل وصدر وقت اولان قره وزیرک دخی کمال حرمت واعتبارینه مظهر اوله‌رق شان واقبالنی تکمیل ایتمشیکن صدر مشار الیه متفذان عصردن مشهور احمد نظیف افندی‌یه آیدین منصبیه وزرات توجیهنی سلطان عبدالحمید خان حضر تلیله شفاها سولیشوب بوجه خفی استحصال مساعده کیفیتنی رئیس مومی‌لیه افاده‌ایلد کده بومثللو سرائرکتم اولمق لازمه‌هالندن ایکن نظیف افندینک تعلق زوال قبول ایتوب وزراته انفعال ایله آخر چاره‌م قالمدی دیهرک آستانه‌دن چیقماق ایچون صدارتی تحصیل ایدرایسه وزارتده سنک دخی اتفاقک منضمدر دیوبده بنی بلایه اوغرادر واهمه‌سنه ذاهب اولوب اولباده آخر چاره ممکن ایکن قدر حالی کندوسنک بصر بصیرتنی بغلیوب کیفیتک احمد نظیف افندی طرفه کشف وافشاسندن غیری تدبیره قادر اوله‌مامغله صورت حال مومی‌لیه عکس ایلدیکی کبی حلیله جلیله‌سی اولان مشهوره آخرتلك خاتمی حرم هایونه کوندروب آیدین منصبک آخره توجیه اولمسنی شامل خط هایون اصدار ایتدیرمش وصدر مشار الیه دخی کیفیتک مومی‌لیه انعکاسی رئیس مومی‌لیه طرفدن اولدیغنی حس ایلمش اولدیغندن محبتی عداوته منقلب اوله‌رق تذکره اول بولسان خلیل حمید افندی قلمیه آیدین منصبک وزارتله رئیس مومی‌لیه توجیهی استیذاننی حاوی رکابه تقریری یازدیروب ریاستی دخی محرر تقریره عرض ایتمش وموجبجه

مساعدۀ سنّیہ شاہانہ ارزان قلمش و اہانہ آخر اربعادہ رئیس مومی الیہہ الباس خلعت وزارت اولمشدر .

افشای اسرار دہ بہر حال مضرت و کتمدہ انواع منفعت درکار ایدوکی جملہ یہ معلوم ایسہدہ اخوانہ یادکار اولمق و مجرد افشای سر دہ ذاتاً میمنت اولیبوب بویہ ملاحظہ تختندہ یعنی دفع مضرت ایچون اختیار اولنسہ بیلہ شامتی چکلمک مقرر واصحاب تجربہ عندندہ بدیہی و اظہر ایدوکی اخطار اولمق غرضنہ مبنی تفصیل حالہ ابتدار قلمش و بلکہ مشار الیہ بونی کتم ایدوب وقوع مصاحتدن صکرہ اول وقتک اصولنہ کورہ بہض دلائل اقامہ سیلہ تبرئہ ذمت ایلہ ماحوظ اولان مضرتدن خلاص اولمق قابل ایکن شامت کشف سر ایلہ مضرت کندویہ عائد اولمشدر . فاعتبروا یا اولی الابصار .

* وفات شیخ الاسلام اسبق محمد ملا افندی *

شیخ الاسلام اسبق شریف زادہ محمد ملا افندی فی الاصل علت پیری ایلہ ناتوان اولوب ہزار مشقتلہ ادای رکوع وسجود ایدرکن نامزاج اولہرق ذی الحجہ نک اون التنجی جمعہ کیجہ سی وفات ایتمکلہ صلات جنازہ سی سلطان محمد جامع شریفندہ جماعت بی پایان ایلہ ادا اولندقدنصرکہ ابایوب انصاری جوارندہ دفن اولندی . مولانای مشارالہ موالی کرامدن شریف افندی مرحومک فرزند سعیدی صاحب فتاوی شیخ الاسلام چتالہ لی علی افندینک حفیدی اولوب بیک یوز اون بش تاریخندہ متولد و اتوز اوچ سنہ سندہ مدرس والی طقوز تاریخندہ آمد قضاسیہ داخل سلسلہ موالی وحسب الطریق بروسہ و مکہ پایہ لریلہ نقابت رتبہ لرینہ نائل و یتیمش محرمنده استانبول قاضیسی وسکسان تاریخی محرمنده صدر اناطولی وسکسان اوچ سنہ سی شعبانندہ صدر روم ایلی وسکسان یدی غرہ جمادی الآخرہ سندہ شیخ الاسلام والی سنہ مقداری معزولاً اقامتدن صکرہ عازم دارالسلام اولدی .

(وقایع سنہ ۱۱۹۴)

* وفات ملا علی افندی *

اناطولی قاضی عسکر لکندن منفصل عالمی دامادی علی ساطع افندی چند ماہ دہنبرو منحرف المزاج اولدینی حالہ محرک التنجی کونی وفات ایلدی .

مرحوم مشارالیه مکّه پایه‌لورندن کذب برادری مصطفی افندی مرحومک
صلبندن بیک یوزاون تاریخنده متولد و او توز طقوز سنه سنده مدرس و التمش
تاریخنده غلطه ملاسی و یتیم برسنه سی شام ملاسی و یتیم یدیده مکّه مکر مه قاضی
و سکسان بشده استانبول قاضیسی اولمشیدی . مددکاری عمر دراز ایله طقسان
سنه سنده صدر اناطولی اولوب بعدالغزل روم ایلی قاضیعیسکر لکنه مترقب و ملازم
ایکن دار عقبایه عازم اولدی .

* تنظیم بعض مواد تجارت باروسیه *

روسیه‌لویله منعقد اولان قینارجه مصالحه سنده روسیه تجار کیملری علی‌الاطلاق قره
دکردن آق دکره و آق دکردن قره دکره کلوب کیتملری و هر درلو امتعه‌نی نقل ایله
دولت علیه‌نک بالجه صولرنده تجارت ایتملری مقید و مصرح اولدیغنه بناءً روسیه
طائفه‌سی ممنوع و غیر ممنوع ذخائر و اشیای سائره بی کیملرینه تحمیل و کفه و قریم
اسکله‌لرینک و بلکه عهدنامه شرائطنه استناداً قره دکر سواحلنک اجناس ذخائرینی
دخی تشجین سفینه و رفته رفته بحر سیاهک کافه محصولاتی کندولره حصر
ایده جککری بدیهی و کیفیت مذکوره دار سلطنت سنیه‌نک ذریعه معاشی اولان ذخیره
خصوصه بالکلیه ایراث اختلال ایده جکی و اغماض عین اولندیغنی حالده مضرات
عیدیده بی موجب بر کیفیت اوله‌جینی امر آشکار اولوب اشته تجارت سفاین ماده‌سی
مذاکره سنده بومثللو صعوبت‌لر اولدیغنه بناءً مقدما عبدالرزاق پاشانک تنقیح مواد
عهدنامه روسیه‌یه مباشرت ایلدیکی ایلامده بوماده‌نک مذاکره‌سی امتداد و قته
وسيله اولور ملاحظه سیله مکالمه ایلدیکی مواد معلومه ذیلته تجارت قضیه‌سی
بوندنصره مذاکره و بر قالمه افراغ اولنور دیو اشارت ایدوب علی‌حاله ترک
ایلمشیدی .

عقوب مبادلّه تمسکاتده روسیه‌لونک آق دکره کچمک اوزره بعض استانبول ذخائر
ایله مشجون بر کیملری ورود ایتدکده ممانعت اولنمغله روسیه ایلچیسینی فی‌الاصل
کندولره و یریلان صلح نامه ده هر درلو امتعه و اشیانک نقاننه ماذونیتلری مصرح
بولندیغنی ادعا ایدوب اسکاکی دخی ممکن اوله مدیغندن اول وقت ضروری اذن
سفینه حکمی اعطا اولنمشیدی . صکره دخی موجب صعوبت اولور اندیشه سیله
بوامر احمک صورت نظامی مسکوت عنه قالدیغندن ینه عبدالرزاق پاشانک اواخر
ریاستنده سفینه سالفه مثللو اومقوله ذخائر امثالی اشیاء ممنوعه‌نی حامل ایکی قطعه مسقو

کیملری کلوب سفیر مرقوم ینه کالاول اصرار ایتدیکنه مبنی ایکی قطعه اذن سفینه حکملری ویرلدیکی ائنده مشارالیهک خدمت ریاستدن انفصالی واقع اولوب خلی خلیل حمید افندی بوقضیه آستانه دولت آشیانه نك انحلال شیرازه راحتنی و بلکه کیتدجکه ناس یننده استانبول ذخیره سی مسقو کیملریله کوزیمز اوکندن دیار آخره نقل اولمغه رضا ویریله یور دیو نیجه قیل وقال ظهوریله محاذیر قویه بی موجب اولدیغنی طرف صدار تناهی به بعدالافاده شیخ الاسلام افندی بی دخی آگاه ایلوب بوخصوصک تنظیم و تسویه سنه بالابتدار کرک روسیه ایلچیسینه و کرک متوسط اولان فرانسه ایلچیسینه کرات ایله آستانه علیه ذخائرینک بلاد سائرته نقل وامراری بروجهله اوله جق ایش اولمدیغنی اخبار ایله اذن سفینه حکمی ویریلان سالف الذکر ایکی قطعه سفینه نك در علیه ده توقیفه ابتدار ایتدکارنده روسیه ایلچیسى خشونت صورتی اظهار و ذخائر مزى توقیف ایدرسه کز وقوع بوله جق ضرری دولت علیه تضمین ایدر وادیلرنده سفینه لرینک دیلدکلری محللره کیتلرینه اصرار ایتکین جانب سلطنت سینه دن دخی هر دولت نظامات ملکیه سنی خللدن حفظ ووقایه ایتمکه مجبور اولوب بومثللو نظامات ملکیه مباحثه سنه نقض عهد رنکی ویرلمز دینلرک بوبابده برخیلی مباحثه و مناقشه لر وقوع بولدقدنصکره نهایت متوسط اولان فرانسه ایلچیسى روسیه ایلچیسى الزام ایدوب فیما بعد روسیه سفانی فقط کندی ولایتلری متاعنی کتورملری وکتوردکلری متاعک در علیه ده لزومی اولمدیغنی تقدیرده دیار آخره کتورملری ممنوع اولیه دیو طرف دولت علیه دن ویریلان تقریرک مفهومنه ملایم روسیه سفیرندن برقطعه تقریر النوب دستورالعمل طوتلمق اوزره عهدنامه هایون دفترینه قید و حفظ قلندی . خصوص مذکورک بوجهله تسویه اولمسنده فوائد عیده وار در .

اولا روسیه لولر عهدمنز مطلقدر دیهرک استانبولده عبادالیهک ییه جکلری ذخائرى استانبول اوکندن کچوروبده آخر محله کوتوره مزلر .
ثانیا کتوره جکلری ذخائر واشیا انجق روسیه مملکتی حاصلاتنه منحصر اولمغله دولت علیه تجار سفائنک قره دکزدن نقل ایده جکلری ذخائر واشیا نقلانی کیدرک کندولره حصر ایده مزلر .

ثالثاً قره دکزدن آق دکزه آق دکزدن قره دکزه کلوب کچدکارنده سفاین حوله سنک مصحح دفتری کورلمک مشروط اولمغله سفینه لرنده هر نه درلو امتعه وار ایه کرک استانبولده آلیقونلسون وکرک آلیقونلمسون دولت علیه نك معلومی اولوب آلات حربیه دن معدود شیلری کچوره مزلر .

رابعا وسط تقریر بنده روسیه لو دولت علیه نك نظامات ملكيه سنه خلل ویره جك ایشده بولنیه جغنی افاده واقرار ایتمش اولمسیله فیما بعد برامر مضر تکلیف ایدر ایسه نظام ملکمزه مغایردر دینلوب تقریر مذکور دخی الیمزده برسند اولمش اولور .

کیفیت انوری تاریخنده بووجهله مسطور در . لکن فوائد عیدیه دیو تعداد ایتدیکی امور اربعه دن ایکنجیسی تجارت ساحلیه نك یعنی دولت علیه ممالکی ساحلرندن برآمدن اشیا آلوب دیکرینه نقل ایتك ماده سنك منعی اولور . بوتجارت ساحلیه هر دولته تبعه ویرلویه عائد اولدیغندن و تجارت ساحلیه یم خدمت ایدن سفاین طائفه لری قوه بحریه دولتك فدانلغی مقامنده بولندیغندن بونی محافظه ماده مذکوره نك منعی تصوره فائده صحیحه و تبعه پرورلك ملاحظه سی واردر . اما اوچنجیسندن اگرچه كمرك معاینه سی مستغنی ایسه ده اول دخی فائده دن خالی دکدر . وکذا درنجیسی دخی برنوع فائده در . اما اولکی مطالعه دولت علیه حقنده عین مضرتدر . زیرا برملکتك مدار ثروت وسامانی حاصلاتك طشره چیقوبده مقابلنده ایجرویه آخچه کیرمسی ماده سی اوله رق بردولتك بقای مکنت وسامانك شرطی لاقلا ادخالات ایله اخراجاتك موازن اولمسیدر . وبرملکتدن نقدر طشره زیاده حاصلات چیقاریلورسه ادخالات نقدییه دخی اول نسبت اوزره اولغله اهالینک غنا و ثروتی و دولتك سامان و مکنتی دخی اکاکوره اولور . استانبولده عباداللهك ما کولاتی دوشونوبده استانبولی بسلیان طشره ده کی ارباب زراعت و تجارتك حالتی و حصول ثروت وسامانی دوشونماک نه بیوک قصور در . انر اللهك قولى دکیدر .

* انکلتزه ایله فرانسه دولترینک سفری وبی طرف دولترک اتفاق *

امریقاده انکلتزه السده اولان ایالات اهالیسی تجارت ماده سندن طولایی دولت متبوعه لری اولان انکلتزه لویه اشتکا وافاده حال ایتدکلرنده عرفحالترینه حواله سمع اولغندی دیو دولترلندن منکسر الخاطر اولمشلرایدی . فرانسه لو بونی فرصت اتخاذایدرک ایجلیینه فتنه و فساد القا ایدوب درلو دسیسه وصنعتلره اهالی مرقومه بی عصیانیه تحریک ایتکدن خالی اولمدینی ملاپسه سیله بیك یوز سکسان یدی سنه سندنبرو ایچلرنده بواختلال کوندن کونه کسب ازدیاد واشتداد ایدرک بالاخره یوز طقسان تاریخنده اهالی مرقومه آچیقندن آجیغه رفع لواى طغیان ایله

انكلتره لونك تبعيتندن چيقوب بر حكومت مستقله تشكيلنه على الاتفاق تشمير ساق ايتديلر . انكلتره دولتي دخي كليتلو دونما وعسكر ارساليه بونلرك تاديبرينه قيام ايتديسه ده فرانسه لو دخي فن حربه ماهر ضابطلر وطوب ومهمات ارساليه خفيه اعانهلرينه اهتمام ايتمكدن ناشي امريقالولرايله انكلتره لو بيننده محاربات شديد ووقوعندنصكره امريقالولر جمهوريتلريني اعلان ايلدكرنده اشبو حكومت جمهوريتي اول باول فرانسه لو تصديق ايدرك انلرله عقد معاهده ايتديكندن ناشي طقسان ايكي سنه سنده فرانسه لو ايله انكلتره لو بيننده سفر متحقق اولدي .

اسپانيا دولتي اوتهدنبرو فرانسه ايله متحد ومتفق اولديغندن وفلمنك دولتي دخي كندى تجار سفينه لري حقنده انكلتره لو طرفندن تعرضات وقوعبولمش اولمسيله انكلتره لويه دلكير بولنديغندن بويايكي دولت دخي انكلتره عليهنه اوله رق فرانسه دولته ملحق اولديلر .

بووقوعانك تفصيلاتي وامريقانك نيجه احوالي ان شاء الله بوندنصكره ذكر اولنسه كر كدر . بومقوله محاربه بحريه وقوعنده بحر بالطق سواحلك تجارتنى توسيع ايتك امر طيعيدر . زيرا انشاي سفينه يه لازم اولان كراسته وسائر مهمات وذخائر اورالردن نقل اولنه كلشدر . بناء عليه روسيه امپراطوريجه سي قترينه توسيع تجارت داعيه سييله بحر بالطق ساحلنده اولان بالجمله اسكله لرندن ذخيره اخراجنه اذن عام ويردى . انجق سفر مذكورك ظهورندن برو فلمنك ودانيارق و بحر بالطق سواحلنده اسكله يه مالك اولان بعض امراي آلمانك تجار كيليريني فرانسه يه مال كتوره بور سكر ديو انكلتره لو اخذ ايتمكده وارالقه روسيه يراغيله كشت وكذار ايدن بعض سفينه لري دخي وسوسه كتورر ديو يوقلاتمق ايچون انكلتره ترسانه سنه كوندركمكده اولديغنه بناء دول مذكوره بوخصوصده قترينه يه مراجعت ايلديلر . بوكيفيت قترينه نك دخي نخوت وغرورينه موافق كلديكندن وبوسفر روسيه تجارتنه رواج ويره جكي مواد مسلمه دن اولديغي حالده كندى اسكله سندن حمله ايله چيقان تجار سفاننه انكلتره لونك تعرض ايتمسي چكهمديكندن بي طرفلق ناميله نوظهور برصورت اتفقيه تنظيمه مباشرت ايلدى .

شويكه روسيه دولتي اسوچ ودانيارق دولترييله بالمقاوله بيطرف اولق واشبو بيطرفاق اصولنى قوه كامله ارائه سيلاه تفيد واجرا ضمننده ودول ثلثه دن هربرى معلوم المقدار سفانندن عبارت كليتلو دونما تجهيز واخراج ايتك وتجارلرينك

کیلری مادامکه ایچلرندہ ممنوعادن برشی اولمہ دول متحاربین اسکله لرینہ آمدشد
ایتدجہ کیسه طرفدن تعرض ایتدیرلامک ودول متحاربیندن هر قغیسی ذکر
اولنان تجار کیلرینہ تعرض ایدہ جک اولورسه بیطرف دولترک مجموعی بردن
اخذ انتقام ایلمک اوزره شروط معلومہ یی حاوی بی طرفی حربی نامیله بر
معاهده عقد ایتدیلر .

روسیه ایمپراطور یچہ سی بویله مسبوق بالمثل اولیان بر تعیر ناشیده ایله بر صورت
اتفاقیه تنظیم ایدوب امرتجار تک حامیه سی اولق اوزره بونی کندی قریحه سندن
صادر اولمش کبی مباحات ایدرک اعلان ایلدی . حالبوکه بو خصوصی کندوسنه
پترسبورغده مقیم اسوچ ودانیمارقه ایلچیلری بر تقریب ایله عرض وافاده ایتمشلر
ایدی . انلرک بوخصوصه تشبثلری دخی پترسبورغده مقیم فرانسه ایلچیسینک
بر نوع صنیعه سی ایدی . و بو اتفاق قبل التنظيم پترسبورغده مقیم انکلتره
ایلچیسی حس ایدوب اگر چه دفعه پک چوق سعی ایتدی ایسه ده فرانسه
ایلچیسینک دیسه و صنیعه سی اکا غالب کلرک بروجه محرر بی طرفلق اتفاق
تنظیم اولندی . بوندن طولای انکلتره لو ایله روسیه لو بینته دخی بعض مرتبه
برودت کبره رک فرانسه لو بوضورتله دخی مرامنه نائل اولدی .

* محاربه اوزره بولنان فرانسه وانکلتره دولترینہ طرف دولت *

* علیه دن ویریلان تقریر *

الی طقوز تاریخنده اوروپا ایچنده ظهور ایدن محاربه عمومیہ اثناسنده دول
محاربین سفینه لری دولت علیه صولرندہ بر برینہ تعرض ایلدکلرندن اولوقت
موره نک نهایتندن کرید کور فزینک صول طرفته طوغری اقلیم مصرک جانب
غریبسنه منتهی اولنجیه دک بر خط فرض اولنوب بوخطک ایچروسنده هر دولتک
تجار کیلری امنیت اوزره تجارت ایدرک بر برلرینہ تعرض ایتماک وخلافه
حرکت ایدنلر اولورسه کیلری ضبط ایله قبودانلری حبس اولنق و هر کیم
متحاربین سفینه لرینہ اشیا تحمیل ایتک مراد ایدرسه معرفت شرعاه تحریر و دفتر
اولنوب قونسولوسلردن سند آلمدجہ کیلرینہ برشی وضع اولنماق ماده لری
نظامه ربط اولنه رق درسعادته مقیم سفرایه برر قطعه تقریر ویرلش ایدی .
بودفه فرانسه وانکلتره بیننده وقوعبولان سفردن طولای دخی کچن سنه کندی
ایلچیلرینک التماسلریله قواعد سابقه یه رعایت اولمنسی ناطق دونمای هایون

یاشو غنه خطاباً امر عالی اصدار اولمشیدی . لکن دولتین مذکورتین سفینه لری شرائط مزبوریه رعایت ایتیه رک بر برینه تصادف ایلدک لری یرلرده هجوم ایلدک لرندن هربری کندی تجار کیمیلرینی محافظه ایچون دولت علیه صولرینه جنک کیمیلرینی ادخال ایدوب قلعه طوپلری التنده وجزیره و لیمانلرده و بوغازلردن بر قاج میل آچقلرده بر برلریله محاربه یه مباشرت و دولت علیه و سائر بیطرف دولترک تجار سفاینی دخی بولدقلری یرده سزده فرانسه یا خود انکلتزه متاعی واردیو یوقلامق بهانه سیله یوللرندن توقیف و تأخیر ایتمه مبادرت ایتدیلر . بی طرف دولتر دخی کندی تجارینی محافظه ایچون دولت علیه صولرینه برر جنک کیمی ادخال ایلدیلر . بو صورتله دولت علیه صولری عرصه کاه جنک وجدال اولدی . بناء علیه قواعد سابقه یه رعایت اولمنی و خلافتنه حرکت ایدوبده دولت علیه صولرنده بر برینه تعرض ایدن سفینه لر اولور ایسه بوندن بویه ممانعت قلمسی قبودان پاشایه و سائر لازم کلنلره امر و اشعار اولنه جغنی ناطق طرف دولت علیه دن انکلتزه و فرانسه ایلچیلرینه برر قطعه تقریر اعطا قلندی .

* ارمنی پطریقنک کیفیت عزلی *

طقسان ایکی سنه سی وقایعنده بیان اولندیغی اوزره ارمنیلردن قتولک مذهبه میل ایدنلری ارمنی پطریق زاقریا یسقبوس مأذونیت و مأموریتی حسابیه منع ایتکده اولوب اگرچه بو حرکتی رعایانک تفرق و تشبیدن حفظ و حمایتلرینه مدار ایسه ده بو خصوصده ایجابندن زیاده شدت کوستروب حتی قتولکلک رایحه سی حس ایتدیکی رعایانک دفن اولمنسنه ممانعت برله میتلرینک تعفن ایتسنه سبب اوله جق صورتلره تشبث ایدر . و اوروپا جانبیه کیدوب کنسلری منع خصوصنده بک ایلرو کیدر ایدی . بو وجهله افراطی بعض محاذیره بادی و خصوصیه شکایت اجنبیه یه مؤدی اولدی .

شویه که بوندن اقدم نمچه باش وکیلندن بر قطعه مکتوب ظهور ایدوب مآئنده منازع فیها اولان قتولک ماده سندن بحث ایدرک ارمنی پطریق بزم ترسته نام اسکله مزه کلوب کیتمکدن تجاری منع ایدیور عزل و تأدیبی مطلوب بزد دیو تقریر وانها اولمش اولغله اولوقت درسعانه کله جنک اولان نمچه ایلچیسنک ورودنده مذاکره یه تعلیق اولنه رق اولوجهمه جوابنامه یازمش و مؤخرأ عبد الرزاق پاشانک ریاستنده نمچه ایلچیبی درسعاده کله رک عبد الرزاق پاشا ایله ملاقات ایدوب ارمنی پطریقنک

عزلی دولتک مطلوبی ایدوکنی بیان ایله بوخصوصده اصرار ایده جکنی ایما و اعلان ایتدکه عبدالرزاق پاشا دخی پطریقک بوججهله تجارته خلل ویره جک حرکتی اولدیغنی تحقیقه محتاجز دیو جوابه ابتدار ایلمش ایدی .

اولوقدنبرو نمچه باش ترجمانی ایکی کونده بر رئیس افندی یه کلوب کاه بوماده یی عهد نامه شروطی اوزره استرز وکاه دوستانه مطالبه ایدرز دیو تصدیعن خالی اولیوب رئیس افندی دخی سزک بوطلبکر بر وجهله شروط معاهدهیه توفیق قبول ایتمز . وارمنی بطریقی بوقدر بیک رعایای پادشاهی اوزرینه مأمور اولغله اجنبی طلیله عزلی امورملکیه ومصالح رعیهیه خلل ویرر حالاندنر . بردوست دولت ایسه دوستک نظام ممالکنه ایراث خال ایده جک صورتی تجویز و تکلیف ایلمز دیدکجه نمچه ایلچییسی دولت بونی استر و دائماً امر و تنبیه ایدر دیوینه اولکی قولی تکرار ایتمکله برقچ دفعه کیفیت محاس وکلاده درمیان اولنهرق نمچه ایلچییسی شاید بوکیفیتی ویانهیه تحریر ایتدکه بوبابده باش وکیلرندن اصراری حاوی برکاغد کاور اولوقت دفعا لانزاع بطریقی عزل ایدلم دینلورایسه دولت علیه بطریقی مجبوراً عزل ایتمش دیو اطرافه حوادث منتشر اولق و بوکیفیت سوء امثال اوله رق فیما بعد دول سائر و خصوصیه رعایامن امورینه وکایسالر ی ماده لرینه مداخله ایتمک و سیله آرایان روسیه دولتی بومثالو خصوصله قاریشوب بوطرفدن دخی بالطبع تردد اولندقدن نمچه لونک خاطری ایچون ارمنی بطریقی عزل ایتدیکردی یه دیمک کبی محذورلر تکنون ایده جکی امر آشکار اولمقدن ناشی شوآراقده قتولک مذهبده دخول ایدن ارمنیلرک معتبراندن برقچ نفری اخذ و تأدیب اولنوب بطریقه دخی سن طرف پادشاهیدن مأمور اولدیغک وجهله ملتک امورینی رؤیتده تقصیر و مسامحه ایتدیکک ایچون رعایا اموری محتل اولدی . وبوسیدن برحق ارمنیلر قتولک مذهبده کیردی دینیه رک عزل ایله غائله نک برطرف قلنمیسی مناسبیدر یوخسه بوماده یی دولت علیه یه نمچه دولتی فصل تکلیف ایده بیلور بواولور ایشمیدر دیو فرانسه ایلچیسینه خفیجه خبر کوندریلوب واول دخی فی نفس الامر مناسب دکلدردیو کندو قریحه سندن نمچه ایلچیسینه افاده و تقریر وویانده اولان فرانسه ایلچیسینه تحریر ایدوب اندن بر خبرکنجنیه دک تأخیر اولنق لازمیدر دیو ایکی شقندن برینک ترجیحنده خیلی بحث و تذکر اولندقدنصکره نهایت شق اول بالتزجیح نمچه لولرک مضبوط و مجرب اولان مزاج مصرانه لرینه نظراً فی الواقع اصراری متضمن برکاغد کوندرملری اغلب احتالدر . وانلرک اصرارلری اوزرینه پطریقک عزلی بوجه محرر مضردر . بناءً علیه رئیس

افدینک حکیمانه مدافعه سیله نمچه ایلچیسی پطریقک عزلندن حاضر مایوس اولشیکن بر قاج کون صکره برمنسوال مشروح قتولک مذهبه کیرنلردن بر قاجی تأذیب اولنوب بعده پطریق دخی بو خصوصده نکاسل ایلمش بهانه سیله عزل اولنسی امر صوابدر دینیه رک اولوجهله ارمنی پطریقنک عزلی قرار کیر اولوب برمدت نصکره عزل و بروسه یه نفی اوله رق یرینه بروسه متره پولیدی اوانس راهب ارمنی پطریقی نصب اولمشدر .

لکن اوانس پطریق دخی بتون بتون سلفنک عکسنه اوله رق بوباده پک کوشک طاوراندیغنه و ملتیه حسن امتزاج ایده میوب ماتی اوزرینه هجوم ایدرک پطریقلقدن طرد ایلدکیرینه بناء بروسه یه وارمقسزین عزل ایله یرینه زاقریا پیسقبوس بروسه دن جلب اولنوب ینه ارمنی پطریقی نصب و تعیین قلمشدر .

* مواد شتی *

صدر جدید اشبوطقسان درت سنه سی اوائلنده جوامع سلاطین عمارتیرینه برخیلی شی ضم ایدرک نانلریخی خاص شاهیه تبدیل ایله مظهر ادعیه خیریه انام اولدقلری کبی مقام صدارته کله لیدنبرو کیجه نی کوندزه قاتوب خطوب جسیمه صدارتک حسن ایفاسنه بذل جهد ایده کلد بکشدن دعای بالخیر پادشاهی یه نائل اولمقده ایدی . حتی بوخلالده قاعده قدیمه اوزره اخراج مواجب دیوانی ترتیب اولسدقده کندوسنه غایت نوازشلی برقطعه خط هایون اصدار بیورلمشدر .

ربیع الاولک اون دردنجی کونی صلب پاک شهر یاریدن بردختر پاکیزه مهد آرای شهود اولوب رابعه سلطان تسمیه اوله رق پادشاه انام حضرتلرینک والدۀ محترمه مرحومه لری نامی احیا بیورلدی و اوچکون طوب شنلکی ایله اجرای مراسم شادمانی قلندی . لکن سلطان مشارالیهامعمره اولیوب التمش طقوز کوند نصکره وفات ایتمشدر . رجبک یدنجی کیجه سی دخی عین شاه سلطان تولد ایدوب انحق یکریمی کون قدر معمره اولدقد نصکره وفات ایلمشدر .

تشریفاتی مورخ انوری افدینک ترتیب ایتکده اولدینی تاریخک برجلدی بواشناده ختام بولغله خاکبای شاهانه یه عرض اولسدقده طرف صدارتپناهیدن یازیلان تقریرک بالاسنه بنم وزیر مخلصم حالا تشریفاتیجی افدینک بودفعه ترتیب ایلدیکی تاریخ غایت مقبول هایونم اولغله بو خدمتی مقابلی ایکی بیک بشیوز غروش احسان هایونم اولمشدر . (جناب حق دولت علیه مه صداقت ایدن رجال قوللریمی ایکی جهانده عزیز و محترم ایله آمین) دیو خط هایون کشیده بیولمشدر .

برقاج سنه لردنبرو مصرده تغلب صورتی اظهار ایدن امرا خزینۀ مصریه نك در سعادته ارسالته مخالفت ایلدکلرندن بشقه حطام دنیایه طمعلرندن ناشی هر سنه حرمین شریفینه ارسال اولنه کلان غلالی اجنیلره بیع ایتملریه حرمین اهالیسی قحط و غلادن دار الخلافه العلیه یه اشتکا ایتدکلرندن مذکور امرای مصریه نك ترتیب جزالری قبودان دریاغازی حسن پاشایه احواله بیورلغله دونمئای هایون بوسنۀ مبارکه ده وقت معتاد دن مقدم اوله رق روز خضره برآی وارایکن ترسانۀ عامره دن چیقارلدی . استماع اولندیغنه کوره امرای مصریه قبودان پاشانك اسکندریه یه کله جکئی ایشدکلری آنده انك صیت صولت و جلادتندن دوچار دهشت اولملریله در حال خزینۀ مصریه نی در سعادته ایصال و غلال حرمین دخی فیما بعد و قیله کوندرمکده تکاسل ایتیه جکلرینی مشعر در سعادته داد خواهانه نیازنامه لر ارسال ایتشمار ایکن ینه قبودان پاشانك اولحوالییه ورودی خبردهشت اثرندن مطمئن البال اولیه رق نفائس اشیارینی دیار بعیدیه قاجیره رق فرار تدارکن ایتشمار ایدی .

میرکون اوغلی ساحلخانه سی جوارنده بر جامع شریف بناسنه اراده سنیه تعلق ایتمکله در حال وضع اساس اولنوب سکیز اون آی ظرفنده ختام بولمشدر . پادشاه انام حضر تلرینك اول جای فرحزایه بو وجهله رغبتی مشهود انام اولیجق رفته رفته فرون و حمام و دکرمان و دکانلر و یالیلر یاپیله رق آز وقت ظرفنده معمور اولمشدر .

درکاه عالی کدکولرندن زعیم مصطفی اغابوندن اقدام قریم جانبی سرعسکری اردوسنه دفتردار نصب اولنمشیدی . کرک اول خدمته و کرک جانیک حوالینك احواله متعلق بعض سؤال وجواب ضمننده درعلیه یه کلسی ایچون کندوسنه خطاباً برقاج دفعه اوامر علیه صادر اولمشیکن اصفا و انقیاد ایتدیکندن بشقه بوندن اقدام بیان اولندینی اوزره مبعوض پادشاهی اولوب قریم جانبیه فرار ایتش اولان جانیکلی علی پاشایله همداستان اولدیغندن صدر اعظم چوققداری مباشرتیه برتقریب در سعادته احضار اولنوب احوالی تفتیش اولندقدۀ ذکر اولنان قباحترلندن بشقه دهانجه فضاحتلری اخبار اولنمغین در حال قتل اولندی . لکن حقنده قتوا آلینوبده صورت شرعیه سنه تطبیق اولنیه رق همان میدان سیاستده باشی کسلدیکندن خلق ایچنده کفتکو پیدا اولوب کیمیسی فی الواقع واجب الازاله ایدی . اما بو خصوصلرده جرمی یوغیدی و کیمیسی اصلا جرمی یوغیدی لکن صدر اعظم ناسه بطش و شدتئی کوسترمك ایچون ناحق یره بیچاره نك بوین اوروب کندی آخرتک ویران ایتدی دیرلر ایدی .

بالفعل مالیه تذکره جیسی اولان اسبق یازیحی احمد افندی فی الاصل یازیحیانی
هنکامنده حدندن بیوک ایشلره مداخله سندن ناشی بالاده بیان اولندیغی وجهله
صدر اعظمک اندرون هایونده بولندیغی وقت عزل ایله از میره نفی اولدقدن صکره
صره امینی تعیین اولمشیدی . بونک اوزرینه کندی طوبلامق لازم کلورکن
مؤخرأ مالیه تذکره جیسی اولدقده ینه اسکی طورینی طوتوب ساحلخانه سی
مجمع انام و کندوسی شهره ایام ایتدیکندن آستانه دن اخراج ایله ازعاج صورتده
عهده سنه میرمیرانلق ایله عالییه سنجاغی توجیه اولندی .

بیوک تذکره جی اولان بکر پاشا زاده عطاء الله بک افدینک کثرت هزل و مزاحه
میل ورغبتندن و نااهلر ایله الفتیدن طولانی عزلی لازم کلش اولدیغی حالده
مکتوبی صدرعالی نامق افدینک دخی خدمت سابقه سنه مکافات اولق اوزره
براعلا خدمته قایلرسی موعود اولغله عطاء الله بک افندی بیوک تذکره جیلکن
عزل ایله مصر جزیه سی و ضربخانه سی مأموریتیه مصره ارسال ایله منحل اولان
بیوک تذکره جیلک نامق افندی یه توجیه اولندی .

کروه ماتزمیندن حاجی نعمان چورلی حوالیسنده واقع بعض محللری سنه بسنه
اصحاب مقاطعاتدن درعهده والتزام ایدرک تحصیل ثروت و سامان ایتمکه اولوب
درسعادتن غیری محله ذخیره صاتمق منوعاتدن ایکن طمع خامنه بناء بوکار
منوعه جسارت ایتدیکی طویلوره رق طرف صدارت پناهیدن مجازاتی ترتیب اولنه جغنی
ایشتدکه درحال درسعادته کلوب بعض محللره التجایه مباشرت ایتدیکندن
صدر اعظم برقاندها غضبه کله رک درحال طوتدیروب سائر عبرت اولق اوزره
باب هایون پیشکاهنده باشی کسیدردی .

قول کتخداسی محمد اغانک اوجاغ عامره اصولنه مغایر حرکاتی وقوعه کلدیکندن
یکیکچری اغاسنک عرض و التماسنه مبنی عزل ونفی اولنوب یرینه زغرچی باشی
علی اغا قول کتخداسی و سکسونجی باشی زغرچی و محضر محمد اغا حسب الاستعداد
سکسونجی باشی نصب اولندی .

سلحدار شهریارى مصطفى اغا عهده سنه رتبه وزارتله سالنیک ایالتی بالتوجیه
اندرون هایوندن اخراج اولنوب یرینه صدر اعظمک برادری اولان خزینه
هایون کتخداسی خلیل اغا سلحدار شهریارى اولدی .

شوالک طقوزنجی بازار کجه سی ساعت دیده ایکن نشانجی طرفنده حریق
ظهور ایتمکه پادشاه انام حضرت تریله صدر اعظم بنوب طلوع شمس هنکامنده
حریق باصدیریله رق هرکس محللرینه عودت ایلدکن صکره چوق کچمکسزین

جبعلی طرفده بر بیوک آتش ظهور ایدوب اخشام اوزری اطفا اولسه رق
هنوز مأمورین خانه لرینه عودت واستراحت ایلدکاری ائشاده کیجه ساعت
ایکیده ایکن یکچری قشله لرنده حریق ظهور ایدوب بش التی قشله محترق اولدی
کتخدای صدرعالی الحاج مصطفی افندی شوالک اوچنچی کونی عزل اولسه رق
یرینه رئیس الکتاب خلیل حمید افندی کتخدای صدرعالی وانک یرینه دفتر امینی
سلیمان فیضی افندی رئیس الکتاب نصب وتعیین بیورلدی . منحل اولان
دفتر اماتی دخی مقدمجه دفتر امانتدن منفصل اولوبده دوچار مضایقه اولان
حسن افندی به مرحمة احسان ایلدی .

* افلاق وبغدانده روسیه طرفندن قونسولوس نصبی منازعه سی *

قینارجه معاهده سنده روسیه لونک مناسب کوره جکی عامه مواضعده قونسولوس
نصب ایتملی جائز اوله کلامی مصرح اولوب معاهده مذکوره برتنک وقته
یاپلمش اولدیغندن الفاظ وتعبیراته دقت اولنه میوب مؤخرآ آینه سی قواق
تفیحنامه سنده دخی بوکلامک تحتده مستر اولان محاذیرملکیه درخاطر اولنماش
ایدی . روسیه لو ایسه بومثالو سر رشته لری اصلا فراموش ایتمک احتمالی اولوب
بوندن یدی سکز آی مقدم خلیل حمید افدینک ریاستنده روسیه ایلچیسکی افلاق
وبغدان مملکت لرینه آمد شد ایده جک روسیه تجاری اوزر لرینه بر قونسولوس
نصب اولنسنه دائر باب عالی یه بر قطعه تقریر ویردکده افلاق وبغدان قونسولوس
نصب ایتمک روسیه دولتی مملکتینه بر ناظر نصب ایتمش کی اهلینک اذهاتی تحریک
ایده جک تفوّهاته سبب اوله رق مضرت ملکیه سی درکار اولقدن ناشی خلیل حمید افندی
طرفندن افلاق وبغدان قونسولوس نصبنده اولان محاذیر ملکیه یی یکان یکان بسط
وبیان ضمنده روسیه ایلچیسنه بر قطعه تقریر ویرملکله روسیه ایلچیسکی کیفیتی
دولتی طرفنه تحریر ایتمشیدی . منتظر اولدیغی جوابی بوائشاده دولتی طرفندن
وارد اولغله رئیس الکتاب سلیمان فیضی افندی ایله ملاقات ایتدکده روسیه
دولتی قونسولوس ماده سنندن بر وجهله کچمه جکی بیانیله بهر حال نص عهدنامه
موجبجه افلاق وبغدان وبوجاغه قونسولوس نصبی ادعا ایلدی . بونک اوزرینه
پک چوق بحثلر جریان ایتدکدنصره سلیمان فیضی افندی بالا خره عهدنامه
هایون عباره سی درپیش ایدرک روسیه سفیرینک دعواسنی بوجهله دفعه تصدی
ایتدی که عامه مواضع تعبیری روسیه لولرک تجارت لرینه اساس ومقیاس اوله جق

فرانسه وانكلتره دولترينك قونسلس اقامه ايتدكلى رلر ديمكدلر . زيرا عهدنامه ده افلاق و بغداد مملكتلر ينك شروط سربستلى مذكور اولان موضعه مملكتينه متعلق اولان مصالحك مجموعى ذكر اولمش وقونسلس اقامه سنده قالاقولما تعرض اولنماش اولديغندن عامه مواضع تعميرى مملكتينه شامل اوليهرق كلام مذكورك مضمونى دول سائرتهك قونسلس اقامه ايتدكلى عامه مواضعه روسيه لونك دخى قونسلس نصب ايتمى جائز اوله ديمك اولور . بوضورته افلاق و بغداد روسيه دولتهك قونسلس نصب ايتمكه حقى يوقدر . زيرا مملكتين مذكورتينده بر دولت طرفندن قونسلس نصب اولديغى واقع دكلر . قالدى كه قونسلس اقامه سى والى و حاكم الشرع اولان اماكن مشهوره مخصوصدر .

سليمان فيضى افدينك بوجوابيله روسيه ايلچيسى ملزم اولمق لازم كلى ايسه ده طريق عناد و اصرار سالك اولغله بونك اوزرينه مجالس متعدده مباحثه لكذببان ايدوب روسيه ايلچيسى بر درلو قانع اولمديغندن سليمان فيضى افدى نهايت روسيه دولتهك بو ماده ده حقى يوقدر . انجق خاطر ينه زعاية دولت عايه مملكتينده اولان تجارينه نظارته الويرر بر محل معين تخصيصيله قونسلس لر ينى قبول ايدمى ياور . و اول دخى والى و حاكم الشرع اولان ير اولميدلر . زيرا دولت عايهك كافه امورى شرع شريفه مربوطدر . والى و حاكمدن خالى اولان يرد قونسلس اقامه سى ضوابط ملكيه و شرعيه مزه منافيدر ديه رك ختم كلام ايلدى . و افلاق و بغداد و بوجاقدن خارج بر محله قونسلس اقامه ايتديرلمسيه بوكا برقرار و يرلمى اقدمجه فرانسه ايلچيسنه دخى افاده اولمش اولوب انك توسطيله ساستره ده بر روسيه قونسلس اقامه اولمسنه قرار و يريله رك ذى الحجه و اخرنده سند تحرير و تمهير اولوب مصلحته ختام و يرلدى . و عهدنامه ده عامه مواضع تعميرى مصرح ايكن مصلحتك بويله حسن صورته ايتمى رئيس افدينك امور دوليه ده معلومات و مهارته حمل اولنه رق مظهر شاباش و تحسين اولمشدر .

* بعض وقايع مورد *

قبودان دريا غازى حسن پاشانك مورد ده واقع مانيه بلده سنده غنوة دخولى خبرى بو ائشاده وارد اوله رق موجب مسرت اولمشدر . مانيه لولر غايت ديسه كار اولوب يكرمى يدى تاريخنده سردار اكرم شهيدعلى پاشا موردنك صرب قلاعى فتح و تسخير ايتدكه اهالى مرقومه طريق حيله سولوك ايله رهنلر عرض

ایدرک و صورت انقیاد کویستره رک سردار مشار الیهک بطش و شدتندن قورتیلوب
ینه مقام عصیانده ثابتقدم قالمشایر ایدی . کچن سنه قپودان پاشا اوطرفه کیتدکده
دخی رهنه ر بط ایله نظامنه شروع ایتمشیدی . الحاصل بوآنه قدر مانیه حربا
کیرلیدیکی واقع اولدیغندن قپودان پاشانک بو خدمتی غزوات سائر سنه علاوه
اولنه رق السنه انامده خیر ایله یاد اولندی .

* حوادث عراق *

کچن سنه عهده سنه بصره وبعده بغداد ایالتی توجیه اولنان سلیمان پاشا بصره
امورینه نظام ویردکدنصکره اشبو طقسان درت سنه سی ربیع الاولنده بصره دن
حرکت ایدوب عشاّر و قبائلک اسباب انضباطیه سنی ترتیب ایدرک اغر رفتار ایله
کربلا اوزرندن ایکی آیده بغداده واصل اولمش ایسه ده سانی حسن پاشا زماننده
خروج ایله دجله نك جانب شمالیسنی ضبط ایدن محمدخلیل اوغلی ایله محمدکهیة نك
جمعیتلرینی طاغتمدقجه درون بغداده کیرمامکی تصمیم ایلمش اولدیغندن چندروز
خارج شهرده خیمه نشین اقامت اولدقدن صکره بغداده طقوز ساعت مسافه سی
اولان دیاله کنسارینه واروب ونهر اوزرینه کوبری قورروب اوته طرفه عبور
ایتدکده قوه موجوده سی درت بیک مقداری سواریدن عبارت اولوب عصانک
غلبه لکی ایسه اون بیکدن زیاده اولدینی حالد متوکلاّ علی الله اوزرلرینه هجوم
ودرجنک اول چونغنی اتلاف ایله باقیسنی پریشان ایتمش و محمدخلیل اوغلی بر
چوق سرکرده لر ایله برابر مقتول اولوب محمدکهیة دخی بر قاق آتلوسیله فرار
ایدرک سمت ایرانه کیتمشدر .

سلیمان پاشا جمعیت عصائی پریشان ایدرک خارجک امن وآسایشی اعاده ایتدکدن
صکره غره شهر رمضانده بغداده کلوب تنظیم امور ایالته اعتنا ایلمش اولدینی
خبری در سعادت بالورود موجب مسار نامحدود اولمشدر .

* ورود سفیر ملیار *

ملییار حاکمی مرحوم علی رجانک همشیره سی وحالا ملییار حاکمه سی اولان
(بیبی) سلطان طرفندن بودفعه برابچی ظهور ایدوب جمادی الاولینک اوچنجی
کونی حضور آصفیه دخول ایله خاکپای شاهانه یه اولق اوزره صندوق دروننده
کتورمش اولدینی فغفوری ودلبدن مثللو هدیه لرین تقدیم ایلدی .

مقدمہ کی بودفعہ کاشی دخی ملیبار اطرافدہ اولان اعدانک تسلطدن استمداد مقصدینہ مبنی اولوب انجق اورانک بورایہ بعد مسافہ سی اولدیغندن و دشمنلری انکیزلر ایلہ پورتکیزلر اولدقلرندن فیما بعد کندولرینہ تعرض اولنمیسہ رق رفاه حالرینی موجب اولہ جق اسبابک استحصالی خصوصی انکلتہ دولتہ تقریر وتوصیہ اولندیغنی مشعر نامہ ہایون ایلہ کتورمش اولدیغی ہدیہ لرینہ مقابل طرف شاہانہدن ترتیب بیوریلان ہدایا ذی القعدہنک بشنجی کونی سفیر مومی الیہہ تسلیم واون اوچ کیسہ خرچراہ اعطاسیہ دیارینہ اعادہ اولنمشدر . طقسان سنہسی وقایع صرہ سندہ بومادہیہ دائر بعض تفصیلات یازلمش اولدیغندن تکرارہ حاجت یوقدر . شو قدر وارکہ قویونی قورده امانت وتوصیہ ایتک مثلی تفصیلات سابقہیہ علاوہ اولنماید .

* ورود سفیر بخارا *

سکسان طقوز تاریخلرندہ طرف دولت علیہ دن روسیہیہ بیوک ایلچی تعیین بیوریلان عبدالکریم افندیکن روسیہیہ وصولی بخارا ایلچیسنک اولطرفہ ورودینہ تصادف ایتکین اورادہ الفت ایتلری حسیلہ سفیر مومی الیہ دردولت علیہیہ ملا بدیع نام برآدمیلہ برقطعہ مکتوب کوندرمشیدی . اول وقت روسیہلو ایلہ انعقادی دردست اولان مصالحہ هنوز فیصل پذیر اولماش اولدیغندن اقالیم بخارادہ اولان علما وصلحا ومشایخ مقبولۃ الدعادن استجلاب دعوات خیریہ ضمنتہ جانب سلطنت سنہدن بخارا خانی اولان سید محمد غازی خانہ برقطعہ نامہ ہایون ارسال اولنمشیدی . بناء علیہ بخاری خانی دخی سر آمدان امراسنندن محمد ار نظرری نام ذاتی بیوک ایلچی و اوغلی محمد شریفی ایکنجی ایلچی تعیین ایتکله اوتوز نفر اتباعیہ راہ راستلری اولان دیار اختلال آثار ایران طریقنی ترک ایلہ بحر خزر دن روسیہ حدودینہ عبور وچند ماہ اورالردہ توقیف اولندقلرندن صکرہ قریمہ مرور ایدوب اندن دخی بحرأ درسعادتنہ کلککلرندہ اتحاد مذهب حسیلہ حققرندہ فوق العادہ مراسم احترامیہ اجرا اولندقدن صکرہ صدر اعظم ایلہ ملاقات ایدوب کتورمش اولدقلری مصحف شریف ومجوہر شمشیر وشال وچتاری وایکی ابریق و اوچ کاسہ وایکی چای ظرفی ہدیہ لرین تسلیم وتقدیم ایتدیلر . کرک سفیر مومی الیہہ و کرک اوغلنہ بول یکلر سنجاب کورک وسکر اون نفر اتباعنہ خلعتلر اکسا اولندی .

* عمان حاکمندن نامه کلدیکی *

مدت مدیده دنبرو عمان حاکمی اولان محمد بن سعید دولت علیه صدق و عبودیتی ابراز و اثبات داعیه سندن خالی اولیوب بو اخلاص و طویتیك آثار علیه سندن اوله رق اقدبحه بغداد والیسی عمر پاشانك کندوسنه واقع اولان اشعار وافاده سی اوزرینه بصره نك محافظه سی امرنده سفائن متعدده ایله اوغلی امیر هلالی ارسال ایتمش اولوب انحق مؤخرأ بغداد والیسی اولان مصطفی پاشانك اطوار عجیبه سندن طولانی میر مومی الیه منفعلا عودت ایتمش اولدیغنی متضمن اولوقت وارد اولان برقطعه عبودیت نامه سنه جواباً بو کیفیت بغداد والیسی مصطفی پاشانك اعدامنه سبب اولمش اولدیغنی بیانیله فیما بعد بصره نك استخلاصی ایچون بغداد والیسی عبدالله پاشا ایله بالخباره اعانه ایلمسی ضمنده طقسان بر رجبی خلائنده حاکم مشار الیه نامه هایون موجبجه مکتوب سامی ارسال اولتمشیدی . مؤخرأ زند کریم خانك وفاتی و عجملردن اخذ انتقام امرنده ابراز خدمات مبروره ایده جکئی مین تکرار حاکم مشار الیه دن برقطعه عریضه کلد کده زند کریم خانك وفاتی حسبیه مقدا ایرانلور ایله منعقد اولان امر مصالحه معتبر طوئیه رق عفو ایله معامله اولدیغنی و فیما بعد اگر ایرانلوردن خلاف معاهده بر حرکت ظهور ایدرسه ینه اخذ انتقامه مبادرت اوله جغنی بیانیله بوندن بویه دخی بغداد والیسیله اتحاد رعایت ایلمسی ضمنده تکرار حاکم مشار الیه فرمان نامه هایون و مکتوب سامی ارسال قلمشیدی . حاکم مشار الیه بو وجهله خطاب مستطاب شاهانه نائلیتدن طولانی عرض تشکر و محمدت ضمنده بو کوره دخی وارد اولان نیاز نامه سنده بغداد و بصره ایالتلرینك سایمان پاشایه توجیهندن اظهار ممنونیت ایدرك انکله اتحاد اوزره اوله جغنی بیانیله مقصد اقصای آستان بلند ایوان سلطنت سنیه اکتساب تردد و انتساب اولوب انحق عمان حجاجندن رومه نامیه جددده بش ریال و مکة مکرمه ده الی ریال اخذ اوله رق طائفة اعجامه قیاس ایله حقارت اولتمقده اولدقلردن مطالبه مذکورده نك رفی باینده امراء جده و مکة مکرمه یه اوامر علیه اصدار اولتمسی التماسی مندرج اولدیغندن و فی الواقع بصره نك استخلاصی خصوصنده عمانلورك اعانه سی وقوعه کلمش بولندیغندن فیما بعد یمین طرفندن ورود ایده جك عمان حجاجندن بر کونه رسم النیه دیو اقتضاسنه کوره مکة مکرمه شریفنه وجده والیسنه فرمانلر اصدار اولوب برر صورتی دخی عمان حاکمه ارسال اولندی . فقط عمان حاکمك نامه هایون ایله مخاطبیه استیهالی

اولدینی بغداد والیسی سلیمان پاشا طرفندن عرض وانها اولمغله بوکره نامه هایون
اصدارندن صرف نظرله یالکنز مکتوب سامی اوسال اولندی .

* وفیات اعیان *

اناطولی قاضی عسکری اولان مفتی زاده احمد افندیك برمدنبرو مبتلا اولدینی
آکله علتندن مزاجی مختل اولمغله کاه کاه استعفا ایتمکده ایدی . بوکره علت
مذکوره حفظ الله تعالی اطراف دماغنه سرایت ایدرك رفتار و گفتاره عديم الاقدار
اولدیغندن مدت معینه سنه برآی وار ایکن استدعاسنه بناء ذی القعدة ك غره سنه
عزل ایله یرینه سابقا استانبول قاضیسی اولوب اناطولی پایه سیله تلطیف بیورلش
اولان حیاتی زاده محمد سعید افندی اناطولی قاضی عسکری تعیین بیورلدی .
وبرقاج کون صکره سانی اولان افندیء مشار الیه دخی وفات ایلدی .

سیواس والیسی اولان طاغستانی علی پاشا فی الاصل سکسان و سکسان ایکی تاریخلرنده
ذخیره مباشری بولمق تقریبیه کسب ثروت و یسار ایتمش اولوب برسنه صکره
وقت وحاله کوره یارار عسکر تدارك ایدرك بعضی ذخیره محالیرینك محافظه سنه
مأمور قلنمش و خلیل پاشا صدارتنده وقوعبولان قارتال وقعه سنه حسب الإیجاب
عهده سنه وزارت احسان اولنه رق سفر اتنسانده استخدام اولنوب اندن صکره
دخی عهده سنه نمالو ایالتلر توجیهله بکام اوله کلشدر .

غایت متدین و زاهد برذات اولوب انحق اتباع و متعلقاتك مغلوبی اولدیغندن
ضبط و ربطلرینه قادر اوله میهرق بواندینی ایالتلرده اهالی دائماً مظالم و تعدیاتدن
شکایت ایدرلریدی . بوخصوص هر نقدر کندویه تنبیه و توصیه قلنمش ایسه ده
دائرة سنی ضبط و ربطه متمدر اوله میوب بودفعه سیواس اهالیسی رفع رقعه اشتکا
ایله فریاد ایتدکلرندن مباشر مخصوص معرفتیه سیواس قلعه سنه اعدام اولنه رق
سرمقطوعی سائره عبرت اولمق اوزره نهاده میدان سیاست قلندی .

بوندن اقدام وقوعبولان توجیهلنده تکمیل مدت ایدرك دفتر امانتندن منفصل
اولوب خانه سنه اقامت اوزره اولان الحاج محمد امین رجائی افندی رجبک
اون سکزنجی جمعه کونی صلات جمعه یی بعدالادا جاریه لرینك قرارکاهی اولان
ایکنجی خانه سنه کله رك استحمام و استراحت اتنسانده بردن بره کندویه برشدتی
نزول اصابت ایتمکله چاریک ساعت ظرفنده تسلیم روح ایلدی .

متوفای مشارالیه بیک یوز اوتوز بر تاریخلرنده باش باقی قولی اولان مرحوم

بورلی خلیل اغا نسلندن تولد ایدوب سن تمیزه واصل اولدقه دیوان هایون قلمی و بعضا کتخدا کاتبی طرفلرینه ملازمت و برقاج سنه قوجه بکر پاشانک خدمت کتابتیه جدهده اقامت ایتدکدنصکره خزینه کتخداسی خلیل پاشا مرحومک همیتله استانبوله جلب اولنوب بعض مأموریتلرده استخدام اولنورق خواجکان دیوان هایون سلکنه ادخال اولمشیدی . مؤخرآ کوچک تذکره جی ویتش تاریخنده بیوک تذکره جی ویتش بشده رئیس الکتاب ویتش التیده چاوش باشی ویتش یدیده کتخدای صدرعالی ویتش سکزده ترسانه عامره امینی وسکسان سنه سنده ارپه امینی وسکسان برده تکرار ترسانه امینی وسکسان ایکیده یه رئیس الکتاب اولوب برقاج سنه سفر هایونده ریاست خدمتده بولندقه استعفا ایدرک درسعاده عودت ایتدیکنده مظهر نظر اعتبار شاهانه اوله رق سکسان یدی ذی الحجه سنده رئیس وکیلی وسکسان سکز محرمنده رکاب هایونده چاوش باشی وریبع الآخرنده تکرار کتخدای صدرعالی وسکسان طقوزده شق اول دفتردارای وطقسان سنه سنده نشانچی وطقسان ایکیده دفتر امینی اولوب مؤخرآ بوجه محرر خانه سنده مقیم ایکن اشبو طقسان درت سنه سنده سکتیه علتندن وفات ایلدی .

متدین و پرهیزکار اولوب اخذ رشوت ایله کیمسه نک متی التنده قالمامشیدی . فقط کثرت تسری به مجبول اولدیغندن وفاتنده صغیر وکیر اون سکزدرن متجاوز یتیملری قالدی انلره مرحمة پدرلرینک زعامتی علی الاشتراک اولاد ذکورینه توجه و دخان کمرکندن سنوی اون سکز کیسه آچه تعیین ایله اوزرلرینه ارپه امینی سلیم سری افندی وصی نصب اولندی .

ارضروم والیسی السید ابراهیم حفظی پاشانک وفاتی خبری رمضان شریفک ایکنجی کونی درسعاده واصل اولغله یرینه رقه والیسی شیخ الوزرا صدراسبق محمد عزت پاشا ارضروم والیسی و آیدین محصلی عبدالرزاق پاشا رقه والیسی وایچ ایل متصرفی اولان وزیر توقیعی علی پاشا کتخداسی حسن پاشا آیدین محصلی نصب و تعیین بیوریاوب متوفای مشارالیه ابراهیم پاشانک اسباب وزارتندن ماعدا اموال و اشیایی ورثه سنه احسان بیورلدی .

متوفای مشارالیه بیک یوز اوتوز بش تاریخلرندن سرحد اغالرندن دیانت و تقوی ایله مشهور اماسیه لو سید خلیل اغا مرحومک صلبندن درسعادهده تولد ایدوب سن تمیزه واصل اولدقه باش محاسبه قلمنه دوام ایدرک قلم مزبورده ذمت خلیفه سی اولوب دفتردارلرک مظهر نظر اعتبارلری اولغله کسب اشتهار

ایتد کد نصکره بهکيه نفی اولمشیدی . مؤخرآ ینه ذمت خلیفه لکنه عودت
وکار کذارلقه کسب شهرت ایدوب یتش طقوز تاریخارنده دفعه شهر امینی
اوله رق زمرة خواجکانه داخل اولدقدن صکره سکسان ایکده باش محاسبه چی
ودر عقب شق اول دفتر داری اولوب اردوی هایون ایله روم ایلی جانبنه کیتد کده
سکسان اوچ سنه سی شوالنده بابا طاعی مشتاسنده کتخدای صدر عالی اولوب
سنه سن تکمیل ایتزدن مقدم عزل اوله رق جانب میریدن کلی اموال مطالبه سیله
مبتلای سرزنش وتویسخ اولمشیدی . ومؤخرآ بعض مبیاعته مأمور اوله رق
سکسان بش سنه سی بابا طاعی صحراسنده روزنامه چی اول منصبیله بکام اولدقدن صکره
انحراف مزاجی حسیله در سعادته عودته مأذون اولوب کلد کده طرف پادشاهیدن
کندویه نشانچیلی وکالتی احسان بیورلمشیدی . سکسان سکر خالانده ینه شعی
مشتاسنه قدوم ایله روزنامه چی اول منصبنده ابقا اولوب بعد المصالحه اردوی
هایون ایله در سعادته کلد کده معزولاً خانه سنده اقامت اوزره ایکن سکسان طقوز
سنه سنده ینه کتخدای صدر عالی اولوب چند ماه مرورنده عزل اولندی .
وطقسان سنه سنده بالفعل نشانچی اولوب چوق کچمکسزین دفعه ثلثه اولمق
اوزره ینه کتخدای صدر عالی اولدی . لکن بودفعه موفق اوله میهرق برقاج
آی ظرفده کتخدانی صره امانته تحویل اولدقدن اعتذارینه بناء برقاج کون
صکره بومأموریتی دخی ارضروم اردوسی نظارتنه تبدیل بیوریلوب واول
جانبده ایکن عهده سنه ارضروم ایالتیله رتبه والای وزارت توجیه اولوب
قارص ورقه ایالتیرین دور ایتد کدن صکره بالاخره ارضروم والیلکنده
وفات ایلدی .

درکاه عالی قوجی باشیلرندن سابقا باشباقی قولی اولان فیضی اغا بالاده بیان
اولندیغی اوزره ارضروم والیسی ایکن وزارتق رفع اولتان مقداد پاشانک اموال
واشیاسنی جانب بیت المالیه ایصاله مأمور اولوب برسنه قدر او طرفده توقف
ایدوب مأموریتی علی وجه الاخلاص ایفا ایتیموب جانب میرییه خیانت ایلد کدن
بشقه بودفعه وفات ایدن ابراهیم پاشانک اموال واشیای مهوره سنک مهرلرینی
خود بخود فک ایله بعض اشیا غصب ایتش اولدیغی درکاه عالی قوجی باشیلرندن
اولوب خصوص آخرله اول طرفه مأمور اولان نعمتی زاده طرفندن اشعار
اولمغله در عقب محلنده جزاسی بالترتیب سر مقطوعی شوالک یکرمی سکرنجی
کونی در سعادته کلشدر .

* نمچه ایمپراطوریچه سنک وفاق و نمچه ایله روسیه نك اتفاق *

قرق سنه بی متجاوز نمچه ایمپراطوریچه می اولان (ماریه ترزیا) سنی یتشه وارمش اولدینی حالده ذی الحجه نك اوچنجی و تشرین ثانیک اوتوزنجی کیجه سی فوت اولغه یرینه اوغلی و بالتوارث مجارستان قرالی بولدینی جهته شریك سلطنتی اولان ایکنجی یوزف نمچه ایمپراطوری اولدی .

ایمپراطوریچه مشارالیه بوندن اقدام یتش بش یتش الی تاریخلرنده روسیا ایله محاربه ایتدیکی ائساده نمچه دولته کلی ضعف و فتور عارض اولدینی حالده روسیه دولتی دولت علیه بی نمچه اوزرینه اعلان حرب ایتمه تشویق ایتشیکن دولت علیه اصفا ایتیمرك نمچه علیه قیام ایتدیکندن مدت مدیده ایمپراطوریچه مشارالیه بوغیرتی کودوب حتی دولت علیه نك روسیه ایله وقوعبولان محارباتی ائناسنده دولت علیه علیه حرکت ایتدیکی بوکا مبنی ایدوکی بعض توارینده مندرجدر . هر نه حال ایسه اصول پولتیقه سی ایجابجه دائماً دولت علیه ایله اتفاق اوزره ایدی . اوغلو یوزف برمدت والده سیله برلکده بالاشتراک حکومت ایتدکن صکره والده سنک وفاتنده یالکز باشنه قالوب وندهوسلکی حسینیه روسیه ایمپرایچه سی قترینه یه قاپلوب بینلرنده بعض ممالک دولت علیه بی مقاسمه ایتک اوزره قرار ویرمشار ایدی .

بونک اوزرینه دولت علیه دخی بعض دولتر ایله عقد اتقاق ایتک لازم کلوب مثلا نمچه یه مقابل دولت علیه دخی روسیا ایله اتفاق ایتش اولسیدی انکلتره و یاخود فرانسه دولترلندن بری واوروپا دولترلندن بعضیلری دخی مؤخرأ بالطبع بو اتفاقه داخل اولغه مجبور اوله رق روسیه یه قارشو برقوت تدارک اولمش اولوردی . لکن اول وقت وکلای دولت علیه ده امور خارجیه معلوماتی اولدیغندن دولت علیه یالکز قاله رق بوندن طولایي نقدر ضرر وزیران کورلیدیکی وقایع آیه دن معلوم اولور .

* وقایع سنه ۱۱۹۵ *

شهزاده سلطان محمدک تعلم قرآن عظیم الشانه بدئی اوانی کلش اولدیغندن قاعده قدیمه و دیدنه حسنه دولت علیه اوزره سور والا ترتیبائی اجرا اوله رق محرم الحرامک سکرنجی وکانون اولک یکریمی اوچنجی کونی منجم باشی طرفندن اختیار اولان وقت مسعودده انجولی کوشکی دروننده بدأ بسملاء شریفه ایلدیکی عقینده دعای بقای دولت پادشاهی ابتدا طرف مشیختپناهیدن و صکره ایاصوفیه شیخی طرفندن ادا اولندی .

* بنای قلعه اسماعیل *

طونه نك اوته طرفنده واقع اسماعیل قصبه سنك اهميت موقعیه سی سفر اخیرده تقدیر اولمش ایدوکندن بوراده برقلعه بنای مهم اولغله اشبو طقسان بش سنه سی اول بهارنده بناسنه مباشرت اولتمق اوزره نیکبولی اعیانی سلیم اغا عهده سنه میراخور ثانیلک پایه سی توجیه اولنهرق بنا امینی نصب اولنوب کراسته ومهمات لازمه سی افلاق وبغدان مملکتلرندن وعمله وعریه ولوازمات سائرهمی روم ایلی ایالتنده واقع قضالردن بالترتیب مصارفنه اعانه وجهله مومی الیه بنا امینی جانبده بغدان ویوده سنك یوز الی وافلاق ویوده سنك اوچیز کیسه آچه ارسال ایلملری فرمان اولندی .

* وفات عبدالرزاق پاشا *

بوندن اقدم آیدین محصلی ایکن عهده سنه رقه ایاتی توجیه بیورلش اولان عبدالرزاق پاشا آیدینک آب وهواسندن متأثراً نامزاج اولدینی حالده رقه یه وصولنده چوق کچمکسزین وفات ایلدی .

متوفای مشار الیه طالعجی باشی دامادی دیمکله مشهور ایکی دفعه رئیس الکتاب اولان الحاج مصطفی افندی صلبندن یوز قرق اوچ سنه سی خلالنده درسعادتده تولد ایدوب سن تمیزه واصل اولدوقده تحصیل علم ومعارف ایدرک التمش بش سنه سی خلالنده باخط هایون عهده سنه علوفه جیان یسار کتابتیه خواجهلق رتبه سی احسان بیوریلوب التمش سکر تاریخی توجیهاتنده باروتخانه ناظری ویتش سنه سی شوالنده کوچک روزنامه جی ویتش سکرده صدر اعظم مکتوبجیمی وسکسان ایکیده کوچک تذکره جی وسکسان اوچده ینه مکتوبجی وسکسان بشده اردوی هایون ایله شمنیده ایکن رئیس الکتاب اولشیدی . بعدالانفصال برارالق مأموریتله مصره کیدوب کلدکنصکره طقسان سنه سننده دفتر امینی اولوب ایکی سنه صکره عزل ایله خانه سننده اقامت اوزره ایکن روسیه مکالمه لرنده سبقت ایدن خدمته بناء طقسان اوچ سنه سننده تکرار رئیس الکتاب اولوب وچوق کچمکسزین عهده سنه رتبه وزارتله آیدین سنجانی وبعده رقه ایاتی توجیه اولنوب بروجه محرر رقهده وفات ایلدی . غایت فطین وحیتکار وممدوح الشیم برذات محاسن آثار ایلدی .

* ملکشاه سلطانک ولادتى وشهزاده سلطان محمد ايله *

* صدر اعظمك وفاتى *

صفرك ايكنجى كيجه سى صلب پاك شهر ياريدن بردختر سعد اثر تولد ايدوب
ملکشاه سلطان تسميه اولمشيدى . انجق شهزاده سلطان محمد حضر تلى صفرك
يكرمى بشنجى كيجه سى چيچك خسته لكندن ختم درس حيات وينه اول كيجه
ساعت يديده صدر اعظم ساحدار سيد محمد پاشا دخى وفات وپادشاهك كدرينى قات
قات ايتمكه على الصباح قبودان دريا غازى حسن پاشا قائم مقام نصب اولنه رق قائم مقامى
اعلان اولندقدنصكره شهزاده مشاراليهاك جنازه سى خدمتى رؤيت اولنوب باغچه
قبوسى جوارنده كچن سنه احيا بيورلمش اولان تربۀ جديده دهن اولندى .

آندنصكره صدر مرحومك دفنى خصوصنه مباشرت اولنوب صدر اعظمك
جنازه نمازلى سلطان محمد جامعده ادا اولنه كلى ايسده صدر مرحومك تربۀ
مذكوره جوارنده دفن اولمنسه اراده سنه تعلق ايتديكندن مجرد جنازه نمازى
ادا سيچون سلطان محمد جامعنه كيدىلوب كانمكه دخى صعوبت اولديغندن
شيخ الاسلام افنديك رأي اوزره مرقدى جوارنده كائن والده سلطان جامع
شريفى مصالحنده نمازى ادا اولندقدنصكره محل مرقومه دهن اولندى .

* ترجمه *

متوفى مشار اليه قره وزير ديمكه شهرتشار اولوب فى الاصل نيكده سنجانى
مضافتندن اوج حصار قضاسى قراستندن عربسون نام قريه اشرافندن سيد على
نام ذاتك صلبندن بيك يوز قرق سكر سنه سنده تولد ايدرك التمش درت سنه سنده
دور سلطان محمود خانده در سعادته كلكده آشي باشلىق ايله متعارف اولان
صره امينى سليمان اغا دايسى اولق حسييله در حال كندوسنى حلوا خانه يه
چراغ ايتدكدنصكره تربيه سنى اخص اصدقاسندن الى التى جماعتى ضابطانندن
حاجى اوطة باشى يه حواله وتوصيه ايتمكه بش سنه قدر آنك دقت ونظارتيله
اوقوب يازمغه سى ايتمشيدى . بعده بر مدت دخى دايسنك خدمتده
بولندقدنصكره دايسى وفات ايتمكه نبرداران خاصه زمره سنه داخل اولوب
حسن خط وقابليت واستعدادينه بناء برسنه كچمكسزين خزينه هايونه چراغ
اولندقدن بختى كشاده اولوب آز وقتده خزينه هايون كاتى ودر عقب خزينه

کتخداسی و ساجدار شهر یاری اولمشیدی . اون سکز آی اون یدی کون مقدار ی بالاستقلال مقام صدارتده بولنوب نفوذ واستقلال ی و هرخصوصه غیرت واقدامی اولق حسیله کندودن اثر موفقیت مأمول ایکن عمری مساعده ایتیمه رک بوجه محرر سنه حایه صفرنده وفات ایلدی . وزیر مشار الیهدن حسن خدمت مأمول و هرطوری نزد شاهانده مرغوب و مقبول اولدیغندن وفاتی پک زیاده موجب تأسف اولمشدر .

غایت دیندار و ایشنه مقید و مقدم بر ذات خجسته آثار اولوب اکثریائیزی جماعته ادا و هر مصاحفی بالذات رؤیت و تسویه ایتیمکه سعی اوفی ایدردی .

روز خضردن اقدام قوزی کسمک یسانغی بونک وقتنده اولمشدر . و مسقط رأسی اولان عربسون قریه سنده سکز عدد چشمه و کارگیر حمام و خان و دکا کین و جایگاه ولادتی اولان خانه نک جوارنده مدرسه و درسخانه و کتابخانه یی مشتمل بر جامع والا بنا ایدرک قریه مذکوره یی اعمار ایتدکن بشقه در بند اعتباریه تکالیفی تنزیل و مستقلاً مفتی و قاضی نصب ایتدیره رک ذات قریه یی قضایه تحویل ایلمشدر .

* صدارت محمد عزت پاشا و بعض توجیهات و سائر وقوعات *

سالف الذکر ساجدار سید محمد پاشا نامزاج اولوب وفاتندن برقاچ کون مقدم کندوده فنا علامتله رونما اولدیغی حذاق اطبا طرفندن اخبار اولمغله صدر اسبق و شیخ الوزرا اولان ارضروم والیسی محمد عزت پاشانک صدارتی نزدهایونده مقرر اولوب ارضرومدن در سعاده جلبی ایچون خط هایون ایه مأمور مخصوص کوندرملک اوزره ایکن ساجدار سید محمد پاشا وفات ایتیمکه سریعاً در سعاده جانب و صدر اعظم نصب اولمشدر . صدارتنه سویلنمش اولان ایکی یوزدن متجاوز تارینلرک الک اعلاسی قضاتدن رمزی افندیکن سویلیدیکی تاریخ اولمغله بو محله درج اولندی .

(مصرع) * حنر عزت مهر اولدی محمد پاشا *

صدر جدید هنوز در سعاده کمدن بلغراد محافظی محمد پاشانک وفاتی خبری کلوب سرحداتک مامور دن خلوی جائز اولدیغندن در حال بلغراد محافظه سی مرحوم صدر اعظمک برادری روم ایلی والیسی مصطفی پاشایه توجیه بیوریلوب روم ایلی ایالتنک توجیهی صدر اعظمک در سعاده و رودینه توقیف اولمشیدی .

متوفای مشارایه صدر اسبق مشهور طوپال عثمان پاشا زاده احمد پاشانک اوغلی

اولوب بیك یوزالی تاریخنده تولد ایدرك عصر عثمان خانیده درگاه عالی قیوچی باشیغی ویتش برسنه سنده میر میرانلق ایله بکام اولوب اون سندن متجاوز طشره منصبلرنده دور ایتدکدنصکره سکسان ایکی سنه سی سفری اثناسنده اردوی هایونه مأمور اولغله عهده سنه رتبه وزارت توجیه بیورلمشیدی . اولوقتدنبرو محافظلق ووالیایک ایله استخدام اولنهرق حسن سلوک و صداقتله مشهور اولمشیدی . دفعه ثانیه اولمق اوزره بلغراد محافظی ایکن بواننده وفات ایلدی . وزیرای عظام ایچنده فضل وکمال ایله ممتاز وبنام اولوب آصف تخلص ایدرك انشای شعره دخی رغبت بیورلر ایدی . ابیات آتیه آثار خامه بلاغت علامه لرننددر .

* شعر *

هردل شراب عشقه پر نور اولورمی هیچ * هر توده سیه جبل طور اولورمی هیچ
آصف شراب عشقی و محبتله مست اولان * تاحشره دک یاشار سده شخوړ اولورمی هیچ
(وله ایضا)

دوشوب خیال لب یاره مست اولوب قالمش * شرابخانه ده دل می پرست اولوب قالمش
بزینه صده کله لم .

صدر اعظم محمد عزت پاشا در سعادت کلدکده توجیهاته مباشرت ایتمکله ارضروم ایالتی یازیچی ابراهیم پاشا زاده وزیر السید مصطفی پاشایه وروم ایلی ایالتی سلاستره والیسی آیدوسی محمد پاشایه و سلاستره ایالتی سید حسن پاشایه و سیواس ایالتی طربزون والیسی چرکس حسن پاشایه توجیه اولندی .

وبوندن اقدام وزارتق رفع اولمش اولان چتالجهلی علی پاشایه کوستندیل و خداوندکار سنجاققلری وجه معاش تخصیص اولنهرق اوزی محافظه سی شرطیله وزارتق ابقا بیورلدی .

عینتاب وکلیس اشقیاسنک تأدینه مأمور اولان سابقا حلب والیسی عبدی پاشا عهده سنه بوندن اقدام رقه ایالتی توجیه بیورلمشیدی . حلبدن حرکته رقهیه عزیمت ایتدکده یانسه تجمع ایتش اولان عساکرک حلب حوالیسندن فقرایه اولان تعدیاتی رقه اهالیسنک مسموعی اولغله عبدی پاشانک رقهیه دخولنه ممانعت ایله بیاغی عصیان صورتق کوستردکارندن و عبدی پاشا دخی بعض ملاحظاته مبنی جبراً مملکتله کیرمکدن احتراز ایتدیکدن حلب جانبزه طوغری رجعت ایتمشیدی . بوکره منصبی آیدین سنجاغنه بالتحویل رقه ایالتی دیار بکر والیسی متوفی میرالحاج

عثمان پاشا زاده محمد پاشایه و دیار بکر ایالتی حلب بکلیسی میر میران عثمان پاشایه و حلب ایالتی شام والیسی عظم زاده محمد پاشانک بیوک اوغلی اولوب طرابلس شام متصرفی و جرده جی باشی اولان میر میران یوسف پاشایه بارتبه وزارت توجیه اولوب طرابلس شام متصرفلیغیه جرده باش بوغانلی مشارالیهک دیگر کوچک اوغانه بارتبه میر میرانی احاله قلندی .

یکچیری اغاسی سلیمان اغانک یکریمی ماهدنبرو اغالغی هکامنده وقوعبولان محلولاتی خزیننه مانده ایدرک بیت المال مسلمینه خدمت الیمسی لازمه ذمقی ایکن مواجبیدن مواجبه جزئی محمولات کوستره رک محمولات سائرته نک بعضیسی فروخت و بعضیسی بخش قلندری صورتیه دیله دیکنه اعطا ایده کلدیکندن بشقه جلب منفعت ضمننده جزئی بهانه ایله او جاقلوسی میاننده کلی توجیهات احداث ایتمکده اولوب حلیله سی دخی بو خصوصارده ید رشوت اولدیغندن او جاق اهالیسی کندوسندن داد و فریاک ایتمکده ایدیلر . بو ائشاده دخی او جاق باش یازیحیسیله قول کتخداسنک عزل و تبدیلارینه تصدی ایتدکده حقیقت حال صدر اعظم جدیدک معلومی اولغله مومی الیه سلیمان اغا یکچیری اغالغندن عزل اولوب اهلیله برابر سینوبه نفی واجلا و قول کتخداسی علی اغا یکچیری اغالغیه کامران بیورلدی . اشته بو خالده جانب عراقدن بعض اخبار ساره ائتمشدر . شویله که : بغداد ایله بصره نک منتصف طریقده واقع حسکه مقاطعه سی رعایاسندن خزائنل عشرتی اشقیاسی زند کریم خان غانله سنی فرصت اتخا ذیله یدی سکر سندنبرو شط و چول یولارینی قطع ایتلریله بوندن مقدم بغداد والیلری طرفندن اوزرلینه سوق اولنان عساکری دخی برر کونه دیسه ایله تفریق ایدوب بغی و طغیانلرینی تزیید ایدرک نهایت بوندن اقدام ظهورده کلان بصره وقعه سنده بتون بتون عجماره متابعت ایتشلر ایدی . سلیمان پاشا بغداد و بصره والیسی اولدقده اولحوالینک تطهیرینه مباشرت ایتمکله اشبو طائفه باغیه نک تأدیپ و کوشماللرینی دخی التزام ایدرک کچن سنه ذی القعدة ایچنده عساکر کلیه ایله بغداد دن حرکتله اولجانبه عزیمت ایتشیدی . حسکه منزله واصل اولدقده منتفق عشرتتی دخی جلب ایدرک ابتدا عصات مرقومه نک چول طرفنده اولان کذرکاهلرین سدا یددی . وفی الاصل خزائنل عشرتندن متشعب اولان قبائلدن آل سلمان قبیله سی دخالت ایتمکله انلر دخی سواری و پیاده عساکر ایله معاونت ایچون سیل کبی آقوب کلیدیلر . طائفه باغیه نک موقعلری احوار و اندوار تعبیر اولنور محللر اولوب کرمه دیمکله زبازد اولان انهار ایله محاط اولغین قرارکاهلرینه وصول متعذر اوله رق امر تسخیرلرنده

شط فراتی سد و بند ایتمکن غیری طریق اولمدینی لدی الاستشاره متحقق و ظاهر اولغله در حال دیوانیه نام موقعک زیرندن طولاً ایکوز و عرضاً یوز یکرمی ذراع سد انشاسنه مباشرت اولنوب رعایا و عشائرک واردو خاقلنک اقدام و اهتاملریله سدنک بناسی نصف اولدقدده طائفه باغیه اظهار ندامت و استغفایه مبادرت ایله مال میرلرین ادایه تعهد ایلدیلر . لکن بوخصوصده کندولرندن رهن طلب اولندقدده ویرمکن امتناع ایتلریله کلان آدملری اعاده وارجاع اولنهرق ینه سدنک اتمامه مباشرت اولندینی ائنده آل سلمان فرقهسی برو طرفدن یوز چویروب آل احمد و خزائله ملحق اولدیلر . سد مذکور ختام بولوب اشقیانک بولندقلری موقعلرک صولری چکیلرک آچقده قالدقلری حالده چول جانبندن منفق و بنوخالدن برجماعت و آل قشعم و سائر عشائر عراق ایله اشقیانک برآ اطراف احاطه اولمغه مبادرت اولندی .

اشقیای مرقومه بو حالی معاینه ایدوب مقابلهیه ابتدار ایدهجک اولسهلر بالجه قلیجندن کچه جکلرینی عقللری کسمکله ناچار استیان ایله اهل و عیالرین و آل احمد و آل سلمانک رؤسائری اولان حمد الحمود و محسن القائم و حمود الضرنوسک برر نفر صبی اوغللرین رهن اوله رق اردوی هایونه کتوروب استیان و استرحام ایلدکلرندن فیما بعد بصره دن حلهیه دک هیچ برفردک خالی ضایع اولماق و بر وجهله یولجیلره تعرض اولنماق و میریاری تماماً ادا اولنمق شرطیه کندولرینه امان ویرلدی . اشبو خبر مسرت اثر جمادی الاولینک یکرمی التنجی کونی در دولته واصل اولدقدده سلیمان پاشایه طرف شاهانه دن برغدد اعلا سمور کورک ایله برقبضه شمشیر احسان وارسال بیورلدی .

* عزل و نصب *

اوچ سنیه قریب شق اول دفتر دای بولنان السید مصطفی افندی قرناى صدر اعظمینک سعایت و التماسیه عزل اولنهرق سلفی حالا دفتر امینی حسن افندینک معلومات سابقه و لیاقت تامهسی درکار اولدقدن بشقه ایراده متعلق برشیئ اولیوب عهده سنده اولان دفتر امانتی دخی یی حاصل اولدیغندن دائره سنی اداره دن عاجز اولدیغنه بناءً منحل اولان شق اول دفتر دارلانی ایله بکام قلندی . بعد العزل مشارالیه مصطفی افندینک برصورتله استانبولدن تبعیدی دخی تصمیم اولنمشیکن کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندینک صحابی سایه سنده یالکز بعد العزل براز

مصادره سیله اکتفا اولمشدر . دفترا ماتی دخی صدارت کتدالغندن منفصل الحاج مصطفی افندی به احاله اولندی .

بوندن مقدم حلب والیسی ایکن بعض غمازلرک مرحوم صدر اعظم ساحدارسید محمد پاشایه غمز و نفاق ایتملیله وزارتق رفع ایله قدس شریفده اقامته مأمور اولان احمد عزت پاشانک اسباب وزارتق جانب میریدن ضبط اولمشیدی . قدس شریفه کیدرکن بقیه اشیا سنی دخی قطاع طریق غارت ویقما ایتمکله کرک کندوسی و کرک اتباع ولواحق عریان قالمش اولدقلرندن اخشام ییه جککری اولدیغی حالده برسنه دن متجاوز کندوسی قدس شریفده واولاد وعیالی حلب اهالیسینک صدقه واحسانلرینه آوچ آچمش اولدقلری حالده حلب طرفنده بولندقلری معلوم صدارتپناهی اولغله مرجه عهده سنه کوستندیل سنجاغی توجیهیله وزارتق ایقا بیورلدی .

کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندی صدر اعظم قرناسندن بعضیلرینک القاسیه یالی وقوناغندن هر قغیسنی اختیار ایلرسه اوراده اقامت ایلمک اوزره جادی الآخره نک یکرمی یدنجی کونی عزل اولسه رق یرینه مقدما صدر اعظم کتخدالغندن منفصل و سابقا توقیعی مصطفی افندی صلاح و پرهیزکارلغنه بناء کتخدای صدر عالی نصب اولندی . و بالفعل توقیعی اولان احمد نظیف افندی بوندن اقدام ایکی دفعه چاوش باشیانی هنکامننده حسن سلوکی و حقانیت اوزره تسویه مصالح عبادده اقدام واهمامی حسبیله اطوار و مشواری مقبول خواص و عوام اولدیغنه بناء رجبک غره سنده ینه بالفعل چاوش باشی اولوب سانی سعید افندی عهده سنه دخی بجایش صورتیه توقیعیلک توجیه قلندی .

موره ایاتی قبودان پاشا همتیه ارنود اشقیاسندن تطهیر اولتمق مناسبتیه محصلانی کتخداسنه توجیه اولمشیدی . لکن محصل مومی الیه ظلم و تعدیاته تصدی ایدوب فقرانک تأثیر دعاسیله حقه وفات ایتدکدنصرکه یرینه اوغلی محصل نصب و تعیین قلنمشیدی . مومی الیه ایسه هنوز یکرمی یاشنه وارماش دیوانه مشرب برشاب امرد اولوب پدرندن زیاده ظلم و غدره تصدی ایتدیکی مسموع اولمقدن ناشی عزل ایله موره محصلانی ینه بولی محافطی اولان وزیرسید احمد پاشایه توجیه اولندی . و پیلاک و پیاس طریقلرینک استحصال امنیتلری ضمننده اطنه بککر بکیلیکی ایچ ایل متصرفی بلا کلی عبدالرحمن پاشایه و ایچ ایل متصرفانی اطنه متصرفی میرمیران ککی عبدی پاشایه توجیه قلندی . و اسبق موره محصلی اولوب اشقیانک زیر دست تحکم و تغلبنده قالمش اولان محمد پاشانک موره ایاتی قبودان پاشا معرفتیه تطهیر

اولدقدنصكره وزارتى رفع اولنه رق جزائر بحر سفيددن برينه نفى اولتمشيدى .
بوكره عهده سنه قره سى سنجاغى بالتوجيه وزارتى ابقا بيورلدى .

* جانىكى الحاج على پاشا لك ابقاى وزارتى *

بوندن اقدم بيان اولنديغى اوزره جانىكى الحاج على پاشا لك جبار زاده وقعه سنده
حركت واقعه سى عصيان صورتى ايما ايمكله اوزرينه عسكر سوق اولدقدد
قرينه فرار ايتمشيدى . انجق مشار اليهك برمنوال سابق خود بخود جبار زاده
اوزرينه سوق عسكر ايتمى فى نفس الامر بر حركت عصيانيه اولمىوب بلكه نزد
دولت عليه ده اولان حيثيت واقبائه اغترارندن نشأت ايتمش بر كيفيت اولديغى حالده
بوكا بى وعصيان رنكى وىرمى اهل نفاقك غرض وفسائيتى اثرى اولديغى صدر
جديدك معلومى اولديغندن ودر سعاده كتورلمش اولوب رجال و كبار قوناقلرنده
مسافره مقيم اولان يوزدن متجاوز اولاد و عيال واقارب و توابع ولواحقك
سوز وكدار و تضرع و نيازلى غفو و مرحمت شاهانه جلب و دعوت ايتديكندن
بشقه بواننده قرىم خانك دخى شفاعت نامه سى كلدېكندن كرك مشار اليه على
پاشا لك و كرك اوغلى مقدار پاشا لك وزارتارى ابقا اولنه رق كندو عهده سنه
طريزون ايائى واوغلى مقدار پاشا عهده سنه اماسيه سنجاغى احسان بيورلدى .

* بعض توجهات *

يدى سكر سنده نبرو امامت پادشاهى ايله مشرف اولان خواص رفيعه قاضيسى محمد
سعيد افدى بيك يوزالى يدى سنى خلالنده در سعادتده تولد ايتمشدر . مرحوم
شيخ الاسلام درى زاده افدينك امامى اولمق حسيبله سكرسان درت سنده
مدرس اولوب صدائى دلکش اداسى واصل سمع هايون اولمغه امام ثانى وبعده
امام اول و خواص رفيعه قاضيسى اولدقدنصكره بوسنه شعبانك اون در دنجى كوني
وفات ايمكله يرينه امام ثانى امام اول و كيلار خاصه اغالرنندن سيد نورالله اغا امام
ثانى اولدى .

شوا لك در دنجى كوني صدر اعظم توجهاته قيام وجهه بندگانك مسرور بترينى
التزام ايله كيمنك منصبى ابقا و كيمنك منصبى ترفيع و كيمنه يكيدين منصب مناسب
توجيه ايتديروب شاين لطف و التفات اولان بعض ذواته دخى و يريله جك خالى
منصب بولنديغندن . شايسته اولدقلى منصبلك پايه سنى اعطا ايلدى .

* بخارا ایلچیسینک احوالی *

بوندن اقدم در سعادته ککش اولان بخارا ایلچیسینه ضیافتلر ترتیب اولنهرق حقهده احترامات لازمه نك اجرایی اراده سینه اقتضاسندن اولمغله اوائل محرم الحرامده ابتدا قیودان پاشا طرفندن بر عالی ضیافت ترتیب اولنمش ومؤخرًا خروج مواجب دیوانده سفیر مشارالیه حضور شاهانه یه چیقوب نامه سنی تقدیم ایلمش ایدی . نامه نك خلاصه مؤداسی اقلیم بخارایک علما و صلحا و مشایخی دوام شوکت و سطوت دولت علیه ادعیه خیریه سنه مداوم اولدقلمری افاده سیله ایلچیلرینک ادای حج ایللمسی خصوصنده حمایت و صیانت سلطنت سینه نك بیدریغ بیورلمسی نیازندن عبارت اولمغله حج موسمنه قدر ایلچیلرینک در سعادته اقامتله رجال و کبار ضیافتلریله اوقاتکذار اولمسی خصوصنه اراده سینه متعلق بیورلدیغندن محرمک سانجی کونی شق اول دفتر داری بولان مصطفی افندی طرفندن سفیر مشار الیه ضیافت ترتیب قلمشیدی .

مقدما شاهینکرایک مبعوثلری در سعادته کلوب حضور هایونه کیرملری روسیه ایلچیسى طرفندن استعدا اولندقدده اولوقت رئیس الکتاب بولسان عبدالرزاق افندی طرفندن ملوک اسلامیه ایلچیلرینک حضور هایونه کیردکلمری یوقدر دیو جواب ویرلمشیدی . مؤخرًا بخارا ایلچیسى بوجه محرر شرف ملاقات ایله مشرف اولدیغنده کتخدای صدر عالی بولان خلیل حید افدینک فی الاصل رئیس اولمسی حبسیله خصوص مذکوره آشنالغی اولمقدن ناشی روسیه ترجمانی افندیء مشار الیه کلوب بخارا ایلچیسینک حضور هایونه دخولی مقدما عبدالرزاق افندی طرفندن ویرلمش اولان جوابه منافی اولدیغنی ایراد ایله استکنه حال ایتمکله بخارا دولتی دولت علیه ایله همحدود اولدیغندن ایلچیسینک حضور هایونه دخولنده برمحذور کورلماشدر دیو جواب ویرمشدر .

اشبو رجب شریفک اون ایکنجی کونی قاعده مستحسنه دولت علیه اوزره صره هایون اخراج اولندقدده بخارا ایلچیسى دخی اوغلی واون درت نفر آدملریله برابر معززاً و صره امینته مصحوباً جانب حجاز مغفرت طرازه اعزام قلمدی . لکن قره مان ارکلیسی مرحله سنده سفیر مشار الیهک وفاقی وقوعنه مبنی سفارتی اوغلی وایکنجی ایلچی اولان محمد شریفه تبدیل و تقالید اولندیغنی و پدیرلری حقهده ترتیب اولنمش اولان مکارم سینه حسب الارث والاستحقاق کندویه انتال ایلدیکنی متضمن شام والیسی امیر الحاجه خطاباً امر نامه ارسال اولنهرق حقهده طرف شهر یاریدن غریب نوازاق مراسمی اجرا بیورلمشدر .

* ورود ایلچی روسیه *

دولت علیه ده مقیم روسیه اورته ایلچییی بوندن اقدم عزل ایله یرینه زاق بولغاروف ینه اورته ایلچی تعیین اولنوب قریم اسکله سندن سفینه یه سوار اوله رق بحر آکله جکی خبری اقدجه وارد اولدیغنه و بوانه قدر روسیه ایلچیلرینک بحر سیاه جانبندن ورودی واقع اولدیغنه بناء کیفیت قواق حصار ی رجانه بیلدیرلشیدی . شعبانک اون طقوزنجی کونی سفیر مومی الیه اوچ قطعه سفینه ایله قره دکز بوغازینه کلدکده روسیه کیلرندن وقواق حصارندن طوپلر آتیه رق رسوم دولیه یه رعایت اولندقدن صکره بیوک دره ده استیجار اولنش اولان مکانه ایصال اولندی . شوالک طقوزنده ملاقات ایدوب نامه سنی تقدیم ایتدکن صکره سابق روسیه ایلچییی مملکتی جانبنه عودت ایلمشدر .

* غر بلولرک ضبط ایتدکری سفاینه دائر نمچه ایلچیسيله *

* واقع اولان مکالمات *

الی اوچ تاریخنده دولت علیه ایله نمچه دولتی عقد مصالحه ایتدکرنده جزائر اوجاقلرینک مغایر صالح و صلاح حرکت ایتمامری کندولرینه تنیه و تأکید اولنق عهده نامه هایون ماده لرندن اون برنجی ماده یه درج اولنش اولوب بعده التمش بر تاریخنده نمچه لولر ماده تجارت ایچون دولت علیه ایله بشقهجه بر معاهده عقد ایتدکری اننده جزائر لولر ایله دخی مکالمه ایدرک چند ماده یی حاوی سندلر اخذ واعطا ایتدکن صکره اول دیارده قونسلوس نصب ایتدیرمشلر ایدی . اهالی مذکوره ایسه دائما قورصانلق ایدرک مال غنایله تعیش ایدر دلبرو بهادر بر طاقه اولدقلرینه بناء وضع و حرکتلرینه نمچه لولر تحمل ایدمه ریک تمش طقوز تاریخنده قونسلوسلرینی اورادن قالدیدروب بینارنده اولان معاهده یی فسخ ایتملرله اولوقتدنبرو نمچه کیلری اول صولرده دائما خوف و خشیت اوزره کشت و کذار ایدرلر ایدی .

اشبو سنه مبارکه ده اوائل نیسانده ذکر اولنان اوجاقلر رجالدن بعضیلر نمچه سفاینندن بر روایتده الی وروایت اخراده اون ایکی قطعه سفینه لرین ضبط ایله دروننده اولان اموال و اشیائی یغما و ملاحلرینی اسیر ایتش اولدقلری نمچه دولته عکس ایتدکده در سعادته مقیم ایلچیسنه اشعار ایتمکله نمچه ایلچییی دخی عهده نامه شروطندن ادله ایراد ایدرک ذکر اولنان سفاین و اسرآنک استرداد ی ضمنده باب

عالی به برقطعه تقریر اعطا ایتدیکندن رئیس الکتاب سامان فیضی افندی بکربکی نام محله کائن ساحلخانه سنده نمچه سفیریه بالاجتماع مکالمه مبادرت ایلدکارنده اول امرده نمچه ایلچیبی کلامه باشلیوب جزائرلونک دوت قطعه نمچه کمیسنی اخذ وضبط ایتدیکری صحیحاً واقع وبو ایامده دیگر التی قطعه سفینه لرین دخی اخذ ایتدیکری شایع اولغله سفاین مذکورہ نک و اوچ یوز مقداری اسرآنک مقتضای شروط اوزره استرداد واستخلاصنه دولت علیه نک همت ایللمسی نمچه دولتنک مطلوب و ملتسمیدر دیو مقتضای شروط عبارہ سنی ایراد ایدرک منوی ضمیرلری اولان ضمان طریقیله مطالبه ایلدکارین ایما وزعمنجه مغطه یوزندن دولت علیه تضمین ایتدیرمک فکرندہ اولدقارینی بادیء امرده کتم و اخفا ایلدی .

رئیس افندی بادیء امرده نمچه ایلچیبسینک اشبو مرام خفیبسینی اکلامش ایسه ده اکلا دیغنی بیلدیرمیه رک و صورت تغافلدن کله رک جوابه استدارایلیوب دولت علیه نک نمچه دولتیله عقد ایتدیکی عهدنامه ده فقط جزائر او جافلرینک مغایر صالح و صلاح حرکت ایلما ملری جانب سلطنت سنیه دن کندولره تنبیه و تأکید اولتوق. ماده سی مندرج اولغله بو آنه دک و بوندن صکره یازلمش و یازیلہ جق او امر علیه ده بوندن زیاده سنک تحریری نص عهدنامه دن خارجدر دیو تمام برکون شروط عهدنامه اوزره مباحثه و مناقشه اولندقد نصکره اولبابده جزائر بکرب بکسینه خطاباً برقطعه فرمان عالیشان اصدار اولنہ رق مباشر مخصوص ایله تسیار اولنسون دیو طرفیندن بالتراضی محاسن مکالمه ختام ویرلدی .

ورئیس افندی امر شریفک صورت تحریرینه دقت برله کرک جزائرلویه یازیلان و کرک نمچهلویه ویریلان او امر منیفهده تحریر اولنہ کلوب ذکر اولنسان بلغراد معاهده نامه سنده مندرج اون برنجی ماده نک فقره اولیبسی که جزائر وتونس و طرابلس او جافلرینه تنبیه اولنہ که من بعد صالح و صلاحک شروطنه و کندولرینه مخصوصاً عقد اولنان مواده مغایر بردرلو حرکتده بولنمیه لر عبارہ سیدر . بو فقره بی درج ایدرک استرداد سفاین و اموال و اشیائی حاوی برقطعه فرمان عالیشان تسوید ایلوب بالاسی خط هایون ایله تزیین اولندقد نصکره ایصالنه قیوجی باشلیق پایہ سی احسانیلہ کدکلو زعمادن قره بک زاده احمد اغا مباشر تعیین اولندی .

بو صورتله ماده نزاع بیتدی ظن اولنورکن نمچه ایلچیبسی مذکور امر شریفک عبارہ سنه و مزایای منیفه سنه تدقیق نظر ایتدکده ذکر اولندیغنی اوزره جزائرلویه یازیلہ کلان عهدنامه هایون عبارہ سی تماجه یازلدقد نصکره مجرد مراسم دوستی بی ایفا معرضنده نمچهلو ایچون جزائرلویه متعلق اولمیه رق تضمین و استرداد و اخافه

وانذاره دائر استرداد سفاین خصوصند اول کون و بارلورله یازیلان عباره لردن
دها شدتلو تهدیدات و تأکید تحریر اولنه رق حصول مطلبنه سعی اوفی اولمش
اولوب انجق اشبو ایفای لوازم دوستی صورتند یازیلان تهدیدات عهدنامه هایون
عباره سندن ظن اولنمسون دیو عهدنامه هایون عباره سندن آبروجه اوله رق
یازلمش اولدیغندن دولت علیه سفینه لری استرداد خصوصند مساحیه میل ایتشد
ظننه ذاهب اوله رق نمچه ایاجیسی عهدنامه هایون عباره سی ناقصدر دیو اعاده
دعوی و مذکور عهدنامه هایون عباره سنک ذیانه اولکون و بار و سائر سواحل
و آطه لر اهالیسنه مخصوص اولان عهدنامه هایون عباره سنک درج و تحریر
ایتدیرلمسنی متعدد تقریر لر اعطاسیه ادعا ایلدی . و بو خصوصده پک زیاده شدت
و خشونت کوستردی . مذکور امر شریفه درج و تحریر ایتدیرلمسنی ادعا ایلدیکی
عباره که (اولکونلی و سائر اولطرفده اولان قلاع اهالیسی دولت علیه تابع اولان
اسکله لردن فیابعد قورصانلغه چیقما یوب و تجار سفینه لرینه فیابعد ضرر ایتدیرلیوب
وا مقوله کرک فرقه و کرک سائر قورصان سفینه لری رفع و قورلمسندن منع اولنله .
شویله که : هر نه وقت ایجارنده صالح و صلاحه مغایر وضع و حرکت جسارت ایدر
اولورسه نهب و غارت ایلدکری بالجمله اموال و اشیا طرفلرندن استرداد اولنوب
بو مقوله اشقیانک موجب عبرت اولمق ایچون شرعاً لازم کلان جزالری ترتیب
و محکم حققرندن کنه) فقره سیدر . اشبو فقره نك تمامها بر تارینجده جزائرلورله
یازیله کلان اوامر علیه ده تحریر اولندیغنی غیر معهود و نامسبوق اولمغین رئیس
افندی نمچه ایاجیسنک مذکور تقریر لرینه جواباً اولکونلی حققرنده اجرا اولنه جق
خصوصلری جزائرلورک هنوز قبول ایدوب ایتیه جککریبی دولت علیه سکر سنه
اقدام بیلمز ایدی که عبارۀ مذکوره علی الاطلاق جزائر غرب او جاقلرینه دخی
شامل اوله . و اگر سلطنت سنیه اشبو فقره نك تمامیه او جاقلر حقندۀ ایفاسنه متعهد
اولمش اولسه انعقاد معاهده دن سکر سنه صکره نمچه دولتنک منفرداً بشقه جه
او جاقلر ایله عقد معاهده ایتسنه نه حاجت ایدی . بوندن بشقه عبارۀ مذکورۀ نك
جزائرلویه شمولی فرض اولندیغنی تقدیر جه وقت مستقبله ایکی طرفک بیننده عقد
اولنه جق عهد و شروطی کآن اولمش کی کندی عهدنامه سنده سکر سنه مقدم
کندولره ضمان و تکفل مثالو وضعی اختیار و تکلیف ایلمش اولمسنی اقتضایدر .
بو ایسه عقایدن مستبعد دکلیدر دیهرک ذکر اولنان فقره نك جزائرلویه متعلق فقره
اولندیغنی اثبات ایله خصمنی اسکا ت ایتدکد نصکره (و جادلهم بالی هی احسن)
خواسی اوزره بر مقتضای وقت و حال اسلوب حکیمانه اوزره بسط مقال ایدوب

نمیچه ایمپراطورینک خاطریه رعایه دولت علیه بو خصوصک حصولی فوق العاده التزام ایتمش اولدیغندن شروط وعهوددن فضله اوله رق فرمانده تأدیب وتضمین واسترداد تعبیراتی درج ایتمش اولدیغنی افاده وفرمانده یرلرینی ارائه ایدرک ومصلحتکرعون باری ایله قریباً حصول پذیر اولور دییه رک ایلچی نی تطیب ایله دفع منازعه ایلمشدر .

* وقایع متفرقه *

فی الاصل توتون استعمالک حل و حرمتی حقنده فقهانک متعذر ساله لری اولوب جواز وعدم جوازینک قطعی اوله رق فرق وتمیزی امر مشکل اولدیغندن کوندن کونه شیوع و کثرت بوله رق بر مرتبه یه وارمشدر که بر مجلسده بولنان اون بش مقدراری ذواتک ایچنده توتون ایچمیان انجق ایکی ویاخود اوچ کشی بولنه یلوب آلات وادواتنک تنظیمنده دخی هر کس حالجه اختیار تکلف ایدرک بش کیسه آچه یه قدر بر چبوق طاقتی صاناعه باشلدی . نسوانک دخی کرانها مرصع وتلی بشمقره میل ورغبتری حسبله بودخی اسراف مرتبه سنه واردی . بوخصوصلر واصل سمع هایون اولمغله خلقی بویه مصارف بیهوده واسرافات نامشروعدهن منع ضمننده صدر اعظمه خطاباً برقطعه خط هایون صادر اولدی . صورتی ذیلده (۱۴) رقمیله ایراد اولتور .

اناطولی قاضیسکری اولان حیاتی زاده محمد سعید افندی ضیق صدر علتندن یزار وایفای لوازم مأموریتده انواع الم ومشقه کرفتار اولوب کوچ حال ایله مدتی اکال ایتدکه ذی القعده غره سنده یرینه استانبول قضا سندن منفصل عر زاده عطاء الله افندی صدر اناطولی نصب اولندی سکر کون صکره مشارالیه سعید افندی دار بقایه ارحال ایلدی .

متوفای مشارالیه قرق اتی تاریخنده رئیس الاطبا ایکن شیخ الاسلام اولان مرحوم حیاتی زاده افدینک صلبندن متولد والی اوچ تاریخنده مدرس ویتش بر سنه سنده اسکدار ملاسی ویتش یدیده بروسه قاضیسی وسکسان ایکیده مکه قاضیسی وسکسان سکرده استانبول قاضیسی اولوب طقسان اوچ سنه سنده اناطولی پایه سی آلمش وطقسان درت ذی القعده سی غره سنده بالفعل اناطولی قاضیسکری اولمش و برسنه صکره مدت معینه سیله برابر عمری دخی ختام بولمشدر .

رئیس الکتاب سلیمان فیضی افدینک فطری وجلی اولان وقار وسکینتی بعضیلرک نظرنده کبر وعظمته حمل اولمغله حضور صدرعالیده بعض قبایح ومساویسی نقل

اولدیفندن ذی الحجه غره سنده منصب ریاستدن عزل ایله کلیبولی به نفی اولندی .
ویرینه بکلکچی محمد خیری افندی رئیس الکتاب و بکلکچی کیسه داری
خواجکندن راشد افندی بکلکچی نصب و تعیین قلندی .

سلیمان فیضی افدینک عزل و نفینه دخی قناعت اولمبوب بقایا تحصیل ایچون
سریعاً مصره کیتمه مأمور اولدی . لکن اربعین ایچنده مصره کیتمه مشکل
اولدیفندن بوندن عفونی استرحام ایتدکده مفید اولمبوب ینه جانب مصره کیتمسه
اصرار اولدیفنی ائنده یعنی سنه آتیه اوائلنده عمر وحید افندی وزیر کتخداسی
اولغله ایراد ایتدیکی کلام منصفانه ایله برمدت تأخیر اولوب شدت شتا مرور
ایتدکده ینه مأموریتی تجدید اولغله خواه و نا خواه مصره کیتمش و آز وقت
ظرفده کلی آنچه تحصیل ایتدکنصکره عفونی نیاز ایتمه ینه عمر وحید افدینک
ابرامیله در سعادته عودت و انصرافه تحصیل رخصت ایتشد .

* سلسیره والیسی حسن پاشانک وفاتی و ترجمه حالی *

سلسیره والیسی حسن پاشا استانکوی جزیره سنده تولد ایدوب در سعادته کلدکده
برمدت تحصیل علومه سعی و ورزش ایتدکنصکره دور محمود خانیده مشهور
هاشم بکه کسب تردد و انتساب ایله معروف اولمشیدی . مؤخر آینه
اول دورده امام بنام اولان صارم صاچقی زاده افندی به کتخدا اوله رق آنک
همتیله طریق قضایه داخل اولوب بر قاق منصب ضبط ایتدکنصکره طریق
قضایی ترک ایله عوام زمهره سنه لاحق اوله رق مولدوانجی علی پاشایه انتساب
ایدوب کوتاهی و والیسی ایکن کتخدالق خدمتمنده بولمش و سرعسکرلکی هنگامده
قبوچی باشلیق ایله باشباقی قولی اولمش ایدی . چوق کچمدن پاشاسی عزل اولغله
کندوسی دخی معزول اولوب مؤخر آ سلسیره مبايعه سنه مأمور و السنه ناسده
صدق و استقامتله مذکور اوله رق ایکی توغ ایله و چوق کچمدن رتبه و الای
وزارتله بکام اولدقدنصکره سلسیره محاربه لرده ابراز شجاعت و جلالت ایتمه
سفر لردنصکره دخی ایالات والویه منصبلرندن علی التوالی مناصب معتبره لرده
استخدام اولنه رق بالا آخره سلسیره والیسی ایکن بوکره ذی الحجه نك بشنجی
کونی وفات ایلدی .

عاقل و اهل هنر و بهادر و رعایا پرور بر ذات خجسته اثر اولوب بعض مورخینک
قولنجه علم نجومه توغلی وادای صلاتده تکاسلی اولمه انسان کامل دینمه شایان
بر وزیر عالیشان ایدی .

* وفات اسحق افندی *

طقسان بش سنه سی رجبده روم ایلی صدارتندن منفصل و مبتلا اولدینی تقریس
علتی مداوتیه مشتغل اولان ملاجق زاده اسحق افندی ذی الحجته نك اون دردنجی
کونی وفات ایلدی .

متوفای مشارالیه بیک یوز یکرمی سنه سی ذی الحجته سنده خواجهکان دیوان هایوندن
جزیه محاسبه جیسی ملاجق محمد افدینک صلبندن تولد ایدوب مقدمات علوم
عالیه بی تحصیل ائناسنده که بیک یوز اوتوز اوچ تاریخنده بهیجه الفتاوی صاحبی
مرحوم شیخ الاسلام عبدالله افدیندن ملازم و قرق اوچ سنه سنده شیخ الاسلام
میرزا زاده شیخ محمد افدینک همتیه مدرس و مساعدۀ روزکار ایله یتیم سنه سنده
یکیشهر قنار مولوتی و یتیم اوچده ادرنه پایه سی و یتیم بشده مکۀ مکرمه پایه سی
ایله بکام و سککان اوچده استانبول قضاسیله و سککان طقوزده اناطولی صدارتیه
و طقسان درتده روم ایلی صدارتیه بنام اولوب بعد الانفصال خانه سنده اقامت
اوزره ایکن بر وجه محرر تقریس عتیسله ارتحال ایتدکده سلطان بایزید خان
جامعی جوارنده واقع قپودان ابراهیم پاشا جامعی حظیره سنه دفن اولندی .

مشاهیر علما و دانشمندان شعرا دن اولوب هر وادیده سخن پردازلقه قادر
و خصوصیه بداهة سوز بولمده امثالی نادر برذات جلیل المأثر ایدی . زاده
طبعاری اولوق اوزره سنک مزارینه تحریر اولمنسنی وصیت ایتیم اولدینی قطعه
لوح مزارنده مسطور اولوب عینیه بومحله درج اولندی .

* قطعه *

انجمنکاه فسادن نیجه اولدمسه نهان * لوح قبرمده ده نام اولور البت پنهان
اومارم رحمت ستار و کریم وحی دن * جرم و عصیانیمده سترایده کف میزان

* فرح علی پاشانک صوغوجق محافظی اولدینی *

بوسنه مبارکه وقوعاتنددرکه قبائل چرا کسه بی حسن تربیه و استیالت ایله طرف
دولت علیه یه جلب و اماله ایچون میرمیران گرامدن فرح علی پاشا صوغوجق
محافظی تعیین بیوریلوب اولطرفه اعزام اولمشدر . مشارالیهک کیفیت مأموریت
و عزیمتی واورالرده وقوعه کلان حسن خدمتی ان شاءالله تعالی بوندنصکره
محانده مستقلا شرح و تفصیل اولنور .

* وقایع سنه ۱۱۹۶ *

میراخورتانی شهریارى اولان صدراعظم مخدومی سیدبك حقه درکار اولان توجه شاهانه آثار علیه سندن اولمق اوزره چراغ افروخته پادشاهی اولان جواریء حرم سرای های بوندن بردختر بلند اختر اخراج اولنه رق میرمومی الیه تزویج اولندی .

* وقوع امتحان و توجیه بعض مناصب موالی *

محرمك سبکنجی كونی رؤس امتحانی اولوب تلخیصك (وارتفاع شان الكلام فی الحسن والقبول آه) عباره سندن درس کوستریله رك ایکیوز مقداری دانشمندادن اوتوز قدری بالاستحقاق مدرس اولدیله .

بوامتحانده درس وکیلی کوبریلی خلیل افندی وکلبوی اسماعیل افندی ومنیب افندی وعبدی افندی ودباغ زاده مصطفی افندی میز اولوب مشاهیر علمادن بالاییق دیمکله شهر اوله مفتیسی زاده محمد افندی والسید ابراهیم قدسی افندی ووفای شیخی السید عبدالله افندی وصرکه شیخ الاسلام اولمش اولان قاضی زاده طاهر افندی بوامتحانده مدرس اولشاردر .

اندن صکره وقت توجیهلری حلول ایدن مصرمولویتی قدس شریفدن منفصل فتوی امینی قریمی عنان افندی زاده تانارجق عبدالله افندی به وشام شریف مولویتی محمد امین زاده لردن حسین اغا زاده عبدالرحمن افندی به وبروسه مولویتی نافذزاده افندی به توجیه اولندی .

لَا حِقَّةُ

مومی الیه تانارجق عبدالله افندی ایاقلی کتبخانه دیمکله معروف اولان انطالیه مفتیسی زاده السید محمد افندیك شاکر دانندن اولوب موالی ایچنده فضل وکمال ایله مشتهر وفنون شتاده ماهر برذاتدر . حتی بوکره مصره کیتدیکنده اولجانبده فنون شتاده مهارتله مشهور اولان جبرتی ایله ملاقات ایدوب بن مصره حکومت ایچون کلدیم . انجق سنك فن جبر وهقابلهده کمال مهارتکی ایشندیکمدن بوفنی سندن اخذ وتلقی ایچون کلدیم . دیش اولدینی مرویدر .

* عزل ونصب وبعض وقوعات *

سلحدار شهریارى اولان مرحوم صدراعظم ساحدار سید محمد پاشا برادری

خلیل اغا محرمک یکر می ایکنجی کونی خانه سنده اقامته مأمور اولوب یرینه برمدنبرو شهزاده سلطان محمد مرحومک لالانی و خزینه کتخدانی مناسبتیه خواص خدمه پادشاهینک اکثریاه تحصیل الفت وامتراج ایتش اولان اسماعیل بک سلحدار شهر یازی نصب و تعیین بیورلدی .

یدی سنه دنبرو افلاق و یوده سی اولوب مملکتک اعمارینه کوزل سعی ایتش اولان علیکساندری بکک و یوده لق مدتی مدید اولدیغندن ابنای جنسی حسد ایدوب رجال و کبار مجلسارنده فصل و مذمت ایتدکری کندوسنک مسموع و معلومی اوله رق بر صورتله کندوسنی لکدار ایدرلر خوفیه اراتلق اراتلق و یوده لقدن استعفا ایتکده ایدی . بواننده ایکی نفر اوغلرینه تعلیم السنه اجنبیه ایدن دوبره و نیکلو برفرنک خواجه سی آو بهانه سیله اوغلرینی اغفال ایدرک نیمچه حدودینه ادخال و آندن خواه و ناخواه نیمچه نک پای تختی اولان میج یعنی ویانه شهرینه ایصال ایتش اولوب بووقعه یی خلاف کیرانی سر رشته ایدرک حقنده درلو مقالات احداث و ابداع ایده جککرینی درک ایتکده درحال استانبوله آدم کوندروب فرانسه ایلچیسینی توسط ایدرک فرانسه نک ویانه ده مقیم ایلچیسینی معرفتیه اوغلرینی ویانه دن جلب ایله و یوده لقدن عفوینی رجا معرضنده مقام صدارته برقطعه عریضه تقدیم ایتش اولدیغنه و التماسنه مساعدته اولتق وقت و حال ایجابندن بولندیغنه مبنی صفرک اوچنجی کونی درسعاده کلمک اوزره و یوده لقدن عزل اولتوب یرینه الی یدی سنه دنبرو دیوان هایون ترجانی بولنان قره جه زاده نیکوله بک افلاق و یوده سی و دراغو زاده لر نسلندن قوجه اسکرلت بک طور و نلرندن افلاق باش قپو کتخداسی اولان میخالاککی بک دیوان هایون ترجانی نصب و تعیین قلندی .

کتخدای صدرعالی اولان لاله لی الحاج مصطفی افندی صفرک اون برنجی کونی عزل ایله دیلیدی محله اقامته مأمور قلوب یرینه عمر وحید افندی کتخدای صدرعالی نصب اولندی .

بو عزل و نصبک سببی مورخ و اصف افندی بووجهله بیان ایتشدرکه عن اصل مسند کتخداییده صاحب وجود برذاتک بولمنسی قرنائ صدرعالینک مزاجلرینه مخالف اولمقدن ناشی بوندن اقدام خایل حمید افندی کبی لیاقت و رویقی مسلم اولان برذاتی کتخدالقدن عزل ایله مصطفی افندی یی نصب ایتدیرمشر ایدی . لکن کتخدای جدیدک امور کلیه و جزئیده بی مایه لکی و کارناشناسانی خطوط جسیمه نک تعطیلنه بادی اولوب قرنانک دخی کیسه امیدلری دنابر ایله ملو و حوصله حرص و طمعاری تابکلو اولدیغندن مصطفی افدینک عزلی دخی

تجویز ایله وقت و حاله نظراً متوسط الحال عدایتکری عمر وحید افندی سوق ایلتدیر . غریبدرکه هوالرینه موافق واراددیرینه مطابق عدایتکری ذات آز مدته حتلرنده فتح دریچه نیمه سازی و آمدشد ایدن زواره وادی مساویلرنده اظهار ترکنازی ایدرک علناً سب و آسایش و راحتلرین سلب ایتمکله مقدماتی کتخدالغه سوق اولدوقده طرف هایونندن مضبوط اللسان اولمادی بیان و آخری اختیار اولمق فرمان اولمشیکن حسن تدبیر ایله استخدامی قابلدیر دیو ترجیح اولمسی و صکره چوق کچمدن بروجه مشروح جمله سنی سنان لسانیه مجروح ایتمی کرامت پادشاهی به محمول قلمشدر .

بش سنه یه قریب بغداد و یوده سی اولان قسطنطین بک همجواری اولان لاهو ایله حسن امتزاج ایده مدیکندن در سعادته اقامت ایلمک اوزره عزل اولتوب یرینه قسطنطین اوغلی علساندیری بک جمادی الآخره نک یکر می یدنجی کونی بغداد و یوده سی نصب اولندی .

ربیع الآخرک اون برنجی کونی روز نوروزده شهزاده سلطان سلیمانک باش تراشه بدأ اولمغله کیفیتی صدراعظمه اعلان و بووسیله ایله حق صدراعظمیده اولان توجه شاهانه لرین بیان ضمننده صادر اولان خط هایونک صورتی زیرده (۱۵) رقیله قید اولتور .

بوندن اوچ درت آی صکره یعنی ینه بوسنه مبارکه ایچنده واقع شعبانده شهزاده سلطان مصطفانک دخی تراش سر سعادته بدأ اولنهرق ینه کیفیت خط هایون ایله صدر اعظمه بیلدیرلمشدر .

طقسان اوچ سنه سی صره امینی نصب اولتوب کندی ملاحظه سیله مدینه منوره ده اقامتی اختیار ایدن الحاج طاهر اغا فی الاصل او هانمه تابع بر ذات اولوب کندی قوه متخیله سیله بولندیغی موادی محال عالییه القایله کندی حقنده مضرتی جلب ایده ککش بر ذات ایدی . حتی راغب پاشا صدارتنده مرحوم سلطان مصطفی خان حضرتلرینه فائده و منفعت صورتنده عاقبتی وخیم بعض مواد کریمه عرض ایلدیکی راغب پاشانک مسموعی اولدوقده باق طاهر اغا بن سنی قتل ایتم اما عاقبه الامر بند نصکره کلنلر سنی قتل ایدرلر دیو عرض اوطه سنده مواجهه ناسده کندوسنه سوبلیدیکی تواتراً استماع اولمشدر . طقسان ایکی تاریخی خلانده اسمعیل اردوسی سرعسکری اولان ساحدار عبدالله پاشایه بعض دخی کلمات غافل فریب القا ایدرک اردوی مذکورک نزل امینی اولان یازنجیء اسبق سلیمان افندی مرحومک قضایه اوغرا مسنه باعث اولدیغی دخی اردوی مذکورک اسرارینه واقف اولنلردن

روایت قلمشدر . (العهده علی الراوی) الحاصل بولندینی ایشلرده فکر و جربزه سنه تابع اولهرق بعض امور و خیمه احداث ایده کلدیکی شایع و واقعدر . بوقیلدن اولمق اوزره عهد قریبده مکه شریفنک خلاف عاده مدینه منوره یه کلوبده اهلای روضه مطهره ایله ایقاع ایلدیکی حرب وجدالده طاهر اغانک دخی اعانه سی واقع اولدینی شایع اولوب شام والیسی طرفدن کیفیت درسعاده انها اولندقدده حقدده غضب پادشاهی ظهوره کله رک قتلنه فرمان قضا جریان صادر اولمغه شام والیسی معرفتیه شام شریفده اعدام اولتوب ربیع الآخرده سر مقطوعی درسعاده وارد اولدی .

و بواننده جبار زاده مصطفی بکک مقتول اولدینی خبری دخی اندی . شویله که : دور سلطان مصطفی خانیده بوز اوق متصرفی میر میراندن جبار زاده احمد پاشا ابازه محمد اغا مباشرتیه ولایتده قتل و اعدام اولندقدده اوغلی مصطفی بک یرینه قائم مقام اولوب وبابا سندن زیاده مظالم و تعدیاته مباشرت وبابا سنک قتلنده اهانیدن مباشر مرقومه اعانه ایتیش اولنلردن اخذ انتقامه مبادرت ایدوب وقت وقت کیمیسنی اولاد و عیالیله احراق بالنار ایدرک و کیمیسنی قوم و قبیله سیله قایجدن کچوره رک اولخوالینک خالقنی بیاغی اسیر حکمنده قوللانوردی لکن (مصرع) چوق کورمیشز زوالی غدار اولنلرک * مؤدا سنجه کندی عاقبتی دخی فسا اوله جغنی ملاحظه و اندیشه ایدرک هر کسدن امنیت و اعتمادی مسلوب اولوب حتی کندی پدر مانده اتباعندن دخی شبهه ایتکله اوتوزدن متجاوز کوله لر اشترا و ایجابنده کندویی محافظه ایدرلر ملاحظه سیله جمله سنک استعمال اساجه تعلم ایاملرینه اهتمام و اعتنا ایدردی . بواننده دائره سندن برکوش شمعدان سرقت اولمغه الانی بولدیروب اعدام ایتدکده کوله لردن براییکسی بزبونی بیلوردک لکن بر شمعدان ایچون بر آدمک شمع حیاتی سوندر لمسون دیو کتم ایتمشیدک دیدکلرنده کوله لرینه دخی غضب ایدوب سز بنم مملوک مشترام اولدیغکز حالده بنم ماله خیانت ایدن کیمه یی بدن کتم ایدرک اجنبیلر ایله همراه اولمکز کفران نعمت دکله ندر دیو شتم و سرزنش ایتکه مباشرت ایتکله کوله لر بوغدار حریف بزیده تلف ایلر اقدجه بزبونی اعدام ایتنک بر چاره سنه بقالم دیو بینلرنده استشاره و اتفاق ایتشلر و اول اراق مصطفی بک تفنک تعلیمی ایچون کوله لرله برابر شهردن طشره چیقوب کوله لری عادت دیرینه لری اوزره مترسلر ترتیب ایدرک بر قاق دفعه تفنک لری امتحان ایتدکنصکره جمله سی بردن تفنک لری اغزینی کندوسنه چو یروب و دفعة آتش و یروب کندویی اتلاف ایتکلری خبری درسعاده وارد

اولدقده درگاه عالی قوجی باشیلرندن اولوب مدت وافرہ دنبرو در سعادتہ مقیم اولان قرنداشی سلیمان بك جانب میری یه اوچیک بشیوز کیسه ویرمك اوزره قرنداشك كافة اموال ومقاطعاتی کندویه احسان اولنہرق قرنداشی یرینہ بوز اوقہ ارسال اولندی .

یوقارولرده بیان اولندیغی وجهله مرحوم مقتولك جانیکلی حاجی علی پاشا ایله بیننده ماجری اولوب وزیر مشار الیه آندن اخذ انتقامه لیل ونهار بروسیله ارا مقدمه اولدیغندن بعضیلر بو وقعه مشار الیهك تعلیمیه اولمش بر کیفیتر دیرلر .
وقاتلرلك بوكره مشار الیهه فرار والتجاسی دخی مشار الیهك بومادهده الی اولدیغنه دلیل جلیدر . والعلم عندالله .

بوسنه مبارکده بشکطاش ساحلسرائی هایونی جوارنده واقع خاص بفعجه نك عرضاً سکیان ذراعدن متجاوز محلی اصل سرایه الحاق اولنہرق متعدد قصرلر ایله براعلا حوض انشا اولندقدن بشقه سرایك اکثر محلی دخی تجدید صورتندہ تعمیر اولمش اولوب پادشاه عالمناه حضرتلری جادی الآ خره نك یدنجی بازار ایرتسی کونی سرای جدیددن مذکور بشکطاش سرای هایونلرینہ نقل ومعتاد ملوکانہلری اولدیغی اوزره رجبك اون التنجی پنجشنبه کونی دخی قوله لی مسیره سنه وآندن جوارنده واقع چاوش باشی احمد نظیف افندینك یالیزی وراسنده کائن قصرینہ تشریف برله اخشامه قدر اوراده تنزه بیورمشلردر .

قصر مذکور چنكل کویی اوستنده کی قصر هایوندرکه اول وقت نظیف افندینك یالیزینك کوشکی اولوب اراقده سلطان عبدالحمید خان حضرتلری اورایه تشریف ایله تنزه بیوررلر ایدی .

چلدر والیزی سلیمان پاشا اتباعندن بعضیلری صید وشکار آرزوسیه قیرلرده کشت وکذار ایدرکن درت ایاقلی مهیب وعجیب بر حیوانه تصادف ایتدکلرنده حیاً طومغه سی ایتشار ایتسهده ممکن اوله مدیغندن تفنك ایله اوروب سلیمان پاشایه کتوردیلر . فی الواقع نه کورلمش ونهده ایشیدلمش سیره شایان بر حیوان اولدیغندن دریسنی یوزدیردوب در سعادتہ ارسال ایلدی دیوان آصفی یه کتورلدکده بوراده دخی بر اسم تسمیه اولنہ میوب ونه نوع حیوان اولدیغی بلنه میوب همان اندرون هایونه ارسال اولندی .

ذکری سبقت ایدن بخارا ایلچیسینی محمد شریف حج شریفدن عودت ایتمش اولوب قریم وروسیه ایچندن مملکتته کوندرلمسینی استدعا ایتدیکنندن بخارا خانی ابو المغازی سید محمد بها درخانه طرف شاهانهدن هدیه اولمق اوزره کموش قبارہ لی کسمه

وكموش اوزنكى ايله بر اعلاآت بساطى و نفيس خطله برر جلد درر و طريقت
محمديه و شفای شريف و تفسير ملا کورانی و بر عدد مجومر ساعت و درت قطعه
مصنع تفنك و بر مصنع كان و بر مجومر تيركش و بش عدد جزائر احراميله استانبول
کاری بر چوق امتعۀ نفيسه ترتيب و جواب نامه سى دخى لسان فارسى اوزره باب
آصفیده تحرير اولمش و قريمه کوندر ملك اوزره لازم كالان سفينه دخى حاضر لنمش
اولمغه شعبانك بشنجى كونی دیوان قوریلوب سفیر مشار ايله حضور هایونه
بالمشول جوابنامه هایونی میر علم اغايدندن اخذ ايله مأمولندن زیاده التفات هایون
ایله مشمول اولدقدنصكره کندوسنه و اتباعنه یکر می کیسه آنچه مقداری خر جراه
ویریلوب دیارینه اعاده اولندی .

متعاقباً اقدمجه بغداد و یوده سى نصب اولنوب صوب مأموریتته کیتك اوزره
بولنان عاكساندری بك دخى حضور هایونه ادخال اولسه رق ملتفت و ممنون
قلندی .

* وقوع حریق *

رجبك یکر می طقوزنجی چهار شنبه کیجه سى صماتیه حوالیسندده واقع خراباتار
جوارنده اولان کراسته جیلر دکانلرندن ساعت دیدده ایکن آتش ظهور ایدوب
در حال صدر اعظم و در عقب پادشاه جم حشم حضر تری و سائر مأمورین یتیشوب
اطفاسنه سى اولمش ایسه ده اطرافه سرایت ایدرك بیکدن متجاوز خانه و دکان
محترق اولدقدنصكره قوجه مصطفی پاشا آستانه سى جوارنده شدتی منقطع اوله رق
ساعت اوچده منطفي و مندفع اوله بیلدی .

وینه شعبانك اون اوچنجی چهارشنبه كونی اخشامه یارم ساعت وار ایکن بلاط
جانبنده بر حریق کیر ظهور ایتد کده فی الحال پادشاه عالم و صدر اعظم ايله مأمورین
سائر یتیشوب اطفاسنه سى و اقدام اولمش ایسه ده کار کر اولیوب اول کیجه
و فرداسی امتداد و اشتداد بوله رق سلطان سلیم جامع شریفی ايله جوار قلعه بیننده
اولان خانه لر خاک ايله یکسان اولدقدنصكره قره کمرکی و خرقة شریفه محله لرین
دور ايله روایت اولدیغنه کوره یدی بیک مقداری خانه محترق اولوب نهایت
یکی بغچه قضا سنده انتها بولدی .

خرقة شریفه محلی فی الاصل سلطان عبدالحمید خان حضر تترینك پدري سلطان
احمد خان غازی حضر تترینك بنا کرده سى اولمغین در حال اعمارینه قیام ايله بر آن
اقدام اتمام اولمشى التزام اولندی .

یکچیری اغاسی اولان علی اغا منافع ذاتیه داعیه دوشهرک مأموریتنه متفرع اولان مصالحی رؤیت وتسویه ده تکاسل ومساحه ایتمکده بولندیغدن بشقه سالف الذکر حریقده دخی کلی تهاون وقصوری ظهوره کلدیکندن ملکیتده اقامت ایلمک اوزره عزل اولنوب یرینه قول کتخداسی محمد اغا یکچیری اغاسی نصب اولدی . وجهه جی سلیمان اغانک دخی طمع وار تکابندن طولایی بعض حرکات نامرضیه سی شیوع بولدیغنه بناءً عزل اولنوب یرینه برقاچ دفعه اغالق ایتش اولان کرد محمد اغا تعین قلندی .

* وقوع حریق کیر *

رمضان شریفک اون اوچنچی پخشنه کیجه سی ساعت اوچده ایکن جبالی دروننده واقع خروسللی دکرمان اتصانده کائن معونه جی علی نام کیمسه نیک خانه سندن بقضاء الله تعالی برآتش جهانسوز دفعهً شراره افروز اولوب اگرچه درحال پادشاه عالم وصدر اعظم وسائر وکلا ومأمورین یتیشوب اطفاسنه اهتمام اولنش ایسه ده کارکر اولیوب اطرافه سرایت وآن بان کسب شدت ایتمکله طولاً محل مذکوردن یدی قله لر دروننده اولان بیوت وقصوری سوزان ایدرک خارج قلعه دن ونارلی قپو وصماتیه وداود پاشا ولانغه یکی قپوسندن بحره وطوب قپوسندن ومولویخانه یکی قپوسی اطرافلرندن سلوری قپوسی جوارینه قدر همان یکرمی بیک مقداری خانه نجات بولوب قلعه دیواریه یته یدی قله قپوسندن بحره منتهی اولدی .

عرضاً دخی اودون قپوسندن قلعه دیوارینک ایچ طرفدن ایا قپوسنی برمقدار متجاوزاغا قپوسندن سلطان سلیم جامعنه قریب ساقز اغاجی نام محللر میانی وحسن پاشا خانی قربی ایله امیر بخاری ولطف پاشا وقاضی عسکر جامعی مابینی وقوسقه ده محترق اولان سعدیار تکیه سی جوارنده واقع صدر اسبق درانده لی قوناغی اوکیه حوصلی حمام ومصلی ولانغه یکی قپوسی وخارجنده اولان بیوت وقصور ودکا کین ایله مولویخانه یکی قپوسی اراقلرلنده بولنان یرلر واقسرای وجراح پاشا وعورت پازاری وملا کورانی ویوکسک قالدیرم وداود پاشا جامعی حوالیسی ویکی اوطلر وحکیم اوغلی علی پاشا جامعی واطرافی وقوجه مصطفی پاشا آستانه سی اطرافی مثللو اماکن مشهوره وجوانبنده کی محلاتده واقع ابنه دن اثراقلیوب الی ساعته قریب زمانده باسرها محترق اولمشدر .

آتش حریقک دوران ایلدیکی محللر دن اخراج اولنوبده سلطان محمد جامعنه وآت

میدانه و لاله‌لی جامعنه و حکیم اوغلی جامعنه و سائر بستانلره و خالی عرصه‌لره نقل اولان اشیانک اکثری محترق و هبا اولوب حتی ماللرندن مفارقت ایده میان اصحاب حرص و طمعدن پک چوق کیمسه‌لر لاله‌لی جامعنده ماللریله بیله یاتمشدر .

و بو وجهه محترق اولان اشیانک علوندن سلطان محمد جامی ایله لاله‌لی جامعنه و شهزاده جامعنک مناره‌لریله جراح پاشا و حکیم اوغلو علی پاشا جامعنک اکثر محللرینه کلی ضرر اصابت ایتمکله برقاچ کون صکره تعمیرلری ایچون بنا امینلری نصب اولنهرق آزوقت ظرفنده تعمیرلری ختام بولمشدر .

حریق مذکورده آتش حریق برمنوال مشروح جبایدن یدی قله‌یه کذار ایتدکده منجم باشی موسی زاده عییدالله بن عبدالله افندینک خانه‌سی اشبو آتش طوفان ایچنده نهان اولدینی حالدده بعد زمان حفظ صمدانی ایله مصون اولوب قالدینی کوریلنجه بعضیلری افندیء مومی الیهک احتراق کوکب عمرینه ذاهب اولمشیدی . ایکی آی صکره یعنی ذی‌القعدة نك اون سکنرنجی کونی یورک اغریسندن وفات ایلمشدر .

ولادتی او توز تاریخلرنده اوله‌رق داماد زاده قاضی‌عسکر لکنده طریق قضایه‌دخول ایله برمدت تحتہ باشلیق و برمدت منجم باشلیق ایتش و علم نجومده ماهر اولدینی کبی علم فقهه دخی انتسابی اولمغله پدرینک جمع ایلمش اولدینی صکوک شرعیسه‌ی ترتیب و تدوین و مطمح انظار حکام شرع مین ایدوب کیتمشدر .

* صدر اعظم محمد عزت پاشانک عزلی و یکن محمد پاشانک صدارتی *

صدر اعظم محمد عزت پاشانک سکونت و رخاوتنه و بعض فنا کیمسه‌لره میل و اعتبار ایتدیکنه و قرنا و اقر باسنه زیاده یوز و یردیکنه مبنی وقت و حال ایجابجه عزلی لازم کلمکله رمضان شریفک اون التنجی کونی اراده سینه اقتضاسندن اولان بعض مناصب عالیه تبدیلیله مشغول ایکن کندوسندن مهر هایون استرداد اولندی .

شویله که : خانه‌سی محترق اولمق حسیبله اول کیجه سرای آصفیده بیتوت ایتش اولان کتخدای صدر عالی عمر وحید افندی‌یه استیجار ایلدیکی یوسف کتخدا قوناغنی باقق بهانه سیله واروب اوراده اقامت ایلمیچون شقه کوندروب اقدیجه دعوتلریله سرای آصفیده موجود بولان ترسانه عامره امینی خلیل حمید افندی‌ی عمر وحید افندینک یرینه کتخدا نصب ایتک ایچون حضورینه کتورتک اوزره ایکن دیگر طرفدن کتخدای بواین شهر یاری

حمد الله بك ايجرو كيروب مهر هايوني آلمغله طرفه العينه حاكم ايكن محكوم
وامرايكن مأمور اوله رق بولنديغي فسقيه لي كوشكدن قالقوب چينيلي او طه ايجندن
كچر كن كتخدانصب ايده جك اولديغي خليل حميد افندي به آشنالقي رسمي اجرا
وياننده بولنان بعض اراده لي اوراق اعطا ودعاسني استدعا ايتدكدنصكره حمد الله
بك ايله برابر صوغوق چشمه قپوسندن سراي هايونه و آندن بالقخانه جوارنده
تعين بيوريلان محله عزيمت ايتدي .

آندنصكره حمد الله بك ينه سراي آصفي به عودت ايدوب طرف شاهانه دن اولوق
اوزره خليل حميد افندي به كتخدالوق كوركي الباس ايلدي . وايكندى به قدر
صدر اعظم جديدك باب عالي به كاه جكني سويلدي .

روم ايلي واليسى السيد الحاج يكن محمد پاشا بو آنه قدر بولنديغي الويه و ايا لاتده
حسن خدمته موفق اوله رق صيت و شان قزاقمش وزرادن اولوق حسبيله مقام
صدارته كتورلسي نزد هايونده مصمم اولمغين صدارته دعوتني متضمن برقطعه
خط هايون اصدار بيور يلوب بوستانجي باشي اغا و ساطيله خاصه خصكيارندن
قوشجي محمد اغايه تسليم اولمغله محمد اغا دخي رمضان شريفك ايكننجي كيجه سي
ايلچي خاني پيشكاهنده واقع تحته خاندن تبديلاً سوار اوله رق رمضانك سكرنجي
سبت كوني على السحر مناستره واصل اولوب كيقتي مخفياً محمد پاشايه افاده
و خط هايوني ارأه ايتدكده در حال محمد پاشا خواص اتباعندن التي نفر كيমে
استصحابه در سعاده عزيمت ايدوب رمضانك اون التنجي كوني ابو ايوب انصاري
جوارنده واقع طوبخيلر نام محله كله رك اوراده سلحدار شهر ياري ايله ملاقات
ايتدكدنصكره صندله سوار اولوب بشكطاش ساحلسراي عاليه واصل وايكندى
اوستي حضور هايونه داخل اوله رق ساعت اوندنصكره جه باب عالي به عودت
و مواصلت ايلدي . رمضان شريف اولوق مناسبتيله اول كيجه ساعت ايكيده
عموم خلعتي مراسمي اجرا وايفا اولندي . و فرداسي بازار ايرتسي كوني صدر
سابق محمد عزت پاشانك اموال و اشيا سي جانب ميريدن ضبط اولوب كندوسنك
قلبه ده اقامت ايلمسي فرمان اولندي .

* عزل و نصب *

شق اول دفترداري حسن افدينك عزلي في الاصل مصمم اولديغه ميني رمضانك
اون يدنجي بازار ايرتسي كيجه سي عزل اوله رق خانه سنده اقامته مأمور اولوب
يرينه بالفعل دفتر اميني بولنان دفتر دار سابق الحاج مصطفى افندي ينه دفتر دار
نصب اولندي .

و حریق کبرده خانه لری محترق اولنلرک مناسب وجهله قایلرلری مطلوب و ماترم پادشاهی اولمغین دفتر امانتی عاطف زاده احمد افندی به و ترسانه امانتی بالفعل باش محاسبه جی اولان سلیم سری افندی به و محاسبه اول دخی قدما ی خواجکاندن کسریه لی زاده ابوبکر بک افندی به توجیه و احسان بیورلدی .

چاوش باشی احمد نظیف افندی رمضانک اون یدنجی کونی کندی استعفا واستدعاسیله خانه سنده اقامت ایتمک اوزره عزل اولوب یرینه مدت مدیده میراخور اوللک ایتمش اولان درگاه عالی قوچی باشیلرندن چرکس محمد بک نصب اولندی . چونکه برمنوال محرر عمر افندی ایله حسن افندینک حسب الایجاب انفصاللری وقوعبولدیغندن احمد نظیف افندینک عزائی موجب برحالت یوغیکن مجرد مأموریتسده بقاسی صورت مخصوصده انتساب و اختصاصه حمل اولنماق اراده سیله معزول اولدینی بعض توارینجده مصرحدر .

نظیف افندینک زوجه سی درشهور خانمدر که عسبد الحمید خان حضرتلرینک کریمه سی اولوب انحق شهزاده لکنده بر جاریه مستقر شه سندن زیور مهد شهود اولمغین سلطان دیو رسما اعلان اولنیه رق آخرتلك خانم دیمکله معروف اولدینی مرویدر . اشته نظیف افندینک طرف سلطنته اختصاصی بوجهله در .

شهر شوالک اون اوچنجی کونی صدر اعظم توجیهاته مباشرت ایدوب اکثر مأمورینی ابقا ایتمشکن مورخ انوری افندی بی تشریفاتحیاقدن عزل ایله اوچ آی صکره ضبط ایتمک اوزره موقوفاتجی نصب ایتمکله دلکیر ایلدی . یرینه محمد شریف افندی تشریفاتجی اولدی . فرداسی ایالات والویه منصلرینک توجیهاته قیام اولنوب فی الاصل صدر اعظم وزرای عظامک بر منصبدن منصب آخره وارنجه نه مقوله مشقتله دوچار واهالینک نه زیانله کرفتار اولدقارینی تجربه و مشاهده ایتمش اولدیغندن همان روم ایلی ایاتی بلغراد محافظی محمد پاشایه وبلغراد محافظانی چندماه مقدم مصردن معزول اولوب روم ایلی جانبلرینه کمکله مأمور اولان ملک محمد پاشایه و موره محصللنی کرید والیسی اسماعیل رائف پاشایه و کرید ایاتی سید احمد پاشایه و حلب ایاتی خزینه دار علی پاشایه و قارص ایاتی حلب والیسی ابراهیم پاشایه ورقة ایاتی قارص والیسی یازیجی زاده مصطفی پاشایه واطنه ایاتی رقه والیسی عثمان پاشا زاده محمد پاشایه توجیه بیورلدی .

* عزل شيخ الاسلام محمد شريف افندی و نصب نقيب الاشراف *

۵ ابراهيم افندی و بعض توجيها ت علميه *

درت بحق سنه يه قري ب مسند آراي مشيخت اسلاميه اولان اسعد افندی زاده محمد شريف افنديك مدتی مدید اولق حسیله گوشه انزوایی مسند افتایه بالترجیح استعفا ایتمکده ایدوکنه بناء شوالک بشنچی پنچشنبه کونی خانه وساحلخانه سندن قغیسندده استر ایسه استراحت ایتمک اوزره عزل اولمغله بر قاج کون قدر قوناقلر نده اقامت ایتمکد نکصره بکده کی ساحلخانه لرینه نقل بیورمشادر .

یرینه مدت وافر دنیرو نقيب الاشراف وایکی دفعه روم ایلی صدارتیه شرفیات اولان رئیس العلماء السید ابراهيم افندی شيخ الاسلام نصب اولندی .
نقابت اشراف ایله دخی استانبول قضا سندن منفصل دری زاده عارف افندی مشرف قلندی .

اقدجه مدینه منوره قاضیسی اولان طوپ قپولی مرحوم شيخ الاسلام صالح افندی زاده اقرباس سندن سید طاهر افندی شامه وصولنده وفات ایتمش اولدینی افاده وانهاسیله مدینه منوره مولویتک شام قاضیسی اولان محمد امین زاده لردن عبد الرحمن افندی یه توجیه واحسان بیورلمسی استدعاسی ضمننده شام والیسی طرفندن بوائنده تحریرات ککش ایسه ده مصر قاضیسی اولان عثمان افندی زاده تاتارجق عبدالله افنديك فضیلت ودانش جهتندن مومی الیه رجحان ومزیتی ظاهر ودقایق اموره آشنا اولدینی مشهور ومتواتر اولدیغندن مدینه منوره قضاسی کندوسنه بالتوجیه برآن اقدام مصر دن روضه مطهره یه عزیمت ایتمسی فرمان اولندی .

شوالک یکر می ایکنچی کونی قدس شریف پایه سیله غلطه مولوتی شيخ الاسلام سابق محمد شریف افنديك مخدومی السید عطاء الله افندی یه وسلانیک قضاسی مرحوم خطاط شکر زاده نك اوغلی سرمدی افندی یه وحلب قضاسی بکرزاده السید عبد الرحمن افندی یه توجیه قلندی .

مؤخرأ و اخر ذی الحجه ده دخی فی الاصل وزیر کتخداسی ایکن حقدده * بر دیکش قالدی که ترزی حسین اوله وزیر * مصرای انشاد اولتمش اولان ترزی حسین اغانک مخدومی محمود افندی یه قدس شریف قضاسی وفضلا ی عصر دن قسطنطنیلی الحاج خلیل افندی یه اسکدار قضاسی توجیه بیورلمشدر .

* ولادت و وفیات *

بچن سنه دنيايه گلش اولان ملكشاه سلطان اشبو طقسان سنه سی محرمنك سكرنجی كونی وفات ایتكله بانچه قپوسی جوارنده واقع تربۀ جدیده ده دفن اولمشدر .
شوالك اون ایكنجی جمعه كونی ساعت اون بر بچقده ایكن بر شهزاده تولد ایدوب سلطان محمد تسمیه قلمشدر .

ینه شوالك یكرمی بشنجی كونی طقسان بش شعباننده دنيايه گلش اولان رابعه سلطان وفات ایتكله تربۀ جدیده ده دفن ایدلمشدر .

خوتین محافطی احمد عزت پاشانك اوائل شوالده وفات ایلمش اولدینی خبری ذی التعمده نك اوچنده در سعادته وصول بولغله سینوبده منفیاً مقیم اولان زورلو اوغلی كتخداسی سلیمان اغایه روم ایلی بكار بکیلکی یایه سیله میر میرانلق احسان بیوریلهرق خوتین محافطی تعیین قلندی .

متوفای مشار الیه کوتاهیله اولوب سلسله نسبی کر میان اوغلرینه منتهی اولدینی گاه گاه معرض افتخارده یاد وتذكار ایلرمش . غفوان شباننده در سعادته كلوب بر مقدار تحصیل معارفه سعی ایتد كدن صكره مدت مدیده تشریفاتجی عاكف بكك خدمتده بولنهرق دور محمود خانیده تشریفات قلمی سر خلیفه سی ومؤخرآ عاكف بكك اوزرینه تشریفاتجی وچوق كچمدن كتخدای صدر عالی اولمشیدی . صكره حقدده بعض كونه اسناد وقوعیله لمی جزیره سنه نفی وبعده عفو واطلاق ایله در سعادته كتورلدیكنندن بر مدت ترسانه امانتدن صكره ضربخانه امانتیه مصر قاهره یه ارسال اولنمشیدی . خیلی وقت اول خدمتده بولنوب سكسان درت سنه سی خلالنده ینه در سعادته عودت وجزئی مكث واقامت ایتد كدنصكره مأموراً اردوی هایون جانبنه عزیمت وبعض اردوی هایون سرائینه كسب وقوف ایله در سعادته رجعت ایتدیكننده دفعۀ ثانیه اولمق اوزره كتخدای صدر عالی نصب اولنهرق اردوی هایونه ارسال قلمشیدی . اول ائنده روسقچده اهالی وعسكری یدنده مقتول اولان بكرش سر عسكری محمد پاشایه قائم مقام اولمق اوزره عهده سنه رتبۀ والای وزرات توجیه اولغله سفر لر ختامه نك اول حوالیده بولنهرق اظهار شجاعت ایله اكساب شان وشهرت ایتكین بعدالمصالحه ودين وارضروم وحلب منصلرین دور ایتد كدن صكره جانب سلطنت سنه دن یوز الی کیسه آچه ایله آیدین منصبی احسان اولنهرق مدینه منوره محافظه سنه مأمور اولدقده طقسان بر سنه سی وقایعنده بیان اولدینی اوزره بعض اعذار سردیله شامدن ایلرویه

حرکت ایدمیکندن مأموریت سابقه سندن عزل ایله عهده سنه قدس شریف سنجائی توجیه اولمش و بوعزل ونصب کندو حقهده علامت اغبرار اولمشیدی . طقسان اوچ سنه سنده حلب والیسی ایکن مالی جانب میریدن ضبط اولنه رق عزل ایله قدس شریفده اقامته مأمور اولوب قدسه کیدرکن بقیه اشیا سی دخی قطاع طریق آملغه ایکی سنه یه قریب ضرورت حال ایله امرار اوقات ایتد کدنصره طقسان بش سنه سنده وزراتی ابقا اولنه رق بر مدت سلسترده اقامت ایدوب بعده خوتین محافظه سنه تعیین اولمش واوراده وفات ایلمشدر .

سابقا اناطولی قاضی عسکری و امام اول شهر یاری اولان محمد امین افندی بو ائشاده اصابت نزول ایله معلول اولوب برایکی کون صکره یعنی ذی القعدة نك اون یدنجی کونی فوت اولمشدر .

متوفای مشارالیه دیوان هایون چاوشلرندن برذاتک اوغلی اولوب یوز قرق تاریخی شعبان اواسطئنده درسعادتده تولد وسن تمیزه رسیده اولدقده تحصیل قرأنه سعی ایدوب فرط ضرورتله تعیش ایتمکده ایکن حسن صداسنه مبنی سلطان عثمان ثالث حضر تارینه امام ثانی اولمغه مدرس اولوب یتش برخلالنده وکالة ویتش ایکی خلالنده اصالة امام اول اولمشیدی . سکسان درت سنه سی ذی القعدة سنده سالنیک ملاسی اولوب سکسان سکرده ادرنه پایه سی و متعاقباً مکه پایه سی وسکسان طقوز شعبانده استانبول پایه سی آلمش و طقسان بر ذی الحججه سی غره سنده اناطولی قاضی عسکری اولمش ایدی . طقسان درت شعبانده امامتدن انفصال ایله روم ایلی صدارته انتظار اوزره ایکن بروجه محرر منصب حیاتدن منفصل اولوب اسکدارده آیریلق چشمه سی قربنده دفن اولمشدر .

* وقایع شتی *

اقدجه ترسانه عامره امینی اولان سلیم سری افدینک برمدتدنبرو انحراف مزاجی حسبیله طبعنده حدت پیدا اوله رق برطرفدن دخی عهده سنده بولان شام و طرابلس شام و بغداد و بصره و جدده و آیدین و ارضروم و روم ایلی ایالتلری قپو کتخدالقری مصالحیه مشغول اولوب کثرت مشغولیت دخی حدت مزاجنه شدت ویرمکله برقاج آیدنبرو اعلی خدمه دولتدن بعضیلرینی کوجندیرمشیدی . بحسب التصادف ترسانه امینی اولدینی کون برصال نزاعی ظهور ایدوب فرانسه لویه کمی کراسته سی صاتیلوب صاتلماق خصوصنده فرانسه ترجمانیله بیلرنده اوزون اوزادی

مناقشه و وقوعه کلدکن بشقه رئیس الکتاب خیری افندی به دخی بعض مرتبه طوقوناقلی سوزلر سولمیش اولمغله اگرچه حسن صورتله یکشیدیرلمسی ممکن ومناسب ایسه ده صدر اعظم یکن محمد پاشانک سلیم سری افندی حقنده قدیمی بغض و کینی اولدیغندن بووقعیه شاخ وبرک ویره رک قپو کتخدالح اموریه خصوصات سائرهنی قپو چوقداری رؤیت ایتک اوژره ترسانه امانتندن عزل ایله شوالک اونجی کونی بروسه یه نفی ایتدیردی . و بوندن اقدام بر ایکی دفعه دفتردارلق ایتش اولان حسن افندی ترسانه امینی نصب اولندی .

صدر اعظم یکن محمد پاشانک سلیم سری افندی به سبب عداوتی بووجهله منقولدرکه یکن محمد پاشا مقدما اناطولی ایالتندن منفصل اوله رق مسقط رأسی اولان علائیه یه مأمور اولدقده یرینه صدر اسبق سلحدار محمد پاشا اناطولی والیسی اولوب سلیم سری افندی دخی قپو کتخداسی بولتیق حسیله قپوجی باشلاردن کوتاهیله ی عباس اغایی متسلم نصب ایتدیرمشیدی . عباس اغا اولوقت یکن محمد پاشانک مأمور اولدینی علائیه سمتنه برآن اقدام حرکتی تعجیل وبونک کبی بعض ماده لرده ازعاج وتضییق ایتش اولدیغندن یکن محمد پاشا بوکا دلکیر اولوب عباس اغانک کندویه مسلط اولسی کویا سلیم سری افدینک تعلیمیه اولمش وسلحدار محمد پاشانک اناطولی والیلکی دخی کذاک انک سعی وغیرتیه حصول بولمش ایدوکنه ذاهب اوله رق آندن اخذ انتقامه فرصت آراردی . ابتدای صدارتنده ترسانه امینی ایتدیرمسی دخی بوتقریب ایله اشبونیتی اجرایه برسررشته بولق مقصدینه مبنی ایدی . حسب القدر وقعه مذکوره درعقب ظهور ایتمکه آنی سررشته ایدرک قپو کتخدالقرینی دخی آخره توجیه ایتک داعیه لرینه دوشمش ایسه ده هر نصلسه اول درجه لری یوروده میهرک برتقریبه قپو کتخدالقری ابقا اولوب یالکز ترسانه عامره امانتندن عزل ونفی ایتدیرمکه :

* بلیت *

غیری جنی و انالمعاب فیکم * فکانی سبابة المتسدم

مالی افندی مشارالیهک ماصدق حالی اولدی . لکن بو کیفیت بوجه مشروح اغراض ذاتیه دن نشئت ایتش برحالت اولدینی تبیین ایدرک سلیم سری افدینک شایان عاطفت سنیه اولدینی معلوم اولدقندن بشقه بعض محالره اجرا ایتدیکی جویبار خدمت وعبودیتله نامی بتون بتون تمیزه چیقاریله رق برآی ظرفنده شفعواسطه سیله عفو واطلاق اولمغله درسعادته عودت وساحلخانه سنده استراحت ایلمشدر .

اقدجه ارضروم ایالتی اناطولی والیسی صدر اسبق سلحدار محمد پاشایه توجیه اولنمشیدی . کوتاهیہ دن منصبی اولان ارضرومه توجہ وعزیمت ایلدیکنده سالف الذکر عباس اغای دخی استصحاب ایله ارضروم متسلمی تعیین ایلدی . عباس اغا ایسه ذاتاً غدار وظالم برکیمسه اولمغله اثنای راهده وخصوصیله حوالی حکومتده فقرای رنجیده وتجریم وغدارلغنی بعض خاندان علمه دخی تعمیم ایلدیکی مسموع اولوب بوحرکات نامرضیه سی افندیسه عزو واسناد اولدیغندن وایکیسنه دخی برمنوال محرر صدر اعظمک قدیمی بغض وعداوتی اولدیغندن سلحدار محمد پاشانک وزارتی رفع اولنوب عباس اغانک دخی قتلنه فرمان عالیشان اصدار اولنمشدر . آندنصکره ارضروم ایالتی وان محافظی میرمیران تیمور پاشایه بارتبه وزارت توجیه قلمشدر .

واقدجه افلاق ویوه ده لغندن استعفا ایله درسعاده کلش اولان علکساندری بک کاه انرود کوبنده وکاه طراییه ده اوتوروب سمور قلباقلی خدمه ودرت چفته قایق ایله بوغازایچنده کشت وکذار وفلمنک ایلچیسی کبی عرض احتشامه ابتدار ایدرک لسانه کدکدن بشقه دیوان هایون ترجمانی میخاللاکی بک ایله اتحاد ایدوب ملتک امور مذهبیله رینه مداخله ایتدیکندن شوالک یکریمی سکرنجی کونی کندوسی ودیوان ترجمانی جزائر بحرسفیددن برر جزیره نفی اولندیلر .

صدرباق محمد عزت پاشانک انفصانده ماملکی جانب میریدن ضبط اولنوب بعض سؤال وجواب ضمتده یکنی اولان سابق ارپه امینی اسمعیل اغا بوستانجیلر محبسنده توقیف اولنش ومؤخرأ خفی وجلی برشی قالدیغنی متحقق اولدقه افندیسنک بورجلرینی اسکات ایتک شرطیه حبسدن اطلاق قلمشیدی . مؤخرأ اصحاب مطلوبات آله جققرینک تحصیلی ایچون عرفخاللر تقدیم ایتدکلرندن ومورخ انوری افندیسنک روایتنه کوره بومطلوباته طرف صدارتدن مطلوب آخر دخی علاوه اولندیغندن تکرار بوستانجیلر محبسنه ادخال اولنوب ارتق بوندن صکره لیت ولعل ایله امرار وقت اولنه میه جنی متحقق اولمغله برکون اول بومطلوباتک کندی طرفندن ادا اولنسنه تعهد ایله حبسدن خلاص اولدی . لکن چوق کچمکسزین زیرده بیان اولنه جنی وجهاله صدر اعظم عزل اولنوب اسمعیل اغا دخی پکسمات طبخی مباشرتیه صوفیه جانبنه مأمور اوله رق بومثالو کشمکشلردن امین اولمشدر .

طقسان سنه سی وقایعنده بیان اولندیغنی اوزره مقتول طاهر عمرک اوغلی علی طاهر قتل اولدقه قرداشلاری درسعاده کتورلمشیدی . بونلرک بیوککری شیخ عثمان

اولوب التي سنه دنبرو باب عاليده اقامت ايتمكله كندوسى (يخرج الحى من الميت) قيلندن
اوله رق حال و طبيعتجه بتون بتون پدرينك عكسكه اولدينى جهتله شايان عاطفت
سنه اولديغنه هر كس تحصيل اطلاع ايتمكدن ناشى حقنده ظهوره كلان توجه
شاهانه آتارندن اولمق اوزره بر ايكى آى مقدم اوتوزدن متجاوز اولاد و عيالى
مباشر تعيينيله صيدان بروسه يه نقل و ايصال اولمشيدى . بوكره دخى بر خدمت
پادشاهى ظهورنده بذل مقدرت ايلمك شرطيله عهده سنه مير ميرالنق ايله بروجيه
تأييد خداوندكار سنجاغى احسان بيوريلوب طيار اتيلاه دفع ضرورت ايلمسي و فضلاء
نماسندن برادري شيخ احمده سنوى اوچ بيك غروش و يرمى امر اولندى .
بوخلالده منجم باشى موسى زاده عبدالله افنديك و فاقى حسبيله منحل اولان
منجم باشلىق منجم ثانى بولنان منجم باشى زاده محمد صادق افندى يه و منجم ثانيك
مهره منجميندن حاجى يعقوب افندى يه توجه اولمشدر .
و بر قاچ آيدنبرو قول كتخداسى بولنان سليمان اغا ذى القعدةك اون طقوزنجى
كونى عزل ايله يرينه زغر جى باشى محمد اغا نصب اولنوب زغر جى باشلىق دخى سابق
ادرنه اغامسى محمود اغا يه بالتوجه در سعاده جليچون دعوتجى كوند رلمشدر .
اواسط ذى الحجه ده كتخداكاتى مصطفى رشيد افندى دخى كتابتدن عزل
واستانكوى جزيره سنه نقى اولنوب يرينه قريب العهده تشرىفاتجى اولمش اولان
محمد شريف افندى كتخداكاتى نصب اولنورق تشرىفاتجى دخى تشرىفات او طهسى
امكدارلرندن كيسه دار محمد نعيم افندى يه توجه قلنمشدر .
انورى افنديك يازديغى تاريخ اجزاسنك هامشنه رئيس الكتاب محمد خيرى افنديك
كندى قلميه تحرير ايتمش اولدينى فقره يه نظر آ مصطفى رشيد افنديك سبب عزلى
بو ايتمش كه صدر اعظمك مقدما قو كتخداسى اولوب مقام صدارته كلكد نصكره
چاوش باشى نصب ايلديكى عبدالباقى اغا بره قاطعه خصوصى ايجون مصطفى رشيد افندى يه
انفعال ايتمش اولمسيه دردمندى صدر اعظمه غمز و نفاق ايدرك وسنك حقنده شويلاه
سويلمش بويلاه سويلمش ديهرك اغصاب ايتديكندن ناحق يره عزل و نقى ايتيردى .
بعض روايانه كوره كتخداكاتى اولمق ايجون بو خصوصه شريف افنديك دخى
اغانهسى وارايدى . هر نه حال ايسه مصطفى رشيد افندى صداقت و استقامت يولنده
بلايه اوغرايوب (المخلصون على خطر عظيم) مضمونه مظهر اولدى . لكن
ذاتالين الجانب و رضا جوى اولمق حسبيله هر كسك سويديكى بر ذات اولديغندن بويلاه
اهل اغراضك نفاقيه تكدير اولمسي صدر اعظم حقنده قيل و قالى دعوت ايدرك
افكار عموميهك تحويلنه بودخى برسبب اولمشدر .

الحاصل زیردہ اشعار اولئہ جفی و جہلہ بو ائنادہ قریم مسئلہ سی اذہان ارکان دولتی
تحدیش ایتکدہ ایکن صدر اعظمک نشانہ کین و غصبی اولئر حقندہ اجرای غرض
سوداسیلہ اوغراشمی ہر کسک نظر ندہ جرکین کورینہ رک حقندہ قلوب اناہم تغیر
اولمشیدی .

مدت مدیدہ دنبرو اسپانیا مسئلہ سیلہ اوغراشیلہ رق کوچ حال ایلہ بو ائنادہ قرار
بولش اولدیغدن بروجہ آتی تفصیائہ ابتدار اولنور .

* اسپانیا دولتیلہ معاہدہ عقد اولنمسنہ دائر واقع اولان مکالمات *

* و مذاکرات *

اسپانیا قرالی دون قارلوس مقدما سیچلیاتین قرالی ایکن دولت علیہ ایلہ عقد معاہدہ
ایتمش اولوب مؤخرأ بالتوارث اسپانیا قرالی اولدقدن صکرہ دور سلطان مصطفی
خانیدہ راغب پاشا صدارتندہ دولت علیہ ایلہ اسپانیا دولتی ایچون دخی عقد معاہدہ
استدعا ایتدکدہ مراملرینہ صورت مساعده کویستریلوب حتی اکثر موادی قلمہ
النمش ایکن راغب پاشانک وفاتی حسیلہ اولیہ یوزی اوستہ قالمشیدی .

مؤخرأ بیک یوز طقسان اوچ نارینخندہ عبد الرزاق افدینک ریاستندہ سیچلیاتین
معاہدہ سنک عینی اولہ رق ینہ بر معاہدہ تجارت عقد اولنمی استدعاسنی حاوی
برقطعہ نامہ سیلہ جواندہ پولینی نام ایلچیسینی وارد اولدقدہ وکلای دولت علیہ عقد
معاہدہ دن استنکاف و امتناع ایدوب انحق قطعاً رد جوابی ویرلمسنی دخی تجویز
ایتمیرک حسن صورتلہ دفعی التزام ایلدکلرندن ناشی بومصاحت اولوقدنبرو سوروب
کوچ حالہ بو ائنادہ بر صورت ویریلہ بیامش و بوارالقندہ پک چوق مذاکرات
و مباحثات وقوعہ ککش اولوب اگرچہ مصاحتک اوقدر اہمیتی یوق ایسہدہ بوقوعات
اولوقتک احوال جاریہ سنی بیلدیرہ چکندن بعض مرتبہ تفصیائہ مبادرت اولنمق
مناسب کورلمشدر .

شویلہ کہ : عبد الرزاق باہر افندی پولینی ایلہ ملاقات ایتدکدہ حکیمانہ مدافعہ
قصیدیہ دولت علیہ علمینہ بحر محیط سواحندہ بولنان دولتلردن بری ممالک محروسہ
صولرینہ دونما کوندردہ جک اولور ایسہ سبتہ بوغازندن مرورلرینہ ممانعت ایتک
شرطنہ اسپانیالو متعہد اولور ایسہ مراملرینہ ماشات اولئہ بیلہ جکینی ایراد ایتمش
ایسہدہ چونک سبتہ بوغازینک محافظہ سنہ اسپانیا دولتی مقتدر اولہ میہ جغدن پولینی اصلا
اورالرہ یناشامش اولدیغہ بناءً عبد الرزاق افندی ینہ دفع حکیمانہ قصیدیہ اسپانیادہ

اولان اسرای مسالمنك اطلاقه اسپانیا دولتلك ماشات ایتسفی تکلیف ایتشیدی .
خلیل حمید افندیك ریاستده پولینی باب عالی یه بر قطعه تقریر ووروب مضمونده
مقدما مطلوب بزم اولان عقد معاهده مصلحتی اطلاق اسرا ماده سنه تعلیق اولمش
اولدیغندن بن اول وقت کیفیت دولتیه یازمشیدم جوابی کلدی . دولتیم بوکا ماشات
ایتمش و بر خیلی اسرای مسالمن در سعادت کوندریله جک ایش . بناءً علیه تمشیت
مصلحتیهمت بیورلق مطلوبدر دیو افاده وانها ایتمکله طقسان اوچ سنه سی شعبانده
کتخدایک ودفتردار افندی ورئیس افندی ورجایی افندی وعمر وحید افندی
ورسمی احمد افندی وسالمان فیضی افندی حاضر اولدقلری حالده قریمه دائر عقد
اولنان مجلس مشورته بوخصوص دخی درمیان اولمشیدی .

شویله که : اسپانیا مرخصی هر قدر دفع لین ایله دفع اولمغه سعی اولمش ایسه ده
حسن مدافعه فی قبول ایتیموب قطعی جواب استدیکنندن مطلوبنه مساعدده اولنقمی
مناسبدر یوخسه قطعاً رد اولنقمی ایجاب ایدر دیو استجواب اولدقدده حضار مجلس
بزلر بررأی اختیار ایلسک لامحاله صدور کرامک رأیلری منضم اولمغه محتاجدر .
بناءً علیه ابتدا بر کره صدور کرامه مکمله کاغدی عرض اولنسون بوبابده رأیلری
ندر ظاهره چیقدقدن صکره بزلر دخی بیلدیکمزی افاده ایدرز دیو ختم کلام
ایتمشلر ایدی .

پولینی ایسه بر جواب قطعی استیوب وبخصوصده تعجیل واصرار ایلیوب تکرار
رئیس افندی ایله ملاقات طلب ایتدکه رئیس افندی مقصودی نه ایسه لساناً
ویا خودتحریراً بیلدیرسون صکره لازمکلور ایسه کوروشیلور دیو دیوان هایون
ترجانیله کندوسنه خبر کوندرمکله پولینی باب عالی یه بر قطعه تقریر کوندروب
بواننده اسپانیا دولتی کلی قوت ایله سینه بوغازنده واقع جبل الطارق محاصره
ایتمشدر . انکلتره لودن اله بیلدیکی حالده چونکه موقع مذکور آق دکزک کلیدی
مثابه سنده اولدیغندن فیما بعد بحر محیط جانبدن دولت علیه اعداسی دونماسنک
آق دکزه صالیورلماسنه اسپانیا دولتی متعهد اولمق وبونک مقابلنده طرف
دولت علیه دن دخی جزائر غرب اوجاقلرندن اسپانیا کیلرینه ضرر اصابت
ایتدیرلماسک اوزره عقد عهدنامه یه طالب اولدقلرین افاده وانها ایتمکدن ناشی
بوکیفیت حضور آصفیده عقد اولنان مجلسلرده کراراً درمیان اولنه رق اسپانیا
دولتلك صلح استدعاسندن اصل مقصودی غرب اوجاقلرینک شدت وسورتی
کسر ایله ضرر لرندن خلاص بولمق ماده سی اولوب اوجاقلر اهالیسی ایسه بر قوم
سرکش اولدقلرندن بوخصوصده جبر اولنه مدقدن بشقه بو محذور حاصل

اوله جق منافعه صد مرتبه غالب اولدیغندن و محاصره ایتمش اولدقلری جبل الطارق اوزرینه مقاوله ایتمک الده اولدق صید اوزرینه عقد بیع و شرا دیمک اوله جغندن و الحاصل شو آوانده اسپانیالو ایله عقد معاهده ده دولت علیه به بر فائده تصور اولدیغندن حسن مدافعه ایله کچشدرلمسی مناسب ایدی . لکن پولینی مادامکه بو خصوصده اصرار ایده یور . و قطعیا جواب رد ویرلدیکی صورتده دخی اسپانیا دولتی دولت علیه دن مأیوس اوله رق روسیه لو ایله عقد اتفاق ایتمک احتمالی ملحوظدر . پولینینک کلامندن اکلاشیلان دخی بودر . بوندن بشقه دولت علیه نك نمچه لو ایله محاربه سی وقوع بوله جق اولور ایسه اسپانیالولرک دخی بجرأ نمچه لویه اعانه ایتمسی وارد خاطر اولور .

بناءً علیه اسپانیالولری کوجندیرمیه رک حسن مدافعه لری لازم کلوب انجق سیچلیاتینه ویرلمش اولان عهدنامه شروطنه راضی اولدقلرندن و بوکا دخی وقینه رضا کوسترلمش اولدیغندن شمدی بو معاهده ده بزجه ضرر واردر دیو بر بهانه بوله مز . و بر مدت تعیین اولنه جق اولور ایسه وقت موعود حولنده انجاز وعد اولمق لازم کله جکی جهتله بو صورت دخی مناسب اولمز . و چونکه تمشیت مصالحتاری مقدا اطلاق اسرا قضیه سنه موقوف قلنمش اولدیغندن اکر اسپانیالولر همان بو ائشاده اسرای مسلمینی اطلاق ایله در سعادت کوندره جک اولورلر ایسه دولت علیه به خلف وعد نقیصه سی الویرمیه جکی جهتله ناچار مراملرینه مساعدده اولمق لازم کله رک اولوقت او جاقدر قضیه سی لسانه آلتیوب همان راغب پاشا مرحومک وقتنده قرار ویرلدیکی اوزره فقط ساده جه تجارت شرائطنک تأسیسی لازم کلور . لکن شمدیلک اورالردن سکوت اولنه رق همان دولت علیه ایله دون کارلوسک سیچلیاتین قرالنی ائناسنده بینلریده منعقد اولان رابطه اخلاص و صفوت فراموش اولور حالاتدن اولدیغنه بناءً اسپانیا دولتیله معاهده ایتمک دولت علیه نك دخی دلخواهی اولوب انجق سزه دائر اولمیه رق دولت علیه نك بوبابده بعض مواعی اولغله ان شاء الله بوموانع مرتفع اولدقده بز سزه خبر ویررز یوللو حسن مدافعه سی اتفاق آرا ایله قرار گیر اولدیغندن بو مألده مقام صدارتدن اسپانیا قرالی ایله باش وکیلنه برر قطعه مکتوب سامی یازیلوب مرخص پولینی به تسلیم اولنش اولغله پولینی ده اولوقت مملکتسه عودت ایتمشدر دیو ظن اولیور ایدی . یدی سکرز ای صکره یعنی طقسان درت سنه سی شوالنده پولینینک توصیه سنه دائر سیچلیاتین ایلاجیسی ترجائی ایله باب عالی به بر قطعه تقریر کوندروب پولینی مقدمکی جوابنامه لری اسپانیایه کوندروب کندی اولوقتدنبرو غلطه ده ساکن اولدیغنی و بو دفعه

کند و سیله برابر تسویه مصالحته مأمور قلندیغنی اخبار ایدجک رئیس افندی پولینک بو مأموریتی عجبا ینه اولکی مأموریتیدر یوخسه بشقه میدر دیو متجلاهلانه سؤال ایتدکده تر جان بوکا دائر معلوماتی اولدیغنی بیان ایله ایاجیسندن صورتی خبر کتوره جکئی افاده ایلمش اولدیغنی متعاقب مرخص پولینی باب عالی یه ایکی قطعه تقریر و یروب بوندن اقدمجه الیغ جوابنامه لری دولتمه کوندرمشیدیم . شمدی وصول جوابی کلدی . بونک اوزرینه دولتم کرک شمدی و کرک بوندنصکره شروط مصالحیه دائر ارتق لساننه بر حرف آلمیه جقدر . انجق اسپانیا کیلری دولت علیه سفائیله مصادفه ایتدکارنده بر برینه دوستانه معامله می ایتسونلر یوخسه بر بوندن اتقامی ایتسونلر و یا خود یکدیگره مهاجمه می ایتمک لازم کلور . دوستانه معامله ایتملری اختیار بیورلدیغنی صورتده نصل علام ایله بر برینی تمیز و تشخیص ایتمک مناسبدر . دولتم اخلاصکارلری بوراسنک شرح و تفصیلی استر دیو انها و دیگر تقریرنده دخی اسپانیا دولتی جزائر غرب اوجا غیله عقد مصالحه ایتمک اوزره در . فقط بو خصوص دولت علیه نیک مستحسن و مرضیسی اولدیغنه دائر بر معتاد و یریله کلان بر قطعه فرمان عالی اصدارینه محتاج اولدیغندن بومالده جزائر غرب بکیر بکیسنه و رجانه خطاباً بر قطعه فرمان عالی اصدار بیورلسنی استدعا ایتمکن ناشی کیفیت لدی التذکر کیلرک بر برینه اوله جق معامله سی ذاتاً قبودان پاشانک بیله جکی مواددن اولوب غر بلورک بو وجهله صالحه راضی اولدقلرینک تحقیقی دخی اکا حواله اولنق لازم کاه جکندن و قبودان پاشانک اولوقت در سعاده عودتی موسمی تقرب ایتمش اولدیغندن مذاکره مصالحت آنک کلمسنه تعلیق اولنه رق پولینی یه دخی اولوجهله جواب و یرلمش و صکره لری پولینی پیدرپی باب عالی یه تر جانی کوندروب جزائر غربه کوندریله جک فرمان عالی یی سؤال ایتدکجه جزائر دن جواب کلدی جوابی و یرلمکده بولنش ایدی .

طقسان بش سنه سی رجبنده سلیمان فیضی افندینک ریاستنده پولینی ینه باب عالی یه ایکی قطعه تقریر و یروب بونده تکرار فرمان مذکورک اصدار بیورلسنی استدعا و دیگرنده دخی دون قارلوس سیچلیاتین قرالی ایکن دولت علیه ایله عقد ایتمش اولدیغنی عهد نامه نیک برنجی ماده سنده بومصالحه فیما بعد ایکی دولتک تحت تصرفه داخل و لاحق اولسی متصور اولان ممالک و توابع جدیدیه دخی شامل و راجع اوله دیو تصریح اولنق ملاسه سیله اسپانیا قرالی اولدقدنصکره دخی بوکا رعایت ایتمکده ایه ده طرفین رعایاسی بوکا مطلع و آشنا اولق ایچون علنی بر معاهده نیک

طرفیندن امضا اولمسی ایجاب حالندن اولدیغنه بناءً اقدجه مخلصلری بو خصوصه
مرخص تعیین ایتکله بونجه زماندنبرودر بوراده مکت و اقامت ایتکدهیم حالا کمیلر
بر برینه تصادف ایتدکلرنده نه کونه معامله اولنق لازم کله جکنه دائر بر قرار
ویریه مدی . اکر دولت علیه نك اقدجه ایراد ایتش اولدیغی موانع بر طرف
اولدیه هان معاهده نك امضا اولمسی والاشافیجه و قطعیه بر جواب ویرلمسی
شکلرندن برینه منتظر اولدیغی انها ایدرک بو کره مطلوباری اولان معاهده نك
امضا اولمسی بیانی عهد ایجابندن اولدیغی اشراپ ایتکدن ناشی سلیمان فیضی افندی
مفصل ومشروح برقطعه تقریر قلمه الوب خلاصه مؤداسنده بواننده نمچه لونك طور
وطرزینه نظر آرفته رفته نقض عهد ایده جکی کلوب کورینه یور . روسیه لویایله
برنوع خفی اتفاق اولدیغی دخی بعض آئاردن اکلاشیلور . بناءً علیه اسپانیالو بوقدر
عقد مصالحیه خواهش کویسترر ایکن رد اولندیغی صورتده آنلرله اتفاق ایدرک
شاید بویکیسیله دولت علیه بیننده محاربه تحقق ایده جک اولور ایسه اسپانیالو
علناً دنیاسی انلرک دوتماسنه الحاق ایدرک آق دکنز آله لرینه ایصال خسار ایتسی
ملاحظه دن بعید دکلد . اما عقد مصالحه اولندیغی تقدیرجه علناً آنلر اعانه
ایده مز . قالدی که شروط مصالحه نك مذاکره سی اثناسنده اسپانیا دولتی دولت علیه
علیهنه هیچ بردولت ایله اتفاق ایتماسی شرطی دخی درج اولنه بیلور . واکر
بوکا موافقت ایتیه جک اولور ایسه مصاحتک امهالی طبیعیه حاصل اولمش وهمده
ینه کلیاً رد اولنماش اولور . یوق اکر ینه مذاکره مصاحته کیریشلمیه رک امرار
وقت اولنق اراده بیوریلور ایسه پولینیک مذکور تقریرلرینه جوابا دون
قارلوس سیچلیاتین قرالی ایکن عقد ایتش اولدیغی مصالحه نك مؤخر اول حکومتی
ترک ایله دسترس اولدیغی دهاییوک بر حکومت شامل اولسنه نص عهدنامه دلالت
ایتمیوب بوادعا صکره دن خاطره کشش برنوع سفسطه اولمغله شرطجه بوادعا
اسپانیا دولتک صلاحیتی یوقدر . حالبوکه دولت علیه اسپانیا دولتیله عقد
معاهده دن امتناع ایتیمور . فقط اقدجه یازلمش اولان جوابنامه مؤداسنجه دولت
علیه نك بعض موانع ملکیه سی اولمق حسیله وقت مرهونه منتظر در . جزائر
غرب ماده سی قبودان پاشا معرفتیله استعلام اولمشدر . فقط مسافه بعیده اولدیغندن
جوابی تأخر ایلادی . برکره ده استعجال امری یازلسون دونما ماده سنه کلنجه
دولت علیه ایله معاهده صریحه سی اولیان بردولتک دونماسی دولت علیه صولرنده
کزمک اصول وقواعد دولیه دن دکلد . خصوصسیله اسپانیا سفائی دولت علیه
صولرنده کزدیکی یوقدر اما فورتنیه تصادف ایدوبده برایی قطعیه کمیلری

ظهورنده اگر دوستانه معامله ایدرلر ایسه دولت علیه‌نک دون قارلوس ایله درکار اولان صفوته بناءً سفن دولت علیه دخی دوستانه معامله ایدرلر . واکر خصمانه معامله ایدرلر ایسه دولت علیه کیملری دخی بالضروره مقابله بالمثل طریقه کیدرلر دیو کندوسنه برقطعه تقریر ویرلمک لازم کلور . الحاصل یامکالمه مباشرت ایدلمک ویاخود برمنوال محرر تقریرلرینه جواب یازیله رقیینه امرار وقت یولنه کیدلمک لازمه خالدندر دیو عرض وافاده ایندکن صکره خاتمه تقریرنده بویکی شقدن برینک ترجیحی رأی واراده اولیای اموره برافغله کرک فیضی افدینک اشبو تقریری وکرک اسپانیا ایلچیسینک مذکور تقریرلری خاکپای شاهانه عرض اولندقد اشبو ماده اعظم اموردن اولمغله اطرافیه ودقتلیجه ملاحظه وبعده هجتلری ظهوره کلیه جک وجهله برقاله افراغ اولمنسی خصوصی شیخ الاسلام افندییه وبعده نقیب افندییه وصدارت رومدن منفصل دری زاده وملاحق زاده افدیله ارئه اولنهرق بالاتفاق اقتضاسنه کوره نظام ویرلسون وعاقبت حالیه ملاحظه ایدرک دولت علیهیه وقیله بر رخنه اولان ایشدن غایه الغایه حذر ایتدیره سین بعضاً ایش اولورکه هان اول امرده نظام بولسون دینور انجامکارنه خسارته دوچار اولور دیو خط هایون صادر اولمغله اوراق مذکوره طاقیه برقطعه تذکره سامیه لفا اولوقت شیخ الاسلام بولنان محمد شریف افندییه ارسال اولندقد تذکره سامیه نک بالاسنه طرف شیخ الاسلامیدن اشارت اولنان هامشده بومادهده رد وصد مناسب اولدینی کبی بومرتبهیه دور ودراز تأخیر وتعویق دخی ناچسبان کورینور . هان شروط نافعیه ربط اولنق اوزره هفتهده برکون مکالمه تأسیس مسالمیه شروع اولنسه نه باس وار . یاصورت بولمیوب علی حاله قالور . وهوالمطلوب ویا بوجه مستحسن اوزره صورت بولور . باقی جناب دولتلری اعلمدر دیو افاده اولنغین سلیمان فیضی افندی هفتهده برکون مکالمهیه مأمور بیورلمشیدی .

بناءً علیه طقسان بش سنه سی رجبک یکریمی ایکنجی کونی مکالمهیه مباشرت اولنوب برو طرفدن فیضی افندی ایله بکلکچی خیری افندی اوته طرفدن دخی پولینی ایله ترجمانی واسوچ باش ترجمانی حاضر اولدقلری حالد وواقع اولان مکالمه لرینک کیفیت وخلاصه سی زیرده بیان اولنور .

چونکه اولوقت بومقوله وقوعاتک بین الناس شیوعندن توقی اولنه کلدیکنه بناءً بومکالمه نک دخی مکتوم طوتلمسی التزام اولنهرق یوم مذکورده اسپانیا ایلچییی ومذکور ترجمانلر علی السحر تبديلاً آرد قبودان رئیس افدینک ساحلخانه سنه

كلوب رخصتنامه لر مبادله اولندقد نصكره رئيس افندى كلامه آغاز ايدوب عقد اولنه جق معاهده نك مناسبى اولوق اوزره براساس وضعه محتاجز . اولا اكا قرار ويره لم ديد كده اسپانيا ايلچيسى قرالم سيچلياتين قرالى ايكن دولت عليه ايله عقد معاهده ايتشيدى . اول وقت اساس نه اتخاذا اولمش ايسه ينه اولوجهله تاسيسندن امتناع اولمز ديمكله رئيس افندى ازمنه وامكنه نسق واحد اوزره اوليوب امرجه دول دخى تقاب ادوار ايله تغير ايدكشدر . اولوقتك حالى بشقه بووقتك حالى بشقه در . خصوصيله اسپانيا دولتى سيچلياتين دولتى كى اوليوب ذاتنده برجسيم دولت اولغله انكه عقد معاهده دن البته برثمره ملكيه وفائده زائده حصولى مطلوبدر ديمكن اسپانيا ايلچيسى بوندن زياده فائده اولورمى كه ايكي دولت بربرينى قزانه جق يعنى معنوى دوستلاريني ظاهرده دخى سنده ربط ايله تايد ايدكشدر . بوندن بشقه منفعت تجارت دخى مقرردر ديدى . رئيس افندى بوكا مقابله دولت عليه تجارتك وجود وعدمنى مساوى عدايدر . ويالكز منافع تجارت نه نفع ملكى ديمز اساس ديديكمز مصالحه نك اصل علت غايه سى يعنى نهايتنده كوريله جك فائده ملكيه در كه اسپانيا دولتك حالا واستقبالاً دولت عليه دوستلغك قوت ودرجه سى بيلنمك لازمدر ديمكله اسپانيا ايلچيسى ابتدا عقد معاهده اولتور صكره منافع ملكيه ديديكمز شير اكا تفرع ايدر ديد كده رئيس افندى ينه اساس مصالحه عطف كلام ايدوب بومصالحه دن برمنفعت ضمنية ملكيه حصولى دولت عليه نك مطلوبيدر . ابتدا بواساس ينمزده تذكر ووضع اولتقى لازمدر . زيرا دنيا حايدر . دولت عليه عليه دول ساره دن برى حركت ايتك احتمالى اولوب برصورتده اسپانيا دولتى دوستلغده ثابت اوله رق دولت عليه نك اومقوله خصمنه اعانه ايتيه چكى درميان وتمهيد اولتفايدر ديو اساس وضعنده اصرار ايتمكله بونك اوزرينه طرفيندن برچوق بحثلر ايراد اوله رق نهايت رئيس افندى اشته رخصتنامه لر مزي مبادله ايلك بوكونك بو قدر ايله اكتفا ايدلم بويله شير تامل كوتورر تعجيل ايله اولمز ديد كده ايلچى بنم دولتم سيچلياتينه ويرلش اولان عهدنامه شروطنه راضيدير . وانك انعقادى استرآنده قال وقيل كوتورر حالت بو قدر ديمكله رئيس افندى سيچلياتين عهدنامه سين بزهنوز مطالعه ايتمك بر كره كوزدن كچورمكه محتاجز واحتمال كه بعض ماده لرك تقييحه محتاج اولورز هله سز شواساس خصوصى ملاحظه ايديكز ودولتكزه دخى يازيكز بز دخى برايو جه مطالعه ايدلم ديو قطع كلام ايدى بىك ايلچى مضطرب اولوب يديمه رخصتنامه ويريله لى اوچ سنيه ي متجاوز در . بر سنيه سى يوللرده كچدى ايكي سنه دن زياده دخى بوراده قالد

مطلوبمز سیچلیاتین شروطی اوزه عقد مصالحه ایدی . لا ونم بر جواب آله مندم
کچنلرده دولتمدن بکا برکاغد کلدی . بر کره دها عرض ایله ینه امرار وقت ایدر لر
ایسه عودت ایت دیشلر سکنز آیدر دولت علیه جزائر دن بر جواب کتورده مدی
بن شمدی دولت علیه شوزمینده براساس استر دیو دولتمه یازسه م دولت علیه نک
مرامی عدم مساعده اولدینی اکلشادی دییه جکلری وآره یرده بکا دخی عتاب
ایده جکلری مقرر در دیمک کبی بعض کلمات ایراد یله ایشی اوزاتاق استمدیکی
اشعار ایلدی .

بو مکالمات قلمه الیهرق خاکبای شاهانه یه عرض اولندقدده عاقبت کارده دولت
علیه یه بر خلجان ویرمک شرطیله اولا الله تعالینک رضاسیچون ثانیاً دولت
علیه یه صیانت ایچون بر حسن صورت وقلبه افران اولنسی جمله کزه فرض عین
مقامنده در . هر امور اتفاقی اولدقدده نظام بولمز برشی یوقدر همان صداقت
اتفاقدر دیو برقطعه خط هایون صادر اولمشیدی . شعبان معظمنک ایکنجی بازار
ایرتسی کونی ینه کیسه واقف اولماق ملاحظه سنه مبنی هر کس ایشنه کوچنه
چکیلوب کیتدیکی ائنده ساعت یدی صولرنده اسپانیا ایلچیسى رئیس افندینک
یالینسه کلوب دفعه ثانیه اولمق اوزره مکالمه یه مباشرت اولنهرق اول کون دخی
ساعت اون بره قدر ینلرنده جریان ایدن مباحثاتک خلاصه سی زیرده بیان
اولور .

یوم مذکورده ابتدا اسپانیا ایلچیسى کلامه بدأ ایدوب اشبو پنخشنبه کونی بیچ
اولاعی یعنی ویانه پوسته سی چیه حق ماده صاحه نه کونه قرار ویریه جکنی یازسه م
کرک بر جواب کرم ایدک دیمکله رئیس افندی اولکی مجلسده ایراد اولنان اساس
ماده سنه قرار ویرلد کدنصکره قصور موادی همان سیچلیاتین شرائطنه تطبیقا
تنظیمه مباشرت ایلرز دیدکده ایلچی سیچلیاتین عهد نامه سننده دولت علیه ایله
مصالحه مؤبد و دائمی دوستلق عهدی مصرح اولوب بونک معناسی دولت علیه
علیهنه وضع خصمانه یه ابتدار واعدا سنه اعانه ایله اضرار ایتمک مضمونندن
عبارتدر . بوعباره بزم عهدنامه مزده دخی یازیه حق اولغله مطالبه ایتدیکنکر
مرام انک مفهومندن حاصل اولور دیمسنه جواباً رئیس افندی دولت علیه ایله
دول سائر دن برینک محاربه سی وقوع بولمق ملاحظه دن بعید دکلدر . شاید
بومقوله خصمانه یه اسپانیا دولتنک اتفاقی بولندینی حالده اکا معاونت ایتسی
ملحوظدر . بوضورتده سزک دوستلغکزدن نه فائده مز اولور ماده تجارتنک
دولت علیه عنندنه وجود وعدمی مساویدر ملکجه بر فائده حاصل اولدقجه
بومرامه نیچون مساعده اولنسون دیدی .

بونك اوزرينه ايلچي دولتك دولت عليه حقنده صدق نيتي يعني اعداسنه معاونت ايتمه جكني جزما و يقينا بيلورم و عقد مصالحه دن غرض دخي طرفين بربريني اضرار قيدنده اولما مقصدن عبارت اولمغه بوني شفاها تصديق ايدرم دولتمه يازسهم سند و يرلسنه دخي رخصت ويره جككيري اكر چه مجزومدر لکن رخصتم سيچلياتين معاهده سنه منحصر اولديغندن اندن خارج سند اعطاسنه جسارت ايدهم ديدكده رئيس افندي بوني شفاها تصديق ايدرم ديورسين صكره دونوب تحريراسند و يرمكدن اجتناب ايد يورسين بوسوزشك ايراث ايدر . انكلكره لوايله سرك معاهده كز وارايدى اما فرانسه لوايله بشقه اتفاقكز اولديغندن انكلكره عليهنه فرانسه لويه معين اولديكز سوز طور به يه كيرمز ديرلر مشهور مثلدريو مقابله ايدى . و بونك كبي چوق منازعه و مباحثه لر جريان ايدرك نهايت مطلوب اولان اساس چونكه سيچلياتين عهد نامه سنده مندرج اولان مصالحه مؤبد و دائمي دوستلق عباره سنك شرح و تفصيلندن عبارت اولمغه بومالده بررسند امضا اوله رق وضع اساس قلمغه قرار و يريلوب بومجلس دخي بوسورتله ختام پذير اولمشيدى . اوچنچي دفعه كي مكالمه ده ينه مصالحت بودرجه سندن آلتوب اساس تمسكنك تنظيمه مباشرت اولدقدن صكره اسپانيا ايلچيسى اشبو بيطرفلق اساسنه مقابل اسپانيا دولتك دخي برشي قزائيسى لازم كلور . و اكر چه ملكا برفائده اولمز ايسه ده لفظاً اولسون بر اعتبار اولق اوزره فرانسه و انكلكره دولتلري حقنده جاري اولديني مثلاً اسپانيا قرآنه دخي طرف دولت عليه دن پادشاه عنواني و يرلسون ديدكده رئيس افندي طرفندن فرانسه دولتي حقنده بوعنوانك و يرلسي ابتدا عقد معاهده اولنديني آوانده اوليوب بلكه دولت عليه فرانسه دولتك پك چوق دوستلغني كوردكدن صكره وقوع بولمشدر . بزشمدي سزه شوقدركي ايله بزمه معاونت ايديكز ديمورز بلكه شمدى يه قدر طبعي جاري اولان بر حالك دوامى كدشمنلر يزمه معاونت اولتما مقصدن عبارتدر . آني تكليف ايد يورز . بو خصوص مقابله و مكافات اقتضا ايدر مواددن دكلدر ديو مقابله اولنسدقندن صكره مواد اخري كه طرفيندن اسرآنك اطلاق اولنمى و غرب او جاقلى اسپانيا دولتيه عقد معاهده ايد جك اولور ايسه رضاي عالي منضم اولديغني حاوي برر قطعه فرمان عاليشان و يرلسي و مالطه و سائر طوائف حريميه قورصانلرينك دولت عليه صولرندن دفع مضر تارينه اسپانيا دولتك سعي ايتمى كبي ديكر بعض ماده لر مذكور اساس ماده سنه علاوه اوله رق مواد عديده ني حاوي بر اساس تمسكي تنظيم اولنوب طرفيندن تمهير

اولنق خصوصی قرار بولمش و مصاحت بترکی اولمش و حتی سلیمان فیضی اقدی اظهار ثبات و متانت ایدرک مصاحتی بودر چه لره ایصال ایتدیکندن طولای دولتدن آفرینلر المش ایکن صکره دن بعض تعیراتده منسازعه ظهور ایتدی . شویله که اسپانیا دولتی طرفندن دولت علیه نک خصمی اولان دولتلره اعانه اولنماسی فقره سنه قارشولق دولت علیه طرفندن دخی اسپانیا دولتک خصمی اولان دولتلره اعانه اولنماسی تعهد اولنق خصوصی اسپانیا ایلچیسى تکلیف ایلدی . بوکایسه طرف دولت علیه دن مامشات ممکن اوله میؤب چونکه غرب اوجاقلرینه اگر چه دولت اطلاق اولنه من ايسه ده شمديکی حالدّه بعض جهته مفرز اولدقلرندن شاید ایلروده اسپانیالو ايله محاربه لری وقوعنده اسپانیالو بونی سر رشته ایدرک اوجاقلره اعانه اولنماسی ادعايه قالدیشور . بوايسه دولت علیه جه ممکن اوله من . زیرا غرب اوجاقلری توابع دولت علیه دن اولدقلری جهته بهر حال معاونت اولنق لازم کلور . بوندن بشقه فاس حاکمی کبی ملوک اسلامیه دن بری اسپانیالو ايله محاربه یه مباشرت ایدوبده دولت علیه دن استمداد ایده جک اولدینی حالدّه اهل اسلامه اعانه فرض اولق حیلّه و جهت جامعه خلافت تقریبیله دولت علیه نک اعانه ایتسی فریضه دن اولور . بناءً علیه بوصورت طرف دولت علیه دن قبول اولنه میوب طرفیندن بی طرفلق ماده سی تهعد اولنق لازم کلدیکی حالدّه خصما یرنده دول نصاری لفظی قوللانلق یعنی طرفیندن بری دول نصارادن بریله محاربه ایتدیکی حالدّه طرف آخرک بیطرف اولمسی تعبیری یازلق خصوصنده رئیس افسدی اصراره مجبور وبوکيفيت تذکره سامیه ايله مقام مشیخته انها اولندقده چونکه اهل اسلام من المشرق الى المغرب بربرندن استنصار ایلدکه معاونت فرض اولدینی جهته خصما و یا خود دول اخری تعبیرلری قبول اولنه میوب حصراً دول نصاری تعبیرینه مامشات اولنسون دیو طرف شیخ الاسلامیدن اشارت بیورلغله رئیس اقدی نصاری تعبیرنده محصور اوله رق اساس مصالحه کشمکشده قالدی . بوندن بشقه مقدما اسپانیا ایلچیسى جزائر غرب اوجاغنک بزمه مصالحه استعداد تامی وار همان طرف دولت علیه دن رضا ورخصتی حاوی برقطعه فرمان اعطا بیورلمسینه محتاجز دیر ایدی . مذاکره مصاحت دخی آنک سوزی اوزرینه بنا اولنمشیدی . حالبوکه بوخصوصک تحقیق ایچون قبودان پاشا طرفندن جزائر غربیه کیدوب کلان آدمک جزائر بکلر بکیسنندن کتوردیکی تحریراتده جزائر اوجاغنک اسپانیالو الک بیوک دشمنی اولغله مصالحه و مصافا تلی ممکن اوله میه جنی و حتی چند ماه مقدم اوجاقلر قورصالری اسپانیالونک

طبقوز قطعه کيليريني المنش اولديغی مندرج اولمغه اوجاقلره ويريله جك اخبار امرلری اساس تمسكه درج اولنه ميه جنى رئیس افندی طرفدن اسپانيا ایلچیسنه بیان اولندی . وبوارالق اسپانيا ایلچیسى دخى ترجمانی باب عالی یه کوندروب بینمزه قرار ویردیکمز اساس تمسكى عقدۀ اشکاله دوچار اولدی . زیرا بودفعه بکا تحریرات کلدی . مضموننده دولت علیه ایله سیچلیاتین قرالغمزده رابطه ویردیکمز شرائط مثللو شروط مسالیه سنی مأمور ایتمشیدک . شرائط مرقومه دن زائد برشی ادخال ایتیه سین دیمش لر . اگر بوتحریرات کلزدن اول اساس تمسكى تمهیر اولمنش اولیسدی دولتمه اعتذار ممکن اولوردی . لکن بوندنصکره سیچلیاتین شروطندن زیاده برحرف قاتمغه قدرتم یوقدر دیو انها واخلبار ایله بوخصوصده برجواب قطعی استدی . بونک اوزرینه برکره دخى دیوان هایون ترجمانی مأموراً اسپانيا ایلچیسيله ملاقات ایدوب قرار سابق اوزره منازع فیها اولان بعض تعبیراتک اصلاح وتقیحیله ایلچی یی ارضا ایتمکه سعی ایتمش وهله سن شو اساسی برکره دولتمه یاز وبرجواب کلنجه بو طرفده اقامت ایت دیمش ایسه ده بو دفعه دخى اسپانيا ایلچیسى استغنايه مباشرت واطهار خشونت ایدوب سیچلیاتین شروطی اوزره عقد معاهده ده اصرار ایلدکدن بشقه اقدمجه اساس تمسکینه درج اولنق اوزره تصدیق وقبول ایتمش اولدیی بعض موادی انکار ایله صورت تجاهلدن کلکه ابتدار ایلدی . وحی انشای مکالمه ده بو قدر وقتدنبرو درسعادتده اوتوروبده مصالحه نك عوق وتأخیر اولمنسندن طولای اشتکا ایدرک بومصاحبت فسخ اولتورایسه بالمله بوربون فامیلیاسی یعنی فرانسه واسپانيا وسیچلیاتین قراللری خاندانی دولت علیه دوستاغندن یوز چویرلر دیدکدن بشقه بین الدولتین دوستانه مخبره امری اسپانيا دولتدن ایسه دولت علیه ده زیاده اهمدر دیوب بومالی درج ایله مملکتته عودت ایتمکه مجبور اولدیغی بیان ضمنتده باب عالی یه برقطعه شدتلو تقریر اعطا ایتدی .

بونک اوزرینه ارتق فسخ مکالمه اولنق لازم کلش ایسه ده کوندن کونه روسیه ایله نیمچه دولتک دولتعلیه علیه نه اولان اتفاقلرینک علامتلی بلورمکه باشلامش اولدیغندن واسپانيا ایلچیسى دخى بوضورته دولتک آنرله اتفاق ایده جکنی اشراب ایلدیکندن اسپانیالوی کوجندیرمکدن وخصوصیه فسخ مکالمه تقیصه سنی

دولت علیه عز و اسناد ایتدیر مکدن وکلای دولت علیه خوف و احتراز ایتدکرینه بناء بر حال تردده قالدیلر .

بونک اوزرینه بر چوق مذاکرات وقوعند نصکره نهایت دولت علیه ذات مصالحه قبول ایتش و منازعه یالکز بعض تعبیراتده قلمشدر . و دولت علیه اسپانیا مصالحه سنه مستعد و متهیئدر . تعبیرات منازع فیهایی و یاخود آنلره بمائل بعض تعبیراتی سنده درج ایتکه ایلاچی بک دولتندن جلب رخصت ایلاچی آنده تصدیقنامه لر مبادله اولنور و مصلحت بودر چه ده براغیلور ایسه مکالمه یی ایلاچی بک دوستمز فسخ ایتش اولور دیو اسپانیا ایلاچیسنه بر قطعه تقریر ویرلمشیدی . بونک اوزرینه اسپانیا ایلاچیسی مملکتته عودت ایده مدیسه ده رئیس الکتاب سلیمان فیضی افندی دخی ابتدالری مصالحتی اعظام ایله بعض جمیله لر کوستره رک آفرینار المشیکن نتیجه سی بویله کشمکشده قالیجق خلیجه مضطرب و متحیر اولمشدر . فقط چوق کچمکمزین عزل اولنمغه خلاص بولمشدر .

اسپانیا دولتیله عقد معاهده ایتامک و خصوصیه سیچلیاتین دولتی حقنده اقدجه تجویز و قبول قلمش اولان شرائط عهدیه نک بر عینی دخی اسپانیایه ویرمامک ایچون بوقدر تکلف اولنمسی امور عجیبه دندر . زیرا بو وجهله صالح استدعاسنده بولنان بر دولتک سلم و مصالحه سنه (فان جنجوا لاسلم) آیت کریمه سی مؤداسنجه میل و مماشات ایتک لازم کلوب اسپانیا کچی دولت علیه ایله هم حدود اولمان و طبقه ثانیة دولیه ده بولنان بر دولته تجارت و دوستلغه دائر بر معاهده یاللمسند عقلاً دخی نه ضرر اولمق احتمالی واردر . لاسیا که عرض ایتش اولدینی شرائط اولجه قبول اولنمش شیلر ایتش و بوتکلفات بتون بتون عبثه اشتغال و بلکه دعوت مضرت قیلمدن ایدوکی بر وجه محرر نتیجه مصالحتک کشمکشده و وکلانک بر حال تردده و رئیس افدینک حجاب واضطرابده قالمسیله ثبوت بولمشدر . و امر تجارت جسم دولتک روحی مثابه سنده اولدینی حالده بر دولتک دیگر بر دولت ایله صلح و تجارتده دائر عهدی اولمسی طرفینک تبعه و تجاری ایچون فائده یی موجب اولدینی مسلماتندر . و اگر چه بر دولتک دیگر یله عقد معاهده ایلاچی وقت ملکجه و پولتیقه جه منافع حالیه و آتیه سنی دریش و مطالعه ایتسی لازمه دن اولدینی جهته له اسپانیالور ایله عقد معاهده خصوصنده اسپانیا دولتک مؤبدأ بیطر فلغنی شریطه عهده ربط و توثیق ایلمک قنایمطالعده دکل ایسه ده اسپانیولارک استدکاری تجارت و مناسبت معاهده سی اولوب اشوبنی طرفلق صورتی ایسه اتفاق معاهده سی دیمک اولدیغدن اکا احتیاج و ارایسه بشقه جه سویلشیلوب

یابللق اقتضا ایدردی . وبویله اتفاق معاهده لری دائماً صورت مخصوصه وموقته ده اولمق ایجاب ایتدیکندن ومنافع متقابله اوزرینه تأسیس اولنه کلدیکندن بر معاهده دائمیه اتفاق مخصوص اثری اولان بیطرفلق قاعده سنی درج ایتکی استمک موافق اصول دکدر . واسپانیانک تبعه سندن اولمان مالطه وسائر طوائف حربیه قورصالرینک دفع مضرتی اسپانیالویه تکلیف ایدوبده توابع دولت علیه دن اولان اوجاقلر قورصالرینک دفع مضرتندن بالکلیه انغماض اولنلق ومنوال مشروح اوزره بی طرفلق اتفاقی تأسیسه چالشمق قانون مناظره دن خارجدر . هله غرب اوجاقلری خلقنک یولسز حرکتلرندن بتون بتون انغماض اولنش ودول اجنبیه طرفلرندن شکایت اولندجه انلر سرکش آدملر در . دولت علیه آنره قاریشه مز دیو برر حکومت مستقله حکمنه قونیه رق برشی یابللماش وبر چاره سی ارانلماش اولسنک نتیجه وخیمه سی میدانده اولمغله تفصیلدن مستغیدر . فقط شوماده نك اصل جای اعتراض اوله جق وبلکه تعجب اولنه جق یری رئیس وقت اولان ذاتک مکالمه مجلسلرنده دولت علیه فوائد تجارتک وجود وعدمنی مساوی عد ایدر واصل ملکجه فائده ارار دیمسیدر . عجا بر دولت ایچون توسیع دائره تجارتدن بیوک ودائی نه فائده ملکیه اوله یلور . واسپانیالور ایله یابیله جق معاهده مصالحه دائمیه دیمک اولدیغندن اکا رعایت اولندجه مطلوب اولان بیطرفلق ماده سی طبیعتیه حاصل اولمش اولوردی . بونک ایچون بیهوده اوغراشیله جق یرده دولت علیه نك تجارتجه فائده لی شیر استحصال اولنش اولیدی شبهه سز ده خیرلو اولوردی . بومقوله معاملات دولیه ده اصل لازم اولان ووکلای دولتک دقت وغیرتنه محتاج بولنان ماده لر امضا اولنه جق معاهده نك احکام مندرجه سی بروطرفک تبعه وتجاری حقنده خیرلو وبولتیقه وحقوق دولته طوقمیه جق صورته اولمشی قضیه لر یدر . یوخسه انعقاد عهدی جکدیر مک ویاخود کچشدیرمک دکدر . لکن ازمنه سالفهده بویله بیهوده مباحثات ایله رئیس اقدیلر دولتن آفرینلر قاپوب صکره ایش مواد عهدیه مذاکره سنه کلدیکی کبی بروطرف تجار وتبعه سنک منافعه هیچ باقماش وهله روح قالب دولت اولان تجارت خصوصلرینک لقر دیسنی لسانه آلمغه بیله تنزل ایتماش واصل مطلوب اولان اصل متقابله امراهمنه قطعا دقت ایلمامش ودول سائره کنندی تجار وتبعه لری ایچون ممالک محروسه ده هر درلو امتیازات ومنافی استحصال ایدوب ودنیانک هیچ بریرنده اولمادی خالده بوراده هرسفارت وهرقونسولوس کنندی دولت متبوعه سی تبعه سنک حاکمی

اولمق وقوانین دولت علیه آنلر حققلرنده جاری اوله مامق محاذیرینی قولایچه تصدیق واختیار ایلمش اولدقلرندن طولانی دولت علیه نك پك قوی وقتلرنده غالبانه یابلمش اولان معاهدانده دخی فوآئد عهده بی منحصرأ اجنیلر استیصال ایدوب زمانمزده تبعه دولت علیه نك تجارتسنده کوریلان تدنیلر ومعاملات سائرده چکیلان زحمتلر بونلرك اثری اولمغه تأسف ایتمنك چاره سی یوقدر .

اشته اسپانیا ماده سی دخی بویله بیهوده مباحثات ایله برمنوال محرر کشمکشده قلمش اولدیغندن سلیمان فیضی افندی عزل اولتوبده یرینه خیری افندی رئیس الکتاب اولدقدنصکره دخی اسپانیا ایلچیسى پولینی بوخصوصه دائر ترجمانیله باب عالی یه خبرلر ومتعدد تقریرلر کوندر مکدن خالی اولمامشدر . حتی اشبو طقسان اتی سنه سی اوائلنده ترجمانی خیری افندی یه ارسال ایله اساس اتخاذا اولنان ماده لری برکاغده تحریر ایدوب بکا کوندرك مطالعه ایدیم دول نصاری تعبیرینك قبولنه بلکه بر چاره بوله بیلورم مواد سائره نك دخی نظامنه باقلم دیو خبر کوندر مشیدی . وچونکه مصلحت بودرجه یه کتورلمش اولدیغندن خیری افندی بوخصوصه کندی رأی ومسلیکی اوزره یوروپه میوب اول یاسیلان دحه اشکالده محصور ومصلحتی بولدینی درجه ده یوروتمکه مجبور ایدی .

وبوئانده روسیه لولر برقونسولساق منازعه سی چیقاروب بویله بر تلاش دلخراش اراسنده بویله بیهوده مباحثات ایله ارکان دولتی اشغال وتصدیع ایتمکدن دخی اتقا واحتراز ایدردی . وسلیمان فیضی افدینك زماننده اساس اتخاذا اولنان ماده لرده اصل دولت علیه یه نافع کورینان شرط بیطرفلق ماده سی اولوب اولدخی برمنوال مشروح عقدۀ اشکاله دوچار اولمش ومواد مذکورهدن بری دخی اطلاق اسرا ماده سی اولوب بودخی ابتدالری سیچلیاتین مصالحه سنه قیاساً اسپانیا دولتی اسرای مسلمینی هدیه اولمق اوزره اطلاق ودرسعدته ارسال ایتمك اوزره سولشلمش ایکن مؤخرأ طرفیندن اطلاق اسرا قضیه سنه قرار ویرلمش اولوب حالبوکه خیری افندی قبودان پاشانك زیارتنه کیتدکده قبودان پاشا اسپانیا ماده سنی درمیان ایدوب اسپانیلولو ایله مصالحه خصوصنده مادامکه جزائر وتونس وطرابلس اوجاقلرینه البته سز دخی اسپانیا قرالی ایله صلح ایدك دیو جبر واقع اولمیه وقضیه صلح اوجاقلرك کندی اراده لرینه تقویض اولنه بونده بر مضرت یوقدر اما اوجاقلر مصالحه یه اجبار اولنسه لر مامشات ایلمیه جککلرندن بشقه اگر صالح ایتسه لر تعیشلری اسپانیادن الدقلری غنائمه منحصر اولمغه حاللری مشکل اولور . لکن رئیس سابق سلیمان افندی درعلیه ده اولان

اسپانیا اسپرلرینک اطلاقی شرط قید ایلدیکی مسموعم اولدی . بو بردرلو جائز دکدر . الان ترسانه عامره ده وچکدیرمه لرده استخدام ایلدیکنز اسپر لریمز باجمعهم اسپانیا اسراسیدر . کیرویه ویرلدیکی حالد ترسانه خالی قلور . صکره بوقدر اسپرلری زردن بولهلم اسپانیالو یدنده الحاله هده قیداسره کرفتار اولان اهل اسلام یوزالی ونهایت ایکوزه انحق بالغ اولدینی فاس حاکمی طرفدن کلان آدمک واطلاق یتدیروبد درسعاده کوندردیکی اسپرلرک تقریرلرندن معلوم اولمشدر . ایکی نفر اهل اسلام اسپرلری مقابلنده برنفر نصاری اسپری ویرلوب مبادله اولنحق اوجاقلرک قواعد مرعیه سندن اولمغه اوجاقلر خلقی بهر حال اسرای مسلمینی استبدال ایدرلر واسیرلکده براقرلر . بویله اولدینی تقدیرجه شو لزوملی وقتلرده ترسانه معموره نی تخلیه لایق دکدر دیو افاده ایتکله خیری افندی برقاندها متحیر اولمغه قودان پاشا ایله واقع اولان مکالمه نی بسط ایدرک سلم سامان فیضی افدینک زمانده سویلشیلان ماده لر هنوز طرفیندن قبول وامضا اولنماشدر . آنک یازدینی کیسی قالسون یوخسه اسرا ماده سنی سیچلیاتین عهدنامه سنه تطیقا اجرایه اسپانیا ایلچیسنی الزام واسکاته می سعی اولنسون دیو شقیندن برینک ترجیحی اولیای امور دولتک رأی واراده لرینه تفویض واحاله ایتکله مجبور اولمشیدی . اراسی چوق کچمکمزین اسپانیا ایلچیسنی باب عالییه برقطعه تقریر تقدیم ایله استدیکی تعبیراته مناشات اولنحق ویاخود سیچلیاتین عهد نامه سی عینله امضالمنق خصوصارنده بر جواب قطعی استیوب مساعده بیورلمدینی حالد مملکته عودت ایده جکنی و بویله بر فرصت فوت اولدینی حالد دولت علیه بردها بوسر رشته نی اله کچوره میه جکنی افاده وانها ایلدی .

بوآنشاده اسوج مصلحتگذاری دخی خیری افندییه برقطعه تقریر کوندروب خلاصه مؤداسنده بی طرفلق ماده سی یالکز دولت علیه نک دول نصاریه دائر اولان مقصد ومرام خفیسنی مکمل اولوب اسپانیایه نافع برکیفیت دکدر . ودولت علیه مالطه وجنوز کبی سربسیت ومستقل اولان مملکتلر قورصالرینک دفع مضرتلرینه اسپانیالونک غیرت ایتسنی تکلیف ایدوب کندونک برعضوی مثابه سنده اولان اوجاقلر قورصالرینک دفع مضرتلری خصوصنده دریغ همت ایده یور . حالبوکه اسپانیالو بوخصوصده کفالت استیوب یالکز کندیسيله اوجاقلر مصالحه ایده جک اولدقلری حالد دولت علیه نک انضمام رضاسنی وحسن همتی استیور . والحاصل اساس اتخاذا اولنان جمیع مواده دولت علیه مساواته رعایت ایتدیکندن اسپانیا دولتی کبی اوروپاده معتبر بردولتک شاننه رعایت

ایتماش اوله یور . بورالری میزان حقانیتله موازنه اولمغیلدر . ارج سنه دنبرو اسپانیا ایلچیسینی بوراده اوتوروب بونجه مذاکره و مکالمه لر اولنهرق مصلحت ختامه قریب اولمشیکن معاذالله رشتۀ مذاکره و معاهده قطع اولنق لازم کلور ایسه اسپانیالونک دولت علیه حقنده اولان خلوص و مودتی عداوت و نفرتۀ متحول اوله جفندن جهت تجارتۀ مبنی دکل بلکه وقت و حاله نظراً پولتیقه جه دخی فنالق کتوره بیسه جک و دولت علیه نک دوستی اولان بالجله دول طرفندن تمجب واستغراب ایدیله جک برکیفیت مکدره اولوب بوندن تولد ایدۀ جک محذورلر منازع فیه اولان ماده لک تسهیل و تعدیلی صورتنده موهوم و محتمل اولان محاذیردن اشد اولدینی مدیران دولت و مدبران سلطنت عندرلنده مسلماندندر دیو افاده و آنها ایتدکدن بشقه ترجانی واسطه سیله دخی دولتمک دولت علیه نه درجه لرده خیرخواه اولدینی تعریف عبث قیلندندر . زیرا روسیه لوردن کوردیکمز ضرر و زیان هرکسه معلومدر . دولتم دائماً دولت علیه نک غالبیتی تمی ایدرکه کندویه دخی نافعدر . اسپانیا قرالی ملوک نصاری ایچنده معتبر و ذی مکتت بر حکمدار اولوب خصوصیه یوز الی قطعه قلیونه مالک و سبتۀ بوغازی ید تصرفده اولدینی حالده فسخ مکالمه اولنوبده دولت علیه دن مایوس اوله جق اولورسه بهر حال روسیه لو ایله اتفاق ایدۀ جکی کون کی آشکاردر . امان بویه منازعات لفظیه ایله و کلای دولت علیه بوسر رشتۀ بی الدن چیقارمسونلر صوکنده و خامت مقرردر دیو خیری افندی به خبرلر کوندردی . و مقدما اسپانیا دولتمک دولت علیه ایله صلح استعداسنده اولدینی اسوج قرالی استماع ایتدکده استانبولده مقیم مومی الیه مصلحتکذارینه نه بیار ایسک یاب دولت علیه یی اسپانیا مصالحه سنه ترغیب ایت زیرا اسپانیالو دولت علیه دن قطع امید ایلرایسه بهر حال روسیه لو ایله عقد اتفاق ایلر اولوقت ایش پک مشکل اولور دیو امر و اشعار ایتمش اولدیفنه بناء مصلحتکذاری دخی ترجانی ترجانلق بهانه سیله مکالمه مجلسلرنده اسپانیا مرخصی معیتۀ ترفیق ایتمشیدی .

خیری افندی بورالری شرح و ایضاح ایدرک مفصل برقطعه تقریر قلمه الوب مقام صدارتۀ تقدیم ایتمکله بونک اوزرینه بین الوکلا پک چوق مذکرات و اسپانیا ایلچیسیه برچوق مکالمات و وقوعند نصکره بالا خره بی طرفلق ماده سنده طرف دولت علیه دن جهت وحدت دیانت حسیله فاس و یمن حاکمری استثنا بیورملق و مساواتۀ رعایۀ اسپانیا قرالی طرفندن دخی عهد و مواتیق اقتضاسنجه اقرباسندن اولان فرانسه قرالی و اوغلی و ولی عهدی اولان سیچلیاتین قرالی استثنا اولنق اوزره قرار ویریلوب دولت علیه نک نهایتۀ الزهایه قبول ایدۀ بیله جکی اساس تمسکی

بش مادهیه حصر اوله رق ماه جمادی الآ خرده دولته کوندرمک اوزره مواد مذکورہ برقطعه تقریر ایله پولینیہ اعطا اولنشدر . مواد مذکورہ زیرده درج وتحریر اولنور .

(مواد خمسہ مذکورہ)

* مادهٔ اولی *

دولت علیه ایله حشمتلو اسپانیا قرالی میانهلرنده منعقد اولان اشبو مصالحه مبارکه بعدالتدقیق دولت علیه مقتضای اتحاد دینیہ اوزره ملوک اسلامیه دن فاس ویمین حاکملرندن غیری دولدن بریسیله اسپانیا دواتی بیننده مخاصمه وقوعنده قطعاً وقاطبةٔ برہمانه وعلت ایله هیچ بروقتده اسپانیا دولتک خصمی اولنلره سری وجہری اعانت ومظاهرت ایلمیوب کاملاً بی طرف اوله . اسپانیا دولتی دخی مساوات بولمق اوزره عہود وموائقی اقتضاسنجہ فرانسه وسیچلیاتین دولتلرندن ماعدا دولدن بریسیله دولت علیه بیننده مخاصمه وقوعنده قطعاً وقاطبةٔ برہمانه وعلت ایله دولت علیه نک خصمی اولنلره سری وجہری اعانت ومظاهرت ایلمیوب کاملاً بی طرف اوله .

* مادهٔ ثانیہ *

دولت علیه ایله اسپانیا دواتی بیننده رابطہ پذیر حسن ختام اولان اشبو مصالحه متیمنے جزائر غرب وتونس وطرابلس اوجاقلری بکربکیلرینہ وخالقنہ اخبار اولنوب ذکر اولنان اوجاقلر سلطنت سنیہ نک جمیع دول ایله اولان معاهدات ومصالحلرندہ مستثنا وصالح خصوصندہ ارادہ لری کندو بدلرندہ اولمقدن ناشی مذکور اوجاقلر اسپانیا دولتیله عقد مہادنیہ طوع ورضا کوستردکلری حالده دولت علیه محظوظ ومصالحلری مقبول اوله جغنی حاوی ومصالحه یہ ترغیبی متضمن اوامر شریفہ اسپانیا ایاجیبی طرفندن استدعا اولندقدہ ہربر اوجاغہ بشقہ بشقہ اوامر علیه اصدار وتسایمی جائز اوله .

* مادهٔ ثالثہ *

اسیرلر مادہ سی کوچک اسپانیا یعنی سیچلیاتین عہدنامہ سسندہ مذکور اولدینی وجہلہ ذکر اولنہ .

* مادهٔ رابعہ *

اسپانیا دولتی مالطہ وجنویز قورصانلرینک حسب الامکان دولت علیه صولرندن دفع ضررلرینہ ہمتنی دریغ ایتیمہ .

* مادهٔ خامسه *

ایکي دولته نافع اقتضا ایدن خیرلو ماده لرك طرفیندن بالذا کره اشبو عهدنامه لره
تذیلی جائز اوله .

اِسْتِطْرَافْ

سیچلیا صقلیه دیدکری جزیره اولوب ناپولی قرالنک زیر حکمنده اولمغه ناپولی
ایله جزیره مذکوره یه شامل اوله رق سیچلیاتین حکومتی تعبیر اولمشدر .
بالاده ذکر اولدنی وجهله دون قارلوس مقدهما سیچلیاتین قرالی ایکن بالارث
اسپانیا قرالی اولدقده بو طرفه اسپانیاه بیوک اسپانیا و سیچلیاتینه کوچک اسپانیا
تعبیری جاری اولمشدر .

* مؤخرأ اسپانیا مرخصیه وقوعبولان منازعات *

مذکور مواد خمسینی اسپانیا ایاجیسی دولته کوندروب هنوز برجوانی ورود
ایتمکسزین بن دولتمک رأینی بیلورم شویله دینلسون ومصاحته بویه نظام
ویرلسون وادیلرنده باب عالییه خبرلر وتقریر کوندرمکدن خالی اولمشدر .
وبو ائشاده بردفعه دیوان هایون ترجمانیله ملاقات ایدوب ینه اصول دولیه دن
خارج برطاق سوزلر سویلمکله دیوان هایون ترجمانی دخی دولت عالییه نهایتالنه
دیه جکئی مواد خمسیه حصر ایله دولتمک کوندرمک اوزره سکا اعطا ایلدی .
هنوز دولتمکدن برجواب رسمی کلدن شمدی رئیس افندی طرفدن سکا
نه دینله بیلور دیو مقابله ایتدکده بن رئیس افندینک سوزنده متانتدن ودولتمک
اولان معامله سندن متشکرم انحق غرضم ایکی دولت بیننده قبوله شایان بر مصالحه نک
خیرلو وجهله انعقادینه آلت اولمقدر . زیرا مأموریتیم انحق اصلاح ایچوندنر .
وبو وجهله تعجیزدن مقصدم بودرکه قورقارم مواد مذکوره نی قرا لم مطالعه
ایتدکده بقتة عودتمه دائر بر مکتوب کوندره اولوقت بن بوراده اوچ کوندن
زیاده توقف ایده مم . باری اوله بر کاغذ کلکسزین قوه قریبه یه کلش بویه
بر مصالحت خیریه نی برآن اقدام تمهیر ایده لم دیو برچوق بیهوده سوزلر سویلمش
وبونک اوزرینه کندوسیه خیلی مکالمات و بین الوکلا برچوق مذاکرات وقوع
بولمشدر .

بواننده روسیه ایلچیسیله پیدرپی مکالمه و منازعه لر اولنوب بویله غوائل کثیره اراسانده اسپانیا مسئله سی دخی وکلای دولت علیه یه بر بیوک مشغولیت اولمشدر . هر نه حال ایسه دولت علیه نك بر چوق مشاغل اراسانده اسپانیا ایلچیسیله دخی پیدرپی منازعه و مباحثه لر اولنوب نهایت مواد خمسۀ مذکوریه قرانك مامشات ایتمش ایدوکنی و فقط اوتوز کونه قدر عهدنامه لر امضا اولندیغنی صورتده عودته مأمور اولدیغنی اواخر شعبانده بر قطعه تقریر ایله باب عالی یه بلدیردی .

بونك اوزرینه تنظیم مواد مصالحیه مباشرت اولنوب ختامی قوۀ قریبه یه کیشیکن پولینی بعض خصوصلرده لاقردی بی اوزاده رق هنوز عهدنامه امضا اولنمقسزین اوتوز کون تمام اولمغله مصالحتك بووقته نك تأخیرینه کندوسی سبب اولمشیکن بونی بهانه ایدرك رمضان شریفك یکر می التجی کیجه سی باب عالی یه کوندردیکی تقریرنده مأمور اولدیغ اوتوز کون تمام اولدی . دولت علیه مدت مذکورمده صالحی قطع ایتیوب امرار وقت ایتدی . و عهدنامه لری مطلوبنه تطبیق ایتدی دیو بیطرفلق ماده لرینه دائر اقدجه قبول ایتمش اولدیغنی صورتلردن نکول ایله بیطرفلق ماده سندن اتحاد دینه تعبیری نی طی ایدوب و اوجاقرله ویرلك اوزره تنظیم اولنمش اولان فرمان صورتلرینك التی اوسته کتوروب دولت علیه بووجهله امضا ایدرسه فیهما والایه نفی آدملرمله عودتم ایچون بکا بر قطعه یول حکمی ویرلسون مضمونی درج ایله اظهار تلونه ابتدار ایلدی .

والحاصل پولینی یه وقت و حال ایجابجه بعض ماده لرده صورت مامشات و مساعده کوسترلدیکندن و کندوسی وقوعات حاضره دنطولایی دولت علیه نك اسپانیالویی کوجندیرمکدن قوجوندیغنی اکلا دیغندن استغایه باشلیدی . پولینیک بو وجهله شمار ویده تلونه باشلامش اولدیغنی بیطرفلق ماده سنده طرف دولت علیه دن تکلیف اولنوبده اقدجه کندوسنك دخی قبول ایتمش اولدیغنی صورتده اسپانیا دولتی فرانسه و سیچلیاتین دولتلریله بیلرلنده اولان عهد و مواتیق مقتضاسی اوزره آنلری استئنا ایتك و دولت علیه دخی اتحاددینه لازمه سنجه فاس پادشاهی ایله یمن امامنی استئنا ایتك مسطور اولمغله بودفعه اتحاد دینه تعبیری نی طی ایله آنک یرینه کندولرینك فرانسه و سیچلیاتین دولتلری استئناسنده درج ایتمش اولدقلری عهد و مواتیق تعبیرینك درجی استیوب بوندن غرضی بروقتده اسپانیالو فاس و یاخود یمن حاکمرندن بری اوزرینه واروب آنلر دخی دولت علیه دن استمداد و استعانه ایتدکرلنده دولت علیه اعانه قیدنده اولورسه عهد و مواتیق مقتضاسی مشروطدر . دولت علیه نك آنلر ایله معاهده سی یوقدر .

و بوا عانه عهده مخالفدر ديمکه برسند اتخاذ ايدہ بيلملى فکرنندن عبارتدر .
 بوکا ايسه مساغ شرعى اولمقدن بشقه بوسورته دولت عليه درجه مساواتدن
 سقوط ايتک لازم کله چكى و او جاقدر ماده سنى تغيردن مراى او جاقدر حقسه
 طرف دولت عليه دن جبر و اصرار اولمق صورتى استحصال اولوب بوايسه
 محال ايدوکی رئيس الکتاب خيرى افدينک بو خصوصه دائر قلمه المش اولدينى
 تقريرنده شرح و ايضاح قلمش اولمغله بوقيفيت بالدفعات منصوب و معزول اعظم
 رجال دولت عليه ايله مذاکره و شيخ الاسلام و صدور کرام ايله مخابره
 اولمقدنصکره نهايت پولنى يه بو خصوصه جواب قطى و يريلوب بو صورته
 اکر عودت ايدہ جک اولورسه کندونک تلون مزاجى حسييله اقدجه قبول
 ايتمش اولدينى بعض مواددن مؤخرأ عدول ايتديکنى مثبت کاغدلر يله شمدى يه
 قدر واقع اولان احوالك حقيقتى مابين در دست اولان اوراقى بر طرفه وضع ايدوب
 تاتار ايله اسپانيا قرالنه تسيار و بو خصوصه بعض سفر اى دخی اشهاد ايله
 عهدنامه لرك عدم تمهيريته سبب کندى ايلچيسى اولدينى و لاجل التمهيرنه وقت
 صادق القول بر مرخص کوندر يرلر ايسه تمهیرلرنده دقيقه فوت اولنيه جغنى
 اشعار ايتک اوزره قرار و يريلوب اراده سنيه دخی بومر کرده صادر اولدى .
 پولنى بوسورتى مشاهده ايدىجک اصرارندن فراغله قرار سابق وجهله بالاده
 مذکور اولان مواد خمسهي تصديق ايدوب رئيس افدى ايله بنلرنده سندلر
 مبادلہ اولمقدنصکره مواد سائر دخی سيچليانين عهدنامه سنيه قياساً تنظيم اولنهرق
 بيک بلا ايله امر مصالحه شوالک ابتدلرنده ختام بوله بيلمش و اساس ماده سى
 مستقل فرمانه درج ايله شروط سائرہ يکرمى بر ماده و بر خاتمه اوزرينه تنظيم
 اولمشدر که بر صورتى زي رده (۱۶) رقيه اتيان اولنور .
 اشبو طقسان التى سنه سى او اخرنده ينه قریم مسئله سى حادث و دولت عليه ايله
 روسيه لو بينده برودت وقوعه باعث اولوب حتى احتياطاً قبودان دريا غازی
 حسن پاشانک در سعادتده بولمسنه لزوم کورنمکله وقت معتاددن مقدم آقدکزدن
 عودت ايله در سعادتده کللى ايجون کندوسنه امر کيتمش اولديغندن همان لمنیده
 بحره القا ايلمش اولدينى پولاد بحرى نامنده الى بر بچق ذراع يکی سفينه يی
 استصحاب ايله اقدجه در سعادتده کلشيدى . شمدى بومسئله نک تفصيلاته ابتدار
 ايدہ لم .

* بهادر کرایک قریم خانلغنه انتخاب اولدينى *

قریم خانى شاهينکراى غایت صافدل و روسيه لولرک حيله و دسيسه لرندن غافل

اولدینی حالده عادات و اصول افرنجیه به میل و رغبت ایله هتطو قوللانمق و آفرانغه سفرده طعام و علناً عشرت ایتمک و کنج چوچقلری جبراً عسکر یازوب اعراض ایدنلری اعدام ایلمک و اهالینک اقتدارندن زیاده ویرکو طرح ایله قریمده اولان اوقافی کلیاً قالدیرمق کبی شرع شریفک قبول و اهالی قریمک تحمل ایدهمیه جکی اوضاع ناسزا و حرکات ناجایه مبادرت ایتدکدن بشقه روسیه ایمپراطورپچه سی قترینه دن بررتبه عسکریه استدعا ایتمکله پترسبورغده مقیم بر معتبر آلیک میرالایانی پایه سی و بورتبه یه مخصوص برقات لباس ایله بر عدد قوالیرک نشانی ایمپراطورپچه طرفدن کندویه کوندیرلمشیدی .

بو خصوصلر اهالی قریمه بادی نفرت اولغله شاهینکرایک خالق مسندنندن تنزلی خصوصنده اتفاق ایدرک شاهینکرایک قرانداشلی اولان بهادر کرای و آق کوز دیمکله معروف ارسلان کرای سلطانلری اوکترینه قاتوب شاهینکرایک سراینه هجوم ایتدکلرنده شاهینکرای ناچار بر سفینه سوار اولوب یکی قلعه و کرش طرفه فرار ایتمکله قریم اهالیسی بهادر کرای خانلغه انتخاب ایتدیلر . ارسلان کرای سلطان دخی قالغای نصب اولندی . و قریم اهالیسی واقع حالی عرض وانها ایله بهادر کرای خانه منشور و تشریفات کوندیرلمسنی استدعا معرضنده محضر ترتیب ایدوب درسعاده تسیار و کیفیتی دوستانه روسیه جنرالنه دخی اشعار ایتدیلر . بناءً علیه اقدحجه قریم محضر جیلری درسعاده کله رک امتعه کمرکچینسک خانه سنده اقامت ایتدیرلمشلر ایدی .

اما شاهینکرایک اول طرفده کی حال و حرکتی بو وجهله در که مقدما قریمده اون ایکی نفر شیرین میرزالرندن مرکب بر مجلس ترتیب اولنش و درسعاده برشی تحریری لازم کلدیکی حالده آنلرک مهرلرینه اعتبار اولنمق شرط قانعش ایدی . شاهینکرای بو کره قریمدن فرارنده اشباون ایکلردن چند نفرینی استصحاب ایله یکی قلعه و کرش جانبیرینه کیدرک روسیه جنرالی ایله ملاقات ایدوب آنک اعانه سیله کالاول مقامنه رجعت ایلمک لوازمی تدارک تهست ایلدی . روسیه جنرالی در حال صغیر و کبیر اون ایکی قدر سفینه تجهیز ایدرک عاریت یا خود هدیه اولمق اوزره شاهین کرایه تسلیم ایتدی . و شاهین کرایک اتباعندن اولمق اوزره سفینه لرک هر برینه تاتار قیافتنده التیشر یدیشر آدم قویوب قریمک معمور و محل مرور و عبور اولان سواحلنده طولاشدیرمق بر شاهین کرای استرز یوللو مهرلی سندلر ترتیبه مبادرت و آمدشد ایدن سفائن تجاره ثمانت ایتمکه تصدی ایلدیلر .

مؤخرأً بوقوعات دخی در سعادته استماع اولنوب بوقیت دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده منافرت وعداوت حدوثنه سبب اولمغین رئیس الکتاب محمد خیری افندی آستانه ده مقیم روسیه ایلیچیسلیه برقچ دفعه ملاقات ایتدکده فی الاصل امور تاتاره الله تعالی دن بشقه کیمسه مداخله ایتماک شرائط مصالحه دن ایکن روسیه لونک بو درجه لرده شاهینکرای تصاحب والتزام ایتسی عاقبه الامر بین الدولتین منافرتی منتج بر قضیه معکوسه اولدیغی تقریر وافهام ایتش اولوب انجق رئیس افندی بو وجهله شاهینکرای مسئله سنه سوق کلام ایتدکجه روسیه ایلیچسی مباحثیه کیرشمیوب بوماده یه دائر تکلمه دولتمدن مرخص دکم . لکن کیفیت بر کره دولتم طرفه تحریر اولنسون نه کونه جواب کلورسه ینه دولتین بیننده مذاکره اولنه رق مناسب اولان وجهله بر صورتیه افراغ اولنور دیوکیفیتک طرف دولت علیه دن روسیه جانبته تحریر اولنسی خصوصنده اصرار ایلدی .

بناءً علیه روسیه ایلیچیسنه نه جواب ویرملک وقریم محضر جیلرینه نه دینملک لازم کله چکی تذکر اولنق اوزره واسط شعبان شریفده شیخ الاسلام وصدور عظام ایله اولوقت کتخدای صدر عالی بولنان عمر وحید افندی ودفتر دار بولنان حسن افندی واسبق کتخدای صدر عالی احمد رسمی افندی وکتخدای سابق حاجی مصطفی افندی ایله چلبی حاجی مصطفی افندی وترسانه عامره امینی بولنان حالا کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندی واحمد نظیف افندی واولجاق اغالریله متحیزان رجالدن یدی سککز نفر افندیلر علی السحر حضور آصفیه جلب ایله عقد اولنان مجلس مشورتده ابتدا رئیس افندی قریم محضر لریله وقوعات مذکوره یه دائر اولان تقریرلری وروسیه ایلیچسی ایله اولنان مکالمه کاغدلرینی قرائت ایتد کدنصکره صدر اعظم بولنان عزت محمد پاشا ایله شیخ الاسلام بولنان محمد شریف افندی طرفلرندن حاضر بالمجلس اولان ذوات کرامه خطاباً اشته کیفیت جمله کزک معلومی اولدی . خلاصه سی بوکه قریم اهالیسی شاهینکرای قریمدن طرد و تبعید ایله بهادر کرای انتخاب ایدوب منشور و تشریفات کوندرلمسی استدعا ایده یورلر . روسیه لولر دخی شاهینکرای التزام ایله شروط سربستیتک خلاقی اوله رق ینه جبراً خالقه ایفا ایتک داعیه سنده اولدقلری حالده آستانه ده مقیم ایلیچسی شاهینکرای اهالی قریمدن استیمانلر واریسه استیانلر دخی واردر . وحق شاهینکرایکدر دیهرک کیفیتک بر کره ایمراطور یچمسی طرفه یازلمسی اشعار و تکلیف ایده یور . بوبابده هر کس رأینی میدانه قویسون دیدکلرنده بعضیلر بز دخی تدارکاتمه باقوب ایجاب ایدر ایسه مقابله بالمثل قاعده سنجه حرکت ایلرز

دیدى . بعضیاری دخی روسیه لونک بر قاق قطعه سفینه اخراج ایتدی فقط بر قرالتی کو سترمکن عبارت اولق احتمالدن بعید دکدر . زیرا مغایر شروط حرکتی ابتدار ایله شاهینکرایک ابقاسنده اصرار ایتمکه بهانه ایده جک بر سوزلری یوقدر دیمکله خلیل حمید افندی آینه لی قواق تنقیحنامه سنده اولان حل حقیقی تعیری بهانه اولق کرکدر دیو جواب ویردی . بونک کبی بر خیلی مباحثه و مناقشه لر جریان ایتد کد نصکره بالا خره روسیه لونک شاهینکرایک استصحاب ایتسی شروط سربسایتیه منافی اولق حسیله دولتین بیتنده منافرتی موجب بر حالت اوله جنی مضموننده دولتی طرفه کوندرمک اوزره روسیه ایلچیسنه رئیس افندی طرفندن مفصل ومشروح بر قطعه تقریر ویرلمسی وقریمولرک جوابی دخی روسیه دولتی طرفندن تقریر مذکورک جوابی کلنجیه دک تأخیر ایله محضر جیلرک اولوقته دک در سعادته اقامت ایتدیرلمسی خصوصلری قرار کیر اوله رق اولوجهله روسیه ایلچیسنه بر قطعه تقریر ویرلمشیدی .

انوری وواصف تاریخلرنده کیفیت بو وجهله مسطور اولوب لکن ارباب دانش و بینش عندلرنده واضح وآشکار اولدینی اوزره شوحال روسیه لونک مقدم قورمش اولدینی طولابی ایشاده رک تار و پود فساد ایله طقویوب میدانیه حیقاردینی قماشدر . شوبله که قترینه نک ممالک دولت علیه حقنده اولان سوء قصدینه قینارجه معاهده سی مغنوی بر متارکه اولدینی مثللو بنای استیلا سنک دخی اساسی اولوب قریمک تملکی کندوسنک امنیه اصلیه سنه وصول ایچون بر طریق اولدیغندن بونی اله کتورمکه چالشمسی امر طبعی اوله رق سکسان ایکیده ابتدا ایلمش اولان محارباتک نتیجه سنده قزاندینی غلبات ایله احتمالکه خطه قریمی عنوة ضبط و تسخیر ایدیه یلور ایکن بر طرفدن قریم اهلایسنک روسیه لویه اولان مخاصمت اصلیه لری اقتضاسنجه قولایلقله ربه حکومتلرینه کردنداده تسلیم اولزلر مطالعه سی و بر طرفدن دخی اوروپالولر دفعه روسیه لونک بویه کسب وسعت کامله ایلمسنی نظر بیقیدی ایله کوره میوب مشکلات چیقاره بیلملری وخصوصا اولوقت نیچه ایمراطور یچه سی بولنان ماری ترزه قترینه نی اوخشه مقله برابر احتیاطکارانه حرکت ایدوب نیچه دولتک فرشکوه وشوکتی ازاله ایدیه جک صورتله روسیه لونک کسب نفوذ وسطوت ایلمسنه مانع اولدیغندن آنک طرفندن دخی روی مخالفت کو سترلمسی ملاحظه سی سیل العرم حرص وطمعنه سد توقف اوله رق تائی ایله حرکتی مجبور ایلمش ایدی . بونک ایچون اوروپانک بر صورتله مشغول ویا کندوسنه مساعد اولدجنی وقته قدر هم اوروپایی وهم دولت علیه نی اوپایه مق

وهمده تاتارلری کندو ایاقلریله دامه دوشورمک ایچون قینارجه معاهده سنک انعقادنده قریمی ضبط وتملک داعیه سنده بولنیوب ضمیمه فساد اولان حکومت انتخابیه صورتیه قریمک سربستی واستقلالانی وبونکله معنی زوال واضمحلالانی استحصال ایلمشیدی . قترینه نك حسانی طوغری چیقوب ابتدا شاهینکرای ایلچیلک نام وعنوان ظاهر یسیله روسیه دن زردینه کوندرلش اولان جاسوسک فریب وآلنه آلدانهرق برطاقم اختراعات وروسیه لویه عرض ایتدیکی تبصبات ایله خلقی کندوسندن تنفیر و دلگیر ایدوب وخانی بویوله دوشورن واسطه فساد ایسه خلقه بشقه یوزدن کورینه رك میرزالرك واهالینک خان علیهنده اولان غضب وشکایتلرینی تهییج ایله بوندن ظهوره کلان آثار اختلال وفته روسیه لویه قریمه عسکر ادخالیه مداخله یه بر بیوک قپو آچوب دیگر جانبدن دخی امریقاده اولان انکلتزه معموره لرینک ظهور ایدن اختلالی ماده سنه فرانسه واسپانیا دولتلری قاریشهرق بوجهته دول غربیه مشغول بولندیی مثلو کاه فرانسه لو وکاه انکلتزه لو قترینه یی کندو طرفه جلب ایلمکه چالیشوب بوجهته قترینه نك شرقیه اولان منویات وافکارینه هربری برآرالقی مساعد کورینه رك ونمچه ایمپراطور یچه سی ماری ترز ایسه وفات ایدوب جانشینی اولان اوغلی ژوزف والده سنک روسیه لو حقنده طوتدینی مسلك احتیاطکاریدن بتون بتون آیریهرق برطاقم اوهام وخیاله دوشدیکندن روسیه لو طرفدن بوکا مساعده کوستریله جکی ملاحظه سندن غیری قترینه ممالک دولت علیه یی تقسیمده کندوسنی حصه دار ایده جکی مواعیدنه آلدانهرق بوصورتله روسیه لونک اوروپاچه آرادیی وقت مساعد ظهوره کلوب بنابرین وقت صلحه خلاف عهد و شروط اولهرق برقوقه مملکتی ضبط واستیلا ایلدی . بوبابده اوروپا تاریخلرینک یازدینی صورتک دخی بوجه خلاصه اشعاری مناسب کورلمشدر .

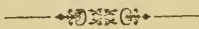
شویه که : روسیه ایمپراطور یچه سی قترینه ممالک دولت علیه حقنده سوء قصدینی اجرایه مدار اوله جق کافه تدایره صرف افکار ایتمکدن خالیه اولمدینی حالد کندونک منظور ومعبری ومحرم خاص الخاصی اولان جنرال بوتمکین اول امرده قریمک استیلاسنی درمیان ایدوب انجق بوبابده نمچه ایمپراطوری ژوزفک تحصیل رضایی لازمه دن اولغله انکله عقد اتفاق اولمنسی اخطار و بیان ایتدکه بوتمکینک بوتصوری قترینه نك تمام مزاجته موافق کلمکله عقد مجلس مشاوره ایلدی . بویکفیت مجلسلرنده درمیان اولندقدنه چونکه روسیه باش وکیلی پازین پروسیا اتفاقی لوازم امور ملکیده دن عد ایتمکده اولدیغنه وپروسیالونک عدواکبری

اولان نمچهلو ایله اتفاق ایتمک بوکا خلل ویره جکنه بناء بومطالعینی رد وجرح
ایتمش ایسه ده کیفیت بروجه محرر قترینه نك مزاجنه موافق ایدو کندن باش
وکیلک رأی قبول اولنمیوب پوتمکینک مطالعه سی تصدیق اولدیغدن باش وکیل
انفعال ایدوب حتی کدرندن مزاجی مختل و برمدت مأموریتنه مداومتدن معطل
اولمشیدی . بناء علی ذلک قترینه نیت فاسده سنی شفاهاً مذاکره ضمانده مقدمه
روسیه لویه ترک و فراغ اولنان له قطعه سنده کائن موهیلو نام محله عزیمت ونمچه
ایمپراطورینی دخی دعوت ایدوب اوراده بالملاقاة برقاج مجلس محرمانه مذاکره لرنده
بردن یره ممالک دولت علیه اوزرینه هجوم ایله بعض یرلرینی بینلرنده مقاسمه
ایتمک وبعض یرلرنده دخی قدیمی یونان جمهورلرینی اوایندیرمق ونمچه لونک فلمنک
یدنده اولان بعض ممالکی استبدال ایله بحر بالطق طرفلرنده دونما تدارک ایتسمه
قترینه اعانه ایلمک کبی برطاقم اوهام باطله اوزره مقاوله ومعااهده ایدوب بوکا
دائر بینلرنده غایت خفی اوله رق بیک یوز طقسان بش سنه سی اوائلنده برعه دنامه
اتفاق امضا ایتمشلر ایتش . قترینه اشته بوسوء نیتی اجرایه مقدمه اولمق وهیچ
اولمز ایسه الده بولمق ایچون اول امرده قریمک ضبط واستیلا سی اسبابنک
تدارکنه تشبث برله شاهینکرایه فوق العاده ملایمت والتفات صورتلری کوستروب
شاهینکرای دخی حماقتی مقتضاسنجه روسیه لونک بویله صوری نوازش واکرامنه
آلدانه رق قریم اهالی سنی کندوسندن بتون بتون نفرت ایتدیره جک حالات
وحرکاته جسارت ایتمشیدی . روسیه لو ایسه بروجه مشروح سوء نیتی اجرا
ایچون قریم دروننه عسکر ادخال ایتمکه بر بهانه آرامقده ایکن بووجهله طریق حیه
وخدعه یه سلوک ایتمشدرکه قریم ایچنده غایت خفی اوله رق برقاج مفسد تدارک
وتعیین ایله پک چوق آچهلر صرف ایدرک خلقی اختلاله تشویق وشاهینکرایک علیه نه
تحریک و بر تقریبه بروجه سابق ایکی قرن داشنی بردن کندو اوزرینه تسلط ایدرک
اولطرفده بولنان جنرال پوتمکیندن استمداد ایتمکه مجبور ایلدی . وشاهینکرای
واروب پوتمکیندن استمداد ایلدکده چونکه روسیه لولرک آرادیغی دخی بوراسی
اولدیغدن در حال چند قطعه سفینه ایله اعانه صورتی کوستردکدنصکره ظاهر حاله
شاهینکرایک ابقاسنی ادعا و حقیقت حاله قریمی استیلا ایتک اوزره قریم دروننه
برخیل عسکر صوقوب وعقیبنده بالنفس پوتمکین دخی کلوب شاهینکرای جبراً
خالق مسندینه اقعاد وابقا ایتشدر . بوصورتله شاهینکرای خلاف شروط
عه دنامه قریم حکومتی ضبط ایتدکده باغی عد ایلدیکی قرن داشنی بهادر کرای
خانی حبس ایلمشدر . بونک اوزرینه روسیه لویینه نك طور میوب حدودده کی

عسکرینی تکثیر و مهماتی تکمیل ایتد کد نصکرده زیرده شرح و تفصیل اوله جفی و جهله عهود و شروطدن خارج نیجه تکالیف عنیفهیه مباشرت ایتد کدن بشقه شاهینکرایان تحریک ایله اوزی قلمه سی فی الاصل قریم ملحقاندندر دیو طرف دولت علیه دن قریم حکومتنه ترك و فراغ اولمنسی استدعا ایتدیرمشدر .

نمچهلو دخی قترینه ایله اولان اتفاقی حسیدله بوائنده حدود خاقانیسه قارشولرینه مهمات کوندیرمک و مجار واردل ایچلرنده طرف طرف عسکر کوسستمک کبی حرکاته باشلامشدر .

آنلرک بوحرکتلری دولت علیهیه خدشه و خاچان ویرمکدن ناشی احتیاطه رعایتله تدابیر لازمهیه تشبث ایتمک و سرعسکرلکه لیاقتی اولان وزرای شمدیدن انتخاب ایله طرف طرف یرلشدیرمک لازمه دن کوریلهرک ایدوسلی وزیر سید محمدپاشا لدی الحاجه افلاق جانبی سرعسکری تعیین اولنق اوزره شمدیدن اوزی والیسی و چتالجه لی علی پاشا دخی و دین محافظی تعیین اولندی . اناطولی طرفی ایچون دخی جانبیکلی حاجی علی پاشا تصور اولنوب انجق علی پاشانک اقدیجه وزارتی رفع و اموال و اشیاسی مصادره اولمش ایدو کندن اسکی ثروت و اقتداری قالدقدن بشته هنوز کندوسنه تمامیه امنیت کماش اولمسیله اکا دخی امنیت بخش اوله بیله جک صورته تحریرات یازیلوردی . لکن روسیه لونک حرکات سابقه و لاحقه سنه نظراً دقیقه فوت ایتمکسزین باشلوجه تدارکاته ایتسدار اولنق فریضه دن ایکن بویه برحرکت احتیاطیه ایله اکتفا اولمنسی روسیه لونک قریمجه اولان فساد نیتنی اجرایه خلیجه میدان ویرمشدر .

لَا حَقَّةُ

قترینه مقدما انکلتره و پروسیا دولتریه متفی ایکن مؤخرأ جلد اولده بیان اولندی اوزره فرانسه لو کندویه حلول ایدرک انکلتره دواتی تبرید و تبعید اولندی مثللو نمچهلو ایله دخی اتفاق ایتدیکندن پروسیالویه ضد اولمق لازم کیشدر .

* قریمه دائر روسیه ایلچیسیه واقع اولان مکالمات *

رئیس الکتاب محمد خیری افندی روسیه ایلچیسیه مکالمهیه مأمور اولمقدن ناشی بکدر بکنده واقع ساحلخانه سنده روسیه ایلچیسیه ملاقات ایتدکده ابتدا روسیه

ایله چیسسی سوزه باشلیوب یکی قلعه قوماندانندن کدیکنی بیسان ایله برکاغد ابراز
ایتدی . خلاصه مآلی محمد کرای [۱] نامنده برکیمسه سکنر طقوز آی مقدم
دولت علیه طرفندن صوغوجغه واناپایه وارمش وینانده بش قطعه تجار کیملری
وبر نفر صدر اعظم چوققداری وارايش و بو کیملری نوغای وسائر دن اکرمان
وبوجاغه حکمک ایستیانلری نقل ایچون دولت علیه تعیین ایتدی وجهه قبائله بن
باشبوغ اولدم وقبار طایی دخی برو طرفه جلب ایتسم کرک وصدر اعظم چوققداری
قبار طای ایچنه کوندرمک استرم . وصوغوجق محافظی علی پاشا بو طرفله
کلوبینه عودت ایده جکدر . بوحوالی بالجمله بکا تفویض اولندی دیهرک فته
وفساد چیقار ه جق سوزلر سویلر مش دیو افاده وانها اولنغله مرادم بوماده یی
سزدن دوستانه سؤالدر دیدکده رئیس افندی جوابه ابتدار ایدوب دولت علیه نک
کافه حرکاتی عهده مبنیدر . وشمیدی به دك عهدك خلافی اصلا بر حرکتی وقوع
بولماشدر قوبان نهرینک برو کیچه سنده انا طولی طرفندن واقع ابازه وچرکس
قبائل وصوغوجق وانا په نک اراضی و جبالی دولت علیه نک ملکی و سکانی کندو
توابعی و خلقی اولملریله محمد کرای دیدیکز امرای چرا کسه دن زان قبیله سی
بکیدر . طقوز آی مقدم میر مرقوم وآبازه بکلرندن الحاج حسن بك وقبائل
اختیارلرندن برقچ کیمسه لر در سعاده کلوب قلعه پادشاهینک مواجب عسکریه سنی
ونظام مملکته دائر ایشلرینک تسویه وتمشیتی رجا معرضنده در سعاده محضر
کتورمش ایدیلر . دولت علیه دخی فکر وملاحظه ایدوب برقچ یوز بیسک
نفوسدن عبارت قبائل شاید خلاف معاهده بر حرکت ایدر لر دیو طرف شاهانه دن
برعاقل ومدبر پاشانک صوغوجغه محافظ نصی لازم کلکله حالا انقره متصرفی علی
پاشا صوغوجغه محافظ نصب اولمش اولوب انحق منصبدن کلوب وتدارکاتی
کور و بده صوغوجغه وارنجیه دك اورانک محافظندن خالی قالسی جائر اولمديغندن
محمد کرای بك محافظ قائممقامی نصب اولنه رق برقطعه چاملیجه قایغنه ارکاب ایله
صوغوجغه کوندرلیدیکی و چونکه اول ائنده نوغایلو میانلر نده بعض اختلال
وقوعی مسموع اولدیغندن بالجمله آبازه وچرا کسه قبیله لرینه خطاباً ایکی قطعه
امر عالی اصدار اولنوب مضمونسده تاتار خاقی سربست وسزلر دولت علیه یه
تابع وعهده نامه منطوقجه دولت علیه نک خاقی اولمکیز ملایسه سیله زنه ار عهدك
خلافی نوغایلونک وتاتارک امورینه مداخله ایتیموب صوغوجق محافظی وارنجیه دك

[۱] مرقوم محمد کرای امرای چرا کسه نک سرامدانندن زان اوغلو محمد بکدر که مخدومی سفر پاشا
بزم زمانزده یعنی اشوبیک ایکیوزیتش سنه سنده چرکستان جانبنه مأمور اولوب کیتشدر .

ادبکنز ايله يرلر يکزرده اوتور يکزر ديوامر وتنييه بيورلديني واقعدر . بوندن غيري طرفکزه تحرير اولنان ماده لرك اصلي يوقدر ديهرك مجلسه ختام ويرلدي .

ديگر مجلسده ينه رئيس افندي کلامه مباشرت ايدرك دولت عليه عهدنده ثابت قدم اولديني جهته قريمه واقع اولان اختلاله دائر هر نه که مسموعي اولديسه وقايعه للعهد سزدن کتم اتمز ديوب شاهينکرايدن شرعه منافي وعهدك خلافي ظهور ايدن اطوار وحرکاته دائر کفه قاضي سنك وسائر لر ينك ورود ايدن تحرير اتلري مألني مفصلاً افاده ايلد کده روسيه ايلچيسي دولت عليه نك عهدنده ثبات ووفاسني اعتراف واقرار ايله بوماده ده طرف دولت عليه دن شروط عهده لايقبه رعایت اولديني دولتي طرفته تحرير ايتش اولديني بيان وشاهينکراي ماده سي عهدنامه لره مراجعتله تنظيم اولنه جغن افاده ايتمکله بومجلس دخی بوضورتله ختام بولدي .

ديگر مجلسده ينه رئيس افندي کلامه آغاز ايدوب چکن مجلسده صوغوجق محافطی قائمقامی اولان مومي اليه محمد بك نوغايو آراسنه اختلال براقيور ديويکي قلعه قوماندانی سزه تحرير ايتمکين دوستانه بزه افاده ايتديککنز ده بز دخی بويکيفيت دولت عليه نك خلاف اراده سي اولديني تفهيم وافاده ده قصور ايتما مشيدک . انجق دولت عليه روسيه لو ايله عقد صالح ايلديکي کوندن برو عهد ويچاننده جبل راسخ کي ثابت قدم وپايدار اولديني اثباته مدار اولمق اوزره بودفعه طمان وقوبانه متعلق مطلع اولديني احوالی رسماً سکا افاده يه بنی مأمور ايتمشدر . شويله که : پادشاهم افدم خليفة المؤمنین وامام المسلمين اولمق ملا بسه سيله اقوام تاتارک مصالح دينيه ومذهبيه لر ينه نظارت شامليه شرعيه سي اولوب بواوانده طمان وقوبان اطرافنده متوطن نوغای وسائر قبائل تاتار ايله شاهينکرايک برادرلري طرفدن درسعادتة تحرير ات کلدی مألنده شاهينکرايک ديانت وشريعته منافي حرکات ومعاملاتنه و خان اولديني ائنده بينلارنده قرار ورابطه ويرلمش اولان عهدی ايضا ايتمه رک واقع اولان مظلوم وتعدياته تحمل وطاقتلري قالمديني عرض واشعار ايتمشلر . طوائف مرقومه يه شرعا وعهداً ذات خلافتنا هينک بروجه محرر شامل ومبسوط اولان نظارت حقيقه سي مقتضاسنجه اوزر لرندن خلاف شرع تعدياتک دفعنه اقدام ايتک دولت عليه نك حق صريحی ايکن ايلچرينه عسکر ادخال ايتک ومعاونت صورتنده مأمورلر کوندرمک مثللو موجب شقاق اولور طور وحرکته جواز ويرليوب انجق شرع شريفه مخالف وضع وحرکتک اندفاعی اسبابنه باقلمق سلطنت سنيه نك مراديدر .

وحفظ شروط طرفيندن مرعی طوتلمق لازم کلوب مقصد ملرده وقوع بولديني کي روسيه لو بونلره اعانه وياخود آخر صورتله خبرسز نزاعلرينه مداخله ايلر ايسه

عهدنی شکست ایتش اولور . و بو نزاعک ظهوری و جمهورک هجومی محمد کرای
بکک صوغوغه و صولندن اقدم وقوع بولمغه یکی قلعه قوماندانک سزه تحریر
واشعار ایتش اولدینی ماده لر بی معاذر دیمکله روسیه ایلیچسی بو افاداتی استماع
ایتدکده تشکره باشایوب عهده رعایت انحق بوقدر اولور و دوام دخی عهده مخالف
بر وضع و حرکت اختیار اتمز اکر چه بو ماده یه دائر دولتمدن بکا تحریرات کلدی
لکن افواه ناسدن ایشدیکمه کوره شاهینکرای برادر لرینه معاش و واردات تخصیص
ایتش و اولطرفده اولان قوماندانلر مزک طرفینه نصیح و پند ایتمکدن غیری ایشلری
یوق ایتش و تاتار بینده اندیشه ایده جک نزاع کلی اولسه البته دولتم طرفندن
بکا یازار لر ایدی دیهرک لقردی بی قیادی .

بر قاچ کون صکره روسیه ایلیچسی تکرار ملاقات ایچون بر قاچ دفعه خبر
کوندر مکله یه رئیس افندی ایله کورشدن کورنده کلامه ابتدار ایدوب شاهینکرای
ایله کرشه کیدن قوماندانمزدن بر کاغد کلدی مفهومی زان اوغلی محمد بک
آستانه سعادتدن عودتده تاتار بیننه القای اراجیف ایلدیکنه بناء شاهینکرایک
برادر لری و طمان اهالیسی شاهینکرایک قائم مقام و سکا نلر بی طرد و اخراج
ایدوب بعده دولت علیه یه عرض و محضر کوندر دکلی خانک معلومی اولنجه
اهالی قریبی جمع ایله قضیه بی سؤال ایتدکده آگاه و خبر دار اولمقلری باینده
یمین ایتملریله در عقب خان و قونسوس اهالی و سلطانلره نصیحتنامه تحریر و بر نفر
روسیه لو ایله ارسال ایلدکارنده سلطانلر تحریراتی کتوران شخصی خاق ایله
ملاقات و اختلاطدن منع ایله بزم دولتین مصالحه سنه ضرریمز یوقدر خانک
آدملرینک ظلم و تعدیلرینه عدم تحملمزدن ناشی ملککدن دفع ایتدک و دولت علیه
حالمزی مبین عرض و محضر تقدیم ایلدک جوابنه منتظرز دیدکاری و سلطانلر
یاننده بر مقدار ابازه و چرکس عسکری اولوب زان اوغلو کندو قریه سنده
ساکن اولدینی و کرش قضا سنده ساکن حایم کرای سلطان محلی اهالیسنه دولت
علیه یکی قلعه و کرشی روسیه لودن استرداد ایده جکدر یوللو سوزلر نشر و اشاعه
و شاهینکرایک بعض خصماسیله مخبره ایدرک کفه یه هجوم ایتدکده خانک یاننده بولان
مرخص میرزالر و قریمک کبراسی فتنه نک اندفاعی بر طرفه صاوشا کزه موقوفدر
دیو شاهینکرایه افاده ایتملریله شاهینکرای و قونسوس بر سفینه یه و مملکت مرخصاری
بر سفینه یه دخول ایله کفه یه وصوللرنده شاهینکرای بو احوالی در سعاده
و روسیه لویه تحریر ایتدکده نصکره روسیه ممالککدن کندویه اقامت ایده جک بر محل
تخصیص اولنسنی التماس ایلدیکی و قریماو بهادر کرای خانلغه قبول ایدوب محضر
کوندره جککری بو حرکتلری انحق دولت علیه دن امیدوار اولدق لرینه مبنی ایدوکی

تحریر و اشعار اولنمش دیدکده رئیس افندی مقابله ایدوب شمدی به دك دولت علیه نك محافظه عهودده اولان متاتی و قریمده تگون ایدن حالاته من غیر مداخله ثباتی خصوصلری کراراً افاده اولندی . زان اوغلو و ابازه و چراکسه خلقی بونلرک منازعه لرینه قارشمده قلمری و زان اوغلو طمان وقعه سندن اوچ کون صکره ورود ایتمش اولدینی صوغوجق محافظی علی پاشا طرفندن تحریر و اشعار اولمشدر . و برسنه دنبرو شاهینکرای ایله نوغایلو بپتنده اولان منافرت دوات علیه نك معلومی اولدقدده توابعی اولان چراکسه و ابازه قبیله لرینه اوامر علیه کوندروب صالح و صلاحه مغایر امور تاتاره مداخله ایتاملری تنیسه اولدینی میدانده ایکن بالاده بسط ایلدیککر مقدمات غیر مسلمه ایله ترویج دعوايه اقدامکر جای تعجبدر دیمکه روسیه ایلیچسی دولت علیه نك بوماده ده صنعی اولمدیغی اقرار ایله دواتی طرفته بومنوال اوزره تحریر ایده جکئی اخبار ایلدی . بومجلس دخی بویله ختام بولدی .

مؤخرأ ذی القعدة نك اون دردنجی بازار ایرتسی کونی ینه ملاقات ایتدکلرنده رئیس افندی سوزده باشلیوب دولت علیه نك عهود و شروطده اولان مسالتندن وقونسلوسلرینک نصیحتنامه یازمش دیو ادعا ایلدیکی کاغذک شروطه مخالفتندن بحثله بوآراقده روسیه لونك خلاف معاهده دولت علیه تجاری سفینه لرینه تعرض و خسارتلری و کیفیت قریمه دائر کندو واسطه سیله اقدجه دولته کوندرلمش اولان تقریرک تأخر جوابی و خان مخلوعه روسیه لونك اعانتی نه غرضه مبنی ایدوکنی سؤال ایتدکده روسیه ایلیچسی جوابه مبادرت ایدوب تقریر مذکوری دولته ارسال ایتدم . انجق جوابی کله جک قدر وقت اولدی . بر قاج کون ظرفنده خبری کلمک مأمولدر لکن بوائنده دولتم طرفندن برکاغذ ظهور ایتدی . ترجمه ایتدیردکدنصکره ترجمانمز ایله باب عالی به کوندر مشیدم . اول کاغذ تقریر مذکورک هر ماده سنه جواب اوله جنی مجزومدر . شاهینکرای ایکی دولتک نصب کرده سی اولوب بوائنده ظهور ایدن اختلال انجق عصات مقوله سندن نشئت ایتمکه طرفیندن بومثلولره اعتبار اولنماق لازم کلور . شاهینکرایدن شرعه منافی برحالت صادر اولیوب انجق حاکم مستقل اولمقدن ناشی مملکته نظام و یرمک اراده سیله طوبیحی و عسکر تنظیمی ولوازم حربیه تدارکی ایله اشتغالی تهمت عد اولنه رق خاغانی ایجاب ایدرمی دیمسنه مقابله رئیس افندی کرک عسکر و کرک لوازم سائر تدارکنده اسلافی کبی حرکت ایتسه مانع دکل ایدی . لکن اسلافی اثرینه کیمیه رک خلاف جنسی اولان طائفهی تقریب

و استخدام ایله اهل اسلامدن یازدینی عسا کره روسیه سولتانی قیافتی تکلیف و ابرام
ایتمی مغایر شعار اسلام اولدیغندن بو حرکت نامرضیه سی خاخی ایجاب ایله
موجب ماده انتخاب اولمشدر دیمکله روسیه ایلیچسی بوکا جواباً اجنبی استخدامی
دول سائرده عادتدر . و حتی بودولتده دخی طوت بکزاده استخدام اولمقده
وترسانه ده بوقدر خلاف جنس آدمیر قوللانمقده در دیدکده رئیس افندی
طوت بکزاده نه خدمتده قوللانمقده معلوم و متین دکدر . و ترسانه ده استخدام
اولانلرک کیمیمی اسیر و کیمیمی اجیردر و شاهینکرایک روسیه لو ایله اولان
معامله سی کونش کبی ظاهردر . حل بویه ایکن معرض استدلالده ایراد اولنان
سوزلر محل تعجب و محیر عقولدر دیدی . روسیه ایلیچسی ینه کلامه آغاز
ایدوب دولتمک عهده رعایتی شاهینکرایک خانلقده بقاسنه موقوفدر چونکه
برطالم اهل عصیانک فسادی سببیه دولتمه التجا ایتش اولوب ملتجیلری رد ایتمک
دخی شان دوله موجب نقیصه در . و منتخبلری اولان خان اوزرینه اومقوله
عاصیلرک بوحرکتلرینی دولتم تجویز ایتیموب منع ایدر دیدکده رئیس افندی
حق تعالی دن غیری امورلرینه کیمسه مداخله ایتسون قیدیه مقید اولان مادهیه
بوقدر تعرض و اصرار ایتمک مغایر شرط دکیدر دیو مقابله ایدیجک روسیه
ایلیچسی آخر صده صرف کلام ایدوب بهادر کرایک انتخابدنصره دولتمدن
برتحریرکدی انتخاب قضیه سی دولتمک مسموعی اولیجق قریم عصاتی دفع و تأدیب
ایله شاهینکرایک ابقا ایده جکی تصریح اولنش زیرا اینه لی قواقی مصالحه سنک
اساس و مبنای شاهینکرایک ابقاسیدر آنک خانلقدن خلع و عزلی مصالحه مذکورهنک
فسخنی ایجاب ایدر . و الحاصل شاهینکرایک خانلقده ثباتی دولتمک عندنده
شرائط مصالحه دن باشلوجه برشرط قوی کیدر . دولتم آنک انفساخنی تجویز
ایتمز دیدی . بونک اوزرینه رئیس افندی ینه مقابله ایدوب هم شاهینکرایک
ابقا داعیه سندن فارغ اولمزسکز و همده عهدمزده ثابت قدمز دیرسکز بوایک
کلام بیننده تباین و تعارض اولدقدن بشقه شاهینکرایک اقعاد و ابقاسی داعیه سی
کیدرک نقض مصالحه یی موجب اولورسه روسیه دولتی آنی دخی قبول ایده جکی
دیدکده روسیه ایلیچسی ایشی الله تعالی او درجه لره ایصال ایتسون دیهرک
شاهینکرایک اقعاد و ابقادن فارغ اولمیه جقلرینی واقضا ایدر سه صلحدن دخی کچوب
حربی اختیار ایده جکلرینی اشعار ایلدی .

* تته *

روسیه لولرک محمد کرای بکدن بحث آچوبده اصلی یوق یره سر رشته شکایت

ارامه لری بوکا مبنی اولمق کر کدرکه قریمک ضبط واستیلاسی خصوصنده وقت وحالی کندولرینه مساعد کوروب پولتقه لری اقتضاسیجه کندولرینک احداث ایتدیرمش اولدقلری اختلالی طرف دولت علیه عزو ایتک اوزره محمد کرای بکی اورتهیه آتمشلدردر . واکر محمد بک اولسیدی جزئی شیرلی اعظام ایدرک بشقه بهانه لر بولوب سر رشته شکایت ایده جککری بی اشتباه ایدی . قریمدن صکره الک ابتدا طرناق ایلشدره جککری یرلر چرکستان حوالیسی اولمغله دولت علیه نک اورالرده تأکد نفوذینی استمز لردی دولت علیه ایسه اوراده قوه کافیه تدارکیله روسیه لونک اوکنه برسد پامق اوزره قبائل چراکسه نک بو طرفه اولان روابط اصایه لرینی تأکید وتوثیق اسبابنه تشبث بیورمش اولدیغنه مبنی جلد ثالثده تفصیل اولنه جنی وجهله فرح علی پاشا صوغوجق محافظی نصب اولتوب اقدیجه در سعادت کیش اولان مومی الیه محمد کرای بک وحسن بک وسائر امرای چراکسه ورؤسای ابازه حق لرنده حسن التفات واکرام ایله تألیف قلوبلرینه اهتمام اولندقدنصکره مملکتلرینه اعاده وعلی پاشانک صوغوجغه وصولنه دک محمد کرای بک محافظ وکیلی تعیین اولمش ومتعاقباً علی پاشا دخی قایمون هایون ایله صوغوجغه ارسال قلنمش اولمغین روسیه لولر دولت علیه نک بونیتی حس ایدیجک اجرای فعالیتاتی تأخیر وتوقیف ایتدیرمک ایچون درلو دیسه لره تشبث ایتمشلدردر . وروسیه لولر برمنوان محرر قریمک استیلا سندنصکره آنک دیزکینی چرکستان حدودنده چکمک وبعدده اوراسنی دخی چکنه یوب چکمک داعیه سنده بولندقلرندن شمیدن بونک طریقی تسهیل ایچون قبائلدن شکایتلر ایدرک دولت علیه بی آنلرک تریبه سنه مجبور وبو وجهله آنلری دخی دولت علیه دن تبرید ایله دور ایتدیره جک وسائلک اعمال واجرا سندن خالی اولمز لردی . اشته محمد کرای بکه تهمت اسناد ایاملری بوملاحظه یه مبنی اولمق ملاحظه دن بعید دکدر . یوخسه قریمک اختلالدن محافظه سی مطلوب وملتزم لری اولیدی اول امرده دفعنه مقتدر ایدیلر . زیرا بو اختلالک منشئ شاهینکرایک ابازه ایچنده متمکن اولان بیوک برادرلری بهادر کرای سلطان وارسلان کرای سلطان اولوب ابتدا طمانه وآنندن بر مقدار تاتار وابازه وچراکسه ایله قریم طرفه مرور ایتمشلدردر . بو اقوام مختلفه روسیه لولرک کوزلری اوکندن قریم جانبه فوج فوج کذار ایدرکن انماض ایله بی طرف طور دقلرندن بشقه بهادر کرای ایله ارسلان کرای سلطانلر قریمه کذار ایتزدن مقدم بزم خان قرنداشمزله مکمله ومحاوره مز وار سز نه دیرسکز دیو یکی قلعه جنرالنه خبر کوندر دک لرنده

تاتار قومی مستقل و سر بست و خان انتخابی کنند و رأی لرینه مفوض اولمق مشروطدر .
 بزم طرفزدن ایشلرینه مداخله اولمز دیو رد جواب ایتشیکن تمام آتش اختلال
 علو کیر اولوبده شاهینکرای کندولرینه دخالت و مراجعته مجبور اولدقده آنک
 استدعاسنی و سیله ایدرک طرف طرف قریم و طمانه عسکر لرینی سوق و ادخال
 ایلدیلر . والا کرش لیمانده آماده اولان دونمالرندن کچید محانسه ایکی سفینه
 کتورمش اولیدیلر برو طرفه قوش اوچور منزلردی .

قریم اختلالنه محمد کرای بکک سبب اولدینی طربزون والیسی و جانبیک محصلی
 بولسان الحاج علی پاشانک تحریر اتسده دخی مندرج بولمش ایسه ده بو دخی
 روسیه لولرک نشر ایتش اولدقلری حوادثن اولمق کر کدر . واکرچه جلد اولده
 اشعار اولندینی وجهله علی پاشا مقدا ایکی دفعه قریم جانبی سرعسکری اولوب
 او طرفه کیتمش و مؤخرآ وزارتی رفعله اعدام ایچون اوزرینه سوق عسکر
 اولندقده قریمه فرار و شاهینکرایه دخاتله ایکی سنه یه قریب اوراده مکث و قرار
 ایتدکدنصرکه شاهینکرایک شفاعتیه عفو اولنوب منصب ورتبه سی ابقا اولنه رُق
 اسکی حائنه عودت ایتش اولمسيله اول حوالی احواله خیلی معلومات تحصیل
 ایلمش ایسه ده قریم مسئله سی بالاده اشعار اولدینی وجهله روسیه لولرک
 بولتیقه منوره لری تعبیر اولنور دسائس خفیه لرینک اثری اوله رق بونی حقیقی
 اوزره ادراک و تشخیص ایلمک ذاتاً دشوار اولدقن بشقه چونکه انسان
 هر خصوصده سودیکنی بادی نظردده صوچسز و مخالفتی حقمر کورمک امرطبیعی
 اولوب علی پاشا دخی برمنوال محرر شاهینکرایدن لوازم احترام و مهمانوازی
 کورمش اولدیغندن بالطبع آنک طرفه میل ایله خلاف کیرلرینی جرح و تزییف
 داعیه سنه دوشمی کندوسنه مصلحتک کنهفی تذکر و تقششه مانع اوله بیلور
 برحالتدر . مع هذا علی پاشا اول وقتده بولسان طشره و زراسنک اک بنا ملرندن
 و صادق و مستقیم ذواتدن معدود ایدوکنه ولدی الاقضا اول حوالی سرعسکرلکنه
 آندن غیری مناسبی اولدیغنه مبنی مسئله نک بدایتدنبرو کرک عزت محمد پاشا و کرک
 یکن محمد پاشا و کرک خلیل حمید پاشا صادر تارنده کندوسيله مخبره اوانه رق رأی و تدیری
 صوریلور و حقدنه سبقت ایدن معامله غیر لایقه صدر اسبق سلحدار محمد پاشایی
 بعض اصحاب اغراضک اغفالیه و قوعبولمش بر کیفیت ایدوکی بیانیله بوندن طولایی
 طرف دولت علیه دن اظهار ندامت اولنه رق کندوسنه امنیت بخش اوله جق
 صورته نوازشلی مکتوبلر یازیلور ایدی . علی پاشا دخی پیدرپی قریم حوادثنی
 و بومسئله یه دائر اولان تداییر و افکارینی تحریر و اشعاردن خالی اولمزدی . فقط

مقدمری جانیکده اوتوروبده مصالح سلطنت سنییه مداخله ایدیور دیو حقنده
 پك چوق سوزلر سولنمش وبوندن طولای کندوسنه پك چوق كمسهلر
 كوچنمش اولدیغندن هر مکتوبنده اشعاراتك مکتوم طوتمنی انها وتوصیه
 ایلردی . وبومسئلهیه دائر اولان مختبرات اوراقنی جمع ایله برکتاب شککنده
 ترتیب ایتدیرمش اولدیغنی دفترى مطالعه کذار فقیرانهام اولمشدر . بناء علیه
 یوقارودنبرو بسط و بیان اولنان موادك اثبات وایضاحاقی ضمننده بدایت مسئلهدنبرو
 آنکله اولنان مختبراتك بروجه آتی بیان اجمالسنه ابتدار اولنقى مناسب کورلمشدر .
 قریمك بودفعهکی اختلالی عزت محمد پاشا صدارتنده وقوعبولوب ابتدا شاهینکرای
 خانك قرنداشئری سالف الذکر بهادر کرای وارسلان کرای سلطانلر ابازه ایچندن
 طمانه کذار و شاهینکرایك سکیانلرینی قریم طرفنه طرد وامرار ایتملریله یینلرنده
 منافرت پیدا اولدیغنی وصوغوجق بکی محمد کرای بك وسائر امرای قبائل بزله
 حدود ملك پادشاهی سکنه سیوز خلاف معاهده وضعدن اجتنابه مأمورزدیه رك
 نزاع مذکوره قارشامش اولدقدقلى حوادثی درسعادته واصل اولدقدده اشبو
 طقسان الی سنه سی جمادی الاولینك اواخرنده عزت محمد پاشا طرفندن علی پاشایه
 برقطعه مکتوب سامی یازیلوب قریم جانبنده فی الواقع اختلال وارمیدر واولدیغنی
 صورتده نسیبه مبیدر دیو استفسار و فیابعد اول حوالیه نظارت واحاله انظار
 تیقظ و بصیرت برله واقف اولدیغنی آثار و اخباری پیدرپی بو طرفه اخبار ایتمی
 وبومسئلهیه دائر اولان تدایر وافکارینی تحریر ایلمسی امر و اشعار بیورلمش
 اولدیغندن اکا جواباً علی پاشانك جمادی الآخری اوائلنده محرر اولان
 جوابنامه سنده و کتخدای صدر عالی عمر وحید افندییه محرمانه اوله رق یازمش
 اولدیغنی تحریر اتنده شاهینکرایك طرف دولت علیهیه صداقتندن بحثله قرنداشئریك
 کندو علیهیه قیام ایتملری محمد کرای بكك تحریکیله اولمش بر کیفیت ایدوکنی
 بو ائناده طماندن ککش اولان قریملو سفر علی رئیسدن روایت وبویله اولمیه حق
 منازعه لرله آسایش عامه یی مسلوب ایده جك برحل وخامت مآلك وقوعنه سببیت
 ویرملك مناسب اولدیغنی اشراب واشارت ایلمش و بو افاداتی کوش قبول ایله
 استماع اولنوب كرك عزت پاشا و كرك عمر وحید افندی طرفلرندن کندوسنه
 نوازشلی مکتوبلر یازیلوب صوغوجغه محافظ نصی مبادا که قبائل خاخی عهد و شرطه
 مغایر بر حرکت ایتمهلر دیو مجرد امر مصالحه یی محافظه مقصدینه مبنی اولغین كرك
 محمد کرای بك و كرك سائرى باعث فساد اوله حق حال و حرکتدن منع وتحدیر
 اولنورلر یوللو جواب یازلمشدر .

قبائل خلقی فی الواقع وحشی آدمی اولملریله راحت طور میوب و محاذیر ملکیه بی
ملاحظه ایتیموب بعض تحریکاته تصدی ایده بیلور لر ایسه ده محمد کرای بکک
صوغوجغه وصولی برمنوال محرر طمان وقعه سند نصکره ایدوکی تحقیق اولمغین
رئیس مرقومک حوادثیله روسیه ایلیچینسک روایتی برآغزیدن یایلمش ساخته
برسوز اولدیغنه وجدان صحیح شهادت ایلر . و روسیه لولرک زیر زمین اختیالده
قورمش اولدقلری دام اختلالدن قریمک خلاصی اگرچه دشوار ایدی . لکن
شاهیئرکرای دخی آنلرک دسیسه لرینه آلدانوب اللرینه پک چوق سررشته لر ویره رک
اغراض فاسده لرینه کلی خدمت ایتمش اولدینی انکار اولنور مواددن دکدر .
عزت محمد پاشا عزل ایله یکن محمد پاشا صدارته کلدکده دخی ینه علی پاشانک
صوغوجق وقریم طرفلرینه کوز و قولاق اولوب واقف اولدینی حوادثی تحریر و اشعار
ایلمسی ضمننده مکتوب سامی و بومآلده کتخدای صدر عالی اولان خلیل حمید
افندی طرفندن دخی مخلصانه و نوازشکارانه مکتوب لر تحریر و ارسال اولمشدر .
و چونکه قریم مسئله سی کوندن کونه فنالشوب اگرچه وکلای دولتعلیه نک سفر
آچق یتلری یوق ایسه ده شایدکه روسیه لولر قریمی استیلا ایتدکدنصکره نقض
عهدی موجب حرکاته تصدی ایده جک اولور لر ایسه علی پاشانک برطرفه سرعسکر
نصب اولنمی و بحسب الاقتضا صوغوجق طرفه بر مقدار عسکر سوق اولنه جق
اولدینی حالده آنک معرفتیه تدارک و ارسال قلمسی ایجاب حل و مصلحتدن اولوب
حالبوکه علی پاشانک برمنوال سابق رتبه سی رفع اولدینی وقت هر شیئی مصادره اولنق
حسبیه الحاله هذه اسباب وزارتنده بیه نقصان اولمغین حقنده بویه برآموریت
ظهورنده کلی مبالغه استمی ملحوظ اولوب مضایقه میری ایسه برکال اولدیغندن
لدی الایجاب بومقوله تکلیفات قیدنده بولنیه دیو کندوسنک قبو کتخداسی ابراهیم
افندی طرفندن خیر خواهانه نصیحت سیاقنده یازلمش اولان مفصل و مشروح
تحریراتده ابراهیم افندی بووجهله بسط مقال ایتمشدرکه صدر سابق عزت محمد پاشا
صدره کلدکده حضور هایونده ذکریکر کذار ایدوب قولکزر یلانی ارتکاب ایتم
الحاج علی پاشا هروجهله ایشه یرار و فقرا و اهل عرض حقارنده مروت و صیاتی
درکار و عسکر جمعه قادر و ضبط و ربطه مقتدر بنده کز اولوب واقع اولان
قصورینک حسن تربیه ایله دفعی قابل ایکن بو صورتی کسب ایتدیردیله . بویه شان
کسب ایلمش برنامدار وزیرری اوحوالیدن طرد ایلمک لایق دکل ایدی دیمک کبی
حضور هایونده سرد ایتمش اولدینی سوزلری درون پادشاهی به تاثیر ایتکین بنی اغفال
ایتدیله و حیف اولدینی معلوم اولدی . حتی حرملرینی آستانیه نقل ایدم دیو

استیذان استدارنده نقارینه رضا ویرمشیکن آنده دخی اغفال ایلدیلر . قریمدن
 بو طرفه جلب اولنسی خصوصنه سعی ایدر ایسک محظوظ اولورم دیو بیورمشلر
 و جانیک طرفه گذارکنز دبرو هر نه وقت حضور هایونده نامکزیاد اولمش ایسه
 عزت پاشا بو وجهله مدح و ثنا کنزده بولمش اولدینی تحقیق کرده عاجزانه مدر .
 و حقکنزده سوء قصد ایدنلرک هر بری برر کونه مجازات ایله دیار عدمه کیدوب
 قالانلر وار ایسه ده نادر و آنلرک دخی حسدلری میدانه چیه رق کلاملرینه اعتماد
 اولنور مقوله دن اولمدقلری ظاهر در . والیوم سرکارده بولنان و سرکارلق کسبیه
 منفصل اولان رجل دولتعلیه صوب دولتکنزه متوجه اولوب حقکنزده ظهور ایش
 اولان قضایادن متأسفدرلر . علی الخصوص کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندی
 و رئیس الکتاب خیری افندی غیر تکشکنز اولدقلری یقیناً معلومدر . و حالا صدر
 اعظم اولان یکن محمد پاشا افندیزه واردقچه سزی سؤال بیوررلر و علی پاشا دولت
 علیه نك منتخب وزیریدر . و قتیله امور جسیمه ده استخدام ایله شان سلطنت
 سنیه بی اکل ایتک کندولرندن مأمولدر و شوکتلو افندیمن دخی آلردن صداقت
 و استقامت امیندنه در دیورلر . قولکنز دخی علی پاشانک رضای دولت علیه بی
 تحصیلن بشقه ذکر و فکری یوقدر جوانی ویرمکدهیم . فقط دنیاده حسود
 اکسک اولمبوب علی پاشا اگر چه ایشه یرار و نامدار وزیردر . لکن حین اقتضاده
 کندوسنه تکلیف اولنان امورده اعذار واهیه سرد ایلمک و کلی مصارف کوسترمک
 مذاقلریدر دیانلر دخی بولنیور . بنده کنز ایسه نهایت کارده حجاب التده قالمقندن
 احتراز ایله احتیاطه رعایت ایده کلدیکمندن قریحه عاجزانه مدن اوله رق بعض
 موادک افاده سنه مجبور اولمشمدر . شویاه که : بوائنده مسقولو طرفندن شاهینکرایه
 کلیتلو عسکرله اغانه اولدینی اقدجه کرک طرفکنزدن و کرک اوزی طرفلرندن
 تحریر و اشعار اولمشیدی . دوات علیه اگر چه امر به احتیاطه قیدنده ایسه ده
 روسیه لونک حال و حرکته نظراً و خامت انجام ملاحظه سیله وکلای دولت علیه
 مخفیجه مشاوره و مذاکره لر ایدرک سرعسکرلر انتخابیه سائر تدارکات احتیاطیه به
 تشبث ایده یورلر ظن ایدرم . بناءً علیه برآراق مثلاً یکر می بیک عسکرله
 بر طرفه کیتمکنز و یا خود فاش یا صوغوجق طرفلریه بشیوز یا بیک قدر عسکر
 ارسال ایتکنز ایچون اراده سنیه تعلق ایتک احتمالدن بعید دکلدر . بوصورتنه
 چونکه پریشانلغکنز جمله عندنده مسلم اولدیغندن البته چادر و مهمات سائر دریغ
 بیورمزلر ایچه خصوصنده دخی اغانه اولنور . لکن مضایقه میری معلوم آصفانه کنزد
 وزرای سائر مثلاًو تحملدن خارج تکلیفات ایله و یا خود عذر آخر اراده سیله خلاف

مأمول بر جواب ویره جك اولور ایسه کز انقباض شاهانه بادی و غیر تکرری
چکمکده اولان رجال دولتك فتورینی مؤدی اولمش وایادی حساده سر رشته
شامت ویرلمش اولور . کچنده شیخ الاسلام افندی مزله مذاکره مشیرانه کز سبقت
ایتدکده اولطر فده اقر با و تعلقاتمز اولمق حسیله پاشا حضر تلرینک فقرا حقنده
صیانتلری و امور مأموره لرنده حسن خدمت و موفقیتلری معلوم اولمشدر . انجق
قصورلری در علیه و اطرافه اولان تحریراتلرنده هضم اولمیه جق صورتله
یازدقلری بارد کلاملریله اعدالری اللرینه سر رشته ویرمکدر . یوخسه غیری
کونه صنعی یوقدر . دولت علیه جمله نك ولی نعمتیدر . طرف دولت علیه دن
کندولرینه احاله اولنان موادک اجر اسنه بذل مقدور بیورسونلر اما وسع بشردن
خارج شی تکلیف اولنور سهینه رجا و نیاز صورتنده تحریر واستدعا ایلسونلر .
بوئانده باب عالییه و طرفه اولان تحریراتلری پک خوشدر . اما کندوسندن
سفر و حضرده پک چوق خدمتلر مأمول ایلرز . لدی الاقتصا کندولره حواله
اولنه جق اموره اولیه بذل اقتدار ایتلیدر لکه مقدمکی قضایای فراموش ایتدیره جک
خدمتلر ابرازیله بین الناس بویله بر نامدار وزیر ی بهتان ایله تکدیر ایدنلر المهدن
بولسون و بولدیلر دیدر تملیدر . بزم طرفه دن اوله رق بویله جه یازیور دیدیلر .
بوقصیلاتدن غرض مجرد حقنکرده دفعه بر مأموریت ظهورنده هر وجهله اراده
دولت علیه امثال واستدعاسی لازم کلان ماده لری حسن تعبیر ایله نیاز ایلمکز
لازمه حالدن ایدوکنی اولجه اخطاردر .

ابراهیم افندی نك بوتحریراتنه جواباً علی پاشانک اواخر ذی الحجه ده تحریر وارسال
ایتمش اولدیغی بر قطعه تحریراتنده هر نه کونه اراده سنیه تعلق ایلر ایسه امثال
ایده جکنی بیان ایله بیله اولکی ثروت و اقتداری اولدیغی بخشنی دخی اتیان ایلمش
ودیکر بر قطعه تحریراتنده شاهینکرای خان کلیتاو روسیه عسکر یله کلوب قریمی
ضبط ایتدیکنی و بهادر خان طرفی مغلوب و عساکری پریشان اولدیغی وارسالان
کرای سلطان مقدما قوبان طرفلرندن قریم یقه سنه کچمش اولان بعض چراکسه
وابازه و قریم لوردن بر مقدار عسکرله یقه قوبان طرفه عبور ایتک اوزره کرش
حوالیسنه واردقلرنده روسیه عساکری برأ و بجرأ هر طرفی محاصره ایتمش
بولندقلرندن قوبان طرفه مرور ایده میه راک کیر و عودته مجبور اولدقلری حالده
عساکر مرقومه دن هر بری بر طرفه فرار ایتمکده بولندقلرینی بسط و تمهید
ایتدکنضکره بو وجهله تشریح مقال ایتمشدر که اولکی حال و شانم اوزره اولسیدم
علی پاشانک قالیون ایله صوغوجغه کیمسنی مناسب کورمز ایدم . زیرا آنک

وارمه‌سند دولت علیه فائده می‌اولدی ضرر می‌بوندن فهم ایدرسزکه شاهینکرای
 خان برمدت‌نبرو روسیه‌لولرک اوضاع و اطوارندن برزدلگیر اوله‌رق طرف دولت
 علیه میل‌ایتمشیدی . وادنی نوازش و تلطف ایله اسلافی مثللو صدق و عبودیت
 دولت علیه‌ده ثابت قدم اولسی ملحوظ ایدی . روسیه‌لولر بوراسنی جزم و تیقن
 ایتملریله درون قریمه ادخال عسکر ایتمک بهانه اوله بیله جک بر مغلطه چیقارمق
 فکر نده ایکن علی پاشانک صوغوجغه وارمسی و مبالات دینه‌دن بی بهره و اوته‌دنبرو
 کذب و دروغ ایله شهرت شعار اولان محمد کرای بک نام مفسدت پشه‌نک کچن
 سنه آستانه سعادته واروب بعض رجال دولته تحصیل اتساب ایله اغفال ایدرک
 صوغوجق بکلکنی آلوب عودت و محله واردقده شاهینکرای خانک قریمدن دفعی
 دولت علیه‌نک اقصای مرامیدر . ولدی الاقتضا دونما وعسکر ایله امداد
 ایده‌جکدر . و بونی کندی قریحه‌مدن سویلمیوب طرف دولت علیه‌دن افاده‌سنه
 مامورم دیو نشر اراجیف ایله بهادر کرای و برادرینی و خیر و شری فرق ایتمز
 و دین و مذهب بیلمز بر طاق ابازه و چرا کسه‌نی اغفال و تحریکه مبادرت ایتمسی
 بهادر کرایک بر مقدار ابازه و چرا کسه‌نی استصحاب ایله برو طرفه مرورینه و نهایت
 بوکونه حالات خاطر خراشک ظهورینه بادی اوله رق روسیه‌لولرک ارادقلری
 صورت مکروهه‌نک و قوعیه حصول خواهش‌لرینه وسیله و طرف دولتی علیه موجب
 نقیصه اولمقدن بشقه‌نی مفید اولدی . علی پاشانک صوغوجق محافظه‌سنه ماموریتی
 و محمد کرایک کیفیتی نهایت بومقوله حالات نامرضیه‌نک حدوثه باعث اوله‌جفی
 اگرچه مجزوم متابه‌سند ایدی . انجق چکدیکمز سیئه‌لر بومقوله اخطارات
 خیر خواهانه‌دن نشئت ایده‌گمش اولمسيله ناچار اختیار سکوت اولنمشیدی .
 روسیه‌لولرک قریمه عسکر ادخاله خواهشکر اولوبده بویه بر بهانه آرامقده
 بولندقلرینه ابتدای مسئله‌ده بی طرف طور وبده صکره‌دن شاهینکرای صحابه
 قالقشملری دلیل واضحدر . و بهادر کرایک خاللق داعیه‌سيله قریمه عبوری
 و شاهینکرایک کرش جانبته نقلی درت بش آی اولمشیکن ابتدای امرده شاهینکرایه
 صاحب چیقماق و قریم ماده‌سنه قارشماق کچی حرکات ایله امرار اوقات ایدوبده
 صکره‌دن عساکر کلیه سوق ایتملری هر طرفی اغفال ایله تدارکات لازمه‌لرین اجمال
 ایتمک و موسم دریا گذار ایدوبده قریمه کلوب کیدنلرک انقطاعیه هر نه ایدرلر ایسه
 حوادثی طشره چیقماق مرامنه مبنی و کمال حمله‌لرندن ناشی ایدوکی امر جلیدر .
 هر نه حال ایسه روسیه‌لولر بو بهانه ایله قریمه عساکر کلیه ادخال ایلدیار . بردخی
 قولایلقله چیقمز لر اما شاهینکرای خان صورت ظاهرده تکرار مسند خانی بی ضبط

ایتمش کبی بر معنی اولدیغنه نظر آ طرف دولت علیه دن آنک خانلغی تصدیق ضمننده مجدداً منشور و تشریفات ارسالیه دفع مغاطه ایلر ز ملاحظه سنی در خاطر ایدر لر ایسه فیابعد بو طریق ایله دفع مغاطه اولنوبده روسیه لولرک قریم دن اخراجی قابل دکلدر . مکرکه عون و عنایت باری و قوه قاهره جهانداری ایله اوله . حاصلی شاهینکر ایک خانلغی ظاهرده بر آت ملاحظه قیلندن اولوب فیابعد سهولته روسیه لولرک قریم دن خروج لری ناقابل و تدارکات قویه به محتاج وایشلر طور ندن خارج ایدوکی اظهر من الشمس ایکن بودفعه ورود ایدن مفصل قائمه کزده صوغوجق محافطی معینه بشیوز یاخود بیک آدم طرفردن ارسال اولمق خصوصی استمزاج بیورلش . و امر و اراده شاهانه نه کونه ظهور ایلر ایسه مضمون منیفک انفاذینه بذل مقدرت ایده جکم مقرر اولغله امثالاً لامر العالی امر و فرمان بیوریلان محملره عسکر ارسال ایدم اما دولته سود و زانی ملاحظه اولنورسه بر محله عسکر تعیین اولندقدنه بحسب الاقتضا کیروده استناد و استمداد ایده جک تدارکات قویه مهیا بولندیخی صورتده فیها عسکر ارسالی بلکه برایشه یرار اوله والا کیروده تدارکات احتیاطیه اولمق سزین مثلاً صوغوجق طرفه بره مقدار عسکر کوندرلمسی مقدما علی پاشانک محافطه به مأموریتی و محمد کرای بک کیفیت قریم مغاطه سنه باعث اولدیغی کبی بونده دخی دولت عثمانیه نک بر مرامی وارد . بناء علیه بز لر اولجه طاور انوبده قوبان غائبه سنی بر طرف ایدم دیو روسیه لولرک عساکر کلیه تعیینله چرا که و ابازده بر ساعت اقدام استیلا ایتملر نه بادی اولمقدن غیری نهی مفید اولور . فقط وقتیهله بومثللو اخطار اتدن طولانی زیان دیده اولدیغمز حسیهله اشبو تحریرات مفصله مزک ارسالی باب عالی به ارئه معانسه اولمیوب یالکز سزه اخطار مقصدینه منحصر اولغله ارتق بوموادک سز که مذاکره سنه کیریشلیدیکی صورتده کندی قریحه کزدن اوله رقی اخطار ایدرسز یاخود طرفزدن ایما اولندیغی اظهار می ایلرسز یوخسه خیر و شر هر نه ایسه سکوت اختیار ایتمک لکیمی مناسب کور رسکز اولباده سز اعلام سکز دیو ختم کلام ایلمشدر .

علی پاشانک بو تحریراتی ابراهیم افندی محرمانه اوله رق خلیل حید افندی به وبعده شیخ الاسلام افندی به عرض ایدوب ایکیمی دخی علی پاشانک افاداتی قبول و تصدیق ایتمش اولدقلری بیانیله ابراهیم افندینک تحریرات مرقومیه به جواب اولوق اوزره طقسان یدی سنه سی اوائلنده علی پاشایه تحریر و ارسال ایتمش اولدیخی مکتوبنده محمد کرای نام شیخ در سعاده کشیدی . قبائلدن بومثللو دولت علیه به

كلنلره حال واستحقاقه كوره عنايت واحسان ايلمك دولت عليه نك قواعد
مرعيه سندن ايدوكي نزد آصفانه كرده ظاهر در اما او منللو مجهول شخصي محرم
اتخاذيله اظهار مواد ملكيه ايتيه جككري معلوم عاليكز در . صوغوجق قلعه سنك
اعماري ومحافظه سنه آدملي تعييني لابد ايدوكي مقدما جناب دولتكزله قيودان پاشا
قزندا شكنزك طقسان ايكي سنه لر نده اول حواليه مأموري تكزده بالا شتر اك در دولته
تقديم ايتش اولديكز تحرير اتكزده رأي واشعار اولنديغنه مبنی دولت عليه كلي
مصارف اختياريله اعمارينه ابتدار اولنه رق محافظه سي لازم كلمكله ميرميراندن علي
پاشا انجق قلعه محافظه سنه مأمور قانوب بشقه ملاحظه مبنی دكلدر ظن ايدر م .
ودولت عليه شروط مصالحه يي وقايه ايله كندی طرفندن نقض عهده سبب ويرمكه
دقت ورعايت ايلمكده در . فقط روسيه لولر شاهينكراني وسيله ايدرك خلاف
معاهده حركت ايده جكلر كي ظن اولنور . بناء عليه دولت عليه دخي
لدی الايجاب غافل بولنامق ايچون خفيجه تداركات قويه مباشرت ايلمك لازم
كلور . كتخدا بك بيورديلر كه حاجي علي پاشا دولت عليه نك صادق ووزرانك
منتخبي اولديغي مسامدر حين اقتضاده نه طرفدن حركت اولنمق لازم كلور .
وكندولري سرعسكر تعيين بيورلدقده قنعي جانبدن هجومی مناسبدر وقاچ قولدن
هجوم لازم اولور ونه مقدار عسكر تداركنه محتاجدر . وكندولري سرعسكر لك
ايله حركتلرنده البته سفائن لازم اولور بري وبجري تدبيرلري ندر بوبابده
ميرينك حالي دخي ملاحظه ايدرك رأي وتدبيرلري نهايه تحرير واشعار
بيورسونلر خفيجه بزلر شيخ الاسلام افندي ايله برلكده اوله رق مطالعه ايدوب
كندی قريحه مزدن اولمق اوزره اجرا آتانه ابتدار ايلرز . وبورالريني مذاكره دن
غرض هان سفر آچق وروسيه طرفندن اعلان محاربه اولندجقه حركت خصمانه
كوسترمك اوليوب بلكه حاضر ومتهيء بولنمق ايچوندر ديو تفصيل مقال ايتش
اولديغندن بونك اوزرينه علي پاشا طرفندن وارد اولان تحرير اتك خلاصه
مؤداسنده بوسنه لك مدارا واغفال بولنه كيديله رك وروسيه لونك بعض حركتلندن
انغاض عين اولنه رق محاربه نك كشادنن احتراز اولنوب ذخائر ومهمات جمع
وادخارينه وحدود وثغور ك محافظه سنه مبادرتله سفر آچلمق لازم كلور ايسه اقلى
اوچ سنه وافي اوله جق قدر ذخائر ومهمات موجود بولندجقه اعلان حرب
اولنمق احرى ظن اولنور . زيرا بويله تداركاتده نقصان ومحافظه سي الزم اولان
محللرده پريشانلق دركار ايكن محاربه يه مباشرت اولنديغي صورته فرض ايده لمكه
يك حمليه قريمك فتحنه مظفر اولدق روسيه لو بر كره انهزام ايله كف يد ايتيوب

تکرار تدارکات قویه ایله مدافعهیه ابتدار ایدہ جکی درکار اولمغله بوصورتده برکونه پریشانقله عودت اولمق لازم کلورسه شان دولت علیه کلی تقیصهیی موجب اولمقدن خوف اولنور دیوانها واشعار اولمشدر .

خلیل حمید افندی علی پاشانک بوفاداتی تمامیه قبول ایدوب زیرده بیان اولنه جفی وجهله صدارته کلدکده دخی ینہ آنکله مخبره ومشاوره ایدرک ایشہ مباشرت ایلمش وحقی ابتدای صدارتده علی پاشایه تحریر وارسال اولنان مکتوب سامینک هامشده کندو قلمیه محمد کرایک بکلکی وقالیون ارسالی مثللو بعض مواده قصور وغفلت اولندیغنی اعتراف والحاله هده روسیهلو نقض عهد ایتدیکه طرف دولت علیه دن عهده مناقض برحرکت ظهور ایتیه جکی تصریح وبیان ایتمشدر .

علی پاشانک تدارکات سفریه جه اولان اخطاراتی موافق مصلحت کورینوب اما دولت علیه نک چرکستانجه اولان تشبثاتی بتون بتون چورومتسی حق وصواب دکلدر . چونکه چراکسینی طرف دولت علیه جه جلبه اوراده برقوت تدارک اولمسنی طقسان ایکی سنه سنده علی پاشا فی الواقع قبودان دریا حسن پاشا ایله متفقاً انها واشعار ایتمش اولدقلرندن بونیت صحیحہ اوزرینه فرح علی پاشا صوغوجق محافظی نصب وارسال اولمش وروسیهلور قریمدنضکره چرکستانه دست درازلق ایدوب آنده دخی محمد کرای بک ماده سی کی اولیه جق بهانه لر بوله رق اجرای مفسده مبادرت ایدہ جکلری اصول پولیتقه لری اقتضاسندن اولدیغنه مبنی بوبابده طرف دولت علیه دن هرقدر ایرکنجه ظورانیلور ایسه اوقدر فائده لو اوله جق ایدوکی درکار بولنش ایکن شمدی حاجی علی پاشانک بومصلحتی بوقدر چوریدوبده محمد کرای بک ماده سنده روسیهلوردن زیاده دعواچی اولمسی بوغرضه مبنی اولمق کرکدرکه علی پاشا چرکستانی کندو اعمار ایدوبده اول حوالیده برقات دها شان واستقلال کسب ایتک املنده بولنوب حتی طقسان ایکی سنه سنده اوغلی مقداد پاشایی صوغوجق محافظی نصب ایتدیرمشیدی . شمدی فرح علی پاشا درسعادتدن صوغوجق محافظه سنه ارسال اولنوبده قبائل چراکسینک طوغریدن طوغری یه دولت علیه جه جلب واستمالترینه تشبث اولنغین بوصورت حاجی علی پاشانک ملاحظه ذاتیه سنه مخالف دوشدیکندن بوبابده زیاده جه مبالغه لر ایلمشدر ظن ایدرم .

خصوصات مشروحه بی زیاده ایضاح ایچون ذکر اولنان مخبرات اوراقدن بعضیلرینک عینیه بوجلدک ذیلنده (۱۷) اشارتیه درج وتسطیری مناسب کورلمشدر .

* وقوع مشورت برای قریم *

ذی القعدة نك يكرمی دردنجی پنخسنبه كونی رجال دولت واركان سلطنت بریره
كلوب روسیه ایلچیسیله واقع اولان مکالماتك نتیجه و خلاصه سی و اطرافدن النان
حوادث اوراقی درمیان اولنه رق اقدجه قریمه دائر روسیه ایلچیسنه ویرلش
اولان تقریره فصل جواب کله چکی یعنی روسیه لو شاهینکرای عیناً استصحاب
ومعینته عسکر تعیین ایله جبراً و کرها خانلغه اقعاد ایده چکی بو اوراق و اخباردن
نمایان اولدی . انجق روسیه لو یالکتر شاهینکرای قریمه ادخال ایله قناعت ایتیموب
بلکه نقض عهد ایله حدود مزه تجاوز ایتیمی محتمل اولدیغندن دولت علیه به کوره
نه صورتده طاور اتمق لازمدر . ایکی قطعه چاملیچه قاققاری حاضر لشمش و دیگر
ایکی قطعه سی دخی حاضر لمقده بولشمش اولوب بونلرله برابر ایکی قطعه قالیون
هایون دخی کراسته نقلی ولیمان تطهیری بهانه سیله سینوبه ایصال ایله اوراده
قیشلامری فرمان اولنسونمی دینلده ذکر اولنان قالیونلر قره دکزه کوندردلیکی
حالده بهر حال قریم امدادینسه کیتدیلر دینله چکی ظاهر ایسه ده هر کس کندو
ملکنی محافظه ایتک لازمه دن اولدقدن بشقه روسیه لونک قریم سواحلنده بوقدر
کیلری کشت و کذار ایتکده اولدیغنه نظراً بومقوله کلماته احاله سمع و اعتبار
اولمیه رق کیلرک سینوبه ارسالی احتیاطه رعایت قیلینددر . لکن ایلچرینه قونیه جق
نفرات کز نك بهانه سیله طشره چیقارلر سه و شمدی بهدک تجربه و مشاهده اولندیغی
اوزره مهمات و طاقلری دخی ناقص اولور سه معاذ الله تعالی سینوب کچی ییلدز
روز کارینه قارشو برلیمانده کیلره بر مضرت اصابت ایلک ملاحظه سی وارد خاطر
اولدیغندن لوازمات و مهماتلری تمام اولوب سینوبه واردقلرنده نفرائی دخی برآن
ایلچرندن آیرلاملری وسائلنک استحصالنه اعتنا و اهتمام اولنق واجبانددر
دینلده کدنصکره سوزاعاده اولنوب روسیه لو کرک یلان و کرک کرچک بروم دولتی
اختراعیه شمدی قریم اوزرینه کوندرمش اولدیغی پوتمکین نام جنرالی روم قرالی
نصب ایتک نیتنده اولدیغی مقدمات ایشیدلمشیدی . بودفعه پوتمکینک قریمه ارسال
اولنمی بو خبری تصدیق ایدر کیدر . وقریمدن بشقه روسیه لونک قراللق اعتبار
ایده جک یرلری اولمائه قریمی استیلا ایله پوتمکینی قرال نصب ایتک نیتلری
اولمی علامات و آئاردن استدلال اولنه یور بوصورتله روسیه لو اولطرفلره استیلا
وشاهینکرای دفع وازاله ایله بتون بتون قریمه تصرف ایلدیکی تقدیرجه قره دن
اوزی قلعه سی و بوجاق طرفلرینه ود کزدن سواحل بحر سیاهه یوریوبده

طرف طرف ايقاع خسار ايتمی احتمالدن بعید دکدر . بناءً عليه دولت عليه کوره بزوجه امنيت جائز اولدیغندن شمیدین سرعسكرلکه مقتدر بروزیرک انتخابله طونه سواحله تقریب اولنسی لازم دگیدر دینلکده روسیه لونک حرکتله نظراً بومفسدتى ایتسی ملحوظ اولغین هان تهیئه وتجهیز اولتمقده اولان اون یدی قطعه قالونلرک سریعاً مهمات ولوازماتی تکمیل اولنه رق مهیا بولنسون وبرطرفدن دخی یکیدن مکمل دونما تدارکی تداییرینه تشبث اولنسون ووزرادن بری طونه بی امرار اولنسه قیل وقال تگون ایدرک سرحدلره ایراث وحشت ایده جکی مقرر اولمقدن ناشی بودفعه اوزی والیسی نصب اولنان سیدمحمد پاشا اولدجه عاقل ومدبر وحرپ وضربه قادر برذات اکلاشیلیور اوزی دخی کندو منصیدر بوقیش سلستره ده اقامت وبهاردن برآی اول اوزی محافظه سنه عزیمت ایلنسی تنیه بیورلسون اولوقته دک اگر دشمندن معامله خصمانه ظهور ایدر ایسه همان کندوسنه سرعسكرلک امری ومعیته عسکر کوندربلور . فقط شمیدی حالده اوزی قلعه سی اغزده بولمغله عسکر ومهمات ایله استحکامنه باقلسون دیدیلر متعاقباً بعضیلر زمام کلامی سمت آخره عطف واماله ایدوب روسیه ایلیچیسى مجلس مکالمه ده شاهینکرایى تاتار قومى استرلر اکا عداوت ایدن یالکیز خصماسندن برار میرالردر لقر دیسنى برقاچ دفعه ایراد ایتش ایدی برکره ملاقات اولنوبده سنک دولتک شاهینکرایى تاتار قومى استر وآنى استیمانلر فقط برقاچ میرزادر ادعا سنده اولدیغنى بیان ایده یورسن بوراسى بزم مجهولزدر وبزم یدیتزده بودعوايه مخالف محضر وار در حالبوکه سزده سند یوقدر بارى بر معتبر ومتحیز آدم بزم طرفزدن وبر مامشاتی آدم سزک طرفکزدن اختیار واتخاب اولنوب قریمه کوندرلسون قریم اهالیسی شاهینکرایى ایله بهادر کرایدن هر قغیسنى استرلر ایسه ابقا اولنسون وایکیسنى دخی استمدکلری حالده برآخیرینى انتخاب ایتسونلر ایکی دولتک راییه ماده تنظیم اولور . وعهود وشروطمز دخی خللدن وقایه قلنمش اولور دیو کندوسنه ایراد وافاده اولمق واکرچه ایلیچى بوسورتى قبول ایتیه جکی درکار ایسه ده نقض عهد ایلدکلری صورتده بز سزه بودرجه لره قدر مامشات ایتدک دینلمک ایچون برکره بوسورت دخی اجرا قلنمق مناسب اولزمى وایلیچى بوکا مامشات ایدرسه آدم ارسالنده ومامشات ایتوبده مخالفتى حالنده دولت علیه نك شانه نقیصه ویرر برشى وارمیدر دیدکده نه مانع بوسوز دخى سویلنمش اولسون هیچ اولمزسه حین حاجتده دولت علیه محافظه عهود ایچون هر درلو صورت وتدییره تشبث ایتش اولدیغى بیانمش اولور دینامکله مجلسه ختام ویرلدى .

بناءً عليه رئيس افندی تکرار روسیه ایلچیسیله ملاقات ایدوب مباحثات کثیره وقوعندنصکره روسیه ایلچیسی مناسب کوردیککز آدم تعیینی خصوصنک وقتی کچدی . زیرا بهادر کرای سلطان قریمه کیرد کدنصکره بهر حال اهالی آتی استرلر .
موتدن کنایه اولان محلولیت حقیقیه تعیری آینه‌لی قواق تنقیحنامه‌سنده مصرح ایکن شاهینکرایک خامی نیجه جائز اولور دیدکده رئیس افندی بوکا جواباً محلولیت حقیقیه‌نک معناسی فرض محال ایله موته مصروف اولسه بیه جنون کتورمک ویا خود تعطیل اموره مؤدی اولور برعلته دوچار اولق نوع بشرک شاندن دکلیدر . بونلرک بری ظهور ایش اولسه انتخاب ماده‌سی درمیان اولنیه‌جقمیدی دیهرک خصمنک اصول مناظره اوزره اسکاتنه موفق اولوب انجق چه فائده فی‌الاصل غرض بشقه اولدیغندن روسیه‌لور لقردی بوله‌مدقاری حالد ثمره غلبه دیهرک اظهار عنف ورعونت ایتلریله بوجاس دخی بو وجهله تمام اولدی .

* بعض تحقیقات *

آداب مدنیه وقوانین سیاسیہ بو چراگاه عالمده ذاتاً وطبعاً سربست ومطلق العنان کزیمک داعیه‌سنده اولان نوع بشری قید وبند ایده‌جک وحدود معینی‌یه تجاوز وتعدی ایتدیرمیه‌جک برطالم روابط وقیوددن عبارت اولوب انسان ایسه بروقتده حقنه راضی اولمز بر حیوان وبومثللو پیوند قیود وشروطی شکست ایتمکه دائماً بهانه جویان اولدینی حالدہ بو اصول وقواعدک بقاسی یالکز حافظ وحامیسی اولان حاکم عدلک ثمره نظارت ووقایه‌سیدر . وادنی مسامحه اولدینی حالدہ بوعقود قیودک انحلالی هزار بار تجربه اولمش مواددندر . کذلک عهود وشروط دولیه دخی ایکی دولت بیننده لفظی مراد برمقاوله اولوب ایکی طرف دخی بونی فسخ ایله ایلروسنه کچمک ایستییه‌جکی امر طبعیدر . انجق بونک وراسنده درکار اولان بارقه کارزار ومعرکه مهالک آثار قورقوسی هر طرفی حد معینده طورمغه مجبور ایدر اما برطرفده قوت وغلبه اثری کورلدیکی حالدہ اولطرف بالطبع بوعقود عهودی شکست ایله ایلرویه کیتمک استر ونقض معاهده‌نک سبب حقیقیسی قوت وغلبه داعیه‌سی اولدینی حالدہ ینه کندوسنک برمطالعه مخصوصه‌سنه ویاخود بین‌الدول عرف وعادت اولسنه بناءً طوغریدن طوغری‌یه بونی فسخ ایده‌جکم دیموبده انواع تاویلات ایله عهد نامه تعیراتندن بعض مخرجلر ارایه‌رق ودرلو بهانه‌لر بوله‌رق فسخنه صورت لزوم کوستر

و مجلس مکالمه بیانی حقیقی چقمغه چالیشور . و اگر چه اصول مناظره چه طرف آخرک حقیقی اولدینی تین ایدرسه ده چونکه محکمه دولیه نک حاکمی قبضه شمشیر اولدیغدن اکا طیانان بهر حال (الحکم لمن غلب) قاعده سنجه دعواسنی قزانور و امضاسی تقلیب و اعمال سنان ایله چکیلان سندک حکمی نافذ اولوب و مجرد خامه شکسته زبان ایله یازیلان تقریرک تاثیر کورلیوب صحائف اوراقده یازلدینی کی قالور .

* قطعه *

السيف اصدق انباء من الكتب * في حده الفرق بين الجد واللعب
بيض الصفائح لاسود الصحائف * متونهن جلاء الشك والريب

بوجهته دولتره کوره اعظم وظائف و اهم فرائض هنکام صالح و آسوده کیده بوش طور میوب و سفاهت و مالا یعنی ایله مشغول اولیوب و وقت آسایشک هر دقیقه سنی غایت کرانقدر طوتهرق ضایع ایتمیوب هان تکثیر مکنک و قوته چالشمق ماده سیدر . لکن بو مطلب اعلانک حصولی دخی تخمیندن زیاده ملکه یوک یوکتکمک و مقدار نفوس و ثروتک اعطا و اداره سنه مقتدر اوله میه جنی درجه ده عسکر جمع ایلمک ایله دکدر . زیرا بو صورت قوت صحیحه اولمیوب بالعکس موجب ضعف و پریشانیدر . اصل قوتی منبع تکثر اهالی و مال اولان معموریت ملکیه ده ارامق لازم کلور . و بونک استحصال اسباب لازمه سنه حقیقه و قوف و معلومات صحیحه اوزرینه سعی و غیرت ایلمک لازم اولور . و امر معموریت ملکیه ایسه دول و ملل سائردهن عبرت المامش و پرده جهل و نادانی بصر بصیرتی استیعاب ایلمش اولنلرک ظن واهیاری و جهله دولتک خلقدن آزاره المسیله و یاخود هیچ برشی المامسیله حاصل اوله میوب بلکه اهالینک دولته ویردیکی ویرکویی سهولته و کندولرینه برکونه اغیرلق اولیه جق تقریب و صورت ایله نادیه ایتلرینک یولنی بولق و النان شی لقمه دهان طمع و آزامورین اولیهرق هر آچه سی ملک و تبعه نک صحیحاً مستفید اوله جنی یرلرده صرف اولنلق ایله اولور . برتر لایه نقدر زیاده تخم اکیله بیلور ایسه محصولی او قدر زیاده اوله جنی امور معلومه دندر . ایشته ملک دخی عینیه بونک کیدر . تسهیل نقل محصولات ایچون منتظم یوللر و معاملات و مفاوضاتده هر کسه امنیت نجش اوله جق قوانین و نظاملر یا یلهرق تجارت و حرف و زراعتک توسیع و ترویجنه لیل و نهار دقت اولملیدر . و بوماده لره وسعت کلدکجه تبعه نک یسار و ثروتی متزاید و بنابرین

دولتک وارداتی دخی متکاثر ومتوافر اولور . وواردات چوغالدجه دولت استحکاماتی اتمامه وعسکرینی تربیه وتوفیره کسب اقتدار ایدر . الحاصل لدی الایجاب چفتجی وچوبان مقوله سی برطاقم آدمیری طوپلامغه قوت حاصل اوله میوب دولترک شوکت وبقای منتظم ومرتب اردولره وبودخی پک چوق مصرفلره وبو مصرفلرک تسویه سی دخی بروجه مشروح مالکک واهالینک انتظام ومعموریتنه منوطدر . دولتجه پک آشوری اعتنا اولنه جق ماده لرک بری دخی معاملات اجنبیه اولوب وکلای دولت اولبابده دخی افراط وتفریطدن محابنت ایلملیدر . یعنی نه اظهار عظمت وبرودت بیهوده ایله دول سائرہ بی قیر ملی ونه ده لزومندن زیاده تماق وتکاپو ایدرک ناموس واستقلال دولتی پامال ایتمک وادیلرینه کیتملی بلکه دائما ممکن مرتبه وشان استقلاله طوقمیه جق درجه جمله سیله حسن معامله دن خالی اولمامغه برابر هر دولتک منافع مخصوصه سی واصل پولتیقه سی نه مرکزده ایسه آنکله ایشی ومعامله سنی اواصوله نظرله قوللانهرق منافع وپولتیقه سی بری طرفک منافع وپولتیقه سینه توافق ایدن دولترلره حقیقه متفق اولملیدر . زیرا زمانزده بر دولتک نه مرتبه لرده مکنت وقدرتی اولسه یالکز برایش کوره مدیکی ومتفقه محتاج اولدینی بالتجربه معلوم اولان حالتنددر . واشبو قریم ماده سنده قترینه نک اول امرده اوستریا ایمپراطورینی اله المغه وسائر اوروپا دولترینی دخی اغفال ایتمک چالشمسیله مرامنه واصل اولش اولسی وبزم بوشیلردن غفلتمز واوروپانک پولتیقه سینه کسب وقوف ایدرک روسیه لونک اغفال ایتمش اولدینی دولتری ایقاطه عدم غیرتمزدن بونجه مضرتلر کورلمسی دخی بومدعا به دلیلدر . ایمدی دولت عایه نک اولزمانک حکمنجه کرک ترتیبات عسکریه سی وکرک نظامات ملکیه ومعاملات خارجیه سی بالاده بیان اولان قواعدک هیچ برینه موافق اولمیوب هر شیده غفات تامه ونقصانی وتفرقه کامله درکار اولدینی وروسیه لونک تدارکات کلیه حریه سینه قارشو اتخاذ اولسان تدایر انحق براوزی سرعسکری نصبه منحصر بولدینی حالدہ رئیس خیری افدینک روسیه ایلچیسلیه واقع اولان مکالماتی صرف عبثه اشتغال قیاندن اولدیغنده شبهه یوقدر . بزم بوتدارکمزلاک وتدیرسز لکمزہ مقابله روسیه ایمپراطوریمچہ سی بوقضیه بی شوقدر سہ دنبرو ملاحظه ودرپیش ومقدمات ووسائلی مطالعه وتفتیش ایدوب اقدجه بسط و بیان اولندینی وجهله بومطالعه اوزره نمچه ایمپراطوریه عقد پیوند اتفاق ایتدیک زماندنبرو تدارکات حریه سنی اکمال وایفاءه ایجابی وجهله اعتنا ایتدکدن بشقه روابط دولیجه دخی بوخصوصده

لازم کلان تدابیرہ تثبیت ایتشد . حتی قریم منازعہ سندن طولانی دولت علیہ طرفدن حرب امارہ سی کورلماشیکن قترینہ عاقبہ الامر دولت علیہ ایله برسفر آچق نیتندہ اولوب انجق سفرك تحقیق تقدیرندہ روسیہ عساکرینک مسافہ بعیدہ ده مشغولیتلرینی اسوج دولتی فرصت اتخاذا ایدرک اخذ انتقامہ قیام ایتسی محتملاتدن اولغله بوراسنی دخی مطالعہ ایدرک بالدفعات اسوجلوا ایله کیزلوجه عقد رشتہ اتفاق ایتمک چالیشوب نہایت بواشنادہ اکا دخی دسترس اولمشدر . شویله که : رأس حدودده تخصیص ایتدیکی برمخلده اسوج قرالی ایله ملاقاتہ طالبہ اولوب اسوج قرالی اگرچه اول امرده النده کی اغری بی بهانه و تمارض ایدرک ملاقاتدن امتناع صورتی کوسترمش ایسه ده قترینہ بونکله فارغ ومنذفع اولیوب کندوسی کلہ مدیکی حالده بن استوقولم شهرینہ واروب کوروشورم دیو اصرار ایتمکله ناچار اسوج قرالی دخی رضایه مجبور اولوب ذکر اولنان محل موعودده ملاقات ایتدکارندہ روسیہ لو ایله دولت علیہ بینندہ اعلانی متحقق اولان سفردہ اسوجلوا بیطرف اولمق وسفرك ختامندہ اسوجلونک دانیارقہ دولتنہ تابع اولان نوروجیا قطعہ سنی ضبط ایتسی خصوصندہ روسیہ دولتی طرفدن اعانه اولمق صورتلری بینلرندہ خفیہ مقاولہ وتصمیم اولندقدن صکرہ اسوج قرالنک محل ملاقاتہ ورودیلہ واقع اولان یول مصرفی بهانه ایدرک کندوسنہ قترینہ طرفدن ایکوز بیک روبله اهدا وحقندہ مراسم احترامیه بالغاً مابلغ ایضا قلمشدر . و چونکه اوروپانک بوندن اقدام بیان اولندینی وجهله واقع اولان حال اختلالی قترینہ نک اجرای سوء نیتنه مساعد اولوب همان اسوج خصوصی کندویه موجب اندیشه ایدی . بوسورتله اول غائله یی دخی برطرف ایلدی . والحاصل مادی ومعنوی بالجمله وسائل ومقدماتی درپیش ومطالعہ ایتدکدن صکرہ قریم مباحثه سنہ باشلامشدر . دولت علیہ ایسه هنوز بوندن صکرہ ترتیب مقدمات و ایفای تدارکات ایدہ جکی جهتله مجلس مکالمه ده خیری افندی هرتقدر قانون مناظره جه دعواسنی اثبات وخصمی اسکات ایتمش ایسه ده انجام کار دعوائی روسیہ لو قزاقمش اولدینی وقایع آتیہ دن معلوم وآشکار اولور .

* قریم مسئله سی اوزرینہ روسیہ ونمچه ایلچیلرینک مواد ثلثه یی *

* حاوی تقریر ویردکلی *

بالاده بیان اولندینی وجهله قریم ماده سنہ دائر اقدجه روسیہ لویه برقطعه تقریر

اعطا اولهنرق جوابنه انتظار اولمقده ایدی . روسیه لو ایسه بروجه مشروح انواع لطائف الحیل اعمالیه حقیقه کندیسی احداث ایتمش اولدینی اختلالی بهانه ایدرک عسکرینی قریم دروننه ادخال و تدارکات سفیره سنی اکیال ایتدکن صکره چونکه دولت علیه علیه نمچه دولتیله دخی عقد اتفاق ایتمش اولدیغندن ایکسینک دخی در سعادته مقیم ایلچیلری مواد ثلثینی یعنی ماکولات و مهمات و سفائن و حاصلات سائره نك دولت علیه ممالکندن نقل و امرار اولمقرینه بعد ازیں مواع ایراد اولمقوب تجارت سفائنک سربستیت اوزره سیر ایتلرینه دائر نظامات تنظیم اولمق و دولت علیه طرفدن من بعد خفیة و علانیة امور تاتاره مداخله اولمماق و افلاق و بغداد مملکتلری حقده قینارجه مصالحه سی مقتضاسی اوزره معامله اولنوب بو باده هر درلو مبهماتی بر طرف ایتک ایچون بعد ازیں ویره جکاری جزیه و تکالیف محدثه نك رفعنه دائر مذاکره ایتدار قلمق ماده لرینی متضمن باب عالییه برر قطعه تقریر و یردیلرکه صورت ترجمه لری ذیلده (۱۸) رقیله تحریر اولنور .

* وقایع سنه ۱۱۹۷ *

روسیه و نمچه ایلچیلرینک بالاده مذکور اولان تقریرلرندن بو ایکی دولت بیتنده برمدنبرو مشهود اولان آثار اتحاد و اتفاق دولت علیه علیه اولدینی معلوم و طلب جوابده اصرارلرندن مأموللرینک خلاقی ادنی بوضع و حرکت مشاهده ایتدکاری کچی نقض عهده ایده جکاری امر مجزوم اولمقندن ناشی تقریرلرینه نه صورتله جواب یازلق لازم که جکی تذکر و مطالعه ضمنتده محرمک سکرنجی جمعه کونی عقد اولسان مجلس مشورته مذکور تقریرلری و بو ایکی دولتک دولت علیه علیه علینده اوله رق واقع اولان اتفاقلرینه و سائر نیات فاسده لرینه دائر اطرافدن النان حوادث کاغذلری قرائت و تأمل اولندقدن صکره حضار مجلس جماعه کلامه مباشرت ایدوب روسیه ایله نمچه نك اتحاد و اتفاقلری ماده سی تحقق ایتدی . و شمدییه قدر مجلس مکالمه لرده بونجه ادله قطعیه واجوبه مسکته ایراد اولنوب حق دولت علیه نك یدنده ایدوکی میدانده ایکن غلبه استدر اچیه لرینه اغترار ایله عدم قبولده عناد و اصرار ایلدکاری مواد معلومه دن اولوب بو کره دخی اعطای جوابده تردد معامله سی اولنه حق اولورسه ایکسی بردن نقض عهد ایله ممالک اسلامیه تعرض و تعدی ایتدکن بشقه نقض عهد نقیصه سنی دخی دولت علیه به عزو و اسناد ایده جکلرنده شبهه یوقدر . و ایکسینک دخی تدارکات حریه لری مکمل

و مهمیا اولوب بزم ایسه هنوز سرحدلریمز عساکر و ذخائر دن خالیدر . بوتقدیرجه
تقریر لرینه دولت علیه عهدنامه لرده مسطور و مضبوط اولان ماده لرده مماعت
کوسترمیوب شکایت اولنان خصوصاً لر دخی شرائط عهده تطبیق ایله تنظیمده
تردد ایتمز یوللو جواب ویرمکدن بشقه چاره یوقدر . فقط بو وجهله جواب
ویرلدکدنصکره بر طرفدن عقد مجالس مشاوره یه مباشرت و بر طرفدن دخی
دقیقه واحده فوت و امرار اولمقـمـیزین تدارکات سفریه یه صرف قدرت
اولمایدر . بوبلیه بر حسن صورته منسفع اولدی نه اعلا اولدیغی صورته
بو آراقده تدارک اولنسه بیلجک قوت ایله متوکلاً علی الله مدافعه یه قیام اولنور
دیو ختم کلام ایلدیلر .

مجلسک قرار مذاکراتی خاکپای شاهانه یه عرض واستیدان اولندقدنصکره روسیه
ونمجه ایلچیلرینک تقریر لرینه جواباً وجه مشروح اوزره طرف دولت علیه دن
برر قطعه تقریر اعطا اولمشدرکه صورتی زیرده (۱۹) رقیله علاوه اولنور .

ذکر اولنان مواد ثلثه ایله اوغراشدیغی اشاده روسیه لو قینارجه معاهده سنه
استنداً دیگر بعض مواد ایله دخی دولتیله یی تضییقه اصلاً مسامحه ایتمزدی .
حتی مجلس مذکور مذاکراتدن بری دخی جزائر بحر سفید قونسولوسلنی
ماده سیدرکه قینارجه عهدنامه سنده روسیه دولتی طرفندن مناسب کوریه لیک عامه
مواقعه قونسولوسلرینک و قونسولوس وکیللرینک تعییننه دولت علیه من جانبندن
رخصت ویریلوب دوست اولان سائر دولک قونسولوسلری اعتبار اولندقلری کبی
معتبر طوتیلر دیو تصریح اولمش اولدیغنی سند اتحاد ایدرک روسیه ایلچیسینی
بو اشاده بر قطعه تقریر ووروب مضموننده دولتی طرفندن آق دکر آطه لرینه
آمدشد ایدن روسیه تجار کیلرینک امور لرینی رؤیت ضمننده مکنوز جزیره سنده
اقامت ایتمک واستدیکی سائر آطه لره کاوب کیتمک شرطیه جوانی نام روسیه لو
عموم قونسولوسی نصب اولمش اولدیغندن افلاق و بغداد و بوجاق قونسولوسنه
ویرلدیکر کبی بوکا دخی بر قطعه قونسولوسلق براتی اعطا اولمشنی استدعا ایلدی .
مکنوز جزیره سی ایسه حاکم و ضابطدن خالی اولمغه قونسولوسکز دول سائر قونسولوسلرینک
اوتوردیغی حاکم و ضابطی اولان معمور و جسیم آطه لره برنده اوتورسون دیورئیس
الکتاب محمد خیری افندی طرفندن روسیه ایلچیسنه ترجمانی واسطه سیله خبر کوندرلدکده
بر وجهله قانع وراضی اولیوب بنم دولتم شروط عهدنامه موجبجه مکنوزی
مناسب کورمش یا بو وجهله برات ویریلور و یا خود قونسولوسی دولته اعاده
ایدرم دیش اولدیغنه و بونلرک مکنوز کبی اهل اسلامدن خالی بر اطیه قونسولوس

تعیین ایتملری نه نیته مبنی ایدیکی معلوم و آشکار اولوب انحق مساعدی مشکل اولدینی مثالو ذکر اولنان عهد نامه فقره سنه و روش حله نظر آردی دخی دشوار ایدیکنه بناء کیفیت قبودان دریا حسن پاشایه افاده اولنهرق بوبابده ملحوظ اولان محاذیرك اندفاعی چاره سنی ملا حظه واشعار ایتسی طرف صدارتدن کندویه تنیه واراده اولنغله قبودان پاشا لدی الملاحظه تحریر و ارسال ایتدیکی تقریرنده مکنونز آطه سی ایکوز رعایا خانه سندن عبارت قاعه وضابط و حاکمز بر جزیره اولوب رعایای کیجیلک و تجارت ایله مشغول اولدقاری اجلدن ایچنده عجزه نسواندن غیری کمسه یوقدر . وبونده مسقو قونسولوسنك اقامتده درکار اولان درلو درلو محاذیر دن فضله جزائر غرب اوجاقلری مسقولو نك دشمناری اولملریله بر ایکی سفینه دونا دوب بر کیجه علی الغله قونسولوسی اخذ و اسیر ایدر لر . صکره مسقولو بونی دولت علیه عزو ایدر . بو عذر ایلجی یه بیان اولنسون دکدیکی تقدیرده صکره اوجاقلودن بویله وضع ناجیا صورنده دولت علیه یه تحمیل اولنماسنی مشعر یدندن بر سند آلسون دیو افاده وانها ایلدیکندن رئیس افندی تکرار روسیه ترجمانی جاب واحضار ایله بو عذری بیان ایدوب قبول ایتدکاری حالده صکره دولت علیه بهانه بولنماق اوزره بر سند مطلوب ایدوکی افاده سیله ایلیچینه کوندردی . ترجمان ینه عودت ایدوب بز جزیره مزبورده قونسولوس اقامتی شرط عهدنامه اوزره استرز . قونسولوس و تجارت مزك ممالك محروسه ده حمایتلری دولت علیه نك واجبه ذمت عدالتیدر . ملك محروس پادشاهیده یوقدر دولك قونسولوسلری واردر . اوجاقلو دن ضرر اصابت ایدر ایسه مانع دکدر مفهومده قننی دولت سند ویر مشدرکه بز دخی ویرلم . وعهدنامه لرده بویله صدد یوقدر . یارین ویا خود فرداسی کون آق دکره کیده جک سفینه مزواردر . قونسولوس آنکله کیده جکدر . مطلوبمز اولان برات ویرلدی نه اعلا ویرلمدیکی صورته قطعیه اولمز جوانی ویرلسون کلامی ایلیچ طرفندن ابلاغ و ایراد ایلدی . روسیه ایلیچینسك اقدجه نمچه ایلیچسیله بالاتفاق ویردیکی تقریرده انلاق و بغداد قونسولوسی قضیه سنی خلاف عهد اوله رق دولت علیه حقنده بر ماده مخصوصه شکله قویمش ایدی . شمعی بو قونسولوس خصوصنده تردد صورتی کوسترلیدیکی حالده تمامجه بونی نقض عهده سر رشته اتخاذ ایده جکی و بلکه بوماده یی میدانه قویملری دخی اعلان حرب بهانه ارامق نیتسه مبنی ایدوکی احتمالیله بو بابده مشورت مقتضیات حالدن اولمغین بالاده مذکور مواد ثلثه نك قبول وعدم قبولی ایچون عقد اولنان مجلس مذکورده

اشبو قونسلوسلق ماده سی دخی درمیان اولنوب بوکا دائر در دست اولان اوراق ایله قبودان پاشانک تقریری وعهدنامه نك بوکا دائر اولان بندی قرائت اولدقدده عهدنامه یه نظراً استدکاری برات ویرلمسه بونی نقض عهده وسیله اتخاذ ایدرلر . و بوآراقده قونسلوسلق نزاعنی چیقارملری دخی بومرامه مبنیدر . و هر حالده نقض عهدی دولت علیه اسناد ایتدیرممکه سعی اولمق الزمدر . هان بونده دخی مخالفت اولنوب آق دکر جزیره لرینه قضات ونواب واهل اسلامدن معتمد و یوده لر وضابطلر ونفقات تعینی ایله محافظه لرینک علاجه باقلمیدر دیو قرار ویرلدی . اقدجه شیخ الاسلام وقبودان پاشا وصدور کرام حضور هایونه داخل اولدقلرنده بوماده تذکر اولمش اولوب بوکره رجال شورانک خلاصه مذاکراتی دخی خاکبای شاهانه یه عرض اولمغله صادر اولان خط هایون موجبجه ذکر اولنان قونسلوسلق براتی اعطا اولمشدر .

* عزل ونصب *

سلحدار شهر یازی اسماعیل بکک مغایر طبع هایون بعض اوضاعی واقع اولمغین محرم الحرامک دردنجی کونی خانه سنده اقامته مأمور اوله رق یرینه چوقدار شهر یازی اولان محمد اغا سلحدار وآنک یرینه شیرین حسین اغا چوقدار اولدی . خزینه کتخداسی محمد اغا دخی توجیه پاتده ضبط ایلمک اوزره باش محاسبه جی نصب اولمغله خزینه کتخدالغی دخی سرکاتبی اسماعیل افندی یه ورکبادارلق امین اغایه احسان بیورلدی .

* و دین محافظی علی پاشانک وفاتی *

محرمک یکرمی دردنجی کونی و دین محافظی چتالجه لی علی پاشانک وفاتی خبری کلشدر . متوفای مشار الیه روسیه سفرلری اثناسنده محسن زاده محمد پاشانک موره سرعسکر لکنده اول حوالیده واقع اولان محاربه لرده اظهار جلادت ایتکله محمد پاشا صدر اعظم و سردار اکرم اولدقدده آنی دخی بیک باشیاقله اردوی هایونه مأمور ایتمشیدی . وفی الاصل درجه استعدادی کندوسنک معلومی اولدیغندن دفعه عهده سنه رتبه وزارت توجیه ایله بالیه محافظه سنه مأمور وچوق کچمدن موره محصلغیه مسرور ایلدی . وموره حوالیسی خسار واستیلا کورمش رلر اولدیغندن اردوی هایونده ایکن اهالیسنه رفق وملایتمله معامله ایتسنی تنیه

ایلمش و علی پاشا ایسه مورہ جانبہ واصل اولدینی کبی مظالم و تعدیاتہ باشلا یوب بیانی حجاج ظالمہ ثانی اولمش ایدی . صکرہ روم ایلی و اناطولی جانب لرنده ایالات والو یہ منصب لرینی دور ایله واردینی یرلرده ظلم ایدرک نہایت حلب والیسی ایکن فوق العادہ بعض مظالم و تعدیاتی استماع اولندیغدن اعدام و ازالہ سی خصوصہ فرمان قضا جریان صادر اولمشیکن بعض شفعا توسطیلہ قتلدن خلاص اولہ رق فقط رفع وزارتیلہ اکتفا اولندی . بعدہ تکرار وزارت قی ابقا اولنوب برمدت مرورندہ ینہ مقتضای جبلیتی اولان ظلم و غدرہ مبادرت ایتمکله ردوس جزیرہ سنہ نفی اولنہ رق بریحق سنہ دن زیادہ منفیاً اورادہ اقامت ایلد کد نصکرہ البتہ بو کرہ تربیہ اولوب طبیعت سابقہ سندن واز کچمشدر امیدیلہ ینہ وزارت قی ابقا اولنہ رق اوزی والیسی نصب اولندی . بعدہ دو بریحہ اشقیاسنی تفتیشہ مأمور اولوب آندن ودین محافظی اولدی و جوق کچمکسزین اولدی (تجاوزاللہ عن سیئاتہ) اکثر ایامدہ صائم و صلاۃ تہجد اعتیادیلہ کیجہ لر قائم اولوب مشایخ کرامہ دائماً اعتبار و حرمت و ہر برندن بشقہ بشقہ اوراد و اذکار اخذ و تلقیسنہ رغبت ایتمکله کسب شہرت ایتمشیکن ظلم و اعتسافی عالمگیر و والی اولدینی مملکت لردہ غنی اولنلر فقیر و قتل نفس مادہ سی عندندہ ذرہ دن حقیر اولغلہ بر برینہ اویمز محیر عقول وضع و حرکت لری اولوب

* بیت *

باطل ہمیشہ باطل و بیہودہ در ولی * مشکل بودر کہ صورت حقدن ظہور ایدہ
مفہومنہ ماصدق ایدی دیو انوری تاریخنندہ بو وجہلہ مفصل و مسطور در .
(العہدہ علی الراوی) بو وقت لردہ سرحد لرک محافظدن خلوی جائز اولدیغندن
علی پاشانک بروجہ بالا وفاتی خبری آئندی کبی وزرادن برینک ودین محافظی
نصب اولمشی صدر اعظم طرفدن عرض و تلخیص اولندی . مکر بو منصب
کندوسی ایچون منحل و دیوان قدردن کندو عہدہ سنہ محول ایش کہ توجیہی
ایرتہیہ تأخیر اولنسون دیو طرف پادشاہیدن کندویہ امر کلدی . و فرداسی
تبدیل صدارت وقوع بولدی .

* عزل صدر اعظم یکن محمد پاشا و صدارت خلیل حمید پاشا *

برمدت دنیرو وقت و حالک نزاکتہ بناء سلطان عبدالحمید خان حضر تبری مدیر
و ادارۂ امور حاضرہ یہ مقتدر برینی بولق امنیہ سیلہ برخیلی صدر اعظم لر عزل

و نصب ایدوب یکن محمد پاشا فی الاصل بروزیر نامدار اولدیغندن خطوب جسیمه صدارت عهده سندن کلور ظنیه اقدجه صدر اعظم نصب اولمشیدی . حالبوکه مقام صدارته کله لیدنبرو برو فوق دلخواه عالی برایشه موفق اوله مدقن بشقه انوری افدینک تحریرینه کوره غایت کیندار بر ذات اولوب وقیله ادنی مرتبه کوچنمش اولدینی کیمسه لردن حق و ناحق یره اخذ انتقام سوداسنه دوشهرک برچوق امکداران دوات عایه بی دلگیر ایتمشدر . حالبوکه بومثللو نائل جاه و اقبال اولنلره کوره مغیر اولدقلری ناسک حقنده (العفو زکاة الظفر) مؤداسنه رعایتله لطف و التفات یوزندن معامله ایتک لازمهدن ایدوکی مسلماتنددر . بوندن بشقه مزاحه مائل اولسی حسیله زماننده بعض اسافل یوز بولوب بالا پروازلق سوداسنه دوشیدیلر . بناء علیه عزلی لازم کله رک محرمک یکر می بشنچی کونی عزل ایله یرینه اعظم رجال دولت علیه دن کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندی صدر اعظم نصب اولندی . بوکا دائر صادر اولان خط هایونک صورتی زیرده (۲۰) رقیله ایراد اولنور .

کتخدالحق دخی شق اول دفترداری السیدالحاج مصطفی افندی عهده سنه توجیه و دفتردارلق امور دفتریه ده مهارت ایله شهرت شعار اولان ذمت خلیفه سی وکیلی فیضی افندی یه احسان بیورلدی و صدر سابق محمد پاشا و دین والیسی تعیین قلندی .

* وقوعات شتی *

محرم الحرامک التنجی کونی صلب پاک شهریاریدن بردختر بلند اختر دنیا به کلوب فاطمه سلطان تسمیه اولندی .

صدر جدید مقام صدارته کلدیکی کبی در حال صدر اسبق سلحدار محمد پاشانک وزارتتی ابقا ایتدیرمکله عهده سنه نیکده سنجانغی علاوه سیله فاش محافظتی توجیه اولندی . لکن فاش محافظه سنه کیتمکدن اعتذار واستعفا ایتمکله مؤخرأ عهده سنه رسمو سنجانغی بالتوجیه فاش محافظه سی دخی یدی سکر سنه اقدام وزارتتی رفع اولمش اولان اسپناجی مصطفی پاشانک کتخداسی خلیل پاشایه ابقای وزارتیه توجیه اولنوب برقچ کون صکره چورم سنجانغی دخی علاوه مأموریتی قلنمشدر . و کذا صدر اسبق محمد پاشانک وزارتتی ابقا اولنه رق عهده سنه بلغراد محافظتی توجیه بیورلدی .

صفرک ایکسینده خنکار قوجیلر کتخداسی اولان صدر سابق یکن محمد پاشا زاده

یوسف بك عزل اولنوب یرینه محسن زاده دامادی عبدالله زاده سعید بك نصب اولندی . فرداسی چاوشباشی عبدالباقی اغا عزل اولنوب مسوری قلعهسی تعمیرینه مأمور اولدی . ویرینه یکچیری قشلهلری بناسیله مشغول اولان جبهجی باشی سابق سلیمان اغا چاوشباشی تعیین قلندی .

مقدما روسیه سفرلری اثناسنده بش التی ییل مقداری اوزی محافظه سنده اثبات وجود ایتیش اولان حلب والیسی خزینه دار علی پاشا عهده سنه آیدین سنجایی الحاقیه اوزی محافظانی توجیه اولنوب حلب ایالتی دخی قرمان والیسی مصطفی پاشایه وقرمان ایالتی چوروم متصرفی وزیر مقدار پاشایه توجیه اولندی .

یاش یش کمرکیسی دیمکله مشهور اولان سابقا صره امینی حاجی خلیل اغا اسکیدنرو عادتق اولدینی اوزره نیکبولی خراجی التزام ایدرک ارنود طائفه سندن برقداری محصل نصب ایدوب مرقوم دخی رعایایه درلو غدر وظالم لر ایتمکده اولدیغندن کیفیت مسموع صدر عالی اولدقده محصل مرقومی تبدیل ایتیمی ایچون خلیل اغایه بالدفعات تنیه ایتیشکن کاه فرمان افندمک دیه رک وکاه افندم افتراذر دیو صدر اعظمی اغفال ایدرک محصلنک ظلم وغدر ایتسنه معین اولدینی تحقق ایتمکله ایکسی دخی عبرة للسائرین قتل واعدام اولندیلر .

ربیع الاولک یکریمی اوچنجی کونی شق ثانی دفتردار خیرالله افندی وفات ایتمکله یرینه باش محاسبه جی اولان کسریه لی زاده بکر بك نصب اولندی . باش محاسبه جیلک دخی مکرراً چاوشباشیق ایله مشهور اولان احمد نظیف افندی یه احسان بیورلدی .

برقاج سنه دنبرو اعیان علما ایچنده وقوع بولان کثرت وفیات حسیه صدر کرامه قتل کلدیکندن اناطولی پایه لولرندن بعضیرینه روم ایلی پایه سی واستانبول پایه لوندن بعضیرینه اناطولی پایه سی احسان و عنایت بیورلمشدر .

* بعض تدابیر سفریه *

خلیل حمید پاشا فطین واهل دانش ودقایق امور ملکیه ووقوف تام کسب ایلمش برذات اولوب انحق صدارتی غایت تنک و نازک بروقته تصادف ایتشد . شویله که : داخلی وخارجی پک چوق مشکلات میدانده ایکن کوندن کونه فناشمقده اولان قریم غائله سی جمله سنی اونوتدیرمشیدی . بناء علیه اول امرده بونک چاره سنی تحری و تفتیش واکرچه دولت علیه سفر ایقاعندن مجتنب ایه ده روسیه لونک

اطوارینہ نظراً نقض عہدی موجب حرکتہ ابتداء ایدہ جک کجی کوروندیکندن
 بو صورتہ باب محاربہ کشاد اولفق لازم کلورسہ نہیالمق ونہ طرفدن هجوم
 اولفق ایجاب ایدر ومادہ نزاع اولان قریمک استخلاصی نوجہلہ قابل اولور
 مطالعہسنی درپیش ایدرک اول حوالی احوالہ وقوف نامی اولان جانبکی حاجی
 علی باشادن استعلام حال ایتمکله اوائل صفردہ علی پاشا تقدیم ایتش اولدینگی
 جوابنامہسندہ بووجہلہ اطلاق عنان بیان ایلمشدرکہ : قریمک استخلاصی ارادہ
 بیورلدینگی تقدیرجہ اولاکلیتلو دونمای ہایون ایلہ یکی قلعہ بوغازی طوتیلوب
 ازاق دکنندن قرہ دکرہ روسیہ دونماسنک مروری کلیاً منع اولفق لازمکلور.
 زیرا بوراسی سد وبند اولندینگی تقدیرجہ قریمک بر طرفہ یناشیلوبدہ قرہ
 عسکر چیقاریلورسہ ورادن روسیہ دونماسی کلوب وسفائتمزی احراق ایدوبدہ
 بزی حصر وتضیق ایدر واہمہسنی عساکرہ موجب انہزام اولمقدن خوف
 اولنور . اما بوغاز مذکور طوتیلوبدہ کرش قلعہسنی ضبط وتسخیر وطمان
 یقہسنہ عسکر امراریلہ محافظہسنہ اہتمام اولندینگی صورتہ روسیہ لونک بحر ازاقدن
 بحر سیاہہ ایکی کورکلی برقایق بیلہ مرور ایدہ مز بو صورتہ قریمک ہر طرفہ
 یناشیلوب قرہ عسکر چیقارلمق قابل اولور . ثانیاً اوزی بوغازینی سد وبند
 وقلبرون پلقہسنی ضبط ایلک لازم کلوب بو صورتہ کوزلود ایلہ قلبرون
 اردسندہ کی قریم اسکہلرینہ عسکر امراری آسان اولدقدن بشقہ بو طریقہ برآ
 دخی اور قلعہسنی طرفہ هجوم اولنہ بیلور . اشتہ بوایکی بوغازلر بر منوال
 مشروح سد وبند اولندینگی تقدیرجہ سفائن اسلامیہ ایچون قرہ دکرہ امنیت
 کاملہ حاصلہ اولہ رق صغیر وکبیر سفائن ایلہ قریمک ہر طرفہ عساکر ومہمات
 امرار واخراجی قابل اولوب بو صورتہ اناطولی جانبندن نقل وامرار اولنہ جق
 عساکر ہواسنہ کورہ اولیتہ ویاقلاولہ وبالطہ طرفلرینہ چیقارسہ برآ سبکارجہ
 بغچہ سراہہ واکر کوزلود حوالیسنہ چیقار ایسہ آقسجد وقرہ صو طرفلرینہ
 واکر کفہیہ چیقارلر ایسہ کذلک قرہ صو واکا سمت اولان محللرہ حرکت
 ایدہ بیلورلر . وقریم اہالیسی بویلہ ہر طرفدن برآ وبحراً قوتلو هجوم اولندینگی
 کوردکلرندہ آنرہ دخی قوت قلب کلہ رک طرف طرف واران عساکرہ لحوق
 ومتابت ایدرلر . بووجہلہ قریمک استخلاصی مأمول اولدقدن بشقہ روسیہ لولر
 بویلہ برآ وبحراً ہجمات قویہ تاب آور مقاومت اولہ میہ جقلرینی درک ایلہ بلا
 محاربہ قریمی ترک ایتلری دخی ملاحظہ دن بعیددکلر . اقدام بوتدابیر اگرچہ
 ظاہراً مغالطہ لو وصوبتلو کورینور . انحق بویلہ قوت کایہ ایلہ یاپیشیلیموبدہ

وادی خوش آمدی به سلوک ایله آسان صورتی عرض واران و اول وجهه
حرکت اولنه جق اولورسه ظن غالب عاجزانه کوره بر نتیجه نافع بی مفید
اولیه جغندن بشقه معاذ الله تعالی واران عسکرک منهزماً عودته باعث و شان
دولت علیه به شان و نقیصه بی مورث بر حال وخامت ما لك وقوعندن خوف ایدرم .
علی پاشانک بوتدیری آکر چه اول وقتک حاله کوره فنا مطالعه دکدر . لکن
بو ایکی بوغازک ضبطی درجه کفایه ده ضابطه لو و رابطه لو عسکره و کلیتو اینجه
دو نمایه موقوف اولدینی حاله بونلر موجود ومهیا اولمدقندن بشقه پک قولایلقله
تدارکنه دخی وقت و نقد مساعد اولیوب رسیه لونک ایسه کافه تدارکات سفریه سی
مکمل ومهیا اولدقندن بشقه کلیتو اینجه دونمائی و ارایدی . قالدیکه اولوقت
نمچه لو دخی قترینه ایله اولان اتفاق حسیله سفرده مشارک اوله جغندن سفر
آچیلدقه نمچه طرفه باشلوجه براردو سوق اولنق لازم کلوب بوصورتده دولت
علیه نک قوه باقیه سی انحق طونه سواحلی محافظه ایده بیله جکنه نظراً حرکت
تجاوزیه به ابتدار اولنمیه جغندن نمچه لویه مقابل اورپا دولتلرندن بریله اتفاق
اولندقدنصکره روسیه اوزرینه اغیرجه وقوتلوجه یوکلنیلو بده قریمک استخلاصی
خصوصه مباشرت اولنق لازم کلوددی . اولوقت ایسه بموقوله ترابیر خارجیه
هنوز حسابه داخل قلمنماشیدی . بناءً علیه قریمک استخلاصی قضیه سی یالکز
خیاده تصور ایله کچشدیرمک لازم کلوب فقط روسیه لو شمذیلک قریمک ضبطیه
اکتفا ایلر می یوخسه دیکر بریت فاسده سی واری اشته بو ملاحظه لر خاطر
خراش وموجب تلاش اولمقدن ناشی دولت علیه وقایه عهدنده ثابتقدم ایسه ده
روسیه لولر شروط مصالحیه رعایت داعیه سنده بولندقلری حاله بر طرفدن
دخی بعض حرکات ناهمواره تصدی ایتمکده اولدقلرندن بومثللو حال وحرکتلرینه
نظراً نهایتنده برکونه مکر وخدعه طریقله رکیضمیرلری اولان افساداتی اظهاره
ابتدار ایتملری ملحوظمیدر ومراملری نه کونه فهم اولنور بوخصوصه خاطر یکزه
لایح اولان ندر دیو بوائنده خلیل حمید پاشا طرفندن علی پاشایه بر قطعه مکتوب
سامی تحریر وارسال اولنمش اولدیغندن جوابیده علی پاشا طرفندن وارد اولان
تحریراتک خلاصه سی بودرکه : روسیه لونک کاری اوته دنبرو مکر وخدعه دن
عبارت اولمغله حیله سنه فریفته اولمق قطعاً جائز دکدر . قوللرینک دلالت قرائن
احوال ایله ظنمه کوره قریم غائبه سی برطرف ایدرلر ایسه شاهینکرای خانی تحریک
واطماع ایله بوجاق اهالیسی دخی طوائف تاناردندر . وبالجمله طوائف تانار
بروجه سربستیت قریم خانلرینک زیردست حکومتارنده اولمق شروط سربستیدندر

ویالی و طومبصار دخی از قدیم قریم خانلرینه مخصوصدر دیهرک بورالریخی خانه
استدعا ایتدیروب کندولری دخی توسط ایدرک بوخصوصده دولتعلیهنک
مساعده سنی تحصیله سعی ایتک کر کدرلر . بوصورته طرف دولتعلیه دن مساعده
بیورلدینی حالد روسیه لولر خانی آلت ایدرک قریم کبی بوجاغی دخی اللرینه الوب
آق صو نهرینک بروطر فلرنده وبالطه و طومبصار حوالیلرنده قلعه لر احدائیله
بعده بغدادک اخلال و افسادینه مباشرت ایدرلر . بعد زمان بوحرکتلری مغایر
شروطدر دیو محاربه یه تصدی اولنورسه چونکه بو حالد اوزی و بندر و خوتین
ایچروده قالمش اوله جغدن ارتق بو سرحدلردن فائده اولمز . برطرفدن دخی
ابازه وچرا کسه قبائی تأدیپ اولمندقه قریم بروجهله اختلالدن خلاص بوله من
دیو بونلرک تأدیباری خفیاً خانه استدعا ایتدیروب کندولری دخی بونلرک
تأدیباری میاندن قیل و قالک اندفاعیه صاحبک بقاسنه وسیله اولور یوللو دولتعلیه دن
استدعا ایدرلر . بوندن غرضلری برتقریبله ابازه وچرا کسه یه دخی مساط
اولمقدر . چونکه ابازه طاعلرنده رطوبتلو معدنلر اولوب روسیه لولر برتقریبله
آنلردن نمونه کتورده رک معاینه ایتمشلر . لکن ابازه خاکی غرضلرینه واقف
اوله رق معدنی ستر ایله فیا بعد کندو بینلرنده دخی اعمالی یساغ ایتمش اولدقلرندن
بوداعیه روسیه لولرک درونلرنده جایکیر اولوب قالمشدر . بوندن بشقه روسیه لولر
اورالرده یرلشه رک کورجستانی دخی کندولرینه بیعت ایتدیردکن صکره کافه
اول حوالی بی ضبط ایدوب بو طریقله دخی دولتعلیه بی تحدیش ایتک فکرندن
خالی اولمز اما دولتعلیه نک ابازه وچرا کسه قوملرندن نه منقعی وار بونلر ایچون
روسیه لو ایله بوزوشوبده برطاق غائله لر دوچار اولمقدن ایسه بو باده اولان
استدعاسنه مساعده اولمقدنه زیان وار دیو مساعده و مماشات طرفی استصواب
ایدن اولورسه اکا بووجهله جواب ویریلورکه : کرچه شمدیکی حالد سود
وزیائی نمایان دکل ایسه ده نهایتنده دولتعلیه یه نه مضرت و روسیه لویه نه منفعت
اوله جغنه قبارطای ماده سی دلیل قویدر . چونکه ابازه وچرا کسه قبائلندن
جانب میری یه برپاره منفعت اولمیوب اهالیسی دخی فرقه فرقه و قبائل متفرقه دن
عبارت اولمیریه ایکسینک جوانی بریردکنز و بروجهله اتحادلری و برفرده انقیادلری
قابل اولمز . وقول وعهد لرنده بی ثبات برقوم اولدقلرندن کندولرندن برکونه
خدمت مامول اولمز . لکن الکالری دشمن اله کچه جک اولورسه معاذالله تعالی
قره دکنز سوا حلتدن اصلا خیر قلمز . روسیه لولرک کیفیت مکر و دیسیسه لری
تعریفدن مستغنیدر . صیاد مرغانک دامه دانه دوکدکاری کبی اون بش یکر می

سنة صكره ملحوظ اولان منافعت استحصالی ایچون مبالغ کایه صرفیه صید مرامه
اهتام ایدر لر . وطریق دیسه یی اعلا بیلور لر . مقدما قبار طایلرک دخی
خزینة دولته بر فائده لری اولدینی حالده قریم خانلریله بینلرنده منافرت وقوعنده
روسیه لولر کویا میانه یه توسط صورتنده قبار طای اهایلیسی بین الدولتین سربست
ومستقل اولوب بر طرفدن کندولرینه مداخله اولنماق شرطیله دفع غائله
اولنمنی روسیه لو استدعا وتکلیف ایدرک هر نصلسه بونی بر آراق دولت علیه
قبول ایتدیروب بوصورتله قبار طایلری قریم خانلرینک زیر حکمندن وسایة دولت
علیه دن فك وتبعید ایتدکدنصكره دام حیه سنه دوشور مشدر . شویله که :
ظاهراً بکلرینه انعام واکرام ایدرک الکالری ایچنه متعدد قلعه لر احداث وعسکر
وضعیه متانت ویردکدنصكره تما میله ضبط وتسخیر واهالیسنی کندو رعایاسی
سلیکنه ادخال ایلمشدر . وبوقدر منافعه اوتوز سنه ظرفنده دسترس اولمشدر .
علی پاشانک بو ملاحظاتی دخی وقت وحاله موافق وروسیه لولرک عادت جاریه
واطوار مجربهلرینه مطابق کورینوب هرجهته دولت علیه کوره احتیاطلو بولنمق
لازمه حالدن اولغین اولکیدن زیاده جه اسباب سفریه نك اکلته مباشرت اولنمغه
قرار ویرلمشدر . فقط بو باده اك اول دوشونیه چك ماده طونه یالیسنده
سر عسکرلکه لیاقتلی بر ذاتك بولنمنی خصوصی اولوب اقدمجه بو ملاحظه یه مبنی
ایدوسلی محمد پاشا سلاستره جانبه نقل اولنمیشدی .

بو ائشاده اودخی اغیرجه خسته اولمغه اکر وفات ایلر ویا خود عمل مانده اولور
ایسه در حال یرینه دیگر مناسبی ارسال اولنمق اوزره شمیدین انتخاب اولنمنی ایجاب
مصلحتدن اولدیغنه مبنی حضور صدر عالیده عقد اولنان مجلس مخصوصده کیفیت
در میان اولندقدنه بومقوله امور جسمه سر عسکریده استفاده بوسنه والیسی
عبدالله پاشا مستحق کورلمش ایسه ده بوسنه سر حدنده دخی او یله بر وزیرک
بولنمنی اهم اولمقدن ناشی آنک بوسنه دن حرکت ایتدیرمنی تجویز اولنمیه رق
کوتاهیه والیسی عبدی پاشانک طونه یالیسنه نقلی تصویب اولنوب انحق اناطولی
ایالتنده دخی ضبط وربطه قادر وتهدیدینی ایقاعه مقتدر بر وزیرک بولنمنی واجبات
اموردن اولغین کوتاهیه منصبی دخی سالف الذکر حاجی علی پاشا عهده سنه بالتوجیه
طر بزون وجانیک دخی کندو رأی اوزره اوغلرینه احاله بیورلمسی تنسیب اولنمش
ایسه ده علی پاشا مدت مدیده دنبرو طربزون وجانیک طرفنده کسب نفوذ ومکانت
ایلمش وفی الاصل اول حوالی خاندان قدیمندن بولنمش اولمسلیله دیگر محله نقل
وحرکتدن محظوظ اولدیغنه مبنی کوتاهیه یی قبول ایدوب ایتیمه چکی هنوز

معلوم اولدیغندن اول امرده کندوسندن برکرده استمزاج اولنق لازم کلکین بوکا دائر کندوسنه خلیل حمید پاشا طرفندن پک زیاده التفات و تلطیفاتی حاوی تحریرات کوندرلمش وجوابنده علی پاشا دخی دوه وقاطر وچادر مثللو اسباب وزارتک نقصانندن بحث ایله برابر هر نه طرفه امر وفرمان بیوریلور ایسه سرعت امثال ایده جکئی عرض وانها ایلمش ایدی . انجق قریبا آیدوسلی محمد پاشایه برؤ تام کلش اولدینی خبری درسعاده واصل اولمغه توجیهات ملحوظه نك اجراسنه حاجت قالماسدر . فقط سفر علامتلی کوندن کونه زیاده لشمکده اولمسلیله وقت حربده ایشه یارایه جق وزرانک تألیف و تلطیفاری مقتضای حالدن اولدیغه منی خلیل حمید پاشایه علی پاشایی تأمین و تلطیف سیاقنده غایت بلیغانه ونوازشکارانه تحریرات ارسالنندن خالی اولماسدر . ایضاح ماده ایچون بونلردن بریسی ذیل کتبه (۲۱) رقیله درج و تسطیر اولنور .

* بعض نظامات عصریه و تدارکات سائر *

بوندن اقدم واقع اولان روسیه سفرنده اردوی هایونک رابطه و نظامسزلی حسیده شمنیده محصور اولمغه ناچار قینارجه مصالحه سی کبی بر مصالحه مکروهیه قرار ویریلوب برایشدر اولدی باری برزمان متارکه صورتنده دولت عایسه عسکری استراحت ایلر و فیابعد خواب غفاتی و تنپرورلکی فدا ایله مهمات سفریه اکمال و ایفا و نظامات عسکریه یه اعتنا اولنوب فی الجمله قوت واستعداد حاصل اولدقده دشمندن اخذ ثاره ابشدار اولنور و دولت عایه بوبار کران التندن خلاص بولور امیدلری مدار تسلیم ایدی . بناء علیه عبدالحمید خان حضرتلری مقام صدارته کلان وزرای عظامی بودقیقه دن آگاه و خبردار ایدوب اتمام مهمات سفریه دائر اصدار بیوردقاری متعدد خط هایونلر محالارنده محفوظدر لکن مقام صدارته کلنلر بوامر لازم الاعتنا یه باقیوب هرکس و قتمز خوش کچسون داعیه لرینسه دوشدیکندن اله کچمش اولان وقت فرصتی فوت ایتلری دشمنک برقاندھا شمارسنه بادی اولدینی معلوم پادشاهی اولدقده بالذات تنظیم و تسویه امورده مجبور اوله رق بواشاده خیایچه نظامات عسکریه و ملکیه یه تشبث اولنشددر .

شویله که : زیرده شرح و بیان اولنه جنی وجهله روسیه لو قریمی استیلا ایتدیکندن نظامات عسکریه نك تاکید و توثیقه و مقابله بالمثل قاعده سنجه نوايجاد طوپلر وایکی بیک نفر دن عبارت سرعتجیان اوجانی احداث و تنظیمنه و بعض نظامات

ملکيه همت بيورلدى . وعن اصل برماده جسيمه مذاکره سيچون باب عايله وياخود شيخ الاسلام قپوسنده طرح انجمن مشورت اولنق عادت کبي اولوب انجق حسب الوقت متعاقباً وعلناً واقع اوله جق مشورتلر ظاهر بينان عوام بينده حدوث اراجيفه سبب اوله جغندن بشقه کتبی واجب اولان بعض سرائر دولتك انتشارينه وسيله اوله جنى جهته فيابعد اعيان دولت وارکان سلطنت نشاط آبادده هيئت متکره ايله حاضر اولدقلى حالده عقد مجلس مشورت ايتلىرى فرمان اولدى . ودها بومثالو بعض نظاماته تشبث وابتدار قلندى .

واصف افدينك بووقايه دائر قلمه آلدیني تاريخك ماين هايونه تقديم ايتمش اولديني نسخه سنده بسط وبيان ايلديكي مقالاتك خلاصه سی ايشته بووجهله در . لکن خليل حميد پاشا نامه يازديني نسخه سنده بو نظامات وتداركاتي خليل پاشانك مدح و ثنائيه كریزگه ايتمشدر . وكذا انورى افندی دخی بووجهله خليل حميد پاشانك مدح و ثنائیدن بحث ايلمشدر . انجق هر كونه محسنات عصریه اولا وبالذات طرف سلطنته عائد اولوب ثانيا اجرا آتنده بولسان مأمورین دخی حد و خدمتارنجه حصه دار مدح و ستایش اوله ككش اولمسیله ايكي كلامك يینی توفیق اولنه بيلور .

هر نه حال ايسه بو ائنده بروجه مشروح بعض نظاماته تشبث اولندقدن بشقه روش حاله نظراً سرحدلرك تقويه واستحكامی دخی لازمه دن اولمغه روم ايلي جانبده واقع قلعه لره و صوغوجق و ابازده و چراكسه طرفلرينه مقدار کافی عساكر و ذخائر و مهمات سائر ارسال وادرنه و صوفيه مثللو اماكن مهمه ده دخی لاجل الاحتياط برخيلي ذخائر جمع وادخار اولندی . وكوتاهيه واليسى وزير عبدی پاشا قپوسی خاقيله طونه سواحلنده اقامت و متيقظانه حركت ايتك اوزره اسماعيل جانبه مأمور قلندی . لکن بورالری و قتيه تصور اولنوبده نظامات لازمه وتداركات سائر ده سکنر سنه اقدام مباشرت اولنق كرك ایدی . يوخسه ايش باشه وباش تلاشه دوشد كدنصكره واقع اولان تشبثاتك مفید اولمديني وقوعات آتیه دن معلوم ومستبان اولور . زیرا اعدا طرفی مهيا و متفق بولندقلرندن بوخلالده روسیه لولر پیدرپی تحمل اولنمز ماده لر تكليفندن خالی اولموب نمچه لو دخی باعث منازعه اوله جق برماده آرایوب اورتیه قویق داعیه لینه تشبث ايتمشیدی . حتی بوخلالده بوسنه اهالیسندن بعضیلری برمدتدنبرو بوسنه والیرينك عدم تقیدلرندن ناشی خلاف معاهده حدودی كچوب ممالك مزده تعرض ایده یوزلر دیو بالدفعات نمچه ایلچیسنك وقوعبولان شكایاتنه بناءً فيابعد بویه خلاف معاهده

حرکتہ ابتدار اولئامق ایچون بوسنه والیسی ساجدار عبدالله پاشایه وبالجمله قضاات وضابطانه وبکترینه خطاباً برقطعه فرمان عالی اصدار اولنوب مباشر مخصوص ایله ارسال اولندی . فرمان شریفک اولطرفه وصولنده عبدالله پاشا بالجمله بوسنه اعیان واشرافنی جمعه اراده سینه یی تبلیغ ایتدی . وفیابعد بومثللو حرکات نامرضیه وقوعه کتورلماسی خصوصنی جمله سنه تعهد ایتدیردی .

* سرعت طوپچیلرینک ترتیب وتنظیمی *

اقدیمجه نوایجاد سرعت طوپلری تنظیمنه مباشرت اولنه رق طوپخانه عامره اوجاغنه ضمیمه وعلاوه اولمق اوزره ایکوز الی نفر سرعتجی طوپچیسی ترتیب وتنظیم اولنشدی . بوکره نفرات مرقومه نك بیک یدیوز الی نفر علاوه سیله ایکی بیک نفره ابلاغ اولملری خصوصنه دائر تعلیملرینه مأمور وناظر تعیین بیورلمش اولان سابق کتخدا کاتبی مصطفی رشید افندی ایله طوپخانه عامره ناظری امین اغایه خطاباً شروط وقیود عیدیه یی حاوی برقطعه فرمان عالی صادر اولدی . واضناف عسکرک آحاد ناسدن فرق وتمیزی لازمه دن اولمغه باشلرینه یشیل بوسکلی اون ایکی ترکدن دیکلمش بیاض چوقه دن تاقیه کیملری نظامه ربط اولندی . وجانب میریدن تعیین اوانان ایکی قطار باروت ایله بک اوغانده ویاخود کاغذ خانه ده هفته ده اوچ کون سرعت تعلیمی ایدوب اوقات سائرده دخی تعلیم وادمان ایله فلرنده ملکه ومهارت کسب ایلملری فرمان بیورلدی . واسکانلری ایچون طوپخانه عامره قشله لری جوارنده برالعلا قشله بنا قلندی . بوصورتله آز وقت ظرفنده بر دقیقه ده سکز اون دفعه طوپ آتمغه قادر خیلی معلم وماهر طوپچیلر پیدا اولمشدر . بونظاماته دائر صادر اولان مذکور فرمان عالینک حاوی اولدینی شرائط زیرده (۲۲) رقیله ایراد اولتور .

وسرعتجی نفراتنک کیفیت اعمال واستخدامنه دائر صدراعظم خلیل حمید پاشا برعدد رساله تألیف ایتدیروب برر صورتی طوپچی باشلره اعطا اولنمشدر . رساله مذکوره نك خلاصه سی سرعتجی نفراتنک اعمال واستخداملری کیفیتی وسرعت طوپلرینک مهمات ولوازاماتنک کیتی وخبره انداختی وصف جنکنده سرعت طوپلرینک وضعیتی وچونکه پیاده نك طوپ وتفنگی زیاده اولدیغندن پیاده اوزرینه سواری هجوم ایتدیریلوب وبلکه دشمن طرفدن سواری چیقار ایسه بز دن دخی چرخیه سواری چیقارلمق لازم کلوب اولوقت سواری

اورطه سنده سرعت طوپلرینک بارکیرلریله بیه صورت استعمالی و کرک چرخه و کرک مترس وصف جنکنده سرعت طوپحیلرینک حرکاتی و طوپچی ضابطلرینک و سرعسكرلرک دول سائرده تجربه اولندیغی وجهله فریضه ذمتلری و حرکات و سکنات لازمه لری افاداتندن عبارتدر .

موسم بهار حلول ایتمکین جمادی الاخره نک بشنچی کونی قبودان دریا غازی حسن پاشا بر معتاد آق دکرده طولاشمق ایچون برقچ قطعیه سفینه تجهیز و ارسال ایتدکنسکره کاه آق دکره و کاه قره دکره ارسال سفائن ایله استطلاع اخبار واحوال ایتمک اوزره از رته کویده واقع عایشه سلطان ساحلسراینه نقل ایتدی . برقچ کون صکره سلطان عبدالحمید خان حضرتلری دخی بشکطاش ساحلسرای هایوننه نقل بیوردی .

بوانشاده بحسب الاقتضا تشبث اولنان نظامات عسکریه صره سنده البسه نظامی دخی اجرا اولمشدر . شویله که : برمدتدیرو هرکس بر برینه باقهرق البسه تکلفاته دوشوب بیهوده مصارف کثیره کرفتار اولدقلرندن وارکان سلطنت سنیه زمره خدمه و آحاد ناسدن فرق اولنمز مرتبهیه کلدیکندن بوخصوصده هرکس حدنجه حرکت ایتمک تنیهاتی حاوی جمادی الاخره نک اون دردنجی کونی بر قطعه فرمان هایون اصدار بیوردی . صورتی زیرده (۲۳) رقیله ایراد اولنور .

بوخلالده اسماعیل سرعسکری عبدی پاشا واقفرمان ویانق قلعه محافظی اسماعیل پاشا طرفلرندن تحریرات کلوب خلاصه مؤدالرنده قریمده قالان سلطانلردن متوفی ارسالن کرای خانک اوغلی غازی کرای سلطان قریمدن خروج ایله بوجاغه کلوب محل مزبورده واقع بختکرای سلطانک چفتلکنه مسافره نزول ایتمش و شاهینکرای آلان مسقولوایله متحد و ابازه و چراکسه اوزرینه هجوم ایچون مسقو طرفندن کلهجک عسکره مترقب اولدیغی غازی کرایک خزینه داری خبر ویرمش اولدینی انها و اشعار اولتمش اولمغین غازی کرای سلطان اولدینی محلدن سر یعا قالدیریلوب روم ایلی طرفنده اولان ابنای جنسی یانلرینه ایصال اولنق بابنده عبدی پاشایه خطاباً فرمان عالی کوندرلدی .

* روسیه لونک قریمی استیلا ایله بیاننامه نشر ایلدیکی *

بالاده بیان اولندیغی وجهله روسیه لولر قریمه دخول ایله بهادر کرای خانلقدن تنزیل و جبراً شاهینکرایینه مسند خانییه ابعاد ایتمشر ایکن بعض اسبابه بناء طرف دولت علیه دن علناً تدارکات کلیهیه تشبث اولغیوب یالکزر اوزی طرفه

بر مقدار محافظ عسکری ارسال و طمان جانبك امر محافظه سی دخی صوغوجق محافظی علی پاشایه احواله بیورلمش ایدی . روسیه لونك خود بخود خن اتخابنه قالقشمسی عهده مغایر ایسه ده بحسب الاقتضا اغماض عین اولنه رق مقدما قریمه کلوب و شاهینکرای جبراً مقامنه ابعاد ایدوبده عودت ایتدیکی مثللو بوکره دخی ینه شاهینکرای ابقا ایدر و نهایت کندوسنجه دهها زیاده منفعت بخش اوله حق صورتده بعض مواد اجرا ایدوب کیدر ظن اولنیوردی . فقط اوائل ربیع الآخرده شاهینکرای استعفا ایتش و قوبانده انشا ایتدیردیکی اکه نام قلعه ده اقامت ایده جك ایش کبی بعض حوادث آلتغه باشلامشیدی . روسیه لو ایسه بوکره خانانی الغا ایله بتون بتون مملکتی ضبط ایتك داعیه سنه دوشهرک بوکا جزئی بهانه اراردی . بوخلالده صوغوجق محافظی علی پاشانك کتخداسی بر مقدار عسکرله طمان جانبنده بولنوب جلد نالنده تفصیل اولنه جنی وجهله شاهینکرایک کندوسنه کوندرمش اولدینی آدمی قتل ایلدکده روسیه لولر بونی بهانه و طرف طرف سوق عساکر ایدرک قریم و طمان و قوبانی ضبط واستیلا ایلدیلر .

بعض اجنبی تاریخلرنده محرر درکه طمان جانبنه تعیین اولنش اولان باشبوغ اولجانبه وصولنده اولطرفلرده اقامته جواز ویرلیه جکی خبریله شاهینکرایک کوندرمش اولدینی آدمی هان قتل و اعدام ایتکله روسیه لو بوخصوصی تمام سر رشته اتخا ایدوب و کویا اخذ انتقام ایچون عسکرلرینی طمان جانبنه کچورمکه رسماً شاهینکرایدن رخصت آلوب درحال قوبان و کفه و طمان جانبلرینه قول قول جنرالر معیتلریله عساکر و فیره سوق ایلدکن صکره شاهینکرایک ایشی کوره جك ایکن ناکاه وجوه تاتاری جبر و تضییق ایله ایمپراطور یچه یه بیعت و تبعیت ایتدیردیلر . شویله که : مشهور پوتمکین نام روسیه بیوک سرعسکری اشو طقسان یدی سنه سی شعبانك یکرمنچی کونی اردوسنی قریمك وسطنده واقع قره صو نام محله قوروب و قریمك کافه علما و امرا سنی جمع ایدوب سز برهفسد قومسز بزه چوق زحمت و یردیگر سزدن چکدیکمزی برملتن چکمدك فسادیکردن قورتلمق ایچون دولت عثمانیه دخی سزدن ال چکهرک سربستلککزه قرار ویرلمشیدی . حالبوکه بوانساده دخی دولت عثمانیه ایله آره مزی بوزمق استدیکنز لکن ایکی دولت حالا صالح اوزره دیرلر . انجق سزلر نیجه بیک عسکریمی قتل ایتدیگر و بو اوغورده بو قدر اچه صرف ایلدم . اشته بونلره مقابل طمان و قوبان و قریم اقلیمنی ملکمه ضم ایتدم دیو ایمپراطور یچه سی قترینه طرفدن قریم اهلایسنه تحریر اولنان بیانامه سنی قرائت ایتدیرمشدر .

قوبان نهري ايکي بيوك شعبه بولنهرك برى قره دكزه وديکرى ازاق دکرينه انصباب ايله احداث ايتديکي اطهيه طمان دينلوب آندن قوبان بويندن قبارطايه قدر اولان واسع صحرالره دخى قوبان مملکتى تعبير اولمشدر .

بروجه بالا بوتمکين بياننامه ي قرائت ايتدير دکن صکره قريم اهل سينه خطاباً ارتق سر بستلککزر رفع اولدى . بوندن بويله روسيه رعايانى کيسکزر اما کيدرم ديانلره اموال واشياسى ايله چيقوب کيتمکه رخصت واردر . قالانلره دخى مانع ومزاحم يوقدر . دين ومذهبکزه بروجهايه مداخله اولغز . فقط هروجهه سز دخى ايمراطورچيه مزك امرينه انقياد ايدجککزه يمين ايدیکز ديچک تاتارلاره نه يه اوغرادقلىنى اکلاديلر اما چه فائده ايش ايشدن کچمش اولديغندن روسيه رعيتنه بويون اکنلر قريمده قرار وتړک وطن ايتمکه قرار ويرنلر ممالک دوات عليه يه مرور وکذار ايتشاردر . لکن نوغاى وقبائل سائرهن اون بيک خانه دن متجاوز تاتارلر دفعه قريمدن حرکته اوزى يه چکمک اوزره قلوبونه کلنجه خيلى پريشانلق کوردکلرندن بشقه بوقدر آدمى اشيا وحيواناتيله بروطرفه نقله کفایت ايدجک قدر سفينه اوسواحلده موجود اولمديغندن بچاره لر خيلى زحمتلر چکمشلردر .

خزينه اوراقده محفوظ اولان تحريراتدن استنباط اولنديگي اوزره برطرفدن دخى اول حواليده بولنان روسيه ضابطانى بوتاتارلر بورايه کلنجه يه قدر شو قدر اولتريمى حيوانلرينه يديرديلر . وبوقدر اغاجلريمى کسديلر تضمين ادعا ايدجکزر واديلرنده اوزى محافظى بولنان وزير على پاشايه شکيتنامه لر تحريرندن خالى اولمزلردى . برقومک بغير حق مملکتلريگي اللرندن آلوبده هنوز کرکى کي يرلشمکسزين بالتراضى ترک ديار ايدنلرى خارجه چيقتنجه يه دك مملکتلرينک خدايى نابت اولان محصوللرندن استعماله مجبور اولدقلى حالده بزم محصولاتمى تلف ايدهيورسکزديو تعرض ايتمک ارتق نه درجه لرده انصافى لقل ونصل غدارلق اولديگي تعريف وايضاچه محتاج دکلدر .

شاهينکرايک دخى بوکره اياقلىرى صويه ايردى لکن کندوسنک حماقت وحيدى ملزکى اثرى اولديغندن غراق بحر ندامت اولمقدن بشقه برچاره سى قالمدى . فقط روسيه لولر برمدتجک دهاکندوسنى اغفال ايچون سنوى سکز يوز بيک روبله معاش تخصيصنى وعدايتديلر . شاهينکراي روسيه لولرک مظاهرتيله خان اولديغندن آنلره ميلى درکار اولمقدن بشقه طائر فکر خاسرى اوج ادعاى استقلالده پرواز ايتمکه قريم حکومتى روابطک بتون بتون دولت عليه دن انقطاعنى استيوب

حتى جلد اولده بيان اولنديغى وجهله قريمده سكه و خطبه پادشاهان آل عثمان نامنه اولقى بين الدولتين مقرر ومشروط ايكن شاهينكرايك بغچه سرايده قطع ايلديكى سكه لر نام عبد الحميد خانى ايله موشح دكل ايدى . حلبوكه قريم حكومتى بونجه سنه لردنبرو حاي حمايتنده باشامش اولديغى دولت عليه دن آيرلديغى كى روسيه لونك دام دسيسه كارى استيلاسه كرفتار اولوب كندوسى دخى آشياندن آتيلان ياورى كى خاك مذلتده سورينه رك تالف اوله جغنى و قتيله شاهينكراى مطالعه ايده مديكدن موروث اجدادى اولان وطنك كرفتارنجه استيلاى اعدا اولسنه سبب اولدى .

روسيه ايمپراطورنجه سى قترينه بويله اصول وقواعد دولك خلافى و آداب كافه ملله منافى وضع و حر كته تصدى ايتمش واخذ انتقامه دائر طرف دولت عليه دن هنوز بر حر كت ظامر اولمامش ايكن مجرد دول سائره نظر نده بو حر كت قبيحه سنى ستر ايجون اشو جادى الاولينك واسطنده فسخ شروط نقيصه سنى دولت عليه به عزو واسناد ضمنتده غايت مزور وسفسطه لو بر قطعه بياننامه نشر ايلدى . ترجمه سى زيرده (۲۴) رقيله تحرير اولنور .

قترينه بو بياننامه سنده وعد ايتديكى اوزره اول امرده تاتارى كندينه ايصندير مق ايجون امور دينيه جه رخصت كامله اعطاسيله تلطيف و ترفيه قيدنه دوشدى . لكن طائفه تاتار بو وجهله اسير اولدقلىنى كورنجه دلكير ومتوحش اوله رق تحت اسارتدن خلاص ايجون متهى حر كت اولدقلىرى پونمكينك معلومى اولدقده ذكور واناندىن اوتوز بيك مقدارى تاتارى بلا ترحم قتل واعدام ايتدير مشدر .

روسيه لونك بو بياننامه سى فرانسه قرالنه واردقده قريم استيلاسى تصديق ايتيوب آينه لى قواق عهدنامه سنه تطبيقا كندو توسطيله قريم ماده سنه نظام ويرلسى ضمنتده روسيه به بر قطعه تقرير كوندنمش اولديغى بو انشاده روسيه لونك بياننامه سنه قارشو رديه اولقى اوزره طرف دولت عليه دن دخى بياننامه نشر اولمق مناسبدير دكلير ديو بين الوكلا تذكر اواندقده بياننامه نشر ايتك خصمه ميدان او قومق ديمك اولوب دولت عليه نك هنوز تداركات سفره سى درجه كفايه ده اولمديغندن شمديلك تاخير اولنوبده خصمه سر رشته ويرليه رك خفيه اتمام ادوات سفره اقدام اولمق اوزره عهد و پيمان اولنديغى واصف تاريخنده مصر حدر .

يوقاروده بيان اولنديغى اوزره و قتيله تنظيم امور ملكيه وعسكريه ده ومعاملات خارجيه ده وقوعبولمش اولان وعفوى قابل اوليان غفلت وتسيلاتك نتيجه خيجه سى اولقى اوزره بوماده مستهجنه ظهوره كلش اولوب اكر چه مسئله بو درجه به رسيده اولدقدنصكره لقردى ايله دفعى ممكن اوله مز ايدى . لكن قترينه نك

انسانی صلح و صلاحده خلاف عهود و شروط اوله رق و عاداتا قطع طریقك برنوعی
 و بلکه اغشی اولق اوزره ارتکاب ایتش اولدینی غاصبانك اوزرینه یاوز خرسز
 او صاحبی باصدر بر فخواستجه بیاننامه نامنه نسج دستکاه احتیال ایتش اولدینی
 نسج تار و بود کذب و دروغی و قماش خباثت باف مفتريات بی فروغی وضع صندوقه
 سکوت ایتك احکام مندرجه سنی برنوع تصدیق و اعتراف دیتك اولمسیله هان
 بر جواب ویرلش و روسیه لونك اشبو حرکت غاصبانه سی علیهنده پروتستواولنش یعنی
 حسب الوقت روسیه لویه میدان او قومقدن قورقولمش ایسه ویریهلجك جوابده
 ناموسنه و کبر و نخوتنه پکده طوقمیه جق تعیرات ایله فقط دولت علیه حقنده
 اسناد ایلدیکی عهد شکنك و افساد ماده لرینك اصلی اولدینی و بلا محاربه قریمی
 استیلا لر قبول اولمیه جنی دول سائریه اطرافیه اعلان قلنمش اولیدی پك چوق
 محسناتی کوریلور . و بلکه صکره دن روسیه دولتئك بیانغی جبراً استحصال
 ایلدیکی تصدیق سندینك ویرلما سینه بر مقدمه یاپلمش اولور ایدی . طوغریسی
 بونده اولوقك کار کذارانی بر بیوک خطا ایتشلردر .

الحاصل قترینه نك حرکت غاصبانه سنه برشی دینلمد کدن بشقه بیاننامه سنه قارشولق
 برردیه دخی اعلان اولنه میوب فقط اول ائشاده مذکور بیاننامه رديه اولق
 اوزره انکلتزه تجارندن بری روسیه تجارندن برینه برکاغد یازمش اولوب
 کاغد مذکور روسیه لونك بیاننامه سنی جرح و تزییفه کافی اولدیغندن و بعض دول
 طرفندن مرتب و مصنع برشی اولمسی دخی وارد خاطر ایدو کندن ترجمه سی
 زرده (۵) رقیله تحریر اولنور .

* بهادر کرای ایله شاهینکرایک ترجمه حاللری *

بهادر کرای شاهینکرایک بیوک برادری اولوب اقدجه بیان اولندینی وجهله
 شاهینکرای قریمدن فرار ایتدکده اهالینك اتفاقیله خان اولوب یدی آی
 حکومند نصکره بر منوال مشروح شاهینکرای روسیه لولرك اغانه سیله جبراً قریم
 حکومتی ضبط ایتدکده مشار الیهی حبس ایتشیدی . بوکره روسیه قریمی
 بتون بتون استیلا ایتدکده بهادر کرای حبسدن خلاص ایله تخایص جان ایچون
 قویان جانبیه فرار و اولطر فالرده قرار ایلدی . بوندن یدی سنه صکره یعنی
 بیک ایکوز درت سنه سنده در سعادته جلب اولنوب تکفور طانغی قضا سنده کندویه
 چفتلك احسان اولنهرق ایکوز الی سنه سنده اجل موعودیه اوراده وفات

ایتمشدر . اما شاعینکرای روسیه لولرک اثر فسادى اولقى اوزره بیک یوز طقسان بر سنه سنده مقضای شروط سربستیت اوزره قریم خانى اولوب طقسان اتی سنه سنده اهلینک اتقاقیه قریمدن طرد و دفع اولندقدده روسیه لونک اعانه سیله تکرار جای قدیمه عودت ایتشیدی . اشبو طقسان یدی سنه سنده بتون بتون قریمک ایادیء اعدایه کچمسنه سبب مستقل اولدی . بوندنصکره روسیه لولر کندویه بر مقدار معاش تخصیص ایله بر محله اسکان ایدوب اوچ درت سنه صکره استقلال ایتلریله بیک ایکوز بر سنه سی خالانده دیار اسلامیه چیققدده ردوس جزیره سنه نفی ایله اوراده قتل و اعدام اولوب مستحقى بولمشدر . دفعه اولی خانلنى بش سنه و دفعه ثانیه سی بر سنه قدر اولوب خلاصه احوالى (ع) حدیث زلفنى اکه یلان حکایه سیدر . مائندن عبارتدر .

* شیخ الاسلام ابراهیم افندینک وفاتى و عطاء الله افندینک مشیختى *

شیخ الاسلام السید ابراهیم افندى سنى طقسانى متجاوز بریر سالخورده اولدینى حالده برایکی آی مقدم انطلاق بطنه مبتلا اولوب اطباءى خاصه دن حافظ خیر الله افندینک تدبیریله بر پارچه کسب صحت و بواشاده خیر الله افندى حکیم باشى اولوب یینه مداوات و معالجه لرینه اهتمام ایدرک بتون بتون بر و تام کیشیدی . بر مدت مرورنده علتلری یینه نکس ایدوب جمادى الآخره نک اون یدنجى کونى مبطوناً وفات ایلد کده نمازى فاتح جامعنده ادا اولندقدنصکره سلطان سلیم جوارنده واقع بکجکزر نام محله دفن اولندی . یرینه رئیس العلماء درى زاده السید عطاء الله افندى شیخ الاسلام اولدی .

* ترجمه *

مولانای مشارالیه اشراف قضاتدن عثمان افندى نام ذاتک اوغلى اولوب قره حصار شرقى قصبه سنده تولد ایتمشدر . یوز یکرمى یدی تاریخلرنده درسعاده کلد کده عیسی وقاین پدرى اولوب مکرراً روم ایلی قاضیسکری اولمش اولان زین العابدین افندینک خدمتده بولنه رق اوتوز تاریخسنده ملازم اولمشیدی . اوتوز یدی تاریخلرنده زین العابدین افندى معیتله مکء مکرمه یه کیدوب کلد کدنصکره قرق اوچ سنه سی مدرس و التمش سکزده سالنیک قاضیسى اولوب یتیمش درتده شام ملاسنى ایکن مکء پایه سی آلمش و سکسان ایکده استانبول قاضیسى و سکسان اوچده نقیب الاشراف ایکن اناطولی پایه سیله ثانیاً استانبول قاضیسى و سکسان درتده

اناطولی قاضی عسکری و سکیان یدیده ثانیاً نقیب الاشراف و طقسان اوچ تاریخلرنده
مکرراً روم ایلی قاضی عسکری و رئیس علمای اعلام اولمشیدی . طقسان الیدیه
مفتی الانام اولوب سکز آی صکره بوجه محرر وفات ایلدی .

* وقوعات شتی *

بواثناده حکیم باشی خیرالله افندی یه سالانیک مولوی توجیه و عنایت بیورلمشدر .
دارالسعاده اغاسی جوهر اغا وظیفه سندن خارج اموره مداخله ایده کلدیکندن
عزل ایله یرینه ادیس اغا نصب اولندی .

موصل ایالتی یازیچی زاده وزیر مصطفی پاشایه ورقه ایالتی موصل والیسی سابق
عبدالجلیل زاده وزیر سامان پاشایه توجیه قلندی .

یکچیری اغاسی محمد اغا محمولاتی خزینه مانده ایتک صورتیه بیت المال مسلمینه
خدمت و صداقت خصوصنده تقصیر ایتد کدن بشقه اطوار و حرکاتی عوام
و خواص ذم و تزییف ایده کلدکارندن عزل ایله یرینه قول کتخداسی اولان کورجی
محمد پاشا یکنی محمود اغا نصب اولندی . چونکه بواثناده تشبث اولنان بعض
تدارکات احتیاطیه دن ناشی خزینه جلیله نک درکار اولان مضایقه سنه مبنی ایراد
و مصرف خصوصنه زیاده جه دقت اولنه کلدیکندن ینه بو محمولات قضیه سندن طولانی
جبهه جی باشی کرد محمد اغا دخی شعبانک غره سنده عزل ایله بوزجه آطیه نفی اولنوب
یرینه درگاه عالی قوجی باشیلرندن سابقا صره امینی اسمعیل اغا تعیین قلندی .

افلاق ویوده سی قره جه بک زاده نیکوله بک دخی افلاق رعایاسنه ظلم ایله اتهام
اولنورق بوخلالده عزل ایله یرینه اقدجه دیوان هایون ترجمانی ایکن عزل ونفی
اولنش اولان میخالاک بک افلاق ویوده سی نصب اولمشدر .

برمدنبرو براز کیمسه لر مال میری بی ذمتلرینه کچوره رک وهربری برجانبه استناد
ایدرک کیمسی افلاس صورتی ارئه و کیمسی سائر کونه اعذار واهیه ایله ذمتی
اداده تعلل ایده کلدکارندن اموال میریه وقت وزمانیه تحصیل اولنه میهرق بویله
برتنک وقته خزینه جلیله مضایقه چکمکده اولمسلیله فیما بعد خاطره وکوکله
باقلمیه رق مطالبات خزینه نک وقت وزمانیه تحصیل اولنمی بانبده فرمان هایون
صادر اولدی . صورتی زیرده (۲۶) اشارتیه ایراد اولنور .

* فاس حاکمک در سعاده ایلچی کوندر دیک *

فاس حاکمی مولی محمد بن عبدالله بن اسمعیل طرفندن بواثناده سده سنیه خلافتناهی یه

معمدالدوله و مستشار اول پایه سیله بیوک ایلچی تعیین ایتمش اولدینی ملا سید طاهر و معیتده دفتر دارلق پایه سیله ایکنجی ایلچی ملا سید محمد العربی و ساطتلیله مکمل مغرب طاقیه محمودی تعمیر اولنور بررأس و یلکندست اولق اوزره بش رأس مغرب آتلی و الی نفر زنجی کوله وایکی عدد ممهور صندوق و بر صندوق فنفوری اوانی هدا یاسیله عربی العبارة برقطعه اخلاص نامه سی وارد اولوب خلاصه مؤداسنده مقدا تونس بکلیر بکیسی علی پاشا واسطه سیله عتبه عالییه خسروانییه تقدیم ایتمش اولدینی هدا یانک تلقی بالقبول بیورلدینی لدی الاستخبار ممنون اولدینی و مؤخرأ جزائر لولر واسطه سیله یه بعض هدا یا ترتیب وارسال ایتدکده رد و اعاده اولندیغدن منکسر الحاطر اولمش ایسه ده صکره دن بو کیفیت دولت علیه نک امریله اولمیوب جزائر لولرک سوء صنیهه سی اولدیغنه کسب و قوف ایلدیکی و بودفعه دخی اعلا آتلردن الی رأس آت و پدری مرحوم عبدالله الحسینی حضر تارینک سیوفندن تبرک قصدیله اصلا قبضه سی تریین اولمیوب حالی اوزره ابقا اولنه رق برقبضه سیف ایله هدا یای سائر ارسال ایتدیکی بیان اولمش اولوب انحق ایلچیلرندن بعض موادک سؤال اولمنسی لازم کملکله استنطاق اولندقلرنده ویردکاری جوابلر زیرده علی الترتیب سؤال و جواب طریقیه بسط و ایراد اولنور .

(سؤال) فاس حاکمک و ساطتلیکنزله کوندرمش اولدینی مجوهر طاقلو طوناق بررأس و یلکندست بش رأس که جمعا الی رأس آت هدیله لر ی لدی العرض مقبول هایون بیوریله جنی بی اشتباهدر . انحق حاکم مشار الیه حضر تارینک نمچه قرالی طرفقه الی رأس اسب کوندردیکی و الیسنک دخی مجوهر طاقم ایله طوناق اولدینی استماع اولدی . حاشاکه ترجیحندن ناشی اوله البته برسبی وارد اول سبب ندر افاده بیوریله .

(جواب) حاکمز مولانا محمد بن عبدالله کرک کندو مالکندن و کرک مالک سائرده دن دول نصارا یدلرنده اولان اسرای مسلمینی آچه ایله تخلیصه اقدام و اهتمام ایتدکه اولدینی حالده مالک فاس سفینه لرندن اولوب سکسان یدی سنه سنده نمچه اسکله لرندن آلیقورنیش [۱] اسکله سی طرفده اخذ و گرفت اولمش اولان الحاج هاشم المسیرتی نام قپودانک وراکب اولدینی برقطعه برغندی سفینه سنک و دروننده ملاحین و اشای سائر سنک آچه ایله تخلیصی مأموریتیه حاکم مشار الیه مکدا تعیین ایتمش اولدینی ایلچییی سالف الذکر الیقورنیش اسکله سنه بعدالورود کیفیت مأموریتی اوراده بولنان نمچه وکیلنه افاده ایدوب اول دخی قرالی طرفه

[۱] (الیقورنیش) طوسقانه حکومتک اسکله لرندن تجارتگاه مشهور اولان لیغورنه شهریدر.

تحریر ایتدکدنضکره قرالدن کلان جوابنامه موجنبجه سفینه مرقومه بی قبودان و ملاحین و اشای سائره سیله رد و تسلیم ایتدکدن بشقه بش التیوز قدر اهل اسلام اسیرلرینی علی طریق الهدیه ایلچیمزه اعطا ایدرک دول سائرہ نصارا مثللو نمچه دولتی دخی عقد مصالحه استعداسنده اولدیغنی بیان ایلدیکنه منی مولانا محمد بن عبدالله حضرتلری دخی التماسلری وجهله فاس جانبده قونسوس و برقاج نمچه تجاری اقامه سنه مساعده ایتدیکنی ایها وافاده سیاقده نمچه قرالنه کوندردیکی آتار رکاب شاهانه تقدیم ایتدیکنی آتارکچی نفس حاکمه مخصوص اولان آتاردن اولیوب بیاغی و عادی حیوانلردن ایدی . و مجوهر طاقلو اولیوب انحق صرمه طاق ایله طوناق ایدی . بوندن بشقه حاکم مشارالیه پیدرپی اسرای مسلمینی تخلیصه تشمیرساق اقتدار ایدوب آثار غیرت اسلامیہ بی اظهاردن برآن خالی دکادر . حتی اسپانیا قرالی و ساطتیه ماطهلو ایله مقاوله ایلدیکنی اوزره ایکی بیک یوز اوتوز نفر اسرای اسلامیہ نك هر برینه بشر یوز ریالدن یعنی بیکر غروشدن ایجاب ایدن قیمتترین تماماً ادا و تسلیم ایتدکده اسرای مرقومه دن بیک درت یوزسکیز نفرینی تخلیص ایدوب باقی یدی یوز اون نفر یچون سفینه لریمز بوشاله رق استخداده آدم لریمز قالمیه جق دیو ماطهلو خلاف مقاوله عذر و بهانه ایراد ایتش ایسه ده بو عذرلرینه قناعت و اعاده ایتدکاری آچقرله رغبت ایتیوب ینه اسپانیا قرالی واسطه سیله بقیه اسرای دخی تخلیص قیدنده در .

(سؤال) فاس حاکمی سچلیاتین قرالی ایله عقد مصالحه ایتش دیو استماع اولندی صحیح میدر .

(جواب) کچن سنه طرابلس غرب طرفنده قحط و غلا اولق حسیله بکاربکیسی اولان پاشانک آچقه سیله بر مقدار ذخیره التماسی ناطق فاس حاکمه برقطعه تحریراتی کلدکده حاکم مشارالیه در حال ایکی قطعه سفینه بی ذخیره ایله یوکدوب حوله لریله بیله سفینه لری علی طریق الهدیه پاشای مومی الیهه ارسال ایتشیدی . برقطعه سی سالملاً محله واصل اولش اولوب دیگر برقطعه سی یولده کلورکن سچلیاتین قورصانلری طرفدن اخذ و گرفت اولنه رق سچلیاتینه ایصال اولندقدنه سچلیاتین قرالی بابام اسپانیا قرالی فاسلور ایله دوستدر بن دخی آتار ایله دوست اولق استرم دیو در عقب مذکور سفینه مأخوذه بی حوله سیله ویدی نفر فاس اسیرلری الحاقیه فاس جانبده اعاده ایتمکله بو حرکت دوستانه سی موجب ممنونیت اولوب اگر چه بز چیتجیه دک هنوز عقد مصالحه واقع اولمامشیدی لکن وقوعی مامولدر .

(سؤال) هدایا ایصالندن بشقه بر مأموریتکنز وارمیدر .

(جواب) روسیه دولتیله نمچه دولتی اتحاد ایدوب داراخلاقه العلیه سوء قصد ایتک زعم فاسدیله تدارکات سفریهیه اقدام واهتمام ایتکده اولدقلری دوست اولان قونسولسلر طرفندن فاس حاکمه افاده اولغله بوقیفت کندوسنه موجب الم عظیم اولوب بعده دولت علیه نك دخی قلاع اسلامیهیه عسا کر ومهمات ارسالیله استحکاماته وتجهیز وتوفیر دونما مثلاً وتدارکاته تشبث بیوردیغنی ینه اول قونسولسلر خبر ویروب دولت علیه نك بوتدارکاتی اگرچه اعدایه فتور کلی ایراث ایتدیکنده شبهه یوقدر . انجق بوخبرلرک حقیقتنی تصحیح واستعلام وچونکه بوخبرلر استماع اولندقدقه فاس حاکمی ترتیب دیوان ایدوب دولت علیه دن مال وسائر برشی دریغ ایتک محال واولادم مطلوب اولسه دریغ حالاتی عذیم الاحتمالدر . حق تعالی دولت علیهیه زوال ویرمیه دیو دعوات خالصانه ایله عموماً ارکان دیوانه خطاب ایدیجک جمله سی فریضه ذمتلری اولدینی اوزره دعای دوام دین ودولته قیام ایتلریله فاس حاکمدن استعانه بیورلدینی حالدده وسی مرتبه اعانده قصور ایتیه جکنی عرض واعلام ضمننده خاصه بزی سده سنیه خلافت کوندرمشدر .

بوجمله سبب ورودلری وکیفیت استیطاقلری حضور حضرت خلافتنهاییه عرض واستیدان اولندقدنصکره شعبان شریفک یکریمی ایکنجی کونی عقد اولنان موجب عسکریه دیواننده حضور فیض نشور پادشاهییه دخول ایله نائل الطاف نامتاهی اولدیلر . واکرچه فاس ایلیچیلرینک حضور پادشاهییه دخوللرینک قید سابق یوق ایسه ده جهت جامعه اسلامیه حسیله اقدجه درسعاده کلوب کیمش اولان بخارا ایلیچیلرینه قیاساً بونلرک حقنده دخی مراسم احترامیه اجرا بیورلمشدر . آنلردن صکره دوبره ونیک ایلیچیسله اقدجه افلاق ویوده سی نصب اولمش اولان میخالاکی بک دخی چهره سای حضور هایون اولمشلردر .

شعبان شریفک یکریمی یدنجی بازار کیجه سی حضور آصفیده قبودان دریا غازی حسن پاشا ورئیس الکتاب محمد خیری افندی حاضر اولدقلری حالدده فاس ایلیچسی ملاطاهر وسرکاتی ایله اولنان مکالمات زیرده بیان اولنور .

(ایلیچینک تقریری) فاس ومغرب ملکی اوغلمولی محمد وآبا واجدادی دولت علیه نك خیرخواه ومحب خالصاری اولدقلرندن خداوندکار سابق جتتمکان سلطان مصطفی خان حضر تلرینک زمانلرنده مسقو ایله وقوعبولان محاربه اواننده مشارایه مولی محمد تبرک قصدیله برقاچ قبضه سیف وبعض هدایا ترتیب وبرقطعه اخلاصنامه تحریر ایدوب تونس بکلر بکیسی علی پاشا واسطیله درعاییه کوندرمشیدی . مدت مدیده وصول جوانی کمدیکندن علی پاشادن استفسار اولندقدقه زمان وافرلاونیم برخبر

کوندرمیوب بالاخره هدایا کزی آستانه سعادته کوندردم . واصل اولدیغنک خبری دخی کلدی . سلطنت سنیهده بومقوله شیلرک جوابی قبول اولنمیدر . جانب پادشاهیدن جوابنامه تحریری عادت دگلش دیو تحریر ایلدی . مولی محمد بوندن شکسته خاطر اولوب لله الحمد بز دخی بر اقلیمک حاکمی اولدیغمزدن بشقه سالاه حضرت رسالت پناهیدن بولندق رتبه مزه اعتبار بیورلمدیغی صورتده نسلیمزه حرمة سلطان المسلمین حضرت لرندن عریضه مزک جوابی مأمول ایدردک دیو اولوقت بکا افاده ایتشیدی .

(قپودان پاشانک افاده سی) بن بوغازده ایکن بوهدایانی تونس بکلر بکیسی طرفه کوندرمشیدی . اول ائشاده روسجغه مأموریم ظهور ایتمکله هدایای مذکورهی مهوراً در سعادته ارسال ایتدم . مدت وافرہ مرورنده تونس بکلر بکیسندن برکاغد کلوب مولی محمد هدایانک وصولی جوابی استیور و دائماً سؤال ایدہ پور دیو اشعار ایتش اولدیغندن بن دخی کیفیتی در سعادته بیلدیردیکمده برقطعه دفتر کلوب مضموننده هدایانک مقدار وعددی مسطور وهدای مذکورہ ید خسر وانهیه وصول بولدی جوابی دخی بوندن عبارتدر دیو مذکور اولغله عینله تونس بکلر بکیسنه کوندردم . ایلچینک تقریری صحیحدر .

(تکرار ایلچینک تقریری) ملک حضرت تلی بوماده دنصکره دولت علیه نک سفائن خصوصنده مضایقه سنی ومسقولرک آق دکره تسلطی ایشتمکله مجرد امر جهاده اعانه ضمننده درت قطعه جنک کمیسی افراز وایچلرینه مهمات وکلیتلو هدایا وضع ایله تونس بکلر بکیسنه برکاغد یازوب بوکملر وایچلرنده کی مهمات واشیا شوکتلو کرامتلو عبدالحمید خان حضرت تلینه تبرک وهدیه مزدر . آمناً و سالماً آستانه لرینه ایصاله اعانتکزی رجا ایلرز دیو انها واشعار ایتدکده جزائر بکلر بکیسی کیدن آدمیری تحقیر ایله کیملری رد واعاده وسرک کیملریکره دولت علیه نک نه احتیاجی واردر کلامنی اشاعه ایتمکدن ناشی ملک حضرت تلی اعدایه قارشو بومعامله باردهنی کوروب وبومعامله دولت علیه نک علمیه وقوع بولمشدر ظننه دوشوب کدردن خسته اولدی . لکن کچن سنه لرده سلحدار سید محمد پاشا مرحومک صدارتنده دوبره ونیک رعایانک کیملرینه تعرض اولنماسنی حاوی یازلمش اولان عربی العبارة برقطعه مکتوب آصفی وارد اولوب صورت افاده ومزایاسنه نظراً دولت عایه نک بوایشلردن خبری اولمدیغی ظاهر ونمایان اولغله ملک حضرت تلی پک زیاده ممنون اولوب دوبره ونیک کیملری غرب صولرنده سائر مللدن زیاده معتبر طوتملرینی تنیه و (تهادوا تحابوا) حدیث شریفنه رعایه بزی دخی هدایا

و نامه سیله در سعادته ارسال ایلدی . شفاهاً بکا تنییهی بودرکه انکلتزه قرالی مسقولویه معاونت ایتمکله امت محمد بوقدر خسارتلره سبب اولدی . بز ملوک اسلامدن ایکن نیحون بربریمزله اتحاد و اعتضاد ایتیم . شوکتلو پادشاه عالمپناه حضر تلی ملک مغربی کندولرینک بیلسون عسکر و ماملکم آنلر کدر نقود و مهمات حربیه هر نه کیم بزده بولنور ایسه جهله سنی اغور شاهانه لرند بئل ایتمک باعث افتخار مدر بویه جه افاده ایده سن دیو عظیم تأکیدلر ایتمشدر .

(افاده صدر عالی) ﴿تعاونوا علی البر والتقوی﴾ نص مینی مبتغاسنجه ملوک اسلامیه و امت محمدیه بربرلریله قریب و بعید اتحاد و اعتضاد ایلکم مقتضای دیانتدر . شوکتلو عدالتلو ولی نعمتم افندم حضر تلی ملک مغرب حضر تلینک نامه و هدایاسندن نمون اولدیلر . قالدیکه دولت علیه نك لله الحمد والمئه ملکی واسع و عسکر و مهماتی وافر اولغله شمیدیکی حالده برنسنهیه احتیاجی یوقدر . لکن سقر سابقده امور محارباته یالکتر خزینه مزدن ایکوز بیک کیسهیه قریب نقد چیقدی . بوملاسه ایله خزینه مزه براز قیصه کلدی . رب العالمینه حد اولسون اوتوز بیک کیسه تقدیمز واردر . جنک عودت ایدر ایسه دهابر اوتوز بیک کیسهیه محتاجز چونکه ملک جنابلی سزی مأمور ایتمشلر . لدی الحاجه استقراض ایده جنک اولور ایسک نقدر نقود ویره بیلورلر .

(ایلچینک جوایی) بشییک کیسه آچه ویرر بوندن بشقه هروجهله قدرتی صرف ایلر .

(تکرار افاده صدر عالی) سایه شاهانه ده بشییک کیسه آچه یی بو حقیر واشبو قپودان پاشا قرن داشمز ویره بیلورز .

(ایلچینک جوایی) ملک مغربک مرامی ماملکنی بو خاندان اغورینه فدا ایتمکدر . هر نه زمان استر ایسه کیز وارینی دریغ ایتمز .

(تکرار افاده صدر عالی) لایعلم الغیب الا الله ایشلرک کلیشنه باقیلور ایسه سنه آتیته ده اعلائی اعلام جهاد و غزایه قیاممز لازم کلور . بوضورتده احتیاطا براز نقود استیه لم و آئی سزک رأ یکزه حاله ایده لم ملک حضر تلیرنه تحریر ایدرک ادا نه ایده بیله جکاری نقودک سندینی کندولره ایصال ایلرز . مهمات نوعندن سزلرده باروت و کهرچیه وارا ایسه آچه مز ایله ویرمکزدن نمون اولورز .

(ایلچینک جوایی) بزده کهرچیه معدنلری جوقدر . حتی بهرسنه کمی کی انکلتزه کیسدردی . مؤخرأ انکلتزه قرالی مسقوه اعانه ایتمش اولدینی ملک حضر تلینک معلومی اولدقدنصکره کهرچیه اخراجنی یساغ ایتدی . شمدی

تیزالدن ایکی کی یوکی باروت وسکز کی کهر چیله ویریز و یوندن بردرلو
صعوبت یوقدر . انجی اسپانیا ایلچیسنه خبر کوندریلوب ملک مغرب طرفدن
درعلیه مهمات نقایچون استدیکی قدر سفینه ویرک اوجاقلر قورصالنلرندن ضرر
اولیه جغه معهد اولورز دینسون و کوچک اسپانیا ایلچیسنه دخی بویه جه تنیه
اولسون بز نقد خصوصنی یازارز باروت و کهر چیله ماده سی طرف آصفانه دن
بشقجه اشعار قلنسون بن اوج نفر رفقام ایله ججه کیده حکم فقط ایکی نفر آدم لرم
ایله قرنداشی نامه هایون و تحریراتم ایله کوندیرم .

(ایلچینک دیکر افاده و التماسی) ملک حضر تلرینک جدی و پدری روضه مطهرده
تلاوت ایچون جواهر ایله مرصع برقاق مصحف شریف کوندرمشله . مصاحف
مذکوره تلاوت اولنموب معطل قلدینی مسموعلری اولمغله اوزرلرنده بولنان
جواهر فک و فروخت اولنوبده اثانی مکّه مکرمه و مدینه منوره ده ساکن فقرای
اشراف حسنیه و حسینییه تقسیم اولنهرق مصحف لک تلاوت ایتدیرلمسی خصوصنک
صره امینه تنیه بیورلمسی ملک حضر تلری رجا ایله . دخی سلطان المسلمین
افندیمز حضر تلرینک اراده لرینه مفوضدر .

(جواب آصفی) خزینه حضرت نبویده سلاطین ماضیه افندیلریمزک و سائر
ملوکک بینهایه جواهر و تحف هدیه لری واردر . آندن بر حبه لک شی اخراجی
سوء ادب اولدیغندن بوخصوص تجویز اولمز . فقط ملک حضر تلرینک جدلری
و پدرلری و کندولری ایچون نفیس خطله برقاق مصحف شریف و دلائل الخیرات
تدارک اولنوب تلاوته موظف کیمسلر ترتیب ایله ثوابی آنلره اهدا اولمسنه
مساعده هایون درکادر .

صدر اعظمک بوجوابندن فاس ایلچیسنی پک ممنون اولوب عظیم تشکرلر ایلدی .
وفی الواقع مدینه منوره ده اوج عدد مصحف شریف ایله اوج عدد دلائل
کوندریلوب ثوابی فاس حاکمک آبا واجدادی ارواحنه هبه اولنمق اوزره تلاوت
خدمته مدینه منوره ساکنلرندن اوج نفر متدین کمنه تخصیص و اوچنه یکر میشر
حقه دن التمس ایقه حوالی شامدن وظائف تعین بیورلدی . و ملک مشار الیه ک
کوندرمش اولدینی سالف الذکر هدایاسنه مقابله طرف پادشاهیدن مجوهر
اوله رق برقبضه اعلا سیف و خنجر و بچاق و برعدد مرصع تیرکش و کمان ویدی
عدد مزین و اعلا ششخانه تفک و برعدد سیم یالیزی غداره و کذا مزین و اعلا
رخت و رکاب واکر طاقی و ممالک محروسه معمولاتندن اولمق اوزره قاش
هدایایی ترتیب اولنوب جوابنامه هایون ایله برابر ایلچیلرینه تسلیم و ارسال

بیورلشدر . مذکور جوابنامه هایونک صورتی عینیه زبرده (۲۷) رقیسه ایراد اولنور .

بوندن برقاج آی صکره فاس حاکمی طرفندن سالف الذکر هدایاسنه علاوه اولنق اوزره مجوهر بندلو برقبضه قلیج وبر عدد اینجو تسبیح وبرمجوهر ساعت والماس ویاقوت ایله ترصیع اولنمش برقطعه تاج وبر کردنلک وبرچفت زمرد کویه والی رأس زنجی جاریه وبررأس طواشی هدایاسیله الحاج مکی نام سفیری درسعادتہ کمکله آنک حقندہ دخی سابقلری مثللو مراسم احترامیه اجرا اولنمشدر .

* روسیه لو ایله تجارت معاهده سنک تنظیم اولندیغی *

بوندن اقدام بیان اولندیغی وجهله روسیه ونمچه ایلچیلرینک بالاتفاق ویرمش اولدقلری تقریرلرنده مندرج اولان مواد ثلثه نک بری تجارتہ وبری قریم مسئله سنه ودیکری افلاق وبغدانہ دائراولوب بوتقریرلرینه جواباً طرفدوات علیه دن دخی بررقطعه تقریر ویرلشیدی . لکن مؤخرأ روسیه لو قریمی استیلا ایله برمنوال سابق بیاننامہ نشر ایتمکله قریم مسئله سی هنوز میدانده سورونوب طورور ایکن درسعادتہ روسیه ایلچیسکی سکسان برمادهنی حاوی تجارت معاهده سنی امضا ایتدیرمکده اصلا تردد ایتماشدر .

شویله که : مواد تجارت مذاکره سی ایچون اقدامه رئیس الکتاب خیری افندی مکالمه مأمور اولدقده بومثللو امور جسمیه ده وخصوصیه بویله بروقت نازکده خودبخود مسئولیتی اوزرینه المقدن اجتناب ایله برقاج ذاتک دخی مکالمه مأموریتی استعدا ایتمکدن ناشی علمای اعلامدن استانبول قاضی مفتی زاده احمد افندی ورجال دولت علیه دن مرحوم رسمی احمد افندی وکتخدای سابق الحاج مصطفی افندی مکالمه مأمور قلمشتر ایدی . روسیه ایلچیسیه ملاقات ایتدکرنده روسیه ایلچیسکی شروط تجارتی متضمن اوله رق سکسان برمادهنی حاوی براز مترجم اوراق ابراز ایلدی . اوراق مذکورہنی دولت عایسه مرخصلری قرائت ایدوب بعض موادینہ اعتراضہ مباشرت ایتدکرنده روسیه ایلچیسکی جوابہ آغاز ایدوب سالف الذکر مواد ثلثه تکلیفی ظهورایتزدن مقدم تجارت ماده لرندن لازم کلان محو واثباتہ دولتم طرفندن مأذون ومرخص اولدیغ حسیله طرفیندن بالمقاوله بعض ماده لره قرار ویرلشیدی . مواد تجارت ختام بولمقسزین اشبو مواد ثلثه تکلیفی ظهورنده تجارت نظامنی دخی اولطر فده سکسان برمادهیه ربط ایله بو طرفه ارسال ایتمشیر . تبدیل

و تغییرینه رخستم اولدینی جهته معذورم اگر طبیعت مادهیه خالی کتور مکسرین بعض الفاظک تبدیلی اراده اولنور سه قابلدر . والا تغییر تام قصد اولنور ایسه وجهاً من الوجوه ممکن اولمبوب ورود ایدن اوراق تجارتی طاقیه دولتم جانبیه ارسال ایدرم دیمکله مصاحبت ملاحظهیه تعلیق اولنه رق مجلس آخره تأخیر اولمشیدی .

مواد مذکور دنک بعضیسنده ضرر معجل و بعضیسنده خطر مؤجل ملحوظ اولمقدن ناشی بوندن صکره واقع اولان مکله مجلسلرنده مکله فسخ اولنه حق درجه لرده دولت عایه مرخصلری طرفندن ثبات و تجلد کوسترلمش ایسه ده بهانه جوی جنک و جدال اولان روسیه لو عناد و اصرارندن دونک احتمالی اولدیغندن ناچار مضرتی اشدعد اولنان بعض موادک تنقیح و تغییری و الفاظنده سوء ایهام اولان بعض ماده لرك اصلاح تعبیری اراده سیله روسیه ایاجیسنه جواب قطعی ویرلدکده اگر چه قبول و تصدیق ایتماش ایسه ده قرار ویریلان مواد ایله تنقیحی اراده اولنان مواد علی الانفراد تحریر ایله دواتی طرفنه کوندرلمسینه راضی اولمش و بو صورتی دولته اطرافیه یازوبده قبول استدر مکه سعی ایده جکنی وعد ایلمش اولدیغندن قبول اولنان مواد ایله تنقیح و تصحیحی اراده اولنان مواد یکان یکان تحریر اولنوب خاکپای شاهانهیه عرض واستیدان اولندقدن صکره جمادی الاولانک طقوزنده مواد مرقومه دن یتش بش ماده قبول اولنه رق تنقیح اولنان باقی اتی مادهنک روسیه دواتی طرفندن جوانی کلدیکی کی بلا توقف قرار ویریه جکنی و مواد ثلثه سابقه دن قریم ماده سیله افلاق و بغداد ماده سنک دخی طرف دولت عایه دن ویریلان تقریر مقتضای اوزره تنظیملرینه مبادرت اولنه جغنی مبین اوله رق روسیه ایاجیسنه برقطعه سند اعطا اولمشدر که صورتی زیرده (۲۸) رقیله ایراد اولنور .

برمدت مرورندن صکره مواد تجارتک دولت عایه طرفندن تنقیح اولدینی وجهله روسیه دولتک قبول ایتمش اولدینی ایاجیسی طرفندن اخبار اولمغله رجبک یکریمی برنجی کونی رئیس الکتاب خیری افندینک ساحلخانه سنده روسیه ایاجیسیله ملاقات اولنوب بو وجهله تنظیم اولنان معاهده تجارت سندلری مبادله و روسیه دولتی طرفندن تصدیقنامه وارد اولدقدن طرف دولت عایه دن دخی تصدیقنامه ویرلک اوزره مقاوله اولندی . صورت عهدنامه زیرده (۲۹) رقیله علاوه اولنور .

برزمان مرورنده تصدیقنامه سی دخی کلدیکندن شوالک یکریمی برنجی کونی خیری افندی ایله روسیه ایاجیسی بکلکچی راشد افندینک میرکون اوغلنده واقع باغ کوشکنده لدی الملاقات تصدیقنامه لردخی مبادله اولندی .

مواد ثلثه دن افلاق و بغدادك شرائط حمایه لرینه دأر مسقو ایلچیسی مقدماره فصل تسوید کوندرمشیدی . تسوید مذکورك بعض تعبیراتی مضر اولمقدن ناشی باب عالیده تعدیل و تسویه اولندقدن صکره روسیه ایلچیسنه ارسال اولنوب اول دخی بعض محالیرینه اعتراض ایدرك خلاصه کوندروب برقاچ دفعه طرفیندن تصحیح و تنقیح ایله آخره ارسال و اعاده اولنه رق برقالبه افراغ اولندقدن صکره روسیه ایلچیسی اشبو افلاق و بغداد شرائطه دأر دولتم طرفندن تعلیماتم اولدیغندن ناشی طرفیندن قرار ویرلدیکی وجهله قطعنه مقتدر اوله میوب بهر حال بوصورتی دولتمه ارسال ایتمکة محتاج دیمکله صورت مذکوره دولتمه کوندرمك اوزره یدینه تسلیم اولمشدر .

افلاق و بغداد ماده سی بویله نتیجه سز قلوب قریم ماده سی دخی میدانده اولدیغندن بوخلالده دولت علیه تدارکات احتیاطیه دن خالی دکل و بو حالده صدراعظم بوجه آتی دفع رقبا ضمننده بعض تبدیلات ایله مشغول ایدی .

* بعض توجیهات و تبدیلات و دیگر بعض وقوعات *

ذی القعدة نك اون طقوزنجی کونی خزینه کتخدالغیله منظور شهریارى اولان اسماعیل اغا عهده سنه رتبه وزارتله اینه بختی منصی بالتوجیه مابین هایونندن اخراج اولنوب یرینه مفتاح اغاسی یحیی اغا خزینه کتخداسی نصب اولندی . اسماعیل اغانك جوار سلطنتدن تبعید اولمشنك سببی بو وجهله منقولدر که : یوم مذکورده صدر اعظم خلیل حمید پاشانك تبدیلاً طوب قویه واروب حضور هایونه چیققدقه واقع اولان الحاح و ابرامنه مبنی هان اول کون حضور هایونده اسماعیل اغایه خلعت و زرات اکسا بیورلمش ایسه ده بواصرارندن طولانی خلیل حمید پاشا حقنده دخی بعض مرتبه اغبرار وقوعه کش اولدیغی بیانیله چونکه اقدبجه خلیل حمید پاشانك مقام صدارته کتورلمسند اسماعیل اغانك وساطت سى وغیرتی وقوع بولاش اولدیغندن بوقضیه نك عکس مأمول ظهور ایتمسندن تعجب اولنور دیو بعض تحریراتده کورلمشدر . العهده علی الراوی . صدر اعظمك اصراری زیرده بیان اولنه جنی وجهله استرقاب داعیه سی اولوب نطع شطرنج مناصبده بو مقوله منصوبه لر اوله غاندر تعریض و تعجب اقتضا ایتمز . ذی القعدة نك یکرمنجی کونی کتخدای صدر عالی الحاح مصطفی افندی عزل ایله ارضروم جانبنده واقع بعض امور مهمه یه نظارت ایتمك اوزره اولطرفه

تعیین بیوریلوب یرینه رئیس الکتاب محمد خیری افندی نزد صدر عالیده مجرب اولان اطوار مقبوله سنه و ذاتاً دخی درکار اولان لیاقت واستحقاقه مبنی کتخدای صدر عالی نصب اولندی . مسند ریاست دخی مقدما کتخدالقدن منفصل اولوب دعای دولت علیه و خدمت سلطنت سنییه نوع عبادتدن عدایدن توقیی الحاج مصطفی افندی به و توقیعیک دخی سلطان کتخداسی محمد افندی به توجیه قانندی .

واصف مرحومک بیاننه کوره مشار الیه مصطفی افدینک سبب عزلی بودرکه : اشبو مصطفی افندی صدر اسبق عزت محمد پاشانک صدارت ثانیه سنده دفتردار بولنوب نظر خواص وعوامده وقع شانی برکال اولدینی حالدده عزت محمد پاشانک قرنامی سوقبله دفتردارالقدن عزل اولنش واستانبولده دخی وجودی استیقال اولنوب عهده سنه رتبه میر میرانی ایله طریزون توجیهی تصمیم قلمنش ایکن حالاصدر اعظم خلیل حمیدپاشا اولوقت صدر اعظم کتخداسی بولمغله رجال دولت علیه نیک قدرینی محافظه ایچون بو خصوصه ثمانعت برله بووجهله کلامه مباشرت ایتمشیدی که بو مقوله امکدار دولت اولوب کسب تعین وامتیاز ایدن رجال سلطنت سینه دن مادامکه دین ودولته موجب نقیصه شان اولور بوضع وحالت ظهور اتمیه آستانه سعادتدن تبعید اولنق لایق دکلدر . و ضرر وزیانی دولت علیه به راجعدر . زیرا بومثلا وارکان دولتدن اولان ذواتک بروقت اولور که دولته وجودلری لازم اولوب ملکه وقابلیتلی و تقن و مهارتلی حسیله تکرار خدمات سلطنت سینه ده استخدام ایله رأی و تدبیر دلپذیر لرندن استفاده اولنور دیو بسط مقال ایتمکله بوکلمات خالصانه سی تأثیر ایدوب تصمیم سابق تغیر اولنه رق یالکتر بر مقدار مصادر دایله بوبلیه کچشدیرلمشیدی . مؤخرأ کندوسی دخی کتخدالقدن عزل اولنش ایهده عزت پاشانک عزلیله یکن محمد پاشانک صدارتی ائناسنده مکرراً کتخدا اولمغله دفتردارلق کیمه مناسبدر دیو سؤال اولندقدنه یه مومی الیه مصطفی افندی بی سوق و تعریف ایتدکن بشقه جاه والای صدارت کندویه توجه ایتدکده آتی کتخدا نصب ایتدیردی . حقدده بوقدر لطف وصحابتی سبقت ایتمکدن ناشی خلوص طوبیله خدمتده بولنسی مأمول ایکن مصطفی افندی خلاف مأمول بعض مقالاته اجتناسار ایتشد . شویله که : بواشاده ترتیب و تهیه سی فرض عین مثابه سنده اولان مهمات ولوازمات سفریده خلیل حمید پاشانک واقع اولان سعی و همت علیه سنه اعتراض ایله بوتدار کانک اصلا لزومی یوقدر . بیهوده بیت المال مسالین اضاعه واتلاف اولنیور . واعدانک قطعاً حرکتی ودولت علیه به ضرر احتمالی یوقدر

اراجیفی اسماعه جسارت ایلدی . مع هذا که قریمه مسقولینک جمعیتی و نشر بیاننامه کیفیت و نتیجه او ایله اتفاق و ایکسینک دخی پیدری و یردکاری تقریرلرک تأثیراتی عامه نك معلومی ایکن . مصطفی افندینک بویه اعتراض ناجاسی حقنده حسن ظنی اولان ناسی مستغرق حیرت ایلمشدر . فی الحقیقه اعدا بر محلدن رونما اولسه دخی احتیاطه رعایت ارکان دولته فریضه ذمندر . حتی وقت مصالحه ده ترتیب اسباب سفره ابتدار و هنگام محاربه ده لوازم مصالحیه رغبت و اعتبار حکمت عملیه نك مسائل معتبره سندندر . بودولت علیه نك ایسه اعدا ورقبانی کثیر اولدیغندن کرک صلح و کرک جنک ماده لرینک تمشیت و تسهیل ضمنده دائماً حاضر بولمق لازمه دندر . و جمیع زمانده غفلتده بولمق باعث ندامت و تشجیع خصمه علت اوله کدی یکی مجرب ارباب بصیرتدر . حال بومنوال اوزره ایکن مجرد مضر ضمیری اولان بعض اغراض ذاتیه و وسیله حصول اولمق ملاحظه سیله بعض ظاهر بینان عوامک مزاجنه موافق مقدمات عقیمة الانتاج ایله زبان اعتراضی دراز ایتمک نقصان عقل و شعوره محمولدر . بناءً علیه کتخدالقدن عزل ایله بر منوال محرر ارضروم جانبنه ارسال قلمشدر .

واصف افندینک خلاصه مقالاتی بو وجهله اولوب انجق بوندنصره خلیل حمید پاشانک ترجمه حائده یازه جعمر تفصیلاتدن مستفاد اوله جنی وجهله اشومصطفی افندی رجال دولت علیه نك عقلا سندن اولوب پکده او یله رطب و یاس سوز سویلر بر ذات دکلدر . فقط خلیل حمید پاشانک اقراندن اولوب تبدل صدارت ایجاب ایتسه یا آنک و یا خود سابقا خزینه کتخداسی اولان سالف الذکر اسماعیل پاشانک صدر اعظم اولملری وارد خاطر و ایکسینک دخی صدارته لیاقتلری ظاهر اولغله حسب البشریه صدر اعظم ایکسینی دخی استرقاب ایدرک ایکسینی دخی جوار سلطنتدن مهجور ایتمکی لازمه مصاحت عد ایلدیکندن مشارالیه اسماعیل پاشایی وزارتله و مصطفی افندی یی ارضروم جانبی مأموریتیه درسعادتن تبعید ایتمش اولدینی بعض محرراتدن استنباط اولنوب وقوعاتک روشی دخی بوروایتی تصدیق ایدر .

* ولادت شهزاده سلطان مراد *

ذی القعدة نك یکرمی بشنجی وایلولک اون برنجی کیجه سی شهزاده سلطان مراد دنیا یه کلوب ولادته سویلنمش اولان تاریخلردن بعضیلری بالانتخاب زیرده تحریر اولنور . (حابلی آدم افندینک تاریخی) * شکر القد منح المعز مرادنا *

(مدرسیندن مصطفی سالم افندینک تاریخی) * کازار ساعطتده اچلدی کل مراد * (مورخ واصف افندینک تاریخی) * کامران اوله کمال عمر ایله سلطان مراد *

* بعض تدارکات سفریه *

عهد قریبده ایچه تدارکاته تشبث اولنش اولوب ازجمله سمواری اوجاقلرندن بشر آچه ایله اوچ بیک نفر ترقیلو تحریر اولنوب اسماعیله مأمور اولان اناتولی والیسی عبدی پاشا وروم ایلی والیسی سابقا قره دکر قیودانی محمد پاشا و سلسترهیه مأمور آیدوسلی محمد پاشا معیتلرینه بیکر نفر اولق اوزره توزیع بیورلمشدر . وبغدانک مناسب محانده اقامتله اطراف وانحایه مدنکاه بصیرت ایلمک اوزره اوخریلی احمد پاشا عهدسینه رتبه وزارتله بغدان باشبوغانی توجیه ومعینه بیک نفر سواری ایالت عسکری ودرت بیک پیاده یکچیری تعیین واون قطعه طوپ ایله مهمات کافیه ارسال اولمشدر . وطومبصارده اقامتله اطراف محافظه دقت ایلمک اوزره ارسلان محمد پاشا عهدسینه رتبه وزارتله بوجاق وطومبصار باشبوغانی بالتوجیه معینه بش یوز نفر سواری ایالت عسکری و اوچ بیک نفر پیاده یکچیری و سکر قطعه طوپ کوندرلمشدر . یاق پلنقه محافضانی اسماعیل پاشایه حاله بیوریلهرق معینه بیک نفر یماقله الی قطعه طوپ ویرلمشدر .

* انکلتراه لونک قریم مسئلهسینه توسطی *

انکلتراه ایلیجیسی باب عالییه برقطعه تقریر کوندروب دولت عالییه دولتم طرفندن بعض خصوص افادهسینه مأموریم واردردیو رئیس افندی ایله ملاقات طلب ایلمش اولدیغندن کیفیت رکاب هایونه عرضه استیذان اولندقدن صکره رئیس افندینک ایازمهده واقع ساحاخانه سنده انکلتراه ایلیجیسیله ملاقات اولندقدن انکلتراه ایلیجیسی روسیه ایله تمجهنک اتفاقندن بحث ایدرک بوایکی دولت ایله محاربه ایتک وقت وحاله نظراً مناسب دکلدر . وانکلتراه دولتی دولت عالییه صادق دوستی اولملغه اصلاح جانبین ایچون توسط ایتک ایستر و طرفیندن حدوده قریب محالره سوق عساکر وتدارک مهمات و ذخائر کی وقوعبولان بعض حرکتلر بر فئالق چیقارمق احتمالی قریبدر دیدی . رئیس افندی مقابله ایدوب دولت عالییهنک تدارکاتی فسخ صالح قصدینه مبنی دکلدر . بلکه

همجوار لرینک تدارک لرینی مشاهده ایتمکه احتیاطاً حفظ ثغور و سرحداته قیام
ایتشدر دیدکن صکره توسطنک وجهنی و درجه رخصتی سؤال ایتدکه
انکلتزه ایلیجیسی دولت علیه قریمدن فراغت ایتمک و مواد سائر آینهلی قواق
تنقیحنامه سنه تطبیقاً تنظیم اولنق اوزره توسط ایتدکارینی افاده ایلدکه رئیس
افندی کیفیت اولیای امور دولته عرض وافاده اولنغه موقوفدر . انحق دولت
علیهنک دوست قدیمی و بومقوله مواد لازمهده صداتی صمیمی اولان فرانسه
دولتنک دخی توسطده اشتراکی لازمدر دیمکه انکلتزه ایلیجیسی فرانسه لونک
توسطده اشتراکی دولتمک قبول ایده چکی مجزومدر . لکن روسیه لونک راضی
اوله جغنی بیلیم دیو ختم کلام ایتمکه مجلسه ختام ویرلدی . انکلتزه لونک
صورت توسطی معلوم اولوب ایلیجیسنه بر جواب ویرلمک اقتضا ایتمکه کیفیت
تذکر و مطالعه اولندقدده دولت علیه عهدنده ثابت قدیم اولوب قینارجه و آینهلی
قواق مصالحه لری شروطنک وقایه سیله انکلتزه لونک توسطی دولت علیهنک
مقبولی اولدینی جوانی ایلیجیسنه اعطا اولنق و بومجلسده قبودان پاشا دخی بولنق
اوزره قرار ویرلدیکندن ذی الحجهنک اوچنجی کونی قبودان پاشا و رئیس
افندی آینهلی قواق ساحلسر اینده انکلتزه ایلیجیسیله اجتماع و ملاقات ایله بروجه
محرر قرار گیر اولان جواب مذکور ایلیچی به افاده اولندقدده انکلتزه ایلیجیسی
کلامه آغاز ایدوب روسیه لو قریمی ضبط ایتش بولنسیله تکرار ردی و حالت
اولاسنه اعاده سی ممکن اولمز . غایه مافی الباب دولت علیهنک اراده سی دولتم
طرفه افاده اولنوب سعی و غیرتده قصور اولمز . و چونکه فرانسه لونک امر
توسطی دخی دولت علیهنک مطلوبیدر . آنک ترویجده دخی غیرت اولنور
دیمکه بومجلس دخی بویله جه ختام بولوب انکلتزه دن کله جک جوابه انتظاراً قریم
ماده سی شمديک بو حال اوزره موقوف قالمشدر .

برمدتنبرو فرانسه ایلیجیسی دولت علیه به خیر خواهاق یوزنده قترینهنک قریمجه
اولان مطالب مضره سنی ترویج ایتمکه اولوب انحق وکلای دولت علیه هنوز
حقیقت حالدن بیخبر اولدقلرندن فرانسه ایلیجیسنک توسطندن فائده کورمک
تمنيسنده بولنشلردر . اما انکلتزه لولر بروقتنبرو اگر چه روسیه لو علیهنده
ایدیلر انحق امریقا مسئله سندن طولانی دوچار اولدقلری ضایعاتدن بشقه غائبه
حربیه دن هنوز بوئانده خلاص اوله بیلوب پولتیقه لری ایجابجه شمدی آنلر دخی
فرانسه لونک مسلکته سالک اولغه مجبور اوله رق برمنوال سابق توسطه ابتدار
ایتشلردر . بوجهتلرله امریقا مسئله سی روسیه لونک قریمجه اولان معامله سنه

مداخله و معاونت ایتش اولوب بوقعه ایسه بزم تاریخلریمزده بولمديغندن اوروبا تاریخلرندن استخراج ایله بومقامده بعض مرتبه تفصیله مبادرت اولمق مناسب کورلمشدر .

* امریقا جمهوریتک تشکیلی *

یکی دنیاده الآن ممالک مجتمعه امریقا دینلان جمهورک بولندی اراضی ابتدا میلادک بیک بشیوزسکسان دوت تاریخنده یعنی طقوز یوزطقسان ایکی سنه هجریه سنده انکلتزه لو طرفندن کشف و ضبط اولوب تواریح مختلفه ده بعض قومپانیه لره و متحیز کیمسه لره تفویض و تملیک اولسه کیش و انکلتزه ده اختلاف مذهبدن طولای و قوعه کلان تعدیانک اثری اولق اوزره پک چوق کیمسه لر مهاجرت ایدرک و اوروپانک سائر محللرندن دخی پک چوق آدم لر نقل ایله رک کسب معموریت ایلمشدر . اراضی مذکورده تشکی و تاسیس ایدن مملکتلرک هر بریسی بر برندن فرقی اوله رق بعض شرائط امتیازیه به نائل اولوب انکلتزه دولته تابع اولدقلری حالد اداره لرنده مستقل صورتده بولمشلر ایدی احکام قانونیه لری انکلتزه قراللرینک نامنه تصدیر اولنور و شرائط تابعیتلری بعض وظائف ایله ایفا قلنور ایسه ده انکلتزه پارلمنتوسنک یعنی مجالس ملیه سنک حکمی اشبو معمورلر حقدده طوغریدن طوغرییه جاری و نافذ دکل ایدی . اعصار مختلفه ده انکلتزه حکمداران و مجالسی ذکر اوانان معموره لری زیر حکومت و تغلبه المق ایسته مشلر ایسه ده اهالیسی اصول متجبره علیهنه قیام ایله محافظه امتیازلری اوزره اهتمام کوستره مشلر . فقط ام الوطنلری اولان انکلتزه لو اشبو معموره لرک کسب قوت مفرطه ایلمسی نظر بیقیدی ایله کوره مدیکندن و حتی بعض سفرلرده کندوسنه خیلی اعانه لری اولمشیکن متشکر اوله حق یرده بو کیفیت کندوسنه باعث خدشه و تلاش اولدیغندن بونلرک معنی حائز اولدقلری استقلال داخلی ایحا ایله انکلتزه مجالسنک حکمنه تابع ایتیمکه قرار و یروب اول امرده اساس ثروت ملت اولان صنایع و تجارتیه بعض مرتبه سد و پند ممانعت یایمق و انکلتزه به محتاج حالده طوتمق ایچون کندولرینه لازم اولان بعض اشیانک محالده اعمالی منع ایله انکلتزه کارخانه لرندن جلب ایلملرینه مجبور ایدلمسی یتشمیوب هم بونلری انکلتزه قوانینته اتباع ایتدیرمک و همده یکی برطاق واردات بولمق ایچون ممالک مذکوره به تکالیف طرحی انکلتزه مجامعی رأی و حکم ایتیمکه بو کیفیت ممالک مذکوره نک اختلافنه و بالاخره استقلالنه سبب اولمشدر . شویله که : سالف الذکر سفرهفت ساله ده

انكلتره دولتلك ديونى چوغالديغندن بعض تدابير ماليه تشبث اولنديغى صره ده امريقاده دخى تمغالى كاغد رسمى ايجاد اولوب بونك اوزرينه اهالى طرفدن ظهوره كلان آثار قته وفساده قارشو رسومات مذكوره الفا اولنش ايسه ده بيك يوز سكران بر سنه هجريه سنده بللور وكاغد وچاي اوزرينه بعض رسومات قولنش اولمغه خالقك شكاي و مخالفتى اولكيدن زياده ظهور ايدوب بوستون شهرنده كرك مأمورلى طرفدن اصول مذكوره نك اجراسنه مبادرت اولندوقده خلق اوزلرينه هجوم ايله سوء معامله به ابتدار ايتديلر . اصول مذكوره نك اجرا ايتديرلسيچون اوروپا جانبدن عسكر كله جكي حوادثى منتشر اولمسيه سكران اتى شهر ك و كيللرندن مركب اولق اوزره بوستون شهرنده برقونوانسيون يعنى معاهده ناميه بر جمعيت تشكيل اولنش ايسه ده اشبو جمعيت ذكر اولنان شهرلك نامنه اوله رق امر استقلال تصورى ميدانه چيقيوب يالكز تكليف واقعه عليهنده ادعا واشتكا ايتديلر .

فى الحقيقه بونك اوزرينه انكلتره دن عسكر كوندرلش ايسه ده امر محاربه دها ظهوره كليوب و بر سنه مدت قيل وقال وشكاي و عرفحال ايله وقت كچوب اصل جنك انكلتره امتعه سنك منع استعماليه ابتدا ايلدى . بو حال انكلتره تجارتنه خيلدن خيلى تنزل و نقيصه كتورمكله تجارك سوز و كدازى اوزرينه امريقاده وضع اولنان رسومات و تكليف الفا اولوب فقط چايك رسوماتى آز برشى اولديغندن يالكز اوماده ابقا اولمشيدى . لكن امريقالولر بونكله دخى انكلتره پارلمنتوسنك تحكىنى تصديق ايتش اوله جقلرندن تاكه رسومات موضوعه كاملاً قالديرليه قرار سابقلرنده دوام ايدجكلىرى ادعا و اعلان ايتديلر .

بوصورتله مصاحت كوندن كونه كسب شدت ايدوب وقتاكه بوستون شهرينه هنددن كمش اولان بركى حوله سى چاي اهالى دكيزه آندقلرنده انكلتره دولتى بيك يوز سكران سكر سنه هجريه سنده بوستون شهرينك تجارتنى يساغ ايدوب هر نوع اشيا و امتعه نك دخولى و خروجى منع ايلدى . انكلتره بوستون شهرى حقنده بو وجهله معامله شديده اجراسيله سائرلرينه مثال كوسترمك املنده اولوب بوندن بشقه حدود و مذهب و ملت ايله بر برلرندن آيرى اولان بر طاق مملكتلرك اجتماعيه كندوسنه قارشو بر قوت متحده حاصل اوله جغنى هيچ اوماز ايدى . لكن معموره لرك جمله سى يكديكر ك منافعه مشارك اولوب بر فامليا اعضاسندن اولدقلىرى حس ايتمليه بوستون شهرينك دوچار اولديغى فلا كندن متاثر اوله رق جمله سى شهر مذكوره اجراى اعانه به بالابتدار بوستون شهرى حقنده

یاسلان یساغ قالدیرلمدجه انکلتره ایله هر نوع تجارتدن اجتناب ایده جکلرینه یمین ایدرک بینلرنده اتفاق و معاهده ایلدیلر .

سنه مذکورده فیلادلفیا نام شهرده منعقد اولان مجلس عمومی مملکت اشبو قراری تحسین و تصدیق ایله امریکا انکلیزلینک حقوق و شکایتلری شامل و مظهر عدل و حقانیت اولمق ایچون اک سهل و سریع طریق انکلتره دن بوکونه اشیا آلمیوب امریقان دخی اشیا ارسائنک منعی صورتی اولدیغنی مشعر بر بیاننامه یاپیلوب جمله وکلای ملت بوقرار اوزرینه عهد و میثاق ایتدیلر . فقط بونکله برابر انکلتره قرآنله بر عرضحال تقدیم وارسال اولنوب حکمداره اولان صداقت وام الوطنارینه اولان مطاوعتلرندن بحشله صالح و سربستیدن بشقه برشی استمدکرینی اعلان ایلدیلر .

انکلتره وکلای ایه اصوللرنده اصرار ایدوب امریقاولوری دائرة اطاعته قویمق ایچون دها زیاده عسکر ارسالنه واجانب ایله اولان تجارتلرینک منعه قرار ویرلمشدر . انکلتره ده بک چوق کشی وخصوصا ارکان مملکت اولان لوردلر معموره لر اهلینسی بر ایکی آلائی عسکر ایله تحت ضابطه قویمق ادعا وافکارنده اولوب اگر ایش بویله طوتولمیوبده مبدأ مصاحته کلیتوجه عسکر کوندریلرک بر طرفدن قوه کافیه جبرییه و بر طرفدن دخی بعض مساعدات ایله اصول عدلیه ورفقیه ارئه اولتمش اولیدی اشبو نائره عصیان بوقدر علولنیه رک بلکه دها شراره ایکن منطقی اوله بیلور ایدی هر نه ایه امریقاولر قراله کوندردکلی عرضحالک رد اولنه جغنی تیقن ایتلریله مملکت عسکری جمعه و مهمات حربیه جلبنه تشبث ایدوب تاریخ عیسوینک بیک یدیوز یتمش بش نیشانک اون طقوزنده یعنی بیک یوزسکسان طقوزسنه هجریه سی خلائنده اقسستو نام شهرده انکلیز لر بر بلوک امریقا عسکرینه تصادف ایدرک اوزرلرینه آتش ایتلریله اطرافده بولنان امریقا عسکری امداده یتیشوب خیل شدتلی بر محاربه وقوعیله ایکوز قدر آدم تلف اولمش و نتیجه محاربه امریقاولر طرفنده قالمشدر .

اشبو وقعه مبدأ حرب و آشوب اولوب بوندن صکره نائره دار و کیر هر طرفده علو کیر اولمشدر . سودای سربستی دماغ اهالییه صارمش اولدیغندن هر مملکت قدرتی مرتبه عسکر و سائر شیله خدمت عمومییه ایفایه ابتدار ایدوب بوندن بشقه قوائم نقدیه چیقاریلررق و ضابطان و نفقات عسکریه یه معاشلر تعیین اولنهرق اداره جه براستقلال رنکی آلمش و بیک یوز طقسان سنه هجریه سنده و برچینیا ایالتی اهالیسندن و احباب ثروتدن ژورژ و آشنقطلون نام کیمسه بیک یوز یتمش سنه

هجریه سنده انکلتزه ایله فرانسه دولتری آرہ سنده وقوعبولان محارباده استخدام اولنوب اظهار بسالت ودرایت ایتمش اولدیغندن بتون امریکا عسکرینه سر عسکر نصب اوله رق انک تدایر واقعه وحرکات شجیعانه سیله اکثر محارباده امریقاولر غلبه یوزنده بولمشلر ایسه ده هنوز انکلتزه دن بتون بتون آیرلق صورتنه قرار ویرلماش ایدی . لکن محارباتک آثار طبعیه سندن اولان بعض حالات انکیزلر علیهنده امریقاولرک تهییج بغض وعداوت و تزید عصیانلرینه سبب اولوب نهایت الامریک بیک یوزطقسان سنه سی جزیراننده جمعیت عمومیہ ممالک مجتمعه امریکا ناهیلہ مملکتلرینک استقلالنی اعلان ایلمشلردر .

بونک اوزرینه آرتق احتمال تالیف برطرف اولدیغندن ایکی طرف دخی پک بیوک حاضر قسارله یکدیگره مقابلہ یه قالمیشوب اکرچه انکلتزه لولر بوسنه امریقاولره غالب کلمشلر ایسه ده امریقاولر اقدام تام ایله جای مقاومتده ثبات ایلدکندن بشقه خارجاً دخی اسباب اقتداری تحری یه تشبث ایله دول اجنبیه دن استمداد ایلدکاری صرہ ده فرانسه دولتک انکلتزه لو حقسنده اولان افکار رقابتکاریسنی بیلدکرنندن فرانسه یه بر مأمور مخصوص کوندریلوب ایلروده معاونت علنیہ یه انتظار ایله ابتدای امرده خفیہ سلاح وسائر مهمات ایله اعانه اولنسنی استدعا ایلمشلر ایدی . کیدن مأمور بعض قومانیاسومتجاسر آدملری جلب ایله برخیلی اسلحه ومهمات ارسالنه وبرطاقم آدم اسبالنه دسترس اولمشیدی . چونکہ فرانسلر اوتہ دنبرو انکیزلره دشمن اولدقدن بشقه امریقاولرک افکار سربستیلرندن حظ ایتدکاری جهتله امداده آماده ایسه لرده فرانسه قرانک او یله برجههور ایله اتفاقی یولسز کوردیکی کی مضایقه مالیہ سی دخی زیاده اولدیغندن اول امرده فرانسه دولتی برحل ترددده قالمیشیدی . لکن فرانسه اصلزادکانندن (لافایت) ایله امریقایه بر مقدار کوکلی عسکر کیتمشیدی .

بیک یوزطقسان برسنه سی ایچنده وقوعبولان محارباده انکیزلر منهزم وامریقاولر غالب ومظفر اولمغله بویکیت فرانسه دولتی ایچون امریقاولره آچقدن آچیغه طرفادارلق اظهارینه بادی جرأت اولوب بیک یوزطقسان ایکی سنه سنده فرانسه دولتی ممالک مجتمعه امریقااستقلالنی تصدیق ایله فرانسه دولتیله جمهور مذکور بیننده مخادنه وتجارتہ دائر برمعاهده عقد اولنوب یوم مذکورده ایلروده فرانسه وانکلتزه دولتری بیننده محاربه ظهور ایلر ایسه یکدیگره تحفظی وتدافعی معاونت ایلک شرائطنه معلق اوله رق جمهور ایله فرانسه بیننده برعهد نامه دخی امضا اولندی .

فرانسه دولتک دوچار اولدینی مضایقه حالده محاربه بی تحری دکل ممکن مرتبه دفع ایلمک لازم ایکن بردولت متجاوزۀ رقیبۀک تنزی حالی کورمک لذت و آرزوسی فرانسه بی بر مرتبه فریفته ایلمشدی که بیانی امریقاولردن زیاده فرانسه لولرک شو معاهده دن طولایی اظهار نمونیت ایلملری وامریقاده ظهور ایلمش اولان بر اختلالی بوصورتله حمایه ایدرک فرانسه لولرک بویله سرمست سلافة سربستی اولان امریقاولر ایله اختلاط و اداره کؤس افکار ایتملرنده انواع خطر درکار ایکن بوکا فرانسه قرالی کی مستقل و مطلق بر حکمدارک مساعده کوسترمش اولمسی شیء عجیدر .

امریقالو طرفندن کوریلان شدت و مقاومت وانکیزلرک موقعجه دوچار اولدقلری مشکلات ایله محاربه جه بر حسن نتیجه حاصل اولماسی اوزرینه فرانسه لونک امریقاولر ایله عقد اتفاق و معاهده ایلملری کیفیتلری انکلتزه و کلاسنه حیرتجنش اولوب تدایر عسکریه یه قوت ویرلمسیله برابر امریقاولرک دعوی ایتدکاری امتیازات و مساعداتک اعطاسنه اظهار موافقت ایدرک اشبو طقسان ایکی سنه سنده مجدداً کوندریلان جنراللرینه بومساعدات ایله امریقاولری جالب و تأمین ایچون مأموریت مخصوصه دخی ویرلمش ایدی . لکن مصاحبت بومرتبه یه وارمشیکن امریقاولری تکرار دائرۀ تبعیته المهنک امکانی اولمدیغندن طرفین ینه کار زارده اصرار ایتدیلر .

اشبو سنه ایچنده وقوعبولان محارباته برآ و بجرأ فرانسه دونماسی و کوکلی عسکری شریک اوله رق اگرچه انکلتزه لولر طرفندن فوق الغایه چالشمش و اظهار بسالت قلنش ایهده فرانسه لولرک اغانه سیله امریقاولورده اسباب مقاومت تزیاید ایدرک فوائد حربیه ینه امریقاولر طرفندن قلنش ایدی .

برمدتنبرو فرانسه لو اسپانیا دولتی امریقایه معاونت امرنده دائرۀ اتفاقه آلمغه چالیشوب اسپانیالولرک دخی یکی دنیاده برچوق معموره لری اولوب برطرفنده ظهوره کلان سودای استقلالک سائر طرفلرینه دخی سرایت ایده جکی درکار اولدیغندن اسپانیالولرک محالک مجتمعه اهالیسنه اغانه ایلملری شیویه طورسون بلکه انکلتزه لولر ایله برلکده اوله رق بونائرۀ اختلاک اطفاسنه چالشملری منافع اصلیه لری اقتضاسندن اولمغه بومطالعه فرانسه لونک تحریکاتنه برزمان مقابل اولمش ایهده نهایت انکلتزه نک امریقاده اولان قوت و مکتنتک اضاعه سی اسپانیانک منافعه موافق اوله جغه دائر فرانسه لونک ایراد ایتدیکی ملاحظاته فریفته اوله رق اول امرده ینه انکلتزه دولتیله امریقاولر بیننده متوسط اولمغانی عرض ایدوب

انكلتره وكلاسی بونكله معنا امريكا معمور دلبك استقلالى طابق چيقه جغندن
ردايه معامله ايتلرله اسپانيالور دخی بيك يوز طقسان اوچ تاربخنده فرانسه لولر
اياله دائره اتفاهه داخل اولوب بوجهته سنه مذكوره محاربه سنده انلردخی
برلكده بولمشلردر .

فرانسه لو واسپانيالو وامريقالور برطرفدن وانكلتره لولر ديكر جانبدن اوله رق
بوسنه وسنه آتیه ده وقوعولان محاربات يالكز امريكانك بر وبحرينه منحصر اولوب
سائر طرفلرده وخصوصاً هند جانبدن يكديكرك مالكه هجوم ايله اكر چه امريقاد
انكلتره لولر فوائد حربه يي ضايع ايتك حالده بولمشلر . وبوحالده انكلتره لولر روسيه
دولتى كندولرينه جلب ايجون برخيل چالشمش وروسيه ايمپراطوريچه سى قترينه نك
بعض افكار طمعكارى ومكابرده سنى اوخشه يه رق اماله يه دخی موفق اولمشكن بردن بره
روسيه دولتى تبديل افكار ايدرك صلاح در دست بيطرفاق عنوانيله بر اصول
اتفاقه چيقاروب محارب اولميان دولترك اكثري بو اتفاق دائره سنه كيرديكى
مثلو فامنكلولر دخی بو اتفاقه داخل اولوب چونكه اساس ماده انكلتره لويه مخالف
اولديغندن فامنكلونك بونى قبول ايتمى اوزرينه انكلتره لولر بولرد دخی اعلان
حرب ايدوب بوجهته عداد خصمى تكثر ايله مشكلاته دوچار اولمشلر ايسه ده
فرانسه لو واسپانيالو وفامنكلولر امريكا و هند طرفلرندن اولان اراضى
وجزائرلرندن برخيلى سنى قبضه تصرفه كچوروب وبيك يوز طقسان بش وطقسان التى
محاربه لرى دخی بو صورتله كچوب بالاخره انكلتره لولر امريقاد اولان
ضايعاتلرينه مقابل مكالمه ده مبادله يه صالح برحق يرلر اللرند بولمشلر ايسه ده
مصارفات سفريه دن طولاني ديونى زياده سيلاه تكثر ايدوب بوجهته صالحه مائل
اولدينى مثلو فرانسه لو دخی انكلتره لونك امريقاد اولان معموره لرى
كندوسندن تفريق ايلمك امنيه سنه نائل اولديغندن واسپانيالولر ايسه بو محاربه يه
شروعده اصل مقصد لرى اولان شيكه جبل طارق قلعه سيلاه چامايقا جزيره سنك
انكلتره لودن نزعى ماده سيدر . اكا مقتسدر اوله ميه جقلرينى اكلايوب جبراً
الارينه كچمش اولان مينورقه وبعض امريكا اراضيسنك يدرلرند قاله چغه امنيت
حاصل ايلدكلرندن وفامنكلولر دخی فرانسه نك اثر همتيله بعض يرلر ك تصرفه
نائل اولوب بوجهته انك سوزندن چيقه ميه جغندن هر طرفه امر مصالحه يه ميل
تام كوستريله رك روسيه ايمپراطوريچه سى ونمچه ايمپراطورى عرض توسط
ايلدكلرندن بيك يوز طقسان التى سنه سى اواخرنده هر طرفدن تهالك ايله پارسده
مكالمه ايتدار اولدى .

اك ابتدا انكلين و امريقالولر بربرينه ياقلاشوب سنه مذكوره كانون نائينسنده ممالك
مجمعه نك سلطنت واستقلالنك تصديقيه بر معاهده عقد وامضا اولوب تصديق
ماده سي فرانسه ايله انكلتره دولتلىرى بيننده اولان منازعه نك فصل و تسويه سنه
قدر موقت عد اولوب اندن صكره اعلان اولمسنه و مرعى الحكم طوتمسنه قرار
ويرلدى . بو ايكي دولت بيننده دخى بيك يوز طقسان يدى سنه سي خالانده
امريقاد سن پير و ميكلون و سن لوس جزيره لرى رد و تاباغو جزيره سنى
فرانسه لويه ترك ايله غره نار و غره نارين و دومينك و سونسن و سن قريستوف
ولوف و نسرا جزيره لرى انكلتره تصرفه كچمك و هندده فرانسه نك قبل الحاربه
اننده بولنان يرلرينه كندوسنه و يرلك و بيك يوز يكرمى التى سنه هجرى سنده
اوترك شهرنده ياپيلان معاهده يه فرانسه لويه نافع بعض تعديلات ادخال اولمق
شرائطيله و رساليا شهرنده بر معاهده عقد وامضا اولدى . بونكله برابر اسپانيا لولر
ايله دخى عقد معاهده اولوب امريقاد باهامه آطه لرينك انكلتره لويه تركيله اكا
مقابل مينورقه آطه سيله امريقاد فلورين آطه لرينك اسپانيا انده قالمسى مشروط
اولدى . و فلمنكلولر دخى بعض مبادلات جزئيه ايله عقده صالحه و معاهده ايلديلر .
امريقا سبيله ظهوره كلىش اولان اشبو محاربات بوصورتله ختام و وسعت و فيض
و بركت اراضيسى ايله كون بكون ايلر و ملكده اولان بريكي دولتك ظهوريله
انجام بولمشدر .

امريقاد سرعسكر اولان واشنقطنون آثار درايت و بسالتى ايله اثنای حربده
ممالكنه خدمت ايلديكي مثلو بعد الحرب عساكر موجوده نك برچوق معاشرى
تداخده اولوب مجلس مملكت طرفندن بونلره رخصت و يرلمكده عجله كوسترلايكندن
عساكر ثمره مساعيلرى ضايع ايده جكلىرى خوفيله حركت و قيام ايتمه رمق
قالمش ايكن واشنقطنون آرده كيروب مجلس مملكتك حكومتنه و عسكرينك خدمته
رعايت اينديرمه موفق اوله رق هنوز ميدانه چيقمش اولان وطنى بر محاربه داخليه
بليه سندن قور تامق خدمته مظهر اولدق دنصكره و ديعة دست امانتى اولان رياست
عسكرى يهى مجلسه تركه كندوسى حال سابقيله و يرچينيا مملكتنده اولان
اراضيسنه چكلمش و فقط نامى مملكتنده ابقا ايلمشدر .

بومحاربه ده انكلتره دولتى الدن برخيلى تبعه چيقاروب يوز مليون ليرا مصرفه
دخى كيرمشدر . فرانسه دواتى بوندن برفائده كورمكدن بشقه امريقا صولرنده
دوننامى كلياً مغلوب اولمش و ديونى بر مرتبه ده ترقى بولمش ايدى . و برده
امريقا سفرى مناسبيله فرانسه ده افكار سربستى بر مرتبه ده ترقى ايدرك

انکارتدده کی حکومت مشروطه آرزو سنده بولان فرانسرلرک خلیججه سی جمهوریت افکارینه دوککه باشلامشدر .

روسیه ایمپراطور یچیه سی قترینه ایسه دول اورویانک بومشغولیتلرینی فرست اتخاذا ایدرک قریمی ضبط ایله قره دکزده دونما تدارکنه باشلادیغدن میزان پولتیقه براده دها جانب شماله آغمشیدی .

* حوادث ایران *

مقدما دلی پترو بعض کونه حسیله لر ایله دربند وباکو قاعه لر یله کیلان مملکتی عجملرک اتندن اخذ وضبط ایتشیدی . لکن مؤخرأ نادر شاه ظهور ایتدکده روسیه لونک ضبط ایتش اولدینی ممالکی نزع واسترداد ایتدکن بشقه انکاز قیودانلرندن برینی مسلمان ایدوب و جمال بک تسمیه ایلوب آنک معرفتیه تدارک ایتش اولدینی دونماسنک بحر خزرده نفوذ واستقلالنی روسیه یه اقرار ایتدیرمشیدی . بناءً علیه روسیه لولر عساکر ایرانیه بیننه فتنه و فساد القاسیه نادر شاهدن اخذ انتقام سوداسنه دوشدکارینی نادر شاه حس ایتکله روسیه اوزرینه حرکتیه متبئی ایکن مقدمه ده ذکر اولدینی اوزره قتل اولنوب آندن صکره عجمده ظهور ایدن اختلالات متوالیه حسیله بحر خزر مصاحته باقیله مدیغدن دونمای مذکور انلاف وافسا اولنه رق بحر مذکورده نفوذ واستقلال یه روسیه ینده قالدی . وروسیه ایمپراطور یچیه سی قترینه بحر مذکورده برخی سفائن و چند قطعه بیوک و کوچک سفینه لردن مرکب بردونما تدارک ایدرک اورالرک تجارتی بیاغی روسیه لولرد حصر ایتدکن بشقه له وقریم طرفلرنده وسیله تحصیل مرام ایده کدیکی فساداتی امثال اتخاذا ایدرک عجم دیارنده دخی دائماً ضعیفی التزام ایله قوی نی اضرار وتهوینه اقدام ایتک و بوتقریبه القای فساد وشقاقدن خالی اولماق خصوصی دونمای مذکور امراننه تنیه و سپارشدن خایه دکل ایدی . خصوصیه بحر خزرک عجم النده اولان ساحل غریبسنده بعض ممالک ضبط ایتک سوداسنه دوشوب بوکا مقدمه اولمق اوزره اولطر فده روسیه تجاری ایچون برخن احداثی مثللو بعض کونه علاقه پیدا ایتکله سعی ایتسنی امرال مرقومه اکیداً تنیه ایتشیدی . طقسان اوچ سنه سی وقایعنده بیان ایتدیکمز وجهله اولطر فلرده علم افراز استقلال واستبداد اولان اغا محمد خانک علیهنه اوکی قرنداشلرنده مرتضی قولیخان روسیه لو طرفدن تصاحب اولمش

ایسهده اغا محمد خان كرك مرتضى قولیخانه و كرك شیرازده حكومت ایدن خانان زندهیه غلبه ایدرك کیلان و مازندران و شروان ایالتلری و سائر نیجه مملکتلری ضبط و تسخیر ایتمکله روسیهلو استر آباد لیمانی ساحلنده بر بازارکنخانه بناسنه کندوسندن رخست الهرق محل مرقومده متین و مستحکم برقله انشا ایله درونه اون سکر قطعه طوپ وضع ایلدی .

اغا محمد خان بو کیفیتدن منفعل اولمغله اشبوطقسان یدی سنه سی خالانده مومی ایه امرالی و معیتده بولان روسیه ضابطاتی ضیافت بهانه سیله دعوت ایدوب جله سی حبس ایتدکدنصرکه قلعه مذکوریه یدی هدم ایله روسیه لو حقننده خیلی عنف و شدت ایلدی . لکن روسیه لولر بو ائانده قریم استیلا سیله مشغول اولدقلرندن ظاهر حالده اغا محمد خان بر شی دیه میوب پوتمکین طرفندن عرض خلوص و محبت ضمنتده مخصوص آدم ارسالیله اغفالنه اقدام اولندی . واکرچه ایچ یوزندن تکرار کیلانی ضبط ایچون مرتضى قولیخان تجزیص و تشویقندن خالی اولماشلر ایسهده سی و اقداملری مفید اولمیوب طقسان اوچ سنه سی وقایعنده بیان اولندی اوزره اغا محمد خان بالمله خصمانه غلبه برله رفته رفته کافه ممالک ایرانی قبضه تصرفنه الدقدن بشقه صکرملری روسیه ممالکنه هجوم ایتک سوداسنه بیله دوشمشدر . لکن بومرامنك اجرایی دولت علیه نك انضمام همم جلیله سنه متوقف اولوب طرف دولت علیه دن دخی عقد روابط اتفاهه صورت تنزل و التفات کورهمدیکندن بومرامنی اجرایه موفق اوله مامشدر .

* ارکلی خانك روسیه حمایه سنه کیردیکی *

روسیه لولرك حمایتی نه درجه لرده مضر و خطرناك اولدیغی شاهینکرای ماده سندن عامه نك معلوم و مجزومی اولمق لازم کلور ایکن اقدجه دولت علیه حمایتنه کیرمش اولان کورجستان خانلرندن قارتالیا و قاکت حاکی اولان قلیس (هرقلیوس) خانی ارکلی ولد طهمورث خان که طقسان سنه سی وقایعنده دولت علیه حمایه سنه کیفیت دخالت و تبعیتی ذکر اولمش اولان ارکلی خاندن . پوتمکینک هدایا سنه طیانه میهرق اشبو طقسان یدی سنه سی رمضانك اواسطنده روسیه حمایه سنه کیرمش و قترینه به برقطعه سند ویرمش اولوب درون سند ده فیما بعد آخر بر دولته تبعیتدن فراغتله لدی الايجاب روسیه لویه معاونت ایتک و روسیه لو دخی آنک مملکتلری حفظ و صیانت ایتکه ضامن و متکفل اولمق و بوندنصرکه

بالورائه اخلافدن خان اوله جق شخص اول امرده روسیه لویه کیفیتی اخبار ایدوب روسیه لوطرفدن کندویه رخصتنامه و باندره و قلیچ خفتان کیدروب بعده روسیه طرفدن کندویه تلقین اولنه جق وجهله روسیه لونک تحت حمایه و حکمنده اولدیغنی اعتراف ایله یمین ایلمک و کرک حدودده بولان روسیه قوماندانک و کرک ایلیچینک خبری اولمدیقه خان مومی الیه جوارده اولان حکام ایله مخبره ایتک و روسیه لونک دولت عالییه و سائره ایله منعقد اوله جق معاهده سی ارکلی خانک اهایلی و مالکنه دخی عام و شامل اولمق و مارالذکر قارتالیسا و قاقت مملکتلرینک باش پیسقیوسی روسیه لونک سکرینجی درجه ده اولان متره پولیدیله همربته اعتبار اولنمق و بومعاهده الی الابد جاری اولمق شروطی درج اولنمشدر .

واکرچه ارکلی خان روسیه لونک یالکر حمایتنه داخل اولوب ملکنی فراغ ایتش دکل ایسه ده و فائندنصرکه روسیه لولر بوحمایه یی سر رشته ایدرک بوندن اون یدی سنه صکره ارکلی خانک زیر تصرفنده بولنمش اولان ممالکی ضبط ایله کندو مملکتلرینه الحاق ایتشلردر .

روسیه لولر بونک کبی منکرل یعنی آچق باش خانی اولان صالومان خانی دخی زیر حمایه آلق استدلکرنده خان مومی الیه ذاتنده برمرده بالا پرواز اولدیغنه بناء تیز الدن روسیه لویه سرفرو برده رغبت و التفات اولمیدسه ده روسیه لولر دخی عرض هدایا و تلطیفات ایله جلب و تسخیری اسبابنه تشبشدن خالی اولمیدلر .

اقدیجه روسیه لولرک ارکلی خان ایله صالومانک جلب و تألیفارینه چالیشمده اولدقلمری حوادثیله برابر روان طرفنه کوندنمش اولان روسیه مهندسلمری اول حواله یی کشت و گذار ایله روان قلعه سی کشف ایتدکاری و روان خانی حسین خان طرفدن روسیه نک آدملمری نمونیتله قبول اولدقلمری سرحدات و الیلرندن درسعاده تحریر اولنمش و روسیه لوطرفدن دولت عالییه نقض عهد ایلمدیکی تقدیرده ارکلی خان و صالومان دلالتلریله اولطرفدن دخی حدود خاقانییه تجاوز ایتک واکر دولت عالییه اولان مصالحه سی برقرار اولور ایسه کیلان و مازندران طرفلرینی ضبط ایلمک و بلکه بوآئنده عجمک درکار اولان اختلالی حسیله بتون بتون ایرانی قبضه تصرفه کتورمک فکر فاسدنده اولدیغنی اولطرفلرک تجسس احوالنه مأمور اولان جاسوسلردن خبر النمش اولدیغندن سرحدات شرقیه نک استحکاماتنه ابستدار و سرحد والیرینک تیقظ و بصیرت اوزره بولنلمری طرف صدارتدن مخصوص قائمه لر یازیلهرق کندولرینه امر و اشعار

بیورلدقن بشقه بوحالك وخامت مآلندن ایران خانلرنك خیر وآكاه قلملری بغداد والیسی سلیمان پاشایه تحریر بیورلمش واهل اسلامدن اولان بعض طاغستان خانلرینه دخی مکتوبلر یازیلوب اکر روسیه لو دیار ایرانه تخطی ایده جك اولورسه عسکرلرینی جمع ایله مردانه مقابله ایلملری وکیفیتی درعقب درسعاده اعلام ایادکلری حالدہ اتحاد دیانت حسیله معاونتده تجویز قصور اولمیه جنی تصریح وارکلیلی خلیل پاشانك وزارتتی ابقا اولوب فاش حوالیسی محافظه سنه تعیین قلمشدر .

و چونکه ارکلی خانك مقدمات حمایت دولت علیه دخالتی چلدیر والیسی سلیمان پاشا واسطه سیله وقوعه ککش اولدیغندن وحالا روسیه حمایه سنه کیردیکی بو طرفه کرکی کبی ثبوت بولماش ایدوکندن مصاحتك اهمیتنه بناء سلیمان پاشایه یازلمش اولان قائمیه طرف صدارتیناهیدن یازیلان هامش مخصوصده ارکلی خان حقنده هر نه قدر ایراث ظن ایدر حالات جوانب واطرافدن اختیار اولقمده ایسه ده دولت علیه یه رابطه عبودیتی وساطت سعادتلری ایله اولوب وبوقته قدر دائره رضاشناسیده بولندیغنی چکه میان بعضك معلله بالاغرض اولان القالردن اقتضا ایلمك ملاحظه سی درکاردر . زیرا خان مومی ایله همان مسقولویه متابعت ودولت علیه ویاخود ایران حدودلرینه مسقولونك تجاوز وتخطیسنه دلالت ایده جکی عیانہ چیقسه خان مومی الیهك ایران طرفنده الحاله هذہ محکومی مثللو روان خانی وشوش طرفی اراثت روی مخالفت ایده مدکلری حالدہ سائر خانان واهالی ایرانیان عاقبت کاری درك ایدوب باخصوص مسموع اولدیغنه کوره امام قولی خان وسائر قدرتی اولان رؤسای ایرانیان پشنجه ارکلی خان ایله مقاومت ومدافعه قیدینه مباشرت ایلملری اقتضایدرایدی . حاصلی کرکی کبی امعان وارکلی خانك هر حالنه هر زمان کسب وقوف وایقان وبوانداده ارکلی خانك شهرت بولان مسقولویه متابعتی ومعاً ایران ممالکنه تجاوزی قضیه غیر مرضیه سی هر تقدیر مأمولدن خارج ایسه ده آذربایجان خانلرنك مسموعلری اولماق ومسموعلری اولدینی صورتده مقاومت ومحافظت قیدینه دوشمامك محال قیامندن اولغله بوکا دائر ایران خانلری میانه لرنده اولان اقوال وافعال نه کونه در طرف طرف تجسس ایتدیره درك استجلاب اولسان آثار صحیحہ یی اشعاره مبادرت وارکلی خانك حقنده جوانب سائرہ اقوالی معتبریمز اولیوب هر حالده تحریراتلری معتبریمز اولغله هر تقدیر ممکن ایسه خان مومی الیهك دولت علیه یه ایلدیکی بنده لکنك استحقاقی مقتضیاتنه سعی وهمت بیورملری وقلاعك تعمیری ومهماتلری لوازمی مقتضای تحریمز اوزره بالتحریری وافاده یه مسارعتلری مأمول خالصانه مزدرد دیو تحریر اولمشیدی .

وجه مشروح اوزره ارکلی خانک جلب واستالتیه طرف دولت علیه اولان روابط سابقه سنک تأکید وتوثیقنه تشبث اولمش ایسه ده اره سی چوق کچمکسزین روسیه حایه سنه کیردیکی وبرمنوال سابق سند ویردیکی افلاق ویوده سی میخال بک طرفدن درعلیه یه تحریر واشعار اولمشدر .

* تدارکات سفریه ایچون مجلس مشورت عقد اولندیغی *

شیخ الاسلام قوناغده صدر اعظم وقپودان پاشا وصدر کرام واستانبول پایه سنده بولسان علمای اعلام ورجال دولت علیه وجمله اوجاق اغالری حاضر اولدقلری حالده روسیه ایله نمچه نک سوء نیتلرینه دائر بعض اسئله دن عبارت قلمه النمش اولان کاغذ درمیان اولندی .

اسئله مذکوره دن بری بودرکه قیش ایچنده اعدانک حدوده هجوملری اطرافدن توارد ایدن اخباره نظراً محتمل اولغله مرتب اولان عساکر حدودلره سوق اولنسونمی یوخسه شتا تدارکیله اکتفا قیلنسونمی .

بوسؤالک جوابنده سابقا استانبول قاضیسی عربزاده صادق افندی فتح کلام ایدوب شتا ایچون تدارک انحق بوقدر اوله بیلور . انحق عسکرک ضابطه و ثباتلری دخی واجبدر . زیرا تعیین اولنان عساکرک بعضیسی بو طرفده بی ادبلکه مباشرت ایتکله بونلرک تأدیبلری الزم وضابطلرینک تقیدلری احمددر دیدکده صدر اعظم خلیل حمید پاشا کلامه آغاز ایدوب ترتیب عساکر وجمع ذخائر وتدارک مهمات وتقویة سرحداث بزم وظیفه من اولدیغنه بناء طوق بشر متحمل اولدیغی درجه لرده بذل مقدرت اولنوب بوند نصکره دخی سعی وغیرته طرفزدن تجویز قصور اولنمز لکن اوجاقلونک تأدیب وترهیلری عهده مزدن خارج اولوب بحسب القانون اوجاقلری اغالرینه مفوض اولغله رخصت کامله ویرملک بزدن واجراسنه اقدام اولنحق آنلردن اولحق لازم کلور . وبوماده یه دائر یکیکچری اغاسنه تنبیه وتأکیددن خالی اولدیغمز یوقدر دیو یکیکچری اغاسنه اماله نظر وتوجه ایدوب شمدی یه دک بوبابده سکا رخصت اعطاسنده قصور اولندیغی دیمکله یکیکچری اغاسی خیر قصور اولنماشدر . وبمن طرفدن دخی قصور اولنمز . وبعونه تعالی بو خصوص دخی بررابطه تحتنه ادخال اولنور دیو ختم کلام ایلدی .

سؤال سابق ینه ایراد واعاده اولنوب بوتربیات کافیمیدر دیو استفسار اولندوقده رئیس الکتاب اسبق سلیمان فیضی افندی بدأ مقال ایدوب دولت علیه نک ترتیبات

عسکریه سی صیفی وشتائی اولوب ترتیبات صیفیه وقت مساعد اولدیغندن ترتیب
شتا ایله اکتفا اولادر دیمکله صدر اعظم اوجاقلر اغارینه باقوب سالف الذکر
ترتیبادن بغداد و طومبصار محافظلری معیتلرینه ترتیب اولنان یکچیری نفراتی
محللرینه واصل اولدیلر می و سرحدات اسلامیه ده اولان عساکرک مقداری
نه مرتبه لره منتهدر و سپاه و سلحدار اوجاقلرندن طلب اولنان اوچ بیک نفر
سردنکچدی تحریری ختام بولدی می دیو استعلام ایدیک برماهه دکین یکچیری
نفراتی مأمور اولدقلری محللره وصول بوله جقلری مأمولدر . و بندرده اون بیک
و خوتینده بش التی بیک قدر عسکر واردر دیو یکچیری اغاسی تقریر و سپاه
و ساجداردن شمدیلک بیک نفر یازیلوب الیوم حاضر و آماده در باقیسی دخی برقاچ
کون ظرفنده اکیل ایله محللرینه ارسال اولنه جقلردر دیو افاده ایلدی .

بعده بلغراتده کی عساکرک کیفیت و مقداری بی صدر اعظم استفسار ایتدکده بلغراد
محافظی عزت محمد پاشانک وارد اولان تحریراتنده روم ایلی ایالتی و یرلی یماقلری
اوتوز بیکه قریب اولدیغی مذکوردر دینلدی . لکن صدر اعظم بونی مبالغیه
حل ایله بلغرادک مجموع عساکری انحق بش بیک نفره بالغ اولدیغی عنسندنه
مصحح اولان مواددن ایدوکنی بیان ایتدکدن صکره اوزی قلعه سنک سابقده
موجود اولنلری و صکره دن ارسال اولنانلری طقوز بیکه قریبدر و فاش و صیخوم
و باطوم قلعه لرینه و اول حوالیه بعض محللردن تدارک اولنان نفراتدن بشقه
صوغوجق قلعه سنه دخی مقدم و مؤخر بیک ایکوز نفر ترتیب و ارسال اولنمشیدی
انحق صوغوجق قلعه سی ابازه و چراکسنه ک سد سیدی و بلکه اولحوالینک
کلیدی اولوب بهرحل تقویه و استحکامی لازم اولدیغندن دونمای هایون نفراتندن
دخی برمقدار عسکر افراز و ارسال اولنق مقدما حمله طرفندن و باخصوص قبودان
پاشا طرفندن ترغیب و تشویق ایله دونمای هایونک ایجرویه کیرمسنه توقیف و تعلیق
قلنمشیدی الیوم دونمای هایون ایجرویه داخل اولدی و عسکرینک ایشی قالدی
برمقدار عسکر افراز و ارسال اولنک وقتی کلیدی دیو سؤال ایتدکده قبودان پاشا
کلامه آغاز ایدوب بوائناد دونمای هایونندن عسکر افرازی مناسب اولدیغنی بیان
ایلدی .

آندنصکره ینه عسکر ماده سی اعاده اولنوب بونلرک تحت ضابطه یه ادخاللری اهم
امور دندر دینلده صدر اعظم ینه کلام اولی تکرار ایله عسکر و مهمات تدارکی
بزم وظیفه مزدر اما عسکرک امر ثباتلری و رابطه انتظاملری ضابطلرینک وظیفه سیدر
بز وظیفه مزای ایفا ایتدک فیما بعد ثبات و انتظاملری خصوصنده ضابطلری هر نه

کونه رأی و تدبیر ایدر لر ایسه طرفزدن رخصت کامله ویریلور دیمکله اوجاق اغالری ان شاء الله بو دخی برصورت بولور دیو قطع کلام ایلدیر .

بعده روسیه لونک بیاننامه سنه ردیه اوله رق بیاننامه نشر ایتک خصوصی درمیان اولنوب قپودان پاشا نشر اولنمی طرفنی ترجیح ایله شمیدی یه قدر تأخیری مناسب دکل ایدی دیمکله اکا جواباً چونکه غرضمزد دشمنه سر رشته ویرمیه رک بهاره دک اختلاس وقت ایله تدارکات سفریه مزی اکال ایلک مطالعه سی اولوب بیاننامه نشر ایتک ایسه دشمنی جنکه دعوت دیمک اوله جفته واعدانک عسا کر ومهماتی حاضر ومهیا اولغله بزه وقت ویرمیوب نابهنگام حدود مزه هجوم ایدر لر ملاحظه سنه مبنی کین مجلسده جمله اتفاقیله تأخیری تنسیب وتصویب اولمشیدی دینلد کده قپودان پاشا کرچه او یله مناسب کورلمشیدی لکن بوصورتنده دولت علیه قریم استیلا سی هضم ایتدی دیمک روسیه لویه ممکن اولور دیدی .

بونک اوزرینه استانبول قاضیسی مفتی زاده احمد افندی تکرار جمله یه خطاب ایدوب بیاننامه نک نشری وعدم نشری شقلرندن برینک ترجیحنده هر کسدن رأی استدکده ترسانه عامره امینی سایم افندی بیاننامه نشری خصمی جنکه دعوت قیلندن دکلدر دیو قول سابقی تکرار ایلدی . شیخ الاسلام افندی اکا مقابله ایدوب مسقولو قریمی آچیقندن آچیفه ضبط ایتدی بسکومتی ایده لم دیجک صدر اعظم جوابه ابتدار ایدوب کیجه کوندز اقدامز تدارکات سفریه مزی اکال ایله اعدانک قریم ماده سنده نقض عهدی موجب اولان حرکات مغرورانیه سی انتقامی آلوب شان دولت علیه یی رینه کتورمکدر وبوراسی جمله موحدینک فریضه ذمتدر دیه رک تکرار احد شقینک ترجیحنده هر کسدن رأی استدکده شمیدین نشری مناسبدر دیو اتفاق آرا ایله قرار ویریلوب بو قرار اوزره مجلس ختام بولدی .

واصفک متدوال اولان نسخه تاریخنده کیفیت بوسیا ق اوزره محرردر . خلیل حمید پاشا نامه یازمش اولدینی نسخه سی دخی بویه در انحق دونمای هایوندن عسکر افرازی ماده سنده قپودان پاشایه تعریض واردر . شویه که : قپودان پاشا کلامه آغاز ایدوب بوائنده دونمای هایون عسکرندن عسکر افراز ایتک بر وجهله مناسب دکلدر دیو قول اولندن نکول ایله تلون اظهار ایتمی مواجبارینه التی یدی یوز کیسه آچه صرف اولنان قالیونجیلرک سفینه لرده مفقود اولدق لرینه دلیل کافی وبوتقریبله صرف اولنان مبالغه اکثریسی کمکرده دست بی انصافی اولدینی خارجه چیقمشدر دیو مصر حدر .

بیاندن مستغنی اولدینی وجهله عسا کر بحریه بریه کبی قولایلقه میدانه کیوب

برقالیونجی نفرینک نفر اولسی بیه خیلی وقته متوقف اولدیغندن بویه وقته
 عساکر بحریه بی قلعہ بکجیسی ایتک بحری وبری فرق ایتامک دیمک اولدیغندن
 قپودان پاشانک بواشاده دونمادن عسکر افراز واخلراجی مناسب دکدر دیسی
 قالیونجیار تخصیصاتنک خوره کچورلمش اولسنه دلالت ایتیب بلسکه معلومات صحیحہ
 عسکریه سی اولدیغنه شهادت ایلر . واولوقتک مطلع اولدیغمز اخبار صحیحہ سنه
 نظراً اشبو قپودان دریا غازی حسن پاشا صحیحاً غازی ومدح وثنایه شایان بر ذات
 محاسن سمات اولوب دین ودولته اونودلیه جق صورتده خدمتلی چوقدر واول
 عصرده دولت علییه آنک قدر بیوک خدمتلیر ایتمش کیمسه یوقدر . هله سفر
 عقبنده آق دکر سواحلتک وخصوصیه برالشام وموره طرفلرینک اعاده نظام
 وآسایشلری آنک ثمره صولت دایرانه وائر همت صادقانه سی اولدیغی یوقارولرده
 بسط و بیان اولمشدر . بویه ذاتک حقنده سوء ظن ایله علیهنه سوز سویلمک
 انصافسزلقدر . واکرچه واصف اول وقته یتشمش ویزلر یتشمامشدر . لکن
 معاصرلرک سوزلری اکثریا غرض ومداهنه دن عاری اولیب وواصف مرحومک
 بویه متخالف المضمون ایکی نسخه یازیسی ایکی یوزلو اولدیغنه شاهدین اولوب
 بزلر ایسه بو خصوصده بی غرض وبی طرف اوله رق وقوعات صحیحہ نک حکم
 موازنه سنه تابع اولدیغمز دن بزم مطالعه من سخته قریبدر . قالدی که بیک ایکوز
 سنه سنده موره والیسی یوسف پاشا صدر اعظم نصب اولندقدده قپودان پاشادفعه ثلثه
 اولوق اوزره قائم مقام اولوب واصف افندی اول وقتک وقوعاتی بسط و بیان
 صره سنده قپودان پاشانک مدح وثناسنه دائر مفصل ومشرح بر مقاله یازمشدر که
 جلد آتیده عیناً درج اولنه جقدر . اومقاله ده واصف افندی حسن پاشانک
 کرامتندن بحث ایدر بومقامده دخی قالیونجی مخصصاتی بی انصافانه اتلاف واضاعه
 نقیصه سنی عزو اسناد ایلمشدر . بوایکی قضیه ذاتاً مجروح ومنوع اولدقدن
 بشقه بربرینه مناقض سوزلردر بعض شعرانک کلاملرنده بو مثللو تناقض وقوعنده
 کندولره اعتراض اولنسه (افصح الشعر اکذیها) مقدمه سیله جوابه تصدی
 ایده بیلورلر اما مورخینه کوره بو مثللو تلونات بروجهله یاقشمز وبلکه بویه
 مورخلرک سبیکه کلاملری فن تاریخ موازنه سنجه قضایای شعریه دن معدود اولوب
 ارتق سوزلرینه اعتماد وامنیت اولنمز . اشته وقعه نویسارک اکثری فن تاریخک
 موضوعنی تغیر ایله صحائف تواریحی مجموعه اشعار وخیالاته دوندرمش اولدقلرندن
 تصحیح ماده خصوصنده خیلی زحمتلر چکیلیور . بحسب الایجاب بعض وقوعات
 کتم ایتکه مجبور اولدقلرینی تسام ایده لم لکن لغرض مختراعات ومفتریات اسنادیه
 بویه چورک سوزلر ایرادنده اصلاً معذور اوله مزلر .

سوزك صاغى بودر كه غازى حسن پاشانك ولايت وكرامته معلوماًتر يوقدر .
 لكن اولوقتك اك بيوك والك ممدوح آدمى اولديغنه دلالت ايدر پك چوق اخبار
 صحيحه واردر . واول وقت بين الوكلا عسكركر پرورلك فكري متروك ومنسى
 اولمشيكن مشار اليهك مدت مديده قبودانلق مسندنده ابقاسى عبدالحميد خان
 حضر تلىنك قدر شناسلغنه دليلدر . صدر اعظم خليل حميد پاشا دخى اداره امور
 دولته مقتدر ومقدم وفطين ومتمكن برذات اولوب لكن نصل ايسه وقوعاتك
 سياق وسباقه وبعض روايات موثوقه به نظراً قبودان پاشا ايله اويوشه ميوب بينلرى
 شكرآب ايتش . اشته تأسف اولنه جق ىرى بوراسيدر . زيرا وكلانك بويله
 اتحادسز لغندن دولت عليهك كوردىكي خسار وزيان قابل تعداد ويان دكلدر .

* نشر بياننامه خصوصنك ينه تأخير اولنديغى *

سالف الذكر مجلس عموميه نشر اولنمى اكر چه قرار داده حضار
 وصوابيده صغار وكبار اولمشيدى . انجق ترتيبات دولت عليه تكميل واسباب
 استعداد كركى كى تحصيل اولمندن نشر بياننامه ده جزئى وكلى فائده اولمديغندن بشقه
 معاذالله تعالى مضرت وخسار محتمل وملحوظ اولديغى خيرخواهان دولت
 ابد مدت طرفلرندن عرض وتلقين اولمغله شمديك تأخير اولندى ديو واصف
 تاريخنده محرردر .

وقوعاتك كيشنه واجبى تاريخلرينك كيديشنه نظراً خيرخواهلق صورتنده
 بومثللو اخباراته ابدار ايدن برمدتدبرو دولت عليه خيرخواه كورينان فرانسه
 ايلچيسى ايدى كه بو طرفه خيرخواهلق يوزنده كورينهرك آينهلى قواق تسقيحنامه سنى
 امضا ايتديروبد قترينه به پك بيوك خدمت ايتش اولديغى طمسان اوچ سنه سى
 وقايعنده ذكر اولمشدر . بوكره دخى بياننامه نشر اولنسون وروسهك غضبى
 تسكين ايجون ملايمانه ونازكانه حركت اولنه رقى علناً تداركات سفر به تشبث
 قلمسون كى اخباراتدن خالى اولماشدر . بياننامه نشرى قترينهك حركت
 مغرورانه سنه سد ممانعت اوله ميه جنى مثللو قريم ضايعاتندن زياده بر فائق دخى
 كتورمزدى . فقط قترينهك اوروپا نظرنده پك حقسز اولديغى اعلان ايدوب
 قترينه ايسه انظار عموميه ده بتون بتون حقسز كورنمكدن بالطبع احتراز ايتمى
 لازم كديكنه وچونكه قريمى استيلا ايله قره دكرك اك كوزل ليمانلرينه مالك
 اوله رقى قره دكزده كسب نفوذ ايدى جى قضيه سى اوروپاده داستان اولوبده

مسئله اهمیت ویرلسنی دخی استمدیکنه مبنی بیاننامه تشرینه نمانعته فرانسه ایاجیسی قترینه به بوکره دخی معنوی همت ایتشدر . علنی تدارکات اولنسون بروقدنبرو اغفال ایتکله دخی مادی خدمت ایامشدر . زیرا روسیه دولتی اگرچه نمچه ایله اتفاق ایتش ایسه ده اولوقت برطرفدن پروسیا قرالی مشهور فردریق حیاته اولوب نمچهلویه مقابل وبلکه اکا غالب ودولت علیه ایله عقد اتفاقه خواهشکر و طالب ایدی . برطرفدن دخی بوائنده ایرانده علم افراز داعیه استقلال اولان آغا محمد خان روسیه علیه دولت علیه ایله اتفاق ایتکی جانته منت بیلوردی . بناء علیه دولت علیه کوره خصماسیله اوغراشه بیلمکه وسائل ممکنه وار ایدی . لکن بوصورنده دولت علیه پک کلی تدارکاته محتاج اولوب خفیه کوریلان تدارکات جزئیته نک ایسه بویه ماده جسیمیه برفائده سی اولهمیه جنی امر آشکاردر . قالدیکه اعدایه سر رشته ویرلیه رک تدارکات سفریه ممکن اوله بیلورمی . زهی غفلت زهی بطالت که بو قدر زیان وضرر چکلمش وبونجه اثر ضرورت کورلمش ایکن معاملات دولیه واقف بر ذات تدارک اولنه مامش وفرانسه ایلچیسنک نه طرفه خدمت ایتدیکنی وکلا بو آنه قدر طویه مامشدر . بوندن بشقه برمدتنبرو مات اسلامیه عارض اولان رخاوت وراحت داعیه سندن طولانی سکون وسکینه دائر اولان اخطارات مزاجلره موافق کملکه پک قولایلقه قبول اولنه رق و قتله تدارکات لازمیه باقیله مامشدر . هر نه حال ایسه سیف ایله مدافعه طاورانیله مدقن بشقه برردیه نشر اولنوبده باری سنان لسان ایله مقابله بیه جسارت اولنه مامشدر .

بعض اوروپا تاریخارنده طرف دولت علیه دن بلیغانه برردیه نشر اولندیغی مذکوردر . خصوصیه قترینه تاریخنده روسیه لونک سالف الذکر بیاننامه سنی درج ایتدکدنصکره اول ائنده جانب دولت علیه دن هر حالده ایفای عهد وشروطه دقت اولندیغی حاوی وروسیه لونک فساد وخیانتی محتوی آستانه سعادتده مقیم انکتره ایلچیسنک تسویدیه مدلل ومبرهن برقطعه بیاننامه قلمه انوب اگرچه اصدار اولندی لکن دولترک دعوالری قوت سیف ایله قطع وفصل اولنه کلدیکنه نظراً بموقوله تحریراتک فائده سی اولمیدیغی درکاردر ومات اسلامیه برمدتنبرو اول قوتک اظهارینه همت وخصوصیه روسیه لو اوزرینه لایقیله اعمانه غیرت ایتدیکی آشکاردر دیو مسطوردر . حال بوکه برمنوال محرر بو آنه قدر بیاننامه نشر اولنه میوب بوندنصکره دخی اکا وقت مساعد اولمامشدر . فی الواقع روسیه لو علیه برردیه منتشر اولش ایدوکی بالاده تحریر اولنمشدر . لکن ذکر اولنان

ردیه انگلیز تجارتدن بریسی طرفدن یازلمش بر مکتوب ایدی . احتمالکه اوروپا مورخلری آندن یا کمش و یا خود قلمه آلتوبده نشر اولمندن قلمش اولان بیاننامهک صورتی بعض سفره من غیر رسم آلمش اولوبده مورخلر دخی نشر اولسدی زعمه ذاهب اولمش اولهله .

خزینئه اوراقده محفوظ اولان تحریراتده دخی روسیه لونک بیاننامه سنه مقابل طرف دولت علیه دن بر قطعه بیاننامه قلمه آلمش اولدینی محرر ایسه ده نشر اولنوب اولمديغه دائر برصراحت بولنه مامشدر . شویله که : بوائنده روسیه لولر کویاکه دولت علیه قریم ممالکینی وچرکستانی و بوجانی روسیه دولته فراغ و قسرید ایتش یوللو بعض اراجیف نشر ایتدکلی استماع اولمغین بوحواث کاذبه شایدکه بوجاق حوالیسندده انتشار ایله بر فالغه سبب اولور دیو اسمعیل جانی سرعسکری عبدی پاشایه وطومبصار ویوده سنه واوزی محافظی علی پاشایه مذکور بیاننامه لک بر صورتی ارسال برله اول طرفده بولنان امرا و میرزالرده واقع حالک تفهیم واعلانی امر و تنبیه بیورلمش اولدینندن وصولی حاوی علی پاشایه عبدی پاشانک ۲۹ ذ سنه ۱۱۹۷ تاریخیه مورخاً وارد اولان جوابنامه لری وطومبصار ویوده سنک عبدی پاشایه و آنک اشبو جوابنامه سنه ملفوفاً مقام صدارته تقدیم اولنان تحریراتی و بونلرده دائر مابین هایونه عرض اولنق اوزره مقام صدارتدن یازیلان تلخیص عالی طاقیله منظور فقیر اولمشدر . اوراق مرقومه ده بیاننامه لک کندولرینه وصولی مین اولوب انحق عبدی پاشایه وطومبصار ویوده سنک تحریراتنده ذکر اولنان اراجیف بو آنه قدر اورالرده مسموع اولمديغندن بیاننامه لر نشر اولنسه شاید بر بشقه حواثه بادی اولور دیو توقیف اولمدينی فقط امرا و میرزالرده بالناسبه شفاه واقع حالک افاده سنده بآس اولمدينی محرردر . واکرچه وطومبصار ویوده سنک تحریراتنده بودفعه صاحب دولت [۱] افندیمز طرفندن بر قطعه مکتوب سامیلرینه ملفوفاً روسیه لونک قریمی ضبط ایتدیکینی حاوی دول سائرده ارسال ایلدیکی بیاننامه سنک صورتی وبعده دولت علیه طرفندن دول سائرده نشر اولنان بیاننامه صورتی طرف چاکریمی وروود ایتدی دیو تحریر اولنمش ایسه ده تلخیص عالیده نشر اولنان تعبیری اولمیوب شویله که : روسیه لولرک اطراف دوله نشر ایتدکلی بیاننامه صورتی ایله بومقابلده طرف دولت علیه دن یازیلان

[۱] صاحب دولت صدراعظم لره دینیلوردی .

بیاننامه صورتی دیو مسطور اولدیغنه وبرمنوال محرر بیاننامه نك بوتار یخلره قدر
نشر اولنه مدیخی مكله مضبطه لرنده مضبوط ومقید بولندیغنه نظراً طومبصار
ویوده سنك تحریراتنده نشر اولنان تعبیری مذکور بیاننامه نك اودخی نشر
اولمشدر دیو ظن ایتدیكنه مبنی اولمق کرکدر . هر نه حال ایسه روسیه لونك
بیاننامه سنه ردیه اولمق اوزره برقطعه بیاننامه قلمه آلمش ایسه ده نثرینه جسارت
اولنه میوب بووقته دك ترددات ایله امرار اوقات اولمشدر .

* نمچه تجار سفینه لرینك قره دکزده کشت وکذار ایتلرینه رخصت *

* ویرلدیکی *

بوندن اقدم نمچه تجارندن بری سفینه سنه کراسته یوکلدوب طونه دن بحر سیاهه
وآندن درسعاده کلك مراد ایتمکله مرور وعبورینه ثمانت اولنماق بابنده برقطعه
امر عالی صدورینی نمچه ایلیجیسی استدا ایتشیدی . دول نصارانك بو مقوله
مستدعائی شروطه موافق اولدیغی حالده مساعده اولمق دأب قدیم سلطنت
سنیه دن اولدیغنه بناء عهدنامه هایون شروطنه مراجعت اولدقدده نمچه تجاری
ممالک محروسه ده برأ و بجرأ تجارت ایتلری مقید بولمش ایسه ده قره دکزده
تجارت طریقیه سیرلری واقع اولماش وحقی پوژروچیه مصالحه سنده نمچه
تجاری امتعه لرینی طونه اسکله لرینه اخراج ودولت علیه سفینه لرینه تحمیل ایله
درسعاده کتورملری لسانه آلمش ایکن حکمی منسوخ قالمش اولدیغندن
بومقدمه لر ایله اگرچه نمچه ایلیجیسی الزامه چالیشدی لکن ایلیچی بونکله ملزم
اولوب بجرأ وبرا تجارت عهدی منظوقجه سفینه مذکوره نك بهر حال درسعاده
کله جکنی ایما ایلدیکنه وچونکه روسیه ایله متفق اولدقلرندن ایکسی بردن
بوخصوصی ایراد واصرار ایده جکلری درکار اولدیغنه بناء اختلاس وقت ایتک
ملاحظه سیاه بومادهیه دخی مساعده کوستریلوب سفینه مرقومه نك مرورینه
دوستانه رخصت ویرلدی مضموننده برقطعه امر عالی اصدار اولندی .

* نمچه کیلرینك جزائر لودن استردادیه بوکا دائر سند ویرلدیکی *

بوندن اقدم جزائر غرب قورصانلری نمچه لونك بر قاق قطعه تجار سفینه لرینی اخذ
ایلدکلرینه بناء فیابعد غرب او جاقلرینك نمچه سفینه لرینه اولان تعرض وتعدیلری
منع اولمق واخذ اولنان یدی قطعه سفینه لر ایله اشیا واسراسی استرداد قلمق

زمیننده نمچه ایلچیسسی دولتی طرفدن مأموراً باب عالی یه چند قطعه تقریر تقدیم ایدوب ادعاری هر تقدیر نص عهدنامه هایونه موافق دکل ایسه ده بواشناده طرف دولت عایه دن ملائمت صورتی کوسترملک ایجاب وقت وحالندن اولدیغنه بناء بوندن اقدام درگاه عالی کدکولرندن بکر اغا بوماده یه دائر صادر اولان اوامر عایه ایله جزائر غربیه کوندرلمشیدی . اورایه وصولنده اوامر عایه یی لازم کلنلره ارائه ایلدکده نمچه لونک یدی قطعه سفینه دیو ادعا ایلدیکنک اصلی یوقدر اخذ اولنان بش قطعه سفینه در آنلرک دخی بری تلف اولدی و بری بوزلدی باقی اوچ قطعه سی مال غنیمت اولدیغندن ردی اوجاغنزک قاعده سنه مخالفدر لکن محضاً امر اولوالامرہ انقیاد قصدیله الیوم موجود اولان اوچ قطعه وتلف اولنلره بدل کچنده فلمنکدن النان برقطعه که جمعاً درت قطعه سفینه لری رد ایلرز دیدیلر . حوله لری طلب اولندقدده ذخائر دن عبارت اولان حوله لری مقدمات بین الغزاة تقسیم اولندی معاذالله استرداد ی خصوصتی قاله دکل خیاله کتورمک فساد واختلاله باعث اولور دیو جواب ویرملریله بکر اغا همان ذکر اولنان درت قطعه سفینه لر ایله آخر جنسندن اولیوب صرف نمچه لو اولمق اوزره استرداد اولنان اسیرلری اله رق در سعادته عودت ایتمشیدی .

نمچه لو بونکله اکتفا ایتک لازم کلور ایکن بواشناده روسیه لو ایله وقوعبولان اتفاقی حسبیله هر ماده ده عادت ایدندیکی خشوتی بو خصوصده دخی اظهار ایدوب ایلچیسسی تلف اولان سفینه لر ایله حوله لرینک تضمیننده اصرار ایتدکده برزمان لعل وعسی ایله امرار صبح ومسا اولنه رق ونمچه ایلچیسسی مکالمه استدعا ایتدکجه بومقوله امور جزئیته مکالمه یه تحمیل یوقدر دینلرک وقت قزائغنه اعتنا اولنمشیدی . نمچه ایلچیسسی اصرارینی زیاده لشدیروب نهایت تضمین سفاین ماده سندن بروجهله فارغ اولیه جقسلرینی بعض تعبیرات مکر وهه علاوه سیله باتقریر باب عالی یه اشعار ایتمکله ناچار قبودان پاشا واسطه سیله بر مقدار بدل صلح ویریلرک اغزی قبادلدی .

لکن اراسی چوق کچمدن اوجاقلر کمیلرینه دائر بهر حال مکالمه لازم اولدیغنی برقطعه تقریر ایله بیان ایتمکدن ناشی لدی الاستیذان رئیس افندی مکالمه یه مأمور اولدی . حین اجتماعلرندہ نمچه ایلچیسسی فیابعد جزائر غرب اوجاقلری قورصانلرندن نمچه تجار سفینه لرینه ضرر وقوعبولماسی وواقع اولان ضرر وزیانی دولت علیه نک تضمین ایتسی ماده لرینی مشعر طرف دولت علیه دن برقطعه مهور سند ویرلسنی وسند مذکورک خاتمه سنده اوجاقلرک غضب ایلدیکی سفاین واموالی

دولت علیه تضمین ایلمدیکی صورتده نمچه لولرک حدودده کائن بعض اراضی دولت علیه دن مقابله ایلملری پشینجه تصدیق و اعتراف اولنق خصوصنک درج ایلمسنی تکلیف ایتدکده رئیس افندی مقابله ایدوب طلب ایتدیکنز تقریر ملاحظات کشیرهیه توقف ایدوب بلا تأمل جواب ویریه مز انحق دفع ضرر ضمننده دولت علیه مساعدۀ کلیه سنی صرف ایدوب از جمله واقع اولان ضرر وزیان خزینۀ هایوندن اعطا اولنق و مقابله بالمثل قاعده سنک اجراسی ماتزم اولدینی صورتده بحرأ اجرا قلنق وادیلری ارتکاب اولندقدن صکره دوستلغه منافی ورسوم مصافاتک خلاقی بومقوله بارد تعیرک سنده درجی بروجله مناسب اولماق کرکدر دینجه نمچه ایلمچیسى بنم مأموریتیم قطعیدر برایکی کون ظرفده بر جواب قطعی استرم دیوب صورت اصرار کوسترمکله بوجله سربعأ بر جواب قطعی ویرلمک مقاوله سی اوزره مفارقت ایتدیلر .

بونک ایچون مجلس مشورت عقد اولنوب نمچه لونک اول و آخر ویردکاری تقریرلر و دولت علیه طرفندن ویریلان جوابلر و صورت مکمله بتفصیلها درمیان اولندقدن جمله حضار یکیزبان اتفاق اوله رق دولت علیه تضمین ماده سنی برقاج وجهله قبول ایتیشیکن عدم اعتماد صورتنده بوجله اصرارلری نیت فاسده دن خالی دکدر . شرعأ و عقلاً بومادهیه مامشات جائز دکدر و بونلر بوتکلیفی عهدنامه موجبجه می ایده یورلر یوخسه دوستانه ویاخود متغلبانه می ایده یورلر دیملریله عهدنامهیه یاخود دوستلغه مبنی اولیوب بلکه روسیه لو ایله متفق اولدقلرندن روسیه اکثر اغراض فاسده سنی اجرا ایلدی بزده بوغرضمزی اجرا ایده لم دیو صورت ظاهرده دوستانه ومعناً متغلبانه ومغرورانۀ تکلیف ایدرلر دینلدی .

بونک اوزرینه استانبول قاضیسی مفتی زاده افندی بسط مقاله مبادرت ایدوب نمچه لولرک آقدکزده کشت وکذار ایدن تجار سفینه لرینه غرب اوجاغی قوصانلرندن ضرر ایرشامسی وایرشدیکی صورتده زیانلرینک تضمین اولنمسی بوجه مشروح تعهد اولنوب سند اعطاسنه دخی قرار ویرلمشیکن معاهدهیه عدم اعتبار ایله مملک عثمانیه اراضیسندن مقابله اعتراف اولنق سوزینک سنده درجنده اصرارلری فسادۀ مبنی اولدینی درکاردر . مثلاً بوعبارۀیه متضمن سندی دردت ایتدکلرندن صکره غرب اوجاقلری نه مقوله ملندن اولور ایسه اولسون برسفینه اخذ ایتسلر نمچه لو مجرد حدود اسلامیه دن مطمح نظری اولان اراضیه عهداً دسترس اولق ارادۀ فاسده سیله بوسفینه بزم ایدی دیه جکی و اوجاقلر دخی آخر ملتک

سفینه سی اولدینی صورتده ویرمکده تردد ایلدکاری کبی اراضی اسلامیهدن دیلدیکی یرلری ضبط ایدوب و بو حرکتیز خلاف عهد دکلر بلکه ویردیکنز سنده مبنیدر دیوب نقض عهد نقیصه سی اوزرندن دفعه بونی برآلت ایده جکاری امر آشکاردر . اصول شریعت مطهره دندرکه : شرط بر حکمک تحقق وقوعیه ربط اولنور . دولت علیه تضمینی تعهد ایتشیکن قبل الوقوع خلاف شرع اوله رق اعتراف شرطنی تحریر ایتک متناقضینی جمع دیمک اولدیغندن بوصورتی قبول برمنوال محرز خلاف شرع و بلکه بزدن صدوری نقض عهدی معترف اولمقدرد نمچه لونک مراعی غصب اراضی اولدینی تقدیرده بویه سند ویرلسده ویرلسده اجرا ایدر . بوصورتده بویه سند اعطاسیله عهداً اجرا ایتدیرمکن ایسه بومادهیه قطعجه جواب ویرلمک اولادر . الله تعالی انک عنایتیه برخلط ایده مزلر ایده جک اولورلر ایسه ده اختیارلریله نقض عهد ایتش اولوب (کم من فته قليلة غلبت فته کثیره) نص شریفی مؤداسنجه ان شاء الله نسیم فوز و ظفر جنود اسلامییه وزان اولوب دولت علیه نک بدخواه لری قرین خیت و خسران اوله جنی بی اشتباهدر دیدکده سائر حضار دخی بوقولی تصدیق و ترجیح ایلدیلر . بوندن بشقه فرانسه دولتی دولت علیه نک دوستی اولدینی کبی نمچه لو ایله دخی مصالحه اولدیغنه مبنی فرانسه باش ترجانی باب عالییه احضار اولنوب دولت علیه نک نمچه لو ایله اولان منازعه سی و تضمین ماده سنده اولان مساعدۀ کلیه سی اطرافیه افاده و اشعار اولنه رق علی التفصیل ایلچیسینه تبلیغ ایتسی تنیه اولنش و فرانسه ایلچیسینک دولت علیه طرفندن تعهد اولدینی صورتیه نمچه ایلچیسینی ارضایه چالشمسی و اقتضایدرایسه تکفل ایتسی خصوصیه رخصت ویرلمش ایدی . هنوز برخبر کلدی . فرانسه ایلچیسینی دخی الزام ایده مدیکی صورتده دولت علیه کوره نوجهله حرکت ایتک خیرلو و مفیددر دیو حاضر بالجلس اولنلردن استفسار اولندقدۀ جمله سی اولکی کلامی ترجیح و اختیار ایتدیلر انحق اختلاس وقت وزمان اراده سیله جفالقلم نمچه لویه جواب ویرلمک دخی مناسب اولیوب بلکه دولت علیه نک مرضیسی اولان صورتک تکلیفیه تطویل مدت و درعقب سرحداتک تکمیل لوازماتنه همت اولنمایدرد دیدیلر بوقرار اوزره مجلسه ختام ویرلدی .

علی الصباح نمچه ترجانی باب عالییه کلوب نهایته نهایتیه جواب طلبنده اصرار ایلدکده مجلس مذکور قراری اوزره اظهار رفق و ملایمت اولنه رق سنده درج اولنمسی طلب ایلدکاری تعبیر منافی رسم دوستی و صفوتدر دیو جواب ویرلدی . نمچه

ترجانی بونك اوزرينه درحال اظهار خشونت ايدوب ايلچی بک مرادی دولتين بينه القای مصافات و محبت ایدی بيلمدی اوده یارنکی کون عبارۀ مطلوبه نك سنده یازلمیه جغنی تاتار ايله دولته بیلدرر دولتی دخی مملاک عثمانیه نك برحانی ضبط ایدر کلام باردینی تفوه ایتدی . ودرعقب ییقلوب کیتدی . برکون صکره فرانسه ترجمانی کلوب دولت علیه تنظیم امورینه وقت قزاق ایچون برچوق شیلره تحمل ایتدی . بو خصوصه دخی برحسن صورت ویرمی لازم ایدی دیو ایلچیسندن جواب کتوردکده ایلچی بک دولت علیه نك خیرخواهی اولدیغنده اشتباہمز یوقدر ودولت علیه نك نمچه لو حقنדה صفوتدن غیری برمقصودی اولماغه شان دولته موجب نقیصه اولمیه جق صورتی ایلچی بک ملاحظه ایتسون بز دخی راضی اولم دیو فرانسه ترجمانی اعاده اولندی . لیلاً ینہ رئیس افدینک خانه سنہ کلہرک ایلچی بک مخصوصاً نمچه ایلچیسنه واروب بوماده نی درمیان ایلکده نمچه ایلچیسنی بنم بوماده ده ماموریت منقطع اولدی . زیرا دولت علیه قطعیه جواب ویرمکله دولتمه یازدم . وبعدا لوم تنظیم مصلحتدن مأیوس اولدم دیو هر نقدر رد ايله مقابله ایلمش ایسه ده ایلچی بک ینہ الحاح و ابرامدن خالی اولماغه بالاخره نمچه ایلچیسنی مأموریتک انقطاعدنصکره بوخصوصه تصدی المدن کلز مکر سنک ابرامکی حاوی الیمه برسند ویره سین دیوب ایلچی بک دخی سند ویره جک اولدیغندن مواد اربعه کاغدی میدانه کتوریلوب جرح و تعدیلنه قیام و شان دولت علیه نك وقایه سنہ اہتمام اولنہ رق حدودده مقابله بلثلک اجراسی وقوع خسارک تینندن اوچ ماه مرورینہ دک تأخیر واجرا اولنہ جق اولدقده دخی اقدجه نمچه ایلچیسنی طرفندن دولت علیه اخبار اولمنسی حاوی وبعض عبارہ لرک درجیلہ تنظیمنه کوچ حال ايله قرار ویریلہ بیلدیکنی و بوجہ لہ دولت علیه راضی اولدینی تقدیرده تکرار و یانہ یه آدم کوندریلہ جکنی و یارنکی کون جوابہ انتظار اولندیغنی افاده ایتمکله کیفیت شیخ الاسلام افدی یه و قودان پاشایه و صدور کرامه و اعظم رجال دولت علیه یه یکان یکان افاده و تفہیم اولندقدہ فرانسه لونک وساطتیلہ مادۀ مذکورہ نك بویله تنظیم اولمنسی تنسیب اولنخلہ خاکپای شاهانہ یه عرض واستیذان اولندقدنصکرہ اولوجہ لہ نمچه لویہ سند ویریلہ رک اختلاس وقت اولندی .

* تذیل *

وقوعات سابقہ نك محاکمہ سنہ دائر و اصف افندی بر مطالعہ بیان ایتش اولدیغندن عینیلہ زیرده تحریر اولنور .

تمچه لونك ماده مذكوره ده اولان رعونت و خشونت لرينه نظراً ادنى بهانه ايله قطع حبل عهد ايليه رك ارتكاب كار مذموم و سرحدات اسلاميه دفعه هجوم ايتلرى عند العقلا امر مجزوم اولوب تداركات دولت عليه هنوز تكميل اولمندن محاربه ده بحسب الظاهر خطر و آفت اذهانه متبادر اولوب بناءً عليه محضا استحصال وقت و زمان اراده سيله بونارسوزانك شمديلك بو وجهله انطفاى تدابير حسنه و آراء مستحسنه دن اولدينى محقق و بيغرض كيمسه لر عندنده مسلم الشوتدر .

* قطعه *

حسن تدبیری عاقلک کاهی * ایش کوررتیغ و نیزه دن افزون
تیغیده قوللا نور مخلنده * کل شی بوقه مرهون

واصفك كلامى بوراده ختام بولدى . بوندن مقصودى چونكه مجلس مشورتده قطعاً رد اولنان صورت ايله فرانسه ايلچيسى بالتوسط كوچ حال ايله تنظيم ايده بيلدك ديمش اولدينى صورت بيننده برفرق اوليوب تعيين اولنان اوچ اى مهلت دخى تمچه لونك مرامنه ضرر ويره جك بر كيفيت اوليه رق بلكه اجرا ايده جكى فساد تدارك و تهيه اسباب ايچون ايجاب ايده جك بر مدت ديمك اولديغدن بوراسنى تعمير داعيه سى اولاق كر كدر . حالوكة فرانسه ايلچيسى قنى طرفك ايشنى ترويج ايتمكه اولدينى بيانميه رك حال تماميله اكاتسليميته بولمق و كلانك فرط غفلت لرينه دلالت ايلر . و اكر چه ضرورتك الجا ايتديكى فالغه راضى اولماق دها بيوك برفالغه سبب اوله كديكندن (الضرورات تبيح المحظورات) مقتضاسنجه اثر ضرورت حس و مشاهده اولمزدن اقدام ايجاب وقت و حاله كوره عواقب محتمله نك اهو نى ارا تمق و ضرورات واقعه كچوشديرلد كدنصكره فرصتى فوت ايتميه رك متيقظانه طاور اتمق كار عقلا در . لكن قينارجه معاهده سنه دخى بو صورتله رضا كوستر يلوب حتى بونك چاره سنه باقلمق ايچون طرف شاهانه دن تنبهات متواليه واقع اولدينى بو قارو لرده مبسوط و مسطور در . مؤخرأ فرانسه ايلچيسنك توسطيله تنقيحنامه ديوياپلان سند عهدنامه مذكوردن دها فنا و ملوث اولدى . اولوقتدن بو وقته قدر و كلاى دولت اغراض شخصيه ايله اوغرا شوب نظامات ملكيه و عسكريه خاطر لرله كمدى . و هنوز اول داعيه بر طرف اوليوب نهايت ايش باشه و باش طاشه كلد كدنصكره كوچ حال ايله خايل

حمید پاشا صدرتنده بوندن اقدم بیان اولدینی اوزره براز طوب و طوبیجی تدارکاتنه تشبث اولنه بیلدی . اودخی برایشه یارامدی .

* سانحه *

امور معلومه دن اولدینی اوزره اوستریا دولتنک تبعه و اهالیسی ملل مختلفه دن مرکب اولوب دولت علیه ایله محدود اولان ممالکنک و بوهیمیا ایالتنک سکنه سی خروات و صرب و بوشناق و بلغار قوملرینک اصللری اولان اسلاو قومندن اولوب روسیه دولتنک لسان و قومیتی دخی بوجنسدن اولدینی جهتله آنلرک اوزرینه اجرای نفوذ ایدرک کرک دولت علیه یی و کرک نمچه دولتی ضعیفاندرمک و بلکه فرصت الیوردیکی حالده بشقه صورته قویمق دولت مشارالیهانک املی اولدینی آشکاردر . بنابرین روسیه دولتی بویکی دولتنن قغیسته غالب اولسه دیگر یی بالطبع متضرر اوله جفی وایکینسک دخی قوجونه جقلری محل بر ویکدیگری محافظه قیدنده بولملری منافع مخصوصه لری اقتضاسندن ایدوکی بدیهی و باهرایکین اولوقت اوستریا ایمپراطوری بولان ایکنجی ژوزفک کنجلیک و تجربه سزلکنه منضم اولان حرص شهرت و حب مفرط شانی کندوسنی بودقیقه لری مطالعه دن منع ایدرک دولت علیه ایله اتفاق ایده جکی یرده قترینه نک آل و فرینه الدانوب و قور دینی دام تزویره طوتیلوب آنکله اتفاق و اتحاد برله دولت علیه یی بوصورتلرله تضییق ایلمسی خطای عظیم اولدینی صکره دن کندولری دخی درک ایلمش و آخر الامر هم کندی متضرر و هم دولت علیه ضرر دیده و متأثر اولمشدر . آز طمع چوق زیان کتورر دیرلر صحیحدر . امور دولته نقد ر تحقیق و تعمیق اولتمق لازم اولدینغه دلائل غیر معدوده اولوب بودخی اوجه دن معدوددر . طونه وارنودلق سواحلنده دولت علیه نک دشمنی اوستریا دولتنک دخی دشمنی دیمک اولمغه یعنی خدانکرده سواحل مذکوره ده بر هیئت مستقله اولسه و یا خود اول حوالی براسلاو دولتی اله کیرسه اهالیسنک هم جنس لری اولان اوستریا تبعه سی بالطبع اول هیئت و اول دولته میل ایده جکلری درکار بولمغه بوراسی اوائلده ایکی طرفدن دخی تقدیر اولنش اولسه افلاق و بغداد و صربستان و طونه نک مدخلی بوحاله کیرماش و دولت مشار الیها دخی کوردیکی ضرر لری چکماش و روسیه بوقدر تعظم ایتماش اولور ایدی . چه فائده که اولوقتلرده بوشیلری بیلور واکلار آدملرک فقدانی

جهتیه دولت علیه دول اوروپا دن کلیاً بی‌کانه طور مش و دشمنلری علیهنده ایستدکری کی آلوب صائم‌شدر . چونکه دولت ابد مدت عثمانیه نك موقع جغرافیسی بخارا و خوقند مثللو کره ارضك برکوشه‌سند اولیوب بیانی مرکز عالم حکمنده اولدیغندن و هر طرفدن برطاقم دول اجنبیه ایله محاط و تبعه سی اقوام مختلفه دن مرکب بولندیغندن و خصوصیه پای تحت عالیسی بحر سفید و سیاهك بوغازلری اغزنده بولنسیله ممر انام و تجارتکاه جهان ایدوکنندن یالکیز همجوارلریله دکل بتون اوروپا دولتلیریله اختلاطه مجبور و حسب الموقع معاملات یومیه سی اولان ملل و دولك احوال و کیفیاتی و منافع و بولتیقه‌سنی لایقیله بیلمسی ولدی‌الایجاب دفع مضرت و جلب منفعت ایتمسی فریضه ذمتی اولدینی و اوروپانك کلیات امورنده رای و مدخلی اولمسی لازم کلدیکی حالده اختلافات مذهبی‌هلری و منافع متخالفه لری جهتیه بینلرنده خصومت درکار اولان دول نصاری حمله اهل اسلام علیهنه متفق ظن ایدوب و بوظنی اعلان ایدرك بتون دولتلیری شبهیه دوشوروب شوکوریلان نتایج وخیمه وجوده کتورلمشدر . و اوروپانك امورینه مداخله شویله طورسون امور مزی انلر مطالعه و مذاکره ایلدکری انشاده مجلس مذاکره یه بزی داخل ایتماملری درجه‌لرینه قدر کلنمشدر . مثلاً اول زمانلرده دولت علیه‌نك دول معظمه اوروپا عندلرنده حقیقه ایلچی دینکه شایان سفیرلری بولنش و بعض مرتبه مصر فدن قاجامیه رق مداحلر قازانلش و روسیه لونك افکار صحیحه سی و سلطنت سینه‌نك نیات خالصه سی بالاطراف اکلاذلش اولسه نتایج مرقومه‌نك عدم ظهوری مامول قوی ایدی . شمدی بولقردیله جواباً قدر بویله ایتمش نیسایلم دینور . لکن هر درلو تدیرده قصور ایدوبده میدانه کلان فئالقلری قدره یوکلتمك لایق و جائز اولمدینی اربانك معلومیدر . قترینه ایمراطور ژوزفی اغفال ایدرك آوستریا منافی علیهنه حرکت ایتدرمش و اولوقت اوروپاده مشهور اولان وولتر و سائر اکامائل آدملری جلب و اماله برله خلقه کندوسنی احسن ملوک طایتتمش ایکن دولت علیه آنك ایتدیکی همتك عشر معشارینی ایتمش اولسه نمچه ایمراطورینی ایقناظ و بدخواهان دولت علیه‌نك ملت اسلامیه حقمنده اوروپا خلقك ذهنلرینه یرلشدرمش اولدقلری مردم خوارلق و غدارلق اعتقاد باطانی ازاله ایده مزی ایدی . الحاصل كرك آوستریا دولتی و كرك دول سائر اوروپا بالمناوبه قترینه‌نك مکر و تزویرینه فریفته اوله رق مرامنی اجرایه آلت اولمش اولدقلری و شمدی جمله سنك ندامتی چكدکری آشکار در . و بوندن کندولری بروجله تبرئه ذمت ایده مزلر . فقط چونکه

مشار اليها قترينه نك اصل مطلع نظرى ممالك محروسه وجهل دن زياده هدف تير طمع
واحتيالى دولت عليه اولديغى معلوم ايمش سائر دولتلرى حقيقت حال دن اكاه ايتمه
ومشار اليهانك نتيجه آمالى نه اولديغى آنلره تفهيم ايلمكه چاليشه رق مهمما امكن
اوكنى كسدير مك بزم طرفه دوشر ايدى ظن اولنور .

* نچه طرفدن افلاق وبغدان قونسولوسى نصبنه رخصت ويرلديكى *

نچه لونك رايجه ويچ نام سر كاتبلرى ايكي سنه مقدم افلاق وبغدان مملكتلرينه
كلوب نچه تجاريسنك مصالحى رؤيت ضمننده مكث واقامت مأموريتى اولوق
صورتلرى اشعار ايتمه كله رد وقبولى شقلرندن قنغيسنك اختياري مناسب ايدوكى
افلاق وبغدان ويوده لرى اول ائنده درعايه به تحرير ايتدكلرنده مملكتين
مزبورينه شروط عهدنامه هايون مقتضاسى اوزره بوقدر نچه تجارى آمد شد
ايتمه كله ايكن مرقومك اقامته جواز كوسترليه رك رد ايله جواب ويرلسه شمديك
بويله جه كشيكن صورت ردى مشاهده ايلدكلرى كې نچه لولر اصرار ايله روسيه لو
مئلوقونسولوساق براتى طلبنه ابتدار ايدرلر ملاحظه سييله ويوده لر مرقومى رد
ايتيوب وصورت مأموريتى دخى طانيوب تجارت ايچون اكلنور معامله سى
ايتملرى اولوقت ويوده لره تحرير وتنبيه اولنمشيدى . بوئانده نچه ايلچيسى
دواتى طرفدن مأموراً برقطعه تقرير ويروب مؤداسنده مرقوم رايجه ويچ مدت
وافره دنبرو رؤيت امور تجارت ايچون مملكتين مزبورينده اقامت ايتمه كله
برموجب عهدنامه هايون بكلر طرفدن حمايت وصيانت اولنمى بانبده بشقه
امرنامه لر اصدار اولنمى استدعا ايلدى . مرقومك مملكتينه دخولسندبرو
روسيله لو مئلوق نچه لولر طرفدن دخى آنك قونسولوس نصب اولنمى التماس اولنور
ديو ترقب وانتظار اولنمده ايدى . بودفعه قونسولوس اولمسيچون برات استميوب
هان برمنوال محرر عهدنامه هايون موجبنجه ويوده لر طرفدن حمايت وصيانت
وامورنده معاونت اولنق ايچون برر فرمان استدعا ايتملرى ملحوظدن ده
خفيف ظهور ايتدكدن بشقه فرانسه واسوج وبونلر امثالى دولت عايله به خير خواه
كورينان دولدن بعضيلرى دولت عايله اولور اولمز شى ايچون نچه لويى تفير ايتيوب
بعض امورينه ممكن مرتبه مساعددي دريغ ايتمه خوش اولور وبو معامله ده نچه
فوائد دركار اولوب بلكه كيدرلر نچه لونك روسيه دن تبريد وتقريقى ممكن اوله بيلور
ايدى حاصلى دولت عايله به كوره عاقلانه حركت بويله معامله لرله نچه لويى قواله
المقدر ديدكارينه نظراً نچه لوقونسولوساق براتى استمه مش اولسه بيله مادامكه

روسیه لویه مقدم ویرلدی آنلره دخی ویرملک لازم کاور ایدی مع هذا قانونسلاقی براتی استمیوب فرمان عالی استیورلر اکر بواسطه عالی رد اولنه جق اولسه روسیه لوی امورنده آنلری تشریک ایده کلدیکی کبی آنلر دخی بوخصوصده روسیه لوی تشریک ایله اصرار ایده جکلری واولوقت حسب الایجاب اولنه جق مساعده دوستلغه رعایه اولمیوب روسیه شرکتیله ابرامه مبنی اوله جنی ملاحظاته بناءً بواسطه عالی رد اولمیوب دولت علیه نك نمچه دولتی حقه ده صفوتی درکاردر دیهرک کیفیت مشاوره واستیدان اولندقدنصکره استدعای و جهله ایکی قطعه امر عالی اصدار اولندی .

* بعض وقوعات بحریه *

آقدکز محافظه سنه مأمور اولان قبودانلردن احمد قبودان طرفدن ذی الحجه نك اون ایکیسی تاریخیله قبودان پاشایه برقطعه مکتوب کلوب مفهومنده را کب اولدینی قرق قطعه طوپ چکر برقطعه شهتیه ایله مکرری ولتدوز بیننده کشت و کذار ایدرکن مالعه قورسانلردن برفرقتیه تصادف ایدوب ایکی ساعت مقداری محاربه دن صکره را کب اولدینی شهتیه جمیع مهماتیه کرفتار دست اعدا و کندوسی دخی اسیر اولدینی اشعار ایلمش اولغله کیفیت خاکبای شاهانه یه عرض اولندقدن سفینه مذکور نك بای وجه کان تخلیصیه عرض و ناموس سلطنت سینه نك تکمیل قلمسی بابنده خط هایون صادر اولغله صدر اعظم تبدیلاً ترسانه عامر یه واردقدن قبودان پاشای مؤاخذه صورتنده مالطه وسائر حربی کمیلرندن دولتعلیه صولرینی محافظه ضمننده مقدار کافی ترتیب اولنان برغندی و فرقتلره بهر سنه جانب میریدن بوقدر آنچه صرف اولنورکن سفائن مرقومه یرلو یرنده استخدام اولنیه رق شان دولتعلیه یه نقیصه ویره جک حالات وقوعه کتورملک یاقیشورمی دیمکله قبودان پاشا بوسنه مبارکده حسب الاقتضا آقدکز چیمدیغنی و دونمهای هایون سفینه لرینک نقل مهمات ایچون اطرافه مأموریتلرینی علت اعتذار ایلد کده صدر اعظم مقابله ایدوب کچن سنه جنابکزر دونمهای هایون ایله آقدکز چیمش ایکن برقطعه ارناود کمیسلیه برقطعه حاجی کمیسنی اعدانک ضبط ایلدیکی معلومکزدن دیجک قبودان پاشا سکوت ایله مقابله یه مجبور اولمشدر .

بعده صدر اعظم سالف الذکر خط هایون نك مقتضاسنی قبودان پاشای افاده ایلد کده قبودان پاشا شمدیلک بحر سفیده اخراج اولنه جق ایکی قطعه قالیونلرک عساکر و مهماتی بالغاً مابلغ تکمیل و یانلرینه ایکی قطعه قرلنچ کمیسنی ترفیق

اوله رق شهتیه بی آلان قورسان تحری اولنور اله کیرمدیکی صورتده بهارده حق تعالی مواعدن امین ایلدیکی حالدده دونمای هایون ایله آقد کزه جیقوب ومالطه صولرینه دک واروب بتوفیق الله تعالی اخذ ناره بذل اقتدار ایدرم دیو تعهد ایلدی . واخذ اولنان شهتیه دن اوچ کون اول مفارقت وعلی روایه کوروبده عار فراری ارتکاب ایدن چلیک اوغلنک راکب اولدینی فرقه جانب میری یه ضبط اولنهرق وکندوسی دخی ماغوسه ده قلعه بند قلنهرق سائره عبرت کوسترلدی .

* وفيات اعیان *

یتیم سکنز تاربخندنبرو طاهر اغا تکیه سنده پوست نشین ارشاد اولان صلاح الدین عبدی افندی علت صدره مبتلا اولمغین محرمک یکرمی طقوزنجی کونی وفات ایدوب مذکور تکیه ده دفن اولندی . عزیز مشار الیه عبدالعزیز افندی نام ذاتک صلبندن کولی کسری قصبه سنده بیک یوز اون یدی تاربخلرنده متولد ویکرمی یاشنه بالغ اولدقده در سعادته وارد اولوب تحویل قلمنه چراغ اولمشیدی . قرق کون مقداری قلمه مداومت وبعده حکیم اوغلی علی پاشا دأرهنه ملازمت ایلوب برمدت مصرف کتابی ومکتوبحیاق خدمتلرنده بولمنش وحتی بنالوقه محاربه سنده وزیر مشار الیه معیتی ایله خدمات مبروره یه موفق اولمش ایدی . مؤخر آینه وزیر مشار الیه ایله مصره عزیمت ایدوب اندن در سعادته عودتنده مشایخ عشایقه دن قطب الآفاق جمالی افندی آستانه سنه انابته نائل مرتبه خلافت اولدقده بشقه مرشد طریقت نقشبندیه الشیخ امین افندی یه دخی منیب اولوب بعده رفته رفته هر طریقدن مأذون خلافت اولمش وبو منوال اوزره مترقی مدارج کمال اولدغنی شرح و بیان ضمننده اشبو یتیمی انشا ایلمشدر .

* یت * یت *

خلوقی بکتاشی پیرامی وسعدی قادری * نقشبندی مولوی وکلشنی عشاقیوز انوری افدینک شفاها کندوسندن استماع ایله روایتنه کوره عزیز مشار الیه علوم آیه دن اوله رق یالکز صرف ونخودن برر نسخه او قویوب آندن بشقه کیسه دن برشی تعلم وتدرس ایتدیکی حالدده عالم منامده شیخ اکبر حضر تلرینی کوروب پیشگاه افاده معنویه لرنده زانوزده تلمذ اولدقده روحانیت شیخدن درت مصرع مقداری حالیاب تدرس اولوب خوابدن بیدار اولمسيله برابر چشم بصیرتندن پرده غفلت چکلمش وکوندن کونه کشفی آچلمش اولمغله آز وقت ظرفنده یوزدن متجاوز

کتب و رسائل تألیفه موفق اولمشدر . تألیفاتندن بین الناس متداول اولان ترجمه شافیه و شرح مواقع النجوم و شرح مقامات حمیدی و ترجمه مثنوی شریف کندونک فضل و عرفانه شهادت ایلر .

سکسان اتی توجیهاتنده سواری مقابله جیسی اولان محمد نوری بک افندی محرمک یکریمی سکزننجی کونی وفات ایتمکه یرینه مشهور احمد رسمی افندی نصب اولندی . مرحوم مومی الیه بک عنوانی ویرلمسی سلطان محمود خان غازی حضر تلرینک لالالغندن قیوجی باشلیق و بکدر بکیلیکی رتبه لرین احراز ایتمش اولان عثمان پاشانک کریمه زاده سی اولدیغنه منیدر . ولادت قرق درت اوائلنده اولوب برمدت تحصیل معارفه سعی ایتد کدنصکره دفتر دارمش افدینک همتیله مکتوبی صدر عالی او طه سنه مأمور اولمشیدی . اون سنه قدر او طه مذکور مدامت ایتد کدنصکره پدری درگاه عالی کدکلورندن ککم باشی زاده لالا مصطفی اغا سلطان مصطفی مرحومک لالاسی اولق تقریبیله سلطان مصطفانک جلوسنده یعنی یتش بر تاریخی توجیهاتنده بلوکات اربعه کتابتنک بریله خواجکان دیوان هایونه ملحق و یتش ایکی تاریخنده جزیه محاسبه جیسی اولوب چوق کچمدن عایشه سلطان کریمه سنی تزوج ایتمکه مکرراً حرمین محاسبه جیسی و سواری مقابله جیسی اوله رق توسیع دائره ایتدی . و برقاچ سنه قدر بوحال اوزره کیتدی . مؤخرأ بعض اطوار نابجاسندن طولایینه دور مصطفی خانیده اقبالی سونوب حالی دیگر کون و کیدرک مستغرق دیون اولدینی حالده سالف الذکر مرحوم صلاحی افندی به مرید اولوب آنک زلال همتیله تهذیب اخلاق ایتمکه وقور و صبور و باطنی معمور بر ذات اولمشیدی . حتی وصیتلری حسبیه نعشی یکریمی درت ساعت قدر توقیف اولنوب ایرتسی شیخی دخی وفات ایتمکه شیخدنصکره دفن اولمشدر .

روم ایلی قاضی عسکری اولان سر اطبای خاصه محمد عارف افندی یوز اون اوچ سنه سی رجبنده تولد ایدوب اوکی پدرینک حجر تربیه سنده نشو و نما بولدق دنصکره برمدت مدرسیدن قریبی افندی مرحومک دائره سنده مستخدم اولمش و بعده شیخ الاسلام بشمقجی زاده سید عبدالله افدینک خدمتنده بولنق ملا بسه سیله آندن ملازمت تحصیل ایتمش اولوب مشار الیهک وفاتنده سلیمانیه واقع طب مدرسه سی مدرسی اولان واصف افندی مرحومک همتیله داخل حجره اوله رق بر مقدار علم طب اوقومشیدی . مؤخرأ صفیه سلطانک دائره سنه انتساب ایله ایکی سنه قدر خدمت ایدرک کسب اعتبار ایتدیکی ائنده سلطان محمود خان حضر تلری همشیره لری اولان سلطان مشار الیهانک سرایلرین تشریف بیور مغله سلطانک شفاعتیله الی بش

ذی الحجه سی سلخنده مدرس اولمش ایدی . یتیم بر سنه سی ائساننده واقع جلوس
مصطفی خانیده زینب سلطان التماسیه موصله سخن مدرسی ایکن رئیس الاطبا
نصب اولنوب انجق اتی آی اولدن عزل و جری اللسان اولمشی حسبله بش اون
کون صکره کلیبولی یه نفی اولمش وینه سلطان مشار الیهانک شفاعتیه اون بر آی
صکره کیمسه ایله اختلاط ایتمک اوزره عفو واطلاق قلنمش و قطع طریق ایدرک
سکسان اوچ سنه سنده اسکدار ملاسی اولمش ایدی . بعده بلاداربعیه مترقب
اولدینی حالد سکسان یدی سنه سنده واقع جلوس هایونده حکیم باشی اولوب
سکسان طقوز ذی الحجه سنده ینه معزول اولمشیدی . طقسان سنه سی ذی الحجه سنده
ثالثاً رئیس الاطبا اوله رق بر دفعه اناطولی قاضی عسکری وایکی دفعه روم ایلی
قاضی عسکری اولوب دفعه ثانیه سنده وفات ایتمکله روم ایلی قاضی عسکر لکی اقدجه
روم ایلی پایه سی آتش اولان سابقا اناطولی قاضی عسکری عربزاده عطاء الله افندی یه
توجیه اولندی . حکیم باشیلیق دخی مدت مدیده دنبرو دائره هایون طبابتیه
اوان کدار وفن طبابتده حذاقت و فرط رویت واستقامت ایله شهرت شعار اولان
کبار مدرسین کرامدن اطباء عصرک سربلندی حافظ خیر الله افندی عهد سنه
عنایت واحسان بیورلدی .

اون ایکی سنه دنبرو شام والیسی و امیر الحاج اولان عظم زاده محمد پاشا جدادی الاولانک
اون اوچنجی کونی وفات ایدوب ثروت و غنا ایله مشهور و زرادن اولغله اموال
واشیانک ضبطه مخصوص مباشر لر تعیین وارسال اولندی . و مشهور امیر الحاج
عثمان پاشا زاده ادنه والیسی محمد پاشا شام والیسی و امیر الحاج نصب اولنوب برادری
میر میراندن دوریش محمد پاشا دخی مؤخرأ جرده باش بوغنی و طرابلس شام
متصرفی اولمشدر . ادنه ایالتی دخی اقدجه وزارتق ابقا اولمش اولان ایچ ایل
متصرفی چرکس حسن پاشایه توجیه قانندی . مشار الیه محمد پاشا مدت مدیده
امارت حج ارقه سی صره طولاشوب وعدم نیل مرام ایله نیجه زمانلر تلخکام اولوب

* بیت *

صونر بر جام مملوبیک تهی پیمانه نصکره * فلک دلشاد ایدر اهل دلی امانه نصکره
مؤداسنجه بوکره تحصیل مراد ایله دلشاد اولمش ایسه ده شامه کیدوب هنوز
لوازم حجی تدارک ایتک اوزره ایکن بوندن بر قاچ آی صکره وفات ایتمکله
امارت حج ایله شام ایالتی مجدداً رتبه وزارتله مشار الیه درویش محمد پاشا

عهد سینه توجیه و جرده جی باشیق ایله طرابلس شام متصرفانی درگاه عالی
قوجی باشیلرندن برادری حسن بك عهد سینه احاله بیورلمشدر .

سابقا کتخدای صدر عالی عمر وحید افندی اوتهدنبرو خفقان و تقریس علتربنه
مبتلا اولمغه اکثرایمی انحراف مزاجندن شکایتله کذران ایدردی بواننده علت
استسقا آئارندن اولمق اوزره ایانلرنده شیش پیدا اولوب بجاقلربنه طوغری
سرایت ایتمه باشلادقده تشخیص علتده اطبا خطا ایدرک استسقایه تقریس اولمق
ظنیه علاج ایتدکلرندن علتک تزیایینه بادی واکرچه استسقا اولدینی صکرده دن
معلوم اولدیه ده ایش ایشدن کچدیکنندن نهایت وفاتنه سبب عادی اولوب
جمادی الاولانک اون اوچنجی کونی دارعقبایه ارتحال ایلدی .

مرحوم مشار الیه اوتوز التی سینه سنده دفتردار اسبق عاطف افندی مرحومک
صلبندن تولد ایدوب سن تمیزه بلوغنده بر مقدار تحصیل کالات ایتدکنصکره
یوز الی اوچ سینه سنده کوچک قلعه منصبیه سالك خواجکانه منسلک اولوب
التمش تاریخنده برسنه قدر طوپخانه ناظری اولمش وبعده عزل ایله اون ایکی سینه
قدر کوشه خول واززاده قالمش ایدی یتش اوچ سینه سنده موقوفات مرتبه سن
احراز ایله بین الاقران کسب امتیاز ایدوب یتش بشده سپاه کاتبی ویتش یدیده
ترسانه امینی ویتش طقوزده خفافخانه و مرجان زقانی بنالربنه مأمور وسکسان
سینه سنده اناطولی محاسبه جیبی وسکسان برده چاوشباشی وسکسان ایکده اردوی
هایون ایله کیتمک اوزره دفتردار اولمشیدی لکن اردوی هایونک درسعدتن
حرکتندن مقدم معزول وسکسان اوچ وسکسان التی سینه لرنده مکرراً رکاب
هایون دفترداری اولمق حسیله مقبل و مقبول اولوب سکسان یدیده رکاب
هایون چاوش باشیسی وسکسان سکزده یینه وکالة ودر عقب اصالة دفتردار
وطقسان تاریخنده نشانچی وطقسان بر تاریخنده رئیس الکتاب وطقسان اوچ
سینه سنده یینه ترسانه عامره امینی وطقسان بش سینه سی توجیهاننده نشانچی وطقسان
التیده کتخدای صدر عالی اولوب بعده معزولا خانه سنده اقامت اوزره ایکن
وفات ایلدی ضرب نطقه مالک و پدرینک مسلك وسیرتنه سالك وهر امورنده
مقیظ و مقدمه ابن خلدونک اکثر محلی حافظ اولدقندن بشقه غایت صادق
وطوغری بر ذات اولوب اصحاب حل وعقد اوللر لسانندن خوف واحترار
ایدرلردی واصحاب ثروت وسامانندن ایکن عطیه وهديه ویرمکی سومر وخرج
وصرفنده تسبیب ایتمز واتباع ومتعلقانی قانع وکندویه مخلص اولدقندن بشقه
طالعی دخی کشاده اولدیغندن هر بولندینی منصبده مقبول وتمدوح اولوب اصلا
لکهدار اولمز ایدی . بعض تاریخلرده اشته بومنوال اوزره محرر بولنمشدر اما

سایمان فائق افندی ذیل سفینه ده صاحب ترجمه نك ناجا حرکات و اطوارندن
 بختله ریاستنده مقدوح اولدیغی وزماننده جر بزه وساخته اقبال ایله شهرت
 بولندیغی بیان ایلمشدر حتی ذیل مذکورده محرر اولدیغه کوره صاحب ترجمه
 قره وزیر دیمکله شهیر سلحدار محمد پاشانك صدارتنده ترسانه امینی بولنوب
 اولوقت ایسه ترسانده شمدیکی نظام جاری اولمیوب امانت مذکورده اکثریا
 متمولین اغواته احاله اولنه کیش ورجال دولتن تحقیری اقتضا ایدن متمولین
 دخی دوشدکجه امین نصب اولنق عادت حکمنه کیرمش اولدیغندن صاحب ترجمه یه
 مجرد آقچه سنی صرف ایتدیرمك ایچون ترسانه امانتی ویرمش اولوب مومی ایله
 ذاتنده شدت لسان اصحابندن اولق جهتیه هضم ایده میوب بزنی ترسانه کورکنه
 ویردیله سوزینی اولیای اموره ایشدیرمش وبعده رسم کونلرینك برنده صدر
 مشار ایله رسماً ترسانه عامر یه کیتدکده معتاد اوزره مخزنلری کز مکّه باشلا یوب
 مخزن چوپه (یعنی کراسته مخزنه) کلندکده صاحب ترجمه عادت اولدیغی وجهله
 کراسته اجناسنی تعداده شروع ایله بوفلان بوفلان بوده قره صغر [۱] دیوب
 وتعدادی کسوب صدر مشار الیهك یوزینه باقش اولغله اولدخی بز هر نقدر
 اندرون هایونندن چیمش ایسه کده کراسته نك اجناسنی بیلمیهك قدر جلب
 دکز دیدکده بونلری صایق وکوسه ترمك مأموریم متفرعاتنددر آنک ایچون
 تعداد ایدرم کبی جواب ویرمش ایسه ده برابر بولنلر زیاده خجیل اولمش
 واولوجهله منافسه خفه میدانه چیمش اولقندن ناشی برمدت صکره عزلی
 وقوعیهلّه خانه سنده مقیم ایکن مجرد کبر وغرورینه مجازات ایچون خاхам باشینك
 تقریریهلّه ترسانه دن پایزنلر تعیین اولنه رقی بر قاج سنه ده بر تقطیر اولنه کلان بلاط
 لغملرینك اوزرینه ترسانه امینی معزولارندن بری تعیین اولنق لازمدرکه پایزنلری
 قوللانسون دیدکلرندن صاحب ترجمه یی تعیین ایتمش اول دخی بلاطده بر طیبیک
 دکاتی جایگاه اتخاذا ایله خدمت مذکوریهی ناچار ادا ایدوب بعد ازین حفظ
 لسان ایله یلکنی صویه ایندیر مشدر دیو فائق افندی تحریر ایلدکدن صکره
 صاحب ترجمه نك دلشکنلکنی ومعاصری بولنان وزرا ورجال نفینه وبلکه قتلّه
 تشنه ایکن قوت بختله ذکر اولنان تحقیردن بشقه کدر کورمدیکنی بیان ایلمشدر .
 فقط بعض روایات موثوقه یه نظراً فائق افندی نك افادات مشروحه سی قرین
 صحت اولماق لازم کلور . جلوس عبدالحمید خانیده سلطان مصطفی رجالك

[۱] قره صغر برنوع کراسته در جلب بعض بلده لرك اصطلاحیه حیوان تجاری دیمك اولوب
 اندرون اغالری میانده دخی حیوان واحق معناسنه مستعملدر .

دور اقبالى بتوب رائف اسماعيل افندى وزارتله طشرهيه مأمور ايديله رك درسعادتدن دور وديكر لرى دخى بويله برر صورتله موقع اقبالدن مهجور اولدقلانده عمر وحيد افندى دخى بولنله پيرو اولق امر طيبي ايكن هر نصل ايتديسه ايدوب وپك زياده خوف واحتراز ايلديكي وزرات رتبه ومناصبدن يقيني قورتاروب درسعادتده مرفه الحال وحصه ياب نصاب اقبال اوله رق قالمشدر . وبو دخى قره وزيرك همتيه اولديغي مرويدر . وچونكه اولوقت زمام امور سلطنت قره وزيرك كرك سلحدارلغنده وكرك صدارتنده مفوض دست اقبال واستقاللى اولديغندن آنك وساطت صحباتى اولمامش اولسيدي وحيد افنديك شوخالده دواى قابل اوله ماز ايدى ظن اولنور . وترسانه امانتى دخى شوييله جه بروقت كچورمك اوزره برمنصبده بولنديرلىق مقصدينه مبنى اولسى ياقشيق آلور .

روزنامهچه اول على هاشم بك افندى مدت مديده دنبرو مرض سله ابتلايله اسير فراش اولوب واسط شهر رمضانده وفات ايتمكله منصبى الحاج رسمى احمد افندى يه اعطا اولندي . لكن چوق كچمدن رسمى احمد افندى دخى حبس بول علتته مبتلا اولوب بش اون كون قدر آلات جر ايله ادرارينه تدبير اولنمش ايسه ده هرم وپيرى حسييله دواپذير اوله ميوب عيد فطرك ايكنجى كوني وفات وينه اول كون حرمين مفتشى موصالى السعيد بهجت افندى دخى مطعوناً طى طومار حيات ايلمشدر . بيوك تذكره جى اولان محمدنامق افندى دخى رمضانك يكرمى يدنچى كوني كذلك مطعوناً وفات ايتمكله كوچك تذكره جى محمد نحيف افندى بيوك تذكره جى وخواجكاندن ديوان هايون قامى كيسه دارى محمد درى افندى كوچك تذكره جى نصب اولندي . متوفاي مومى اليهمك ترجمه حاللرى زيرده تحرير اولنور .

(هاشم بك) مرحوم شهيد على پاشانك يكنلىكى ايله مشهور اولوب التمش سنه سى شواننده كاغد اندرون امانتيه خواجكان زمره سنه داخل اولدقدن صكره برقاچ وزيره قبو كتخداسى اولق تقريريله بغته كوكب اقبالى پرتوانداز اولمش وبر مدت دور مناصب ايله رك خيليجه تعين بولمش ايدى . لكن مورخ انورى افنديك روايته وواصف افنديك تفصيلاته نظرأ مغرور ومتكبر وحرىص وحسود اولديغندن دائره اقباله تقريبن مراد اولندجه تبعيد اولنور ايدى . وهى نه وقت اقران وامثالندن برى نائل جاہ رفيع اولسه خاطرى شكسته وبلكه كدرندن خسته اولوب خانه سى تعداد مساوىء دولتى كار ايدنمش اولان در بدرلره مأوى ودهايز ابدارده قلوب صاعد صدر امل اوله ميان برطاق نااهلله محل بث

شکوی اولدیغندن فضله اتفاق آرا ایله قرار ویریلان امورک کافه سنی جرح ایله سرکارده اولنلری تزییف ایدردی . بناءً غایه اقران وامثالی کبی قطع مراتب سامیه ایده میوب سپاه وسلحدار ویکیکجری کتاتی وباش محاسبه وروزناهچه اول مناصبی دور ایدرک ترک عالم غرور ایلمشدر . تجاوزالله عن سیئاته .

(نامق افندی) قرق درت تاریخلرنده دارنده قصبه سنده تولد ایدوب التمش درت سنه سی اثناسنده درسعادته کلدکده وزیر کتخداسی مهرداری وبعده دفتردار قلمی باش خلیفه سی اوله رق کسب تحیز ایتدکنصکره بعض منصبلرده استخدام اولنوب نهایت بیوک تذکره جی ایکن بر منوال محرر وفات ایلمشدر . فی الجمله انشای شعره دخی مقتدر اولغله آثار قلمندن بر ییتی زیره تحریر اولنور .

* بیت *

اولورهمجنسه شوق وصل جنسی باعث افغان * ایدرسیل سبکره دورادوردن فریاد (بهجت افندی) موصل مفتیسی مشهور فخر الدین زاده اقرباسندن اولوب موصل وبغداد حوالیسنده تحصیل علوم وفنون ایتدکنصکره تمش بر تاریخلرنده درسعادته بالوصول راغب پاشا همتیه بر قاق آی طرفنده ملازم اولدقدنصکره مدرس اولوب بعده بعض صدوره کسب انتساب ایله خدمات شرعیه ده استخدام اولنوردی . السنه ثلثه ده نظماً وشرأً تحریر وتقریره مقتدر اولغله اطراف وآفاقد خلیجه مشتهر اولمشیدی . آثار طبعیتدن چند ییتی زیره تحریر اولنور .

* شعر *

کورنمز اولدی بکاسنسر ای کوزم نوری * نه نجم سعدی سپهرک نه مهر وماهی دخی صقین نقوشنه الدامه چتر اقبالک * تزلزل اوزره در ایوان وبارکاهی دخی امان افندم امان عفو ایله معامله قیل * ندکلو بدتر ایسه بهجتک کنهای دخی

(رسمی احمد افندی) استماع اولندیغی اوزره اون ایکی تاریخلرنده کرید جزیره سنده تولد ایدوب کرکی کبی تحصیل معارف ایتدکنصکره قرق التی تاریخنده درسعادته کلوب بر قاق سنه تحصیل علومه اشتغال ایتمش والی بر سنه سنده طاقچی رئیس مصطفی افندی یه منتسب وبالاخره داماد اوله رق الی طقوزده بروسه مقاطعه سیله داخل سلسله خواجهکان اولمش ایدی . عهد مصطفی خانیده راغب پاشانک مظهر نظر اعتباری اوله رق متعاقباً نجمه وپروسیا سفارتلری وارالقده وزیر مکتوبخیانی وچاوشاشلیق ایله کسب امتیاز ایدوب سکسان ایکیده ترسانه عامره امینی ایکن بیوک

روزنامه ايله سفره مأمور اولدی . وائده مکرراً کتخدای صدر عالی وسکسان سکنر سنه سنده منعقد اولان روسیه مصالحه سنده مرخص اولوب کتخدا اولدینی حالدہ اردوی هایون ايله در سعادته عودت ایلدی . لکن اردوی هایون داود پاشا سحر اسنده ایکن عزل اولنوب خانه سنده اقامت اوزره ایکن . مطبخ امینی وبعده شق ثانی دفتر داری و بیوک روزنامه جی اولمشیدی . اواخر عمر نده پسمانده لک صورتنه کلمشیکن خلیل حمید پاشا صدارته کلد کده تعظیم واحترامه قیام ایدوب بر منوال سابق اولا سواری مقابله جیلکی ثانیاً روزنامه چه اول ايله جبر خاطرینه همت ایلمش ایسه ده آندن صکره چوق معمر اولامشدر . دولت علیه ده کدران ایدن دار السعاده اغالرینک ترجمه حاللرینی جمع ایدوب خیمه الکبری ايله بنام بر رساله تألیف ایتمشدر . ورئیسلری جامع سفینه الرؤسا نام دیگر بر رساله سی واردر بونلردن بشقه سکسان ایکی سنه سی سفینه دائر قلمه المش اولدینی خلاصه الاعتبار نام رساله سی شایان مطالعه در .

مورخ صبحی مرحومک اوغلی عبدالعزیز افندی بیگ یوز قرق سکنر سنه سی خالانده متولد اولوب سن تمیزه بلوغنده فن طب تحصیلنه ورزش ایلمش وچوق کچمدن کاتب زاده نک همتیله اطباء خاصه سلکنه منسلک اولوب یتیم بر تارنخنده مدرس وسکسان طقوز ذی الحجه سنده حکیم باشی اولوب بومناسبتله اوتوز قرق قدر اسکیلرینه تقدم ایتدیرلش وطقسان سنه سی شوالنده حکیم باشیقندن معزول وطقسان یدی محرمنده بحسب الطریق قدس پایه سیله اسکدار ملاسی اولمش ایدی . (البلاء موکل بالناطق) مسئله سنی تصور وتشخیص ایتیموب ولسانه اصلا پر هیز ایده میوب التزام مالیلزم قبیلندن اوله رق اتفاق آرا ايله قرار کیر اولان بعض امور دولته اعتراض ایلکه وارکان سلطنت سینه دن بعضیلر حقنده حد ووظیفه سنندن خارج نابجا سوزلر سویلمکه مبادرت وبومالده بعض محللره تذکره تحریر یله بیانی تفرقه قلوب مسلمینه سبب اوله جق حرکتلره جسارت ایتدیکندن بواننده استانکوی جزیره سنه نفی واجلا اولندی . لکن عن اصل ناز ونعیم ايله پرورده اولمش ورفاه وراحتله نشو ونما بولمش اولدیفندن مزاج تنعم امتزاجی روزگارک کرم وسردینه و دیار غریبتک دردینه تحمل ایده میهرک چوق کچمکسزین جزیره مذکوره ده وفات ایتمشدر . علم طبده وفنون سائرده بهره سی اولوب علاء بخاری دیمکه معروف اولان منجم علیشاه خوارزمینک شمس الدین خواجه محمد نامنه تألیف ایتمش اولدینی اشجار اثمار ومحمد شریف بکرینک برهان الکفایه نام فارسی العبارة کتابلرینی ترجمه ایدوب خداوندکار سابق سلطان مصطفی حضرتلرینه تقدیم ایتمش و اخلاقدن برکوزل رساله تألیف ایلمشدر . فارسی وترکی اشعار انشادنده طرز نادیده سی اولوب برقاج بیی زیده تحریر اولنور .

* شعر *

يك جام وازكون ايله چرخ دسيه كار * مست خراب غفلت ايدر اهل دولتي
ايتدك او ياره كرچه حكيمانه انتساب * ليكن براوزكه درده دوشوردك طباطي

* وله *

اوتيرغزه به خاطر نشان اولور وارايسه * كاني عاشق زارك قدخيده سيدر

* وله *

طوتكه عالم كلستانمش نيلسون سنمز كوكل * خنده كل ناله زنجيردر ديوانيه
روز نامه اول محمد سعيد افندي دور محمود خاننده دار السعاده اغاسي كاتي
اولان خواجكاندن اسماعيل افدينك اوغلي اولوب بيك يوز يكرمي التي تاريخنده
متولد وسن تميزه بلوغنده مكتوبي صدر عالي قلمنه مأمور اولمشيدي . مؤخرأ
سلانكلي سيد نعمان پاشايه ديوان كاتي اولوب برمدت صكره در سعاده عودتله
اختيار كوشه عزلت ايلمش و برمدت مرورنده يعني التمش طقوز سنه سي اواننده
كتخذالقدن وزير اولان كامل احمد پاشا مرحومه ديوان كاتي وكتخذاه مصرده
ضربخانه اميني اولمش ايدى . يتمش بش سنه سنده پاشاسي طرفندن برخصوص
ضمننده آستانه سعاده كلكده دامادى اولان حافظ احمد اغا سلحدار شهر يارى
بولفق مناسبتيه مصرف كتابتيله خواجكان ديوان هايونه ملحق وبعده ضربخانهده
صاحب عيار وسفرلر ائساننده ركاب هايون چاوشباشياني ايله مظهر نظر واعتبار
وصكره مكرراً بالاصاله چاوشباشي وانا طولى محاسبه جيسى وروزنامه اول
وسواري مقابله جيسى وتوقيعى اولوب بو ائسانده مكرراً روز نامه اول ايكن
ذى الحجه نك التجي كوني وفات ايدى .

وروز نامه اول منصبي باش محاسبه جى بكر پاشا زاده سليمان بكه ومحاسبه اول
دخى رئيس الكتاب اسبق سليمان فيضى افندي به توجه اولندى .

واول كون وقعه نويسلك دخى واصف افندي به توجه اولندى . چونكه سكسان
ايكى تاريخدنبرو وقعه نويس بولنان سابقا تشريفاتجى انورى افندي كچن شوال
توجيهاتنده بيوك تذكره جى اولوب بو ايكى مأموريتك اجتماعى ايسه احدهمانك
تقصيرينى موجب اوله جفندن طقسان التي سنه سي وقايى بقاياسندن بدأ ايلمك
اوزره وقعه نويسلك واصف افندي به احاله ايدلمشدر .

* تذیل *

﴿ صور اوراق ﴾

(۱)

* قینارجه معاهده سنک بعض موادینی شرح وایضاح ضمننده *

* روسیه یه ویریلان تقریر صورتی *

بوندن اقدم دولت علیه دائم القرار ایله روسیه دولتی طرفندن عقد رابطه مصالحه مبارک یه مأمور اولان مرخصلر معرفت لریله کوچک قینارجه نام محله تنظیم وتنسیق اولان شروط مصالحه دن تصدیق نامه ده مندرج اوچنچی ماده ده تصریح و بیان اولان قریم سربسیتیده طوائف تاتار حقلرنده بسط وتمهید ایلدکلی شروط مرعی ومعتبر طوتیلوب انجق پادشاه اسلامیه امام المسلمین وخلیفه الموحدین اولمق جهتیه قوم تاتار امور ملکیه لرینه خلل کتورمیه رک امور مذهبی لری پادشاه مشارالیه حضرتلری حقنده شریعت اسلامیه مقتضاسنجه تنظیم ایدلر دیومسطور ومقید اولوب لکن امور مذهبی لری نه وجهله شریعت اسلامیه یه تطبیق وتنظیم ایدلر جککلی توضیح وتبیین اولنماقندن ناشی دولتین بینتی دائماً تبرید وافساده مترصد اولان بعض انتخاب اغراض ونفاق بوخصوصی سر رشته انخازیه دولتین بینته القای برودت وشقاق ایدلر جککلی بدیهی اولدیغندن بشقه تبدلات متنوعه حسیده بین الدولتین بو باده وقوعی محتمل اولان صورتلر وعوارضک دفعی وشریعت غرامقتضاسنجه اجتماع خلیفتین محذورینک اندفاعی ضمننده ماده مرقومه نک توضیح وتبیین مهم ومقتضی اولدیغنه بناءً خصوص مزبور شو وجهله شرح وتفصیل اولنور که : قریم وقوبان طرفنده متوطن بالجمله قبائل تاتار امور خارجیه لرنده وکندو مملکتلری مصالحنده مستبد بالرأی اولوب اعقاب جنکیزیه دن نصب واختیار ایدلر جککلی خانلریله محکوم اولوب آخرک تحت حکومتده اولمیه لر وامور ملکیه لرینه دولت علیه جانبندن وکذلک دولت روسیه طرفندن بردرلو مداخله اولنمیه وبالجمله طوائف تاتارک انتخاب واختیار لریله نصب اولنجه قریم خانی اجانبندن اولمیه سلاله جنکیزیه دن اوله وتاتار قومی بالاتفاق بر خانی انتخاب ایلدکلی رنده خادم الحرمین الشریفین وامام المسلمین اولان پادشاه آل عثمان حضرتلرینه بر مقتضای خلافت عظمی عرض وانها وسلطان المسلمین حضرتلری دخی برکونه تعلیل وتعویق ایتیمکسزین در عقب نشان شریف خلافتناهی اعطا وتشریفات

ارسال ایلیه و جمعه لرده و عید لرده قریم خطه سنده واقع کافه مساجد و معابد ده خطبه و رواج سکه نام نامی آل عثمان ایله اوله رق خطه مرقومه ده اجرای احکام شرعیه ایده جک قضات قریم علماسندن اولوب آستانه علیه دن قاضی عسکر افندی طرفندن بلا ثمن مجاناً جمله سنک حکومتلرینه اذن شرعی مراسله سی اعطاسیله اکتفا و قریم خانی طرفه تسیر اولنه و دولت علیه مجرد شرع شریفه مطابقت بولمق ایچون طرف پادشاهیدن خان نصبه نشان شریف و تشریفات اعطاسی و جمعه و اعیاد ده و رواج سکه نام پادشاه آل عثمان ایله معنون اولوب و قریم قضاتنه و دولت علیه نك حکام شرعی طرفندن مراسله ویرلمکدن غیری تاتار امور سائر لرده بالاستقلال سربست اوله لر . نشان شریف تعیینندن مقصود معتاد اوزره خانان حضراتنک عزل و نصب لرده یازیله کلان توجیه برات عالیشان اولیوب شریعت غرا مقتضاسنجه پادشاه اسلام حضر تلی خلیفه العظماء المسلمین و امام الموحدين اولق جهتیه اجتماع خلیفتین محذوری دفع وازاله ضمننده قوم تاتار اعقاب جنکیزیه دن انتخاب و اختیار ایلدکری خانک نصبه اذن سلطانی لحوقی مشعر خانان حضراتنک شانلرینه لایق القاب یازیله جق نشان ملاطفت عنوان پادشاهیدن عبارت اولدینی بیانیله طرف دولت علیه دن بر قطعه وثیقه اعطاسی استعدا ایدر .

* کورجی ماده سیدر *

تصدیق نامه لرده محرر و مسطور کورجستان اسراسی ماده سنک دولت علیه به بار کران اضطرابی اولوب محاربه دن اول ایادی ناسده اولان کورجی اسیرلرینه دخی سرایت و بعضیلرینک داخل فراش و عداد عیال لرندن معدودلره تجاوزنی مستلزم و کونا کون خلل ملکی و نظامی تطرقنی مستوجب اولوب بومقوله امور ایچون دولت علیه نك مظهر حمل ثقیل اضطراب اولسنی روسیه دولتی تجویز ایلمیه جکی مقتضای موالات و صفوتدن اولغله دولت علیه دولت روسیه دن خالصانه و دوستانه التماس ایدر که اشبو کورجستان اسراسی ماده سی تصدیق نامه لرده تنزیل و اماطه اولمندی صورتده اوزرینه وارلیوب کرک بو ائساده و کرک بیوک ایاجیسنک و رودندن صکره علی حالها ترک و اغماض اولنه .

(۲)

* دارندلینک صدارتنه دائر صادر اولان خط هایون *

سنکه صدر اعظم و وکیل مطلق سین سنی سلام سلامت انجام ملوکانه ایله تلطیف

ایلد کد نصکره معلومک اوله که سلفک محمد پاشا تنظیم امور دولت علیه و تنسیق مهام سلطنت سینه مده صورتیاب ظهور اولان تکاسل و تسامحی و مقام والای صدارت عظمایه ناروا اطوار و حرکاتدن عدم اجتناب و مبالاتی اغرار طبع الهام نبع ملوکانه مه باعث و بادی اولوب کندویه بالدفعات تنیسه و تأکید اولنمشیکن سودمند اولمدیغندن عزلی اقتضا ایدوب سن رجال دولت علیه مک امکدار و صداقتکاری و ذاتکده مرکوز اولان جوهر حیت و قوت و لمعه کیاست و درایت لازمه سنجه اوتهدنبرو مأمور اولدیغک عظیم امور دولت روز افزونمده جلوه کر ساحه شهود اولان حرکات پسندیده کدن بشقه بتخصیص بو ائشاده کتخدالحی رتبه سنی احراز ایدلیدنبرو سالک مسالک صداقت و استقامت و استحصال رضای میامن ارتضای شاهانه مده حازر قصب السبق اقصای مطالب و امنیت اولوب فیما بعد دخی سندن هر حالده دین و دولت علیه مه لایق و ناموس سلطنت سینه مه موافق خدمات سعیده و مآثر پسندیده و حمیده مأمول و ماحوظ طبع الهام آثار خسروانهم اولمقدن ناشی حقه آفتاب عالمتاب عنایت تاجدارانهم پرتوریز ظهور اولوب بروجه استقلال خلعت مورث البهجت وزارت عظمی دوش حمیت پوش کفایت و صداقتکه لباس واکسا و مهر و کالت کبری پداخلاص پیوندیکه احسان و اعطا اولمغله ایدمی هر حالده افعال و اقوالکی شرع شریف و قانون منیفه تطبیق ایله عهدۀ رویت و درایتکه مترتب اولان کافۀ امور و خصوصک وجه وجیه حسن و طور مرغوب و مستحسن اوزره اجرا و تمشیتنه شروع و قیام و حقنده اولان اعتماد ملوکانه می تأکید و توثیقه اقدام تام ایدرک و دیعۀ خالق البریا اولان زبردستان رعیت و اهالی ممالک محروسه المسالک ابد مدت اوزرینه خفض جناح رأفت و نشر مآثر شفقت و باخصوص سکنۀ دار سلطنت سینه مک ترفیۀ حال و آرامش بالریخی مستلزم اسبابک استحصالیه جانب فیض جالب سلطنت سینه مه استجلاب دعوات خیریهیه مبادرت و ظرف دولت ابد مدته اظهار عداوت و اهل سنت و جماعت ایله شقاق و نفاقه جرأت ایدن خونه دین و دولت علیه مک تشکیل و تدمیرلرینی موجب اسباب و حالانک استحصالیه تکمیل ناموس سلطنت سینه مه عاقلانه و مدبرانه تشمیر ساعد غیرت و کمنه نك طرفنی حمایت و خاطرینه رعایت ایلمکسزین رجال دولت علیه و خدمۀ سلطنت سینه می استعداد و استیهازری درجه استخدام و صداقت و استقامت لری ظاهر و نمایان اولنلره لایقی اوزره نوازش و اکرام ایدرک رضای پادشاهانه می تحصیل ایله مظهر خیر دعای تاجدارانهم اولغه صرف ماحصل قدرت ایلیه سین جناب حق کافۀ اموری میزی توفیقات علیه سینه موفق ایلیه آمین .

(۳)

* زند کریم خان حقنده ویریلان فتوای شریفه *

ممالك عجم اها ليسندن زيد شقى وكالت ادعاسيله بر مقدار اشقياني باشنه جمع ايله مزبورلره رئيس اولوب مزبورلر ايله اتفاق واتحاد وبلاد اسلاميه دن بر قلعه يي استيلا واهاليسندن نيجه كيمسه لرك مالاريني نهب و غارت و پادشاه انام حضر تلرينك اطاعتندن خروج ايدوب باغى اولسه لر مزبور زيدك واکا تابع اولوب انكله اتفاق واتحاد ايدوب معين اولنرك (فقاتلوا التى تبغى حتى تقى الى امرالله) نص كريمى منظومنجه قتاللى حلال و فرض اولوب قلعه مزبوره يي استخلاص لازم اولورمى (الجواب) اولور .

حق سبحانه و تعالى حضر تلى سايه مراحموايه پادشاه اسلامى مفارق انام اوزره بردوام و بدخواهان دين و دولت اولنلى مقهور و كمنام ايله آمين .

(۴)

* روان خانى حسين على خانه تحرير وارسال اولنان مکتوب صورتيدر *

مرحوم نادر شاهك حال حياتنده دولت عليه ابدى الاستمرار ايله اهالى ايران بيننده تأسيس و تمهيد اولنان مصالحه و مصافاتك تسويه و تنظيمندن برو شرائط سلم و مخادنهك عارضه تغيردن وقايه سى امرى جانب سلطنت سنيه دن كمال اهتمام و دقت ايله مرعى و معتبر طوتيلوب شاه مشاراليهك دار بقايه رحلتند نكړه افطار ايرانيه ده و قوعبولان شورش و اختلال و تجدد حكام و انقسام شيرازه نظام سبيده تكون و تحدث ايدن حروب و قتال ائنانلنده برو طرفك وزرا و وكلا و سرحد نشينان و عساكر ظفر اقتراني جانلرندن حوالى مرقومه يه منافى رسوم دوستى ذره قدر كزند و ضرر اصابتى مشهود و محسوس اوليوب سرحدات منصوره محافظه سنه منصوب و متعين ولات فخام و وكلاى كرامك منشور نصب و مأموريتلرينك هر بنده ابتدا توصيه و تأكيد اولنان خصوص منافى موالات و محبت حدود ايرانيه جلى و خفى تجاوز حدوشندن اجتناب و مبادعت ماده سى اولوب جناب مكرمت نصابلرينك متصرفى اولدقلى روان اياتى قارص وارضروم سرحدلريه جار و ملاصق اولديغنه بناء الى يومنا هذا قومشولق و همجوارلق حقوقيه نوجهاله رعايت اولندينى و قلمرو حكومتلرينه اولجانبلك عسكرى و سكه سندن سرمو مضرت ايرائى شويله طورسون اغبرار خاطرى مؤدى اولور

حالت معاینه اولنمدینی معلوم حقایق مرسوملریدر . دولت علیه ابد مدت محافظه شرائط عهد و پیمانده دقیقه فوت ایلمیوب اراضی ملک محروسه تاجداریه یایب و ذهاب ایدن حجاج و زوار و تجار ایران حقلرنده هر درلو عدالت کامله وصیانت شامله سی مصروف و درکار اولدینی حالده ایران و کیلی زند کریم خان شیرازه جواریتی سببی ایله بغداد والیسی اسبق متوفی عمر پاشانک بعض اوضاعندن دلگیرلک اظهار و متوفای مشارالیه دن مخالف اخلاص جانبین برطور ناروا برابر ظهور ایتش اولسه دخی کیفیتی دربار شهریاریه قاعده دیرینه دول مقتضاسنجه ابتدای امرده افاده و اعلام الزم و اهم ایکن قطعاً مکاتبه و مراسله و ادیلرینه اماله لجام اعتبار ایتمکسزین قرنداشی صادق خان و اقربا سندن نظر علیخان و شفیق خانی عساکر و افره ایله علی الغفله بغداد و بصره ایالتلرینه تسلیط و تصادف ایلدکلری قصبات و قری و عشائر و قبائلک ماللرینی غارت و اطفال و نسوان امت محمدی سبی و استرقاقه مبادرت ایدرک طرف طرف ایصال خسار و مزبور صادق خان بصره قلعه سنی محاصره و اطراف و اکنافنی تخریبه ایتدار (و البادی اظم) معناسنی اظهار ایلیوب تحت عالیبخت کسورستانی به جلوس شوکت مأنوس شهنشاهی اخبارینی متضمن وکیل مومی ایله اصدار اولسان نامه هایون التفات مشحون داورانه یی ایصال ایچون خواجکان دیوان معلی ارکاندن محمد وهبی اقدی بووقعه حدوشندن اول قاعده ملوک ستوده سلوک اوزره طرفه سفارتاه تعیین اولمش اولدیغه بناء سقیر مومی الیهک شیرازه ورودی حادثه مرقومه به مصادفه ایتمکله بومرتبه لرده اظهار بغضا و عداوت ایلد کد نصرکه وزعمنجه تلافی مافات قیدینه دوشوب نقض عهد نقیصه سنی اوزرندن دفع فکری بلکه رکیز ضمیری اولان مرامنی ایفا ملاحظه سی ایله عمر پاشادن اشتکایی و سبب محاصره عد ایلدیکی برقاچ بی اساس ماده بیانی متضمن ایکی قطعه عریضه سیله سده معدلتپناهه مخصوص آدمی کلوب مقتضای عدل و داد اوزره مجرد بین الموحدین شق عصا و سفک دما و ظهورفتن منافی آداب عدل و شفقت عد اولندیغندن مرامنه مساعد و ملتسماتنک اسعافی متضمن ایجاب ایدنلره احکام جلیله نشر و ابعاث و بعضیلری تأدیب و وکیل مومی الیه تمشیت مصالح مطلوبه سی ضمتنده بغداده سفرا تسیر وینه بر جانبدن بصره به کوندردیکی صادق خانه ال آلتدن خبرلر ارسال و بصره بی تضییق ایلمسنی تأکید و دولت علیه دخی وکیل مومی الیهک دوستلق اظهارنده اقدامنی حقیقته حمل و اتلاف نفوسدن تنزها بصره امدادینه مرتب عساکری توقیف ایلدیکندن بر تقریب بصره به استیلا و دروننده موجود تجار و اهالینک و فقرا وضعفانک خلاف شرع و معایر دیانت ماللرینی غارت

ایستدکاری خبری ورود و فیما بعد وکیل مومی الیهک نقض عهدی ارتکاب ایلدیکنده
 شبهه قالمیوب دولت علیه بوبابده معذور و خصمنک دفع ضرری امرنده مجبور اولدیغندن
 قبل شرع انوردن و یریلان متعدد فتاوی شریفه موجب لرجه کریم خانک اوزرینه
 سفر هایون مقرر اولدیغنه بناءً بصره اوزرینه حالا بغداد والیسی اولان وزیر
 مکرم عبدالله پاشا و کرمان شاهان طرفلرینه شهر زور والیسی وزیر مکرم
 عزتلو حسن پاشا و قارص جانبنه دخی حالا ارضروم والیسی وزیر مکرم عزتلو
 یکن علی پاشا حضراتی سر عسکر تعین و سائر وزرای عظام دخی اقتضا ایدن محلله
 عساکر و فیره انجم شمار ایله تسیار اولنوب بوتربیات سلطنت سرمدی القرار
 عثمانیه نک خصمی اولان کریم خانک و آنکله بوبابده اتفاق و اتحاد ایله ایل
 و قلعه پادشاهی یه تعرض ایدنلرک تأدیب و کوشمالرینه محصور اولوب وکیل
 مومی الیهه معاونتدن اظهار برأت ذمت و طرف واضح الشرف خسروانیه
 اظهار خلوص و مطاوعت ایلان خانان و عظمای اهالی ایرانه و جها من الوجوه
 سوء قصد و اضرار و ولایتلرینه و متعلقات و رعایالرینه ایصال خسار اندیشه سی
 حوالی کرد ضمیر اولیوب بو خصوصلر سر عسکر تخصیص اولنان وزرای عظام
 حضراتنه تأکید علی التآکید توصیه و تلقین اولندیغندن بشقه قارص سر عسکری
 وزیر مشارالیه حضر تلری دخی سرکله دوستانه مخبره و مادامکه سرک طرفکزدن
 و حوزة ابالتکیز سکاندن منافی صالح و صلاح دشمنک و معادات و وقوع بولیه
 طریقه انیقه و داد و خلوصدن عدول ایلمامسی کندولره افاده و اشعار اولمشدر.
 ذات دیانت سمات خانلری حکمداریء قطر روانه قاعد اولدقلری کوندنبر و
 دولت علیه مخلصه الارکانه ابراز ایستدکاری صفوت و صداقت و بیدار اولان
 دوستلق و مودتاری رشد و رویت و عقل و درایتلرینه دلیل و حجت اولوب وکیل
 کریم خانک بوبابده مرتکب اولدینی شکست عهد و پیمان و سبی و استرقاق اهل
 ایمان ماده سی نیجه قانلر دولکمه و بلکه نتیجه سنده کندوسنک اندراس قصر
 اقبالی منتج اوله جفنده اشتباه اولمیوب بهر حال اعلام سپاه نصرت پناه
 جهاندارینک ممالک ایرانیه یه حرکتی مقابله ایدنلرک تدبیرینی مستلزم اولمقدن
 ناشی کریم خانک دولت علیه ایله مخاصمه یی اختیاری قضیه سنه هر نقدر جنابلرینک
 رضایی اولدینی متین ایسه ده آتش حروب اشتعالی ائالرنده معاذالله تعالی تمیز امکانده
 اولماق حسیده حیطة حکومتلری اصابت کزند لشکر دریا هیجاندن و قایه
 ضمننده حضور فائض النور خلافتنهایده وکیل مومی الیه ایله موافقتدن تبرئه
 ذمتلرینی تحقیق ایده جک اسبابک تمهیدینه مبادرتلری الزم اولمغین ظاهری

و باطنی دودمان مخد الارکان شهنشاهی به خلوص طوبیتری و وکیل کریم خانک
ارتکاب اییدیکی اطوار شیعه دن منافرتلری فی نفس الامر محقق اولدینی صورتده
سرعسکر مشار الیه حضر تدرینه معتمد و صادق آدمیرینی تسیر و توثیق رابطه
اتحاد برله اقتضا ایدن تداییری ارائت و جنود ظفر و فود شهریاری به لزومی
اولان ذخائر مقوله سنک بهاسیله الکای رواندن اعطاسنه همت و رسوم توافق
ویکجهتی بی اجرا به اهتمام و دقت ایدرک استحصال رضای میامن اقتضای کیتی
ستانی به بذل جل مکنت بیورملری مأمولیه مکتوب مخالفت اسلوب تحریر
(تهادوا تحابوا) مفهومی اوزره سؤال خاطرلری ضمنده تبرکا دخی مهدای
نادی سعادت سمیرلری قلنمشدر . عظمای سلاطین و کبرای خواقینک کشور
ومملکت وقلاع و ولایتلری سراپرده حریم سعادت خدیملری مثابه سنده اولوب
وکیل کریم خان طرفنه دولت قوی شوکت عثمانیه جانبندن مروت و عنایتدن
غیری طور حدوث ایتیش دکل ایکن خود بخود هدم بنیان صلح و صلاحه
جسارت و بندر بصره به استیلا الیه ابراز عداوته مبادرتی حوصله حمت و ابهت
سلطنته کنجیده اولور قضایادن اولیوب فحماً ثم حداً دولت علیه نک
بومقوله لردن اخذ انتقامده عجزی اولمدینی مانند آفتاب درخشان ظاهر و عیان
و وکیل مومی الیهک ارتکاب اییدیکی مثللو تاخت و تاراج ممالک ماده سنی تجویز
برله عساکر نصرت مأثر قطر عجمه هجوم ضمنده طرف شهنشاهیدن تحریک
ابروی اشارت واقع اولق لازم کلسه لطف باری الیه اصفهان منتهی اولنجه به دک
ملک ایران جریان سیلاب کتایب مریم مناقب الیه خراب و ویران اولق واضح
و نمایان ایکن ذات قدسی سمات داورانده مودوع مایه شفقت و مرمحت و دیانت
قبل الاستخبار قضیه ده مدخل و علاقه سی اولیان و اتحاد دینه لری اولان بوقدر
سادات و علما و صلحا و فقرا و موحدینک سفک دما و هتک اعراض
و تخریب خاتمان و سبی عیال و اولادلرینی روا کورمیوب بووقته دک اختیار سکوت
کریم خانه انتباه کملکله پای تجاوزی زیر کلیم ادبه چکوب آراقده اتحاد دینه
وملیه لری سکان دیار عجمک قانلری دوکک و زرنندن اجتناب فکرنه مبنی
اولدینی و بعد ازین وقوعه کله جک مقاتله و پیکار و انتهاب دار و دیاره سبب
مومی الیه ایدوکی عندالله و الرسول و عندالناس بیدار اولوب اوزاری اکاراجع
اولدینی اجلدن اوزرینه سوبسو سوق لشکر جرار ذمت معدلت شهر یاری به
لازم کلدیکی و جناب اصالت مأب خانلری مادامکه دوستلق و اخلاصده ثبات قدم
کوسترملر ایل و ولایتلرینه اجناد و غا اعتیاد دولت علیه دن ذره قدر مضرت

اصابتہ رضای خسروانہ اولمدینی واکر خلاف مأمول نقض عهد خصوصندہ طرفلرندن دخی وکیل مومی الیہہ نمائشات وحدود ممالک محروسہیہ تجاوز وعساکر پادشاهی ایلہ محاربه ودشمنک وقوعبولق لازم کلور ایسہ اولوقت سر عسکر مشار الیہ مأموریتی اجرا ایلہ وراي پرده قدرده مستور اولان کیفیات مدہشہ ظہورہ کلک اقتضا ایدہجکی معلوم حقایق مرسوملری بیورلدقده دنیا وآخرتلرینہ نافع اولان نہج اسلمہ سلوک ایلہ ارادہ ایلدکلری شقی وزیر مشارالیہ عجلہ و مسارعة تحریر واعلامنہ ہمت بیورملری مأمولدر . باقی ہمیشہ کوبک بخت سعید لامع ودرخشان باد .

(۵)

* روان خانہ یازیلان فرمان عالی صورتی *

مصایح افندہ وقلوبی اضواء فہم ودرایت وانوار ہوش وکیاست ایلہ منور اولنلرہ خفی دکلدر کہ (وکذلک جعلمانا فی کل قریۃ اکابر مجرمیہالیکروا فیہا وما یمکرون الا بانفسہم) نظم کریمی مقتضاسنجہ ہر بر بلدہ وقومک حقیقی ومجازی ازمہ حکومت وتصرفلری قضیہ قدر بر متمیز ومتحیزک مسلم دست رأی وتدیری قیلوب آنلرک دخی اوضاع واطوارلرندہ خیراً وشرأ اختیار ایلدکلری صورت نیک وبدک مکافات ومجازاتی نفس وقوملرینہ راجع اولہ کلشددر .

مقدمہ مذکورہنی ایراددن مقصد اولدرکہ نادرشاہ زمانندہ دولت علیہ ابد مدتہ اہالی ایران بینندہ دست یاری تدبیر عقلا ایلہ تأسیس وتمہید اولنان جدار استوار سلم ومصافات طرفیندن برکشتہ ساز خاتمان فقرا وضعفا اولان سیلاب قضا جریان حرب وقتالہ سدمتین وحاجز حصین اتخاذاولندینی کوندن برسکان کشور ایران حقلرندہ بوجانبیدن اظہار خلوص وصفوت وایفای رسوم یکجہتی وموافقتدن غیری منافی عہدوپیمای سرمووضع ناجسبان ظہور ایلمیوب داخل ممالک محروسہمہ ایاب وزہاب ایدن حجاج وزوار وتجار عجمک تأمین بال ورفاہ حالرندہ دقیقہ فوت اولنمیوب حتی ازاد خان افغانی وآنک امثالی ہوسکاران سلطنت والکای مذکورده ایقاد نواثر جنک وپیکارہ قیام ایلدکلری اواندہ دولت علیہم جانبہ کاغدلر تحریری ایلہ ملاصق سرحدات منصورہم بولنان قلاع وبقاعک ضبط وتسخیری ضمنندہ عسکر تعینی سوق وتعریف ایلدکلرندہ معاہدہ وپیمانہ رعایہ تحریک ابروی رضا مناسب کورلیوب وزرای عظام وامرای کرائمہ اوامر علیہ نشر ومخالف صلح

و صلاح ایران طبراغندن شبر واحده تعرضی ارتکابدن اتقا ایلملری تنبیه اولنه رق
 حقوق همجواری به نه درجه لرده مراعات اولندی بی ظاهر وهویدا والحالة هذه ایالت
 فارس وعراق مجمه ادعای وکالت مزورۀ شاهی ایله مستولی اولان زند کریم خان
 طرفه دخی وکلای فخام وعساکر ظفر التزام طرفلرندن قطعاً برضرر وخسار
 ایرائی سبقت ایلمدیکندن بشقه اورنک سلطنت وجهانداری به بالارث والاستحقاق
 جلوس هایون میامن مقرونم وقوعنده وکیل مزبور خطاب شرفصاحب داورانه مه
 سزا کوریلوب تخت والابخت خلافتی عظمایه قعود کرامتمود داورانه م پیامی
 مشعر مثال بمثال التفات مال خسروانه مه کندوسنه مخصوص نامه رس ارسالیله
 توافقی مذهب وملت حقنه رعایت اولنمشیکن فطرت ردیه سنده مرکوز لؤم ومفسدت
 لازمه سنجه خلاف سوکند ومهادنه سابقا بابان سنجانی متصرفی کرد محمد بکه
 طرفدارلق داعیه سیله بابان اوزرینه عسکر تسیر و(الفتنة نائمة لعن الله من ايقظها)
 وعید شدیدینک نتیجه سنی عدم ملاحظه ایله نقض عهده اجتناسار واشعال آتش
 فساده ابتدار ایلدیکندن قطع نظر بغداد وبصره والیسی اسبق متوفی عمر یاشادن
 اظهار شکایت موهومه معرضنده قرنداشی صادقی بصریه تسلیط ومحاصره وعمر
 یاشانک خلفی وزیر مصطفی پاشانی انواع خدعه ودسیسه ایله اغفال وحیله ایله بندر
 بصریه استیلا وبوقدر امت محمدک ماللرینی یغما وسبی ذراریء موحدین اوزار
 عظیمه سنه اجترا وحافظ مصطفی پاشا دخی حیلکار مزبورک فریب وتزویرینه
 الدانوب معینته مرتب وزرا وجنود مبعوثینی کرویة اعاده ووکیل ناصیل فرصتی
 غنیمت اتخاذیله فسادات کوناکونه تصدی ایلیوب فیابعد ملغنت شعار مزبورک
 قطع مدعای خصومتی حاکم حاسم شمشیر عدو تدمیره حواله برله اقطار ممالک
 محروسة المسالکمه بعث احکام وارقام ایله مستعیناً بالله تعالی جیوش دریا خروش
 دولت علیهم شهر زور وبغداد طرفلرینه سوق وتسبیل وبرقاچ قولدن حرکت
 وبصره نك استخلاصنه وزند کریمه تابع اولان بلاد واصقاع ایرانیه نك فتح وتسخیر یله
 معامله بالمثل وخیل مزبور حقندن کلنمکه ارادۀ قاطعۀ شاهانه م تعلق ایلدیکی اجلدن
 بوندن اقدام لاجل الاحتیاط قارص جانبی قولنه دخی جنود مرتبه ایله برسر عسکر
 نصبی مهم ومقتضی اولدیغندن سابقا ارضرورم والیسی وزیرم یکن علی پاشا
 ادام الله تعالی اجلاله او لحوالی به سپهسالار تعیین وکندویه یازیلان فرمان جهان
 مطاعمه آذربایجان خانلرینک هنوز مخاصمه به دائر بر رفتار نابرجاری مشهود
 اولماق حسیله اول امرده آنلرک ایل ومملکتلرینه هجوم ایتوب ایجارندن اصحاب
 تعیین اولان خانانه مکتوبلر تسطیر وزند کریم ایله مماشادن منع وتحذیر وکندو

حالی را به اقامت و بوظرفه اراءت صورت بغضا و عداوتدن مبادت و اطاعت گذاری
سلطنت سیه مه مسارعت ایلدکاری تقدیرده زنهار و زنهار تکدیر واضرار لرینی
تیویزدن بجانب ایلمسی توصیه و تلقین و دقایق مذکوره تبیین اولمشیدی .
سنکه خان مومی الیه سین سکا و تفلیس خانی ارکلی خانه دخی صدر اعظم و وکیل مطابق
صداقت شیمم طرفندن اشعار اولندیغنه بناءً مقدم و مؤخر و بودفعه سرعسر
سابق مشار الیه و درعلیه مه کوندردیکک تحریراتکده و خوی حاکمی احمد اغانک
وسنک آدم لریکیزک تقریرلرنده عتبه علیه خداوندکارانه مه عرض بندکی و عبودیت
و انقیاد و مطاوعی مدار مفاخرت عد ایلدیکیز و هر نه که امرم اولورایسه خدمته
قصور اتمیه جککیز و تفلیس خانی ارکلی خانایه بالاتفاق اغور هایوننده جان فشانلق
مراسمی انفاذ ایده جککیز و تشریفات هایونم رجائنده اولدیغکز درج و تسطیر
اولمش بو اوانده تفلیس خانی مومی الیه ارکلی خانک دخی حالا چلدیر و ایلمسی
وزیرم سایان پاشا ادام الله تعالی اجلاله نک مهر دارینه مرافقه معتمدلرندن
نویسنده سی میرزا کور کین یدیه درگاه سپهر اشتباه ملوکانه مه ضریعه و عرفی کلوب
مفهومنده در عدالت مقرر بندلکینی صمیمی قبول و سنک و خوی خانی و سائر
خانان آذربایجانک آستان آسمان شان تاجدارانه مه درونی اخلاص و رابطه کزی
و کندوسیه بلواقفه منقاد امر و اراده پادشاهانم اولوب زندکریمدن واکا
طرف کیرلکدن ابرای ذمت ایده جککیزی بیان ایلدیکی جهندن سز لر ایه مخبره
و متحد القواد اوله رق مطاوعت باب معدلت مآ به سرعت و ابراز مساعی مبروره
بذل مکنتم ایلمسینی محتوی خان مومی الیه ک تشریفات مواهب غایت تاجدارانه مه
احسانیه مرانمه مساعدتی مشعر امر شریفم اعطا اولنوب سنکه خان صداقت نشان
مومی الیه سن فی نفس الامر سننن عیدده دنبرو روان حکومتیله اوقانتکدار اوله لی
سنک طرفکدن دربار عطوفت قراریمه و قارص و ارضروم سرحدلرنده و زرای
عظامه خلوص طویت و نهایت دوستی و محبتک کرات ایه مجرب اولوب تخصیص
زندکریم عاقبت و خیم جبلت فاسده سی اظهار ایلدکدنصکره مخالفت آداب عبودیت
برحالت نارواک مشاهده اولمندیغی اجلدن قول و فعلکه اعتماد داورانه مه درکار
و خانان ایران میانه لرنده عراق و اوصالت و عقل و کفایتک نزد هایوننده واضح
و نمودار اولغله التماس حضور فائض النور ملوکانه مدن قرین اسعاف و بعدازین
انتساب عتبه بلند مرتبه خداوندکارانه مه شرفیه تشریفکه مساعد برله بودفعه دخی
اعلائی قدر و شانک ضمنتده خزینه عوارف دینه شاهانه مه عطیه هایونم اولق
اوزره سکا ایکی بیک عدد سکه حسنه و خلع خاصه داورانه مه سمور فائض السروره

دوخته برثوب خلعت مورث البهجت عنایت واحسان جهاندارانم اولوب حالا
ارضروم وطربزون والیسی وقارص جانبی سرعسکری وزیرم الحاج علی پاشا
وساطتیه ارسال اولمغین اشبو فرمان جلیل الشانم دخی اصدار وبعت وتسیار
اولمشدر. سنکله وسائر تردد واختصاص دولت علیه می اختیار ایدن خانان ایله
مکاتبه ومادامکه طرفکزدن تعهدکزه رسوم صداقت واستقامته منافی بروضع نابرجا کر
صدور ایتیه قطعاً الکا وارا ضیکزه تعرض ایلمیوب زند کریم طرفندن ازعاج
وتکدیریکزه جسارت واقع اولور ایسه حمایه واعانتکزه صرف مجهود ایلمسی
سرعسکر مشار الیه تنبیه اولندیغی ومتعهد اولدیغکزر راستی وعبودیتکزده ثبات
قدم اظهار ایلدجکه بوآنهدک ایالت حکومتکزده نه کونه متصرف ومستبد اوله ککش
ایسه کزینه اولوجهله مأمون البال ومرفه الحال ومصون اولمکزه طرف هایونمدن
مساعفه درکار اوله جغی وخوی خانی احمد خانه دخی عطیه وخلعت خسروانم
احسانیه بودقایق امر منیفمله بیان اولندیغندن بشقه تقلیس خانی ارکلی خانه
دخی سن وسائر آذربایجان خانلریله بالاتفاق ابراز خدمات مشکوره به اهتمام ایلمسی
توصیه وتلقین اولندیغی معلومک اولدقده عطیه بهیه ملوکانه می نهاده جیب تبرک
وخلعت فاخره شاهانه می کمال تعظیم وتکریم ایله زیور قامت صداقت ایلد کدنصرکه
بوندن بویله سایه عدالتوایه خدیوانمه استظلال واحتمایه قبول اولندیغکی محقق
بیلوب سائر خانلر حقلمنده سنوح ایدن مراحم اشفاق شهریارانه می اشاعه واعلان
وهواجس نفسانیه واغواى اشراره اتباع ایله خلاف رضا اطواره اجتناسر برله
ایل ومملکتلرینی پایمال اجناد ایتدیرمکدن اتقا ایلملرینی تأکید وتقلیس خانی
ایله بالمخبره مراسم وفاق واتفاقه رعایت ایدرک مقتضای تعهدکزی ایفایه مبادرت
وقارص سرعسکری وزیر مشار الیه دخی امور وخصوصکی تحریر واقتضای
وقت وحل نه نیی ایجاب ایدر ایسه اعانه واستعانه لوازمه رعایت ایلمک بابنده .

(۶)

* رئیس افندیگنک مقام صدارته اولان برقطعه تقریرینک صورتیدر *

دولت علیه ایله روسیه لو بیننده بودفعه منعقد اولان مصالحه نك شرطلری حکم قضا
وقدر سببیه اسفار سابقه نتیجه لرنده منعقد اولان شروطه بکزه میوب لاجرم
هر بریسنگک ضمننده کړک عاجلاً وکړک آجلاً نیجه محذورلر اولدیغی ظامر
واشکار اولوب بوآنه کلتجیه دک شروط مذکوره نك بعضیلری اجرا وبعضیلری

دخی هنوز ابقا اولوب روسیهلو طرفندن بقیه قلان شرطلرک عهد نامه هایون
 موجبجه بشقه بشقه تنفیذ ایتدیرلمسینه ودولته مضر و کندولره نافع جمله سنی
 دلخواهاری اوزره تنظیم و درونلرنده مضمر اولان فاسید غرضلری برر برر
 راشدیرمه که سعی واقده دقیقه فوت ایتیه جکاری کاوب کورینه یور . واول
 ماده لردن بریسی تضمین خصوصیدر که ایکی آیدنبرو روسیه ایلچیلی تضمیندن
 باقی قلان مبالغک تحصیل واخذنی اقدام امور عد ایدوب سافمز اسماعیل رائف
 بکه مره بعد اخری کاه تقریر ارسالی وکاه ترجمانی تسیر ایه مطالبه ضمنتده
 ابرام والاح ایلدیکندن ماعدا ریاست خدمتی قوللرینک عهده عاجزانمه احاله
 بیورلدقده روسیه ترجمانی ایلچیلی طرفندن طلب تضمینده اصرار مرتبه لرنده
 سوزلر ایراد ایتکله قوللین ایه دفع اولمشیدی . برقاج کون مرورنده تکرار
 کاوب تعجیزه مباشرت ایده جکی درکادر . و بوندن مقصد تضمینک بالکلیه ویرلامسی
 ایه شروطه مغایر حرکتی اختیار دکادر بلکه سائر مصلحتلری تسهیل ملاحظه سیاه
 اسلوب حکیمه رعایت اوله رق وقت تخصیص اولنقسنزین تدبیری ادا اراده سنه
 مبنیدر . بوخصوص وسائر مواد بوندنضکره البته مذاکره اولنه جنی آشکار
 اولغله اقتضای وقت وحل و مزاج زمانه کوره ایشلرک تسهیلی ایچون اثنای
 مذاکره کاه ملایمت وملاطف کوسترمک و بعضاً اقتضای وقت وحال اوزره
 سردجه سویلنمک لازم کاور . ونصاری دولتلرینک اوته دنبرو دفعات ایه
 تجربه اولنه کلدیکی وجهله بر عادتلری واردر که عادت مزبوریه کافه امورده
 مصلحتلرینک سهولتنه وسیله عد ایتشلردر . فرضا بویه مواد جسمه ده ویاخود
 آخر جزئی امورده حتی رسوم الفته دائر کیفیتارده صعوبتی وحصوله کلیه جکی
 مجزوملری ایکن بر مصلحتی تکلیف ایدوب بهر حل اولسنی ابرام وطلبده مصر
 اولورلر . وقارشولرنده اولان مخاطبه بیک درلو مغلطه کوستروب الزام
 واسکاتنه ومراملرینک تحصیانه بذل قدرت ایدرلر . مخاطبلری بولنان کمنه
 مغلطه لری دکله میوب ثبات اظهار ایه ایکی جانبدن دخی یاس حائلری ظهور
 ایلدیکی صورتده یلکنی صویه ایندیروب عناددن فارغ اولورلر .

بو کیفیت دولت علیه ایه اوروپا دولتلرینک اوائله کچن صلح ومکالمه لرنده نیجه
 دفعه واقع اولمشدر . بونلرک طبیعتلری بویه مضبوط ومجربدر .

اشته روسیهلو دخی جاری اوله کلان عادتلری اوزره انواع مغالطه یی اله آلورلر .
 برو طرفندن مقابله بالمثل قاعده سنه رعایت اولنمسه کونا کون مضرتلری دولت

عليه اختيار استير مك الاجاب ايدر . بوصورته مجلسه ومقتضای مصالحته كوره
ديكجه وخشونتوجه وضع وحر كته مقابله اولمق واجباتندر .

انجق دول ايلچيلرينك خدمتلرنده استخدام ايلدكلري ترجمانلرينك اكثري دولت
رعایاسی ورعتی اوغللرندن اولوب اكثر رجال دولت واکابرایله اختلاطلری
اولمق ملاسه سیله طیبیک بهانه سی ووجوه اخر ايله قوناقلرینه کیروب چیقمدن
خلی دکلردر خصوصاً فرنك طائفه سندن قتی وافر اطبا اسلامبول درورنده
اعظم رجاله منتسب کچنوب دائرلرینه دخول ايله عامه اسرارلرینه واقف اولمغله
ايلچيلرندن بریسی دولت علیه بر تکلیف بارد ایدوب مساعده اولمسه وبر مقدار
رعونت کوسترله درعقب ترجمانلرینه وجنسلرندن اولان فرنك طیبیلرینه اصلی
وفصلی یوق بر آلاي اراجیف تعلیم ایدوب آنلر دخی واردقلری لرلرده شاخ وبرك
ویردرك حقایق یوزندن تخدیش سامعه ایده جك حوادثی بیوك لرلده القا ایتملریله
ایشیدنلر طائفه مسفوردهك حاللری بیلمدکلرندن شویله اوله جقمش وبویله
بر حادثه وقوع بوله جقمش دیواراجیف مذکوردهی موضوع بحث ایلایوب رفته
رفته سامعه هایون جهانداریه واصل اولمغله بوطوری ایشلرینك تمسینه ذریعه
اتخاذ ایلدکلرندن قطع نظر علم الله تعالی سرائر دولتك کایسه ایلچیلر کسب وقوف
واطلاع ایددیورلر .

شمعی روسیه ایلچیسى تضمین ماده سی اولسون وسائر سویله شیه جك
ایشلر اولسون بریسنده قوللریله مذاکره شروع ایلدکده بالاده ایراد اولنان
عادت قدیمه لرینی اله آلوب اصراره مبادرت وچاکرلری دخی مجرد تسهیل
مصاحبت ضمنتده مقابله والزامنه ابتدار ایلسم بلا توقف ترجمان وطیب
وقیوچی وقاشچی مقوله لرینی یانلرینه چاغروب قلوب ناسه ایراث خدشه ایده جك
مدھش سوزلر تلقین ومسفورلر دخی ابلیس کبی کیردکلری دائرلرده روسیه
ایلچیسى قپوده تکدیر ایتشلر . غالباً بونك صوکی فسیاه واره جق فلان آدمندن
صحیح اوله رق مسموعم اولدی . عجبا دولت علیه نك بر خیرخواهی یوقیدرکه
افندیلریمزی آگاه ایلیه وبونك امثالی مصنع وساخته کلاملر ايله تمامجه مفسدتلرینی
اجرا ایدرلر . وبوخبر شوکتلو عدالتلو کرامتلی ولی نعمتمز افندمز حضرتلرینك
سمع هایونلرینه واصل اولمغله (من یسمع یحل) قاعده سی اوزره طرف
آصفانلرینه خط هایون ورود ایدوب صورت ملایمت اختیار اولمسنه اراده
خسروانلری تعلق ایلیمک ملاحظه دن بعید دکلدر . بویله اولادینی حالد مراد
حضرت خلاقبناھینك خلاقی حرکت منافی رسم عبودیت ومغایر مسلك دیانت

اولمغه ضروری ایلچینک کاتنه ماشات اولنوب وسائل حصول مصاحتدن اولان تدابیر نافعیه تشبث و توسلدن سکوت اولنمق و دولت علیه جمله مطالبینک تسویه سنی التزام ایتک مقتضی اولور . بونک علاجی بووجهله ممکن اوله بیلورکه یوقاروده بیان اولندیغی وجهله ایلچیلرینک اعتذارلرینه متعلق برسوز مسموع هایون اولدقده شویله برکیفیت ایشیدیلهور اصلی و حکمتی و سببی ندر پایه خسروانه اطرافیه افاده اولنه دیو جانب ولی النعمانه لرندن استسئال بیورلسون حقیقتی و سری و سویلنسان مصاحتک نیه مبنی اولدیغی عرض و تقدیم اولنور . بوقوللری اباعن جد دولت علیه ابد مدتک و شوکتلو کرامتلو افندمزک عبد مملوک و موروثی و ازادسز قولی اولوب ذکر و فکرم ولی نعمتمه صداقت و دین و دولترینه خیرلو خدمت ابرازندن عبارت اولمغه بودقیقه جقلره رعایت بیورلدیغی صورتده یمن همت علیه لریله وسع عاجزانهم احاطه ایلدیکی قدر قوللقده و لازمه استقامتی ایفاده صرف مجهود ایدرم . و دولت علیه به معاذالله ثم معاذالله ذره قدر خدشه و کدر ویره جک حالت وقوعه کلامسیچون نقدینه عمر و حیاتی فدا ایدر قوللرندن اولدیغم الله ذوالجلاله معلومدر سرمایۀ اقتضارم صداقت ایله خدمتدر . روسیه لو تضمین آخه سنی سهولته حصوله کتورمک و قصور مصلحتلرینی دخی بروفق دغلوام کوردرمک ایچون اطرافه وافر آخه صرفنه قرار ویردکلری والیوم درعیله ده طرف طرف ال التندن متعلقلری کزوب اطماع ایله قبویامق اراده سنده اولدقلری اگرچه مجزوم چا کرانه مدر . لکن سایۀ مکارموایۀ دولت علیه شویله مأمول ایدرمکه ان شاءالله تعالی کیمسه بویله شیئی ارتکاب ایتمز . اکثر امور سلطنت سنییه خلل ویرن محظورات خدا کوسترمسون طمعدن حدوث ایده کلدیکی و نظام ملک و دولت دخی کتم اسراره منوط اولدیغی ویا لکن روسیه لو دکل جمله اوروپا دولترلرینک رواج کارلری باشند ایاغه حیله ایله وجود بولدیغی نزدعالیرنده بیان و تعریفه محتاج دکلدر . رب مستعان شوکتلو کرامتلو افندمزی سریر سلطنت و اجمتیرنده طول عمر ایله مکین و سیف شجاعتلرین کلید ابواب فتح مبین ایدوب دولتلو عنایتلو افندیمه و جمله مزه توفیقی رفیق و شر اعدادن امین ایله آمین بحرمة طه ویسن .

(۷)

* تلخیص سامی صورتی *

رمضان شریف دخولدنبرو قریم سربستیتک رفی و روسیه لویه تسلیم اولنان

قلاعتك استرادی قوم تانارك مطلوبی اولمقدن ناشی مقتضای شرع قویم اوزره بوامرك تمشیتی خصوصنده دولت علیه مجبور اولمغین بهر حال قوم تانارك مطلوبلری اوزره خصوصات مرقومهك بالکلیه هیئات اصلیه سنه رجوعی عديم الامکان اولدینی صورتده دخی مساغ شرعی مرتبه سی تانار طائفه سنه مدار تسلیت و تأمین اوله جق وجهله صورت حسنیه افرانغی ماده لرینی رئیس افندی قوللری روسیه دولتک سرکاتبی ایله بالدفعات مذاکره ومکمله ایلمکدن خالی اولیوب مسفور دخی ایلچیسنه بعدالتبلغ الی سنه دولتین بیننده واقع اولان جدال وخصومت و طرفینک مبتلا اولدینی انواع محنت و خسارت انجق ذکر اولنان مواد ضمننده اولوب نهایت النهایه شمنی جانبنده روسیه دولتک ظفریاب اولدینی غلبه سی حسیله دولت علیه طرفندن تعیین اولنان مرخصلر مواد مذکورده حسن قبول ایله قبول ایدوب شروط معلومه اوزرینه عقد مصالحه اولنوب طرفیندن عهدنامه لر اخذ واعطا اولمشیکن وخصوصا روسیه دولتک مطلوبی من کل الوجوه قریمک سربسیت مطلقه ومستقله سنه مقصور ایکن طرف دولت علیه دن اعذار شرعیه بیانیه اشبو عقد اولنان شروطک شرع شریفه مطابقتی ایراد وبونک مغایری عقد مصالحه وسع دولت علیه ده اولیه جغنی تصریح ایلدکارینه بناءً مجرد تأسیس مبانی مسالمة وموالات اجلی ایچون روسیه دولتی ادعاسندن رجوع وشرع شریفه مطابق اولمق اوزره اشبو شروطه رضاداده اولمشیدی .

شمدی بوکونا تکلیف مالایطاقی ایراد ایلمک عهد وميثاقک مغایری اولغله ایلچی بک بوامرده دولت علیه نك رضاسنی تحصیلدن عاجزدر دیو رفق وملایمت وادیلرنده بسط مقدمات اعتذاره مبادرت ورئیس افندی قوللری دخی مقابله بالمثل قاعده سیله رفق ونوازش صورتلریله اجوبه مناسبه ومسکته بیانیه الزام واسکاتلری ودغخواه دولت علیه اوزره تنقیح شروط مصالحه یه ارضالری خصوصنده کرچه دقیقه فوت ایتمیوب بعضاً دیوان ترجمانی قوللرینی دخی ایلچی یه ارسال وکندی لسانلری اوزره دلائل عقلیه ایرادیه دولت علیه نك بوبابده مجبوریتی وبوتکلیفانده من کل الوجوه معذور اولدینی دوستانه وخیرخواهانه نصایح حکیمانایله مزوجا تفهیم برله بمنه تعالی تمکن اولدینی مرتبه حسن تمشیتی اسبابنه تشبهنده قصورلری اولیوب لکن روسیه طائفه سی ازقدیم خیال ومکار برطائفه اولوب ومزاج دولت علیه یه واقف اولملریله سفر انناسنده اکثر محالرده اجرای انواع حیل ودسائله بالامحاربه ظفریاب اولدینی غلبه مثللو کافه امورلرنده ابتدا لطائف حیل اجرا سیله کارلرینه رواج ویرمک عادت مستمره لری اولمغین بوبابده دخی دولت علیه نك

اوضاع و اطوارینه امعان نظر دقت و برطرفدن بعض اراجیف شاعسی و بلکه
قریم جانبی و یا خود سائر حدود اسلامیة قریب محله عادت فرنگه اوزره عسکر
تعلیمی نامیه بر مقدار حرکت صورتی ابراز ایلک عقلمن بعید اولیوب هر تقدیر
فسخ صلح ایلک محالات قیامدن ایسه ده بین الناس روسیه لو فسخ صلح ایده جک
ایمش فلان سمت عسکر سوق ایلش دیو اراجیف حدوئی ایچون برکونه حیل
ترتیبی ایله دولت علیه نی اخافه قیدینه دوشد کده بوچا کرلرینک و رئیس افندی
قوللرینک سهو و قصور مزه حل اولغیوب حکم تقدیره حواله ایله ایشک نظامنه
اقدام اولغمی فرمان بیوریلور یوخسه وقت اقتضاسنه رعایت ایله حکیمانه معامله می
فرمان بیوریلور بو بایده و هر حالده امر و فرمان .

(۸)

* صورت خط هایون *

بنم وزیر صداقتسمیرم

بودفعه روسیه لو ایله دولت علیه بننده اولان قریم سربستی خصوصه دائر
رکاب هایونمه عرض و تقدیم ایلدی کک تلخیصک منظور و معلوم هایونم اولوب
سربستیت ماده سی روسیه ایلیچینه افاده اولندقدده اصرار و عناد ایلدیکی بیان
اولمش قالدیکه جمله دن بشقه قریمک سربستیتی رفی مطلوب هایونم اولغین رئیس
افندی ایله اتفاق ایدوب بو خصوصک وجود بولسنه اهتمام تام ایلیه سز نهایت الامر
ایلیچ مسفور عنانده ثبات قدم کوسترسه دخی حکم تقدیره حواله اولوب
هر نه که ظهور ایدر ایسه اکا کوره ایشک نظامنه اقدام اولنور الله تعالی انجانی
خیر ایلیه آمین .

(۹)

* صورت نظامنامه تیمار وزعامت *

فیابعد آلایلر بکیلکلی ایچون معتبرینه مأمور بولندقلری وزرای عظام جانبندن
عرض آچقه سی و سائر عوائد و فوائد نامی ایله بر آچقه و برجسه التماق شرطیه
آلای بکیلک هر سنجاغک زعما و ارباب تیمارندن خدمتکار و وقار صاحبی اعمال
نفراته و تسویه و تمشیت اموره قادر صداقتکار و معتمد و مستقیم الاطوار و صاحب
نفوذ و قوی الاقدار اولوب زمره سنک مستحق و غیر تشعاری و بالاتفاق مستصوب
و مختاری اولوب اهل حق و آلای بکیلک هر وجهه احق و الیق هر کیم ایسه
کرکی کبی تفحص و زیاده تحری و تجسس اولنه رق سنجاقلوسنک بالاتفاق رأی
واستصوابلری و طلب و استحسانلری و جمله سنک غرضدن خالی اخبار لریله اومقوله

کمنه لر ایالات والیرینک ویاخود بحسب الاقتضا معیتلرینه مأمور بولندقلری
وزرای عظامک عرضلری وسنجاقلوسنک دخی بالاتفاق محضر صداقت اثرلریله
آلای بکی نصب اولنه .

وزعما وارباب تیمار دخی غرضلرینه تبعیت ایله فلانی آلای بکی استرز دیمبوب
وایکی فرقه اولمیوب جمله سی بردن ذکر اولنان اوصاف ایله آلای بکیلیکه مستحق
اولان کمنه یی اختیار وکمال مرتبه اطاعت وافتیاد ایده لر .

ووالی ولایت دخی برطرفه حمایت ایتیموب سنجاقلونک مختاری اولوب محضر
ویردکلری کیمسه یه عرض ویره .

وآلای بکیلرک خدمت لازمه سنده قصور و تکاسلی و توجیهات ماده سنده غدر
وحمایت کبی سوء حرکت وارتکابی ظهور ایتدجه و بومثلهو کیفیاده دخی قول
واحد عمل اولمیوب استکنه حاله تقید برله کرکی کبی رسیده رتبه صحت
ویقین اولمدجه عزل اولنیه .

وبومقوله حرکات نامرضیه سی ظهورنده یالکیز عزلیله اکتفا اولمیوب عبره
للسائرین قتل ایله مجازات اولنه جقلری هر برینه تفهیم اولنه .

وآلای بکیلری دخی جاده حقدن عدول وانحراف وطریق استقامتدن نکول
وانصراف ایله ناحق یره بعض کمنه لر غدر وبعضیاره حمایه وجهی اوزره
زعامت و تیمار ورفع وابقاسنی متضمن خلاف واقع بر برینه مخالف چتال عرضلر
ویرمه لر ووقت حضرده قانون قدیم اوزره جنک وحربه یرار عسکری
واواجق زاده لر دن هر سنجاغک قیدینک عشری مقداری ملازملر انتخاب وسفر
وحضرده سنجاغیله بولنمق شرطیله اشکاللرینی واسم و رسم وشهرتارینی عرضنده
تحریر و بیان ایدرک یدلرینه ملازمت امرشریفی ویرملک ایچون عرض ایله لر .

وآخرمحلده ساکن اولنلره وعرضحال ایله طلب ایدنلره واسافل ورعایا مقوله سندن
اولنلره ملازمت ویرلمیه .

وملازمت حکمی ویرلدکدنصکره آخر محلده ساکن اولوب زعامت و تیمار محلول
دوشدکده بن ملازم اولم دیو طلب وادعا ایدر ایسه اومقوله بیراغی التده
خدمتده بولنمیان وسنجاغنده ساکن اولمیان ملازملره زعامت و تیمار ویرلمیه
وقول مجرد ایله ادعایلی اصغا اولنیه .

همان ملازم اولنلر آخر سنجاغده ساکن اولوب بیراغی التده موجود بولنلر ایسه
یدندن ملازمت امری آلتوب آخره عرض اولنه .

وسفرده ملازملردن غیری خارجدن برکمنه نک یرارلنی ظاهر اولدقده اومقوله
شجعان طرد اولمیوب وقت حضرده ملازمین محلولاتندن حد معینه تنزیل اولنمق

شرطيله اشكال واسم و رسم و شهرتی درج ایدرك ملازمت عرضی و یريله .
و ملازمیندن برینه بسط اولان قانون اوزره زعامت و تیمار عرض اولتق اقتضا
ایتدکده یدنده اولان ملازمت امری آلاى بکی عرضيله معا کلوب قلمده بطل
اولتق اوزره حفظ اولنه .

و آلاى بکيلر هر نه مقوله عرض و یرمک اقتضا ایدر ايسه هر بر ناحیه نك چری
باشلری و مستقیم و دیندار برقاق نفر زعما و ارباب تیماريله مذاکره و مشاوره
ایتدکجه عرض و یرمیه لر .

و کیملر ايله مشاوره و مذاکره ایدرلر ايسه درون عرضه اسم و رسملریله
زعامتک باش قلمی تحریر و تصریح و عرضه کرده تاریخ تحریر ایلله لر .

تاریخسز عرض و یرن آلاى بکی تأدیب اولنه و زعامت و تیمار متصرفلرینک بریسی
کرك سفرده و کرك حضرده فوت اولوب کرك قلیجه قادر و کرك صبی اولان
اولاد ذکوری وار ايسه کیرلری اولان اوچ نفر اوغلاری رغبت ایدرلر ايسه
اشتراک و یريله اوچدن زیاده مشترک و یرلمیه و بر اوغلی وار ايسه تماماسنی
تصریحيله عرض اولنه .

قانونی اولاددن ماعداسی آخره و یرمک قطعاً جائز اولیوب اولاده منحصر اولتق
قانون قوی اوله واکر اولاد ذکوری اولیوب سفرده فوت اولمش ايسه و اول
سفرده یاننده ملازمت ايله موجود قرنداشی بولنور ايسه قرنداشنه و یريله واکر
قرنداشی سفرده بولنمز ايسه آخر محله بولنان قرنداشنه و یرلیوب سفرده موجود
سینجاغنک ملازم اولنه عرض ایده لر .

واکر حضرده فوت اولوب ولد ذکوری یوغیسه ملازمتی اولان قرنداشنه
و قرنداشی یوغیسه ملازم اولنه تماماً عرض ایده لر ملازم اول رغبت ایتمز ايسه
ثانییه و ثانی ایتمز ايسه ثالثه بوسیاق اوزره و یريله .

عجزه و مساکین و ارغاد و نامستحقین رعایا و اتباع و لوا حق مقوله سندن اولنلره زنه ار
مغایر قانون ملازمت و زعامت و تیمار عرض ایلیمیه لر . و باباسی فوت اولدیغی
و قتده والده سی قرننده بولنان اولاده زعامت و تیمار اولیه مکر مرحه اوله .

و باباسی فوتنده اوغلی اوزرنده آخر دیرلک بولنور ايسه دیرلکی اولان اوغلنه
و یرلیوب قرنداشنه و قرنداشی یوغیسه ملازمه و یريله و باباسی فوتنده آخر دیارده
بولنان اوغلنه خبر کوندر یلوب کلنجیه دک تأخیر وکلدکده عرض اولنه وکلنجیه دک
محصولنه و قوغنی تعرض ایتیه .

و ایام حضرده محصولی ییوب سفر اولدقده ترک خدمت ایدنلرک تیماری رفع
اولنغله قناعت اولنمیوب جزا ترتیب اولنه .

وشمدی یه دك اغماض سبيله بعض كمنه لرك مأكل ايدندكلى سبت تيمارلرى
آلاى بكيلر وسنجاقلونك زعما وارباب تيمارى كتم واخفا ايتيوب ملازميندن
رغبت ايدنلره عرض ايدنلر بعد ازين قليج جى جائز اوليوب وبوندن مقدم
جمع اولنلر دخى تفريق اولنيه .

واشوبيك يوزطقسان برسنه سى شعبانى تار يئندن صكره توجه اولنه جق زعامت و تيمار
اصحابى سنجاغنده ساكن اولنلر ايسه زعامت و تيمارلى ملازمينه عرض اولنه .
بوماده لر يوقلمه لر ايله و دائما تفحص ايله خبر آلتوب و ملازملر كلوب آستانده
ديوان هايونه عرض حال ايدوب بوشروطه مغاير اولديغى ظهوره كلور ايسه آلاى
بكيلره وسنجاقلويه جزا ترتيب اولنه .

وسنجاغنده شويه موجود بولنه لركه بر محله مأمور اولدقلى وقتده يكرمى كونه دك
آلاى بكيسى بيراغى الته كلوب آت وآلات و بساطيله محل ماموره عزيمت ايتمه
قادر اوله لر . زعما وارباب تيمار سنجاغنده ساكن اولملرى فوائد كثيره يي مستلزم
اولديغندن غيرى اعمار مملكت و حمايت رعيته وسيله اوله جق حالت مرغوبه دن
اولغله فيما بعد هر كس سنجاغنده ساكن اولمق ماده سنه آلاى بكيلرى وسنجاقلونك
زعما وارباب تيمارلى و ملازملر غايه الغايه اتمام و كتم و حمايه دن احتراز ايدنلر .
وايالت عسكرى محاربه و مقابله تشويق و اغرا رينه سبب كلى اولمق ايچون زعامت
و تيمارلرينه الحاق بالكليله منع اولنمىوب سفره مأمور يتلى اوقاتنده و محاربه
و محاصره لرده ايچلر نده شجاعت و يرارلى ظاهر و نمايان اولوب دل و كله كتور نلره
استعداد و استحقيقه كوره بيك آچه دن التى بيك آچه يه و دخى زياده يه وارنجه
يدلرينه ترقى امرلى و يريلوب و ويريلان امرعلى مقدارى الحاقه مساعده اولنوب
قانون قديم اوزره اجمالوسى و مشتركه الحاق اولنه .

وبالجملة زعما وارباب تيمار ييئنده بالتراضى قصريد جائز اولوب آلاى بكيلر عرض
ويره لر . لكن قصريد دخى سنجاغنده كائن توانا اولادينه واقرباسنه و ملازمه
جائز اوله يوغيسه خار جدن اولان كمنه لره زعامت و تيمار قصريد زنه روزنهار اوليه .
قصريد ايدنلره تكرر محلولدن زعامت و تيمار و يرليه .

وزعما وارباب تيماردن برى مجروح و پير و عمل مانده اولوب ركوب و نزوله
اقتدارى اولديغى ظاهر و متحقق اولدجه تقاعد عرضى و يرليه .

اكر بوشروطه مغاير حمايه و شفاعت و رشوت ايله بريسى تقاعد اولور ايسه ملازملردن
برى خبر و يروب صحى معلوم اولدقده او مقوله خلاف شروط تقاعد اختيار ايدنلره
و عرض ايدن آلاى بكيلره جزا ترتيب اولنوب زعامت و تيمارى خبر و يرن ملازمه

وهنوز جنك وحر به يرار ايكن حمايه ايله بوندن اقدام متقاعد اولمش وار ايسه اشكنجى اولقى اوزره عرض ايدله .

تقاعد اولنلر فوت اولدقده اولاد ذكورى وار ايسه اشتراكاً وبر اوغلى وار ايسه تماماً عرض اولنوب اولادى يوغيسه قرنداشنه ويرليوب سنجاغنده ملازم اولنه ويريله .

والاى بكيلرك مصارفلىرینه مدار واستقامتلىرینه وسيله اولقى ايچون فوت ورفع وقصريد والحاصل ملازمت عرضندن غيرى هر نه مقوله ويررلر ايسه هر زعامت وتيمارك سنجاقلوسى بيننده مشهور ومتواتر اولان حاصلنك عشرى مقدارى عرض آچقه سى آله لر . مثلاً بشيوز غروش حاصلى مشهور ايسه الى غروش عرض آچقه سى آلنوب بوسياق اوزره مراعات اولنه .

وفبا بعد حج شريفه كيدنلردن وامور مهمه ايچون آخر محله امر شريف ايله مأمور اولنلردن ماعدانك قيدينه شرح ويريله .

وزعما وارباب تيماردن بريسي كندى مصاحبتلىرى ايچون آستانه سعاده و آخر محله كيتمك اقتضا ايلدكده آلاى بكيدن اذنى مشعر عرض اولدقجه كيتمك جائز اولميه والاى بكيلر بو مقوله عرضلردن برآچقه خرج آلميه لر . ووزراى عظامك قديمى اوزره بش نفر دفترلوسى اولوب زياده اولميه وكندو عرض والتماسيله اوله رجا وشفاعت ايله زعما وارباب تيمارك قيدلىرینه شرح ويريله .

ودركاه على متفرقه وچاوش كدكلولرى ايكيشر يوزدن درت يوز قیده منحصر اولغله بونلره دخى شوو وجهله قانون اولنوركه ذكر اولنان متفرقه وچاوش كدكلولردن بريسي سفر وحضرده فوت اولدقده قطعاً آخره ويرلسك جائز اولميوپ اولاد ذكورى وار ايسه زعامتى اشتراكاً وكديكى مستحق اولان بيوك اوغله ويريلوب كدكسز قلان اوغلار ينك حصه لرى برقاچ سنجاغده بولنور ايسه تفريق جائز اولميوپ ديدكلرى سنجاغك برنده ساكن اوله لرا كرسنجاغنده ساكن اولمغه رغبت ايتزلر ايسه حصه لرى كدكلو اولان مشترك قرنداشنه ويريله . وصي ايسه جبهلو ويره واكر فوت اولان كدكلونك ولد ذكورى يوق ايسه زعامتى هر كيمه فرمان هايون بيوريلور ايسه اكا توجيه اولنه .

ديوان هايون كتابى كدكلولرينه الى كتابت ويكرمى شاكر دلك كديكى وقرق ملازمت ودفترخانه عامره كتابى كدكلولرينه اون بشر كتابت واون بش شاكر دلك كديكى واولتوز ملازمت كه من حيث المجموع ديوان هايون كتابنه يتمش كدك وقرق ملازمت ودفترخانه عامره كتابنه اولتوز كدك واولتوز ملازمت تعيين وتخصيص اولمغه بومقداردن زياده ونقصان قبول ايتيه .

وزمره کتاب اشرف خدمه دولت واعز رجال سلطنتدن اولمغله ذکر اولنسان
كدكلولر وملازملر قنده ماهر وخط ونشان وامور مهمه تحريرينه قادر اولوب
كيجه وكوندز قلمه مداومت وملازمت ايلدكجه قدر واعتبارلري ملتزم وقانون
توجيهاتلري بوجهمه راسخ ومستحكم اوله كه كتابك بري فوت برقاچ اوغلي
اولوب جمله سي كتابته قادر ايسه بابالري زعامتي اشتراكا وكديكي كديكه مستحق
اولان اولدقده بيوك اوغلنسه ويريلوب كدكسر قلان اوغلي كدك ايدينجيه دك
قلمه ملازمت ايتك شرطيله سنجاغنده اولق تكليف اولميه .

واكر اوغللرينك ايچندن بري كتابته قادر وساري آخر صنعتله مشغول بولنور ايسه
كتابته مستعد اولان اوغلنه زعامتي وكديكي ويريلوب كتابت بيلمين اوغلنسه
مشترك اولق ومستقلاً ويرملك جائز اولميه .

واكر ولد ذكوري صبي بولنور ايسه جبه لو ويريلوب كتابت ومعرفتي كسب
وتعلم ايتك شرطيله ينه زعامتي توجه اولنه .

واكر اولاد ذكوري يوغنسه كاتب وشا كرد وكتاب ملازمينك زعامت وتيمارلري
قطعا خارجدن اولان كمنه لره ويرليوب ملازملردن طالب ظهور ايدر ايسه
وطالب اولان ملازمك كتابت ومعرفتي رجال قلم بيننده مسلم ومعتبر ايسه اومقوله
ملازمه ويريلوب واول ملازمك اوزرنده بولنسان زعامت وتيمار رؤسلري
شاكردلردن قلمه مداومت اوزره اولوب مستعد واحق هر كيم ايسه اكا ويريله .
واكر ملازملردن طالب ظهور ايتمز ايسه ينه قلمه مداومت ايدن مستحق ومستعد
رؤسلي شاكرد اولنلره ويريله .

وجهما من الوجوه كاتب زعامت وتيماري آخره ويرليوب كاتب زاده لره ومداومت
ايدن معرفتو ملازمينه ورؤسلي شاكردانه ويريله .

وكدكلو كاتب زعامت وكديكي مداومت ورغبت ايدن ملازميندن مستعدينه ويريله .
وكتاب ايچون بسط اولنسان شرائط كركي كبي وقايت اولنوب معتبر اولمش رجال
قلمنك غرضدن عاري اخبارلري به بالجمله توجيهاتلري وسائر نظاملري رئيس الكتابلرك
ودفتر امينلري بولنسانلرك رأي وعرضه موقوف اوله انجق قلمه امي سبقت
ومداومت ايتمش كتابدن بريسي احراز رتبه ايلمك وپير وعمل مانده اولق
تقريبيله وبعض امور مهمه يه مأمور اولق حسييله مداومت ايتيوب خانه سنده
وآخر محله ساكن اولور ايسه سبقت ايدن امكنه اكراما اومقوله كتابك
زعامت وكديكنه دخل وتعرض اولميه .

بالاده تحرير اولنسان قوانين وشرائط من اوله الى آخره ديوان هايون ودفتر خانه
عامره دفترينه ثبت وتحرير واشبو شروط الى ماشاء الله تعالى دستور العمل اولق

اوزره مقدم اولان توجیهات فسخ و تغییر اولنمیوب فی غره ش سنه ۱۱۹۱
تاریخنده معتبر و مرعی طوتیلوب آلائی بکیلرندن عرض کلوب دفترخانهیه
درکناره واردقده دفترخانه عامره کتابی نظر تدقیق ایله باقوب بالاده بسط اولان
شرائطه مغایر برحالت فهم ایدرلر ایسه درکنار ایتیموب شرائطه مغایر دیو
دفترامینه تلقین ایدرلر .

ودفترامینی دخی اول وجه ایله رئیس الکتاب افندییه اول عرضی تبلیغ ایلیه ورئیس
الکتاب دخی صدر اعظمه عرض وافاده ایلیه واکر آلائی بکی عرضک خطاسی
دفترخانه ده فهم اولنمیوب سهو آدرکنار اولنوب بیوریلور ایسه بیورلدی تحویله واردقده
دیوان هایون کیسه داری دائما دقت و تحری ایدوب شروطه مغایر اولان حالاتی
رئیس الکتابه تفهیم ورئیس الکتاب وزیر اعظمه عرض ایدوب اومقوله آلائی بکینک
جزاسی ترتیب اولنه .

بونظام حسن عون و عنایت رب العزه ایله اعدای دین و دولت علیهیه اولان دشمنلره
غلبه ایتک اسبابندن اولدیغندن ماعدا محضا دین و دولتک تقوی و عسکرک تراید
مکنت و قوتیجون اختیار اولنش برامر مستحسن و منافع و فوائد کثیره سی ظاهر
و مبرهن اولدیغنه بناء ثبات و استمراری و دوام و استقراری خصوصنه اراده
راستخه هایون تعلق ایتدوکی وجهله وکلای دولت علیه نک بومهم جلیل واجب
الاهتمامک انفاذ و اجراسنه و دائما وقایت و صیانتنه سعی و اقداماری فریضه ذمت
صداقت و دیانتلری ایکن معاذ الله تعالی طمع خام و خامت انجامه میل و تبعیت و عذر
و حمایت و جهلری ارتکابه جواز و جسارت ایله مقدار ذره خلافنه تصدی
و بقوانین و شرائط معتبره نک بوزلمسنه سعی و تصدی ایدر ایسه (فن بدله بعد
ماسمعه فانما اثمه علی الذین یبدلونہ ان الله سمیع علیم) نص کریمنده مندرج اولان
وبال عظیم ووزر جسیمه مبتلا اولسون .

وبوشروط مغایری بوند نصکره انقلابات حسبیلله یاخود رجا و شفاعت ایله آلائی بکی
عرضی اومقوسزین محلول زعامت و تیمار آلان هرکیم اولور ایسه اولسون بعد زمان
اومقوله لره وکیل مطابق بولسانلر جزا ترتیب ایتک واجب اولوب اومقوله حکام
و کبار اراده سی وحمایه سیلله شروطه مغایر آلائی بکی عرضی اومقوسزین محلول
زعامت و تیمار عرضحال ایله آخره توجیه اولنور ایسه تحویلی یا زلیموب شروط اوزره
آلائی بکی عرضی ایله اولاده ویاخود قرنداشه ویاخود ملازمه ویرلمکده صکره دن
کلان حکام وولات و آلائی بکیلر و سنجاقلو و ملازملر اصرار و انفاق ایدوب
توجیه ایتدیرده لر .

بوشرائط معتبره نك برر صورتی یازیلوب رئیس الكتابك ودقتر امینك ختملریله
مختوم قلندقدنصكره آلاى بكیلك یدلرینه ویریلوب سلفدن خلفه تسایم اولنه رق
حفظ وضبط اولنه قضاء ضایع اولور ایسه تکرار صورت اخراجنه طالب اوله لر .
كرك ولات ووكلائك وكرك آلاى بكیلك سرأ وعانأ احوالری تجسس وتفحص
ودر دولتمداره وارد اولان عرضلری دخى دائماً نظر تحرى وبصیرت ایله تدقیق
اولنوب مغایر طور استقامت خیانتلری مشهود اولور ایسه وباللری بیونلرینه
حقارنده جزا ترتیبی ایله لایقلى اجرا اولنه جنی مصمم و مجزومدر .

* صورت خط هایون *

بوشروط حسنه وضابطه مستحسنه دین ودوات علیه مه خیر محض اولوب حق
تعالی نك توفیقى وعنايتی ایله اجداد عظامك ترتیب ایلدكلى غازی ومجاهد ارباب
سیوفك احیا وتكثیرینه مراد هایونم تعلق ایتمكله بوكوندنصكره الى ماشاءالله تعالی
اشبو قوانین وشرائط مستحسنه دستورالعمل طوتیلوب وكلاى دولتم وخیر خواهان
سلطنتم دائماً رعایت ونظارت ایدوب ذره مقداری بونظامه مغایر وضع وحرکت
ایدنلك باشلری كسلسون وانقلابات وتبدیلات حسیله وكلاى دولتمدن بریمى
فسخ ونسخ ایتمك مراد ایدر ایسه دیوان هایونم قلمندن مغایر نظام ومخالف
مضمون خط هایون اولدیغى صراحة تحریر ورئیس الكتاب اولنلره قلملو افاده
واول دخى صدر اعظم بولنلره بالنفس افهام ودائماً نظارت ایدلر واكر بوندنصكره
خاطره وكوكله ویاخود طبعه مبنی ادنى مرتبه برنظامك فسخته هرکیم جرأت
ایدر ایسه دین مبینه ودولت علیه مه خیانت ایتمش اولور الله عظیم الشانك ورسول
اكر مك لعنته مظهر وروز قیامته یوزى قاره اولسون الحذر ثم الحذر من خلافه

(ی)

* قریم مسئله سنه دائر سفارتلره اعطا اولنان تقریرك صورتی *

دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده عقد اولنان مصالحه مؤبده شروطنك بك اعظمى
اولان قوم تاتارك سر بسیتلری ماده سنده فیما بعد ایچلرینه ایكى دولتك دخى عسكرى
كیرمامك وآل چكیزدن قریم خانى قوم تاتار مجموعتك اتفاقلریله كیمسه نك جبر
وابراعى بولنمقیزین كندو رضالریله انتخاب ایدوب شوكتلو قدرتلو مهابتلو پادشاه
آل عثمان افندمن حضرتلری امام المسلمین وخلیفه المؤمنین اولوب تاتار خلقی اهل

اسلامدن اوللری ملاسه سیله امور مذهیه لرینی مشار الیه افندمز حقنه شریعت
محمدیه مقتضاسنجه تنظیم ایلمک مسطور و محرر و روسیه مصاحتکذاری پترسونک
دولتی طرفندن اوله رق اشسبو نص عهدنامه اولان لفظ مجمل شریعتک تفصیل
و توضیحی اراده سنه مبنی و یردیکی سندده بیان اولندیغی وجهله موافقت شرع شریف
بولنق ایچون تاتارک منتخبلری اولان خان قریمه طرف شاهانه دن منشور و تشریفات
کوندریلوب خطبه و سکه نام ملوکانه یه قرائت و ضرب و قریم علماسندن نصب
قضاة ضمنده دولت علیه قاضیه عسکری سماحتلو افندی طرفندن مراسله اعطا اولنق
خصوصلری توافق دولتین ایله نظامه ربط اولندیغنه بناءً دولت ابد مدت شرط
مذکوره کمال مرتبه ده رعایت ایدوب خلافت جواز کوسترمش دکل ایکن روسیه
دواتی هنوز مصالحه ربط اولندیغی ائنده قوم تاتارک ایچلرندن اوان محاربه ده
طرد ایلدکاری شاهینکرای طرفلرینه جلب و شیرین و دولغورف و سائر اسامیلری
مضبوط جنراللری و یرغدر و ضابطلری و ساطیلله مزبوری تحریک و تشویق
و قوبان طرفه واروب یدیمان و نوغای و چراکسه و سائر قبائل تاتاری اضلال
ایتمک ایچون ارسال و یانه آدملر ترفیق و قبائله بدل رشوت ضمنده خزینه اعتلا
و مزبور دخی روسیه دولته استناداً قوبان طرفه کذار و تاتار خلقنی اغوا اراده
ایلدکده کندویه برکیمسه اتباع ایتیوب حتی برایکی دفعه قتانی اراده ویدلرندن
خلاص اولمش ایکن روسیه دولتی بوبابده اصرارینی اظهار و خلاف عهد و شرط
منفور تاتار اولان مزبورک یانه اون بش نفر قزاق و قطنه قوشوب برطرفدن
دخی کنار بوزورسکی نام جنراللری معینه اوتوز بش بیک عسکر تعین و طوب
وجه خانه ایله اوردن ایجرو دخول و شاهینکرای یاننده کی عسکر محاربه ایدرک
طمان و تمرکه هجوم وایکی طرفدن زور ایله شاهینکرای قریمه ادخل و مختار قوم
تاتار اولان جلادتلو دولتکرای طرد و تبعید و اکثر رجال قریم اطرافه فرار و بقیه
قلانلرک اطرافنی عسکر ایله احاطه و ایشته سز شاهینکرای خانلغه قبول ایدرسز
ایتمدیککز صورتده حمله کزی قتل ایدوب نسوان و اطفالکزی اسیر ایده رز
دیهرک تضییق ویدلرندن مهرلرینی اخذ و انتخاب محضری نامیه استدکاری کچی
برکاغد تسطیر و تمهیر و مضموننده پادشاه عالمنه حضر تلری حقنه اجرا اولنه حق
امور مذهیه و مطابقت شرعیه ماده سنی کلیاً الف و درت نفر اشخاصی انتخاب
و معتلرینه روسیه لو ترفیق و برابرجه دولت علیه ارسال و قریمک معابر و مسالکینی
عسکر ایله سد و بند و اهلینک خروج و دخوللرینی منع و دولت علیه دخی بونه
کیفیتدر . خان انتخابی تاتارک رضالری و جبر سزجه اراده لر یله اولسی و بزم و سزک

عسکر یکنز قریمه کیر مامسی عهد نامه لریمزده مسطور ایکن بوقدر بیک عسکر
 وطوب و مهماتله قریم جزیره سنه دخول و شاهینکرای جبراً خانلغه اقعاد عهد
 و پیمانزده وار میدر . خلاف عهد و حرکتک انجاسی و خیمدر . مع مافیه
 بو اوضاعدن فارغ اولوک و عسکر یکنزی قریمدن چیقاروب تاتاری کندو حاله
 ترک ایدک بلا جبر کیمی ایستترلر ایسه خانلغه انتخاب ایتسونار بعده منتخبلری
 تصدیق اولنسون جوابلری در علیه ده مقیم ایلچیلری استا کیفه افاده و حتی
 بومضمونده دولته کوندر مک ایچون بر قطعه تقریر دخی اعطا اولندقدده بر قاج
 ماه اول ویریلان تقریرک اجوبه سنی کوندر میوب و جواب ویر ماملری دخی قریمده
 ایشلری تامجیه کوره رک مرام اصلیلری اولان استیلای قریم ماده سنده قور دقلری
 مقدماته بر ایوجه نظام ویر مک فکریله اولدیغنی بیلدیکی حالده دولت علیه صفوته
 اولان متانتی ذره قدر بوز میوب و مقابله بالمثل و مساوات تدارکاته قیام ایلسک
 اشته عثمانلو عسکر چکسور دیو کنندی عمل نامناسبلری دولت علیه یه عزو ایدرک
 مقدا خلاف واقع اطراف دول اوروپا دوستلرمزه بیان نامه لرنشریله بعض صور
 نامالیم عزو و نسبت ایلدکلری مثللو فیما بعد دولت علیه دخی اشبو طور خلاف
 مأمولدن عدم امنیت بناء مجر د حفظ ثغور و حدود دضمننده بالضروره عسکر تدارکنی
 سوء نیته حمل ایله واقعک خلافی دول مشار الیه مه بر درلو بیان نامه لرنشریله دخی
 نشر ایتلری تصور اولنلغه دولت علیه نک ثبات عهدی و روسیه دولتک دخی
 صفوته مخالف اولان نیتی طبیعت امور اقتضاسیله جمله عالمله شایع اولنجیه دک یه
 دولت علیه ثبات اوزره صبر و سکوت اختیار ایدوب و بر طرفدن ایلچی استا کیفه
 بوقدر دولتمدن نظام امور مرخصم دیر سین رخصتک وار ایسه همان بیهوده
 قال و قیل اراقیدن قالدیره لم دیهرک مکاله و مذاکره ایله دفع غوغایه دائر
 و سائلک جمله سی سرد و ایراد اولنمقده ایکن نه دولتی سر بستجه و آشکار عهده مغایر
 وضعدن فراغت ونه ایلچیلری نظام مصاحته دائر کله واحده بیسانه مبادرت
 ایدوب مجرد قریمی استیلا فکریله بر طرفدن تاتارک اوزر لینه تسلطلری زیاده ایتلریله
 اواخر رمضانده روسیه جنرالی شاهینکرای آلت ایدرک قریم اهالیسندن امت
 محمدک اولادلری زور ایله عسکر تحریر و جمع و تامجیه شریعت محمدی یه مغایر
 اولان شبقه و سولتات و قطنه لباسلری کیدیروب کندو عسکر لری هیئته قویمق
 مراد ایتدکلرندن بشقه قریمک قضا و قراسنده اهل اسلامک عیاللری اراسنه
 عسکر لری قشلاق اوزره وضع و عرضلری هتک اراده ایتلریله قوبان کچه سنده
 و قریمده بولسان کافه قبائل تاتار ایاغه قالتوب فوج فوج اجتماع و ابتدای امرده

کناز یوزوسکی به خبر کوندروب شاهینکرای بزم منتخب خانم ایسه آئی و یانکده اولان بر قاچ میرزالری مملکت مزده ترک ایله وسنک دخی بوقدر عسکر ایله ایچمزده اقامتک مخالف مصالحه در قریمدن چیق و کیت دیدکارنده مسفور بر درلو اصفا ایلمیوب اهالی وقوم تاتارک اوزرلرینه طوپ و تفنگ چویروب قتی وافر مسلمینی شهید ایلدکن صکره تاتار خاخی دخی وقایه عرض و ماللر یچون مدافعه به قیام وارالنده محاربه آتشی مشعل اولوب الیوم قوبان و قریمده عموما قبائل تاتار شاهین کرای عدم قبول و روسیه عسکر یله محاربه به اقدام اوزرده لر در . و اهالی و قبائل تاتارک دولت علیه استغاثه و استمدادی حاوی قانلو محضزلری وارد اولغله عهد نامه ده مسطور ماده شریعت که مرادف دین و اسلامدر و بوماده شریعتده و امور دینی تحت سده اعانه و امداد ایلمک مندرج اولدیغندن روسیه ایلچیسنه احوال تفهیم و بومرتبه دن صکره دولت علیه نک صبره تحملی قالدینی و مرادلری عهدلرینی شکست ایتمک دکل ایسه باری سفک دما وقوع بولمسزین عسکرلرینی قریمدن اخراج و دوستانه بونک بر علاجه تشبث اولنسی بیان اولندقدن بزم دولتم شاهین کرای خان ایدر و تاتارلری قرار و قریمی خاک ایله یکسان ایدر دیو نصوص عهد نامه و قواعد دولدن خارج معامله دن غیری جواب ویر ماملکه هر نقدر دولت علیه صدق نیتیله جنکی صالح اوزرینه ترجیح ایتیه چکی وکلای سلطنت سنیه عندلرنده و سائر دوست محب اولان دولتلر نزدلرنده آشکار و جلی ایسه دخی ممالکندن اولان سکنه و عجزه به تحصیل امنیت و سرحدلره باعث اطمینان و سکونت اولوق ایچون دولت علیه دخی ضروری تدارکاته دقت و قریملو و قبائل تاتار دخی روسیه لودن بالکلیه سلب امنیت بر له خانانک اقدام و اسنی اولان جلا دتلو سلیم کرای خان حضرترلرینی علناً تحریرات و آدملرینی ایچلرینه دعوت و تبعیت ایلدکری اوانده مقدما دولت علیه طرفسندن ویریلان تقریره جواب اوله رق بر قاچ ماه مرورندن صکره روسیه ایلچیسنی بر تقریر عرض ایدوب مفهومی جمله نک مرقوم شاهینکرای تصدیقه الحاح صورتی بیاندن عبارت اولغله ایلچی استاکیفه اگر دولت روسیه صلحه راضی ایسه سلیم کرای خانی تاتار انتخاب و بیعت ایتمشلر تما سجه انتخاب یرینی بولمش وایکی دولته بوندن ایو مصلحت اولمز فیما بعد قیل و قالی موجب بر نسنه قالدی و صراحة عهدک خلاقی اولان ماده ده الحاح و اصرارندن اقتضا ایدر بز عهد مزی هر وجهله محافظه ده قصور ایتسوب نیچون سز وقایه عهده رغبت ایتسز دینلکده یسنه دولتمک جوانی بودر و شاهینکرایدن دولتم کچمز و بوندن زیاده برشی بلیم

ورخصتم یوقدر و نهایت دولتم شاهینکرای قبول اولدیغنی یازیم دیمکله روسیه دولتک دولتره لایق اولیان وجهله بوکونه عهدہ مخالف حرکتی وآچغدن آچیغه منفور عامه اولان شاهین کرایه صاحب جیقوب دولت علیه صغار ایش اولدینی و شرع و عهدہ مخالف ایدیکی یوقارودن اشاغی بیان ایلدی کمز حالاتکه دولت علیه نک عهدنده متانتی و روسیه نک مخالف اوضاع و حرکاتی مین و مشعر در جمله سنده حق تعالی حضرتلری دولت علیه تصدیق ایدوب عامه عالمیانه معلوم اولمشیکن الیوم دولت علیه صبر و تحمل و ادیلرنده اوله رق بلکه روسیه لو حققرینه راضی اولوب بوقتنه برطرف اولور ملاحظه سیله بوآنه دک دولت علیه دوست صادقلری اولان دولتره بو حالاتی افاده ایتامش ایدی لکن روسیه لونک مراملری عهدلرنده ثبات اولیوب اوان محاربه ده اولان غلبه لرینه اغتراراً قدرت قاهره رب العالمینی کلیاً فراموش و طریق انصافدن عدول اولدینی تفصیل اولنان دلائلدن مستبان اولمغه همجوار و معاهد دوستلریز اولان دول اوروپانک در سعادتده مقیم ایلچیلرینه لساناً روسیه دولتک حرکات و اوضاعی والی یومنا هذا دولت علیه عهدنده متانت اوزره اولمغه بودرجه لردن صکره دخی دولت روسیه اجرای شروطه خواهشکر اولوب خلاف عهد تکلیفاندن فارغ اولدینی حالده دولت علیه تأیید صلحه راضی اولدیغنی افاده یه مجبور اولمشدر و عقب صلحه روسیه دولتک شاهینکرای تحریکه دائر جنراللری و ضابطانی و ساططیه یازدقلری کاغذلر قریمده ظهور ایدن اختلال اثناسنده قوم تاتارک اللرینه کیروب در علیه کوند رملریه معمول و معتبر مهر و امضالریه حالا دولت علیه موجود و محفوظ اولمغه لدی الحاجه عینلری ابراز و مفهوملری جمله دوستلریز اشاعه اولنه جقدر .

(۱۱)

* یکچی اگاسی محمد اغانک صدارتنه دائر خط هایون *

سنکه وزیر اعظم و وکیل مطلق محمد پاشا سین سلفک صدر سابق محمد پاشانک طمع و رخاوت و بطائی امور مهمه دولتیله مک تأخیرینه بادی و خزینه داری و بعض اقربا و متعلقاتی وظیفه لری اولیان ماده لره اخذ رشوت و مداخله ایله اداره امور موقوف اوله مدیغندن عزلی لازم کلوب و سنک سفر و حضرده حسن صیتک مسموع هایونم اولدیغندن غیری ایکی دفعه درکاه معلوم یکچی یلری اغالقلرنده رضای هایونمه موافق اطوار مسدو حه

وحرکات سعيديک معلوم ملوکانه اولديني اجلدن بعناية الله تعالى بوندن صکره دخی دين و دولت عليه مه خير لو و شرع و قانونه موافق حرکاته سعي ايدجککتر ماحوظ شاهانه اولغين بواوقاتده سني انتخاب و وکالت کبرا ايله ممتاز ايدوب کوره يم سني عسکری و غير عسکرينک و طشره لرك و وزرا و رجال دولتمک حالرينه و قوفک اولديغنه بناءً امانة الله اولان رعایا و برائانک دفع مظالميرينه و هر کسک استعداد و استحقاقه کوره اعمال و استخدامنه على الخصوص اعظم اموردن اولان مهمات جبه خانه و طوپخانه و ترسانه و بار و تخانه لرك تکميل لوازمه و تيملرينه و کړک آستانه و کړک سفر ترتيباتندن اولان اجناس ذخائرک جمع و ادخارلرينه و سرحداتک عسکر و مهمات و ذخيره ايله استحکاملرينه و اسمعيل و قريم اردولرينک و مشنا عسکرلرينک تنظيملرينه دقت و اربابي ايله مذاکره و مشاوره ايدرک تسويه و تمشيتلرينه مبادرت ايليه سن حق تعالى حضرتلری امورکزی هر حالده توفيقه مقارن ايليه آمين .

(۱۲)

* آيينه لی قواق تقيحنامه سی *

برنجی ماده اشبو معاهده جدیدک ماده لرنده تصريحاً تعين و توضيحاً تفسير و تبين اولنان مواددن ماعدا قينارجده عقد اولنان مصالحه مؤبده عهد نامه سی بومعاهده جدیدده لفظاً بلنظ على التفصيل مندرج اعتبار اولنه رق ذکر اولنان قينارجه عهدنامه سنی بشقه ايکی قطعه سنده مسطور ايکی ماده منفرده سييه معاتماً قوت کامله سنده بعبارتها بعينها نصی اوزره اشبو معاهده جدیده ايله تصديق ايدرز . بنا برين ايکی دولت فخيমে مياننده صلح و صلاح و حسن موالات و همجواری خلل و انقضامدن بری و عاری و جهله الی الابد دستور العمل طوتيلوب اشبو معاهده مبارکيه محل و مضر اولور حالاتی طرفين رعایاسندن فرد واحدک ايقاق و اجرا دکل تصديسنه دخی جواز و يرلما مک کمال تيقظ و بصيرت اوزره ايکی دولت دخی اقدام ايدجککرينی تأکيداً و علانية تعهد ايدرلر .

ايکنجی ماده قينارجه ده منعقد عهدنامه نک اوچنجی ماده سی مضمونی زياده ايضاح و تصريح ضمتده روسيه دولتی بين الدولتين پايدار و استوار اولان حسن مصافات مقتضاسنجه خاطر دولت عليه رعایة رضاداده اولور که جمله تاتار طائفه سنک سربسيت اوزره اتفاق آرايله منتخب تاتار خانلری انتخاب

و مقام خانی به ترفیع اولند قد نصیحه كرك كند و طرفلرندن و كرك زیر حكومتنده اولان طوائف جانلرندن فیما بعد علی الدوام دستور العمل طو تلمق اوزره بودفعه قرار كیر اولان سندك تعیراته مطابق محضر لر ایله دولت علیه مه مبعوثلر تسیار ایدوب مضموننده ذات معدلتسمات حضرت جهاندارینك امام المؤمنین و خلیفه اعظم موحدین اولدیغنی صراحة اعتراف و قبول و اهل اسلامدن اولان بر حکمدار مستقل سربست مقامنه لایق مثال بی مثال تقدیس اشمالك ارساله كرك خان مشارالیه و كرك طائفه تاتار تقدیس شرعیسنی استدعا ایله لر و بوندن ماعدا روسیه دولتی ینه حسن موالاته مراعاة و خاطر دوات علیه به رعایه دیانتلرینك موافقتنی لامحاله مقتضی و راجع اولان مواددن هیچ بر نسویه مخالفت ایتیه جگنه تعهد ایدر . و دولت علیه دخی علانیه عهد و پیمان ایدر كه :

اولا موافقت مذهب و تأثیر دیانت بهانه سیله روی ارضده هیچ بر دولته حساب ویرمكسزین امور دنیویه ده دولتلرینی بالاستقلال اداره مستقل اولان تاتار خانلرینك امور ملكیه و دولتلری استقلاله بر درلو خال كتور میوب تضییق ایلیمه :
ثانیاً مسند خانی محلولیت حقیقیه ایله محلول اولدجه قوم تاتاردن سربست اوزره بومقامه انتخاب و ترفیع اولنان هر بر خانلرینه جناب ظلیت پناه حضرت تلمری خلیفه اعظم موحدین اولمق ملا بسه سیله مثال بی مثال تقدیس اشمالك اعطاسی خصوصنده هیچ بر كونه عذر و بهانه و صعوبت اظهار و ایراد اولنیه :

ثالثاً فیما بعد قاعده لاتتغیر مقامنده دستور العمل طو تلمق اوزره بودفعه دولت علیه نك قول قرار ایلدیكی مثال بی مثال تقدیس اشمالی صورتدن هیچ بر روقده دولت علیه بر لفظ ویركله تغیر و یا خود ترك و تفویض ایتیه :

رابعاً قینار جهده منعقد عهد نامه ده دولت علیه بالجمله قبائل و طوائف اقوام تاتاره دائر كافه حقوق دنیویه سندن قصرید ایلدیكنه بناء حقوق مذكوره سنی بر درلو بهانه ایله كائنا ماكان هیچ بر تاریخده تجدید ایتیه جگنی اشبو معاهده جدیده ایله مجدداً متعهد اولوب ذكر اولنان عهد نامه نك اوچنچی ماده سی منطوقجه طوائف مرقومه بی مستقل و سربست بر قوم اعتبار ایده جگنی تعهد ایدر : ذكر اولنان اوچنچی ماده دخی اشبو ماده ده تصریح و بیان اولنان عبارتندن ماعدا بو محله لفظ بلفظ تجدید و تکریر و تذکیر اولنمش کبی اعتبار اولنه :

خامساً طوائف تاتاره دائر غیر مترقبه و بومعاهده ده خاطره کلامش حالات عارض و واقع اولور ایسه ایکی دولت دخی دوستانه مخابره ایتمكسزین بر نوع تدبیره مباشرت ایتاملرینی تعهد ایدر .

اوجنچی ماده مجدداً خانان تاتار انتخاب اولندجه قوم تاتار طرفندن اخباری حاوی محضرلرک و جانب خلافتناهییدن اعطا بیوریه جق مثال بی مثال تقدیس اشمالک عبارتیه و مرقوم تاتار اهل اسلامدن اولمغه شریعت محمدیه مقتضاسنجه خلیفهالموحدینه اعتباراً فیما بعد حفظ ووقایه و موافقت و اقتضا ایده جکی رسوم سائریه متعلق اشبو معاهدنک ایکنجی ماده سنده مشروح نظام و رابطه بر جانبدن دولت علیه دن و بر طرفدن دخی مدبر امور تاتاردن مصرح و متفق علیه سندن اوزره تکمیل پذیرای ختام اولدینی برله و بوندن ماعدا تاتار خاقنک استقلال و سر بستیتنک طبیعت و صورتی فیما بعد اوضح و اصرح و جهله تعیین و تقریر ضمننده ذیل تمسکده وضع امضا ایدن جانین مرخصلرینک تنظیم و امضا و کندو مهر لریله ختم و تمهیر ایتدکاری نص مضمونه مماثل و موافق علناً بیاننامه لر ایکی دولت مشار الیه مادن اعلان اولدینی عقبنده روسیه دولتی دخی جمله عساکرینی اشبو معاهده تمسکی تاریخندن اعتبار ایله قریم و طماندن اوچ آی ظرفندن و قوباندن بعد مسافه سی سبیلله اوچ آی یکر می کونده غایه مافی الباب ممکن اولور ایسه دخی مقدم جلب و ارجاع و بر درلو بهانه ایله بر دخی محال مزبوریه ادخال اتمیه جکی تعهد ایدوب دولت علیه کذلک کندو طرفندن دخی بوتعهدی کاملاً مراعات ایده جکی تعهد ایدر .

دردنچی ماده عساکر مذکوریه فی الواقع اور قپوسنی مرور ایلدیکی خبری دولت علیه یه حکومت قریمدن اخبار اولنوب قرار داده اولدینی عبارت و صورت اوزره محضرلر ایله دولت علیه کرک شاهینکرای خان و کرک قوم تاتار طرفلرندن مجدداً مبعوثلر وارد اولدقده جانب حضرت خلافتناهییدن مقدمه دولت روسیه یه تحریراً تعهدلری موجبجه جلا دتلو شاهینکرایک خانلی قبول و مقامی اعتراف ایله قرار کیر اولان سیاق اوزره مثال بی مثال تقدیس اشمال ایله مشار الیه یی توشیح بیورملریله تراضی دولتین اوزره تاتار مصالحه دائر بالجمله معاصر قطع و حسم اولنه .

بشنجی ماده روسیه دولتی دولت علیه یه ایراث موافع مراد ایتدیکی حقیقتی تصدیق و اثبات ایچون بوغ تعبیر اولنور اق صووله حدودی و دینیستر تعبیر اولنور طورله نهری و قره دکر ساحلی بیننده کائن اوزی ناحیه سنه تابعدر دیو جانب دولت علیه دن ادعا اولنان اراضینک قوم تاتاره ترکندن نکول ایتکه رضا داده اولور انجق آتی الیان شروط ایله که اولا اراضی مذکوریه عهدنامه نک

اوجنچی ماده سی اوزره قوم تاتاره تخصیص اولندیغدن دولت علیه بوباده قریم خان و مدیری ایله مخبره و مقاوله ایله و اراضی مرقومه نك خان و حکومتی طرفدن حسن رضالریله ترك و قصریدینه رضا ویرلمسی خصوصه روسیه دولتی حسن وفا و اهتمام ایله بذل هم حسنه ایده جکئی تعهد ایدوب طوائف تاتارک سربسیتنه حین تأسیسده خلل تطرق ایدر صورتی کسب ایتماک ایچون ابتدا دولت علیه دن بوماده مرقومه نونه ایراد اولدینی تقدیرده حسن ختام بوله جفی روسیه دولتک بروجه پشین مأمولیدر .

ثانیاً دولت علیه دخی ذکر اولنان اراضیه همجوار اولان اوچ دولتک آسایش حاللری ایچون اوزی ناحیه سی دولت علیه نك اقرب اولان ممالکنه خط مستقیم اوزره تخصیص ضمننده کفایت مقداری اراضی آلدقدنصکره باقی سی ینه دولت علیه نك تصرفده اوله رق آثار بنادن و آخر کونه کائنا ماکن عمران و اسکاندن خالیه خالیه ترکی متعهد اولوب فقط محل مرقومک الحاله هذه موجود اولوب دولت علیه اسم و رسم وعدد و مقدار ونوع اهالینک دفتری روسیه دولته ویرمسی متعهد اولدینی قری و مساکندن غیری یکیدن برنوع عمران و اسکان جدیدی و نامعلوم کسانک اسکانی تجویز ایتماک شرطیه استنا اولنور لکن روسیه ایلچیلی قرای مزبور هك الحاله هذه بولندقلری حالد حفظ و بقا سی انجق دولتک رضاسی بوکا منضم اولق مأمولیه متعهد اولور .

ثالثاً بین الدولتین هر درلو منازعاتک دفی ایچون عهد نامه نك ایکنجی ماده سی منطوقجه زاپور و قزاقلرینک ردی خصوصه دائر دولت علیه مسفور قراقرله حشمتلو بالجه روسیه لونک پادشاه و امپراطور یچه سی طرفدن شفقت جبله سی حسیه جرملری عفو اولدینی افاده و رضالریله روسیه ممالکنه کیدرلر ایسه انصراف ایتدردوب تردد ایلدکلی حالد طونه نك برو جانبده طرف بریده بحر سیاهدن بعید بر محله امرارلری تعهد ایدر .

التنجی ماده سفینه لرك کشت و کذاری خصوصه فیابعد بالجه خلاف انهارلی و اجاث و قیل و قال میانه دن ازاله و ابعاد ضمننده بیان اولنور که طوائف سائر و علی الخصوص دولت علیه دن امر تجارتده ملل سائر دن زیاده حق لرنده مساعده اولنان روسیه لونک امر تجارت و ایاب و ذهاب سفینه متعلق مصالحه عهد نامه سنک ماده سنده نمونه منزله سنده اتخا ذ اولنان فرانجه و انکلتره طائفه لرینک محیه قسطنطنیه و ممالک عثمانیه نك سائر لیمان و اسکله لرینه استعمال ایلدکلی سفینه لرینک تماماً شکل و جسامته مشاکل و مشابه روسیه تجار سفینه لرینک بحر

سیاهدن آق دکزه وآق دکزدن بحر سیاهه سربسیت اوزره مرور و عبورلرینه دولت علیه رخصت و اجازت ویرر و بوبابده تحقیق اولندینی اوزره آق دکز طرفدن محیه قسطنطنیه یه ایاب و ذهاب ایده کلان کرک فرانجه وانکلتره و کرک طوائف سائر تبار سفینه لرینک اک بیوکی اون التی بیک کیله که روسیه لونک بوط تعبیر اولنان کمیتده بالمقایسه یکریمی التی بیک درتیوز بوطه بالغ اولور حمله یی تحمیل و استیعاب ایدوب بوتقدیرجه روسیه سفینه لرینک علی الدوام مرعی و دستور العمل طوتلمق اوزره بودفعه شکل و جسامت لرینی تعین و تخصیص ایچون اشبو مقیاس اتخاذ اولتوب سفینه لرك اک کوچکی بیک کیله واک بیوکی اون التی بیک کیله که سکر بیک قطار حمله یی متحمل اوله . روسیه دولتی اشبو تقریب ایله دخی صفوت و ضایر دوستانه سنی دولت علیه اثبات و تحقیق مراد ایتمکله کندو رعایاسی طرفندن بوندنصرکه دولت علیه لیمانلرینه تسیار اوله جق سفینه لرك مقیاس مزبور ی تجاوز ایتوب طاقم و ملاحلرینک تجهیز یی دخی ذکر اولنان ایکی ملتک سفاینه مماثل و مطابق اولسنی مسفورونه تنیه ایتمکله راضی و متعهد اولور . و دخی ذکر اولنان سفینه لرده دولت علیه نك رعایاسی مکر بر حاجت مس ایدوب دولت علیه نك عالمی و رضاسی منضم اولدقجه استیخدام ایتمک و عیدینی روسیه دولتی تعهد ایلدیکی مثللو اشبو وعد مزبور دولت علیه طرفندن دخی تعهد اولتوب قینارجه عهدنامه سنک اون رنجی ماده سنده مشروح جمله عهودك بلا تغییر و دقت ایله مرعی طوتیله جفی و باخصوص فرانسه و انکلتره طائفه لرینک تازه ایده جکلری رسوم و لوج و خروجدن غیر ی بر نوع رسم روسیه رعایاسندن مطالبه اولنیه جفی دولت علیه طرفندن تعهد اولنور . و ایکی دولت بیننده امر تجارت خصوصنده هر درلو خلاف انهالری بر طرف ایتمک ضمننده بالماذاکره و المکمله شرح و توضیح و فرانسه و انکلتره لویه اعطا اولنان عهدنامه لرك مفهومنی اساس اتخاذ برله آلرله اتباعاً و موافقه روسیه تجارتینک طبیعتنه تطبیق حدامکانده اولدینی درجه لره دك توفیق ایدرك امر تجارتیه دائر برقطعه مقاوله منفرده ترتیب و تنظیمه مبادرت اولنلق ایکی طرف بیننده قول و قرار اولندی .

یدنجی ماده عهدنامه نك افلاق و بغداد و یوده لقرینه متعلق اولان اون التنجی ماده سی موافق زمان سابق اولغله بودفعه مزاج وقت و حاله تطبیق ایچون ماده مذکوره بعض تبدلات و تنقیحاته محتاج اولدینی اجلدن بین الدولتین شو وجهله مقاوله اولتوب دولت علیه مجدداً عهد و پیمان ایدرکه :

اولا خرسیتیان مذهبك سربسیت كامله ايله تعارف واجراسنه ومجدداً کلیسا احداثه وعتیقلریك تعمیر وترمیمنه عهدنامهك بالاده مذکور ماده سنك منظوق اصلسی اوزره بالمعااهده نظام ویرلدیکی اوزره جانب دولت علیه دن وجهاً من الوجوه ممانعت ومعارضه اولمیه :

ثانیا ابرائیل وخوتین وبندر قلعه لرینك اطرافنده ومحال سائرده واقع اولوب الیوم رعایا املاکی اسمیه مسمی اولان اراضی واملاک مناسر وسائر اشخاصك ملکبری اولمق جهتیله بلغراد مصالحه سنك انعقادی تاریخی اولان بیك یوز الی تاریخنده واقع میلاد حضرت عیسانك بیك یدی یوز اوتوز طقوز سنه سندن اعتبار اولته رق ضبط اولمش اراضی واملاک کیرو مناسر انتخابنه رد اولته ومملکتین مرقومیتنده واقع بوندن اقدام روسیه لو موجود اولوب مدیر اموری اولدینی آئنده اهالیء مملکتدن بعض کسانك اثبات ضمننده ایراد ایتدکاری ادله تفحص اولندیغنه بناءً مقتضاسیجه دده لرندن موروث اولوب طرفلرندن ضبطنه حکم اولنان املاک بوندن بویله بلا انتزاع وتعرضدن عاری وجهله اشخاص مرسومونه تملیک وابقا اولمشنده روسیه دولتک شفاعتنه دولت علیه مساعدده ایلله :

ثالثا جانب دولت علیه دن مملکتین مزبورینك طائفة رهابینه امتیازات لایقه ايله اعتبار ورغبت اولته :

رابعا مملکتین مذکورینه جزیه تکلیفی خصوصنده اظهار آثار اعتدال ومرحمت اولنوب ومال جزیه مذکوریه ایکی سنه ده بردفعه بشقه بشقه ایکی مملکتک طرفندن آستانه سعادت جانبنه تسیر اولته جق یرلو مبعوثلرک یدندن دولت علیه اخذ وقبول ایلله وبودفعه تنظیم وتخصیص قلنان جزیه مذکورله لرینی مملکتین مرقومین مادامکه وقت وزمانیله ادا وایفا ایدلر ولات وضابطان وذوات سائر طرفلرندن کائناتن کان تکلیف وویرکو نامیه یاخود اسم دیگر وآخر برکونه بهانه ايله سنه مطالبه سیله مملکتین مذکورینه جفا واذا چکدیرلیوب مقدا مملکتین مذکورین دولت علیه نك تحت تصرفه ارجاع اولدینی عقبنده جانب سنی المناقب حضرت جهانداریدن اعطا واحسان بیوریلان خطوط شریفه نی رعایانك امن ورفاهیچون کمال دقت اوزره قوت اصلیه لرنده حفظ ورعایت ایده جکنی دولت علیه تعهد ایدر :

خامسا مملکتین مرقومیندن هربری آستانه علیه ده روم مذهبنده خرسیتیان اوله رق بررنفر مصالحتگذاری اقامت وابقا ایدوب مسفورلرک حقنده دولت علیه

هر حالده آثار غنايت و مرحتني بذل ايله . شويلاه كه : مسفور لر تنم احكام ملله
مستحق يعنى هر درلو تعرض و مقتريادن محمي و مستور اعتبار اولنه لر :

سادسا روسيه دولتي دخي كندو طرفدن ايلچيسي و ساطيله ملكتين
مزبور تين ايچون مصالحه عهدنامه سنده كندويه تجويز و تخصيص قلنان حق شفاعتي
فقط اشبو ماده ده ميين و مشروح شروطك خللدن صيانت و وقايه سي ضمنده
استعمال ايلمكه وعد و تعهد ايدر .

سكنزنجي ماده موره سكانك مصادره اولنان اراضي و املاكري جوامع
و اوقاف و سائر بو مقوله خيراته ربط اولمش اولديغندن قينارجه عهدنامه سي
موجبجه اصحابنه ردی مقتضى اولان اراضي و املاك مزبوره مقابله سنده اراضى
سائر تعييني و يا خود حيف و زيانلرينه معادل منافع اخري اعطاسيله تماماً وجه
و حقانيت و معدلت اوزره رياعاي مسفوره نك زيانلريني تضمين ايده چكي دولت عليه
تعهد ايتمكه روسيه دولتي دولت عليه نك قول و عهدينه اعتماداً فرح بال ايله
رضاداده اولور .

طقوزنجي ماده اشبو معاهده قينارجه مصالحه سي عهدنامه سنك ملحقي
و مشروح و توضيحي مقامنده اولغله عهدنامه مذكوره نك اجزاسندن برجزي
منزله سنده عهد و اعتبار و طرفيندن قول عهد اولنان معاهدات قوت و تاكيدى
اوزره الى الابد مرعى و معتبر طو تملق واجب اولغله كرك شوكتلو كرامتو
عدالتو مرحمتو ولى نعمتم اقدم پاشادهم حضر تلرينك طرف هايونلرندن و كرك
حشمتلو مكنتلو بالتمام جمله روسيه لولرك پادشاه و ايمپراطور يجه سنك طرفدن كندو
امضالرياه علناً تصديقنامه لر ايله اشبو معاهده تاييد و ذكر اولنان عهدنامه لر سياق
و عباره لري وجه معتاد اوزره اوله رق ممكن مرتبه بر قدم اقدم و غايه مافى الباب
اشبو معاهده نك عقدى تاريخندن درت آي طرفنده محيئ قسطنطينيه ده مبادله اولمق
اوزره جانين مرخصلري بينلرنده قول و قرار و مفاهيم و مضاميني موافق و مطابق
ايكي نسخه سنى ترتيب و ترقيم و زياده تايمين و تمين ايچون روسيه دولتك در عليه ده
مقيم فوق العاده اورته ايلچيسي و مرخصى و دولتك مستشارى و صان استانسلاس
طريقتك قواليري رغبتلو منزلتو الكساندر استاكيف دوستمز ايله بينمزده قول
و قرار و كندو امضا و مهر لر يمز ايله ختم و تمهير ايلدك .

(۱۳)

(قره وزیره خطاباً صادر اولان خطوط هایون)

* صدارتنه دائر خط هایون *

سزکه وزیر اعظم بالاستقلال و وکیل مطلق حمیده فعالم سز .
سزی و امور یکنزی مهمل الصعاب جل عن التحول والانقلاب حضر تلرینک توفیقات
جلیله سنه باخلوص بال و دیعه ایلدی کمندن صکره معلوم عرفان ملزومکنز اوله که سلف
خیر الخلفکنز امی اولق حسیده سرائر ارادات علیه می محتوی خطوط شریفه ایدای
بیکنه یه ضروری کر قنار و بو وجهله مکتومات امور اجانبه دخی امر واضح الظهور
اولمی رونمون اولغله عزلی ایجاب ایدوب سز خاصه ترتیت کرده ید مؤید
ملوکانهم وغرس یمین باتمکن خسروانهم اولوب من کل الوجوه ذاتکزه وثوق
واعتماد زائد از معتاد اولدیغندن بشقه ذاتکزه و دیعه سبجانیه و مزینات رحمانیه
اولان حلی رشد و سداد و وشاح الصدر کمال استعداد خداداد مشهود مدرکه
راسخه شاهانهم اولدیغندن امانت کبری اولان مقام والای صدارت و مسند علای
وکالت بالاستقبال و الاستحقاق جمیع زمام مهام امور بلا شرکایحیده بنان صداقت
بنیانکز اوله رق حقکنزده سزاوار و ارزان قلمغله مهر هایون میامن نمونم سز
احسان شاهانهم اولدیغندن استقلال لفظی قیلندن اولیوب فعلا دخی جمله یه نوبنو
تنیمهی اراده خیریت افاده اولدیغنی بیلوب جرح و تعدیل اموردن بلا توقی
صداقت مجریه کبری وسعت بال ایله اجرایه رخصت تام خسروانهم ارزان بیورلمشدر .
جناب موفق کل امور قدومکنزی وسیله عبور ایدوب مقارنت حضر توفیق ایله
ذاتکنزی مظهر و مصدر افعال جزیله ایلله آمین بحرمه سیدالمرسلین .

* دیگر خط هایون *

چراغ خاصم نظام دولتم وزیر بی نظیرم .
لله الحمد والمنه صدارته تشریفکدن برو دولتم نظام بولدیغندن سز ده دعی خیرم
عندالله مقبولدر هان رب تعالی هر امور کده توفیق کرم ایلله وایده جکنه اشتباهم
یوقدر . بوکون سعد آباده تشریفکنز معلوم هایونم اولدیغندن قدر و شانکی
ترفع ایچون حفظ وجود شاهانه مه مخصوص اولان کورکرمدن سیاه دلکو
برکورک خاص اوطه باشی قولم ایلله کوندردم . کورکی الباس و دعای خیرم اوزره
اولوب سنی جناب خیر الحافظینه و دیعه و کافه عباد الاهی سز ده امانت ایلدم .

* اخراج مواجب حقنده خط هایون *

بنم وزیر مخلص و چاکر متخصصم .
حق تعالی به معلوم و عیاندر کی جمیع افعال و حرکاتکدن و دین دولت عایم خدماتنده
نمایان اولان سعی و غیرتکدن راضیم و شاکرم هر حالده موفق باخیر اوله سن
علی الخصوص وقت و زمانی ایله اموال میریه بی تحصیل و مواجی تکمیل و توزیع
ماده سنده ظهور ایدن دقت و اهتمامک مقبول هایونم اولمغله حالا خزینۀ هایونم
کستخداسی اغا قولم ایله خاص کورکرمدن بر سمور کورک و برقبضه مجوهر خنجر
ارسال و احسانیه توقیر و تکریم اولنمشسکدر . کوره یم سنی کافۀ دولت علیه می
کمال استقلال اوزره اداره و رؤیت و راحت عبادۀ دائر حالاته کماکان بذل مقدرت ایلیه سن
ان شاءالله تعالی هر خصوصده خیره موفق اوله جفکده و نظام دولت و مملکت اسبابنده
دقیقه فوت ایتیه رک اقدام تام ایلدیککده و ایدۀ جککده ذره قدر شبههم یوقدر .
جناب حق سنی و سنک امر و رضاک اوزره دین و دولته صادقانه خدمت ایدنلری
دارینده مسرور ایلیه آمین .

(۱۴)

* صدر اعظم عزت پاشایه خطاباً خط هایون *

اجداد عظام و اسلاف کرام زمانارنده واقع اولمیان و جواز ویرلمین محدثانک
رواجنه زمان خلافتده بر درلو رضای هایونم یوغیکدن برقاچ سنه دنبرو دخان
چبوقلری امامه لرینه التون قاقه و انواع جواهر طاشلریله ترصیع و اوچر بشر
یوز غروشه آلتوب صالتدینی و کذلک نسوان طائفه سنک تحتۀ پاپوشلرینه سیم
قباره و صرمه وضع و استعمال اولدینی یقیناً معلوم هایونم اولوب بومثللو خلاف
شرع شریف اسرافات بیهوده نک اعمال و استعمالی خلاف ارادۀ تاجدارانه ام اولمغله
من بعد چبوق امامه لرینه التون قاقلامش و انواع جواهردن بر دانه جوهر طاش
وضع اولنلیوب صالتلماق و استعمال اولتماق اوزره یساغ و تحتۀ پاپوشلری دخی
قباره سز و صرمه سز ساده اعمال اولنلق وجهله منع و اقتضا ایدنلره تنبیه و متنبه
اولیانلری تادیب و تربیه ایلیه سین .

(۱۵)

* ینه عزت پاشایه خطاباً خط هایون *

بنم وزیر خالص صدیق
بغایۀ الملك المجید اوغولوم شهزاده سلطان سلیمان بوکون تراشه بدآ و شروع اولدینی

تشکرینی حاوی و سسنگ قدر و شانکی ترفیع ضمنده خاصه کورکرمدن کندی استعمال ایلدیکم سیاه دلکو جلقفاسی قونطوش فروه اعلاسی برر باشی قوم ايله کوندردم . وصولنده کورکی اکتسا ودعوات خیریه مه مداومت ومواظبت اوزره کافه امور دولت وسلطنتکم تنظیمه وجميع عباداللهک ایشلرینه سعی واهتمام ایلوب غیرت واقدام ایله سن جمع عباداللهی سکا و سنی خیر الحافظینه ودیعه ایتم .

(۱۶)

* اسپانیا دولتیله عقد اولنان عهد نامه نک صورتیدر *

برنجی ماده دولت علیه ايله اسپانیا دولتی بینده ان شاءالله تعالی تصدیقنامه ورودند نصکره سائر دوست اولان فرانسه و سیچلیاتین وانکاتره واسوج دولتری مثللو وضع ايله صالح وصلاح منعقد اولمشدر . بنا برین دولت علیه یه تابع ممالك وایالت والکات وجزیره لک اها لیلریله اسپانیا دولتنه تابع اولان حکومتلر وملحقاتلری اولان اراضی وجزیره لری وشهرلری وقستلری وبوند نصکره وقبیله طرفنه تابع اوله جق ممالك وحکوماتنک رعایالری بینده اشبو صالح وصلاح مراعات اولنوب وامر تجارتیه دخی سائر دوله مساعدده اولندی بی اوزره برأ وبجراً جواب ویریلوب وامتنه لرینک فروختی وقرتنه وعوارض سائر دن متضرر اولان سفاینک تعمیری وکفاف نفسلری ایچون اقتضا ایدن نسنه نک آچه لر یله اشتراسی طرفیندن جائز اوله .

ایکینجی ماده دولت علیه نک بالجمله اسکله وکمرکرلنده قرال مشار الیهک سفاینلرندن ورعایالرندن رسمی یوزده اوچ وسائر دوست اولان دول طرفلرندن ویریلان رسومات ادا اولنوب مقابلنده دولت علیه نک سفاینی ورعایاسی دخی اسپانیایه تابع اولان یرلره واردقلرنده بوقیاس اوزره سائر دوست اولان دول مثللو رسوماتلری ادا ایده لر .

اوچینجی ماده دولت علیه ده قرال مشار الیهک اقامت ایده جک وکیلی وساطتیله دولت علیه نک مناسب اولان بالجمله اسکله لرنده وسواحلالرنده قونسولسری اقامت ایتدیریلوب عزل ونصلرنده ووکیل مومی الیه رتبه سنه کوره اوامر ویرات احسان اولتمسندده وقونسولسرینک وترجمان واتباعلرینک خصوصلرنده سائر دوست اولان دول ایلچیلری وترجمان قونسولوس واتباعلرینه اولان مساعدده مثللو معامله اولنه .

دردنجی ماده قرال مشار الیهک رعایالری مذهبی خصوصنده وققدس

شریف و سائر یرلره واران سیاحلریچون سائر دوست اولان دوله مراعات اولندیغی اوزره مساعده اوله و دولت علیه عثمانیه نك هر قنغی محلده تجار و رعایالریك و بیراغی التده اولانك بری وفات ایدر ایسه مختلفاتی حکام و ضابطان طرفلرندن مصادره اولمیسوب و بو کونه مختلفات مال غائبدر دیو وضع ید و استصحاب اولقمسزین و کیلنه و یا خود قونسولوسلرینه وصیتی اوزره اصحابنه و یزملك ایچون تسلیم اولنه واکر بلا وصیت وفات ایدر ایسه مختلفاتی وکیلنه و قونسولوسلرینه و یا خود وفات ایتدیکی محله اولان شریکلیرینه تسلیم اولنه و وفات ایلدیکی محله قونسولوسی و یا شریکلی بولمیدیغی حالد اولمك قاضی تعبیر اولنور حاکمی شرعاً مختلفاتی دفتر ایلدوب بر امین محله وضع و حفظ اولنه رسم قسمت دیدکلی ویرکو طلب اولقمسزین در دولته مقیم اولان وکیلی طرفدن تعیین اولنان آدمه بلا بهانه دفع و تسلیم اولنه و دولت علیه نك رعایاسنه و تجارتیه قرال مشار الیهك ممالك و الكاسنده كذلك معامله اولنه .

بشنجی ماده قرال مشار الیهك قونسولوس و ترجمانلریله دعوی ظهور ایدر ایسه درت بیك آقچهدن زیاده دعوی اولدیغی حالد دعوالری سائر محللرده استماع و فصل اولنمیسوب آستانه سعاده حواله اولنه و كذلك قرال مشار الیهك تجار و سائر رعایالری و حمایه سی التده اولنلریله دولت علیه رعایاسی بیع و شرا و تجارت خصوصلریله و سائر بهانه ایله دعوی و قاضیه واردقلرنده ترجمانلرندن بری بولمیدجه دعوالری استماع و فصل اولنیه و بورجاری و کفالتلری معمولیه سندات و دفتر اولمیدجه دعوا اولنان دین ایچون خلاف عدالت مداخله اولنیه و تجارتی بیننده دعوی ظهور ایلدکده بمقوله اولان دعوالری قونسولوس و ترجمانلری و ساطتلریله شروط و قاعده لری اوزره کورلمسی جائز اوله و بمعامله حین اقتضاده مشار الیهك مملکتلرنده بولنان دولت علیه نك تجار و رعایاسی حققرنده دخی بووجهله مرعی طوتیه .

التنجی ماده دولت علیه نك حکام و ضابطانی قرال مشار الیه تابع اولنلردن هر کیم اولورسه اولسون بر فردیغی بلاوجه تعدی و تحقیر و حبس ایلمیه لر و رعایالرندن بر کیسه اخذ اولندقدنه وکیلی و قونسولوسی طرفدن طلب اولنور ایسه تسلیم اولنوب تهمتلرینه کوره تأدیب اولنه .

یدنجی ماده دولت علیه نك رعایا و تجارتی امین و مستریح اولمق ایچون طرف دولت علیه نك قرال مشار الیهك کرسیء ممالکی اولان ایقانه ده اقامت اوزره شهندر تعیین اولنمی جائز اوله و بووجهله ایشلرینی رؤیت ایدوب دولت علیه جانبندن مساعده اولنان سربستیت بولنلرک حقدنه دخی جاری اوله .

سکزنجی ماده فن ملاحیده ماهر اولنلردن طرفین لیمانلرنده فرتهندن
تضییق اولنان سفینه اعانت اولنه وشکست اولان سفاین و درونلرنده بوانان
امته وسائر اشیالری بولندقلری اوزره صاحبزینیه تسلیم اولنق ایچون اقرب
اولان قونسلوسلره رد اولنه .

طقوزنجی ماده طرفین سفاینی عسکر وجهه خانه نقلنده وسائر خدمتده
استخدام اولنق اوزره جبر اولنیه لر .

اونجی ماده دولت علیه نك سفاینی ممالك عثمانیه دن دوستلق اوزره اولوب
قرال مشارالیهك ممالکته سائر دوست دولتلرک سفاینی کبی معتاد اولان لازارته دن
سکره قبول اولنه لر .

اون برنجی ماده دولت علیه نك جنک سفاینی روی دریاده قرال مشارالیهك
جنک سفینه لرینه مصادفه ایلدکده بیراقلرینی دیکوب وقارشودن طوب ایله
سلامیوب دوستلق اظهار ایلدکده دولت علیه نك جنک سفینه لری دخی کذلک
دوستانه معامله ایدوب وینه طرفینک تجار سفاینی دخی بربرلرینه بیراقلرینی
آچوب دوستانه معامله ایده لر واشبو طرفینک جنک سفینه لری بربرلرینک تجار
سفاینه مصادفه ایلدکده سیلرین تخلیه واقتضا ایدن معاونت ایله اعانت اولنوب
وجنک سفاینی اقتضا ایدن فلوکه جیلردن ماعدا فلوکه ایله تجار سفینه سنه ایکی نفر
آدم ارسال وتاجر سفینه سنک سندی و یول کاغذی کوروب معمول به اولدیغی
بیلدکده کندو سفینه لرینه عودت ایده لر وسفینه لرک بیراق وسنداتلری معلوم
اولق ایچون برر صورتی و بیراقلرک دخی رسملری طرفیندن ویرله .

اون ایکنجی ماده قرال مشارالیهك رعایا سندن واکا متعلق اولنلردن
بری اسلامه کلوب وکلدیکنی قونسلوسلردن و یا خود ترجمانلردن بریسنک
مواجهه سنده مقر اولورایسه بوصورته بورجنی ویرمک و کندو اشیاسندن ماعدا
سائرلرک امته لرنده یدلرنده بولنان اشیا دخی بعدالاثبوت اصحابنه ویرمک اوزره
وکیلنه وقونسلوسلرینه تسلیم اولنه .

اون اوچنجی ماده قرال مشارالیهه تابع اولوب حمایه سنده ویراغی التنده
اولان رعایا وتجار طائفه سی مادامکه دولت علیه دشمنلردن اولان قورصان
طائفه سیله ایصال مضرتنه ساعی و مزبور له عسکری یازلمش اولیه لر اومقوله لرک
اموال واششیالرینه تعرض وکندولرینه تعدی اولنیوب اشیالرله تخلیه سیل
اوله لر و قرال مشارالیهك ویراغی و پتانه سیله اولان سفایندن بری دولت علیه نك
قورصانلری طرفیندن استرقاق اولندقدنه سفینه مرقومه و دروننده اولان تجار

ورعایا واشیا واندن ماعدا دولتین دشمنلرندن اخذ اولئان طرفین سفائی وایچنده اولان تجار ورعایایی مقرر اولان دوستلق استحقاقی ایچون ممکن مرتبه تحصیل و طرفینه ویرلمک سئی اولنه .

اون دردنجی ماده بویکی دولت طرفلرنده بولئان جانبین اسراسی بوخصوصه مأمور اولئرک معرفتلیله مناسب و معتدل بها ایله ویاخود مبادله اولئر واطلاق ویاخود مبادله اولنجهیه دك احتیاجندن لطف ایله معامله اولئق اوزره تنبیه اولئر .

اون بشنجی ماده قرال مشارالیهك رعایالرندن بری کمر کردن اشیا قاجر مش بولنور ایسه دوست اولان دولك رعایا سندن زیاده بر وجهله تأدیب اولنیه و تجارتلری هر نه مذهبن دیلر ایسه سمسار آلوب استخدام ایده لر و تجارتلری خصوصنده خلاف معتاد بر کیمسه جبراً مداخله ایلمیه وایدئرک محکم حقلرندن کئنه دولت علیهك اسکله ولیمان و سد البحرینه و سائر یرلرینه کلان سفاینلری دوست اولان دولك سفائی مثلاً یوقلمه اولئر .

اون التنجی ماده دولت علیهك سفائی قرال مشارالیهك حکومتده اولان سواحله سفینه سچلیدیکی و سفایندن دخی قره کورندیکی محله دکن دشمنی طرفندن تعقیب و تعدی اولمنسه قرال مشارالیه طرفندن جواز ویرلمک و کذلک دولت علیهك سفائی دخی منوال محرر اوزره آنلر ایله دوست اولان سفینه حد مرقوم داخلنده تعرض ایتمک خصوصلری کندولر دوست بولنلرله اخبار اولنوب رضاداده اولدقلری حالدیه کیفیت در دولت علیهیه تحریراً افاده اولنوب و منوال محرر اوزره قراردادده اوله .

اون یدنجی ماده دولت علیه رعایا سندن و خصوصاً اولکونلی و آرانو دلقده اولان قورصان مقوله سندن و سائر بویولده یورویانلردن بر فرد بالجه قرال مشارالیهك سفائی ایله خصومت ایتمک خصوصی واسکله لرینه و مملکت لرینه واردقلرنده دوستانه قبول و سائر دوست اولان دوله معتاد اولان اعانتلر بولئرک حقلرنده دخی اجرا اولئق حالتی امر و تنبیه اولنه و ذکر اولئان طوائف قرال مشارالیهك تحت حکومتده اولان اراضی اهالی سینه سربستیت و کندو حاللری اوزره تجارت ایچون واروب کللری جائز اوله واشبو عقد اولئان موادده مخالفت ایدن واریسه تأدیب و طرفینه بومقوله لر دن اولان فی الجمله ضرر وزیران سائر دوست اولان دوله مساعده اولندیقی اوزره تضمین ایتدیریه و دولت علیهك امر و فرمانه مخالفت و قرال مشارالیهك رعایا لرینه تعدی ایدر اولور ایسه یعنی

قورصانلق معامله سنی ایدر ایسه اومقولهیه دریانک آچیغده مصادفه اولنور ایسه واولندیغی حالده عقد اولنان ماده خلل کلمکیزین حقدن کلنمسی جائز اوله وکذلک دولت علیه سفایی دخی بوجیه اوزره حرکت ایلمک جائز اوله دولت علیه ابد قیام ایله اسپانیا دولتی یینده رابطه پذیر حسن ختام اولان اشبو مصالحه متیمنه جزائر غرب وتونس وطرابلس اوجاقلرینه اخبار اولنوب ذکر اولنان اوجاقلرک مصالحه خصوصنده اراده لری کندو یدلرنده اولمقدن ناشی آنلر دخی ذکر اولنان اسپانیا دولتیله بشقه جه عقد مصالحه ایلدکلرنده دولت علیه محظوظ ومصالحه لری مقبول اوله جغنی مشعر تأکیداً دوستلخی توصیه برله مصالحهیه ترغیبی حاوی اوامر شریفه اسپانیا ایلچیبی طرفدن استدعا اولندقدده هربر اوجاغه بشقه بشقه اوج قطعده اوامر علیه اصدار وتسلیمی جائز اوله .

اون سکزنجی ماده دولت علیه نك اسكله ولیمانلرنده وکذلک قرال مشارالیهك تحت حکومتده اولان اسكله لرنده ولیمانلرنده طرفینك دشمنلرینه جنك سفایی تجهیز اولنمسنه جواز ویرلمیه ودشمن بیراغیه کلان سفایندن طرفینك سفایتنه هروجهله معاونت اولنوب طرفینك سفینه لری لیمانلردن چیققدلرنده یکریمی درت ساعت مرورندن صکره ذکر اولنان جنك سفایتنك اخراجنه جواز ولکن دشمنك حیله سیله برسفینه استرقاق اولنوب واسترقاق اولنان سفینهیه اعانت اولنمسی ممکن اولمندیغی حالده بولنان دولتك لیماننده بومقوله عوارض ظهوری تهمت عد اولنمیه طرفینك رعایا وتجار سفایی دشمن بیراغی ودشمندن یول کاغدی آلمغه جواز ویرلمیه وبومقوله اخذ اولندقدده سفینه ضابطی عبره للغیر سفینه سنك درکنه صلب اولنوب وسفینه واتباعی واشیاسی اخذ ایدهنك اسیر وغیمتی اوله وطرفینك رعایاسنه ومملکتلرنده سکناسی قراردادده اولنلردن ماعداسنه اول کاغدی ویراق ویرلمسنه جواز ویرلمیه .

اون طقوزنجی ماده قرال مشارالیهك طرفندن تعیین اولنان وکلا وقونسولوسلردن بیراغی التنده اولنلر تجارتیه متعلق اشیا لریچون کمرکلرینی ویردکلرنده سائر دوست اولان دولدن تحصیل اولنان قونسولاته رسمی المنسنه جواز ویرلمیه وقرال مشارالیهك رعایالرندن برکیمسهیه باروت وطوپ وسلاح وسائر ممنوعاتدن اولنلردن ماعدا تجارتیه متعلق اولان اشیا یی سفائنه تحمیل ایتمکه ممانعت اولنمیه .

یکرمنجی ماده قرال مشارالیهک رعایاسنه و تحت حایه سنده اولان کیمسه لره تجارتیه متعلق بیع و شرالرنده سائر دوست اولان دول مثللو معامله اولنه و علی الاطلاق جاری اولان سکه دن غیری سکه تکلیفیه تعدی اولنیه لر و کتوردکلری سکه دن خلاف معتاد بردرلو رسم طلب اولنیه .

یکرمی برنجی ماده عزیمت اوزره اولان سفینه حدوث ایدن دعوی بهانه سیله آلیقونلمیوب دعوی و نزاعی قونسلوس و ساططیه بلا تأخیر فصل اولنه و قرال مشارالیهک متأهل و مجرد اولان رعایالرندن جزیه و تکالیف سائر طلب اولنیه و رعایالرنیک برینک اوزرنده شرعا مادامکه قتل و جرح کیفیتلری ثابت اولمیه کندو حالنده اولدقجه تعدی اولنیه و اشبو مصرح اولان ماده لرده و بونلردن خارج و تصریح اولنیمان خصوصلرده سائر دوست اولان دوله معامله اولندیغی وجه اوزره مساعدده اولنه و دولتینه فائده لو و لازم عد اولنان سائر مواد نافعنهک دخی اشبو عقد اولنان شرائطه درجی طرفیندن مناسب کوریلور ایسه آنلر دخی ایراد و مذاکره و ترتیدنصکره ضم و درج اولنق جائز اوله .

خاتمه

شوکتلو قدرتلو کرامتلو آل عثمان پادشاهی حضرتلری ایله حشمتلو مکتتلو مکرمتلو اسپانیا حکمداری وقرالی بیننده منعقد اولان مسالیه موادی بالاخلل مرعی و محفوظ طوطیه و حسن معامله و مصافات مایینک دلائلی تبیین و اثبات ضمننده بوکونکی کون بدأ اولنه رق جانبین ممالکنک سکنه سنه اعلان اولنه و اشبو مصالحه عهدنامه سی تصدیق اولنجه دکن بو ائناده رعایای طرفین حق لرنده محتمل الحدوث خسارات تضمینی ایراد اولنیه و عهدنامه مذکوره سکنز آی ظرفنده و یاخود ده اوجه تصدیق اولنه و مالطیز و روما و جنويز سربستیت حکومتلری اولق حسبیه قرال مشارالیه مرسومونک آق دکزدن قورصانقلری دفعنه حسن همتی بیدریغ ایلیه و بو خصوصک کیفیت وقراری طرف دولت علیه به تحریراً بیان اولنه .

- * عزت محمد پاشا صدارت‌نده کتخدای صدر عالی بولان عمر وحید *
- * افندی‌یه اولق اوزره اشبو طقسان اتی سنه سی جمادی الاخراسنک *
- * یدیی تاریخیله مورخ اوله رق جانیکلی علی پاشانک برقطعه قائمه سیله *
- * برابر وارد اولان مشروح و مفصل تقریرینک صورتیدر *

اون برکونده طمان جانبدن ورود ایدن کرشی سفر علی نام رئیس در عقب جلب واستطاق اولندقدده صوغوجق بکی زان اوغلو محمد کرای اول حوالی‌یه ورودنده شهامتو شاهینکرای خان حضر تلرینک برادرلری بهادر کرای سلطان وارسلان کرای سلطان ایله ملاقات و چند دفعه مکالمه و طرف دولت علیه دن دونمای هایون ایله پاشا و عسکر کاه جکدر کلامنی بین الناس اشاعه و تشهیر و سلطان مومی الیهامی دخی بمقوله جوابر ایله تحریک و تغیر ایدوب بناء علیه سلطانلر دخی طمانه کلوب خان حضر تلرینک آدملرینی قریم یقه سنه مرور ایتدیردیلر . و خان حضر تلیله میانه لرنده مکالمه و منافسه لری وار ایدی بن اول حال اوزره بر اقدم صکره نیسه منجر اولدینی معلوم دکدر دیو تقریری برقطعه قائمه صادقانه مر ایله صدر اعظم وافخم دولتو مرحمتو ولی النعم افندیمز حضر تلرینه عرض و تقدیم اولمغه تفصیل کیفیت قائمه مزبور مزدن قرین علم شریفلری بیوریلور .

قالدیکه بنم مرور تکارا سلطانم حضر تلی خان مشار الیهک دفعه ثانیه ده روسیه طرفه کیتیمی و بعده روسیه عسکر یه کسکی طرف دولت علیه خیانت و منافرتدن ناشی اولموب سکسان بش سنه سنده بر مقتضای تقدیر قریم استیلایه دوچار و دروننده بولان خان و سلاطین سفینه لره سوار اولملریله حیرت و اضطرابلری وقتنده اهالی قریم بالاتفاق خان مشار الیه حضر تلی ایله برادرلری صاحبکرای خان حضر تلرینک دامنلرینه یا بشوب بویه پریشایت حال ایله بزلی ترک ایتیمکز باشلری مزه نه کلور ایسه خیراً و شرأً برابر کوره لم دیو نیاز و استرحاملرینه بناء روسیه یه کیدوب کلدکدن صکره هنوز مکافات اقتضا ایدر ایکن عکس الملحوظ جانب مشار الیه ایتدکری معاملات نامرضیه دن بشقه مشار الیه صاحب کرای خان حضر تلرینه باتشریفات هایون خایت ابقا و احسان بیورلشیکن بطریق التغلب مشار الیهی مسند خایتدن طرد و ازاله و مرحوم دولتکرای خانی انتخاب و متابعتلرینه کمال انفعال و نفسانیته مبیدر .

بر مقتضای سر حکمت خلوص کار بمرالینک بر مدت جانب قریمه مکتم اقتضای
مجزوم اولمشدر که خان حضر تلرینک دولت علیه ابدی القاره صداقتن غیری
بر کونه فکری یوقدر . حتی بوندن اقدم روسیه لونک حیلایه مبنی تحریکله
دومبصار ویالی طرفلرینه ارسال ایلدکری آدمیری طرف دولت علیه دن مقابله
ایله دفع و کیرویه اعاده اولندقدن تکرار بردخی لسانه بیله المیوب حالی اوزره
ترك ایلدکری محضا دولت علیه بی صیانه اجرامی داعیه سنه دوشدکری صورته
بین الدولتین نزاع وقوعیله بلکه انجای دولت علیه به بر کونه ضرر ترتبه بن
سبب اولمش اولورم ملاحظه سیله من بعد قاله کتورمدم دیو بالناسبه ایراد
بیورملریله بودخی دولته خیرخواه و صداقتکار اولدقلرینه دالدر .

لکن روسیه لونک اوته دنبرو مکرو خدعه آلوده و درونلرنده فساد و قریمی بر تقریب
کلیا ضبط ایتمک داعیه سننده اولدینی بی اشتباهدر . انجق کندوسی بو ائصالرده
فسخ مصالحه ایتمک کرکدر امکاتی بولور ایسه نمچه لویی تحریک و دولت علیه
ایله بینلرنده عداوت و محاربه القاسنه مترقب اولدیغدن بشقه بر طرفدن کورجستانی
دخی تحریک و اغواذن خالی اولمیوب حتی بوندن اقتدحه سولمان طرفه مخصوص
برقودانی کلوب بعد المکمله عودت ایلدیکی و کیفیات سائرلری غالباً سعادتلو
سایمان پاشا حضر تلری طرفدن افاده و معلوم دولت علیه اولقی کرکدر . حاصلی
روسیه لونک مراحمی و شب و روز اطرافی تحریک و انواع مکرو حیلایه ترتیب ایدوب
بر تقریب قریمی مستقلاً ضبط ایلمکدر .

و شمده یه دکن دخی بلکه بر حیلایه و بهانه ایله ضبطی تدارکنه تشبث ایتملری
ملحوظ ایدی . انجق خان حضر تلرینه مادامکه مسند خایت سنده در قریمه
طرفزدن مداخله اولمز دیو وعد و مقاوله لری سبقت ایلدیکندن ناشی بلا سبب
سوزلرندن نکولی ارتکاب ایده مزلر . بناءً علیه شاید تحمل ایده میوب ظاهرآ
اراده سیله قریمدن کف ید ایتمش اولور ملاحظه سیله دائماً خان حضر تلری طرفه
صبر و تحمل اولنیه جق کبی کونا کون تکلیفات ردیه و معاملات بارده اظهار ایتمکده در .

خان حضر تلری دخی کرک روسیه لونک بو کونه فوق التحمل ایلدکری معامله
و تکلیفات نامرضیه لرندن و کرک ابتدای خایتدنبرو درون قریمه تکنون ایدن
وقایع کدر آمیزدن ایرادیه مصارفی اداره دن عجز و عبرتی حسیله خایتدن دکل
بلکه جانندن دخی اوصافمشدر . لکن کندی قریمدن کف ید ایتمیکی ساعت
روسیه لونک ضبط ایده چکی مجزومی اولدیغدن ناشی بر طرفدن سکنه قریمک

حالی رینه مرخت و بر طرفدن عار و حمیت صاحبی بر ذات اولمغه بر ایشه مباشرت
ایندیده نتیجه پذیر ایده مدی کلامی تفوه اولنمقدن احتراز دامن صبره تشبث برله
گاه بر ایام تمارض و کاه صید و شکاری وسیله ایدرک کشت و گذار ایله اصرار
وقت ایتمکده در .

قالدی که قریمک تصفیة و استخلاصی ضمننده ظهور عنایت ربانیه به ترقب و وقت
مرهونه تعلیق اولنه رق شمذیک کلیاً روسیه لونک داخل قبضه دست تسلطی
اولیوب بر مدت بو حال اوزره دورملری مقتضای وقت و حال اولدینی صورتده
ظهور ایدن منازعه و فسادک اندفاعیه خان حضر تلرینک مسند خانیة اجلاسی
و استقراری ظن غالب صادقانه کوره بو مرامک حصولنه مدار کلی اولمق کرکدر .
والا وقت آخره تأخیری اقتضا ایتیوب تیز الدن استخلاص و نظام اصلیسنه
ارجاعلری اراده علیه بیورلدینی تقدیرجه فله الحمد والمنه شوکتلو قدرتلو
ولی نعمتیز پادشاه عالمناه افندیمز حضر تلرینک قوه قاهره جهانداریلرینه حائل
یوقدر . وعون و توفیق باری و یمن همت کوه افکن شهنشاهی لرینه بو مرامک
حصولی دخی اقرب مأمولدر .

بو تقدیرجه بالاده بسط و بیان اولنان طمان وقعه سی ایراث منازعه به بر مقدمه
قویه در زیر روسیه لو بمقوله کیفیات وقوعنه مترقیدر . بو صورتده منازعه
ایرائیه محاربه و فسخ مصالحیه مباشرت اولدینی حالد خان مشارلیه حضر تلری
روسیه لویه موافقت برله دولتعلیه و عساکر اسلامیه ایله محاربه و مقابله بی ارتکاب
ایتمه جکلری اگرچه اظهر من الشمسدر . انجق ذکر ی سبقت ایستدیکی
وجه اوزره خایتندن یزار اولمغه قریمده دخی مکک ایتیوب قبل المحاربه
قریمی ترک و خایتندن فراغت برله بر مقدار اتباع مخصوصیه ساحل بحر ازاعه قریب
آیه نام موضعه احداث ایلدیکی قصبه سنه نقل و اقامت روسیه لونک دخی قریمی
ضبط و من اول الامر اهالیسنی درو نندن اخراج و کندی مملکت لرینه سوق
و نقل و قریمه عساکرینی ادخال ایدوب دائر امداد ضبط و محافظه ایده جکلری
ملاحظه دن بعید دکلدر . بو تقدیرجه معاذ الله تعالی قریمده موجود بوقدر عباد
اللهک پازده خسار اوله جققلرندن بشقه سواحل بحر سیاهک کلیدندن امنیت مسلوب
اولور . قالدیکه انجام کار نزاع و اختلال ظهور ایتمامک امر محالدر . انجق دولتلو
مرحتلو صاحب الدولت و کثیر اللطف و المروت افندیمز حضر تلری بو قوللرینی
مرده ایکن احیا و قریم کبی محل مکروه دن خلاص و خاکدن رفع بیورملرینه
خاصه افندم و ولی نعمت بیتمزددر . عمرم اولدجقه دعای بقای ایام عمر و دولت

واقباللری فریضه ذمت و واجبه عهد صدق اولدیغدن غیرى جناب مکارم
نصابلریله دخى حقوق و موالاتمزدیم و همرتبه درجه اخوت اولمقدن ناشى دولتو
ولى النعم افندیمز حضر تلیزى و کرک مروتکاراسر سلطانمک زمان سعادت اقترانکرده
بوکونه وخیم العاقبه اولان امر مکروهى عدم ظهورى مرآمه مبنى مجرد ایقاظ
واخطار ضمننده بسط مقاله ابتدار اولمشدر .

حاشائى حاشاکه ایکی یوزسنه دن متجاوز مدتدنبو ابا عن جد پرورده سی اولدیغنان
ونعمت دولت علیه اوزرینه خان مشارالیهک ایکی سنه لك انعامنى ترجیح و بوتقریردن
مرام مجرد مشارالیهى صیانت مبنى اوله انحق اقضای مرآم خاصه افندیلریمزى
ایقاظ و آگاه ضمننده اولوب لکن مقدما دخى بعض مواده وقوف حسیله هر چند
وظیفه مدن خارج ایسه ده صدقتمه مغرور آ مجرد آگاه ایدرم ملاحظه سیله واقع
اولان بعض تحریرات خیرخواهانه مى خلاف ملاحظه لر حلاطمه دن وظیفه سی
اولمیان اموه مداخله ایدیور دیو باشمزه کلان سیئه لک اکثریسنه علت مستقله
اولدیغنه مبنى دولتو مرحمتو ولى النعم افندیمز حضر تلیزى زینت افزای صدر والا
وجناب مکارم نصابلری کتخدای علوالقدر معالی پیرالری اولیوب آخرى اولمق
لازم کلیدی . بومقوله مواد ضمننده قطعا حرف واحد دخى تحریر ایتیه حکم
وارسته ریب وریا اولمغله کرم و عنایت بیوروب اشیوتقریر صادقانه مزى مجلس
کبراده اظهار بیورمیه رق رأى واستصواب بیوریلور ایسه بروقت تنهای مرآم
نمای ولى النعمانه لرنده مرحمتو ولى النعم افندیمز حضر تلیزیه عرض و تقدیمی رأى
وعنایت علیه لرینه وابسته در .

* اواخر جمادى الآخره ده عمر وحید افندی طرفندن علی *

* پاشایه جوابا یازیلان مکتوب صورتیدر *

ذات حمیت صفات آصفانه لرینه اولان رابطه اخلاص وضابطه اختصاصم مقتضاسنجه
لیل ونهار نشر اذکار جمیله لرله اوقات گذار اولدیغ قلب آگاهلرینه آشکاردر
ومیانده تکلف برطرف و نزد اولیای نعمیده علی الدوام سبب ارتقاء قدر وشانلری
اوله جق وسائل واسبابی استحصاله بذل مجهود بوبنده لرینه مستجاب افتخار
وشرفدر . جنابلری مثللو اصحاب عراق و اصالت حسب القدر جانب دولت
ابد مدتدن مظهرستم وکدر اولسه لر دخى مفطور اولدیلری جوهر صدق
ومایه استقامت لازمه سنجه خاندان ولى النعمه عارض اوله جق بارده نك اندفاعنه

سرو جانلری نی سپر ایده جککاری بی اشتباهدر . بناءً علیه بودفعه قریم حوادثی
استسئال اولمق ضمنتده صوب والالرینه کیدوب رجعت ایدن تاتار بندهلری
یدیله عید متخصصلرینه خفیجه تسطیر بیوریلان قائمه وتقریر من المطلع الی المقطع
مطالعه ومفهوم ومؤدالرینه اکتساب وقوف واطلاع اولسدقنصکره فرد
آفریده یه افشا اولمیبود درحال بالنفس حضور فائض النور ولی النعمیه عزیمت ونزد
عالیلرنده ابتدا سندن آخیرینه دک قراءت اولندی . فی نفس الامر هنوز هزار
تکلفات اختیار یله عباد وبلاد اوزرلرندن دفع اولنان شورش واختلال وآشوب
وجدالك عیاذا بالله تعالی اعاده سنی موجب اولور ادنی وضع وحالتی وخلاف
عهد وپیمان رفتار وحرکتی دولت قوی شوکت تجویز ایلیمه جکی وبوکونه منازعه
وشقاقه سبب اولنلری زجر وتربیه ده دقیقه فوت اولنیمه جنی کونش کبی ظاهر
کیفیاتدنذر . قالدیکه قوبان صوینک بروکیچه سنده صوغوجق واپازه وچراکسه نک
ساکن اولدقلری اراضی واماکن وبقاع وتاتار خلقدن خارج ایچلرنده ساکن
اقوام عهدنامه لر منظوقیجه دولت علیه یه تابع وملك موروث جهانداریده داخل
اولوب هر دولت کندی مملکت والکاسنده متصرف اولدینی قلاغنی تحصین
واستدوکی یرلره قاعه لر بنا وعسا کرینی تنظیم واهالیسنی ضبط وربط ایلکم
حق صریحی اولدینی وحتی روسیه لو ایله عقد اولنان مصالحه شرائظنده بوماده
صراحتاً مذکور وروسیه لو هر سون قلعه سنی وآنک امثالی کندی حدودلرنده
نیجه قاعه وبلنغله لر وقصبة سائر احداث ایلدیکاری محقق وسلطنت سینه دخی حصون
اسلامیه دن صوغوجق قلعه سنی ترمیم واطرافنده استحکامنه دائر بعض معاقل
ومواضعک تجدیدینی اراده وچکن سنه چراکسه واپازه قائلنک زان اوغلو محمد کرای
وحاجی حسن بک والاحاج علی ومحمد افندی ایله درسعداته محضرلری ورود وخلاصه
مأئده قلعه مذکور نک قصورینک وکسور تکمیلی ونفقات مواجی وذخیره لرینی
وکندولرینک نظام حاللرینی استدعا واول ائاده قوبانک اوتیه قاسنده نوغایاو بینلرنده
بعض شقاق واختلافات ظهور ایتدیکي مسموع اولدینی اجلدن ارکان دولت ملاحظه
ومطالعه ویوز الی بیکدن زیاده چراکسه واپازه قومی باشسر وبوغسر صوغوجق
وحوالیسنده موجود ودولت علیه یه متبع اولملریله شاید نوغایک امورینه مداخله
وبرغوغا احداث ایده لر مقدما تنبیه واجباتدنر دینلوب نص عهدنامه نک عباره سنی
درج ایله ایکی قطعه فرمان عالیشان تصدیر ومألرندنه عموما تارتار خاقی سربست
اولدقلری وقریم وقوبان طرفلرنده روسیه عسکرینک استیلا ایلدیکاری قلاع
واراضی تاتاره ترک اولدقلری وچراکسه واپازه قبائل تاتاردن خارج واسملری
عهدنامه ده غیر مذکور وقوبانک بری یقه سنده اناطولی کچه سنده واقع اراضی یه

خلال محاربه ده روسیه عسکری استیلا ایلکم شویله طور سون ایاق دخی
 باصمدقلری نمایان اولوب سزکه چرا کسه و ابازه بکلری و سپاهیله سز بوضورته
 سز لر دولت علیه تابع و ساکن اولدیغکز لرل ممالک محروسه مضافتندن
 اولدینی جهتدن کندی عرض و ادبکز ایله اقامت و ایکی دولتک صلحنه مغایر
 اطواردن و خان حضر تلرینه تابع طوائف تاتارک امور لرینه مداخله دن مجانبت
 ایله سز تا کیداتی تصریح و تسطیر و اول بهارده صوغوجق محافظی میرهبران علی
 پاشا اول طرفه و ارنجه زان اوغلی محمد کرای بک صوغوجق قلعه سنی محافظه ایلمسی
 توصیه و تلقین و قبائل مذکورہ بی مغایر عهد و پیمان حرکتدن منع و او زلرینه
 نظارت و هر خصوصی قانون عقلی و سداده تطبیق ایله در عدالت مقررہ اعلام ایلکم
 او زره مومی الیه علی پاشایه بروجه تأیید انقره سنجاغی توجیه و خاص تعیین ایله
 صوغوجق محافظانی عهده سینه احاله و او توز بش کون مقدم باسقیه صوغوجقه
 ابعاث اولغله شمدی یه دک و رودی ملحوظدر . بوتکلفلری اختیاردن مرام
 جمله نک انسلاب آسایشی مستلزم بر منافرت وقوع بولماق مصاحتی ایدوکی مقرر
 ایکن محمد کرای و سائر لرینک مخالف معاهده وضعه تصدیلرینه جواز کوسترلمک
 نیجه اولور . خصوصاً شہامتلو شاهینکرای خان حضر تلرینک فی الحقیقه دولت
 علیه ابدی الاستمرارک کوجنه چکی برطوری اولیوب روز بروز عامه حقلرندہ
 خیر خواہلقلری مشاهده اولغندہ ایکن قرنداشلری ایله میانه لرندہ تگون ایدن
 شقاقه افندیلریمز برکونه جواز ویرمیوب ایکی طرفه دخی پند و نصیح ایله ازلرینی
 تصفیہ یه سعی و اقدام بیوره جقلری بدیهدر . بوانه دک طمان ماده سنہ دائر خان
 مشارالیه حضر تلرندن برکاغد و برخبر وارد اولدی او یله برتخیراتلری ورود
 ایدر ایسه بهر حال قرنداشلرینه نصایحی متضمن کاغدلر یازیلہ جغندن بشقه کرک
 محمد کرای و کرک سائر لری باعث فساد اوله جق حرکتدن منع و تحذیر اولنورلر
 دولت علیه نک عهدینی وقایه دن غیری برفکری و بو خصوصلردن سرمو خبری
 و آکاهی اولماغله هان مجبول اولدقلری غیرت و عاقبت اندیشی مقتضاسنجه قیریم
 طرفلرینه و صوغوجق جانبہ کوز و قولاق اولوب اقتضاسنجه حکیمانہ جلب
 حوادنه صرف همت بیورملری مطلوب ولی النعمیدر . چونکه بینمزده بوکونه
 سرائرک مکاتبه سی قرار بولدی . بنده لری نقدر روحم کی یازیلان اسراری
 کتم و اخفا ایدرم انجق جناب دولت مابکزدن دخی رجای شناسورانه اولدرکه
 تحریر بیوریلان حوادث و اخبار غیری محله اشعار بیورلیه و برالدن چیقہ زیر
 سرائر مذکورہ یه آخر مطلع اولوب منتشر اولدینی صورتده خاطر شریفلرینه

بزم طرفزدن فاش اولمق احتمالی خطور ایتکله اعتماد منسلب اولمق اقتضا ایدر
اخفای اسرارده اولان فواید نزد والالرنده تعریفدن مستغنی ایدوکی معلوم
دولتلی بیورلدقده امر و فرمان دولتلو عنایتلو سعادتلو رأفتلو عطفوتلو اقدام
سلطانم حضر تلینکدر .

(۱۷)

* اواخر ماه ذی القعدة ده صدر اعظم بولنان یکن محمد پاشا طر فندن *

* علی پاشایه یازیلان مکتوب سامی صور تیدر *

جناب عزت مآب مشیرانه لریله میانه مزده اخلاص و محبتدن غیری برحلت اولیوب
خصوصا ذاتلری مثللو دولت علیه ابد قیامک امور معتابها سنه یرار و نامدار
وزرائک حمایت و صیانتلری سلطنت سنییه راجع و نافع مصالحدن اولدیغنه بناء
ذره قدر تکدر یکنزی موجب اولور حادثه ظهور ایلمام سنه و حضور فائض النور
حضرت تاجداریده ترقی قدر و اعتبار یکنزی مستجاب اوله جق مقدمات خیرییه نك
تمهیدینه اقدام و دقت و اجبه ذمت دیانتمز اولدینی خدایه عیاندیر . زیرا وزرا
و وکلا بنیاد سلطنتک دعایمی منزله سننده اولوب سزک کبی اصیل و خاندان زاده
و عهدده سنه احاله قلنان خدمتی بروفق مرام تسویه به مقتدر وزیرک تدارکی زمان
مدیده یه محتاج و عیاذا بالله تعالی فقدانکز صورتنده درکار اولان ضرر دولت
ابد قیامه عائددر . بو تقدیرجه شرط انصاف و حقانیت اتفاق قلوب ایله ولی نعمتمنز
اولان دولت سنییه نك امور ملکیه سننده صادقانه بذل مجهود ایلمکدر . قالدیکه
بودفعه کتخدامن عزتلو اغا بنده لرینه ابعاث بیوریلان قائمه مشیرانه کز منظور من
اولدی .

* بیت *

دروازه شهر میتوان بست * نتوان دهن مخالفان بست

مفادی اوزره ناسک ستر دهان قال و قیللری امر مستحیل اولدینی مجزومکدر
لله الحمد والمئه ابتدای نشأتکزدن برو جانب جلیل المناقب تاجداریدن سزه هر کونه
مصلحت احاله اولمش ایسه مالا و بدنامت مشیتنده تقصیرکز اولیوب کردش روزکار
خلافه دور ایله مقدما وزارتکز رفیعاه بو قدر محن و مشاقه مظهریتکزه علت
مستقله اولنلردن بریمی قالمیوب نتیجه کارده (النجاة فی الصدق) مفهومی حقکزده
رونما وجوه صداقتکزه تطرق ایدن اعراض تصنیعات اهل اغراضدن اولدینی

حضور فائز النور شاهانه ده نمایان اولدینی اجلدن ینسه رتبه اولا کزه اصعاد بیورلدیغکز دن ماعدا طرفکزه اولان وثوق واعتماد ملوکانه اولکیدن برقاچ قات زیاده در وابعن جدنان ونعمت دولت علیه ایله پرورده اولمش سزک کبی اصیل وخاندان بروزیر حاشا ثم حاشا حقوق نعم تاجداری بی فراموش ایله آخره میل ایلمک احتمالی خاطره کلور نسنه لردن دکدر . حقکزه کلمات نالایقه تفوه ایدنلرک کلام بی مساسلرینه حواله سمع واصفا شویله طورسون لطف باری ایله اومثلولر یانمزده فتح دهان بی ادبی به جسارت دخی ایده منزله والحاله هذه سرکار امور سلطنت سینه ده بولنانلرک جمله سی سزک خیر خواه وصدیقلریکز اولدقلری جلی وخفی تحقیق کرده محبانهم اولمش بوصورته عمرو وزید کلامنه اعتبار خاطر دستورانه کزه تغیر وتکدر کتورمیوب قریم طرفلرینه دائما حواله چشم وکوش اهتمام ایدنلرک استجلاب اولنان آثار وحوادثی بیایی طرفزه تحریر وسزدن مأمول خداوندکاری اولان فطانت ودرايت وغیرت وصداقت مقتضاسنجه هر حالده رسوم تیقظ وبصیرته مراعاته همت بیورمکز مأمولیه قائمه اخلاص مفاد تحریر وفرستاده نادی عزت سمیرلری قانمشدر ان شاءالله تعالی لدی الوصول محاطعلم دقیقه دانلری بیورلدقده بوجه محرر قریم ماده سی برصورت نظام اکتساب ایدنجه قدر اول حوالیلرک احواله حواله انظار نظارت وبر اوجدن النان حوادثی لاینقطع صوب خالصانه مزه اشعار وتیقظ وبصیرت مراسمی اجرایه همت بیورملری مأمولدر .

* سالف الذکر مکتوب سامی موجبنجه کتخدای صدر عالی خلیل *

* حمیدافندی طرفندن مشارالیه علی پاشایه یازلمش اولان مکتوبک *

* درکناریدر *

علم الله بیلهرک خدمت دولت وصداقتده قصور ایتک احتمالز اولمیوب دولتلو ولی النعم افندیمرک طرف عالیرینه توجه تامه سی آنا فائاً مشهودم اولدینی وقریم ماده سنه دائر اول وآخر بالجمله افاده لری مسلم وبوحالده اصابت رأی داوری جزمکرده اولدینی واشبو قضیه ده دولت علیه نک اراده ومدخلی اولمیوب ایکی طرفدن بریسی ملتزمی اولدینی ومرام دولت علیه شروط عهدی محافظه دن عبارت اولمغه جناب حقندن صورت خیریه سی مأمولدر حالبوکه افندم حضرتلری کافه اموره مشاهده وتجربته واقف اولملریله دولتلو افندیمرک مأمول ومطلوب

دولت‌ری بیورلدینی اوزره اولطرفلره دائر احوالك ومقتضای وقتدن اولان حرکاتك دولت علیه نافع اوله‌جق وجه اوزره بیان حقایقی افندمدن مأمول بیوردقلینه وارباب بغض کلامی نزد دولترلنده بردرلو مسموع وملفت اولمق احتمالی اولمدیغه اعتماد بیوروب عزت‌لو ابراهیم افندی بنده‌لری اوتهدنبرو قرداشمز مثابه‌سنده ومحبتمز قدیم اولمغله کندیسيله مذاکره‌مز اوزره سعادت‌لو قبودان پاشا حضر تلرینه معجله دینکری ادایه همت بیورملری وجوهله مناسب کوریلور ان شاءالله تعالی رفته رفته انلر دخی صوب دولتکزه کافى الاول منجذب اولورلر هر حالده خدایه امانت ومظهر توفیق اولملری مستعدادر .

* خلیل حمید پاشانك ابتدای صدارتنده طرفندن یازیلان مکتوب *

* سامی‌یه کندو قلميله یازمش اولدینی هامشدر *

بوندن اقدم دولت علیه طرفندن بعض تدبیرده عدم تدقیق وقوع بولمش ایسه‌ده یعنی محمد کرایک بکلکی وقالیون ارسالی مثللو لاعن قصد کیفیترک ظهوری اولمش ایسه‌ده علم الله دولت علیه‌نك شاهینکرای خانك قرداشلرینك وغیرینك قریمه دائر وقوعبولان ایشلرینه قطعارضا اولمدینی یقیناً معلوم وشمدی برمقتضای تقدیر بوخدمات جلیله‌یه مأموریتزه بناء بقدر الاقتدار امور دولت عهده‌مزنده اولمغله مادامکه فیما بعد روسیه‌لو عهدینه راضی اوله دولت علیه طرفندن عهده مناقض بر حالت ظهور ایتماسی مجزوم اولدینی واکر آنلر هدم بنیان مصافات ایدرلر ایسه اول وقت مخاصمه‌ینی لازم کورمك مرام صحیح ایدوکی معلوم مشیریلری بیوردلقدّه اولباده روسیه‌لونك مرام ومقصودلرینی تصحیح وایشك مقتضاسی بالاتصال تحریر وتوضیحه همت ودقتلری مأمولزدر .

(۱۸)

* روسیه ایلچیسینك ویردیکی تقریر ترجمه‌سی *

برنجی ماده مأكولات ومهمات سفائن وحاصلات سائره‌نك دولت علیه مالکندن نقل وامرار اولملرینه بعد ازین موانع ایراد اولنیه وتجارت سفائنک سربستیت اوزره سیر ایتملرینه دائرایکی دولت ایمپراطوریه دن واکثر اوروپا مللندن اعتراف وتصدیق اولتان بیطرفلغك نظامی اصولنه موافق نظامات تنظیم اولنه . واشبو ماده روسیه دولت ایمپراطوریه‌سینك موافقت‌ایتمش اولدینی رعایات خاطره

(۲۰)

* خلیل حمید پاشانك صدارتنه دائر صادر اولان خط هایون *

سنكه وزیر اعظم و وکیل مطلق مسن سنی سلام سلامت انجام شاهانه مله تلطیف و تشریف ایلدیکمدنصره معلومك اوله که سلفك یکن محمد پاشانك حال و اطواری مأموله موافق ظهور ایتدیکندن و سنك ایکی دفعه کتخدالغکده و ریاست و سائر بولدیغك خدماتده مساعی جمیله ك نمایان اولدیغدن مهر هایونمی یداستقلالکه تسلیم ایلدم . کوره یم سنی کمال استقلال ایله امور دین و دولت علیه می رؤیت و او جاقلم اغواقی و رجال دولتمدن هر کسی استحقاقه کوره استخدامه رعایت و ایراد و مصارف نظامیله بیت المال مسلمینك قوقی اسبابنه زیاده سیله دقت و سرحدات اسلامیة نك نفقات و مهماتلری تکمیلنه و لوازمات سائر نك تنظیم و تئیمنه و مظالم و تعدیاتك دفع و رفقی حالاتنه کمال سعی و غیرت ایدوب دارینده عزیز و محترم اوله سن و مطالب شاهانه اجر اسنده و کافه امور دولت علیه مده مستقل اولدیغکی بیله سن جناب موفق الامور مأموریتکی باعث یمن موفور ایدوب هر حالده توفیقات علیه سیله شمدی یه دك کسب ایلدیكك مددو حیتك اضعاف مضاعفنه مظهر و دین و دولتمه یرار آثار حسنیه به مصدر ایلیه آمین .

مشار ایله خلیل حمید پاشانك صدارتنه دائر او چیوز دن متجاوز تاریخ سویلنمش اولوب ایچلرنده موالدین توفیق افندینك تاریخنی مستئنا و لطیف اولغله بو محله قید اولندی .

* مصرع *

(وزیر شه حمید اولدی حمید پاشای آصف جاه)

(۲۱)

* یوز طقساز یدی سنه سی ربیع الاولی اوائلنده خلیل حمید *

* پاشانك جانیکلی حاجی علی پاشایه تحریر و ارسال ایتمش *

* اولدیغنی تحریرات صورتیدر *

مخلصلرینك اناطولی ایالتی عهدهلرینه احاله تصمیم ایلمامز جنابلرینك ترفیه حال و نظام دائره لرینه وسیله اولمق و معاذ الله تعالی بر حرکت ضروریه ظهور ایلدیکی تقدیرجه جمع عسکر و تدارکات سائر یه مدار بولمق اراده سنه مبنی ایدی .

زیرا بوقدر وزرا بینده لدی الحاجه فضل حق ایله دولت علیه نك دشمنلرینه مقابله
ایده جك و آرای صائبه سیله سفر وحضرده شان و ناموس سلطنت سنیه بی تکمیل
ایلیه جك شونده بر قاج ذاتسز و جمله دن اعلا عد ایلیکم جنابکر و برده حالا
اناطولی والیسی عبدی پاشا حضر تلیدر . مشار ایله حضر تلینك دخی اگر چه
جوهر ذاتلری محتاج بیان دكل اما بر محله مأموریت وعزیمت لرنده ضبط وربط
دائرة یه دقلری اولمدینی و حتی بولندقلری مناصبی دروننده فقرا وضعفانك
صیانتلرینه چندان اقداملری اولماسی حسیدیه سلفمز وقتنده بوحركتلرك شیوعی
یئلرنده اولان مغایرت سابقه لرینه علاوه ایله دائرة حضوردن مهجور اولملرینه
بر رمق قانشیدی لکن هر نه حال ایسه سوز دكلز مقوله سی اولیوب دفع اولندی .
وشمدیلک دائرة سی ضبطنه دقتی متیقمز اولغله داننده سرائر حضر تلیرینه
آشكار دركه بن سرك و مشار الیهك قدریکزی بیلوب ذاتکزی کندی نفسم کبی
حمایه بی اوزریمه فرض عد ایدنلردنم وحق سبحانه وتعالی حضر تلینك عون
وعنایت ازلیه سیله اداره عساكر و اجرای تدابیر ملکیده خاصه سزی کندیمه
ترجیح ایدرم و بونده ریا و سمعهم اولیوب سوزم حق اولدیغه رب العالمینی اشهاد
ایلمشمدر . قالدیکه ضروری سفر وقوع بولدینی تقدیر چه سرك روم ایلی طرفه
مأموریتکز لازم کسه بهر حال بالنفس کوتاهییه کلکتر اقتضا ایدردی . لکن سفر
ظهوری لازم کسه سرك مأموریتکز قریم طرفه اولمق خلاصه ملحوظاتدن
اولدیغه بناء بوضورتده سرك کوتاهییه طرفه بنفسه کلکتر إقتضا ایتیموب اناطولینك
اوزریتکرده اولمسی بوجه محرر قریم جانبلیرینه ومدافعه اعدایه ترتیب اولنه حق
عساكری استجلابه ذریعه قویه اوله جنبی بیداردر . وسرك کبی ذاتی قایرمق
دولت ابد مدته صداقت وخلافی تجویز عین اهانت ایدوکی آشکاردر . ومقدما
طرفکزه اولان خسارت معلومکز اولدینی اوزره ایکی نفسانی شخصك سلحدار
محمد پاشا مرحومی اغفال واغضابلرندن نشئت ایلیکی جلهدن اعلا معلوم اولغله
مادامکه شسو خدمتمده قائم وجانم تنده دائم اوله اوزریتکرده سائیه مرغ مرور
ایتدیکنه رضا داده اولیوب سرماییه حیساتم کبی محافظه کزه دقت واجبه عهد
دیاتمدر . شمدیلک دولتیله نك محاربه نیقی اولمدینی هر نقدر مجزوم ونمایان ایسه ده
اعدا نقض عهدی ارتکاب ایله ابواب محاربه مفتوح اولور ایسه لاحاله یه اناطولی
ایالتی دوش اهلیتکزه تفویض اولمق واجباتدن اولور اشته بولری بویه چه
بیلوب عواقب کاره انتظار ایله شمدیکی حالده صوغوجق وسائر سواحل وحدود
دولتیله نك اقتضا ایدن امور محافظه لرینه نظارت وروسیه لو وقریمه دائر احوال

نظراً اهم مواددن اولمغله دکه حال ایله فراغت اولنه مز . واشبو ماده نی علی ای حال اونسز اولمز قیلندن بر شرط ایده جکدر .

ایکنجی ماده دولت علیه من بعد خفیة وعلانیة امور تاتاره مداخله ایتیه و خانى غیر کونه کور میوب انجق ملک مستقل و سربست کوروب بر درلو محکومی اولدیغنی و بر کونه کندویه ویره جک حسابی اولدیغنی بیلوب بنابرین عایینه بر درلو شکایاتی و با خصوص الحاله هذه مانحن فیه اولنری کلیاً کذبه مبنی اولوب قرب وجوارینه دخی من کل الوجوه راجع اولمقلرندن قبول ایتیه .

اوپنجی ماده افلاق و بغداد مملکتلری حقسنده بیک یدی یوز یتیش درت سنه سی مصالحه سی مقتضاسی اوزره معامله اولنوب بوباده هر درلو مبهماتی بر طرف ایتک ایچون بعد ازیں ویره جکلری جزیه یه و خلاف قاعده جبراً احداث اولنان احوالک رفعنه دائر مذاکره اوله .

* نچمه ایلچیسنک تقریرینک ترجمه سی *

قریم جانبنده روسیه سرحدلرینک ضرر ویره بیلور اختلالات متوالیه نك وقوعنه بادی و مصارف کثیره نی استلزام ایدن حرکات عسکریه حسبیه بلافاصله انسلا ب اسایشه مؤدی اولوب طوغریدن طوغری یه عهد و شروطنه مغایر و دوستاغه منافی اولان دولت علیه نك وضع و حرکت دایر روسیه دولت ایمپراطوریه نك علی الاطلاق شکایتی وجه مشروح اوزره بعد الیسان عرض مرامه بو وجهله مبادرت اولنور که باجمله روسیه لولرک پادشاهی اولان ایمپراطوریه سی ملاحظات منصفانه و نیات مصلحانه سی دلالتیه دولت علیه ایله اولان امورینک قطعی وجه اوزره تنظیمی خصوصنده کندوسنجه باقی قلان و مصلحتک درجه انتهای اولان وسیله نی فعله چیقارمغه قرار و یروب و بو خصوصده دوست احبی و متفق و وفاداری اولوب سرحداتک قرب وجواریتیه و ایکی دولت ایمپراطوریه نك بیننده مستحکم و پایدار اولان اتحاد کاملیه یه نظراً ایشارک بو حاله کلمسه بیطرفاق نظریله باقیه میه جنی مجزوم اولان روما ایمپراطوریه اتفاق ایدوب اشبو تقریری امضا ایدن مخلصلرینک و پادشاه مشار الیه ایلچیسنک بالاتفاق و ساطتلیله پادشاه مشار الیه نك بالاده مذکور شکایاتی اوزرینه رعایت خاطر و تنزلک نهایت درجه سی حاوی اولان اراده سی وجه مؤثر ایله دولت علیه یه عرض اولنور شویله که :

اولاً مآکولات و مهمات سفائن و حاصلات سائر نك دولت علیه ممالکندن

نقل و مرور لرینه بعد ازین موانع کوسترلیه و تجارت سفائنک سربستیت اوزره سیرلرینه دائر دولت علیه نك معلومی اولدینی اوزره ایکی دولت ایمپراطوریه طرفلرندن واکثر اوروپا ملتتری جانبلرندن اعتراف و تصدیق اولنان بیطرفلی اصولنه موافق نظامات تنظیم اولنه . اشبو ماده مقاوله تجارت ایچون ترتیب اولنوب وقتنده طرف مخلصیدن دولت عثمانیه وکلاسنه عرض اولنه حق صورتدن مستبان اوله جغی وجهله روسیه دولت ایمپراطوریه سنك موافقته میل ایده جکی رعایات خاطره نظراً اهم مواددن اولغلّه دولت ایمپراطوریه مشارالیه نك فارغ اولنیه جغی بر ماده اولوب اشبو ماده علی ای حال اونسر اولمز قیلندن بر شرط اوله جقدر .

ثانیاً دولت علیه من بعد خفیه و علانیه امور تاتاره مداخله ایلیمه و خانی غیر کونه کورمیوب الا بر ملک مستقل و سربست نظریه باقوب بر درلو محکومی اولدینی و بر کونه کندویه و یره جك حسابی اولدینی بیلوب بنابرین علیه نه بر درلو شکایاتی و باخصوص الحاله هذه وقوعه کلنلری قبول ایلیمه .

ثالثاً افلاق و بغداد مملکتلری حقنده بیک یدیوز یتش درت سنه سی مصالحه سی مقتضاسی اوزره هر درلو مبهماتی بر طرف ایتک ایچون بعد ازین و یره جکلری جزیه و خلاف قاعده و جبراً احداث اولنان احوالک رفعنه دائر مذاکره اولنه دولت ایمپراطوریه روسیه دن دولت عثمانیه عرض اولنان اشبو ایراداتک قبولی عدم قبولک مستتبع اوله بیله جکی وقوعات غیر مطبوعه نك اندفاعنه وسیله مستقله در . و بوبابده وکلای دولت علیه دن بر جواب قطعی ترقب و انتظار اولنور .

(۱۹)

* طرف دولت علیه دن روسیه و نیجه ایلچیلرینه و یریلان تقریر صورتی *

ایلچی بکار دوستلریمزك دولتلری جانبلرندن مأموراً تقدیم ایلدکلری ایکی قطعه تقریرلری دولت علیه نك منظوری اولمشدر . دوستلق و اصلاحه سی و اهتماملرندن دولت علیه نك ممنون اولدیغنده اشتباه اولنیه قالدیکه روسیه دولتك اشتکا ایلدیکی ماده لری ایکی جانبندن التوب و یریلان عهدنامه شرائطنه توفیق و تطبیق ایدرك حل و تنظیم خصوصاً صلحده دولت سنیه نك بر درلو تردد و مخالفتی اولدینی وصفوت کامله ایله وقایع شروط سلم و مصافات امرند دقیقه فوت ایتدیکی و ایتیمه جکی ایلچی بکلر دوستلریمزك معلوملری اولقی ایچون طرف سلطنت سنیه دن اشبو تقریر دوستانه و یرلمشدر .

اخذ اولنه جق محلولاتدن تقاص اولنه رق قصوری دخی صدر اعظم و کتخدا و دفتر دار
ورئیس الکتاب و چاوشباشی اولنره معین اولان جمعیوز او توز درت بیک غروش
موقوف اچهلرندن افراز و علاوه ایله اتمام اولندقدن صکره فضله سی نفرات
مرقومه نك بعد التحریر اقتضاسنه کوره ترتیب اولنه جق اتمک وات بهالری
مصارفته محسوب اولق اوزره خزینۀ عامره ده موقوفا حفظ اولنوب برغروشی
آخر محله صرف اولنیه بو وجهله واقع اوله جق مصرفلرینک فضله سی دخی
بوندن بویله سرعتجی نفراتی ایجابی قدر اریتمق و یا خود بو مثللو ظهورات مهمه یه
صرف اولتمق اوزره کماکان خزینۀ عامره ده توقیف اولنه بودفعه ناظر نصب
اولنه جق ذاته دخی درت تقسیط ایله المق شرطیه موقوف اچهلر سندن سنوی
اوج بیک غروش معاش تخصیص اولنه .

(۲۳)

* البسه نظامنه دأر فرمان عالی صورتی *

بر مدتدنبرو اتباع و خدمه و اهل سوق و ارباب حرف مقوله لرینک البسه
خصوصنده ایلدکلری تکلفات و سفاهاتک منع و دفعی امرنده وقوع بولان تساهل
و اغماضه بناءً یوماً بویکونه اسرافاتلری متزاید اوله رق رجال دولت عالییه
مخصوص اولان کرانبها انواع کورک و چیچکلر قفتان و عنتاری و شال و سائر
البسه هندیه تلبسیله تکلفاتلری نهایته رسیده اولوب بوسیدن قزاندقلری مبالغ
اسباب تجملاته وفا یتیموب ضروری جرمنافع ضمتنده خلاف رضا حرکات
نابرجایه اجتناب و خدمه کروهی منتسب اولدقلری ذواتی تعجیز و تصدیعه ابتدار
و اصناف زمره سی دخی مکاسب و منافعلرینی بو مقوله تجملاته صرف ایله اکثری
دیونه کرفتار اولوب عامۀ ناسه ضرری آشکار اولدیغندن بشقه بو وجهله
دارالسلطنه العلیه دن اقلیم هندستانه و اطراف و انحایه بهر سنه قتی و افرمال کیدوب
و بو جهتدن دولت عالییه دخی ضرری بدیهی اولدیغنه بناءً بو مقوله مضرات
عامه یی موجب اولور اسبابک کلیاً منع و دفعنه ارادۀ قطعیۀ جهانداری تعلق ایدوب
فیابعد بول ینکی ارکان کورکی کین اربابدن اولمیان کورک و زرا و صدور و علما
و رجال دأرملرنده اولان چوقدار و اندرون اغالری و کورک خدمۀ سائر و اصناف
مقوله لرندن فرد آفریده سمور و قاقم و وشق و نیتنی سمور نافه سی و چیچکلر
هند متاعندن عنتاری کیمیوب و رخابی و چیچکلو و بیایغی قننی نوعدن اولور
ایسه اولسون مطلق هند شالی قوشاتیموب فقط استانبولده و مالاک محروسه ده

چقان استانبول و آنکوری شالیسی و بروسه قوطنیسی و شام الجه سی کیوب
و قوشاقلری دخی بضمه و حاقوشاغی و پوشیدن اولوق بونلردن ماعدا نسوان
طائفه سنک میل و رغبت ایلدکری غلطه ایشی تعبیر اولنورتل و صرمه و قلابدبدن
ایشلمه و سوزنی شیلر بیع و شرا و استعمال اولنماق و ایشبو تاریخن سکز کون
مرورنده زممرات مرقومه دن هر کیمک اوزنده بوشیلردن بری بولنورایسه بلا
تأخیر تأدیب اولنلق و غلطه ایشی تل و صرمه و قلابداندن سوزنی ایشلمه شیلردن
دخی الیوم موجود اولنلر سر یعا صرف و دفع اولنوب و بر آیدنصکره هر کیمک
خانه و دکانه ده بومقوله سوزنی ایشلمه دن برشی بولنورایسه و هر کیم نسج و اعمال
ایلمش ایسه و قفنی درزی بچمش ایسه بلا امان اخذ و دکانی اوکنده صلب ایله
تنکیل اولنلق بابنده مبارک خط هایون مهابت مقرون شرفریز صدور اولمغله
ایمدی بو خصوص امور اخرایه قیاس اولنوب علی ای حال انفاذ و اجر اسنه
ودوام و بقای قیاسی مطلوب هایون حضرت خلافتنهای ایدوکی معلومکز اولدوقده
بو کیفیت اوجاقلریکز کتخدا و سائر ضابطان و نفرا ترینه و بلوکات اربعه اغوات
و کتخدا و نفرا تیه اعلام و اشاعه سنه و مغایر خط هایون حرکتدن بغایت حذر
ایلملرینی تأکید مبادرت و سز دخی بوا مر ایه نظارت و رعایت و خلافتدن
تجاشی و مجانبت ایله سز .

(۲۴)

* قریمک استیلاسنده قترینه طرفندن نشر اولنان بیاننامه صورتی *

مؤخر آ دولت علیه ایله واقع اولان سفریمز اثناسنده مظهر اولدیغمز غلبه جسیمه یه
نظراً قیایجمز ایله ضبط ایلدی کمز قریم جزیره سنی ممالک سائر مزه الحاق ایتیمکه
بلا شک استحقاقز و ارایکن آسایش عامه نک محافظه سنه و دولت علیه ایله بینمزه ده
اولان حسن وفاق و محبتک مستحکم و برکال قلمسنه درکار اولان اشتیاقمزه مبنی
کرک قریمی و کرک قبضه تصرفمزه کیرن نیجه نیجه ملک تلی فدا ایتیمکه تجویز
تردد ایتمش دکلز و حرباً دائره اطاعته ادخال ایتدی کمز قوم تاتارک استیقلال
و سر بستینی مقدما شرط ایتمکن غرض انجق دولت علیه عثمانیه ایله روسیه
دولتی بینده فیما بعد سبب منافسه و برودت اوله حق برحالت قالماق ملاحظه سی
اولوب بومقصدک حصولی ضمنتده هر قدر طرفزدن نیجه مواد جسیمه ترک و فدا
قلمش ایسه ده سعیمز عبث ایدوکی آز وقت ظرفنده معلوم و مشهودمز اولمغله
بادیء تأسف اولمشدر . تاتار قومنک طبعی درکار اولان ثباتسز لقلرندن ناشی

وآئارک بدقایقها استعمال واعلامه غیرت ایدرک هر حالده متقیظ بولنکتر لازمدر .
 یازدیغکز تدیرک جمله سی یوانده واصابت محض اولمغله بوبابده دخی ایفا بیوردیغکز
 خیر خواهالق محبکزی برقاچ قات زیاده طرف سعادتکزه منجذب ایلمشدر .
 حق تعالی سزک کبی غیرتکشان دین ودولتی آکسک ایلمیه آمین . بونیازمند درگاه
 خدانک جر منفعت وبرکیمسیه سوء غرض ونفسانیت فکرم اولمیوب ذاتکتر
 مثالی صداقت شعاران سلطنت سنیه ایله حکم اتحادده ولی نعمتمز خاندانه وعباداللهه
 خدمتمدن غیری مقصودم یوقدر . جناب مسهل الصعابدن نیازایدرمکه نیت خیریه مزی
 منمر ایلیوب سزه وبزه توفیق ربانیه سنی یاور ایلیه . وزرادن برینک فاش
 محافظه سنه تعین اولنسی مقدا صوب سعادتکزدن اشعار اولنمشیدی . سفلمز یکن
 محمد پاشا حضر تلرینک صدارتنده سابقاً ارضروم والیسی صدر اسبق سلحدار
 محمد پاشا حضر تلرینک وزارتتی رفع واموالی میرییه ضبط اولنق اوزره فرمان
 اولنمشیکن حامل مهر اولش بویه بروزیرک مصادره سی و مرفوع الوزاره بر محله
 محزون طور مسی روا کورلیوب خدمت وکالت کبری عهدمزه امانت قاندینی کون
 مشار الیهک وزارتتی ابقا وکافه اموالی کندویه رد وفاش محافظه سنه مأمور قانوب
 کذلک صدر اسبق عزت محمد پاشا پدرمز حضر تلرینک دخی ابقای وزارتتلیله
 بلغراد محافظتلی توجیه اولنمشدر . مقدم ومؤخر بالدفعات یازلدینی وجه اوزره
 دائماً قریم طرفلرینه واطراف واکنافه احاله انظار بصیرت وروسیه لونک حرکات
 وسکنتندن استدلال قلنان حالاتی واستجلاب اولنان حوادثاتی ومقتضای وقت
 وحاله کوره لایحه خاطر وزیرانه لری اولان تدابیری مخفیجه طرف خالصانه مزه
 افاده بیورملری سیاقنده قائمه مودت تحریر قلمشدر .

(۲۲)

* سرعجی نفراتنک شروط نظامی *

شرط اول مقدا یکر میشر ایچه ایله تحریر اولنان ایکوز الی نفر عتیق
 سرعجی بهادرلری مهارت کسب ایدوب استاد اولملریله مجددا اون بشر ایچه ایله
 تحریر اولنان بیک یدی یوز الی نفره تعلیم فن سرعت ایلیه .

شرط ثانی مجدداً اون بشر ایچه ایله تحریر اولنان نفرات مرقومه کوجلی
 وقوتلی ازاده ومجرد یکتلردن اولوب دائماً قشاهلرنده اقامت واهلیت اکتسایجون
 هفتده اوچر کون تعلیم محله مداومت ایله اوچ سنه خدمت ایلد کد انصکره بونلرک

یومیله‌ری دخی بشر اچقه ترقی ایله یکر میشر اچقه ابلاغ اولوب توجیه‌ری کونندن مواجبلری ویریه .

شرط ثالث ایچلرندن آستانه‌ده علیل واختیار و مجروح اولنلرک امکدارلغنه و علت و جراحتنه کوره طوچانه عامره اوجاغی محلولاتندن اوتوز اچقه و بوحالت اگر سفرده واقع اولورسه قرق والی اچقه ایله و صدر اعظم‌لر اراده ایلدکلری صورتده دها زیاده ایله کذلک اوجاقلری محلولندن و یا خود تقاضا تقاعدلک ویریلوب اولوچهله عمل‌مانده اولنلرک معاً اغا و ناظرلری عرضیه اسامیلری برآخر مستعد توانا یکیده ویریه .

شرط رابع فوت و تارک خدمت اولنلرک اسامیلری دخی معاً مومی‌الیهما عرضیه طوچجی ملازمی اولان اسامیسز مجرد یکتله ویریلوب و سندنلرک اسمنه تصحیح و اعطاسنده بردرلو تعلل اولنیموب بهر اسامیه بزغروشدن زیاده خرج قلم‌الغیه .

شرط خامس نفرات مذکوره‌نک مجرد اولملری مشروط اولمغین متقاعد اولدجه اولنمکه اذن ویرلیوب ارسال لویه ایلمکه طالب اولنلره ممانعت اولغیه .

شرط سادس نفرات مذکوره بشقه اوجاق فرض اولنیموب سفر و حضرده طوچجی اوجاغنک داخنده وضبط و اعماللری اغا و ضابطان اوجاغک تحت اداره‌لرنده اولغله سرعسکر معیتله مأمور اولوب و بویه مأموریتلرده طقوز نفره برآستاد تعیین اولنوب استادلرینه ایکیشر اچقه ترقی ویرلمک جائز اوله .

شرط سابع هر برطوبک الی نفر ایله اداره‌سی هر نقدر ممکن و میسر ایسه دخی حین محاربه‌ده مجروح و شهید اولمق دخی احتمالله قریب اولمغین دردر نفر زیاده ایله هر برطوبه اون نفر تعیین و تخصیص قلنه .

شرط ثامن نفرات مرقومه‌یه سفر و حضرده اسامیسز ترک ایتمکه رخصت ویرلیوب مرادایدن اولور ایسه تأدیب اولنه و اولبابده رجا و شفاعته اعتبار اولغیه .

شرط تاسع نفرات مرقومه‌نک تعلیم و نظامیلرینه نظارت ایتمک اوزره دائماً دولت علیه خدمه‌سندن بری ناظر بولنه جنی جهتله مواجبلرینی شخصلری معلوم اوله‌رق ناظرلری حاضر اولدینی حالده اغالری سرکیسندن بالنفس اصحاب اسامه الوب پوصله ایله ویرلیه .

شرط عاشر نفرات مرقومه برسنه‌لک درت قسط مواجبلری یتشیدی بیک درتیوز اوتوزیدی بحق غروشه بالغ اولوب مبلغ مذکور میرینی صیانه بودفعه درگاه عالی یکچیرلری وجهه‌جی و طوچجی و عرب‌جی و سپاه و ساجدار اوجاقلرندن

طرفزدن و اخلافز طرفلرندن ممالك مذكوره اها ليسنه وعد اولنور كه حقلرنده بزم رعایای قدیمه من مثللو معامله اولنه جنی و بزم حایه مزده اولملریله نفسلری وماللری ومعدلری و دینلری صیانت قانه جنی و رسوم دینه لری وعاناً اجرای آیین ایلملری خصوصاً صندق اولنیه رق امور دینه ومذهبیّه تمامیه سربست و هربری بزم رعایای قدیمه منك نائل اولدقلری فوائد و امتیازاتده مشترك اوله جقلری امر مقرر در . لکن بز دخی اشبو رعایای جدیده مزدن مأمول ایدرزكه چونكه بز انلری زیر حایه مزه الهرق حالت اضطراب شقاق واختلالدن خلاص ایدوب حال امنیت واستراحتّه ایصال ایلدك انلر دخی بوخیرو تبدل جهتیله حقلرنده ظهوره کلان عنایتلریمنك قدرینی بیلوب بزم بختیار و صداقتکار اولان رعایای قدیمه منك اثرینه اقتفا ایدلر .

(۲۵)

* قترینه نك سالف الذکر بیاننامه سنه ردیه اولمق اوزره انكلتره *

* تجارندن برینك برقطعه مکتوبی *

روسیه امپراطوریحیسی انكلتره دولتلك اغانه سی اولدقجه بحرآ اجراسنی تصور ایلدیكى خطوب جسيمه نك عهده سندن كله میه جكنی وحقنده انكلتره دولتلك انفعالی نه درجه لرده مضر و خطرناك اولدیغنی رعنا بیلدیكندن بودفعه قریمه دائر نشر ایتدیكى بیاننامه نك بر صورتی دولتقره ارسالده مسارعت ایتمش اولمسیله صورتی منظورمن اولوب جمله مزه حیرت ویرمشدر . شمدی یه دك سرك دخی منظوركر اولمشدر اعتقادنده بولندیغمدن طرفكره صورتی كوندردی . مذکور بیاننامه نی قرائت ومطالعه ایتدكجه آدمی حیرت استعاب ایدر .

میلاد عیسانك بیک اوچیوز تاریخنه كلنجه قره دكرك جمله لیمانلری جنوز جمهورینك النده وتیمور خاندنصكره قریم اقلیمی تاتار خانلرینك زیر حکمنده ایدی . بعده اوچیوز سنه یه قریب دولت عاییه تابع اولوب اجزای ممالك عثمانیه دن معدود اولدیغنی حالده طوائف تاتار قینارجه مصالحه سنده سربستكه نائل اولیوب بلکه وجود دولتدن منفصل واصلا علاقیمی یوق برجزیره شكله کیردی روسیه لو میلاد عیسانك بیک یدی یوز اوتوز بش سنه سنده هنوز قریمی طانیغه باشلا یوب یتش برنده كرش ویکی قلعه یی ضبط ایله جزیره مرقومه یه برایاق باصدی وسكسان اوچ سنه سنده طوائف تاتاری خان انتخابدن محروم

ایدوب قریمی کندی مملکتہ الحاق ایتدی . روسیه ایمپراطور پیمسی بومللو حرکات متغلبانه سنه باری اولدقدنجه مدار اعتذار اوله بيله جك بعض وسائله تثبت ایتیموب ادعا ایتیش اولدینی اصلی یوق بر سر بسیت ظاهره نك المحاسنی قریمی ضبط ایچون صرف ایتیش اولدینی ایچیه بنا ایلدی . طوائف تاتار روسیه حدودینه هجوم ایتدیلر میدی که روسیه عساکری حرکته مجبور اولوب بوقدر ایچیه صرفه محتاج اولدی . دولت علیه نك قریمده حکومتی ایکی دولت بیتنده موجب شقاق ایدیسده سربسیت تاتار دها زیاده منازعاتی متتج اولدینی بالتجربه معلومز اولدی دیو بیاننامه ده مسطوردر بوصورتده روسیه دولتی ممالک اجنیه نك امور داخلیه سنه مداخله ایلر و واقع اولان اختلالی فرصت اتخاذا ایدوب مملکتک ضبطه سعی ایدر دیمک اولوب بونك اوزرینه روسیه لونك صدمه سندن قفنی دولت وقفنی مملکت امین اوله بیلور قواعد دوله رعایت اولتمق سزین بوندن اقدام مجرد سفک دمدان احترازه بناء قریمده اولان حقوق صریحه سندن کف ید ایتیش اولان دولتک علیه ده اولمق حقوق ملله مطابقیدر بودفه امریقا اهالیسی سربست اولوب ایتدالرنده واقع اولان اختلالی فرانسولو بهانه ایدرک ضبط مملکت قیدینه دوشرسه انکلتزه واسپانیاه الویررمی ایدمی ای روسیه لولر شعار خدعه وریایی ترک ایلوبیده قره دکزده وآق دکزده کسب نفوذ و حکومت ایتک حرصیه بوحرکتی ایتدک دیکیز وسرک افعالکز عامه نك انسلاب امنیته سبب اولدینی ملاحظه ایله عواقب محتمله دن خوف و احتراز ایدیکز فرانسه قرالی امریقا لولرک حسی اوله رق سربستلکلرینی فعله چیقاردی انک طور پسندیده سنه اقتدا لازم دکلی التون حرصی و ایچیه دعواسی مسلك کرما دکدر سز طمانده برضابطک واقع اولان حرکتنن شکایت ایدورسکز شاهینکرای بونی دعوی و تضمین و رضیه استدعا ایدوبیده دولت علیه طرفندن رد اولدیمی رد اولنسه بيله اولوقت خانه تصاحب ایتک لازم کلوب یوخسه قریمک ضبطی لازم گلزدی دلی پترو وقتنده اسوج قرالی لهی ضبط ایتدکده استانسلا نام قراله بخش ایلدی . و مرامی اوزره مسقو مملکتک ضبطه فرصتیاب اولیدی انی دخی دوستلرندن برینه ویره جکی مقرر ایدی . واقعا بیاننامه کز غایت مغاطهلو برش اولوب بونک نتیجه مؤداسی هرکس یاپه بیلدیکنی یاپسون دیمکدن عبارتدر . انجق افعال و حرکاتکز عامه ملوکه موجب اندیشه اولوب بوراسندن احتراز اقتضا ایتیمزی . مرامکز افلاق و بغدادک بعض حالاتی دخی قریباً وسیله ایدرک طونه یی صنور کسد کد نصکره موره و بحر سفیدک ساده دل رعایاسی تحریک و اضلال

مشیء معلومز اولان محلدن واقع اولان تحریکاته فریفته وتابع اوله رق اول محل
 معلومک ید ومعرفیله قوریلان دامه قولایلقله کرفتار اولوب انتخاب کرده لری
 اولان خانک سایه حکومتده سر بسیت اوزره آسوده نشین امن ورفاه اولملری
 ایچون خیر خواهانه قوردیغمز بنای خود بخود هدم وتخریبه سعی ایتمشلردر
 شویله که : اشبو اصول جدیده اوزره خانلری هنوز استقرار بولمشیکن طوائف
 تاتاری لطفاً تخلیص ایتدیکمز دائره رقیت ورعیه مجدداً ادخال ایتک نیتله براهل
 خروج ظهور ایتدکده طوائف مرقومه نك اکثری اکا تبعیت ایتمکله صاحبکرای
 خان حکومت ومملکتی ترک ایتمکه مجبور اولمشیدی . اول انشاده حکومت
 جدیده نك قدر وقیمتی بیلورده مجبوراً اول اهل خروجه اظهار انقیاد وتبعیت
 ایتش اولملری اگر زیر حایه مزه المامش اولیدق تاتارلرک اکثری نادان اولدیغندن
 کیمسی جهالتندن وکیمسی مجبوریتندن ناشی بی اشتباه علی العموم ینه رقیت
 ورعیت تحت کیره جککری جهته ظفر وغلبه مزک ثمره سی وحين مصالحه ده
 ایتدیکمز فداکارلقلرک بدل تضمینی آزالدی که ضایع اوله یازدی انجق مرقوملری
 حایه ایدرک صاحبکرایک قرن داشنی نصب واتخاب ایچون ایجاب ایدن قوه عسکریه بی
 انلره ارسال واعمال ایله آسایشلری اعاده قانمشیدی واول اراق روسیه ایله دولت
 عایه بیننده فسح مصالحه خصوصی قوه قریبه یه کش اولدینی عامه نك معلومدر
 لکن بز مصالحتی او یله حسن اداره وتسویه ایتدک که دولت علیه دخی مجدداً قریمک
 سر بستیتی وقانون اوزره اولان خانک استحقاقی قبول واعتراف ایتمشدر بوجه ایله
 بیله طرف دولتعلیه دن حقوق همجوار یه لازم اولان حال وحركتک حصولی
 مامولز اولوب بومأمولزک انقطاعه دکن بز جزیره قریمی هروجهله سر بست
 بر مملکت بیله رک اهتمام واقدا مز دفع ورفع اختلاله منحصر اولدینی حالده هر تقدیر
 مصارف کثیریه دوچار اولمش ایسه کده صلح وصلاح قضیه سنه اولان میل
 ومحبتمزک ابراز واطهارینه مدار اولق معناسی عندمزده تضمین کافی عد
 اولنوردی کچن سنه ینه اول محل معلومک تحریکله قریمده یکیدن ظهور ایدن
 فساد بز آگاه ایدوب بوه ملاحظه ده خطا ایتش اولدیغمزی اکلا دق واکرچه
 دولت علیه نك قریمده حکومتی ایکی دولت بیننده منافسه وبرودت وقوعه
 بادی ایدی انجق تاتارک سر بستیتی اندن ده زیاده منازعه ومنافسه یه مؤدی
 برحالت اولدینی بالتجربه معلومز اولدی وچونکه تاتار طائفه سنک مدت مدیده
 رقبه لری رقبه رقیته مربوط ومألف اولق حسیله اکثر بی حکومت جدیده نك
 محسناتی فهمدن قاصر اوله رق خیر خواهانه اعمال ایتدیکمز عسکریمز عاصی

و بدخواه لرك نشانهٔ حربه و ضربى اولمش و بود دفعه كى فساد دخی سنين سابقه ده اولدينى كى بوجه محريته اول محل معلومك تحريكات و تشجيعاتيله حصوله كلى ايد و كندن جوارده بولنان مملكت لرك آسايش و نظامى محافظه ضمنتده قريم و قوبان طرفلرينه ضرورى الزوم اولان عسكر ك ارساليه تداركات جسيمه به مبادرت اولمق و لوازم سفر به منر دائماً آماده طور مق ايجاب ايدرك مصارف كثيره به محتاج اولديغ مزن بشقه عساكر يمز دخی لاينقطع متاعب سفر به به دوچار اولمق لازم كدى هله بويولده تلف اولان نفوس تعداد و حسابه كنز نقداً واقع اولان خسار و زيان مزن لدى التخمين اون ايكي ميليون روبله كه اوتوز بيك كيسه اچمزن زياده در دولتمزك مصالح اصليه سنه ضرر ترتب ايتامك اميدلى نوعاً تخيلده باقى اولدينى و قته قدر بوحالاته تحمل اولنوب انجق حقوق مشتركه انسانيه حسييله بيهوده يره رعايامزك بوقدر خساره دوچار اولمسندن قلباً متأثر اولديغ مزي متعاقب اهميت و يريله جك بروقه دخی ظهور ايتدى شويكه : دولت عليه تاتار ايتلرنيك حكومتى كندويه تخصيص ايتك اوزره طمان جزيره سنه بر بلوك عسكر له برضايط كوندوروب شاهينكر اى خان دخی اولطرفه و رودنيك سببى استعلا م ضمنتده طرفندن كوندرمش اولدينى آدمى اول ضابط على ملا ائناس قتل ايتمش اولمغه بوكيفيت بزه اخبار اولنوب اول ضابطك طمان اهاليسنه دولت عليه رعاياسى نظريه باقدينى ميدانه چيقه رق نه معنايه مبنى كوندرلمش اولدينى ظاهراً و باطناً تبين ايلدى و بويله مصمم بر حركت غيره امواله حين مصالحه ده ايتديكمز فداكار لقلرك بيهوده ايدوكنى بزه اثبات و افهام ايدوب بوصورته تاتارك سربستى حقه ده عقد ايلديكمز شروط دخی هبا اولدينى متحقق اوله رق غلبه مزن بالاستحقاق بزه عائد اولمش اولان حقوق تحصيله كندومزى مرخص و مستحق كوردك قالدিকে دولتين بيننده امر مصالحه نك استحكام و استقرارى وسائلنك بقيه سى انجق بوماده در . و الحاصل قريمه دائر لاينقطع ظهوره كلان منافسه لرك اندفاعى و دولت عليه عثمانيه ايله مؤخرأ عقد اولنان مصالحه نك تأكيد و استقرارى مطلوب خالصانه مزن اولديغنه بناءً مجرد دولتمزك امنيت حالى و قايه و واجبه ذمتزى تاديه ضمنتده فيما بعد اقليم مذكورك اندفاع اختلاله مدار اوله جق و بردخی يورلمغه حاجت قالمه جق وجهله قطعاً برقرار و يرلك لازمه دن عد اولندى . بناءً عليه و قايه صالح و صلاح اراده سنه مبنى بوآنه دكين واقع اولان بوقدر مصارف و تلفاتنك تضمينه مدار اولمق ايچون جزيره قريم ايله طمان و قوبان مملكتلرينى ملك قديم مزن ضم و الحاق ايلدك . اشبو بيان نامه مزن ايله

واخذها عن الخزانة النبوية وان لم يكن في نفسها سيئة ردية ما كان دأباً للملوك والامراء
الاسلامية . ومتنقش في سقف طبيعتكم السنية ان الخزينة النبوية في طيبة الطيبة العلية
مشحونة بتحف السلاطين والامراء الماضية وهدايا الخواقين والخلفاء المنقضية من الجواهر
والطرائف من تبركات آبائنا وآبائكم الاجداد ذوى العوارف واجدادنا واجدادكم
الشرائف وسائر الملوك السوائف والخلائف ولم يقع من اسلافنا الكرام اخراج شئ
من خزانة سيد الانام ولم يسمع من آبائكم الفخام كوقوع هذا المرام خوفاً عن القصور
في الادب والاحترام فذلك تعلق ارادتنا العلية بحصول مطالبكم السنية على وجه لائق
لا ينتج هذه القضية بان اخذنا ثلثة دلائل وثلثة مصاحف خطها في الحسن واللطافة
من الطف اللطائف وارسلناها الى الروضة المعطرة بفوحات الفضل والاحسان والترتبة
المنورة باشرافات العرفان والايقان التي هي روضة من رياض الجنان وفردوس من
فراديس الرضوان بشرط ان يقرأ كل يوم وليال ويهدى ثوابها الى حضرتمكم المفضل
وحضرات آبائكم واجدادكم الابطال والافضال ووجهنها الوظائف بقراءة هذه
الدلائل والمصاحف لكيلا يبقى معطله ولا يكون اجرها الجزيل وثوابها الجميل بسبب
التعطيل وعدم الترتيل غير حاصل لكم ولا آبائكم الاجله . وارسلنا سفرائكم الكرام
من اعز خدامكم ذوى الاحترام لطواف بيت الله العلياً وزيارة روضة سلطان الانبيا
عليه وعلى آله افضل التحايا كما هو المقصود منكم والرجاء واحاط علمنا السامى فيما اودعتم
شفاهاً لسفيركم النامى من الاعانة والامداد اذا اريد الغزو باهل الكفر والعناد بالتقود
والعدة والعتاد وسائر مهمات الجهاد كما كان هذا من الفرائض الالهية لملوك الاسلام
شرقا وغربا ومن السنن الحسنة المصطفوية والشنشنة المستحسنة الاسلامية بعدا وقربا
وان المؤمنين كبنين مرصوص يشيد بعضهم بعضا وكان التعاون على البر والتقوى
فرضا والكلمات النبوية شاهدة ومحقة لما قررنا والآيات القرآنية وارادة وناطقة
بما حررنا في مواضع عديدة ومواقع سديده فطلع علينا بدور الانفتاح والجبور والتمتع
في صدورنا نور الاشراف والسرور كما كان شرط الاخوة الدينية بين السلاطين
الاسلامية ولاجل هذه الشرائط كانت امدادكم واعانتكم داخل تحت الضوابط والروابط
وفاء بعهدنا وموالاتنا المؤكدة بيننا وبينكم وبين آبائنا وآبائكم الاجل وتأكيدها
لدعائم الشرع المبجل واعطينا سفيركم المحترم صورة عهدنا بدولة اسبانيا لان يكون
معلومكم المفخم وتعارف الاخوان باحوالهم في كل آن واجب لاهل الايمان لاسيما
في آخر الزمان لانه وقت ظهور الفتن والشدائد في البلدان وانقطاع اوتار الادوار
والاحيان فيجب معرفتهم بمجالهم لكي يتعاون عند اطلاع احوالهم وسهل الله لنا
ولكم بما انطقنا من التقى وجعلنا وجعلكم من الذين يتعاونون على البر والتقوى

والذى قلم بالاغاة من النقود وسائر المهمات وهى محمول على فتوتكم الهاشمية
ومروتكم الرضوية بمقتضى وسعتكم السنية ومبتغى مكنتمكم السمية وان كانت السعة
واليسار فى دولتنا العلية فان اعداءنا متعددة ومكايدها ومفاسدها متجدثة ومتجدده
فترجو توجهاتكم القلبية ودعواتكم الخيرية واعانتكم الصورية والمعنوية مذكرا
بقول النبي النبیه كان الله فى عون عبده مادام فى عون اخيه واصدرنا هذه القبالة
المعنونة بعنوان الحب والولامع الهدايا المنبئة عن الصدق والوفا ممثلا بامر فخر الانبيا
عليه وعلى آله افضل التحايا تهادوا تحابوا كما كنتم بامثال هذه السابق عنايا ومتقدم
ولاشك ان الفضل للمتقدم ونحمد الله على ما انعم .

(۲۸)

* مواد تجارتہ دائر روسیہ ایلیچینسہ ویریلان سندک صورتی *

رغبتمو روسیہ ایلیچینسی ومرخص دوستمرك حرمتلو نمچه ایلیچینسی محبمزی ایلہ
اشتراکا میلاد حضرت عیسیٰ علیہ السلامک بیک یدی یوز سکسان ایکی سنه سی
تشرین ثانیئک دردنجی کونی تاریخیلہ مورخا قینارجه واینه لی قواق عهد نامه لرینه
مبنی اوله رق دولتمری طرفلرندن مأموراً تقدیم ایلدکاری تقریرلرنده مسطور
مواد ثلثه نك عهدنامه شروطی مقتضالری اوزره اجراسنه طرف دولت علیه دن
تعهد وبروجه مشروح قبول اولندیغنی حاوی هجرت نبویه علیه الصلاة والسلامک
بیک یوز طقسان یدی سنه سی محرمنک یکرمی اوچنجی کونی ایلیچیان مومی الیهمما
دوستلریمزه قاعده دولت اوزره جواب اوله رق بشقه بشقه ایکی قطعه تقریر
اعطا اولمشیدی . مواد ثلاثه مذکورده نك بری ذکر اولنان عهدنامه لر مقتضاسی
اوزره مواد معاهده تجارت اولدیغندن مواد مذکوره سکسان بر ماده اوله رق
روسیه ایلیچینسی ومرخص مومی الیه بینلرنده بعد المذاکره ذکر اولنان اوچ
ماده سی وبعضاً بونلره راجع اولان ایکی ماده سی وقورصانلر نظامنه دائر اولوب
قیدی بولمیان بر ماده سی ایلیچی بک دوستمز طرفندن دولتی طرفه عرض اولمق
اوزره اولغله جوابی ورودینه انتظار اولنوب ذکر اولنان یتمش بش ماده امضا
اولمش کبی کاملاً دولت علیه نك مقبولى اولوب منظوقلرینک وعلى الخصوص
مواد مذکورده مندرج ومسطور اولدیغنی اوزره روسیه حاصلاتی اولان
ودولت علیه یه تابع اولمیان دول ممالکندن النان ما کولات ومهمات سفاین
وحاصلات سائر نك دولت علیه ممالکندن امرار وتقلارینه بعد الیوم موانع

ایله ضبط ممالك و توسیع مسالك ایدرك جرمانیه وایتالیه و فرانسه و اسپانیه و اندن
انکلتزیه هجوم ایتکدر . لکن بو خلیا کنز فرصت و قته موقوفدر . حالبوکه
حرکت جبارانه کزده سد نماعت بولنور و حرص کنز قدر قوت کنز دخی اولسه
بالجمله اوروپا ایچنده اشعانه آماده اولدیفکنز حریق عمومینک دفع و اطفای
شراره سنه تدبیر اولنه جغنده اشتباه یوقدر .

(۲۶)

* ذمات میریه نك تحصیلنه دائر فرمان عالی صورتی *

دولت علیه ابد مدتک از قدیم مواجب معینه و مصارف معتاده و غیر معتاده لرینک
تادیه و رؤیتلری بهر حال واردات مقرره سنک وقت و زمانیه لرلو یرندن و ایجاب
واقضای ایدنلردن تحصیلنه متوقف و منوط و اصحاب مقاطعات و ملتزمینک دخی
عهد لرنده اولان مال میری و حرمین و سایر اموال میریه دائر هر نه وار ایسه
بز آچمه سی کیرویه قالمق سزین سنه سی ایچنده بالتام محللرینه ادا و تسلیم ایلملری
لازمه حال و مقتضای وقت و احوال دن ایکن الحاله هذه او مقوله اصحاب مقاطعات
و ملتزمینک ادای ذمتلری خصوصنده اہمال و تساهلری سببیه میری و حرمین
مقاطعاتی ماللرندن قتی کلی بقایالری اولمقدن ناشی ضروری اداره امور بیت المال
مسامینده عسرت کلی درکار اولمغله بنابرین کرک میری و کرک حرمین مقاطعاتنک
علماء عظام و رجال دولت علیه و غیر یلرده استانبول و طشره لرده هر کیلارده
مالی واریسه و نمقدار قالمش ایسه بو فلاندر و فلانہ متعلقدر دیمیوب بغایت اقدام
و اہتمام اولنہ رق و مخالفت ایدنلرک مالکانه لری مزاده و یریلہ چکی و ماللرندن
تحصیل اولنہ جنی و الحاصل بوندن بویله ذمتلری ادا سنده ترددی ظهور ایدنلر
حق لرنده فرمان هایون مقتضای اوزره معامله یه مبادرت اولنہ جنی اقتضای ایدنلرہ
افاده و تلقین اولنہ رق تحصیل و تکمیللری خصوصنده ذره قدر مساهله اولنمق سزین
علی الدوام دقت تام اولنمق چون فرمان هایون حضرت جهانداری شرف بخش
صدور اولدیفنی متضمن مخصوص فرمان عالی صادر اولمغله ایمی دی کرک میری
و کرک حرمین مقاطعه لری و جزیه و عوارض و اموال میریه سائرہ دن هر نمقدار
بقایا واریسه شرف یافته صدور اولان فرمان هایون و صادر اولان فرمان عالی
موجب نه طقسان بش سنه سندن برر عتیق و جدید قیدلرینی کمال تدقیق و تعمیری
برلہ تتبع و استقرایدرک و خاطرہ و کوکله با قلمیه رق نمقدار بقایا واریسه بر آچمه سی
کیرویه قالمق سزین سریعاً و عاجلاً من غیر نقصان اموال میریه متعلق اولان مقاطعات

وجزيه وعوارض وسائرهنك بقاياالرينك بشقه وحرمين مقاطعاتنك بشقه لاجل
التحصيل على وجه الصحة دقترليني تحرير وتقديمه مسارعت وغاية الغايه اهتمام
ودقت ايليه سز .

(٢٧)

* فاس حاكمه يازيلان نامه همايونك صورتى *

بعداللقاب والدعا . قد وصل الينا مفاوضتكم السنيه مع هديتكم البهيه بايدى سفيركم
المكرم من اعز خدام جنابكم الافخم فخر الاماجد والاكارم السيد طاهر زيد
مجده ققبلنا هداياكم الاسنى بقبول حسن كماهى فى الاسلام من السنن بعدما حصل
لنا عنها حبور وبهجة فانها لبیان خلتكم من المهجة لهجه وتعلقنا نظر الاسعاد
والانجاد على صحيفتكم الوداد واكتحلنا من سواد مداده عين الاتحاد فوجدناها .
كتاب يحاكي الورد من نفحاته . ويزهر روض الروح من نسائته تطلع عن مطالع
معانيها اقمار الاخلاص فتجلى عنها اعين العيان وتنبع عن منابع مبانيها انهار
الاختصاص فترتوى العطشان من الخلصان . معان بديعات النظام يخالها . ذووا
الفضل درا فى العقود منظما . تكاد معانيه خلال سطوره . لحسن مبانى اللفظ
ان تتكلما تأملت فى تركيب اشكال خطه . رأيت ظلاما عن ضياء تبسما . وقد ذكرتم
فيه من المصاحف المرصعة باليواقيت واللالى التى ارسلت واهديت فى زمانكم
العالى وفى اوقات آبائكم واجدادكم العوالى الى الروضة المطهرة والتربة المقدسة
المنورة التى هى خزينة الانوار ودفينة الاسرار على صاحبها صلوات الملك الغفار
بطريق التبرك والهدية طلبا بقراءته المرضاة الرحمانية والمثوبات الاخرى من منافعا
الآن مفقودة لعدم قرائتها وهى المقصودة وبعض الجواهر عليها من الرصايع
يحتمل ان يكون الساقط عنها والضايغ فلهذا كنتم فى موضع الرجا ان ينزع
الجواهر والحلى عنها ويباع ويعطى اثمانها للشرفاء الذين هم الاطهار والنجباء
بالاجماع والمصاحف المنتزعة من الجواهر المرصعة لسكان طيبة الطيبة وطلابها
لاجل الانتفاع بشرط ان يقرأ كل يوم ولا يعطل ويهدى ثوابه الى ارواح ابائكم
واجدادكم وجنابكم المبجل . وما رأينا اخراج المصاحف المطهرة من خزينة
المدينة المنورة واتزاع الجواهر والحلى عنها واتباعها خليقا بخليقتكم الكريمة وحقيقا
بحقيقتكم الفخيمة وللشأن ابائكم الكرام جديرا واخرى ولمكان اجدادكم الفخام
مناسبا ومقتضى لانها تبرك وهدية لسلطان الانبياء خير البرية عليه وعلى آله الصلوات
السنية ولاشك انه حى فى قبره ولا يتقطع الرجا لكل كسر من جبره واخراج الهدية

ایراث ایتمک خصوصک بوکونکی کوندن اجراسنه مباشرت و روسیه تجار سفینه لرینک و تجارتلرینک سر بستیتلرینی اعلان و اشاعت برله آقدکز و قره دکز و نهر طونه و دولت علیه نک سائر ممالک و لیمانلرنده تجارت مذکوره و سر بستیت سفاین مرقومه یه صعوبت ایراث ایتماسنی تنبیه و تأکید طرف دولت علیه دن عهد اولندیغی و مار الذکر الی مادمه نک جوابی کلدیکی کبی بلا توقف قرار ویرلدیکی اوزره مواد تجارتک مجموعنی حاوی اقتضا ایدن سندک تمهیر و مبادله سنه دولت علیه نک متهی اولدیغنی و مواد ثلاثه نک ماعداسی اولان قریم و افلاق و بغداد ماده لرینک دخی طرف دولت علیه دن ویریلان بالاده مسطور تقریر مقتضاسی اوزره بالمذاکره تنظیملرینه مبادرت اولنه جغنی بیان ضمننده مهر و امضامزله مهور و ممضی اشبو سند روسیه ایلیچیسینی و مرخصی دوستمزه اعطا اولندی .

(۲۹)

* روسیه ایله عقد اولنان عهد نامه تجارت *

برنجی ماده دولت علیه نک بالجله ممالکنده کرک برا و کرک بالجله دکرلرنده وصولرنده و نهر طونده روسیه رعایالرینه سیر سفاین و اجرای تجارت الویره جک هر محله سر بستیت اوزره سفینه لرله کشت و کذار و تجارت ایتمک علی الاطلاق بالجله روسیه رعایاسنه دولت علیه طرفدن کاملاً رخصت ویریلوب بنابرین روسیه تاجرلرندن هر بری دولت علیه نک جمله ممالکنده و حکومتک زیر حمایه سننده اوله رق سیر و توقفه و نفع تجارتلرینه هر تقدیر مدت لازم اولور ایسه اقامته مأذون اوله لر .

ایکینجی ماده جانیندن قرار ویرلدیکی اوزره طرفین رعایاسی کیلرله و سفینه لرله و یاخود عربیه و سائر نقل احمال ایچون مناسب اولان مراکیله طرفین لیمانلرینه و مواقع و شهرلرینه هر وقتده دخول و اجرای تجارت و اتخاذ مساکن ایده بیله لر کرک دولت علیه نک و کرک روسیه دولتک کمیجیلری و یولجیلری و کیلری و لو طاققه سنده اجنبی ملتندن برقاچ نفر بولنور ایسه دخی دوستانه قبول اولنوب کمیجیلری و یولجیلری بردرلو بهانه ایله حسن ارادتلرینه مغایر طرفیندن جبراً استخدام اولنیه لر لکن بوجه ایله جانینک رعایالری کندو پادشاهلرینک خدمتده مستخدم اولق لازم اولدقلری تقدیرده مستثنا اوله لر . اگر اتباعندن و یاخود ملاحاردن بری بولندیغنی خدمتدن یاخود کمیدن فرار ایدر ایسه مکته

طالب اولدنی ولایتده اغلب اولان مذهبی یعنی ممالک اسلامییه ده دین اسلامی قبول و روسیه ممالکنده تنصر ایتمز ایسه درحال رد اولنه کذلک دخی طرفین رعایای ذکر اولنان محالدرده ثمن حقیقی بی بعدالادا هر نه کندولرینه لازم اولور ایسه اشتراسه وکیلرینی و سفینهلرینی و عربهلرینی تعمیر و قلافت ایتمک و معیشتلریچون و یولجیلریچون لازم اولان ذخایری مبیاعه ایتملرینه و محل مذکورده بردلر مخالف و تضیق اولنیهرق رأی مستقللریه اقامت و عزیمت ایتمک مستقل اولهلر . لکن بولندقلری محالدرده اشبو معاهده تجارته بشقهجه تنظیم اولنماش کیفیات و قوعنده دولتین ممالکنک نظامات و قواعدینه بالا تردد موافقت ایلهلر .

اوچنجی ماده تجار طائفه سی و علی الاطلاق بالجمله روسیه رعایای روسیه ممالکنده یدلرینه و یریلان مرور کاغذیه دولت علیهک ممالکنده کشت و کذار ایده بیهلر . واکر بوندن بشقه روسیه ایلچیلی و یاخود قونسولسنک بری مسفورلریچون و یاخود خاصه مسفورلرک بریسیچون دولت عثمانیهک مرور کاغذلرینی طلب ایدر ایسه بومصلحته منسوب قاملر طرفندن بالا تاخیر اعطا اولنه و روسیه رعایا سنه زیاده برنفع اولمق ایچون هربری کندو دیارنده شمیدیکی البسه ایله کیتمک مأذون اولوب ممالک دولت علیهده بالا مخالفت مصالحلرینی ترویج ایلهلر و کذلک کندولرندن خراج تسمیه اولنان ویرکو و آخر برکونه تکلیف مطالبه اولنیه و معیتلرنده بولنان امتعهلرینک اشبو عهد نامه مقتضاسیجه قرار و یریلان رسوم کمرکاری ادا ایلدکن صکره والیر و قاضیر و سائر ضابطلر بالا مخالفه مرور و عبورلرینه جواز ویرهلر . دولت علیه رعایاسنک دخی روسیه ممالکنده بوکونه امتعهلر ایچون و کندولرینه امور تجارتلریچون و یوللریچون لازم اولان مرور کاغذلری و شهادتنامهلر اعطا اولنوب شویله که دولت علیهک تجارت و رعایای معیتلرنده اولان امتعهلرینک تعرفهلر موجبجه تخصیص اولنان رسومی ادا ایلدکنصکره بالا مخالفت استدکلری محالره راهی اولهلر .

دردنجی ماده بیک یدیوزیتش درت سنه سی قینارجه ده انعقاد پذیر اولان مصالحه دن برو روسیه رعایالری مصالحهک متانت و امنیت استناداً ممالک عثمانیهک شهرلرینه و لیانلرینه دخول و خروج ایده کلرله دولت علیه تعهد ایدرکه روی دریاده متضرر و معاونته محتاج اوله بیلور کیلرینه قریب بولنان بکلک کیلرندن و سائرذن اعانت لازمه ویریلوب کذلک دخی اشبو کیلر ضابطانی روسیه رعایاسنک نفع و اعانتده قصور ایلمیهلر و مسفورلر لازم اولان ذخائرک دخی اچقه ایله الیورمده سی و اهتاملرینی بذل ایدهلر . واکر شدت فرطونه دن کیلری

قومصال اولان برصیغ یره ویاخود ساحل دریاه القا اولتور ایسه والیلر وقاضیلر وسائر ضابطان انلره اعانت وقضازده اولان سفینه دن خلاص بولان بالجملة اموال واشیالری انلره بلا مخالفه رد وتسلیم ایلیهلر . کذلک بالمقابله روسیه دولتی طرفدن دخی تعهد اولتورکه کندو بکک سفینه لرندن وسائر دن دولت علیه نك سفینه لرینه اعانت ورعایاسی حقنده اشبو ماده ده روسیه رعایاسی حقنده قرار بولان خصوصاً مرعات اولنهلر .

بشنجی ماده اگر قضاء روسیه سفینه لری دولت عثمانیه سواحله دوشر ایسه دولت علیه طرفدن اموال لرینک اراشمی وقضازده اولان سفینه لرینک تعمیری خصوصنده وجوهله لازم اولان اعانت اولنوب بعد التخلیص محل مقصوده نقل ایچون آخر سفینه یه تحمیل اولسان امتعه دن مادامکه اولکی محله بیع اولنیه لر بردرلو رسم وبرکونه وبرکو مطالبه اولنیه وبالمقابله روسیه دولتی طرفدن تعهد اولتورکه اگر عثمانلو کیلرندن بری برنوع قضایه اوغرایوب ویاخود فساد پذیر اولور ایسه وجوهله اعانت اولنوب علی الاطلاق دولت علیه نك تجارت ایدن رعایاسی حقنه بوکونه حالتده لازم اولان اهتمام اعمال اولنه .

التنجی ماده تجار وترجاملر وعلی الاطلاق جمه روسیه رعایاسی دولت علیه نك ممالکنده سربستیت اوزره برآ وبجرأ واروب کلوب بیع وشرا وتجار وترجاملر وعلی الاطلاق جمه روسیه رعایاسی دولت علیه نك ضابطان دریا وسائر عسکری طرفلرندن اثنای راهده الیقونلمیوب بردرلو علت وبهانه ایله رنجیده اولنیه لر وبالمقابله روسیه دولتی دخی دولت علیه رعایاسنه وعد ایدرکه روسیه ممالکنده الیش ویرش وامور تجارتلریچون برآ وبجرأ سربستیت اوزره واروب کلوب رسم کمرکلرینی روسیه تعرفه سی اوزره بعدالادا اثنای راهده هیچ برمحله توقیف اولنیه لر .

یدنجی ماده روسیه تجاری حسن ارادت لرینه مغایر بعض مسلم اولان اصنافه یاخود سائر برنوع شرکتلره ومحتکرلره امتعه واشیا فروخت ایتمک ویاخود انلردن اشترا ایلمک خصوصنده دولت علیه تجار مسفوره نی اجبار ایتیه جکینی وبوبابده تجارتلری امرنده بوکونه عارضه وتضییقه تابع ایتیه جکینی متعهد اولور . کذلک دولت علیه نك رعایاسی روسیه ممالکنده سربستیت مزبوره ایله متمتع اولهلر .

سکرنجی ماده اگر روسیه رعایاسندن بری ممالک عثمانیه ده مدیون اولور ایسه دیوننک اداسی بالذات بورجلو اولاندن مطالبه اولنوب بروجله آخر برروسیه رعایاسندن ادعا اولنیه ومادامکه آخری بورجلویه کفیل اولماش اوله محکمه یه دعوت اولنمیوب انجق بورجلو اولان کیمسه دن مطالبه اولنه . وکذلک

روسیه ممالکنده دولت علیه رعایای حقنه بویه جه معامله اولنه روسیه رعایاسندن بری مرد اولدقده اموال و اشیا سنی هیچ برکیمسه مداخله جه جساتر ایتکمیزین و اصیلرینه تسلیم واکر و اصیسز مرد اولور ایسه متروکاتی روسیه قونسلوسنک و ساطتیه همشهریلرینه امانه ویریلوب بوباید قساملر بیت المالجیلر بردرلو مخالفت و بروجله مداخله ایلمیه لر .

طقوزنجی ماده روسیه تجاری و ترجمانلری و قونسلوسلری دولت علیه رعایاسیله بیع و شرا و تجارت و کفالت و سائر امور شرعیه لری واقع اولدقده قاضیه تحریراً مقاوله لری ترتیب و تسجیل ایدوب بعده بر نزاع واقع اولور ایسه مقتضاسنی تبلیغ ایله بو گونه منازع فیه اولان خصوصلر فصل اولنه بنابرین بو گونه دلائل و سندات شرعیه سی اولیان برکیمسه روسیه رعایاسندن برینک علیهنه دعویه متصدی اولور ایسه انحق شاهد زور اقامتله اولان بو گونه تزویرات تجویز اولنمیوب حقه مغایر ادعالم استماع اولنیه لر کذلک اگر برکیمسه اچه جلب ایتک سوداسیله روسیه رعایای اوزرینه بو گونه اسنادات و تکدیراتک تصدیسی منع اولنه واکر دیونی و یا خود آخر تهقی سببیه غائب اولور ایسه بو خصوصده بیکناه اولوب کفیلی اولیان آخر بر روسیه رعایاسنه وجها من الوجوه تعریض و بر درلو رنجیده ایتدیرلیه و دولت علیه ممالکنده تجارت ایدن روسیه رعایاسنک امنیتیچون هر نه که بومادهده قرار بولمش ایسه بالمساوات روسیه دولتی طرفندن روسیه دیارنده تجارت ایدن دولت علیه رعایای حقنه مرعی طوتیلوب اجرای تجارتلرینه هر درلو صعوبتک اندفاعیچون امر تجارتیه دائر روسیه رعایاسیله واقع اولان مقاوله لری و متعهدات سائره لری تسجیل اولنوب بیلنرنده و قوعبوله حق نزاعلری فصل و رفع اولنه .

اوننجی ماده دولت علیه ممالکنده تجارت ایدن روسیه رعایاسندن براسیر بولنوب اسیر مسفور فی الواقع روسیه رعایاسندن اولدیغنی روسیه قونسلوسی بیان ایدر ایسه مسفورک کیفیتی اطرافیه تفحص اولنق ایچون قونسلوس طرفندن توکیل اولنان آدمله در علیه یه احضار و بعده قونسلوس مزبورک التامنه رعایه تسلیم اولنه و کذلک روسیه ممالکنده دخی دولت عثمانیه رعایاسندن بولنور ایسه دلائل لازمه بی بیان ایلد کدنصرکه بلا مخالفة دولت علیه ره رد اولنه لر لکن فقط شول کیمسه لرکه بولندقلری مملکتلرده اغلب اولان دیاتی قبول ایتماش اولوب طرفیندن رد اولنه لر و قبول ایتماش اولنلرک ردی اقتضا ایلمیه و ممالک عثمانیهده بعد ازیں روسیه رعایاسندن اقامت ایدر اولور ایسه کندولرندن خراج تعیر اولنور ویرکو طلب اولنماسنه دولت علیه متعهد اولور .

اون برنجی ماده دولت علیه نك كیلری و قدرغه لری و بحری عسکری دریاده روسیه کیلرینه متصادف اولدقلرنده و کذلک روسیه نك بکلک کیلری و سائرلری و بحری عسکرلری دریاده دولت علیه نك کیلرینه تصادف ایلدکه طرفین رعایاسنه بردرلو زیان و ضرر ترتب ایتماسنه انبیه اوزره اولملری لازم کلدیکندن بشقه طرفیندن مساوی بردوستلق آثارینک دخی اجراسنی مقتضی اوله واکر روسیه رعایالری حسن ارادتلیله دولت علیه رعایاسنه برهدیه ویرمزلر ایسه بوبانده رنجیده اولغنیوب کندولرندن ادوات واثواب و الحاصل بر شیلری جبراً النیه وبعینه روسیه رعایالری دخی دولت علیه رعایاسندن بردرلو هدیه طلب ایلمه لر .

اون ایکنجی ماده تملک عثمانیه یه روسیه بیرانغی التنده کلان کیلری و سفینه لری قبول وحمایت وصیانت ایلمک وامنیت کامله ایله عود و انصرافلرینی تجویز ایتمک دولت علیه دن تعهد اولنور . واکر ادوات و اشیا لرنندن برشی انور ایسه آدم لریک و اشیا نك بولدرلمسسه درجه امکانده اولان سعی واهتمام اولنه جفندن غیری غیرت اولنه جفی وجه اوزره بو کونه افعاله متجاسر اولنلرک هر نه رتبه دن اولور ایسه اولسون جزالری اجرا اولنه و بلمقابله روسیه دولت ایمراطوریه سی دخی اشبو عهدنه نك روسیه دیارینه کلوب کیده جک دولت علیه نك کیلری و سفینه لری حقنده رعایتی و برطرفدن ادوات و اشیا لرینک درجه امکانده اولان امنیتی تحصیل و برطرفدن دخی دولت علیه رعایاسنه بر کونه رنجیده اولماق خصوصنه دقت ایتمک متعهد اولور .

اون اوچنجی ماده دولت علیه نك رعایاسی اجرای تجارتلری ضمننده دولت علیه نك علمی اولمق سزین عزیمت ایتملری ایچون مقدم مدیر امور دولت علیه دن خبر ویریلوب طلب اولمقدجه روسیه ایلچیسسی طرفندن کندیلرینه بوبانده لازم اولان مرور کاغدی ویرلماک اوزره قرار ویریلوب بعینه روسیه رعایالری دخی حکومت عثمانیه نك داخلنده اولان شهر لرده اجرای تجارتلری ایچون کندولرینه لازم اولان فرمانلری دولت علیه دن استحصاله محتاج اولوب دولت علیه اشبو ماده لریک مقتضاسنجه روسیه دولت نك ایلچیسندن التماس اولندجه اعطاسنی وقونسولسلری دولت علیه مملکتلرینک باشالرنندن و ضابطانندن طلب ایتمکجه ویرلمسنی تنیه ایده جکنی تعهد ایدر .

اون دردنجی ماده روسیه کیلرینک قبودانلری و یاخود سفینه لرینک صاحب لری کیلرینی قافلت و یغامق و تعمیر ایتمک لازم اولدقه دولت علیه نك

بالجمله شهر لرنده و قلعه لرنده و لیمان لرنده ضابطان طرف لرندن مسفورونه لازم اولان
یاغ وزفت و قطران و عمله و آلات مقدارینک آچه ایله ویرلمسنه ممانعت اولنیه جفندن
غیری درجه امکانده دخی معاونت اولنه واز قضا روسیه سفینه سنک ادواته
آفت ترتب ایدرایسه تجهیز ی ایچون اقتضا ایدن لنگر لر و یلکن لر و سائر کراسته لرینک
اشتراسنه مأذون اولوب بوبابده روسیه رعایا لرندن هدیه طلب اولنیه و روسیه نك
پیراخی آلتده اولان سفینه لر براسکله ده بولندقلرنده ملتزم لر و متسلم لر و سائر
ضابطا لر و جزیه دارا لر طرف لرندن ایچلرنده بولسان یوچیلردن جزیه ویر کوسنی
تحصیل ایتک بهانه سیله توقیف اولنمیوب همان بلا مخالفه راهی اولدقلری محله کتوره لر
وا کر ایچلرنده دولت علیه نك رعایا سندن بولنور ایسه بولنر راهی اولدقلری محله
وصولرنده ذکر اولنان ویر کوی ادا ایله لر بوکا مقابل وجه اوزره روسیه مملکتده
دولت علیه سفاینه امداد و اعانت اولنوب آچه ایله یاغ وزفت و قطران و عمله و آلات
و قضا و قوعنده سفینه نك تجهیزینه لازم لنگر و یلکن لر و کراسته لر بلا مخالفه آلیوریله .
اون بشنچی ماده روسیه جنک کیمیری یا خود تجار سفاینی دولت عثمانیه نك
جنک کیمیرینه و یا خود سائر سفاینه مصادف اولدقلرنده قبودان پاشا و جنک
کیمیرینک قبودانلری و چکدری بکلری و فرقه و سائر دولت علیه سفینه لرینک
ضابطانی ذکر اولنان روسیه کیمیری و سفاینی توقیف ایتیه جکلرندن بشقه ثقلت
دخی ویرمیوب هیچ برکونه بهانه ایله کندیلرندن هدایا طلب ایتیه لر .
و بین الدولتین پایدار اولان حسن موالاته مائل بر مساوی دوستلک آثارینی دخی
اظهار ایله لر . بوکا مائل وجه اوزره دولت علیه نك کیمیری حقنه روسیه نك
جنک کیمیری و پیراخی آلتده اولان سائر سفینه لری و ضابطانی حین تصادفلرنده
معامله ایدوب دولت علیه روسیه سفینه لرینک حقنه نه کونه معامله به رعایت ایتک
تعهد ایتدیه آنلر دخی او مثللو معامله یی دولت علیه سفینه لری حققرینه
اجرا ایله لر .

اون التنجی ماده روسیه پیراخی آلتده اولان تجار سفینه لری دولت علیه
متعلق اولان بکلک کیمیرینه و قدرغه لرینه و سائر سفینه لرینه مصادف اولوب معتاد
اولان اکرام رسومی اجرا ایتک نیتده ایکن بعضاً صندالی سرعت ایله دکره القا
ایلمک ممکن اولماق سیله دولت علیه نك بکلک کیمیری یانه وارمدقلری تقدیرده
معتاد اولان عادتک ایفاسیچون لازم اولان تدارکاتک اجراسی مشاهده اولندی
برله روسیه تجار سفینه سندن دولت عثمانیه نك بکلک سفینه لری اوزرینه کلسی تأخیر
اولندی بهانه سیله رنجیده اولنیه لر روسیه دولتی طرفندن دخی دولت عثمانیه نك

تجار سفای حقنه بوجه اوزره رعایت اولنه جنی تعهد اولنور . و دولت علیه کندویه متعلق اولان اسکله لرده بالجه روسیه بیراخی التده اولان سفینه لری بر درلو بهانه ایله توقیف ایتیه جکنی و صندال و ملاحلری آلیه جفنی تعهد ایدر . و باخصوص امتعه ایله محمول اولان سفینه لرك توقیفندن برکلی ضررک تربی ممکن اولمقدن ناشی طرفیندن بالمقابله بری برینککی توقیف ایلمامک اوزره مقاوله اولندی . و دولت علیه نک بکک سفینه لری قبودانلری روسیه رعایالری تجارتلریچون مقیم اولدقلری ممالک عثمانیه اسکله لرینک برینه واردقلرنده روسیه رعایاسی حقنه کمیده بولنان نفرات و آدم لردن اجراسی محتمل اولان بر درلو رنجیده و قوعبولماق ایچون یانلرینه ضابطانندن مقدار کفایه توقیف ایتیمکسزین ذکر اولنان نفرات و آدم لری قره یه حیقار تیموب و روسیه رعایاسنک و تجارتلرینک امنیتی ایچون قوللقلر وضع ایله لر . و روسیه رعایالری قره یه وضع قدم ایلدکده لب دریاده اولان قلاع و بلادک محافظلری و سائر قره ضابطانی بروجهله آنلری تکدیر ایتیه لر . و بوشرطه مغایر وضع و حرکت اولندقلرینه بناء شکایت اولندقدده کیفیتی بعد التحقیق متهم اولنلر شدتله تأدیب اولنهلر . و کذلک روسیه رعایاسندن روسیه دولتیله دولت علیه بیننده مستحکم اولان حسن موالات و مصافاته مغایر بر درلو وضع و حرکتک اجراسی تجویز اولنیه .

اون یدنجی ماده فرانسه و انکلتاره طائفه لرینک جمله دن زیاده حقلرینه مساعد اولنه کدیکنه بناءً بونلر مثللو بالمساوات روسیه طائفه سی دخی دولت علیه مالککنده اعتبار اولنق واجب اولغله دولت علیه کرک ذکر اوانان و کرک سائر مستامن ملک حقلرینه اجرا اولنان جمله مسالمت و رعایاتی روسیه رعایالری حقنه دخی اجرا و رعایت ایلمسنی اشبو ماده ایله متعهد اولور کذلک بالمقابله روسیه مملکتنده روسیه دولتنک عندنده زیاده دوست و مساعدده اولنان ملک متمتع اولدقلری مسالمت دولت علیه رعایاسنک حقنه دخی رعایت اولنه .

اون سکزنجی ماده روسیه بیراخی التده اولان کمیلر ممالک عثمانیه اسکله لرینه واردقلرنده دوستانه قبول اولنوب آچقلریله کندولرینه لازم اولان بالجه ما کولات و مشروباتی اشترا و بیع و نقلنه کیمسه طرفندن ممانعت اولنیوب بو کونه مأذونیتلری ایچون بر درلو رسم و هدیه کندولردن مطالبه اولنیه کذلک دولت عثمانیه نک کمیلری دخی روسیه مالککنده دوستانه قبول اولنوب کندولرینه لازم اولان بالجه ما کولات و مشروباتی اشترایه مأذون اولهلر .

اون طقوزنجی ماده روسیه مالککندن و یا خود سائر اروپا مملکتلرندن

دولت علیه ممالکته و دولت علیه ممالکندن روسیه ممالکته و یاخود سائر دول
مملکتلرینه امر تجارتلریچون برأ و اروپ کلان روسیه رعایای و تجارتی روسیه
رعایالری اولدقلری مین یدلر نده پساپورط تعبیر اوانور مرور کاغذلری
اولدقدنصکره دولت علیه نك و لاة وقضاة وسائر ضابطانی و هیچ بر فرد طرفندن
جزیه و سائر تکالیف اداسنه اجبار ورنجیده اولغنیوب حققر نده دوستانه معامله
ایله لر . واشبو معاهده منفرده لازمه سنجه کرک روسیه مملکتندن و کرک سائر
دول ممالکندن دولت علیه ممالکته کتوره جکلری و کرک دولت علیه نك ممالکندن
آلوب روسیه مملکتته و سائر دول ممالکته کتوره جکلری امتعه و اشیانک بر دفعه
و بر محله رسم کرکلری آلدقدنصکره مرور و عبور ایلدکلری محللرک کرکجیلری
ذکر اولنان تاجرانی مکرر رسم کرک آلتور ایسه اخذ ایدلردن مطالبه سیله
تجار مسفورونه جبر ایتمه لر . و اگر اشبو نظامه مغایر مسفورلردن مکرر رسم
کرک آلتور ایسه اخذ ایدلردن کیرویه رد ایتدیر یله . باخصوص بغداد و افلاق
مملکتلر نده حمله نظام و قواعد مغایر کرکجیلر و سائر ضابطلر اول محللردن مرور
ایدن روسیه تجارلرینی کونا کونه تسمیه لر احداثیه رسومات متنوعه مروریه
اداسنه اجبار ایلمیه لر . و تجار مرقومه روسیه ممالکندن یاخود آخر دول ممالکندن
ذکر اولنان ایکی مملکتلره و دولت علیه نك سائر محللرینه کتوره جکلری امتعه
و اشیانک کرکنی یوزده اوچ حسابی اوزره و انحق بر دفعه امتعه مرقومه لرینی
فروخت ایلدکلری محللره و یروب و کذلاک ذکر اولنان تاجرلر مملکتین
مرقومتیندن و دولت علیه نك محال سائر سندن اشبو معاهده منفرده مقتضاسی
اوزره روسیه ممالکته یاخود آخر دول مملکتلرینه نقل ایچون آلوب کتوره جکلری
امتعه و اشیانک کرکنی انحق بر دفعه یوزده اوچ حسابی اوزره امتعه مرقومه لرینی
اشترا ایلدکلری محله ادا ایدوب اشبو نظام و قاعدهیه مغایر هر نه تسمیه ایله
اولور ایسه بر درلو رسم و اختراع اولشمش ویرکو مسفورلردن مطالبه و تحصیلی
ممنوع اولوب کرکی ادا ایلدکلری محله یدلرینه ادا تذکره سی ویریلوب بومقوله
کندولرینه ویریه جک ادا تذکره لری ممالک دولت علیه نك جمیع مواقعهده
معتبر طوتیه .

یکر منجی ماده دولت علیه مصالحه عهد نامه سنک اون برنجی ماده سیله
و آینه لی قواک معاهده سنک التنجی ماده سیله کندو ممالککنده روسیه رعایاسنک اجرا
ایتدکلری تجارتلرینه فرانسه و انکلتره مثللو حققرینه زیاده مساعدده اولنان طوائفک
متمتع اولدقلری منافی تخصیص ایتک و مسفورلردن ذکر اولنان ایکی طائفه نك

ویردکاری رسوماتدن غیرى رسومی مطالبه ایلمامک اوزره متعهد اولدیغه بناءً اشبو مادهده شو وجهله مقاوله اولندیکه روسیه رعایالری دولت علیه ممالکنه امتعه واشیا کوتوردکارینده دولت علیه نک ممالکندن امتعه واشیا آلوب روسیه ممالکته کتوردکارینده ذکر اولنان فرانسه وانکلتره طائفه لرینک ویردکاری رسوماتک عینى ادا ایدوب یعنی یوزده اوچ ویره لر . ومعلوم اوله که روسیه تجار سفایى بردفعه رسوم کمرکی ادا ایلدکدنصره بردخی دولت علیه نک تحت حکومتده اولان آخر برمحله ادا سنه مجبور اولمیه لر . وروسیه رعایاسنک ذکر اولنان ایکی طائفه دن ویریلان رسوماتک عینى اولمق اوزره ویره جکاری رسومی زیاده تصدیق ایچون روسیه لویه بلا حصر ومن اوله الی آخره مقیاس اوله جق طائفین مرقومینک دولت علیه ایله اولان عهدنامه لرینک مواد آتی الذکری بو محله درج اولنور . زیرا فرانسه عهد نامه سننده فرانسه تجاری ممالک دولت علیه یه کتوردکاری و آلوب کوتوردکاری امتعه دن قدیمدن بو آنه دکی یوزده بش ووروب لکن دولت علیه نک قدیمی دوستلرندن اولمغه یوزده اوچ کمرک ویرمک اوزره مجدداً عهدنامه لرینه الحاق اولمق استدعا ایتلریله رجاری حیز قبولده واقع اولوب وجه مشروح اوزره کندولرندن یوزده اوچدن زیاده طاب اولمیه . وکمرکاری ادا ایلدکارینده ممالک دولت علیه ده جاری اولان نقود ایله خزینئه عامره یه آلدنیغی منوال اوزره آلوب نقصان وزیاده طلبیه رنجیده اولمیه لر دیو مسطور اولوب وکذلک انکلتره عهد نامه سننده دخی حاب ومصر وسائر ممالک عثمانیه نک بلده لرنده بولنان انکلتره تجاری وانکلتره بیراغی التنده کانلر بلا تهاکه آتش ویرش ایدوب کما فی السابق امتعه لرینک قیمتلرینه نظراً انحق یوزده اوچ حسابی اوزره کمرکی ووروب زیاده بر آچه ویرمیه لر دیو محرداد . وکذلک روسیه ممالکنه امتعه کوتوره جک دولت علیه رعایاسی روسیه ده اعلان اولنان تعرفه لره متابعت ایله روسیه دولتندن زیاده مساعده اولنان دوست طوائفک ویردکاری رسوماتک عینى ویره لر .

یکرمی رنجی ماده دولت علیه نک ممالکنده تجارت ایدن روسیه رعایالری روسیه ممالکندن ویا خود سائر دول ممالکندن دولت علیه ممالکته کتوردکاری وکذلک دولت علیه نک ممالکندن روسیه ممالکته آلوب کوندر دکاری امتعه واشیا ایچون انحق یوزده اوچ رسم کمرک ویرملری کر چه مشروط اولوب لکن امتعه واشیا نک قیمتی تقدیر خصوصنده تجار وامناییننده وقوعی محتمل اولان هر نه کونه منازعه یی بر طرف ایتک ایچون ممالک دولت علیه ده روسیه تجارینه وکمرک امناسنه بعد ازین والی الابدقاعده مرعیه

طو تلمق اوزره بر تعرفه نك تنظيمی لازم كورنديكنه بناء تعرفه مرقومه نك
تنظيمی اجرايه طرف دولت عليه دن امين كمرک آستانه الحاج محمد اغا و روسيه
اياچيسي طرفدن باش ترجان دنادر نوی ساوینك نقوله پزانی مأمور قنوب
تعرفه مرقومه مومی اليهما معرفتاريله قطعی وجه اوزره و تماماً تنظيم و امين مومی
اليه طرفدن بيك يوز طقسان التي سنه سی ماه شوالك طقوزنجی كونی یعنی تاریخ
عیسویه نك بيك یدی یوزسكسان ايکی سنه سی ماه ایلولك بشنجی كونی امضا و تمهیر
اونوب ذکر اولنان شوالك اون برنجی كونی دولت عليه دن دخی قبول و روسيه
ایلچيسنه ویرلمشدر . بناء علی ذلك دولت عليه ذکر اولنان تعرفه نك معمول به
بر صورتی اولوقته روسيه ایلچيسنه ویرمش اولمغه بودفعه دخی اشبو ماده ايله
تعرفه مرقومه نی تماماً تصدیق و تجارت ایدن روسيه لو حقنده بلااستثنا بالجملة ممالککنده
دستور العمل ایئتدیرلمسی علناً متعهد اولور . بنا برین دولت عليه زیر حکمنده
اولان بالجملة كمرکارك دفترلینه و محکمه لرك سجالته قيد و تسجیل اولنق ایچون
ذکر اولان تعرفه نك صحیح صورتلرینی ارسال و کمال رعایت اولنمسی و ذکر
اولنان تعرفه ده ذکر اولنماش اولان امتعه واشیا و لوج و خروجدن كمرک امناسی
قیمتلی اوزرینه یوزده اوچدن زیاده ادعا و اخذ ایلماملرینی تنبیه ایله و كمرک
امناسی تعرفه ده ذکر اولنماش امتعه واشیا به قیمت حقیقه لرندن زیاده بها تقدیر
ایتمک مراد ایلدکلرنده روسيه تجاری نقود آنچه یرینه ینه یوزده اوچ حسابی
اوزره امتعه واشیانك عینتی ویرمکه مستقل اوله لر . و روسيه رعایالری بحر سیاه
یولندن و یاخود سائر طریقلردن روسيه ممالکنه کتورمک اوزره ممالك دولت
عليه ده و یاخود بحر سفیده اشترا ایلمدکلری خیر ایچون خمری اشترا ایلدکلری
محلده یوزده اوچ حسابی اوزره رسمی ادا ایدوب بردلو تردد اولنمقسزین
تأديه سی لازم کلان ادا تذکره سی آلدقند نصکره استانبول بوغازی ممرندن
مرورلرنده بترمه وسائر بردلو رسم ویرمکه مجبور اولیه لر . و بحر سفیده
واقع جزیره لرك كمرکیسلری و ویوده لری اکثری رعایادن اولمغه مسفورلرك
تذکره لری اکر رومی عبارده سنده ایسه دخی بلا مخالفت معمول به اعتبار و عمل اولنه .
یکرمی ایکنجی ماده . كذلك دخی مقاوله اولندینی اوزره دولت عليه نك
لیمانلرنده بیع ایلچيچون تخلیه اولنان روسيه متاعلرینك رسمی آلنوب و لب دریاده
اولان آخر بلاد کتورلمک اوزره اولان امتعه دن رسوم طاب اولنیه . و بوبابده
بردلو ممانعت اولنمبوب امتعه مرقومه نك بیع ایلچيچون کتوریلوب تخلیه
اولنه حق محللرده رسمی ادا اولنه .

یکرمی اوچنجی ماده روسیه رعایا لرندن محدث اولان قصابیه ورفیه ویاچ و یساق قولی تسمیه اولنور . تکالیف مطالبه اولغیوب وهر برسفینه دن سلامتک رسمیحون اوچیوز آچه دن زیاده آلمیه .

یکرمی دردنجی ماده روسیه تجارینک و روسیه یه متعلق اولنلرک روسیه مالکندن ممالک عثمانیه کتوره جککری و ممالک عثمانیه دن آلوب کندو ولایتلرینه کوتوره جککری امتعه و اشیانک رسومی فقط یوزده اوچ حسابی اوزره ویرلمسی بهاسی بالاده مسطور یکرمنجی ماده ده قرار ویرلدیکنه بناء اشبو عهد نامه ده تخصیص اولنان رسومی ادا ایلدکلرندن صکره ولایتلرینه آلوب کوتوره جککری جمله امتعه و اشیا یی تحمیل و نقل ایلماری خصوصنده کندولره بردرلو مخالفت ایلمیه جککی دولت علیه متعهد اولور .

یکرمی بشنجی ماده روسیه تجاری اشبو عهد نامه نک مقتضاسی اوزره یوزده اوچ رسمنی ادا ایدوب معتاد اوزره ادا تذکره سنی آلدقن صکره ذکر اولنان ادا تذکره سی ابراز اولندقده معتبر طوتیلوب ممالک عثمانیه نک قفنی محله امتعلرینی کوتورلر ایه بووجهله کندولرندن مکرر رسم ادعا اولمیه . واکر مقاوله اولنان تعرفیه نظراً امتعه یه قیمتلرندن زیاده بها تقدیر اولندیغی ظاهر اولور ایه روسیه رعایاسندن فی الواقع یوزده اوچدن زیاده رسم طلب اولغماق ایچون ذکر اولنان تعرفیه ممکن اولان تنزیل ایه تبدیل ایتک دولت علیه دن وعد اولنور . و روسیه تجاری کتوردککری امتعه و اشیا لرینی دولت علیه نک رعایاسندن بعضیلرینه فروخت ایتک مراد ایلدکلرنده کیمسه طرفندن بزم اشتراسنه استحقاقز و شروط مخصوصه مز وارددر بهانه سیله نزاع و ممانعت اولغیوب دولت علیه نک مالکنده تجارت ایدن روسیه لولر بوباده تماماً مستقل و سربست اولوب و مسلم اولان باجمله اصنافلرک و محتکرلرک تعرض و تسلطلرندن تخلیص و امین قانه لر .

یکرمی التنجی ماده روسیه تجاری و روسیه نک زیر حمایه سنده اولنلر ممالک عثمانیه کتوره جککری و آلوب کتوره جککری نقود سیم و زر ایچون بردرلو رسم و ویرکو ویرمه لر نقودلرینی عثمانلو آچه سی قطع ایتدیرمکه اجبار اولمیه لر .

یکرمی یدنجی ماده روسیه رعایای کتوردککری غروشلرک رسمندن معاف اولوق مقتضی اولدیغنه بناء ضربخانه ناظرلری و خزینه دارلر طرفلرندن غروشلرینی دولت عثمانیه نک سککسیله مسکوک ایتک ادعاسیله اجبار ورنجیده اولمیه لر .

یکرمی سکزنجی ماده کرک فروخت و کرک اشترا اولنان روسیه امتعه و اشیا سنک رسم مصدریه دن معافیتلرینی روسیه دولتی دولت علیه دن طلب ایلدیکنه

بناءً دوات عليه فرانسه لويه متعلق امتعه واشيايه قياساً انلری معاف ایدوب ذکر اولنان رسمدن معاف اولملری باینده برقطعه فرمان اصدار ایتکله دولت علیه تکراراً اشبو ماده ایله بعدازین روسیه لیانلرنده کندو مالاری اولدیغنی مشعر دفتر ایله روسیه بیراغی اولان سفینه لره تحمیل اولنوب بلده قسطنطنیه کتور بله جک و کذلک روسیه مملکتنه کتور لمک ایچون بلده قسطنطنیه ده روسیه سفاینه تحمیل اولنه جق امتعه واشیادن فقط اشبو عهد نامه ده قرار ویریلان رسوماتدن غیری برنسنه مطالبه اولمیه جغنی تعهد ایدر .

یکرمی طقوزنجی ماده روسیه رعایالری دولت علیه نک دوست احبی و حقارینه زیاده مساعده ایلدیکی فرانسه وانکلتزه طائفه لری مثللو دولت علیه ممالکنه کتوره جکلری و دولت علیه ممالکندن آلوب کتوره جکلری امتعه واشیا ایچون یوزده اوچ ویرمک و دولت علیه رعایالری روسیه ممالکنه کتوره جکلری و آندن آلوب کتوره جکلری امتعه لریچون وسائر دوست اولان طوائفک تابع اولدقلری تعرفه لرده مقنن اولان رسوماتک عیننی روسیه لیانلرنده ادا ایتک خصوصی کرچه اشبو عهد نامه نک یکرمنجی ماده سنده طرفیندن قول وقرار اولمش اولوب لکن بوجه ایله طرفینک رعایالری جانبینک ممالکنده بالاده مذکور دوست و حقارینه زیاده مساعده اولنان اشبو سند علانیه مغایرتلری اولیان درجه لرده رعایت و متابعت ایلهلر .

اوتوزنجی ماده بیک یدی یوز یتش درت سنه سی قینار جه ده انعقاد پذیر اولان مصالحه عهد نامه سنک اون برنجی ماده سنده و بیک یدی یوز یتش طقوز سنه سی مارت آینک اوتنجی کوننده عقد اولنان تسقیح عهد نامه سنک التنجی ماده سنده روسیه بیراغی التنده اولان بالجه تجار سفاینی قسطنطنیه بوغازی مرند قره دکر دن آق دکره و آق دکر دن قره دکره سر بسیت اوزره مرور و عبور ایاملری وینه معاهده مذکوره نک ذکر اولنان التنجی ماده سنده اشبو ذکر اولنان سفینه لره هیئات و تحمیللری دولت علیه نک دوست احبی حقارینه زیاده مساعده ایلدیکی طوائفدن اولان فرانسه وانکلتزه لو سفینه لرینه قیاساً تعیین و تخصیصی مشروط اولمقدن باشی بوباده هر کونه خلاف انهای دفع ایچون روسیه تجار سفاینی کوچکدن بیوکه دکن هیئتلری بعینه ذکر اولنان فرانسه وانکلتزه طوائفک تجار سفاینی هیئاته ممال اولملری تأیید واشبو ماده ده قول وقرار اولنوب و متحمل اوله جقلری حوله بی تعیین و تقدیر ایچون سفاین مرقومه نک الک کوچکی بیک واک بیوکی اون التی بیک کیله و یاخود سکزیبک قنطار که پوط تعیر اولنور . روسیه نک وزننه قیاساً یکرمی

التي بيك ذرتيوز پوطه بالغ اولور . حوله ي متحمل اولملى قرار ويرلمشدر .
اشبو ماده ده دولت عليه طرفندن تعهد اولنور كه روسيه بيراغى التده اوله جق
اومثالو سفينه لرينه بردرلو ثمانعت اولميه جغندن بشقه دولت عليه نك ممالكند
فروخت اولميه جق امتعه واشيا ايله محمول اولدقلرنده دولت عليه نك ممالكند
اوغرامقسزين طوغرى قره دكزدن ذكر اولمان مردن عبور ايله بحر سفيد
وبحر سفيددن اوتسندده واقع مديترا نه تعبير اولنور دكزده كائن دولت عليه تابع
اولمان ولايتلره وارمق اوزره اولملى ايله حوله لرى هر نه امتعه واشيان اولورايسه
اولسون بوجله يوقنملرى وتأخير لرى اقتضا ايميه ودولت عليه سفان
مذكوره نك مرورينه بين الدولتين تيمنا مستحكم اولان دوستلقدن مامول اولنه
بيلور . هر درلو سهولتلى اجرا وايضايده جكنى دخى متعهد اولور .

اوتوز برنجى ماده روسيه ممالكندده بحر سفيد و مديترا نه تعبير اولنور .
دكز و ذكر اولنان ايكي دكزدن بحر سياهه مرور ايدن روسيه تجار سفان
حوله لرندن كرك و بردرلو رسم ادعا ايلماك و بر كيمسيه آلديرماق وسفان
مرقومه نك مرورلرنده قسطنطينيه ده وهيچ بر محله حوله لرينى اخراج اجبار
اولتماق خصوصلرينى دولت عليه تعهد ايدر .

اوتوز ايكنجى ماده قره دكزدن كلوب قسطنطينيه نك مرندن مرور ايدن
روسيه بيراغى التده اولان كميلر وسفينه لر حوله لرينى مين روسيه ايلچيسى تصديقيه
ابراز اولنه جق دفتر لرينه بعد النظر بلا تأخير اذن سفينه لرى اعطا اولنوب بردرلو
توقيف اولميه جقلرينى وسفان مرقومه نك آق دكز بوغازندن طشره مرورلرنده
اذن سفينه لرينى بعدالابراز ديلدارى محله بلا توقيف سير ايتمه مأذون اوله جقلرينى
دولت عليه متعهد اولور . كذلك دخى ممالك سائر دن بحر سفيد بوغازندن دخول
ايله بحر سياه جابنده واقع روسيه ليمانلرينه عودت ايدمك و روسيه بيراغى التده
اولان سفينه لرندن دخى روسيه ايلچيسى تصديقيه ابراز اولنه جق دفتر لرينه
بعد النظر بلا تأخير اذن سفينه لرى اعطا اولنوب قره دكز بوغازندن حين خروجلرنده
اذن سفينه لرى بوغاز مذكوره بعدالابراز من غير توقيف مرور ايلميه لر .

اوتوز اوچنجى ماده وجه مشروح اوزره قسطنطينيه بوغازندن مرور ايله
اوغرامقسزين محل بعيديه راھى اولق اوزره بالمله روسيه بيراغى التده اولان
كميلر وسفينه لر ذكر اولنان بوغازندن مرورلرنده حوله لرينى مين روسيه ايلچيسنك
تصديقيه ابراز اولنه جق دفتر لرينه كاملاً اعتبار ايله اوتوز ايكنجى ماده ده بيان
اولدغى اوزره اذن سفينه لرى اعطا اولنوب اكر دولت عليه بر سفينه نك طائفه

اداسنده كندو رعایاسندن اولديغنه برشبهه عارض اولور ايسه روسيه دولتی بركونه سفینهك طائفه سنك يوقلنمه سینه رضاداده اولور . لكن بالاده بیان اولنديغی اوزره ذكر اولنان سفینهیه محمول اولان امتعه واشیایه طوقلمیه و بوبابده کمال احتیاط ایله حرکت اولنوب سفینهك قبودانه وصاحبنه بردرلو تعریض اولنیوب بعضاً بوكونه بیهوده یوقلمه لر ایله مصالحه عهدنامه سنده مشروط اولان یکید تجارتنه صعوبتار ایراث اولنیه .

اوتوز دردنجی ماده کذلک هان دولت علیهك ممالک و دکرلرندن مرور ایله روسیه لیمانلرینه عود وانصراف ایده جک اومقوله سفینه لر حقنه دخی قاعده مرقومهیه رعایت اولنوب سفینه طائفه سنك یاخود آدملرینك یوقلمه سندن غیری آخر بردرلو یوقلمهیه تابع اولیه .

اوتوز بشنجی ماده اگر ذكر اولنان سفینه لر روسیه مملکتیدن دولت علیهیه تابع اولیان سائر ممالکه کتورلمک ایچون ذخائر و مأکولات ایله محمول اولوب و یاخود ذكر اولنان ممالکدن روسیه مملکتینه ذخائر و مأکولات نقل ایدرلر ايسه مادامکه دولت عثمانیهك زیر حکمنده اولان مملکتلردن اولیه لر . ذكر اولنان سفینه لر دولت عثمانیهك هیچ برمحانده توقیف ایتمدکلرندن هیچ برکونه نظام ملکیهیه تابع اولیوب اشبو تجارت عهدنامه سنك اوتوز برنجی ماده سی مقتضاسنجه سربستیت اوزره قسطنطنیه بوغازندن مرور و عبور ایله لر .

اوتوز التجی ماده دولت علیهك اشبو تعهدلرینه مقابله روسیه دولتی دخی روسیه دوستلغنك بر اثرینی ابراز ایچون بحر سیاه جانبنده واقع روسیه لیمانلرندن بر بهای مطلقه ایله حفظه و سائر لزوملری اولان ذخائرک اشتراستی وقسطنطنیهیه نقلی دولت علیهك رعایاسنه تجویز ایده جکنی و کندولرینه بوبابده بردرلو ممانعت ایتموب روسیه ممالککنده تجارتلرینك انبساطنه حمله و سائل ممکنهیی اعمال ایده جکنی وعد ایدر .

اوتوز یدنجی ماده دولت علیه رعایالری ممالک عثمانیهك برلیمانندن برلیمانه نقل ایچون امتعه لرینی سفینه صاحبك و یاخود قبودانك انضمام رأیله و مقاوله اولنان منوال ایله روسیه سفاینه تحمیل ایلدکلرنده کندولرینه بردرلو ممانعت اولنیه و سفینه لرك مستأجرلری مقاوله اولنان اجرتهی تماماً سفینهك قبودانه و یاخود صاحبنه ادایه اجبار ایله لر .

اوتوز سکزنجی ماده اگر دولت علیه ایچون روسیه سفاینندن برنی استیجاره مأمور اولان والیار و یاخود سائر ضابطلر روسیه ایلچیسنه و یاخود قونسلوسی

بولان محللرده قونسلسونه خبر ایدوب بونلر خصوص مزبورہ مناسب اولان سفینه یی انبا ایله لر . و روسیه قونسلسوی بولنمان محللرده ذکر اولنان سفینه لر قودانلرینک و یاخود صاحب لرینک حسن رضالریله ایجار اولنوب و مقاوله اولنان اجرت مقتضاسی اوزره بلا تأخیر کندولریته ادا اولنه . و بویله برحاجت مس ایلاکده دولت علیه روسیه لونک سفیننی حسن رضالریله مقاوله اولنمدقچه استیجار ایلمیه . و استیجار اولنماش و باخصوص بر مقدار امتعه و اشیا ایله تحمیل اولنش اولان سائر سفینه لر الیقونلمیوب حمله لرینی تخلیه یه بروجهاه اجبار اولنمیوب بر درلو رنجیده و تکدیر اولنیه لر .

اوتوز طقوزنجی ماده روسیه رعایاسندن بر حربی اولان بر مملکتده کندی سفینه سنی ذخائر ایله یاخود امتعه سائر و اشیا ایله تحمیل ایدوب یته حربی اولان آخر بر مملکتده نقل ایدر ایکن دولت عثمانیه نک سفینه لرینه تصادف ایدرایسه دشمنه امتعه و اشیا و ذخائر کوتورر دیوسفینه سنی و یاخود حمله سنی اخذ ایتمیوب دروننده اولان آدمبری دخی اسیر ایتیه لر .

قرقنجی ماده اشبو دولتین متعهدینک بریسی آخر بر دولت ایله محاربه اوزره اولدقده اول برینک رعایالری مادامکه مهمات و ذخائر حربیه تعبیرندن اکلاشیله جق اشیا بونلدر طوپ و هوان و آلات سائر و پشتو و خنجر و فشنگ و کله و قورشون و تفنگ و چقمق طاشی و فیل و باروت و کهرچله و کوکرد و وزره و مزراق و قلیج و قلیج قولانی و فشنگک واکروکم دائماسفینه نک و آدم لرینک محافظه سنه لازم اولان مقدار استثنا اولنه . و بومخلده ذکر اولنماش اشیا مهمات و ذخائر حربیه و مهمات سفینه قیلندن عد اولنیه لر .

قرق برنجی ماده دولت علیه رعایاسندن بری دولت علیه ممالکندن اولوب آخر یلرله ماکولات و ذخائر کوتوررلر ایکن اخراجی ممنوع اولدیغندن انشای راهده اخذ اولنسه بومقوله دولت علیه رعایاسنک سفینه لری دروننده خدمت ایدن روسیه رعایالری اخذ اولنمیوب تأدیب اولنیه .

قرق ایکنجی ماده روسیه رعایالری دولت علیه نک سفینه لرندن ماکولات و ذخائر اشترا و کندولری و لایترینه عودت اوزره اولوب دولت علیه نک دشمنی اولیان و یاخود دوستی اولیان بر دولتک ممالکنه کتمز ایکن دولت علیه نک سفیننه مصادف اولدقلری تقدیرده روسیه سفینه لری مصادره اولنمیوب حال و تحمیلات و آدم لرله سبیللری تخلیه اولنه لر . و اگر بو شرطه مغایر ذکر اولنانلرک بری اخذ اولنور ایسه سبیل تخلیه اولنه و اشیا دخی تماما کندویه رد اولنه .

قرق اوچنچی ماده دولت علیه بردشمن سفینه سی دروننده بولان روسیه تجارینک اموالی مصادره ایتیه جکئی و حرب ضمننده اولیوب امور تجارت ایچون بولندقلری تقدیرده کندولرینی دخی اسیر ایتیه جکئی تعهد ایدر .

قرق دردنجی ماده دولتینک رعایاسنه جانینک مملکتته امتعه واشیلارینی کتورمه که رخصت ویرلمکله طرفیندن قول وقرار اولندینی اوزره امتعلرینی وضع و حفظ ایچون مناسب محللر و مخزنلر و ساکن اولمق ایچون خانه لر استعمالنه مآذون اولهلر و متعهد اولان طرفینک مدیراموری جانینک رعایالری بیتنده خانلر و مخزنلر ایجار و استیجار سنداتنک عقدینه و عقدایلدکلری سندات و مقاولهلرینک ابقاسنه نظارت و اهتام ایدوب اشبوشرائطک عدم رعایتیه دائر شکایت اولنور ایسه هر وجهه اعانت و اجرای حسن معامله ایلیه . بویلجه روسیه دولتی دولت علیه نک رعایاسی حقنه و دولت علیه عثمانیه ممالککنده تمکن ایدن روسیه تجاری حقنه تعهد ایتشلردر .

قرق بشنجی ماده روسیه رعایالری ازمیردن واسکنندریه دن و دولت علیه نک قسطنطنیه دن ماعدا محل سائر سندن حریر و پرنج و یمن قهوه سی و روغن زیت اشترا ایدوب بلا ممانعت روسیه مملکتته نقل ایتمه مآذون اولملری مقاوله اولندی .

قرق التنجی ماده کذلک روسیه رعایالری دولت عثمانیه نک ممالککندن پنبه خام ورشته پنبه و سختیانلر و بال مومی و کونلر اشترا و اخراج و دیلدکلری محللره کتوره بیلهلر .

قرق یدنجی ماده ممالک عثمانیه ده میودنک کثرتی و قتلرده روسیه سفانی کلوب انجیر و اوزوم و فندق و سائر بومقوله میودنک اشتراسنه مآذون اولوب اشبو عهدنامه نک مقتضاسی اوزره رسم کرکلرینی ادا ایلدکلر ندنصکره تحمیل و نقل ایلملرینه بردرلو ممانعت اولمیه .

قرق سکننجی ماده روسیه بیراخی آلتنده یوریان تجار سفایندن برکونه سوء استعمال و قوعنک اندفاعیچون روسیه دولتی دولت علیه عثمانیه حقنه دوستلغنی اظهار ایچون دولت علیه ده مقیم اولان ایلیچیسو بیراغنک متکفلی اولمغه رضاداده اولور .

قرق طقوزنجی ماده روسیه ایلیچیلری کرک هدییه ایچون و کرک کندولرینک ملبوسات و مغروشات و انواع ماکولات و مشروبات ذخیره لیچون کتوردکلری اشیدان باج و سائر بردرلو رسم مطالبه اولنیوب معاف اولهلر .

اللتجی ماده روسیه ایلیچیارینک وقونسلوسلرینک خدمتمده اولان ترجمانلر و رسم قصابیه دن وسائر تکالیف عرفیه تعبیر اولنور بالجله تکلیفلردن معاف و مسلم اوله لر .

الی برنجی ماده روسیه رعایالری حقنه رعایت اولنان بالجله معافیات و مسالمت ایله روسیه ایلیچینسک وقونسلوسلرینک خدمتمده اولان ترجمانلر وسائر آدملر دخی متمتع اوله لر .

الی ایکنجی ماده روسیه دواتی قینارجه عهد نامه سنک اون برنجی ماده سی مقتضاسی اوزره ممالک عثمانیه نك جميع محللرینه و روسیه نك امور تجارتچون دیلدکلری یرلره قونسلوسلر نصب ایتمکه حق اولمغه دولت علیه اشبو ماده ده روسیه قونسلوسلری و دوست و زیاده مساعدده اولنان طواشدن اولان فرانسه وانکلتزه قونسلوسلری بولمدينی محللرده دخی کندولرینه راجع و حققلری اولان بالجله مسالمت و امتیازات ایله متمتع اوله جقلری تعهد ایدر .

الی اوچنجی ماده ممالک عثمانیه ده قونسلوس و قونسلوس وکیللری کندی پادشاهلرینک علایم و بیراقلری دیکمکه والیار وقاضیلر وسائر ضابطان طرفلرندن بردرلو ممانعت اولنیه .

الی دردنجی ماده قونسلوسلر ساکن اولدقلری خانهلری محافظه سیچون ایستدکلری یساحیلری یانلرینه آوب ذکر اولنان یساحیلری اوطه باشیلر وسائر ضابطلر حمایت و صیانت ایدوب بونلر بوبابده مزبورلردن بردرلو تکلیف وانعام مطالبه ایلمیه لر .

الی بشنجی ماده روسیه قونسلوسلری و ترجمانلر و تاجرلر مثللو معیتلری کندی مصر و فلری ایچون اولرنده شیره صیقوب و طشره دن دخی خرکتوروب کندولرینه بوبابده کیمسه طرفندن بردرلو ممانعت اولنیه .

الی التنجی ماده روسیه دولتنک قونسلوسلری و ترجمانلری وسائر متعین کیمسه لرینک کندی ذخیره لری ایچون اولرینه شیره لق اوزوم کوندردل کده و یاخود اولرینه خر کوندردل کده یکینچری اغاسی و بوستانجی باشی و طوبجی باشی و ووبودلر وسائر ضابطان طرفلرندن ذکر اولنان اوزوم و خرک نقل و ولوجیچون بردرلو رسم و بخشش مطالبه اولنیه .

الی یدنجی ماده امور تجارت ایچون مقیم اولان قونسلوسلرک غایبنه برکیمسه دعوی ایدر اولور ایسه کندولری اخذ ایتوب و اولری تمهیر ایلمیوب دعوالری دولت علیه افاده اولنه واکر اشبو عهد نامه نك انعقادندن اول و یاخود صکره

صدور بولوب اشبو نظامه مغاير اولان اوامر ابراز اولنور ايسه عمل اولنوب ترك اولنلر وبوخصوصده اشبو ماده نك مقتضاسنجه عمل وحركت اولنه .

الى سكرنجى ماده روسيه قونسولوسلرى وتاجرلىرى وسائر نصرانى طائفه سنك قونسولوسلرى وتاجرلىرى نزاغلرى اولدقده اكر طرفينك رضاسى اولور ايسه دولت عثمانيه ده مقيم اولان روسيه اياچيسى ياننده دعوالرى كوره بيله لر و اكر ايكي طرف دخى دعوالرى نك دولت عثمانيه نك والى لرندن وقاضى لر وضابطلر و مكر كچى لرندن كورلمسنة طالب اولمز ايسه منازعه ده اولان ايكي جانبك رضالى اولدقجه ذكر اولنان والى لر وسائرلر بروجهاه مسفورونه جبر ايتيوب امورلر ينة مداخله ايلميله لر .

الى طقوزنجى ماده ممالك دولت عليه ده هيچ بر كمسنة روسيه قونسولوسلرى تر جانلرى وار ايكن اصالة محكمه لره احضاره جبر ايتيوب وحين حاجتده دولت عليه نك رعاىالىرى كندو مصالحلرى قونسولوسلر طرفدن كوندريله جك تر جانلر يله مذاكره ايدله لر .

التمشنجى ماده درياده روسيه سفينه لرى مغرب اوجاقلرى قورصانلر ينىك تسلطلرندن صيانت ايچون و ذكر اولنان قورصانلر ك لسكر انداز اوله بيلدكلرى ليانلرده روسيه قونسولوسلرى وتجارلرى ننجيده لرندن حمايت ايتك ايچون ممالك عثمانيه ده والى لر و پاشالر وسائر ضابطان روسيه قونسولوسلرى وتجارى نى حمايت وصيانت ايتلىرى خصوصنه دولت عليه دقت تام واهتمام مالا كلام ايله نظارت ايدده جكنى تعهد ايدر . ودولت عليه يه متعلق اولان ليانلره و قلعه لره تواردايدن سفينه لرى فى الواقع روسيه بير اغنك زير حمايه سنده اولدقلىرى روسيه ايلچيسى وقونسولوسلرى شهادتلىرى لى التحقيق ذكر اولنان ليانلر ك بالجه والى لرى وضابطانى مزبور قورصانلردن روسيه سفانى اخذ اولنماق وباخصوص قلعه يه قريب بولنان سفينه النماق خصوصلر ينة وجوهاه سعى واقدام ايتك واجبه ذمتلى اوله و ولاه وضابطان بولنان حكومت عثمانيه مواقعه ده قورصانلردن روسيه رعاىالىر ينة ضرر ابراز اولنور ايسه ذكر اولنان ولاه وضابطان تكسلا لرندن نشأت ايتش جمله ضررلر ك تضمينه مجبور اوله لر .

التمش برنجى ماده روسيه رعاىالىرندن برى جزائر وتونس وطرابلس غرب اوجاقلرى قورصانه تصادف ايدوب بولردن برى سى واسترقاق اولنور ايسه وياخود ذكر اولنان قورصانلر روسيه تجارى نك سفينه سنى وياخود مالى آلورلر ايسه دولت عليه ذكر اولنان اوجاقلر ك اوزرنده اولان اقتدارى نى اعمال ايله بو وجهاه

اسیر اولمش روسیه رعایالرینی تخایص واخذ اولمش سفینه لری و اموال و اشیا لری
استرداد ایتمه متعهد اولور .

التمش ایکنجی ماده قورصانلر و یاخود دولت علیه نک دشمن سائر سی
کندو ممالکی سواحلنه قورصانلق اجرا ایلدکارنده بوبابده روسیه قونسلوسلری
و تجارتی رنجیده اولمیب بردرلو کندولرندن برشی لازم کیسه لکن جانینک
امنیتیچون ازباندر تعیر اولنور قورصانلرک هرکسه معلوم اولمق ایچون تمیزلری
مقتضی اولدیغندن حکومت ایدن ضابطان طرفلرندن قورصان و او جاقولوسفینه لری
دولت علیه نک ایمانلرینه کدکلرنده پسپورطلرینه یعنی مرور کاغدلرینه و قتیله
نظر و تفحص اولنوب حقلرنده مقتضای قوانین اوزره عمل و حرکت اولنه لکن
بو شرط ایله که روسیه قونسلوسلری دخی بیراغی ایله توارد ایدن جمله سفای
صحت ایله تفحص ایدوب دولت عثمانیه ضابطاننه افاده و بونلرایله روسیه قونسلوسلری
مخبره و انسیت ایدوب بیلرنده شفاها و یاخود تحریرا جانینک امنیتی مورت
اوله بیلور و سائر اسبابی مذاکره و مخبره ایلله لر .

التمش اوچنجی ماده ممالک عثمانیه ده تجارت ایدن روسیه لولره دایر بویله جه
قرار ویرلمشدرکه اگر روسیه تجارتدن بریله نزاع واقع اولوب بوبابده قاضی یه
شکایت اولنور ایسه قاضی روسیه ترجمانی حاضر اولمدجه دعوائی استماع ایللمیه .
واکر ترجمانلری آخر بر مهم ایشده مشغول بولنور ایسه کانجیه دکن تاخیر اولنه
وروسیه رعایالری دخی ترجمانلری حاضر دکدر وسیله سنی سوء استعمال ایتوب
بلا تاخیر حضور شرعه احضار ایلله لر واکر روسیه رعایالرینک بری بری بیننده
منازعه واقع اولور ایسه دولت علیه ده مقیم اولان ایاجیلری و یاخود قونسلوسلری
دعوالرینی کوروب روسیه نک قوانین و قواعدی اوزره فصل و مقتضاسنی حکم
ایلملرینه هیچ برکیسه دن بردرلو ممانعت و مخالفت اولنمه .

التمش دردنجی ماده درت بیک آچه دن زیاده اولان دعوالر در علیه ده
استماع و انوب آخر یرده استماع اولنمه لر .

التمش بشنجی ماده دولت علیه نک رعایا سندن کرک تجارتدن و کرک
سائر دن برینک روسیه لو اوزرینه تحریر اولمش پولیچه کاغدی الوب بو ذکر
اولنان روسیه لو و یاخود اکا تابع اولان آدمی پولیچه نی قبول ایلمدیکی تقدیرده
بلا سبب شرعی اداسنه اجبار اولمیب پولیچه نی کوندردن آدمدن مطالبه اولمق
ایچون قبول اولمدیغنی مشعر برکاغد آله و روسیه ایلیچلری و قونسلوسلرک مقبول
اولان پولیچه لرک آچه سنی ادا ایتدیرمک خصوصنه اقتدارلرینی اعمال ایلله لر .

التمش التنجی ماده روسیه تجارتدن بری آخر محله عزیمت مراد ایدوب قونسوس وکیلی اوتورور ایسه دیونتی ادا ایتدیرمک بهاسنه عزیمته مناعت اولنیه ودرت بیک آچقه دن زیاده اولان دعوالر اشبو عهدنامه نك التمش دردنجی ماده سنده قرار ویرلدیکی اوزره دیوان عالیده استماع اولنه لر .

التمش یدنجی ماده دولت علیه نك محکمه آدمیری وضابطان وسائرلری روسیه رعایاسندن مسکون اولان بر خانه جبراً دخول ایلمیهلر وبر حاجت عظیمه مس ایدر ایسه مقدم روسیه ایلچیسنه ویاخود قونسوس بولتان محللرده قونسوسه خبر ویریلوب بعده طرفلرندن بوخصوصه تعیین اولنه حق آدمیریه محللرینه واریله واکر بونك خلاقی واقع اولور ایسه خلافته حرکت ایدنلری قوانینك شدتی مقتضاسنجه تأدیپ اولنلری دولت علیه تعهد ایدر .

التمش سکرنجی ماده روسیه رعایاسیله سائر آدمزلر بیننده اولان دعوالر بردفعه شرعاً فصل و حجت ایله قطع اولندقدن صکره تکرار استماعی جائز اولیه واکر بر دفعه دخی تفحص اولنلق اقتضا ایدر ایسه روسیه ایلچیسنه خبر ویرمکسزین ویاخود قونسوسك طرفندن ماده نك اطرافیه تفصیل و بیانی کلمکسزین مدعی ومدعی علیه اولنلرک حضور شرعه وارملری تجویز اولنمیوب اخذینه دخی چاوش ومباشر کوندلریمه وبوبابده ماده نك اطرافیه وقوفنی تحصیل ایتمه کندولرینه بر مدت کافیه ویریه واکر بردفعه فصل اولتمش دعوی تکرار استماع بیورلق واقع اولور ایسه برغیری یرده کوریلمیوب انحق دیوان عالیده کورلمک اوزره مقاوله اولندیغی بو تقدیرجه روسیه رعایالری وانلره متعلق اولنلر اصالة حضور شرعه واروب ویاخود وکیل شرعیلرینی کوندرده لر ودولت علیه رعایالری روسیه رعایاسی اوزرینه دعوی ایدر ایسه مادامکه یدلرنده معمول به سندات ویاخود حکام طرفلرندن اعلاملری اولمدقجه استماع اولنیه لر .

التمش طقوزنجی ماده روسیه لو بر تاجرک ویاخود روسیه یه متعلق بر آخر کیمسه نك افلاسی ظهور ایدر ایسه قلان اشیاسندن اصحاب دیونك آچقه سی ویریه واکر اصحاب دیون طرفلرندن روسیه قونسوسی ویاخود ترجمانی ویاخود آخر بر روسیه لو افلاس ایدن آدمه کفیل اولدیغی برشهادت حقیقه ایله اثبات اولندقجه ذکر اولتان قونسوسلرک وترجمانك وهیچ آخر روسیه رعایاسنك اوزرینه بر درلو دعوی اولنمیوب دیونه کفیل اولدیلر بهانه سیله بروجهله توقیف واولری تمهیر اولنمیوب کندولرینه بر درلو اذا اولنیه .

یتشنجی ماده اکر بعدازین تجارینك نفیعچون فرانسه لونك ممالک عثمانیه ده

اعمال ایلدکاری مثللو دلاللر نصب ایتمک اقتضایدرایسه تجارتدن انتخاب واستخدام اولنه جق دلاللر هر نه ملتدن اولور ایسه خدمتلرینک اجراسنده کندولرینه بوجهله تعریض ورنجیده اولنمیوب بردرلو جبر اولنیهلر وروسیه تجاری هر نه ملتدن و بلا استثنا یهود ملتدن دخی دلاللر استخدام ایتمک دیلرلر ایسه انتخابلری رأی مطلقه لرینه منوط اوله و ذکر اولنان دلاللر طرد ویاخود مرد اولورلرایسه کدک حق بهانه سیله خلفلرندن هیچ برشی ادعا اولنیه .

یتیمش برنجی ماده ممالک عثمانیه ده ساکن اولان کرک اولو وکرک بیکار روسیه رعایالرندن هر نه رتبه دن ایسهلر دخی جزیه مطالبه اولنیه .

یتیمش ایکنجی ماده اگر روسیه رعایالرینک بری بری بینده قتل ویاخود آخر فسادلری واقع اولور ایسه روسیه ایلچیسى یاخود قونسولوسلری ماده یی کوروب قوانین وقواعدلری مقتضاسنجه حکمی اجرا ایدوب دولت علیه نک ضابطانندن هیچ بر فرد مداخله ومانعت ایلمیه .

یتیمش اوچنجی ماده روسیه رعایالری بولندینی محالرده قتل واقع اولور ایسه اوزرلرینه ثابت ایتمک بر دلیل اولدینی صورتده بوبایده استنطاق ایله بردرلو تکدیر اولنمیوب جرمیه مطالبه سیله رنجیده اولنیه لر .

یتیمش دردنچی ماده روسیه رعایاسندن بری ویاخود روسیه حمایه سنده اوللردن برکیمسه قتل ویاخود آخر برتھمت ایدوب مملکتک ضابطنه اخبار اولندقدہ دولت عثمانیه نک قاضیلری وسائر ضابطانی بوکونه ماده لری انحق قونسولوس یاخود ایلچی ویاخود قونسولوس هر زده ایسه لر دخی طرفلرندن بو خصوصه مأمور اولنان آدملرینک مواجهه سنده کوره لر وبوکونه وقوعاتک وقوعنده کاملاً وتامماً عدالته رعایت اولنق ایچون متعهدینک یکدیگرندن مطلوبدرکه ماده نک تفحص وفصلنه مساواتله احتیاط ودقت اولنمسنه انتباهه نظارت ایلیه لر .

یتیمش بشنجی ماده دولتین بیننده مستحکم وایدار اولان بنیان سلم ومصافاتک قرین تزلزل واندراس اولسی بمنه تعالی عذیم الاحتمال اولدینی هر نه قدر مجزوم ایسه ده بعض وقتلرده خلاف واقع بعض حوادث ارجوفه تکیون ایدوب طرفین تجارتینک عدم امنیت وتوحشلرینی موجب اولدیغندن اشبو معاهده منفردیه تجارت مذکوره نک اندفاع وحشترلرینی موجب برمناسب شرطک درجی لازم کلدیکنه بناء شو وجهله بیان اولنورکه بعض عهدنامه لرده مسطور اولدینی اوزره معاذ الله تعالی

روسیه دولتیله دولت علیه بیننده درکار اولان مسالنه ووفق مبدل مخاصمه و شقاق اولور ایسه جانبینک ممالککنده تجارت ایدن دولتین رعایالری وقوع مخاصمه تاریخندن الی آی مدته دک امتعه واشیا و ملککریخی فروخته و جمله ماللریله بلا مخالفه وطنلرینک حدودی داخله عود و انصرافه مأذون قانوب طرفیندن تأمین و حمایت اولنه و اقتضا ایدن معاونت و حمایتلرنده جانبیندن تجویز قصور اولمیه .

یتش التجی ماده طرفین رعایاسنک تجارتی تسهیل مألنده دولت علیه جانبینک مکاتبه و محابره سنی تسهیل ایچون روسیه نک رأس حدودینه آمدشد ایدن اولاقلرک و منزللرینک اسباب سرعت و لوازم امنیت و استراحتلرینک ایفاسنی تعهد ایدر بو خصوصی روسیه دولتی کذلک کندو طرفدن ایفاسنی متعهد اولور .

یتش یدنجی ماده کرچه قینارجه عهدنامه سنک اون برنجی ماده سنده و تنقیحنامه سنک التجی ماده سنده فرانسه و انکلتزه عهدنامه لرینک حاوی اولدقلری جمله معافات و مسالمت روسیه تجاری حقنه دستور العمل طوتلمسی مشروط اولوب و اگرچه اشبو عهدنامه ده ذکر اولنان عهدنامه لرک برمقداری روسیه تجارتیه راجع اولدقلری مرتبه درج اولمش ایسه دخی ینه دولتین متعهدتین فحیمتین روسیه رعایاسنک نفعیچون ذکر اولنان عهدنامه لرک بوحلده درج اولتماش اولان مواد سائر سنی دخی کاملاً حفظ و رعایتی تعهد ایدرلر . بناءً علی ذاک دولت علیه و ندیکلو ایله اولان عهدنامه سنده مندرج هر نه مواد وار ایسه آنلری فرانسه لونک حقنه دولت علیه ایله اولان عهدنامه نک تخصیص اولملری حسبیلله روسیه رعایاسی حقنه تخصیص وابقا ایدوب اشبو روسیه دولتیله اولان عهدنامه نک اجرا سنه بردرلو موانع و صعوبت ایراشی جمله یه و هرکسه منع ایلیه .

یتش سکنزنجی ماده جمله والیر و قبودان پاشالر و قائم مقاملر و قاضیلر و کمرکچیلر و دربانلری و علی الاطلاق بالجمله دولت عثمانیه نک سکانی و کذلک هر دیندن اولان بالجمله روسیه رعایالری بردرلو نقیصه ایراث ایتمکسزین و بلا قصور و تماماً و کاملاً اشبو عهدنامه نی ایفا و اجرا ایتمک واجب ذمتری اوله و اگر برکیمسه اجرا سنه نمانعت و یا خود عدم استعداد اظهار ایدر ایسه عاصی و متهم بیلنوب بویله جه عد اولنه رق عبده لساثرین بلا تأخیر جزاسی اجرا اولنه .

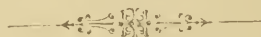
یتش طقوزنجی ماده کذلک دولتین متعهدتین دخی اشبو عهدنامه یه مغایر حرکت ایتملرینی تعهد ایدر . و ممالک عثمانیه ده بولنان والیر و پاشالر و قاضیلر و کمرک امناسی و ویوده لر و متسلملر و ضابطلر و سائر مأمور کیمسه لر اشبو عهدنامه یه

مغایر وضع و حرکت ایلمیه لر . و اگر طرفیندن قولاً یا خود فعلاً بر کیمسه یی رنجیده ایله فسخ ایدر اولور ایسه اشبو عهدنامه نك مقتضاسنجه روسیه رعایالری قونسولسارندن و یا خود ضابطلارندن تأدیب اولانه . و كذلك دولت علیه دخی کندو رعایاسنی و توابعی روسیه ایلچیسنك و یا خود قونسولسارینك معروضاتنه نظراً و اقتضای ایدر ایسه کفایت مقداری بعد تحصیل الوقوف تأدیب ایتدیرمك خصوصنه اهتمام ایدرجکنی تعهد ایدر .

سکسانجی ماده روسیه دولتی دخی دولت علیه حقه اولان دوستلق مخصوصنی اظهار مألنده اشبو ماده ایله روسیه لیانلرنده دولت علیه نك رعایاسنه و امور تجارتلرینه دائر هر حالده و طرفین تجارتنك انبساطنه هر وجهه اعانت ایدرجکنی وعد ایدر .

سکسان برنجی ماده و الحاصل روسیه دولتی اشبو تجارت معاهده سنده دولت عثمانیه نك مالککنده تجارت ایدن روسیه رعایالرینك رسوم كمرك و منفعتلرینه راجع شرائط سائره یی مقاوله ایدر ایکن بوندن اقدام دولت علیه دن قینارجه عهدنامه سنك اون برنجی ماده سی و تنقیحنامه معاهده سنك التنجی ماده سیله تعهد اولنش ممالك عثمانیه ده حقلرنده زیاده مساعدده اولنان مللك متمتع اولدقلری معافات و منافعدن و آنلر ایله بر مساوات تامه دن غیری برشی مطالبه ایلمدیکندن دولت علیه رعایالری دخی روسیه لیانلرنده تجارتلرینه دائر روسیه مالککنده زیاده حقلرینه مساعدده اولنان ملل ایله بر مساوات تامه دن غیری برشی ادعا ایدمه یوب روسیه مالککنده انکلتزده لو و سائر احب اولان مللك روسیه ده مقرر اولان تعرفه لر موجبنجه ویردکاری رسوماتك عینی ادا ایله لر .

(انتهى)

در سعادت

(مطبعه عثمانیه)

۱۳۰۹

6000

24/6

11/62

